CONCIONES QVADRAGESIMALES QVADRVPLICES, VNA CVM ADVENTV, SEPTVAGESIma, Sexagef.& Quinquagef. Ex varijs Authoribus tum antiquifsimis, tum recentioribus exceptæ, ab admodum Reuerendo Patre Fratre Thoma de Truxillo, Sacræ Theologiæ Præſentato, & Pręedicatore generali Ordinis Prædicatorum, nec non Sacræ Scripturæ Lectore in Eccleſia Cathedrali Barcinonenſi.

AD ILLVSTRISSIMVM, ET REVERENDISSImum Dominũ D. Ioannẽ Dimam Loris Barcinonenſem Epiſcopum, & de Conſilio S. C. R. M.

CVM VARIIS ET COPIOSISSIMIS INDICIBVS, ADDITA Tabula quadam aurea, ad Conciones breuiter conſtruendas, & memoriæ infigendas, Cum Elencho ad Dominicas, & feſtiuitates præcipuas vtiliſsimo, per totum annum.

Impreſſæ in Conuentu Barcinonenſi ſanctæ Catherinę Martyris, ordinis Prædicatorũ, Typis Pauli Mali, & Sebaſtiani Cormellas. Anno domini 1591.

QVID CENSORES INFRA SCRIPTI DE hoc opere iudicauerint.

PErlegimus diligenter & attente ex commiſsione nobis facta ab Illuſtriſ. & Reuerendiſsimo Epiſ. Barcinonenſi: hoc opus Concionum Quadrageſimalium Quadruplicium in duos tomos diſtributum nilq. in eo inuenimus quod fidei & bonis moribus cõtradicat: quin potius affirmamus opus eſſe mira eruditione, pietate, atq. vtilitate refertum, ac denique tali autore dignum. Quem nouimus in concionando peritiſsimum, & in alijs libris quos Typis mãdauit fuiſſe omnibus longe gratiſsimum. Ac propterea cenſemus digniſsimum eſſe hoc opus vt prelo mãdetur, & in omnium manus perueniat, ac preſertim Concionatorum, cum vtiliſsimum valde ſit omnibus futurum. In cuius rei fidem, noſtra hic nomina ſubſcripſimus.

F. Gaſpar de Saona Magiſt.
Auguſtinianus

F. Ioannes a Pedrolo Magi.
Carmelitanus.

F. Petrus Soler.
Franciſcanus.

Petrus Egidius ſocietatis
Ieſu.

VIſis approbationibus ex cõmiſsione noſtra Reuerendorum patrum Magiſtrorum huius operis, cuius titulus eſt, Conciones Quadrageſimales Quadruplices & quia etiam ſatis perſpecta nobis eſt eruditio ipſius Autoris, tum ex alijs libris quos impreſsit, tum etiam ex lectionibus quas legit in noſtra Cathedrali Eccleſia, damus licentiam imprimẽdi hoc opus in noſtra Diœceſi. Dat Barcinone in voſtro Palatio Epiſcopali. 15. Auguſti 1590.

I. Epiſco. Barcinoneñ.

QVID PATRES INFRA SCRIPTI CENSVERINT DE HOC LIBRO

ex commissione admodum Reuerendi patris fratris Ioannis Loazes, sacræ Theologiæ Magistri, & Prouincialis ordinis Prædicatorũ in prouincia Aragoniæ.

LEgimus, ac perlegimus hoc opus Concionum Quadragesimalium, in duos tomos distributum, & inuenimus consonum quidem esse sanę doctrinę, & bonis moribus, exquisitęque eruditionis esse, & materiarum selectissimarum, ex purissimis ac limpidissimis sacrorum autorum, gręcorum, & latinorum fontibus exhaustarum, & vt vno verbo dicamus, nostra quidem sentẽtia opus hoc tanta est diligentia cõfectum, quod dignissimũ est vt a quouis concionatore plurimi habeatur. Dignissimus liber vt ab omnibus legatur, & ad vtilitatem publicam pręlo mandetur: Dignissimus autor vt ei de tã pio & sancto labore gratias ingentes habeamus.

F. Raymũdus Pasqual Magister. F. Raphael Riphos Magist.
F. Saluator Pons Magister. F. Michael Ferrer Magist.

CVm ex Reueren. patribus Magistris quibus hoc opus recognoscendum commisimus, acceperimus nil in eo contineri quod Catholicæ fidei, aut bonis moribus repugnet, imo potius dignum valde esse opus quod in omnium perueniat manus, ac præsertim ipsorum Concionatorum & prædicatorum quibus lõge vtilissimum est: & quia alia eiusdem autoris volumina grata etiam omnibus fuerunt, idcirco damus ei facultatem dictum opus imprimendi, si modo prius licentiam habeat Ordinarij iuxta decreta sacrosancti Concilij Lateranẽ. & Tridentini. Dat. Valentiæ in nostro Cõuentu Prædicatorum die 6. Maij. 1590.

F. Ioan. Loazes Magister & Prior Prouincialis.

ILLVSTRIS. ET REVERENDIS. D. D. IOANNI DISMAE LORIS EPISCOPO BARCI-nonen. vigilantissimo, & de Concilio S.C. R,M.

Frater Thomas Trugillo sacræ Theologiæ præsentatus ordinis Prædicatorum. S. P. D.

PRAECLARISSIMA Quidem illa humanitas, & clementia tua singularis, Antistes Illustrissime, qua superioribus annis reliqua volumina nostra inclyto tuo nomini consecrata, accepisti, mihi profecto animum addidit, vt hoc concionum Quadragesimalium opus in duos Tomos distributum, in tuo etiam nomine typis mandarem. Quamobrem accipies hoc nostrum munusculum, eadem vultus hilaritate atq. clementia, qua consueuisti clientulorum tuorum munera accipere. Fuerunt equidem volumina illa omnibus multo gratissima & iucundissima, beneuolis videlicet: nam inuidis satis scio omnia propemodum displicere & iniucunda, atque insuauia esse, tametsi pulcherrima & formosissima sint. Cęterum non tam propter acumen ingenij nostri grata extitisse mihi persuadeo, quam quod sub clarissimo tuo nomine in vulgus prodierint. Quapropter eodẽ etiam fauore hos nostros quamuis immaturos fortasse fructus, suscipias oro atq. obtestor. Quem Deus Optimus Maximus tum cælestibus, tum terrenis donis, in dies magis, magisq. exornet & locupletet.

CVM Sanctæ Ecclesiæ Cathedralis Barcinonensis Lector essem, pie Lector & amantissime, atq. Deus Opt. Maximus hanc ciuitatem visitare dignaretur, in qua plusquam viginti mille, vt ferunt, grassante peste occubuerunt, nec possem primo quoq. tempore inde exire negotijs quibusdam occupatus tum ex parte huius Cathedralis Ecclesiæ, tum etiam ex parte Ciuitatis, videns quod intra priuatam Cellam me continere deberem, cum nusquam exeundi daretur facultas: decreui ex varijs autoribus has conciones excerpere, quibus ipse dumtaxat ad meum vsum, commodumq. vterer. Atq ita Quadruplices conciones conscripsi, in quarum prima litteram ipsius Euangelij declararem, cui rei Thesaurus quem antea conscripseram, magno mihi fuit adiumento, cum in eo multa ex varijs autoribus tum veteribus, tum neotericis congessissem: in alijs vero tria fere capita & instituta propono, atq. in ipsis varia hinc inde cōgero ex classicis etiam autoribus deprompta, quos hactenus videre licuit. Cum itaq. à multis requisitus essem vt hæc Typis mandarem in omnium vtilitatem, nulla excusatione quamuis diu reluctatus subterfugere potui, neque illa quidē quod omnia hinc inde ex varijs autoribus decerpsissem: siquidem dicebant, eos omnes hoc tempore plausibiliores esse, qui ita scriberent, modo selectiora queq. ex autoribus eligerent, sicut de me ipsi proculdubio sperabant. Quod igitur ego præstiti, pie lector, apertissime vides, adhibui siquidem ad vtiliora quęq. & selectiora deligenda, maximam diligentiam, vt iam nihil necesse habeas immensa euoluere volumina, sed hunc in locum congesta sint omnia Accedit huc etiā alia vtilitas, quod nihil necesse habeas vulgari lingua conscriptas Conciones euoluere, non quod aliquid ex ipsis huc deriuauerim, aut quod eas doctas esse negem, sed ne posthac à vetulis arguaris, quod quæ dixisti, ipsæ iam legerint in suo codice vulgari. Hoc porro institutum meum à beneuolis & pijs approbari satis scio; mordaces autem qui solent publice alijs detrahere, cum tamen ipsi in occulto ex alienis laboribus magnam sibi laudem comparent, vt ait D. Hiero. parum curo. Hi enim vt ait Senec. sua vtuntur mordendi & detrahendi consuetudine. Quales sunt qui de nostris alijs libris, quos Thesauros inscripsimus, obmurmurarunt, dicentes, quod si ex his vtilitatem aliquam vellemus depromere, bibliothecis opus esset Atheniensibus, Aegyptijs, Gręcis, & Alexandrinis, de

quibus

quibus meminerunt Aulus Gel Amia, Plutar. & Strabo. Sed fortasse id dicunt, quod eorum acies ingenij non valeat eorum librorum vtilitatem penetrare, sicut penetrauit doctissimus ille vir M. Anto. Marsilius Columæ Bononien. C. Archiepis. Salernitanus, in opere illo suo miræ eruditionis, inscripto Hydragiologia siue de aqua benedicta, Romæ impresso 1587. & in indice autorum Penetrauit etiam eruditissimus vir, Cæsar Baronius Soranus, congregationis oratorij presbyter, in suo Romano Martyrologio, Venetijs impresso 1587. qui passim autorem Thesauri citat. Penetrauit etiam doctissimus pater Magister frater Gerardus Mosanus, Dominicanus, Germanus, in sua bibliothecha homiliarum priscorum Ecclesiæ patrum, in quatuor Tomos digesta, & impressa Lugduni 1588. Penetrauit deniq. Reuerendus admodum pater Magister Frater Vincentius Iustinianus Valentinus ordinis prædicatorum, in suo illo libello eruditissimo de plagis sanctę Catherinæ Senensis, impresso Valentię, & Barcinone 1583, Penetrarunt etiam illi ad quorum petitionem tam varijs impressionibus dicti libri excussi sunt, nempe impressione Coloniensi, Romana, Veneta anno 1586. & quidem sępe, item Parisiensi 1586. Lugdunensi 1582. Meliora igitur nobis dent qui nos clanculum mordet. Sed hęc hactenus. Ego interim omnes oro, vt si forte vspiam offenderimus, nobis veniam dent, atque pro nobis apud Dominum precibus suis intercedant. Vale candide Lector.

F. FRANCISCVS OLIVERA LVSITANVS Ordinis Prædicatorum in laudem & encomia libri & eius Autoris Epigramma.

QVID Præceps quæris, dic Lector candide? robur?
Quo regum vires vincere vbiq. queas:
Est ne Dei charitas nimium quod habere requiris?
Pœnæ an solamen, tristitiæq. feræ?
Est ne in terrenis superi seu gloria cæli?
An sunt victricis serta decora ducis?
Quid? sunt diuitiæ superantes tempus, & æuum?
An virtus, quæ ornat quicquid in orbe nitet?
Spes ne est: an mortis gelido medicina veneno?
Est errore carens candida & alma Fides?
En Robur, Charitas, Solamen, Gloria, Serta,
Diuitiæ, Virtus, Spes, Medicina. Fides.

IN LAVDEM LIBRORVM REVERENDI Patris Fratris Thomæ Trusilij, Præsentati ordinis Prædicatorum, carmen ad Lectorem, Francisco Calça Equite, & doctore clarissimo Autore.

Copia dicendi tibi si, fœcundaq. sylua
Sermonum grata est: florida prata vides:
Quæ summo studio Frater Trusilius aucta
Effecit varijs floribus, & violis.
Sunt congesta inibi quæ Græci, quæq. Latini
Perdocte varij composuere viri.
Sunt & peccanti percommoda pharmaca multa
Vitæ hunc vt prauæ pœnituisse iuuet.
Concionatorem, populo qui dicere curat
Optima verba, suis instruit iste libris.
Et facit vt paruo simul adsint multa labore
Dicenti, auditor quæ cupide accipiat.
Quisnam igitur studium id tam multis vtile, ineptum
Dixerit, aut ausit spargere conuicijs?
Quin fuerit potius ter dignus ineptus haberi
Si quemquam facere id, permouet inuidia.
Est labor haud modicus, doctorum euoluere libros:
Hinc violas, atq. hinc lilia colligere.
Id studium fuerit si quando perutile multis:
Zoile cur ausis rodere dente tuo?.
Ille quidem vigilat cunctis percommodus: at tu
Obgannis, grunnis, rumperis inuidia.
Negligit is rhonchos, blasphemaq. verba latrantum
Contentus studijs vtilis esse suis.
Contentus placuisse Deo, placuisse virisq.
Improba quos nunquam corripit inuidia.

Errata sic corriges.

Si aliqua forte errata in numeris marginum horum librorum quæ nobis exciderint, calente prælo, inueneris: perfacile quidem consultis concordantijs illa emendabis: & subinde ad Indices sacræ scripturæ accedes, qui tibi ea fidelissime commonstrabunt.

A

DOMINICA prima in Aduentu Domini.

CONCIO PRIMA.

ERVNT *signa in Sole, & Luna, & Stellis.* Luc 21. Matth. 24 Marci. 13. Animaduertendum quidem statim initio censui fratres charissimi, vt inde potissimū nostra exordiatur oratio, vnde Euangelica exorsa est historia: quòd cum hic Christus de futuris calamitatibus prophetet, ea etiam vtitur phrasi & locutione, qua prophetæ consueuerunt affectum eorum qui insigni aliqua calamitate percellūtur, graphicè describere, Hūc enim per tenebras Solis ac Lunæ, necnon per molestiam stellarum delineant. Cuius quidem rei locupletissimum nobis testimonium exhibuit Euangelicus ille vates Isaias, cū de atrocissima illa Babyloniæ deuastatione ita loquitur. Ecce inquit, dies domini veniet crudelis & indignationis plenus, & iræ, furorisq; ad ponendam terram in solitudinem, & peccatores eius conterēdos de ea: quoniam stellæ cęli & splendor earum, non expandent lumen suum. Obtenebratus est Sol in ortu suo, & Luna non splendebit in lumine suo, & visitabo super orbis mala, & contra impios iniquitatem eorum. Et quiescere faciam superbiam infidelium, & arrogantiam fortium humiliabo. Tum præterea ex Ezechielis vaticinio hoc ipsum planissimè constat: hic enim calamitates & miserias Pharaoni & eius regno impendentes, denuntiare volens, inter cætera ita intonuit, irrigabo inquit terram fætore sanguinis tui, insuper montes & valles implebuntur ex te. Et operiam cum extinctus fueris cælos, & nigrescere faciā stellas eius. Solem nube tegam, & Luna non dabit lumen suum: omnia luminaria cæli mærere faciā super te, & dabo tenebras super terram tuam.

Clau. Gu. super. Mat 24. B *Phrases prophetarum.* C *Isai. 13.* *Superbos quomodo humiliet Deus.* *Ezech. 32* *Ioe. 3.* D

Porro diligentissimus ille vir & doctissimus Abulēsis, de ista obtenebratione loquens. Durabit inquit forte hæc solis obtenebratio maiori tempore quàm durare soleant eclipses, vt aperte constet non factum esse naturaliter, sed ex Dei solius operatione. Et tunc inquit non procedet inconueniens de luminis

Abul. super Mat. 24. q. 83.

Solis & Lunæ accremento, quandoquidẽ signum istud erit antẽ D
Matth. 24. diem iudicij, & tunc Sol & Luna ad tempus patientur huiusmodi obscuritatem: at rursus consuetum remeabit lumen, vt fieri moris est eclipsibus finitis: & in illo manebit lumine vsque in diem iudicij & tũc augebitur lumẽ, ita vt sit lux Lunæ sicut lux *Isa. 30.* Solis, & lux Solis septempliciter, iuxta Isaiam 30. cap. Nã vt prę *Glo. ordi. in Matt.* clarè ordinaria testatur Glossa, Sol & Luna, & stellæ, ad tempus suo lumine priuabuntur, vt vicinum indicent aduentum Domini: sed peracto die iudicij mundo innouato, maius lumen recipient, vel superueniẽte claritate veri luminis, videbuntur obscurari & nullius esse luminis: sicut præsente sole, nullius fere lu- E *Simile.* minis esse videntur Luna & stellæ. Quin & Lyranus ait, quod *Glo. Lyra in Matth. 24.* corpora cælestia tunc manebunt in sua natura integra, sed ista obscuritas erit respectu nostri per interpositionẽ alicuius corporis opaci, quemadmodum fit in eclipsi. Stellæ autem cadent nó quantum ad earũ substãtiam cum sint incorruptibiles, sed secundum apparentiam, quia veræ stellæ abscondentur per nubiũ den- *Ab. sup. Mat 24 q. 85. 91. & 92.* sitatẽ, & de nubibus terram versus descendent exhalationes ignitæ quæ dicuntur stellæ cadẽtes: vnde & Abulensis ait quod circa diem iudicij cadẽt multę de his exhalationibus ignitis, qua- F les & in quanto numero nunquam ante hac ceciderant, ne existimetur hoc naturaliter euenire, sed ad aliquod magnũ significandũ Deus volet quod illa signa non solũ sint magna, sed etiam in se sint terribilia, & inducant hominibus timorem.

Erunt signa in Sole & Luna. In Sole vt Gorranus ait, signũ quó- *Gorra. in Luc. 21.* dam legitur triplex fuisse: primò, statio tẽpore Iosue: secundò retrocessio vel retrogradatio tempore Ezechię: tertiò, occultatio vel obscuratio tempore Passionis Christi: aliud insuper signum etiam futurum, de quo hodiernum loquitur Euangelium. Primum autem signum accidit pro peccato Aegyptiorum, vt G *Exo. 10.* cõstat Exo. 10. secundum vero pro incredulitate Ezechiæ, vt *Isa. 38.* constat Isa. 38. Tertiũ pro peccatis Iudæorũ, vt constat Mat. 27. signum tamen quod futurũ est in die iudicij, erit pro peccato omnium tam Iudæorum quam gentium, vt habetur hic & hæc *Mat. 27.* quidẽ obscuratio vocatur hoc loco signũ in sole. Explicans autẽ Angelicus Doctor hunc locum, ita habet. Videtur obijci ad id *D. Tho. in Mat. 24. Isa. 30.* quod dicitur quod Sol obscurabitur, quia dicitur Esai. 30. Et erit lux Lunæ sicut lux Solis, & lux Solis septẽpliciter: vnde ad hoc vidẽdum debes distinguere tria tẽpora, tẽpus ante aduentũ, tẽpus in aduentu, & post aduentum. Ante aduentũ Christi hu- *Ioel 2.* iusmodi obseruationes fient de quibus hic dicitur, & Ioe. 2.

Sol

A Sol conuertetur in tenebras, in Christi aduentu non mutabuntur secundum substantiam, sed secundũ cõparationẽ, quia tanta erit claritas Christi & sanctorum, quod nec apparebit lux eorũ, iuxta illud Esa. 24. Erubescet Luna, & confundetur Sol: sed post diem iudicij augebitur claritas Lunæ & stellarum, & tunc erit verum quod dicitur Esa. 30, scilicet quod Solis Lumen erit septempliciter, sicut Lumen septem dierũ: vt igitur cum quis moritur, oculi amittũt suam lucem, concutiuntur membra, & fluit aluus, ita oculi mundi, qui sunt Sol, Luna, & stellæ, lumen per B dent, quatietur eius ossa, quæ sunt cæli & fluet magno mugitu mare, quod aluus mũdi est. Si autem cælum irã descendentis ferre nequit, sed obtenebratur & defluxũ patitur stellarũ, quid peccator ferre poterit? porro per angelos mediæ Hierarchiæ qui virtutes dicuntur, ad quos operationes miraculorum spectant, ignitæ quædam exhalationes figuram habentes stellarum cadent de cælo, & forte ab illo igne decidente in modum stellarum, aduretur terra, & elementa calore soluentur.

Esa. 24. Esa. 30. Simile. Pau. de pala. in Mat. 24. Soarez. Episco. in Mat. 24.

Erunt signa in Sole & Luna, & stellis. Domine quod quæso pa- C trarunt malum Sol & Luna, quod ita eos punias, & luce eos priues? sed quamuis isti planetæ non peccauerint, tamẽ puniẽtur, quia peccatoribus seruierunt. Considera igitur, o pecator, vigilanter & neruosè, quantopere Deus peccatũ oderit: siquidem & peccatũ damnat, & instrumentũ etiam peccati: vnde præcepit dominus Mosi, vt quando expugnarent filij Israel aliquam ciuitatem inimicorum, destruerent ligna, arbores, & Syluas. Sic Sauli præcepit dominus vt destrueret boues, oues & omnia quæ erant Amalech, quæ quidẽ non peccauerunt, sicut nec muri Hiericho. Tum etia Deus optimus maximus serpentem qui ho- D minem decepit, puniuit dicens: super pectus tuum gradieris qui quidẽ serpẽs culpa nõ habebat, cũ diabolus loqueretur in eo: sed quia instrumentum fuit peccati punitur. Quare diligentissime & excitatissime tecum ipse pecator ruminare debes, quod luna ipsa quæ te noctu illuminat quando ad peccandum, vt pote adulterandum, aut furandum, te confers, & Sol qui te reficit & recreat, quando inique agis, Luce orbantur, cum non insurrexerint contra te, quando Deum creatorem suum & tuum offendebas. Quin & terra ipsa comburetur, quæ te peccatis indulgentem non absorbuit. Atq; hæc quidem omnia præstat Deus in ipsorum peccatorum detestationem, & vt metum & formidinẽ peccatori incutiat, præcaueatq; & meditetur quã atrox suppli-

Peccatũ quãtopere oderit Deus. Deu. 20. 1. Reg. 15. Iosue 6. Gene. 3. Creatura puniuntur quia nõ insurrexerũt contra peccantes.

cium ipsum maneat autorem videlicet scelerum, siquidem sensu E
carentes creaturas tãtopere punit Deus, quòd peccanti deser-
Judith. 2 *Simile.* uierint. Cum olim Holophernes vastasset & subiugasset terram Madian, descendit in campos Damasci in diebus messis, & succendit omnia sata, omnesq; arbores & vineas fecit incendi, & cecidit timor illius super omnes habitantes terram. Sic planè
Timor horribilis in die iudicij. vt totamente atq; omnibus artubus contremiscant peccatores, sicut Holophernes arbores, ita Deus succendet terram, Solem etiam, Lunam & Stellas obtenebrabit. Quod si cælum iudicis descendentis excandescentiam ferre nequit, sed tenebris potius F
squalet & obsordescit, quid obsecro tunc misero peccatore fiet?
Exod. 20. Filij quidem Israel metu perculsi, videntes tot, taliaq; tonitrua & fulgura, dixerunt Moysi, loquere tu nobis, ne loquatur nobis Deus, quid igitur dicetq; facietq; peccator, tot, tantisq; conspectis signis, prodigijs atq; portentis? Si reformidãt homines solis
Similia pulchra. obscuritatem insolitam, si non consuetas horrescunt tenebras, sicut Aegyptij de quibus in Exodo dicitur, quòd factæ sunt tene-
Exod. 10. bræ horribles in vniuersa terra, & tribus diebus nemo vidit fratrem suum, nec mouit se de loco in quo erat. Si pauent terremotum, si ventorum vehementiam, si fluctus maris, si nocturnos G
strepitus, si leonum rugitus: quãto quæso magis, & intimis quidem sensibus, exanimantia illa signa timido sanguine refugient & perhorrescent? sed iam quid sequatur audiamus.

Et in terris pressura gentiũ, præconfusione sonitus maris & fluctuũ. Libet statim hoc loco elegantem quandam & salutarem Gregorij
Gregor. in Euan. homil. 1. Magni parænesim subijcere. Redemptor noster inquit, paratos nos inuenire desiderans, senescentem mundum quę mala sequãtur denuntiat, vt nos ab eius amore compescat, vt si Deum metuere in tranquillitate non volumus, saltem vicinum eius iudicium timeamus. Illum ergo diem fratres charissimi ante oculos ponite & quidquid modo graue creditur, in eius compara- H
tione leue dicite: quia ab illa tribulatione vltima tãto sunt istæ tribulationes dissimiles, quantũ à potentia iudicis persona præ-
Haym. homi. in dom. 2. aduentus. conis distat. Vnde & Haymõ præclarè ait, quod præuidens dominus humanæ fragilitatis tribulationes & pressuras quæ circa finem seculi ventura sunt, longè ante eas prædicere voluit, vt tanto facilius tolerarentur, quanto ab ipso longius prædictæ recoluntur: iustũ enim est vt insensati homines qui in cunctis peccauerunt, per cuncta feriantur idest si peccauerunt per aeris serenitatem, feriantur per tempestates, & sic ab insensatis rebus alijs feriantur, vt impleatur id quod scriptum est Sapi. 5. pugnabit cum
Sapien. 5.

illo

A illo orbis terrarum. Immutatis enim cœlorum virtutibus, consequẽs est vt omnia deinceps quæ sub cælo sunt & à cælesti virtute dependent, immutentur. Hoc enim fere diuinæ prouidentiæ munus est, vt insignes rerum humanarũ strages, formidolosis antea signis, aut prophetarum vocibus prænũciet. Sic enim priusquam Antiochus rex horrendam illam cladem iudæis intulit, in qua octuaginta hominum millia Hierosolymis trucidauit, totidemq; captiuos duxit, & sacratissimum templum sacrilego furore temerare & spoliare ausus est, quadraginta dierum spatio armati exercitus in aere dimicantes, aliaq; horrenda signa visa sunt. Merito igitur peccatores tot tantaq; à cęlestibus creaturis B patientur: quia enim claritate Solis, & Lunæ, & Stellarum, abusi sunt, vidẽdo per eam quid concupiscerẽt, & quid mali facerẽt, vertetur eis sol in tenebras, quia vero pace temporali per stultã securitatem male vsi sunt fiet confusio maris & fluctuum. 1. *Mac*. 1. *Rhud. Ardẽ. hom*. 2. *dom. adu.*

Arescentibus hominibus præ timore, & expectatione, quæ superuenient vniuerso orbi. Arescentibus ait Gorranus, præ timore malorum instantium, & expectatione futurorum adhuc distantium. Hæc autem mala superuenient, idest desuper scilicet de cælo venient vniuerso orbi, & nullus erit locus refugij. Non est mirum si homines arescent præ timore, nam virtutes cælorũ idest angeli mo- C uebũtur, idest ad modum trementium se habebunt. Illa quidem tribulatio est vtcumq; tolerablis vt inquit Haymõ, post cuius finem gaudium speratur: illa vero dura, aspera & intolerabilis, quę cum sua presentia cruciet, in futuro etiam maiora comminatur. Vtrumq; autem reprobis illa tribulatione continget: quia & pręsentia mala sustinebũt, & in futuro maiora expectabunt, qui & foris pœnam, & intus timorem habebũt, nec de præsentibus, nec de futuris securitatem habere poterunt. *Arescentibus hominibus*, idest cunctis hominibus præsertim iniustis, quia præ magnitudi- D ne formidinis & mæroris, corporalis harmonia quandam desiccationẽ & extenuationem incurret in eis. Sed tamen quamuis acerbissima sint, quæ tunc homines patientur, magis tamen eos futurorum præsagia quam præsentia malorum incõmoda cruciabunt: idquod iusto Dei iudicio fiet, vt qui futurorum semper obliti præsentia semper cogitabant, tunc & præsentibus torqueantur, & futurorũ in tum multo magis excruciẽtur. *Gorra. super Lu*. 21 *Hay. ho. in dom*. 2. *aduen.* *Diony. Carthu. in Luc*. 21.

Nam virtutes cælorum mouebuntur. Omnes angeli, ad quos pertinet mouere cælos, & facere cætera quæ circa cælos sunt, habebunt tunc speciales operationes, maiores quàs nunqua habuerunt, ita vt in comparatione præcedẽtium, istæ esse operatio- *Abul. in Mat*. 24. *q*. 49.

nes,& ad has moueri dicantur angeli, & priores dicantur esse E
Chrysosto. quies quædam,& otium Merito autem vt ait Chrysost. moue-
in Matt. buntur virtutes cælorum cum tantam mutationem rerum persi-
homi. 77. picient. Mirabuntur enim videntes vniuersa commutari, conser-
uos rationes vitæ referre, orbem omnem terribili assistentem tri
bunali ac omnes qui ab Adā ad aduētum vsq; illum facti sunt,
Autor Similitudo. operum rationem reddere. Si enim mutatio Lunæ tantos acces-
sus & defectus parit in mari: & si eius cum Mercurio coniūctio,
gignit tantas procellas: si coniunctio Iupitris & Saturni potest
tantas mutationes in terra imprimere: si propter mutuos plane F
tarum aspectus tantæ fiunt mutationes, quid quæso futurum est
cum astra omnia, planetæ & signa de sua sede dimouebutur aut
perturbabuntur,& omnes demq; cæli cardines cōmouebuntur?
perspicuum sanè est quoniam quidem hic adeò pendemus ex su
Aristot. in perioribus, vt testatur Aristoteles,& in illis tanta est futura per-
lib. Mete. turbatio, hic etiam perturbanda omnia fore.

Et tunc videbunt filium hominis venientem in nube, cum potestate mag na & maiestate. Sicut in nube ascendit in cælum ab Apostolis,
Lyran. in propterquod dicitur Acto. I. hic Iesus qui assumptus est à vobis
Mat. 24 in cælum, sic veniet. Cum potestate inquam veniet & vt domi- G
nus, qui primo venit vt seruus. Hūc etiam locum explicans ve
Beda in nerabilis ille Beda ait: in potestate & maiestate visuri sunt, quē
ser. 2. adu. in humilitate positum audere noluerunt, vt virtutē eius tanto
tunc districtius sentiant, quanto nunc ceruicem cordis, in eius
patientiam non inclinant. Potest autem esse quæstio vt ait bea-
D. Tho. in tus Thomas vtrum tam boni quam mali sint eum visuri in spe-
Mat. 24. cie gloriosa: & dicēdum quod sic: & ratio assignatur Esa. 26. vbi
Esai. 26. disputans dominus cum Propheta dicit, non videbis gloriam do
mini,& respondet Propheta, domine exaltetur manus tua vt nō
Simile. videant. Cui respondit dominus, videant,& confundantur; vndè H
boni videbunt ad lætitiam, mali ad cruciatum & tristitiam: quan
do enim aliquis timet puniri, quanto maior potestas iudicis
contra ipsum apparet, magis affligitur, sic quanto Christus ma-
gis apparebit gloriosus, tanto magis cruciabuntur mali. Porrò
qualis futura sit hæc potestas, apertè in sancto Euangelio declara
Simile. tur cū dicitur, quòd erunt signa in Sole, Luna,& Stellis. Si enim
eclipsis naturalis quæ per horam durat, vsq; adeo homines ter-
ritat, quantus putas futurus est terror cum videbunt homines
tantam syderum obscuritatem & obtenebrationem? Si exiguus
Simile. terræmotus omnes perterrefacere solet, quid tunc dicendū cē-
ses, quādo conturbabuntur omnia? nam virtutes inquit cælorū
moue-

A mouebũtur, ideſt exercitus angelici, qui colligẽt oſſa per varios tumulos, variaq; orbis terrę loca lõgè latèq; diſperſa: omnes au tẽ homines prętimore propè exanimabũtur, etiã culpa carẽtes. Sicut accidere ſolet in familia, cũ pater ipſe familias ira incandu erit: itẽ virtutes cælorũ mouebũtur, ideſt ipſa ſydera & planetæ quodãmodo ceu horologiũ diſturbabũtur. Poteſt etiã intelligi quod cæli quãuis fortiſſimi & incorruptibiles, atq; perpetui, nihilominus contremiſcent, & quodãmodo turbabũtur: tũ etiam ipſa luminaria in cælo, & ſaxa immania in terra. Quemadmodũ B enim quãdo iudex aliquis à rege mittitur propter atrocitatẽ alicuius criminis, etiã qui nulli culpæ ſunt addicti cõtremiſcũt, cũ videant aliũ puniri quòd malè locutus ſit, alium vero quòd tacuerit: ſic planè dies domini horrẽdus erit, in quo etiã elemẽta, quæ quodãmodo peccatorem diſſimulaſſe videtur, punietur: tale eſt enim ipſum peccatũ, vt mundum etiã ipſum in quo patratũ eſt, cóturbet atq; diripiat. Túc quippè creaturæ omnes cõtra hominẽ armabũtur, vt dicitur Sap. 5. cũ videant creatorem ſuũ, qui pro homine paſſus eſt, ab eodem impugnari. Quod ſi Paulus ait Ro. 8. Si Deus pro nobis, quis cõtra nos, optimè quidẽ etiã dice C re poterimus, ſi Deus contra nos, quis non pugnabit aduerſum nos? Ac boni quidem hoc die lętabuntur, iuxta illud Pſal. 106. Videbũt recti, & lætabũtur: mali autẽ cõtra, conturbabũtur & perterre fiẽt, iuxta ac dicitur Sap. 5. Vidẽtes turbabũtur timore horribili. Iuſtũ etenim erit Dei iudiciũ, vt quoniã ſcelera tua in hac vita ſecreta aliqua correctione emendare nǫ̃ vis, vt pote infirmitate aliqua, vel calamitate quã neſcis vnde veniat, tunc quidẽ in publico theatro ſanctorũ omniũ, ignominia afficiaris & condẽ neris. Quam quidẽ ignominiam præcedent ſigna in ſyderibus ſicut quando domus aliqua ruinã molitur, aut mors alicuius in- D ſtat, ſigna aliqua præcedere ſolent.

Virtutes cælorũ quæ ſint. *Horribilis dies domini.* *Simili.* *Cælorũ mutationes.* *Simile.* *Mutationes variæ in mundo.* *Sap. 5.* *Roma. 8.* *Pſal. 106.* *Sapien. 5.* *Confuſionẽ ſuſtinebunt mali in die iudicij.*

His autẽ fieri incipiẽtibus reſpicite & leuate capita veſtra, quoniã appropinquat redẽptio veſtra. In ſcriptura Sacra vt ait Beda, ſæpe caput pro mente ponitur, quia ſicut capite reguntur mẽbra, ita actiones à mẽte diſponũtur. Leuare itaq; capita eſt mentes noſtras ad gaudia patriæ cæleſtis erigere, quaſi dicat vt ait Gloſſa, exhilarate corda veſtra, quia dũ finitur mũdus cui amici nõ eſtis, prope eſt redẽptio quã quæſiuiſtis: qui ergo appropinquãte mũdi fine nõ gaudet, vt ait Greg. amicũ ſe eſſe illius teſtatur: ex mũdi enim deſtructione lugere, eorum eſt, qui radices cordis in eius amore plantauerũt, nos autẽ qui cæleſtis patriæ gaudia æterna cognouimus, feſtinare ad eã citiſsimè debemus. Attollite capita veſtra,

Beda ſer. 1. dom. ad uen. *Glo. ord. in Luc. 21.* *Greg. ho. 1 ſuper Euãgel.* *Ant. Bro. in Eu. 1. p. a. 112.* *Apoc. 21.*

quo iam in propinquo erit regnũ Dei (ait Deus bonis & iustis) E
Apoc.21. in quo nulla iam erit afflictio, sed perpetua tranquillitas, iuxta
Rhudol. illud Apo. 21. absterget Deus omnem lachrymam ab oculis san-
Arden. ctorum. Quare pensate diligenter, vt ait Rhudol. Arden. quã in-
effabiliter gaudebunt electi, quando veniet spes sua, desiderium
suũ, Deus & Dominus suus: quãdo trãsferet eos à valle lachryma
rũ ad altitudinẽ gaudiorũ, ab exilio ad patriã, à miseria ad beati-
tudinẽ. Leuate capita vestra: vulgo enim dici solet cũ aliquis est
tristis, quod demisso capite ambulet, cũ autem lætus est, quòd e-
recto incedat capite: tum etiam dicimus Petrum, vel Ioannem,
caput iam erexisse, vnde Iob. 10 dicitur, non leuabo caput. F

D. Hie in Mar. 13. *Videte ficulneam & omnes arbores.* Hæc est Prophetia ait Hierony-
mus, folia nata sunt verba præsentia, æstas vero proxima dies est
iudicij, in quo vnaquæque arbor manifestabit quæ intus habuit,
an aridum ad comburendum, an viride ad plantandum.

D. Tho. in Matt. 24 *Scitis quoniam prope est æstas.* Arbores in Hyeme vt ait Angelicus
Doctor, vitam habent, tamen occultam, vnde nõ producunt fo-
lia, neque fructus, sed in principio veris incipiunt pullulare & tũc
apparet vita, sic etiam sancti modo non apparent, vt habetur ad
Colos. 3. mortui estis, & vita vestra abscondita est cum Christo,
sed tunc vita sanctorum apparebit cum veniet æstas, idest ęterna
retributio. Cõparat autem arbores humano generi, vt testatur G
D. Bonauen. In Luc. 21. Seraphicus ille Doctor Ecclesiæ sanctus Bonauentura, quia sicut
impossibile est arborẽ secus viam fructus ad maturitatem ser-
uare, sic difficile est hominem iuxta mundum viuentem, ætatem
immaculatam vsque ad finẽ tenere. Sicut etiam arbores fructi-
Simile. ficant absente Hyeme, sic homo fructum habet post tribulatio-
Can. 2. nẽ, Canti. 2. iam Hyems transijt, & paulo post, ficus protulit
Hebr. 12. grossos suos, hic fructus est per tolerantiam tribulationis, ad
Heb. 12. omnis disciplina, in præsenti quidem videtur esse nõ gau-
Isa. 25. dij sed mæroris, postea autẽ fructũ paccatissimũ exercitatis per
Tob. 3. eam reddet iustitiæ: in hac æstate cessabit pluuia lachrymarũ, Esa.
Cypr. ad Demetria num circa principiũ epistolæ. 25. auferet Dominus Deus lachrymam ab omni facie & Tob. 3. H
post tempestatem tranquillũ facies. Scire debemus senuisse iam
mundũ, ait Cyprianus, nõ illis viribus stare quibus prius steterat
nec vigore & robore eo valere, quo antea præualebat. Hoc etiã
nobis tacentibus, & nulla de scripturis sanctis, prædicationibus-
Mundus iam senescit & debilitatur. que diuinis, documenta promentibus, mundus ipse iam loqui-
tur, & occasũ sui, rerũ labentiũ probatione testatur. Nõ Hyeme
nutriendis seminibus tanta imbrium copia est, nõ frugibus æsta-
te torrẽdis solita flagrantia est. Minus auri & argenti opus sug-
gerunt

A gerunt exhausta iam metalla, & pauperes venæ breuiantur in dies singulos, & decrescit in aruis agricola, in mari nauta, miles in castris, innocentia in foro, iustitia in iudicio, in amicis cõcordia, in moribus disciplina. Putas ne tu tantã posse substãtiã rei senescẽtis existere, quãta prius potuit nouella adhuc & vegeta iuuẽta pollere? Minuatur necesse est, quidquid fine iam proximo in occidua & in extrema deuergit. Sic sol in occasu suo radios minus claros & ignei splendoris iaculatur. Sic declinante iã cursu, exoletis cornibus Luna tenuatur, & arbor quæ fuerat ante viridis & fertilis, arescẽtibus ramis fit post modũ sterilis & senectu-
B te deformis. Hæc sententia mundo data est: hæc Dei lex est, vt omnia orta occidant, & aucta senescant, vt infirmentur fortia & magna minuantur. Olim vltra octingẽtos & nõgentos annos vita hominũ longęua procedebat, & vix nũc potest ad cẽtenarium numerũ peruenire, canos videmus in pueris, capilli deficiũt ante quã crescãt, nec ætas in senectutẽ peruenit. Sed nullus mirari debet singula in mundo cępisse deficere, quãdo totus ipse iã mundus in defectione sit & in fine.

Virtutes iã refrigescũt in mũdo.

Hominũ vita breuis.

Pueri statim canescunt.

Cælum & terra transibunt, verba autẽ mea non præteribunt. Nihil in corporũ natura, cælo, & terra durabile erit, sed trãsibit velocius quã sermo meus: ait ergo cęlũ & terra trãsibũt, quasi dicat, om-
C ne quod apud vos durabile & sine mutatione est, ad ęternitatem durabile non est: & omne quod apud me transire cernitis, fixũ & sine transitu tenetur, quia sermo meus qui transit, sentẽtias manentes exprimit. Itaque cũ verba mea ita absque dubio sint implenda, videte ne contra prolationem verborum meorum sitis dediti crapulę & ebrietati & secularibus desiderijs & curis, sicut quidã eorum tẽpore imminentis iudicij, de quibus dicitur, cũ dixerint pax & securitas, superueniet repentinus interitus. Esaias dicit, cæli sicut fumus liquescẽt, & terra sicut vestimẽtũ atteretur, & habitatores eius sicut hæc interibunt, salus autem mea in sempiternum erit, & iustitia mea non deficiet. Cæterũ Deus op-
D timus maximus tanquã bonus venator, prædã ipsam suo loco & tẽpore congruenti præstolatur, videlicet in die iudicij nos expectat, & mortis tempore, omnibus enim nobis velimus nolimus subeunda & experiunda mors est. Sic plane in die iudicij probabitur apertè quis fuerit spica bonorũ operũ, & quis paleas tãtum igne cõsumendas habebit; ipsi enim suis operibus locupletissimum de se testimonium exhibebunt. Cæterum quãtum cõducat sæpe in memoriã reuocare quòd mortales simus, & mortis iugum à nobis depellere nulla ratione possimus, testatus est

Greg. Ho. 1. in Euãge. & glo. ordi. in Luc. 21.

1. ad Thes. 5.

D. Hiero. in Isa. lib. 14. c 51. to. 5.

factus ille Patriarcha Ioseph pręcipiẽs Hebræis vt simul etiã quã E
Gene. 50. do ouantes & gloriosi de Aegypto egrederẽtur, ossa ipsius aspor
tarent, vt mortalis cõditionis semper memores, nihil turpe vn-
quam cõmitterent. Quin & viri docti asserũt, quòd quãdo Noe
Gene. 7. ingressus est arcã, exhumauit ossa protoparentis, quæ quidem
postquam egressus est de arca, filijs suis distribuenda censuit, vt
hoc pacto non tam protoparentis membra conseruarent quam
mortis memoriam diu multumque apud se retinerent, & vitæ
suę honestam & laudabilem inirent rationem.

DOMINICA PRIMA ADVENTVS. F

CONCIO SECVNDA.

Autor Ioã. 13. E*Runt signa in Sole, & Luna, & stellis.* Luc. 21. Matth. 24. Mar. 13. Quid hoc noui, aut monstri simile, agnus benigne & mansuete? Contra hominẽ ipsum tãtis opus est tonitruis, portentis atque prodigijs? Contra folium quod vẽto rapitur ostendis potentiam tuã, & stipulam siccã persequeris? aliquid mihi credite fratres, mirabile est in hac re, & aliquod salutare mysteriũ delitescit, vultis scire quid sit, inquit Deus per *Isa.* 42. Isaiã, tacui semper, silui, patiens fui, sicut parturiens loquar, dissipabo, & absorbebo simul, desertos faciam montes & colles, & G omne gramen eorum exiccabo, & ponam flumina in insulas, & *Peccata nostra dei irã prouocant.* stagna arefaciam. Exuberãt iã & inũdant peccata vestra, ac propterea tantopere commoueor & incandesco. Si iratus sum, vestra est culpa, vobis ipsis hoc assignate, non mihi: ego enim hoc præsto quasi inuitus & à vobis quasi ad singulare certamen prouocatus. Nũquid non debeo irasci? iudex enim iustus sum, & for- *Psal.* 7. tis. Quod si non quasi inuitus, hoc facerem, certè neminem submonerem, at clamo semper, & præ tantis clamoribus, raucæ iã prope modũ factæ sunt fauces meæ. Non quidem vult te percu- H tere aut lædere, qui semper clamando submonet, caue tibi peccator, obserua, considerato. Si ego de vestra punitione oblectarer, nunquã tam sæpè vos admonerem: non enim delector in perditionibus vestris. Deus enim mortem non fecit, nec delectatur in perditione viuorũ: & Osee 13. perditio tua Israel ex te. Ex *Tob* 3. *Sap.* 1. *Osee.* 13. vobis igitur prouenit tanti mali culpa & seges. Cęterum nequeo plane intelligere quam me cumque in partem cogitatione conuertam, quia nam sibi proponant homines, aut in quo harundineo baculo confidant, vt non pertimescere debeant horribilem illum iudicij diem. Neque intelligo qua ratione tam deprauatã viuentes vitam, possint sperare in diuina misericordia, nunquã

a peccatis

A a peccatis cessare volentes. Nã certe mihi sacras literas vtriusq; testamenti nocturna diurnaq; manu volutanti, varia occurrunt suppliciorum genera hominibus à Deo optimo maximo etiam pro minoribus delictis inflicta, ne dũ pro maioribus & atrocioribus. Quis enim vnquam autumasset, pro delicto illo colligendi *Num.*15. ligna in Sabbatho, vsque adeo hominem puniri, vt lapidibus obrutus interiret? Contemplare insuper Mariam illam sororem *Num.*12. Aarõ, quæ licet esset sũmę virtutis, quia tamẽ ob murmurauit punitur. Vide Moysi familiaritatẽ & intimã cũ Deo consuetudi *Num.*20.
B nem ore ad os frequentatam, qui tamen in contradictionis aqua seuere à Deo punitus est. finis plane non esset, si spatiari hac in parte, & voluntati indulgere vellem. Si igitur cũ tanta asperitate se gerit Deus in amicos, quid quæso, magno peccatore fiet? Si iustus vix saluabitur, impius & peccator vbi apparebunt? Ego *Pro.*11. quidem vt verum ingenue profitear cum video Dei mandatum *1. Petri.* vt offeratur aries sine macula, vel vitulus pro eo qui per ignorã- *4. Leui.* tiã deliquerit, & vt sacerdos pro eo oret ad Dei irã leniendã: ta *4. & 5.* citus mecũ ipse Syllogizo; si ita Deus pro peccatis per ignorãtiã
C cõmissis placãdus est, & quæ obsecro expiatio pro ijs satis idonea esse poterit qui per malitiã peccarint? sane cum Oza vel ex- *2. Reg. 6.* tremis tantũ digitis arcam attigit, repentino concidit interitu: *Act.*5. & tu perfricta & impudẽti fronte tanquã lutulẽtus sus in peccatorũ omniũ cæno volutaris? Ageiã quid tantũ admiserant Ana- *Ioan.*13. nias & Saphira, vt ambo accelerato mortis telo è vestigio trãsuerberati interirẽt? Quin etiã Christũ audi interminãtẽ Petro infernũ, si vel pedes sibi lauari non permitteret. Et tu tãta proposita suppliciorũ nube & tenebricoso spectaculo, totis adhuc præcordiis in vitiorum lecto stertis? Cæterũ de hoc argumẽto plura *D. Basil.*
D tibi Basilius de iudicio Dei in prędfatione tomo 3. suppeditabit. Illud tenaci mẽte nunquã excidat, quod in hoc terribili & formi *D. Gre. 9.* dabili die, Deus ipse non solũ iudex, sed & testis futurus est: nam *Mora. c.* per Hieremiã vatẽ dictum est. Ego sum iudex & testis dicit Do- *17. Hie.* min'. Arrige igitur aures, & cõsidera si quis hominũ inficiari que *29.* at quod ipse dicet, aut contradicere tanto testi omni exceptione maiori. Hinc ergo proueniet quod erunt boni iuste præmiati, faciendo bona sua in abscondito, quandoquidem eadẽ videt, & eorum futurus est remunerator & testis: & contra mali cõterentur & seuerissime punientur. Nam quemadmodum fulmina fortissima, fortiores etiã oblatas res conterũt & funditus consumunt, atque vbi maiorem offendũt repugnantiã & luctã, ibi *Simile* virtutem suã magis magisque exerunt, tot taliaque cõburẽdo, *splẽdidũ.*

quæ

quæ autem minus resistunt, illæsa relinquunt, vt experientia E magistra didicimus, & Plinius affirmat: Sic vtiq; venturus adiudicadum Deus, superbos quidem, elatos, tumidos proteruos, & arrogantes, sua virtute prosternet, ac rigide puniet, humiles vero, & dicto parentes, non modo non puniet, verum se etiam illis pium & dissuauiandum exhibebit.

Pli. lib. 2. nat. hist.

Timeo inquit beatus Cyrillus, morté, quæ mihi est acerba, timeo infernum, quia æternus; timeo tenebras, quia nihil habent lucis. Timeo vermem illum venenosum, quia nunquam interibit Timeo quando cogito diem illum horrendum, qui non potest pretio immutari. Horreo sedem illam & tribunal horrendum. Formido iudicem incorruptum, formido igneum quoddá F flumen quod currit ante tribunal cum voracissima illa flamma. Formido crudeles illas pœnas, & supplicium sine fine. Timeo catenas & carceres succésos stridoré dentium fletumq; sine consolatione. Non indigebit iudex ille accusatoribus, testibus aut probationibus, quin potius quidquid cogitauimus, diximus, fecimus, ante oculos nobis ipse proponet, tali modo vt nihil inficiari valeamus. Tunc nó erit qui nobis faueat, aut nos defendat, non erit pater, nó mater nó filij, non cognati, non amici, nó vicini, non pecunia, nó potestas, omnia hæc peribût, & tantum G relinquetur reus solus comitatus suis delictis: quáto cú terrore & pudore putas te eo die expugnandú, cú videris ministros illos tartareos tam crudeles táq; immanes? Quorú vel visiones tantú horrendæ excedût tormeta omnia humana. Ingemiscent mali, & nullus eorú miserebitur: voces edent ex penetralibus illis, & abditis ac horrendis locis, & nō erit qui exaudiat. Quidnam ibi faciet iactantia? quid tunc de vanagloria? quid de diuitijs? quid de delicijs & lautitijs? quid de mundanis apparatibus, de vestitu, & nobilitate generis? Considerandum ergo fratres diligenter quales esse debeamus vt sine timore accedamus ad illud iudicium, in quo minima quæq; non modo facta, H sed dicta etiam & cogitata numerabuntur. Nec solum hæc, sed etiam otiosa dicta, neq; solum verba otiosa, sed etiá cogitationes otiosæ. Considera præterea quanta futura est lætitia nostra si Dei benignitate talia fuerint opera nostra, vt mereamur collocari nō in sinistra, sed in dextera iudicis ipsius, audireq; suauissimam illam vocem, venite benedicti patris mei, possidete paratum vobis regnum. Cótemplemur auté vt adhoc perueniamus, supplicium æternum malorum, quanto pudore cófusi apparebunt ante iudicem, videndo se separari ad sinistram. Quid quæso

Cyril. ora. de exitu ani. & secun. aduē. iudiciū vltimū horribile.

Descriptio admirabilis qua viuis coloribus extremum iudicium depingit.

Parati esse debemus ad reddendam rationem in iudicio.

Boni in iudicio lætabuntur.

A quæso mente voluent, cum verba illa in ipsos proferētur? Ite maledicti in ignem æternum. Quidnam dicent, quando tradētur & reportabuntur in locum tam teterrimum & horrendū, quē etiā dæmones videntes terrentur? Non erit tunc modica perturbatio inquit Chrysostomus, totius vniuersi, cum sit futura tam horrenda, vt propter tantam & regis maiestatem, & vexilli suæ sanctissimæ crucis, sit obscurandus Sol & Luna, & mouebuntur virtutes cęlorum, mirabunturq; cum videant tātam rei mutationem. Non quidē obscuraretur sol, nisi splendor ille tantæ maiestatis, & vexilli Crucis, splendorem syderum superaret. Ca

Mali in iudicio tristitia afficiuntur.

Chrysost. in Matt. hom. 77.

Crux Christi quantū splendeat in iudicio

B uendum igitur est ne propter minimas & breues delectationes, in voracissimam æternamq; flammā conijciamur: & ne cum recusemus breui aliquo tempore sustinere labores aliquos, nō admittamur ad gaudia sempiterna. Quod autē certò nos hic dies tremendus maneat, certum sane ex eo est, quòd in mundo fieri videamus vt peccent multi, quorum etsi aliqui hic puniantur tū per iudices temporarios, tum etiam per alia flagella à Deo inflicta, tamen complures alij peccatores forte peiores & nequiores, in hac vita pro sceleribus, nec à temporarijs plectuntur iudi

Iudicium generale cur fiat, quāuis præcesserit particulare.

C cibus, nec à Deo sed in summo potius honore & æstimatione à mundo habentur. Quare hinc planè vel lippis & tonsoribus notū est, quod cū Deus nō faciat acceptionē personarū, tamq; amicus iuris sui cuiq; reddendi sit, vltimū hunc diem constituere debeat & præfigere, in quo & illi plectantur qui pro commissis delictis hic non fuere puniti, atq; simul et semel totam penā exoluant, tum etiam viri bene morati qui in hoc mundo tanquam omnium peripsema facti sunt, debitis præmijs non defraudētur.

Considerans porro iubar illud Ecclesiæ splendidum, Augustinus, hunc iudicij diem, ita ait: O fratres quam formidabilis erit dies ille, cum Dominus noster Iesus Christus adiudicandum ve

Aug. ad fra. inere. ser. 63. to. 10. & de san. ser. 40. to. 10.

D niet cum flamma voracissima comburente inimicos omnes. Antequem vniuersa contremiscet terra, arescet mare; defluent montes sicut cera. In illa die trudentur mali in æternos carceres, vbi luctus erit sine consolatione. Væ illis qui ad tam tetra mittētur loca, in quibus infernalis ille & tartareus fumus in omnia perdurabit secula. Vbi nunquam ignis extinguetur, nec vermis. Nō audiētur tunc aliæ voces præter gemitus, non supererit aliud refrigerium nisi quod proueniet arapacissima illa flamma. Emēda igitur frater vitā dum tempus datur: imploremus auxilium diuinum cum locus datur. Fleto nunc dū lachrymis non intercluditur via, Noli pœnitentiam differre dum in hoc tēpore viuis, in

Isai. vlti.

Emendemus vitā dum licet

quo

quo tantum eius fructus commodissimus est & vtilis. Dum E
viuis consule tuæ saluti, & antequam te mors ipsa inopinati abripiat, præueni te ipsum ac prepara. Et quia deinde manus & pedes sunt colligandi ne possis opus aliquod exercere, nunc iam te in bonis operibus exerceas cum datur ansa & occasio. In hac quidem die vt ait Chrysostomus, nullus alteri patrocinari poterit. Tametsi enim iudicem deprecetur sanctus Noe, vel patientissimus Iob, aut iustus ille Daniel, vel Patriarcha Abrahã, aut electus Isaac, vel dilectus Iacob, aut omnes Patriarchæ & prophetæ, aut omnes Apostoli, aut inuicti martyres, vel vt semel dicã, F
omnes simul Dei amicissimi, etiam matrem intercedentem ac Dei genitricem secum adferentes, non poterunt veniam reis ipsis à iudice impetrare, neq; poterunt eundem placare ne malos puniat & castiget. Dices, vbi nam sunt indicia id ostendentia, & quomodo noscam tunc sanctorum preces cessaturas, atq; intercludendum omnino aditum ad diuinam misericordiam? Id quidem planum faciam ex sacra Scriptura. Contemplare obsecro illum in Euangelio non vestitum veste nuptiali tantopere reprehensum, & à conuiuio eiectum atque in perpetuum carcerem G
coniectum, adeo vt neq; rex placatus fuerit consideratione festi solennis, nec etiam parcere voluerit tametsi essent nuptiæ filij, nec quod mirabilius est, inter omnes cõuiuas vllus inuentus est, qui pro eo intercederet. Vide quomodo animaduertit in eũ qui talentum occultauit, nec fuit quisquã inuentus qui eius causam patrociniumq; susciperet. Recole mente & cogitatione, quinetiam illas fatuas virgines, quæ quia oleum non habuerunt in lampadibus suis veniente sponso, repulsam passæ sunt, & exclusæ fuerunt à beatitudine, adeo vt nec profuerint clamores ad reserandas semel occlusas valuas & obseratas: nec inuentus fuerit, quod mirabilius est, deprecator aliquis qui stomach abũdum sponsum mitigaret, aut verbis demulceret: Fac tibi præterea ante oculos H
proponas auarum illum diuitem, qui cum peteret rem tam minimam videlicet aquæ guttam, eam tamen nec pius Abrahã cõcessit, nec mẽdicus Lazarus postulare voluit, nec deniq; in toto Abrahæ sinu aliquis sese obtulit ad eam rem patronum ac deprecatorem. Ita planissime res se habebit in tam horrendo & stupẽdo iudicio videlicet vt seclusis ad læuã malis tanquã vitiorũ omniũ sentina, & capite dãnatis, nullus futurus sit qui oret pro eis iudicem, aut qui fautorẽ vel verbo tantum se se illis exhibeat.

Erunt signa in Sole, & Luna, & stellis. In mundo quidem vniuerso tam stupenda erunt signa vt vel ad cõspectum eorum dumtaxat tabescãt

Chrys. ho. 22. ad po. to. 5.

In iudicio non admittentur deprecatores.

Matth. 22.

Mat. 25.
Luc. 19.

Mat. 25.

Luc. 16.

In iudicio nulla salutis spes relinquetur malis.

Timore cõcutiẽtur mali nõso

A tabescant homines & arescant præ expectatione futurorum. Quasi dicat, hæc quidē perexigua sunt, si ad ea quæ futura sunt cōferantur. Si talia sunt signa, qualia putas fore signata? Si tales præcones, qualis putas futurus est iudex? Ag...obsecro, si Cicero ni hæc enarrāda proponerētur, quāto sentētiarū pondere, & verborū luce vteretur? quā viuos adhiberet colores, vt rē tā stupendā & admirabilē persuaderet? sed sacræ literæ sola veritate cōtentæ, huiusmodi pigmētis & oratione non indigent. Quare tu peccator sic diligenter tecū meditare atq; animo versa, quòd tā bonorū præmia quā malorū supplicia futura sint sempiterna. Vi B de quomodo cōqueratur Deus per Hieremiā, audi inquit popule stulte qui nō habes cor, qui habentes oculos non videtis, & habētes aures nō auditis. Et Amos 3. dicitur, leo rugiet quis nō timebit? Me non timebitis ait Deus, qui posui arenam terminū maris, qui possum in ignē æternū mittere, qui nullū aliud statui remedium post condemnationē vestrā. me inquā non timebitis?

lum propter conspicua signa, sed etiam propter expectationem futurorū malorū.

Hiere. 5.

Amos. 3.

Hiere. 5.

Timeri vult Deus

Erunt signa. Satis aperta inde nobis fit bonitas & misericordia Dei, qui signa prius vult mittere vt nos emēdare possimus, sicut iudex aliquis qui venturus ad iudicandum, prius monet: & sicut pater familias, qui ne forte in ipso facto deprehendat incom- C positam & debacchantē familiā, prius strepitū pedum cōmouet. Aduerte etiā quātum doleat Deus deperditione nostra, qui vult creaturas ipsas propter hominis interitū veste lugubri amiciri, & quod sensum quē expresserūt in morte sui creatoris, nunc etiā exprimāt in morte peccatoris, quod obscuretur Sol, quod patefiant monumenta, & alia multa contingant signa. Considera etiam quod quādoquidem seiratum aduersus peccatores Deus ostendet, sic etiam creaturæ armabuntur contra eosdem. Quod olim sentiēs Cain dicebat. Ecce ejicis me hodie a facie terræ, & à facie tua abscōdar, & ero vagus et profugus in terra: omnis igi- D tur qui inuenerit me, occidet me. Attende quam fœdum & turpe sit vt creaturæ vultum suum contegant ne videant scelera tua, tu vero interim nō erubescis, sed procacior & petulātior in dies euadis, similis vtiq; Pharisæis, qui in Passione Domini cū viderent turbam reuertentē & percutientē pectora sua, ipsi interim non erubescebant, non confundebātur ob tantū perpetratum crimen. Sed objicies, si tot signa præcedere debent Aduentū Domini, cur ait Paulus, dies Domini sicut fur in nocte ita veniet? & Matthæus ait, quod sicut fulgur exit ab oriente: vbi obiter obserua quod non ait sicut tonitru, quia ante hoc apparet nobis fulgur. Ad quod respondemus quod pro malis præsertim

Dolet Deus de perditione nostra.

Gene. 4.

Simile.

Luc. 21.

Mat. 24.

1. Thes. 5.

Quomodo erit sicut fur dies Domini si debēt præcedere tot signa.

dicetur

dicetur dies Domini sicut fur, qui quidem ita in vitiorum cœno E volutabuntur & inhærescent, vt quamuis tot & tanta præcedant signa nihilominus tamen eos dominus imparatos inueniet, & in fragrante crimine deprehendet. Nam quæ maiora obsecro signa, quam quæ acciderunt in Passione Christi? & tamen tantum abfuit vt conuerterentur Pharisæi & scribæ, quin potius Pilato dicerent, domine recordati sumus quia seductor ille dixit adhuc viuēs, post tres dies resurgam: iube ergo custodiri sepulchrum vsque in diem tertiū, ne forte veniāt discipuli eius & furentur eum.

Mat. 27.

Erunt signa. In obitu magnorum principū videmus euenire interdum aliqua præcedentia signa, vt pote cometas aliquos vel aliqua eiuscemodi portenta, quæ talem obitum prædicere videantur, sic igitur non erit mirum si in hominum interitu, propter quos totus mundus conditus est, aliqua etiam appareant signa & prodigia. Adde quod sicut quando est aliquis qui de rege suo obmurmurat, reperiuntur etiá qui pro eo respōdent: sic planè cum modo peccator suis vitijs & sceleribus de Deo suo immurmuret, tandem aliquando creaturæ etiam sensu carentes quę nunc quodammodo dissimulant, pro rege suo & creatore respondebunt, seque ipsas contra peccatores armabūt. An G non tibi videtur æquum vt si quis te pręsente, cui lumen præfers & quem in scribendo illuminas, scribit contra te, & multa tibi inurat infanda, ei lumen ipsum obscures & extinguas? Sic plane ęquū est vt Deus ea tibi luminaria obscuret & obtenebret, quorum luce abuteris contra Deum factorem tuum qui te illuminat Cæterum attente considera quantum peccatores perterrefient & exanimabuntur cum se derelictos & sine Deo factore suo inuenient. Si enim filij Israel exiguam etiam & per modicā absentiam Moysi ferre non poterant, quin potius tāquam si sine Deo essent statim sibi idolum confinxerunt, in cuius conspectu sibi H viderentur aliquantulum acquiescere: quid in iudicio facinorosi homines sentient cum se orbatos præsentia Dei sui videbunt in sempiternum? si quando Deus dixit ad Moysen, vade, ascende de loco isto tu & populus tuus quem eduxisti de terra Aegypti, & mittam præcursorem tui Angelum, non enim ascendā tecum: tantopere luxit populus, & nullus ex more indutus est cultu suo, quid tunc miseris fiet cū audient terribilem illam vocem, ite maledicti in ignem æternum? Sane sicut cum Hebræus populus Deo suo seruiebat, omnes etiam creaturæ ipsi populo deseruiebant, nam & mare eos libere transire permittebat, & cælum manna

Simile. Cometæ et alia signa aliquando apparēt in morte principum. Creaturæ quæ nunc quodāmodo dissimulant peccata hominū in iudicio contra peccatores insurgunt. Simile. Simile. Exo. 32. Absentia Dei quantū cruciabit damnatos. Exodi. 33 Omnes creaturæ seruiunt pijs

A manna suppeditabat, & aer coturnices ministrabat, & Angeli ministeria exhibebãt in columna ignis & nubis, & saxa denique ipsa limpidã aquam propinabant: cum autem populus à Deo suo auertebatur, etiam creaturæ contra ipsum insurgebant. Sic plane pijs & sanctis viris omnes creaturæ erunt fautrices, malis vero atque impijs inimicæ & aduersatrices.

Et in terris pressura gentiũ. Quasi dicat, homines versabuntur in maximis angustijs & perplexitate, alij alijs associabuntur, & nullam inuenient consolationem, imo magis affligentur, sicut B contingit in inferno vt quanto plures illuc tendunt, tanto maior fit confusio. Vnde diues ille Auarus tantopere expetebat ne fratres sui illuc irent ac magis confunderetur. Aduerte igitur quod creaturæ sine Deo nullam nobis exhibere possunt consolationem, Deus tamen potest sine ipsis. Vnde mali cum sint sine Deo, quem ipsimet derelinquere voluerunt, ideo requiem nullam inuenientes miserabiliter affliguntur: vnde Psalmista dicebat, timor & tremor venerunt super me & contexerunt me tenebræ.

Mali in iudicio quãtopere affligentur. *Luc. 16.* *Creaturæ sine Deo nullam exhibent consolationem* *Psal. 54.*

Præ confusione sonitus maris. Solet etiam mare suos edere sonitus, C & vehemẽter homines perterrere. Vnde nõ immerito dicebãt discipuli, dñe salua nos, perimus. Vide etiam quã terribiliter iactatus fuerit à mari Ionas Propheta, si igitur cõtra Dei amicos ita insurgit mare, qualiter putas contra inimicos intumescet? si talia sunt tempestatis initia, qualem putas fore ipsam tempestatem? Sanè cum Christus Dñs venit in Ierusalem, etiam ipsi pueri clamantes Christi benignitatem & mansuetudinẽ, atque humilitatem personabant: in iudicio autem vel sensu carẽtes creaturę eius iustitiam prędicabũt, Et sane sicut in corporali morte hæc cura vehementer vrit hominem, cum considerat D quid de se futurum sit & in quo statu post mortẽ versabitur: sic plane in iudicio vehementer homines timebunt sint ne futuri palea an triticum, oues an hædi: et an in fornacem missi exeant, tanquam selectum & probatũ aurũ, an vero densa & rubiginosa fęce sint omnino obducendi.

Matt. 8. *Ionæ. 1.* *Si signa malorũ in iudicio tã horrẽda erũt, qualia erũt signata?* *Simile.* *Mali in iudicio vehementer coangustabuntur.* *Simile.*

Præ timore & expectatione. Hæc malorũ futurorũ expectatio vehementer distorquebit malos, sicut ille qui capite damnatus est, vehementer cruciatur quando sentit ad se venientem carnificẽ, qui de ipso supplicium sumpturus est. Erit igitur magnum discrimen in iudicio inter bonos & malos in ipsa expectatione: nã malis erit hæc expectatio tanquam initium quoddam pœnarum inferni, bonis verò erit tanquam initium quoddam lætitiæ & iu-

cunditatis: vnde rubus ille qui ardebat & non comburebatur, E
Exo. 3. significat huiusmodi expectationem in bonis, qui tametsi eam
Exo. 7. 8. 9. & 10. sentiant, non tamen consumentur, nec ipsi succūbent: Aegyptiacę autem plagæ de notant calamitates malorū. Et certe sicut eisdem plagis tristabantur Aegyptij & lætabātur Hebręi, sic erit
Exo. 14. de hac expectatione, & sicut idem mare alios demersit, & alijs iter præbuit, sic erit in iudicio quando huiusmodi mala eueniēt. Vnde Christus dixit viris pijs, respicite & leuate capita vestra.
D. Hiero. Si sola iudicij cogitatio horribilis est, quāto horribilius ipsum iudiciū futurum est. Quod si beatus Hieronymus etiam in præsenti vita constitutus sibi videbatur audire clangentem tubā surgite mortui, venite F ad iudicium, & maximopere commouebatur: quanto putas terrore concutientur mali, tot tantisque vallati malorum generibus? Hoc etiam in hac vita vsu venire videmus, vt scilicet boni in morte tanquam in portu tranquillissimo maxime delectentur, & contrà mali, vehementissime crucientur: si quidē boni in hac vita sentiunt se exules & in medio struthionum ambulare, & ideo gaudent in discessu: mali vero tristantur quòd
Mors bonis grata, malis acerba. derelinquant delicias suas & voluptates quibus tantopere oblectabantur: boni delectantur quod venerit iam tempus colligēdorum fructuum, nam quę seminauerit homo, hæc & metet, G vt ait Apostolus Et Psalmista ait, euntes ibant & flebant mittentes semina sua, venientes autem venient cum exultatione portantes manipulos suos.
Gal. 6.
Psa. 125. *Tunc videbunt filium hominis.* In hoc quidem iudicij die apertissime Deus quam sit iustus declarabit, & mali etiam hoc ipsum
In iudicio Deus pro suo honore & iustitia respōdebit Simile. testificabuntur, cum se confusos videbunt ante conspectum filij hominis. si enim ante ipsum confessorem solum, erubescimus præ pudore & verecundia maximopere, & vix audemus peccatum vnum aut alterum aperire; quanta putas erit tunc verecundia & confusio faciei peccatoribus, cum viderint pec- H cata sua omnia Deo, Angelis & hominibus in publico Theatro manifestari? Non tamen erubescent boni quamuis in vita
Erubescēt vehementer in iudicio mali. Simile. peccauerint, quandoquidem vulnera peccatorum suorum pœnitentiæ pharmaco curarunt & absterserunt: sicut nec erubescit inuictus miles vulnera sua patefacere, quæ sibi pro regis sui gloria inflicta sunt: *tunc videbunt* considera peccator quod sit nunc,
hoc quidē temp⁹ est nūc malorū, sed iudiciū erit tunc Dei. & tunc: nunc quidem tuum est, tunc autem Dei: quando igitur magis nunc in delicijs versaberis, tanto magis tunc in gemisces & punieris. Tunc quidem abscondita multa & secreta nobis manifesta fient, quæ nunc nos latent, vt quomodo Iudas qui erat Apostolus damnatus sit, & latro qui erat facinorosus saluus

A saluus factus sit: cur mali prosperentur & boni affligantur: cur facinorosi homines sæpe plus viuant quam boni, qui etiam in tenera ætate frequenter moriuntur. Vir malus nunc omnia sibi putat licere, & in omnibus superbe se gerit, neque Dei sui recordatur: vnde psalmista ait, dixit insipiens in corde suo, non est Deus. Sed tamen caueat sibi diligenter, quia quanto plus nunc Dei patientia abutitur, tanto magis tunc Dei vltionem experietur & subibit. Præclare quidem horribilem hunc diem præcauebat & præuidebat sanctus Iob cum diceret, quis mihi hoc tribuat vt in inferno protegas me, & abscōdas me donec per B transeat furor tuus? Quod si ante Christum recens natum contremiscūt reges in præsepio, si Herodes & omnis Hierosolyma cum eo conturbatur: si in carne adhuc mortali positus, principes Synagogæ flagello de templo expellit, si solo verbo armatos cōtra se milites in horto prosternit: si in cruce ligatus, cælumque terramque sonitu concutit, saxa cōfringit, monumenta pandit, mortuos exsuscitat, velum templi discindit: quid putas solutis manibus faciet, & in corpore glorificato constitutus? si in monte Thabor tres firmissimas columnas Ecclesiæ perterret et demolitur solo verbo, quid tunc futurum est cum dominus in ma- C iestate veniet, & cum nubes & caligo erunt in circuitu eius? sane mea quidem sententia ita res habet, quod sicut satis pro sua atrocitate peccatum ipsum nullus ponderare potest, & quanta sit eius grauitas patefacere: sic nullus satis prodiguitate aperire potest quam horrendum futurum sit ipsum Dei iudicium. Et sicut nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quod præparauit Deus diligentibus se: sic nullus satis debite æstimare valet quantum futurum sit malorum supplicium in illo tremendo die, & iræ ac calamitatis pleno.

Multa quæ nunc sūt occulta patebunt in iudicio. *Psal. 52.* *Iob. 14.* *Matth. 2.* *Ioan. 2.* *Ioan. 18.* *Mat. 17.* *Luc. 23.* *Mat. 17.* *Mat. 9.* *Psal. 96.* *Nullus potest satis prodignitate horrorem diei vltimi aperire.* *1. Cor. 2.* *Simile.*

Leuate capita vestra. Dicent quidē mali bonis in vltimo die, cur D obsecro tanta ante oculos proposita calamitatum mole, in lætia & gaudio versamini? qui respondebunt malis quod respondebant olim filij Israel cum captiui in Babylonia detinerentur, tempore Cyri & Darij regis: nihil nos hæc mala premunt, quādoquidem post ipsa statim libertatem & quietem consequemur. Vnde Psalmista dicebat, De⁹ noster refugiū & virt⁹, ppterea nō timebimus. Porro in hoc vltimo die sortes & vices cōmutabūtur nā mali tūc erūt in Hyeme, qui in hoc mūdo suā habuerūt æstatē, & boni tūc iucundā habebūt æstatē, qui hic sæuā Hyemē perpessi sunt: itē qui hic fuerunt in dextera deliciarū & voluptatū tūc erūt in sinistra miseriarū & calamitatū: & cōtra boni potiētur

Quid interrogabunt mali bonos in iudicio *2. Para. 36.* *1. Esdr. 1.* *Psal. 45.* *Sortes cōmutabuntur malorū & bonorum.*

tunc amœnitate illa & iucunditate sempiterna, in dextera col- E
locati. Continget igitur quod olim filijs Ioseph contigisse sacræ
Gen.48. testantur literæ. Nam cum Ioseph existimaret quod Manasse filius primogenitus qui hic dextram habebat, etiam in benedictione patris sui Iacob dexteram esset habiturus, & Ephrain sinistram, commutans tamen manus Iacob, in dextera Ephraim constituit, & in sinistra Manassen, non valuit vnquam Ioseph commutatas manus transferre, licet apprehensam patris manum leuare conatus sit de capite Ephrain, & apponere super caput Manasse. Sic profecto in die iudicij nullus poterit vllo pacto commutatas manus transferre, sed potius qui in hoc mundo dexteram habuit, tunc habiturus est sinistram: nec valebunt cælicolæ aliqui, aut genitrix virgo (qui tamen non intercedent) aliqua ratione tanquam Ioseph huiusmodi sortes immutare, quin potius in sempiternum mali in sinistra constituentur, qui hic in delicijs vixerunt, & boni in dextera considebunt, qui in hoc mundo pro Christo tot tantosque labores sustinuerunt, & persecutiones passi sunt: atque ita illi rigidam Hyemem experientur, hi vero æstate sempiternæ beatitudinis perfruentur.

Sententia vltimi iudicij irreuocabilis. F

G

DOMINICA PRIMA ADVENTVS.

CONCIO TERTIA.

Timeant Deum qui tam horrificus veniet in iudicio.

ERunt signa in Sole, & Luna, & stellis. Luc. 21. Matth. 24. Mar. 13. Aequum plane esset vt propter amorem Dei à peccatis cessaremus: sed quando hæc nos cura non tangit, saltem propter eius horribiles pænas metuamus, & vitiosam vitam deponamus. Nam & poœta canebat, oderunt H peccare boni, virtutis amore: Oderunt peccare mali formidine pænæ. Multa quidem exempla de vtroque horum recenseri possunt ex sacris literis. Ad amorem enim nos facile mouere potest si consideremus quantum Deus suos amet & diligat, vnde etiam dicit, qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei. Item Angelis suis mandauit de te, vt custodiant te in omnibus vijs tuis: in manibus portabunt te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Et rursum, si ceciderit non collidetur quia dominus supponit manum suam. Item custodit dominus omnia ossa eorum, vnū ex his non conteretur. Et per Lucam Dominus ait, omnes capilli capitis vestri numerati sunt.

Zacha. 2.
Psal. 90.
Psal. 36.
Psal. 33.
Luc. 12.

A Et Isaias quidem dicit, cap. 66. ad vbera portabimini, & super genua blandientur vobis. Et alibi, antequam clamēt ad me exaudiam eos. vide etiā quā magnifice & perliberaliter exornet seruos suos, nam Elisęus et multi alij Dei serui in nomine Domini mortuos suscitarūt. Quis igitur tā ferreus erit & excors qui Deū ex toto corde nō amet & diligat, cū tanto ipse nos prosequatur amore? Quod si præterea testimonia quæras propter quæ Deū timere debeas, quod quæso testimoniū locupletius esse potest quā hodiernū Euāgeliū, in quo fit mētio de horribili illo iudicij die? Si igitur te Dei amor à peccatis nō cohibet & coer-
B cet, at certè te prohibeat, terreatq; timor iudicij, metus gehennę, terreant laquei mortis, dolores inferni, ignis vrens, vermis rodēs, & tartarea flāma, ex taliū quidem cōsideratione Deū time, & hæc nō formidabis. Noueris proinde te, disce quę peccātibus Deus cōminetur: etiā eum timeas, quia initiū sapiētiæ timor Domini. Nā certe quéadmodum ex notitia tua venit in te timor Dei, atq. ex Dei notitia nascitur amor: sic è cōtrario de ignorātia tui superbia, ac de Dei ignorātia venit desperatio. Est plane iste amor & timor Dei vt Clemens Alexandrinus ait, co-
C lumna illa ignis atq; nubis, quæ filios Israel in deserto præcedebat. Nubis enim inquit est refrigerare, ignis vero cōtra cōburere atque vastare. Quos ergo nubes non fouet, ignis vastat, & ideo quisquis reijcit vmbra refrigerantē, ignē sentiet cōburentē. Idē etiā sub alia Metaphora apud Hieremiā Prophetā Dominus significauit, ait enim, quid tu vides Hieremia? Et ille, virgā vigilātē ego video. Ab eodēq; rursus interrogatus quid videret, ollam inquit succesam ego video, & faciē eius à facie Aquilonis. Hoc sane tāto virgæ nomine paternā disciplinā Dei intelligimus, qua is flagellat omnē quē recipit filiū, nō vt euertat sed vt corrigat. Quéadmodū enim pastor virga vtitur qua oues a deuijs itineri-
D bus adrecta deducat, nō qua oues lædat, ita Dominus facere cōsueuit. Quid autē significet olla succēsa, declarat D. Chrysost. dicēs quod ei qui paternæ virgę castigationē no recipit, olla succēsa id est gehēna ignis parata est, porro electi vt ait Greg. quādiu in hac vita sunt, securitatis sibi confidentiā nō promittuat. Horis enim omnibus contra tenta mēta suspecti, occulti hostis insidias metuūt, qui etiā tētatione cessate, vel sola grauiter suspicione turbātur. Nā multis sępe graue periculum incauta securitas fuit, vt callidi hostis insidias nō tētati sed iā prostrati cognoscerēt. Vigilādū quippe sēper est vt mens cōtinue solicita nūquā relaxetur intentione superna, ne laboriosa desidetes in cogitationibus fla-

Isa. 66.
Isa. 65.
4. Reg. 4
Amemus Deū qui tātopere nos amat.
Timeam' æterna supplicia.
Eccl. 1.
Cle. Alexan. Exo. 14. Hie. 1
Amemus & timeamus Deū.
Hebr. 12
Simile.
D. Chry. Greg. lib. 20. mor. c. 3. Serui De caute viuunt.
In virtutis officio sēper cōtinere nos debemus.

xis quasi in quibusdã mollib⁹ stramentis iacẽs, veniẽti corrupto E
ri diabolo mens sei esoluta prostituat: at vero est adcertamen aduersarij erigẽdus animus: semper cõtra occultas insidias cautela prouidenda. Hinc enim Abacuc Propheta ait, super custodiam meam stabo. Hinc rursum scriptũ est, statue tibi speculum, pone tibi amaritudines, qui Euangelizas Siõ. Hinc per Salomonẽ dicitur, beat⁹ vir qui sẽper est pauidus. Hinc iterũ dicit, vniuscuiusq; ensis super fœmur suũ propter timores nocturnos: nocturni quippe timores sunt insidiæ tentationis occultæ: ensis autẽ super fœmur est custodia vigilans carnis illecebras premens. Ne ergo nocturnus timor id est occulta & repentina tẽtatio subrepat sẽper necesse est vt fœmur nostrũ, super posit⁹ custodię ensis præmat. Cęterũ quã magnificis quæso verbis scriptores gẽtiũ illãMutij sceuolę altitudinẽ & inuicti animi robur prędicãt, quo breui quodam tẽporis spatio extremũ brachiũ face ignis supposita, immotus retinuerit? Ego inquit seneca non dubito magis laudare trũcã & retorridã manũ Mutij, quã cuiuscũq; viri fortissimi saluã atq; illæsam. stetit inquit hostiũ flãmarũq; cõtẽptor, & manũ suã in hostili foculo distillãtẽ spectauit, donec Porsẽna rex cui⁹ fauebat, glorię inuidit, & inuito ignẽ eripi iussit. Si igitur immanẽ cuciatũ iudicam⁹ brachiũ solũ in igne ad breue tẽporis spatiũ torrẽdũ destituere: Quis verbo exprimere aut mẽte cõsequi poterit, qualis ille cruciat⁹ futurus sit, cũ nõ brachiũ solum, sed etiam corporis mẽbra, nõ ad tẽp⁹, sed in omni æternitate vltricib⁹ flãmis crucianda sunt? Quæ igitur mens, quæ ratio, hoc tantũ suppliciũ ęqua lãce põderare queat? Nõ dubium quin id quod nulla tẽporis mensura circũscribitur, nulla etiã creata mẽte cõprehẽdi possit. Sola igitur increata mens hoc est Dei filius, qui huius tanti mali magnitudinẽ perfecte cõprehendit gemitu etiã suo ei⁹ magnitudinem declarauit & aperuit. Quare etiã atq; H etiã cogita vt ait Bernard⁹, cui⁹ sit formidinis & terroris, tuũ atq; omniũ cõtẽpsisse factorẽ, & dñm maiestatis, ostendisse. Maiestatis quidem est timeri, dñi est timeri, & maxime hui⁹ maiestatis, huiusq; dñi. Quod si reũ Regiæ maiestatis quamuis humanæ, humanis legibus capite trũcari plectiq; sancitum est, quis obsecro finis cõtemnentium diuinam omnipotentiam esse poterit? Et qua tandẽ frõte tantam maiestatem audebit irritare vilis puluicul⁹, vnico leui flatu mox dispergẽd⁹, & minime recolligẽdus?

Cum ergo tam magni põderis sit timor dñi, ait Laurẽ. Iusti. intelligamus quæ sint illa quæ humano cordi possint incutere timorem. Primo itaq; occurrit cõsideratio vehementissimæ passionis Chri-

Abac. 2. *Hie. 2.* *Pro. 36.* *Can. 3.* *Carnis illecebræ frænãdæ sũt.* *Mutii sceuolæ exemplum.* *Seneca.* *Inferni cruciatus satis explicari nõ potest quantus sit.* *Solus De⁹ cõprehẽdere potest quãt⁹ sit inferni cruciatus.* *Bern. sup. Cã. ser. 16.* *Simile.* *effrõtes sũt plane peccatores.* *Lau. Ius. li. de ligno vitæ c. 4. de tim. d.*

A nis Christi, ex qualitate siquidē pharmaci cognoscit facile vehe
mētia languoris, cōspui namq; Christ⁹ voluit, vt nos lauaret: ve *Timor dei*
lari voluit, vt velamen culpæ & ignorantiæ a cordib⁹ nostris au *quibus cōsi*
ferret: in capite percuti vt caput nostrū scilicet Adam sanitati re *deratio-ni*
stitueret: colaphis cędi & verbis derideri, vt nos labijs & operibus *b⁹ nutria*
ipsū laudarem⁹: demū occiditur, vt vulnerib⁹ nostris pretioso san *tur.*
guinis illi⁹ Balsamo medeatur: fusus si quidē est cruor medici, & *prima cōsi*
fact⁹ est medicamentū phrenetici. Agnoscam⁹ igitur iā tādē quā *deratio.*
grauia sint nostra vulnera ꝑ quib⁹ necesse fuit dn̄m Iesū vulnera
B ri. Secūdo adhibere debem⁹ cōsiderationē nostræ culpæ. Si enim *secunda cō*
tantum timet aliquis quidem vir criminosus qui scit se reum *sideratio.*
esse vnius criminis cū est in cōspectu terreni principis, quantū
horrere debet qui multorū reū se esse agnoscit delictorū, de exa
mine regis æterni? & si tāta cura pertimescitur iudiciū pulueris,
qua intentione cogitādū, & qua diligentia formidādū est iudiciū
tantę maiestatis? Ita ergo præsentis temporis est agenda lætitia,
vt nūquam amaritudo & timor sequentis iudicij recedat a me-
moria. Tertio adhibere debem⁹ cōsiderationē misericordię Dei *Tertia con*
quā nobis exibet in præsenti, quæ est iudiciū magnitudinis iu- *sideratio.*
C stitię quā exhibebit in futuro, lento enim gradu ad vindictā Dei
procedit ira, tarditatemq; supplicij grauitate cōpensat: Altissimus *Eccl. 5.*
etenim patiens est redditor: patiens vero redditor dicitur, quia
quos diu vt conuertantur tolerat, nō cōuersos duri⁹ damnat: &
quanto diutius expectat vt emendentur, tanto graui⁹ iudicabit
si neglexerint. Quarto adhibere debem⁹ cōsiderationem operū *Quarta cō*
iustitię quæ a deo facta leguntur: si enim Angelis peccantibus *sideratio.*
Deus non pepercit, quanto magis qui habitant domos luteas & *Simile.*
terrenū habent fundamentū cōsumentur velut a tinea, si Dei *Iob. 4.*
mandata præterierint. Recordare obsecro quantopere appa- *Gen. 7.*
D ruerit iustitia Dei in diluuio, in subuersione Sodomę & alijs hu- *Gen. 19.*
iusmodi naufragijs, & inde facile colliges quomodo cum vult ca
stiget Deus. Quinto adhibere debemus considerationem faci- *Quinta cō*
litatis labendi tū spiritualiter, tū etiā corporaliter, quod quoti- *sideratio.*
die in multis cernitur. Vnde nimiū præceps est qui transire cō-
tendit, vbi cōspexerit aliū cecidisse, & vehemēter effręnis ac pro
cax est, nō timēs ex alieno casu; amator autem salutis suę est, qui
alienæ mortis incursu, & clades cæterorum atque naufragiis
prouidus vitæ suæ factus est gubernator. Sexto habere debem⁹ *Sexta con*
cōsiderationem omnipotentiæ Dei, cui resistere nemo potest *sideratio.*
& quē nullus pōt effugere, de quo per Moysē dicitur. videte quod *Deute. 32.*
ego sum solus, & nō sit alius præter me, ego occidā & ego viuere *Esa. 47.*

faciã: Et alibi legitur, vltionẽ capiã, & nõ resistet mihi homo Sep E
Septima cõsi. Heb. 4. timo adhibere debemus cõsiderationẽ sapientiæ Dei per spicuè videtis oĩa, quę nuda & aperta sũt oculis eius. Magnaque proin de dementia est si dissimulare volumus & nõ timere, indicta nãq; nobis est quędam probitatis necessitas, cũ agamus corã oculis iudicis cuncta cernentis. *Octaua cõside.* Octauo adhibere debemus consideratio nẽ zeli diuinæ iustitiæ, qui ex hoc apparet, quod Deus pater potius voluit vt vnigenitus suus pœnã quam debebat hominũ genus, solueret, quã si eã ipse gratis dimitteret, quod si nõ pepercit *Roma. 8.* proprio filio, nunquid parcet figmẽto? Nunquid parcet seruo ne F quã? *Nona conside.* Nono adhibere debemus cõsiderationẽ extremi iudicij, cuius mẽtio fit in sancto Euãgelio hodierno, atq; vt existimo quia tã sæpe illud prædicari auditis, eo breuiores & mobiliores radices in vestris animis agit ac propagatur. *Securitatẽ habem⁹ falsam obliuiscẽtes hũc diem.* Olim quidẽ vt sacra testatur pagina, misit De⁹ duos Angelos ad Loth, prędicturos subuersionẽ Sodomæ & aliarũ ciuitatũ, qui hoc ipsũ generis suis denũciauit, dicẽs surgite, egredimini de loco isto, quia delebit Dñs *Gen. 19.* ciuitatẽ hanc, visus tamẽ est eis, vt ibidem dicit scritura, quasi ludẽs loqui. *Timeam⁹ comminationes dei.* sanctũ etiã Noe vniuersale diluuiũ prædicãtẽ, omnes G subsannabãt cũ diceret eis propter inũdantia peccata fore etiam aquarũ inũdatione delendũ orbẽ. Et tamẽ quid acciderit vide, nam & illi igneq; sulphureq; cõflagrarunt, & hi aquarum colluuione atque abysso perierunt. Quid igitur fratres velut alias res agẽtes & oscitabũdi hodiernam auditis doctrinã? Quid cunctamini? Quorsum nõ arrigitis aures? Certe si iuste viueremus vi *Deũ obliuiscuntur qui nõ sperant eius mercedẽ.* tã, nõ esset quod metueremus huiusmodi diẽ, imo vero illũ totis præcordijs anhelaremus expectantes cũ Apostolo beatã spẽ, & aduẽtũ gloriæ magni Dei, & saluatoris nostri Iesu Christi, cũ tamẽ vitiose viuamus, & tanquã messẽ nullã in ipsa ęstate reportaturi, idcirco cunctamur, oscitamus, negligimus boni vero lætantur H plurimũ considerantes huiusmodi diẽ, in quo immarcescibili corona corpusq; animusq; donabûtur: dicentq; cũ Paulo, bonũ certamen certaui, cursum consummaui, fidem seruaui: in reliquo *2. Timo. 4* reposita est mihi corona iustitiæ quam reddet mihi Dominus in *Solet nos Deus monere vt corrigamur.* illa die iustus iudex, non solum autem mihi sed & his qui diligunt aduentum eius. Cæterum monet nos Christus Dominus in hodierno Euangelio, de his quæ contingere debent in iudicio, vt cum venerint, præmeditati accedamus: solet enim *Hie. 4.* Deus multo antequam animaduertat in malos, eosdem monere *Gen. 6. & 7.* vt caueant sibi ne imparati inueniantur. Hinc monuit Hebręum populum priusquam ei calamitates infligeret dicens per Hiere.

Annun-

A Annuntiate in Iuda,& in Hierusalem auditum facite:loquimini & canite tuba in terra, clamate fortiter. Adde quod postquam in diluuio comminatus fuit, adhuc per totos centum annos ad pœnitentiam omnes expectauit,& plures adhuc expectasset annos,nisi id illorum demerita præclusissent. Quin & Aegyptios pueros Hebræorum submergentes & multa alia nefanda patrātes,expectauit ad pęnitentiam octuaginta annos,& eos subinde monuit de varijs calamitatibus impendentibus. Iudæos etiam ipsum crucifigentes, ad pœnitentiam quadraginta annos præ- *Præstolatur Deus malos vt pœniteāt.*
B stolatus est vt conuerterentur,atq; varias ipsis miserias, variaq; prodigia euentura sæpe denuntiauit,adeo vt etiam in aere armati discurrentes apparerent super Hierusalem, & variæ horribiles voces audirentur.Hoc etiam præstat in hodierno euangelio, *2.Mac.5.* certos nos reddens de futuris calamitatibus in iudicio: nec mirū planè, si enim Iudæos & alios populos de minoribus calamitatibus monuit,quid ni maiores istas & nostram mentem superantes crudelissimas pęnas denuntiasset?Et certè quemadmodū *Similitudo splendida.* cum taurus aliquis furibundus cursu exagitandus est, præconis voce monentur omnes vt sibi diligenter attendant, & proui-
C di parentes charissimos sibi gnatos monent vt in fenestras aliquas vel editissima tecta conscendant,ne à tauro lædantur: sic planè hodierno euangelio tanquam præconis voce monemur vt nobis diligenter prospiciamus, ne fortè cum iratus Christus dominus in vltimo die veniet,eius terribili sententia feriamur, *Maxima perfruetur lætitia anima iusti cū corpori coniūgetur.* & in perpetuum condemnemur. Cæterum diligenter considerare debemus quanto gaudio & lætitia perfruetur anima viri iusti in hoc die quando cum corpore coniungetur,vt in ipsum etiam gloriam suam refundat,& quoniam particeps fuit laborū, etiā tanti pręmij tantæq; iucunditatis exors non sit,habeatq; sibi an-
D gelum assistentem & ministrantem,sibi datum statim atq; in hāc prodijt lucem & vitales carpsit auras,quiquidem maxime lætabitur de sui clientuli prospero & terq; quaterq; felici successu & statu Contra vero viri mali anima in maximo erit luctu & squa- *Maxima afficietur tristitia anima impij quādo corpori cōiungetur.* lore quando in corpus se remeaturam sentiet,ipsumq; diris execrationibus persequetur maledicens horam in qua talem sibi comitem nacta est O me infelicem dicet,quæ vt tibi placerem, & tuis voluptatibus atq; delicijs inseruirem, in tantum miseriarū gurgitem demersa sum.Quare accede iam infelicissimū corpus, *Dialogismus animæ impij cū corpore* vt sis etiam particeps tormentorum,cum fueris hortator malorum:maledicta lingua quæ tot tantasq; blasphemias & periuria protulisti:maledictę manus quæ aliena diripuistis:maledicti ocu-

li qui carnis delicias cōcupiuistis: maledictæ aures quæ ad proxi E
morū ignominias audiēdas patefactæ estis: maledictū deniq; cor
in quo tanquam in fornace tam horrēda scelerum genera fabre
facta sunt. Quid porro dicet huius animæ custodiæ præpositus?

Quid dicat ange. præpositus custodiæ viri impij.

O te infelicē ait animā, quam imprudēter meis salutaribus monitis abusa es. Quā sæpe mihi restitisti? quanta nefanda me præsente facere non erubuisti? Secede, secede igitur iam à me, & dignātuis sceleribus recipe mercedem, tormenta videlicet sempiterna, atq; horrificos cruciatus. Qualis queso tūc erit malorū sēsus? quam intimis sensibus ingemiscent? Quare age iam peccator dū F hic viuis fac te anteactæ vitæ pœniteat, emenda quæ perperā cōmisisti: pro foribus te expectat diuina benignitas & longanimitas ad pœnitentiā.

Angelos nō expectauit Deus ad poenitentiam.

Angelū nec minimū ad pœnitētiam expectat, sed statim punit, te vero per tot annos iampridē expectat vt resipiscas: ne abutaris quæso tanta Dei Opt. Max. patientia, nec tibi persuadeas eò quod statim nō puniaris, te esse in obliuione apud Deū: nec dicas illud Ecclesiastici, peccaui, & quid mihi accidet tristæ? altissimus enim est patiēs redditor.

Eccle. 5.

Mali abutūtur Dei patiētia.

Videas certè quosdā Dei benignitate abutētes, qui quoniā in primo statim peccato non puniūtur, nihil verētur aliud atq; aliud adijcere peccatū, ignorā G tes miseri quod quanto plus dissimulat, tanto grauius deinceps puniet. Sicut arcus quo plus intēditur, eò vehemētius sagittā ipsam extorquere cōsueuit. Solēt quidē aliqui in eo sibi placere & magnā sibi securitatē polliceri quod videāt se aliqua boni opera admiscere inter tot & tāta mala.

Leuit. 23

Sed aliter in Leuitico figuratū videmus, nā qui totus leprosus erat, nō ita immūdus cēseri videbatur, atq; qui aliquā tantū corporis partē lepr. olam habebat: vt inde intelligamus difficiliorē videri curationē eius qui confidit de quibusdā bonis operibus à se factis inter multa malorū genera, quandoquidē iste se iā in tuto esse arbitratur & sibi falsam se H curitatē omnino pollicetur.

Mali se securos arbitratur propter aliqua bona opera.

Nolite ait Hiere. cōfidere in verbis mēdacibus, dicētes: tēplum domini, tēplum dñi est: putabāt enim Iudæi omnia tuta vt Esaias ait, eò quod offerrent multa sacrificia, & celebrarēt multas solēnitates & dies festos. Cōtra tamē dicit Deus. Quo mihi multitudinē victimarū vestrarū dicit dñs? plenus sum: incēsum abominatio est mihi: Neomeniā, & Sabbathū & festiuitates alias no feram: manus enim vestræ sanguine plenæ sunt. Itaq; illi se securos putabant si boues mactarēt, Calendas, & alias solennitates seruarent, manusque ad cælos extenderēt. Sed quoniam manus fœdatas habebant innocentū cruore, audierunt omnia hæc odisse animam Dei, Sic igitur quibusdam Christicolis

Hier. 7.

Esai. 1.

A sticolis videtur quod securi iam sint & omnia sibi liceant, propterea quod rem sacram audierint, vel ieiunauerint, vel rosarij preces effuderint, vel eleemosynam dederint, vel horas canonicas pronuntiauerint, statim enim se putant cælum digito contingere posse, sibiq; propterea licere in omnium vitiorum cœno volutari, absq; vllo Dei timore & tremēdi eius iudicij. Tales vtiq; similes sunt Simoni illi leproso, qui de peccatrice iudicabat, & suam lepram non agnoscebat, sed Christum non Prophetam declarabat, & cum se soluere arbitraretur nihil oportere, parabolam audiuit quæ eum debitorem arguebat. Illos

Aliqui procaciter multa cōmittūt mala confisi de quibusdam bonis operibus.
Luc. 7.

B vero peccatores peccatrix illa adumbrabat, qui in se nihil præter mala cognoscunt, qui se intus erubescentes facile omnia sua peccata omnipotenti medico ostendere non verentur. Sic vtiq; facere debent qui in tam tremendo iudicio liberi euadere cupiūt, in quo veniet Deus cum millibus sanctis, vt bene longè ante populo Hebræo sanctus Moyses prædixerat in vltima illa benedictione, qua longum vale ipsi dixit, vt alta mente repositū semper haberent huiusmodi iudicij tremendum diem. Sed dic bone

Mali aliorum explorant defectus, interim in suis excutictes.
Accusemus nos ante Deū de sceleribus commissis.
Deut. 33.

C Christe, cur obsecro cum tot millibus sanctis adiudicandum venies, quippe qui habeas tantas angelicas copias atq; exercitus? Hoc quidē faciā ait, vt cōfundantur mali & peccatores, quorū alij se excusando dicunt non posse ieiunare & abstinēter viuere: quibus occurret cū Baptista: alij dicent se non posse iniurias condonare, quibus occurret cū Stephano: alij deniq; circa alia virtutū opera se excusabunt, quibus occurret cum tanta virorum sanctorum, & omni virtutum genere exercitatorum multitudine. Quodquidem egregiè considerans beatus Augustinus dicebat, tot iudicibus inops astabo, quot me precesserūt in opere bono.

Cur veniet ad iudicādum dominus in comitatu sanctorū.
D. Aug.

D Tractans quidem de huiusmodi tremendo die Christus dominus dixit per Matthæū: ibunt hi in supplicium æternum, iusti autem in vitā æternā. O infelicissimos illos, istos vero felicissimos & millies beatos, qui tanta gloria perfruētur, illi vero tanta cōfusiōe & tali? Dicite obsecro, si quis reuelaret vos esse de numero beatorum, sicut Paulo reuelatum fuit, & latroni, quid quæso faceretis? Videmini statim dicere, quod prostraretis vos & immortales Deo gratias ageretis pro tā singulari collato beneficio: itē quod nil vobis accidere posset quantūuis acerbissimū, quod nō facile toleraretis, omnia etiā contēneretis mūdana, illa sola nixi cōsideratione, quòd post rapidū & citissimū hoc vitæ curriculū, statim in æternā felicitatē remigrandū vobis esset: neq; vos labores molestarent, nec voluptatis inescarent: nec fama

Matt. 25
Iudicij vltimi consideratiōes.
Quod vtique præstaremus si nobis nostra salus reuelaretur, tam nūc sedulo præstemus

nec

nec infamia conturbarent, aut diuinum vobis obsequium retar- E
darent. Cur igitur manus non respondet linguæ? Aut cur aliud
in ore, & aliud in pectore gestatis? Hoc quod dicitis facite viri
infensati, & viuetis, certissimi enim estis quod si hæc præstiteri-
tis, vtiq; sempiternam beatitudinem consequemini. Verum mi
rabile illud profecto est, quod cum concionatores ipsi tantopere
nos moneant, & cęlestia bona ex parte Dei nobis polliceantur,
nihilominus tamē exiguos referāt fructus atq; nos surdas aures
Simile. eis exhibeamus. Quod si in hoc sęculo ad tēporale aliquod incō
modum vitandum, multam adhibemus solicitudinem, cur non F
Considera maiorem adhibebimus ad æternam pęnam euitandam? Sed reue
tionū bona ra illud in causa est, quod parum consideremus quę in alia vita
rū inopes nos manent præmia siue supplicia. Etenim tametsi hic noster ig
sumus. nis comburere soleat, nihilominus tamen si leuiter admodū &
obiter manum per flammam duxerimus, nō nos lædet, at si pau-
lo diutius ibi manum continuerimus, vehementissime commo-
Simile uebit: sic plane & in re proposita accidere nobis solet, quòd sci-
licet cum parum, & frigidè admodum atq; oscitanter cęlestia cō
Considera sideremus, aut æternam gehennam, ita etiam nos leuiter aut ni-
mus frigi hil afficiant hæc siue præmia siue supplicia. Cæterum criminosi G
de quæ ad homines in hac vita vt iustitiam, iudiciumq; effugere queāt, mul
salutē an- ta sibi diffugia quæritant, multasque comminiscuntur tergiuer-
imæ perti- sationes, quibus possint libere euadere, & vitā suam diutius cō
nent. seruare. Interdum enim subornatos producunt testes, nonnun-
Simile. quam fallacem exposcunt procrastinationem, quandoq; vero
mendicata suffragia quærunt: at vero in futuro iudicio his omni
bus locus nullus relinquetur, neq; etiam pecuniæ, qua sæpe iudi
Psal. 48. cia corrumpuntur. Vnde Propheta ait, ne timueris cum diues fa
ctus fuerit homo, & cum multiplicata fuerit gloria domus eius,
quoniam cum interierit, non sumet omnia, neque descendet H
Iob. 8. cum eo gloria eius. Item, Iob 8. dicitur de his qui confidunt in
rebus mundanis, sicut tela aranearum fiducia eius. O mundano-
rum hominum ingēs miseria, ò labores vanos, inaniterq; con-
sumptos? ò cogitationes aëreas & caducas, quæ in medio spatio
sæpe franguntur, & corruunt antequam salutis portum conspi
Orig. ho. 5 cere potuerunt? Tantum si causa dicenda sit apud iudicem ter-
in Leuit. renum, quæ aliquem metum ex legibus habere videatur, & om-
nibus vigilijs excubitur, & aduocato munera præparantur, etiā si
anceps periculum sit, aut etiā solius notæ metus, vel domini ra-
tio: & nos hæsitam⁹, dormitauimus, negligimus, quos stare opor
tet ante tribunal domini nostri Iesu Christi, vt referat vnusquis

que

A que prout gessit in corpore suo siue bonum siue malum? Tunc enim omnia manifesta fient, nec erit methodus aliqua crimino so viro, qua valeat facinora sua, etiam vsq; ad minimã quamq; culpam occultare. Nam certè quemadmodum qui maculas habent in corpore, priusquam veste nudentur, eas opertas ac pluri mis ignotas ferunt, sæpe pretiosissima etiam ornati veste, cum fortè intrinsecus quoq; formosi ac venusti ex illo exteriore cultu iudicarentur, si tamen ad tunicam vsq; intimam denudentur, & in balneo aliquo conspiciantur, contra quam putabantur ridi B culi, & fœdissimis insigniti maculis apparent, neq; iam obscurũ esse potest nudato penitus sub omnium oculis corpore, vbi nã, qualis, quantaq; sit macula, sed simulatq; nudata est, omnium se se oculis exhibet spectandam: ita & nos cum velamen carnis exuerimus, animæ nostræ maculas obducere, aut abscondere nulla ratione poterimus, sed potius sub omnium obtutibus nudi atque conspicui, quæ prius corpore quasi veste contecti minimè habere putabamur, ea nudata se omnium oculis ingerent, nulla fusque iam vel negationi vel defensioni erit locus, quando ipsa cernentur opera in suo autore conspicua: Nõ enim confusè aut C summatim & indigestè res ipsę cernentur, sed singulæ per partes & vt reuera se habent, tanquam in pictura aliqua tacitè quodammodo loquente, cognoscẽtur. In hoc etiam die sicut rege aduenient in aliquam ciuitatem, hi qui honoribus & dignitatibus præfulgent, cum summa confidentia & imperturbato vultu regis ingressum expectant, longèq; ante portas ei occurrunt, aduenientemq; excipiunt, rei autem & criminibus obligati, intra muros, atque adeo in ipso carcere continentur, regiam expectaturi sententiam: ita profecto quando dominus maiestatis adiudicandum veniet, viri iusti & omnium virtutum ornamento de D corati, confidenter quidem ei obuiam procedent in aëra; impij vero & scelerum contagione infecti, tanquam in angulo aliquo delitescentes contabescent.

Similitudo splendida.

Manifestabũtur in iudicio multa quæ hic occulta erant.

In iudicio vltimo nõ erit locus negationi vel defensioni.

Simile.

Confidenter quidẽ in iudicio boni obuiã Christo procedent.

DOMINICA PRIMA ADVENTVS. CONCIO QVARTA.

ERunt signa in Sole, & Luna, & Stellis, Luc. 21. Matt. 24. Mar. 13. Apertè quidem in hodierno Euangelio manifestatur, vt ait beatus Chrysost. quod ita futurum est terribile judicium vltimum, vt nulla innocentia sibi confidat Et certè quis est homo natus de muliere, qui credit iustam

D. Chrys. in nõ abso lu. ho. 52.

iustum se esse inueniendum in conspectu illius de quo beatissi- E
Iob. 25. mus Iob dicit, quod Stellæ in conspectu eius non sunt mundæ,
& cælum sine crimine non est? Si ergo impeccabilis natura stella-
Simile. rum & cæli quãtũ ad iustitiam Dei inuenitur esse peccatrix, quo
modo ante eum homo appareat iustus, qui si dixerit se pecca-
Rom. 7. tum non habere, mendax vtique habebitur? Vnde Apostolus di-
cebat, ego autem carnalis sum, venundatus sub peccato, quod
operor non intelligo: non operor illud, sed quod habitat in me
peccatum. Tantus ergo erit timor tunc omnium etiam sancto-
rum, vt vix quisquam speret se iustum esse inueniendum, sed F
Timebunt adhuc timeat ne fortè reus existat. Quis enim potest ad perfe-
etiam boni ctum dijudicare conscientiam suam & cognoscere cor suum,
in iudicio, cum scriptum sit quia de omni verbo otioso reddituri sumus ra-
nedũ mali tionem? Quomodo ergo pro peccatoribus tunc intercedant san
Mat. 12. cti, cum timeant ipsi de se? Nam sicut tempus misericordiæ, iudi
cium non suscipit sic & tempus iudicij misericordiam non reci
Luc. 9. pit. Ideo in primo aduentu cum tempus esset misericordiæ di-
centibus Apostolis cum viderent inhumanitatem quorundam,
vis dicamus vt descendat ignis de cælo? Respondit Iesus, nescitis
Misericor cuius spiritus estis, non enim veni iudicare mundum, sed salua- G
diæ nõ erit re: ostendens videlicet quia cum venerit in secundo aduentu, iu-
locus in iu dicium illud locum misericordiæ non habebit, nec intercessio
dicio, nec vlla valebit. Illo in tempore inter angustias diuersorum terro-
depreca- rum videntes se peccatores anxiabuntur, & current huc & il-
toribus. luc ad sacerdotes, doctrinam & pænitentiam sibi quærentes: alij
Diligētia autem interrogantes quid eos oporteat facere, sed festinante iu-
nihil pro- dicio, & necessitatibus alijs super alias concurrentibus cum non
derit in iu sit docendi licentia, nec tempus faciendæ iustitiæ aut agẽdæ pæ-
dicio. nitentiæ, festinatio eorum vacua erit. Veniet quippe vt ait Gre-
Gre. super gorius, ille qui tactu suo elementa concutit, in cuius conspectu H
Euang. ho cælum et terra contremiscit. Pensate fratres charissimi ante cõs
mi. 12. pectu tanti iudicis quisnam illo die terror erit, quando iam
Sopho. 1. in pœna remedium non erit. Quæ illa confusio, cui reatu suo exi
Magna fu gente continget, in conuentu omnium angelorum hominumq;
tura est ma erubescere: qui pauor, eum quem & tranquillum mens humana
lorũ tristi capere non valet, cernere iratum? Quem diem bene propheta in
tia in iudi tuens ait, dies iræ dies illa, dies tribulationis & angustiæ, dies
cio, & bo- calamitatis & miseriæ. Pensate ergo fratres charissimi, extre-
norũ læti- mi diem iudicij super corda reproborum qua asperitate prophe
tia. ta vidit amarescere, quem tot appellationibus non valet ex-
plicare.

A plicare. Quanta vero tunc erit electorum lætitia, qui de eius merentur visione gaudere de cuius conspectu vident elementa omnia contremiscere, cum eo simul ad nuptias intrare, qui in sponsi nuptijs gaudent, & tamen ipsi sunt sponsa, cui in illo æterni regis thalamo, visioni nostræ Deus coniungitur. Quæ scilicet visio nunquam in perpetuum ab amoris sui complexibus auelletur. Tunc regni ianua lugentibus claudetur, quæ modo quotidie pœnitentibus aperitur. Erit namq; & tunc pœnitentia, sed fructuosa iam non erit, quia nequaquam tunc ve- *2. Cor. 6.*

B niam inuenit, qui modo apertum veniæ tempus perdit. Hinc etenim Paulus ait, Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. Hinc etiam Propheta ait, quærite dominum dum inueniri potest, inuocate eum dum prope est. Vnde & virgines fatuas inuocantes dominus non audit, quia interclusa regni ianua, is qui nunc per exauditionem prope esse poterat, prope iam non erit. Et alibi idem Gregorius ait, quid ergo in die illo acturus est qui à conspectu iudicis rapitur, ab electorum societate separatur, qui tenebrescit à lumine, cruciatur æterna combustione? Sic enim erit ait Christus in consummatio- *Isa. 55.* *Matt. 25.* *D. Grego. in Euang. hom. 11.* *Matt. 13.*

C ne seculi, exibunt angeli & separabunt malos de medio iustorum, & mittent eos in caminum ignis. Hoc iam fratres charissimi timendum est potius quam exponendum: aperta etenim voce tormenta peccantium dicta sunt, ne quis ad ignorantiæ suæ excusationem recurreret si quid de æterno supplicio obscure diceretur. Hinc etiam Euangelium hodiernum apertè ait quod erunt signa in Sole & Luna & Stellis, quasi dicat, non fungentur iam posthac solitis officijs & muneribus quæ non erunt necessaria. Nam vt ait Chrysost. sicut vites cum vuarum fructibus prægrauantur, foliorum auxilium *Monet nos Deus ne ignorãtiã possimus prætedere.* *Chrysost. homi. ad Neophi.*

D necessarium vt protegantur exposcunt, cum autem deposuerint fructum, necesse est vt folijs denudentur, sic se habet hoc seculum quamdiu habuerit in se humanum genus, tenebit & cœlum stellas sicut & vitis folia: nam nocte pereunte sine dubio stellarum vtilitas tum cum nocte deficiet, quemadmodum corpus iam aduentante morte innumeris malis afficitur, & domus prope casum, in rimas fatiscit, ita orbis terrarum ad finem properans tantis malis conteritur. Cuncta quidem hæc vt ait Lau. Iusti de diuinæ prodeunt thesauris iustitiæ, quæ vnicuique reddit secundum opera sua. Quis ad tantæ non paueat præsentiam maiestatis? Quis non iudicis huius formidet aspectum? ipse quidẽ sine passione iudicat, sine *Simile.* *Lau. Iust. lib. de casto conn. verbi & ani. c. 16.*

cõmo-

commotione terret, absque compassione damnat. Væ iuxta Pro E
phetæ vocem genti peccatrici, populo graui iniquitate, semini
nequam, filijs sceleratis, qui dereliquerunt dominum, blasphe-
mauerunt sanctum Israel, alienatiq; sunt retrorsum, qui tanti iu
Varia pro dicis, nisi pœnitentiam hic egerint, non effugient sententiã. Ob-
digia in iu tenebrescet lux in tabernaculo ipsorum, arctabuntur gressus vir
dicio. tutis illorum, & omne eorum consilium præcipitabitur. Vndiq;
terrebunt eos formidines, deuorabitq; brachia illorum primoge
nita mors, calcabitque eos quasi rex interitus. Rapit vtiq; iudex
hic cum vult, nec est qui eripiat, aut eius valeat resistere potesta- F
Psalm.75 ti, vnde Propheta ait, tu terribilis es, & quis resistet tibi? Porro
Poeniten nemo salutis suæ præsidium in sola extrema pœnitentia ponat,
tiã non dif ante oculos enim illa beati Iob sententia semper habenda est: si
feramus. repente interroget, quis respondebit illi? repente autem domi-
Iob.9. nus interrogat cum hominem in ea hora imparatum & multis
sceleribus irretitum inuenit. Quid ergo tunc tẽporis homo pec
catis assuetus respondere æquissimo iudici poterit, qui toties
D. Augu. etiam ab eo admonitus resipiscere noluit? in inferno ait Augus t.
lib. Medi. erit fletus & gemitus, stridor et clamor, timor & dolor, labor, ar
Horrenda dor, & fœtor, obscuritas & anxietas, asperitas & acerbitas, cala G
inferni tor mitas & egestas, angustia & tristitia, torsiones & punctiones,
menta. amaritudines & terrores, fames, sitis, frigus, sulphur & ignis ar
Aug. libr. dens. Et alibi ait, Mala autem inferni vt sunt dicere vel cogitare
de tripli. nemo potest, peiora valde sunt quam cogitantur. Locus infer-
habita. c.1 ni plenus est tenebrarum & discordiæ, odij, stultitiæ, turpitudi-
tom. 9. nis, offensionis, doloris, sitis, famis, ignis inextinguibilis, tristitiç
Lud. Gra. & vindictæ perennis, ineffabilis mali, quod neque dici nec cogita
Alexand. ri potest. In lacu miseriæ perennis nil videtur, nil auditur, nil sen-
Aphro. in titur, nisi quod displicet, nisi quod offẽdit, nisi quod cruciat. Por
epistol. ad ro quod Deus sit castigaturus malos & bonos præmiaturus phi H
Anto Piũ losophi etiam non sine magna ratione confessi sunt. Alexander
impera. enim Aphrodisæus clarus in primis philosophus in Epistola ad
Iniuriam Antoninum Pium ita philosophatur. Si Deus bonorum & malo
Deo infert rum rationem non habet, id erit aut quia res humanas ignorat,
maximã aut quia non potest meritas pœnas & præmia bonis & malis per
qui tollit soluere, aut certè quia cum sciat & possit, nolit tamen. Si dixe-
ab eo præ- ris eum res nostras ignorare, adimis ei sapiẽtiam: si nõ posse præ
mia bono- mijs aut pœnis bonos & malos afficere, tollis ab eo potentiam:
rũ & sup si vero dixeris eum quamuis sciat & possit, nolle tamen pro me
plicia ma- ritis cuique retribuere, spolias eum iustitia, gratitudine, bonita-
lorum. te, & prouidentia: inuidæ enim & iniquæ naturæ est, meliora cũ
possis

A poſsis facere, quod vtrumque à Deo eſt alieniſsimũ. Deni-
que quiſquis aliud ſtatuit, quod dictu quoque nefas eſt, Deũ
facit aut lapidem aut lignum, vt nil magis referat Deum cole-
re quam colere ipſum lapidem aut lignum, cum nil magis ab eo
quam ab iſtis ſperare vel timere poſsis. Quare vehementer nos
præparare & ſolicite debemus ad terribile iudicium ſubeundũ:
Si enim parati & bonis operibus inſtructi reperiemur, & cæle-
ſtis regni coronam conſequemur, & ſempiterna pœnarum in-
cendia euademus. Contra vero ſi à cauſa cadamus & ſempiter
B num illud regnum amittemus, & in ſempiterna ſupplicia nun-
quam inde extrahendi detrudemur. Quid aliud quæſo in vita
agere, quid animo verſare, quid dies noctesque vigilantes atq;
adeo dormientes tractare deberemus, quam vt in illo extremo
& ſummo periculo parati inueniremur & expediti? Quis quæſo
hoc non videat? Quis negare audeat? quę mens, quæ ratio, quod
iudicium, hac firmiſsima ratione non commoueatur? Quis extre
mam hominum cæcitatem circa hoc argumentum non intelli-
gat, qui hoc tantum quod impendet periculum nec vident, nec
C cogitant, nec ſe ad illud opportunè præparãt? Quid ergo fratres
nos ita dementauit? Quis ſic excæcauit vt hanc tantam rem nec
videamus nec curemus, nec vlla eius recordatione tangamur?
Hoc vel vnum argumentum ſatis eſt vt intelligamus, in mundo
eſſe principes tenebrarum, ſuggeſtores, incentoreſq; malorum,
qui & præſtigijs ſuis horribiles tenebras mentibus noſtris ita inij
ciũt, vt in meridiana luce caligemus, hallucinemur, cæcutiamus:
& ſuggeſtionibus ad malum ſic incitant, vt quę fortè iudicio &
ratione damnauimus, amplectamur, proſequamur, perficiamus.
Et certè ſeculum quotidie finiri videmus, & tanquam mali ſerui
iam albeſcente aurora, adhuc dormimus: nam peccatores homi-
D mines nunquam putant ſeculi finem eſſe futurum: & quid mirũ
ſi quod audiunt non credant, cum neque illud credant quod quo
tidie vident, nam quotidie manibus ſuis efferunt mortuos, &
mortales ſe eſſe non putant. Iſtæ ſunt præſtigiæ & impoſturæ dia
boli, quanto magis appropinquat mors & iudicium, tanto plus
nobis imponere & maiora nobis pericula aſtruere molitur. Nam
quemadmodum ſæpe nauigantibus cum prope portum ſunt, gra
uia imminent pericula, ita etiam mortis inſtante hora ſolẽt nos
aduerſarij noſtri varijs tẽtationibus inuadere & impugnare. Am
bitioſum tunc hoſtis vehemẽter tentat de honoribus ſeculi quos
relinquit, auarum de diuitijs: tum etiam minima peccata grauiſ
ſsima illi repræſentat. Vt enim pictor adhibitis medijs coloribus

Autor. Parati accedere debemus ad iudiciũ.

Magnæ cæcitatis eſt non timere iudicium.

Dæmõ impoſtor conatur ſemper nobis illudere.

Mali vehementer obliuiſcuntur iudiciũ & mortem.

Simile.

Variæ tentationes inſtante morte.

solet extremos colores apparentiores & illustriores reddere, ita E callidissimus pictor & impostor dæmon instante morte solet hominibus plurimum illudere suis fallacijs, technis & imposturis. Cæterũ inter pęnas dãnatorũ maximã esse cõstat, illius summę & infinitæ pulchritudinis cõspectu perpetuo abdicari. Hæc enim pęna bis infinita est, quod ea videlicet & infinito bono priuat, & per infinita tempora, hoc est nunquam finiẽda spatia durat. Sed hanc tantã pœnã scelerati homines minus formidant, quia quale illud donũ sit, nec cogitatione quidẽ attingere possunt: atvero cũ ignis pęnam quotidie experiãtur, qui fieri potest vt ęternũ ignis incendiũ nõ exhorreãt? Qualis vero hæc pœna sit, hoc indicio cõ F iecturã aliquã facere potestis. Adria. Imperator ira atque furore ebrius, hoc crudelissimo martyrij genere beatũ Eustachium, vt Nicephorus refert, cruciari præcepit, iussit. n. & illũ & cõiugẽ, & duos simul filios in tauro æneo includi, & igne supposito ibidem cõcremari. Nunc expendite fratres cũ sancti viri in exiguo illo cãdentis ferri sinu, in horrẽdis illis tenebris, in angustissimo spatio, vbi nullũ esset corporibus voluẽdi atq; se gyrãdi locus, torquerẽtur, quãdo pius pater cõiugẽ & liberos, & hi rursus parentẽ, hoc crudeli mortis genere torqueri cernerẽt, quo dolore afficerentur, quos gemitus, quos clamores in horrendo illo tauri vtero G emitterẽt? Horret animus hæc meminisse, & cor ipsum dũ hæc recolit pauet & cõtremiscit: quid autẽ hic adeò formidabilis cruciatus & vmbra est? Nã illo sanctorũ supplicio duo maxima illos solatia sustẽtabãt, alterũ quod breuissimo tẽporis spatio erat pęna illa duratura, alterũ quod post breuẽ illã morulã, momẽtanea pœna esset æterna fœlicitate cõmutanda. Neutrũ autẽ horũ eos qui in gehẽna cruciãtur, neq; enim vlla aut præmij percipiendi, aut doloris finiẽdi, eorũ tormẽta leuare aliqua ratione potest, cũ & pęna sit æterna, & frustra sine vllo emolumẽto subeũda. Hæc H qui cũ animo suo cogitat, etiãsi innocentiã colat, quia tamẽ dũ in hac vita est, à via deflectere potest, nõ totus corde ac corpore cõtremiscat? Quod si innocẽtes hoc metu carere nõ debent, qui sanctissimos sæpe viros solicitabat, quantũ quæso hi formidare debẽt qui in eo statu manẽt, in quo secundũ diuinæ iustitiæ leges si mors illos subito intercipiat, quod euenire nõ raro solet, fulmine oci⁹ ad inferos exturbabũtur? Nullus autẽ ibi sensus, nulla vis animę est, quę nõ peculiari aliquo cruciatu cõmissorũ pęnas luat. Vt hoc autẽ saltẽ aliqua imagine intelligatis, fingite hominẽ adeo vehemẽter podagræ morbo laborantẽ, vt nullũ sit in toto eius corpore membrũ, nullus in manibus pedibusq; articulus, nullæ in

Simile. Tentator astutus dæmon. Lud. Grã. poena dãnibis infinita. Adrianus imperator Nicepho. in eccles. hystoria. Crudelitas maxima cuiusdã tyrãni. Consolatione aliquã habẽt tormẽta huius vitæ, nõ ita inferni tormenta. Securus nullus viuat in hac vita. Mors solet irrumpere repentina. Simile.

A in crurib⁹ brachijs, humerisq; iũcturæ in quibus nõ acerbissimo dolore crucietur, atq; hoc modo is in lecto decumbat tot veluti spiculis vndiq; sauciatus, voces & clamores miserãdos in cœlum tollens. Hac igitur imagine si præsentia mala futuris assimilari licet, pœnarũ illarũ acerbitatẽ poteris vt cũq; animo contẽplari. His autẽ adiũge atras illas tenebras & profundã noctẽ, cui nulla succedit aurora: horrẽdas dæmonũ laruas, edacẽ conscientiæ vermẽ scorpiones atq; serpentes, aliaque huiusmodi.

Tormenta inferni quomodo cognoscantur.

Hinc etiã vt refert beatus Augus. fiet illud quod dicit Iob, de B aquis inquit niuiũ, trãsibunt ad calorẽ nimiũ. De quibus duobus innumera pendẽt pœnarũ genera, videlicet sitis intolerabilis, pęna famis, pœna fætoris, pœna horroris, pœna timoris, pęna angustiæ, pœna tenebrarũ, seueritas tortoris, pręsentia dæmonum, atrocitas bestiarũ, crudelitas ministrãtiũ, dilaceratio immortaliũ vermiũ, vermis consciẽtiæ, ignitæ lachrymæ, suspiria, miserię, dolor sine remedio, vincula sine solutione, mors æterna siue pœna sine fine, absentia Christi quoad visionẽ eius, quæ sola omnia supradicta superat, & omnibus pęnis intolerabilior. Væ igitur illis C qui perẽne subire hæc omnia mala etiã sine fine merẽtur, pro delectabilis horæ somnio: tãta enim & talis est omnis huius mũdi gloria ad æternã cõparata gloriã. Melius erat eis quod dictũ est de infelice Iuda, non nasci, quã malis suis meritis plagas inferni sustinere. Quid stultius, quid insanius est, quã vmbra & imagine, & similitudine veræ gloriæ, verę delectationis, pulchritudinis, veri decoris, honoris, more infantiũ decipi, superari, & ipsam gloriã nõ quærere, nõ desiderare? Quis imaginẽ auri in aqua, ipso auro neglecto eligeret, & nõ statim à cũctis fatuus & stultus crederetur? Quis orbẽ solis in speculo redditũ, vel in qualibet materia formatũ, plus diligeret quã ipsum solẽ, & nõ ab omnibus deride D retur? Duplex vero plaga est, æterno regno Dei separari, & semper inferno cũ diabolo dãnari, præsentiã amittere angelorũ, & terribilẽ semper pati dæmonũ præsentia. Quãtũ caueri, vitari, metui debeat, nullo modo dici potest. Quis cu sano sensu pro vni⁹ diei delicijs, centũ annorũ pęnã eligeret? Vnus enim dies aliqua porcio est in centũ annorũ spatio, quãuis modica valde: at vero centum annorum spatia, nulla proportio est in illa æternitate.

Aug. libro de tripli. habita. c. 2. & 3. to. 9.
Iob. 24.
Pœna dãnatorũ describitur.
Mat. 26.
Mar. 14.
Magna est cæcitas nostra relinquere æterna pro tẽporalibus.
Simile.
Simile.
Duplex pœna in inferno.
Magna est cæcitas nostra.

Sicut dies ille consummationis generalis secretus est & nobis incognitus, sic planè dies consummationis & mortis particularis vniuscuiusq; nostrũ est nobis incognitus & incertus. Si vero dicere vultis ait D. Chrys. quamobrẽ abscõditus sit dies ille, quare sicut fur in nocte, ita & ipse veniet. Ego quẽadmodũ res ista

D. Chrys. in epist. 1. ad Thes. 5 Homil. 9

mihi videtur habere dicam. Nemo sanè virtutis vnquam curam E
quoad omnē vitā attinet habuisset, sed cognito quisq; cōsumma
tionis suæ die, postquā innumera mala perpetrasset, tū demum
Simile. baptismi lauacrum accepisset, atq; ita hinc migrasset. Si enim
nunc timore incertitudinis cunctorū animos turbante, omnes
vniuersam anteactā vitam in malitia cōsumentes, ad extrema
Confert nobis diē mortis ignorare. demū suspiria pœnitentiā differunt, si etiā essent admodū de isto
persuasi, quisnā vllā quidē virtutis curā haberet? Cōplures sine
illuminatione decesserunt, & ne sic quidē timor iste erudiuit, vt
dū viue ēt, quæ Deo probātur curassent. Quod si etiā sic metus F
sublatus esset, quis vnquā resipuisset? quis obtēperasset? Nec vnus
Multa inconuenientia sequerentur si diē mortis sciremus quidem. Rursus vero accedit & alterū, multos mortis metus &
vitæ amor nūc cohibet. Si vero cognouisset quisquā omnino se
crastino die moriturū, nihil vtiq; audere ante illum diem veritus
fuisset, sed quos voluisset occidisset, & inimicos vlciscens, seip-
sum recreasset, milleq; mala designasset.

Triūphantes ingrediebantur Romā duces qui vicerant in bello. Apud Romanos in more positū erat vt imperatores qui in bel
lis strenue fortiterq; segessissent, & prouincias bello subactas Ro
mano Imperio addidissent, vrbē Romā ingrederētur circūfusa cap
tiuorū turba quā pugnando ceperāt, cæteraq; gestorū suorū in- G
signia secū ad virtutis memoriā reportātes, Hoc ergo modo pij
omnes cælestē Hierusalē cū ex hac vita decedūt, ingrediūtur, om
nē secū virtutū atq; gestorū suorū monumēta clarissima referē
tes: itaq; ante ipsos præcedunt misericordiæ opera quę fecerūt,
Sancti ingrediūtur triūphantes in gloria. ieiunia quibus repugnantē carnis lasciuiā subegerunt, plagæ &
verbera quib' corpus suū attriuerūt, deniq; quidquid ab eis præ
clarè in vita gestū est, quidquid propter Deū largitū est, vsq; ad
calicē aquæ frigidæ propter Deū inopi porrectū, illos subseque-
tur: labor quippe virtutis abijt, decus vero, meritum & gloria nū
Labores pro Deo tolerati felices habent successus. quā abitura quidem sunt. Nec minus etiā impios sua opera cōse H
quētur, illosq; indiuidua societate comitabuntur, & ad tribunal
vsq; superni iudicis, nō tanquā comites aut defensores, sed tan-
quā testes & accusatores procedēt. Quale autē examē hoc futu-
rū est, in his præsertim qui vitā omnē in flagitijs consumpserunt,
Vitiosorū quam infelix erit successus. in quo tā multa scelera congerētur? Numera mihi si potes om-
nes concupiscentias oculorum, numera omnia furta, mendacia,
odia, periuria, libidines omnes & vindictas, & numerum arenæ
maris superabis Contemplare quæso demens quibus comitibus
Angustiæ malorum in morte. stipatus ante supernum iudicem perges apud quem vt nihil la-
tere, ita nihil impunitum relinqui potest. Quid igitur extre-
mo illo vitæ agone facies? quo te vertes? quid consilij capies?

cum

A cum tot vallatus criminibus ante hunc iudicem apparebis? verum enim est quod Apostolus ait, vnus quisq; onus suum portabit. Item beatus Ioannes ait, opera enim illorum sequuntur illos: vnde sancti viri ibi colligent fructus laborum suorum, ibi metent cum lætitia, quæ cum lachrymis seminarant, ideoq; lætabuntur coram domino, sicut qui lætãtur in messe, sicut exultant victores capta præda quando diuidunt spolia: opera enim illorũ sequuntur illos: opera enim velut indiuidui comites sunt, quæ æterna ac indiuidua societate hominem comitantur. Omni

Gal. 7. *Apo. 14.* *Isa. 9.*

B bus autem laborantibus dulcis est finis. viator libenter interrogat vbi est mansio: mercenarius frequenter computat quando annus completur, agricola semper tempus messis expectat. Sic ergo & serui Dei libenter de die iudicij interrogant. Scriptum est enim, vbi est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum. Sic sancti illum diem respiciunt vbi repositam habent coronam. Vtile est tempus consummationis cognoscere quia & homo in itinere constitutus quanto magis appropinquauerit in via mansioni, tanto amplius incipit festinare. Hac ratione & Paulus exhortans dicit, nunc enim propior est nostra salus quam cum credidimus, quia

Prouidi simus in his quæ pertinent ad nostrã salutem. *Matt. 6.* *Simile.* *Rom. 13.*

C appropinquata spes, excitat magnanimitatis virtutem.

DOMINICA SECVNDA ADVENTVS.

CONCIO PRIMA.

C*Vm audisset Ioannes in vinculis opera Christi.* Matt. 11. Luc 7. Cum autem argueret Herodem Ioannes de incestu, & de adulterio, dicens, non licet tibi habere vxorem fratris tui scilicet Philippi, à quo eam abstulerat: He-

D rodias ipsa quæ recesserat à viro legitimo & adhæserat Herodi, odio habens Ioannem & insidiabatur ei, & quærebat occidere eum, & ideo fecit eum conijcere in vincula. Talibus namque processibus illorum malitia graditur, in quibus sic ardet tam funestus amor. Sed in hoc plus Herodis ipsius excelsit iniquitas, præter id quod Ioannem dedit exitio. Nam etsi honestatis iustitiã vituperaret in alia muliere, zelare proximus debuit in fratris vxore, & quamuis thoros omnium ex libidine reuelasset, saltem fraterni debuit esse tutor. Apud quem commendatio & custodia fiet vxoris, si frater fratris dehonestat vxorem? Apud quem talium rerũ fides, si frater decipit, si germanus reijcit fidem? Si vterinus honestum non seruat amorem? Et certè in

D. Anto. 1. pa. hist. ti. 5. ca. 1. §. 13. *Mar. 6.* *Luc. 7.* *Matt. 14* *Simon de Cassia, lib. 3. cap. 2.* *Maxima impietas Herodis.*

omnes sceleratius subditos peccat, qui committit ex male agendi libidine, quod in alio punire debuisset ex autoritate iustitiæ. Herodes audita fama quidem, eum ad se accersiri fecit, audiendi & videndi auiditate commotus, vt ait beatus Marcus. Adquē Ioannes non frustranter accessit, sed suadens ei quæ iustæ vitæ sunt, & maximè quæ ad principem Reipub. pertinebāt, dissuadebat facinus quod non solum lex data, sed ipsa etiā naturalis iustitia reprehendit, & consuetudo ac mores hominum maximè detestantur. Sed quorsum his Ioannes Herodem arguebat, qui lege diuina carebat, & qui Romanus & paganus erat? Quia scilicet præter hæc, ipsa etiam naturali ratione & iustitia hoc facinus omnibus hominibus inhibetur, & leges prætererea Persarum, Medorum, Græcorum, & Romanorum hoc magnis decretis cauerunt, nempe nequis alterius vxorem inuadat: ex quo etiam intelligimus verum esse quod in Ecclesiastico legitur, peccator adijciet ad peccandum. Frequenter enim causa peccandi peccatum est, quia peccatum quod per pœnitentiam non diluitur, mox suo veluti pondere ad aliud trahit. Hæc non in Herode solum, sed etiam in Dauide animaduertere licet: vterque enim adulterij peccatum, homicidij peccato cumulauit.

Mar. 6.

Adulterium est contra legem naturalem & diuinā & humanam.

Autor.

Eccle 3.

Ex vno peccato frequenter labimur in aliud.

E F G

Cum audisset Ioannes in vinculis opera Christi. Vinculis adligatur beatus Ioannes virtutis iubar, virtutis splendor & horrendum peccatoribus exemplum. Si enim tantus Ioannes carcere clauditur, & pro veritate quam prædicabat capite plectitur, qua pœna quæso peccator aridus pro tot sceleribus afficietur? Si illum in carcerem conijciunt qui tantum mel Syluestre & locustas edebat, quæ igitur erit pœna edentis & bibentis vsq; ad crapulam & ebrietatem? Ille induitur sacco ex camelorum pilis contexto, & tamen ignominioso carcere clauditur: peccator mollibus vestitus, in quod ergastulum trudetur? Ille qui eremum in tenera ætate iam petiuit, ne leui saltem maculare vitam famine posset, ita tractatur, heu quibus satellitibus tradetur peccator cruciandus, qui totum corpus subiecit delicijs? Si in viridi ligno omni virtute prædito hæc fiunt, in arido omni virtute destituto quid fiet? O rerum vices inuersas? Herodes adulteratur, & sedet in throno regali, Ioannes vero tenetur in vinculis. Dauid rapit vxorē alienā, & vir eius pro rege adultero militās occiditur in prælio idq; nō casu sed data opera. Tu adulteriū facis Herodes, & in carcerē mittetur Ioannes? Siccine iudicare debet sedens in loco iudicis? vbi iustitiæ facies & forma?

Soarez episc. super Mat. tracta 2.

Securitatē fæ san habet mali.

H

Guti. Tre. in Euang. li. 4. c. 14 Chrisost. ex va. Matt. [illegible] 16

Vbi

A Vbi tuus pudor, vbi fas, lex, & ipsius iura naturæ? Arguet te igitur tandem confusio publica, quem corrigere nõ valuit secreta correptio & priuata. Malos qui monet, eos offendit, incurrit odium qui arguit criminosos. Dicebat Ioannes non licet tibi, nõ dixit scelestе, pollute, & præuaricator ac prophane, conculcasti legem, contempsisti quæ statuta sunt, potentiam tuam legem fecisti. Nihil inquam horum dixit, imo in reprehensione apparuit omnis mansuetudo viri, dixit enim non licet, erat siquidem hoc magis verbum docentis quam reprehendentis, & quam punientis, corrigentis quam insultantis. Sed furi lux inimica est, non B enim ferunt huius radios, sicut nec solis iubar, qui oculorũ morbo tenentur. *Chrys. super. 2. ad Cor. 12. homi. 28. prædicator sit modestus in reprehẽdẽdo.*

Cum audisset Ioannes. Sicut moriens Iacob commisit filios suos ipsi Ioseph, sic videns Baptista se in carcerem coniectum & vicinum morti, curauit discipulos suos Christo commendandos. *Simile. Gen. vlti.*

Cum audisset Ioannes in vinculis. Si sanctos etiam ipsos erudiunt carceres & tribulationes, vt feruentius Deum mente recolant: quanto plus conducent malis qui nunquam Dei sui recordantur nisi calamitatibus assidue premantur? Manasses quidem in suis C prosperitatibus à Deo segregatus est, & tamẽ cum teneretur captiuus in Babylonia, conuersus est ad Deum. 2. Para. 33. *Calamitates homines excitant. 2. Par. 33.*

Cum audisset Ioannes in vinculis. In carcere posito Ioanni nuntiauerunt discipuli sui inuidiosam querelam, dicentes quod Christus baptizaret multos. Non est autem hoc nouũ esse æmulationes inter ipsos concionatores, atque etiam ipsos auditores. Moysi quidem dixerunt, ecce prophetant in castris, ipse vero respondit, quid æmularis pro me? Et Christo etiam similem querelam proposuerunt discipuli, & respondit ipse, qui non est contra vos, pro vobis est. Optimum igitur D remedium dat Ioannes dicens illis, illum oportet crescere, me autem minui. Item Moyses cum dixit, vtinam prophetẽt omnes. Qui res Dei tractat semper hoc curat vt in omnibus quæratur gloria Dei, & quod omnes Deum glorificent, quando enim hoc non procuratur, satis apertum est quod non agitur Dei causa sed propria. Auditores sunt qui pro persona potius pugnant, & eius ducuntur amore quam doctrinæ amore, quæ quidem affectio periculosa est, & ita curabat Baptista vt eos potius significando ignorare quæ petebat, ad Christum perduceret, & significando quod vellet à Christo erudiri. Et aliquando dicebat quod non esset dignus soluere cor- *Num. 11. Mar. 9. Ioann. 3. Num. 11. Bonus Dei gloriã quærit nõ suã. Mar. 1.*

Luc. 3. *Ioan. 1.* *1. Cor. 1.*

rigium calceamenti eius. Hoc ipsum Paulus præstabat, videns E
enim quod multi plus nimio ipsum diligerent, dicebat 1. Co. 1.
numquid Paulus crucifixus est pro vobis? Atque hoc est contra multos, quibus videtur quod concionem non libenter sint audituri nisi sint talis concionatoris, nec volunt confiteri nisi cum tali confessario. Hoc igitur debent reprehendere concionatores apud suos auditores, & confessores apud suos pœnitentes, salutaribus consilijs, cum sit res adeo periculosa. Hæc igitur erat affectio Herodiana in Ioannem, cuius concionem libenter audiebat, & audito eo multa faciebat, sed cum F
potius erga personam quam in doctrinam affectus esset, vide quid fecerit, mandans eum in carcerem conijci & caput eius amputari.

Auditores non seminent æmulationes inter concionatores. *Mar. 6.* *Mat. 14.*

In vinculis. Satis colligitur quid sit curia, quandoquidem viuens Ioannes inter belluas in eremo, posuit vitam pro Christo, Petrus vero in aula & curia negauit Christum, cum tamen extra curiam cum sæpe confessus esset. Vnde inter laudes Ioannis ea fuit non minima, quod non versaretur in aulis regijs, nam in talibus magnatum aulis omnia redundanter suppeditantur, præter eos qui veritatem dicant, quorum magna G
est penuria. Non sine causa sanctus Moyses noluit sequi curiam Pharaonis regis & negauit se filium esse filiæ Pharaonis magis eligens affligi cum populo Dei quam temporalis peccati habere iucunditatem vt ait Paulus, non debebant ei placere ea quæ viderat in curia. Nota autem quomodo Christus respondet magis his discipulis operibus quam verbis, ita & nos facere debemus, siquidem hic modus docendi sublimior & breuior & maioris efficaciæ.

Curiæ principum periculosæ. *In aulis regum omnia abundant præter eos qui veritatem dicant.* *Heb. 11.* *Operibus docere sublimius est quã verbis.*

Cum audisset Ioannes in vinculis. Quam gloriose quidem Baptista repræsentauit in Theatro mundi officium sibi commissum. H
Est enim hæc vita tanquam Comœdia aliqua quæ repręsentatur quãdoquidem præter id quod in ea manifestatur breuitas & duratio exigua rerum pręsentium, sunt etiam alia multa conuenientia, nos debemus imitari eos qui egregie represẽtãt in Comędijs qui modo agunt personam regis & paulo post personam pauperis & omnia repræsentant debite prout quadrare videtur singulis personis sibi cõmissis, & vt autor Comœdiæ præscripserit. Ita & nos facere debemus repræsentantes personam nostrã pro ratione nostri status & sicut Deus nos vocauit. Quod si persona aliquando sit mutanda atque ex multis diuitijs ad extremã paupertatem redigamur, vel contra, quoniam ita Comędiæ autor

Mundus hic est tanquam repræsentatio alicuius comœdiæ.

A tor ordinauerit singulas personas reprçsentemus quam prçclare poterimus & cum hilaritate, siquidem ita faciũt optimi quique histriones induentes se vestibus pro ratione personarũ quas agunt. Optime quidem repræsentauit Iob tam cum diuitijs abundaret quam cum in pauperiem redactus est. Optime etiam Ioannes qui tam libertatem quam carcerem, tam famam quam infamiam hilari vultu sustinebat & ab vtero vsque matris se exercere incæpit. Hoc ipsum Paulus faciebat cum diceret, magnificabitur Christus in corpore meo siue per vitam siue per mortem.

Repræsentet quisq; optime eũ statum in quo positus est.

Phili.1.

B *Mittens duos de discipulis suis, ait illi: tu es qui venturus es, an alium expectamus?* Discipuli Ioannis etiam ei in vinculis assistebant & magistrum suum in aduersis non dereliquerunt sed ad passionem vsque & sepulturam ei diligenter ministrauerunt. Hinc discamus & nos fratres magistris & amicis nostris in omni aduersitate constantiam exhibere fidelitatis: sicut enim ignis aurum & cursus equum, ita aduersitas probat amicum. Vnde Ecclesi. 12. non agnoscetur in bonis amicus. Et Pro. 25. Dens putridus amicus deficiens in via. Vnde carceres & vinculorum molestia non prohibebãt Ioannem quo minus officio fungeretur suo. Hoc

Rhodul. Arden. domi.3, aduẽ

Amicitia vera.

Simile.

Prou. 25.

Eccle.12.

C proprium est eorum qui vere & ex animo seruiunt Deo, nullis afflictionibus deterreri ne ea & dicant & faciant, & tractent quę ad gloriam Dei pertineant. Sic Paulus in medijs vinculis scribebat Ecclesijs & eas confirmabat.

Is. Clari. in Luc. 7. Ora.39.

Habuit se Ioãnes hac in re sicut parẽtes moribũdi se habẽt erga filios suos, qui læti & hilares discedunt manentibus filijs in honore & statu: sic enim gloriosus Baptista cum se in carcere reclusum & morti propinquum animaduerteret vehementer optabat suos relinquere discipulos in statu pefectionis. Quare vult prius in agnitione veritatis eos remanere & misit illos ad Iesum vt

Perseueremus in virtute.

Simile.

Zelus maximus Baptistæ.

D videntes eius doctrinam & miracula eum cognoscerent. Sic legimus in. 4. lib. Regum quod cum Prophetarum filij cuperent de Elia scire, misit eos Eliseus per mõtes & ardua ac peragrati sunt tribus diebus & non repererunt eum: non dubitabat quidem Elisæus Eliam raptum fuisse in cælum, sed tamen ad tollendum dubium eorum misit eos per montes. Noluit determinate Ioannes mittere discipulos ad Christum dicens ita, ite ad illum qui est Messias, & ego non sum, vel quia ipse est melior me, quia crederent forte discipuli quod diceret hoc Ioannes ex humilitate & ire nollent: ideo expectauit tempus quo vsq; ipsi discipuli annuntiarent de Iesu aliquid propter quod esset occasio mittendi eos, & misit duos quos nouerat fortasse alijs persuasibiliores. Quod

Figura.

4. Reg.2.

Albert. in Matt. 11.

autem non dixit tu es Christus, hoc vult intelligi quia etsi ope- E
Ruf. Al- ra eius reuera essent opera Christi, inter ipsa tamen opera Chri-
bas in stũ esse se palam nõ dicebat, imo discipulos suos hoc dicere pro-
Matt. 11. hibebat vt constat ex luca cũ præcepit discipulis suis ne cui dice-
lib. 9. rent quod ipse esset Christus, & ideo Ioãnes nõ ita interrogauit.
D. Thom. *Tu es qui venturus es?* Ioannes Baptista de aduentu Christi incar-
22. q. 2. a. ne, ait beatus Thomas, non quęsiuit quasi hoc ignoraret cum ip-
7. ad. 2. se expresse id confessus fuerit dicens. Ego vidi & testimonium
Ioann. 1. per hibui quia hic est filius Dei, vnde non dixit tu es qui venisti,
sed tu es qui venturus es, quærens de futuro & non de preterito. F
Ioann. 1. Similiter non est credendum quod ignorauerit eum ad passionẽ
venturum, ipse enim dixerat, ecce agnus Dei, prænuntians eius
Isa. 6. immolationem futuram, & hoc Prophetæ alij etiam non ignora
uerũt, sed ante prædixerũt sicut præcipue patet in Isaia. Potest er
D. Grego. go dici sicut Gregorius dicit quod inquisiuit ignorans an in in-
ho. 6. in fernum esset in propria persona descensurus licet sciret quod
Euangel. fructus passionis eius extẽdendus erat vsq; ad eos qui in limbo
detinebantur secundum illud Zacha. 9. Tu quoq; in sanguine te-
Zacha. 9. stamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu in quo non est aqua.
Nec hoc tenebatur explicite credere antequam esset impletum G
Chrys. in quod per seipsum deberet descendere.
non abso. *Euntes renunciate Ioanni quæ audistis & vidistis.* Sciens Dominus
hom. 27. quia venturi erant discipuli ab Ioanne sicut Lucas dicit, in illa ho
tom. 2. ra ait Chrysost. bonis hospitibus digna conuiuia præparabat vt
etiam Christo tacente ipsa opera eius loquerentur de eo: nam
Luc. 7. & qui vocati fuerant gratias agebant, & quidam dicebant quia
Mar. 2. visitauit Dominus plebem suam: alij autem dicebant quia nun-
Clau. Gui quam sic vidimus, alij dicebant, gloria deo, qui talem potestatem
in Matt. dedit hominibus. Sic ergo discipuli Ioannis & oculis & auribus
Ioann. 10. pascebantur mirabilia sanitatum videntes, & gratias agentium H
Chrys. in voces audientes *renunciate Ioanni* quasi dicat nil opus est vt de me
Matth. quisim pronunciem, quando opera quæ ego facio in nomine pa-
hom. 37. tris mei testimonium satis perhibent de me. Si non facio opera
Ioann. 8. patris mei, nolite credere mihi, si autem facio, & si mihi non vul
tis credere operibus credite. Si respondisset ait Chrysosto. Ego
sum, ostendisset ipsos responsum hoc, & dixissent, aut certè cogi
Hugo tassent id quod Iudæi crebro solebant dicere, tu de te ipso testi-
Car. in moniũ perhibes: id circo nõ ita dicit, sed signis ipsos ad fidẽ addu
Luc. 7. cit, vt omni suspicione doctrina eius careat & dilucidior sit.
Cant. 5. *Cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundãtur, surdi audiunt, mortui resurgunt.* Cæci in temporalibus, vidẽt in spiritualibus Can. 5. Ego
dormio,

A dormio, & cor meum vigilat: claudi ad malum, ambulant ad bonum. Claudus est qui tātū vno pede innititur terræ & alterū suspendit a terra, duo autem pedes sunt necessitas & voluptas. Ille bonus claudus est & bene ambulat qui pede necessitatis tātū terræ innititur & pedē voluptatis suspensum tenet. Hoc modo claudus effectus est Iacob percussus ab angelo. Isa. 35. tūc saliet sicut ceruus claudus. Ite Isa. 33. claudi diripiēt rapinam. Vel sic, cæci id est qui reputant se cæcos, vident: claudi qui reputant se claudos, illi ambulant: leprosi sua opinione seu reputatione mundan- *Genes. 32. Esaia. 35. Esai. 33.*

B tur vel potius mundi sunt: eo ipso enim quod immundos se reputant, mūdi sunt, Basilius enim ait, tanto eris apud Deum pretiosior, quāto fueris apud oculos tuos despectior. Hinc publicanus mundatus est, quia leprosum se esse confessus est, Pharisæus autē qui se mūdū dicebat, recessit leprosus: surdi ad detractiones & mūdi vanitates, audiūt legē Dei: vel pauperes clamātes. Mortui mūdo vel peccato, resurgūt de bono in melius proficiēdo Isa. 26. viuēt mortui tui, interfecti mei resurgēt. 1. Cor. 15. quod seminas non viuificatur nisi prius moriatur Ioann. 12. nisi granū frumēti. *D. Basil. Isaiæ. 26. 2. Cor. 15. Ioann. 12.*

Cæci vident. Quando cæci, claudi, leprosi in anima, non sanantur, *Autor.*

C signū est quod non venerit Christus ad eos, sed quādo recuperāt ad virtutem, oculos, & puritatem, signum est prædestinationis.

Pauperes Euangelizantur. Vel pauperes spiritu, vel operibus pauperes vt ait Hieronymus, vt nulla inter nobiles & ignobiles, inter diuites & egenos in prædicatione distantia sit. Hæc magistri rigorē, hæc præceptoris cōprobant veritatē quando omnis apud eū æqualis est. In mūdano regno vt ait Doctor quidam eximius cū noua aliqua accidūt, prius regibus, deinde potētibus & nobilibus nuntiantur, & cum tandem ad plebeiorum & pauperum aures deferuntur, iam principibus vetera sunt & detri- *D. Hier. lib. 2. in Matth. Lud. Gra. dissimile.*

D ta: sed cælestia bona prius denuntiantur pauperibus, ex quibus bona nuntia diuitibus aperiētur. Temporales quidem diuitiæ ex diuitibus trahuntur ad pauperes, sed spiritualia dona ex pauperibus deteguntur diuitibus, & istis Euangelizantur hoc est datur eis bonū nuntium regni cælestis. At prædicatores nostri potius diuitibus quam pauperibus Euangelium prædicare volunt, cum Christus intueatur pauperem, de illo enim habetur, oculi eius in pauperem respiciunt, imo Herode miracula videre cupiente, noluit facere, at apud pauperes multa miracula fecit. Ionas etiam Propheta Niniuem missus prius cępit concionari pauperibus, vnde nuntia regi sunt allata, ideo dicitur, peruenit verbum ad regem. Ionæ enim prędicatio de vno ad alterum circumfere- *Discrimē inter diuitias corporales & spirituales Psal. 10. Luc. 23. Ionæ. 3.*

cumfere-

cunferebatur, donec ad regis aures peruenit. Leprosi etiã qua- E
tuor nuntiauerunt in aula regis in Samaria, quod castra Syriæ
4. Reg. 7. essent plena cibis & diuitijs, & destituta hominibus, dixerunt
enim ad inuicem: hæc dies boni nuntij est, nuntiemus in aula
Luc. 2. regis. In natiuitate etiam saluatoris primo Angelus bona nuntia pauperibus pastoribus reuelauit. Euangelium etiam prius à Christo domino fuit piscatoribus Apostolis reuelatum, vnde
1. Cor. 1. Paulus, non multi potentes, non multi nobiles &c. In primo re-
1. Reg. 30 gum habetur etiam quod seruus quidem Aegyptius debilis,
Iudic. 7. ægrotus ac famelicus, attulit nuntia Amalechitarum. Sic Deus F
pauperes Apostolos & discipulos pro nuntijs accepit. Et quemadmodum Gedeon cum comitibus inermibus & paucis subegit potentem & magnum exercitum Madian, sic etiam Christus paucis inermibusque discipulis vniuersum orbem euicit.

Et beatus est qui non fuerit scandalizatus in me. Nota quod in his verbis satisfacit dubitationi Ioannis si esset descensurus in persona ad limbũ vt supra diximus ex mẽte Gregorij, vt posset ibi da-
Eus. Emi. in domi. 3. aduent. re veram relationem, et ita respondet Christus huic dubitationi dicens, beatus qui non fuerit scandalizatus in me, ac si diceret vt ait Eusebius Emissenus, qui enim non horrui virginis vterum & G tali mori morte quæ erit Iudæis scandalum & gentibus stultitia,
Simile. non vtiq; horrebo ad inferna descendere, lux quidem stercore nõ inquinatur & mundus transeo per immundum. Descende igitur secure qui præcursor mihi es. Vade, præcurre, nuntia gaudium fidelibus meis, cito sequar & liberabo eos. Considera frater modo quanta lætitia locus ille tenebrarum quantoq; gaudio exultauit, quando ibi beatus Ioannes hæc verba narrare cæpit. Possu-
Hieron. q. 1. ad Alga. & Hedibi. to. 3. mus etiam dicere quod hæc fuerit quædam correctio artificiosa discipulorum Ioannis vt sentit Hieronymus ita dicens: Quod infert, beatus qui non fuerit scandalizatus in me, non Ioannem H sed discipulos eius percutit, qui prius accesserant ad eum dicen-
Matt. 9. tes, quare nos & pharisęi ieiunamus frequenter, discipuli autem
Ioann. 3. tui non ieiunant? Et ad Ioannem, magister, cui tu perhibuisti testi-
Inuidia omnes inuadit. monium iuxta Iordanem, ecce iam baptizat & omnes veniunt ad eum. Quo dicto liuorem significant de signorum magnitudine ex inuidiæ mordacitate venientem, cur scilicet baptizatus à Ioanne ipse audeat baptizare, & multo amplior ad eum turba
Caie. in Matth. concurrat quam prius venerat ad Ioannem. Item possumus intelligere vt ait grauissimus quidam doctor, quod subiunxit hoc vt præberet occasionem Ioanni erudiendi & præmuniendi discipulos suos ne scandalizarentur in Christi abiectione & passione.

illis

A *Illis autem abeuntibus, cœpit Iesus dicere ad turbas de Ioanne.* laudat Ioannem ait Abulensis, ne opinio plebis circa illum deficeret. Fuerat enim in maxima opinione in cordibus omnium quando prædicabat, ita vt putaretur esse Mesias. Tempore illo frustra erat quod Christus eum laudaret, nullius enim laudibus indigebat, cum maiora de eo populus crederet quam quisquam verbis poterat exprimere. Nunc vero cum iam à diebus multis ab Herode viro scelerato incarcere teneretur & vinculis, nec Deus super hoc vltionem vllam ostenderet, poterat infirmari opinio eius in cordibus rudis plebeculæ. Optimum sume ex hoc exemplum
B vt cum videris famam alicuius periclitari, quas noueris virtutes de illo coram detractoribus non erubescas referre. Sic enim expostulat charitas quæ diligit proximum suum sicut se. Pro Ioanne deniq; respondit Deus, vt nouerint iusti & qui pro veritate occumbunt, Deum suarum virtutũ præmiatorẽ. Sciãtq; illum esse protectorem. Laudat sanctitatem Ioannis Christus & de illo publice bene loquitur, docẽs nos vt cum de proximo agitur, si volumus recte & secundum Euangelium agere, bona de eo loquamur, non mala in mutuis confabulationibus, recte de omni
C bus sentiendo, & de omnibus bene merendo, cum quidem nullus nisi infidelis sit, hæreticus & schismaticus, viuat in mundo qui & si aliquo obumbretur delicto, non aliqualem virtutem secum retineat. Nullus vtiq; Christianus est, de quo etsi iniquus sit, aliquid boni non possit hauriri.

Abu. in Matt. 11. Luc. 3.

Soarez in Matth. trac. 2. & 3.

Deus respõdet pro seruis suis

Semper bona de proximis loquamur & pro eis respondeamus.

Chryso. in Matth. hom. 38.

Quid existis in desertum videre? harundinem vento agitatam? Pro Ioanne respondet ostendens non esse mutatum ab illa sua priore opinione. Hæc autem non statim sua sentẽtia, sed ab eorum prius testimonio probat, ostendens eos non verbis solum, sed etiam fa
D ctis stabilitatem Ioannis testatos fuisse: dicit enim, quid existis in desertũ videre? ide st cur ommissis ciuitatibsu & domibus vestris ad desertum vna omnes concurristis? vt miserum quẽdam atq; mobilem hominem videretis? Non potuissetis certè tanto studio in desertum impelli, & tantarum ciuitatum populi, neq; ita facile omnes ex vniuersa Iudæa effusi in fluuium Iordanem venissetis, nisi magnum quẽdam & mirabilem virum Ioannem putassetis, nec enim ad videndum harundinem vento agitatam existis, cui maxime sunt similes illi qui nunquam idem dicunt, sed huc atq; illuc facile pulsi, modo hæc modo illa soliti sunt asserere. Inconstantia vile & magnum est vitium: ad stabilitatem vero mẽtis sacra Scriptura præcipue nos hortatur, ait enim Apos. stabiles estote & immobiles, abundãtes in opere domini semper.

Desertæ fiebant ciuitates & frequentabantur deserta loca vt viderẽt Baptistam

Dio. Car. in Luc. 7. a. 18.

1. Cor. 15. 2. The. 2. Heb. 13. Eccle. 5.

Et al bi

Et alibi, non cito moueamini a vestro sensu. Et rursus, optimum E est gratia stabilire cor. Item in Eccle. 5. non te ventiles in omnem ventum, esto firmus in via Domini & in veritate sensus tui.

A bo. in Matth. Theo. Soarez in Matth. Trac. 2. perseueremus in bono proposito.

Digni sunt vt cum harundine conferantur, qui cum multa polliciti sint, nũquam tamẽ stant pollicitis, & qui pollicitus est Deo se nunquam relapsurum in peccatum, & subito relabitur, leuior est harũdine. Tãta viget in hominibus incõstãtia ait alius autor, vt vitia quæ sunt detestati, nedum semel & iterum, verum & millies repetant. Quos taxillos hesterna die abhorruisti, cur hodie iterum illis vacas? Qui die ab hinc tertia a peccatorum cęno F mundatus es, hodie cur impurus in hac ipsa delectaris peccatorum fęce? Non est harundo Ioannes ait Eusebius Emis. columna est potius, non mouetur vento, non quatitur timore, nõ flectitur adulatione, vno & eodẽ vultu respicit & illos qui eum laudant & eos qui vituperant, sic inimicos vt amicos diligit: sic potentes arguit.

Eus. Emi. Domi. 3. Aduent. Cõstantia magna Baptistæ. Cain post quã occidit fratre percussus est quodã capitis tremore. Similitudo.

Harundinem vento agitatam. Notat Christus Baptistam constãtiæ in virtute, mali sunt mutabiles, hoc significabat tremor ille capitis in Cain postquã occidisset fratrem suum, vt graues autores tradunt: laudat etiam eum quod non vestiatur mollibus, nam G mulieres sunt quæ magis seornant vestibus quam aliqua cathedralis ecclesia ornamentis, quæ solet pro varietate festiuitatum etiam variatis vti coloribus & coloratis vestibus.

Pro honore proximi respondeamus.

Quid existis in desertum videre? Periclitabatur quidem honor Ioãnis ne notaretur inconstantiæ, & ita Christus pro eo respondet, vt nos ita faciamus cum patitur detrimentum honor proximi. Sic Christus segesſit erga Magdalenam cum Pharisęus de ea murmurabat, Sic etiam pro discipulis respondit cum accusarentur quod non lauarent manus. Si enim cum posſimus, bona proximi defendere tenemur, multo magis honorem. H

Rhu. Ard. Domi. 3. Aduent. Isido. clarius in Luc. 7. ora. 39.

Sed quid existis videre? hominem mollibus vestitum? ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt. Non damnamus vestes, sed vitium vestibus abutentium, scio enim sub purpura plures Deo placuisse, & contra plures sub sacco Deo displicuisse. Sunt enim qui in purpura non efferuntur, & sunt qui se vestitos sacco vel dolent vel gloriantur. Magnus vero est, quem saccus non deijcit & quẽ purpura non extollit. Talis erat Dauid, & talis Ioannes Baptista, quoniam nec ille sub purpura, nec iste sub cilicio erat harundo vento agitata. In hac parte vehementer peccant homines quià vestibus ac rebus sensu carẽtibus quærunt honestari. Et certe si iudicamus de quopiam equo non solum non estimare solemus

pretiosas

A pretiosas vestes si quibus obtecti sunt, sed iubemus etiam vt eas illi detrahant vt contẽplari nudũ animal liberius liceat. Vbi igitur de homine faciendũ iudiciũ est, quẽ solus rationis vsus & virtus a ratione profecta cõmẽdare atq; honestare debet, velle a vestibus & pretioso corporis cultu laudem atq; autoritatem illi cõparare, quis nõ videat rẽ esse nõ minus ridendã, quãsi cerneremus asellũ onustũ auro ob illud aurũ laudari, & generoso alicui equo anteferri? Nõ ne hoc faciũt hi qui cũ moribus & vitæ ratione nihil à mutis pecudibus differãt, ob ornatũ tamẽ vestiũ præ
B ferri volunt his qui frugaliore victu & cultu vtuntur, quamuis summis virtutibus prędĩti sint, quæ solę sunt in prætio habẽdę & quibus omnia ista externa seruire debent? Hoc quidẽ sancte scribit beatus Iacobus in hæc verba, fratres mei nolite in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Iesu Christi glorię. Nam si ingrediatur in cætum vestrum vir aureum gestans annulum, &c. Vide quid acciderit Herodi induenti se pretiosa veste per leuitatem & ambitionem. Præcipue quidem hac vestimentorum corruptela mulieres peccant, quæ si cogitarent quam multis ex causis absurdus sit iste mos, non tã essent in hac parte dis-
C solutæ. Nam ad impudicos amores multos prouocant, & veluti rete quoddam sunt quo Diabolus vtitur ad capiendas illas animas pro quibus Christus mortuus est. Deinde nimij illi sumptus & qui nũquã finẽ habẽt, impediũt beneficẽtiã in pauperes, quod quã vehementer sit abominandum, audite quid dicat Apostolus Iacobus. Agite nunc diuites, plorate vlulãtes in miserijs vestris quæ aduenient vobis, diuitiæ vestræ putre factę sunt, & vestimenta vestra à tineis comesta sunt &c Nihil autem est humanũ corpus quam stercus inuolutum. Et quis vestrum vas stercoris plenum pateretur ornari pretiosa veste, auro & argento, quod vos
D corporibus vestris facitis? Pauones si quis tacitus spectet, recondunt pennas dum non laudantur, at vos non solum non laudatæ verum etiam reprehensę ab his recedere nescitis vanitatibus.

Sed quid existis videre? Prophetam? etiam dico vobis & plusquam Prophetam. præcellit cunctis dicunt Ambrosius & Augustinus, eminet vniuersis, antecedit Prophetas, supergreditur Patriarchas, & quisquis de muliere natus est, Ioanne inferior est. Antecessores Prophetæ Christum futurum præcinuerunt, quem Ioannes indice prodit, vt in eius hymno concinit Ecclesia sanctissima dicens: Cæteri tantum cecinere vatum, corde præsago iubar affuturum: tu quidem mundi

Simile. Gloriari de vestib. & ornatu ridiculum est. Simile. De virtutibus potius gloriãdũ quã de rebus tẽporalibus. Iacob. 2. Act. 12. Mulieres quæ se nimiũ ornãt quã perniciosæ sint in Repub. Iacob. 5. Diuitiæ tẽporales quo redigãtur. Simile. Pauonis proprietas D. Amb. ser. 64. in nati. S. Ioan. Bap. & Aug. ser. S. Ioã. ste. 2. to. 10 Ioã. Mai. sup Ma. & Luc. 7. 1. Reg. 17. D. Hier.

mundi scelus auferentem, indice prodis. A condito orbe nullum E
vitæ austeritate ei æquiparandum dederis, non pascebatur dimidiato pane ac carnibus cum Elia, & Paulo primo Eremita, non caricis & Syluestribus pomis cum Hilarione, Antonio, & cęteris, sed austerioribus alebatur.

D. Grego. super Euā geli. ho, 6. *Ecce ego mitto angelum meum, qui præparabit viam tuā ante te,* Quòd græce angelus, hoc latine nuntius dicitur, ait Grego. Recte ergo qui nuntiare supernum iudicem mittitur angelus vocatur, vt dignitatem seruaret nomine, quam explet in operatione. Ioannes autem viam domino præparauit, non lapides tollendo, nec aspera coęquando, sed mentes hominum instruendo, quando nuntia F
uit dicens, pænitentiam agite.

DOMINICA SECVNDA IN ADVENTV.

CONCIO SECVNDA.

Calamitates & tentationes sunt vtiles.

CVM *audisset Ioannes in vinculis opera Christi.* Matth. 11. Luc. 7. vide etiam Matth. 14. & Marci. 6. Quoniam G
Christus permittit vt præcursor & Baptista suus ita varijs calamitatibus afficiatur, procul dubio vtiles sunt & maximi prętij calamitates, quando quidem eas Deus cū suis amicis distribuit. Dominus in plagis inferendis quandoq;
Hiere. 30. se vt seuerum iudicem, quandoq; vt clementem patrem se exhibet, & aliquando quidem amici, aliquando inimici animum gerit. Hunc enim se habere ostendit cum apud Hieremiam ait, plaga inimici percussi te, castigatione crudeli. Quidquod gehennæ supplicium multi in hac etiam uita Domino puniente quodammodo auspicātur. Hoc enim modo ille impijssimus Antiochus H
1. Ma. 1. 2. Ma. 5. Math. 2. Actor. 12. Asiæ rex, ac ciuitatis sanctæ atq; templi vastator, & vterq; Herodes, hoc est ille qui pueros infantes, & qui Iacobum Apostolum occidit, puniti fuerunt, quorum grauissima supplicia in hac vita cępta, & in altera cōsummata sunt. Nec hoc tēpore vt arbitror multi hanc pænam effugiunt, sed hac eadem pæna plectuntur, hi
Malos in hac etiam vita incipit Deus castigare. videlicet qui grauissimis morbis affecti, vel impatientia sua, vel vitæ prauitate Dominum offendere non cessant, quos videlicet plagæ à Domino inflictæ, non ad pœnitentiam, sed ad impatientiam & vitæ negligentiam inducunt. Est alius castigandi modus paternus, ille quidem quo ad meliorem mentem Dominus per flagella fideles reuocare intendit, de quo idem in psalmo. 88. Si inquit,

A inquit, dereliquerint filij eius legem meam, & in iudicijs meis non ambulauerint, visitabo in virga iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum, misericordiam autem meam non dispergam ab eo. Sic Hieremias, castigasti ait me Domine, & eruditus sum. Non igitur diffidamus, sed intelligamus, & nobis persuadeamus afflictiones & labores qui nobis contingunt, à Deo immitti vt vitam emendemus in melius. Hoc igitur nobis superest fratres, vt quas modo patimur calamitates, ad salutem nostram à deo immitti credamus. Qualem etiam animum hoc tempore gerere debeamus, sancta illa
B fœmina Iudith nos docet his verbis, cum dicit, reputantes peccatis nostris hæc ipsa supplicia esse minora quibus quasi serui corripimur, ad emendationem nostram non ad perditionem euenisse credamus. Si autem peccatorum castigatio paternam erga nos Dei nostri misericordiam declarat, consequens est indignationis eius argumentum esse in scelere obstinatis parcere. Quod aperte pro magno supplicio per Prophetam dominus peccanti populo comminatur his verbis, non visitabo super filias vestras cum fuerint fornicatæ, & super vxores cum fuerint adulteræ. Hinc D. Bernardus, Domine hic
C vre, hic seca, vt in æternum parcas. Et Psalm. non audiuit populus meus vocem meam, & Israel non intendit mihi, & dimisi eos secundum desideria cordis eorum, ibunt in adinuentionibus suis. Medici quoties in ęgro aliqua salutis spes est, magna cura noxijs ei cibis interdicunt, cui tamen desperata salute, omnia quæ edere voluerit libere permittunt. Hierem. 51. curauimus babylonem & non est sanata, derelinquamus eam & eamus vnusquisque in terram suam, quoniam peruenit vsque ad cælos iudicium eius, & leuatum est vsque ad nubes. Et Psal. dissipati sunt nec compuncti. dicamus igitur cum
D Hieremia, scrutemur vias nostras, quæramusq; & reuertamur ad Dominum.

Boni emẽ dātur pũnitione diuina.

Psal. 88.

Hier. 31.

Labores immittit Deus vt emendemur.

Iudith. 3.

Quod Deus nos hic puniat, pignus est eius amoris

Osee. 4.

D. Bern.

Psalm. 8.

Simile.

Hiere. 51.

Psal. 34.

Hiere. 3.

Reuera beatus est, vt ait Gregorius Nyssenus, qui inimico ad bonum vtitur adiutore, hoc tamen quod molestum esse videtur, sępe etiam fælicitatis per hanc vitam causa multis existit, quale de Iosepho scriptura indicat. Idcirco magnus ille Stephanus gaudet lapidibus vndique petitus, ac veluti vernum quendam rorem crebros lapidum ictus in modum floccorum niuis incidentium, corpore cupide excipit, ac benedictionibus nefarios homicidas prosequitur, pro his ipsis ne peccatum hoc eis imputaretur orans. Ita crucem Pe-

Gre. Nys. li. de beatitu.

Genes. 4.

Acto. 7.

D trus

trus excepit, gladium Iacobus, & Ioannes, nisi ex terra pul- E
si fuerimus & eiecti, in terra prorsus manemus. Quod si in terra male tractemur & contemnamur, in cælum traducemur. Vides quo ducat beatitudo, per id quod triste & acerbum videtur, tanti boni sibi conciliatrix existens. Quod cum etiam Apostolus animaduertisset, omnis inquit disciplina in præsenti quidem non cum gaudio, his qui in ipsa fuerint exercitati.

Dei serui in delicijs ducũt per secutiones pro deo.
Hebr. 12.

Si igitur quæras quare promittat Christus labores & tribulationes pro eo tolerantibus tam magnifica præmia, & quare F tantam laborum & calamitatum copiam soleat Deus nobis immittere. Respondeo id quidem ideo fieri quia nos Deus plurimum diligit, & cum ita ordinauerit vt per labores beatitudinem consequamur, idcirco multam & facile obuiam laborum copiam videmus a deo vbicunque præparari. Ita enim in Sacramentis nobis necessarijs fecisse Christum videmus, vt scilicet res facile obuias & præsentes materiam Sacramentorum constituerit, videlicet baptismi aquam, Eucharistiæ panem & vinum. Ita igitur voluit frequenter nobis adesse labores & afflictiones, vt cum in his tolerandis beatitudo si- G ta sit, facile & vbicunque promereri eam possimus. Quæ enim quæso domus est, quæ ciuitas, quod oppidum, qui vitæ status & hominum conditio, quæ vacua sit omnino omni tribulatione & afflictione? Incitant nos etiam labores & nobis calcar addunt vt ad Deum facile statim concurramus. Sunt enim hæ inuentiones & media quibus vtitur Deus ad nostram salutem. Sæpe etiam videas virum iustum clamare ad dominum in sua afflictione, quem tamen statim Deus non exaudit. Vnde instat iustus dicens, exurge, qua- H re obdormis Domine, quare faciem tuam auertis, obliuisceris inopiæ nostræ & tribulationis nostræ? Cæterum hanc differentiam & discrimen statuit inter Deum viuum & fictum Deum, Propheta Elias, quod videlicet Deus verus tandem exaudiat quod viderit suis expedire, etiam si interdum dissimulare videatur, ficti autem dij nunquam audiunt, quia cæci sunt & surdi. Vnde sacerdotes Baal voces ingentes emittebant, Deum suum vocantes & dicentes Baal exaudi nos, quos irridens Elias dicebat, fortasse dormit Deus vester, clamate altius, forte aliquo profectus est. Cæterum quid mirum est quod Deus interdum videatur quasi dormire in medijs laboribus & calamitatibus nostris, qui vnigenito filio suo non pepercit.

Magna præmia pollicetur Deus his qui pro ipso labores sustinent.
Matth. 5. & Ioã. 12. promittit.

Simile.
Inuẽtiones multæ Dei vt homines in cælũ ducat, dando eis merendi materiã.
Psal. 42.
3. Reg. 18.

Deus audit quidẽ clamores iustorũ, & si interdũ dormire videatur.

A percit in tãtis tormentis & tribulationibus? Sicut igitur Dei filius intelligebat se non esse in perpetuum derelictum, vnde & dixit, pater in manus tuas commendo spiritum meum. Ita etiam nos debemus in medijs laboribus in diuina misericordia, patrocinioq; confidere. *Roma. 8. Simile. Luc. 23.*

Bonos permittit Deus affligi.

CVm hodie nobis Ioannis virtus & Herodis feritas referuntur cõfundũtur plane viscera, & corda tremunt. Ioãnes enim schola virtutum, magisterium vitæ, sanctitatis forma, norma iustitiæ, virginitatis speculum, pudicitiæ via, fidei disciplina, Ioannes maior homine, par angelis, legis summa, Apostolorum vox, silentium Prophetarum, lucerna mundi, præcursor iudicis, domini testis, traditur adulteræ, & addicitur saltatrici. Ecce autem ait beatus Gregorius, dum beati Iob vulnera cruciatusq; considero, repente mentis oculos ad Ioannem reduco, & non sine grauissima admiratione perpendo quod ille prophetiæ spiritu intra matris vterum impletus, atq; vt ita dixerim priusquam nasceretur renatus, ille amicus sponsi, ille quo inter natos mulierum non surrexit maior, ille ita Propheta, vt plus etiam quam Propheta, ab iniquis incarcerem mittatur, & pro puellæ saltatu capite truncetur, atq; vir tantæ seueritatis pro risu turpium moriatur. Nunquid credemus aliquid fuisse turpe in eius vita, quod tam despecta mors tegeret? Sed quando ille vel incibo peccauit qui locustas solummodo & mel syluestre edebat? vel in qualitate sui tegminis deliquit, qui camelorum pilis corpus operuit? Aut quando conuersatione sua offendere potuit, qui de eremo non recedebat? aut quando loquacitatis reatus eum polluit, qui diiunctus longe ab hominibus fuit? Vel quando illum silentij culpa attigit, qui malos ad se venientes tam vehementer increpauit, dicens, progenies viperarum, quis demonstrauit vobis fugere a ventura ira? Quid est ergo quod vir tam sanctissimus & omnibus Christi testimonio prælatus, pro temulenti verbis, & in saltatricis præmium moriatur? Quid est inquam quod Deus omnipotens tam vehementer in hoc seculo despiciat, quos sic sublimiter ante secula elegit? Hoc, hoc certe est quod idcirco eos premit in infimis, vt velit remunerari in summis. Hinc ergo iam vnusquisq;

Chrys. ex varijs in Matt. locis ho. 16.

Gre. li. 6. Mor. c. 4

Ne desperes in afflictionib⁹ siquidẽ vides à deo permitti vt suis cõtingant.

Puritas Ioannis.

Matth. 3. Luc. 3.

Mat. 14 Marc. 6.

sibi colligat, quid illi sint tandem passuri quos reprobat, si hic E
Mat. 14. sic cruciat quos amat: aut quomodo in iudicio ferientur qui ar
Marc. 6. guendi sunt, si sic eorum vita premitur, qui ipso iudice teste lau
Male agitur cũ viro improbo quod hic nõ puniatur. dantur.

Duplex est captiuitas, & duo sunt genera carcerum & vinculorum: alterum quidem animæ, alterum vero corporis, sed ea proprius captiuitas appellatur quæ animam ligat, quando homo in scelerum vinculis retinetur. Pro. 5. iniquitates suæ capiũt impium & funibus peccatorum suorum constringitur. Vbi vides hominem maleficijs coinquinatum, esse in vincula coniectum, impius & si regnet, seruus tamen est, non vnius hominis sed quod peius est, tot dominorum quot sunt vitia quibus obtẽperat. Quid prodest homini sibi alios subijcere, si seipsum sceleribus subijcit? Hæc intuẽs Ezechiel de impio loquens, ille quidem inquit, in iniquitate sua captus est. Et Christus dixit, qui facit peccatum, seruus est peccati. Et Apostolus ait de his vt resipiscant à Diaboli laqueis, a quo captiui tenentur ad ipsius voluntatem. Credo tamen multos viros iustos & pietate præstantes, spiritualiter liberos esse, corporaliter captiuos & in hominum impiorum carcerem coniectos. Ioseph omni sapientia & charitate præstans fuit in Aegypti vinculis retentus, de quo dicitur in libro Sapientię, descenditq; cum illo in foueam, & in vinculis non dereliquit illum. Hieremias fuit in vinculis traditus in Iudæa. Ezechiel ductus est captiuus in Chaldęam, Ioannes Baptista fuit ab ipso Herode in vincula coniectus, & infiniti alij de quibus Apos. ait in epistola ad Hebræos, alij vero ludibria & verbera experti, insuper vincula & carceres, quibus dignus non erat mundus. Permittit aliquando Deus vt sui incidant in ærumnas & doloribus premantur, vt eorum patientia & constantia sit alijs perspecta & explorata. Perpende quod licet Ioannes esset in vincula coniectus, liber erat, Herodes vero vinculis peccatorum astrictus. Ioannes non timebat Herodem, Herodes vero vt Marcus ait, timebat Ioannem. Vide quam contrarios effectus præstent virtus & vitium. Vt enim solers artifex Margaritarius facile patitur indicum adamantem percuti, & grauibus ictibus contundi, quoniam scit malleum potius & incudem esse vulnus accepturum, quam adamas conteratur: Sic sapientissimus ille artifex Deus viros virtutum splendore fulgentes, charitatis præsidio munitos, & firmitudine atque constantia septos, in varias calamitates

Margin notes: *Captiuitas duplex.* *Pro. 5.* *Vir malus multis dominis subijcitur.* *Ezech. 33.* *Ioan. 8.* *2. Tim. 2.* *Gene. 39.* *Sap. 10.* *Hie. 10.* *Ezech. 1.* *Hebr. 11.* *Boni persecutionẽ patiuntur vt nobis sint exẽplo* *Marc. 6.* *Simile.* *Calamitates nõ opprimũt bonos penitus* F G H

A tates patitur incidere, quoniã videt eos quãuis grauibus dolorum molestiarũq; ictibus feriantur, esse tamẽ in charitate permãsuros. Esse autem viros iustos similes adamãti, ostendit Deus dicens Ezechieli, vt adamãtem & silicem dedi faciẽ tuã, ne timeas eos. Noueris igitur viros charitate insignes, firmos adamantes esse, & ideo Deum permittere eos varijs calamitatibus agitari, vt illorum amplitudinem illustret, cum nihil magis conducat ad eximiæ virtutis gloriam magnificentius illustrandam, quam calamitates ipsas. Ea ob causam ad Romanos scribens D. Paulus, B gloriamur inquit in tribulationibus. Et ad Galatas, mihi inquit absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi, vbi per crucem Christi afflictiones intelligit. Et scribens ad Timo. ait, qui pie volunt viuere in Christo, persecutionem patientur, vbi vides persecutionem non esse infelicitatem, imo Christus eos beatos vocat qui persecutionem patiuntur propter virtutem. Et ita non est mirum si ab Herode in vinculis detineatur Ioannes.

Eze. 3. *Simile.* *Roma. 5.* *Gal. 5.* *2.Tim. 2.* *Matt. 5.*

Salutare quidem consilium est vt cum nobis accidunt calamitates, nobis persuadeamus propter culpas nostras accidere. C Nam quamuis eas Deus non immittat semper pro peccatis commissis à nobis, nihilominus tamen benefacimus satagentes ne forte ea de causa à Deo immittantur, cum sępe pro peccatis nobis contingant, vt inducitur Exodi. 20. Visitans iniquitatem patrum in filios. Sic filij Iacob quando in Aegypto in tot angustias coniecti fuere, dixerunt, merito hæc patimur, quia peccauimus in fratrem nostrum, videntes angustias animæ illius dum deprecaretur nos, & non audiuimus. Sic putabant pro peccatis fuisse natum cęcum illum discipuli cum dicerent, Magister quis peccauit, hic aut parentes eius, vt D cæcus nasceretur? Vnde vt in Deutero. habetur, cauete ne forte decipiatur cor vestrum, & recedatis a Domino, iratusq. Dominus claudat cælum, & pluuiæ non descendant, neq. terra det germen suum, pereatisq; velociter; cum ergo videris hæc necessaria cęlum negare, & alias succedere calamitates, arbitrare Deum nostris offensum peccatis. Aliqui putant Deum non considerare labores quos patiuntur ipsi, & iniurias quibus afficiuntur. Contra quos sunt verba illa quæ dixit Deus considerans afflictiones populi sui in Aegypto, vt dicitur in Exod. videndo inquit vidi afflictionem populi mei, Quod bene intelligẽs Dauid dicebat, ipse vero labores & dolores considerat. Hæc igitur secum diligenter meditentur non solum qui affliguntur,

Oleaster sup Exo. 20. & alibi. *Exo. 20.* *Genes. 42.* *Ioann. 9.* *Deut. 11.* *Exod. 3.* *Psalm. 9.*

ſed etiam qui alios affligunt, hi quidem vt timeant, illi vero vt E
Exod.17. conſolationẽ capiant. Vehementer iratus fuit Deus contra Hebræos vt habetur in Exo. Ideo quod cum ipſis deeſſet aqua in deſerto, dixerunt, eſt ne dominus in nobis, annon? Tale quidpiam videntur illi præſtare, qui cum ceſſant erga ipſos aliqua beneficia Dei, & inuadunt ipſos calamitates, dicunt ſe eſſe in obliuione apud Deum: qui quidem maxime falluntur, quoniam Deus ſemper eſt nobis præſens vt beneficia conferat, ſiue calamitatibus afficiat: quemadmodum ægrefert dominus ſi in alium eius beneficia referas, ita & ſi in alium referas eius flagella & punitiones; dominus enim mortificat & viuificat, F deducit ad inferos & reducit, vt dixit celebris illa Anna Samuelis mater in ſuo Cantico, addens quoque, dominus pauperem

Præſens ſemper eſt Deus tã in proſperis quã aduerſis.

1. Reg. 2. facit & ditat, humiliat & ſubleuat, ſuſcitat de puluere egenum. Sic intelligebat ſanctus Iob cum diceret, ſi bona ſuſcepimus de manu domini &c. Plurimum enim conducit intelligere
Iob. 2. re calamitates nobis a Deo immitti, & ita qui victores euadunt contra aliquos, non debent hoc aſcribere virtuti ſuæ, ſed deo tribuere qui ipſis vſus eſt tanquam inſtrumentis quibuſ-
Iſa. 10. dam, quamuis ipſi quoq; punientur pro crudelitate & atrocitate quam commiſerint, iuxta illud. Væ Aſſur virga furoris mei G vt dicit Deus per Iſaiam. Poſtquam in Deute. multæ populi
Deut. 32. iniquitates commemoratæ fuerunt, ait textus, vidit dominus, & ad iracundiam concitatus eſt, quia prouocauerunt eum filij ſui & filiæ. Aliqui ſunt qui de minimis laboribus pluri-
Num. 11. mum conqueruntur, ſicut fecit populus Hebræus appetitui ſuo deſeruiens, vt habetur in ſacro textu Numer. 11. Vbi dicitur ortum eſt murmur populi quaſi dolentium prælabore contra Dominum, quos vehementer Deus caſtigauit, Vnde colligas quam libenter ſuſtinere debeamus calamitates à deo immiſſas. H Nos àdeo delicati ſumus vt ſtatim oneri ſuccumbamus, & dicamus quod ſuſtinere non valemus labores à Deo immiſſos, reuera tamen ſi libenter eos & animoſe ſuſciperemus, etiam plures pateremur quã nobis modo immittantur. Sicut igitur Deus te audit quando vera eſt tua querela & iuſta, ita ęgrefert quod de minimis laboribus ita conqueraris. Item ſunt multi iuſti qui ſtatim tentationes omnes volunt Deum ab eis auferre, non aduertentes Deum ſępe permittere nos in minores incidere ne in deteriores incidamus. Confidamus igitur quod Deus ita paula-

Puſillanimes ſumus Conquerimur facile de laboribus.

Deut. 7. tim nos exercebit, & ad maiora promouebit, non enim ſtatim omnia expedit nos accipere, nam vt in Deut. habetur, ipſe con-

ſumet

A sumet nationes has in cõspectu tuo paulatim atq; per partes, nõ poteris eas delere pariter, ne forte multiplicentur contra te bestiæ terræ. In quo datur intelligi, quod sine tribulationibus in maiori versamur periculo.

Opera bona faciamus vt de nobis bene testentur.

ADuerte super illud quod Christus respõdit, cæci vidẽt, claudi ambulãt ꝙ in his poterãt discipuli Ioãnis cognoscere Iesum esse Christũ, ex operibus enim cognoscitur homo. Vnde saluator Iudæis disceptantibus de eo, dixit, opera quæ ego facio testimoniũ perhibẽt de me. Nõ satis est Christũ cognoscere per fidẽ nisi etiã fidei iũgatur actio, sinequa, fides vt ait Iacobus mortua est. Fides enim quę valet apud Deũ, ea est vt ait Paulus, quæ per dilectionẽ operatur. Vnde etiã ait Iacobus, estote factores verbi, & nõ auditores tãtũ, fallẽtes vosmetipsos. Vt enim qui incidit in fluuiũ, si nec brachia mouet, neq; manus, nec crura, statim obruitur, & mortuus in profundũ decidit, sin autẽ natat, eripitur; Sic in sola fide manẽs, si virtutis actionẽ reliquerit, in profundissimũ barathri gurgitẽ mergitur, qui autẽ manus, pedesq; agitauerit, illisq; remorũ loco vsus fuerit, & fidei cõiũxerit opera charitatis, hic incolumis exibit in terrã, & portum ęternę securitatis obtinebit. Opera dicẽt quæ sit arbor, hæc enim per fructũ, homo vero ex operibus cognoscitur: operibus crede, nõ verbis. Sic fecit Isaac qui verbis fidẽ adhibere noluit, sed manus Iacob tetigit ipse Christus itẽ de aliquibus multũ loquacibus, pauca vero implẽtibus, dicit; multi dicẽt mihi in illa die, domine, dñe nonne in nomine tuo Prophetauimus? Dicit Chrys. Deus enim ideo hominem fecit, vt benefaciat, & ad gloriam Dei pertineat, non ideo tantum vt nõ peccet. Nam si non faciat bonũ, nec est causa quare creatus est, nam sine dubio & si creatus nõ fuisset, peccatum non fieret super terram. Nam qui intelligit mysterium diuinæ dispẽsationis quare factus est homo, cognoscet quia merito quasi peccans condẽnetur qui iustitiam non facit. Ideo Deus creauit hominem corruptibilem & infirmum, quasi ad certamẽ contra Diabolum vt qui gloriabatur esse se similem Deo, per corruptibilẽ naturã euacuatus & victus, ostendatur nõ solũ nõ esse quasi Deus, sed omni fragilitate fragilior. De villico quidẽ illo quem Christus apud Lucam laudat, scribitur quod dixerit, intra se, quid faciam? Non dixit quid dicam, sed quid faciam; apud Deum enim plus valent opera virtutis, quam verba facunda,

Hec. pin. in Eze. 1. — *Iacob. 2.* — *Galat. 5.* — *Iacob. 1.* — *Simile.* — *Opera sũt cũ fide coniungenda.* — *Gen. s. 27.* — *Matt. 7.* — *Chrys. in non abso. hom. 57.* — *Quare homo creatus sit corruptibilis & infirmus.* — *Luc. 16.* — *1. Cor. 4.*

Margin letters: A, B, C, D.

iuxta illud Apostoli, non in sermone est regnum Dei, quasi dice- E
Luc. 10. ret, regnum cęlorum non verbis sed operibus emitur.

Accessit ad Christum quidam legis doctor vt tentaret eum, vt ait Lucas, & dixit ei quid faciendo vitam æternam possi ebo? Tametsi hic doctor esset malus, non tamen adeo vt pessimi lutherani qui dicunt opera nullo modo esse necessaria ad vitam æternam consequendam, & solam fidem sufficere. Hic namq; doctor bene intellexit vt in lege peritus, nos non posse regnum Dei consequi otiosos, ignauos & pigros, sed labore cura & diligentia. Vnde non dixit quid credendo, sed quid faciendo. Hinc etiam in Matth. legimus quod iustis dicit Deus, venite benedicti patris mei, possidete regnū quod vobis paratum est ab origine mundi; & sequitur statim, esuriui enim & dedistis mihi manducare, sitiui &c. Pręparatum eis dixit regnum ab æterno, sed statim addit quod fuit comparatum ab illis operibus misericordiæ etactibus bonis. Aeterna prædestinatio sine nobis est quātum ad principium, quia Deus sine nobis elegit nos, sed non est sine nobis quantum ad finem, quia sine nobis non glorificamur, ideo Deus opera exigit. Vnde Petrus ait, satagite vt per bona opera certā vocationē vestrā & electionē faciatis. Certā ergo facimus per bona opera futurā gloriā, sicut saluator ait, si vis ad vitam ingredi serua mādata, nō enim auditores legis iusti sunt apud deū, sed factores legis iustificabuntur vt ait paulus. De iustis etiā psalmista ait, quod memores sunt mandatorū eius ad faciēdū ea. Et ille pater familias non dedit denariū per quem æterna retributio intelligitur, nisi illis qui in vinea Domini laborauerūt, ideoq; operarios cōducit nō verbosos. Et apud Ioan. 15. Christus ait, omnē palmitē in me nō ferētē fructū tollet eū pater meus. Tollere autē eū vt ipse met ait infra, est mittere in ignē vt ardeat, non tamē eodē mittit ob aliud nisi quia fructū nō facit. Et Esaias inquit, discite benefacere, non dixit discite benedicere. Ex his & alijs infinitis scripturæ locis quæ omittimus breuitatis causa, constat bona opera esse necessaria ad vitam æternam consequendam. Vlterius progrediendo dixit Christus illi legis doctori de quo supra diximus, hoc fac, & viues, quasi dicat, non satis tibi esse putes quod quid sit optimum præceptum scias præ alijs, sed hoc quod optime respondisti etiam opere adimpleto, & viues vita æterna, de qua quæsiuisti, quæ hic quidem incipit per gratiam, & perficitur per futuram gloriam. Non enim sufficit ad vitam legis cognitio, sed obseruatio, qui enim dixit, nisi quis renatus fuerit ex

Opera bona necessaria ad salutem.
Mat. 25.
Misericordes simus.
2. Pe. 1.
Mat. 19.
Roma. 2.
Psal. 102.
Matt. 20.
Ioann. 15.
Isai. 1.
Luc. 10.
Vita æterna hic incipit per gratiam.

F G H (margin letters)

A ex aqua & Spiritu sancto, non intrabit in regnum cælorum, idē etiam dixit, & salutariter quidem pronūtiauit atq; diuine, quod nisi abundauerit iustitia vestra plusquam scribarum & pharisæorum, non intrabitis in regnum cælorum. *Ioan. 3.* *Mat. 6.*

DOMINICA SECVNDA IN ADVENTV.

CONCIO TERTIA.

B *Carcerem, & multas alias afflictiones, permittit Deus seruos suos pati.*

CVm audisset Ioannes in vinculis opera Christi. Matthæi. 11. Luc. 7. vide etiam Mat. 14. & Mar. 6. Præclarè quidem hodierno die in glorioso Baptista in carcerem coniecto, vera esse ostenditur illa Apost. sententia, per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cælorum. Deus tribulationes irruere permittit, vt ad ipsum frequentius confugiamus. Tale aliquid faciunt amantiores filiorum parentes, cum paruulos suos viderint à se quidem sæpe discedere, æquæuorū autem suorum lusibus detineri. Præcipiunt quidem famulis terribilia multa simulare, vt exagitati metu paruuli ad maternum pectus confugere festinent: ita Deus non modo ab alijs nos sæpe tribulari sinit, sed nonnunquam per plagam etiam minatur vt nos ad se adducat. Si prius oportuit Christum mori vt ita intraret in gloriam suam, quomodo putamus nos ingressuros in cęlestem patriam delicijs affluentes sine vllis laboribus & calamitatibus? Si Christus tam multa passus est tormenta, & in hac vita etiam adduxit amicos suos & familiares, sicut videmus adduxisse hunc gloriosum Baptistam, quomodo nos labores recusamus & calamitates patienter sustinere, ac virili animo pro Christo D pati, cum certissimam nobis in cælum viam commōstrent? Quomodo nobis persuademus delicijs affluentes posse beatitudinem cęlestem contingere? Cum hæc sit veritas euangelica, nisi granū frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solū manet.

Actor. 14. *Simile.* *Inuētiones quærit De⁹ vt homines ad ipsum cōuertantur.* *Luc. 24.* *Ducit De⁹ amicos suos per calamitates.* *Deliciæ nō ducunt homines ad cælum.* *Ioan. 12.*

Non enim in hac peregrinatione ex qua emanauit peccatum, & terra ex pœna delicti primorum parentum, spinas & tribulos germinare inchoauit, & homo cæpit in sudore vultus sui corporalem alimoniam quæritare, ista suppetunt commoda, sed alibi semper abundant & tribuuntur. Hic inquam quandiu corruptibili indumento tegitur homo, tētationes & calamitates habet varias, quæ vniuersa quanquā non simul, tamen alternatis vicissitudinibus & casibus dispēsatione irrogantur diuina, ad exer

Lau. Iust. de perfect. Gra. c. 9. *Gen. 3.*

Multa bona oriuntur ex tentationibus. *1.Cor.10.* *Simile.*

citationem virtutum, rubiginemque vitiorum detergendam. E
Nam simul illata imbecillitatem humanam prorsus opprimerent, per interualla temporum Dei bonitate misericorditer agente euenire permissa, æquo possunt animo sustineri. Quod Apostolus insinuare volens aiebat, fidelis Deus qui non patietur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet cum tentatione prouentum vt possitis sustinere, tanquam pius pater erudit nos verberibus & flagellis, vt emendet, excitet, exerceat, custodiat, compescat à malo. Et alibi idem doctor dicit, Hæc profecto

Lau. Ius. in li. de humi. c.7. *Exemplū maximæ patientiæ dedit nobis Iob.* *Iob.1.* *Humilitas cælestis animæ medicina.*

perfectorū cōsummata virtus non solū docet aduersa multimode ac qualitercunque emergentia patienter ferre, sed etiam cum F
gaudio & mentis exultatione, atque gratiarum actione, imperturbabiliter sustinere, quod robustissimum militem, virumque sanctissimum beatum Iob videlicet, fecisse non ignoramus. Is quippe opulentissima à diabolo nudatus substantia, orbatus filijs, & à planta pedis vsque ad verticem capitis vlcere percussus pessimo, scissa veste ac capite tonsus, pronus in terram corruens dominum adorauit, ac benedicens ait: Nudus egressus sum de vtero matris meæ, & nudus reuertar illuc: dominus dedit, dominus abstulit, &c. Saluberrima prorsus medicina diuinitus erogata ad animarum salutem & profectum est humiliatio, ob quā G
licet peccatores & iniqui ex ignorantiæ atque impatientiæ vitio deteriores fiant, perfecti tamen ac Deum diligentes & amantes, dietim de virtute ascēdunt, meritorumque suorum non mediocriter aggregant cumulum.

Chrysost. in epistol. ad Ro. hom. 9 *Exod.1.* *D.Chrys. in non abso. hom.9.* *Matt. 5.* *Persecutiones vndecūque veniant sunt nobis vtilissimæ pro Christo toleratæ.*

Beati sunt illi ait Chrysost. & præclara operari solent, quibus Deus labores & calicem tribulationum immittit, & ipsi eundem propter Deum patienter bibunt. Cum Hebræi oppressi erant & calamitatibus affecti, atque captiuitatis iugo subiecti, magna animi humilitate pollebant, cum vero libertatis H
nonnihil habere cæperunt, delyrare quoque grauiter incæperunt. Et alibi dicit idem Chrysostomus. Cum Christus dixit apud Matthæum, beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, non dixit beati qui à gentibus persecutionem patiuntur propter idola non colenda. Nam & Ioannes Baptista neque propter hoc quidem aliquid patitur, etsi à suis patitur, mercedē habet: ideo omnino nō posuit scriptura personas persequentium sed solam causam persecutionis, vt tu non aspicias quis te persequitur, sed vt quid te persequatur. Pōderate confusionem terrenam cum gloria cælesti, videte si non multo leuius est quod patimini super terram, quamquod expectatis

A peccatis in cælo. Sed fortè dicis, Quis potest blasphematus rēdicitur, non dicam gaudere, sed vel magnanimiter ferre? Quis? qui vanagloria non delectatur. Qui enim concupiscit quæ in cælo sunt, opprobria non timet in terris, nec cogitat quid loquantur homines propter ipsum, sed quidem quid iudicet Deus de ipso. *Virtus virilē animū poscit.*

Solet Deus immittere hominibus famem, pestem, & alias calamitates vt se emendent, iuxta illud Psalm. 9. Contere brachium peccatoris & maligni, quæretur peccatum illius & non B inuenietur, quamuis aliqui quidem homines sunt ita pessimi, vt his calamitatibus deteriores euadant, iuxta illud Esaiæ, super quo percutiam vos vltra? Quid prosunt vobis medicamina, addentes præuaricationes? Aqua quidem quæ quosdam demersit in diluuio, quosdam etiam in arca subleuauit, & ita quod malis est in ruinam, vt sunt labores, & interdum etiam fauores, bonis est ad commoditatem & profectum salutis. Idem ignis paleas comburit, & aurum abstergit, lutum indurat, & cerā liquefacit: delectat sanos oculos, & infestat infirmos. Scribitur in C Exodo quod Moyses & Aaron, & alij multi de senioribus Israel, viderunt Deum Israel, & sub pedibus eius quasi opus lapidis saphyrini, vbi Pagninus legit, quod viderunt Deum Israel, & sub pedibus eius sicut opus lateris saphyri. Fuerunt oppressi Hebræi in Aegypto lateres conficiendo terreos siue ex luto, nūc vero vidēt lateres redditos saphyrinos sub pedibus Dei, vt intelligamus quomodo soleat Deus conuertere labores & calamitates: etsi enim tibi videantur labores ignominiosi, Deus tamē eos conuertit & reddit pretiosos & splendidos, iuxta illud, visi sunt oculis insipientium mori, illi autem sunt in pace: & insensati vitam eorum æstimant insaniam, sed illi in pace sunt, & D labor illorum in saphyrum versus est & margaritam. Omnia humilitatis & abiectionis opera videntur esse nullius ponderis & momenti, sed tamen apud Deum sunt in maximo pretio. Solent afflictiones & miseriæ reuocare homines ad suæ infirmitatis cognitionem, quos prosperitates ipsæ in obliuionem Dei adduxerant. Sic videmus euenisse filio prodigo, de quo dicit textus quod in se reuersus dixit, Quanti mercenarij, &c. *Psal. 9. Esa. 1. Simile. Gen. 7. Simile. Exod. 24. Labores propter Deum perpessi conuertuntur in quietē. Sap. 3. Sap. 5. Ignominiæ homines perducunt in Dei cognitionē & propriam.*

Expende conuersionis ordinem, prius enim in se reuertitur, & deinde conuertitur ad Deum, & deniq; emendationem proponit, vt optimè intelliges discurrendo eius verba. Promittebat Deus populo Israelitico quod perduceret eos ad terram bonam *Luc. 15. Exod. 3.*

&c latam

& latam: vnde colligitur quod in hac vita sancti sunt tanquam E
in angulo aliquo conclusi, sicut hodie constat ex Baptista. Quos
Luc. 21. videtur Deus consolari, cum ait apud Lucam. Respicite, & leua
te capita vestra quoniam appropinquat redēptio vestra. Vnde
Psal. 145. colligitur quod tempus succedet vbi erunt in latitudine & liber
tate, & delectatione, iuxta illud, Dominus soluit compeditos.
Efficacissima igitur sunt remedia & nuntij, calamitates, vt ho-
Psalm. 59 mo conuertatur ad Deum, iuxta illud Psalm. dedisti significatio
nem, vt fugiant à facie arcus, vt liberentur dilecti tui.

Correctiones nolunt audire viri improbi. F

Lud. Gra. QVid indignius quam summi atque diuini viri caput in gratiam saltatriculæ (cui pueri aliquo obsonio satisfieri poterat) amputandum tradere eo quod eius peccata corrigeret quæ iam omnibus nota erant? Sed aliud huic simile mundi facinus audiamus. Post mortem Ioiadæ cum rex & principes relicto Dei cultu idola gentium colere cœpissent, & Zacharias Ioiadæ filius & sacerdos, diuino spiritu actus, regē & principes propter hoc nefarium scelus corripuisset, iussu eiusdem regis à furente populo in eodem loco lapidibus obrutus est, in quo tam ingēs ab illius patre beneficium ingratus acceperat. An non igitur vel hæc duo exempla satis esse debent, quo lethalem mundi phrenesim agnoscamus, quando phreneticorum more, his qui eum sanare & à morte reuocare contendunt, adeò ingratus & infensus est? Si talem constat esse mundum qualem hæc eius opera declarant, cur illi fratres tantopere fidimus? cur tam insano eius amore tenemur? Si famulo tuo in furto aliquo aut mendacio deprehenso, nil fidere, nec iurato etiam credere soles, imo si quid ex domo tua furto sublatum est, illum surripuisse iudicas, quid mūdi iudicium & sententiam magni facis, quem scis tot furta atq; flagitia commisisse?

2. Par. 24

Exemplū notabile in gratitudinis. G

Ne fidamus mūdo Simile.

H

Guti. Tre. super euā. li. 4. c. 14 Exempla Antiochi regis.

Quis quæso est tam perditus vir, qui vitam auferri iubeat ei qui eam sibi dat suis verbis monendo de suis defectibus? Antiochus quidem cum olim in venatione quadam studio persequendi feram ab amicis & seruis aberrasset, in casam pauperiorum hominum ignotus intrauit, ac inter cænandum cum de rege sermonem fecissent, audiuit dicentes bonum esse regem, sed amicis flagitiosis vtentem, plurima negligere, sæpeq; ea quæ essent necessaria nil curare, quod venationis nimium esset studiosus. Et quidem rex tacuit tunc, ac etiam postea quam satellites simul cum

A cum die ad casam illam venientes, allata purpura & diademate, omnibus eum nuntiarunt: imo addidit, sane ex quo vos dimisi, cæpi primum de me ipso vera audire, nec propterea quenquam in vincula iussit detrudi ex his à quibus veritatē audiuit, vt fecit Herodes. Cæterum Ioannes non ignorabat quod veritas quam dicebat paritura esset sibi mortem, nihilominus tamen palinodiam non cecinit, quia veritatis erat præco. Cur enim iste nō faceret quod Socrates etiam fecit? Nam cum delatione quorundam coniectus esset in vincula, & sibi liceret permittente Athe-
B niensium senatu vitam pecunia redimere, ab amicis liberaliter eam conferentibus collata, noluit tamen, sed mori prælegit, quia sic iudicauerunt Athenienses, Ne inquit dicatur in populo me tanquam reum vitam pecunia redemisse, quod esset turpiter viuere: quamobrem ait non admodum nobis curandum est quid isti de nobis loquantur, sed quid dicat is vnus qui intelligit iusta & iniusta atque ipsam veritatem. Nec magnifaciendum est viuere, sed bene viuere. Et postmodum ait, scitote si me occideritis, non me lædi, sed vos magis: nefas enim arbitror meliorem virum à deteriore lædi, interficere quidem eum potest, con-
C tumelia afficere, animam autem non potest. Hæc ille ad populū, & tamen veneno perijt, quia veritatem dicebat, ita Ioannes fortunam vtranq; eodem modo, eodemq; vultu ferens, pariter amplexus est mortem, atq; Socrates venenum hausit.

Vix reperitur qui velit corrigere principes.

Veritas odium parit.

Socratis exemplū.

Nō attendamus quid nobis dicant adulatores sed quid sētiat Deus.

Gentiles etiam passi sunt mortē pro virtute.

Quamuis tyranni in hac vita laboriosa crudelitatibus vtantur, Deū tamen habemus qui eos & sciet & poterit bene punire, sicut olim dixerunt sancti Macchabæi crudelissimo regi Antiocho quando tanta adhibita tormentorum varietate ipsos cruciabat præsente eorum matre: Et vnus quidem dicebat. Tu quidem scelestissime in præsenti vita nos perdis, sed rex mundi de-
D functos nos pro suis legibus in æternæ vitæ resurrectionem suscitabit. Et alius dicebat, potius est ab hominibus morti datos spē expectare à Deo iterum ab ipso resuscitandos, tibi enim resurrectio ad vitam non erit. Et alius dixit, potestatem inter homines habens cum sis corruptibilis facis quod vis, noli autem putare genus nostrum à Deo esse derelictum, tu autem patienter sustine & videbis magnam potestatem ipsius qualiter te & semen tuum torquebit. Et alius dixit, noli frustra errare, nos enim propter nosmetipsos hoc patimur peccantes in Deum nostrum, tu autem ne existimes tibi impunè futurum quod contra Deum pugnare tentaueris. Aliquando tamen Deus non reseruat omnino puniendos tyrannos in alia vita, sed incipit etiam in hac, vt

Deus dißimulat in hac vita & punit tyrānos in alia

2. *Mac.* 7.

Exempla mira sanctorū Macchab.

Maxima humilitas seruorum Dei.

2. *Pa.* 24.

1. *Mac.* 11

hominés

homines eam punitionem hic etiam videant. Intuere siquidem E
2. Par. 13. quam infelici exitu occubuit ille crudelis Ioas. Considera in quem finem peruersitas regis Demetrij deuenit tandem, quod maximè extitisset ingratus Ionathæ, Attende quo fine crudelis ille tyrannus Ieroboam consumptus est. Superbus ille Aman
Esther. 7. qui iniustè supplicium parauerat Mardochæo, eodem ipso punitus fuit. Duo illi senes qui inique innoxiam Susannam intе-
Dani. 13. rimere voluerunt, ipsi interempti sunt. Viri illi qui Danielem intruserunt in lacum leonum, iusto iudicio ipsi intrusi fuerunt
Dani. 14. in eum & deuorati. Iason qui interfectos multos insepultosque F
2. Ma. 5. abiecerat, ipse etiam illamentatus & insepultus abijcitur. Antiochus ille sceleratissimus homicida atque blasphemus, fœdissimo morbo consumptus fuit. Iustè fuit iudicatus Agag qui
2. Ma. 9.
1. Reg. 5. absque liberis fecerat matres, etenim similiter sine liberis inter mulieres fuit mater eius. Iustè iudicatus fuit Adonibezec cui
Iudi. 1. & amputatæ sunt manuum summitates sicut ipse septuaginta regibus amputauerat. Crudelibus & tyrannis comminatur
Amos. 5. Deus per prophetã Amos dicens, pro eo quod diripiebatis pauperem & prædam electam tollebatis ab eo, domos quadro lapide ædificabitis, & non habitabitis in eis, vineas amantissimas plantabitis, & non bibetis vinum earum, quia cognoui multa G scelera vestra. Postquam sanctus Iob numerauit multas tyran-
Iob. 24. nides & crudelitates quas solet impius homo facere, dicit tanquam dans illi mille maledictiones, maledicta sit pars eius in terra, nec ambulet per viam vinearuum, ad nimium calorem transiet ab aquis niuium, & vsque ad inferos peccatum illius, obliuiscatur eius misericordia, dulcedo illius vermes: Et alibi de malis ait eodem capite, & de tyrannis, eleuati sunt ad modicum & non subsistent, & humiliabuntur sicut omnia, & auferentur, & sicut summitas spicarum contere ntur. Morbos &

Tyranni & crudeles quã infelices habebũt exitus.

exitum tandem miserabilem Herodis Ascalonitæ qui in carce- H
Ioseph. rem conclusit Baptistam & erat tetrarcha, videbis apud Iosephum de bello Iudaico lib. 1. cap. 21, & de Antiqui. lib. 17. c. 8. & 9. & 10. & Histor. Eccle. lib. 1. cap. 8. & 9. Qui vos tangit
Hist. Ecclesiast. dicit Deus bonis, tangit pupillam oculi mei, non dicit qui vos
Zacha. 2. persequitur, ferit, vel occidit, sed qui vos tangit: nec dicit tangit me in vestibus aut corpore, aut brachio, aut oculis, sed tangit pupillam oculi mei. Vnde colligas solicitudinem & curam quam Deus habet vindicãdi iniurias & afflictiones quas infligunt tyranni seruis Dei.

Firmi-

A *Firmitatem habeamus in virtute*

EX hác quidem legatione & interrogatione qúam Baptista misit per discipulos suos ad Christum, poterant suspicari qui aderant quod Ioannes esset leuis & incõstans eo quod dubitaret modo circa ea quæ tantopere antea affirmauerat. Sed tamen Christus cum probe nosset eius animum & constantiam, tollit hanc dubitationem à cordibus omnibus, dicens. Quid existis in desertum videre? Harundinem vento agitatam? Fuit quidem Bpatista & tales esse debent serui Dei, similis quadratæ figuræ, nam corpus quidem quadratum quocunq; vertatur semper manet fixum. Quam ob causam Aristoteles aduersus eos disputans qui hominis fœlicitatem in bonis externis incertis & in casu sitis collocabant, ait non esse fęlicem eum qui instar Camęleontis ad speciem rerum quibus admouetur mutat colorẽ, sed qui virtute & cõstantia munitus, quadratus est. Et alibi huius prouerbij mentionem facit, quemadmodum enim figura quadrata in quamcunque partem voluatur, sui similis est. Sic vir virtute & sapientia præstanti, animum tenet immobilem, nec florenti rerum statu, nec aduersarum rerum procella propositum mutat & à virtute detorquet, nec est quisquam qui illum de fortitudinis & constantiæ gradu deijciat. Et quoniam gentiles aiebant Mercurium Deum esse veritatis, eum super lapidem quadratum pingebant, significantes veritatem esse firmam sibiq; cohærere, mendacium vero tanquam instabile super globũ mobilem nunquam firmiter consistentẽ. Si constãtiam ipsam in virtute vndiq; perfectã & absolutam oculis cerneremus, admiraremur absq; dubio eius pulchritudinem & præstantiam, ipsaq; mirabiles erga nos sui ipsius amores excitaret.

Simile. Arist. li. 1 Mora. Nicoma. Simile. Lib. 3. Rheto. Simile. Firmitatẽ habeamus in virtute tã in prosperis quã aduersis. Fortitudinem & inconstantiã quomodo pingerent antiqui.

D Christus enim nunquã amisit constantiã. Apud Ioannẽ cũ patre loquens, opus inquit cõsummaui quod dedisti mihi vt faciã, tu vero ne de gradu firmitudinis deijciaris, elige potius à loco dimoueri quã à virtute, & vitã potius amittere quã constantiã. Est enim cõstantia animi firmitudo in proposito perseuerans, in hoc à perseuerãtia differens quod cõstantia sit in proposito, perseuerãtia in opere, quã philosophi appellãt, in ratione bene cõsiderata stabilẽ & perpetuã permansionẽ, sed pro eodem sæpe numero accipiũtur. Vide quemadmodũ D. Paul. nos ad constantiã adhortetur, Ne simus inquit paruuli fluctuãtes, & circunferamur omni vento doctrinæ. Ad Corinthios, vnusquisque sicut vocauit Deus ita ambulet. Rursus, sic currite vt comprehendatis.

Ioann 17. Cõstantiæ diffinitio. Ephes. 4. 1. Cor. 7. 1. Cor. 9.

Ad.

2. Tim. 4. Ad Timo. bonũ certamen certaui, cursum consummaui, fidem seruaui. Ad Hebræos, in disciplina perseuerate. Et Christus Deus noster apud Matthæum, Qui perseuerauerit inquit vsque in finẽ, hic saluus erit. In rebus arduis aggrediendis danda opera est vt difficultas vi constantiæ superetur, nam vt Plato ait, difficilia quæ pulchra, quod ita peruulgatum est vt iam prouerbij locum habeat. Nec quidquam tritius eo quod ait Aristot. Ars & virtus in difficilibus versantur. Huc alludit quod ait Christus, arcta est via quæ ducit ad vitam, quæ constantia perficitur. Vt ingentes fluctus in rupem firmissimam impetum facientes, volentes eam frangere, franguntur, ipsa immobili permanente: sic molesta impedimenta virum stabilem tentantia, in eumq; incursionibus grauissimis irruentia, comminuuntur cum ille in proposita firmitudine alijs aduersantibus perseueret constãter. Id animo percipiens princeps quidam Italus constantia roboratus, pro insigni ferebat ingentem petram fluctibus concussam cum litera hac, Conantia frangere frangit. Et Grego. Nazian. pro constantia salamandram ponit, quæ in medio igne omnia domante non solum viuit & lætatur, sed illum penitus extinguit. Daniel & eius socij decreuerunt abstinentiã seruare, sed obtulit se illis impedimentum, at in sancti propositi constantia manentes, obtinuerũt id quo nihil erat illis tunc antiquius, nimirum ne illos ad regis epulas compellerẽt. Vere pueri erant isti propter innocentiam, sed viri erant propter animi fortitudinem, vnde & viriliter agere, est forti & recto animo incumbere in virtutem, vt Aposto. ait, vigilate, state in fide, viriliter agite.

Heb. 12. Matt. 10. Plato in Hippamaiore & in Cratylo & libr. 4. de repub. Arist. lib. moral. 2. Matt. 7. & Luc. 13. Simile. Exemplũ. Greg. Naziã. Simile. Dani. 1. Exemplũ perseuerãtiæ.

E F G

1. Cor. 6. Sunt multi qui libenter & ardenti voluntate sequuntur Christum, sed qualibet causa etiam leuissima desistunt ab incæpto, similes canibus venaticis sed ignobilibus, abiectaq; ortis & obscura stirpe, qui quamuis vehemente impetu aggrediuntur prędam eam tamen inuento cadauere statim relinquunt, sic illi alacri & prompto animo incipiunt dare operam virtuti & Christum sequi, sed interposito quocunque impedimẽto etiam futilissimo, de sententia discedunt, non permanent in proposito, susceptoq; consilio, nisi quandiu prospero vtuntur flatu, in virtutis cursu, à quo quacunq; tentatione deflectunt, nam blandis voluptatibus ducuntur, terrore calamitatum debilitantur. At Ecclesiasticus, esto inquit firmus in via domini, & in veritate sensus tui & scientia. Et D. Paul. ad Gal. Currebatis bene, quis vos impediuit veritati non obedire? At viri iusti constantia muniti, veluti venatici & generosi canes currunt ad prædam vsque ad finem, & charitate

Simile. Inconstãtes quas habeant conditiones. Eccle. 5. Galat. 5.

H

A tatem inflammati, cœlestem in terris vitam imitantur. Et sicut dicit beatus Ioan. in Apocalyp. Sequuntur agnum quocunque ierit. *Apo. 14.*

Quemadmodum remora in mari procellis agitato non sinit moueri nauem, sic constantia in mari calamitatum non patitur animum à rationis gradu dimoueri. Est autem remora exiguus piscis à remorando dictus, quod nauem cui affixus fuerit remoretur. Autor est Plinius, quanquam ruant venti, sæuiantq; procellæ tamen cogit stare nauigia, atq; tempestatum vires compescit. *Simile.* *Remora piscis pli. lib. 31.*

B Est quidem constantia veluti anchora firma, quam nullum ferrum potest præcidere inuito viro constante, nulla tempestas labefactare. Hanc oportet complecti & nunquam derelinquere. Nã vt Ecclesiasticus ait, væ his qui perdiderunt sustinentiã. Et Apost. itaq; inquit fratres mei dilecti stabiles estote & immobiles, abundantes in omni opere domini semper. *Simile.* *Eccle. 2.* *1. Cor. 15.*

DOMINICA SECVNDA ADVENTVS.

C CONCIO QVARTA.

Concionatores aliqui non satis suo muneri respondent.

Cum audisset Ioannes in vinculis opera Christi. Matt. 11. Luc. 7. vide etiam Matt. 14. & Mar. 6, Quænam est tuorum vinculorum causa gloriose Baptista? Est ne fortasse, quia antra deserti teneris sub annis, ciuium turmas fugiens petisti, ne leui saltem maculare vitam famine posses? Aut quia ventris obtruso positus cubili, senseras regem thalamo manentem? Non certè ea de causa in carcerem coniectus est, sed quia optimi con- *Concionatores vitia publica corrigere debent.*

D cionatoris partes agebat, quia publica vitia corrigebat, sicut decet optimum concionatorem. Sed heu deplorandũ sanè est quod nostris temporibus tanta negligentia circa munus suum explendum inualerit concionatores. In multis enim aliqui deficere solent. Primum quidem ingerendo se tanto muneri absq; vlla experientia & partibus requisitis ad tantum munus, quod temerarium planè est. Non ita se gerebat sanctus ille Moyses, sed potius recusabat tantum munus instruendi & informandi populum, adeo vt semper restiterit donec vidit Deum contra se irasci. Non ita aliqui modo se gerunt, quin potius vix vale dixerunt studijs, cum iam prædicandi desiderio exardescunt. Optimè quidem nouerat Regius psaltes difficultatem huius muneris, quamq; longo *Prædicatores in quibus soleãt deficere.* *Exod. 3. & 2.* *Aliqui ante tempus oppor. munũ concionari anhelant.*

tempore accincti quidem antea & parati accedere ad illud de- E
beamus, cũ diceret, Cor mundũ crea in me Deus, & spiritũ rectũ
innoua in visceribus meis. Ne proijcias me à facie tua &c. Cur
obsecro sancte vates tam præclara à Deo instanter postulas? Cur
tantam animi præparationem expetis? id quidem ait facio vt cõ
modius prędicare valeam, ita enim ornatus, docebo iniquos vias
Psal. 50. tuas, & impij ad te conuertentur. Ad exenterandos vrsos & leo
nes, & ad pugnandum contra Philistæum, non tanta postulabat,
quanta petit vt possit concionatoris munus explere, & progres
sus aliquos facere. Multi tamen temere & absque præparatione F
aliqua non verentur hoc munus exercere, vndè fit vt conciones
sint infrugiferę. Vtinam omnes concionatores se ita disponerent
& præpararent, vt auditores sibi persuaderent se Deum potius
quam hominem audire. Sed ideo exiguos referunt fructus, quia
debitam diligentiam non apponunt & curam, atq; solicitudinẽ:
neq; iacimus rete in nomine domini, neque vt par est de domini
benignitate confidimus sed potius nostras attendimus vires, sciẽ
tiam, studium, ingenium & linguam. Si enim charitas nos vrge-
ret, & in domino confideremus, atq; salutem animarum nobis
ante oculos proponeremus, & Dei præceptum, vberiores pro- G
fecto referremus fructus.

Multis diuinis adiumẽtis eget cõcionator ad munus suũ probe exequẽdũ.

Cur inter dũ cõciones exiguos referant fructus.

Cõcionator nõ debet de sua facultate ingenioq; confidere.

Concionator curet operari quod docet

Secundo deficiunt aliqui concionatores in eo quod ea non fa
ciant quæ proponunt alijs facienda. Si Deus Optimus Maximus
linguam solum nobis concessisset ad loquendum, non etiam ma
nus ad operandum, non esset mirum, sed tamen cũ dederit Deus
vnicam tantum linguam & eam exiguam, ad docendum, duas ve
ro longe maiores manus ad operandum, & varijs digitis orna-
tas, nihilominus tamen plus loquimur quam operemur. Imo
aliqui sunt qui non solum non operantur bene, sed etiam mala
faciunt, & scelera multa committunt. Vnde malis concionato- H
Hier. 23. ribus loquitur Deus per Hiere. dicens, si stetissent in consilio
meo & nota fecissent verba mea populo meo, auertissem vtique
eos à via sua mala, & à cogitationibus suis pessimis. Quasi dicat
si concionatores viuerent circunspectè, deuotè & studiosè, acci-
perent diuinitus spiritum ad conuersionem malorum. Hoc insi-
Eccle. 11. nuans Ecclesias. Ait, verba sapientium sicut stimuli, & quasi cla-
ui in altum defixi, hoc est corda penetrant, & verba recondunt in
2. Cor. 6. interioribus animæ penetralibus. Vnde Apost. aiebat, nemini dã
tes vllam offensionem, vt non vituperetur ministerium quidem
nostrum, sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei mi-
nistros. Hæc quidem sunt cũ diligentia executioni mandanda, iux

A ta illud Pauli, solicitè autẽ cura te ipsum probabilẽ exhibere Deo operariũ inconfusibilem. Quemadmodũ enim nutrix puerulum educans, vt possit saluberrimum lac influere, selectis vesci debet cibis, & ea sumere pharmaca quæ non potest infans, vt possit cõmode eundẽ alere: ita planè concionatores qui sunt tanquam nutrices quædam, tales esse debẽt in vita, vt exemplo sint singulari vniuerso populo. Gabellus quidẽ dixit filio Tobiæ, benedicat te Deus Israel, quia filius es optimi viri & iusti, & timẽtis Deũ. Significans à patre suo virtutẽ sibi quasi hęreditario iure traditam. 2. Tim. 2. Simile. Tob. 9.

B Vtinã ita auditores instrueremus, vt eorũ conspectis præclaris operibus, intelligeremus quales fuerim' magistri, qui tales discipulos informauerimus. Hoc quidẽ præstabimus, si opere cõpleamus quod prædicamus, hæc enim fuit Christi mens cũ ait, rogate dominum messis vt mittat operarios in messem suã, nõ dixit garrulos, loquaces aut verbosos. Vna ex plagis Aegypti fuit illa ranarũ, quæ maximã molestiã exhibebat propter suã loquacitatẽ, sic & modo sunt aliqui concionatores studiosi solũ verborũ, quæ citissime auolare solẽt. Quod autẽ maximè formidandũ est, C illud sanè est, quia scilicet beatus Paulus suo tempore vnum dumtaxat optimum concionatorem inueniebat, videlicet Timotheum, siquidem de cæteris ait Philip. 2. omnes quæ sua sunt quærũt, nõ quæ Iesu Christi: nescio quid dicẽdũ sit nostro tẽpore. Patres iusti & probi etiam fere bonos habere solẽt & educare liberos. Matt. 9. Luc. 10. Exod. 8. Phil. 2.

Tertio deficiunt aliqui cõcionatores in eo quod nõ prædicent ea quæ suis auditoribus vident esse necessaria, nã hoc tẽpore iam fere fit vt loquamur solũ placẽtia & pruriẽtia auribus, cũ interim anima in obliuione maneat eorũ quę sibi forẽt necessaria. In Apoca. dicitur, deuoraui librũ, & erat in ore meo tãquã mel dulcis, & cũ deuorassẽ illũ, amaricatus est venter meus: legẽ domini loquenti & vano, dulce est prædicare, illam autẽ deuorare & opere D cõplere plurimis amarum est, atq; ideo pauci eã deuorant. Solũ quærũt dulcedinẽ verborũ, & curiositates, non autẽ quę doctrinã sapiãt, hæc enim est eis amara & ideo talibus auditoribus satisfacere solent cõcionatores in suis cõcionibus vt libentius audiãtur ab his, qui saluti suæ parum prospiciũt. Qui quando de vitio aliquo reprehẽdũtur, surdas solẽt exhibere aures. O quã multi sunt quibus durũ est veritatẽ ipsam audire! Quod probe intelligens Apostolus dicebat, corã Deo in Christo loquimur, omnia autẽ charissimi propter ædificationẽ vestrã, timeo enim ne forte cũ venero, nõ quales volo inueniã vos. Hi quidẽ nõ satis libẽti animo ferebãt & audiebãt veritatẽ ipsã, & suos defectus: & aduerte ꝙ quãuis omnia quæ eos docebat essẽt à Deo, vt ipse dicere solebat, Concionator suã doctrinã pro necessitate audiẽtium effundat. Apo. 10. auditores pendẽt ex verbis dulcibus & phaleratis. Auditores obsurdescunt cũ aliquid ipsos tangit. 2. Cor. 12.

Eccle. 4. tamen non audiebant libenter. Sed idcirco tamen non debemus vitiorum reprehensionem prætermittere, iuxta illud Ecclesi. Ne retineas verbum tempore salutis, ego sum qui loquor tecum. Similis vtique mihi videtur hic mundus pyramidularum ludo, in quo videas interdum quod quandiu durat ludus, vna ex pyramidulis pro decem computatur, & alia pro viginti, finito tamen ludo, omnes simul in angulum reijciuntur, absque discrimine illius quæ decem, aut illius quæ viginti valebat. Has quidem pyramidulas deijcit dæmon varijs tentationibus tanquam globo aliquo in hac vita. Sicut igitur in tali ludo postquam aliqua ex pyramidulis decidit, debet aliquis esse paratus ad eam statim erigendam: Sic vtique necessarij sunt prædicatores vt erigant & hortentur quos viderint fore deiectos, aut deijciendos in flagitia & scelera. Vnde Iacobus ait, fratres mei, si quis ex vobis errauerit à veritate, & conuerterit quis eum, scire debet quod saluabit animam suam. Quasi dicat, qui fecerit quod in se est ad conuertendum aliquem præmiabitur à Deo. Cæterum quamuis hæc ita sint, debet tamen concionator modestus esse in reprehendendo. Sic videmus in Apocalypsi maximam modestiam in reprehendendo cum dicitur, scio opera tua, & laborem, & patientiam tuam, & quia non potes sustinere malos, habeo tamen aduersum te pauca. Quemadmodum prouidus chirurgus vt ait Cassianus super hunc locum Apoc. ita curat vlcus ipsum resecando ea quæ putrida sunt, vt tamen ea quæ incolumia sunt conseruet & foueat, sic optimus concionator ita debet corrigere vitium, vt tamen delinquentis fama nec conscientia lædantur. Vt igitur commode prædicet concionator, debet prædicare & indignationem, & misericordiam Dei. In cuius rei typum vidit Ioannes in Apoca. Angelos cantantes instrumentis musicis canticum agni, dicentes, magna & mirabilia sunt opera tua domine Deus omnipotens, tu solus pius es. Quo cantico absoluto, dicit textus sibi fuisse data vasa iræ Dei, vt effunderent super vniuersam terram. Per hos angelos intelliguntur prædicatores & ministri Dei, qui postquam prædicauerint bonitatem & clementiam Dei hominibus, & viderint nihil proficere, postea prædicent etiam iram & indignationem Dei, vt saltem hac via conuertantur Hæc quidem omnia cum multa patientia & tolerantia sunt prædicanda. Mirum planè fuit quod Noe per centum annos prædicauerit fabricando arcā, vt omnes à diluuio liberarētur, & nō defatigabatur, vt optimè Petrus in sua Canonica insinuauit: credibile sanè est quod tam

Simile.

Hæc vita similis est pyramidularum ludo varijs de causis.

Iaco. 5.

Prædicator sit modestus in corrigēdo

Apoca. 2.

Simile.

Cassia.

Quomodo doctrinam suam concionator disponere debeat,

Apoca. 15 & 16.

Concionator prædicet timorē & amore.

Gen. 5. 6. & 7. 2. pet. 2.

E

F

G

H

A tam longo annorũ spatio multas sustinuit molestias, & iniurias; vnde meruit vocari præco iustitiæ sicut vocat Petrus ipsũ. Hac etiam præditus patientia & fortitudine prædicabat Ioannes, & propterea est in vinculis, & propter hanc etiam mirifice à Christo commendatur, vt constat ex hodierno euangelio. D. Hieron. refert in vita sancti Hilarionis quod cum aliquando Alexander Magnus accessisset ad sepulchrum Achillis, dixit: O fortunate, qui tuarum laudum præconem Homerum nactus fueris: quãto igitur fortunatior fuit Baptista, qui Christũ dominũ habet præ- B conem suarum virtutũ? cum ait: Quid exiitis in desertũ videre?

Noe insignis prædicator.
D. Hier. in vita Hilario.
Exemplũ Alexãd. Magni.

Labores & calamitates contingunt seruis Dei.

STatim certè quærat aliquis causam propter quã Deus Optimus Maximus permiserit seruum suum Baptistam, tantæ sanctitatis virum, sic tractari, & in carcerem conijci, tãtisq; afflictionibus vexari: & idem etiam percontabitur de cæteris seruis Dei, quos tantis laboribus videt oppressos. Cui quidem interrogationi sapientissimus Seneca etsi gentilis satisfacere videtur pulcher- C rimè dicens, solitum esse Demetrium dicere non posse homini accidere maius malum in hac vita, quam ei non contingere labores & calamitates. Hic enim minima quadam occasione turpiter labetur tanquam parum exercitatus. Non solet fortuna quãta ipsa vires habeat manifestare in viris debilibus & pusillanimis, qui statim animo cadũt & prostrantur. Pudet enim congredi cum homine vinci parato, Huius autem naturæ & conditionis illi sunt qui non experiuntur labores & calamitates, ideo non vult fortuna contra eos pugnare, siquidem valentissimus aliquis vir & Herculeus sibi dedecori esse ducit manũ conserere D cum debili viro & pusilli animi, quãuis sciat certo se breui victoriam esse consecuturum. Et in sequenti cap. idem Seneca ait, Miserum te iudico propterea quod non fuisti miser, in tempestate siquidem nautæ prudentia manifestatur, & in ipsa militia miles dignoscitur, veteranis quidẽ militibus negotia magni ponderis committi solent, qui ea de re etiam imperatori gratias agunt. Quid enim viro inexercitato magni ponderis committi potest? ita etiam Deus viros magnanimos eligit, quos calamitatibus laboribusq; afficit. Lacedæmonij quidem filios suos magnis & assiduis laboribus assuefaciebant, & quanuis culpæ essent exortes, eos tamen verberibus cædebant, vt ita assuefacti veniẽtes calamitates patientissime tolerarẽt, & opprobria sustinerẽt.

Seneca li. de diuin. proui. c. 3. & 4.
Sententia Demetrij.
Simile.
Similia.
Calamitates quam sin vtiles.
Exemplũ Lacedæmoniorũ.

Facies eorum quæ non est assuefacta ventis & alijs cæli iniu- E
Simile. rijs, statim læditur & afficitur, si vel leuissimam quãdam eiusce-
modi rem sustinuerit: & delicatæ manus leuiusculo quodam æstu
aduruntur, non autem manus rustici alicuius assuefactæ labori.
Item qui nauigationi assuefacti non sunt, illico mare ingredien
tes nauseare solent, nõ autem nautæ qui crebris nauigationibus
æquora sulcarunt. Tum etiam qui itineribus obeundis inexerci
Simile. tati sunt, statim pedum tumorem & dolorem contrahunt, non
autem qui assidui viatores.

Sicut granum sinapis vt eius virtus ostendatur, confringendũ F
Simile. prius est, & conterendum, ita etiam virtus ipsa maximè cum la-
Lau. Iust. boribus & calamitatibus conteritur, quanta sit significatur, neq;
ex ea præmium & fructum reportamus, nisi prius in afflictioni-
Virtus in laboribus manifestatur. bus & laboribus fuerit manifestata. Quis enim quæso vnquam
manipulos colliget, nisi prius seminauerit? Præcedit certè in
cunctis labor mercedem: proinde pati non formidet qui spiri-
tualibus ditari vult, nam & in bello pugnantis virtus ostendi-
Labores præcedere debẽt præmia. tur, omnes pacis tempore victores sunt, cum non sit qui repug-
net, cum autem tubæ insonuerit vox, cum dimicandi su-
peruenerit hora, & armorum fragor ingruerit, qualis quisque G
maneat apud se notum fiet. Commendata est Abrahæ obedien-
Simile. tia post tentationem, Ioseph castitas post adulteræ insolentiam,
Gen. 22. Iob tolerantia post sobolis restitutionem, nemo tamen dese cõ-
Gen. 40. fidat, nullus de proprijs viribus in hoc spirituali certamine præ-
Iob. 1. sumat, totum ascribat Deo, totum se illi committat. Non in vir
Psal. 17. tute mea inquit propheta, sed in Deo meo trãsgrediar murum.
Dissimile Sicut enim in corporali pugna audacia vires, ita in spirituali, sui
Diffidamus nobis & confidamus Deo. diffidentia victoriam subministrat. Non absque spinis redolens
nascitur rosa, neque sine tentationibus perficitur virtus. Vir- H
tus enim languet nisi exerceatur, lacessita autem crescit, ig-
nis quo plus agitatur, plus serpit. Quis sufficienter narrabit
Simile. ad quantum perfectionis culmen sanctũ Iob euexerit tentatio?
Tentationes qualis quisque sit declarant. Prius quidem soli Deo notus erat, prius menti inerat tan-
quam nouella plantatio, post probationem vero veluti ingens
arbor proficiens, & per humilitatem ad diuina, terræ radices
sparsit, & in alto foras erecto culmine omnem viriditate sua
lætificauit ecclesiam. Electorum siquidem virtus tentationum
Pro. 27. examinata incendio, & rubiginem vitij amittit, & in per-
fectione sua rutilans elucescit. Vnde sapiens ait, aurum pro-
bat fornax, & viros iustos examinatio tentationis.

Hinc planè colligitur quanta sit Dei misericordia erga iu-
tos

A tos & virtutis studiosos, cum permittit tyrannos & peruersos homines ad cruciandos & affligendos bonos, vt magis eorum virtus eluceat & innotescat, & Christi gloria illustrior reddatur nobis. Ceterum inter omnes labores quos vetustas tribuit Herculi, nullus fuit maior illo quem subiuit aduersus Hydram. Erat enim Hydra vt antiqui scriptores fictis fabulis prodiderunt, serpens quidam multorum capitum, in lerna palude viuens, qui ob id inuictus dicebatur, quia pro vno capite exciso, multa ei capita continuo renascebantur. Per Herculem igitur Idæam vir- *Bonos quare permittit Deus affligi. Herculem cũ Hydra pugnare quid significet.*
B tutis intelligebant, quam ob causam aiebant eum magnos subijsse labores & terribilibus certaminibus expositũ fuisse, quia virtus magnas habet in hac vita ab impijs aduersus seipsam cõtradictiones, accumulant namq; omnes impij contra eam suarũ detractionum aceruos, & in illam inuehuntur. Sed præcipua aduersus virtutem contradictio est inuidia per Hydram significata, quæ ideo fingitur palustris & è cœno sordido pullulare, quod nõ nisi in abiecto & polluto animo reperiatur, & quoniam inuidus si eum in vno conuincas & rebus addicas necessarijs, iterum in- *Virt' magnas habet contradictiones. Inuidorũ qualitates.*
C uidet, & ex victoria quam de illo reportasti, alia atq; alia illi oritur inuidia, dixerunt ideò veteres parum prodesse capita Hydræ secare, cum ei confestim alia orirentur. Veruntamen qui in virtutis studiũ toto pectore incũbunt, non debent cadere animo cum se viderint inuidorum pondere premi. Si enim Christus contradictionẽ sustinuit, & vt de eo dicit iustus Simeõ, positus est in ruinam, & resurrectionem multorum, & in signũ cui cõtradicetur, quid mirũ est eos qui ei adhærent, à mũdo cõtradictiones subire? *Luc. 2.*

Sæpe quidem nos purgat Deus laboribus & calamitatibus, vt magis in virtute proficiamus. Sic enim Nabuchodonosor cũ bestijs septẽ annos versatus est, vt superbiã suã frænaret, & in virtu *Calamitates vtiles.*
D tis studio etiã proficeret. Quis preterea superbiã cõtriuit ipsius Antiochi, nisi tribulatio? adeo vt dicat, bonũ est subditũ esse Deo & mortalẽ nõ paria Deo sentire. Quis domuit Manassẽ nisi afflictio ipsa & captiuitas qua adeò opprimebatur vt vix oculos ad cælũ leuare auderet? Naamã etiã Syrus salutẽ quærens corporis lepræ, qua vexabatur, etiã salutẽ animę meruit inuenire. Sũt qui de calamitates & labores instar pharmaci alicuius amarissimi, ꝙ quidem quamuis amaritudinẽ pręseferre videatur, nihilominus tamẽ sanitatẽ inducit & bonã efficit valetudinẽ: ita tribulatio salutẽ animæ inducit, & ceu ignis aurũ nos probare solet & purificare. Quod si inde non proficimus, non id quidem tribuendum est ipsi calamitati, sed potius tibi qui ex ea non proficis. *Dan. 4. 2. Mac. 9. 4 Reg. 5. Simile.*

Simile. Aromatici quidem odores quo magis confricantur, vel ardenti- E
bus prunis admouentur, eo etiam magis solent redolere & odo
rem ex se effundere: ita sancti & viri iusti quo pluribus vexantur
tribulationibus, eo etiam magis virtutum opera exercere con-
D. Bern. sueuerunt. Virum quidem iustum comparat D. Bernardus cælo,
Simile. quod quidem tametsi semper præclarissimum sit atq; pulcher-
rimum, nocte tamen eius pulchritudo & stellarum ornamentum
magis demonstrari videtur: ita etiam in tribulationis nocte &
Simile. tempestate, virtus nostra magis splendere videtur. Sumus qui-
dem nos instar quercuum vel aliarum id genus arborum, quæ
fructum suum non nisi varijs ictibus concussæ reddere solent: F
Simile. instar etiam vitis, quæ nisi amputetur & circuncidatur, non so-
let accuratum fructum effundere.

Prælatus qualis esse debeat.

MAxima certè consideratione dignum est quod in tantis la-
boribus constitutus Ioannes, nihil solicitus sit de se & li-
bertate sua, sed potius totus occupetur in instructione discipu-
lorum suorum, & in diuino obsequio. Tale quiddam olim fecisse G
Exo. 27. sanctum Moysen legimus in Exo. c. 27. Nam cũ dixisset tria Deus
Tribula- ipsi Moysi, quæ sanè videbantur aspera, videlicet quod breui es-
tionũ ama set moriturus, & quod sibi in officio non deberet aliquis succe-
rißimũ ca dere filius vel propinquus, sed quem ipse nunquam cogitasset,
licẽ solet & deniq; quod non ingrederetur terram promissionis quã tan-
Deus ser- topere expetebat, & circa cuius acquisitionem tantopere labo-
uis suis in rauerat. Nihilominus tamen sanctus Moyses nihil indignatus est
terdũ pro neque obmurmurauit, neq; etiam pro aliquo horum recuperã-
pinare. do supplicauit, sed potius communis boni solicitus, & proprij
Exod. 27. oblitus, ait: prouideat dominus Deus spirituum omnis carnis,
Prælati hominem qui sit super multitudinem hanc, & possit exire & in H
quo zelo trare ante eos, & educere eos vel introducere, ne sit populus do
duci de- mini sicut oues absq; pastore. O virum admirabilem! vide quo
beant. tempore de his sit solicitus. Tale quiddam præstat modo glorio
Exemplũ sus Baptista, nam cum potius videretur debere supplicare Hero
Prælatus di pro sua libertate, mittit tamen duos discipulos ad Christum,
& prin- vt interrogent, tu es qui venturus es, an alium expectamus? Op
ceps suꝰ es timi enim prælati propriorum commodorum obliuisci debent,
se nõ debet communi subditorum bono inuigilare. De Cæsare autem pro-
sed subdi- phanæ historiæ tradunt, quod seipse non habuit, postquam mun
torum. dus eum principem habere cœpit. Aequum planè est vt prælati

A huiusmodi curam habeant, quandoquidem de subditorum peccatis reddituri sunt rationem quæ committent propter ipsorum negligentiã. Quod optime quidem sanctus Moyses declarauit quando dixit ad Aaron, quid tibi fecit populus iste, vt induceres super eum peccatum grande? Vide quomodo culpam transferat in Aaron, & totum onus, vt intelligamus quod qui negligenter præsident, sunt causa peccatorum quæ a subditis committuntur, & ipsis sunt ascribenda. *Exod. 32.*

Vide obsecro quam sedulus esset gloriosus Baptista circa suum munus ob eundum; sic etiam se debent gerere ipsi prælati, B semper consulentes ouium suarum saluti: tum etiam ille qui Rempublicam regit, sic erga subditos se gerat. Præcepit olim quidem Deus in Exo. dicens sumes duos lapides onichinos, & sculpes in eis nomina filiorum Israel, portabitq; Aaron nomina eorum coram domino super vtrumq; humerum ad recordationem: in quo quidem aperte declarauit solicitudinem prælati erga suos scilicet vt habeat eos scriptos & gestet super humerum & pectus, & non quidem atramento scriptos ne facile obliuisceretur, sed potius stylo ferreo. Probe nouerat Ioannes quam C necessarium esset his duobus discipulis vt Christi essent studiosi siquidem inuidia quadam ducebantur, videntes tot tantaq; miracula quæ à Christo fieri quotidie audiebant, & ideo ipsos mittit vt oculis proprijs videndo ipsa, ad Christi scholam confugerent postquam sibi Herodes caput amputasset. Vide igitur quantam gereret ouium suarum curam, vt & ipsas cognosceret, & necessitatibus ipsarum prouideret. Sic se bonus pastor gerere debet, iuxta illud Apos. cum longum vale suis discipulis dicebat attendite inquit vobis & vniuerso gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit episcopos regere ecclesiam Dei quam acquisiuit san D guine suo: vna inter alias causas quas Christus assignabat cum diceret se bonum esse pastorem, illa erat, quod scilicet cognosceret oues suas. Vnde olim Deus ante protoparentem Adamum constituit omnia animalia, vt ea diligenter inspiceret & cognosceret, atq; ita conuenientius posset singulis accõmodata & propria indere nomina: quãto igitur plus velle ipsum putas vt animarum pastor oues suas cognoscat? De scorpione quidem legitur, quod solo aspectu struthionis oua in lucem edat atq; producat pullos, quæ tamen non aspexerit, multa ex his peribunt. Oculus igitur prælati plurimum confert ipsis subditis. Vnde & vulgo dici solet, oculum domini impinguare equum: tum etiam puluerem pedum heri aptiorem ad agrum & segetes stercorandas

Exod. 18. *Maximã solicitudinẽ gerat suarũ ouiũ* *Pastor quã curã gerere debeat suarũ ouiũ* *Acto. 20.* *Ioann. 10.* *Genes. 2.* *Proprietas scorpionis.* *Simile.*

das. Hinc etiam sacrum Concilium Tridentinum tam obni- E
Con. Tri. Sess. 23. xe præcipit & commendat prælatis ipsam residentiam. Hoc quidem boni prælati munus tam diligenter administrabat & exercebat Ioannes, vt eum neq; carceres neq; vincula vlla ratione impedirent. ó felices discipulos, qui talem diuinitus nacti essent magistrum & pastorem! id enim quanti sit momenti & ponderis preclare quidem declarauit regina illa sabba, quando videns prudentissimam illam regis Salomonis administrationem, exclamauit dicens, beati viri tui, & beati serui tui, hi qui assistunt coram
Magnæ fælicitatis loco ducendũ est bonũ nãcisci pastorem.
2. Para. 9. te omni tempore, & audiunt sapientiam tuam! Item paulo post F
ait, diligit Deus Israel, & vult seruare eum in æternum, id circo posuit te super eum regem. Præterea ex bona administratione Iosue, etiam multos progressus in virtute faciebat populus,
Iosue. 24. quandoquidem tam egregium pastorem nactus fuerat. Vnde sacer textus ait, seruiuit Israel Domino cunctis diebus Iosue.

DOMINICA TERTIA IN ADVENTV. CONCIO PRIMA.

MISERVNT *Iudæi ab Hierosolymis, sacerdotes & leuitas ad Ioannem, vt interrogarent eum, Tu quis es?* Ioann. 1. G
Chrys. in Matth. homi. 15. Matth. 3. Marc. 1. Luc. 3. Generatio mala, adulteɾa, & peruersa ait Chrysost. post baptisma Baptistam interrogas & percontaris? Quid hac stultitia
Lucæ. 3. stultius? Quomodo ad eum conuenistis? Quomodo ipsum per-
Mãsuetudo maxima Ioan. contati estis quid foret agendum? Hæc plane omnia a vobis temere & sine ratione facta sunt, cum neq; principium neq; fundamentum intelligatis. Verum nil horum protulit aut obiecit Ioánes, neq; quidquam exprobrauit, sed omni cum mansuetudine
Matt. 3. respondit, vt omnibus eorum manifesta perspicuaq; fieret mali
Luc. 3. tia. Sæpenumero Ioannes Christo testimonium perhibuit, & H
cum Iudęos baptizaret frequenter de Christo meminit. Ego quidem inquit baptizo vos in aqua, qui autem post me venit, fortior me est, & baptizabit vos in Spiritu sancto & igni: quibus verbis perturbatione quadam affecti sunt: mundi namq; gloriam affectantes, & secundum faciem iudicantes, Ioannem Christo inferiorem esse indignum arbitrabantur. Multa enim Ioannis excellentiam ostendebant, primum generis claritas, cum filius esset
Excellentiæ baptistæ. principis sacerdotis, deinde vitæ asperitate & rerum humanarum contemptu insignis erat. Siquidem domo, mensa, lecto, victuq; & cultu contempto, eremum ab ineunte ętate incoluit. Contra Christum dicebant obscuro genere natum, quod ei sæpe obie-

A obiecerunt dicentes,nonne hic est filius fabri?Nonne mater eius
dicitur Maria,& fratres eius Iacobus & Ioseph?Patriam itē vnde
originem ducere putabatur,ignominia quadam notabant, vt di *Luc.* 1.
xit Nathanael,à Nazareth potest esse aliquid boni?Tum conuer *Mar.* 1.
satione omnibus communis erat Christus,& vestimenta eius nil *Matt.* 13.
à vulgo differebant.Non enim Zona pellicea cingebatur,nec pi- *Ioann.* 1.
losam vestē induebat, nec melle & locustis vescebatur , sed cũ
omnibus candē habebat consuetudinem,infamium etiam homi
num & publicanorũ cõuiuijs aderat,vt eos ad meliorē frugē re
duceret.Quod intelligētes Iudęi,ei exprobrabāt,vt idē Christus
B ait,venit filius hominis māducās & bibēs,& dicunt.Ecce homo *Matt.* 11.
vorax & potator vini,& publicanorũ & peccatorũ amic⁹.Cũ er
go Ioannes ab se Iudæos ad Christũ longe eorũ opinione inferio
rē dimitteret,ęgre ipsi ferebant,& rubore perfundebantur,quip *Ambitiosi quo dementiæ veniant.*
pe qui Ioannem potius magistrũ habere quā Christũ voluissent,
palam tamen id dicere verebantur.Mittunt autē adeũ vt per a-
dulationē & inuidiā ipsum alliciant ad cōfitendum se Christũ es
se.Mittũt ergo nō abiectos & infimę sortis homines quemadmo
dum cum Christum capere volebant in sermone,tunc enim mise
runt discipulos & Herodianos:nunc ergo sacerdotes & Leuitas *Matt.* 22.
C mittunt,nec vndecũq; sed ab Herosolymis, hoc est maioris au
toritatis & nominis,nō enim temere hoc significauit Euāgelista.

Ad Ioannem mittunt nō ad Christũ,quia offendebat eos hu-
militas Christi,& indignũ iudicabāt tāto honore eũ qui tā pau- *Ferus sup Ioann.* 1.
per esset,turpeq; eis videbatur tā pauperem habere Messiam &
tā humilē.Ecce hoc est ingeniũ mundi,semper horret crucē, pu
det eũ humilitatis & paupertatis, indecorũ putat cũ eis cõuer-
sari qui cruce premātur, etiā si sunt sanctissimi,vt patet de diui
te illo & Lazaro.Deniq;omni honore indignos arbitratur eos *Luc.* 16.
qui pauperes & humiles sint etsi doctissimi.Omnes enim nos si
D militer affecti sumus,& eos certe cupimus prælatos,rectores &
prędicatores,qui nostris affectibus accommodi quidem videan
tur, nec si in potestate nostra esset,quemquam pateremur qui
obsisteret affectibus nostris,ne Deum quidem.

*Miserũt Iudæi ab Hierosolymis.*Grauissimũ plane onus sibi impo
suerunt Iudæi reddendæ rationis in iudicio,quod cum tanti face *Libenter audimus cũ quis nobis placentia loquitur.*
rent Ioannem, vt si se Messiam confiteretur, eũ libentissime re-
ciperēt,nunc tamen cum hoc ipsum de Christo prædicet,non cre
dāt,quod quidē Ioānis locupletissimũ testimoniũ alienũ magis
ab omni suspicione erat,quod de Christo id prędicaret,quā de se
ipso. Verũtamē eius sumus naturę,vt quādo quis loquitur nobis
placentia

placentiā, eundem laudibus & encomijs in cælum tollamus, & sanctum esse virum dicamus; sin secus, longealiter de eo sentiamus & detrahamus. Mundus quidem in suis electionibus longe opinione fallitur, præsertim cum posthabitis his qui bene meriti sunt, eos eligat qui ditiores sunt, vel claræ stirpis. Quis vnquam diceret Ioseph idoneum fore ad Aegyptiorū regimē, adolescentem videlicet hebręum, ex odioso genere, qui nuper ex carcere regio educebatur, vbi iam pridem vinctus erat? Notum quidem est humanis sensibus videri id absurdissimum, cum esset pauper, & captiuus & iuxta eorum sententiam obscuro genere; nihilominus tamen à Pharaone electus est, in quo aperte rex barbarus nobis insinuauit quales esse debeant electiones nostræ, vt scilicet virtutem magis quam cætera requiramus. Parum quidem profuit quod Saul procero & egregie composito esset corpore, adeo vt reliquos omnes ab humeris excederet, siquidem ita inique & imprudenter gubernauit. Nihil etiam obfuit Dauidi quod pastor esset & exiguus, atque minimus fratrum, quandoquidem ita felicissime regnum ipsum administrauit. Vt eligeret Christus beatum Petrum sibi vicarium & caput Ecclesię, nō de literis aut potentia periculum fecit, sed de amore ipso.

E, F, G (margin letters)

Gen. 41. — *Electiones quales esse debeant.* — *1. Reg. 9.* — *Ioann. 21.*

Interrogauerunt Ioannem, Tu quis es? Hoc etiam vnicuiq; nostrum potest interrogari de cognitione sui ipsius, hoc est magna sapientia & sublimis philosophia, cognoscere se ipsum, esseq; sibimet præsentem. Impij non solum se non intelligunt, sed à se ipsis absunt, & immenso fere distant interuallo. Id intelligens Isaias dicebat, redite præuaricatores ad cor. Redeamus igitur ad nos ipsos, ponamus nos ante nos, & coram facie nostra gradiamur, sicut animalia quæ vidit Ezechiel. Videamus & opera nostra, & nos, & de nobis acsi essemus alij, sententiam feramus. Hoc apophtegma cognosce te ipsum, ait Plato fuisse quondam in foribus templi delphici inscriptum, veluti dignū quod deo tribueretur. H
Sed tamen amor proprius nos ita excæcat, vt existimem de temporibus hisce nostris dixisse diuum Paulum, instabunt tempora periculosa, et erunt homines se ipsos amantes. In quodam psalmo loquens Deus cum impio aliorum crimina expiscāte, suaq; non vidente, arguam inquit, & statuam contra faciem tuam. Ac si diceret, ego tecum disceptabo, tua scelera tibi ostendam, & ponam te coram te, vt teipsum plane aspicias. Non se cognoscit qui quid in se laudat aut dissimulat, in alijs execratur, eosq; suo nomine flagitiosos appellat. Hic contra Dei legem duobus vtitur ponderibus, altero sibi, altero alijs, dicente Deo in Leui. Statera

Plurimū prodest se ipsum cognoscere, & magnæ est subtilitatis. — *Isa. 64.* — *Ezechi. 1.* — *Platonis sententia* — *amor proprius excæcat nos.* — *2. Tim. 3.* — *Psalm. 4.* — *Leuit. 16.*

A tera iusta, & æqua sint pondera. Et Salomon in Prou. pondus & pondus, mensura & mensura, abominabile est apud Deum. Vnde hæc ponderum varietas, nisi exign ratione nostri? In Creta proditum est memoriæ, fuisse labyrinthum quendam a Dedalo factum, tot viarum ambagibus inflexum, tot cursibus & recursibus inextricabilé, vt nemo in illum ingressus posset ad primum estum reuerti, quo efficiebatur vt omnes illuc introeuntes, perirent. Theseum autem accepto fili glomere labyrinthum penetrasse, & incolumem regressum esse ope fili quod manu tenebat, B interfectoq; Minotauro victorem redijsse. Ego existimo hoc labyrintho significari mundum, & filo hoc cognitionem sui. Quid enim mundi negotijs implicatius? Quid superbiæ, auaritiæ, libidinis & vanitatis laqueis inenodabilius? Ingressi mortales falsas & inexplicabiles huius seculi vias, irretiti eius fraudibus, negotijs, blanditijs, & voluptatibus, exitum ignorant huius labyrinthi & existimãtes irremeabiles esse errores inquibus versantur, pereunt in mundo, tetras maculas sibi ipsis inurentes, & Christianæ dignitatis amplitudinem labefactantes. At qui secum C apportat filum cognitionis sui ipsius, exit è seculo, & de occiso effrænato appetitu victoriam admirabilem reportat, quoniam se ipsum cognoscens, & fragilitatem suam animo perspiciens, non se extollit & insolentem reddit, non vanitatibus fidit, non se vitijs contaminat, non in falsa gloria spem ponit rerum suarum. Qui huiusmodi vitæ cursum conficiunt, cum glomere lini hoc est cum sui cognitione inueniunt exitum. Agnoscamus igitur nos ipsos, & expulsis erroribus atq; cupiditatum errore restincto, mundum contẽnamus, & ad cælum aspiremus.

Prou. 2. — *Simile.* — *Labyrinthus dedali quid significaret.* — *Impij in labyrinthum maximũ cõiecti sunt.* — *Cognoscamus nostras miserias si perire nolumus.*

Et confessus est, & non negauit, & confessus est quia non sum ego Christus. D Ideo autem Euãgelista vt ait beatus Thomas, ingeminat hoc quod dicit & confessus est & non negauit, vt ostendat humilitatem Ioannis quilicet esset tantæ autoritatis apud Iudæos vt eum crederent Christum, non tantum honorem sibi non debitum non vsurpabat, sed confessus est potius quia non sum ego Christus. Sed quid est hoc quod dicit confessus est & non negauit? Videtur enim quod negauit, quia dicit se non esse Christum. Sed dicendum est quod ideo non negauit veritatem, quia dicit se non esse Christum, alias negasset veritatem: non negauit veritatem, quia quantumcunq; haberetur magnus, non est elatus in superbiam, sumens sibi honorem alienum, imitando illud Iob, si vidi solem cum fulgeret, & lunam incedentem clare.

D. Thom. lec. 12. in c. 1. Ioan. — *Fidelitas Ioannis.* — *Iob. 31.*

Nemo vt stultus supra seipsum opinione hominum rapiatur,

si no-

Simon. de Cass. in Euan. lib. 3. cap. 1. *Similitu.* *Qui sibi Dei honorẽ vsurpãt quid merentur.*

si nouit sibi omnino deesse quod creditur. Spectat enim ad mentis constãtiã existimatione magna hominum non extolli: & etiã si inesset quod fama vulgarium clamat, intra humilitatis & vilitatis claustra se famosus includat. Ecce Ioannes diuina non rapit, & oblata respuit: quod nouit esse Christi, non arrogat sibi. Suspenduntur patibulis qui temporalia diripiunt, qui domino inuito aliena contrectant: quid ergo erit eis qui diuina rapiunt, qui diuinos honores vsurpant, & qui etiam impertinenter oblatos non respuunt? E

Oecu. in Ioann. 1.

Et interrogauerunt eum, quid ergo? Elias es tu? Iam frustrati ad F alia conuertuntur, intentumq; suum adumbrare volentes dicũt, quid ergo? Elias es tu? vt videantur simpliciter ac sine malitia interrogare, siquidem expectabant etiam venturum Eliam, vt scribitur per Malachi. Ecce ego mittam vobis Eliam Prophetam antequam veniat dies Domini magnus & horribilis.

Mala. 4. *D. Tho. in Ioann. 1. Lec. 12.* *Luc. 1.* *3. Reg. 19.* *4. Reg. 1.* *3. Reg. 19.*

Non sum Elias. Quid est hoc quod dicit Ioannes, non sum scilicet Elias, ait beatus Thomas, cum Christus dixerit ipsum esse Eliam? Hãc quæstionẽ soluit Angelus dicens, ipse præcedet ante eum spiritu & virtute Eliæ, in suis nẽpe operibus. Non fuit ergo Elias in persona, sed in virtute & spiritu Eliæ. Potest autem attẽ G di similitudo quantum ad tria: primo quantum ad officium, quia sicut Elias secundum Domini Aduentum præueniet, ita iste præuenit primum. Secundo quantum ad viuendi modum, quia Elias in desertis morabatur, parco vtebatur cibo & duris vestibus operiebatur. Tertio quantum ad Zelum, quia Elias maximi Zeli fuit, vnde dicebat, zelo zelatus sum.

D. Chrys. in Ioann. hom. 15. *Deuter. 18*

Propheta es tu? Non sum. Non rogarunt ait Chry. anesset vnus ex aliorum numero Prophetarum, sed articulum addiderunt, ac si dicerent, Propheta ne ille es qui à Moyse prædictus est? Propterea negauit non se Prophetam esse, sed esse Prophetam illum de H quo intellexerat Moyses.

D. Tho. in Ioann. 1. Lec. 12. *2. Cor. vlt.* *Ludo. Gra.*

Ego vox clamantis in deserto. Quod autem dicit clamantis, potest intelligi dupliciter ait Thomas, vt scilicet sit vel Ioannis in deserto clamantis & prædicantis, vel Christi clamantis in ipso, secundum illud, an experimentum quæritis eius qui in me loquitur Christus? Ego vox clamantis, id est vox clamans ait grauis quidam doctor. Ioannes erat vox, quia quidquid erat in Ioanne vox erat, vestis, manus, pedes, caput, lingua, totus deniq; erat vox clamans & dicens pænitentiam agite. Etiam si os non loqueretur, quidquid in ipso erat prædicabat contemptum mundi, pœnitentiam & amorem diuinum: non illi

dicere

A dicere poterāt, medice cura te ipsum, bene omnia quidem vitia taxare poterat, cum exemplar totius virtutis & sanctitatis esset. Mirabilis certè concionator, qui quasi alter Orphæus durissima saxa, id est durissima corda, ex antiqua peccandi consuetudine, diuinis verbis semolliebat, ita vt publicani & milites ad eum venirent toto corde pœnitentiam acturi.

Luc. 4. *Similitudo Orph.* *Luc. 3.*

Clamantis in deserto. Contigit sępe vt in aliqua domo multi sint saltantes, gaudentes, & canentes, dum tamen aliquis tunc temporis ostium pulset & non exaudiatur, propter B magnum tumultum siue strepitum eorum qui intra domum sunt: ita intra ipsam peccatoris animam sunt multi tumultus & inordinati appetitus, vt diuitiarum, & vindictæ inimicorum, sunt denique voluptates & blandimenta carnis, & hinc fit quod cum plena sit anima inordinatorum appetituum, quando Deus vocat non exauditur. Quod autem animæ desideria voces dici possint, ex eo constat, quod cum orans esset Moyses, nec tamen aperiret os ipse quidem suum, nec labia, dicit ei Dominus, quid cla-
C mas ad me? Conturbant enim animam desideria carnis & sanguinis, cumque magnus sit strepitus, etiamsi Dominus ad ostium pulset, non exauditur. Et certè quamuis dederis tuis inordinatis appetitibus & desiderijs quod petunt, nunquam tamen voces cessant emittere. Remedium autem vt Deum clamantem possis audire, est facere vt taceant omnes illi qui intus clamitant. Nunquam tuis appetitibus quod volunt concedas, quia neutiquam tacebunt. Hæc omnia mitigabis consideratione breuitatis vitæ.

Simile. *Peccator in quanta degat miseria.* *Exo. 14.* *Appetitus sensitiui nos plurimum conturbant.*

Rectas facite semitas eius. Viæ domini sunt præcepta, & semitæ
D eius consilia, rectum iter ille facit, qui sicut natus est & moriturus est, ita viuit. In laboribus natus es plorans, pauper, nudus & humilis, & morieris mille doloribus, angustijs & calamitatibus circundatus: opus ergo est si rectum iter facere volueris, in lachrymis viuas, orationibus & gemitibus, humilis & pacificus. Sed cum natus fuisti, paruum te cunabulū capiebat, in morte etiam constitutus parua sepultura continebere: modo vero vix magnæ & superbæ domus possunt te capere, imo forte eo peruenies insaniæ vt tibi etiam mundus paruus videatur, quare tibi canito & consulito.

Lud. Gra. *Considerationes ad vitā corrigendam.* *Orige. in Ioan. to. 6.*

Et qui missi fuerant erant ex Pharisæis. Hoc obseruabis inquit Orige. Duas Ioanni Baptistæ fieri legationes, vnam quidem ab Hieroso-

Paulo post prin.

Hierosolymis à Iudæis, qui sacerdotes & leuitas mittũt vt eum E
quis es interrogent, alteram autem à Pharisæis qui mittuntur,
qui ad respōsum datum vrgent. Obserua etiam quemadmodum
ea quæ primo dicuntur, cum mãsuetudine & studio quodam dis
cendi dicuntur, nempe hoc, Tu quis es? Tum illud. Quid ergo?
Elias es tu? Quis es vt responsum demus his qui miserunt nos?
Quid dicis de te ipso? Nil enim contumax, neq; audax in horum
videtur interrogatione, sed omnia insunt diligentibus Dei cul
toribus conuenientia. At qui Pharisæi missi erant, suo nomine
contumeliosis atq; inhumanioribus verbis agunt cum Baptista, F
hoc modo, quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neq; Elias,
neq; Propheta? Nec vero discendi studio id dicunt, sed animo ar
cendi eum à baptizandi munere, quod baptizare nullius nisi aut
Christi, aut Eliæ, aut Prophetæ illius pręcipui, opus & munus es-
se existimarent. Quia non studio cognoscēdæ veritatis, ait Gre.
Sed malitia exercendæ æmulationis accedebant, ideo Euangeli-
sta non tacuit eos dicens. Et qui missi fuerant erant ex Pharisęis.
Ac si aperte dicat, illi Ioannem suis actibus requirunt, qui doctri
nam nesciunt quærere, sed inuidere.

Secundum Origenem duæ legationes fuēt Ioanni.

D. Greg. in Euang. hom. 7.

Et interrogauerunt eum, & dixerunt ei, quid ergo baptizas, si tu non es G
Christus, neq; Elias, neq; Propheta? Addidit Euangelista, & interro-
gauerunt eum, vt intelligeremus quod non ex commissione mit
tentium sed ex proprio sensu subiunctam interrogationem fece
runt. Commissum erat eis vt interrogarent eum, Tu quis es? Et
non vt arguerent eum de Baptismo. Vide igitur arrogantiam vel
inueteratam malitiam horum, quod arguant Ioannem inferen-
do eum non debere baptizare eo quod non est Christus, neque
Elias, nec Propheta. Tantum propriæ tribuunt sententiæ & au-
toritati, vt decernant nemini licere baptizare nisi alicui istorum
trium, nec solum id decernunt, sed reprehendunt etiam Ioannē. H
Post quã per adulationem nō potuerunt eum ad suas partes tra
here, atrocioribus & minacibus verbis terrent, vt tandem dice-
ret quotquot volebant, hoc est confiteretur se esse Christum. Nō
quærunt vt sciant ait sanctus Thomas, sed vt impediant: quia
enim videbant populi multitudinem ad Ioannem currere, pro-
pter nouum ritum baptizandi, & extraneum a ritu Pharisęorum
& legis, inuidebant Ioanni, & conabantur posse impedire
eius baptismum, & ideo se continere non valentes, nec suam in
uidiam, dicunt, quid ergo baptizas?

Caieta. in Ioann. 1.

Malitia non potest diu celari.

Theoph. in Ioann. 1.

D. Tho. in Ioann. 1. Lec. 13.

Ego baptizo in aqua, medius autem vestrum stetit quem vos nescitis.
Quasi dicat vt ait beatus Thomas, non debetis mirari, si ego qui
non

D. Thom. vbi supra.

A non sum Christus, neque Elias, nec Propheta, baptizo, quia baptismus meus non est completiuus, sed imperfectus. Nam ad perfectionem baptismi exigitur lotio corporis & animæ; & corpus quidem secundum naturam lauatur aqua, anima vero non nisi spiritu, vnde ego baptizo in aqua hoc est corpore lauo corpus, veniet autem alius qui perfecte baptizabit, scilicet in aqua & Spiritu sancto, Deus & homo, qui & corpus aqua, & spiritũ lauabit. Hinc Gregor. ait, non in spiritu sed in aqua baptizat, quia peccata soluere non valebat. Corpora per aquã lauat, sed tamen mentem per veniam non sanat. Cur ergo B baptizat qui peccata per baptisma non relaxat? Vt scilicet præcursionis suæ ordinem seruans, qui nasciturum nascendo præuenerat, baptizaturum etiam baptizando præueniat. Vnde baptizati baptismo Ioannis, ait Augustin. indigebant postea baptizari baptismo Christi. Circa hoc dicit sanctum Concil. Tridenti. Si quis dixerit baptismum Ioannis habuisse eandem vim cum baptismo Christi, anathema sit.

Baptism⁹ quas habeat virtutes.

Gregor. in Euange. hom. 7.

Aug. tra. 5. in Ioan. & tra. 80

Conc. Tri. sess. 7. de bapt. c. 1.

Cuius non sum dignus vt soluam eius corrigiam calceamenti. Quod si Ioannes ait Chrys. indignus qui corrigiam solueret, Ioannes in C quam, quo maior inter natos mulierum non surrexit, quo tãdem loco nos numerabimur? Caueamus de nobis ipsis dicere gloriosa, hoc enim nos & hominibus inuisos, & deo abhominabiles facit. Et id circo quanto maiora fecerimus bona, tanto de nobis minus dicamus, hoc enim modo maximam & coram Deo & coram hominibus gloriam consequemur. Maxima nõ de se sentire, tam magnum quidem est quam maximas res fecisse, quod si non adiit, nec res illæ poterunt esse laudabiles. Itaq; si bona tua magna vis facere, noli ea magna putare, aliter enim magna esse non poterunt.

Chrys. in Ioann. ho. 15. & in Matt. ho. 3. & ad popu. ho. 38.

Humilitatẽ quanti faciat De⁹

Lu. Gra.

D Huius exẽplo discãt sacerdotes cum ad tremẽda altaris mysteria accedunt, quo timore & reuerentia illuc adire debeant, quando is qui ab vtero matris Spiritu sancto plenus erat, indignũ se esse fatetur qui ad pedes Domini procũbens, corrigiã soluat calceamentorũ eius. Peccator quidem facile suã humilitatẽ agnoscere debet, qui tam abiectus est, cũ hi qui innocenti & immaculata vita vixerũt vt Ioãnes & alij sancti, tantam humilitatẽ habeãt ex consideratione diuinæ prouidentiæ. Nam quæcunq; habent & possident, omnia agnoscunt à Deo sibi tradita esse, nilq; boni suis viribus comparasse.

Cum magna reuerẽtia accedẽdum est ad sacrosanctã Eucharistiã.

4. Reg. 4.

Humilitas cõmendatur.

Vidua illa iussu Elisæi non fundebat oleum nisi in vacuis vasis. Si vis ergo vt Deus infundat tibi gratiam, necessum est humile

Gene. 41.

cor & ab omni superbia longe summotum & vacuum ei ostẽdas. E
Didimus. Somnia etiam Pharaonis non reuelauit Deus sapientibus Aegy ptiorum sed humili Iosepho. Quin legimus etiam Didimum quẽ
Simile. dam Philosophum hæc verba Alexandro Magno dixisse, paratus quidẽ est Deus ad dandã tibi sapientiã, sed non habes vbi eam recipias, quia superbus es. Oculi etiã nimiũ eminentes imbecillem
Rhadul. Arden. domin. 4. Aduen. habent virtutem ad videndum, oculi vero submissi, melius, & magis vidẽt. Sic etiam humiles melius diuina mysteria percipiũt. Erubescat tandem præsumptio & superbia nostra, Ioannes enim quo inter natos mulierum non surrexit maior, dicit se indignũ F calceamento soluendo, & tu dicis te dignum sacerdotio, & dignum pontificatu? Tu inquam carbo fumigans, dicis te dignum qui corpus Christi tractes?

Glo. Ordi. sup Ioan. *Hæc in Bethania facta sunt trans Iordanem, vbi erat Ioannes baptizãs.* Duæ sunt Bethaniæ ait Glossa ipsa ordinaria super Ioannem primo capite, vna trans Iordanem sita est, altera vero citra Iordanem, non longe à Hierusalem, vbi Lazarus quidem ipse suscitatus est.

DOMINICA TERTIA IN ADVENTV. G

CONCIO SECVNDA.

Mundi gloriam contemnamus.

Gloriam mundi despicantur serui Dei & contemnunt. MISERVNT *Iudæi ab Hierosolymis Sacerdotes & Leuitas ad Ioannem, ut interrogarent eum, Tu quis es?* Ioann. 1. Matth. 3. Mar. 1. Luc. 3. Huic quidem interrogationi quam miserunt ad Ioannem, Sacerdotes & Leuitæ, respondit non sum ego Christus. Quia mundi glo- H riam contempsit, magnam gloriam consecutus est, cum fuerit a
Ezec. 6. Christo mirifice laudatus. Qui quærit mundi gloriam, ipsam nõ inuenit, qui vero contemnit, adipiscitur illam. Cum minaretur Deus per Ezechielẽ populo Israelitico propter eorũ idololatriã, ait, vrbes desertæ erunt & excelsa demolientur. Quasi diceret, vr
Cupiditas rerum tẽporalium quanta inuehat detrimẽta. bes vestræ erunt a Babylonijs euersæ & in solitudinem redactæ, & loca eminentia vbi dæmonibus immolatis, confringentur & desolabuntur. Aspice iusta Dei iudicia: flagrabant Iudæi diuitiarum cupiditate & mundi gloria, in vanitate constituta, quas ob causas Deum verum reliquerunt, & gentium idola adorarunt: at coram ipsis idolis & Dæmonum simulachris amiserunt

A runt diuitias, & nominis amplitudinem. Contra vero qui propter deum diuitias & nominis claritatem despiciunt, eas ipsas res quas amittere vt Deum non amitterent, non dubitabāt, mul *Exod. 1.* to præstantiores absque dubio consequuntur. Moyses Pharaonis *Hebr. 1.* fauorem, Aegyptiq; opes & fastum contempsit, & postea fuit *Exod. 7.* ipso Pharaone illustrior & potentior, nam Pharaoni parebant *Exo. 14.* homines, Moysi vero homines, maria, flumina, rupes, & aliæ *Exo. 17.* creaturæ. Qui mundi gloriam ardenter quærit, ipsam non inuenit, qui vero eam contemnit, ipsam adipiscitur, gloriam enim *D. Chry.* B contemnere, est illam obtinere. Hac ratione ductus aiebat D. Chrysost. contemne diuitias, & eris diues; contemne gloriam, & *Simile.* eris gloriosus. Cum olim pictor quidam insignis equum pinxisset, velletq; illi iuxta os spumam depingere, nunquam potuit. Quo circa spongiam, inqua tergebat penicilla, quam *Plutarc.* manu tenebat, iratus in picturam proiecit, vt refert Plutarcus, *Qui honorem fugit eum inueniet.* vt illam liniret & macularet, & penitus euerteret. Sed multo aliter euenit, nam spongiæ varijs imbutæ coloribus, contactu spumam quam solers artis magister nequiuerat efficere, casu expressit, vbi existimauit picturam dissipare, eam perfecit. Sic si C magno ingenti artificio mundi gloriam comparare volueris, id *Gloria mundana se insectātē fugit.* efficere non poteris, nam inanem gloriam illam appetere & inquirere ignominia est, sin autem huiusmodi gloriam spreueris inanem, & in temeritate multitudinis constitutam, in eamq; proieceris contemptionis spongiam, veram profecto gloriam consequeris. Illa enim falsæ gloriæ abiectio, est veræ gloriæ consecutio. Vt arbor quæ est altioribus defixa radicibus, excelsius fertur in sublime, sic homo quo profundiꝰ per humilitatē abijcitur *Simile.* eo magis ascendit, & sursum per virtutē eleuatur. Et quemadmodum arbor in vertice montis sita, ventorum turbine concutitur, D & facile conuellitur, sic homo quanto in maiori dignitate cōstitutus est, tāto & maiori periculo est obnoxius. Vnde ait ingeniosus poeta: summa petit liuor, perflant altissima venti: summa petunt, dextra, fulmina missa, Iouis. Hæc est vna ex causis ob quas in Euangelio homo cum arbore cōparatur. Cum igitur arbores simus, oportet vt fragilitatis nostræ consideratione radices profundæ humilitatis longius mittamus, & in valle cognitionis nostræ miseriæ, in statu humili, sed virtutibus florente constiti simus, & nulla nos procella cōuellat, nulla vanitas disperdat, nulla ambitio cōturbet, nulla auaritia cōtorqueat, nullū deniq; tēpus nos possit ab humilitate & animi abiectione, & mūdi cōtēptu, & ab honestatis laudibus & ornamētis abducere. Tāto ædificiū erit

Dignitates mūdanæ periculosæ & laboriosæ. *Mat. 7. Marc. 8. Luca. 3. & 6.* *Humilitas tutissimus est locus.*

firmius & validius, quanto eius fundamentũ fuerit profundius E
Simile. iactum. Cum autem philosophiæ Christianæ fundamentum sit humilitas, quanto ea fuerit profundior, tanto religionis ædificium erit securius & permanentius. Optimum sane horum omnium exemplar nobis hodierno die exhibet Ioannes, renuncians præclarissimæ omnium dignitati quæ sibi à mundo poterat offerri.

Eccl. 40. Tractans Ecclesiasticus de ambitiosis viris & arrogantibus, eorumq; potentiam & fastum deridens ait, substantiæ istorum sicut fluuius siccabuntur, & sicut tonitruum magnum in pluuia F personabunt. Comparat eos cum tonitruo magno quod terret mundum, sed statim consumitur, nam illi ex alto dignitatis gradu præcipitati, ad exitium ruunt sempiternũm. Quemadmodum mare instabile semper est, quod motu instabilis lunæ moueatur, ita gloria eius qui est infallaci mundi felicitate constitutus, inconstans semper est, quod inconstantis mundi vicissitudine agitetur & varietate. Luna nullam habet firmitudinẽ, mare nullam certitudinem, mundus nullam constantiam, impius felix nullam in felicitate perpetuitatẽ. Vnde Psalmographus inimici domini inquit, mox vt honorificati fuerint & exaltati deficientes quemadmodum fumus deficient. Ac etiamsi toto G vitæ cursu mundi gloria permaneat cum homine impio, in morte certe eum derelinquet, iuxta illud regij vatis, cum interierit, non sumet omnia, nec descendet cum eo gloria eius.

Humana potẽtia instar tonitrui est.

Similitudo.

Gloria mũdi mutabilis.

Psal. 36.

Psal. 48.

Danie. 4. Mundana gloria & ambitio malorum figuratur in prodigiosa illa statua Nabuchodonosor, de qua scribitur apud Danielem, ex auro eam conflari iussit superbissimus rex ad maiorem diuitiarum suarum ostentationem, inanem gloriam, & insolentem vanitatem. Fortasse ideo ipse ita instituit, vt qui eum colere recusarent, saltem colerent aurum ipsum. Aurum quo rex famulos suos alere deberet, pauperes reficere, templa vero deo construere, & regnum suum in pace & iustitia continere & sustentare, in fabricanda vasta statua suæ vanitatis demonstratrice consumebat. ô quam multi modo reperiuntur, qui simile quiddam patrant, vt scilicet cum deberent potius ea quæ in obligationem cadunt sedulo curare, vanitati potius & ostentationi diuitias suas exponunt. Quærebat ille gloriam, sed falsam & inanem. Vera ac solida gloria est virtutis splendor, consentiens laus bonorum, incorrupta vox bene iudicantium de excellente honestate. Huius gloriæ studio H

Diuitiæ à mundanis adorãtur.

Mundanæ ostentationes quãta inueLent damna.

pleri-

A pleriq; trahuntur mortales, nam etiam Philosophi in libris quos decontēnenda gloria scripserunt, nomen suum literis consigna runt. In eo ipso in quo laudem nobilitatemq; despiciebant, se lau dari desiderabant: vera & grauis gloria in falsæ & leuis gloriæ contēptione & despicientia consistit. Quod cum præclare beatus Ioannes intelligeret, idcirco respondit quod supra diximus. *Gloriosū plane est mundanā gloriam despicari.*

Miserunt Iudæi. Admiratione dignum est quod Iudæi relicto Christo ad Ioannem confugerent, qui eos asperis insectabatur verbis, Christus vero mansuete agebat & miraculis coruscabat. *Liuore excæcantur homines.*
B Sed inuidus vir & quem malitia excæcauit, in dæmonem potius quam in eum cuius liuore ducitur sese regeret. Tales erant etiam isti cum dicerent, non habemus regem nisi Cæsarem. *Ioann. 19.* Tanta siquidem eos malitia dementauerat, vt quod diceret Ioannes minime crederent, imo potius relicto Christo omnes ad Ioannem confugiebant, tanquam aues quæ ad dulce canentem fistulam conuolant, & tamen decipiuntur & irretiuntur: & ita homines falluntur præponentes creaturam creatori, sicut olim Samuel relinquens Deum qui ipsum vocabat, ad hominem accedebat. Ita nos Deum relinquimus, & ad crea- *Similitu.* *1. Reg. 3.*
C turas conuolamus, etsi ab eisdem perperam tractemur. In qua reuidetur Deus se nobiscum gerere instar illius qui cum melitensem aliquem canem ab aliquo acceperit, ne is statim in antiquam remeet domum, sed potius domi suæ contineatur, eundem cædi & verberari à pristinis domesticis submonet & hortatur, vt ita nouis assuescat conuiuere contubernalibus. *Simile.*

Humilitas commendatur.

D INSTANTIBVS legatis missis à Iudæis, & vrgentibus Ioannem vt tandem responderet quisnam esset, vt responsum darent his a quibus missi fuerant, respondit, Ego vox clamantis in deserto, non dixit se sanctificatum antequam natus esset, nec dixit se Prophetam & plusquam Prophetam, & quod inter natos mulierum non surrexerat maior ipso, nec denique alia multa dixit quæ sibi præclare congruebant, sed dumtaxat illud dixit quod humano quidem iudicio nullius videtur esse ponderis & momenti, videlicet nominans se ipsum vocem, quæ citissime statim præteruolat. Res sane est consideratione digna, quod cum Baptista tanti fuerit apud omnes, & quando tanta sibi *Se ipsum laudare turpe.* *Humilitas maxima Ioannis.*

aperiebatur fenestra ad amplissimam omnium dignitatem, E
Vir potẽs tunc se vsq; ad eo extenuet, vt vocem se esse dicat & ingenue
& humi- profiteatur, addatque se non esse dignum soluere corrigiam
lis, rara calceamenti Christi procumbendo etiam. Vbi tu interim aduer
auis in ter te & perpende quam difficile sit in magna opum rerumq; pros-
ris. perarum affluentia, humilitatem animi seruare, cæterasque
virtutes retinere. Cum Nabuchodonosor videret suam illam
Danie. 4. celebrem ciuitatem & potentiam suam, statim fuit inflatus su-
perbia, qua se ipsum maculauit, arroganter dicens: nonne hæc
Mundani est Babylon ciuitas magna, quam ego ædificaui in domum re- F
honores gni, in robore fortitudinis meæ, & gloria decoris mei? In ex-
multos in celsis montibus Gelboe interfecti sunt nobiles Israelitæ, & in
solentes excelsitate honorum & dignitatum mundi solent perire vir-
reddunt. tutes. Dauid in statu abiecto pepercit perfido inimico, & in
diuitiarum abundantia, in regia dignitate collocatus, occi-
1.Reg.31. dit innocentem amicum. Saul priuatus fuit humilis, & ob-
1.Par.10. tento regno superbus. Nabuchodonosor superbia elatus,
1.Re.24. cum præterijsset annus ab interpretatione Danielis, existi-
& .25. mauit falsum esse quod sibi prædixerat, & opinione infla-
2.Re.11. tus dixit, quis me poterit à regno meo eijcere, cum præ- G
1.Reg.9. ter alia sim Dominus huius magnæ ciuitatis? Vide etiam
& .10. quot diuitias Deus dederit Balthasari, & quid detrimenti il-
1.Reg.18. li attulerint. Si non fuisset diues, non tot haberet vxores
Daniel.5. & concubinas, non tam splendidum & superuacaneum con-
Ex diui- uiuium pararet, non ad illud vasa diuino cultui dedicata af-
tijs impij ferret, non denique tam infami morte suum diem obi-
occasionem ret. Hinc colligas quod ex honoribus & mundana gloria,
sumũt ma vnde homines ansam sumunt superbiendi, gloriosus præ-
la multa cursor occasionem sumpsit humiliandi & exinaniendi se
patrandi. ipsum. H

Vera hu- Humilitas animi cum sanctitate coniungatur, vera hu-
militas militas non debet esse fucata, nec simulationibus & falla-
qualis esse cijs ficta, sed ex animo: non enim humilis ostentatione ex-
debeat. teriore rumusculos populi aucupante, sed corde & ani-
mo approbatur. Vnde Christus dicit, discite à me quia
mitis sum & humilis corde. Simulata enim humilitas est
Matt.11. duplex superbia, ideo non potest esse diuturna. Debet qui-
Psal. 44. dem humilitas in exterioribus splendere, sed ex animo pro-
dire, vt omnis gloria filiæ regis sit ab interiore, & foris
Cant.4. etiam in fimbrijs aureis circumamicta varietate, vt Canti-
corum

A corum illud in illa compleatur, quam Pulchra es amica mea! oculi tui columbarum, absque eo quod intrinsecus latet. Arca testamenti non solum foris sed intus præcipue erat inaurata, & diuinam legem, virgam Aaronis, & manna cibum cœlestem continebat. Tabernaculum Mosis in parte interiore erat ex cortinis & præstantibus aulæis mirabiliter ornatum, ex parte vero exteriore erat sagis ciliciinis minoris pretij contectum, nam vt Apost. ait, gloria nostra hæc est testimonium conscientiæ nostræ. Vnde Dauid B dicebat, Domine non est exaltatum cor meum. Ideo te abijce & vilem reputa, & vt verbis vtar diuini vatis Nahum, intra in lutum, & calca, subigens tene, siue tere laterem, hoc est intra in temetipsum, & sentiens te esse abiectum lutum, conculca illud, & animi amplectere humilitatem. Fructum enim & emolumenta inde manantia, pulchre nobis beatus Petrus describit, dicens, humiliamini sub potenti manu Dei, vt vos exaltet in tempore visitationis, id est quando vobis contingent calamitates siue in vita siue interitu. Pulchre quidem imitatur beatus Ioannes hodierno die C Christum Redemptorem nostrum, quando quidem vt scribitur Ioann. sexto Cum cognouisset Christus quia venturi essent vt raperent eum, & facerent eum regem, fugit iterum in montem ipse solus.

Exod 25. *Heb.9.* *Exo. 26.* *1.Cor. 1.* *Psal.130.* *Nahum.3* *1.Petri.5.* *Ioann. 6.*

Vis ad veram ascendere dignitatem? descende per animi abiectionem: in excelsis ædificijs construendis solent opifices lapides elaboratos sursum ferre funibus volubili artificio in sublimi constitutis, & vt quanto plus funis ex vna parte descendit, tanto altius ex altera parte extollitur cum lapide: sic quanD to se quis abiectius & demissius per animi humilitatem prosternit, tanto amplius & sublimius ascendit per decus & ornamentum. Consistit enim verus honor in falsi honoris despicientia, & solet Deus eos quos mundus abijcit, si ipsi humilitatē amplectūtur, honore afficere, vt non solum non delitescant, sed celebrē obtineant nominis claritatē. Vt lignū vi & impetu in gurgitem proiectum, tametsi vergat ad profundū, non potest tamē diu esse sub aquis quin sursum ascendat & proferatur in lucem: sic vir pius virtute præditus tametsi ab improbis & inuidis sit contēptus, eūq; in tumulo perpetuæ obliuionis sepelire curēt, non tamen ibi diu latebit, nā Deus eū extollet, & in sublimibus honorū gradibus collocabit. Id intuēs D. Amb. bona inquit humilitas, nihil appetēdo totum quod contēnit adipiscitur. Nihil est inquit

Simile. *Quāto pl. quis humiliatur, tāto magis a deo exaltatur.* *Similitudo.*

D. Hieron. quod nos ita & hominibus gratos, & deo faciat, E
D. Amb. quam si vitæ merito magni, humilitate tamen infimi simus. Et
super Lu- D. August. cogitas magnam constituere fabricam celsitudinis,
cam. de fundamento prius cogita humilitatis.

Cum ad cælum penetrare sine veris virtutibus nullo modo va
D. Hiero. leamus, veras autem virtutes habere sine humilitate non possi-
in epist. ad mus, aperte concluditur, sine humilitate non esse nobis aditum
Celantiā. ad sedes æternas reseratum: Nunc vero quod sine animi dolore
D. Augu. dici non potest, sunt multi qui non solum humilitatem non ha-
de verb. bent, sed etiam, superbia gloriantur. Videbis enim multos qui F
Domini. superbiam tanquam regium diadema illustremq; coronam in
Sine humi capite imponunt, de quibus dici potest illud Prophetæ, ideo te-
litate sal nuit eos superbia, quasi dicat vt vertit Sanctes pagninus, ideo
ui esse ne- coronauit eos superbia. Vnde videmus quod cum Esaias in su-
quimus. perbos Iudæos inueheretur, inquit, væ coronæ superbiæ, Deus
Superbia ornat vnumquemq; suorum gloria & honore secundum illud
detestabi- Psalm. Gloria & honore coronasti eum, mundus vero suos ar-
le vitium. rogantia & superbia. Nolunt illud percipere quod ait Eccle-
Psal. 72. siasticus, quid superbis terra & cinis? Qui inflatur superbia,
Esa. 28. etiam si legat diuinam scripturam, nullam tamen consequi- G
Psalm. 8. tur veram & solidam sapientiam, quia est cum humilitate con-
Eccle. 10. iuncta. Id intelligens Propheta ait, testimonium Domini sa-
Psal. 18. pientiam præstans paruulis. Vnde ait Salomon, vbi humilitas,
Prouer. 11. ibi sapientia. Et Christus dixit, confiteor tibi pater Domi-
Matt. 11. ne cæli & terræ, quia abscondisti hæc à sapientibus & pru-
dentibus, & reuelasti ea paruulis, hoc est humilitate muni-
tis.

Proterui & obstinati nolunt pœnitentiam agere. H

DICIT gloriosus præcursor se esse vocem clamantis in de-
Obstinata serto, vt significaret se prædicare surdis & indomitis, ac
corda qui barbaris hominibus, quibus prædicare erat oleum & ope-
bus rebus ram perdere, & tanquam in deserto voces emittere. Tales
cōparētur. sunt hodie multi ex Christianis, duri & obstinati, quibus id
recte accommodatur quod ait Zacharias Propheta, cor su-
Zacha. 7. um posuerunt vt adamantem. De his etiam ait Ecclesia-
stic. cor durum male habebit in nouissimo. Duriores isti
Eccles. 3. omni re durissima sunt vtpote etiam adamante, nam &
adamas sanguine hirci emollitur, cor autem adamantinum
Dissimile neque sanguine Christi Domini liquefit, nec consideratione
eorum

A eorũm quæ Christus pro ipso passus est, aut fecit. Hoc intuens D.Bernar. exclamat, ò duri & indurati filij Adam, quos nõ emol lit tanta vis amoris! Per Isaiam ait ita Deus, sciui quia durus es tu, neruus ferreus ceruix tua, & frons tua ærea. Et per Hierem. indurauerunt facies supra petram, & noluerunt reuerti. Vtinam hoc de Iudæis tantum diceretur, & nullis Christianis conueniret. Sed ita sunt multi sceleribus imbuti, libidinibus dediti, & cõtumacia indurati, vt veluti penitus indomiti & fere insanabiles, sint lachrymarum abundantia deplorandi. Illis accommodari po B test idquod dixerat Hieremias, Peccatum Iuda scriptum est stylo ferreo in vngue adamantino super latitudinem cordis eorum. O infelices illos, ò deplorandos, ò miseros si se intelligũt, miseriores si se intelligere nolunt, quorum peccata sunt literis indelebi libus in durissimo eorum corde conscripta! Narrat Pli. esse fluuium quendam Lucaniæ nomine silarum, tam admirabilis naturæ, vt virgulta & folia in illum immersa lapidescãt. Huius naturæ est etiam fons in Germania, inquem quicquid proijcitur, durescit in lapidem. Idquod Albertus Magnus ait se experientia comprobasse. Nos sumus folia vento rapta, in silarum con- C iecta, & flagitiorum consuetudine in lapidẽ conuersa, atq; scelerum duritia obstinata. Cecidimus in fontẽ Germaniæ, vbi indurati sumus. Hanc mortalium duritiem & immanitatem videntes hi qui à gentibus idolorum cultricibus docti habebantur, dixerunt hominum genus diluuio absumptum, fuisse ex saxis à Deucalione, pyrrhaq, proiectis, instauratum, nõ quod ita fuisse crederent, sed quod eos reprehenderent qui corde duro, ingenioque agresti, immanitatem colunt, & duritia gloriantur. Eos etiam ex saxis natos prouerbialiter vocamus. Si Christus reprehendit discipulos suos, & vt ait D.Marcus, exprobrauit duritiã D cordis eorum, cum respectu nostri essent cera molliores, quid faciet nostræ duritiæ? Quibus supplicijs nostram obstinationem castigabit? Quas pœnas illi nostrorum facinorum dabimus, qui vt equi effrænati ferocitate exultantes, impetu voluntario ad omnia flagitia absque vllo cęlestis numinis metu incitamur?

D.Bern. *Isa.48.* *Hier.5.* *Hier.7.* *Pli. lib.2.* *Albert. Magnus.* *Animi duritia cui rei comparetur.* *Ingeniosa fabula.* *Mar.16.* *Obstinatos & proteruos quomodo puniet Deus.*

Tu ò peccator, qui ob flagitia tua non Dei filius nominari mereris, sume tibi laterem vt ait Ezechiel, sume cor tuum durum, & pone illud iuxta te, nam longè à te distat, & describes in eo ciuitatem Hierosolymam cęlestem: in quo ostendit Deus peccatoris cor durum esse terram recoctam, & laterem in lapidem fere conuersum. Vnde per Esa. ait, audite me duro corde. Hi nescientes quid agant, æternam sibi perniciem moliuntur: ideo D.Paul.

Ezech.4. *Duritia animi quomodo molietur.*

 ait,

Esa.46. ait, secundum duritiam tuam & impœnitens cor, thesaurizas ti- E
bi iram in die iræ, & reuelationis iusti iudicij Dei. Quot sunt ho-
Rom.2. die qui cor habent lapideum, rupibus multo durius? quorũ cor
Luc.8. est petra illa, de qua ait Christus, aliud semen cecidit super petrã,
& natum aruit quia non habebat humorem. Vide petram illam
Exod.7. de qua ait diuina scriptura, induratum est cor Pharaonis. Talis
Iob.4. est homo impius & obstinatus, de quo ait Iob, cor eius indurabi-
D. Bern. tur quasi lapis. D. Bernar. ait, Cor durum est quod contritione
lib. de con non scinditur, precibus non flectitur, minis non cedit, flagellis
side. obduratur. Vt lapis tendit ad centrum, ita corde induratus des- F
Exod.15. cendit ad infernum. Ita dicitur de obstinatis Aegyptijs, descen-
derunt in profundum quasi lapis, corpora descenderunt in pro-
Eccl.3. fundum maris, animæ in profundum infernorum, ideò ait Ec-
Exod.17. clesi. cor durum malè habebit in nouissimo. Et diuina Scriptura
& Nu.20 narrat fuisse à Moyse petram percussam virga, & fluxisse aquarũ
abundantiam. Vtinam Deus virga crucis, & memoria passionis
suæ percutiat cor meum lapideum, conterat duram cordis mei
Psa.109. petram, vt fundantur lachrymarum flumina, & conuertat
petram in stagna aquarum, & rupem in fontes aquarum.

DOMINICA TERTIA ADVENTVS. G

CONCIO TERTIA.

Finem rerum consideremus, & in medys non errabimus.

M*Iserunt Iudæi ab Hierosolymis sacerdotes & leuitas ad Ioannẽ.*
Ioann.1. Matth. 3. Marc. 1. Luc. 3 Recusauit & reiecit
gloriosus Baptista tantam sibi oblatam dignitatem à sa-
Securitas cerdotibus & leuitis nomine Synagogæ, considerans non so-
nõ est in re lum quantopere errarent legati ipsi & nuntij, sed etiam quã mi- H
bus huius nima constantia, firmitas, & duratio sit in rebus his mundanis.
seculi. Contemplatus est etiam ipsum finem, id est quam multa absur-
da inde nascerentur, quantaque detriméta & infelicissimi casus
Finẽ rerũ non solum contra ipsam Synagogam, sed etiam contra vniuer-
considere- sum terrarum orbem, si ipse talem ac tantam sibi oblatam dig-
mus. nitatem non repudiasset. Multi videntes rerum humanarum
Spem in varietatem & imbecillitatem, non illi fidebant, quin potius
Deo collo munientes se virtute atque consilio, in Deo spem omnem col-
cemus non locabant. At postea obtinentes res prosperas & ad volunta-
in rebus tem fluentes, existimantes se esse securos, dediderunt se otio &
mũdanis. inertiæ, ex quo effectum est vt misere perirent, & in grauissimã

A calamitatem & ignominiam incurrerent, ideo oportet vt in prosperitate meminerimus aduersitatis, ne turpiter excidamus: ait enim Ecclesi. in die bonorum ne immemorsis malorum. Hoc significare volens Apost. dicebat, tanquã nõ gaudẽtes Videns Iesus Hierosolymam quiete & diuitiarum affluentia vtentem, & venturas illi miserias ignorantem, eam deplorauit, & in illo magno triumpho lachrymas profudit. Nos igitur non ita gaudeamus vt tutos nos esse existimemus, quin potius cogitemus fieri posse vt ex lætitia excidentes, subito in la-B chrymis & mœrore versemur, & à potentia ad miseriam recidamus. Idquod euenit Babylonijs, qui perpetuum principatum & nominis celebritatem & propagationem, sibi ipsis pollicentes, in captiuitatem & perpetuam infamiam incurrerunt.

Eccle. 4. *1. Cor. 7.* *Luc. 19.* *Mutatur sæpe prospera in aduersa.* *Isai. 47.*

Ex supradictis perspicuum est quam vtile sit finem rerum memoria tenere, earumque imbecillitatem & interitum contemplari, ideo Ecclesi. memorare inquit nouissima, & in æternum non peccabis. Et Moyses ait, gens absque consilio & sine prudentia, vtinã saperent & intelligerent, ac nouissima C prouiderent, Hierem. in suis lamentis vbi euersæ Hierosoloymæ & peccatricis animæ miseram captiuitatem deplorat, has voces emittit, sordes in pedibus eius, nec recordata est finis sui, nomine pedum intelliguntur affectus quibus anima mouetur, qui tunc dicuntur sordibus contaminati, cum nõ ratio tenet imperium, nec pro dignitate quæ sunt pulchra & appetẽda, quæ vero tetra & aufugienda præscribit, sed effrænatus appetitus cœco impetu rationis arcem oppugnans, animam ducit, eiq; solum opes & mundi voluptates proponens, sine vlla mortis & finis contẽplatione. Hoc sentiens Hierem. & sordes pedum animæ, & finis D obliuionem lamentabatur. Ideò Christus cũ ei discipuli de magnifico Salomonis templo loquerentur, eius sumptuosi ædificij pulchritudinem admirantes, respondit, hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinquetur lapis super lapidem qui non destruatur: illi de re illa magna ante oculos posita loquebãtur, Christus vero eis illius rei finem & vastitatem in memoriam reuocat. Voluit nos docere cælestis magister cum cogitauerimus rem aliquam humanam insignem & amplam, oportere eius finem in animo versare & memoria repetere.

Eccl. 7. *Deut. 32.* *Thre. 1.* *Quod pars sensitiua imperet & nõ ratio, extrema miseria est.* *Luc. 21.* *Non nos decipiat præsens rerum quidẽ status sed futurum prospiciamus.* *Simile.*

Vt vinum iudicium turbat & perdit, at aqua tẽperatum non nocet: sic rerum humanarũ pulchritudo, generis nobilitas, nominis claritas & amplitudo, prosperitas honorum & magistratuũ, diuitiarum abundantia, & cætera huiusmodi, ad quæ plerique morta-

Prosperitates humanæ nos insolentes reddunt.

mortalium cęca auiditate inflammati rapiuntur, per se intempé E
ranter sumpta sunt vinum, purum illud quidem quod humanum iudicium lædit & perturbat, at si omnia hæc fuerint temperata memoria finis, & consideratione inconstantiæ & imbecillitatis, ita possunt sumi vt nequaquam noceant, quin etiam in ipsorũ affluentia poteris in tranquillitate viuere, cupiditatum ardore

Vtilißima est mortis memoria. sedato. Est enim mortis memoria aqua salutaris, vini humanarũ rerum moderatrix, quę non sinit vt effrenati ac concitati motus auersi à ratione animum perturbent. Venit tibi in mentem res quædam qua nimium oblectaris, sed quæ te suis illecebris potest à Deo abducere & separare, cogita statim quam cito res illa fi- F
nietur. Et considera quam stultum erit pro breui voluptate, pro re caduca, incerta & mortali, velle amittere summam illam inenarrabilem ac æternam beatitudinem, vbi viri sancti qui è cor-

Non commutemus æternũ temporali. porum vinculis tanquam ex carcere euolauerunt, summo illo ac sempiterno bono fruuntur. Peritus gubernator nauis non in principio & in medio ambulat, sed in fine, hoc est in puppi sedet ex quo loco totam nauem regit, eamque paruo clauo moderatur, & ita ad optatum portum tandem peruenit. Vis totam vi-

Consideratione mortis optime gubernatur vita. tam tuam ita gubernare vt salutis portum consequaris? nó quiescas in medijs solum considerandis, sed respice finem, sedebis G
cogitatione in exitu & fine rerum humanarum, & ita transibis mundi mare, gubernans, ac moderans vitæ nauem clauo rationis, donec ad portum beatitudinis peruenias. Fortasse hoc vo-

Psal. 118. luit significare diuinus vates cum dicebat in Psalm. Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas in æternũ propter retributionem. Quasi diceret, inclinaui cor meum ad implenda præcepta tua in æternum propter finem. Ac si dicat, ego rerum finé animo contemplans, mundi gloriam contempsi quam vidi fugacem esse & caducam, & tandem cõsumi & penitus interire, & te solum Deum quæsiui, atq; ad legem tuam complendam animũ H
præparaui. Nos igitur finem humanarum rerum altamente perpendamus, ne nobis dicatur idquod superbæ Babyloniæ dixit

Esa. 47. Deus per Esai. neq; recordata es nouissimi tui, sed dicebas, in sempiternum ero domina.

2. Tim. 4. *Miserunt Iudæi.* Non miserunt ad Christum, quoniam fere fit vt homines ad libitũ omnia velint. Vndè Paul. dicebat, venit enim tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt. Vndè fit vt ami-

Psal. 113. *1. Reg. 8.* cos quæramus qui nobis placentia loquantur, & qui nec videãt, nec audiant nostros defectus, sicut Iudæi Deos faciebant sine auribus. Quod homines idquod deterius est eligant, id quidem

proue-

A prouenit ex eo quod propriæ inseruiant voluntati, hinc fit vt Iudæi nollent sibi regem Samuelem & si à Deo datum, sed regẽ postulabant, quales ipsi erant. Plurimum ægretulit Christus quod ad Ioannem talem legationem misissent, & non adse, quando- quidem eis id aliquando obiecit dicens. Vos misistis ad Ioãnem. Magna erat sanctitas Ioannis quando ex ea sibi persuadebant Iudæi ipsum esse Christum. Vndè Luc. 5. dicitur, existimante autem populo in corde suo de Ioanne, si fortè hic est Christus: aut si nõ erat Christus, si fortè erat aliquis ex promissis in scriptura ad B liberandum & redimendum populum, secundum illud Deute. 18. Prophetam de gente tua &c. Ad tantam euaserat sanctitatem Ioannes vt Christus putaretur, nos vero vix eo peruenimus vt Christiani dici possimus.

Ioann. 5. *Luc. 5.* *Deut. 18.*

Miserunt Iudæi. Nolunt ad Christum ire à quo veritatem audiebant, iam enim mundus in eo versatur vt solum audire velit comprobantes suas pessimas negotiationes atque contractus, & laudantes deprauatam vitæ consuetudinem. Nolunt autẽ audire salutaria dantes consilia, sed eos potius qui deteriora, sicut fecit Roboam, & ideo decem tribus amisit. Quod homines sint C sui amantes & proprium iudicium insequentes, idcirco tot hæreses pullularunt. Nam fere fit vt cum aliquis deditus alicui vitio, iam in eo callum contraxerit, tandem aliquando in mentis cæcitatem prolabatur. Vndè Paul. dicebat, sol non occidat super iracundiam vestram: & quod de ira insinuat, etiam de quolibet peccato intellectum vult.

Veritatem iã non est qui velit audire. *3. Reg. 12.* *Mala consuetudo difficile eradicatur.* *Ephe. 4.*

Adulatores quales sint.

D Dixerunt hi legati & nuntij ad Ioannẽ, Tu quis es? credibile sanè est quod cum tantopere desiderarent vt Ioãnes responderet se esse Messiam, non ita frigide & inornate suam legationem proponerent, sed potius multis verborum ambagibus, lõgaque periphrasi vterentur, atq; adulatione, tandem ad institutum suum deuenientes, dicendo, Tu quis es? Hæc est enim adulãtium natura, & hoc vtuntur artificio, vt tandem optato potiantur fine. Vndè sapiens ait, homo qui blanditur proximo suo, fictisq; sermonibus loquitur amico suo, rete expandit gressibus eius. Quasi dicat, officium adulatoris est dare operam vt blanditijs suis homines capiat & vinctos teneat. Vnde ait D. Chrys. Quemadmodum oratoris finis est dictione persuadere, & medici medicina sanare, ita adulatoris finis est suaui eloquio decipere.

Adulatores sunt multi. *Prou. 29.* *D. Chrys.* *Simile.*

Seneca. Et Seneca, malum inquit hominem blande loquentem, agnosce E
tuum laqueum esse. Multi sunt adulationum amici, & dicunt, il-
Esa.30. lud Isaiæ: loquimini nobis placentia, ac si dicerent, delinite nos
illecebris & verbis blandis, audituiq; gratis. Nolumus veritatem
Plato in audire, quæ nobis aspera videtur. Vndè Plato adulatoré appellat
phedro feram humano generi pestilentem, similemque esse asserit impu
Plato in ro dæmoni, animos incautos funestis epulis fouenti, & sordibus
Exen. coinquinanti. Et alibi eum cum præstigiatore comparat & vene
fico. Est quidem adulator omni latrone deterior & capitalior,
quoniam non solum pecuniam, sed rationis iudicium surripit F
& aufert. Eam ób causam prohibebat Deus in lege vetere offer-
Leui.2. ri mel in sacrificijs, quia per illud dulcis adulatio significatur:
qui enim blandimentis & adulationum dulcedine perfunduntur,
mysteriorum Dei dulcedinem non sentiunt. Quamobrem pas-
Exod.12. cha comedebatur cum amaritudine, quod sit austera districtio ve
D. Aug. ritatis. Duo sunt genera persecutorum inquit Augustinus, vi-
tuperantium, & adulantium, sed plus persequitur lingua adula-
D. Hier. toris quam manus persecutoris. D. Hiero. nil est inquit quod tã
facile corrumpat mentes hominum quam adulatio. Et rursum,
nos ad patriam festinantes, mortiferos Syrenarum cantus surda G
Adulatio audire aure debemus, & transire. Et rectè quidem, nulla enim est
nes sunt musica auribus dulcior & suauior quam adulatio, sed nulla per-
cantus Sy niciosior & pestilentior. Id intelligens Dauid aiebat, corripiet
renarum. me iustus in misericordia & increpabit me, oleum autem pecca
Psal.104 toris non impinguabit caput meum. Quemadmodũ oleum flam
Simile. mam ignis accendit, sic adulatio erroribus fomentum admini-
strat. Ne credas adulatori, quoniam sub amici suauissimi per-
Simile. sona, est acerrimus inimicus. Vt speculum quidquid obijcitur
imitatur, & intuentium imagines repræsentat, sinistrum vero
dextrũ, & respicientem orientem versus, refert ad occidentem: H
Adulato- sic adulator voce & gestu te imitatur, si rides cachinnatur, si plo-
res quam ras, lachrymas fundit, si detrahis de aliquo, eundem mille vulne
sint falla rat maledictis: si te laudas, mirificis te ipsum laudibus effert, ver-
ces. satili ingenio suo huc atque illuc seipsum torquet & flectit. Si
orientem intueris, te repræsentat sed occasum intuenté: te præ-
sentem laudat, absentem irridet. Huic tali accommodari potest
Amianus tritum illud prouerbium natum ex Apologo Amiani, ex eodem
Iaco.3. ore calidum & frigidũ efflatur. Et B. Iac. ait, ex ipso ore procedit
benedictio, & maledictio, non oportet fratres mei ita fieri: nũ-
Simile. quid fons de eodẽ foramine emanat dulcẽ & amaram aquam?

Qui falsis laudibus ducuntur, adulatores suos muneribus fo-
uent,

A uent, illi vero eos ſpoliant & diripiunt. Quēmadmodum ligna ignem nutriunt, ignis autem ea incendio deuorat: ſic adulati ſuſtētant adulatorem, adulator autem eos abſumit. Quando viri illi priſci qui eruditione habebantur inſignes, fictis fabulis memoriæ prodiderunt fuiſſe Actæonem à canibus ſuis quos alebat deuoratum, ſignificare voluerunt, vt ait Phauorinus philoſophus, eum qui laudum ſuarum illecebris & adulationum blanditijs delinitur, ab illis deuorari & conſumi, quos ipſe ſæpenumero educauit: & non ſentiunt miſeri adulatores æternas eſſe pœnas quæ *Simile.* *Phauori.* *Adulatores ipſius adulati bona atque adeo ipsū adulatum exedunt.*

B eorum ſcelera ſequuntur. Cōtemnamus igitur adulationes, nec illis vnquam acquieſcamus. Nam vt vmbra quidquid facis imitatur, ſi ſtas, ſtat, ſi curris, currit, ſic adulator quocunq; te vertas ſequitur. Si taces, laudat tuum ſilentium: ſi loqueris, celebrat & admiratur tuam orationē, ſi gaudes, fingit ſe voluptate perfundi, ſi premeris dolore, mæſtum ſe eſſe oſtendit, in omnibus denique tibi reſpondet & te comitatur. Nullum enim decoris ſplendorē, nullam veram celebritatem adulationibus conſequimur. Nam vt accreſcente vmbra aut decreſcente, corpus ipſum nec augetur nec diminuitur, ſic nec laudibus meliores ſumus nec detra- Simile. *Adulatores aſtuti.* Simile.

C ctione amittimus de ſplendore veræ dignitatis. Quin potius cum ſæpe videamus homines impios, omnique ſcelerum genere profligatos, ab adulatoribus extolli, & à cæca atque temeraria multitudine celebrari, contrà vero viros excellenti ingenio præditos, virtute & ſapientia præſtantes, in ſilentio iacere, illuſtrius eſſe exiſtimandum eſt ab impuris hominibus nullis laudibus efferri. Hac ratione adductus Antiſthenes, vt eſt apud Laertium, cuidam dicenti, Multi te laudant, reſpondit, quid mali feci? Exiſtimabat inſignis Philoſophus, turpe eſſe à turpibus laudari. *Adulatores improbos laudāt, & bonos vituperant.* *Turpe eſt laudari ab improbis.*

D Vt Syluestria ſemina quæ figura & magnitudine accedunt ad triticum, non facile in cribro purgantur, ſic adulator imitans amicum, vix cognoſcitur, eamque ob cauſam difficile ab amicitia reijcitur. Reprehendit leue aliquid, vt tutius & libentius in grauibus aduletur, & ita molliti ſunt ſermones eius ſuper oleum, vt ait propheta, & ipſi ſunt iacula. Quemadmodum vile vitrum imitatur pretioſum cryſtallum, ita vulgaris adulator videtur aliquando verus amicus. Vt oleum fictilia vaſa quamuis dura penetrat & inficit cum ipſum ſit blandum & lene, ſic adulatio corda eorum quibus blanditur quamuis dura corrumpit, & perfundit, cum ipſa ſit ſuauis & iucunda, & vt oleum præbet nutrimentū flāmis, ita adulatio peccatis. *Laertius.* Simile. *Adulatores fallaces.* *Pſal. 54.* *Simile.* Similitudo. *Simile.*

Simile. Vt apes in ore ferunt mel & in cauda aculeum, sic adulatores in ore habent dulcedinem blanditiarum, retro vero fraudes & dolos. Si peccant grauiter occultantes veritatem quam nō debent silentio præterire, quanto grauius qui fallunt blanditijs, & obiurganda vitia laudibus efferunt? Vt Patroclus bellum illaturus, omnia Achillis arma sibi vsurpauit præter hastam, quod esset grauissima: sic adulatores omnes amicorum qualitates imitari videntur, præter reprehendendi libertatem. Consuetudo adulatorum apertè iudicatur in maximis lamentis & eiulatu Aepyptiorum in morte Patriarchæ Iacob: nam id præstabant ad beneuolentiam Ioseph conciliandam, & vt ipsi placerent quo tantopere indigebant. Quod ita esse, & non propter veram amicitiam, ex eo constat, quia quando Ioseph mortuus est, propter quem illi finxerant tunc eiulatum in morte patris, nullum intimum expresserunt sensum, cum sibi iam videretur nullum super esse quem reuererentur, nec præterea se indigere adulationibus vt inde præmia aliqua re portarent.

Simile. Gen. 50. Gen. 50.

Veritatem semper dicamus cum prudentia.

HVic legationi respondit gloriosus Baptista fidelissimè ipsam veritatem, absq; aliquo mundano respectu, dicens se non esse Christum, nec esse dignum soluere corrigiam calceamēti eius: ita & nos facere debemus, videlicet amplecti veritatem, & nullo modo mentiri pro quocunq; temporali commodo. Et quanuis veritas ipsa in ore omnium hominum reperiri debeat, præsertim tamen inueniri debet in ore concionatoris, qui debet eā absq; timore prædicare & humano respectu. Est tamen magnopere aduertendum ne ita dicatur veritas vt potius offendat quā prosit. Vt enim perdix est optimus cibus, sed non comeditur cruda, nullus est enim stomachus qui eam possit digerere. Sic veritas excellentissimum pabulum, sed non est proponenda cruda, sed assa aut cocta, & sale prudentiæ temperata. Nullus est stomachus qui velit crudam veritatem recipere. Quemadmodum dicenda est veritas docet D. Paulus ad Timot. ita scribens, prædica verbum, insta opportunè, importunè, argue, obsecra, increpa in omni patientia & doctrina. Aspicis D. Paulum docentem esse cū veritate patientiam & doctrinam coniungendam? Modum etiā quem concionator seruare debet in concionando, docuit etiam propheta Isaias dicēs, clama, ne cesses, & quasi tuba exalta vocē tuam. Non dicit loquere, sed clama, ac si dicat, non satis est veritatem

Mēdaces non simus. Prædicatores cū prudentia veritatē proferant. Simile. Correctiones cū prudētia exhibeātur. 2. Tim. 4. Esai. 58.

A tatem dicere sed necesse est vocem eleuare ad tantam peccatorum surditatem, ac ad tam profundum somnum opus est magnis clamoribus. Et addit quasi tuba, vbi vides verã prædicationem cũ tuba comparari. Vt enim in fine mundi ad sonitũ tubæ vt ait Apost. & apud Mat. ipsa veritas, mortui resurgent, sic multi spiritualiter mortui, audita concione resurgunt. Comparat etiam Deus concionem cum tuba, quoniam vt tuba ad bellum vocat et excitat, sic concio suadet fortiter cum mundo, carne, & diabolo pugnandum. Annuncia populo meo scelera eorũ, B vbi vides concionatoris officium esse scelera reprehendere, etsi multi contradicant. Præclare hoc nouerat beatus Hieronymus, cum diceret, licet hydra sibilet, victorq; Sinon incendia iactet, nũquam meum adiuuante Christo silebit eloquium, etiam præcisa lingua balbutiet. In Ecclesiast. ita scriptum legimus, verba sapientum quasi stimuli, & quasi claui in altũ defixi, non enim debent palpare, sed pungere. Nonne verba D. Ioannis erant stimuli & claui, cum regem Herodem audacter argueret & pharisęos genimina viperarum appellaret? lege concionem D. Stephani ad Iudæos, & videbis stimulos & clauos pungentes, ipsosq. Iu-C dæos duriter cruciantes. Tum etiam refert plurimum vt in ore principum veritas inueniatur, prælatorum, Iudicum, & cæterorum denique hominum. Simandius rex Aegypti sepulchrum sibi fecit magnificum, in quo erant statuæ eos repręsentantes qui de rebus dubijs disceptabant, & in iudicijs sententias ferebant, in quarum medio erat statua principis, cuius à collo suspensa veritas pendebat in quam ipse oculos, ad alia subclausos, conijciebat, librorum cumulo circunstante. Hæ imagines præseferebant iudices integros esse oportere, sed regem præcipuè, qui solam deberet intueri veritatem, vt refert Dio-D do. Sicu. Sed quid dicam principes? imo oportet omnes homines esse simplices & apertos, sed & prudentes, veritatis cultores, mendacij & fraudis inimicos. Veteres cum veritatem significare volebant, verbaque ab animo non discrepare, pingebant pomum persicum cum folio quodam adhærescente, nam per pomum illud intelligebant cor, per folium vero linguam, quæ debet esse cum corde coniuncta, ab eoque nullo modo abhorrere nec dissentire. Per solem etiam veritatem significabant, & res apertam veritatem continentes, affirmabant esse luce meridiana clariores. Vndè Pythagoras monebat neminem debere loqui faciem habẽtem aduersus solem, hoc est contra veritatem, at hodie vt verbis vtar diuini vatis, diminutæ

1. Cor. 15. Mat. 24. Simile. Prædicator vitia corrigat. D. Hier. Eccl. 12. Mar. 6. Matt. 3. Acto. 7. Simãdius rex Aegypti. Aenigma Diodo. Siculus li. 2 biblio. veritas digna amari. Aenigma Aenigma

Pythagor. sunt veritates à filijs hominum. Veritas summopere est diligen- E
D. Hiero. da, vndè D. Hieronymus tantus inquit in te sit veritatis amor,
in epis. ad vt quicquid dixeris, iuratum putes. Vt ciuitas in seditione non
Celan. potest esse beata, nec in discordia domesticorum domus: sic ho-
Simile. mo à seipso dissidens, qui aliud sentit, aliud loquitur, in quo os & animus discordant, nullam gustare partem tranquillitatis & huius vitę beatitudinis poterit.

Psal. 30. Veritatem quidem maximè diligit Deus iuxta illud Psalm. quoniam veritatem requirit dominus, nam vita colentis veri-
Simile. tatem est musica aptæ lyræ, mendacium autem inter veritates F
est chorda inepta, concentum labefactans inter temperatas & æquales: nihilominus tamen videmus quod veritas odium pa-
Terentius. rit. Mirum quippe ex tam pulchra matre tam turpem filium oriri, & quod mirabilius videtur, ipse filius cum mendacio copulatus, vult abscondere matrem, eamque viuam sepelire,
Pindarus. sed tempus eam in lucem profert. Vndè Pindarus ait, Tempus certam veritatem prodit, quodque latet in obscuro, enarrat. Sed multo grauius hoc ait his verbis Christus, cum dicit,
Matt. 10. Nihil opertum quod non reueletur, nihil occultum quod non
Pythag. sciatur. Pythagoras vt refert Aelianus duas res longè pulcher- G
Aelia. li. rimas ait esse hominibus diuinitus datas, nimirum veritatem,
12. de var. & beneficentiam, cum deorum immortalium operibus com-
histo. parandas. Non discrepat ab eo Demosthenes, qui autore Ma-
Demosth. ximo, interrogatus quidnam Deo simile haberent homines, gra
Maxim. uissime quidem atque elegantissime respondit, benignè quidem
ser. 8. facere, ac veritatem ipsam diligere.

DOMINICA TERTIA IN ADVENTV.

CONCIO QVARTA. H

Conuertamus nos ad Deum & pœnitentiam agamus.

Matth. 3. *MIserunt Iudæi ab Hierosolymis sacerdotes & leuitas ad Ioannem, vt interrogarent eum, tu quis es?* Ioann. 1. Matt. 3. Marc. 1. Luc. 3. Apertè quidem intelligemus si ritè considerare volumus, quales voces redderet Ioannes, & quidnam hominibus prædicaret, si legamus Matthæum, qui ait eum dicere, pœnitentiam agite, & appropinquauit regnum cælorum, & quamuis de re tanti momenti eos moneret, tam pauci tamen proficiebant, vt esset planè prædicare in deserto.

Vndè

A Vndè irascens contra ipsos gloriosus Ioannes, dicebat vt scribit Lucas, genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere à ventura ira? Facite ergo fructus dignos pœnitentiæ. Tum etiam vt illis timorem incutiat, vt ad Deum conuertantur, minatur dicens, iam securis ad radicem arboris posita est omnis enim arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Si conuertendo se tam multos huiusmodi vocibus & minis vt scribit Lucas, interrogabant enim eũ turbæ dicentes, quid ergo faciemus? Respondens autem dicebat illis, *Luc.3.* *Matt.3.* *Luc.3.*

B Qui habet duas tunicas, det non habenti, & qui habet escas, similiter faciat; venerunt autem & publicani, vt baptizarentur, & dixerunt ad illum, Magister quid faciemus? at ille dixit ad eos, nihil amplius quam quod constitutum est vobis faciatis: interrogabant eum milites dicentes, Quid faciemus & nos? ipsis etiam suam dixit sententiam: si inquam videndo tot pœnitentiæ signa, nihilominus sibi videbatur quod in deserto prædicaret, quid nostri temporis concionatores dicent? Qui etsi prædicent extremum iudicium tam crebro, & ita per singula sicut Christus nos docuit & sacri Euangelistæ, vix tamen est *Verbum Dei quantas habeat vires.* *Dolēdum est quod modo tam exiguos referat fructus verbum Dei.*

C aliquis qui etiam præ timore conuertatur, aut pœnitentiam agat, sed planè est prædicare in deserto. Ionas nuntiauit euersionem Niniuitis, qui pœnitentia Deum placarunt, & incolumes euaserunt. Rex Balthasar noluit pœnitentiam agere, etsi Deus maximè ei comminaretur, & eadem nocte fuit interfectus. Si ad Deum verum toto animo confugisset, consequeretur salutem, si non corporis, certè animi, iuxta illud, conuertimini ad me, & ego conuertar ad vos. Hæ quidem erant voces quas emittebat Baptista, pœnitentiam agite, appropinquauit enim regnum cælorum: ac si diceret, conuertimini per *Ionæ.3.* *Dan.5.* *Zacha.1.*

D pœnitentiam ad Christum, & ipse qui est regnum cælorum, suscipiet vos. Appropinquauit dixit de præterito, vt eius quod diceret significaret certitudinem. Non nulli codices habent appropinquabit, quasi dicat, in propinquo est regnum cælorum. Hoc nobis Deus per Isaiam commendare voluit cum ait, lauamini, mundi estote, Quasi diceret, lauate animas vestras lachrymis & pœnitentia, & mundi estote, hoc est in puritate perseuerate. Date operam vt vos iterum non contaminetis. Multi se abluũt, sed mũdi non sunt, quia statim ea eadẽ peccata admittunt, & post lachrymas quibus sordiũ maculas delere debebãt, ea quæ deplorauerãt, iterũ repetũt. Hos appellat D. Petrus canes ad vomitũ reuertẽtes, idquod Salomõ in Prou. scriptum reliquerat. *Conuertamus nos ad Deũ & ipse nos cõplectetur.* *Isai.1.* *Perseueremus in virtute.* *2.Pet.2.* *Prou.26.*

Tanta est pœnitentiæ amplitudo, vis & excellentia, vt per eam E
peccatores teterrimi ad animi candorē & puritatem perueniāt,
& ab omniū scelerum maculis expurgentur, iuxta illud Ezech.
Ezech.18 si impius egerit pœnitentiam &c.

Priusquam caperetur Hierosolyma, hortabatur diuinus vates ille Hieremias Iudæos, imo Deus per Hieremiam, vt agerent pœnitentiam, & gemitu ac planctu, indutique cilicio ad Deum clamarent, & preces ex animo funderent. At illi Deum contemnentes se veluti pecora ventri & epulis tradebant, & lætitia elati occidebant vitulos: Comedebant carnes, ingurgitabantur vino dicentes, comedamus & bibamus, cras enim moriemur; ac si dicerent, quoniam vita breuis est, quæramus voluptates in hoc mundo, totosque nos delicijs tradamus. Vide impiorum pestilentia verba, fortasse verba illa, cras enim moriemur, dicebant ironice & irrisorie. Cum enim Propheta Iudæorum excidium imminere prædiceret, illi verba eius deridebant, dicentes in eius contemptum, comedamus & bibamus, nam vt delyrus ille ait, cras moriemur. O quam quidem apte hæc quadrant hominibus nostri seculi nequissimis & improbis! Quandoquidem ita absque Dei timore & hominum, se totos vitijs obruunt & ingurgitant. Emittebant diuini vates pias & queribundas voces, hortabantur Iudæos ad pœnitentiam, pietatem & religionem, sed quemadmodum nō dulcescit mare dulcibus fluminibus in illud quotidie introeuntibus, ita neque nos vitam nostram emendamus, etsi fluuij doctrina abundantes ipsorum concionatorum, in amaritudinem nostrorum vitiorum influant. Quare hæc tibi in animo diligenter propone. Tu vero nolim existimes solos Iudæos verba Dei contempsisse, nos enim Christiani, nos sumus illi quos Deus quotidie uocat, quique eorum voces & clamores despicimus, & pro nihilo putamus. Clamat adeo Christus non cessans clamare, vt dicat in Psalm. Raucæ iactæ sunt fauces meæ. Vocat nos per Prophetas, per Apostolos, per euangelium suum, per concionatores, per inspirationes, per aflictiones, per prosperitates, at nos veluti aspides surdæ, aures obturamus. Vocabat Deus Samuelē, & ille respondebat Hæli, qui eū hortabatur vt dormiret. Vocat nos Deus, & respondemus mundo nobis suadenti vt in peccatis dormiamus, nec vnquā mētis oculos aperiamus, & ad Deū leuemus. Nos autē mūdo potius quā Deo obtēperātes, in somno obliuionis permanemus. O de idiā nostrā & intolerabilē amētiā! respondeamus Christo nos ad pœnitētiā vocāti, surgamus, ne falia mundi

Hier.6. *Esai.22.* *Mali irridēt admonitiones Dei & seruorū eius.* *Mali & Dei timorē & apud homines verecūdiā amiserūt.* *Simile.* *Parū ex concionibus proficimus.* *Psal. 68.* *Multis modis nos vocat De'* *Simile.* *1. Reg. 3.* *Res mundanæ nos coturbant quo minus conuertamur.*

F G H

A mundi suasioni decepti, in perpetua ignominia & scelere volutemur, atque videatur nobis prædicare quasi in deserto. *Diuinas inspirationes nō spernamus.*

Miserunt Iudæi. Considera inconstantiam Iudæorum, qui cū instanter à Deo Messiam postularent, & venisset iam, nihilominus tamen vel cogitatione solum quod Christus esset, statim nauseabant & molestiam maximam sentiebant, atque alium quærebant. Sicut olim cum tantópere regem à Samuele postulassent, & ipse Saulem eis constituisset, nihilominus tamen præ summa inconstantia, antequam imperaret, iam alium ex postulabant. Incipiunt iam persequi Baptistam & Christum. *1. Reg. 10*

B Fere enim fit vt bonos mali persequātur, cum tamen verum sit non amplius duraturum mundum quam duret prædestinatorū numerus: Si enim hoc mali considerarent, pluris certè facerēt bonos & sanctos viros. *Bonos mali persequuntur.*

Tu quis es? Christum odio habebant quòd eorum vitia reprehenderet, tum etiam Ioannem ideo quodammodo contemnebant, quod eis videretur paulo austerior. Volunt vt dicat se esse Messiam, vt sint schismata inter ipsos, & ita in tanta seditione concitato populo, neque vnum neque alterum admitteret, & amborum reprehensiones effugerent, donec veniret alius qui cum eorum moribus consentiret. *Mali amici sunt discordiæ & dissensionis.*

C

Non sum ego Christus. Noluit accipere & agnoscere quod sibi offerebatur, sed Dei honori inseruiuit, non autem fecit vt Lucifer. Non absque causa ait Berna. Quod Luciferi sedem amissam, sibi Ioannes vendicat. Fuit tanquam alter Ioseph qui noluit cum domini sui ignominia, à quo beneficia multa acceperat, condescendere voluntati dominæ suæ. *Ioannes obtinet sedem quā amisit Lucifer.* *Gen. 39.*

Tu quis es? Quando aliquis vult agere pœnitentiam, dicit ei dæmon, Tu quis es? Considera quam sis debilis, non debes ieiunare, quia nimium extenuaberis, ne restituas, quia fies pauper, ne honorem detractum reddas, quia ignominiosus. Quando aliquis est peccator, interrogat Deus, Tu quis es? es ne rationis cō pos? Es ne Christianus? num fortè amens factus es? Quare miseriā tuam non consideras, pericula, & damna? *Dæmō nobis impedire molitur pœnitentiam.* *Monet Deus homines.*

D

Medium tenere debent qui alios regunt.

DIxit præterea gloriosus Ioannes his nuntijs, dirigens etiam verba sua ad vniuersos Iudæos, Medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis. Vndè intelligas illud regij vatis, Deus autem rex noster ante secula operatus est salutem in medio terræ: *Psal. 73.*

acsi diceret ; Dei filius vnigenitus, à cælesti fastigio ad terram descendens, humanam induit formam, & in Iudæa natus est, ibi docuit, ibi fuit vulneribus affectus, ibi fuit mortuus & sepultus, & redditus ad vitam. Et quoniam hæc omnium salus, hæc redēptio fuit in Iudæa, quæ est in medio mundi sita, tanquam in theatro peracta spectantibus mortalibus, ait diuinus vates, eā à Deo fuisse in terræ medio effectam. Qui enim pro mundo passus est, pulchrum fuit vt in medio mundi pateretur. Sed moralius loquēdo, per hoc medium intelligitur illud medium, quod qui alios regunt seruare debēt, siue corpora siue animas regant, siue vtrūq;. Cum quidam Gymnosophista nomine Calanus, iuisset quondā ad Magnum Alexandrum, attulit secum vt narrat Ioānes Monachus, corium bouis, durum admodum & siccū, quod in terrā proiecit: cum autem super vnam eius extremitatem pedes poneret, erigebatur corium ex altera, & in omnibus extremis partibus similiter eueniebat, cum autem se in medio illius collocaret & pedes figeret, constitit corium, & ex omni parte quieuit. Voluit hac re insignis philosophus persuadere Alexandro, vt medium eligeret, si vellet regnum suum in tranquillitate seruare. Cor hominis est in medio corporis, sol in medio astrorum errantium, centrum in medio sphæræ, virtus in medio extremorū: ideò Aristot. quanto magis inquit aliquid accedit ad medium, tanto melius est. Hora. ita ait, est modus in rebus, sunt certi denique fines, quos vltra, citraque, nequit consistere rectum. Et Ouidius, Medio tutissimus ibis. Et D. Bern. Medium inquit tene, si non vis perdere modum. Quemadmodum motis elemētis sola terra quiescit, quia est in medio mundi constituta, sic alijs perturbatione concitatis, nullaque firmitudine consistentibus, tu firmus & constans permanebis, si medium tenueris, ab eoque non declinaueris. Aequo pondere & mensura res sunt ponderandæ, idest cum iustitia & ęquitate. Nam vt ait in pro. Salomon, statera dolosa abominatio est apud Deum. Et iterum, pondus & pondus, mensura & mensura, vtrumque abominabile est apud Deum. Et in Leuit. scribitur, nolite facere iniquum aliquid in iudicio in regula, in pondere, in mensura: statera iusta, & æqua sint pondera, iustus modius æquusque sextarius. Etsi hæc de ponderibus & mensuris intelligantur ad literam, tamen existimo esse præcipuè ad iustitiam & æquitatem & animi iudicium referenda. Oportet iustitiam quæ in æqualitate consistit seruare, & res omnes iusta statera metiri. Qui fluxa pręeligunt, apud quos maioris pōderis sunt incerta & caduca, quam certa & immortalia, falsam

Iudæa in medio mūdi sita est.

Principes prælati & iudices nō debent esse factiosi sed neutri

Ioan. Mona. Exemplum.

Qui regūt mediū tenere debent.

Similia.

Ari. li. 4 Poli.

Hora.

Ouid. 2. Metamo.

D. Bern. libr. 2. de conside.

Simile.

Iustitia & æquitas in omnibus seruanda.

Prou. 11.

Prou. 20.

Leui. 19.

Falso vtitur pondere qui an-

A falsam habent iudicij bilancem, & mendaces sunt in ponderibus: Diuitiæ, magistratus, mundi honores & voluptates, & cætera huiusmodi, quæ decepti mortales magnificant, in Salomonis mortalium sapientissimi statera, nullius sunt ponderis, nullius, pretij, vana sunt & ipsa vanitas. Vndè ipse ait, vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Id dixerat antea his verbis eius pater in Psalm. mēdaces filij hominum in stateris. Quasi diceret, tanta est mortalium vanitas, vt non solum ignobiles & plebeij, sed etiam clari, & in hominum celebritate versati, sint vsque adeo B futiles & leues, vt si omnes in vnum collecti cum ipsa vanitate ponantur in bilance, præponderet vanitas ipsa, & illi tanquam leuiores sursum efferantur. Hæc omnia sequuntur incommoda ex eo quod non seruentur media in consideratione rerum.

teponit tēporalia æternis.
Eccle. 1.
Psal. 61.
Leuiores sunt mūdani omni vanitate.

Vtinam omnes quibus est regendi cura demandata, vterentur medio, pondere, & mensura, & regula certa & fideli in sua gubernatione. At sunt nonnulli qui eorum aduersus quos odio flagrant, res gestas magnas & illustres, parua quadam harundine metiuntur, volentes eorum gloriam minuere & ex- C tenuare, etsi possent penitus extinguere: eorum autem res paruas illas quidem & minime laudabiles, quos amore prosequuntur, longa virga metiuntur, eos laudibus efferentes & nimijs studijs celebrantes. Duas habent virgas, vnam odij & inuidiæ, alteram deprauati amoris & affectionis. Itaque mensurant res non virga iustitiæ rectæ, sed affectus corrupti. Non de illis loquor qui iustitiam colunt & pietatem, quorum multos esse non ignoro, sed de his qui normam non habent rationem, sed voluntatem, qui dicunt, sic volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas. Dicens quidem gloriosus Baptista me- D dius autem vestrum stetit, vult significare Christum esse iustum iudicem, apud quem non est acceptatio personarum. Rectus iudex qui meritorum momenta perpendit, & munus suū ad rectam iustitiæ in æqualitate consistentis, normam dirigit, vnam tantum virgam habet rectam, bona ac mala metientem. Duabus enim rebus respub. continetur, præmio & pœna. Id voluit significare Salomon in Prouerb. vt supra diximus, quando dixit, pondus & pondus, mensura & mensura, ac si diceret, eos detestatur Deus qui diuersis vtūtur ponderibus & mēsuris, qui idem factū inimico vituperāt, in amico laudibus efferūt, qui nō volūtatem suā iuxta leges, quin potius leges ipsas iuxta suā volūtatē metiūtur. Adducūt eas ad deprauatā affectionē

Qui gubernant debent cæteros metirī æqua omnibus mēsura.
Iudices mali vtūtur inique pōdere & mensura.
Christus non est personarū acceptator.
Aequitas sustentat rempub.
Prou. 20.
Mali volunt vt leges cū ipsis conformentur.

illasq; ita vertunt & euertunt, vt modo videantur lugere, modo E lætitia gestire & tripudiare. Duos homines idem delictum pariter committentes, seque pari culpa implicantes, vno atque eodẽ textu impariter iudicant: quem amplectuntur amicitia, aut à quo munera acceperunt, libere absoluunt, alterum autem quem tali non prosequuntur amore & affectu, grauiter damnãt. Cum lex deberet esse regula recta ad quam mores dirigerentur, efficiunt illi eã regulam lesbiam quæ ad eorum mores dirigatur. Ad quam alludit Aristot. Vt araneæ ex floribus salutaribus efficiunt venenum, sic nonnulli iudices & iuris periti ex legibus iustis conflant & sibi & alijs perniciem. Ipse Deus omnia mensu- F ra, numero, & pondere disposuit, non ait in ponderibus, sed in pondere, nec in mensuris, sed in mensura quidem. Duas habet mensuras iudex qui respicit ad munera: nullum est iudici vitium tetrius cupiditate & auaritia. Scitum est illud Pontij samnitis, qui aiebat se velle tunc natum esse quando Romani munera accipere cæpissent, non enim passus esset eos diutius imperare. Intelligebat vir sapiens, vix posse rempub. stare cum iudices & gubernatores accipiunt munera. In Deute. ait ita Deus, non accipies personam nec munera, quia munera excæcant oculos G sapientum, & mutant verba iustorum. Et Salomon inquit, munera desinu impius accipit, vt peruertat semitas iudicij. Et Isa. Væ qui iustificatis impiũ pro muneribus. Omnis enim præsul & quicunque est in dignitate constitutus, in medio suorum esse debet, omnibus consulens, æqualitatem seruans, populum ad summam pacem perducens. Fieri nequaquam potest vt pax existat, vbi inæqualitas regnat. Christus Deus noster suis apparens stetit in medio eorum, & dixit pax vobis. Qui in medio est omnibus prouidens, iustitiam quæ in æqualitate consistit, amplectens, hic subditos quidem suos in pace conseruabit. Hoc non solum Christiani, sed etiam gentium philosophi intellexerunt. H Ex quo effectum est vt Mercurium per quem principem significabant, caduceum manu tenentem depingerent. Est quidem caduceus virga quædam se inuicem serpentibus osculantibus circundata, & supra alis ornata. Per virgam intelligitur recta iustitia, per serpentem significatur prudentia, per osculum serpentium pax, ideò princeps iustitiam colit & exercet, & prudentia munitur, vt respub. in pace & securitate vitam degat. Qui autẽ ita rempub. rexerit, alas habebit ad volãdum in cælum, vbi æternam gloriæ coronam consequetur.

Iudices iniqui leges ipsas adlibitũ cõtorquent.

Simile.

Aristo. 5. mora.

Sapi. 2. & Isa. 28.

Iudex non debet recipere dona & munera.

Deut. 16.

Prou. 17.

Isai. 5.

Ioann. 20

Iustitia in æqualitate consistit.

Principẽ & iudicẽ quomodo depingerent antiqui.

Iudex rectus à Deo præmiabitur.

Ambi-

A *Ambitio humana quanta sit, & quibus comparetur.*

VOlens huiusmodi nuntios ab errore omni reuocare Ioannes, & docere quantopere à Christo ipse superaretur, quē tamen nolebant verum messiam admittere, dixit se non esse dignum procumbendo soluere corrigiam calceamenti eius. Vnde colligas quanto odio prosequeretur ambitionem, præsumptionem, & iactantiam, quæ tantopere in mundo regnat, quæq; pulchre per statuam Nabuchodonosor significatur. Hic est seculi status, B hæc est mundi conditio, nulla est in eo firmitas, nulla perpetuitas, nulla constantia. Intuere animo hanc statuam amplam & eximiam, ex auro, argento, ære, & ferro conflatam, qua mundi regna, nominis celebritas, diuitiæ & dignitates significatæ sunt. Videbis eam fictilem in pedibus, fragilem & caducam, quæ ruit, fluxit, & euanuit, & fuit in minutissimas fauillas redacta, quæ raptæ a vento amplius non apparuerunt. Huiusmodi sunt ea ad quæ insipientes mortales desiderio flagrantes rapiuntur. Cum se tibi ante oculos obtulerint mundi opes & honores, & magnum quidpiam atq; gloriosum tibi visum fuerit harum rerum decus, C caue ne decipiaris. Quæ in summo à pretiosa incipiunt materia detrimentis cursum conficiunt & tandem in vilissimam materiā finiuntur. Si huiusmodi res tibi ante oculos principium proposuerint, respice ad earum finem, videbis eas in luto finiri & terminari, incertasq; esse, instabiles, & in casu sitas: earum fundamētum lutum est caducum, & finis interitus, quamquam in lætitia auri, exordiri videantur, in mērorem tamen terræ desinunt & in nihilum rediguntur. Fluctus maris se in altum extollentes, sonitum horribilem edentes, longe lateq; spumantes, cum attingunt terram littoris, statim extenuantur & consumūtur: eodem mo D do sublimes mundi status ac splendidi tituli, qui in mare huius mundi multos rauco vanitatis sonitu terrebant, cum attingunt terram sepulchri, confestim desinunt esse, & finem faciunt. Infelix fructus bonorum huiusmodi & potentatus. Dic mihi si maximam famē haberes, sufficeret tibi tantum cibum videre, non comedendo illum? Sed magis appetitum excitaret. vide qui honores ambis & seculi dignitates, quod non de illis plus habes quam videre illas. Non enim satiant, non quietant appetitum, sed magis accēdunt voluntatem. Quid prodest possessori diuitiarum & honorum, nisi quod cernit diuitias & honores oculis suis? Non plus alijs eis vtitur, & quemadmodum Tantalus in medijs aquis sitit. Tantalus à labijs sitiens, fugientia captat flumina. Quid rides?

Humilitatē quanti faceret Baptista.

Danie. 2.

Honores mundani quā debilia habeāt fūdamēta

Res mundanæ tanquā somnium reputandæ sunt.

Considera finē rerū mundanarū, & parui eas pendito.

Simile.

Potētiam humanā mors ipsa destruit.

Similitu.

Honores mundani appetitū non satiāt

Hora.

des. Mutato de te nomine fabula narratur. Tu Tantalus es qui E in medio diuitiarũ & honorũ, siti peris. Si hoc diligenter consideraremus, nõ tã caro mundanos honores cõpararemus. Honores, diuitias, voluptates & quæcunq; mundus dare nobis potest, prius emimus quã videamus. Nã si prius videremus, nõ ita pateremur ꝓ acquisitione tãtorũ laborũ. Verũ nos vt cæci in omnia mũdi oblectamẽta ruimus, nõ attendẽtes quid faciamus, nos metipsos vẽdẽtes, libertatẽq; nostrã ꝓpterea erogãtes. Disce ergo ex hoc loco quę sũt mũdi pri⁹ diligẽter aspicere, q̃ emere. Sic đ quadã anima sapiẽte legitur in Pro. considerauit agrũ, & emit eum. F

Hora. Diuitiæ excitant appetitũ cupiditatis. Prosperitates humanas si recognosceremus nõ tã caro emeremus. Prou. 31.

Mihi videtur accẽsæ stupæ similes esse arrogãtes, nã & illa post incẽdiũ, tumidũ quid esse, & in nescio quid præcipui immutata videtur, modicũ vero passa cõtactũ, totũ amisit, omni puluere vilior apparẽs. Tales sunt illorũ animi: altitudo si quidẽ valida nõ est, sed quemadmodũ aquaticæ ampullæ facile rũpũtur, ita & illi facile pereũt. Ambitiosi ima petũt vt ait Gregor. dum superbiendo altiora appetũt, & quo magis extollẽdo se erigunt, eo magis ruẽdo inferius tendunt. Terrenã quippe gloriã quærũt, & infima sunt quę prospiciũt, dum superbiendo alta sequũtur. Vnde miro & diuerso modo res agitur, vt humiles cælum petant, dum se in G ferius deijciant, superbi infima appetant, dum despiciendo cæteros quasi in altioribus extolluntur. Isti se dũ despiciunt, cælestibus iunguntur, illi se eleuantes deprimunt. Vnde de talibus apte dicitur, humiliat autem peccatores, vsq; ad terram. Isti similes sunt concharum marinarum, quæ in ipso plenilunio sese pandunt plenissimæ, at vero decrescente luna etiam ipsę decrescunt. Sic etiam elati & ambitiosi si adulationibus quibusdam laudantur, insolescunt, si autem nemo eos laudat, statim ipsi mortui quidem sibi esse videntur. Cæterum quam alte hæc honoris & principatus cupiditas visceribus nostris infixa sit, vt alia præ- H tereamus exẽpla, declarat fratrũ Ioseph inuidia, qui fratris somnium de principatu suo adeo indigne tulerũt, vt de indignissima eius nece pessima consilia inierint. Vsq; adeo enim ambitionis virus multorum pectora inficere solet, vt ne somniando quidem sibi præferri aliquem ęquo animo patiantur.

Simile. Similitu. D. Greg. li. 32. Mora. cap. 8. Humiles Deus extollit. Psal. 146 Simile. Superbos humiliat Deus. Gene. 37. Ambitio detestabile vitium.

DOMINICA QVARTA IN ADVENTV.

CONCIO PRIMA.

Frater Lu. Gra.

ANNO *quintodecimo imperij Tyberij Cæsaris, procurante Pontio Pilato Iudæam.* Luc. 3 Vide etiam Matth. 3. Marc. 1. Ioann. 3.

Fami-

A Familiaris rerum gestarum scriptoribus consuetudo est, cum rem aliquam insignem narrare volunt, tempus quo ea res contigit diligēter adnotare, & regis nomen sub cuius imperio ea res gesta sit, & annum & mēsem, interdū etiā diē & horā commemorare. Sic in huius Euāgelicæ lectionis exordio diligentissime sanctus Lucas tempus descripsit quo præcursor cæpit Christū annūtiare. Possumus etiā dicere vt ait Grego. Quia illum prædicare veniebat, qui tum ex Iudea, tum ex gentibus multos electurus erat, per regem gētilium & principes Iudæorum prædicationis tem-
B pora designantur. *Imperij Tyberij Cæsaris*, Vide quā citissime huiusmodi imperium euanuerit. Gloriantur complures de maiorum suorum splendore, quasi sibi aureum quoddam caput affingentes, iactant diuitias & fortunas suas, aliaq; caduca & fluxa seculi bona: quæ certe gloria fortunæ vnico iactu mirum est quam cito aboleatur. Qua de causa quo securiores in his videmur, cautius agere debemus, ne his tentationibus succumbamus, à quibus grauissima nobis imminent pericula, sed semper simus parati & in timore, iuxta illud sapientis, beatus homo qui semper est pauidus. *Et Lysaniæ Abilinæ Tetrarcha*. Quis
C fuerit Lysanias iste non satis inter veteres scriptores constat. Nicephor. namque, Theophy. & Beda, Hunc Herodis esse filium arbitrantur, quod tamen non vsque adeo verisimile est, quandoquidem Aegesippus vicinus Apostolorum temporibus, & Iosephus, qui diligenter regni diuisionem & nomina filiorum Herodis retulit, nullam huius Lysaniæ mentionem facit. Vnde videtur Tyberium Cæsarem hanc regni partem, quæ matri per mortem Salome testamento obuenerat, huic Lysaniæ matris nomine gubernandam commisisse,

D. Grego. in Euan. hom. 20.
Gloriari de generis nobilitate vanū est.
Prou. 28.
Niceph. Theophy. Beda. Aegesip. Iose. D. Greg.

Procurante Pontio Pilato Iudæam. Dicit beatus Grego. quod cum
D Ioannes venisset ad prædicandum Christum esse regem & sacerdotem, idcirco mentionem facit Euangelista quisnam esset tunc præpositus tam statui Ecclesiastico, quam seculari. Notandū sane est quod Ioannes qui sanctificatus antequam natus, qui nunquā lethaliter deliquit, qui à teneris annis se in desertū abdidit, multa sentiebat & præclare intelligebat diuinam iustitiam, & eius extremum iudicium quale futurum sit, quandoquidem ita asperam ducebat vitam & pœnitentiam agebat, Quid putas senserat de delicijs mūdanis & reb' hui' seculi, quādo eas ita vilipēdebat? credibile sane est ꝙ aurē vnā intētā haberet gemitib' & vlulatib' inferni sēpiternis, alterā vero Cāticis & hymnis cælestis beatitudinis atq; tāto sanctorum gaudio & splēdori atq; ita ne hęc

Rigidum futurū est iudiciū extremū, idcirco pœnitentiam agamus.
Quas considerationes inire debeamus ne pereamus.

amitteret

amitteret bona, & ne illa pateretur, tam rigidam agebat pæni- E
tentiam atq; asperrimam.

Ludo. Gra. *Sub principibus sacerdotum Anna & Caypha.* Satis aperte constat quanto rectius hoc tempore gentilitas gubernabatur quam Synagoga, quando gentilis populus cum adeo copiosus existeret, ab vno tantum capite regebatur, nempe ab vno Imperatore, populus autem Hebræus angustus & paruus, multa capita & moderatores habebat, vt patet ex ipso contextu, quod certe erat indicium perditionis illius atq; ruinæ, cum ruinæ subiecta sit omnis respub. à varijs capitibus gubernata, secundum illud, omne re- F
gnum in se diuisum desolabitur. Respub. varijs capitibus constas, recte gubernari non potest, neq; gubernatores ipsi diuitius conseruari possunt. Vnde triginta senatores qui tyrannice occupauere rempub. Atheniensem, ita perperam eam moderabantur, vt breui fere tota fuerit prostrata, & ipsi gubernatores intra breue tempus fuerint per Thrasybulum impugnati & omnino deuicti, atq; suis honoribus spoliati, vt refert Iustinus. Quoniam Hebræi ambitiosi erant atq; dominādi maxime cupidi quidē, ideo erant inter ipsos tot capita & tot Pontifices, non enim satis ad- G
uertebant quantorum malorum seminarium sit ambitio. Certe dominium atq; imperium vitæ præsentis vt multum ad mortem vsq; tantum ostentatur. Nam quemadmodum in nemore aliquo dignoscuntur quidem arbores aut ex proceritate, aut frōdibus, vel aliter, cæterum si præcissæ comburantur & conuertantur in cinerem, non dignoscitur quis cinis sit huius vel illius. Sic quamuis in hac vita homines dignitatibus dignoscantur ac differant alij ab alijs, morte tamen interueniente præcisi & in cineres reuersi, non dignoscuntur, neq; cinis regis differt ab aliorum cineribus.

A multis capitibus detrimentū patitur Respub.

Luc. 11.

Autor.

Athenienses cur ruinæ expositi sint.

Iust. li. 5.

Autor.

Simile.

Sicut domus ædificata super arenam licet à nullo vento impel- H
latur, ipsa ex sese paulatim subruit, ita quamuis homo humanis plenus honoribus se ita prudenter habeat vt nullus fortunæ impulsus depellat eum à sede sua, nihilominus tamen quia homo est, hoc est ex humo, casurus tandem perse est atq; in sepultura deponendus.

Dignitates humanæ quo redigantur.

Simile.

Factum est verbum Domini super Ioannem Zachariæ filium in deserto.

Quæstio. Cur Deus quo tempore Iudæorum res adeo deiectæ erant, & respub eorum tam varie dissipata, ac in gentilium potestatem redacta, præcursorem suum ad pœnitentiam hominibus prædicandam destinauit? Hoc certe eo consilio factum videtur, vt non

Respon. modo viri sancti doctrina, sed rerum etiam publicarum ruina,

magistra

A magistra eis veritatis & pęnitentiæ foret, eademq; spes omnes quibus nitebantur, fallaces & inanes ostenderet, idq; non aliunde quæ sitis sed domesticis ac familiaribus exemplis & argumentis comprobaret. Non enim temere dictum est, sola vexatio dabit intellectum auditui: & quos doctrina non erudit, certe calamitas ipsa ac malorum experimenta docent. Hoc autem medicamento Iudæi maxime indigebant, qui Dei præsidio neglecto, inania mundi præsidia consectabantur. Cur Spiritus sanctus qui huius sancti viri ductor atq; magister erat, hoc tam rigidum vitæ B genus ei indixerit, hoc vel maxime in causa mihi fuisse videtur, quod illum ad prædicandum hominibus pœnitentiam destinarat vt eius verba testantur: ideoq; cum Dei opera perfecta sint, non mirum si quem ad persuadendum pænitentiam delegerat, talem esse voluerit, qui non modo verbis, sed factis etiam atq; toto corporis habitu pœnitentiam prædicaret. D. Hieron. in Epis. ad Nepotia. Sic ait, delicatus magister est qui pleno ventre disputat de ieiunijs Sacerdotis lingua, mens, manusq; concordent. Altera vero ratio fuit vt hoc modo dominus testi suo autoritatem & magnam sanctitatis opinionem conciliaret, quæ ad eius testi C monij fidem comprobandam maxime faciebant. Homines enim qui corporis sensibus ducuntur, cum earum virtutum quæ intus in animo latēt, splendorem minime videant, eas maxime mirantur quæ corpore exercentur, ideoq; laboribus & inedia corpus atterere, maximum quiddam esse arbitrantur, cum ipsi corporis obsequio perpetuo addicti sint. His ergo de causis asperrimũ vitæ institutum Spiritu sancto instigante delegit Ioannes. Adde his etiam quod hac ratione vir sanctus magis magisq; carnem spiritui subijciebat, quo enim magis caro nostra fuerit inedia & laboribus fracta & debilitata, hoc minora aduersus spiritum bel- D lorum incendia suscitat. Quare Ioannes non tam vocis prædicatione quam carnis castigatione Dominum laudabat & populum instruebat. Hanc autem eius virtutem non postremo loco Angelus posuit cum Zacharię patri dixit, erit magnus coram domino: & vinum & siceram non bibet. Neq; vero Ioannes hoc solo abstinentiæ præsidio contentus fuit, sed addidit etiam abstinentiæ solitudinem, quę maxime ad innocentiam tuendam adiuuat. Vnde percontanti cur Ioannes qui tam insigni sanctitate prædictus erat, vitã omnẽ in solitudine transegit? Respõdebimus vt tãto ab omni esset pecato purior, quãto ab omni peccãdi occasione & hominũ cõsuetudine erat secretior. Ad hoc autẽ solitudo maxime conducit, quę peccandi occasiones vno ictu amputat.

Isa. 28.

Fra. Lu. Gra.

Virtutes cũ nõ corporis oculis cernamus flocci facimus.

Carnẽ abstinentia macerem.

Luc. 1.

Solitudo innocẽtiã conseruat.

P. rursus occasiones d...

Vnde

Vnde rogo tāta virtus Ioāni inerat, vt suis verbis tā multos cō E
uerteret? Is plane non aliud Euāgelium quā nos prædicabat: cur
ergo tot homines ad Christū inducebat, nos vero nullos aut tam
paucos? fiebat id vtiq; cū morib9 & vita etiam prædicaret. Cur
enim Eliæ verbis rex Achab pessimus obtēperauit? Certe quia in
suo conspectu hominem videbat pœnitentia pallidum, rigidum,
cilicio indutū, noctu, diuq; altissimę cōtēplationi vacātē, sic etiā
credebāt omnes Ioāni pellibus induto & aspera pœnitētia cōfe-
cto, hūc omnes tremebāt, & corda eorū in admirationē rapiebāt.

Fructus amplissimos reportabat Ioānes prædicatio is. *3. Reg. 18.* *Prædicator qui facit quod prædicat, vberes refert fructus.*

Factum est verbum Domini super Ioannem Zachariæ filium in deserto. Cū F
his qui a mūdo segregati sunt, sua De9 negotia tractat. Vt enim
tractaret cū Abrahā, ait, Egredere de terra tua. Et quando Deus
elegit sanctū Moysen in ducē populi sui in deserto ei apparuit, &
collocut9 est. Quādiu Adā fuit sol9 nō est ꝓlapsus in peccatū. Itē
Maria sola erat cū ad eā accessit Gabriel. Ex his exēplis & alijs
multis, quę cōmemorare possemus, satis colligitur quantū Deo
placeat solitudo ipsa. Arborque sola est, pl9 crescit & impingua
tur quā si alijs arboribus cōsociata sit. Vnde etiā solet De9 seruis
suis filios & bona auferre, vt hoc pacto melius possint diuinis va
care obsequijs, & ita purgat eos quasi vites, amputādo palmites G
qui noxij esse possent. Quod quidē præclare intellexerat sancta
quædā mulier, vt ait Hiero. cui cū Deus eadem die coniugem &
filios abstulisset, dixit dulciter deum alloquens, scio Christe quid
quæras, quæris totum meum amorem.

Solitudo utilis. *Gen. 12.* *Exod. 3.* *Luc. 1.* *Similitu.* *Inuentiones quærit Deus vt eum serio amemus.* *D. Hiero.*

Prædicans baptismū pœnitentiæ in remissione peccatorū. Cur Ioānes qui
innocētiæ laude ornabatur, ad pœnitētiæ virtutē prædicādā potis
simū delectus est? Nostro quidē iudicio insignis aliquis peccator,
quē tamē postea scelerū suorū vere pęnituisset, magis opportun9
ad hoc munus exequēdū videbatur. Qui enim nauigāt mare, enar
rant pericula eius. Dauid cum post adulteriū & vriæ cædē, veniā H
& misericordiam a Domnino precaretur, inter lamentationes
vere contriti & demissi animi, sic ad dominū ait, docebo ini-
quos vias tuas. Cæterum longe aliter diuinæ sapiētię visum
est, nam cum in Ecclesia sua duos insignes ministros creare decre
uisset: alterum qui ad pœnitentiam mortalium animos incita-
ret, alterum qui pœnitentibus veniam daret, illum quidem inno
centissimum esse voluit, nempe Ioannem baptistam, hunc vero
etiam infirmum nempe Apostolum Petrū, diuino certe consilio,
nempe vt tanto clarius intelligerent homines necessariam esse
pœnitentiam, quanto is qui eam prædicabat, purior & innocen-
tior erat: tanto autem facilius veniam sperarent (si vere illos pœ
nituisset)

Amari vult De9 ex toto corde. *Quæstio.* *Eccl. 43.* *2. Reg. 11. 12.* *Psal. 50.* *Respon.* *Pœnitentia summopere necessaria.*

A nitu ſſet) quanto infirmiorem illum eſſe viderent qui eam eſſet impertiturus, quiq; in ſeipſo didiciſſet nulli eſſe negandam.

Prædicans baptiſmum pœnitentiæ. Quaſi dicat, laborem pœnitentiæ prædicabat, vt altius infigeretur eorum animis qui audiebāt, quod ipſe prædicabat. Illā aquæ ceremoniā exercebat in proteſtationē pœnitētię faciēdę in remiſsionē peccatorū: pars enim illa erat pœnitentiæ, nudare ſeipſum & baptizare, ſicut modo verecundiam habemus, peccata noſtra confeſſori enarrando.

Quid ſit baptiſmū pœnitētiæ ſuſcipere.

Vox clamantis in deſerto, parare viā Domini, rectas facite ſemitas ei⁹.

B Id eſt, ego ſum ille de quo ſcriptura dicit Eſa. 40. Quod debet clamare in deſerto Iudæę vt homines ſe præparent ad aduentum Chriſti in mundum: & bene deſignatur Ioannes in proprietate vocis, quia erat annunciator verbi diuini id eſt Chriſti qui eſt verbum patris ſecundum diuinitatem. Vox enim eſt verbi mentalis expreſsiua. Ioannes loquebatur de aduentu Dei ad nos, quia annunciabat Meſsiam eſſe venturum, ad quem recipiendum debebant Iudæi parare viam ſuam, quia oportebat eos dimittere antiquam & carnalem conuerſationem, quia immundus Chriſtum ſuſcipere non poteſt, & ob hoc propoſuit quod C pœnitentiam agerent & eluerent crimina. Rectas autem facere ſemitas, idem eſt, nam eſt iteratio ſententiæ, quod ſolet fieri apud Prophetas, idē enim eſt parare viam domini, quod rectas facere ſemitas eius. *Vox clamantis in deſerto.* Omnipotens pater ait Aug. innoteſcere nobis volens ſapiētiam & verbum illud quod in principio erat apud Deum, beatum Ioannem quaſi vocem per quam ad nos verbum ſuum deferret, aſſumpſit. Vocis autem clamantis in ſolitudine, neceſsitas eſt vt animus qui & deo caret, & deſertus eſt à veritate, redeat in viā. Quæ enim ſolitudo, ait Orig. alia grauior & acerbior eſt, anima quæ à deo de- D ſerta eſt veritate? Quia deprauate ambulat, egens doctrina ad dirigendam domini viam: quam viam dirigit quidem is qui nequaquam viæ ſerpentis deprauationem imitatur. Ioannes eſt forma pœnitentibus, quibus deſertus locus eſt congruus, vbi non moleſtat hominum intuitus, vbi eſt pœnitens non mollibus veſtibus, vbi cibus eſt parcus. In deſerto inquam eſt Ioannes, vbi apparet Dominus, Oſeæ. 2. ducam eam in ſolitudinem, & loquar ad cor eius. Et Pſal. 66. in terra deſerta, inuia, & inaquoſa, ſic in ſancto apparui tibi. Moyſi exiſtenti in deſerto apparuit Dominus; in deſerto clamat, non in palatio, hic enim non clamat Chriſtus, imo legitur Hieremiæ. 36. Quod cum volumen Hieremiæ allatum eſſet Regi in palatio ſcidit

Glo. Lyræ in Ioan. *Iſa.* 40. Abulē. *in Matt.* 3. *Immūdi non recipiunt D.ū in anima.* D. *Augu. de ſanc. Serm.* 20. *Orig. ſuper cap.* 1. *Ioā. to.* 6. *Hugo Car. in Matt.* 3. *& ſuper Luc.* 3. *Oſeæ* 2. *Pſa.* 66. *Exod.* 3. *Hier.* 36.

dit illud, ac proiicit inignē. Videtis desertū ait alius doctor, audi E
Gutier. tis clamātē cauete ne imitemini aspides surdas obturando aures
Tre. in ne audiatis voces. Misceo quidem amara iucundis: illa, quia dico
Euan. lib. progenies viperarum, hæc autem, quod appropinquauit regnum
2. cap. 2. cælorum: parate ergo viam Domini qui propediem venturus
Psalm. 57 est.

D. Greg. *Parate viam Domini, rectas facite semitas eius.* Via Domini ad cor
in Euāg. dirigitur ait Greg. cum ad præceptum illius vita præparatur. Vn
hom. 7. & de scriptum est, si quis diligit me, sermonē meum seruabit. Quis-
lib. 19. mo quis ergo in superbiam mentem eleuat, cordis ostium contra ve F
ra. cap. 3. ritatem claudit. P*arate*, id est in corde vestro venienti sapientiæ
Psal. 67. aditum reserate, sicut alias dicitur, iter facite ei qui ascendit su-
D. Amb. per occasum. Dominus ait Ambros. non terrenam semitam te-
de s. Ioan. net, sed secreta mentis incedit. Si quid igitur in hac via fuerit
Baptist. moribus asperum, crudelitate durum, conuersatione pollutum,
ser. 65. iubemur id mundare, & componere, vt superueniens dominus
Virtuti non offendat in nobis, sed magis reperiat viam castitate puram,
dediti re- procliuē fide, & eleemosynis eminentē. Sed videamus, ipse Ioan-
cipiunt nes qui parare viam domino iubet, quam ipse viam parauerit
Deum in saluatori. Per omnia plane adueniente Christo tramitem viæ suę G
anima. composuit & direxit. Nam fuit ieiunus, humilis, parcus, & virgo:
Matth. 3. quas eius virtutes Euangelista describens ait, ipse autem Ioan-
nes vestitum habebat de pilis camelorum, & Zona pellicea
Dio. Car. erat circa lumbos eius, esca autem locustæ erant & mel Sylue-
in Ma. 3. stre.

Domino viam pręparare est pœnitententiam agere: & quēad
modum cum terrenus rex vrbem aliquam ingressurus est, habet
præcursores qui viarum sordes amoueant, vias complanent, &
Simile. hospitium ornent. Sic Christus rex cælestis ad hominum corda
venturus, præmisit Ioannem qui sibi viam præpararet ad indu- H
Esa. 55. cendos homines ad virtutes. Alia est enim via domini, & alia via
nostra: via nostra, vitia & peccata sunt, via autem domini virtus.
Esa. 38. Vnde apud Isa. Dominus dicit, non sunt viæ meæ viæ vestrę, neq;
cogitationes meæ cogitationes vestræ. Hæc via præparatur si do
lorem peccatorum nostrorum habeamus iuxta illud Isa. recogi
Ezec. 36. tabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ. Et via
domini præparatur pœnitentia & dolendo de peccatis nostris
iuxta illud Ezechi. & displicebunt vobis iniquitates vestræ & sce
lera vestra. Exhortatio hæc, parate viam domini, est valde confor
Psalm. 2. mis illi quam regius vates attulit Psal. 2. Dicens, apprehendite
Hebr. 2. disciplinam, ne quando irascatur dominus & pereatis de via iu-
sta, &

A sta: & illi quam adfert Aposto. dicens, remissas manus & dissoluta genua erigite, & gressus rectos facite pedibus vestris.

Parate viam Domini. Si sola fenestra aliqua aperta, per quam rutilans sol ingrediatur, remotis tenebris omnibus, ita gaudemus præ tanta solis claritate, quid fieri putas cum Christus animum ingreditur? Si cum habeas hospitium aliquod ad quod aduentare debet insignis aliquis vir, diligentissime illud præparas, adornando etiam mensam, & lectum, vt possis eius beneuolentiam conciliando, etiam ampliorem recipere mercedem: quanto plus B incumbere debes in dispositionem animæ tuæ, vbi Deum recipias, à quo longe copiosiorem es mercedem relaturus? Si auicula delicate in auiario nutrita nunquam cessat donec in spatiosum aerem posit tandem conuolare: quomodo poterunt mundanæ deliciæ nos retardare quominus ad Deum conuolemus, in quo est nostra beatitudo, quies, & delectatio?

Similitu. *Simile.* *Effectus quos operatur De in anima* *Similitu.* *Anima non quiescit nisi in Deo.*

Omnis vallis implebitur. Quasi dicat, humilibus multa conferet Deus beneficia. Deus quidẽ vt ait Chrys. Propter suã benignitatem non solũ bonos recipit qui se humiliãt verum etiã peccatores qui se humiliter accusant. Tantas habet humilitas vires, vt C peccatores in cælum ducat. Quod si tãtum valet in peccatore hic candor, quantum putas humilitas posit in iusto? Cũ ergo tã ingens bonũ humilitas sit, cõfitere humiliter cũ publicano scelera tua, & exibis ab oratione iustificatus, & vallis tua diuitijs implebitur. Recordare tres illos pueros quã humiliter loquerentur, & post bona etiã opera se cũ humilitate ante Deum prosternerẽt dicẽtes, non possumus aperire os, confusio & opprobriũ facti sum⁹ seruis tuis & colentibus te. Considera quantũ potuerit humilis horum puerorum deprecatio, quæ tanquam procerissima ar- D bor altas egerat humilitatis radices. Quod bene intelligens Dauid, tãquã à profundissima valle dicebat. de profundis clamaui ad te Dñe. Quemadmodũ astra in octaua de fixa sphæra, quãuis grãdia sint, minima tamẽ nobis apparẽt, quod tãtopere hinc distent ac separẽtur: ita etiam humilitatis opera cum grãdia sint in cęlo apud Deum, hic in mundo hominibus mundanis & his qui de cęlestibus gustũ omnẽ amiserunt, exigua videntur, vilia atq; abiecta, sicut de humilitate illa ducis cuiusdam Gallicani, de quo dicit Marulus quod post eximias partas victorias, hostesq; innumerabiles deuictos, pauperibus diligẽter ministrabat atq; pedes eorũ abluebat, tum etiã in monasterio similia humilitatis officia monachis ipsis præstabat, de humilitate inquã illa mundani homines perperã iudicabant, & qui de rebus cælestibus minus sen-

Chrys. ho. 5. de incomp. Dei natura tom. 5. *Humilitas quãtũ possit.* *Danie. 3.* *Serui Dei quãta polleãt humilitate.* *Psal. 129.* *Simile.* *Exẽplum Marulus li. 1. exẽplo.* *Treius. Exẽplum Aelianus*

tiebāt. Philippus Macedo referente Aeliano, post victoriā partam E
de Atheniensibus, cum videret se nonnihil insolescere & super-
bire, vni ex pueris præcepit vt matutinis horis illum assidue hac
oratione excitaret, Memēto rex te hominē esse, atq; ita elationē
Grego. in suam refrenabat. Tāto necesse est ait Greg. vt vnusquisq; nostrū
Euan. ho. in humilitate se deprimat, quanto si sit electus ignorat. *Et omnis*
28. *mons & collis humiliabitur.* Hoc est quod clarius dixit Christus, qui
Luc. 18. se exaltat humiliabitur. Percontatur D. Basi. Quid sit eiuscemo-
D. Basil. di exaltatio atq; tumor: & respondet quod is se exaltat qui pro
lib. reg. suis operibus magna quædā de se sentit atq; præsumit, quiq; ni- F
breui. in- miū sibi arrogat vt Phariseus. Verus quidē Dei seruus nō debet se
ter. 56. exaltare & insolenter efferre, sed potius humilitate maxima ani
Lau. Iust. mum exornare, vt tandem mereatur à deo exaltari & cōmenda-
lib. de hu. ri. Non enim qui seipsum cōmēdat, ille probatus est, sed quē De9
ea. 14. cōmēdat. Debet ergo reiecta propria sui cōfidētia siue de suis vi
2. Cor. 10 ribus, in deo spē suā omnē reponere & collocare, ponere etiā cu
Psal. 38. stodiā ori suo, vt nō delinquat in lingua sua, & inania q̄ se iactet,
quæ profecto in loquētis ore vilescūt, commaculant cōsciētiā, &
Prou. 27. opera laude digna deturpāt. Vnde Sap. laudet te alienus, & nō os
tuū. Vide quo tandē peruenerit superbia primi angeli iuxta illud G
Esai. 14. Esa. quomodo cecidisti Lucifer q̄ mane oriebaris. Cęterū quāuis
videas tumidos aliquos & insolētes homines hic florere, neq. hu
miliatos reddi, non propterea id aduertiatur Christi verbis, non
enim dicit d̄ pręsenti, qui se exaltat humiliatur, sed de futuro hu
Superbos miliabit: quinimo peior est hæc superbia occulta, & quæ hic nō
humilia- humiliatur, nā ignotus lāguor etiā insanabilis esse cōuincitur. *Et*
bit Deus. *erūt praua in directa.* Id est malorū corda per iniustitiā distracta, ad
regulam iustitiæ dirigentur. *Et aspera in vias planas.* Id est immi-
tes & iracundæ mentes, per infusionem gratiæ ad mansuetudi-
Actor. 9. nem redibunt, vt ibi prædicator planam viam inueniat, vbi prius H
pro asperitate gressum ponere non poterat. Et corda cōtra Chri
stum indurata mollificabuntur, sicut patet de Paulo, qui Christū
persequens, à Christo illustratus, statim ad mansuetudinem obe
dientiæ fuit conuersus dicens, Domine quid me vis facere? *Et vi*
Glo. Ord. *debit omnis caro salutare Dei.* In hac vita omnis homo Christum
in Luc. 3. videre non potuit, sed in die iudicij in sede maiestatis, & electi &
Glos. Ly. reprobi pariter videbunt. Accipitur hic omnis caro id est omnis
in Luc. 3. homo, quia aliqui de omnibus hominibus viderūt eum inter ho
mines conuersantem, diuidebatur enim tunc cōmunitas hominū
Glo. int. in duas partes, scilicet in Iudæos & gentiles, & multi de illis &
in Luc. 3. de illis viderunt eū in mundo cōuersante. Glo. inter. dicit, homo
Iudæus

A Iudæus & gẽtilis, vir & mulier, iuuenis & senex, omnes videbũt salutare Dei. Et D. Greg. ait, vbi ergo in hac sententia Propheta Prophetiæ oculũ, nisi ad extremi iudicij diẽ tetẽdit? Vbi cũ apertis cælis, ministrantibus angelis, cõsedẽtibus Apost. in sede maiestatis suæ Christus apparuerit, omnes hũc electi & probi pariter videbũt, vt & iusti de munere retributionis sine fine gaudeãt, & iniusti vltione supplicij in perpetuum gemãt. *Et videbit omnis caro.* Hæc autẽ ad erubescẽtiã desidiæ mihi dicta esse vidẽtur, maiorẽ enim diligentiã habẽt fures expectãtes, quã vos salutis animæ, vi- *D. Grego. hom. 20. in Euan.* *Chrys. in Matth.*

B gilãt enim tunc ne aliquid sibi surripiatur, vos vero quãuis certo sciatis venturũ Dñm, non perseueratis tamẽ, neq; ita vigilatis vt possitis nõ impræparati ex hac vita discedere, quapropter cum pernicie dormientiũ dies ille venturus est. Magnus est fur dæmõ ait Hila. qui semper procurat vt nobis aliquid surripiat, & nos improuisos spoliet, quocirca vigilare solicite debemus & nobis à tã rapaci fure diligẽtissime præcauere. Vnde gloriosus Baptista vt nos à tã pfundo excitet somno, postquam dixit, & videbit omnis caro salutare Dei, id est quod videbit omnis homo Iesum Christu, qui est salutare Dei, vt appellatur in multis scripturæ lo- *hom. 78.* *D. Hilar. cano. 6. in Matth.* *Dæmõ astutissimus fur, caueamus nobis ab eo.*

C cis, ne excusarent, dicẽtes nõ intellexisse eius sermonẽ, apertius cũ illis agit dicendo, genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere à ventura ira? Facite ergo fructus dignos pœnitentiæ. *Luc. 3.*

DOMINICA QVARTA IN ADVENTV.

CONCIO SECVNDA,

Prædicatores, & prælati, & cæteri Moderatores, debitam ætatem, experientiam, & scientiam habeant.

D

ANNO *Quintodecimo Imperij Tiberij Cæsaris, procurante Pontio Pilato Iudæã.* Luc. 3. Vide etiam Matt. 3. Marc. 1. Ioan. 3. Ioannes omni virtute & eruditione excultus, anno ætatis trigesimo, exijt vt verbum Dei prædicet. Hac ætate Ioseph stetit corã Pharaone & regni gubernacula tenuit, similiter Dauid regnare cæpit, & Ezechiel accepit munus prędicãdi: & Christus Dñs noster annos natus triginta prędicare cæpit. At nũc sunt nõ nulli qui ante debitã ętatẽ, & priusquam diuinam scripturam scrutentur, volunt concionari: ex quo fit vt nullam populo adferant vtilitatem. Multa eget prudentia concionator, multaque experientia, vt rite munus suum *Gene. 41.* *Aetas matura requiritur in prædicatore.*

Scĩtia & experientia pollere debet concionator.

expleat. Omnibus enim quæ fiunt & dicuntur, ad hibẽda est modestia & tẽperãtia, vt perturbationum sedatio cernatur, & decorum cõseruetur. Est enim in omni re considerandũ quid aptum sit, & consentaneum tẽpori & personę, tum quid in dictis, actioneq; dedeceat vt periti oratores in causis agendis non vtuntur semper eodem statu, sed illum accommodant ad locum, tẽpus, & personas, prout controuersiæ & litis postulant qualitates, sic prudentes concionatores & præsules non semper asperitate, nec semper lenitate vtuntur. Hæc omnia raro inueniuntur, in iuuenilli ætate, & minus experientia, & interdum scientia. Vt enim poma immatura quæ vento decutiuntur, nec suauitatem habent, nec stomacho prosunt, sed quæ sunt matura, & manu collecta, hęc grata, & suauia sunt: sic qui ante tẽpus hęc exercere volũt, gustum offendunt audientium, & minimos referunt fructus; non autem ita segerunt quidem qui cum cæteris requisitis, tempus etiam opportunum expectant. Si sacerdotibus dianæ, quam gentes absque fide inter falsorum numinum vanitates numerarunt, tria tempora erant constituta, vt ex antiquorum monimentis constare videmus, primum in quo sapientiam discerent & virtutes, alterum in quo eas exercerent, tertium in quo alios instruerẽt, quid faciendum censes Euangelicis concionatoribus, & animarum gubernatoribus, qui debent esse admirabili sapientia præditi, insigni vitæ puritate ornati, & in magna autoritate constituti? His omnibus ornamentis pollebat Ioannes, cum prædicationem exorsus est.

Simile.

Prudẽs esse debet concionator.

Prædicatores nimis iuuenili ætate prædici exiguos referunt fructus.

Sacerdotes Dianæ.

E F G

Dicit sacrum Euangelium, quod factum est verbum Domini super Ioannem. Vnde colligas quod non propria autoritate se ingerit, sed mittitur a deo, sicut contigit Ezechieli cui dixit Deus; mitto ego te ad filios Israel. Audiant hoc Euangelici concionatores, quomodo prædicabunt inquit Apostolus, nisi mittantur? Ex quo colliges ad ministerium verbi neminem nisi missum accedere debere. Cum enim actus concionandi autoritatem muneris supponat, oportet verbi Dei concionatorem vel à deo mitti, vel ab eius autoritatem gerente. Qui hoc non curant, à deo per Hierem. his verbis reprehenduntur, non mittebam eos, & ipsi currebant; non loquebar ad eos, & ipsi prophetabant. Nec debet concionari sciens se esse mortiferis labiis coinquinatum, sed prius animũ expiare, & sic ad cõcionẽ accedere. Rex Dauid priusquã diceret, docebo iniquos vias tuas, has voces emisit; cor mũdũ crea in me Deus, & spiritũ rectũ innoua in visceribus meis: ne proijcias me à facie tua, & spiritũ sãctũ tuũ ne

Ezech. 2. *Rom. 10.* *Hierem. 14. & 23.* *Psal. 50.*

H

A ne auferas à me. Redde mihi lætitiã salutaris tui, & spiritu principali confirma me. Vbi aspicis eum ter Dei spiritum postulasse, priusquam alijs viam æternæ salutis consequendæ demonstraret. Absq; gratia & Dei missione, concionandi munus recusabat. Est quidem concionatori necessaria puritas mentis, & illa Spiritus sancti vis, per quam animus splendore gratiæ illuminatus, & charitatis ardore incensus, & fortitudine ac constantia munitus, populum imbuat doctrina sancta, erecto animo vitia reprehendat ad virtutem adhortetur, & auditores mittat ad ipsum sapientiæ B vberrimum fontem, cuius haustu & potu, cõceptã visceribus sitim sedent, flãmamq; humanarum rerum restinguant sicut faciebat Baptista, qui in deserto sacris orationibus & meditationibus insistens, prius didicit quæ postea alios docuit. Hoc voluit Deus significare, cum præcepit Ezechieli vt volumen comederet, scriptum intus & foris, in quo cõtinebatur quod sibi in populo prædicandum erat, dixitq; ei Deus, aperi os tuũ, & comede quæcũq; ego do tibi. Volebat Deus vt Ezechiel quæ dicturus erat prius comederet. Debet enim concionator ea quæ dicit non solũ primoribus labijs attingere, sed comedere & intus gustare, & dili- C genter perpendere & memoria repetere quidem sua. Si ille animi morbo & sensus stupore suauitatem euangelicæ doctrinæ nõ sentiat, nec eorum quæ prædicat gustum habet, qui fieri potest vt alijs recte & ardẽter vt oportet ad comedendum persuadeat?

Concionator & Dei fauorẽ imploret & licẽtiã à superiore obtineat.

Prædicator sit virtutis studiosus & orationi ac deuotioni dedit⁹.

Ezech. 2.

Prædicator faciat quod docet.

Pœnitentia ad salutem necessaria.

E*T venit in omnem regionem Iordanis prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum.* Propterea iam tandẽ oculos tuos aperi peccator, reuertereq; ad dominum, quoniam si diutius D tardaueris conuerti ad Deum, verendum tibi est ne tanto te grauius puniat, quanto te nunc patientius tolerat: quoniam vt inquit grauis quidam doctor, grauitate supplicij, longanimitatis expectationem compensat Deus. Quamobrem ô tu qui hactenus in tuis extitisti sceleribus obstinatus, ne differas conuerti ad dominum à quo auersus es. An obsecro diuitias longanimitatis bonitatis eius contemnis? Hoc enim si agis, secundũ duritiã tuã & impęnitens cor tuũ, thesaurizas tibi iram in die irę & reuelationis iusti iudicij Dei. Thesaurizas inquam tu tibi irá, quia despicis diuitias bonitatis Dei quæ te ad pęnitentiam inuitat, quam iram minime valebis effugere si neglexeris pęnitere. Nam si iuxta Apos. Petri sẽtẽtiam, Deus angelis peccantibus nõ pepercit,

Lan. Iust. ser. exhor. ad cõuer.

Roman. 2.

Diuinas inspirationes non spernam.

tibi ne parcet vermiculo & in proximo morituro? Quæ est oro E
2. Pet. 2. dementia tua, vt indignationem Dei non vereаris incurrere, gehēnæ metum non habeas, mortem secundam non expauescas, teterrimumq; insuper carcerem sempiternum inhabitare nó trepides? Vbi vermis eorum non morietur, neq; eorum ignis extinguetur, sed stridor erit dentium, horrida dæmonum visio, palpabiles tenebræ, fœtor sulphuris, irreuocabilisq; sententia. Experire quæso vtrum materialis huius flammę vel admomentum possis sustinere incendium, si mutilationem membrorum, si carceris squalorem, si cætera quæ damnatis irrogātur supplicia: ista F cum certo experimento cognoueris esse intolerabilia, dira, atq; humanæ naturę inimica: resipisce, plora, de tuis emenda te criminibus, & fructuosam age pœnitentiam, ne te inuoluant peccatorum tenebræ, ne te repentinus inuadat interitus, ne te omnium iudex virga oris sui percutiat, tunc enim clamabis, & non exaudieris, inuocabis, & non erit qui te liberet.

Timeamᵘˢ Deū & eius puni- tiones. Isa. vlti. Inferrum & eiᵘˢ tormēta quis poterit tolerare? Vitā emēdemus & pœnitētiā agamus.

Quid culpa tua futura gloria fraudaris, ait Chry. cum ad eam consequendam totis viribus contendendum sit? nam si præsentis vitæ gloria tantopere optanda est, quid de futura dicendum, vbi nullus dolor, nulla tristitia, nullus luctus, nullus mortis metus, G nullus bonorū finis? beati, & ter, & sæpius inquam beati, qui superna illa sede fruuntur, quemadmodum miseri & sępius miseri, qui ea se priuant. Si pro huius seculi dignitate omnia nostra nó nunquam exponimus, pro dignitate quæ in hac tantum vita duratura, imo quæ interdum paulo post etiam viuentes deserit, si multi pro ea vitamquoq; ponere non dubitarunt, quid nobis miserius est, qui pro illa quæ in æternum permansura est gloria, quæ nunquam auferri potest, ne parua quidem, ea quæ paulo post vel in hac vita velimus nolimus relicturi sumus, dare patimur? Et alibi dicit idem doctor, peccatum sanies est, H pœna ferrum est medicinale, sicut igitur saniem habens, & si non secatur, male habet, & cum non secatur, tunc est in maioribus malis, ita peccans etiamsi non puniatur, est omnium miserrimus, & tum maxime miser cum non puniатur & graue nihil patitur: & sicut splene & intercute laborantes, cum longa fruuntur mensa, & frigida potione, & delicatis ferculis & saporibus, tunc præcipue sunt omnium miserrimi, delicijs morbum augentes: si vero fame & siti secundum medicorum leges cruciantur, aliquam salutis spem habent, sic in iniquitate viuentes, si puniantur, si pœnitentiam agant, bonam spem habent, si vero cum iniquitate delicijs fluant, & hydrope laborantibus

Chry. in Ioā. ho. 38 Simile. Obnixe nobis elaborandum est vt beatitudinem consequamur. Chry. ho. 61 T. 46. ad popu. Similitu. Pænitētia est pharmacum contra peccati venenum.

A bus sunt deteriores. Quare nullus eorum qui hic peccat, si non dissoluerit, illuc migrans, eorum pœnas effugere poterit. Sed sicut ex terrenis carceribus cum catenis ad tribunal adducuntur, sic omnes peccatrices animæ eorum qui hic pęnitentiam non egerint, cum hinc migrauerint, variis peccatorum catenis circundatæ, ad tremendum aguntur tribunal Christi. *Simile.*

Si volumus Dei misericordia potiri, oportet vt laborem aliquem ipsi adhibeamus, videlicet contritionem & compunctionem cordis, & cōfessionē scelerū nostrorū adhibeamusq; B ex nostra parte vt possumus, pęnitentiam & laborē atq; afflictionem propter Deum libenti animo & exprōpta volūtate. Quod significasse visus est Propheta cum diceret, Misericordia & veritas obuiauerunt sibi, iustitia & pax osculatæ sunt. Nam cum Dñs Holophernis caput in manus Hebræorum traditurus esset, & victoriā eis concessurus, voluit primū vt famē paterētur, sitimq; & labores multos. Quamuis enim Deus misericors sit, vult tamen vt ei obuiā exeamus cū dolore & pęnitētia peccatorū nostrorū, & sic ab eo misericordiā postulemus: ita enim fecit Abigail vt placaret iratum Dauidē, tametsi sciret eum esse benignū, clemētē C & perhumanū. Erat lex in li. Nume. quæ præcipiebat vt qui tetigerit cadauer hominis, septem diebus erit immūdus. Sūt aliqui peccatores qui postquā lachrymulas aliquas effuderint, & veniā aliquando à deo postulauerint, & bis aut ter suspiria emiserint, statim sibi vidētur ab omni crimine expiati, cū videant istos propter mortui cōtactū corporalē, aut alteri⁹ rei immundæ, vsq; ad septimā diē expectare purgationē. Nō ita se gerebat rex Propheta cū diceret, per singulas noctes lectū meum, & lachrymis meis stratū meū rigabo, Loquēs Deus in Deut. cū populo suo peruerso & peccatore, exhortādo ipsum ad pænitentiā, ait, & benedicēs D tibi, maioris numeri te esse faciet quam fuerint patres tui; aut vt Pagninus legit, multiplicabit te magis quam patres tuos. Super quē locū dicit grauis quidā interpres, mirā valde est dignatio Dñi, in pęnitētes, vt illis maiora bona cōferat, quā si in innocētia permanerēt, nō ꝙ maius donū sit Dei pœnitētia q̃ innocētia, sed quia Deus pęnitētibus maiora promittit vt resipiscant. Vnde Isa. ait, Expectat Dñs vt misereatur vestri, & exaltabitur parcēs vobis. Ostēdit Dñs se aliquid lucri, gloriam videlicet cōsequi ex eo quod peccatoribus parcit, vt eos ad pęnitentiam alliciat. Vnde videmus Petrum cumulatius ornatum postquam de trina negatione pęnituit: quam ante, hoc est vberiorem consecutum gratiam, vt doctores omnes qui de hac re scribūt affirmāt,

Labores pro Christo perpessi plurimū conducūt. *Psal. 84.* *Iudith. 3. & 4.* *1. Reg. 25.* *Num. 19.* *Pœnitētia perseueret semper.* *Psal. 6.* *Deut. 30.* *Olcaster.* *Esai. 30.* *Poenitētibus Deus beneficia multa confert.*

sic enim se solet Deus gerere erga pęnitentes. Itẽ super illa Ver E
Nu. 14. ba ca. 14. num. diẽ pro anno portatis pœnam iniquitatum vestra
Oleaster. rũ dicit idem autor, quod aliqui negligẽtes agere pœnitentiam,
ex postulant cum confessoribus quod graues ipsis pœnitẽtias im
ponãt, nõ cõsiderãtes interim quod hic Deus pro vno die delicti
Confessor pro ratione delicti det pœnitentias. commissi, annum imponit pęnitentię, neq; hoc pro homicidio
neq; pro adulterio, neq; pro furto, sed pro murmuratione. In
qua docentur confessores quod non leues nimis dent pœniten-
tias, sed cum delictis proportionatas. Et licet apud Ezechie. Dies
pœnitentiæ anni vnius peccato imponatur, meminisse tamen F
Ezech. 4. opus est illam pęnitentiam iusto imponi, & vnam diem tam stri
ctæ obsidionis pro anno & duobus posse computari.

Obstinatio & duritia animi condemnatur.

HVIusmodi quidem Baptistæ monitiones & voces, progressus
multos reportabant cum ipsos ad pęnitentiam incitabat, si
Magna est vis verbi Dei. quidem finita prædicatione tam multi ad eum concurrebant, pu-
blicani etiam & milites ad eum veniebant vt baptizarentur, &
consilium ab eo postularent de vitæ institutione, & à vẽtura ira G
liberarentur quam ipsis prædicauerat: nos vero vsq; adeo ob-
stinate viuimus, vt quamuis sæpe à concionatoribus de morte,
iudicio, & inferno, multa audiamus, non tamen mouemur præ
tanta proteruia, duritia, & obstinatione, sed terga deo damus.
Ezech. 8. Hæc autem fuit maxima illa abominatio quam ostendit Deus
Ezechieli, videlicet quando ostendit viginti quatuor viros dor
sa habentes contra templum Domini, & facies ad orientem, &
adorabant ad ortum solis, ideo hæc abominatio erat alijs pesti
Deut. 11. lentior, quia erat in loco templi interiore, & quia qui eam per
petrabant, Deum pænitus contemnebant. In Deuter. Prohi- H
buerat Deus ne Hębræi in Dei cultu gentes imitarentur, quæ
Deos suos colentes, se conuertebant ad orientem, at hi Iudęi ter
ga vertebant ad altare, & ad solis ortum respicientes, idola co
Isa. 1. lebant. Id plorabat Isa. non intelligens solum de Iudæis, sed
de nostra etiam peruersa obstinatione, cum diceret, dere-
liquerunt dominum, blasphemauerunt sanctum Israel, ab
Figura obstinatorũ. alienati sunt retrorsum. Quatuor idololatriæ genera nume-
rat hoc loco diuinus vates, quæ nostræ impœnitenti & obsti-
natæ vitæ quadrant: Primum fuit statua Baal in introitu
primi atrij templi: secundum cultus picturarum in pariete in
atrio secundo, tertium sessus mulierum colentium Adonidem
in.

A in atrio tertio, quartum vultuum conuersio ad orientem aduersus Dei altare in ipso templo in loco sacratiore & interiore. Prima abominatio est in desiderio flagitii adhuc reipsa non cõmissi, ideo erat idolum in introitu, quoniam turpis cogitatio initium est sceleris: secunda est perpetratio delicti, tertia est peccandi consuetudo, quarta est defensio scelerum cum Dei contemptu & obstinatione. Hæc vltima est abominatio maxima, & vltimus fere gradus excidij. Tria genera flagitiorum condonabit tibi Deus, si ad illum pœnitens confugeris, ad quartum quoniam ad Deum non confugies, nequaquam, quoniam est impœ- B nitentia, delicti complacentia & obstinatio: quandiu enim tibi in scelere placueris, Deumque neglexeris, qui fieri potest vt remissionem consequaris? super tribus sceleribus Damasci & super quatuor non conuertam eum, dicit Deus per Amos. Acsi dicat, tria prima scelera tibi remittam, quartum autem minimè. Quasi diceret, si semel aut bis in flagitia incidisset, pepercissem illi, at quia peccandi nullum facit finem, luet mihi pœnas omnium delictorum. Si fueris ad dominum conuersus, & confugeris ad sacramentalem confessionem, sanctumq; hoc sacramen- C tum pœnitentiæ fueris amplexatus, consequeris absq; dubio remissionem. Sin autem peccandi finem nullum feceris, nunquam gratiam consequeris, & decedens in finali impœnitentia, eris in æternos cruciatus præcipitatus.

Gradus quibus mali ad infernum descendunt.

Amos. 1.

Perseuerãtiã siue obstinationẽ in peccato quomodo puniat Deus.

Lachrymis planè dignum est bone Deus, quod hominis propterquem passus es, obstinatio eo deuenerit, vt nõ solũ præcepta tua seruare detrectet, sed nec etiam legem tuam audire velit, imo illud Danielis dicat, & præcepta tua non audiuimus. Audiuit te mare, quando populo sitienti vim aquarum produxit, audiuit te Iordanis rapidissimus fluuius, quando ad transitũ D Hebræorum te iubente conuersus est retrorsum: audiuit te sol, quando in medio cæli immotus stetit: audierunt te venti, quando imperasti ventis & mari, & facta est tranquillitas magna: audierunt te mortui, quando dixisti, Lazare veni foras, eo iam sepulto: & filio viduæ ciuitatis Naim, Adolescens tibi dico surge: & filiæ principis Synagogæ, puella surge. Mortui te audiunt, & viui te audire recusant? audiunt te res omni sensu destitutæ, & nos quos tu compotes rationis ad imaginem & similitudinem tuam fecisti, te audire renuimus? O surditatem nostram miserrimam! O contumaciam deplorandam! Quid Deo respondebimus in die iudicij? Audimus mundum cum nos vocat ad blandas, sed pestilentes voluptates, vt nos capiat & occidat, tibi autem qui

Obstinati quo tandẽ veniant.

Dani. 3. *Exod. 14.* *Psal. 65.* *Exo. 17.* *Num. 20.* *Psal. 77.* *Iosue. 3. & 10.* *Matt. 8.* *Marc. 4.* *Ioann. 11.* *Luc. 7.* *Matt. 6.* *Mar. 5.* *Luc. 8.*

Mali obediunt mũdo & non Deo. nos aliquando terres timore supplicij sempiterni, vt vitia fugiamus, & virtuti operam demus, nolumus aures præbere? Vt blanda aucupis vox, aues vocantis & modulantis, illis est perniciosa, non autem sonitus villici deterrentis: Sic mundi blanditiæ & illecebræ, quibus nos vult delinire & irretire, exitiosæ sũt, *Simile.* non autem Dei verba & monita, quibus nobis iniicit terrorem *Matt. 11.* ad animos à vitijs abducendos, & ad virtutem excitandos. Ac sæpe nos benigne vocat dicens, venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos: sed nos obsurdescimus & illum fugimus, præbemus aures mundi dolis, diuina autem & salutaria præcepta audire recusamus. E F

Obediamus Deo. Dic mihi miserabilis homo, si in re quæ tibi vtilis est, quam tibi Deus præcipit, ita ei resistis, videlicet cum tibi dicit vt pœnitentiam agas, quomodo ei obedires in rebus tuo iudicio *Gen. 16.* amarioribus & minus vtilioribus, si tibi eas imperaret? Mandauit Deus Abrahæ vt filium circuncideret Ismaelem, & omnes domesticos masculos, & quamuis res videretur periculosa & doloris plena, id tamen eodem die præstitit quo sibi præceptum fuit, non autem in sequentem distulit diem. Iterum præcepit ei dicens, tolle filium tuum vnigenitum quem dili- G *Gen. 22.* gis Isaac, & vade in terram visionis, atque ibi offeres eum in holocaustum: & vide quam sedulo id executioni mandare voluit. Magna quidem fuit sancti Abrahæ fides, qui nequaquam *Exemplũ obedietiæ.* dixit, hæccine sunt promissa tua Deus? Quorsum quæso eum mihi, in senectute dabas, si paulo post eundem auferre debebas? Nonne præstitisset eum mihi à te non dari? item nonne à te homicidium prohibitum est, cum loquendo ad Noe dixisti, carnem cum sanguine non comedes? cur igitur præcipis vt innocentem immolem adolescentulum, & eius carnifex videar existere? Credibile planè est, hæc & similia sibi in mentem H venire, nihilominus tamen statim mandatum domini executioni mandare decreuit, absque suspirijs, replicationibus, lachrymis, querimonijs, & commemoratione huius rei alicui ex domesticis. Cum Deus tribus ordinasset, & numerari ius- *Num. 2.* sisset per familias & domos, vt in Nume. habetur, præcepit vt leuitæ priuilegio gauderent, nec numerarentur vt cæ- *Deo obediamus abs; vlla contradictione.* teræ tribus, & ait textus, fecerunt filij Israel secundum omnia quæ præceperat Deus Moysi: ecce quomodo statim obedierunt, neque conquesta fuit tribus Isachar etsi copiosior esset quam tribus Iuda, quod ei subijcerentur, nullus murmurat, nemo causatur se alijs subesse quibus præesse debuerat, sed

omnes

A omnes imperio domini obtemperant; quis daret nos talem habere mentem, vt quisque loco sibi à Deo destinato esset contentus neque se cogitaret præfectura alteri concessa dignum? Sed hoc munus altissimi est. Considera & vide quam amariora hæc sint, quam quæ tibi dicit, videlicet vt vitam in melius emendes, & nihilominus nunquam vis audire. *Obediētia donū Dei.*

Sicut in horto vel vinea noxiæ sunt vrticæ & spinæ, attamen eradicatæ & positæ pro sepe ipsius vineę & custodia, conducere videntur, ita tu debes peccata tua ab anima conuellere, B & pœnitentiam de illis agere, habere tamen ea in memoria, ad hoc vt posthac te à vitijs custodias atque defendas. Michas clamans sequebatur quosdam milites qui furati ei fuerant idola: dicentibus autem illi cur clamaret, respondebat, Deos meos quos mihi feci tulistis, & quæritis quid tibi est? Si igitur miser ille pro Deo suo vano quē ipsemet sibi fecerat, tantum plorabat, quanto magis debet quis de peccatis dolere & plorare, cum videat quod perdiderit Deum suum verum? Si filia Iephte duobus mensibus plorabat virginitatem suam cum sodalibus suis, quia mors appropinquabat, quanto magis nos, qui nes- C cimus an hodie reddituri simus rationem vitæ nostræ, plorare debemus? Et certè sicut pluuium tempus inimicum est his qui oppugnant arcem aliquam, ita lachrymæ ipsę maxime repellunt à nobis inimicos nostros, & hostes qui nos iugiter impugnant atque inuadunt. Si Dauid tantopere flebat propter pueri morbum, & Samuel tam vehementer dolebat propter Saulem, an non multo magis nos flere debemus atque dolere ob infirmitatem, interitumque animæ nostræ, propter peccata contractum? Varijs modis te vocat Deus, vel per internam inspirationem vel per externam prædicationem & exhortatio- D nem, vel per beneficia, aut etiam per flagella, vt diligenter cogites quomodo suo tempore rationem reddere possis villicationis tuæ. Tu autem tanquam aspis obturās aures tuas surdus es ne audias vocem incantantis sapienter, quapropter thesaurizas tibi iram in die iræ, & quia hic misericordiam vocantem non audis, audies postea iudicem dicentem, ite maledicti in ignē æternum. Conuincet Deus malos de obstinatione atque pertinacia in vitijs, proponens ante oculos pœnitentiam illam Niniuitarum in prædicatione Ionæ: arguet etiam de negligentia, quod veri Salomonis Christi sapientiam negligant, eiusq; mandata & consilia contēnant, proposita ante oculos regina sabba, quæ à disiunctissimis regionibus accessit auditura sapientiam Salomonis.

Simile. *Pœnitētia quā sit salutaris.* *Iudi.18.* *Perdere Deū summa miseria.* *Iud.18.* *Simile.* *2.Reg.12.* *1.Reg.16.* *Varijs modis nos Deus allicit & vocat.* *Psal.57.* *Rom.2.* *Mat.25.* *Mat.12.* *Luc.11.*

Albert. Magnus. Simile. monis. Albertus Magnus ait in Germania fontem esse, in quem E quæcunque conijcias, obdurescunt veluti lapides, ita quæcunq; sana consilia dederis obstinatis viris, ea conuertunt in lapides quosdam & obstinationem maiorem.

DOMINICA QVARTA ADVENTVS.

CONCIO TERTIA.

Pœnitentiam non differamus. F

ANNO *quintodecimo Imperij Tyberij Cæsaris.* Luc. 3. Vide etiam Matt. 3. & Mar. 1. & Ioann. 3. *Factum est verbum domini super Ioannem Zachariæ filium in deserto.* Satis quidem tenera ætate cæpit Ioannes asperam illam vitam ducere, & nobis exemplum præbere non differendæ nec procrastinãdæ pœnitentiæ. Vndè D. Hiero. explanans verba illa Hiere. in tempore afflictionis suæ dicent, Surge & libera nos, sic ait. Impudens postulatio, tempore necessitatis & angustiæ ab eo quærere auxiliũ G quem in prosperitate contempseris. Hinc etiam D. August. ait, rogare morientes non delicti penitentia, sed mortis vrgentis admonitio compellit: nec dignum est in morte accipere solatia, qui se non cogitauit moriturum. Non facile inueniuntur in aduersitate præsidia, quæ non fuerunt in pace quæsita. Primum prudentis hominis officium est, in finem sibi propositum oculos conijcere, & ea quæ ad finem consequendum commodissima & vtilissima, atq; aptissima sunt, eligere. Quemadmodum enim nauigaturi primum quidem quem debeant portum petere vident, deinde eo nauigationis cursum dirigunt: ita vir prudens in quem H finem fuerit à Deo conditus, prudenter attendit, deinde cætera omnia prouidet. Constat autem in hunc finem hominem à Deo conditum esse, vt suæ illum fęlicitatis & beatitudinis consortem efficeret, quo fine nihil excogitari potest magnificentius, nihilq; sublimius Huius autem rei vel ignoratio vel obliuio, malorum omnium quæ in mundo geruntur causa est, cum homines finis sui obliti, per deuios saltus errabundi miserrime vagentur. Sic enim multi viuunt, quasi ad sola huius mundi bona fruenda nati essent.

D. Hiero. Hier. 2. D. Aug.

Venia in morte tantũ quæsita difficile impetratur. Simile.

Dirigamus opera nostra ad finẽ propterquẽ cõditi sumus.

Simile. Porrò prudentes duces & imperatores aduersus hostium exercitus dimicaturi, in pace ea sibi præsidia atque arma comparãt, quibus in ipso certamine vsuri sunt; cum ergo inter omnia quæ

futuro

A futuro tempore speramus, nihil morte certius, nihilq; sit periculosius, prudenter ad hanc viri boni tota se vita adhunc finẽ præparant, nec vllum negotium huic anteferendum censent. Vndè quemadmodum prudentes nautæ tranquillo mari nauis armamenta præparant ne eos exorta subito tempestas imparatos inueniat, ita vir probus atque prudens, tranquillo vitæ tempore, futurum mortis reddẽdæq; rationis periculum cogitatione præuenit, & quibus se ad illud rationibus parare posit, tota mente prouidet. Sera enim ad pericula, in ipsis periculis præparatio B est: improbi ergo homines fatui appellantur, quod hæc omnia viri prudentis officia prorsus negligant, vt pote qui non consilio aut ratione, sed temeritate, cupiditate, affectibus, & cæco multitudinis iudicio, vitam & actiones suas dirigant.

Nos ad mortẽ præparemus.
Simile.
Prouidentia vtamur circa ea quæ nobis euentura sunt.

Auget autem stultitiæ & socordiæ huius admirationẽ, quod vbi de terreno aliquo lucro aut hæreditate quæ postmortem expectatur, agimus, mors & incertus vitæ exitus solicitos nos efficit, & crebro illius memoriam refricamus. Cum vero de præparatione illa vndè salus & æterna vita pendent, disserimus, nõ magis illius recordamur, quam si immortales & æterni essemus. C Itaque si quod vel principis vel ecclesiæ beneficium cum vita simul finiatur, dictu mirũ qua cura & solicitudine mortis memores, damus operam vt illud ad hæredes nostros postmortem trãsferatur. Tunc enim anxij sumus, tunc de incerta mortis hora solliciti trepidamus, ne illa intercepti, beneficium cum vita simul amittamus, qui tamen, an cum ipsa corporis vita æterna mors nobis subeunda sit, nihil omnino curamus.

Soliciti sumus circa tẽporalia nõ autem sic circa spiritualia.
Simile.
Soliciti sumus ne bona mundi amittam⁹, non sic de bonis gloriæ.

Nec in his solum rebus, sed in alijs etiam omnibus in quibus aliqua vtilitatis ratio, incerta mortis conditio cogitatur. Qua de re sic D. Chry. differit, sæpe vir cum vxorem ducerev ult, mor D tis meminit in desponsatione, & describit in dote: nondum conuixerunt, neq; nuptiæ habitæ, & mortem statim definit, nondum nuptam vidit, & mortis aduersus illam calculos proponit, scribit enim in hũc modum, si mortuus fuerit vir ante mulierem, si mulier ante virum, hoc & hoc disponatur. Sic formatæ sunt patriæ leges, vbique omnibus naturæ sunt mo numenta, & non solum eorum qui sunt & viuunt, mortis feruntur sententiæ, sed & eorum qui nondum nati. Quid enim vltra dicitur? Si autem natus fuerit filius, & mortuus fuerit, nondum natus, etiam mortis sentẽtia lata est, Hactenus ille: ex cuius verbis colligere licet quã sit lamentanda perditorum hominum fatuitas atque dementia: qui cum tantam incertæ mortis rationem habeant, vbi aliqua

D. Chrys.
Incredibilẽ adhibemus diligentiã ne tẽporalia bona amittamus.

Aeterna recordemur, qui tanta rerũ temporaliũ curam gerimus. terrenæ vtilitatis iactura aut commoditas intercedit, nullam prorſus eiuſdem memoriam retinent, cum res omnium maxima in diſcrimen vocatur. Quis igitur hos vere fatuos & amentes non iudicet, qui cum tantam præſentis vitæ curam habeant, tamen neque temporis futuri neque reddendæ rationis vlla cura tanguntur? Longè igitur aliter ſenſerat glorioſus Baptiſta, quippe qui in tam tenera ætate, tanta carnem macerabat abſtinentia atque ieiunijs, E

Solitudinem amemus. *Luc.2.* Neq; dumtaxat abſtinentiæ vacare debemus, & ieiunio corpus affligere, vt veriſſimus pœnitentes, verum etiam ab hominum turba nos cum opus eſt ſubducere, ſicut nos ſuo exemplo Baptiſta docuit, qui non ſolum abſtinentiſsimus erat, verum etiã ſeceſsit in deſertum per aliquod temporis ſpatium. Si enim tu aliquando non conceſſeris ab aſsiduo hominum ſtrepitu & turba, aliquid profectò tibi affricabitur fortaſſe contagioſorum *Simile.* & vitioſorũ. Etenim videmus quod quamuis ferrum ipſum durum ſit, nihilominus tamen ſi diutius ſub terram manſerit, tan*Seneca ad Lucil.* dem in terram reſoluetur. Potes etiam ait Seneca, etiam in domo tua conſtitutus verſari, ibique te abducere à fluctu negotiorum, tantiſperque otio vacare & contemplari, vt poſtea animoſior reddaris & cautior ad ea quæ peragenda eſſe decreueris. F G

Pernicioſas ſodalitates fugiamus. Si enim durum ferrum tandem in terram reſoluitur ſi ſub terram diu recondatur, quid putãdum eſt de carneo corde ſi diutius occupetur in conuerſatione quorumcunque hominum, neque vnquam ſe ad ſolicitudinem meditationemque recipiat? an nõ eorum cum quibus tractat mores contrahet & ingenium? Porro diligenter pœnitens in ſui cognitionem incumbere debet, cogi*Præ negligẽtia bonarũ conſiderationũ perimus.* tareque quantis beneficijs fuerit à Deo affectus, & quam miſerabilis ſit peccati ſtatus, ac præterea quam horribiles ſint inferni pœnæ peccatis ipſis debitæ. Multis etiam lachrymis & gemitibus peccata ſua deflere debet, poſtmodũ ſe accuſare debet & ſcelera ſua confiteri, ſicut filius prodigus dicebat, pater peccaui in cælum & coram te, iam non ſum dignus vocari filius tuus: Pecca *Luc.15.* ui inquam coram te iudice meo, & peccaui etiam coram Angelis, peccaui præterea etiam coram ſanctis, qui interceſſores mei ſunt. H

De genere potius quam de virtutibus gloriari, turpe eſt.

Ezech.23 Ne cœperitis dicere, ait, patrem habemus Abrahã. Cum Iudæi glorarentur ſe eſſe filios Abrahæ, vocat eos Deus filios Cethęæ per Ezech. cuius impias ſuperſtitiones ſequebantur: oſten*Simile.* dit

A Adit illis Deus veram nobilitatem non consistere in maiorum ce-
lebritate, sed in propria virtute, à qua illi erant derelicti. Vir no-
bilis virtutum ornamentis decoratus, est veluti cælum serenũ,
pulchrorum syderum, varietate distinctum. Et quemadmodum *Simile.*
densæ, terreæq; nubes splendida obscurant sydera, sic posteri de
generes, & scelerum labibus contaminati, maiorum splendorem,
eorumq; insignium virtutum claritatem extinguunt, suorumq; *Improbi*
vitiorum tenebras illis offundunt, vt etiamsi fuerint nobiles, per *suorũ sc'a*
B tè veniant in obliuionem. Satius est propriis rebus gestis florere, *ra stemmata*
quam opinione niti: Non debent nobilium filij appellari, qui in *denigrãt.*
perpetua versantur ignominia, sed nefariorum, quorum viuen-
di rationem imitari contendunt. Vnusquisq; eius dicitur filius
cuius sequitur opera Eam ob causam Christus Deus noster, im- *Ioan. 8.*
pios Iudæos apud Ioannẽ filios diaboli, appellat quidem. Et idẽ
Ioannes de Christianis ait, Quotquot autẽ receperũt eum, dedit
eis potestatem filios Dei fieri. In Christo enim Iesu vt ait D. Pau. *Ioan. 1.*
nec circũcisio aliquid valet nec præputiũ, sed noua creatura. Sig *Gal. 1.*
nificat Apos. veram apud Deum nobilitatem esse animæ renoua *Vera no-*
C tionem per fidem charitate formatam, quæ non in stemmatibus *bilitas in*
maiorum & generis amplitudine consistit, sed in nouitate vitæ, *virtute cõ*
& in diuini luminis imitatione. Nos qui ex gentibus originẽ du- *sistit.*
cimus potius filij Abrahæ sumus, cum illius fidem referamus, *Osorius*
quam hi qui se ortos ab illo putant, nec tamẽ domestico exẽplo *Episc. lib.*
à scelere & impietate renouantur. Cũ enim in diuina cognitio- *de nobili.*
ne omnia sint à sensu corporis ad mentis dignitatẽ cõferenda, nõ *Christia.*
multũ refert cuius sanguine procreemur, sed cuius semita ingres- *Magis de*
si vitã instituamus. Vt ostẽderet quantũ superba synagoga ab an *virtutibus*
tiqua illa nobilitate sua degenerasset, ait per Ezechie. pater tuus *quã de ge-*
Amorrhæus, & mater tua Cethæa: Quasi diceret; tanta est iniqui *nere glo-*
D tas tua, vt videaris genita ex parentibus infidelibus, omniq; sce *riemur.*
lerũ colluuione cõtaminatis Amorrhæi & Cethæi fuerũt inhuma- *Ezec. 16.*
nitate barbari, à veri Dei cultu penitus alienati, & incredibili- *Multi no*
bus flagitijs polluti. Horũ nationũ vocat Deus filiã Synagogã Iu *biliũ filij*
dæorum, nõ quod ita esset per naturam, sed per imitationẽ. Eo- *videntur*
dẽ modo Ioan. nunc vocat Iudæos progenies viperarũ. Et Chri- *à barbaris*
stus ait per Ioann. vos ex patre diabolo estis. Quem locum ex- *progeniti.*
plicans D. Cyril. ait, consuetudinis est sacræ Scripturæ, ex imi- *Ioa. 8.*
tatione vel similitudine filios appellare, vt hic: quia enim Iu- *D. Cyril.*
dæi imitati fuerant iniquitates Amorrhæorum, inde paren- *in Ioa. li.*
tes eos habuisse dicuntur, de quibus per scelerum propaginem *lib. 6. c. 3.*
nascerentur, & cum quibus pro simili scelere damnarentur.

Vides

Simile.

Parũ prodest generis nobilitas alicui cũ ipse sit vitiosus.

Simile.

Vides igitur quemadmodum Ioannes Iudæorum gloriam inanẽ E illam & inutilem confregit, qui se vane iactabant ab Abrahamo, omni sapientia & virtute præstanti, genus ducere. Quid prodest riuulo fluere ex puro & salutari fonte, si ipse est spurcitia plenus, corruptus, & omni ex parte contaminatus? Eodem modo quid prodest filio nobilitas patris & stemma maiorum, si ipse est vitijs omnibus imbutus, & veneno flagitiorum infectus? Qui non est ob facta cognitus, nulla est laude celebratus: quam claritatem & nominis amplitudinem putat adipisci, si aliorum F res gestas, & præclaras virtutes, sibi iactabundus arroget?

Tuis potiꝰ virtutibus gloriari debes, quã maiorum tuorum.

Horatius.

Simile.

Aliqui nobilitant genus suum aliqui vero obscurant.

Matt. 1.

Luc. 3.

Parũ prodest improbo quod ex claro sanguine sit.

Nihil nocet probo quod ex obscuranatus sit stirpe.

Vanum est de tẽporalibus bonis gloriari.

Quemadmodum Aesopicus gracculus pulchris aliarum auiũ plumis indutus, pulchritudinem sibi vane assumebat, sed exutus mansit irrisus & propria nigredine affectus, cum quælibet auium suam ab eo pennam sustulisset: sic qui maiorum suorum rebus præclarè gestis gloriantur, aliorum bonis sese venditant, & nobilitatem alienam sibi vsurpant, cum nulla sint propria virtute muniti, exuunt ignominiosè in foro aliena indumenta. Et vt verbis vtar Horatij, Moueat cornicula risum, furtiuis nudata coloribus. Illustrius est proprijs virtutibus & rebus florere, quam maG iorum opinione niti. Ex terra fertili producitur aliquando cicuta venenosa, & ex terra sterili nascitur pretiosum aurum. Qui maioribus suis honestate propria prælucent, vt si prius noti non fuerint, ab illis accipiant initium memoriæ suæ, sunt magnis laudibus efferendi, contra vero qui vita turpiter acta magnas suis offundunt tenebras, vt etiamsi nobilitate floruerint, veniant in obliuionem, sunt acriter vituperandi. Vndè iustè quidem hos monet Baptista vt pœnitentiam agant, & non se iactent filios Abrahæ, atq; idcirco deserant ea ad quæ obligantur. Voluit Deus vt sui historiographi qui eiusdem genealogiã scripturi essent, in ea H bonos & malos describerent, alienigenas & natiuos, nobiles & ignobiles, vt omnes intelligerent quam parum prosint probo obscuri genitores, siquidem vera nobilitas in vniuscuiusque virtute consistit. Quod si de tuis operibus gloriaris, gloriare de virtute, & non de vanitate. Si enim gloriaris de fortitudine & robore corporis, fortior est leo: si de corporis agilitate, agilior multo est leporarius canis, aut ceruus. Si de robustis viribus, robustior quidem est taurus: Si de corporis pulchritudine & ornatu, ornatior multo & pulchrior est pauo ipse, delicatissimis vestitus plumis. Quare erubesce iam tandem, cum rationis compos sis, de huiuscemodi gloriari rebus, in quibus multis interuallis à rationis expertibus animantibus superaris & euinceris. Qua-

propter

A propter tu qui nobilis es, & te ex illustri sanguine ortum magnificas, tuorum maiorum studiosa facta, & sequi & imitari cures. Nobilitas namq; census quidam perpetuus est virtuti debitus, quem ex nobilibus progeniti per vniuersum vitæ suæ tẽpus exoluere tenentur. Nam qui abhac vera nobilitate deuiant, monstra quædam naturæ sunt à proprijs parentibus degenerantia.

Generis nobilitas colere videtur aliquẽ quod virtutẽ aßidue colat.

Apud Deum plus valet animus quam genus: plus haberi solet in oculis Dei pastor, & pauper agricola, probi, quam rex, vel Papa, si improbi sint. In euangelio Matthæi tres reges tolluntur de
B medio, nempe Ochozias, Ioas, & Amazias, in Christi genealogia, quia se miscuerunt cum sanguine impijssimę Iezabelis, vt testatur D. Hiero. Vndè videmus quod aliqui obscuro genere nati, generosioris animi esse solent, & in virtutem propensioris, quam qui se nobiliores iactant & digniores. Hinc factum est vt ille qui descendens à Hierusalem in Hierico incidit in latrones, inuenerit misericordiam, & clementiam atq; fauorem in Samaritano, quam tamen non inuenerat in sacerdote, neq; in leuita, vt scribit S. Lucas. Vndè colligas quod virtus ipsa non proueniat ex generis nobilitate & corporis, sed ex animi præstantia & nobilita-
C te. Veram nobilitatem ait Seneca, sibi quisq; inchoare potest. Virtus siquidem ipsa est quæ vnumquẽq; illustrem reddit. Sic nobilitatem quandam assecutus est Socrates, Cleantes, Plato, & alij huiusmodi. Ex quibus sequitur talem vnamquẽq; esse, taleq; nomen sortiri, qualem spiritum habeat, qualemq; vitam sequatur. Et quisquis intra se dæmonis spiritum habet, dæmonisq; malitiam & prauitatem sectatur, quamuis ex illustrissimo sit genere, is dæmon appellari potest. Vndè dixit Christus de Iuda, qui tamen Apostolus erat, nonne ego vos duodecim elegi, & vnus ex vobis diabolus est? Quare si quando inde te iactantia aliqua for-
D tè inuaserit, eam primo quoq; tempore à te repelle, illam ineundo cogitationem, quod puluis sis ac cinis, & quod breui vermiũ esca futurus sis, atque ideo tibi virtutibus esse incumbendum, vt hac potius ratione immortalem vitam consequare, & nobilitatem istam illustres.

D. Hiero. libr. 1. in Matth.

D. Hiero.

Luc. 10.

Sene. li. 5. epist 44.

Qualia sunt opera talis est nobilitas alicuius.

Ioann. 6.

Ambitionẽ qui frenabimus.

Silentium plurimum conducit.

RECepit se in desertum beatus Ioannes, quod sit tanquam antemurale quoddam & propugnaculum silentij: nihil est quod magis silentio faueat quam solitudo. Quantum autem ad nostram salutem conducat silentium, & quantum noceat loquacitas,

Solitudo propugnaculum silẽtij.

tas, vix quisquam explicare queat. Vt enim vasa inania longissimè tinniunt, sic vani homines vera sapientia destituti, maxime E
Simile. garriunt, suntque loquacitate plenissimi. Fieri non potest vt garruli sint docti: nam vt vasa quæ semper effundunt liquorem, nó implentur, sic qui semper loquuntur, haud quaquam possunt scientia repleri. Ac plerumque aliquid dicunt noxium, aut saltem
Prou.10. tem otiosum & inutile, nam vt Salomon ait, in multiloquio nó deerit peccatum, vbi D. August. adnotauit non dixisse Salomo-
D. Aug. lib.1. cótra Cresco. nem in multa eloquentia, sed in multiloquio, quod ait esse superuacaneam locutionem: quanto quis est impurior & flagitiosior, tanto perniciosior est eius copia & dicendi facultas. Ac generaliter nimia verborum vbertas nocet. Quam ob causam vi- F
Pro.13. ri sapientes silentio sæpenumero vtuntur: nam vt ait sapiens, qui custodit os suum, custodit animam suam. Et alibi, qui modera-
Pro.17. tur sermones suos, doctus & prudens est, qui autem inconsideratus est ad loquendũ, sentiet mala. Et Eccle. ait, beatus vir qui
Eccle.14. non est lapsus verbo ex ore suo. Et alibi, quis dabit ori meo cu-
Eccl.12. stodiam, & super labia meà signaculum certum, vt non cadam in ipsis, & lingua mea non perdat me? Et Iaco. omnis homo sit
Iacob.1. velox ad audiendum, tardus autem ad loquendũ. Vt rupes obijci- G
Simile. tur flumini ne se effundat, sic ratio obijcienda est linguæ ne temere defluat. Eam ob causam natura illam in ore posuit, & tanquã in carcere conclusit, vbi est labijs ac dentibus circũsepta. D. Am
D. Amb. lib.1. offi. bro. quam plures vidi inquit, loquendo in peccatum incidisse, vix quempiam tacendo, ideoque tacere nosse quam loqui difficilius est. Quis obsecro est, qui interrogatus quidnam in pri-
Autor. mis optimè norit, respondeat verè se probe nosse opportuno & suo tempore tacere? attamen multi erunt qui verè dicant se
D. Bern. probe nosse artem loquendi. Vndè D. Bernar. ait in quodam
Hug. vict. libro 2. de Ani. sermone, tenerum membrum est lingua, & tamen vix teneri potest. Hugo Victorinus ait, Mores hominis lingua pandit: qualis sermo ostenditur, talis animus approbatur. Cassiodo. in Psalm.
Cassio. in Psalm.38. dixi custodiam, facilius ait, culpa tacendo refugitur, quam loquendo. Aspicis quam periculosa sit loquacitas? Aulus Gellius,
Aul. Gel. lib.8. sapiens inquit, sermones suos præcogitat, & examinat prius in pectore, quam proferat in ore. Chilon Lacedæmonius, vt refert
Chi. Lac. Laertius, non comittendum esse dicebat, vt lingua animum pre-
Anachar. apud Era-smũ li.3. curreret. Anacharsis interrogatus quid esset in homine pessimum, & quid optimum, respondit, lingua. Theocritus ita à loquacitate abhorrebat, & silentium amabat, vt interrogatus à quo-
Theocritus dam loquaci poeta qui multa recitauerat, quæ nã ei magis placerent,

A cerent, quæ inquit omisisti. Melius enim quod dixerat, erat id quod non dixerat. Aegyptij Crocodilum quod elinguis esset, venerabantur. *Crocodili natura.*

Vehementer silētij & solitudinis amicus fuit sanctus Antonius, atq; mundana omnia spreuit, vt Christum lucri faceret: Vndè & idcirco se à mundanis in vastam solitudinem abdiderat, instar nostri Baptistæ, vt posset commodius cupiditatem ipsam vincere & superare, ibique arctam quandam sibi delegit specum, serpētibus magis quam hominum frequētia ornatam, atque ibi seipsum ita *Solitudo & silentiū lōge vtilissima sunt.*
B conclusit & diligenter obserauit, vt in superna dumtaxat parte foramen quoddam reliquisset, per quod sibi bis vel ter in anno cibus tantum porrigeretur. Hic iam cum haberet victos & superatos ipsos dæmones, audisses querulas voces dæmonum dicentium: Dimitte nos Antoni, ne nos excrucies, sed missos nos fac: tu enim tam rigida ista vita & sancta, nos miseros perdis, miserabiliterque diuexas. Antonius vero in sancto silentio atque interiori animi quiete viuens, ita perdurabat constantissime, vt nec cum eo quidem qui cibum sibi porrigebat colloquium aliquod duceret & protraheret: in qua vitę asperitate viginti annos per *Præclarū exemplum solitudinis & silentij Antonij.* *D. Amb. lib. 1. offic. c. 2.*
C durauit. Quid autem inquit Ambro. præ cæteris debemus discere, quam tacere vt possimus loqui? Ne prius vox me condemnet mea, quam absoluat aliena. Scio loqui plerosque cum tacere nesciant. Si enim perinde tacere nouisset Cicero atque loqui, nunquam in eam fortunam deuenisset. Loqui male nō posse, qui nihil non sunt, conclusit Socrates, quemadmodum refert Plinius lib. 10. de summo bono: qui enim linguam custodire nescit, se malis operibus implicatum manifestat. Dicit philosophus quod auis si sub lingua habeat venam albam generat filium album, si nigram, nigrum. Sic & moraliter secundum qua- *Cicero præ nimia loquacitate perijt.* *Socrates.* *Pli. lib. 10 de summo bono.* *Arist. 5. anima.*
D litatem & colorem linguæ, color & qualitas fœtus idest operis sibi correspondet, *G. in cog. in Psa m. ver. 63.*

DOMINICA QVARTA ADVENTVS. CONCIO QVARTA.

Dignitates humanæ & dominia, quam sint instabilia & caduca.

ANNO *quintodecimo Imperij Tyberij Cæsaris, procurante pontio Pilato Iudæam.* Luc. 3. vide etiam Matt. 3. Mar. 1. Ioā. 3. Si attente consideremus euāgelium hodiernum, in quo ita breuiter percurruntur dominia & imperia mundi tam in tēporalibus quam in spiritualibus, quæ omnia iam abolita sunt & extincta, facilè intelligemus quam instabilia & cadu- *potentatus & dominia humana quā sint caduca.*

ca, atque infirma sint omnia mundana, & fragilia. Vndè ad tantã fragilitatem & breuitatem rerum mundanarum designandam, iussit Deus Ezechieli vt in quodam latere depingeret vniuersam maiestatem Hierusalem, vt inde intelligas, opes & magistratus, regna & imperia, & omnia deniq; quæ magna mortalibus & præclara videntur, parua esse & fragilia, sitaque in puluere & paruo quodam luto, atq; in exiguo & vili, fragilique latere. Quod si tota terra à Mathematicis punctum appellatur, quid obsecro erit paruum quoddam terræ frustrum & modicum lutum? Hinc Seneca ait, punctum, & adhuc puncto minus est id quod colimus. Plinius etiam non aliud esse inquit terram, quam punctum: est enim in medio sita, & ad vniuersi cæli complexum, puncti instar obtinens, quod philosophi centrum vocant. Sed quemadmodum illam admirabilem Babylonis turrem in paruo latere depictam, respectu parui tugurij iuxta illam coloribus repræsentati, incredibilis magnitudinis esse existimamus, quia arcis illius Babylonicæ similitudinem animo concipimus, illa autem pictura adeo est exigua, vt nummulo quodam comprehendatur, sic ea que in mundo sublimia & ingentia nobis videntur, adeo parua sunt, vt in terra, in puncto, in latere quodam luteo contineantur. Apparent autem magna, quia ea cum minimis conferimus, & quia eorum magnitudinis imaginarium conceptum apprehendimus, ea magna existimantes. Qui enim fieri potest vt magna sint quæ punctum capit? Quomodo non minimum erit, quod puncto comparatur? imo Boetius terram ait esse punctũ pũcti. Hæc est sedes diuitiarum, pro hac dimicãt mortales, hic tumultuantur, hanc maximam, & amplissimam, & latissimam, insipientes homines existimant, pro qua summis profecto etiam cupiditatis stimulis concitati, cælum amittere non dubitant.

Ezech. 4. | *Simile.* | *Seneca.* | *Plin. li. 2 c. 68.* | *Simile.* | *Quæ in hoc mũdo vidẽtur maiora sunt instar pũcti.* | *Boet. li. 2. de philos. consol.*

Non solum iussit Deus prophetæ vt Hierusalem depingeret, sicut supradiximus, significans eius fragilitatẽ, maximamq; breuitatẽ, sed præcepit etiã ad maiorẽ eius erubescentiã & confusionẽ, vt ibidẽ circum ducerẽtur muri, ac celsæ turres disponerẽtur minantiaq; in cælũ ædificia, & quasi quædam capitolia & collisæa reliquumque id genus ædificiorum, de quibus tantopere gloriabantur. Quæ vbi depicta fuere addidit etiam vt in eodem latere potentissimus Babyloniæ exercitus, innumerabilesque copiæ describerentur, quæ vel sola cogitatione vniuersum mundum perterrebant, ibi machinæ bellicæ validissimæ, ibi arietes, ibi dispositæ acies, ibi amplissimi commeatus, ibi armati viri

Ezech. 4. | *Quæ plurimi faciunt homines, ea Deus parui pendit.*

A viri tum equites tum pedites, significans videlicet hanc etiã fortitudinem mundanam, vanam tandem esse futuram, & in neruũ erupturã breui quidem ac rapido quodam temporis curriculo, tametsi sua ostentatione diuturnitatem maximam polliceri videretur. Quod si hæc quæ hominum oculis diuturnitatem maximã præseferre videbantur, tam breui tẽpore perierunt, quã breui putas tempore miser homo peribit, imago horũ terrenorũ quæ consectaris, tam fragilium & miserabilium? Vbi nam tandẽ cõmode eorũ breuitas & fragilitas depingi posset? in qua materia? B in quo subiecto vt eorũ breuitatem intelligeres, vilitatemq; cognosceres? Si enim amplissima regna vastaque imperia, potentes exercitus, latissimæq; vrbes tam cito corruunt, ita protinus euanescunt, quanta cum maiori breuitate minima ista quæ consectaris putas fore interitura? Vndè facile colligas quam vili æstimare debeamus mundum, & ea quæ in mundo, sicut docet beatus Ioan. in sua prima canonica, quãuis mundanis oculis hæc pretiosa videantur. Vndè Pau. ait, non habemus hic manentem ciuitatem, sed futuram inquirimus. Quicũq; igitur hoc modo peregrinos & viatores se esse intelligunt qui ad patriam suam semper C aspirant, per mandatorum diuinorum viam, quæ ad illam ducit, contendere debent, non autem ad hæc terrena, fragilia & caduca, animum demittere.

Infirma est potẽtia & fortitudo humana.

Hominis quã caduca sit vita.

1. Ioann. 2.
Heb. 3.

Peregrini sumus in hac vita.

Sciens dominus Iesus visibilẽ hunc mundũ in maligno positũ, vt inquit S. Ioan. innumerabilibus laqueis vitiorum refertum, & laudabiliter Deo volentibus viuere esse contrariũ: ad ipsius contemptũ fideles suos sicut exẽplo, ita exhortatus est duplicis remunerationis promisso: illum contẽpsit, atq; contẽptibilem esse iudicauit: nullã prorsus eius habere dignatus est substantiam, nõ agros, nõ vineas, non olineta, non prædia, non possessiones, non D aurũ, non gemmas, neq; ad cõmorandum habitacula, adeo vt diceret vulpes foueas habent, & volucres cæli nidos, filius autem hominis non habet vbi caput suũ reclinet. Tanquam peregrinus in eo vixit & accola, paruissimo tantũ vsus est cibo, viliq; coopertus pallio, necnon exanimis factus, alieno extitit humatus in tumulo: nullus illo pauperior, nullusq; illo ditior. Sed iam paupertatem audisti, diuitias quoq; audi, domini est terra inquit regius vates, & plenitudo eius. Cũ igitur possideret omnia, essetq; vniuersorũ dñs, noluit tamen per regiã dignitatem vel honoris cathedrã insinuare quis esset, quatenus imitatoribus suis humilitatis seculiq; cõtẽptus præberet exemplũ, & nullus ambire præsumeret, quod ipse desperaret habere. Se regem instituere cupiẽ-

1. Ioan. 5.

Mundũ & quæ in ipso sunt contẽnamus.

Matth. 8.

Christus amplexus est paupertatem.

Psal. 23.

Nō appetamus honores mūdanos quos Christus despexit. Ioann. 6. Aeterna amemus, & tēporalia despiciamus. 1. Ioan. 2. Maxima in mundo pericula. Felix qui mundū & mundana contemnit. Isa. 40.

tibus, declinauit à turbis. Currite huc omnes qui terrenas dignitates cōcupiscitis, quiq; diuturnam vultis vitam, & diligitis dies videre bonos. Currite inquam & vos qui temporalibus rerū facultatibus ditari desideratis, & æternæ sapientiæ pollicitationes maximas cordis aure percipite, mente retinete, atq; tota intentione animæ diligite, humilitatem sectamini, labentis temporis felicitatem spernite. Nolite diligere mundum, nec ea quæ in mūdo sunt. Insidiantur planè animabus innocentium, & deceptionis multipharìæ laqueos parant. In ipso itaq; visibilis mundi stadio visibiliter pyratæ discurrunt per æquora, latrones viatoribus bona diripiunt, irrumpunt habitacula fures, potentes opprimunt vi inopes, supplantāt dolosi simplices, mali bonos æmulatione lacessunt: in eo nihil rectum, nihil est sanctum, virtus perit, negatur veritas, pax confunditur, soluitur lex: totus siquidē cum sit turbinibus plenus, ille verè censendus est felix qui Dei gratia præuentus aridum mundum spernit. Breue quidem temporariæ istius & deciduæ vitæ, oblectamentum, prosperitatis humanæ atq; hilaritatis, exiguo tempore persistēs, accōmodatissimam est apud prophetam similitudinem sortitū, cum ait, omnis caro fœnum, & omnis gloria eius quasi flos agri. Exiccatum est fœnum, & cecidit flos: tales fuerunt omnes potētatus eorum de quibus fit mentio in hodierno Euangelio.

Mali & peruersi non merentur appellari homines.

Luc. 3. Ephe. 4.

PRædicabat Ioannes baptismū pœnitentiæ dicens, Genimina viperarum &c. Impij homines & nefarij similātur viperis, scorpionibus, & alijs feris & portentis. Qui nec Deū timet, nec eius seruat præcepta, homo dici non meretur: licet enim veteré induat hominé, qui corrumpitur secundū desideria erroris, tamen quia non renouatur spiritu mentis, nec induit nouum hominem qui secundū Deum creatus est in iustitia & sanctitate veritatis, bellua potius quā homo potest appellari. Homo cū in honore esset ait diuinus vates, nō intellexit, cōparatus est iumētis insipiētibus, & similis factus est illis. Vndè ait Apos. expoliantes veterem hominē cū actibus suis, & induētes nouū. Hoc intuēs D. Aug. ait, homo si viuit secundū carnē, pecoribus coniungitur, si secundum spiritū, angelis sociatur. Cū Deus statuisset ex omnibus animātibus solum hominem facere rationis participem, & cæli cultorē, eum ad cœli contēplationē exerit, vt illud aspiceret quo erat migraturus, si eo munere fungeretur, cuius colēdi efficiēdiq; causa, eū Deus sui præstantissimi numinis similē efficiebat. Est hoc animal prouidum, sagax, multiplex, acutum, memor, & tantæ excel

Psal. 48. Col. 3. D. Aug. tracta. 18. in Ioann. Maxima hominis dignitas.

A lentiæ & dignitatis, vt si se ipsum vellet considerare, Deum perpetuo summe diligeret, à quo tantam acceperit præstantiam. Et si homo sit ex terra, non tamen vrincola habitator, sed vt spectator rerum superarum & cęlestiū, quale spectaculum nulli alij conuenit generi animantium. Sed nefarij ac flagitiosi homines suæ dignitatis obliti, diffluūt voluptate virtuti inimica, quæ boni naturam fallaciter imitando adulterat, eamq; omni honestati anteponunt. Quare se hominis abdicant dignitate & amplitudine, & brutorum animalium quorum mores sequuuntur, nomine appellantur. Hinc procedunt proditiones, inimicitiæ & discordiæ, hominum dignitati & præstantiæ maxime inimicę. Item videmus quod Deus vocet homines pisces maris, & volucres cæli, cū ait per Ezech. commouebuntur à facie mea volucres cæli & pisces maris. Poteris per pisces maris homines intelligere, mundi negotijs irretitos, & pestilentibus voluptatibus deditos, per volucres cæli, vanos & superbia elatos: per bestias agri, voraces & ventri obedientes: per reptilia cupidos & auaritiæ seruos. Et quia solēt diuini vates interpretari ea quæ obscuris verbis proponunt, subdit statim, cunctiq; homines qui sunt super faciem terræ, innuens

multis nominibus obligatus est homo.

Ingrati sumus erga Deum.

Ezech. 39.

Vitia homines mutant in feras.

C se per hæc animalia quæ sunt rationis expertia, homines significare maculis scelerum cōtaminatos, qui nō homines appellari merentur sed feræ. Neq; est mirum nomine brutorum homines intelligi nam in Actis Aposto. fuit vas brutorum animalium D. Petro ostensum, per quæ homines significabantur.

Act. 10.

Super illa verba regij vatis, Homo cū in honore esset nō intellexit, cōparatus est iumētis, ait Glo. incog, Magnū honorē Deus dedit homini, quādo ipsum ad suā imaginē & similitudinē formauit, quia per rationē capax est Dei, & per amorē ei potest stabiliter inhærere. Et per hoc homo ordinatur ad æternā beatitudinē.

Psal. 48. Glo. incog. ver. 799.

D Hāc autē dignitatē carnalis homo nō intelligit, & hoc est ꝙ dicit homo cū in honore esset, idest ad imaginē Dei factus, nō intellexit scilicet suā dignitatem, scilicet ꝙ per intellectū homō præest iumētis, nō viribus, & ideo perdēdo rationē, idest dū viuit secundū sensualitatē & nō secundū rationē, cōparatus est iumētis, & similis factus est illis, quia in nullo est homo superior iumēto nisi per rationē, qua perdita, nō est superior iumēto. Ideo de peccatore qui perdita ratione bestialiter viuit dicitur, vnus est interitus hominis & iumentorū, & vtriusq; æqua cōditio, & nil habet homo iumento amplius. Huc allusit Ioel cum ait, cōputruerunt iumenta in stercore suo: computrescere est carnales homines in fœtore luxuriæ vitam finire: non enim esse homines sed iumenta

Homo nō cognoscit quantæ sit dignitatis.

Eccl. 3.

Ioel. 1.

Ezec. 23. declarantur, de quibus per prophetam dicitur, carnes asinorum E carnes eorum, & fluxus equorum fluxus eorũ. Sic ergo merito vocãtur homines qui iustitiæ ratione suffulti sunt, sic & irrationabilia animalia vocãtur hi qui carnali delectationi deseruiunt.

D. Bern. Psa. 48. Gen. 3. Explicans D. Ber. versum supradictum prophetæ, ait, heu quomodo de grege facta est egregia creatura. Puto dicerent iumenta si possent loqui, Ecce Adam factus est quasi vnus ex nobis. Cũ in honore esset inquit: in quo honore? certè quia habitabat in paradiso, in loco voluptatis, conuersatio eius nil molestiæ, nihil indigentiæ sentiebat, odoriferis stipatus malis, fultus floribus: gloria F

Psal. 8. & honore coronatus & constitutus super opera manuum plasmatoris, magis autẽ ob insigne diuinæ similitudinis & imaginis præcellebat. Erat illi societas cũ angelis & cum omni militia cælestis exercitus, sed mutauit istam gloriam ad similitudinem vituli

Psal. 105. comedentis fœnum: indè est quod panis angelorum factus est fœnum peccatorum. Ergo cibus hominis mutauit se in cibũ peccatoris, homine mutato in pecus. Heu tristis & lachrymosa mutatio, vt homo paradisi accola, terræ dominus, cæli ciuis domesticus domini Sabbaoth, spirituum cælestium, & coheres virtutũ re G

Peccatũ in quantã miseriã hominẽ demerserit. pentina se conuersione inuenerit propter infirmitatẽ iacentẽ in stabulo, propter pecorinam similitudinem indigentem fœno, & propter indomitã feritatẽ alligatum præsepio. Agnosce tamen bos possessorem tuum, & asine præsepe domini tui. Cognosce pecus quẽ nõ cognouisti homo. Adora in stabulo, quẽ fugiebas

Isa. 2. in paradiso: adora eius præsepiũ, cuius contẽpsisti imperiũ. Sed

D. Amb. li. in Lu. 6 quæ est causa tãtæ deiectionis? hæc est, quia homo cũ in honore esset nõ intellexit. Ablue igitur te lachrymis ait Ambr. laua fleti-

1. Reg. 16. bus. Si tu ipse te fleueris, alius te nõ flebit, nã si Saul deflesset peccata sua, Samuel eũ nõ fleuisset. Habet vnusquisq; quod fleat mortuos suos: mortui sumus quando peccamus: mortuus est sermo H malus qui exijt ex ore, exijt enim de sepulchro malo. Ideo dixit

1. Cor. 4. Apost. imitatores mei estote, vult nos delictorum meminisse nostrorum. Paulus non habebat quod lugeret ex quo in Christum

1. Cor. 15. credidit & tamen priora deflebat dicens, quia non sum dignus vocari Apos. quia persecutus sum Ecclesiam Dei.

Exo. 9. Tonitruis nos monet Deus. Antequã Deus mitteret in Aegyptũ plagã illã grandinis præmisit multa tonitrua: ita igitur cũ similia sentimus tonitrua, intelligamus Dei monitiones vt emendemur, sitq; firma nostra protestatio, nõ qualis fuit illa Pharaonis, qui tantũ motus calamitate populi ait, peccaui etiã nũc, dñs iustus, & ego & populus meus

Exo. 9. impij. Solent enim mali statim cũ sentiunt afflictiones cõfiteri se

pecca-

A peccatores, nõ tamẽ ex toto corde peccatũ deserũt, nec pœnitet ipsos nisi cum vident afflictiones. Vnde ait Pharao ad Moysem, orate Dominum vt desinant tonitrua, & dimittam vos. Sic emẽdationem promittunt mali, sed cum se vident liberos ab afflictione, redeunt ad vitiosam vitam. Multa pollicentur mali sed postmodum non stant promissis. *Mali inconstantes Exodi. 9.*

Solitudo vtilißima est.

IN solitudine instructus est diuinitus gloriosus Baptista, & ibi facta est manus Domini super eum vt tandem adamantina conuerteret corda, idcircoq; iam a tenera ætate illuc secessit, vt scilicet solitudini deditus posset expeditius diuinas percipere reuelationes: ita per Oseam ait Deus, ducam eam in solitudinem, & loquar ad cor eius, & ita contigit Baptistæ, quoniam vt dicitur in Euange. Factum est verbum Domini super Ioannem Zachariæ filium in deserto. Vita solitaria quæ agitur in secessu & procul ab hominum frequentia, est diuinæ Philosophiæ conuenientior & accommodatior, quam ea quæ in foro & hominum cætu & celebritate versatur. Despicit enim mundi vanitates, & ea quę eximia & præclara plerisq; mortalibus videntur, stabili ratione contemnit, ad diuina vero ardenter aspirat. De eorum solitudine loquor qui se à seculi tumultibꝰ segregarunt, totosq; sese diuinarum rerum contemplationi dediderunt. Aquila, cætereq; aues nobiles solent hominum familiaritatem declinare, & ad loca deserta confugere, sic viri sapientia & animi altitudine pręstantes, solent hominum frequentiam euitare, & à cætu amicorum mundiq; tumultu, tanquam in portum sese in solitudinem recipere. *B* *Oseæ. 2.* *Vita accõmoda cæleſti Philosophiæ.* *C* *Similitu.*

M. Tul. Cicero laudat & effert magnifice Scipionem Affricanum, quod relictis negotijs & hominum consortio, secesserit in solitudinem ac dixerit se nunquam fuisse minus otiosum quam cum esset in otio. Laudat etiam Torquatum, quod post partam victoriam tot nationum, ac regem Epirotarum expugnatũ atq; deuictũ, Romam cum suis tumultibus dereliquerit, seq; in villã vbi vitam tranquille traduceret contulerit. Cincinnatus etiam ex aratro vt Romæ dictator esset, assumptus est, quæ omnium maxima dignitas erat, quemadmodum refert Fenestella, sed postquam eo munere fuit perfunctus magno honore ac gloria, redijt magno studio ad suum pauperẽ fundum, vt Columella etiam scribit. Magnus ille Cato Censorinus, de quo sublimia & maxima Plinius scribit, postquam maioribus Romæ muneribus perfunctus fuerat, ab vrbe statim discessit, & ad vitam ruri agẽdam *M. Cice. Exẽpla. D Scipio Afri. Torquatꝰ. Cincinnatus. Fenestella li. de Magistra. Columella Cato Cẽs. Plinius.*

accessit, vbi vitam finiuit, legens, scribēs, ac meditans. Empedo- E
Empe. cles Agrigentinus discipulus quondā Pythagoræ, nunquam vo
Agri. luit accipere regnum sibi oblatum, vt Xanthus affirmat in lib.
Xanthus. quem de eius laudibus & encomijs edidit, imo sane vitā solitariā ac tranquillam pluris fecit quam omnes potentias atq; diuitias.

Luc. 5. Cum adferrent paralyticum ad Christum vt eum curaret, di-
1. Esdr. 4 cit Lucas quod præ turba non inueniebant qua parte illum inferrent, turba enim impediebat accessum ad Christum. Sic 1. Esdræ habetur quod populus terræ impediebat populum Iudæ in ædi F
Eccles. 7. ficando. Populus terræ scilicet qui terrena sapiunt & amant, im-
Exod. 23. pedit populum Dei. Vnde Eccle. 7. ne pecces in multitudine, nec
4. Reg. 7. te immittas in populū. Discamus ergo ex hoc loco fugere turbā. Exo. etiā dicitur ne sequaris turbā. Et 4. Reg. de quodā principe
Simile. Samariæ dicitur conculcatum fuisse à turba, & interēptū in ingressu portæ. Quando chirurgus aliquis vulnerato mederi vult, omnem gentem à se remouet, nec in platea illum curat, sed ingressus cubile, ibi medicamenta apponit: ita Dominus curatur
Marc. 7. animā tuam, eā à multitudine populi segregat. Et cum surdū illū & mutum curare Christus voluit, vt scribitur Mar. 7. eum segre G gauit à turbis, sic tu fuge à mundi tumultu & seculi ineptijs vt sa
Tumultus retardat Dei obsequium. luti animæ tuæ possis consulere, & deo commodius vacare. Turbam etiam Dominus docuit remouendam cum puellam suscitauit. Plurimum quidem cōfert nobis ipsa solitudo, & secessus à turba & strepitu hominum, vt possimus orare, & negotia no-
Simile. stra cum Deo tractare. Siquidem conuersatio ista mundana atq; societas, præsertim si cum malis fuerit, deprauatis & corruptis
D. Hiero. lib. 2. aduersus Iouin. fuerit nos inficere solet. Vnde etiam ipsi Philosophi vt commodius contemplationi vacarent, in solitudinem concedere solebant, sicut de Platone legimus & alijs Philosophis, vt scribit D. H Hieron. Neq; vero perpetuo vel studijs, vel ludo, vel contem-
Seneca li. de trāqui. ca. 15. plationi incūbendum est, sed alternatim huiusmodi exercitationibus traducere tempus debemus, vt inquit Seneca. de Arsenio quidem legimus quod amicus valde esset solitudinis, cumq; inter
Arsenij Abba. exēplum. rogaretur à quodā Abbate cur ita faceret, se cum deo & hominibus simul omnino esse non posse respondit, vsq; adeo vel modica alicuius interpellatione, se à diuinæ contemplationis dulcedine auocari indigne ferebat.

D. Hier. Solitudo vtilissima. Varia quidem sunt loca ait Hiero. accōmodata ad contemplandum & vacandum Deo, atq; ad inueniendum prætiosissimū thesaurū, qui in regno cælorū possidetur perfectissime, veruntamē

solitudo

A solitudo ipsa & secessus à turba accõmodatissimus est loc⁹ ad id præstandum. Vnde D. Hie. in solitudine positus multa quidẽ præstabat egregia ac præclara opera, scribens ad varias orbis partes eruditissimas epistolas, tum etiam commendatione tã præclari loci solebat multos ad eius amorem incitare. Magna equidẽ datur in deserto cõmoditas vincendi ac superandi dæmonẽ ipsum, ait Aug. atq; inueniendi Deum iuxta illud Psal. in terra deserta, inuia, & inaquosa, sic in sancto apparui tibi. Et alibi dicit, Eia fratres estote solitarij, vt sitis angelorũ socij, rusticamini, vt sitis ci-
B ues sanctorũ & domestici Dei. De Chrysippo dicit Seneca quod quamuis nõ fuerit dux militiæ, neq; gesserit negotia inter homines, suis tamẽ speculationibus quas solus & ab hominibus semotus habebat, plusquã duces eximij proderat. Curiã mundanosq; tumultus Arist. contẽpsit, & elegit potius solitarie viuere, quam cũ Alexãdro pergere in Asiam. Itaq; Athenas reuersus, animum suum ad cõtemplationem adiecit, vt scribit Plutar. & Strabo, & multi alij graues autores. Plato etiam quo sibi alijsq; magis prodesset, Athenis relictis, hoc est populi frequentia, in Academiam, solitarium locum & quietum, se contulit, ibiq; doctrinam suam
C alijs communicabat. Cæterum notandum est pro his qui debent habitare in frequentia & populo, quod ait Hiero. Solitudinẽ laudabilem potest quis habere, si modo vixerit circumspecte, quamuis in vrbe existat. Vnde laudans Seneca solitudinem quam tenebat Lucillus eius familiaris, cum tamen in vrbe viueret, dicit se maximo exilire gaudio, quod cum quærat ac percontetur de eo, referant omnes se quidem eum Lucillum non vidisse & conspexisse, aut etiam scire vbinam sit, cum tamen in vrbe ipsum esse, certissime quidem atque etiam exploratissime sciatur.

D. Augu. 8 tẽp. serõ 77. to. 10.
Psal. 62.
Ad fra. in ere. ser. 2. tom. 10.
Seneca li. de vita beata.
Aristo.
Plu. in vita Silla.
Strab
Plato.
D. Hiero. in epis. ad Marcel. tom. 1.
Seneca li. 4. epis. ad Lucil. epist. 32.

D DOMINICA IN SEPTVAGESIMA.

CONCIO PRIMA.

SIMILE *est regnum cælorum homini patri familias, qui exijt primo mane conducere operarios in vineam suam.* Mat. 20. Mystice hæc vinea est anima nostra, ratione multiplicis assimilationis qua vineæ æquiparatur. Primo quoniã sicut vinea plãtat in terra, sic anima nostra in terra corporis creatur, vt ostẽdit Magis. Sent. Sicut enim vinea nõ potest fructũ facere nisi quãdiu in terra manet plantata, sic neq; anima nisi quãdiu vnita corpori manet, quia statim separata amplius non potest

Glo. in cog. super Psal. 79. ver. 1372.
Mag. Sen. l. 2. dis. 17

Ma. Sententiarum dis. 50. potest mereri, vt ostēdit Magis. Sentent. quoniā sicut vinea putatur vt fructum plus ad ferat, quin imo ne syluestris efficiatur, ideo enim putata plus fructificat & melius conseruatur, quia virtus radicis eius ad pauciores transmittitur, & sic eius virtus E
Simile. magis vnita vigoratur: nam putare non est aliud quam virtutem ad multos palmites dispersam, ad vnum reducere: sic & putanda est anima nostra, quia tota virtus eius ad vnum solum scilicet ad Deum est reducenda, vt scilicet intellectus animæ omnibus alijs abiectis solum ad Dei contemplationem intendat, volūtas ad Dei dilectionem, memoria ad eius recordationē. Si enim ad multa se velint ista spargere, satis faciliter anima efficietur Syluestris. Tertium patet, quoniam sicut vinea putata ligatur ad palum ne ad terram corruat: sic anima putata à vitijs, ne iterum ad terram id est ad vitia & terrena cadat, ad Christum per amoris vinculum ligari debet, quia sine Christo casum peccati vitare nō potest. In cuius rei typum est quod quando tempore Christi passionis ipse in horto volens orare à discipulis se diuisit, statim ipsi dormierunt, nec potuerunt vigilare, ad significandum quod sine ipsius sustentatione nullum bonum valemus facere, & ideo ad Christum vitē animæ suæ ligauerat Pau. qui dicebat, Christo affixus sum Cruci. Quarto foditur, hoc est terram clausam aperire, & illam partem quæ subtus manebat absconsa, vertere, & ipsam desuper facere manifestā, hoc autem facit spiritualiter confessio, quæ occulta peccata sacerdoti facit manifesta. Nam qui abscondit scelera sua, vt ait Sapiens, non dirigetur, qui autem confessus fuerit, & reliquerit ea, misericordiam consequetur. Quinto sicut enim inter omnes arbores vinea vt fructum faciat maiorem requirit occupationem, sic & anima nostra vt fructū afferat, multam requirit diligentiam. Quod satis patet si consideres quot & quales habeat inuasores qui eius fructum impedire quærant. Vnde si quis otiosus stet contra animæ hostes, statim hæc vinea dissipabitur, iuxta illud pertransiui per vineam hominis stulti, & ecce totam repleuerant vrticæ, & maceria lapidum destructa erat, scilicet virtutū congeries dissipata est. Sexto quia sicut super omnia ligna vitis dum viuit in radicatione fructus est nobilior, sic & anima dum in radice charitatis manserit, fructum nobiliorem deo reddit. Sic è contrario sicut vitis à radice separata inter omnia ligna contemptibilius est lignum, & solum igni aptum, sic & anima nostra si à radice charitatis separata fuerit, ad nil valet nisi vt in ignem mittatur, & hoc est quod dicitur apud Ezechi. Fili hominis, quid fiet de ligno vitis ex omnibus lignis

Marginal notes: *Solicitudo tēporaliū nos conturbat.* (F) — *Simile.* — *Peccata sine Dei fauore euitare non possumus.* — *Mat. 26.* (G) — *Gal. 2.* — *Confessio quā sit necessaria.* — *Prou. 28.* — *Simile.* — *Soliciti ð nostra salute viuamus.* (H) — *Prou. 24.* — *Simile.* — *Charitas commēdatur.* — *Simile.* — *Ezec. 15.*

A lignis nemorum? Nunquid tolletur, vt ex ea fiat opus? Quasi dicat non, sequitur enim, Ecce igni datum est.

Sumus quidem vites, & est adeo nobis insertum peccatum, vt egeamus assidua cura ad eradicandum fermentum vetus, & amputandum veterem hominem, cum præsertim & Apos. dicat, inuenio aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ. Hanc vineam colimus, cum diligentem animæ nostræ curã gerimus, cum ab ea noxia vitiorum germina euellimus, cumq; virtutum in ea plantas conserimus. Similes quidem sumus viti

B ac vineæ varijs de causis, est enim vitis arbor humilis & infima, ita & nos humiles certe sumus & abiecti. Vitis porro arbor est quæ si putetur diligenter, fructum maximum dat: ita plane vt quis optime fructificet, laboribus agitari debet & quasi putari: Vitis item arbor est quæ hyeme sæuiente, triste admodum exhibet spectaculum, æstate vero beatitudinis æternæ manifestabitur eorum virtus maxima atq; nobilitas. Hoc visus est insinuasse D. Ioann. cum dixit, filij Dei sumus, & nondum apparuit quid erimus. Tunc quemadmodum qui vineam aliquam possidet, perpetuo aliquid in ea inuenit curandum, ita si vnusquisq; seipsum di

C ligentius contempletur & intueatur, semper inueniet aliquid emendandum. Vitis cum tenera est, debet superfigi ac sustentari quibusdam fulcris & quasi clauis, ne à vento facile confringatur: ita bona opera nostra tanquam teneros quosdam ramos humilitate fulciamus, ne ventus superbiæ ea lædat & concutiat. Iam vero etiam vt vitis ligone fodienda est, vt herbæ noxiæ eradicẽtur, ita terra carnis nostræ excoli debet & agitari asperitate, ne herbæ in ea enascantur malarum cogitationum. Nonnunquam vitis porro ipsa exhumanda est vndiq;, non nunquam vero iterum humanda quodammodo, sic plane se gerere quisq; debet, nem-

D pe vt interdum humum ipsam remoueat contuens suam nobilitatem & excellentiam, id est considerans se esse Dei filium, & capacem vitæ eternæ, atq; ita spernet res istas mundanas & terrenas tanquã viles & abiectas. Hanc corrigendi normam seruabat Apos. quando Athenienses reprehendebat quod viles res adorarent. dicens eis quod vellet ipsis annũciare Deum viuũ, in quo viuimus, mouemur & sumus, sicut inquit & quidam poetarum vestrorum dixerunt, ipsius enim & genus sumus: genus ergo cum simus Dei &c. Quasi diceret, qui genus ducunt à deo viuo, non debent se ad hæc vilia demittere. Hanc etiam tenebat reprehẽdẽdi viam Petrus cum diceret, vos autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis. Huiusmodi considerario-

Pau. ẽpa. in Matt.
1. Cor. 5.
Rom. 7.
Autor.
Calamitates vtiles.
1. Ioan. 3.
Defectus semper inueniemus quos corrigamus.
Bona opera humilitate cõseruamus.
Carnem nostrã maceremus.
Diuersis vti debemus considerationibus vt bene vitã instituamus.
Act. 17.
1. Pet. 2.

siderationibus curabat eos ad altiores euehere cogitationes. E
Interdum etiã ne in superbiã efferatur, debet cõsiderationes suas & cogitationes tãquã radices humo opplere, cõsiderãs se terrã esse, cinerẽ ac miserabilẽ hominẽ, qua certe cõsideratione maxime humiliabitur. Sic fecit Saul cũ videret se ad regiã dignitatem promoueri, dixit enim ad Samuelẽ, nũquid nõ filius Gemini ego sum, de minima tribu Israel, & cognatio mea nouissima inter omnes familias de tribu Beniamin? Quare ergo locutus es mihi sermonem istum? Multa etiam alia exempla in hanc sententiam adferri possent. Videtur quidem impijs laudabile quiddam esse F & honorificum se non purgari a vitijs suis, laboribus & calamitatibus, sed quod de se dicatur, non est ruina maceriæ, neq; transitus, neq; clamor in plateis eorũ. Sciant igitur quod quemadmodum vineæ ipsi maius incommodum accidere non potest quam ei putationem negari. Ita hi non possunt plane infelicius quid habere, quam in hac vita sine supplicio vllo scelera sua dissimulari.

Cũ filij Dei simus non demittamur ad vilia.
Cinis sumus, ne superbiamus
1. *Reg*. 9.
Psal. 143.
Simile.
Quod malis afflictiones nõ contingãt, infaustũ.

Homini patri familias. Officiũ gerit pij patris, quandoquidem in tanta secordia nostra, tãta salutis quærit remedia. Belligerabat Absalon aduersus patrem, & tamen pater duces obsecrabat G ne si viderent, filio suo nocerent, contra vero filius dicebat tunc ducibus suis, vt qui patrem in bello vinceret, eundem interficeret, vt solus Absalon regnaret. Sic Deus dum ipsum offendimus, nos pluribus afficit beneficijs, pluuiam mittit, serenitatem, salutarem aerem, & perspicuos solis radios ad salutem nostram, ex quibus facile intelligas quam egregius sit pater familias.

2. *Reg*. 18.
Pius parẽtes liberos amãt quã contra.

Exijt primo mane. Omnes vocationes & sanctæ inspirationes à deo proueniunt. Omnia bona nostra quæ agimus, & quæ mala præcauemus & non agimus, sunt Deo ascribenda: nunquam ad eius vineam accederemus nisi nos ipse vocaret. Nec H suspirium quidem vllum est bonum, aut quiuis bonus motus, qui non a deo proueniat. Quod nobis insinuauit Isa. cum ait, cap. 50. Dominus aperuit mihi aurem, ego autem non contradico, & ita nos debemus eius inspirationes audire. Quid arbitraris in causa esse quod cum lecto decumbas, ad teipsum reuertaris, intelligasq; te in letali esse culpa, & dicas, hei me miserum? Cur terra non absorbeor? Cur non a ruente conculcor domo? Nihil plane boni absque deo præstare possumus. Si ipsum inuocamus, ipse prius ad id nos excitat: si ipsum quærimus, ipse prior nos quærit. Vnde Hierem. ait ca. 31. Conuerte me Domine, & conuertar ad te. ô bone Deus qui quouis

Omne bonũ à deo manat.
Isa. 50.
Diuinas inspirationes nõ contemnamus
Hier. 31.

A uis nos multo mane surgamus, tu tamen multo antè nos præ-
ueni: vt ad te conuertamur. Hoc nos docet Spiritus sanctus *Cant. 5.*
Cant. 5. Vbi dicitur, aperi mihi soror mea sponsa, quoniam
caput meum plenum est rore; quasi dicat, vide quam mane
surrexerim pulsaturus ad ostium tuum, siquidem caput meum
rore plenum est. Hoc etiam docet hodiernum Euangelium, *Mar. 14.*
cum dicit quod pater familias exijt primo mane. Hebræi
non habent superlatiuum, & ita ad illud exprimendum idem
verbum repetunt, sicut est illud, Abba pater, quasi dicat ad *Genes. 1.*
B modum pater: item illud, ad imaginem & similitudinem, quasi
dicat admodum similem. Et ita in hodierno Euange. Primo
mane, hoc est multo mane, vt innuat quod antequam nos ex- *D. Augu.*
citemus, surrexit ipse vt nos excitaret. *contra*

Conuentione autem facta ex denario diurno. Vnum tantum vitæ ęter *Cres. g ā.*
næ denarium omnes accepturi sunt ait August. sed attendite & *li. 3. c. 66.*
vos fratres mei ne ideo quisq; differat venire ad vineam. Secu- *& li. 4. c.*
rus est quidem quod ille denarius illi promittitur, sed differre *53. to. 7.*
non iubetur. Nunquid enim & illi qui sunt ad vineam conducti,
quando ad illos exibat pater familias vt côduceret quos inuenit *Pœnitētiā*
C hora tertia, dixerunt illi, expecta, non illuc imus, nisi hora sex- *nō differa*
ta? si dicerent illi iuuenes vocati, expecta, audiuimus enim in *mus.*
Euāgelio quia omnes vnam mercedem accepturi sunt, cū senes *Securi nō*
fuerimus hora vndecima veniem⁹, responderetur cuiq; & dice- *sumus in*
retur, laborare non vis, qui virū viuas vsq; ad senectā nescis? Qua *hac vita.*
re ergo differes vocantē te, certus de mercede, incert⁹ de die? vi
de ne forte quod tibi ille datur⁹ est promittendo, tu tibi auferas *Senes con*
differendo. Et si hoc recte dicitur de infantibus & iuuenibus, quā *sulant sa-*
to rect⁹ dicetur de decrepitis? ista enim duo occidūt animas, des *luti ani-*
peratio & peruersa spes. Ne tardes conuerti ad dominum dicit *mæ.*
D Eccle. nec differas de die in diem. *Eccles. 5.*

Quid hic statis tota die otiosi. Tractans Orosius doctissimus de ex *Oro. epis-*
cellētia bonæ occupationis, & de otiositatis vitio, ita habet. nun *co. li. de re*
quam bonus colon⁹ erit qui non fuerit nauus & industrius, & ru *gi. inst. 1.*
sticarū rerū studio vehementer incensus. Sic etiam qui pecuariā *Nos in*
faciūt, nisi fuerint in ea diligentes & attenti, minimū certe fru- *virtute*
ctū ex ea curatione percipient. Opifices etiam qui non de multa *exercea-*
nocte vigilauerint, neq; tota mēte operi cui⁹ artificiū tenēt incu *mus si vo-*
buerint quid potuit efficere quod sit in eo genere aliquo pretio *lumus pro*
& æstimatione dignū? Quid dicā de studijs artiū maximarum, in *gressus ali*
quibus nemo unquam progressus est sine singulari studio & dili *quos re-*
gentia? In diligētia igitur omnium artium, disciplinarū & offi- *portare.*

cio um

ciorum laus, & vt ita dicam vita consistit. Est vero otium tacitū quoddam venenum, quo paulatim omnes virtutes infectæ languent, & omnes artes præclaræ in obliuionem adducūtur. Recte quidem M. Cato scripsit vitam humanam esse vt ferrum, quod si exerceas splendescit. Inter pretere a grauissimas draconis leges quas lycurgus lacedęmoniorum legislator mitigasse dicitur, hęc vna erat, vt otij damnatus capite puniretur. Scribit etiam Diodo. legē fuisse apud Aegyptios, qua singuli cogebantur nomina apud præsides profiteri, & qua arte, quo vel lucro sustentarētur, ostendere, & si qui mentirentur, aut in iusto quæstu viuerent, capite damnabātur. Nec medius fidius iniuria, otiosi enim & ignaui iuuenes, venenum sunt ciuitatis, proni ad libidinem sunt, bonis inuident, aliena appetunt, & deniq; seditiosi & turbulenti euadunt. Quod si hæc seuerissima lex aliquibus videbitur, non tamē poterit illa Solonis non iusta videri, qua sanciuit filium nequaquā parēti necessaria subsidia debere, à quo nullam artem accepisset.

Ex otio ait Ambro. incommoda multa oriuntur, cum vrgeantur pleriq; propter ignauum otium varijs pressuris, & propter id etiam homines aliorū ope egeāt, & fiant adulatores ac contēpti. Vnde Salomon, raro inquit inferes pedē ad amicum tuum, ne saturatus tui oderit te. Qui enim frequenter ad alienam mensam conuenit otio deditus, aduletur necesse est pascenti se, cum tamen religio nostra ad libertatem homines vocet, ideoq; si quis manducare spernit, cesset à labore, vt quia nullus sine cibo potest viuere, det operā laborādi, vt arbitrio suo viuens Deum possit habere propitium. Distribue commode tempus ipsum ait Hie. & horas laudabiliter occupatas habe tum in diuino cultu, tum in alijs laudabilibus operibus exercendis. Si enim ita te non gesseris, procul dubio quiuis dies longior tibi videbitur nimiū, breuior autem vel longissimus quisq; si honeste occuperis. Atq; hoc quidem modo tum tibi, tum alijs proderis vitæ honestate, atq; singulari tuo exemplo.

Quid hic statis tota die otiosi? Vita nostra tempus est operandi, mors vero mercedis percipiendæ, non abnuo quidem ad extremum vsq; vitæ halitum esse merendi & demerendi tempus, sed hora tamen mortis (quod negari non potest) ad hoc impeditissima est, in qua mille animi curæ, milleq; corporis dolores ab studio pænitentiæ nos auocant. Quid igitur agis miser? Quid hoc tempore ad fodiendam vineam non pararis? Bona enim mors, inculpatæq; vitæ fructus est, non tā hoc operandi quam recipiendæ mercedis tempus est, non tam ligonem tractandi vt vineam fodias,

Otiositas detestabilis · *M. Cato. lib. de moribus.* · *Ex l. Frā. Senē. de republ.* · *Lycurgus* · *Diodorus* · *Otiosi sūt venenū in repub.* · *Solon.* · *D. Amb. in epis 2. ad The. cap. 2.* · *Prou. 25.* · *Otiosi in multa alia labuntur vitia.* · *D. Hiero. ad demetri. de virgi. seru.* · *Autor.* · *Differre pœnitētiā vsq; ad mortē non est sapiētis* · *Mortis hora accōmodatior ad mercedē quā ad labore.*

E F G

A fodias quam manus porrigendi vt mercedem accipias. Quid igitur ad vesperam pœnitendi & laborandi tempus expectas? Iam sero est, iam instat nox, in qua homines non operari sed ab operibus quiescere solent. Venit nox inquit Christus, in qua nemo potest operari. Et Propheta inquit, quoniam non est in morte qui memor sit tui. Cuius ergo tunc memor est homo? Memor est plane desolatæ vxoris quam viduam relinquit, & filiorum quos orphanos deserit, & dolorum corporis quibus vndique premitur; Dei vero memoriam, vis dolorum & cu-
B rarum angor pene totam extinguit. Quæ igitur insania est hoc primum tempore ligonem parare vt vineam fodias, quando viuere vix possis? propter frigus ait sapiens, piger arare noluit, mendicabit ergo æstate, & non dabitur ei. Sic mendicauerunt fatuæ illæ virgines quæ toto vitæ tempore dormientes, æstatis hoc est mortis hora ad clausas cælestis regni fores mendicare cœperunt dicentes, Domine Domine aperi nobis. Quod nam esse maius otium potest quam negligenter curare salutem suam? Quæ maior negligentia quam vt quis statim infantulus inseratur Christo per baptismum, attingat vero iam
C senectutem prope, nondum tamen virtutis viam & sanctitatis ingressus fuerit? Quæ etiam maior excogitari potest negligentia, quam abscondere alta humo Dei talenta & dona? Quam maiorem potest quis ignauiam incurrere vel amentiam potius quam dormire, stertere, nugari, & otiari in medijs hostibus? Isti omnes grauissime reprehenduntur in sacris litteris. Prouerbiorum 1. Vsquequo piger dormis? Otium vt ait Chrysostomus, radix fuit & initium nostrorum malorum, quod præuidens Deus Optimus Maximus, præcepit quidem ipsi protoparenti nostro Adamo vt operaretur, atque etiam cu-
D stodiret paradisum. Nam dices tu certe, vtquid indigebat paradisus custodia aliqua? iussit profecto hac ratione Deus, vt protoparens noster Adamus operaretur, atque etiam otiositatem ipsam malorum omnium radicem & escam fugeret & declinaret. Si namque ipse ab omni prorsus negotio liber atque etiam immunis extitisset, repente profecto & è vestigio propter exuberans & nimium atque redundans otium, in varios & crassissimos errores prolapsus esset quemadmodum & reuera prolapsus turpissime fuit.

Quid hic statis tota die otiosi? Verecunda sane reprehensio præsertim ei cui vna dumtaxat suppetebat hora diei ad laborandum: sunt igitur digni maxima & grauissima reprehensione

Ioan. 9. — *Psalm. 6.* — *Mortis tẽpore multa veram pœnitẽtiã impediũt.* — *Prou. 20.* — *Matt. 20.* — *Ferus in Matth.* — *Magna est otiositas negligere salutẽ nostram.* — *Prouer. 1.* — *D. Chrys. super Ge. hom. 14.* — *Genes. 2.* — *Senes sint diligẽtes.*

senes otiosi, quibus tam exiguum superest ad laborandum E tempus, & tamen nolunt ire ad Domini vineam vt possint se in ea laudabiliter & gloriose exercere. Quod si otiosi digni sunt reprehensione, quid de his dicemus qui perperam ope-

Matth. 7. *Similitu.*

rantur? Si omnis arbor quæ non facit fructum bonum exciditur, & in ignem mittetur, quid dicetur de arbore malum fructum producente? Non sint igitur senes segnes, siquidem cum videmus albescere segetes, dicimus adesse iam metendi tempus, sic profecto cum videmus hominem aliquem canescere, dicere F

Cani indices mortis *Simile.* *Senes aliqui repuerascunt.*

possumus instare iam mortem vt eius vitam demetat. Non erit igitur quod queraris Deum te non submonuisse, siquidem etiã naturam ipsam experiris te commonefacientem. Iam velum album bone vir, supra caput tuũ mors ipsa extulit aduersaria tua, quasi supra arcem tuam, cane igitur receptui. Si enim videres senem aliquem quasi repuerascentem, sibi cunabula parare, nonne diceres commodius quidem fore vt sibi tumulum sterneret?

Frater Lu. Gra. *Mercedẽ non expectet in futura vita qui in hac nõ laborat*

Voca operarios, & redde illis mercedem. Hoc est voca non stertentes aut vagantes, & vitam omnem in otio & voluptatibus transigentes, sed operarios, hoc est in vinea Domini strenue laborantes. Quando igitur fideles operarij in vnum conue- G nient vt mercedem labore suo partam accipiant, qua fronte iniquitatis operarij mercedem cum illis pariter exigent? Merito ibicum vnoquoque eorum fidelis procurator ad hunc modum expostulare poterit. Amice quid à me exigis quod non meruisti? Quid metere vis quod non seminasti? Laborasti quidem in via iniquitatis & perditionis, laborasti in operibus luti & lateris, in obsequio Pharaonis hoc est Diaboli, mundi, cupiditatumque tuarum. Hi Domini tui, hi dij tui, ad ipsos ergo non ad me confuge vt laborum tuorum tibi mercedem red-

Sap. 5. *Exod. 1.*

dant. Sic enim scriptum legis, in tempore tribulationis suæ di- H cent, surge, libera nos. Hierem. 2. vbi sunt dij tui quos fecisti tibi? Surgant & liberent te in tempore afflictionis tuæ. Dij tui fuerunt venter tuus, caro tua, pecunia tua voluptas tua, & cætera quæ supra me dilexisti, ad istos ergo Deos tuos confuge. Quid ergo magis præposterum quam in alterius castris militare, & ab altero aduersus quem inimica arma tulisti stipendium petere? Expergiscimini quæso fratres, quæ enim seminauerit homo, hæc & metet. Non enim video quonam modo hæc duo simul cohæreant, ad æternam vitam aspirare, & per viam mortis ingredi: mercedem à deo exigere, & in vinea Diaboli operari. Quisquis enim efficaciter optat finem, ea quoque adiumenta

A iumenta quibus ad illum peruenitur non detrectat. Qui vult ad Indos pergere, laborē nauigādi non recusat: qui a morbo graui sanari desiderat, medicamenta non respuit. Neque vero est cur tales sibi fidant, qui salutis lauacro, cæterisq; redēptionis nostrę beneficijs abusi sunt, & talenta credita insudario reposuerunt.

Simile. Hic laboremus si volumus in altera vita præmium referre:

Voca operarios. Mandauit quidē Dominus procuratori ordinate disponi operarios vt eis mercedem solueret: sed in hoc mundo videas pleraque inordinata & indigesta. Ad quod significandum ingeniosus quidam pictor depinxit arborem, cuius fructus erāt B omnia bona & mala huius mundi, in hanc arborem conscenderat cæca quædam mulier quæ virga decutiebat arboris fructus, sub arbore vero erant homines & bestiæ: excidebant autem ex arbore regiæ coronæ, & interdum super capita tyrannorum cadebant, item infulæ pontificiæ, quæ aliquando super hypocritas cadebant: item virgæ prætoriæ, quæ nonnunquam super bestias cadebant: item diuitiæ, quæ supra auaros sæpe cadebant, sæpe vero supra prodigos. Vera igitur distributio in cælo erit, vbi reddetur vnicuiq; secundum opera sua.

In mundo multa præpostera.

Deus in suo indicio dat vnicuiq; quod suum est.

Hi nouissimi vna hora fecerūt. Aduerte quod inuidus inquit Abu C lé. nō dolet de suo incommodo & mercede minima, sed inuidet mercedi alterius. Hi enim nō dixerūt, nobis parū dedisti, sed istis dedisti multū, & fecisti eos pares. Inuidia videtur habere sedē in oculis. Dicitur ergo, *an oculus tuus nequā est*. Vt enim vocamus per uersam linguā dolosum aliquē hominē, etsi lingua ex se mala nō sit, ita inuidi oculos malos & nequā appellamus, quāuis ex se boni sint oculi. *Erūt nouissimi primi & primi nouissimi.* Cū dicit erūt primi nouissimi, deprime teipsum, quāuis sis quasi alter Ioānes Baptista, aut Petrus Apos. clar⁹ virtutib⁹. Tū dicēdo erūt nouissimi primi, tolle desperationē omnē, quāuis quasi Pilat⁹ aliquis fue D ris aut Iudas. Quare nullus quāuis optimus sit, negligens esse debet, & nullus desperet ac diffidat quāuis maximus peccator fuerit. Et certe qui in medijs armis versantur, non quod aliquid sinistrum & aduersum obtingat, animis statim cadunt, imo certe curant diligenter vt recuperent amissa in perniciem suorum aduersariorū: quod si euincunt, curant quantum est in se ne illud amittant quod multo sudore sibi pepererunt. Sciens ergo Christus quod multo labore etiā quæ amissa sunt recuperantur, negligentia autē & ignauia etiā quod partum est perit sæpe, mouēdo vtrosq; dicit, erūt nouissimi primi, & primi nouissimi, debemus ergo omnes peruigiles esse iuxta illud sapientis, beatus homo qui semper est pauidus. Non debent contemnere qui citius vo-

Abulen. in Matth. Inuidi quales sint. Simile.

Ferus in Matth. Boni ne sint negligentes.

Mali non desperent. Simile.

Negligentia in virtute mala.

cati sunt, eos qui tardius veniunt, quia potens est Deus efficere E
Prou. 28. vt & perdita recuperent, quamuis sero veniant & ita præmium
Ambr. consequantur non minus quam qui venerunt citius. Inter opera
rios quidem terrenos non potest quis tam diligens esse, qui ve-
niens vesperi tantum laboret quantum is qui per totum diem
desudauit: at vero in vinea spirituali breui tempore multum la-
Dissimile borari potest, & quod amissum est, facile recuperari.

Circa vndecimam vero exijt. Si bene aduertisti, in omni hora exit hic pater familias ad conducendos operarios in vineam. Vnde Deus in omni ætate nos ad se vocat, vt inde colligas quan F tum salutem nostram desideret, qui tam crebro monet. Si ita ardenter sanctus ille Moyses populi salutem desiderabat, vt diceret, aut parce populo huic, aut dele me de libro vitæ, quanto auidior erit salutis nostræ Deus, qui & ardentior est in amore? Ex ijs igitur intelliges institutū Dei circa salutem nostrā, sic pariter auiditas salutis cuiusq; ex medijs quib⁹ vtitur deprehēdi potest.

In omni ætate nos vocat De⁹ ad pœnitentiam.
Exod. 32.

DOMINICA IN SEPTVAGESIMA.

CONCIO SECVNDA. G

Inæstimabile tempus nobis à deo conceditur, vt in eius vinea laboremus.

SIMILE *est regnum cælorum homini patrifamilias, qui exijt primo mane conducere operarios in vineam suam*. Mat: 20. Præsens quidem vita nobis ad negotiandum salutem nostram concessa est, quam tamen nos potius occupamus in vitijs. Vnaquæq; res eo magis diligenda est, quo pluris esse cognoscitur. Præstat quippe æstimationem H rei ipsius cognita virtus, quæ tunc apparet amabilis cum primæ innititur veritati, & quęstu suo possessores suos facit locupletes esse in cælo. Hinc indulti temporis prætiositas commēdatur: quāta autem sit quis corde percipere, quisue humana valet reserare facundia? Illam nouerunt optime qui ea carent. Omnem siquidem mundi substantiam, honores prælationum, seculi pompam, corporis voluptates, & quidquid sub cælo creatum est delectabile atque iucundum, pro vnius diei spatio si possent, voluntarie commutarent. In ipso siquidem temporis cursu breuissimo, iustitiam placarent diuinam, lętificarent angelos, horrendam damnationis æternæ euitarent sentētiam, & procul

Lau. Iust. lib. de vi. Soli. c. 10.

Tēpus inæstimabile

A & procul dubio adipiscerentur regna cęlorũ. Hi sunt quibus misericordia iam fecit occasum, qui irreuocabiliter in laqueum miseriarum descenderunt, vbi nullus est ordo, sed horror sempiternus inhabitat. Istis plane deest tempus ad merendum, ita vt nec per se ipsos sibi, nec ab alijs vllum refrigerationis possint captare suffragium. Et merito illis nullus locus veniæ datur ad præsens, quippe qui oblatum dum adhuc viuerent, percipere noluerunt. Neglexerunt sibi prærogatam gratiam, nec vt bene agerent intelligere voluerunt, neq; vltimi temporis necessitatem præ-
B uidere curarunt: se quippe dederunt voluptatibus, carnis curæ in desiderijs, concupieruntq; præsentis vitæ perniciosa solatia ac si nunquam essent morituri. Illis contigit quod per beatũ Iob dicitur, tenẽt tympanum & cytharã & gaudent ad sonitum organi, ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descẽdunt. Hoc autem vnde illis acciderit, intulit dicens, qui dixerunt Deo, recede à nobis, scientiam viarũ tuarum nolumus. ò qualem fecerunt commutationem, videlicet vt exultarẽt in modico tempore, & æterno cruciarentur supplicio! Quis illorum valeat consi-
C derare iacturam? duplicia enim receperunt de manu Domini pro vniuersis iniquitatibus suis, damni pœna torquentur, & sensus.

Tẽpore iã amißo, ei⁹ vtilitatẽ cognosce mus.

Iob. 10.

Psal. 35.

Iob. 21.

Aeterna pro tẽporalibus cõmutare extrema dementia est

Amiserũt namq; Deum & cęli delicias, angelorum consortiũ, merita electorum, agni nuptias, beatã resurrectionẽ, immortalitatis stolam, & beatam vitã, in his potissimum damni consistit pęna. Illis autem addita est societas dæmonum, horrẽdus ipsorũ aspectus, ardor inextinguibilis ignis, stridor dẽtiũ, palpabiles te-
D nebræ, interiores lachrymæ, improperiorum vociferatio, intolerabilis sitis, sulphureus fætor, cõscientiæ vermis, carcer abyssi, euadendi desperatio, & interminabilis diuinæ visionis carentia, quæ dolores supereminet vniuersos. Ista autem si saperent & intelligerent, quibus adhuc bene operandi prærogatum est tempus, impensa gratia, & dilata sententia, equidem si nouissima sua præuiderent, non sic inutiliter viuerent, voluptati se darent, prostituerent vitijs, indulgerẽt corpori, diabolo obtemperarent, facultates quærerent, mundiq; pereuntem concupiscerent gloriam. Verum quoniam futura non præcauerunt mala, & præsentibus inhærent bonis, cum eisdem simul pereunt, pariterq; deficiunt, sic filij hominum facti stulti, iudicantes non recte, ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras, malumq; dicetes bonum, & bonum malum. Heu quam mortalium est ista plangenda conditio, detestanda cæcitas, infelicitas fugienda. Abutuntur vti-

Mali quo ãlem redigantur.

Matt. 13. Inferni tormenta.

Cæci sunt mali in hac vita.

que peruersi homines naturalibus bonis, gratuita dona dis- E
Mali quã to in errore viuãt. pergunt, & veniæ tempus otiose conuersando consumu t. O si agnoscerent quanti æstimandum sit, quod sine consideratione amittunt.

Tẽpus pretiosissimũ. Cæterum quid prætiosius tempore? Quid quæso illo fructuosius? quid charius? Quid excellentius? Quid ve amabilius? Sed proh dolor, pene ab omnibus nihil habetur vilius, nihil tractatur inutilius, nihil indignius possidetur! Nullum temporis momentum præteris, in quo merita non valeant cumulari æterna. Cætera quæ habemus in mundo, à nobis aliena sunt, tempus autem proprie nostrum est, si tamen illo vtimur ad salutem. F
Tẽpus ad quid nobis cõcessũ sit. Illud siquidem diuina nobis clementia contulit ad plangendum errata, ad pœnitentiam faciendam, ad promerendam indulgentiam, ad virtutes acquirendas, & virtutes exercendas, ad multiplicanda merita, ad vendicandam gratiam, ad inferni supplicia euadenda, & ad æternam gloriam consequendam. At vero quam rari sunt qui veraciter agnoscant ista, atque labentis temporis breuitatem, fructuosa semper exercitatione dispensent! labitur inquam, & momentanea adeo defectione discurrit, vt nunquam in eo præsens inuenias, præteritum autem reperies & futurum. G
Tẽpus quã citissime auolet. Mira plane res est hæc, & prudenti consideratione dignissima, quo ordine vitæ nostræ præteritum tempus elabitur: quod autem præsens esse creditur, sic infatigabili labitur motu, vt in eo momentum aliquod nequeat esse præsens. Vtinam ista intelligere vellent præsentis vitæ amatores, qui nunc ditari facultatibus, nunc eleuari honoribus, fauoribus longe lateque commendari desiderant: Vt enim celebri memoria habeantur digni, in vrbe, in castris, in ædibus, in parietibus ponunt signa sua; & minime aduertunt miseri quod post paululum H à conspectu mortalium tanquam puluis, quem proijcit ventus à facie terræ, eorum memoria deleatur & fama.
Mundi amatores quanto in errore versentur.
Psal. 1.

Tẽporis cõmoditatẽ nõ deseramus. Magnæ est prudentiæ temporis opportunitate bene & laudabiliter vti, neque eam vnquam deserere. Mater quidem Moysi noluit filium suum in fluuium demittere, donec vidit Pharaonis filiam venientem ad lauandum se, vt ita audiens pueri vagitus, eiusdem misereretur, & nutrici eum traderet. Hic solum quamdiu viuimus datur facultas in Domini vinea laborandi, qui quidem contuetur nos vt nostri misereatur, & lachrymas exaudiat, atque è peccatorum fluctibus eripiat, nobis condonet, & tandem in cælo præmia largiatur laborum nostrorum.
Exod. 2.

A nostrorum: non igitur tantam oblatam occasionem respuamus. Tempus quod in Dei obsequio non expendis, non meretur nomen temporis, & vita quam pro Christo non impendas, non vita sed potius mors appellanda est, Eam ob causam lib. 1. Reg. Scriptum legimus, Saulem duos annos regnasse, cum asserat in Actis D. Pau. eum ad quadragesimum sui regni annum vitam perduxisse, Nam cum solum duobus primis annis iustitiam & religionem coluerit, tempore illo tantummodo dicitur regnasse, quo diuinam legem seruauit, non autem illo, B quo ea contempta, ratio nil valebat, iustitia iacebat, mos patrius occiderat, imo nec tunc viuebat, sed mortuus merito poterat appellari. Peccatum enim cum consummatum fuerit, generat mortem, vt verbis vtar D. Iacobi. Id intuens animo D. Pau. aiebat, si secundum carnem vixeritis, moriemini, & D. Ioann. in Apo. nomen habes quod viuas, & mortuus es.

Contuetur Deus nostros labores vt eos de præmio afficiat.
1. Reg. 15.
Acto. 13.
Malorũ vita non meretur nomẽ vitæ.
Iacob. 1.
Ro n. 8.
Apo. 3.

Quia in hac breui vita in Domini vinea laborare recusamus, idcirco in alia sempiternum inferni laborem sustinebimus.

C HAEC est vinea id est Ecclesia in quam Christus conduxit operarios, & conuentione facta, misit eos in illam. Deus obligat se nobis conuentione, nos autem nolumus ei obligari. Magna profecto misericordia eius, & magna perfidia nostra, siquidem potius eligimus obligari sempiternis tormentis, vitiosam sectantes viam, quam deo mancipari qui nobis denarium diurnum pollicetur. Denarius autem est merces æterna, est palma victoriæ, & corona vitæ quam repromisit Deus diligentibus se. Si scirent homines inferni denarium quem Dæ-D mon pollicetur laborantibus in sua vinea, quales sunt ij qui se totos vitijs permittunt, non equidem ita effrænate peccarẽt. Nil mihi videtur ait grauis quidã doctor, tam efficax ad auocandos animos ab istis caducis, quam cogitatio inferni. Quare mecum quæso sic attentissime cogitate, si mille annorum vltio intentaretur, deberent omnes sane horrescere: nam qui in hac vita aliquot horarum spatio acerbius torquentur, miserrimi existimantur, at vero mille annis ignibus tradi cruciandum, quanto est acerbius? Multo vero magis si decem aut centum millibus annorum hæc pæna esset duratura. Quod tamen spatium breuissimum videretur & tantum momentaneum, si dictum prius esset & conuentum tot annorum millibus

Mali quã sint cæci.
Isido. c'a-rius Ora. 12. tom. 1.
Simile.

Inferni atrocia tormenta.

esse in igne commorandum, quot arenæ minutula grana in hoc templo concluderentur. Rursus hoc etiam tantum sp. tium (quæ enim secula arenam illam exhaurirent, si millesimo quoq; anno dumtaxat granulum vnum auferretur?) pro nihilo putaretur, si in hanc pœnam ea commutaretur, qua tenerentur in ignem damnati tot annorum millibus in eo esse, quantus arenæ numerus in hoc toto quod inter cælum & terram interiacet spatio, comprehendi posset. Et tamen contemplatione æternitatis (heu horrendam rerum faciem) hoc etiam tam pene infinitum tempus, pro re gratissima optaretur, & centies ac millies etiam repetitum, modo finis aliquis tandem aliquando inciperet apparere. Nam sine vllo vnquam fine quempiam esse torquendum, hoc vero vltra omnes desperationis terminos fertur. Quid enim grauius quam semper velle quod nunquam erit, & semper nolle quod nunquam non erit? In æternum peccator non assequetur quod vult, & quod non vult, nihilominus in æternum cogetur pati. E F

Considerationes salutares ad inferni æternitatē intelligendam.

Dānatorū quāta erit miseria.

Similitu.

Fulminis cōditio.

Pli. lib. 2. Nat. hist.

Mat. 24.

Iacob. 4.

1. Petr. 5.

Altera similitudo.

Dignitates humanæ periculosæ.

Isa. 66.

Mar. 9.

Quemadmodum clara fulmina liquant aurum, argentum & æs, non combustis sacculis in quibus hæc reconduntur: ferrum in capsula cerea conterunt, ne confuso quidem signo ceræ vt ait Plinius, dura denique frangunt, mollia intacta relinquunt, ita vis supremi iudicis in extremo examine, quæ erit sicut fulgur exiens ab Oriente, & parens vsque in occidentem, confundet malos & superbos, non tamen lædet bonos atque humiles. Vnde D. Iacobus ait, quod Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Et vt fulmina, pinnacula & fastigia in acumen tendentia, pyramides in flammæ formam desinentes, & altas atque natura munitas rupes petunt & deijciunt, sic acerbissimæ ærumnæ iusto Dei iudicio excitatę, eos feriunt & frangunt, qui inanem mundi gloriam, incertas opes & in casu sitas adepti, in excelsa dignitate constituti, alios contemnunt, & seipsos vane ferunt in sublime, de quibus ait Isa. Vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur. Et apud D. Mar. ait Christus, bonum est tibi debilem introire in vitam, quam duas manus habentem ire in gehennam, ignem inextinguibilem, vbi vermis eorū non morietur, & ignis non extinguetur. Id intuens animo diuinus psaltes describens miserabilem impiorum exitum canebat, sicut oues in inferno positi, mors depascet eos, & dominabuntur eorum iusti in matutino, & auxilium eorum veterascet in inferno à gloria eorum. Vbi impios quidem in G H

Isa. 66.

 inferno,

A inferno cruciatos cum ouibus comparat, non ad animi mansuetudinem & vitæ innocentiam, quam non habuerunt, sed ad ignauam eorum imbecillitatem significandam, qua nec effugere nec depellere supplicia vnquam poterunt. Pastor qui tales pascit oues, crudelissimus est, nempe mors æterna, & supplicium quod nunquam finietur. *Mali quomodo in inferno cruciabuntur.*

Super illa verba beati Iob cap. 5. In vastitate & fame ridebis, ait Grego. tunc quippe reprobi vastitatem famemq; passuri sunt cum damnati in extremo iudicio ab æterni panis visione separantur. Scriptum namque est, tollatur impius ne videat gloriam Dei. Et per semetipsum dominus dicit, ego sum panis viuus qui de cælo descendi. Simul ergo eos vastitas, famesq; cruciat, qui non solum foris tormenta sentiunt, sed intus etiam inediæ peste moriuntur: vastat igitur gehenna quia concremat, fames interficit, quia suam illi faciem redemptor abscondit, bene namq; retributionem interius exteriusque recipiunt, quia & cogitando miseri & operãdo deliquerũt. Vnde benè per Psal. dicitur, pones eos vt clibanũ ignis in tẽpore vultus tui, dñs in ira sua cõturbabit eos & deuorabit ignis. Quod enim ab igne deuoratur, ab C exteriori parte accenditur. Clibanus vero interius inflammatur. *D. Grego. lib. 6.* B *Mo. c. 20.* *Esa. 26.* *Ioan. 6.* *Inferni tormenta.* *Psal. 20.* *Simile.*

Item super illa verba cap. 10. Vbi vmbra mortis, & nullo ordo, sed sempiternus horror inhabitat, ait idem doctor, sicut mors exterior ab anima diuidit carnem, ita mors interior à Deo separat animam. Vmbra ergo mortis est obscuritas visionis, quia dãnatus quisq; cum æterno igne succenditur, ab interno lumine tenebratur: natura vero ignis est vt ex se ipso & lucem exhibeat & concremationem. Sed transactorum vltrix illa flamma vitiorum, concremationem habet, & lumen non habet. Hinc est enim quod reprobis veritas dicit, ligate ei manus & pedes, & mittite eum in tenebras exteriores. Si itaque ignis, qui reprobos cruciat, lumen habere potuisset, is qui repellitur nequaquam mitti in tenebras diceretur. Hinc etiam Psalm. ait, super eos cecidit ignis, non viderunt solem, vt foris dolor combustionis cruciet, & intus pœna cæcitatis obscuret, quatenus qui autori suo corde & corpore deliquerunt, simul corde & corpore puniantur. *Lib. 9. mora. c. 46.* *Simile.* *Ignis inferni tenebrosus.* D *Matt. 22.* *Psal. 57.*

Sed quid prodest ista prænosse, si non contingat euadere? tota ergo intentione curandum est vt cum vocationis tempus accipimus, benè viuendi studio, malorum vltricia tormenta fugiamus. Hinc quippe per Salomonem dicitur. Quodcumq; potest manus tua facere, instanter operare, quia neque opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erit apud inferos quo tu properas. Hinc *D. Greg. lib. 9. Mo. c. 50.* *Eccl. c. 9.* *Isa. 55.*

2.Cor.6. Iſa.ait,quærite dominum dum inueniri poteſt. Hinc Paulus di- E
Gal.6. cit,ecce nunc tempus acceptabile,ecce nūc dies ſalutis.Hinc rur
ſum ait,dum tempus habemus,operemur bonum ad omnes.

Reddit Deus vnicuiq; ſecundum opera ſua.

REddit Deus malis iuxta malitiam eorum, quantum enim ſe
glorificauerunt & in delicijs fuerunt, tantum illis datur tor-
Apoc.18. mentorum, vt habetur in Apoc. Cū bonis autem excedit Deus
Roma.8. in præmio,præmiando eos vltra condignū,ſiquidem vt ait Apo.
non ſunt condignæ paſsiones huius temporis ad futuram gloriā F
Beatitudo quæ reuelabitur in nobis:ſi enim ſemel tantum in cælo videret
quanta ſit. anima Deum exccederet præmium laborem, vt intelligas quan-
tum excedat gloria labores pro ea ſuſceptos, quam cum ſemel
quis ingreſſus fuerit in cælo , in ea permanebit . Cuilibet enim
Luc.29. Dei ſeruo dicitur , ſiue plurimum ſiue parum lucratus ſit , intra
Matt.55. in gaudium domini tui;Quaſi dicat,etſi totam gloriam non ex-
haurias,tu tamen intra in eam,& ea fruere in ſempiternum , de
qua vnuſquiſq; accipiet pro ratione laborum ſuorum. De omni
Luc.21. bus quidem dicitur quod habet Lucas,præcinget ſe & tranſiens
miniſtrabit illis, Sed quomodo miniſtrabit ille cui ſeruire reg- G
Danie.7. nare eſt? ille cui millia millium miniſtrabant,vt habetur in Da-
niele? Tranſiens quidem miniſtrabit,& tranſibit & pertranſibit
omnia deſideria , & omnes affectus noſtros vltra quam deſi-
Luc.6. derare poſsimus:ibi adimplebitur quod ait Chriſtus,menſuram
bonam,confertam &c. Non dicemus iam cum Apoſt.audiui ar-
1.Cor.12. cana Dei,quæ non licet homini loqui, ſed dicemus cum regina
3.Reg.10. Sabba,maior eſt gloria tua,quam rumor quem audiui.Item ſan
Roma.8. cti dicent,cum difficultate videbamur credere quod non ſint
condignæ paſsiones huius ſeculi &c. Donec hiſce oculis con-
1.Cor.15. templatiſumus. Iam non per ſpeculum videmus , ſed apertè & H
euidenter,atq; probauimus quod media pars nobis nuntiata nō
Figura. fuit.Mutabilitas quidem erit ſub pedibus noſtris , cum mortale
hoc induerit immortalitatem. Vehementer mirata eſt regina
Sabba cum vidit ordinem miniſtrantium , & habitacula ſeruo-
Ioan.14. rum,& familiam vniuerſam,ſingulaq; æſtimauit pro eorum dig
nitate : ita erit in cælo , iuxta illud quod Chriſtus ait , in domo
Rom.8. patris mei manſiones multæ ſunt. Quod ſi Paulus etſi tantum
laboraſſet , tamen dicebat quod non ſunt condignæ paſsiones,
quid tu dices, qui nihil pro acquirenda gloria laboras in Chri-
Luc.24. ſti vinea ? Inueniſti ne forſan aliam viam quam Chriſtus inue-
nerit ingrediendi in cælum , de quo dicitur quod oportuit pa-
ti

A ti Christum, & ita intrare in gloriam suam? Vide quantum laboraret Apos. qui dicebat, supra modum grauati sumus, & supra virtutem, ita vt tæderet nos viuere, sed tamen labores alleuabat cum consideraret præmium, dicens, non sunt condignæ passiones huius seculi. Nullus auté vt dicit Thomas, melius id dicere poterat quam Paulus, qui vtrumque degustauerat, laborauit enim plurimum, & præterea raptus est vsque ad tertium cælum vbi vidit arcana Dei. 2.Cor.1. D.Thom. 1.Cor. 12.

Non legimus in euangelio hodierño quod his operarijs de cibo & potu prouideretur, sed tantum habetur quod post occasum solis solutus fuit eis denarius, vt intelligamus quod interdum Deus permittat suos minus circa necessaria redundare, vt omnia simul suppeditentur in occasu solis idest in futura vita: malis interdum redundanter temporalia suggerit, cum in alia vita iã non habeant quæ possideant. Et quãuis dicat in Euangelio, quod erunt nouissimi primi, & primi nouissimi, non id ita intelligédum est quod his qui plus laborauerunt, plus etiam non reddatur, siquidem illud verum est, reddes vnicuique iuxta opera sua: sed fieri quidem potest quodquis minore tempore plusquam alius laboret, & vehementiori quidem spiritu, vndè etiam fiet vt tantum iste recipiat, quantum alter, & plus interdum. Vndè Hier. ait quod Deus non inclinatur propter verborum multitudinem, sed propter eorundem deuotionem. Et ita plus valebunt quinq; Psalmi attente & deuotè recitati, quam totum psalterium si indeuotè dicatur. Hinc Greg. ait, non respicit Deus quantum, sed ex quanto, vt constat apud Lucam de duobus viduæ minutis. Qui currens procedit, interdum etiam perniciosius cadit, quam qui gradatim progreditur. Vndè quando virtutis semitam tenemus, debemus circunspectè incedere semper Deum cõplectentes. Hinc Dauid ait, impulsus, euersus sum vt caderem, & dominus suscepit me: fortitudo mea & laus mea dominus. Et ita serui Dei & viri perfecti qui currunt diuinam semitam, curant sibi semper Deum habere comitem & adhærentem, ne de ipsis dici possit, erunt nouissimi primi, & primi nouissimi. Quod in Saule & Dauide aperte ostẽsum est. Vnde Anna Samuelis mater ait, dominus pauperem facit & ditat, humiliat & subleuat, suscitans de puluere egenũ, & de stercore erigens pauperem, vt sedeat cum principibus & solium gloriæ teneat. Vide igitur quod cum Saul diues esset & Dauid pauper, nihilominus tamen omnia commutata sunt, exigentibus id demeritis Saul, & meritis ipsius Dauidis.

In futura vita Deus suis redundanter omnia suppeditat. *Roma. 2.* *D.Hie. & habetur de cons. dis. 5. c. non mediocriter.* *D.Grego.* *Luc.21.* *Simile.* *Psal. 117.* *Circunspecte viuamus.* *1.Reg.11.* *Mutabilitas huius vitæ.*

Vide-

Videtur quidem quod in eo quod dicitur, erunt nouissimi primi, imitatur Deus mūdi leges & mores, in quibus videmus quod equites ipsi qui vitam ducunt otiosam, delicate comedant, cum interim pastores & agricolæ qui tantopere laborant, & pondus portant diei & æstus, ieiuneat quæ alij comedunt, ita vt dicere posse videantur illud Virgilianum, sic vos non vobis &c. Et cū ipsi tantopere laborent, tamen à mundo contemnuntur. Verum tamen non ita se gerit Deus, sed vt ait Paul. reddit vnicuiq; iuxta opera sua. Item alibi ait, qui parce seminat, parce & metet, & qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet vitam æternam. Qui enim sero venerunt, tam obnixe laborarunt, vt vna hora superauerint vel saltem æquauerint aliorum labores. Fere fit vt qui ætate tenera cæperunt Deo seruire, postmodum ita frigide procedant, vt alij serius venientes, maiori adhibito conatu, multis eos interuallis post se relinquant, de quibus ait propheta, Multiplicatæ sunt infirmitates eorum, postea accelerauerunt, sicut contigit sancto latroni, & multis alijs in hac vita. E F G

Virgi. *Rom. 2.* *1. Cor. 3.* *2. Cor. 9.* *Deo toto affectu inseruiamus* *Psal. 15.*

DOMINICA IN SEPTVAGESIMA.

CONCIO TERTIA.

Regnum cæli cur comparetur rebus terrenis.

Simile est regnum cælorum homini Patri Familias, qui exijt primo mane conducere operarios in vineam suam. Matth. 20. Comparatur regnum cælorum rebus terrenis, quoniam ex his in cognitionem creatoris deuenire possumus. Quanquā enim animi nostri quandiu in corporibus versantur, longè absūnt à clara diuini numinis cognitione, quod eorum acies sit caligine quadam circumfusa, Deus autem sit infinitus & immensus, pos sunt tamen ex creatarum rerum consideratione ad ipsius creatoris cognitionem deuenire. Id intelligens diuinus Psaltes concinebat, quam magnificata sunt opera tua domine, nimis profundæ factæ sunt cogitationes tuæ: vir insipiens non cognoscet, & stultus non intelliget hæc. H

Psal. 91.

Prou. 8. Idquod nos habemus in Prouer. dictum à Sapientia in mundi constitutione, ludens in orbe terrarum, potest verti ex Hebræo, delicians in vniuersi consonantia. Est enim mundi machina musica quædam & admirabilis consonantia, Deum ipsum suo modo prædi-

A prædicans & laudans, sicut Orpheus, Pythagoras, Plato, & multi alij philosophi dixerunt. Quemadmodum si è lóginquo citharam audias, ex multis varijsque neruis compositam, acutis, grauibus, & circumflexis, qui omnes pariter consonẽt, & distinctos interuallis sonos suos, melosque conficiant, intelligis planè illic vnum esse peritum pulsatorem, qui fidium voces ex arte musicæ ad harmoniæ concentum misceat & æqualiter temperet, tametsi illum minimè intuearis, sic ex concordia, & consona mũdi vbiq; dispositione, vbi nec inferiora contra superiora, neque infima B aduersus sublimia eriguntur & insurgunt, sed omnia vnum ordinem admirabilem seruant, confestim ad vnum Deum omniũ recurris, omnia hæc sua virtute mouentem, diuinæque sapientiæ splendore illustrantem. Ille quidem rerum vniuersitatem vt lyram tenens, copulat cælestia cum aëreis, & aërea cum terrenis, vniuersa cum singulis coaptans & coagmentans, & ita mundi cócentum, ordinem & harmoniam congruenter absoluit: ipse est qui omnia mouet, cum ipse quidem immobilis perseueret. Eius nutu cælum micantibus astris refulget, & circulorum suorum ordinem conseruat, ingens oceanus terribilibus fluctibus crispa- C tur & intumescit, sed intra legitimos fines motus suos coërcet & continet, terra varijs stirpibus comata frondescit, diffunditque herbescentem viriditatem, quæ nixa fibris stirpium sensim adolescit, & omnia tandem elementa interse distantia cohærent, diuinamq; virtutem suo modo ostendunt. Tota mundi machina est veluti ciuitas quædam, sui regis magnitudinem & excellentiam declarans. Vt enim visa ciuitate ex multis varijsque hominibus constante, magnatibus & plebeijs, opibus affluentibus, & inopia laborãtibus, adolescẽtia floridis, & senectute decrepitis, vbi omnes tametsi interse diuersi, in magna concordia degant, D rectaque disciplina contineantur, statim iudicas esse eius principem iustum, potentem, & sapientia præstantem, quanquam illũ non videas: sic considerata mundi mole, eiusque rerum inter se distantium cócordia & serie, totiusque vniuersitatis coaptitudine; fieri non potest quin aliquo modo concipias animo esse summum quendam harum rerum creatorem & conseruatoré. Nec solum ex cognitione magni mundi, sed etiam parui, hoc est hominis, qui à philosophis microcosmos, idest paruus mundus appellatur, in cognitionem & admirabilem Dei scientiam peruenimus. Vndè Dauid Deum alloquens canebat, mirabilis facta est scientia tua ex me, ac si diceret, ex cognitione mei ascendi domine in admirabilem scientiam tui: ideo Deus non solum nos

Creaturæ nos manu ducunt in cognitionẽ creatoris.

Resplẽdet diuina Sapientia in creaturis.

Mirabilis Deus in creaturis suis.

Simile.

Iustitia & æquitas principis in reipub. gubernatione dignoscuntur.

Homo paruus mundus.

Psal. 138.

mittit

mittit ad aliarum creaturarum cognitionem & considerationem, vt quando ait, considerate volatilia cæli & lilia agri, sed ad considerationem nostri cum dicit, præuaricatores redite ad cor, & cum nos hodie ad vineam hoc est ad nos ipsos ire iubet, vt à cognitione nostræ fragilitatis, ad cognitionem Dei virtutis ascendamus. E

Matt. 6.
Luc. 12.
Isa. 46.

Postquam diuinus vates fuit diuino amore incensus, & alta Dei arcana animo prospexit, redibat ad contemplationem globorum cælestium, & intuens solem, lunam, & reliqua astra, diuini numinis perpetua monimenta, contemplabatur singularem Dei erga homines amorem, qui illis tam eximia opera condidisset, & memor tanti effectoris aiebat, Quoniam videbo cælos tuos, opera digitorum tuorum, lunam & stellas, quæ tu creasti. Quid est homo, quod memor es eius? & in fine psalm. diuino quodam amore absorptus, has voces emittebat, domine, dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in vniuersa terra! Intuere quemadmodum à creatoris contemplatione, ad creaturas contemplandas reuertitur, vt ab illis ad illum redeat cuius amore flagraret. Cum animus se à corporis obsequio seiungit, voluptatemque veluti pestiferam labem honestatis respuit, seque Dei amore incendit, ipsum cælum, terram, mare, rerumque omnium naturam intuetur, & quæ vnde generata, quo recurrant, quando & quomodo peritura, quid fluxum & mortale, quid stabile & æternum contemplatur, in hoc conspectu & cogitatione, & rerum magnificentia, Deus immortalis, quanto gaudio afficitur? Quanta fortitudine delicias mundi perituras contemnit, & ea quæ insipientes mortales expetenda existimant, pro nihilo putat, & ad cælestia & immortalia ardenti charitate inflammatus rapitur? Vndè Aposto. ait, inuisibilia Dei à creatura mundi per ea quæ facta sunt intellecta conspiciuntur: acsi diceret, per Dei effectus, resque ab eo creatas, sensibus expositas, intelliguntur eius inuisibilia à creatura mundi, hoc est à constitutione mundi, ex quo conditus est mundus. Ea enim est rerum à Deo creatarum pulchritudo & dispositio, vt nemo sit tanta barbarie & immanitate affectus, qui earum excellentem ordinem & admirabilem speciem sentiens, non possit eximium earum effectorem contemplari, & à sensu exteriore ad interiorem intelligentiam diuinæ Sapientiæ & potentiæ, & bonitatis perduci. Plato in Timæo vnum esse principem, & originem rerum sensit & docuit, cuius maiestatem tantam esse asseruit,

Psal. 8.

Creaturæ nos ad Dei cognitionē ducunt.

Deum plurimi facimus ex cognitione creaturarum.

Rom. 1.

Relucet Deus in suis creaturis.

F G H

A seruit, vt nec posset lingua explicari, nec animo comprehendi. *Plato in Timaeo.*

Spes præmij nos animare debet vt vehementius in vinea domini laboremus.

CVM infideles non nouerint præmium promissum laborantibus in vinea, & eius mandata seruātibus, inde est quod nos irrideāt. Nostra igitur spes nititur promissis Christi, rerum illarum inuisibilium, iuxta illud Pau. qui confugimus ad te-
B nendam propositam spem, quam sicut anchoram habemus animæ tutam ac firmam, & incedentem vsque ad interiora velaminis. *Heb.6.* Dicit anchoram, nam sicut anchora sub aquam abscondita est, & ibi nauis adhæret & in ea fidit, sic spes nostra est posita in rebus illis inuisibilibus. *Simile.* Et ideo nos irrident, sed ipsi erunt potius confusi, & dicent cum erunt in inferno, illud Sapien. *In domino speremus.* Hi sunt quos aliquando habuimus in derisum, & in similitudinem improperij, nos insensati vitam illorum æstimabamus insaniam, & finem eorum sine honore, ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, & sors illorum inter sanctos.
C Quare fratres mei vt monet Pau. sobriè, iustè, & piè viuamus *Sap. 5.* in hoc seculo, expectantes beatam spem, & aduentum gloriæ magni Dei, & saluatoris nostri Iesu Christi. Quamuis nobis Dei *Tit. 2.* mandata grauia videantur propter carnis infirmitatem, tamen propter pręmij magnitudinem amabilia maximè fiunt. Oseas *Osea. 10.* ait, Ephrain vitula docta diligere trituram: triturare laboriosum opus est, tamē quia bos triturās simul pascitur paleis & grano, diligit illum laborem. *Simile.* Vndè Apos. ait quod in lege, scriptum est, non alligabis os boui trituranti, nunquid de bobus cura *1. Cor. 9.*
D est Deo? Propter nos ergo dicit, quibus non deerit præmium laboris nostri. Non est Deus iniustus vt obliuiscatur laborum nostrorum sicut ait Apos. ad Heb. sed amplissimus est remunerator operariorum in vinea & eorum qui seruant eius mandata, *Hebr. 6.* iuxta illud Psal. in custodiendis illis retributio multa. *Psal. 118.*

Hæc scilicet spes consolata est me in humilitate mea, ait Psalm. idest in afflictione mea. Humilitas enim in scriptura interdum significat afflictionem, iuxta illud Psalm. humiliasti nos *Psal. 11.* in loco afflictionis. *Psal. 34.* Et illud Deut. respexit dominus humilitatem nostram, idest afflictionem & laborem. *Deu. 26.* Spes ergo fortissimū solatium est in omni afflictione iustorū. Mandauit Deus in Leui. *Leuit. 20.* vt passer qui pro emundatione leprosi immolabatur, in aquis viuis mactaretur: iste aquæ viuæ sunt quas Christus promisit Samaritanæ, *Ioann. 4.*

maritanæ. Sancti ergo in his viuis aquis delibantur, immolan- E
Rom. 8. tur, & mactantur, propter hãc quippe spẽ futurorum bonorum sanguinem suum fundebant & mundabantur tali baptismate.
Tob. 2. Vndè Pau. ait, spe salui facti sumus. Hac nitebatur Tobias in cæcitate cum deriderent eum dicẽtes, vbi est spes tua, pro qua eleemosynas & sepulturas faciebas? Tobias vero increpabat eos dicens, nolite ita loqui, quoniã filij sanctorum sumus & vitam il-
Col. 1. lam expectamus, quam Deus daturus est his qui fiduciam & spẽ nunquam auertunt ab eo, iuxta illud Apost. si permaneris in fide fundati & stabiles, & immobiles à spe euangelij quod audistis. F
Iob. 13. Hęc spes consolabatur beatum Iob in suis laboribus cum dice-
Rom. 15. ret, etiamsi me occiderit, sperabo in eum, Hoc est quod ait Pau. per patientiam & cõsolationem scripturarum spem habeamus.
Psal. 93. Vndè Dauid dicebat hoc considerans, secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, consolationes tuæ lætificaue-
Can. 2. runt animam meam. Et sponsa videbatur iam frui rebus quas sperabat, cum diceret, sub vmbra illius quem desiderauerã, sedi & fructus eius dulcis gutturi meo.

Simile. Si ad incerta premia obtinenda ita homines laborãt, quid tantopere segnes sunt tantis propositis certissimis præmijs in vinea G
Simile. domini laborantibus? An non miles vt tandem dux vel antesignanus euadat, valentissime segerit, & in varia pericula conjcit,
Deo seruiamus cuius Præmia sunt certissima cum tamen interdum nullum fructum, sed sola vulnera reportet? An non multi varias subeunt tempestates, donec tandẽ optatissimum portum contingant? nonne multi bona sua consumunt in aula regia, vt tandem regis auram captent & beneuolentiam? Sæpe tamen nihil proficiunt. Sed non sic inanes redeũt,
Simile. qui in domini vinea laborant.

Quod videamus diuitem aliquem aut infirmum otiantem, nõ
Laboremus in hac vita vt in alia remuneremur. curamus, nec quod festo die pauperem etiam videamus feriatũ, H etsi sanitate fruentem: attamen quod pauper & sanus profestis diebus otietur, præsertimq; si filios & coniugem habeat, & amplissima laborandi se offerat occasio, id vero turpissimum est. Quod angeli in cælo & beati qui locupletissimi sunt, non laborent, cum iam habeant redundanter sibi omnia, mirum non est.
Otiari pauperes dũ cõmoditas adest laborãdi, turpe est. Itẽ quod dãnati in inferno, quibus nulla est meritoriè operandi occasio, & quibus nihil boni prodest, otiosi sint, non est mirum, siquidem iam tempus laborandi in vinea domini auolauit, vt habetur Ioann. 9. & solum adest tempus in sempiternum patiendi, at vero quod nos pauperes otiemur, detestabile est: tales vero sumus omnes quãdiu viuimus in præsenti vita, etsi maxime diuites simus,

A simus, iuxta illud Apo. dicis quod diues sum & locupletatus, & nullius egeo, & nescis quia tu es miser, & miserabilis, & pauper, & cæcus, & nudus. Quare frater vt Paul. monet, solicite cōsidera te ipsum probabilē exhibere Deo operarium inconfusibilem. Et alibi idem ait, audiuimus enim inter vos quosdam ambulare inquietè, nil operantes, sed curiose agentes: & addit, vos autem fratres nolite deficere benefacientes. Videns igitur Deus miseriam nostram, nos inuitat sæpe ad laborandum in vinea in omni ætate & tempore, atque etiam præmium proponit
B quo animari solemus videlicet denarium significantem beatitudinem sempiternam. Vndè intelligas diuinam bonitatem & liberalitatem, qui non solum ea nobis dat quibus negotiari possimus, sed etiam præmium amplissimum largitur, etsi simus eius captiui pretiosissimo sanguine redēpti qui omnia ei debemus, nihilominus tamen nostrum laborem compensat. Quotusquisq; obsecro reperitur dominus, qui ita cū captiuo suo se gerit? Quod autem eius serui simus, illud apertissimè docet per prophetam Amos dicens, nunquid non filij Aethiopum vos mihi estis dicit dominus? Nec vero solum nobis labores compensat, sed etiam
C cū omnia bona opera nostra sua sint, singulis reddit pro cuiusq; operibus. Quæ cum ita sint, quis obsecro tam deses erit qui non in eius vinea laboret?

Apoca. 3 · *2. Tim. 2.* · *2. Thes 3.* · *Vocat nos Deus omni ætate & tēpore.* · *1. Pet. 2.* · *Dissimile.* · *Amos. 9.*

Non est autem nobis dubitandum de celsitudine præmij nobis dandi, etsi labores nostri exigui sint momenti. Siquidem vt annulus cupreus pretiosissimo adamante ornatus summi valoris est, non ob cuprum, sed ob gemmam inæstimabilē cupro ipsi inclusam: sic bona opera nostra vitam æternam merentur, non quod nostra sunt, quia sic vt cuprum sunt parui pretij, sed quia fiūt in gratia, & insignita sunt tanquam inæstimabili adamāte merito
D mortis & passionis Christi, cui per gratiam adhæremus, qui nobis ob misericordiam suam, bona opera in gratia facientibus, denarium vitæ æternæ promisit. Vndè D. Pau. inquit, in reliquo reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi Deus in illa die iustus iudex, non solum autem mihi, sed & his qui diligunt aduentum eius. Præmium suorum operum hoc est vitam æternam, appellat coronam iustitiæ, quod eam meruerit, & Deū esse eam ei daturum dicit, quod iustus sit iudex. Illud est aduertendū, non dixisse quam dabit mihi dominus, sed quam reddet mihi dominus: reddere enim est quod debetur dare. Volēs Christus hāc ostendere veritatem, ait apud Mat. filius hominis venturus est in gloria patris sui cum angelis suis, & tunc reddet vnicuiq; secū-

Simile. · *Opera in gratia facta quanti sunt meriti.* · *2. Ti. 4.* · *Reddet Deus cuiq; secundum opera sua.* · *Mat. 16.*

dum opera eius. Et ita in hodierno euangelio ait, voca opera- E
Fides cũ operibus socianda est. rios, & redde illis mercedem. Merces est id quod debetur ex merito. Aspicis igitur exigi opera ad æternam salutem, per quæ illam consequimur, non ex ipsorum operum in se dignitate, sed ex illis cum fide, spe, & charitate coniunctis, per quæ ex Dei misericordia ita nobiscum paciscentis, vitam æternam dicimur mereri.

Otium res perniciosissima.

F

Seneca. *D. Aug. lib. 1. de Ci. Dei.* *Chryso. in Gene.* *Cleomen.* *Plutar.* Otium quidem vocat Seneca sepulchrũ hominis, de quo ait ingeniosus poëta, otia si tollas, periere Cupidinis arcus. Et D. Aug. otio inquit perijt Roma, deleta Carthagine. Et Chryso. otium omnem malitiam docet. Cum aliquando interrogaretur Cleomenes, vt narrat Plutarchus, cur Lacedæmonij cum Argiuos sæpe vincerent, eos non delerent? Nolumus inquit, vt habeamus quę iuuenes nostros exerceant: parabant sæpe Argiui bellũ aduersus Lacedæmonios, & erat bellum illud veluti cos, vbi iuuenes Lacedæmonij acuebantur & poliebãtur, ne turpi otio diffluentes fortitudinem amitterent, seq; vitijs coinquinarẽt. Quẽ G
Simile. admodum fax immota torpet, & paulatim extinguitur, mota autem & agitata, restituit flammam, sic vita otiosa extinguit sensim virtutem, sed labore excitata, eam accendit. Ideo dicitur in
Iob. 5. libro Iob, homo nascitur ad laborem. Et Ecclesiasticus, multam
Eccle. 33. inquit malitiam docuit otiositas. Eam ob causam ait D. Paul. Tu
2. Tim. 4. vero vigila, in omnibus labora. Et alibi, vnusquisque propriam
1. Cor. 3. mercedẽ accipiet, secundum suum laborem. Aiunt iureconsulti
Regu. iur. hæreditatem acquiri cum suo onere: cum autem verè Christiani
Rom. 8. sint hæredes Dei, cohæredes autẽ Christi, vt ait Apos. oportet vt hanc similem hæreditatem cum onere & labore consequantur. Si se nos dederimus somno & otio, erimus à Dęmone decepti: nam
Mat. 13. cum dormirent homines, vt verbis vtar Euangelij, venit inimicus, & superseminauit zizania. Et ita Christus in hodierno euan-
Præmium operarijs datur. gelio otium damnat, dicens, quid hic statis tota die otiosi? Et paulo post, voca operarios ad mercedem: non otiosi ad mercedem vocantur, sed qui laborauerũt, vocãtur à labore ad requiẽ, à paupertate ad diuitias, à calamitatibus ad voluptates sempiternas.
Apo. 14. Itaq; beati mortui qui in domino moriuntur: amodo enim iam dicit spiritus, vt requiescant à laboribus suis. Cum
Tob. 2. dormiret Tobias, cecidit super eius oculos immunditia ex nido hirundinum, quæ illum obcæcauit; ita dormientibus nobis somno

A no otij & ignauiæ, ex nido cordis exeunt cogitationes nefariæ & pestilentes, quæ obcæcant intellectum: otium est sentina omniū malorum, ait D. Ber. *D. Bern.*

Cum Rex Dauid deberet ad bellum procedere, domi otiosus *2. Reg. 11.* remansit, & in illo otio adulterium & homicidium commisit. Vide quam periculosum sit otiosum esse. Equus ille alatus, quem veteres poetæ & insignes philosophi ex sanguine Medusæ, quā *Otium detestabile.* Perseus interemit, natum esse fictis historijs memoriæ prodiderunt. Medusa illa mortalibus perniciosa, turpe otium est, B equus alatus fama est, & nominis celebritas & amplitudo, quæ ex morte pestilentis otij, ex cęde illius detestandi monstri nomine Medusæ significati absque dubio nascitur: interfice otium, *Eurip.* & orietur fama. Ideo aiebat Euripides laborem esse patrem *Hesiodus.* famæ: & Hesiodus, virtutem per labores incedere asserebat. *Prou. 20.* Hæc est fama illa, virtutisque splendor & claritas, de qua ait *Cassio.* in pro. Salomon, Melius est bonum nomen, quam diuitiæ mul- *epis. 24.* tæ. Et Cassio. laborem quippe non refugit, qui virtutis gloriam concupiscit. Occide igitur turpe otium, & nominis celebritatem consequeris, qui instar effusi odoriferi vnguenti, odo C rem longius emittet. Quemadmodum vt globus ferreus exten- *Simile.* datur, vt ex eo magna fiat lamina, antea oportet mitti in ignem *Fama labore paratur.* atq; in incude malleo contundi, sic vt fama propagetur longius, necesse est vt igne laboris conflatur, & molestiarum ignibus tundatur.

Putamus sat esse si peccata semel confiteamur, deindè viuimus *Otiū quātū incommodet.* otiosi, & in vtramq; aurem dormimus: at præsentissimū periculum est nobis ex otio: otium enim aperit portas hosti intrare cupienti. Ideo Pau. admonet, vt simus solicitudine non pigri, spi *Rom. 12.* D ritu feruentes, domino seruientes, orationi instantes. Et alibi, ve *Phil. 2.* stram salutem cum timore & tremore operamini. Et domini ver *Apoc. 2.* bum est, prima opera fac, idest non otiosa, & ordinis infimi, sed primi. Mundabis te igitur quotidie, dolens quotidiana crimina, ornabis te quotidie, & quotidie dona augere contendes. Reprehendebat quidem filiorum suorum negligentiam patriar *Gen. 42.* cha Iacob, dicens, quare negligitis? audiui quidē quod triticū venundetur in Aegypto, descendite, & emite vobis necessaria, vt *Iona. 1.* possimus viuere, & non consumamur inopia. Ionas fuit grauiter reprehensus à nautis, quod tam sæua impendente tempestate *Matt. 26.* somno indulgeret. Christus dominus reprehēdit discipulos suos *Iudi. 4.* q non vigilarēt, sed potius dormirēt orationis & passionis tēpo *Iudi. 16.* re. Sisara iacēs, clauo trāsfixus est, Sāson dormiēs in gremio Da-

lilæ, vinctus est à Philistæis. Quia Abner negligens custos erat E
iosius Saulis, facile hunc dauid poterat occidere si voluisset: vn-
1.Re.26. dè & Dauid ipsum reprehēdit ex sūmitate montis, dicens, quare
non custodis dominum tuum regem? Non est bonum hoc quod
2.Reg.4. fecisti. Isboseth dormiens super lectum, interfectus est. Attende
Mat.25. præterea quid propter negligentiam acciderit fatuis illis virgi-
Gen.2. nibus. In Genesi habetur quod tulit dominus Deus hominem, &
posuit eum in paradisum voluptatis vt operaretur, & custodi-
ret illum. Non vult Deus hominem esse otiosum, quia nouit quā-
Perseueremus in virtute. ti mali causa sit otiositas. Præcipit vt paradisum custodiat qui se F
ipsum nesciuit custodire: vbi duo nobis præcipit, 1 ēpe vt nos ip-
sos diligenter excolamus, quandoquidem eius paradisus sumus,
& præterea vt diligenter custodiamus quæ coluerimus. Quid
enim proderit diligenter excoluisse virtutibus animum, si parta
nescias conseruare præ desidia & otio? Inter alia mala quæ pro-
Ezech.7. pheta ille Ezechiel recenset de Sodoma, hoc vnum numerat, vi-
delicet otij abundantiam.

DOMINICA IN SEPTVAGESIMA. G

CONCIO QVARTA.

Regnum cælorum cur comparetur rebus creatis & temporalibus.

S*Imile est regnum cælorum homini Patri Familias, qui exijt pri-
mo mane conducere operarios in vineam suam.* Matt.20. vt Gre-
Grego. super euan. gor. ait, idcirco regnum cælorum terrenis rebus simile
esse dicitur, vt per ea quæ animus nouit, surgat ad incognita quæ
Simile. non nouit. Sicut itinerantes in æstate solent ex paruo aquæ
riuulo fontem petere, ascēdentes collem, & inuento, sitim extin- H
guere, ita ex cognitione creaturarum ascendere habes ad creato
rem vbi anima satiatur, & inuenit omnium rerum affluentiam.
Simile. Conspicilia seu ocularia non deseruiunt vt homo seipsum velut
in speculo videat, sed vt alias res contempletur. Pari modo crea-
turæ factæ non sunt vt homo in ipsis seipsum intueatur aut glo
rietur, sed vt Deum aspiciat creatorem, & eum diligat.

Deus etsi sit vbique, est tamen incomprehensibilis, incircuns-
Empedo. criptibilis, & infinitus. Vndè dicebat Empedocles, Deus est
sphera incomprehensibilis, cuius centrum est vbique, circunfe
Secundus. rentia nusquam. Et alter philosophus non ine Secundus,
Deum vocat cellsitudinem inconceptibilem, inquisitionem

incogi-

A incogitabilem. Nihilominus tamen ex rebus ab eo creatis, eius bonitatem cognoscimus. Vndè etiam in hodierna parabola manifestatur Dei prouidentia & immensa bonitas, liberalitas, & misericordia, quæ cum sit nobis inuisibilis, ex visibilium tamen contemplatione videtur, iuxta illud quod Apost. ait, inuisibilia ipsius à creatura mundi per ea quæ facta sunt intellecta cóspiciuntur. Ac si diceret, Dei bonitas & sapientia, & similia intellecta, ex ipsius effectis à mūdi creatione conspiciuntur. Ex rerum enim creatarum equidem consideratione, ad creatoris cognitionem tanquam à riuis ad fontem peruenire poterimus. Hinc effectum est vt quidam eorum qui quondam sapientes vocabantur, speculū hoc quoddam rerum inuisibilium, quidam earum librum, alij vero vtrumque appellarent. Nam Trismegistus has voces emisit, tota mundi conspiratio, & rerum pulcherrimus ordo, contemplandi Deum suggerit materiam. Est enim natura velut liber vnus diuinitate plenus, speculumque diuinorum. Id ostendit grauiter & sapienter Athanasius in oratione quam habuit aduersus idola. Et magnus Basilius inquit, vniuersa hæc mundi moles perinde est ac liber literis exaratus palam contestans atque prædicans Dei gloriam, illiusque augustissimam maiestatem. Et D. Augustinus, duo inquit sunt quæ in Dei cognitionem nos adducunt, scriptura scilicet & creatura. Item alibi ait, ipse species creaturarum, voces sunt quædā creatorem laudantium.

Rom. 1. *Simile.* B *Trismegi. in. 3. pa. mand.* *Simile.* *D. Atha.* *D. Basil. hom. 11. in Exa.* C *D. Aug. in psa. 34. in psa. 26.*

Cum beatus Antonius eremita à cætu hominum frequentiaq; tanquam in portum se in solitudinem recepisset, interrogatus à quodam viro docto, qui fieri poterat vt in eremo sine libris vitam degeret? respondit vt refert in Hist. Eccle. Niceph. librum suum mundum esse & rerum creatarum naturā, vbi quādo erat opus Dei oracula legebat: ibi enim Dei sapientiā, potentiā & virtutem admirabatur. Terra odoratis floribus cooperta, pulchritudo opacarum atq; feracium plantarum, metalla, flumina, fontes scaturientes, & pecorum varietas, & vt de cælo loquamur, sol quasi in media fere regione, luna quæ in infimo cælo radijs solis incensa conuertitur, cæteraque astra tam fixa quā vagantia, quæ circulos suos conficiunt celeritate & constantia mirabili, omnia hæc quid aliud sunt, quam diuitiæ sapientiæ & potentiæ, & bonitatis speculum nitens, & liber quidam literis aureis exaratus? Quis intuens cælestem ambitum & astrorum cursus, diuersos illos quidem, sed in diuersitate illa ordinem suum æqualiter seruantes, non secum ratiocinetur esse sapien-

Anto. Eremi. exemplum. *Nice. hist. Eccle.* D *Ex creaturis in creatoris cognitione assurgimus.* *Mirū plane videre concordiā elementorū cūtamē sint contraria.*

 tissimū

tissimum earum rerum conditorem & gubernatorem? Quis item aspiciens quatuor elementa inter se contraria esse ita coaptata, vt harmoniam quandam conficiant, calida, frigida, sicca & humida, non statim cogitet & animo percipiat summam harum rerum creatoris & moderatoris vim & potestatem? Non enim pugnantia ex ipsa natura in vnum coalescerent, nisi Deus cui hæc obtemperant, infinita facultate & sapientia præstaret. Eos qui Dei inuisibilia nolunt ex visibilibus cognoscere, vocat diuina scriptura in lib. Sapien. Vanos, vbi ad literam hæc sunt verba, vani sunt omnes homines in quibus non subest scientia Dei, & de his quæ videntur bona non potuerunt intelligere eum qui est. Et Paulo post, à magnitudine speciei & creaturæ, cognoscibiliter poterit creator horum videri. Et alio in loco, & hoc quod continet omnia, scientiam habet vocis, ac si diceret, mundus continet vniuersa, scit suo modo Deum laudibus extollere, omnes enim creaturæ ad diuini numinis cognitionem ducunt, & de eius laudibus haud quaquam conticescunt. Vndè Isai. in illos inuehitur qui creaturarum considerationem contemnunt, ita dicens, væ qui opus Dei non respicitis, nec opera manuum eius consideratis. Eam ob causam rerum naturam Deus admirabiliter constituit, huiusque vniuersitatis machinam pulchrè construxit, vt qui suapte natura erat inuisibilis, posset ex operibus cognosci. Sæpe quidem ex operibus cognoscuntur artifices etiamsi oculis minimè perspiciantur. Id referunt de Phidia insigni statuario, quem imagines suæ ex commensione, symmetria, & partium inter se proportione, etiam absentem, & vultu incognitum repræsentabant. Ita quoque sed multo excellentius absque vlla comparatione, ex mundi constitutione, ordine, pulchritudine & consonantia, est eius opifex & conditor intelligendus, tametsi intuitum nostrum subterfugiat, nec possit corporis oculis spectari. Quid est mundus nisi congruens vndecumque dispositio & concentus inuisibilia Dei ostendens? Marc. Tul. Deus inquit est aliquis qui regit, qui gubernat, qui cursum astrorum, qui mutationes temporum, rerum vicissitudines ordinesque conseruat. Et alibi, quid inquit potest esse tam apertum tamque perspicuum, cum cælum suspeximus, cælestiaque contemplati sumus, quam esse aliquod numen præstantissimæ mentis quo hæc regantur? Et Lactantius, nemo inquit tam rudis vnquam fuit tamque feris moribus, quin oculos suos in cælum tollens, aliquam Dei prudentiam intelligat ex ipsa rerum magni-

Deus optima concordia conciliat elementa.
Sap. 13.
Sapien. 13
Creaturæ laudant Deum.
Isai. 5.
Phidias statuari⁹.
Ma. Tul. lib. 1. de nat. Deorum.
lib. 2. de na. deo.
Lac. Fir.

A magnitudinē, motu, dispositione, constantia, vtilitate & pulchritudine.

Negligentia & otiositas detestabilis.

QVod Christus dicit apud Lucam, negotiamini dum venio; significat certum quoddam tempus esse præscriptum & definitum ipsi negotiationi, quale est præsens vita, cum dicat, dum venio: quemadmodum enim certum quoddam nūdinis præfinitur tempus, inquo qui volunt emere vel vendere, vendunt & emunt; sic etiam nobis præsens vita constituta est ad merendum vel demerendum. O felix vitæ tempus, in quo sine magno labore possumus vitam æternam obtinere! Si tantum tritici copiæ emendæ daretur in foro nobis tempus, vtiq; multi emerent, nunc autem in re maioris ponderis comparanda, videlicet salute æterna, desides sumus atque ignaui, cum tamen tantum nobis commoditatis & temporis in præsenti vita concedatur. Quod si tantam videris tritici copiam & vilitatem, vt argenteo vno viginti tritici modios emere posses, & post octo dies tanta esset pœnuria, vt si centum pro singulis granis dares, inuentu essent difficillimi, stultum sanè esset emptionem illam viliorem, tempore congruè non præuenire. Nunc ergo cum tam minimo pretio possimus nobis cæleste regnum emere, [illegible] planè est id nolle præstare. Hoc quidem significauit Isa. cum ait, venite & emite absque auro & argento. Accipiter quidem velociter solet inuadere & violenter prædam ipsam, ita planè tu debes magnam diligentiam & velocitatem ad cæleste regnum comparandum adhibere. Nam regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Caue ne si tardaueris & procrastinaueris de die in diem, tibi contingat quod olim contigit leuitæ illi & vxori eius pro nimia eius tarditate & procrastinatione, vt scilicet nocte adueniente, hospitium non inuenias, aut si inueneris, erit quidem illud cū magno tuo incommodo & detrimento. Quare nitamur vt primo statim mane ad domini vineam accedamus.

Luc. 19. — *Simile.* — *Præsens vita ad cælum negotiandum concessa.* — *Simile.* — *Simile.* — *In vtilitatē nostrā nunc tēporis cōmoditate oblata vtamur.* — *Isai. 55.* — *Simile.* — *Luc. 11.* — *Iudi. 19.* — *Conuersionem non differamus.*

B — C — D (margin letters)

Non est hoc tempus cū somnolentia traducendū, opus est vigilantia dilecti, nam miles quoq; non dormit in lecto, sed humi, piscator nō dormiens piscatur, sed stans aliquando peragit noctē. Agricola omnem exhibet vigilantiam ne domini vinea [illegible]atur. Et pastor sub dio stans, noctē consummat gregem custodiēs, sicut Iacob dicebat, fui ardēs æstu per diē, & gelu per noctē, & somnus

Similia. — *D. Chrys. ad popu. hom. 22.* — *Gen. 31.*

recesserat ab oculis meis. Et quæ ipsius vigiliæ ratio? ne vlla E
ouis feræ captiua fieret. Si vero tanta de irrationali pecore cura, quales esse decet de rationali anima solicitudinem gerentes?
Vigilemus in custodia animæ. Anima inquam omnium pretiosissima nec æquiualentem totũ pariter orbem habente, quæ simul nobiscum resurgit, paritérq; defenditur & diuino tribunali simul assistit.

D. Amb. Quid quæso vt ait D. Ambr. oportet te pro salute tua facere quando tot labores atque adeo crucem ignominiosam Christum pro te subire videas? Sed cur ô bone Iesu aliena salus te tantopere solicitat, cum nos nulla eiusdem cura tangat? In causa certè F
Psal. 9. est immensa charitas & sapientia tua. Tu enim solus laborem & dolorem consideras. Tu solus humanæ salutis pondus atq; dignitatem intelligis: tu cernis gloriæ magnitudinem, tu pænarum gehennæ acerbitatem, quæ hominibus constitutæ sunt, plenissime perspicis: ideoque eximia charitas tua facit vt nos omni ratione à tantis malis ereptos, ad sempiternæ fœlicitatis gloriam
Simile. perducas. Quemadmodum enim pius pater pro phrenetici filij salute anxius atque solicitus, varia vndecunque medicamenta conquirit, & quo magis filius ridet atq; delyrat, alijsq; delyrijs suis risum incutit, hoc maiori cura atque dolore pius pater con- G
Compati videtur Deus præ tãta negligentia nostra. ficitur: ita Christus dominus sese erga nos gerit qui phreneticorum more malorum nostrorũ ignari, tota vita stertimus atque ridemus. Cum tamen pius hic pater pro salute nostra procuranda nõ desistat: quo vno argumento quantum sit salutis nostræ negotium perspice, quod Dei filium flagellari, sudare ac tot labores perpeti coegerit, quod nos tamen phreneticorũ
Simile. Magna proprietas cuiusdam herbæ. more tantopere negligimus: Aiunt physici herbam quandam esse quam qui comedunt, ridentes moriuntur: quamquidem herbam nos miseri comedisse videmur, qui in media morte constituti, risu atq; inani lætitia soluimur, quod quidem obstinati ani- H
mi non leue indicium est.

Simile. Non damno vacationem à laboribus aliquando & honestã requiem: etenim aues aspicimus cum labore & industria nidos constituere; easdem autem post fatigationem leuari laboribus sui causa passim ac libere solutas opere volitare, & honesto ac pio otio vti. Illud est otium detestandum quod alit delicias & fla-
Tẽpus cõmode distribuam⁹. gitia, & labor ille amplectendus, qui famam parit immortalem, qui ob Christi gloriam sumitur, quo ea conficiuntur quæ vigent memoria omnium seculorum. Vnde Diuus
1. Cor. 4. Paulus ait, laborauimus operantes manibus nostris. Et ali-
1. Thes. 2. bi, memores enim facti estis fratres, laboris nostri & fatiga-
tionis

A tionis nocte & die: ob operātes permittebat Deus in lege veteri tot festa vt ipse laudaretur & homines requiem suis laboribus interponerēt. Optimi sunt honesti labores, sed omnia debent ratione quadam omnium motionū moderatrice temperari, nam nimij & continui labores obsunt magis quam prosunt. Est interdum laboribus miscenda quies, illisq; interponenda honesta quædam oblectatio. Nam si omnis lætitia denegetur naturæ, in nullaq; humanitatis iucunditate versetur homo, nequaquam labores poterit ferre, sed illis penitus obruetur. Non consistit B beata vita in ludo & ioco, sed in virtutum actionibus, at quoniā perpetuum laborem ferre non possumus, cessatione opus est aliquando. Non est tibi quidem viuendum vt ludas, hoc enim stultum est & puerile, sed ludere aliquādo honeste vt serias res gerere possis, fuit semper sapientium virorum sententia concessum. Hoc asseruit grauis ille Anacharsis, quem hac in re citat & sequitur Aristo. Hæc est D. Aug. Sententia in secūdo de Musica, quem sequitur D. Thomas. Harūdo non crescit absq; nodis, erigitur sursum geniculatim, & in nodo tantisper quiescit, & postea iterum surgit & sursum tendit Genicula illa & internodia sunt velu C ti quietes & à laboribus cessationes, crescens efficit nodum in quo quiescit, deinde iterum surgit & laborat. Eodem modo nos oportet dare operam virtuti, & illud cum labore ad veram laudem directum iter dirigere. Sed vt illud tolerare possimus, debemus internodia quædam efficere, in quibus à laboribus interdum cessemus, & seruato decore quiescamus. Sed sumus statim ascensuri & reuersuri ad laborem, ne si fuerimus turpi otio dediti, vincat voluptas rationem & falsis delicijs quæ celeriter decidunt & deflorescunt, capiamur. Vt inculta terra gignit tribulos & sentes, sic homo otiosus impias gignit cogitationes & scelera D nefaria producit. Vult Deus ne vitam desidia & inutili silentio transeamus, veluti pecora quæ natura terræ prona, ventriq; obedientia finxit. In labore dixit Deus Adamo, comedes omnibus diebus vitæ tuæ. Vnde Hie. ait, nullus labor durus, nullum tempus longum videri debet, quo gloria æternitatis acquiritur. Et Plato, breues virtutis labores æterna voluptas sequitur. Quo fit vt viri sapientes laborent, etiam cum à labore cessare videntur. Notum est illud Scipionis Affricani, nūquam se minus otiosum esse, quam cum otiosus, nec minus solum, quam cum solus esset.

Exerceamus nos moderate

Vitam temere non cōsumam⁹.

Anacha.
Arist. 10. Ethi. August. 2. de Musica.
D. Thom. 22. q. 168
Simile:
Assiduo labori nō possumus semper esse intenti.
Simile.

Otiū perniciosum.

Genes. 3.
D. Hier.
Plato. Sententia.
Scipio Affric.

Conuersionem nostram non differamus, & in omni ætate ad Dominum reuertamur, si vsquam aberrauimus.

IN omni quidem ætate illucet nobis Deus, & nos ad se vocat, E
vt bene possimus operari, nihilominus tamẽ meliꝰ est vt primo
iã mane incipiamus in Dñi vinea laborare, iuxta illud Hie. Bonũ
Thre. 3. est viro si portauerit iugũ Dñi ab adolescentia sua: si enim consuetudinem
aliquam ducit in peccatis, cũ difficultate corrigitur,
Hier. 13. iuxta illud eiusdem Prophetæ, si mutare potest Aethiops pellẽ
suam, aut pardus varietates suas, & vos poteritis bene facere, cũ
didiceritis malum. Curẽt igitur parentes diligenter dirigere filios
per virtutis iter iam inde à teneris vnguiculis, cũ videãt non
Parentes iã inde à teneris vnguiculis liberos in virtute erudiant. solũ morte dignos faciẽtes mala, sed etiam cõsentiẽtes, vt ait D. F
Paulus, super quæ verba ait D. Aug. Quod illi etiã dicuntur consentire,
qui cum deberent corrigere, non tamen id faciũt. Vt autẽ
magnã hac in re diligentiam adhibeamus, illud nos cõmonefacere
debet, quod cõsideremus videlicet quãtum Deus pro virili
sua parte ad id expẽdat, & quantũ nos iuuet vt in eius vinea cõmode
laborare valeamus, secundũ illud Hier. multo labore sudatum
Rom. 1. est, & non exiuit de ea rubigo eius, nec per ignem. Vnde cõ
D. Aug. queritur per Isaiam dicens, laboraui sustinens. Et alibi, in vacuũ
Hier. 24. laboraui, sine causa, & vane fortitudinem meã consumpsi Et
Isa. 1. rursus per Hier. ait, laboraui rogans. Relinquimus quidẽ vineæ G
Isa. 49. laborem quod plus diligamus creaturas quã creatorem. Quam
Hiere. 19 certe insolentiam nostram vult à nobis emendari Deus cum ait,
Eze. 4. sume tibi laterem, & pone eum iuxta te, id est sume cor tuum durũ,
& pone illud iuxta te, non longe à te distet. Vnde videas quod
Simile. nos ipsi simus vinea Domini, nihilominus tamen nos ad vineam
mittit, vt significet nos à nobis esse alienatos. Quando enim videmus
aliquem delyrare, submonemus eum vt ad sese reuertatur,
Luc. 15. sicut fecit filius prodigus, qui in se reuersus dixit, quanti
mercenarij, &c.

Simile. Quod autem differamus ire ad laborandum in vinea Domini H
vsq; ad senectutẽ, idẽ facere videmur quod is qui cũ multa cæcidisset
ligna, & fascem iam ex his confecisset, vt illũ humeris suis
Pœnitẽtiã nõ procrastinemus. imponeret, non posset tamen eum sustinere, vel etiam humeris
imponere, & nihilominus plura adhuc cæderet ligna vt grauior
redderetur fascis. Conqueritur Deus de huiusmodi procrastinatione
Hiere. 7. per Hier. Cum ait, misi ad vos omnes seruos meos Prophetas
per diem, & consurgens diluculo & mittens, & nõ audierunt
me, nec inclinauerunt aures suas, sed indurauerunt ceruicem
suam. Non tamen debes desperare si primo mane non accessisti
ad vineam, sed venisti paulo serius, siquidem etiam pusillo
Similitu. tempore quod tibi superest, magna potes operari, vides certe
quosdam

A quosdam qui alios habeant longe præeuntes, quos tamen muta
tis ad celeritatem iumétis non solũ consequuntur, verum etiam
longo posse interuallo relinquunt. Sic tibi contingere potest. *Baruch.4*
Hoc sane significare voluit Abacuch Propheta cum ait, sicut fuit
sensus vester vt erraretis ab eo, ita decies tantum conuertentes
requiretis eum. Cõtuere Magdalenam, audi etiam Paulum dicẽ- *1.Cor. 15.*
tem, abundantius omnibus laboraui, quamuis sero venisset. Et
Eccle. ait, ego nouissimus vigilaui & quasi qui colligit acinos *Eccle. 33.*
post vindemiatores in benedictione & ipse speraui, & quasi qui
B vindemiat repleui torcular. Hoc videtur illud Sapien. Consuma *Sap. 4.*
tus in breui compleuit tempora multa quare cum hæc videas,
non verearis vt monet Eccl. vsq; ad mortem iustificari, quia mer *Eccle. 18.*
ces Dei manet in eternum.

Nilominus tamen non differas tẽpus conuersionis tuæ & labo
ris in vinea Domini: perpauci enim reperiuntur qui in fine con *Cõuersio-*
uertantur. Temeritas autem videtur in re tanti ponderis insequi *nẽ differ-*
pauciora dumtaxat exempla. Tales enim nolentes opportune *re pericu-*
conuerti, interdum permittit Deus mori sine pœnitentia, vt scri *losum.*
bit Pau. ad Heb. Non enim afficit Deus iniuria hominẽ hac in re *Hebr. 12.*
C vt scilicet eius non recordetur in morte, qui memor esse Dei no *D. Augu.*
luit in vita, vt ait August. vnde solent tales corripi phrenesi,
vel alia repentina morte, iuxta illud Ecclesiast. ne impie agas *Eccle. 7.*
multum, & noli esse stultus, ne moriaris in tempore non tuo.
Illi in suo tempore moriuntur qui in suo sano iudicio moriun-
tur tãquã veri Christiani. Et illi interdũ nõ moriũtur suo tẽpore,
qui vel phrenetici moriũtur, vel impœnitẽtes. Vide igitur quid di
cat Eccl. memẽto creatoris tui in diebus iuuẽtutis tuæ, antequã *Eccl. vlti.*
veniat tempus afflictionis tuæ, & appropinquẽt anni de quibus
dicas, non mihi placent, antequam obtenebrescat sol, & luna,
D & stellæ, quando commouebuntur custodes domus. Vide quo-
modo accidant hæc omnia in senectute, in qua sunt tot labores *Senectus*
vt homo etiam molestum ducat viuere: sol obscuratur cum iu- *parũ vi-*
dicium rationis deficit & repuerascũt. Commouebuntur custo *detur op-*
des domus, siquidem & oculi caligãt, & ossa cõsumuntur. Cæ- *portuna*
terũ quamuis senes natura inbecilli corpore sint, tamẽ feruido *ad pœnitẽ*
spiritu esse debent, si quidẽ assidua virtutũ cõsuetudo ip̃os mo-ha *tiam.*
biles & exprõptos reddere debuit. Quod vt Dauid cõseruaret, di
cebat, vsq; ad senectã & seniũ ne dereliquas me. Statua illa Nabu
chodonosor pedes habet fictiles vsq; adeo duros, vt sustẽtarẽt to *Psalm. 7.*
tã statuã etsi pcerã & grauẽ, in quo significat ꝙ senectus ipsã cal
lũ obduxerit siue in bono siue ĩ malo. Ora sacerdotalis vestimẽti *Danie. 2.*

pulchrior

pulchrior ac cultior quam tota vestis erat, quoniã finis vitæ quæ E
Exod.39. est senectus, splendidior in studiosis actionibus alijs ætatibus debet esse. Quare sicut virtus in senibus maxime ædificat, ita & è contra vitia pessima scandalizant. Vnde Daniel dixit duobus senibus, quia egressa est iniquitas de Babylone à senioribus iudicibus qui videbantur regere populum. Debet igitur virtus motum naturalem imitari qui velocior est in fine quam initio: Verum si reliquam ætatem senex in vitijs traduxerit, non deserat senectutem virtuti tradere & in Domino firmiter sperare, considerans premium quod dat Pater Familias etiam sero venientibus, considerans etiam quid dicat Deus per Ezechiel. cap. 18. Et tãdem vsq; ad extremum vitæ halitum & vltimam vocem, Deũ inuocet, sic enim nos monet Christus pendens in cruce, vt ait Pau. Quod si dæmon insurgat proponens ante oculos desperationem, & dicens illud Iob, Ossa eius plena sunt vitijs adolescentiæ suæ, & cum eo in puluere dormient. Item illud Hier. Sordes eius in pedibus eius, id est in extremis vitæ suæ: respondeat cum vulgo, vsq; ad extremam mortem semper est vita. Melius est tamen non differre conuersionem vsq; ad illud tempus, sed iam inde incipere à primo rationis vsu. F

Senes virtute præceteris pollere debent. *Dan.13.* *Senes vitiosi ad Deum reuertantur* *Ezec. 18.* *Hebr.5.* *Iob. 20.* *Thre. 1.*

Hiere. 2. Primitias quidem ætatis nostræ debemus Deo offerre, iuxta illud Hier. sanctus Israel, Domino primitiæ frugum eius. Hoc etiam significauit Christus cum ait, primum quærite regnũ Dei. Veluti Iephte primum quod ex domo illius occurrisset, vouit Domino, cui occurrit filia, sic tu debes primam actionem liberi arbitrij, quæ est veluti vnica ac primogenita filia sua, Deo offerre, primogeniti enim Domino offerebantur. Homo hanc offerre debet Deo, & se ac sua omnia in eum referre, vt possit dicere; præueni in maturitate, & clamaui: quasi dicat, simul atq; attigi rationis vsum, clamaui ad te, & tuam opem imploraui. Quod senes in senectute deserant vitia, ait August. non videtur magna laude dignum, quia parum habent voluntarij, si enim iuuenes essent, fortasse nõ id facerent. Vnde videntur quodammodo fæces offerre vitæ suæ: quibus quadrat illud quod ait Deus per Mala. Maledictus dolosus qui habet in grege suo masculum, id est floridam ætatem, & immolat debilem Domino, id est differt vsq; ad senectutem diuina obsequia. Pœnitentia debet fieri celeriter & non differri vsq; ad senectutem vel mortem. Non enim est tutum ire per desertum huiusmundi sine amaritudine pœnitentiæ, in cuius figura quandiu permãsit Maria Soror Moysi extra castra, non processerunt filij Israel per desertum. G H

Matt: 6. *Figura.* *Iudicũ.11* *Psal. 118.* *D. Augu.* *Mala. 1.* *Num. 12.*

DOMI-

A DOMINICA IN SEXAGESIMA.

CONCIO PRIMA.

CVM turba plurima conueniret, & de ciuitatibus properarent ad Iesum, dixit per similitudinem. Exijt qui seminat seminare semen suum. Luc. 8. Matth. 13. Marc. 4. Impletum est hodie, ait Doctor ille Seraphicus Ecclesiæ D. Bonauentura, illud Isa. Fluent ad eum omnes gentes. *D. Bona. doctor Ecclesiæ sup. Luc.*
B Et illud Psalm. omnes gentes seruient ei. Dixit autem omnes gẽtes, quia nulla extitit natio ex qua ad eum nõ venirent, talis erat eius fama, prædicatio & vita sanctissima. Cæterum quia doctrina esse debet secundum vtilitatem vel necessitatem audientium idcirco proposuit in hac parabola quatuor differentias telluris siue audientium. ô genus humanum ait Ber. quam multa in te seminata sunt, & quam lectissimum quidem semen, quamq; atrocissimum erit supplicium si tale semen negligatur. Seminauit in te sanctissima Trinitas Angelos, Apostolos, Martyres, Confessores, Virgines. Seminauit siue misit pater filium, quando exijt seminare semen suum. Vide tu quantum profuit mundo tempus huius seminationis. Seminauit spiritum sanctum in cordibus Apostolorum, cum apparuerunt Apostolis dispertitæ linguæ tãquam ignis. Seminarunt in nobis angeli defensiones suas & protectiones: Apostoli item quando in omnem terram exiuit sonus eorum: tum martyres seminarunt suis illis animis inuictis & cõstantibus. Præterea confessores, iustitiæ perpetuo rectam tenentes semitam, virgines item castitatem ipsam proseminarunt. Patriarchæ deniq; initio exempla immortalia obedientiæ, vt Abraham, Isaac. *Isa. 2. Psal. 71. D. Bern. Innumerabilia sunt beneficia à deo humano generi concessa. C Acto. 2. Psal. 18.*

D *Hæc dicens clamabat, qui habet aures audiendi audiat.* Quid ais Domine Iesu, an non aures habent omnes isti qui te audiunt? certe si aures haberent, nequaquam Dominus sigillatim diceret, qui habet aures audiendi audiat. Nequaquam Hierem. Propheta quereretur, cui loquar, aut quem contestabor vt audiat? ecce incircuncisæ sunt aures eorum & audire non potuerũt. Qui sunt autem qui incircuncisas aures habent? Illi nimirum qui sine vllo delectu quæcunq; dicuntur audiunt: Quibus nil adeo quidem fædum & turpe est, quod ab auditu suo reijciendum & amputandum curent, qui omnibus nugis, fabulis, mendacijs, detractionibus, aures semper paratas atq; patentes habent: ad diuinorum vero tractationem prorsus occlusas. Sanam quippe doctrina non sustinent *Luc. Gra. Hiere. 6. Auditus non debet omni cõfabulationi patere. 2. Tim. 4*

sustinent, sed ad sua desideria coaceruant sibi magistros pr urien E
tes auribus. Clamans hac voce non obscure Dominus indicauit
Isa. 50. non cuiusuis esse idoneum se verbi Dei auditorem exhibere, nisi
Libenter audiamus quæ ad salutem pertinent. eius qui cum Propheta dicere potest, Dominus Deus aperuit mi
hi aurem, ego autem nó contradico, retrorsum non abij. Hæc au
tem gratia fidelibus in baptismate data est, cum sacerdos digi-
tos in aures inferens ait, Epheta, quod est adaperire.

Vt videntes non videant, & audientes non intelligāt. Cur tu Domi
ne qui à deo venisti Magister, obscuris & implicitis verbis ita do-
Ioann. 3. ces homines, vt nil intelligant, ieiuniq; à cõuiuio cælestis tuæ do F
Quæstio. ctrinæ discedát? Vbi quæso Domine sunt magnifica illa vatũ pro
Locu. 2. missa? Filiæ Sió lætamini in Domino Deo vestro, qui dedit vobis
doctoré iustitiæ. Ité, & erũt oculi tui videntes præceptoré tuũ, &
Isa. 30. aures tuæ audiét verbũ post tergũ monétis. Annõ in hoc venisse
diceris in mũdũ, vt ibi moneres eos qui in tenebris & in vmbra
mortis sedét? Quodq; admirationé auget, id facies nó sub lege,
sed sub gratia, quãdo iuxta Apos. nox præcessit, dies auté appro
Luc. 1. pinquauit. Quãdo cessauerũt vmbræ, quãdo velũ tépli scissum est
mediũ, & Sácta Sáctorũ detecta sunt. In hac tanta luce meridiana
Rom. 13. tenebras & nubila parabolarũ obijcis oculis nostris, per inde ac G
si in lege & vmbris illis more Iudæorum versaremur? Ad hoc di-
Respon. cendũ quod Deus reddit vnicuiq; siue præmiũ siue suppliciũ, pro eo
ac quiiq; se in vita gerit. Cũ igitur isti tã obstinati essent in mali-
Obstinatos quemodo Deus tractet. tia, & tã cæci & surdi in rebus honestis, ideo hoc stipédium me
ruerũt, vt scilicet eis Deus terga verteret, sicut obstinato Pharao
ni. Et ita modo se gerit cum his qui tales imitantur: si ergo ho-
die vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra.

Vt videntes non videant. Quæres qua ratione hoc fieri possit, vt
idé homo & videat & nó videat, audiat & non audiat? Quæso te
Exod. 7. frater, credis ne post hãc breué & mortalé vitã, aliã superesse im H
Psal. 94. mortalé, in qua bonis infinita & inenarrabilia pręmia proposi-
Quæstio. ta sint, malis vero extrema & innumera supplicia cõstituta? Cur
Respon. ergo qui ita sic credis, in istis ipsis criminibus tamdiu versaris?
Quis enim inquit Iob, poterit gustare, quod gustatũ adfert mor
Iob. 6. te? Quid quæso hoc aliud est, quã videre & non videre, audire &
non audire, scire & non scire? Talé nobis personam ante conuer
sionem suã exhibuit Apostolus, de quo scriptũ est quod apertis
oculis nil videbat. Cuius cæcitaté infælices isti imitãtur, qui aper
Actio. 9. tis fidei oculis, ita viuũt ac si prorsus fidei luce destituti essent.
Cõtra hoc auté Iudas Apostolus clamat, vę his qui in viam Ba-
laã abierunt, qui inter cætera mala sua, hoc etiam de se ipse te-
statur

A ſtatur, quod cadens apertos haberet oculos, videnſq; foueam, tamē ſponte ſua ruebat in illā. Talibus autē creditum fidei talentū non in lucrū, ſed in ſcandalum eorum vitio cedit. Quare cum ex hac vita decedent, damnationis ſuæ ſententiam ſecum afferent. *Iudæ epiſ.* *Num. 22.*

Et audientes non intelligant. Hāc punitionē merētur qui diuinam audiūt prædicationē, & eā opere non cōplēt, hoc eſt vt audiāt & nō audiāt, ſed ita audiāt, vt fructū nullum referāt. Sic ſolet Deus punire eos quibus dedit multas diuitias & ſe ingratos Deo exhibēt, hoc eſt vt eas habeāt, & nō habeāt, ſed ita habeant vt his vti *Diuites auaros quomodo Deus puniat in vita.*
B neſciant, ſed potius fame pereāt, & nudi incedant, neq; aqua etiā ſe ipſos exaturare audeant, vel argenteum numū expendere, ſed potius in multis diuitijs contabeſcant quodammodo inopia.

Semen eſt verbū Dei. Magna quidē eſt virtus verbi Dei. Si enim in grano tritici aut mali medici tanta eſt virtus, vt illud tot producat grana, hoc vero pulcherrimā arborē, quid putas faciet verbū Dei in corde ſeminatum? Vide obſecro quid egerit verbū illud, venite poſt me, in corde Petri & Andreę, vt dereliquerint piſcādi mun⁹ quo maxime capiebātur. Itē in corde Matthęi verbū illud, ſequere mē, cū tamē tot negotiationibus implicaretur. Itē in *Simile.* *Verbū Dei quantam vim habeat.* *Matt. 4.*
C corde Pauli illud, quid me perſequeris? cū tamē eſſet ſpirās minarū & cædis in diſcipulos Domini. Si ficus granū calci immixtum dū cōditur aliquod ædificiū, tātā vim habet, vt tandē in arborem erumpat, & vniuerſum ædificium diffindat, quid putas faciet verbum Dei in corde hominis ſeminatum? *Matt. 9.* *Acto. 9.* *Simile.*

Semen eſt verbū Dei. Quod vocet ſemē, inſinuat non ſufficere vt in aure tātū ſeminetur, niſi radicetur in corde: ſicut catapotia degustata solū parū proſunt, niſi in vētriculū deſcēdant, ſic nec verbum Dei ſi cor non penetret. Mirabile ſane eſt quod tanta in verbo inſit virtus. Mandauit olim Gedeon in Dei nomine ſoli, vt *Simile* *Ioſue 10.*
D ſtaret, & ſtetit per diem immobilis. Mādauit Helias cælo ne plueret, & non pluit: & rurſus vt plueret, & pluit. Mandauit Moyſes Petræ vt aquam daret & ſtatim dedit, quod & bis accidit, vt conſtat Exod. 17. & Numer. 20. Si igitur in verbo ſerui tanta ineſt vis, quantam putas habebit vim verbum ab ipſomet Dei ore prolatum? Si regina Sabba dicebat Salomoni, eos beatos qui audirēt verbum eius, quanto beatiores putas fore eos qui audiunt verbum Dei & cuſtodiunt illud? *3. Reg. 17* *Exod. 17.* *Num. 20* *3. Reg. 10*

Venit Diabolus, & tollit verbū de corde eorū. Difficile eſt plane intellectu, volucres cæli eſſe dæmones, & quod edāt triticū ſeminatū nēpe doctrinam. Sed dicēdū quod edunt, quia eā inueniūt pessundatam & deſpectā, atq; ita præualent cōtra eos qui eā contēnūt, *Pau. d. pa. in Matt.*

& viden-

& videntur comedere quod alter despicit. Cæterum etiam metaphorice dicitur quod dæmon edat, quia conseruat apud se hunc huius contemptum, vt de eo suo loco eum deferat & accuset. Aduerte autem sic quadrare commode quod contigit pistori regis Pharaonis, qui somniauit quod aues cæli descendebant & comedebant eos cibos quos ipse adferebat. Nam Ioseph ait adeo esse exitiosum prognosticum, vt breui ei esset vita adimenda ignominiosa morte, & sepultura corpus carens, ab auibus deuorandum eodem enim modo iudicium est damnationis adeo negligenter custodire verbum Dei vt dæmon illud abripiat. Aliud cecidit secus viã, aliud supra Petrã, aliud inter spinas, nam Deus qui de durissimis & incultissimis, animos mitissimos sæpe verbo reddit suo, non dubitat in omnes illud effundere, qui cum sit prudentissimus eo modo animos hominum fecit, vt quotiescumq; duritiem aut suauitatem induere vellẽt possent. Egregie quidem hoc in Saulo præstitum est: idem etiam de latrone in cruce pendenti dici potest. Quid præterea, magis peruium itineribus omnium malarum cogitationum, Maria Magdalena? Illã tamen Deus terram fructificantem fecit. Quid Mattheo in Teloneo sedente, spinosius & incultius?

Neglig[e]ntibus audire verbum Dei quid accidet. *Gene.40.* *Magna sunt digni punitione qui negligenter audiunt verbum Dei.* *Autor.* *Acto.2.* *Luc.22.* *Luc.7.* *Matt.9.*

E F G

Venit Diabolus, & tollit verbum de corde eorum. Hæc fuit portio quæ cecidit secus viam, & aues cæli eam comederunt, quasi dicat, multos perire propter negligentiam suam. Figura nobis extitit huius rei somnium illud pistoris regis, somniãtis quod aues comederent eos cibos quos confecerat arte pistoria & in canistro adferebat, interpretatio autem somnij fuit quod tertia die suspenderetur: sic accidet negligentibus diuinum verbum & obsequium, atq; volentibus obliuisci concionatoris verbum.

Negligentia perniciosa. *Gene.40.*

Et hi radices non habent. Multi audiendo doctrinã bonam & sanctam ait Greg. constituunt eam ad exercitationem vocare atq; referre, sed mox inchoata derelinquunt. Sæpe enim contra culpas compungimur, & tamen post fletum ad easdem culpas redimus: ita enim Balaam contemplatus populum Israel, orabat dicens, moriatur anima mea morte iustorum, & fiant nouissima mea horum similia. Sed mox vt hora compunctionis transijt, in auaritiæ nequitiã exarsit. Ferunt paludem esse quandam inter Trogloditas, quæ mutari singulis diebus sexies consueuerit, nũc dulcem, nunc amarum saporem induendo: ad eũdem plane modũ inconstantes leuesq; homines non persistũt in laudabiliter cæptis, sed mutantur in horas: quæ nunc amarunt, iam odio prosequuntur, & modo aiunt, modo negant, vt ille dicit.

D. Greg. hom.4. in Euangel. *Num. 23* *Autor.* *Simile.* *Mutabilitas humana.*

H

Et

A *Et hi radices non habent.* ô quam multi sunt qui præclare incipiunt, & tamen parum perseuerant: Quam sæpe indicabat Pharao se dimissurum populum Dei, & Saul se beneuolentiam cum Dauide initurum? Sane si rex Ioas perseuerasset in contendendo arcu & extorquendo, longe plures reportasset victorias.

Exod. 8. *1. Re. 24.* *4. Reg. 13.*

Quod autem in spinas cecidit. Curarum examina mentem ita pungunt & lacerant, vt nil eam quod eas abigere possit, cogitare sinant; ita fit vt partim sceleribus, partim aculeis curarum superfluarum mens nostra oppressa, nullam habet quietem, et spi-
B ritualibus & terrenis rebus simul sufficere nequeat, quod videlicet illam rerum conditor sibi vni sedem ac domicilium destinauerit. Quare quod vni tantum hospiti excipiendo præparatum fuit, duos simul capere non potest. Sic calceus qui pedi vni, sic manica quæ tegendæ manui, sic vagina quæ vni tantum condendo gladio facta est, nec duos simul pedes, nec duas manus, nec duos intra se gladios capere possunt. Hanc autem esse cordis nostri naturam, aptissima similitudine vates sanctus expressit cum ait, coangustatum est stratum, ita vt alter decidat, & pallium breue vtrumque operire non potest. Strati autem
C appellatione cor hominis intellexit, in quo vel Deus, vel mundus, hoc est vel Dei vel mundi amor sedem sibi constituit, quod idem angustum esse dicitur, quia vtrumque simul amorem ex æquo capere non potest, quod cum sempiternus ille generis humani hostis intelligat, in hoc vnum neruos omnes intendit, vt varijs nos seculi curis & cupiditatibus implicet.

Solicitudo rerũ tẽporalium ĩpedit tractatũ verbi Dei. *Humana capacitas limitata.* *Similia.* *Isa. 28.* *Cor hominis nõ admittit simul Deũ & mũdũ.*

Appellat Christus per Matt. diuitias ipsas mendaces & fallaces. Si quidem fallaces sunt quia nobiscum diu permanere nõ possunt: fallaces sunt, quæ mentis nostræ inopiam non expellunt: solæ autem diuitiæ veræ sunt, quæ nos virtutibus diui-
D tes faciunt. Cum acquiruntur diuitiæ, ait beatus Augustinus falsam lætitiam tribuunt, & cum perduntur, veram tristitiam derelinquunt. Quomodo ergo sunt diuitiæ quibus crescit inopia? Vix legi spinæ possunt quin manum lædant, vnde & diuitię vix comparari possunt & adquiri quin anima ipsa lædatur & afficiatur. Considera igitur diues quod bona quæ comparas, sunt etiam instar escæ in hamo, & quemadmodum caseus in muscipula. Videas qua ratione te geras, ne fallaris aut pũgaris. Quemadmodum vt ait alius autor, ouis incedens inter spinas, in eisdem partem aliquam suæ lanæ relinquit, ita qui vacat nimium negotijs secularibus & diuitijs, perdit res ipsas spirituales. Spina quidem dolorem infert cum infigitur, cum etiam

Matt. 13. *D. Aug. de Sanc. Inno. ser. 3. tom. 10.* *Autor.* *Diuitiæ periculosæ* *Simile.* *Lud. Car. p. 1. c. 64.* *Simile*

Autor. Simile. Diuitiæ quam sint perniciosæ si his male homines vtuntur.

E infixa manet, & denique multo vehementius cum extrahitur: ad eundem plane modum diuitiæ sudores maximos secum adferunt in adquirendo, maiores etiam in posſidendo, omnium maximos in amittendo. Quemadmodum flumina antequam in mare perueniant, dulcem habent aquam, cæterum vbi primum ingrediuntur mare, salsa ea fit, ita diuitiæ dum in hac vita posſidentur videntur dulcedinem quandam parere, vbi vero mors ipsa aduenerit, luctum potius exhibent & amaritudinem. Apes F quidem accedens ad mellificandum, comedit tantum mellis quãtum satis est ad pascendum, cæterum si nimium sumit & inuiscatur, occumbit tandem atq; emoritur, nõ secus plane diues homo, si solum quod sufficit & sat est ex diuitijs sumat, & reliquũ pauperibus distribuat & egentibus, facile hinc discedens, ad cælestem patriam, si vero nimium diuitijs ipsis implicetur, eas nimium amando, iacturã faciet vitæ suæ. Sicut vinea nisi putetur & circuncidatur, sua illa nimia germinatione eneruatur tandem atq; perit: ad eundem modum nisi quis solicitudines varias, anxias, & nimias circuncidat, & præsertim diuitiarum, fiet tandẽ vt pereat atq; in miserabilem ruat interitum.

Similitu. Solicitudo rerũ tẽporalium quantum noceat. Ioan. 13.

G *Quod autem in spinis cecidit.* Spinæ sunt diuitiæ, vt Christus Dñs interpretatur. Cæterum & si Deus plures diuitias det alicui quã alteri, non exinde sequitur quod eum plus diligat quã alios quibus non dat. Iudæ enim in cæna dedit Christus selectisſimos cibos, quẽ tamen non perinde amabat quantũ alios propter Iudæ demerita. Diues quidẽ fuit Giezi, duo accipiens auri talenta à Naamã, valebat enim talentum vt scribit Budæus septingentos supra septem mille aureos nummos, nihilominus tamen plenus erat lepra, & ita nil ei poterat suaue accidere: sic profecto sunt aliqui prædiuites, qui tamẽ viuũt inquieti & in summa angustia.

4. Reg. 5. Budæus. Talentum quantum valebat. Simile.

H *Quod autem in terram bonã, hi sunt qui in corde bono & optimo audientes verbum retinent, & fructum afferunt in patientia.* Quemadmodum in ipsa insitione arbor ipsa fructifera inutilem arborem in se cõuertit quodammodo, atq; in suam proprietatem traducit, ita verbum Dei insitum in anima sterili, eã prosperam reddit atq; adeo immutat, vt longe alia folia atq; fructus virtutum proferat & producat. Quemadmodum pluuia agros ipsos irrigat, segetes lætificat, arboribus dat robur, & denique plantis omnibus vtilisſima est, ita profecto verbum Dei & lex ipsa Euangelica gaudium & iucunditatem dat iustis confirmatque ac roborat eos, malos etiam conuertit, atq; deniq; vtilitatem maximam affert omnibus.

Verbũ Dei quantam vim habeat: Simile. Vberrimus fructus verbi Dei.

A Si diligenter animaduertere volumus, intelligemus plane verũ esse quod bona pars verbi Dei & eius inspirationum, amittatur propterea quod diuitijs inhiemus, & huius seculi dignitatibus, quę per spinas significantur, vt Christus hic declarat: circa quarũ inquisitionem mundus ita hianti procedit ore. Quæ cum ita sint, quid quæso potest esse demissius, quid ve abiectius, quam amare diuitias? Contra vero quid magnificentius, quid illustrius quam eas contemnere? Quam periculosa sit mundi opum affluẽtia, asserit Christus Deus noster dicens, væ vobis diuitibus, qui habe-
B tis hic consolationem vestram. Et D. Pau. ait, qui diuites volunt fieri in hoc mundo, incidunt in tẽtationẽ & in laqueũ Diaboli. Et Hier. asserit omnes Hebræos qui opibus abundabant, ductos fuisse à Nabuchodonosor in Babylonẽ captiuos, solũ autem pauperes in Hierosolyma mãsisse. Si rex quidã domũ haberet clausã. plenã auro, & gẽmis & monilibus pretiosis, quæ omnia promitteret ei qui eam aperiret, & duas tibi claues porrigeret, vnã aureã, sed quę domũ illã nõ aperiret, alterã vero ferreã, sed quę domũ aperiret, vtrãuis eligeres, nõne melius & vtilius esset ferreã accipere q̃ aureã? Quis dubitat? Aurea prætiosior est, sed quid
C refert, cũ sit ad aperiẽdũ inutilior? Ferrea vero abiectior est, sed præstãtior, Hic rex Deus est, hæc domus cælestis est habitatio, in qua sunt thesauri inexhausti. Hæc omnia promittit Deus illis qui illuc ingressi fuerint, clauis aurea est diuitiarũ abundãtia cũ auaritia coniuncta, quę domũ illã cælestẽ nõ aperit: clauis ferrea & vilis, est paupertas spirit⁹ aperit regnũ cælorũ, ait enim Christus, beati pauperes spiritu, quoniã ipsorum est regnum cælorum: eam ob causam nos clauem auream & mundi opes propter Christum contemnamus, & quæramus eas opes quæ animum amplificant, ex quibus vera dignitas redundat: de diuitibus delinitis delicijs dicitur in libr. Iob, ducunt in bonis
D dies suos, & in puncto ad infernum descendunt. Et Dauid relinquent inquit alienis diuitias suas, & sepulchra eorum domus illorum in æternum.

Prius quã Christus appareret in carne, poterat inopia mortalibus acerba & ignominiosa videri, at postquam totius vniuersi imperator & rector induit paupertatem, quis nõ videt esse paupertatem decoram & honoratã, & Christianæ nobilitatis clarissimũ signũ? Quod si De⁹ dat hominib⁹ diuitias, & vult vt hac via homines in cælum tendant, ita sane fiet, modo ipsi diuitijs recte vtãtur, & in operibus misericordiæ se exerceãt, iuxta illud quod

Cupiditas rerũ temporalium quãta inuehat mala.

Ioan. 6. *1. Tim. 6.* *Hier. 36.* *Simile.*

Diuitiæ cũ auaritia quãtũ incõmodẽt

Paupertas spiritus quãta nobis importet bona.

Matt. 5.

Diuitias propter Christũ cõtenamus

Iob. 16. *Psal. 16.*

Paupertatem spiritus Christus nobilitauit.

ait Christus, beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam E
consequentur. Quomodo vis vt Deus te audiat, si illum non
Matt. 5. putas audiendum? Quo corde audes ab eo petere regnum, cui
Qua fronte non vis buccellam panis porrigere? Quomodo tibi dabit ve-
audes à stem gloriæ immortalem, qui eius pauperi nudo, frigore tabes-
deo petere centi, vnam ex vestibus superuacaneis corruptibilem dare re-
misericor cusas? quid ad hoc respondebunt vani homines, qui diuitias
diã, qui ea in res inanes profundunt, & magnificis apparatibus inaniter de
erga pau- lectantur? Canes & accipitres alunt, pauperes & inopes nec in
peres non extrema inopia curant. Induunt parietes pretiosis aulæis, & F
uteris? Christi pauperes nuditate deficiunt, cooperiunt lapides qui
nihil sentiunt, & carnes proximorum nuditatem suam ostenden
Diuitias tium, cooperire nolunt. Sunt qui conferant aliquando in ali
multi in quos opes suas illis non indigentes, non charitate & miseri-
vanitates cordia, sed vanitate & inani gloria ducti, sunt similes flumini-
profundũt bus aquas suas in mare mittentibus, terras autem sitientes
Simile. minime rigantibus. Quid ad hoc respondere poterunt auari,
qui opes suas reconditas colunt, & veluti idola venerantur?
Hi aurum tantum respiciunt, fratrem non aspiciunt: Au-
Auari ado rum cupiunt, ad illud aspirant, illud est eis dormientibus in G
rant diui somnium, & vigilantibus desiderium: libentius vident aurum
tias. quam solem, illudque splendidius & emicantius omnibus
astris iudicant & asserunt. Nil est tam sanctum, quod insatiabi-
lis diuitiarum cupiditas non contendat violare: nil tam muni-
Poeta. tum, quod non oppugnet. Vnde latinus poeta, quid non mor-
talia pectora cogis, auri sacra fames?

Similia. Mundi prosperitas est serenitas hyemis, tranquillitas ma-
ris, stabilitas lunæ: quemadmodum hæc vacillant & statim mu-
tantur, ita opum, humanarumque rerum status, nullam ha-
Sap. 5. bet firmitatem, nullam perpetuitatem, nullam constantiam. H
Iob. 13. Et vt ait Sapien. Transeunt omnia illa sicut vmbra, & tan-
Diuitiæ quam nuntius præcurrens. Et sicut dicit Iob, nunquam in eo-
facile a- dem statu permanent. Videas certe quam citissime infortu-
mittũtur. nium aliquod accidere prædiuiti alicui, ex quo in extremam
deuenit ignominiam. Quemadmodum in ora Dalmatiæ specus
est vasto in præceps hiatu, ex quo si in illum leue pondus deij-
Plin. cias quamuis die tranquillo, magna protinus vt ait Plin. ori-
tur tempestas. Sic in vita humana cum tranquillitas vigere vi-
deatur, ex leui quadam causa incredibiles molestiarum turbi-
nes omnia turbantes repente excitantur. Eripiũtur voluptates,
aufertur

A aufertur dignitas, deletur honor, omnes deniq; mundi opes & ornamenta in temporis puncto amittuntur. Eam ob rem narrat D. Lucas ostendisse Diabolum saluatori nostro omnia regna mũdi in momento temporis, vt mentis oculis intueremur esse mundi diuitias & voluptates caducas, & in momento fluere & euanescere. Cur igitur tantopere desideratur, quod tam facile amittitur? Et si opũ affluentia perpetuo duraret, deberemus tamen eas ratione stabili firmaq; contẽnere, & in expetendis non cõnumerare, & quamquam in illis virtutes aliquæ apparere videantur, B obruuntur tamen solicitudinibus, & diuitiarum curis opprimũtur. D. August. inquit diuitias inuenisti, requiem perdidisti.

Mutabilitas magna in reb. huius seculi.

Luc. 4.

Magna cæcitas amare diuitias quæ tã cito pereunt.

D. August.

Super illa verba Isa. habentes fiduciam in vmbra Aegypti, ait grauis quidam doctor, aduerte hominum fauores, opes, potentiam, vmbram Aegypti appellari: Vt enim nil est fugacius vmbra nil inconstantius, sic res humanæ nil habent soliditatis, nil perpetuitatis, nil firmitudinis. Cur igitur quæris & ardenter concupiscis res mobilissimas, meras vmbras, quæ tibi pariant confusioné & ignominiam? Si quidam homo ardenti siti æstuaret, & relicto pulchro fonte emittenti fistulis aureis abundantiam gelidarum C & excellentium aquarum, ad fontis & aquarum vmbram se conuerteret, eamque amplecteretur vt ex ea biberet & sitim sedaret, nonne amens & stolidus censeretur? Quis dubitat? Quemadmodum si fame laborans, pulchra poma in arbore pendentia cõtemneret, ad eorumque fallacem vmbram confugeret. Quanto igitur amentior & insanior iudicandus est ille, qui relicto vero deo qui est summa illa ac sempiterna substantia, quæ sola satiare potest, inquirit mundi potentiam, fauorem, & diuitias, fugaces vmbras, nullam animi famem nec sitim extinguentes, in illisque totam mentem, curam & cogitationem figit & collocat? Quis D inter Abrahã & Loth discordias ingenerare voluit nisi diuitiæ? Nimiæ diuitiæ Pharaonem ipsum insolentem reddiderant, vnde & dicebat, quis est Dominus quod audiam vocem eius? Hinc Salomon non postulabat diuitias, ne in similem insaniam deueniret, atque insolentiam, & inhumanitatem. Raro quidem videas vt ditiores & potentiores sint clementes & misericordes, cum enim miseriam, non fuerint experti, ideo nec miserorum miserentur. Vnde Dauid ait, in labore hominum non sunt, & cum hominibus non flagellabuntur, ideo tenuit eos superbia.

Isa. 30.

Simile.

Similitudo.

Deum deserere & diuitias sectari, extremæ dementia est.

Gene. 30.

Exod. 5.

Prou. 30.

Psalm. 72.

DOMINICA IN SEXAGESIMA. CONCIO SECVNDA.

Cogitationes nostras integras seruemus.

D. Chrys. CVM *turba plurima &c.* Luc. 8. Matth. 13. Marc. 4. Prima tritici pars ab hoc Euangelico seminatore seminata cecidit secus viam: quod Christus explicans ait, hi sunt qui audiunt, deinde venit Diabolus & tollit verbum de corde eorum, hoc est distrahendo ipsos varijs & vitiosis cogitationibus. Docet hic locus cogitationes nostras à deo videri, nosque non solum omne maleficium vitare debere, sed etiam operam dare vt omnem animi cogitationem puram, integramque seruemus. Aquila vt ferunt, pullos suos quos habet in nido, aduersus solem ponit, vt illum veluti authorem vitæ cognoscant. Sol enim & animal vt aiunt Physici, animal gignunt, & eos qui solis radios non ferunt: nec valent ipsum solem intueri, è nido tanquam spurios aut alienos eijcit. Sic nos paruas adhuc cogitationes versus iustitiæ solem dirigamus, vt ad deum oculos eleuantes, eum authorem ac Dominum cognoscant. Eas vero quæ Deum intueri noluerint, nec in eum oculorum aciem dirigere, tanquam extraneas & illegitimas ab animi nido eijciamus, easque dum paruæ sunt, ad Petram hoc est ad Christum illidamus, iuxta id quod dicitur in Psal. Beatus qui allidit paruulos ad Petram: quod etiã Esa. significauit cum inquit, auferte malũ cogitationũ vestrarũ.

Cogitationes malas euitemus. *Simile.* *Aristo:* *Aquila ingenium.* *Psal. 136.* *Isa. 1.*

Sic debet anima nostra & mens disponi & cum Deo occupari, vt gratia induta & fortitudine munita, non aperiat ostium turpibus cogitationibus, non transeat per eam consensus incircuncisus & immundus, vt ait Isa. Poteris per incircuncisum et immundum quamcumque malam cogitationem intelligere, quę non ita debet pertransire animã vt anima illi assentiatur. Cogitationes malæ sunt veluti hirundines, penetrant domũ, contaminant eam, inquinant & inquietant, & exeunt, nullam vtilitatem relinquentes. Et quemadmodum non est in potestate nostra cohibere hirũdines ne super domũ nostrã transeant volitantes, possumus tamen illas ex domo abigere ne ibi morẽtur & nidũ constituant, sic non est in manu nostra non tentari, volitabunt enim cogitationes etiã nobis inuitis, sed in manu nostra est illis cum Dei gratia resistere easq; abducere & fugare, ne in corde nostro domicilium cõstruãt & nidum efficiãt. Id existimo voluisse significare Pythagoram quando dixit, sub eodem tecto hirundines nõ esse habendas, quam sententiam tribuit illi Diogenes in

Isa. 52. *Simile.* *Similitud.* *Vanis cogitationibus facile possumus cũ Dei auxilio resistere.* *Pyth.* *Diogen.* *Leui. 12.*

eius

Aeius vita,& multi alij.

Hebræi filios primogenitos offerebãt veluti primitias fructuũ suorũ,nos ergo intẽtiones & cogitationes nostras quæ in nobis primogenitæ sunt,deo offeramus,priusquã aggrediamur op⁹ aliquod,offeramus Deo intẽtionẽ nostrã & volũtatẽ,ac tãdẽ op⁹ ipsum.Sũt porro nõnulli q̃ in bonis operib⁹ intẽtionẽ separãt a deo,& eã mũdo tradũt,Deũ nõ curãt,sed hominib⁹ solũ placere desiderãt.Quã ob causam in virtutis actione nõ ad ipsam virtutẽ respiciunt,sed ad eius speciẽ,similes pictoribus qui ad imaginũ *Intẽtio bona requiritur in nostris operibus.*

B colores & vmbras potius attẽdunt,quam ad ipsam substãtiam, & cũ interiora contemnant , in exprimendis exterioribus omnes ingenij vires profundant,& quanto magis intuentium oculos decipiunt,tanto excellentiores iudicantur. *Similitu.*

Deus poti⁹ respicit ad animũ q̃ ad opus:Cũ Cain Deo de fructib⁹ terræ munera offerret,& Abel de gregibus suis,ait diuina scriptura respexisse Deũ ad Abel,& ad munera ei⁹,ad Cain autẽ & ad munera ei⁹ nõ respexisse.Abel seipsum & sua Deo offerebat,pri⁹ cor suũ q̃ munera præbebat, ideo ait diuina scriptura Deũ respexisse ad Abel,& ad munera ei⁹,pri⁹ respexit ad illũ, q̃ *Gene. 4.* *Cor vult Deus sibi offerri.*

C ad munera,poti⁹ vult animũ q̃ opus,etiã si velit vtrũq;. Ad munera Cain non respexit,quia male diuidebat,dans Deo aliquid suũ,sibi autẽ seipsum,Deo offerebat fruges,sed cor suũ sibi reseruabat,cũ dicat De⁹,fili præbe mihi cor tuũ.Grata erat durãte lege veteri festorũ obseruatio,& tamẽ impijs Iudæis dicebat Domin⁹ per Isa.calẽdas vestras & solẽnitates vestras odiuit anima mea:causa autẽ erat ex eo q̃ nõ bene dirigerent eorũ cogitationes,nec rectæ essent intẽtiones:Vnde Dñs oblationẽ Viduæ duo minuta offerẽtis,diuitũ munerib⁹ anteposuit, obtulit enim quidquid habebat,& q̃ præstantius est,obtulit seipsam.Vt intelligas *Prou. 23.* *Exod. 20. & 31.* *Isa. 1.* *Luc. 12.* *Cor deo reseruemus.*

D quantũ conferat cor tuũ diligenter conseruare, ne dæmon impediat quo minus Dei verbũ in ipso fructificet. Qui negligũt curã habere cogitationũ suarũ facile in exteriorib⁹ actib⁹ dep̃rehẽdũtur nã eos pturbatos & incõpositos edũt,tũ mot⁹ etiã,tũ & locutiones.Sicut enim arbor vt ait Greg.quãuis occultas habeat radices,nihilomin⁹ tamẽ in exteriorib⁹ ramis & germinib⁹ ostẽdit sint ne radices sanæ:sic plane homo in exterioribus gestib⁹ & locutionibus atq; operib⁹,facile declarat habeat ne cor ipsũ & interiorem mentem optime compositam.Quosdam inuenias hac in re ita vagos vt omni cogitationi ex promptam exhibeant mentem , qui vtiq; similes sunt tenuibus & pauperculis hospitijs,quæ facile cuilibet hospiti patefiunt , absque vllo delectu *D. Grego. li. 12. Mora. ca. 22.* *Simile.* *Cogitationes nostras diligẽter examinemus.*

sint ne boni an mali, sic isti cogitationes habent tanquam sterqui E
Isa. 5. linium aliquod in quod facile statim sordes omnes conijcias. De
Cæcitas quibus dixit Isa. vos dereliquistis dominum Deum vestrum, &
gentilica obliti estis nomen sanctum meum, qui facitis fortunæ men-
& Iudai- sam, ideo numeraui vos in gladio. Eo cæcitatis deuenerant gen-
ca. tiles, imo & Iudæi, vt etiam fortunam malam adorarent. Effin
gebant eam habitu fæmineo, furenti similem, cæcam, inconstan
tem, super volubili globo sedentem, & in fine anni ei mensam
dapibus plenam ponebant, existimabant cæci homines fortu-
Cogitatio nam esse rem quandam separatam, viuam, & existentem, & ob F
nes malas eam causam eius simulachrum colebant. Annon tibi videtur id
nō excijia ipsum præstare, qui omni prophanæ cogitationi aditum & con
mus. sensum præbet, atq; ipsis delectatur, obliuiscens Deum Opti-
Quid sibi mum maximum, & eius sanctas inspirationes, atq; etiam prædi-
velit men cationem verbi Dei? non ne iste mensam præparat furibundæ &
sam fortu inconstanti fortunæ cum cogitationes recipiat vindictæ & com
næ facere. plures alias, cæcas, plenasq; doli & fraudis? Huic quidem qua-
Iob. 19. drat quod Iob ait, venerunt latrones, & fecerunt sibi viam per
Psal. 118. me. Non ita se gerebat sanctus rex Dauid, qui dicebat, in corde meo abscondi eloquia tua, vt non peccem tibi. Omnes G
enim qui vel illicita appetunt, vel in hoc mundo videri ali-
D. Grego. quid volunt, ait Gregor. densis cogitationum tumultibus in
lib. 4. Mo corde comprimuntur, dumque desideriorum turbas intra se ex-
ræ. ca. 33. citant, prostratam mentem pede miseræ frequentationis calcāt.
& 34. & At contra sancti viri qui nil huius mundi appetunt, nullis pro-
lib. 24. cul dubio in corde tumultibus premuntur: omnes quippe in
c. 16. ordinatos desideriorum motus à cubili cordis manu sanctæ cō-
Considera siderationis eijciunt, & quia transitoria cuncta despiciunt, ex his
tiones no- nascentes cogitationum insolentias non patiuntur. Solam nāq;
stræ qua- æternam patriam appetunt, & quia nulla huius mundi diligunt, H
les esse de magna mentis tranquillitate perfruuntur. Vt igitur nostras co-
beant. gitationes præclare componamus, plurimum confert oculos
conijcere in illud Micheæ, væ vobis qui cogitatis inutile: Item
Mich. 2. in illud quod ait Pau. in die cum iudicabit Dominus occulta
Rom. 2. hominum.

Aures nostræ non pateant detractoribus & adulatoribus.

Leuit. 20. CIRCA illa verba, qui habet aures audiendi audiat, sciendum est quod Deus in Leui. Præcipiebat dicēs, non ibis fraudulenter in proximo tuo. Optime nouerat quantum in-
commodi

A commodi adferant detractores cum apud alios de alijs detrahũt & seminant zizania, qui vt ait Ber. vno vulnere tres confodiunt, videlicet seipsos, eos de quibus dicunt, & eos qui audiunt. Idcirco non vult Deus vt talibus auditum præbeamus, siquidem ita defraudamus audiendo huiusmodi, proximum nostrum, sicut ipse detractor defraudat ipsum & nos. Exploratores terræ promissionis vt cõmodius possent terræ detrahere & dissuadere ne illuc irent, prius cæperunt ipsam terrã laudare, dicentes manare lacte & melle: sed statim addiderunt, nisi quod fortis est populus. B Hæc est conditio detractorum, vt quos volunt vituperare, prius laudent, vt credantur, alter enim si omnia vituperarent, nullus crederet eis. Hinc Sapi. ait, fili mi, si telactauerint peccatores, nõ acquiescas eis: non ait si detraxerint, sed si lactauerint, quasi dicat, si volentes proximo aut terræ detrahere, dixerint eam lacte & melle manare, quemadmodum isti, ne credas eis, sed iube tacere, sicut fecit Caleb detractores terræ promissionis. Vndè textus ait, tacere fecit Caleb populum contra Mosen. Quod si detractores aduerterent quanta ex detractione sequantur detrimenta, non ita detraherent. Vide enim quanti gemitus & afflictiones se C cutæ fuerint ex detractione terræ promissionis, & quanta despe ratio & murmuratio contra Deum & Moysen. Aduertere sanè huiusmodi homines deberẽt quod qui ocasionem damni dat, & damnũ dedis se videtur. Similiter aduerte quæ mala ex vna detractione oriuntur, moriuntur detractores, & illi apud quos detractio fit, qui ex auditis commoti detraxerunt etiam ipsi, vide igitur quid lucri referas ex auditione detractionum. Super murmuratores vt habetur in Num. misit Deus ignitos serpentes. Optimè pœna perpetratæ respondet culpæ, mordet detractor veluti serpens in abscondito eum cui detrahit, & quasi ignis deuorat D famam eius, quare dominus in eum mittit ignitos serpentes, qui & carnem mordeant, & præcordia incendant.

D. Bern. *Detractores quã:a infligant mala.* *Nume. 13* *Prou. 1.* *Detractoribus & adulatoribus nõ fidamus.* *Num. 14.* *Detractores quã:ta incommodent.* *Num. 21.* *Detractores quomodo puniat Deus.*

Peruersi quidem homines & detractores curant quantum in se est honorem auferre proximi sui, & vitam etiã si possent: ita de Hie. Dicebant impij, iudicium mortis est viro huic: aliquando grauius offendunt animos auditorum, qui aliena flagitia apertè narrãt, quam qui committunt. Et sæpenumero accidit vt qui alios maledicentia lacessunt, ipsi grauioribus madeant vitijs. In prou. ait Salomon, Remoue à te os prauum, & detrahentia labia sint procul à te: quod intelligi potest non solum de detractore, verum etiam de eo qui ipsi auditum præbet. Et Apos: ait, detractores Deo odibles. Et alibi, nec maledici, nec rapa-

Hie. 26. *Prou. 4.* *Rom. 1.* *1. Co. 16.*

Ezec. 22. ces regnum Dei posside bunt. Vbi nos legimus apud Ezechielẽ, E viri detractores fuerunt in te, septuaginta habent viri latrones, qui enim de aliorum vita detrahunt, eorum famam diripiunt, & latrones multo pestilentiores his qui diuitias rapiunt: quo enim fama nobilior est opibus & diuitijs, tanto perniciosiores sunt latrones famæ quam pecuniæ. Nil est velocius maledicto & detractione, nil facilius emittitur, nil latius dissipatur. Nulla res est quæ facilius direptioni cõmittatur, quæ breuius amittatur quã gloria, qua detractor spoliat possidentem. Quod de falsa mundi gloria intelligendum puto, quæ est temeraria, & inanissimis splẽdoris insignibus collecta, & à sapiẽtibus omnibus repudiata. Vera enim gloria solida est & expressa, non adumbrata: ea est verus virtutis splendor, benefactorum comes, consentiens laus bonorum, incorrupta vox benè iudicantium de excellenti virtute, quæ radices agit & longè propagatur. F

Detractores peiores sunt latronibus.

Fama vera in quo consistat.

Psa. 140. Considerans regius vates quanta incõmoda peruersa lingua suis detractionibus inferre possit, ait, pone domine custodiam ori meo, & ostium circunstantiæ labijs meis. Labia indigent ostijs, quod instar ostiorum debẽt frequẽter claudi. Obseruabat Deum regius vates vt linguam suã coërceret ne quid vnquam G loqueretur, nisi quod in ipsius Dei gloriam aut in veram hominum vtilitatem redundaret. Homo non custodiens os suum, est vas absque operculo de quo dicitur in lib. Nume. vas non habens operculum nec ligaturam desuper immundum erit. Est etiam equus sine fræno, & nauis absque gubernaculo. Lingua detractoris non solum præsentibus nocet, sed etiam absentibus: quam ob causam gladio comparatur & sagittæ: gladio quidem, quod eos qui prope sunt vulneret & occidat: sagittæ vero, ꝙ remotos longè distantes transfigat. Exacuerunt ait Psalm. vt gladium linguas suas. Et iterum, linguæ eorum gladius acutus, omnis linguæ immoderatio ex cordis immoderatione procedit. Quẽ H admodum mota tota radice, mouentur etiam folia, sic perturbato corde, perturbatur etiam lingua. Ea autem immoderata generat mortem, quemadmodum moderata vitam. Eam ob causam ait Salomon, mors & vita in manibus linguæ. Et Christus Deus noster, ex verbis tuis condemnaberis, & ex verbis tuis iustificaberis. Pittacus Amasidi regi misit è victima linguam, vt membrum pessimum, & idem optimum. Antipater apud Plutarc. ait. Cum quidam mentionem fecisset de Demade senio confecto, sed crasso & loquace, velut inquit ex immolata victima, venter tantum & lingua superest. Hoc ideo dicebat, quia tunc

Postulemus a domino vt linguã nostram dirigat.

Simile.

Num. 19.

Similia.

Alia similitudo.

Psal. 63.

Psal. 56.

Prou. 18.

Mat. 12.

Pittacus.

Plutar.

Lingua periculosa in homine.

A tunc immolantes græci absque fide animalia suis falsis dijs, linguam tamen eorum tanquam prophanum membrum non immolabant. Non adhibebant sacris suis linguam qua sciebant multa scelera committi, etiamsi non ignorarent eam plurimum vtilitatis mortalibus adferre. Vndè ortum est prouerbium, lingua quo vadis? Erectam ciuitatem, eandem denuo subuersura. Refertur à suida Zenodoto, & Diogeniano. Cum autem os hominis sit porta quædam, homo autem iuxta D. Paul. sententiam sit templum Dei, oportet habere duo ostia in ore quibus B aperturam custodiat, firmiterque obseret & claudat, ne linguæ moderatæ thesaurus à furibus rapiatur. Sunt aliqui qui existimant se non efferri posse sursum, nisi alios deijciant deorsum. Hæc igitur omnia de medio tollerentur, si non essent qui auditum præberent detractoribus.

Lingua benus vsus vtilissimus. *Suidas.* *Zenodo.* *Diogenes* *1. Cor. 3.* *2. Cor. 6.* *Detractionum conditiones.*

Vt autem posimus detractores effugere, optimum sanè pharmacum erit, nullo modo cum ipsis communicare & confabulari. Magno se obijciunt periculo qui in hominum nefariorum familiaritate versantur: Quemadmodum qui eunt ad meridiem, non se coniungunt cū his qui iter faciunt ad septentrionem, sic C qui pergunt ad cælos, non debent illis familiariter vti qui ad inferos proficiscuntur. Vt tutum non est habitare agnum cum lupis, ita nec virum iustum cum impijs res suas communicare, & familiariter vitam degere. Vnde ait Eccle: Discede ab iniquo, & deficient mala abs te. Quemadmodum apes quæ venenata viperæ viscera mortuæ comederunt, eos interficiunt quibus infligunt aculeum, sic qui cum flagitiosis hominbus sint intima familiaritate coniūcti, eos lædunt cum quibus sermones aut consilia conferunt, quibus acceptum ab improbis venenum propi- D nant. Vnde Apost. ait, Rogamus vos fratres, vt subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate.

Detractores fugiamus. *Simile.* *Simile.* *Eccle. 7.* *Simile.* *2. Thes. 3.*

Patientia & tolerantia in laboribus quantum conducunt.

VIde quanti Deus faciat patientiam, sicut etiam fit mentio in hodierno euangelio cum dicitur, fructum adferunt in patiētia: quādoquidē Moyses & Samuel qui patientia maxime splēduerunt, per ipsam charissimi Deo extiterunt. Vnde apud Hie. ait, si steterint Moyses & Samuel corā me, nō est anima mea ad populū istū: quasi dicat, si propter aliquem id facere deberē, esset quidem propter hos. Longanimiter & patienter est sustinenda cāstigatio Dei, omnisque molestia atque aduersitas, iuxta quod scriptum

Hiere. 15. *Patientiā Deus quāti faciat.* *Iudith. 8.*

scriptum est in Iudith, non vlciscamur nos pro his quæ patimur E
sed reputantes peccatis nostris hæc ipsa supplicia minora esse fla
gella domini, quibus quasi serui corripimur ad emendationem
Simile. & non ad perditionem nostram euenisse credamus. Si eos Ethni
cos qui patienter & alacri animo tulerunt labores ac calamita-
tes falso putatas illatas à falsis dijs propter ipsorũ delicta, sic au-
tores Ethnici ferunt fuisse compensatos ac muneribus honesta-
Iust. li. 25. tos amplissimis, vt Iust. histor. scribit de Seleuco, quem dicit fuis
se punitum classis subuersione quod patrem suum occidisset,
Patientia etiã apud gẽtiles plurimi facta est. atq; Deos fuisse placatos, & muneribus maximis quidem hono F
rasse Seleucum ipsum, quod illatum supplicium patienter & ala
cri vultu pertulisset: quomodo tu ad similia præstanda non assur
gis & animaris, qui certam spẽ præmij veri, à Deo tuo vero red-
dendi indubitanter habes?

Magna quidem obtineri non possunt sine virtute tolerantiæ &
Gen. 2. patientiæ, ferè enim præclara ac pretiosa muris difficultatũ for-
tissimis circundantur. Fluuius quidam nomine Ganges qui à di-
D. Hier. episto. ad Rus. mon. de viuen. for. uina scriptura vocatur Physon, talis est, vt D. Hie. asserat in eo
esse quam plurimos lapides pretiosos, smaragdos, carbunculos,
& per ripas eius montes aureos adiacere, verũtamen ad ipsum G
fluuium accedere difficillimum est propter innumeros tygres
atq; leones, & alia monstra ferocissima in ipso itinere occurren
Patientia opus est vt tantũ Deo frui possimus. tia. In quo planè nobis significatur, ad Dei gloriam assequendã
& contuendam quæ tam locupletissima est, opus esse nobis pa-
tientia maxima laborum ac tolerantia, dominemur ferocibus, ty
gribusq; feris & alijs bestijs immanibus & monstruosis inimico-
rum, quæ transitum nobis impedire nituntur. Tum enim illata
conuicia bene toleramus, cum in secreto mentis ad mala perpe-
trata recurrimus; leue quippe videbitur quod iniuria percuti-
mur, dum in actione nostra conspicimus quia peius est quod me H
remur. Sicq; fit vt contumelijs gratia magis quam ira debeatur,
quarum interuentu Deo iudice pœna grauior declinari posse
Simile. confiditur. Nam certè quemadmodum gladius si per negligen-
tiam rubigine obducatur, cum poscit vsus vix è vagina educi po
In patientia nos ipsos exercere debemus. test, quin potius prius quam educatur, ab aduersario sæpe vulne
raris; sic patientia minus exercitata sæpenumero vsq; adeo tar
da est, vt locum diabolo concedat miseram vulnerandi animam.
Vt igitur in ea te diligenter exerceas, permittit Deus vt iniurijs
& alijs huiusmodi persecutionibus afficiaris.

Bapt. Ful. Hanc etiã animi constantiam & patientiam præseferebant inte
gerrimi illi adolescentes, de quibus scribit Baptista Fulgosius ꝙ
ante

A ante crudelissimum Diocletianum, in voracissimam flammam immissis brachijs & manibus Deum mirifice laudarent & prædicarent. Cæterum cum Aristippus aliquando contumeliose tractaretur & procaci lingua à quodam, respondisse fertur, tui quidem muneris est contumeliosè agere, meum autem est contumelias patienter tolerare. Pittacus Mitilenæus dicere solitus erat viri prudentis esse prouidere ne sibi incommoda & contumeliæ inferantur, fortis autem & patientis, illatas æquo animo tolerare. Mauritius ille Constantinopolitanus Imperator, cum captus B esset à tyranno Phoca, videretque ante oculos interfici charissimam coniugem, suauissimosq; liberos, & postmodum sibi subiectam necem esse paratam, patienti quidem ac virili animo dicebat, iustus es domine, & recta iudicia tua, vt scribit Nice. Calixtus. Seneca scribit quod cum aliquando quidam in Xenophontem petulantissimam & procacem suam vibraret linguam, moderate responderet Xenophon, tu quantum consequor, hunc tibi morem indixisti vt alios maledictis lacesseres, ego vero patienter soleo similium hominum contumelias sustinere. Christus quamuis statim non præstet remedium, tamen interim patien- C tiam habe, quia veniens veniet, & non tardabit. Filijs quidem Israel in Aegypto promisit libertatem per manum Moysi, & tunc magis afflixit eos Pharao & duplicauit laborem, sed tamen postmodum eos eripuit Deus. Sic Dauidem vnxit in regem Israel, sed priusquam regno potiretur, plures annos grauia incommoda perpessus est. Quare tu putare debebis quod si premeris laboribus & calamitatibus, te tamen Deus ex his eripiet, tum etiam quod regnum cælorum vim patitur, & per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. Filij certè Israel postquam exierunt de Aegypto & transierunt mare rubrum, labo- D res multos perpessi sunt, & plurima certamina subierunt, vt regnum tādem acquirerent: sic nos post peccatorum tenebras, post lauacrum baptismi, à potestate Pharaonis hoc est diaboli educti, opus est vt militiam sub duce Christo vigilanter & patienter exerceamus, multis tentationibus premamur, vt tandem post hanc tristitiam & laborem gaudeat cor nostrum, & gaudium ipsum nemo tollat à nobis. Quod profecto vt commodius multo atque facillime præstare queas & possis, audi Christum in interiori corde te alloquentem atque dicentem, fili mi, propter me pati non dubites, quandoquidem ego tam multa propter te passus sum.

Aristipp. *Pit. Mit.* *Exemplū Mauriti.* *Nice. Calix. lib. 18. hist. Eccl.* *Seneca.* *Exemplū magnæ sapientiæ.* *Abacuc. 2.* *Exod. 5.* *1. Re. 16.* *Matt. 11.* *Acto. 14.* *Exod. 14.* *Patientiā habeamus in tribulationibus.* *Ioan. 16.*

DOMI-

DOMINICA IN SEXAGESIMA. E

CONCIO TERTIA.

Quanta sit vis & efficacia verbi Dei.

C*VM turba plurima conueniret, & de ciuitatibus properarent ad Iesum, dixit per similitudinẽ; Exijt qui seminat.* Lu. 8. Mat. 13.
Semen est verbũ Dei Marc. 4. Semen quidem de quo tam sæpe in præsenti F
Euangelio fit mentio, est verbũ Dei vt Christus declarat, cuius quidem maxima est virtus, si in cordibus bene dispositis seminetur & recipiatur. Verbum Dei est validus ille & acutus gla-
1. Re. 17. dius, quo superbi Goliath caput amputatur, hoc est quo diabolus vincitur, quo impietas interficitur, & peccator ad Christum
Acto. 10. conuertitur. D. Petro vt est apud Luc. in act. Apost. ostẽsum fuit vas quoddam velut lintheum magnum quatuor initijs subnixum, de cælo in terram descendens, in quo erant omnia quadrupedia, & serpentia terræ, & volatilia cæli. Et facta est vox
Ecclesia sancta fundata super quatuor euangelia. ad eum, surge Petre, occide & manduca. Quid per hanc ser- G
pentium & animalium varietatem, nisi hominum diuersitas significatur? In vno enim lintheo, in vna Ecclesia, quatuor initijs hoc est quatuor euangelijs subnixa, nobiles & obscuri, diuites & pauperes continentur. Dixit igitur dominus Petro, occide, & manduca, hoc est interfice eorum peccata, aufer eorum san-
Peccator qui conuertitur fit cibus Dei. guinem, vt iam desinant se esse impios, eosque manduca, hoc est tibi iunge, eos tibi incorporando. Vbi vides interfici impium verbo Dei, esse relinquere impietatem, & ad dominum conuerti.

Est enim perspicuum magnam vim habere verbum Dei ad H
Heb. 4. conuertendos ad Christum peccatores; D. Paulus est viuus inquit sermo Dei & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipi-
Isai. 49. ti. Dei verbum gladio vtrinque scindenti comparatur. Isai. inducit Christum ita loquentem, posuit os meum quasi gladium
Eph. 6. acutũ, hic est gladius de quo ait Apos. & gladius spiritus quod
Simile. est verbum Dei. Si magnificamus & veneramur sanctorum ves-
Verbum Dei quam reuerenter sit tractandum. tes quoniam eorum corpora tetigerunt, & merito quidem: quanto magis venerari debemus verba illa quæ ex ore Christi prodierunt, quæ ex eius corde exierunt, quibus ipsi sanctitatem compararunt? O verba Christi diuina! O reliquias sanctas, tam pretiosas & tam parui æstimatas! Concione vna D.

A Petri tria millia hominum in Christo crediderunt. Vide admirabilem Dei verbi vim & virtutem. Eam ob causam conuocantes Apostoli discipulorum multitudinem, vt narrat in Actis D. Luc. has voces emiserunt: Non est æquum nos relinquere verbum Dei, & ministrare mensis. Et si mensæ illæ erant pauperum & viduarum, tamen opus prædicationis verbi Dei illis prætulerunt. Sed multi audiunt verbum Dei, & vacui manent, multi illud sumunt, quorum viscera hoc est interiora animi non replétur, quia illius statim obliuiscuntur, aut illud non ad vtilitatem B quærunt, nec ea obseruant quæ obseruanda animo percipiunt. Id obijciebat Deus ingratis Iudæis per Aggæum Prophetam dicens, seminastis multum, & intulistis parum: comedistis, & non estis saturati. Illi multum comedunt, sed minimè reficiuntur, qui multa legunt & audiunt, sed malè viuunt, se vsque adeo vitijs contaminantes, vt cum eorum vita mirabiliter pugnet studium.

Acto.2. *Acto.6.* *Verbum Dei negligitur à multis.* *Aggai.1.*

Super illa verba Ezechie. omnes sermones meos quos eloquor ad te, assume in corde tuo, dicit grauis quidam autor, non sat est sermones Dei audire, sed opus est illos in corde cu- C stodire, & iuxta illos operari. In Deuteron: ait Deus per Moysen, erunt verba mea in corde tuo, narrabis ea filijs tuis, eruntque quasi signum in manu tua: Per manus opera intelligimus, eam ob causam per doctrinam Dei veluti gemmam in manu, voluit Deus significare debere nos actiones nostras iuxta legem suam dirigere, ab eaque nullo modo discrepare: Id innuit Christus quando apud Matt. Euangelicam doctinam cum margarita & lapide pretioso comparauit. Præterea ponere aliquid vt signum in manu, est illud memoriæ mandare: cum enim quis vult D recordari alicuius rei, ligat pro signo filum in manu: Ita illud Exod. intelligitur, erit quasi signum in manu tua, & quasi monimentum ante oculos tuos: Debet igitur verbum Dei esse in manibus nostris, vt illius nunquam obliuiscamur, sed non erit in manu, nisi sit prius in corde: Ideo prius quam Deus dicat, erunt verba mea in manu tua, ait, erunt in corde tuo: Qui voluerit non incidere quidem in peccata, sermonem Dei in corde assumat. Id voluit his verbis diuinus vates ostẽdere, in corde meo abscondi eloquia tua, vt nõ peccem tibi: tanto amore diuina verba prosequebatur, vt ea veluti pretiosissimum thesaurum & excellentissima monilia, in intima animi arcula recõdita seruaret. Et Salomõ in pro. de diuina doctrina loquens, liga inquit eã in corde tuo iugiter, & circunda gutturi tuo: cum ambulaueris gradi-

Hec. pin. in Eze. 3. *Deut. 6.* *Matt. 13.* *Simile.* *Exod. 13.* *Verbum Dei in corde nostro diligenter reponamus.* *Psal. 118.* *Simile.* *Prou. 6.* *Figura.*

Exod.16. graditur tecum. Quemadmodum in arca testamenti erat diui- E
Simile. na lex & manna, sic in anima vbi Dei verbum custoditur. Vt ille
Verbum qui vult in hostes irruere & impetum facere, aut se ab illis prote
Dei ad [illegible] gere, indiget gladio, quo manu apprehenso eos percutiat, vt pos
[illegible] ratio sit de illis victoriam reportare: sic qui voluerit de mundo, carne
[illegible] & dæmone triumphare, hostibus sane acerrimis, debet in ma-
[illegible]. nibus hoc est in operibus verbum Dei gestare. Est enim verbum
Ephe.6. Dei gladius diuinus, de quo ait D.Paul. assumite gladium spiri-
Apoc. 1. tus, quod est verbum Dei. Et D.Ioã. in Apo. ait de Christi ore gla
& 19. dium processisse. Cum Iacob Patriarcha ad exitum vitæ vocare F
Gen. 48. tur, dixit Ioseph filio suo, do tibi partem vnam extra fratres tuos quam tuli de manu Amorrhæi in gladio & arcu meo. At nullibi in diuinis literis scriptum legimus Iacob intulisse bellum Amorrhæo nec cum eo pugnasse. Quid est igitur hic gladius quem aduersus illum vibrauit, & quo illum percussit, nisi verbum Dei?
Verbũ Dei est gladius cõtra dæmonem. Amorrhæus qui sonat rebellem, diabolus est, qui aduersus creatorem rebellauit, hunc vicit Iacob Patriarcha insignis. Hæc quidem omnia dicebantur in figura venturi Messiæ. Arma illa fortia quibus dæmonem superauit, non ferrea erant, sed spiritualia,
Lex domini defensio nostra. hoc est diuina verba, in eius anima & manibus, idest operibus vibrata: his armis munitus vicit hostem, de quo liberauit animam suam, quam moriens filio suo Ioseph singulari quodam modo commendabat. His armis debemus indui, & hoc existimare nobi- G
Psal.118. le & illustre. Hæc debet esse nostra voluptas & gloria, diuinam legem seruare: Id animo perspiciens diuinus psaltes concinebat, portio mea domine, dixi custodire legem tuam, ac si diceret, dixi, & mecum statui, meas opes esse legem tuam custodire, ac totam meam hæreditatem, totum patrimonium, omnes deniq; diuitias meas in legis tuæ obseruatione consistere. Nil mihi magis est in optatis, quam verba tua custodire & animo seruare, nõ eos H sequens qui religionis simulatione ea ore iactant, cum ab illorũ custodia animam habeant abhorrentem.

Totum nostrũ patrimoniũ est seruare legem Dei.

Diuitiæ sunt nobis molestæ sicut spinæ.

Desideriũ diuitiarũ insatiabile. Psal.51.

CVm Christus Deus noster diuitias spinis compararet, cur igitur eas concupiscimus quarum affluentia est plena inopia, quarum desiderium est insatiabile, quarum possessio adfert secũ paupertatem? Sunt quidem illæ cõtemnendæ quod anxiæ sint, vanæ, fluxæ, incertæ, & in casu sitæ. De eo qui in illis spem fixit ac locauit, ait ita diuinus Psaltes, sperauit in multitudine diuitiarum suarum,

A rum, & præualuit in vanitate sua: Qui in vano nititur, decidit & corruit. Non in diuitijs, sed in virtute & fiducia in Deum nitē dum nobis est, ad spem beate viuendi. Hæc permanent altis defixa radicibus, at in mundi opibus nulla est constantia, nulla est soliditas, nulla firmitudo, nil solidi & certi. Vnde Apost. diuitibus inquit huius seculi præcipe non sperare in incerto diuitiarum. Quid incertius diuitijs? Quid fallacius? Quid vanius? Vnde Eccl. ait, coaceruaui mihi argentum & aurum: Et paulo post, cum me conuertissem ad vniuersa opera quæ fecerant ma- B nus meæ, & ad labores in quibus frustra sudaueram, vidi in omnibus vanitatem & afflictionem, & nil permanere sub sole. Et hæc diuitiarum vanitas secum solet afferre insolentiam & superbiam. Id intelligens Ezechiel aiebat, acquisiuisti aurum & argentum in thesauris tuis: & paucis adiectis, eleuatum est cor tuum in robore tuo. Hic est diuitiarum fructus, funestus ille quidem & venenatus. Beatus Gre. ait abundantiam rerum temporalium esse superbiæ vicinam. Et D. Aug. morbus inquit diuitiarum est superbia. Quam ob causam mundi opes non sunt in bonis numerandæ, sed potius despiciendæ, præsertim quia ingres- C sum impediunt cælestis patriæ, & ostium ad ęternam beatitudinē intercludunt. Acham quod auream regulam Hierico acceperit, fuit morte mulctatus, & quiete terræ promissionis minimè potitus. Hierico est mundus hic, regula aurea est eius potentia & diuitiarum copia, propterquam nobis aditus ad gloriam sempiternam, quæ est vera terra promissionis quietis plenissima, interdicitur ex quo colliges esse plerumque diuitias causam exitij multorum, & æternarum sedium impedimentum. Eam ob causam seruator noster, beati inquit pauperes spiritu. Et iterum, nolite thesaurizare vobis thesauros in terra: Et rursum, non po- D testis Deo seruire & Mammonæ. Et rursum, nolite possidere aurum & argentum. Et tandem, facilius est camelum per foramen acus transire, quam diuitem intrare in regnum cælorum. Vbi vides quod cupidus cum camelo comparatur pondere sarcinæ oppresso: qui opibus onustus, non intrat per foramē acus, hoc est per viam arctam, ad cælestia regna & domicilia: vt camelus non facilè caput sursum effert, ita diues difficile mentē extollit ad cælum: Et vt Camelus autore Plinio, priusquam bibat, perturbat aquam, aliter potu non gaudet, ita cupidus nulla animi tranquillitate delectatur, sed turbulentis perturbationibus & vitæ sordibus ducitur ac gaudet: Vt enim vermiculus sericus gignit ex se fila quædam, ex quibus conficit folli-

Firmitas non est in rebus terrenis. *1. Tim. 6.* *Eccle. 2.* *Diuitiæ laboriosæ.* *Ezec. 29.* *D. Grego.* *D. Augu.* *Iosue. 7.* *Diuitijs multi implicātur.* *Matt. 5.* *Luc. 6.* *Matt. 6.* *Matt. 10* *Luc. 9.* *Matt. 19* *Mar. 10.* *Luc. 18.* *Simila. Pli.* *Cameli conditio.* *Simile.*

Diues instar lombricis. folliculum, in quo moritur, ita diues cupiditate & auaritia ductus, ex suis operibus sepulchrum sibi in inferno construit & parat. Et impletur id quod est apud Luc. Mortuus est autem diues, & sepultus est in inferno. Magna ex diuitiarum cupiditate damna oriuntur. Ea Giezi famulum Elisæi lepra percussit: Ananiam & saphyram perdidit, Iudã in nefariam proditionem duxit, & Iudæos ad crudelissimam Christi necem excitauit: Id intuens ait Apos. radix omnium malorum est cupiditas. Quid profuit Nabucodonosori aurum suum, ex quo sibi statuam fecit, superbiæ & vanitatis significatricem, quibus ipse ducebatur? Vtilius ei fuisset diuitijs carere, quam illis tam intemperanter abuti. Motus auaritia congregabat diuitias, & motus impia vanitate, eas in rebus impijs & vanis consumebat. Perpende eius superbiam. Ostenderat ei Deus in somnis statuam ex auro, argento, & ære, ferro & luto: ipse autem tanquam Deo se opponens, statuam sibi facit non ex his materijs, sed ex auro tantummodo totam conflatam; vt sibi soli per caput aureum in alia statua significato diuitias, & altitudinem, & supremam dignitatem tribueret, & diuinam arrogaret.

Luc.16. 4.Reg.5. Acto.5. Mat.26. & 27. Ioann.11. 1.Tim.6. Dan.2. Nota. Statuæ fuerunt duæ. Statua quã adorari iussit Nabucodonosor tota erat aurea.

E F G

Minatur Deus Hebræis per Ezechielem quod ipsis auferret aurum & argentum quod ipsis dederat, quoniam eo ipsum offendebant, & eo intemperanter abusi sunt, nam ex eo superuacanea monilia & inania ornamenta ex collo pendentia, ad iactationem & ostenta confecerunt. Conqueritur de ipsis Deus dicens, Quod ego illis dederam vt sibi consulerent, illudque pauperibus largirentur, & ita mihi honorifice seruirent, ipsi consumebant in similibus vanitatibus. O quam apte huiusmodi correctio quadrat his nostris miseris temporibus, in quibus videmus quod multæ opes consumantur in nimis curiosis domibus ædificandis, in hortis & alijs delicijs, item in tapetibus & aulæis, in abaco sumptuoso, in vestimentis & ornamentis, in monilibus, annulis aureis, & murenulis, gemmis, corallijs, & vnionibus, & alijs huiusmodi vanitatibus, quibus tanta patrimonia exhauriuntur, & tot pauperes defraudantur. Illi certè etsi non reliquerint fidem, relinquunt tamen charitatem, siquidem opes suas vane consumunt, ex quibus vanitatis suæ gloria manifestetur. Hi ornamentum monilium suorum & opes suas posuerunt in superbiam, ex illis idola conflantes atque vanitates suas colentes, pauonibus vaniores, qui caudæ pennas gemmantes in rotam expãdentes, vario

Ezech.7. Multi abutuntur diuitijs. Multi diuitias perperam cõsumunt. Amittitur sæpe charitas vanis ostẽtationibus. Simile. Pauonis ingeniũ.

H

A vario illo colorum fulgore & oculorum pulchritudine gloriantur. Qui aurum colit, in eoque summam constituit fœlicitatem, idoli cultor appellatur, vt ait Paulus scribens ad Colossenses & Ephes. Auarus inquit Augustinus, antequam lucretur pecuniam, seipsum perdit: priusquam aliquid capiat capitur. Et D: Chrysostomus auaritia inquit est crudelis tyrannus. Volentes antiqui philosophi carminibus auaritiam describere, finxerunt Tantalum apud inferos in medio aquarum siti cruciari, significantes esse auaritiam barathrum quoddam, B vbi cupidi amore diuitiarum flagrantes, eas ardenter appetũt quibus abundant, & quo magis illis affluunt, eo vehementiore cupiditate torquentur: Etsi auarus sit auro onustus, & diuitiarum plenior naue illa quæ veniebat ad Salomonem ex Ohpyr, nunquam tamen satiabitur.

Col. 3. *Ephes. 5.* *D. Augu.* *D. Chrys.* *Tantali fabula.* *3. Reg. 9.*

Dat Deus diuitias hominibus, dat illis ingenium, industriam, scientiam, & multa alia vt illi seruiant, ipsi autem ea appetitui tradunt deprauato, vt ipse ad libitum ea turpiter consumat. Quæ habes, Dei sunt, tu autem Dei, & bona ab eo tradita, tibi ad obsequium carnis, dæmonis, & mundi, contra C ipsius domini voluntatem erogas & consumis: O proditionem nefariam! O ingratitudinem deplorandam! Ideo dicebat Eccle. Multos perdidit aurum & argentum. Et Chrysostomus, nouerca virtutum prosperitas. Et D. Augustinus de verbis domini, aurum est materia laborum, periculum possidentium, eneruatio virtutum. Et Chrysostom. opes inquit sunt schola malitiæ. Vt aurum probatur lapide, ita homo auro. Diuitijs quidem & potentia facile demõstratur aliquis qualiter sit animo affectus, vt ait Chilo Lacedæmonius: cui sententiæ alludit illa antiqua sententia; quod Magistratus vi- D rum ostendit. Eas igitur opes quæramus, quas nec casus possit eripere, nec inuidia labefactare, nec vetustas vlla consumere: mundi opes pro nihilo putemus, & ita veras opes comparabimus. Breuissima inquit Seneca ad diuitias per contemptum diuitiarum via est.

Diuitias cur det Deus hominibus. *Eccl. 8.* *D. Aug. ser. 24.* *D. Chrys. ho. de pœn.* *Chil. lac.* *Vera diuitiæ quales sint.* *Seneca.*

Patientiæ fructus quanti sint momenti.

NOn vacat mysterio quod Christus tam insignẽ parabolã per clausulã patientiæ cõcludat dicẽs, quod per semẽ quod cecidit in terram bonã, hi intelliguntur qui in corde bono & opti-

Patientia cõmẽdatur.

mo audientes, verbum retinent & fructum adferunt in patien- E
tia, cum tamen posset multas alias virtutes nominare, quæ
etiam hic congruenter exprimi poterant. Quare procul dubio
voluit nobis declarare quanta sit præstantia patientiæ & to-
lerantiæ, vt possimus in omni virtute progressus multos face-
Orige. in leui. hom. 6. re. Quamobrem vt ait Orige. in omni conturbatione patien-
tiam teneamus, stabiles simus, fidem non deseramus, etsi om-
nis iste mundus tanquam mare ebulliat, & in furorem con-
surgat: etsi omnes venti & vertigines dæmonum vndique sæ-
uiant: etsi omnes tempestates maris, idest omnes principatus F
& potestates mundi incitentur, & in tumorem iracundiæ des-
pument, ac sauiant in sanctos: & quamuis vsque ad nubes se
Patientiã semper teneamus & si nobis omnia aduersa succedant. se attollant: non inquam timere debemus concitatos aduersus
nos, nec debemus deficere, & si ipse dominus videtur dissi-
mulare nostram patientiam & tolerantiam expectans, vel im-
piorum pœnitentiam & conuersionem. Alacriter accedamus
ad Deum, orationibus instantes, & dicentes cum propheta,
exurge quare obdormis domine? ipse autem surget, & im-
perabit ventis, & dæmonum spiritibus, qui maris tempesta-
Psal. 43. Matt. 8. tes commouent, hoc est amaros concitant & elatos fluctus G
principatuum mundi ad persecutiones omnibus sanctis immit-
Deum inuocemus in laboribus. tendas. Quæ omnia mitigans Deus, tandem ea euanescere fa-
ciet. Contemplemur sanctorum martyrum patientiam, de
quibus canit Ecclesia, cæduntur gladijs more bidentium, non
murmur resonat non querimonia, sed corde tacito mens bene
Ecclesia. Chryso. in non abso. homi. 54. Simil.a. conscia conseruat patientiam. Comparat eos ouibus & bi-
dentibus mansuetis, nam vt ait Chrysostomus, sicut oues quan-
do ligantur, sic tacent, certè in benignitate probati pre-
ces transmittunt ad Deum: Et sicut ouis ad mortem ducitur,
& non clamat, vita eius tollitur, & mansuetudo non immuta- H
Audit Deus clamore seruorum suorum. tur: sic & sancti maledicuntur, & non repercutiunt, bona eo-
rum diripiuntur, & illi non contradicunt: dolorem sentiunt, &
clamorem non emittunt. Et quid opus est clamoribus, cum
ille qui nocet non miseretur etiamsi clamaueris? Ille autem
qui misericors est, miseretur, etiamsi non clamaueris audit,
Da. 6. & 14. & videt. Bis fuit in lacum immissus Daniel leonum, sed non
legimus eum in his iniurijs & calamitatibus succensuisse hosti-
Simile. bus suis, nec queribũdas voces emisisse, nec illos maledictis vul-
Patientia excellens virtus. nerasse. Vt excellens aurum tactū & percussum non sonat, vile
autem auricalchum statim edit sonum, ita vir pius & cótume-
lijs & ærūnis affectus, tacet, & æquo animo fert quicquid euenit.

Vndè

A Vndè Salomon ait, ne dicas, reddam malum pro malo; expecta dominum & liberabit te. *Prou.20.*

Vidè obsecro quantam haberent patientiam illi tres pueri in fornacem coniecti, siquidem ex ipsorũ ore ne vnum quidé verbum excidebat aduersus illum, quin potius peccatis suis supplicia sua tribuebant. Patientia tum clarius apparet, cum qui ea sunt præditi, graui rerum aduersarum vulnere percutiuntur. Vt enim silex semper continet ignem, sed illum tunc perspicuè ostendit cum percutitur, sic viri pij & iusti semper patientiam B in animo habent, sed tunc illam euidentius ostendũt, cum calamitatum ictibus feriuntur. Vt enim stellæ noctu micant radijs, & claritate ac luce sua aërem illustrant, sic viri sapientia ac pietate præstantes, nocte ærumnarum cum admouentur faces dolorum, admirabilem tolerantiæ, cæterarumque virtutum indicant splendorem. Est enim patientiæ proprium omnia humana æquo animo tolerare, aduersæ fortunæ, vt vulgus inepte loquitur, vulneribus non terreri, nec animo cadere, sed ad Deum tanquam ad arcem tutissimam confugere, nilq; quod homini accidere posit, intolerãdum putare, & in ipsis procellis animi mag C nitudinem, & rerum arduarum atq; difficilium voluntariam perpessionem ostendere. Id animo percipiens Iob, ærumnis vndique obsessus, si bona inquit suscepimus de manu domini, mala quare non sustineamus? Et Tobias in exilium eiectus, & luce oculorum orbatus, dicebat, Deus castigauit nos propter iniquitates nostras, & ipse saluabit nos propter misericordiam suam. Vndè Eccle. in dolore sustine, & in humilitate tua patientiam habe, quoniam in igne probatur aurum & argentum, homines vero receptibiles in camino afflictionis. Huiusmodi patientia illi erant muniti, qui vt verbis vtar Apos. ad Heb. ludibria & verbe- D ra experti, insuper & vincula & carceres, egentes, angustiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus: Quare vt paulopost ait Apos. per patientiam curramus ad propositum nobis certamẽ, aspicientes in autorem fidei & consummatorem Iesum, qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta. Propositum sibi gaudium ait, vt inquit Nazãzenus, quia cum sibi liceret paternis frui oblectationibus, & non mori, voluit tamen ignominia contempta crucem sustinere. Ad patienter portandum & multoties iniurias dimittendum adducit & inducit nos Christus exẽplo serui nequã cui dimissa fuerant decẽ millia talẽta. Dauid qui ad durã responsionẽ Nabal fuerat perturbatus, ad humilẽ responsionem Abigail è contra mirabiliter est placatus.

Dan 3. Patientia in laboribus relucet. Simile. Alia similitudo. Tolerãtia in rebus aduersis manifestatur & arduis. Iob.2. Tob.3. Eccl.2. Heb.11. Heb.12. Gregor. Nazan. Mat.18. 1.Reg.25.

DOMINICA IN SEXAGESIMA. E

CONCIO QVARTA.

Verbum Dei quam suaue sit & vtile.

D*V M turba plurima conueniret, & de ciuitatibus properarent ad Iesum, dixit per similitudinem. Exiẏ qui seminat.* Luc. 8.
Matth. 13. Mar. 4. Nullum est alimentum dulcius ver-
Psal. 118 bo Dei: Id intelligens diuinus Psaltes canebat, Quam dulcia fau E
Psal. 18. cibus meis eloquia tua, super melori meo. Et alibi, iudicia do-
mini vera, iustificata in semetipsa, desiderabilia super aurum &
lapidem prætiosum multum, & dulciora super mel & fauum.
Iudic. 14. Hic est fauus qui ex ore leonis erat, ac fauus mellis. De huius
diuini leonis ore verba cælestia fauis dulciora prodierunt. Nulla
Verbũ dei quos in anima producat effectus. est esca suauior illis. Verba Dei recreant animos, inanes solicitu
dines pellunt, cupiditates sedant, detrahunt noxios timores, mẽ
tes alunt ad æternitatem, & vitæ tranquillitatem largiuntur.
Nulla possessio, nulla vis auri et argenti, nulla marmorea tecta,
ebore & auro fulgentia, nullæ syluarum amænitates, nullæ sup- G
Magna verbi Dei suauitas. pellectilium deliciæ, nullæ epularum delectationes, sunt cũ vo-
luptatibus diuinorum verborum vllo modo conferendæ. At
hæc non intelligunt homines impij, qui scelere & maleficio pas
Simile. cuntur, & impuris mundi voluptatibus oblectantur. Nam vt
sensus ob ægrotationem aliquam deprauatus & corruptus dul-
cem fauum iudicat amarum, sic animus pestiferis opinionibus
Simile. corruptus, suauia Dei verba contemnit, & insuauia existimat.
Mali gustũ nõ sentiunt verbi Dei. Vt sues rosas proijciunt, & lutum quærunt, perdices respuunt, &
glandibus agrestibus, atq; immunditijs auidissime pascuntur; sic
amentes homines verborum Dei gustum non habent, & ad mun H
di opes incertas & in casu sitas aspirant, eiusque falsis voluptati
Alia similitudo. bus & pestilentibus illecebris deliniuntur. Vt qui eruunt metalla,
ne minima quidem frustula contemnunt, veruntamen si ve-
Scriptura Sacra amplissimus thesaur'. nam aliquam auream inueniunt, meatus omnes accurate cir-
cunspiciunt, & terram simul eruũt cum auro & diligenter obser
uant: sic nos in sacra Scriptura, vbi continetur verbum Dei, nos
gerere debemus, nil prætereamus, non enim est ibi terra auro cõ
Psal. 118. mista, totum est aurum purissimum, omnibus gradibus proba-
Verbũ dei quã sit dilig amari. tissimũ, imo vt ait regius vates, super millia auri & argenti. In di
uina Scriptura quoniam autor Deus est, qui nec fallere potest,
quidquid scribitur est veritas, quidquid docetur virtus, quidquid
promitti-

A promittitur post mortem est immortalitas & fœlicitas æterna: verbum Dei illuminat, & in viam dirigit cælorum. Quam ob causam Dei amatores illud audire percupiũt: vnde aiũt. O admirabiles reliquias tā pretiosas, & in mundo tam parui æstimatas! Omnia sunt diuina, sanctitatis plena, mysteria cœlestia spirātia. *Ioan. 8.*

Super illa verba Ezech. & est eis quasi carmen musicum, dicit grauis quidam autor, audiunt te voluptatis causa, sed doctrinam tuam minimè sequuntur. Quemadmodum nonnulli oblectantur musica, & musicos aliquorum fortitudinem & res ge- *Eze. 33.*
B stas ac facta præclara canentes, libenter audiũt, sed virtutes quas illi laudibus efferunt & cantu celebrant, imitari non curant, huiusmodi sunt qui nunc concionatores audiunt, vt eorum mulceantur artificio, eloquentia & doctrina, non autem vt iuxta eam rationem dirigant viuendi. Vt apes multa percurrentes, solum floribus delectantur, & illos decerpunt, alia relinquunt, sic hi auditores totam concionem audientes nil volunt nisi flores & pulchre dicta: hæc tantum curant, solidam autem doctrinam contemnunt & iuxta eam viuere penitus spernunt, adulationes quærunt & fabulas, vilem veritatem fastidiũt, iuxta illud *Simile.* *Audiẽtes Dei verbũ illud in opus referant.* *Simile.*
C Apos. erit tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coaceruabũt sibi magistros prurientes auribus, & à veritate quidem auditum auertent, ad fabulas autem conuertentur. præterea quidem in actibus Apos. scriptum legimus Athenienses ad nil aliud vacasse quam vt aliquid aut dicerent, aut audirent. Sed non propterea concionatores relicturi sunt munus concionandi, nam etsi nonnulli sint auditores curiosi, vani & impij, sunt tamen multi graues, docti & pij qui animi vtilitatem quærunt. Et quamuis omnes abirent præter vnum, ei *2. Tim. 4.* *Act. 17.* *Concionator nõ diffidat etsi fructũ nõ referat.*
D tamen esset veritas nuntianda: Notum est illud quidẽ Antimachi clari poetæ dictum, qui vt refert Cicero de claris oratoribus, cũ conuocatis auditoribus legeret eis volumen suum, eumq; loquẽtem omnes præter Platonem reliquissent: legam inquit nihilominus, Plato enim mihi vnus instar est omnium. *Ant. poeta.* *Cic. de cl. ora.*

Sicut sal immittere solemus prius quã aliquid corrũpatur, sic bonis consilijs & verbo Dei præueniendi sunt animi ne conscientia lædatur. Et sicut quouis tẽpore vtimur sale, tā hyeme quã æstate, sic verbo Dei vti debemus omni tẽpore: ne dicas adagia impia vulgi, quod cócio instar fructuũ post pascha nõ sit suauis: aut quod tẽpore caloris, nulla sit suauitas concionis. Credo equidem quod impij nõ possint sustinere verbũ Dei, quandoquidẽ nimius calor rerũ temporaliũ, frigiditatem quandam internam generat. *Simile.* *Verbũ dei omni tẽpore vtile & necessariũ.*

Simile. Sicut enim per antiperistasim vrgente calore, in puteis & cisternis, atque specubus reperitur maxima frigiditas, & aqua redditur gelidissima, sic vtiq; fit in rebus spiritualibus apud impios. O diabolica antiperistasis! Non ita quidem auditores segerunt in fabulis audiendis, etsi maximo exæstuent calore. E
Antiperistasis diabolica.

Psal. 118. Optimus quidem erat auditor & custos verbi Dei Rex Dauid, cum diceret: in corde meo abscondi eloquia tua, vt non peccem tibi. Sicut enim abscondimus res pretiosas ab oculis latronum, sic abscondere debemus verbum Dei in cordibus nostris, ne illud nobis volucres cæli eripiant id est dæmones. Aliqui quidem in labijs tantum habent verbum Dei & in lingua, non autem in corde, de quibus ait Hie. prope es tu ori eorum, & longè à renibus eorum. Item per Isai. ait Deus, populus hic labijs me honorat, cor autem eorum longè est à me. Terra vbi Dei verbum seminari debet, est cor, non lingua aut caro. Vnde Apos: dicebat, Christum habere per fidem in cordibus vestris, in charitate radicati & fundati. In hac quidem maximas propagauerat radices Apos. cum diceret, neque mors, neque vita, neque angeli, neque principatus &c: Iob idem censebat. Dauid habebat lapides in pera, vt ipsos educeret cum esset opus, ad gigantē interficiendum. Si enim verbum Dei abscondatur in corde, cum inde exit, dæmonem vehementissimè impugnat. Vt autem optime recipiatur Dei verbum, debet cor ipsum apte dispositum esse, nam pretiosæ margaritæ pulcher locus est præparandus, non debet verbum Dei recipi cum elatione & præsumptione. Vndè Eccle. ait, esto mansuetus ad audiendum verbum Dei, vt intelligas. Et regius Psaltes, docebo inquit mites vias tuas, & ipsi ad te conuertentur. Et D. Iac. ait, cum mansuetudine suscipite insitum verbum.
Simile. *Hie. 12.* F *Esa. 29.* *Pphe. 3.* *Rom. 8.* *Iob. 23.* *1. Re. 17.* G *Simile.* *Eccle. 5.* *Psal. 24.* *Iaco. 1.*

H

Oculos quidem ad videndum dedit nobis Deus, & aures ad audiendum, quibus tamen male vtimur.

Sensibus bene vtamur.

SVNT qui aures habent ad videndum, & oculos ad audiendum, quia ita assentiunt malis quæ audiunt, & credunt verbis mendacij, ac si oculis mala illa vidissent. Mortem vero quam vident in cadaueribus eorum qui iam obierunt, credere nolunt, ac si non essent morituri. Habent enim se in his quæ vident, ac si ea audissent à non fide dignis. Habentes aures corporis, sunt auribus cordis ob sua scelera priuati. De his auribus spiritualibus loquitur & intelligitur

hodie

A hodie in Euangelio Christus cũ ait, Qui habet aures audiẽdi audiat: audire in hoc loco est intelligere. Itaq; videre & audire est per sensus in animũ inducere & sibi persuadere, iuxta illud Ezechi. qui oculos habent ad videndum, & non vident, & aures ad audiendum & non audiunt. Sunt enim multi qui & si oculos habent corporis, mentis tamen oculis seipsi priuant, tales sunt omnes impij homines & sceleribus contaminati, qui in rebus fluxis vanis & tetris immersi, non erigunt intellectum ad diuina considerandam, qui iuxta Psalm. Sententiam, oculos suos statuerunt *Ezech. 12* *Multi sẽsibus abutuntur.*
B declinare in terram. vtinam hoc de nobis non dicatur quod ait Isa. audite audientes, & nolite intelligere, & videte visionem, & nolite cognoscere: Excæca cor populi huius, hoc est annuntia esse ob eius impietates obcæcandum, non enim Deus homines obcæcat, eruens illis oculos aut rationem, sed non dando gratiam, qua illi sunt indigni, quia nec eam quærunt, nec petunt, sed contemnunt & pro nilo putant, & circumfundentes se tenebris à via Dei se abducunt, iuxta illud Apos. alienati à via Dei per ignorantiam quæ est in illis, propter cæcitatem cordis eorum: Cæci in rebus diuinis, lynceos sæpe oculos habent in rebus hu- *Psal. 16.* *Isa. 6.* *Ephe. 4.*
C manis. Hi significantur per noctuam, vt ait D. Basi. quæ cum nocte videat, interdiu tamẽ cæcutit. Ideo præcipiebat Deus ne hãc auem quis in lege comederet, eos enim detestatur, qui cum in rebus prophanis sint periti, in spiritualibus sunt penitus obcæcati. Quid pro fuit infelici regi Sedechiæ audire auribus corporeis Dei monitiones per Hiere. ca. 27. Si eis assentiri nolebat? Iosephus ita inquit, Ezechiel apud Babylonem tempore quo Hieremias apud Hierosolymam vastationem templi prædicabat, idq; vaticininm Hierosolymam transmisit, sed his oraculis nõ credebat Sedechias, quia & si hi duo vates in omnibus conuenirẽt ꝙ *D. Basil.* *Simile.* *Leui. 11.* *Hier. 27.* *Iose. li. 10 cap. 10.*
D ciuitas caperetur, & Sedechias captiuus adduceretur, in hoc tamen discrepare videbantur, quod Hieremias assereret Sedechiam intraturum esse Babylonem, Ezechiel autem asseuerabat eum non esse Babylonem visurum, quare cum hęc repugnantia dicere eos videret Sedechias, ne illa quidẽ vera putabat in quibus consentiebant. Hæc ille. At postea experimento didicit iniustus rex, verum esse vtrumq; vaticinium. Nam iuxta Hieremiæ oraculum ingressus captiuus Babylonem, & iuxta Ezechielis Prophetiam, non eam vidit, quia fuit in Reblatha oculis priuatus à Nabuchodonosore, & intrans ciuitatem, eam non vidit. *Hier. 39.* *Ezec. 12.* *Mali obcæcantur sua obstinatione.* *Hier. 39.* *Ezec. 12.* *4. Reg. 1.*

Hæc quidem maxime consonant his quæ per Ezechi. dicũtur, pone cor tuum, & vide oculis tuis, & auribus tuis audi. Priusquã *Ezec. 44.*

Audire verbū Dei parū prodest nisi in corde reponatur. ei dicat vt videat & audiat, eum hortatur vt cor apponat: parum enim prodesset videre & audire, nisi cor apponeret. Cor apponere est oculos mentis aperire, eiusq; aures præbere, diligẽter aduertere, & animum ad harum rerum contemplationem cum bona intentione dirigere, ideo Christus ait, qui habet aures audiendi audiat. Aures animæ & cordis oculos quærebat, sine quibus parum prodest oculos & aures corporis habere. Impij Iudæi Christum videbant & audiebant, sed quia non apponebant cor ad illum, minime conuersi sunt, quin potius nefandas ei intulerunt manus, eumque in discrimen capitis impie vocarunt. E

Similitu. Quemadmodum vestes non calefaciunt statuam, cum non habeat calorem natiuum, ita verbum Dei non calefacit indispositos & nullo modo præparatos. Mirum plane est videre tantam verbi Dei disseminationem, & quod tam pauci se conuertant. Vnde Christus tantos clamores edebat in hodierno Euangelio propter eam causam, nam certe magna obseruatione dignum est, cum præsertim videamus tantas voces non emisisse donec in cruce spirauit, & si maxima illi infl gerent tormenta: nunc vero dicens qui habet aures audiendi, audiat, magnas edidit voces, in quo ostenditur quod aliquod magni momenti negotium ibi lateat, quandoquidem talis persona tales edebat voces cum videret tanquam pia mater quod filius moreretur, & nulla ei prodessent pharmaca, quæ nolebat infirmus recipere. F G

Hebr. 5.

Verbū Dei quā sit vtile. Semper quidem verbum Dei maximam adfert vtilitatem. Hinc est quod antequam moreretur Christus, noluit signa aliqua edere in cælo, sed in terra, seminando diuinum verbum cum tot signis: curando infirmos, quod erat signum vtile in terra, & alia fecisse signa in cælo non tantæ erat vtilitatis. Vnde constat quod seminatores & prędicatores Euangelici, non debent ea prædicare quæ minus ad rem faciant. H

Similitu. Qui quotidie verbum Dei audiunt, & nil proficiunt, similes vtique sunt his qui templa frequentant audituri organa & coraules, qui tamen musicam ignorant, & tantum delectantur huiusmodi auditu, laudant quidem musicam & voces ipsas, sed nullam huius concentus rationem assignare valent: sic aliqui laudant concionatores, cum tamen nesciant quare eos laudent.

Auditores verbi Dei quomodo proficient. Quod Christus dicat, qui habet aures audiendi audiat, nil aliud est quam aures mentis & interiores desiderare, quæ sunt veræ aures, si enim verbum Dei tantum per aures corporis ingrediatur, statim vna ingrediens aure, sibi per

aliam

A aliam exitum parat, non autem si mentis aures penetret. Vult quidem Deus vt eis auribus nos ipsum audiamus quibus ipse nos audit. Vide enim quam attente ipse nos audiat, si quidem ait propheta, ecce non dormitabit neq; dormiet, qui *Psal. 120.*
custodit Israel. Si intra sinum nostrum ei loquamur, nos audit, *1. Reg. 1.*
sicut videmus in Anna Samuelis matre. Item cum Moyses Deũ *Exod. 14.*
alloqueretur tacitus in corde, dixit ei De⁹, quid clamas ad me?

Quod Christus dicat, volucres cæli comederunt illud, nihil aliud est quam monere nos huiusmodi aues esse dæmones, si-
B cut paulo post explicat: quando enim aliquis res spirituales tractare vult, venit turba dæmonum ad impediendum huiusmodi actionẽ: Vnde Dauid dicebat, declinate à me maligni, & scru- *Psal. 118.*
tabor mandata Dei mei. Et Ecclesi. ait quod muscæ morientes *Eccl. 10.*
perdunt suauitatẽ vnguẽti, hoc est importunæ, vanæ & immũdę cogitationes, quæ & mortuæ & mortiferæ sunt: mortuæ quidẽ, quia de rebus mortuis, nõ soliditatẽ habẽtibus. Sunt mortiferæ, quia animę interitũ & mortẽ parãt. hæ orationis & lectionis vnguẽtũ inficiũt. Vnde Iob ait, quod inter filios Dei adfuit etiã qua- *Iob. 1.*
dã die Sathã, nã in bonis operibus ipse se interserit vt perdat.
C De sancto Gregorio legimus quod cũ ad orandũ accederet, dice- *D. Greg.*
bat, declinate a me maligni. Vnde alibi ait, quos magis alios ho- *lib. 16.*
stes patimur, quã malignos spiritus qui in nostris cogitationib⁹ *Mor. c. 8.*
nos obsidẽt, vt ciuitatẽ valeãt nostrę mẽtis corrũpere, eãq; sub iu- *Orationē*
go Dominij sui captam substernere? Sæpe enim cũ eloquijs sa- *conatur*
cris intendimus, malignorum spirituum insidias grauius tolera- *dæmõ per-*
mus, quia mentẽ nostrã cogitationum terrenarũ puluere asper- *turbare.*
gunt, vt intẽtionis nostræ oculũ à luce intimæ visionis obscurẽt.

D *Diuitiæ fallaces suffocant triticum: nam multum incommodant possessoribus diuitiarum.*

CVm superbus ille Babylonię rex auream illam statuam ere- *Daniel. 3.*
xit, ait Daniel quod eam statuit in campo magno vt ab omnibus videretur & coleretur, sed quid mirum hominem idolorum cultorem id fecisse, cum hebræi in lege diuina instructi, aurum suum in idolorum statuis conflandis profunderent? Hoc obijciebat illis Deus his verbis apud Oseam. Ar- *Exod. 32.*
gentum multiplicaui eis & aurum, quæ fecerunt Baal: ac si di- *Oseæ. 2.*
ceret, contuli in eos multas opes, at illi multiplicatum argentum & aurum, quo eos amplificaueram, in conflandis & ornandis idolis consumpserunt. Et alibi idem Propheta ait,

aurum

aurum suum & argentum suum fecerunt idola sibi. Et Apud E
Ezec. 7. Ezechi: ornamentum monilium suorum in superbiam posuerũt & imagines abominationum suarum & simulachrorũ feceru nt
Exod. 14 ex eo. Quid quæris? egreßi ab Aegypto per mare rubrum, vbi eos Deus insignibus, prodigijs, eius vim numẽq; sanctißimum declarantibus liberauerat, ipso Deo repudiato, fecerunt vitulũ
Exod. 32. ex auro, quẽ pro Deo coluerunt. Vide quam cito obliti fuerũt immortalium illorũ beneficiorũ, quæ paulo ante Deus eis con-
Diuitiarũ abus' quã tũ noceat: tulerat. Hi sunt fructus auri & argenti, cæterarũq; diuitiarum, quando possessores maculis scelerum notati, eius muneris obli- F uiscuntur, cuius efficiendi causa eis Deus naturam compotem rationis & cognitionis impertiuit. Si homines ex auro non cõ
Ecclesi. 8. flant statuas, certe multi ex illis ipsum aurum colũt & vnice diligunt. Id intelligens Eccl. multos inquit perdit aurũ & argen-
Eccl. 31. tum, & vsq; ad cor regũ extẽdit atq; conuertit. Et alibi, qui aurũ diligit, non iustificabitur, & qui insequitur cõsumptionẽ, replebitur ea: Multi dati sunt in auri casus, & facta est in specie ip
Diuitias sectari perniciosũ sius perditio eorum: lignum offensionis est aurũ sacrificantium, væ illis qui sequuntur illud, & omnis imprudens peribit in illo. Hæc ibi, aurum sacrificantiũ vocat, quia illud tanq; an idolum G illi colunt, qui cæcæ cupiditatis animorum dominatricis stimulis
Hiere. 16 concitantur. Huiusmodi hominibus dicebat Hier. seruietis dijs alienis die ac nocte, qui non dabunt vobis requiem. Ac si dice
Col. 3. ret, dabitis operam diuitijs, illis ministrabitis, quibus dijs collũ exhibebitis. Ideo *D.* Pau. ad Col. Mortificate inquit auaritiã, quę
Ephe. 5. est simulachrorum seruitus, & in epis. ad Ephe. eandem repetit sententiam.

Auari miserabiliter viuunt. Infirma est profecto & nunc irridenda, nunc miseranda, auarorum conditio, qui ex auro & diuitijs non habent nisi laborem, dolorem, curas, anxietates & ærũnas. Perierunt ait Sopho. Om H nes inuoluti argento. Quasi dicat, peribunt ignibus æternis, des
Sopho. 1. cendent ad cruciatus nullum finem habituros, hi qui diuitias cu
Simile. pide & auare cumulant & retinent, qui veluti baiuli alienorum
Auari sunt serui diuitiarũ. ponderum premuntur labore & sudant, nullum inde aut exiguũ lucrum reportantes: diuites enim auaritia laborantes non diuitiarum Domini, sed baiuli tantum sunt. Nescio cur homines tot
Auari semper cũ nimia solicitudine viuunt. tantisq; conflictentur incommodis propter pecuniæ cupiditatẽ, quæ nunquam expletur. Nunquam satiatur diuitiarum sitis. Nã cupidi non solum auiditate augendi quæ habent cruciantur, sed etiam amittendi metu. Nil est tam abiecti animi, quã diuitiarũ stimulis agitari & vinci: nil illustrius, quam diuitias contemne-

re

A re si non habeas, si habeas, ad beneficentiam & virtutis opera conferre.

Fateor equidem diuitias perse malas non esse, nam vt recte obseruauit beatus Ambro. non in facultatibus crimen est, sed in abusu. Vt enim diuitiæ impedimenta sunt flagitiosis, ita viris iustis sunt virtutis adiumentum. At considerata imbecillitate & deprauatione nostra, periculosæ sunt & metuendæ. Vt amigdalæ autore Plinio homines nutriunt, eorumq; varijs medentur morbis, vulpes autem interficiunt, sic diuitiæ quæ alijs vtiles B sunt & fructuosæ, alijs detrimentum ferunt: alijs medicamentum sunt, alijs venenum, sed plerumq; noxiæ quidem sunt. Sed id perspicere nolunt diuites, quia quanto plus habent, tanto amplius desiderant & vt ait juuenalis, crescit amor nummi quantum ipsa pecunia crescit. Vt enim ille quem mom morderit situla animal venenatum, statim sitit, & quanto magis bibit, tanto ardentiore appetitione bibendi flagrat, vt aiunt: sic ille quem cupiditas vulnerauerit: siti diuitiarum incenditur, & quanto ampliores comparat opes, tanto ardentius earum auiditas accrescit, quare diues apellari non debet. Nam vt D. ait Chrysost. Si C vis fieri diues, non augeas diuitias, sed tolle cupiditatem. Et Seneca, diues inquit est, non qui plus habet, sed qui minus cupit. Idem sentiebat democritus, qui interrogatus quomodo quis diues fieri posset, si inquit cupiditatum pauper fuerit. Ex quo efficitur vt diues paupertate laboret, est enim simul & diues & pauper. Eam ob causam aiebat in Apo. D. Ioannes hoc modo: dicis, diues sum, & locupletatus & nullius egeo: & nescis quia tu es miser, & miserabilis, & pauper & cæcus & nudus.

D. Amb. Serm. 1. Pli. li. 23. Amigdalæ interficiunt vulpes. Iuuenal. Similitu. Auarus quãto plus habet tanto plus sitit. D. Chrys. Seneca. Democritus. Psal. 48. Apoc. 3.

DOMINICA IN QVINQVAGESIMA.

D

CONCIO PRIMA.

ASSVMPSIT Iesus duodecim discipulos suos, & ait illis, Ecce *ascendimus Hierosolymam*. Luc. 18. Matth. 20. Mar. 10. Optimi imperatoris officium est, milites suos ante congressum armis munire & instruere. Cum autẽ hæc ipsa vita quam degimus, tot casibus & periculis obnoxia sit, vt ea vel militia, vel tentatio, in literis sacris appelletur, magna Christianæ philosophiæ pars est, salutaribus præceptis pectora nostra armare, quibus ab impendentibus vndique liberemur malis. Interquæ præcepta non postremum illud est quod philoso-

Frat. Lu. Granat. Simile. Iob. 17.

Philosophi passim docent, vt videlicet mala omnia quæ nos in E festare possunt, multo ante cogitatione præueniamus, & aduersus ea spiritualibus armis accingamur. Hac ergo de causa Christus discipulos suos, malorum omnium quæ illis impendebant, frequenter admonere solitus erat. Hac etiam nos salutari doctrina muniti, demus operam nequod malum improuisos nos & imparatos occupet, sed quid quid accidere potest, multo ante præcognitum & præmeditatum habeamus. Quod contra his accidit, qui more pecudum nil nisi sola præsentia vident. Huius igitur admonitionis summa est, vt illud Eccle. consilium nobis ante oculos proponamus, vt videlicet in die bonorum, non immemores impendentium malorum simus. F

Præuideamus semp quæ nobis euenire possint.

Eccl. 11.

Considerans Apos. ait Orige. quam ex animo Christus dixisset quod ascendebat in Hierusalem, vbi traderetur, conspueretur, &c. Curauit etiam ipse eum imitari, vt constat Acto. 21. Vbi scribitur quod apprehendens Agabus Zonam pauli, & ea sibi pedes & manus astringens, dixit, Eum cuius est hæc Zona, ita Iudæi constringent, & tradent eum gentibus. Quod cum Apost. audiret, sciens Christum magistrum suum dixisse, Ecce ascendimus Hierosolymam, & quod propter nos G ascendisset vt crucifigeretur, lætatus est se constringi debere, tradi, & interfici pro magistro suo Et quamuis discipuli curarent impedire eam profectionem in Hierusalem, ipse tamen respondit quod non solum lætabatur & paratus erat tradi & affligi, verum & deniq; mori pro Christo.

Origen. 11. tra. in Matth.

Acto. 21.

Serui Dei lætantur quod pro ipso patiantur.

Ecce ascendimus Hierosolymam. Ad alta non facilis patet ascensus, ait Cyprian. in quo intelligimus quod ad perfectionis ipsius culmen non sine laboribus ascēdere possumus, per quos etiam sancti cælum ipsum conscenderunt. Non debes ergo tibi persuadere quod per voluptates & blanditias illuc debeas H conscendere. pauci sunt qui ascendunt ad virtutum ipsarum fastigium, ait alius autor, pauciores qui perseuerant. Vbi enim difficultas modica accurrerit, statim prope desperant. Certe si emetiuntur difficultatem ipsam viribus suis, impossibilis vt ita dicam, res ea apparebit, verum si in Deo spem suam omnē collocent, difficultatem omnem & asperitatem superabunt. Nos quoq; ascendemus Hierosolymā, si nos prius humiliauerimus, Nā vt aues cum volare intendunt, primū omniū sese demittunt & incuruant ad terram vsq;, quod experientia etiam magistra discimus, tū in hominibus, tum in brutis, ita & nos vt ascēdam' ad superiora & perfectiora quęq;, atq; adeo ad cęlestem patriam, prius

D. Cypr. de disci. & habi. virg. epis. 13.

Richar. de s. victo. de cōtēpla. gra. par. 1 ca. 76.

Isaac sup hunc locū Simile.

A prius per humilitatẽ nos demittere debemus. Laborioſior eſt perditionis via quã virtutis, ait Chry. & aſcenſus difficilior videtur, quam ad virtutes. Vnde & ſi vt ita dicam, certitudinem non haberemus quod vitijs ipſis æternas incurramus pęnas, ſatis certe eſſe deberet vt ea fugeremus, laborum copia, quam ſecum adferunt. Vide enim quantos labores hi ſuſtineant qui malum aliquem finem ſibi propoſuerunt, vt vindictam, fornicationẽ &c. Quam multi, vt alia omittam, tunc conſcientiæ ſtimuli, quanta mæſtitia & triſtitia, quam horrenda ſomnia. Dices laborioſam B eſſe maxime virtutis viam: fateor quidem, ſed aduerte tamen diſcrimen maximum inter ipſa media quibus vterq; vtitur, & diſtantiam inter fines ipſos. *Chryſ. in Epiſ. ad Ro. ho. 12.* *Vita mala laborioſior quã bona.* *Conſciẽtia mala excruciat impios.*

Ecce aſcẽdimus. Libẽter quidẽ patitur, nos vero ſi aliquid boni agimus, videmur quodãmodo illud coacte agere. Si peccata cõfitemur, illud pręſtamus ne nos excõmunicẽt. Si debita ſoluimus, id quidẽ facimus coacti à curia. Si iniurias cõdonamus, illud efficim⁹ qa nos amici rogãt. Si eleemoſynas largimur, id pręſtamus qa pauperes ſũt importuni. Si legata facim⁹, id certe eſt qa iã nos medici dereliquerũt, & vicini ſum⁹ morti, tũc enĩ liberales ſum⁹. *Coacte videmur deo ſeruire.*

C *Tradetur enim gẽtibus.* Si Aſſuerus vſq; adeo ſe Mardochæo gratũ præbuit pro vitæ parua mora, quanto gratiori animo debẽt erga Deũ Chriſtiani eſſe, à quo nõ tantum vitã mortalem, ſed æternã ſanguine eius emptã acceperunt? Liberatus eſt Aſſuerus à morte corporis, at nos ab animæ interitu liberi ſumus. Nõ effudit Mardochęus ſanguinẽ pro rege ſuo, at Chriſt⁹ pro populo ſuo ſanguinem ſuum exhauſit. ô quanta diligentia deberemus in annalibus animæ noſtræ imprimere tantum Dei beneficium! *Didac. Stel: in Luc.* *Eſther. 6.* *Grati ſimus erga Deum.*

Et ipſi nil horũ intellexerũt. Quomodo enim cõuenire crederẽt ꝙ fi-D li⁹ hominis quẽ Dei filiũ cõfitebãtur, tot ludibrijs & iniurijs affi- ciendus eſſet? ad latrones enim pertinet flagellari, ad blaſpemos cõſpui, ad ſtultos illudi, & ad parricidas crucifigi, hoc plane nõ intelligebãt. Et cũ diſcipuli Chriſtũ tenerrime amarẽt, nullo modo ſibi perſuadebãt ea quę euenire nolebãt. Herodes cũ audiſſet Chriſtũ natũ eſſe ex prophetarũ & Magorũ ſentẽtia, & eſſe regnaturum, nõ credidit. Saul ſciebat ꝙ Dauid eſſet regnaturus in Iſrael, & ſciebat eſſe electũ à Dño, cui⁹ volũtas immobilis eſt, nihilomin⁹ ſuadere ſibi nõ poterat ꝙ eſſet regnatur⁹. Hac de cauſa etiam nolebat Achab credere Michęę prophetæ veraci, quia nõ iuxta regis beneplacitum prophetabat. Et Ioannes dicit de cæco nato, quod non crediderunt ei Iudæi, qui certe credidiſſent, ſi quid contra Chriſtum loqueretur. *Matt. 2.* *1. Reg. 20* *1. Reg. 24* *3. Reg. 22* *Ioann. 9.*

Differt Deus beneficia quæ petimus ad maius cõmodum nostrum. *Luc.11.*

Iesu fili David, miserere mei: Cur quæso clementissime Domine E tãdiu illum clamare permisisti? an te latet nil esse tam carũ quã quod precibus emitur? non defuerunt enim qui dicerent, malo emere quam rogare. Sed certe hac breui mora, non solum deuotionem, fidem atq; perseuerantiam cæci dominus acuebat, sed nobis etiam prospiciebat, ne dilatione donorum quæ ab ipso petimus, spem protinus abijciamus, iuxta illud Luc. Si perseuerauerit pulsans &c. Quid vero blandius aqua? Quid porro durius lapide? Si ergo gutta aquæ assiduitate cadendi durissimos lapides mollit & excauat, quid faciet oratio, quę veluti sagitta quæ F dam est, si assidue paterna illa Dei nostri viscera feriat? Moses quidem iussus à deo virga petram percussit, quæ cum primo ictu aquam non fudisset, secundo quidem copiosissimam vndam sitienti populo propinauit.

Simile. *Oratio perseueret* *Num.20*

Dissonum videtur hoc simile expositioni quã aliqui dant super Num.20 *D. Aug. de ver. do. in Euan. secũ. Ma. serm.18.* *D. Chry. in nõ abso. hom.35.*

Et qui præibant, increpabant eum vt taceret. Turba ipsa nempe peruersi Christiani, ait August. curant quantum in se est impedire & obsistere his qui ad Deum sese conuertere cupiunt, ne perseuerantia sua curentur: qui non debent sane propterea conquiescere vel cessare à virtute, nec debent cadere animo, & esse negligentes atq; secordes. Multos labores sustinere debes ait G Chrys. Si vis ad patriam cælestem peruenire, non enim deerit qui te persequatur, & tibi impedimento sit, inimici tui, amici tui, parẽtes etiã, cognati, filij, passiones tuæ, dæmones deniq; tã varijs modis tum interioribus, tum exterioribus, te lacessent, vt id plane mireris. Incipe ergo iam frænare & comprimere appetitus tuos, & videbis quænam exorientur contradictiones, quamq; potentes sint inimici tui. Videbis tibi quidem esse pugnandum & certandũ viriliter. Qui enim ita se non gerit, haud sane intelligit quam atrocissimum sit hoc bellum, quamq; opus sit nobis auxilio cælesti vt vincamus. H

Contradictionibus viriliter resistamus *Gene.3.* *Exod.1.* *Matt.2.* *Ioan.1.*

Hæc est vna de astutijs diaboli, suffocare bonũm semen in germine. Vnde serpens religionem inchoantem in paradiso suffocauit. Et per Pharaonem populum Israeliticum destruere voluit, submersione paruulorum. Et per Herodem Christum paruulum occidere voluit, quod vt illum occideret, paruulos innocentes occidit. Sic & nunc per hanc turbam vult bonum incæptum suffocare, in hoc homine cæco. Discamus ex hoc loco non impedire eos qui virtutem sectantur, sed potius eosdem iuuare. Latro ille in cruce statim cæpit admonere socium suum. Sic Philippus postquam Christum inuenit, Nathanaelem adducit. Idem fecit etiam D. Andreas cum D. Petro.

A Sæpe dum conuerti ad dominum post perpetrata vitia volumus, dum contra hæc eadem vitia quæ perpetrauimus conamur, occurrũt cordi phãtasmata peccatorũ quæ fecimus & mẽtis nostræ acié turbãt, confundunt animũ, & vocé nostræ depræcationis premũt. Qui præibant ergo increpabãt eũ vt taceret: quia priusquã Iesus ad cor veniat, mala quæ fecimus, cogitationi nostræ suis imaginibus illisa, nos ipsos perturbant. Sed quid adhuc illuminandus iste cæcus fecit audiamus. Sequitur quidé, ipse vero magis clamabat, fili Dauid miserere mei: *Tentationes & cõtradictiones multas dæmõ repræsentat.*

B Ecce quem turba increpat vt taceat, magis ac magis clamat, ait Gre. quia quãto grauiori tumultu cogitationũ carnalium præmimur, tanto orationi insistere ardentius debemus. Contra dicit turba ne clamemus, quia peccatorum nostrorum phantasmata plerũq; & in oratione patimur. Sed nimirũ necesse est vt vox cordis nostri quo durius repellitur, eo valẽtius insistat, quatenus cogitationis illicitæ tumultum superet, atq; ad pias aures Domini nimietate suæ importunitatis erumpat. Oportebat ait August. Vt tantum clamaret cæcus iste vt resisteret clamoribus & obstaculis turbæ, & vt animo perseueranti & constanti clamaret ad Christum quo vsq; audiretur, ita & nos perseuerare debemus clamantes & inuocantes Deum quo vsq; inaudiamur, & exuperemus vitia nostra ac prauos mores, qui tanquam turba quædã intẽdũt nobis intercludere aditum omnem ad salutem nostram, sola ergo perseuerantia hæc superare debemus. *D. Grego. hom. 2. in Euang. In oratione procurat dæmõ nos distrahere. D. Aug. li. 1. quæst. Euange. cap. 24.*

C *Ipse vero magis clamabat.* Talis est natura fidei ait Chrys. quanto enim magis vetatur, eo magis accenditur. Itaque serui Dei non solum in tentationibus non succumbunt, quin potius videntur magis incitari & imflammari. Virtus enim fidei in periculis secura est, & in securitate periclitatur. Quid enim aliud sic vigorem fidei in hominibus laxat ac longa tranquillitas? Et alibi ait idem sanctus, constans & fortis animus quo magis vetatur, eo altius prouehitur. Permisit quidem Christus vt cæcus iste contradictionem hanc & obsistentiam pateretur, quo nobis fieret manifestior eius animus, perseuerantia ac feruor. Item alibi ait, non ideo diffidere debemus quod Deus nobis statim non sucurrat, quin potius patienter eius auxilium expectemus. Cum plantulam aliquam seris, non illico fructum refers, sed ipsam diu expectas. Cum etiam pecuniam impendis in mercibus, non illico lucrum facis, sed expectas tempus aliquod. Quæ cum ita sint, debes patienter sustinere, qui certus es de diuino auxilio, si perseuraueris. *Chrys. in non abso. ho. 36. Chry. in Matthe. hom. 21. Chry. in Matt. ho. 21. Similia.*

D

Fili Dauid miserere mei. Audi me creator ait Augustin. tua E
D. Aug. li. Solil o. cap. 2. creatura sum & perij, factura tua, & de formatus sum: Tuæ
istæ manus cruci affixæ fecerunt me, quam obrem opera ma-
nuum tuarum ne despicias. Contemplare manus tuæ vulnera;
Psal. 137. in quibus me descriptum habes: lege scripturam istam, & suc-
currito mihi quæso. Indigentia sane qua laboro, efficit vt tam
importunis vtar clamoribus: infirmus sum, & clamo ad medi
Quid debeamus à deo petere in oratione. cum. Cæcus sum, & voco eum qui me illuminet: miserere er-
go mei fons misericordiæ, lux transiens expecta quæso cæcum
istum, & duc eum: vita mea restitue, ac resuscita me mor- F
tuum. Cibus sum vermium, & despectus omnino, misere mei.
Satis est enim me hominem esse quo miserijs & calamitatibus
abundem. Miserere ergo mei fili Dauid.

Stans autem Iesus, iussit illum ad se adduci. Non est alia na-
tio tam grandis quæ habeat deos appropinquantes sibi sicut
Deut. 4. adest nobis Deus noster. Discant hinc reges, principes, præla
Principes audiant pauperes. ti, & horum ministri, pauperibus negotiantibus locum date.
Olim quidem mulier quædam Adriano imperatori dixit, vel
me audi, vel imperatoris dignitatem depone. Sed iam omnes
2. Tim. 3 quærunt quæ sua sunt, negotia tractant sua, omnes diligunt G
Isa. 1. munera. Cæterum non minus clamat coram Deo sanguis pau-
Gen. 4. peris spreti, quam sanguis iusti Abelis. Qui obturat aurem
Prou. 21. suam ad clamorem pauperis, ipse clamabit & non audie-
tur.

Quid tibi vis faciam? Vult hac interrogatione Christus no-
Petamus à domino confidenter bis insinuare vt qua fiducia filij ad parentes impendente ali-
qua tempestate confugiunt, eisque calamitatem suam fami-
liariter aperiunt, eadem ad eius nos plusquam paterna visce-
Psal. 36. ra confugiamus, illique causam nostram aperiamus, prophe-
ticum illud implentes, reuela Domino viam tuam. Et illud
Thre. 2. item Hierem. consurge in nocte in principio vigiliarum, &
effunde sicut aquam cor tuum ante Dominum. Sic olim Eze-
chias rex fecisse legitur, qui quas literas minarum & blasphe-
miæ plenas à Sennacherib rege Assiriorum acceperat: ascen-
R4 re. 19. dens in templum expandit coram Domino. Perinde enim ac
si Dominum coram videret, ita literas ante ipsum propo-
suit, vt hac ratione intelligamus qua fiducia sanctus ille rex
ad Dominum confugerit; qui quasi cum amico familiariter
agens ita litteras ante eum velut ab eodem legendas expan-
dit. Sic Propheta dicebat, effundo in conspectu eius oratio-
nem meam. Nec vero timendum est quod ipsi Domino assi-

duis cla

A duis clamoribus nostris fastidium pariamus. Si enim moleſtæ eſſent ei preces noſtræ, non eas vtique tanto ſtudio à ſponſa ſua exigeret cum ait, oſtende mihi faciem tuam ſonet vox tua in auribus meis. Et alibi, fac me audire vocem tuam. Et per Hiere. dicit, clama ad me, & exaudiam te. *Pſal. 141. Canti. 2. Hier. 33.*

Marci quidem hiſto: legitur de iſto cæco, quod proiecto veſtimento ſuo exiliens venit ad Ieſum. Mulier etiam olim illa quæ Eliſæum hoſpitio accipere ſolita erat, vbi vnicum filium quem habebat, mortuum vidit, in montem Carmeli B ad virum Dei iumento inſidens quanta potuit celeritate contendit, puerumque ſe inſequentem vrgebat acriter dicens, feſtina, ne mihi moram facias in eundo, & hoc age quod præcipio tibi. Si tu ergo ita animæ tuæ mortem, ſicut iſta filij ſui deplorares, & quid eſſet in corpore viuo mortuam geſtare animam cogitares, non dubito quin ſimili feſtinatione atque ſtudio illius vitam & ſalutem quæreres. Sed quoniam hæc te mors omnino latet, tot morandi cauſas nectis. ô te miſerum! ô infelicem! ſi oculos habes quibus lucra mundi videas, cur non etiam habes vt æternæ vitæ lucra C pariter & damna tua conſpicias? Sanctus ille adoleſcens Ioſeph cum pudicitiam ſuam tueri niſi pallio relicto non poſſet, pallio maluit quam pudicitia carere. Ad hunc ergo modum cæcus noſter vt celerius ad Chriſtum properaret, veſtimentum in ipſo itinere reliquit: cuius vtriuſque exemplo monemur vt omnia quæ ſalutem noſtram vel impedire vel remorari aliqua ratione poſſunt, quam ocyſsime relinquamus. Si enim propter corporis ſalutem, quæ paucorum dierum eſt, præcipua corporis membra ferro & igni crucianda tradimus, cur non veſtem, cæteraque inania impedimenta relinquimus propter vitam illam quæ æternum D duratura eſt? Si igitur tanta celeritate cæcus hic ad corporeum lumen accipiendum ſe præparabat, quid nos facere par eſt vt ſpirituale mentis lumen à Domino conſequamur? Præſertim cum tantis interuallis corpus ab anima quidem ipſa diſtet.

Frater Lud. Gra. 4. Reg. 4. Simile. Peccatum ſi cognoſceremus, ab eo velis & remis fugeremus. Gene. 39. Impedimenta fugiamus quæ nos à deo auocant. Simile. Simile.

Domine vt videam. Fratres chariſsimi, ait Gregor. imitemur quem & corpore audiuimus & mente illuminatum, non falſas diuitias, non terrena bona, non fugitiuos honores à Domino, ſed lucem quæramus. Nec lucem quæ loco clauditur quæ tempore finitur, quæ noctium interruptione variatur, quæ nobis communis cum pecoribus cernitur,

D. Greg. ho. 2. ſup Euang. Amor vbi figendus.

sed lucem quæramus quam videre cum solis angelis possimus, E quam nec initium inchoat, nec finis angustat. Hunc aspectum comparare debemus, corporalis enim parui est momenti: Magnus ille Antonius vt Palladius refert cum Didimum oculis captum inuisisset; eum que de rebus diuinis mirabiliter disserentem non sine magna admiratione audiuisset, & ab eo quæsisset num orbitatem illam moleste ferret, isque tacendo magis quam loquendo animi sui mærorem indicasset, cur ait sanctus vir grauiter fers quod his oculis cares quos formicæ habent, cum eos tamen habeas qui tibi cum angelis communes sunt? F

Palla.

Cæcitas animæ timenda.

Domine vt videam. Vt cæcus suam miseriam fateretur inter rogauerat eum Christus, quid tibi vis faciam? Optime quidem nouerat quid vellet, sed tamen eius propriam requirit confessionem, quæ fit cum homo seipsum accusat apud Deum, & cognoscens delicta sua, aduersus seipsum sententiam fert. Eam ob causam ait Aposto. Si nosmetipsos iudicaremus, non vtiq; iudicaremur: Dum nos metipsos accusamus & damnamus, absoluimur à deo, & eius bonitati fidentes, ad tutum diuinæ misericordiæ portum confugimus. Audi Dauidem scelus G suum agnoscentem & clamantem, iniquitatem meam ego conosco, & peccatū meum contra me est semper, hoc est assidue mihi ante oculos mētis versatur. Vicissitudo fuit inquit Chrys. Deus dedit dauidi misericordiam, Dauid autem dedit Deo confessionem, ac si diceret, scio Domine non futurum esse impunitum flagitium meum, noui eius iustitiam cuius imploro misericordiam. Sed ideo à te Domine peto ne scelus meū punias, quia ego illud punio: ideo precor vt ignoscas, quia ego cognosco: & quia te offēdi, vim lachrymarū profundo. Aut vt ait Gre. quasi diceret, scio quem inuocem, iustum inuoco qui & peccata H odio habet, & ista impunita non dimittit: Sicut eius misericordiam expecto, ita etiam iustitiam eius attendo. Nam sic postulo misericordiam accipere, vt nolim ab eo iustitiam suam auferre: Nolo vt peccatum meum remaneat impunitum. Sic misericordia est vt peccanti ignoscat, sic iustitia est vt peccatum impunitum non transeat. Sed quia peccatum meum ego ipse paueo, ideo vt tu me non punias tam vehementer exoro: ideo agnosco, vt tu ignoscas. Nō posui super dorsum quod feci, non intueor alios oblitus mei. Nō affecto de oculo fratris festucā & trabē quę in oculo meo est nō cōsiderare. Peccatū meū cōtrame est semper. Quicūq; misericordiā Dei inuenire desiderat, necesse

Vult De⁹ vt beneficia ab eo postulem⁹

1. Cor. 11.

Psalm. 50

D. Chry.

Grego. in Psalm. 4. pæniten.

Pænitentes quid debēt à deo postulare.

Mat. 7.

Luc. 6.

A est etiā grauiter peccata agnoscat, puniat, quidem culpas fleti bus, faciē Domini in confessione præueniat, ponat ante cordis oculos & culpas operis, & vltimæ terrorē animaduersionis. Pēset quā discretus iudex veniat, qui ideo peccatores sustinet, vt eis cōuersis minus inueniat quod cōdēnet. Ascendat tribunal mētis suæ, constituat se ante se, videat fæditatē suā vt corrigat, ne nolens tandē videat & erubescat. Sit sibi iudex incorruptus, torqueat eū timor, erūpat cōfessio, vt cū propheta possit dicere Deo, iniquitatē meā ego cognosco. Quod autē dicat prophe

Confiteatur & culpā suā detestetur qui vult veniā impetrare.

B ta, peccatū meū cōtra me est semper vt ait grauis quidā autor, est dicere, peccatū meū corā me est semper: nā præpositio cōtra sæpe sumitur pro e regione iuxta illud Matt. ite in castellū quod cōtra vos est. Et illud Eccl. si humiliauerit se corāte. Quasi dicat Dauid, assidue video & sēper corā me habeo peccatū meū. Quare supplex à te peto ne cognoscere velis seu diiudicare hāc causā, quādo quidē ego cognosco & diiudico: noli eā punire, quādo quidē eā in me ipso puniā: eā ante oculos gesto & repræsento solicite, tu igitur velis eādē obliuisci Hoc si quidem tibi proprium est & peculiare. Versatur vt ait sanctus Brunus, quidem assi-

Psal. 50. Pin. in Ez. 7. Mat. 21. Eccl. 6. Lu. Car.

C due ante oculos meos grauitas scelerum meorum, & propterea toto conatu veniam abste postulo.

D. Brun. in Psa. 56.

DOMINICA IN QVINQVAGESIMA.

CONCIO SECVNDA.

Mortis consideratio quantum conducat.

D ASSVMPSIT *Iesus duodecim discipulos suos, & ait illis, ecce ascendimus Hierosolymā.* Luc. 18. Mat. 20. Mar. 10. Antequam Christus moriatur, mortis est memor, vt tu sis ante mortem memor mortis. Eccl. in omnibus operibus tuis memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis. D. Hieronymus in epis. Platonis est sententia, omnium sapientum vitam meditationem esse mortis. Sapientis summa philosophia, assidua est mortis meditatio. Vnde Eccle. ait, memor esto iudicij mei, sic enim erit tuum, meum heri, tuum hodie. Quæ verba dicuntur vnicuique viuentium in persona iam mortui. Leui. 1. Præcepit Dominus vt offerens holocaustum de turturibus, aut de columbæ pullis, proijceret

Eccl. 17. D. Hier. Plato. Eccl. 30. Leui. 1. Figura.

Mundum deseram° & Christum sequamur:

vesiculam gutturis & plumas in locum cinerum. Ille de turture E holocaustum offert, qui mundo relicto Christum pauperem sequitur: ille vero de columba offert, qui in mundo viuens, Deo seruire contendit: pluma vero leuitatem significat: in locum ergo cinerum vesiculam proijcit, qui consideratione mortis suę, cupiditatem ab se abijcit, non curans acquirere ea quæ breui est amissurus & perditurus: & quod grauius est, ea à quibus erit perpetuo perdendus. Vnde D. Bern. Vtinam tantum congregata perirent, & non congregator eorum. Tolerabilius F esset insudare labori perdituro, quam perempturo. Plumam vero in locum cinerum proijcit, qui consideratione mortis, vanitatem huiusmundi refugit, intelligens fatuum & stultum esse, in via quæ ad mortem perducit, gaudio affici. D. Augustin. enim ait, nil aliud esse tempus præsentis vitæ quam cursum ad mortem.

D. Bern.

Considera tio mortis plurimũ conducit.

D. Augu.

Cõmodita tes ex mortis memoria sequentes.

Quanta vero commoda ex mortis memoria nobis vsu venire possint, facile explicari non potest. Mortis siquidem recordatio fugat vitiorum exercitium: mundum contemnit, omnes eius vanitates arguit, hominem seipsum contemnere facit, quomodo se in hac vita recte gerat ostendit: immo- G deratam in rebus prosperis lætitiam moderatur, & tandem in causa est vt homo de præsenti & de futura vita recte iudicet. Fugat inquam vitiorum exercitium mortis memoria: non enim tantum aduentum iudicis latrones timent, quantum vitia mortem. Vnde quemadmodum iumenta omnia, cauda quam habent se à muscis defendunt, ita homo a vitiorum impulsu mortis consideratione. Omnes mundi vanitates arguit, concupiscentiam scilicet oculorum in hoc quod homo nudus in terram à qua egressus est reuertitur, vt Iob ait. Concupiscentiam carnis, in eo quod corpus H delicijs & voluptatibus enutritum, vermibus datur: Superbiam vitæ, in eo quod qui præferri & anteponi alijs omnibus appetebat, sub visceribus terræ, quæ infimum omnium elementorum est, sepelitur & collocatur. Hominem similiter seipsum contemnere facit mortis memoria, eius tandem in puluerem & cinerem resolutionem ante oculos ponendo. Et hoc erat quod obnixe Dauid deprecabatur dicens, vt sciant gentes quoniam homines sunt, id est ex humo & terræ limo sumpti. Præterea quomodo se in hac vita gerat, docet: quemadmodum enim aues cauda se ipsas volando gerunt, & pisces natando, sic homines memoria mortis.

Prima vtilitas. *Simile.* *Secunda vtilitas.* *Iob. 1.* *Tertia vtilitas.* *Psalm. 9.* *Quarta vtilitas. similia.*

Vnde

A Vnde Iob ait, interroga iumenta & docebunt te, & volatilia cæli, & indicabunt tibi. Sicut etiam qui nauigare bene vult, in nauis fine se collocat, sic vir sapiens finis sui consideratione gubernat recte omnes suas actiones. *Iob. 12.* *Quinta vtilitas.* *Similitu.*

Prodest etiam quam plurimum mortis recordatio ad immoderatam rerum prosperarum lætitiam moderandam & temperandam, cum tantam præ se ferat amaritudinem, iuxta illud Eccle. ô mors quam amara est memoria tua quieto viro &c. Et vt finem his addamus, huius memoria vir sapiens de præsenti & futura vita rite iudicat. Positus enim in mortis meditatione aliquis in extrema hora, iudicat à prope terribiles infernorum pœnas, atque ineffabilem beatitudinis mercedem. Qui vero hac consideratione non tenentur, sed potius se diu esse victuros sperant, à longe & pœnas & præmia considerant, ex quo fit vt quam modica eis videantur omnia. Quasi in initio vitæ suæ se ille tenebat qui dicebat, anima mea multa habes bona, posita in annos plurimos, requiesce, bibe, comede, epulare. Sed Deus subito ad finem vsque vitæ perduxit dicens, stulte hac nocte animam C tuam repetam à te. Habitemus igitur & non sicut Isachar, inter terminos vitæ præsentis & futuræ, vt sic rectius de vtraque iudicium ferre valeamus, sicque vitam nostram ad Dei normam atque regulam instituamus, Christumque ad mortem ascendentem imitemur. *Eccl. 41.* B *Mortẽ, infernũ, & gloriã sæpe recolere mente debemus.* *Luc. 12.* *Gene. 42.*

Quid est enim fragilius homine? quid imbecillius? Quid calamitosius? Homo inquit Iob, quasi flos egreditur, & conteritur, & fugit velut vmbra. Et regius vates, homo sicut fænum, dies eius tanquam flos agri sic efflorebit in illo D & non cognoscet amplius locum suum. Et Isa. Omnis caro fænum, & omnis gloria eius quasi flos agri. Qui modo vigebat, & admirabili pulchritudine ornatus, oculos videntium oblectabat, dicto citius tabescit, & instar floris vento rapti decidit, & ad interitum vocatur. Nullum vitæ tempus est aut metu liberum, aut calamitatibus vacuum aut mæroribus solutum. Vitam ingredientes, statim nos tradimus lamentis, & in signum futurarum ærumnarum, exordium ducimus à ploratu. Cum Ionas sub vmbra hederæ quæ celerrime creuerat, requiesceret, essetque gaudio perfusus, venit vermis & percussit hederam, & exaruit. Qua de causa fuit Ionas tot curis confectus, tot doloribus implicatus, vt exitum quidem ipsum profecto Ionas *Iob. 14.* *Psal. 102.* *Isa. 40.* *Securi nõ sumus in hac vita.* *Iona. 4.*

vitæ optaret. Quæ est hædera hæc viriditate florens, cito pul- E
Figura. lulascens, & statim euanescens, nisi vitæ iucunditas, & cætera illa quæ magnopere desideramus, in quibus, voluptatem constituimus, quæ adepta statim amittuntur? Venit vermis
Mortis cõsideratio quãtũ conducat. mortis aut mæroris, & omnia consumit. Quot homines vidimus qui diuitias, honores, dignitates expectantes, ad quas auiditate inflammati rapiebantur, eas fuere consecuti, sed in medio suæ lætitiæ, omnia illa momento temporis euanuerunt, & ipsi ad summam mundi gloriam florescentes, illico
Firmitas non est in rebus mũdanis. calamitatibus presi, & indedecore versati, aut statim con- F
sumpti sunt, aut vitam sibi acerbam esse putarunt? ô falsam mortalium spem! ô variam, volucremque mundi commutationem! ô cæcam nostram cupiditatem! ô præposteram gratulationem! Quam cito vitam nostram, mundi opes & honores, ex fallaci voluptate, ad verum luctum recidere intuemur! Omnia hæc instar imaginis consumuntur & pereunt,
Pinda. & vt Pindari vtar verbis, cum vmbræ somnio comparan-
1. Ioan. 1. tur. Transit mundus ait Ioann. & concupiscentia eius. Et D. Paulus præterit figura huius mundi. Si mundus transit, si id quod substantiam esse existimamus, figura est, cur G
1. Cor. 7. vitam nostram, spem, opes & voluptates cogitamus permansuras? Videbis aliquando in aere nubem hominis ma-
Simile. gni figuram habentem, quæ mox expanditur, & turres excelsas representat, sed statim vento rapta dissoluitur & eua-
Potentia mũdi quã cito transeat. nescit. Huiusmodi est spes nostra in mundo collocata. Ponit nobis mundus in imaginationis conceptu futuros nos esse magnos homines, & nomen ac celebritatem consecuturos. Promittit nobis montes aureos, & turres gloriæ, & dignitatum, sed omnia hæc sunt arces in aere fabricatæ & castella ex vento composita, in vanitate fundata, quæ celerri- H
Eccl. 34. me dissipantur, ea plerosque mortales falsis promissionibus oblectarunt, sed spem suarum cogitationum sæpe numero fefellerunt. Vnde Eccle. hoc inquit, secundum hoc visio
Prosperitates humanæ quã sint mutabiles. somniorum: Ac si diceret, diuitiæ quæ appellantur, quæ reuera non sunt diuitiæ, sed diuitiarum imagines, & alia huiusmodi quæ non sunt res solidæ & perpetuæ, vt mundus existimat, sed earum rerum vmbræ & figuræ & simulachra, omnia denique quæ non sunt hoc, sed id quod videtur hoc, sunt absque dubio res quædam visæ in somnis, fallaces & inanes. Ideo exclamat Salomon, vanitas vanitatum. Et in Psal. Vidi impium super exaltatum &c. Oculi non videntse, at videntes

speculum

A speculum, seipsos intuentur, nos non consideramus fragilitatem nostram, sed si speculum memoriæ mortis & cognitionis nostri coram oculis posuerimus, illud aspicientes, nos ipsos in illo aspi- *Eccl. 1.*
cimus. Qui fieri potest vt alia cognoscat, qui sui ipsius non habet *Psal. 36.*
cognitionem? Hanc nostri cognitionem appellat Deus collyriũ, *Simile.*
dicens in Apoca. collyrio inunge oculos tuos vt videas. *Apoc. 3.*

Boni quotidie ascendunt, & mali descendunt.

B VIri iusti & omni virtute præstantes, quotidie dicere possunt, Ecce ascendimus Hierosolymam, cum eant de virtute in virtutem, vt videant Deum Deorum in Sion, at vero iniqui nõ sic, *Psal. 83.*
sed potius dicere poterunt, ecce descẽdimus in infernum, cum in peius semper proficiant, atq; quotidie deteriores fiant. Quare si Christus studiosum interrogasset, Quo vadis? respondere merito posset, ecce ascendo: Quod si impium, ecce descendo. Itaq; iusti singulis diebus iter diei peragunt in cælum conscendendo, impij vero in inferos descendendo. Quotidie peragunt iter diurnum boni vtiq; cælum petendo, mali vero inferos. Scalam vidit
C Iacob terræ innixam, cuius cacumen cælum tangebat, angelos etiam vidit ascendentes & descendentes per illam: præterea dominum vidit illius cacumini incumbentem: Quo mysterio significare aperte voluit spiritus Sanctus, iustorum ascensum atq; peccatorum descensum. Alij enim ascendunt vsque ad cælos alij descendunt vsq; ad abyssos. Scala igitur qua viri iusti ascendunt, charitas est, gradus vero huius scalæ quindecim enumerat D. Pau. dicens; charitas benigna est, patiens est, non æmulatur, non agit perperam, non inflatur; non est ambitiosa, non quærit quæ sua sunt, non irritatur, non cogitat malum, non gaudet super ini-
D quitate, congaudet autem veritati, omnia suffert, omnia sperat, omnia sustinet. Per huiusmodi igitur gradus vir pius ascendit Hierusalem quæ sursum est mater nostra. Has ascensiones in corde suo disponit viuens in hac lachrymarum valle. His gradibus quæ sursum sunt quærit, quæ sursum sunt sapit, nõ quæ super terram tales dominus altitudini huius scalæ innixus, prouocat dicens, venite ad me omnes qui laboratis bonis operibus insudando, & ærũnis & afflictionibus onerati estis, & ego in hac peregrinatione refocillabo vos, & post peractam, prandio vitæ æternæ reficiã. At vero scelerati à charitate decidẽtes per oppositos gradus in infima descendunt, impatientes cum sint, malitiæ æmulatores, agentes perperam, inflati, ambitiosi, quærẽtes quæ

Studiosi in cæ ũ, vitiosi in infernũ tendunt. — *Gen. 28.* — *Figura.* — *Psal. 106.* — *1. Cor. 13.* — *Scala qua in cælũ serui Dei cõscendunt.* — *Gal. 4.* — *Psal. 83.* — *Galat. 3.* — *Matt. 11.* — *Scala per quã mali in infernũ descendũt.*

sua sunt, imitantes suum principem diabolum cuius fuit sem- E
Luc.10. per descendere. Videbam inquit dominus Sathanam sicut ful-
gur de cælo cadentem.

Virtutes in sublimi sitæ sunt. Ascendunt in virtutem boni quia res est excelsa & sublimis. Nil est enim excelsius virtute, nil illustrius & sublimius. Nesciunt pleriq; mortales quantas vires virtus habeat: nomen tantum vir tutis vsurpant, quid ipsa valeat ignorant. Virtus in horribili procella, tranquilla est, in tenebris lucet, pulsa loco non dimoue tur quanto humilior videtur, tanto altior apparet. Nil tam altũ natura constituit, quod possit cum eius altitudine comparari. F

Stoicorũ sententia. Hæc est quam solam stoici satis esse dicebant ab bene beateque viuendum. Sed illi vmbram quandam virtutis videbãt, ipsam au

D. Augu. lib.4. ciu. Dei. tem veram virtutem non intuebantur. Nam nõ est vera virtus vt ait D. Aug. nisi quæ ad eum finem tendit vbi est bonum hominis, quo melius non est. Sed virtutis altitudinẽ illi non aspiciunt, quo

Psal. 16. rum cogitatio est in terram prona humiq; defixa, dequibus ait

Seneca epist. 88. diuinus Psaltes, oculos suos statuerunt declinare in terram. Sene ca solo lumine naturali, aut Christianorum cõsortio, aut vtroq; illustratus, ait, virtus extollit hominem, & super astra mortales collocat. Et Tragædia. 9. Nunquam stygias fertur ad vmbras in- G

Sallust. clyta virtus. Et Sallust. in proemio de bello Catilinario, quæ ho-

Virg. li.6 Aen. mines arant, nauigant, ædificant, virtuti omnia parent. Et Virg. Iuppiter, aut ardens euexit ad æthera virtus. Tanta est virtutis al titudo, ut non solum Christiani eam lumine fidei & doctrinæ as-

Virtus à multis gẽtilibus amplexata. piciant, sed etiam nonnulli ex infidelibus & indoctis eam quo- dãmodo intueantur. Hæc est quæ hominem etiam in vita morta li fert in cælum, eius animum à rerum caducarũ cogitatione ab- ducens, & ad altissimam rerum diuinarum tranferens contépla-

Phil.3. tionẽ. Vndè D. Pau. aiebat, nostra cõuersatio in cælis est. Sed vir- tus hæc de qua loquor quæ hominem rapit in cęlum, est cum illa H

D. Aug. charitate coniuncta, quæ vt verbis vtar D. Aug. est rectissimi ani mi affectio, qua diligitur Deus propterse, & proximus propter Deum. Hæc est virtus ad quam debemus aspirare, & in cuius ac- tiones debemusincumbere.

Gen.19. HicChristi ascensus denotat ascensum quẽin virtutis culmẽ face re debemus: Volens Deus eripere Loth à Sodomorũ interitu & incendio, præcepit illi vt ab impia ciuitate discederet, & non res piceret post tergum, sed in montem ascenderet: sed respiciẽs eius vxor retrorsum, versa est in statuam salis. Hic mons est perfecta virtus, omnibus numeris absoluta, quæ altitudine sua nubes trãs cendit, & cælum attingit. Efficit enim vt homo in terra corpo-

re

A re constitutus sit in cælo animo collocatus. Hunc excelsum virtutis montem vult Deus vt relicto mundo ante oculos proponamus, ad eum ascendamus, & in eius ascensu constanter perseueremus: at si retro respexerimus, mundi vanitates & impietates iterum cupientes, erimus omnibus virtutum ornamentis spoliati, & in salis statuam conuersi. Hæc statua permansit ad ecclesiæ vsque tempora, & flauius Iosephus asserit se illam vidisse. Sed cum Deus statueret vt hæc statua vigeret memoria tot seculorũ, eãq; posteritas intueretur, quæres fortasse cur eam nõ ex duro marmore aut silice, aut ex aliqua alia dura & firma materia, sed ex sale esse voluerit. Responsio est in promptu, voluit Deus vt conscientias nostras sale & illo condiremus, eiusq; statuæ causam memoria repetentes, cuncta detestaremur flagitia, vt ita constantia muniti, nullo modo respiceremus retro, sed ad montis fastigium & summitatem festinaremus. Hoc volens Deus significare apud Ezechi. præcepit ne homines templum ingressi eo ostio exirent quo introierant, sed vltra tenderent, ne terga verterẽt, Deumq; relinquere viderentur. Vndè Apos. dicebat, quæ quidem retro sunt obliuiscens, ad ea vero quæ sunt priora extendens meipsum, ad destinatum persequor brauium supernæ vocationis Dei in Christo Iesu. At sentienda est inconstantia nostra, omnique lachrymarum copia deploranda: vt enim delicata aurificis statera paruo quidẽ quodam pondere mouetur, vt quolibet grano supra posito deorsum tendat, sic nos quacumque re siue prospera siue aduersa perturbamur & fundum petimus, & mutamus propositum, modo lætitia efferimur, modo dolore comprimimur: quos nunc toto ore laudamus, statim de cælo deijcimus & maledictis lacessimus: quos modo amore prosequimur, illico ad exitium & vastitatẽ vocamus, nunc virtutẽ amplectimur, sed confestim abijcimus. Quemadmodũ Chamæleon ad speciẽ rerum quibus admouetur mutat colorẽ, sic nos quacunq; tẽtatione obiecta, mutamus virtutis propositum. Et quemadmodũ Chamæleon colorẽ albũ non recipit, cũ cæteros recipiat, sic nos ad omnia facile & obsequẽter præterquã ad animi cãdorem mutamur: Quamobrem necesse est vt verè atq; ex animo in virtutis studiũ incumbamus, atq; Hierosolymã ascendamus.

Per virtutem ascendimus ad perfectionis mõtẽ.

Iose: li. 1. Anti.

Statua vxoris Loth quare nõ fuit ex marmore vel silice.

Ezec. 46.

Phil. 3.

Simile.

Maximã vacillamus incõstantia.

Simile.

Chamæleõ quas habeat conditiones.

Solicitudo rerum temporalium, cœlestem nobis viam impedit atque retardat.

MVlti quidem hunc cæcum impedire conabantur quominus Christum vocaret: sic etiam multa nobis obstacula proponũtur ne salutis viam diligenter teneamus, prælertimque solici-

tudo

Simile. tudo & cupiditas rerum temporalium. Cum enim bruta creata non sint ad possidendum cælum, sed terram, decet eam manibus terere & attingere: at homo ad Dei imaginem & similitudinem creatus ad cælestem beatitudinem possidendam, non terit manibus terram, sed pedibus eam conculcat. Voluit Deus vt ipsa nostra compositio nos moneret vt vellemus contemnere terrã & ad cælum semper aspirare. Eam ob causam cum cæteras animantes natura abiecisset ad pastum, solum hominem erexit, eius manus abduxit à terra, & oculos ad cæli conspectum quasi ad proprium domicilium excitauit. Felices illi qui paucis contenti opes suas propter Christum inopibus largiuntur & ad eas opes aspirant, ex quibus credunt posse verum decus reflorescere, veramq; dignitatem redundare, qui possunt dicere cum Apostolis, Ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus te. De cupidis & solicitis harum rerum tẽporalium dicit regius Psaltes, relinquũt alienis diuitias suas, & sepulchra eorum domus illorum in æternum. Loca inferni vbi impiorum animæ sunt sepultæ vocat domum illorum in æternum.

Terrena contemnamus. E

Diuitias calestes appetamus. F *Mat. 19.* *Psa. 48.*

Hanc cupiditatem & solicitudinem rerum temporalium nobis insinuauit Isa. cum ait, Repleta est terra argento & auro, & non est finis thesaurorũ. Quoniam auarus nunquam satiatur, ait thesaurorum non esse finem, hoc est nunquam expleri sitim cupiditatis: quo enim magis auari diuitijs abundant, eo ardẽtius eas appetunt. Auarus vt ait Salomon non impletur pecunia. Animaduerte, non inquit repletum est cor auro & argento, sed repleta est terra. Fieri enim potest vt terra impleatur diuitijs, & hominis auari animus nunquam implebitur. Non sine causa Plato & Architas Tarẽtinus, animum hominis cupidi perforato vasi similem esse dixerunt, ob insatiabilem atque infinitam voraginem appetendi. Tunc satiabimur cum Deo fruemur in gloria. Cum igitur caducæ diuitiæ non solum animum non expleant, sed in dies accendant, cur eas tantopere concupiscis? cur Deo neglecto ad eas aspiras & raperis incredibili cupiditate inflammatus? Cur quæris thesauros in terra, cum patrem habeas in cælo? nonne vides remedium ineptum esse ad ignem extinguendum, plura semper apponere ligna? Quanto enim plures diuitias accumulas, tãto plus crescit rerum temporalium cupiditas. Pereunt Christi pauperes fame & nuditate & tu pecuniam qua illi poterant viuere, in arcula recondis? nonne intelligis te habere inclusam vitam pauperum? Quid dico? imo sepultam. Quid est arcula auari, nisi sepulchrum vbi sepelitur vita pauperum? cur sepelis vitam?

Isai. 2. *Auaritia insatiabilis.* G *Eccle. 5.* *Plato.* *Archi. Taren.* *Psal. 16.* H *Dissimile* *Auari quã sint cæci non facientes eleemosynam.*

Sed

A ſed quid loquor? Imo cur ſepelis teipſum? Gazophylacium tuũ tumulus eſt tui ipſius: vbi eſt theſaurus tuus, ibi & cor tuum. Cũ autem theſaurus tuus ſepeliatur, apertiſsimè colligitur te ipſum eſſe cum eo ſepultum. Hæc quidem cupiditas & ſolicitudo eſt altera linea æquinoctialis, cingẽs totum vniuerſum. Et vt qui ſub linea degunt atri ſunt, qui vero ab ea diſtant, albedine afficiũtur, & quanto longius diſtant, tanto ſunt candidiores, ſic qui auaritiæ ſubijciuntur, improbi ſunt, qui vero ab ea longè diſtant, animi candore ſunt præditi, & quanto longius abſunt, tanto puriores B ſunt. Væ ait Iſa. qui coniungitis domum ad domum, & agrum agro copulatis vſq; ad terminũ loci: Quaſi dicat, væ vobis, æternam enim damnationem incurretis, qui ſtudio auaritiæ incitati, vi & fraude quoad fieri poteſt, poſſeſsiones veſtras augetis vſq; ad terminum loci, hoc eſt donec nõ ſit amplius locus vllus. Quid facis ô infelix auare? nonne tres cubiti terræ ſolũ te expectant? Nonne paruus lapis ad tuum miſerum corpus tegẽdum ſatis eſt? cur igitur tot opes & poſſeſsiones tam ardenter quæris, & impedimenta æternæ beatitudinis concupiſcis? Filij Ruben & Gad ob diuitias & multa pecora quæ poſsidebant, petierunt à Moyſe C vt daret illis terram pecoribus aptam ante Iordanem, non enim volebãt terrã promiſsionis intrare. Qui diuitijs affluũt & oblectantur, & iumentis abundant, nolunt tranſire Iordanem, nec in terra veræ promiſsionis hæreditatem habere, eligunt cãpeſtria, paſcuntur terra, cæleſtem autem habitationem nequaquam requirunt, ob bruta animalia quæ nutriunt, hoc eſt ob indomitos auaritiæ motus, ob inſatiabilem diuitiarum cupiditatem, ad altiſsimam promiſsionis patriam aſcendere non curant.

Simile. *Matt. 6.* *Simile.* *Iſai. 5.* *Auari omnia ſitiunt & anhelant.* *Figura.* *Deut. 32.* *Auari diuites celũ obliuiſcuntur.*

Quare qui inſiſtunt opibus aggregandis per fas, nefasq; illud interim nouerint, quoniam incident in foueam quam foderint, D quemadmodum cuidam dictum eſt hæridipetæ, qui veneno quo ſenem interimere parauerat, ipſe fortè fortuna captus interijt. Incidunt ait Apoſ. in laqueum ex inopinato. Sicut Abſalon per capillos ſuperflua videlicet corporis appenſus eſt. Dic inquiunt Sibboleth, ſic loquela auarorum manifeſtat eos, in quorum ore nihil aliud inuenies quam didrachmã auri vel argenti. O inquit ſapiens quidam, nũquam fuiſſet ipſa pecunia, per quam miſimus peregrinari lumen oculorum noſtrorum! Qui enim pecuniæ ſtudio tenetur, Chriſtum lumen verum abijcit ab anima ſua, iuxta quod ipſe conqueritur; Me dereliquerunt fontem aquæ viuentis, & exciderunt ſibi lacunas cænoſas.

Pſal. 7. *1. Tim. 6.* *1. Reg. 18.* *Figura.* *Iudic. 12.* *Tob. 5.* *Hier. 8.*

DOMI-

DOMINICA IN QVINQVAGESIMA. E

CONCIO TERTIA.

Paßio Christi cur tam sæpe ad memoriam reducatur.

ASsumpsit Iesus duodecim discipulos suos & ait illis: Ecce ascendimus Hierosolymam. Luc. 18. Matt. 20. Mar. 10. Sæpe Christus loquitur de sua passione, vt eam magis memoriæ commendaret. Vult enim saluator vt memores simus tanti beneficij. Multi principes & Magnates habuerunt sibi aliquos amanuenses siue scribas, qui ea que erant notatu digna, des-

2. Reg. 8. criberent, & memoriæ proderent. Vnde 2. Reg. Legitur, porro Iosaphat filius Ahilud erat à commentarijs, hoc est qui res ge-

Memores simus acceptorum beneficiorum. stas memorabiles mandabat literis vt posteris memoria vigerent: vel qui negotia gerenda commemorabat. Aiunt nonnulli regem Dauidem constituisse ministrum quendam, qui ei ad memoriam reduceret eos qui pro illo aliquid fecerant insigne, vt rex illud munere & pręmio cōpēsaret. Intuere admirabilem

Dauid erga beneficos gratissimus. regis iustitiam & æquitatem, qui hominem iustum mercede cōducebat, vt sibi subditorum suorum præclara facinora in memoriam reuocaret, vt illa digno præmio remuneraret, & alios studio eorundem benefactorum incenderet. Cum rex Asuerus G

Esther. 1. noctem quandam duxisset insomnem, iussit sibi adferri histo-

Principes memores sint acceptorũ beneficiorum. rias & annales, & cum coram eo legerentur, inuenit illic se beneficium quoddam accepisse à Mardocheo, & statim illud remunerauit. Si hæc igitur solent memoriæ mandare principes & magnates, etsi cum subditis & seruis res agatur, vt possint gratos se exhibere: quanto diligentius hoc tantum beneficium mortis & passionis Christi sempiternæ memoriæ commendare debemus, de quo nobis hodiernum euangelium mentionem facit? Vt nos semper gratos exhibeamus & Deo seruiamus, quamuis tantum cōpensare beneficiũ nulla ratione possimus. H

Apoc. 1. Considera obsecro quî posses illud tantũ beneficium compēsare, de quo scribit Ioan. Dilexit nos, & lauit nos à peccatis no-

Exod. 12. stris, in sanguine suo. Hic est sanguis agni paschalis, qui in postibus & super liminaribus domorum positus, filios Israelis eripuit in Aegypto. Hic est sanguis Christi Dei nostri, per quem

Heb. 9. intrauit semel in sancta, æterna redemptione inuenta, cuius ima-

Leui. 9. ginē gerebat sanguis agni paschalis, & vituli immaculati, & san-

Exo. 24. guis ille quo fuit aspersum tabernaculum. Nam vt ait in epis. ad

Heb.

A Heb. D Pau. omnia pene secundum legem in sanguine mundabã tur, & sine sanguine nõ mundabantur, & sine sanguinis effusione non fiebat remissio, quia futurum erat vt Christi sanguis nos à maculis nostris expiaret & scelera omnia deleret. Hic est sanguis de quo dixit propheta Ezechiel: & assumẽs de sanguine eius pones super quatuor cornua eius, hoc est accipiens de sanguine vituli immolati pones super quatuor cornua altaris. Hic est sanguis Christi qui quatuor crucis cornua tinxit, & quatuor mũdi partes liberauit, & à dæmonis tyrannide redemit. Non corruptibilibus auro & argento inquit Apost. princeps redempti estis de B vana vestra conuersatione paternæ traditionis, sed pretioso sanguine quasi agni immaculati Christi & incontaminati. Et D. Pau. empti enim estis pretio magno. Et D. Ioã. in prima epis. sua sanguis Iesu Christi filij Dei emundat nos ab omni peccato. *Heb. 9.* *Eze. 44.* *1. Pet. 1.* *1. Cor. 6.* *1. Ioan. 1.*

Tum præterea passio Christi nobis hodie ante oculos cõstituitur vt frenemus dissolutiones & voluptates atq; bacchanalia quibus his diebus debacchari solent homines. Siquidem quanuis verũ sit quod D. Aug. ait, volo tandẽ tibi parcas, nam sapientẽ decet interdum remittere aciem rebus agendis intentam. Sed ista C remissio animi à rebus agendis fit per ludicra verba & facta: ergo his vti interdum ad sapiẽtem & virtutis studiosum pertinet. Philosophus etiam ponit virtutem Eutrapeliȩ circa ludos, quam nos possumus dicere iucunditatem. Nihilominus tamen his vti debemus cum moderamine. Vnde Beatus Thomas ait quod sicut homo indiget corporali quiete ad corporis refocillationẽ, quia non potest semper laborare propter hoc quod habet finitã virtutem quæ determinatis laboribus proportionatur, ita etiã est ex parte animæ cuius etiam est virtus finita ad determinatas operationes proportionata. Et ideo quando vltra modum suum in D aliquas operationes se exendit laborare, & ex hoc fatigatur prȩsertim quia in operationibus animæ similiter etiam laborat corpus, inquantum scilicet anima intellectiua vtitur viribus per organa corporea operantibus. Sunt autem bona sensibilia connaturalia homini, & ideo quãdo anima vltra sensibilia eleuatur operibus rationis intenta nascitur exinde quædã fatigatio animalis siue homo intendat operibus rationis practicæ siue speculatiuæ. Magis tamẽ si operibus contẽplationis intẽdat, quia per hoc magis à sensibilibus eleuatur, quãuis for è in aliquibus operibus exterioribus rationis practicæ maior labor corporis consistat. In vtrisq tamẽ tatò aliquis magis altero fatigatur quãto vehementius operibus rationis intendit. Sicut autem fatigatio corporis *D. Augu. lib. 2. Musica.* *Aristot.* *D. Thom. 22. q. 168 art. 2.* *Non possumus semper in labore versari.* *Spiritus nimia meditatione fatigatur* *Simile.*

ita

ita etiam oportet quod fatigatio animalis soluatur per animi E
Exemplū S. Ioann. euan. quietem, quies autem animæ est delectatio. Et ideo remedium contra fatigationem animalem adhibetur per aliquam delectationem intermissa intentione ad insistendum studio rationis. Sic in collationibus patrum legitur quod beatus Ioannes Euangelista cum quidam scandalizarentur quod cum discipulis suis ludentem inuenerant, dicitur mandasse vni eorum qui arcum gerebat vt sagittam extraheret, quod cū pluries fecisset, quæsiuit vtrum hoc continue facere posset: qui respondit quod si hoc cōtinue faceret, arcus frangeretur. Vndè beatus Ioannes subintulit F
Aliqua interdum animi remissione vtendum nobis est. quod similiter animus hominis frangeretur, si nunquam à sua intentione relaxaretur. Huiusmodi autem dicta vel facta, in quibus non quæritur nisi delectatio animalis, vocantur ludicra vel iocosa: Et ideo necesse est talibus interdum vti quasi ad quandam animi quietem. Et hoc est quod philosophus dicit quod in huius vitæ cōseruatione quædam requies cum ludo habetur. Et
Arist. 4 Ethi. ideo oportet interdum aliquibus talibus vti. Circa quæ tamen videntur tria esse præcipuè cauenda, quorum primum & principale est & quod prædicta delectatio non quæratur in aliquibus
Tulli. 1. offi. operationibus vel verbis turpibus vel nociuis. Vndè Tullius dicit quod vnum genus iocandi est illiberale, petulans, flagitiosum, obscænum quidem: aliud autem attendendum est ne totaliter grauitas animæ resoluatur. Vndè D. Ambro. dicit, caueamus ne dum relaxare animum volumus, soluamus omnem harmoniam quasi concentum quendam bonorum operum. Et Tullius dicit quod sicut pueris non omnem ludēdi licentiam damus, sed eam quæ ab honestatis actionibus non sit aliena, sic in ipso ioco aliquod probi ingenij lumen eluceat. Tertio attendendum est sicut, in omnibus humanis actib⁹, vt congruat personæ & tēpori & loco, & secundum alias circunstantias debite ordinetur, vt scilicet sit tempore & homine dignus vt Tullius dicit ibidem. Huiusmodi autem secundum regulam rationis ordinantur. Habitus autem secundū rationem operans est virtus moralis, & ideo circa ludos potest esse aliqua virtus quam philosophus Eutrapeliam nominat, & dicitur aliquis Eutrapelus à bona conuersione quia scilicet benè cōuertit aliquo dicta vel facta in solatium; & in quantum per hanc virtutem homo refrenatur ab immoderantia ludorum, sub modestia continetur. Est autem contra rationem vt aliquis se alijs onerosum exhibeat, puta dū nil delectabile exhibet, & etiam eorum delectationes impedit. Vnde Seneca dicit, sic te geras sapienter vt nullus te habeat tanquam asperum,

D. Amb. 1. offi. Tulli. 1. offi. Simile. Recreationes honestæ esse debent. Eutrapelia. D. Thom. 22. q. 168 a. 4. Seneca.

(G and H appear in the right margin.)

A rum, nec contemnat quasi vilem: illi autem qui in ludo deficiunt nec ipsi dicunt aliquid ridiculum, & dicentibus molesti sunt quia scilicet moderatos aliorum ludos non recipiunt: & ideo vitiosi sunt, & dicuntur duri & agrestes vt philosophus dicit. Sed quia ludus est vtilis propter quietem & delectationem, delectatio autem & quies non propter se quæruntur in humana vita sed propter operationem, vt ait philosophus, ideo defectus ludi minus est vitiosus quam ludi superexcessus. Vnde philosophus dicit quod pauci amici propter delectationem sunt habendi, quia parum delectationis sufficit ad vitam quasi pro condimento, sicut B parum de gula sufficit in cibo:

Arist. 4. Ethi. *Arist. 10. Ethi.* *Arist. 9. Ethi.* *Recreationes paucæ sufficiũt.*

Humilitas longè vtilißima est.

PErpende Christi humilitatem cũ dicitur, & filius hominis tradetur, qui cum sit filius Dei naturalis appellat se filium Adã. super verba autẽ illa Danielis, intellige fili hominis, dicit grauis quidam autor, Ne cęlestium spirituum visione, tantarumq; rerũ illustratione superbiret, & sanctitatis opinione inflatus se ferret in sublime, quin potius humanam fragilitatem in memoriam re C uocaret, filius hominis vocatur. In diuinis enim literis idem est filius hominis ac verus homo, imbecillus, & laboribus exposit⁹: eã ob causam Christus Deus noster cũ excelsa ac diuina haberet nomina, se in euangelio filiũ hominis sæpenumero appellabat, vt nobis humilitatis exemplum præberet. Et hac de causa & nomẽclatione, nos à vanorũ titulorum cupiditate & ambitione separaret. Ideo dicebat apud Matt. Vulpes foueas habẽt, & volucres cæli nidos, filius autẽ hominis non habet vbi caput suũ reclinet. Vt auis ad ascendendũ valde, prius quã volet se abijcit & demittit, vt maiore conatu feratur in sublime, sic debemus demittere nos D ipsos, & inclinare, ac submissius gerere vt maiore impetu ad excelsum cælũ ascendamus. Vt fortissima pinus insigni proceritate quia vento & procellæ resistit, radicitus euellitur aut frangitur: harundo autẽ quia quo pellitur inclinat, & vergit, manet incolumis: sic superbus etiãsi sit diuitijs cumulatus, tamẽ quia elatione erectus nemini vult cedere, turbine afflictationis extirpatur & deijcitur: humilis autẽ quia quacunq; calamitate mouetur, propendet, & rerum aduersarũ vndis videtur locũ dare, integer perseuerat, & procella transacta erigitur. Id voluerunt significare principes illustris familiæ Colũnarum in Italia, qui pro armis & insignibus sumpserunt frutices aquaticos viriditate conspiciendos, qui fluminis impetu ac fluctibus exagitati flectuntur, sed

Dan. 8. *Nostram fragilitatẽ agnoscamus, & nõ superbiemus.* *Mat. 25.* *Mat. 8.* *Simile.* *Simile.* *Humiles securi viuunt.* *Exemplũ*

non infringuntur, nec infirmantur, cum hac litera, flectimur, nō E
frangimur vndis.

Luc. 2.

Quid aliud fuit nasci Christum inter paleas & fœnum, & reclinari à virgine sanctißima in humili præsepio, quia non erat ei locus in diuersorio, quam humani fastus, inanis gloriæ, hominū pompæ, & huiusmodi sapientiæ, apertißima dānatio? quid aliud fuit illa profunda humilitas, quam mundi superbiæ & iactantię clarißima improbatio? Quid aliud fuit illa summa paupertas quam honoris, prosperitatis, fluxarumq; opū inconstantiū in casuq; sitarum contēptio? in illa inopia voluit delitescere summus F
ille omnium rerum opifex, amplißimusq; cæli moderator & rector vt doceret fundamentum Christianæ philosophiæ, veræq; religionis initium in rerum humanarum contemptione ac despicientia consistere, nosq; ad cæli patriæ desiderium, firmißimáq; æternitatis spem & fiduciam excitaret.

Humilitas Christi nostrā confundit superbiā.

Paupertas Christi confundit nostrū immoderatū diuitiarū desiderium.

Heb. 5.

Si Christus lachrymas fudit, si iniurijs affectus, vulneribus traiectus, ad mortem acerbißimam falsis criminibus vocatus, cum clamore valido & lachrymis preces Deo patri pro nobis obtulit, vt ait, Apost. cur nos non plorabimus? cur delicias voluptates, & falsam mūdi gloriam quæremus? Pudeat mēbra quibus ca G
put suum exhibetur inglorium, sectari gloriam: pudeat ardēter concupiscere fallacem & fugacem corporis pulchritudinem, cū cuius De⁹ fuerit affixus cruci & vsq; adeo vulneratus, vt nó esset ei species, nec decor, vt ait Isa. At nos cōtumelias in Deū iactas, & impia aduersus ipsum facinora prætermittimus: si autē ipsi vel solo verbo vulneremur, statim excandescimus & stomachamur, & in eos à quibus sumus iniuria lacesiti, impetū facimus: O cæcam nostram vanitatē! ô vanam cæcitatē! ô superbiā intolerandā! Christus Deus noster iniurias suæ humanitati illatas tolerāter ferebat, nō eas autē quę diuinitatē directè respiciebāt. Hæc H
est vera humilitas, hæc est Christiana philosophia se demittere, & abijcere, Deum autē summis laudibus efferre & magnificentissimis honoribus pro viribus extollere: Debet enim humilitas esse vera, non ficta more eorū qui animi fingunt submißionem, vt alios fallant, & mundi gloriā aucupentur. Quemadmodum feræ prædam inuasuræ se inclinant, vt fortiore conatu irruant & insiliant, sic superbi & flagitiosi homines, vafri & callidi, se aliquādo demittunt & supplices gerunt, vt hac virtutis simulatione simplices decipiant, sibi dignitates acquirant, alijs vero excidium machinentur. Id voluit diuinus vates significare cum de superbo & impio loquens dixit, inclinabit se, & cadet cum dominatus fuerit

Isa. 53.

Patientia maxima Christi cō dēnat impatientiā nostram.

Ver⁹ Christianismus est se propter Christū humiliare.

Simile.

Humiliāt se aliqui vt alios fallant.

Psal. 9.

A fuerit pauperum. Nos non ita sed veram animi submissionem amplectamur, eumque imitemur qui ait: discite à me quia mitis sum & humilis corde. *Mat. 11.*

Superbi enim & elati etsi florere, rebusq; secundis vti videantur, infelices tamen sunt, quoniam miseros exitus cõsequuntur, & ex illo illustri rerum statu sæpenumero cadunt & quod peius est, in pœnas æternas præcipitantur. Quemadmodum hyeme frigore vigente, & æstate nimio calore omnia inflammãte, raro cadunt ingentia fulmina vt ait Plin. Sed verè & autumno quando *Simile. Plin. li. 2.*
B aër est serenus & tranquillus, tunc maxime adurunt & sæuiunt, sic maxime calamitates & acerbissimæ ærumnæ prosperitati insidiantur, nõ eos quærunt qui frigore & æstu in humili statu laborant, sed illos repentino vulnerant impetu quos deijciunt, & incendio cõburunt qui in tranquillo prosperitatis vere & autũno superbia extolluntur, & inani mundi gloria insolescunt, & in sublime vanitatis eleuantur: Nihil existimo esse in vita securius, nil vtilius, nil præstantius quã vera humilitas & Christiana animi submissio sit. In arte Arithmetica est quædam notula appellata cifra, hæc notula nil valet, sed facit valere: coniuncta enim cum *Prosperitates mũdanæ periculosæ. Simile. Humilitatis vires.*
C notula valente decẽ efficit vt valeat centum, augens valorem, cum illum non habeat. Sic enim submissio & sui abiectio cũ ex se in hac vita apud homines nil valeat, præstat tamẽ valorẽ. Animi demissio est vas vbi virtutes reconduntur, vt ait D. Bern. humilitas cordis receptaculũ est gratiæ. Humiles vt ait D. Gre. dum se deijciunt, ad Dei similitudinem ascendunt: superbi contra dũ se extollunt, diabolum imitantur. Arist. hominẽ definiens ait esse animal rationis particeps mortale, has duas differentias formæ procreatrices posuit in diffinione, vocat eum morti obnoxium, non solum vt à dijs suis commentitijs separaret, sed vt illũ *D. Bern. D. Greg. Arist.*
D suæ fragilitatis admoneret. Si se extolleret aspiciens se compotem rationis, & bonorum immortalium capacem, statim se intueretur esse caducum & mortalem, quo superbiam deponeret & imbecillitatem suam perspiceret. Hac consideratione ducti magni viri in sublimi dignitate constituti & mentis operibus muniti, profundam humilitatem amplectuntur. Vt enim vasa cum replentur liquore, aërem expellunt, sic qui in virtute proficiunt, deijciunt vanitatem, omneque superbiæ genus detestantur: contra vero quemadmodum vasa cum euacuantur liquore, implentur aere, sic multi destituti virtute, implentur superbia: de ea ait. Ecclesiast. initium omnis peccati est superbia. Hæc superbia quidem de cælo præcipita- *Præsumptio humana quibus considerationibus deprimenda. Simile. Simile. Eccle. 10.*

uit luciferum: hæc de paradiso eiecit Adã. Vt ergo filius Dei hoc E
Isa.14. vitium extirparet, homo factus est, seq; vsq; adeo humiliauit, vt
Gen.3. cũ Dei sit filius, se tamen filiũ hominis hoc loco voluit appellare.

Ambitio detestabilis & execrabilis est.

Magna Christi affabilitas.

AVdiens Christus dominus cæci huius clamores, stetit & præcepit eũ ad se adduci, atq; interrogauit quid sibi vellet. O bone Iesu, ita ne te demittis vt cum tam miserabili & despecto homine colloquaris, præsertim cum tanta in veneratione te omnes

Dignitatibus humanis multi superbiũt.

habeant? hoc quidẽ facit vt exẽplo sit his qui in dignitate constituti sunt, quorum plerosq; videas dedignari colloqui nõ dicã cũ inferioribus, sed nec cum æqualibus vel etiam maioribus. Sed F

Considerationes ad humilitatẽ conseruandã.

scias ô homo quod tam terra es tu etsi potens sis, tam fluxus & caducus quam alius quicunq;. Tam terra est ea quæ in serico ac pretioso ceruicali includitur, quam ea quæ in vili & sacco continetur. Tã vermibus obnoxius est rex quam agricola, diues quam pauper, claro quam obscuro genere ortus. Omnes plorantes ingredimur vitam, & omnes gementes obeunt mortem: cõmunis est omnium eadem miseria & imbecillitas. Id intueri deberent, & secum sæpenumero cogitare principes & potentes, qui sui obliti G alios contemnunt, suaq; potentia & opum affluentia elati, non

Simile.

existimant se esse aliquando morituros. Et hi celeriter his falsis potentiæ & opũ imaginibus spoliantur, & nudi ac egeni in æternos cruciatus detruduntur. Viperam ferunt exustam, incinerẽq; conuersam mederi eiusdẽ bestiæ morsui: mordet vipera, fit tumor, & plaga mortifera & pestilens, adhibe cinerẽ, & id in quod

Mortis cõsideratio quanta sit vtilitatis.

ipsum animal conuertitur, & sanitatem consequeris. Vulneratus es à superbia, mundi gloria & potentia vipera venenosa, habes animam tumidam, & pestifero morsu sauciã, considera cinerem, idq; in quod dilabitur & conuertitur vana mundi potentia, & ipse puluis erit promptũ & salutare remediũ, quo possis ad vitam H

4.Reg.5.

reuocari. Et quemadmodũ Naamã Syrus petebat ab Elisæo onus terræ, quam volebat secũ asportare, ne postea falsa gentiũ idola coleret, sed repudiata superstitione ad Deũ cõfugeret & supplex

Consideremus quod mortales sumus & in cinerem conuertendi.

accederet, sic nos ne in rebus fluxis & inanibus collocemus beatitudinẽ, & à Deo discedamus, terræ sarcinã in memoria collectã & conseruatã ferre debemus, cõsiderãtes animo, & sæpenumero repetentes, esse nos terrã, & omniũ elementorum infimũ & abiectissimum, imo ipsam elementorum fecem. Cum autem homo sit formatus ex terra, terra autem ex nihilo, aperte concluditur inter hominem & nihil, solam terram esse interiectam.

Præterea

A Præterea cum nos simus ex terra formati, terra autem ex nihil, *Filij sumus terræ*
quis non videt esse nos filios terræ, nepotes autem ipsius nihil? *nepotes ipsius nihili.*
Hæc est nostra progenies, hæc est nostræ nobilitatis origo & cla-
ritas. hæc sunt nostra stemmata, & antiquæ familiæ monumenta.
Hoc perpendens Eccles. his verbis exclamat: Quid superbis ter- *Eccl.10.*
ra & cinis? Ad hanc salutarem & excellentem contemplationem
nos tanquam oblitos nostri inuitat Ecclesia dicens, Memento ho- *Ecclesia.*
mo quia cinis es, & in cinerē reuerteris. Ac si diceret, accipe hanc
considerationem, quam tibi tribuo veluti clauem admirabilem,
B qua poteris ostium tui ipsius aperire, teq; ipsum intueri & pene-
trare. Resera ianuam, ingredere te ipsum, qui à te longè abes, & *Cognitio*
aspicies totam domum cinere & puluere repletam. Nec te deci- *sui quātū*
piat corporis pulchritudo & insignis ornatus, nam omnia hæc in *prosit.*
teribunt, & in puluerem tandem reuertentur. Intellige te ipsum,
quoniam hæc est prauitatis causa ignoratio sui. Et hæc verba
æqualiter dicuntur illustrissimis regibus & abiectissimis sutori
bus, magnatibus, & media plebe ac obscura progenie sumptis; *Potentio-*
quoniam nulla est hac in re inter magnos & paruos differentia, *res inter-*
imo principes diuitiarumq; copia affluentes, in acerbiores mise *dū in ma-*
C rias sæpe numero incidunt, quod non solū veterum annales, & *iores mise*
antiquitatis monumenta loquuntur, sed etiam nostra hęc tēpora *rias prola*
apertissimè testatur. Et hinc est quod illi qui torquebātur in in- *buntur.*
ferno, dicebant insigni illi tyranno & Babylonis quondā potētis-
simo regi, vulneratus es sicut & nos, nostri similis effectus es. Quæ *Isa.14.*
omnia diuinus vates tragice scripsit, non quod sic facta fuerint,
sed vt potentia hac, & pulcherrima orationis exornatione, mise
rias in quas inciderit insolentissimus tyrannus, describeret & am *Tyranni*
plificaret, qui ex amplissimo dignitatis gradu præcipitatus fuit *quo tandē*
D ad regionem illam terribilis horroris & cruciatus, æternarūque *deueniāt.*
tenebrarū detrusus. Vt figura in pariete picta, qualibet aquæ gut
ta deletur, sic mundi potentia qualibet mutatione amittitur. Et *Simile.*
vt ædificium in imo solo extructum, nec fulmine concutitur,
nec hiatu absorbetur: sic abiectus vitæ status non est maximis *Simile.*
ærumnis expositus, at res secundæ in fastigio dignitatis seculi col
locatæ, multis sunt obnoxiæ ruinis & calamitatibus. Quamobrē *Paupertas*
qui in sublimi & supremo statu constituti sunt, atq; diuitijs abun *locus secu*
dant, ne contemnant inferiores, neque despiciant, sed diligentis- *rior pros-*
sime quidem attendant quam humiliter & affabiliter se gereret *peritate.*
Christus hodierno die cum hoc cæco, quantaque liberalitate
& magnificentia, eidem largiretur quod tam instanter postu-
labat.

DOMINICA IN QVINQVAGESIMA. E

CONCIO QVARTA.

Mali nituntur impedire quæ bona sunt.

Virtus contradictiones patitur.

ASSVMPSIT Iesus duodecim discipulos suos, & ait illis: ecce ascendimus Hierosolymā. Lu.18.Mat.20. F Mar.10. Hunc quidem cęcum partim turba impediebat, partim etiam alij reprehendebant quo minus clamaret: vnde colligas quanta statim sese offerant impedimenta ei qui ex animo virtuti incumbere statuit, & quam multi conentur bona opera nostra impedire. Veruntamen quo tentant nos conturbare, eo magis proficimus si diligenter attendimus, resistendo omnibus contradictionibus sicut hic cæcus fecit. Vndè sanctificatus ille Baptista aiebat de Deo verba faciens, permundabit aream suam, & congregabit triticum iusti significantur, per paleas vero iniqui & flagitiosi. Et quemadmodum aristæ triticiue tegumenta granum opprimunt & vndique constringunt: sic impius virum iustum & pium vexat & vndique affligit. Sed vt quo arctius aristæ granum cingunt & comprimunt, eo maiori custodia illud ab auiū morsu tuentur: sic quanto acerbiores calamitates infert malus viris virtute insignibus, tanto eos clariores reddit, & ad importunas aues hoc est ad malas cogitationes arcendas munitiores. Vbi vides iniquos homines esse iustis adiumento. Non enim Deus homines crearet, quos impios futuros esse præscisset, nisi pariter nosset eos viros optimos affligendo, esse in eos vtilitatem collaturos. Nihil est enim ad laudem illustrius quam calamitas ipsa: hæc namque solet virorum iustorum nomen ad immortalem memoriam propagare: atque ita vt D. Augustinus ait, Mundi ordinem Deus tanquam pulcherrimum carmen ex quibusdam antithetis honestauit. Est autem antitheton contrapositum: ita appellatur figura ea qua contraria contrarijs opponuntur, vt apud Ouidium, frigida pugnabant calidis, humentia siccis. Xenophon ille cuius voce quasi musas locutas ferunt, qui teste Volaterrano, dictus est Musa Attica, ob eloquentiæ dulcedinem & suauitatem, in suo Oeconomico, inter opes & diuitias connumerat inimicos homines sceleratos, & ait

Matt.3. (margin, beside "fecit. Vndè sanctificatus…") G

Simile. (margin, beside "modum aristæ…")

Calamitates illustriores reddūt homines probos. H

Mali tandē præstāt vt homines meliores fiāt.

D. Aug. lib.11. ciuit. Dei.

Ouidi.

Xeno.

Volaterr.

A ait eos esse nobis adiumento, si illis vti sciuerimus. Et Plutar. librum ędidit de vtilitate quam quis potest ex inimicis comparare: *Plutar.*

Vide quomodo nouerit Deus bona multa educere ex contradictione malorum: Vide enim ante conuersionem suam qualis esset Constantinus & quam contrarius Ecclesiæ sed post conuersionem vide quanta bona Ecclesiæ contulerit tempore diui Syluestri Pontificis maximi. Tunc enim filij tyrãnorum & eorum qui Ecclesiam vexabant, conuersi sunt ad Christum, ad B eumque humiles & supplices accesserunt. Nam Magnus ipse Constantinus illustrissimus orbis imperator, templum Romæ in honorem beati Petri Apostolorum principis, à fundamentis excitauit, & pulcherrimis ac preciosissimis ornamentis muniuit & ipse suis manibus iecit fundamenta, ex quibus suis proprijs humeris duodecim corbulas terræ in honorem duodecim Apostolorum asportauit. Tunc quieuerunt Christiani, & cessarunt eorum afflictiones & cruciatus quibus ab infidelibus torquebantur. Vt enim Laban persecutus est Iacob in terram promissionis reuertentem, & Deum verum adorantem, sic scelerati homines iustos ac fideles affligunt, eosque ad cœ- C lestem patriam veram promissionis terram aspirantes ad excidium vocant. Nec est mirandum cum etiam Esau eius frater, de eius cæde cogitaret. D. Paul. in epis. ad Galat. Loquens de Isaac & Ismaele, quomodo inquit, is qui secundum carnem natus fuerat, persequebatur eum qui secundum spiritum, ita & nunc. Quid voluit scriptura significare quando dixit, oderuntque filios Israel Aegyptij, nisi impios & flagitiosos odio prosequi viros pios, virtute ac gestarum rerum gloria præstantes? Aiunt coruum pullos suos in nido existentes in prin- D cipio non cognoscere, cum eos videat plumis albis indutos, ideo eos abijcere & contemnere: at videns eos postea nigris pennis coopertos, eos nutrit & reficit & vt filios sustentat. Sic mundus eos quos videt innocentia & virtutis candore conspicuos, irridet & contemnit, his tamen fauens, qui tetris sceleribus conteguntur. At quanto acerbius impij viros pios affligunt, tanto magis illis prosunt & seruiunt. Pugnantibus in vtero Rebeccæ, Iacob, & Esau, dixit Deus eorum matri, duæ gentes sunt in vtero tuo, & duo populi in vtero tuo diuidentur: populusque populum superabit, & maior seruiet minori. Hi duo populi sunt boni & mali, per Iacob & Esau intellecti. Mali autem seruiunt bonis, non profecto obediendo,

Constant. Impera. conuersio.

Constant. Imperat. quã fuerit liberalis in Ecclesiam.

Gen. 31. Figura.

Gen. 27. Gal. 4. Exod. 1.

Simile.

Mali bonos cõtemnunt.

Gen. 25.

D. Aug: diendo, sed vexando. Ita D. August. hunc locum interpretatur. E
Simile. Vt enim vt ipse ait, paleæ in aurificis fornace seruiunt auro, illud purificando, & cũ videantur ipsum comburere, illustrius reddunt, ipsæ autem comburũtur: sic mali cum videantur bonis perniciem moliri, eos splendidiores reddunt, sibi autem ipsis excidium machinantur. Occidebant tyranni vnum martyrem: & eius sanguine rigabatur Ecclesia, eiusq; miraculis multi conuertebantur. Volẽtes tyranni, iusti famam obscurare, amplius illustrabãt, & volentes Ecclesiam extinguere, eam amplius extendebant & propagabant: quemadmodum in Exodo referunt diuinæ literæ, F Hebræos tanto magis fuisse multiplicatos, quanto durius ab Aegyptijs opprimebantur: vide diuinam potentiam & pietatem. Hi qui Ecclesiam affligebant, erantque tyrannorum filij, ad ipsam Ecclesiam postea supplices accesserunt. Quare cum Deus optimus maximus tanta bona educat ex contradictione virtutũ, ne cadamus animo in contradictionibus quæ à malis nobis fient, sed magis respirantes & animati in virtute persistamus.

Mali bonos persequẽdo, eos illustriores reddũt

Simile.

Exod. 1.

Persenerẽmus viriliter in virtute.

Vix bonum aliquod aggredieris quod non labatur in aliquam difficultatem, sed debes eam exorbere, & vltra progredi, & in excellẽtis operis proposito constanter permanere, ideo dicebat G Eccle. fili accedens ad seruitutem Dei, sta in iustitia & in timore, & præpara animam tuam ad tentationem. Cum Israëlitæ ex Babylonica seruitute reuersi, templum Dei instaurarent, fuerunt ab hostibus impedimenta illis inferentibus, vexati, & sæpenumero afflicti, sed non à sententia deiecti. Ferebant quidam homines vt ait D. Marcus, paraliticum ad Iesum, vt illi mederetur: sed non poterant accedere propter turbam. Bonum opus incipiebant, sed statim se obtulit impedimentum. Ibant piæ mulieres ad Christi monumentum cum aromatibus vt vngerent eum, at oblata est illis difficultas: quare dicebant, Quis reuoluet no- H bis lapidem ab ostio monumenti? Sed perseuerantes inuenerunt illum reuolutum. Quare in rebus arduis aggrediẽdis, danda opera est vt difficultas vi constantiæ superetur, nam vt Plato ait, difficilia quæ pulchra. vnde Aristo. ait ars & virtus in difficilibus versantur. Eodem pertinet litera Pythagoræ, discrimine secta bicorni: Et euangelicum illud de via arcta quæ ducit ad vitam, quę inquã ducit ad vitam, quæ constantia perfruitur. vt ingentes fluctus in rupem firmissimam impetum facientes volentes eam frangere, franguntur, ipsa immobili permanente: sic molesta impedimenta virum stabilem tentantia, in eumque incursionibus grauissimis irruentia maximopere profecto ipsa

Eccle. 2.
1. Esd. 4.
Num. 4. & 6.
Mar. 2.
Luc. 24.
Mar. 16.
Ioan. 20
Plat. li. 4 de repub.
Aristo.
Pytha.
Matt. 7.
Luc. 13.
Simile.

commi-

A comminuuntur, cum ille in proposita firmitudine rebus aduersantibus constans perseuerat. Id animo percipiens princeps quidam italus constantia roboratus pro insigni ferebat ingentem Petram fluctibus concussam cum litera hac, conantia frangere, frang t. Et Greg. Nazan. pro constantia Salamandrā ponit, quæ in medio igne omnia domante non solum viuit & lætatur, sed illum pęnitus extinguit. Daniel & eius socij decreuerunt abstinentiam seruare, sed obtulit se illis impedimentum, & Asphenez repugnantia at in sancti propositi constantia manentes, obtinuerunt à Malasare ne illos ad regis epulas compelleret. B

Tentationes malas superem⁹.

Insignia præclara Gra. Na.

Similitu. Danie. 1.

Fides quanta sit excellentia.

DIXIT Christus cæco fides tu āte saluum fecit: fides est porta & principium salutis, nam sine fide autore D. Paul. impossibile est placere deo: credere enim oportet accedētem ad Deū, quia est, & quod inquirentibus se remunerator sit. Necessaria est nobis naturalis ratio, sed non satis est: ratio & fides sunt veluti duæ stellæ, arctica & antarctica, quibus nautæ gubernantur. C Vt enim qui ex nostra Hispania ad indiam tendunt orientalem, immensum mare nauigantes, vsq; ad lineam æquinoctialē oculos conijciunt in polum arcticū, vbi est stella illa septētrionalis, qua reguntur, at transacta linea, stellam illam septentrionalem amittunt, & ab eius aspectu penitus discedunt, atq; alteram stellam nimirum australem in polo antarctico intuentur, qua deinceps gubernantur: sic in hac vita incæpturi sumus nauigationem nostram ducti stella rationis, & ad illam actiones nostras directuri. Sed si volumus ad cælorum indiam peruenire, opus D est nauigationi nostræ, hanc rationis humanæ nauigationem relinquere, & firmam fidei stellam intueri, illaq; nauigare, & iuxta eam opera nostra, vitæq; concursum conficere & ab eius regula nō declinare. Cum enim se obtulerint res illæ quæ humanam rationem transcendunt, & nostri iudicij limites excedunt, quales, sunt eæ quæ ad Christianam religionem, ad ecclesiæ catholicæ sacramenta, ad redemptionis humanæ mysteria, & ad alta, celestiaq; arcana conscendunt, opus est non ad rationis humanę stellam sed certissimum fidei sydus intueri, eoq; gubernari. Gētes à fide alienæ ideo ad cælorum portum accedere non possunt, quin potius in mundi mari obruuntur, quia vnam tantum habent stellam, nimirum rationem naturalem: quamuis enim quis fidem habeat, si tamen est peccato mortifero astrictus, non

Heb. 11.

Similitu.

Polus arcticus & antartic⁹ dicuntur ratio naturalis, & fides.

à fidei polo nunquā debemus recedere.

Sensus & ratio naturalis ob tēperent fidei.

prodérit fides ad æternã salutem consequendam. Fides qua vi- E
Gal. 5. tã æternã mereamur, ea est, quæ vt ait Apos. per dilectionẽ operatur. Nã ipse ait, si habuero omnẽ fidẽ, ita vt mõtes transferã,
1. Cor. 13. charitatẽ autẽ non habeã, nihil sum. Hoc quidẽ est quod ait D. Iacobus Apos videtis quod ex operibus iustificatur homo, &
Iacob. 2. nõ ex fide tantum: loquitur de secunda iustificatione, de qua ait D. Ioã. in Apo. Qui iustus est, iustificetur ad huc, & sanctꝰ sancti
Apoc. 22. ficetur adhuc. Ex operibus enim adiuncta gratia meremur salutem, & iusti nominamur Nec repugnat hæc D. Pro. sententia, pauli doctrinæ, qui in epis. ad Rom. ait hominẽ nõ iustificari ex F
Rom. 11. operibus: ibi enim loquitur Apos. de prima iustificatione, quan
Apo. 22. do peccator ex impio fit iustus per Dei gratiã: Iacobus autem loquitur de secunda iustificatione, de qua loquitur Ioannes in
Quomodo intelligatur illud, nõ iustificatur homo ex operibus legis Apo. D. Paulus errorem Iudæorum refellit, qui se meritis bonorum operum gratiam Euangelicam arbitrabantur obtinuisse, asserentes non esse ad Euangelium recipiendos gentiles, qui fuerãt idolorũ cultores, & in opera legis veteris nõ incubuerãt, Apos. autẽ docet nõ iustificari hominẽ ex operibꝰ fidẽ & primã iustificationẽ præcedẽtibus, sed ex Dei gratia. Sed quoniã erãt nõ nulli qui ex hac Pau. doctrina perperã intellecta, bona opera G
Iaco. 2. contẽnebãt, & solã fidẽ ad vitam æternã cõsequendam satis esse affirmabant, voluit illis D Iaco. veritatem illius doctrinæ beati
Iaco. 2. Pau. ostendere, asserens hoc de prima intelligi iustificatione, nõ autem de secunda: nam si post primã iustificationem quis bona
Galat. 5. opera reliquit, seq; sceleribus cõtaminauerit, amittet gratiam manẽte fide, quę sine operibus mortua est. Fides nostra debet esse charitate formata, quæ vt ait D. Pau per charitatẽ operetur: nã quemadmodũ gladius debet esse in manu, & nõ in arca, vt valeas de inimicis cõsequi victoriã, sic fides non sat est vt sit in anima, sed debet esse in manu, vt eius operibus in charitate funda- H
Iacob. 1. tis, vincas inimicos animæ, & de illis mirabiliter triumphes. Vnde ait D. Iaco. estote factores verbi, & non auditores tan-
Simile. tum, fallentes vosmetipsos. Vt enim qui incidit in fluuium quãuis optime natandi artẽ norit, si tamen nec brachia mouet,
Fides cõsocietur operibus. nec manus, nec crura, statim obruitur, & mortuus in profundum decidit, sin autem natat, eripitur; sic qui in sola fide nixus, virtutis actiones reliquerit, in profundissimũ barathri gurgitẽ mergetur, qui autẽ manus, pedesq; agitauerit, illisq; tempore suo lo-
D. Greg. in Euan. hom. 20. co vsus fuerit, & fidei coniunxerit opera charitatis, hic incolumis exibit in terram, & portum æternæ securitatis obtinebit. Fortasse vnusquisq; apud semetipsum dicat, ego iam credidi,

salnus

A saluus erit: verum dicit, si fidem operibus tenet: viua enim fides
est, quæ in hoc quod verbis dicit, moribus non cōtradicit. Hinc *ad Tit. 1.*
est enim quod de quibusdam falsis fidelibus Pau. dicit: Qui con- *1. Ioan. 2.*
fitentur se nosse Deum, factis autem negant. Hinc Ioan. ait, qui *Reipsa*
dicit se nosse Deum, & mandata eius non custodit, mendax est. *præstemus*
Quod cum ita sit, fidei nostræ veritatē in vitæ nostræ considera- *quod in*
tione debemus agnoscere: tunc enim veraciter fideles sumus, si *baptismo*
quod verbis promittimus, operibus complemus: in die quippe *polliciti*
baptismatis omnibus pompis abrenuntiare promisimus: itaq; *sumus.*
B vnusquisq; vestrum ad considerationem suam mentis oculos re
ducat, etsi seruat post baptismum quod in ipso spopondit, cer-
tus iam quia fidelis est gaudeat.
Quemadmodū ignis recordatio corpus nō calefacit sic fides sine *Similitu.*
charitate nō operat̄ in anima cognitionis omnē illuminationē. *Iacob. 2.*
Quod autē fides ad salutē non sufficiat, Christi etiam discipulus
ostendit scribens, tu credis quia vnus Deus est, dæmonia etiam
credunt & horrescūt. Si ergo fides sola sufficeret, multitudo dę
monum perire non posset. Quare oportet ad fidem opera chari
tatis accedere. Qui sic facit, is & in Christo per fidem sic manet,
C & verba eius in corde suo conseruat, Quemadmodū cæteræ vir *Simile.*
tutes sine charitate mortuæ sunt (ab ea enim & vitam, & me-
rendi vim accipiunt) ita etiam fides ipsa sine charitate neque
spiritualem vitam, neque salutarem acrimoniam & meriti di- *D. Aug.*
gnitatem habet. Hinc D. Augustin. Fides inquit sine charita- *D. Cypri.*
te potest esse, sed non prodesse. D. quoque Cyprianus, creden *Fides de-*
ti inquit præmium datur, si quod creditur operatur. Fides *bilitatur*
non amittitur communibus peccatis quæ committimus, de- *frequētia*
bilitatur tamē eorum frequentia. Vt enim arbitrij nostri liber- *peccatorū*
tas peccatorum multitudine debilitatur, quamuis non extingua *Hæretici*
D tur (semper enim liber ad peccandū vel nō peccandū, homo ma *fidē amit*
net) ita fides quo magis homo delinquit, & peccata peccatis ad *tunt.*
dit, hoc magis obscuratur & impeditur, nūquā tamē, nisi hęresis *Cū fides*
perfidia intercidit. Qua de causa huiusmodi fides peccatis im- *nos doceat*
pedita, à Iacobo Apost. mortua nominatur. Quid ergo mirū si *talia esse*
quod mortuum est, vim illā & acrimoniā, quā dum viueret habe *parata præ*
bat, amiserit? Hoc igitur in causa est fratres, cur tam multi fide- *mia, tales*
liū, qui fidei lumine instituti, imperuestigabiles cęlestis glorię di *q; punitio*
uitias, & sempiterna gehēnæ supplicia, pijs & improbis cōstitu- *nes, cur*
ta, & rationē de tota vita ad verbū vsq; otiosū esse reddēdā fir- *ita dissolu*
missime credunt, flagitiose tamen viuant, quia quamuis harum *te viui-*
rerum fidem habeant, mortuam tamē habēt: quæ vitalē illā vim *mus.*

quam

Non sim' aduersus Deum ingrati. quam antea habet, amisit. Non igitur tam negligenter viuere deberemus, cum habeamus Deum tam nostræ salutis studiosum. Si enim leones, si tygrides, si serpentes in benefactores suos & obsequentes grati sunt & beneuoli, cur nos huiusmodi saltem feras non imitabimur? E

Grati simus erga Deum, & homines.

GRATVM sane se hic cæcus exhibuit, siquidem vt ait Euangelium, sequebatur illum, magnificans Deum, laudabat quidem Deum mirifice pro tanto aspectus beneficio, & omnibus beneficia diuinitus accepta prædicabat. Quoniam Aegyptij fuerant in Ioseph ingrati, qui in eos immortalia contulerat beneficia, voluit Deus vt in mari rubro perirent, & tumulus ille frigidus & inquietus qui eorum corpora contegebat, eorum etiam gloriam obrueret. Quemadmodum luna accipit lumen à sole, & ipsa eum obscurat & eclypsat, sic ingratus eum à quo beneficijs cumulatus fuit, odio prosequitur eius nominis splendorem eripiens, & tenebras offundens. Pestilentes sine dubitatione sunt homines ingrati, qui in eos quos deberent laudibus celebrare, & relatis gratijs ingenti obseruantia colere, ventos excitant, inuidiáq; conflant, eos maledictis vulnerantes & odio prosequentes. Et quamuis eis nulla inferant detrimenta, nóne scelus est nefarium, esse beneficiorum acceptorum penitus immemores? vt sturni cateruatim volantes tédunt in olíueta, vbi eorum fructu aluntur, sed finitis & consumptis oleis, ipsi statim discedunt & oliueta relinquunt, eorum obliti quorum pabulo fuerant sustẽtati: sic ingrati homines dum ope, fauoreq; aliquorum egent, eos visunt & obseruant, & acceptis optatis muneribus, quorum memoria illis statim excidit ex animo, recedunt, eosq; quos perpetua deberent obseruantia venerari, contẽnunt & aspernantur. Volens Apost. ostendere fore vt homines essent perditissimi, ait: erunt ingrati, scelesti, sine affectione. Malum medicum defertur honorifice ad mensam magnatis, vt eius succo nonnulli cibi condiantur, at extracto succo proijcitur in solum: simillime multi cum succum habent, cum prospere vitam degunt, magni æstimantur, at vbi carent succo, postquam in calamitates incidunt, etiam ab his in quos beneficia contulerant, deijciútur, & pro nihilo putantur. Vide ingratorum hominum impietatem. Si erga homines sumus gratum animum ostensuri, quanto magis erga Deum? Qui Dei beneficiorum obliuiscitur, non so-

Margin notes: F (beside "Euangelium"); *Exod. 1.*; *Gene. 41.*; *Similitu.*; G (beside "laudibus"); *Ingratitudo detestabile vitiũ.*; *Simile.*; *Ingrati quales sint*; H (beside "recedunt"); *2. Tim. 2.*; *Similitu.*; *Grati simus erga Deum.*

A non solum ingratus, quod ipsum graue est sed etiam impius appellatur. Id intuens animo Apos. gratias inquit agentes semper pro omnibus. Et ad Col. 3. cap. grati estote. Et alibi, in omnibus gratias agite. *Ephe. 5.* *Col. 3.* *1. Thessa. 5*

Impij quidem parui faciunt diuina, sicut faciebant pessimi illi duo Dathan & Abyron, qui dixerunt sancto Moysi, nunquid parum est tibi quod eduxisti nos de terra quæ lacte & melle manabat, vt occideres in deserto, & vt nostri dominatus esses? Reuera induxisti nos in terram quæ fluit riuis lactis & mellis, & dedi B sti nobis possessiones agrorum & vineaſ, an & oculos nostros vis eruere? Hoc quidem per ironiam dicebāt: ac si dicerēt, promisisti nobis fertilem terram, & dedisti desertum. Idē dixit vniuersus populus ad Moysen & Aaron vt scribitur in Nume. Dicens, quare nos fecisti ascendere de Aegypto, & duxisti in locū istum pessimum, qui seri non potest, qui nec ficum gerit, nec vineas, nec malogranata? ô generatio peruersa, quam male compensabas tantis viris accepta beneficia, qui tam sæpe prote vitā in discrimen vocauerant, tum etiam Deo qui tam liberalis erga vos extiterat! Si enim in deserto tales præbet vobis cibos, quid C in ipsa terra promissionis facturum existimatis? Aequum sane erat cum his vestris populi ducibus vos reuerenter gereretis, & cum Deo pietatem maximam & obseruantiam ostenderetis. *Num. 16.* *Num. 20.* *Ingrati non bene cōpensant accepta beneficia.*

Magna quidem fuit Aegyptiorum ingratitudo erga Ioseph, quod scilicet tā cito obliuiscerentur tanta beneficia in regnum & prouincias omnes collata ab ipso. Talis compensatio ab ingratis solet benefactoribus exhiberi. Vnde vulgo dicitur quod qui communitati seruit, nulli seruit Hinc fit vt principes ipsi tā liberales in benefactores esse soleant, cum videant fore vt successores forte obliuiscantur huiusmodi beneficia. Si Assuerus qui D tam singulare beneficium à Mardochæo acceperat, tā cito illud obliuioni tradiderat, quid miraris quod tota communitas sit tibi ingrata? Præceperat Deus in Exodo vt agnus noctu mādncaretur, si quidē tali hora singulari beneficio diuinitus Hebræi affecti fuerant. Vult igitur Deus vt nostra gratitudo sit omnibus ornamentis & circunstantijs ornata; pęnam autem mortis incurrebant qui hoc non præstabant. Vnde textus ait, exterminabitur anima illa de cætu Israel: vide quam atrox sit delictum ingratitudo, si quidem tali plectebatur pæna. Solebant olim viri pij cū insigne aliquod beneficium diuinitus accepissent, componere & cantare canticum aliquod in quo numerabant diuina beneficia cum suis circunstantijs. Vnde in Exo. dicitur: Tunc cecinerunt *Exod. 1.* *Nemini seruit qui cōmunitati ministrat.* *Hesthe. 6.* *Exod. 12.* *Gratitudo omnib⁹ ornetur circunstantijs.* *Exod. 15.*

runt Moyses & filij Israel canticum Domino. Nec solũ in maxi E
1. Reg. 2. mis & cõmunibus beneficijs hoc faciebãt, verũ etiã in particularibus sicut fecit Anna Samuelis mater. Nos vero eius naturę tã peruersæ sum⁹ vt neq; pro cõmunib⁹, neq; pro particularib⁹ be-
Iudicũ. 5. neficijs gratias agam⁹. Cãticũ edidit Debora ꝓ victoria parta:
Luc. 1. itẽ Zacharias pro nato sibi filio: Dauid insuper ad singula beneficia statim psalmos cõponebat & gratiarũ actiones. Nos vero multa quotidie accipim⁹ beneficia, & nũquã gratias agimus. Sumus quidẽ vsq; adeo ingrati vt quærat Deus testes quib⁹ an-
Exod. 17. nũtiet beneficia quę nobis quotidie largitur. Vnde dixit in Exo- F
do ad Moysen, tolle tecũ de senioribus Israel, vt saltẽ præ verecũdia tãtorũ testiũ nõ simus ingrati. Nõ igitur debemus ingratitudine vti tot, tãtisq; collatis beneficijs: vnde Propterea existimo ꝙ Moyses testaretur cælũ & terrã, tũ etiã alij Prophetæ. Hoc etiam
Iosue. 24. præstitit Iosue cũ dixit: ecce lapis iste erit nobis in testimoniũ, quia ipse audiuit omnia eloquia Dñi, quæ locut⁹ est vobiscũ, & erit cõtra vos in testimonium, ne forte negetis. Ingrati Hebręi
Num. 14. dicebant simulatq; se in aliqua afflictione constitutos videbant, vtinam mortui essemus in terra Aegypti. Sic solẽt ingrati com-
Differentia inter gratos & ingratos. pensare accepta beneficia. grati vero beneficia quæ acceperunt, G etiam amplificant, & ita se indignos illis iudicant, ingrati vero contra faciunt. Solet Deus ingratos varijs modis punire, interdum quidem eos punit vt beneficia non numerent, aut gratias pro eis non agant. Cæterum quãdo vult eos acrius punire, ita punit, vt nec oculos ad videndum ipsis concedat, neq; mentem
Isa. 6. item ad cognoscẽdũ. Vnde Isa. ait, audite audiendo, & ne intelligatis, & videte vidẽdo, & nõ cognoscatis: excæca cor populi hu-
Punit Deus ingratos. i⁹, & aures eius aggraua, & oculos eius claude, ne forte videat oculis suis, & auribus suis audiat, & corde suo intelligat, & conuertatur, & sanem eum. Sed vsquequo Domine? Donec inquit H desolentur ciuitates absq; habitatore, & domus sine homine, & terra desoletur desolatione.

FERIA QVARTA IN CAP: IEIVNII. CONCIO PRIMA.

Glo. Ord. in Matt. CVM *ieiunatis nolite fieri sicut hypocritæ tristes.* Matt. 6. fictã virtutis speciẽ prohibet, nõ virtutẽ. Bonum est ieiunio pro peccatis tristes esse ad pœnitentiã & humiliare ani-
Psal. 50. mam nostrã. Vnde Psal. cor cõtritũ & humiliatum Deus non despicies: tristitiã autẽ hypocritarũ quæ pro laude ducitur

ab

A ab ipsis, prohibẽt: vnde nõ ait simpliciter, nolite ieiunare, sed ad dit sicut hypocritæ tristes. Vnde Lyra ait. excludit intẽtionẽ vanæ gloriæ ab operibus pęnitẽtię dicẽs, cũ ieiunatis. *Nolite fieri.* Id est ipsa vultus tristitia nolite ostẽdere ieiuniũ. Hypocritæ quidẽ sunt repræsentatores alterius personæ, qui nõ virtutibus studẽt, sed fauorẽ vulgi quærunt, vt ait interli. Vnde Ber. ait, non omnimodã nobis tristitiam interdicit, sed eã quæ in facie est corã hominibus: alioqui enim cor sapientis vbi tristitia, dicit Eccle. Et Paulũ quoq; discipulos contristasse non piget, pro eo quod B contristati sunt ad salutẽ. Nõ est enim talis tristitia hypocritarũ, quæ non in corde, sed in facie est. Nota autem quod dixit, nolite fieri sicut hypocritæ tristes, id est fingi.

Lyra. in Matth. Glo. int. in Matt. D. Bern. serm. 1. in cap. ieiun. Eccle. 7. 2. Cor. 9.

Noli obseruare faciem tuam more hypocritarũ: obscuratur quidem facies cum internus affectus externa specie velut incrustamento quodã inducto tegitur, & mẽdacio ceu velo obtento celatur. Siquidẽ hypocrita dicitur histrio, qui in theatro personam sustinet alienã, sæpe profecto heri, cum sit seruus, aut regis, cum sit priuatus: itidẽ in hac vita pleriq; vitam suã velut in C proscenio ad ostentationem cõponunt, aliud in corde gerentes, aliud in specie hominum oculis præseferẽtes, vt ait Basilius. Idẽ etsi diuersis verbis ait Ambro. dicens: ideo dixit hypocritas, quoniam simulatione alienam personam induant, sicut in scena qui tragædias agunt, pro eorum dictis quorum personas gerũt, mores suos excitant, vt aut irascãtur, aut mæreãt aut cãtẽt. Affectãt enim isti vt ieiunare videãtur hominibus magis quã Deo.

D. Basil. in hom. de ieiun. land. Simile. Ambr. li. de Elia & ieiu. c. 10. Simile.

Si faciei corruptio est propter inanem gloriam, ait Chrys. pallidum apparere quemquam, quidnam dicendum est de fucis atq; picturis corrumpentibus facies fæminarum, in perditionem iuuenum lasciuorum? Nam hi quidem qui ostentant D pallorem ieiunij, semetipsos tantummodo, hæ vero & se ipsas, & eos à quibus videntur interimunt: propterꝗ vtrãq; pestẽ multo cũ studio oportet effugere. Et alibi dicit idẽ sanctus, vana carnis natura quemadmodum primũ difficilis est ad benefaciẽdũ, ita etsi benefeceris facilis est ad iactãtiã boni operis: Propterea & in hac parte nos instruit dicens, cum ieiunatis. Et attendite ne iustitiam vestrã faciatis coram hominibus: vt bonũ vestrũ non ad ministerium vanitatis proficiat, sed ad vsum salutis: cõcupiscentia vanæ gloriæ non solũ seruos diaboli, sed etiã seruos Dei & viros fideles impugnat, magis autẽ seruos Dei q̃ seruos diaboli. Vbi enim res agit gloriosa, ibi facili⁹ locum inuenit gloriationis occãsio. Itẽ alibi ait, ꝓpter futurã spẽ soli Dño ieiune-

Chrys. in Matt. ho. 31. D. Chrys. in nõ absol. hom. 13. Chrys. ex var. in Matt. locis h. 10.

iunemus, à quo expectamus humilitatis huius deuotæ mercedē E nam qui ita ieiunāt vt magis hominibus quā deo placeāt, habēt quidem laborem de corporis afflictione, sed per inanem gloriam mercedem laboris apud Deum habere non possunt.

Leo Papa de ieiu. septimi mensis ser. 3. Hortamur vos ait S. Leo Papa, vt vnuiquisque secūdum mensuram possibilitatis quam accepit à deo, in bonis operibus enitescat, quia & inimici nostri qui nostra sanctificatione torquentur, in his rebus quas ad maiorem obseruantiam nobis disposítas esse nouerunt, vehementius sæuiunt, & subtiliore insidiantur astutia, vt alijs immittendo metum inopiæ de largitatis expēsis, alijs immittēdo tristitiam de labore ieiunij, complurimos à consortio huius deuotionis abducant. Contra quas tentationes dilectissimi vigilet in nobis pij cordis intentio, & à Christianis membris cogitationes diffidentiæ repellantur. F

Tristes. Qui tristatur suorum recordatione peccatorū, vel de *Radulph. Arden. super Mat.* alieno malo, vel de dilatatione patriæ cælestis, bene cōtristatur, ait Radulphus. Hypocritæ vero vel non tristantur, sed tristitiam simulant. Vel si tristantur, simulant intentionem, quia simulāt se ex bona intentione cōtristari, cum de dilatione potius vanę gloriæ quam desiderant tristētur. Hoc quidem vt ait S. Thomas, nō *D. Thom. in Matt.* G solum prohibet non facere, sed velle, quia in voluntate radix merendi & demerendi est. Vnde dicit, nolite fieri. Hinc & Isido. Su *Isido. super Amos.* per Amos ait, qui à cibis abstinent, & mala agunt, dæmones imitantur, quibus culpa adest, & cibus abest. Dominus noster virtu *Maximus episco. in hom.* tum spiritualium retributor, ait Maximus, sacratam nobis perfectamq; dedit regulam ieiunandi dicens, cum ieiunatis: non enim deo ieiunat sed hominibus quicunq; ostentatione ieiunij sui, gloriam requirit humanam. Non quidem vult disciplinæ cælestis magister, irreligiose agi, quod fieri pro religione præcipitur, nec patitur inuocantium se laborem quibus æternam parat H *Ioan. Maio. in Ma.* mercedem, infructuosa iactantia perire. Cæterum audiui, ait grauis quidā doctor, nonnullos mendicantū exquisitis quibusdam herbis membra sua deformare, vt morbosi videantur: sic *D. Augu. de ser. do. in monte lib. 2.* voluptuosi hypocritæ suis verbis facere solent, vt quasi personati suam fabulam ieiunij agant. In hoc autem Euangelio maxime aduertendum est, ait Aug. non in solo rerum corporearum nitore atq; pompa, sed etiam in ipsis sordibus luctuosis esse posse iactantiam, & eo periculosiorem, quo sub nomine seruitutis *D. Augu. ad fra. in ere. ser. 41* Dei decipit. Et alibi ait: est fratres quoddam ieiunium commendabile, & quoddam damnabile: damnabile quod vidēt homines & fit propter homines, cōmēdabile quod solū propter Deū fit.

Sicut

A *Sicut hypocritæ*. Hypocrisis ait Chrysologus, subtile malum, secretum virus, venenum latens, virtutem fugans, tinea sanctitatis: aduersa omnia nituntur vocibus suis, armis suis pugnant, impugnãt palã, vnde & cauentur tam facile quam videntur: hypocrisis secura simulat, fallit prospera, curiosa mentitur, & crudelitate virtutes trũcat mucrone virtutum: ieiunium ieiunio perimit, oratione orationẽ euacuat, misericordia miserationẽ prosternit. Hypocrisis cognata febris, frigido poculo propinat ardorem: quod corporibus est hydropis, hypocrisis animabus hoc B est: hydropis bibendo sitit, hypocrisis inebriatu sitit. *D. Chryso log. ser. 7.*

Nolite fieri sicut hypocritæ tristes. Vereor ne hinc perperam perditi homines putent esse maximum vitæ solatiũ, quamuis vitiosi sint, si modo longissime ab hypocrisi absint. Quid quęso iuuat te ab hypocrisi abesse, si cæteris vitijs & criminibus sis ob noxius? Quid absurdius quã vt hypocrisim fugias, scurrã agere? præsertim cum is qui vetuit ne iustitiam nostram faceremus corã hominibus, idẽ etiã præceperit dicẽs, sic luceat lux vestra &c. aliud est enim bona opera facere vt humanam gloriam aucuperis, aliud vero vt bonorum omnium autorem glorifices. *Lu. Gra.* *Matt. 5.*

C *Exterminant enim facies suas, vt appareant hominibus ieiunantes*. Illi facies exterminant qui quãdã tristitiam extra modum solitũ aliorum demonstrant, ait Lyra, vt religiosi prę cęteris appareãt. Vel aliter, sicut fiunt quandoq; vnguenta ad decorandum faciẽ, quibus vtuntur mulieres ad simulandum pulchritudinem, ita fiunt vnguenta, ad exterminandum prædicto modo faciem, & forte talibus vtebantur ad simulandum pænitentiam. ò miseri ait Greg. qui affectantes laudes hominum, in semetipsis dissipãt fructus laborũ, cumq; se ostendere alienis oculis appetunt, damnant quod agunt: quos nimirum maligni spiritus cum ad iactan D tiam prouocant, eorum opera captiuantes denudant. Noli obscurare faciem ait Basi. qualis es, talis appare. Ne te ipsum trãsfigures in habitum tristem ac tetricum, hinc laudem & gloriã aucupans, si videare sobrius & temperans: nam quæ gerũtur ad præsentem ostentationem, ea nequaquam porrigunt fructum in seculum futurum, sed ad hominum laudem detorquentur. Proinde hilariter curre ad ieiunij domum. Non est tutum, ait Hugo Car. labijs hominum committere gloriã suã, arcæ vtique sine sera & clauernã si ponit in os meũ, non iã in tua potestate, sed in mea est potestate, cũ meo libito possim laudare te, vel derogare tibi. Quẽadmodũ ergo Esther regina, ait Diony. Cart. tristẽ animũ celauit vultu iucũdo, sic hypocritæ animũ celãt facie męsta. *Lyranus.* *Simile.* *D. Greg. li. 8. mor. ca. 37.* *D. Basil. ho. de lau. ieiun.* *Hugo Car. in Matth.* *Diony. Carthu.*

Q Amen

Amen dico vobis receperunt mercedem suam. Quicunq; pro virtute E
D. Greg. quam agit, humanos fauores desiderat, ait Gregor. magnum
8. Mor. meritum vili pretio venale portat. Vnde enim cæli regnum
cap. 28. mereri potuit, inde nummum transitorij sermonis quærit
Chry. in vili ergo pretio opus vendit, quia magna impendit, sed minima
non abso. recipit. Delectatio illa laudis ait Chrysost. tandiu sentitur,
hom. 15. quamdiu auditur, mox autem vt aures transierit, transit & de-
Simon de lectatio laudis. Ex his quibus possumus mercari cælestia, perfun
Ca. li. 10. ctoria & terrena nancisci, quid huic dementiæ possit æquari,
cap. 36. penitus non inuenio. Væ autem accipientibus in hac vita de F
Clau. Gui. virtute mercedem. Venati sunt isti, ait Claudius, suo la-
in Matt. bore auram popularem, auram ergo & ventum habent, hoc est inanem & vanam rem, nempe rumusculum apud homines instar auræ inanescentem, nam cum laudantur ab hominibus, totum acceperunt ab hominibus.

Abulen. *Tu autem cum ieiunas, vnge caput tuum, & faciem tuam laua:* Ita
in Matt. erat consuetudo in terra Chanaam, ait Abulen. Partim propter colores, partim propter iucunditatem, quod tam viri quidem quam fæminæ, oleo capita vngebant. Lauemus facies lachrymis cum ieiunamus, & caput vngamus, nempe Christum G
D. Augu. ait August. qui caput est cunctorum Vngemus autem oleo mi-
ad fra. in sericordiæ, eleemosynas dando, & verba contritionis claman-
ere. ser. 41 do, peccauimus Domine, sed miserere: facies animæ conscientia intelligitur: proijce ergo abste auaritiæ sordes, ait
D. Chrys. Chrys. periurij stercora, malitiæ putredinem, & lauasti faciē,
in non ab id est conscientiam tuam, aqua Prophetica; de qua dicebat Isa.
so. ho. 15. lauamini, & mundi estote. Item caput tuum Christus est: sitientem pota, esurientem ciba, algentem vesti, & sic oleo mi-
Isa. 1. sericordiæ vnxisti caput tuum id est Christum, qui clamat
Matt. 25. in Euangelio dicens quia quod vni ex minimis istis fecistis, H
D. Chrys. mihi fecistis. Hoc quidem ita fieri debet, vt dicit idem San-
ex va. in ctus alibi, vt si fieri possit, opus religiosi ieiunij, & ipsius cor-
Matt. lo- poris atque animæ afflictionem, vultus hilaritate velemus.
cis ho. 10. Nam sanctissima Iudith cum magno mærore pro populo esset
Iudith. 9. afflicta, post solennitatem triduani ieiunij capite vncto & lo-
& 13. ta facie, ita internæ afflictionis tristitiam texit, vt simulato gaudio lætari hostibus videretur: ac sic ieiunium vultus lætitia texit, & de hoste triumphum ipsum victoriæ reportauit. Similiter Esther sanctissima dum lota facie & capite vncto post triduanum ieiunium intelligi à rege potuit, Aman illum populi sui inimicum iniquissimum interemit. Quid de Daniele &

tribus

A tribus pueris dicemus? Qui in tanta abstinentia, inter tot, adolescentes qui cibis regalibus pascebantur, soli vultu cæteris gratiores inuenti sunt? *Danie. 1.*

Intelligendum est ait August. hoc præceptum vngendi caput & faciem lauandi, ad interiorem hominem pertinere. Vngere ergo caput, ad lætitiam pertinet, lauare autem faciem ad munditiam: & ideo caput vngit qui lætatur interius, & mente atq; ratione: *Vnge caput tuum*, iuxta ritum prouinciæ Palestinæ, ait Hiero. loquitur, vbi diebus festis solebant vngere capita, precepit ergo vt quando ieiunamus, lætos & festiuos nos esse monstremus: *Ne videaris hominibus*. Non prohibet simpliciter videri, & inde laudari. *Sed patri tuo qui est in abscōdito*. Isa, Vere tu es De' absconditus. *Reddet tibi*. Sap. 10. Reddet Deus mercedem laborū sanctorum suorum. *Et pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi*. Quid est quod opus nostrum ait Gre. & ita faciendum est ne videatur, & tamen vt debeat videri præcipitur, nisi quod ea quæ agimus & occultanda sunt ne ipsi laudemur, & tamen ostendēda sunt vt laudem cælestis patris augeamus? Vnde fit plerunque vt bonum opus & in occulto sit, cum fit publice, & rursus in publico, cum agitur occulto. Non solum ieiunium, ait Claudius sed omnis Christianorum vita hoc scopo & fine instituenda est, vt tantum oculis Dei pateat & accepta sit. Impij oculos quidem cum suo rege mundo habent.

B C (margin section letters)

D. Aug. de ser. do. in mon. lib. 2. D. Hiero. lib. 1. in Matth. Hugo Car. in Matth. Isa. 45. Sap. 10. D. Greg. 3. par. pasto. admo. 36. Matt. 5. Claud. Gui. in Matth.

Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, vbi ærugo & tinea demolitur, & vbi fures effodiunt & furantur: Aerugo metalla consumit, ait Glossa, tinea vestes, quod ab his intactum est, tollunt fures, his tribus modis omnis auaritia condemnatur. Omne quidem terrenum vel ærugine consumitur, vt aurum & argentum: vel putredine & vermibus soluitur, vt vestes, vel quod ab his immune est, à furibus tollitur, vt lapides pretiosi. Quid tam paternum, ait Chrysologus, quid sic veniens de amore? Quod tam prouidum de charitate consilium? Nil tibi perire vult, qui tua in thesauris cælestibus uult reponi. Quam securus dormit, qui Deum suorum meruit habere custodem. Mala depositaria terra, ait grauis quidam auctor, in qua repositum depositum, patitur ab omni corporalium genere detrimentum: ab insensibili, vt est ærugo, & à sensibili, vt est tinea, a rationali, vt sunt fures.

D (margin section letter)

Glo. ordi. in Matt. Petrus Chrysolo. serm. 7.

Thesaurizate vobis thesauros in cælo, vbi nec ærugo, &c. Hos vermes non existimes debiles esse, hi siquidem vermes sunt, tēpus, *Gorra. in Math. Suarez in Matth.*

dies & horæ, & ipsa minutissima momenta temporis. Quid ita E
silenter surripit, & vita spoliatum hominem nudum in terram
deijcit, atque tempus? Cuius si spatia quæres, verius id quod
deficit enumerabis, quam quod existit. Nam si quis te percon-
tetur, heus tu bone vir, quot habes annos ætatis? Si vere quidé
sic interroganti respondere velis, non dices. annos natus sum
quadraginta, imo quadraginta mihi desunt anni. nec respon-
debit alius commode quinquaginta se habere annos, quos iam
non habet, nullum enim habemus annum præsentem, non men
sem, non diem, non horam, vt hinc iam verissime Aristo. sensis- F
se credam, cum dixit, de tempore non habemus nisi nunc, quod
sane nunc vix dum prolatum cecidit, euanescitq; , vt nusquam
ad nos redire, nec etiam nos ad illud transire liceat vnquam.
ô valde caduca & labilis ætas! ô vermis & tinea, cui nec reges
resistere possunt. Quod si etiam furem mortem intelligas, non
Heb, 9. abs re erit. Nam quis viuẽtium è manibus mortis euadit? Quis
non ab illa correptus, quis non prostratus fuit? Statutum qui
dem est hominibus semel mori, vt ait Apost. Optime igitur con
sulit Iesus, ne thesauros nostros reponamus in loco temporis
Eccl, 29. transeuntis, vermibus obnoxio. In cælo quidem reconditur G
quidquid in vsum pauperum erogatur, dicente scriptura, qui
dat pauperi, deo fæneratur.

Et vbi fures non effodiunt, nec furantur. Si thesaurus est ti-
Pau. de bi in cælo repositus ne crede solum in cælo, sed in ipso Deo,
Pa. in in ipso Dei sinu, in ipso corde Dei thesaurum collocatum.
Matth. ô quam vere tutum locum habent opes tuæ! quis poterit
eis incommodare? sed ô miseriam! peccatum est quod no-
bis eas auferre è sinu potest Dei. ô longissimos & rapacis-
simos vngues peccati, qui ad cælum pertingere, & à deo the-
sauros nobis nostros rapere possunt! *Vbi est enim thesaurus tuus,* H
D. Chrys. *ibi est & cor tuum*. Qui collocat thesauros in terra, ait Chry-
in hom. ab sost. Non habet quid speret in cælo. Vt quid enim aspiciat in
so. ho. 15: cælum, vbi nil repositum habet? Hoc non solum de pecunia,
D. Hiero. ait Hie. sed etiam de cunctis passionibus sentiendum est; gulosi
lib. 1. in Deus venter est, ibi ergo habet cor vbi est thesaurus: luxuriosi
Matth: thesaurus libido est, lasciui ludicra, amatoris lasciuia, eiseruit
Clau. Gui. deniq; vnusquisq; quo vincitur: nomine thesauri ait Clau. in-
in Matt. telligitur in hoc loco quidquid fuerit in quo spes tota reponi-
Caiet. in tur, cui & præcipue in quo animus conquiescit. Et alius grauis
Matth. autor ait, valde certe degeneras, si cor, hoc est immortalem ani
mum cuius est velle & prouidere de thesauro, in terra figis.

Cum

A Cum videmus medicum ipsum magna diligẽtia applicare varia pharmaca, intelligimus sane vehementer periclitari infirmum,& ad mortem tendere. Hodie quidem videmus sanctam matrem Ecclesiam nobis diuersa medicamina adhibere, aufert enim nobis cantica lætitiæ, nudat altaria vestimentis iucunditatis,& operit veste lugubri, organa adimit, vestes promit nigras, ministros pauperrime vestit, cantica inducit tristia: nostra capita cinere aspergit dicens quod puluis sumus,& in puluerem reuertemur. Abs q; dubio, infirmitas nostra ad mortem tẽdit, cũ B Ecclesia mater nostra tot applicet remedia: nã si mille haberet linguas, his omnibus nobis hodiernam inculcaret epistolam, dicens, conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, fletu, & planctu.

Simile. Miserabile maxime est peccatũ, quoniã ad illud curandum tãta ab Eccles. adhibentur pharmaca.

Ioel. 2.

Dic obsecro mater Ecclesia, non ne satis erat dicere quod mortales sumus, & quod recordaremur nos homines esse, si quidem dictum sapienti sat est: Sed potius dicis quod sumus puluis, & in puluerem conuertendi? Videntur superuacanea tot exteriora signa, cum pauca suffecissent verba. Verum id quidem est, si tales essemus, quales esse debebamus, nobis etiã pau- C ciora sufficere: sed tamen cum negligentes simus, etiam pluribus adhuc egemus verbis: si quidem nisi res ipsas oculis videamus,& manibus tractemus, vt præsens nos obiectum moueat, ita frigidi sumus, vt nil moueamur,& nullum reportemus fructum. Vnde factum est vt non dixerit Hieremiæ vt populum solis verbis moneret, sicut fecit cum Isaia cum dixit Isa. 30. vt moneret populum, quod propter eorum peccata comminuetur, sicut conteritur lagena figuli, contritione præualida, sed potius præcepit vt adferret vas figuli,& moneret populum suę ruinę, & punitionis Dei imminentis, atq; cum populus attẽtior esset, D eductum vas figuli in terram proijceret magna vi, ita vt pænitus comminueretur atq; his verbis vteretur: hæc dicit Dominus exercituũ, sic conterã populũ istũ, sicut cõteritur vas figuli, quod nõ potest vltra instaurari. Apertũ sane est hoc modo plus moueri populũ quã solis verbis sicut dixit Isa. Quare modo & stylo prophetico vtitur nũc Ecclesia huiusmodi signis, cinere nos aspergendo. Cum Gabaonitæ atrocissimum illud scelus commisere runt, interficientes vxorem Leuitæ cum tanta turpitudine, satis poterat vir ipse solis verbis iustitiã postulare à cęteris tribubus, contra tribũ Beniamin & cõtra Gabaonitas: verũtamen cõsiderans quanto plus moueat obiectũ præsens quã sola verba, dicit textus quod arripuit gladium,& cadauer vxoris cũ ossibus suis in duo-

Magna est nostra cæcitas.

Obiectum præsens plurimũ mouet.

Exẽplum Isa. 30. Hiere. 19.

Propheta qua vehemẽtia prædicarent.

Exẽplum Iudic. 19.

in duodecim partes ac frustra concidens, misit in omnes termi E
Horribile nos Israel. Quod spectaculum ita hebræos commouit vt textus
factum. dicat, quod cum vidissent singuli, conclamabant, nunquã res ta
Iudic.20. lis facta est in Israel. Vnde & constituerunt atrocissima sumere
Offensas de tanto scelere supplicia ante quam domum reuerterētur. Et
cōtra Deū ita tercōflixerūt ita crudeliter & vehementer, vt in diuinis lite
quomodo ris nusquã sic gestū legatur, vt inde intelligamus quãtū moueat
ipse pu- obiectū præsens. Poterat quidē Deus solis verbis aperire misē-
niat. riã, nuditatem & paupertatē in Aegyptū & Aethiopiã venturã
cū essent in captiuitate regis Syriæ, sed vt obiecto præsenti plus F
Isa.20. moueret, dixit ad Isa. Vade, & solue saccū de lumbis tuis, & cal
ciamenta tua tolle de pedibus tuis, & fecit sic, vadens nudus &
discalceatus per spatium trium annorum: signum & prodigium
Singula- super Aegyptum & super Aethiopiam: Absq. dubio hæc plus
ris pradi terrebant, quod viderent illustrem Prophetam tribus annis
candi mo discalceatum incedentem, & prædicantem horribilem populi
dus Isaiæ. vastationem. Tum etiam poterat Deus monere illos quinq; re
Hier. 27. ges miserabilem subiectionem in quam deuenturi essent, nisi se
Exēplum ipsi Nabuchodonosori subijcerent, quē ipse ministrū suæ iusti-
tiæ elegerat, absq; eo ꝙ Hieremias catenas sibi circūduceret, G
singularis & easdē simul cū literis ad quinq; reges trāsmitteret. Verū his
persuaden vti voluit signis, vt magis terrerētur. Quamobrē ita videamus
di modus hodie se gerere nobiscum piã matrē Ecclesiam, dicendo, puluis
Hieremiæ es, & in puluerē reuerteris. Institutū quidē Ecclesiæ matris no-
Eccl. 7. stræ hodierno die est, reducere nobis ad memoriã mortē ipsam,
Refrice- vt eius cōsideratione peccata omnia detestemur, iuxta illud, me
mus sæpe morare nouissima tua, & in ęternū nō peccabis. Ignominiosum
memoriã etenim homini est qui de prudentia se iactat, ꝙ ita sui oblitus
quod pul- sit, vt tam obuiam & præsentē rē non facile recordetur, videli-
uis sumus cet quod mortalis sit & puluis, & in puluerem redigendus: imo H
Magna potius quod dæmon, vt penitus ex memoria deleret peccato-
est cæcitas rum nostrorum pænitentiam, nos eo redegerit, vt iam fere nil
nostra. magis ex memoria nostra expunctum & obliteratum habea-
Sepulchrū mus, quam mortis recordationem. Quæ maior dementia ex
sumꝰ mor cogitari potest, quam cum videamus nos quotidie tot corpori
tuorū cor- bus mortuis pasci, vt piscibus, auibus, & varijs alijs animalibus,
porum. esseq; sepulchrum mortuorum, non tamen existimamus nos
mortales esse? Talem habebat cæcitatē populus Israel, cum dice
Deut. 32. ret de eis Moyses Deut. 32. Gens absque consilio est, & sine pru
dentia, vtinam saperent & intelligerent, ac nouissima prouide-
rent. Prudentia namq; in hoc consistit, quod in præsenti ex prę
teri-

A teritis coniectamus futura. Vis ô homo scire nunc quid de te futurum sit, ne velut harundo à quocunq; vento agiteris? id certe quod factum est de patre tuo, de auo tuo, proauo, & atauo, morieris tandem. Considera ergo non quod rex es, imperator, Papa, prælatus alius, vel diues, vel iuuenis, vel nobilis, sed quemadmodum desines rex esse, desines imperare, relinques diuitias & florem iuuentutis, atq; ignobile & fædum sepelietur cadauer. Quæ cum ita sint, optime te monet Ecclesia quod puluis es, & in puluerem reuerteris. *Magna est prudentia ex præteritis futura coniecturare.*

B Amor quidem proprius & affectus terrenorum, in causa est cur homines tam facile aliorum fragilitatem & immortalitatem intelligant, suam non intelligant, & tamen non magnifice de generis humani fragilitate philosophantur. Tacita enim quædam persuasio intus latens, bono eos animo esset iubet, quã diuturnam ætatem, nulla tamen satis firma ratione dictãte, sed naturali vitæ amore suadente, sibi pollicentur, quod significauit Hier. cum ait, quotidie morimur, quotidie commutamur, & tamen æternos nos esse credimus. Hinc videas frequenter sexagenarios homines & amplas domos à fundamentis erigere, C & pecunijs congregandis auidissime inhiare. Quid autem dementius, quam quominus super est vitæ, hoc plus viatici congerere? Has vanas spes & crassas tenebras conatur Ecclesia hodie delere dum ait, puluis es, & in puluerem reuerteris. *Mũdana potentia quo tandẽ redigatur* *Amor proprius nos excæcat.* *Hiero. ad Nepotia.* *Senes quo demẽtia redigãtur*

Oculi quidem ipsi sese contueri non possunt, suasq; maculas dignoscere, nisi ante speculum ipsum apponantur: ad eundem modum vix nostros defectus posse agnoscere videmur, nisi mortem ipsam ipsis temporis momentis impendentem tanquam speculum quoddam nobis ante oculos constituamus. Ferunt naturales philosophi, quod si forte murmur siue lis quæ- D dam inter apes ipsas exoriatur, præsens remedium sit ad earum sedandum murmur, puluere apes ipsas conspergere: sic vt turbationes quandoque nostræ contentionesque inanes cessent, operæ pretium est considerationem perattente ineamus quod mortales simus, & mortem ipsam iam iam expectemus. Cum defunctum videris ad sepulturam ferri, considerare debebis te perinde etiam mortalem esse iuxta illud Eccl. memor esto iudicij mei, sic erit & tuum: mihi heri, & tibi hodie. *Simile.* *Defectus proprij nõ facile dignoscũtur.* *Simile.* *Apes litẽ dirimunt puluere cõspersæ.* *Ecc. 38.*

Est etiam mortis memoria sæpe repetita, ceu horologiũ quoddã, quo vitæ nostræ actiones, metimur & mẽsuram', & in meliores cõmutamus. Et queadmodũ Daniel cineris aspersione fraudes & machinas sacerdotũ illorum Babyloniorum deprehendit *Simile.* *Similitu:* *Dan. 14.*

atq; aperuit, ita etiam nos consideratione mortis debemus machinas, astutias & dolos ipsius dæmonis detegere & aperire nobisq; ab eisdem diligentissime cauere. E

Seneca: l. 10. epis. epis. 17. De morte sæpissime cogitare plurimum cōuenit, iuxta illud senecæ, quid est inquit, quod nos pigros, inertesq; reddit? Quia scilicet nemo nostrum cogitat tandem aliquando ex hoc corporis domicilio atque ergastulo emigrandum esse. Vis bellissime te gerere? Tanquam statim migraturus viuito, proponeq; Philono. Gala. Heracli. tibi incertam mortis horam ante oculos, & certam tamen mortem. Philonorius Gala. vt scribit Heraclides, referente F Marulus. Marulo sex totos annos in sepulchro quodam delituit, vt facilius & sæpius mortis recordatio menti occurreret. De Brach-Brachmani Philo. manis quidem philosophis orientalibus prodiderunt historiæ quod vt facilius in mortis memoriam inciderent, pro foribus Quint. in 2. decla. ipsis patentia haberent sepulchra. Scribit etiam Quintilia. nil esse acerbius morte ipsa inopinata & impræmeditata. Cum igitur tot gentiles absq; fide tales inirent considerationes, multo quidem diligentius tu Christiane meminisse debes quod *puluis es, & in pulueram reuerteris.*

Similitu. Nauta quidem in puppi sedens suam gubernat nauem, idem G tibi faciendum est nauiganti in mari tempestuoso huius mundi Simile. scilicet vt sedeas in vltimo fine illius, vbi mortem contemplaturus es, si vis vt vita bene gubernetur. Cinis ignem con-Quomodo à peccatis cessabim⁹. seruat, & recordatio cineris, in quem vertendus es, gratiam conseruabit. Nil enim ita propemodum à peccato reuocat, quam crebra mortis recordatio: ratio enim ipsa postulat, vt quod assidue oculis cernis, credas: nulla vanitatum quas modo diligis, tibi proderit in illo tremendo transitu mortis. Simile. Lac. firm. li. de ciui. Dei. c. 13. Viperam ferunt exustam, incineremque conuersam, mederi eiusdem bestiæ morsui, vt ait Lactan. Firmia. Sic si te momorderit auaritia, superbia &c. Considera cinerem in quem com- H mutantur diuitiæ, potentia mundana, & similia, & finem eorum; atque hac ratione medicinam facies eorum morsibus. Figura. Naaman Syrus petijt ab Elisæo onus terræ quam volebat secū asportare, nec vltra adorare idolum: sic nos terrā in quam ver-4. Reg. 5. tendi sumus, asportemus in nostra memoria, vt non adoremus idola vitiorum nostrorum.

Inuitat nos Deus ad pacē, & eā flecti facim⁹. Dic obsecro peccator, cur non ferreum pectus emollis, videns quod te hodierna epistola ad pacem inuitet is, à quo procumbens & genibus aduolutus, multis etiam adhibitis lachrymis, eam tu postulare frequēter debebas, etiam terramq;

celumq;

A cælumq; de precatores adhibendo. Quænam tibi obsecro maior & præstantior commoditas offerri poterat, quam hodierna, vbi vides Christum te ad pacem inuitantem, atque veniam tibi concedentem, si verè & ex animo ad eum conuertaris? Refert Valer. Maxi. quod quando Alexander Magnus vrbem aliquam obsidebat, facem accendi præcipiebat, atque præconis voce publicari, quod quicumq; ante extinctam facem, ad ipsum veniam petiturus accederet, liberaretur, & beneficia multa à rege impetraret: sin minus gladio periret ipse cum vniuersa familia, & bona omnia dissiparentur. B Tale præconium hodie Deus Optimus Maximus nobis voce Ioelis denuntiat tuba prius clangente cum dicitur, canite tuba in sion, & postea asseritur, conuertimini ad me in toto corde vestro.

Val. Max. *Conuertamur ad Deũ ante quã venia ianua clau datur.* *Ioel. 2.*

Præterea quod puluere hodie aspergamur, indicat planè quod etsi scelestissimi fuerimus, ne diffidamus, sed veniam speremus: siquidem quandiu hic viuimus, tanquam incinere descripta sunt peccata nostra, vndè facile deleri queant. Sicut enim quod incinere scriptum est, facile deletur, & leuiusculo vento dissipatur: sic vtiq; peccata nostra si hoc sancto tempore ea confiteamur, & C conteramur toto corde, atque deploremus ea & orationibus, eleemosynis, ieiunijsq; vtamur, quod iugum suauissimum est & leue, facillime obliterabuntur. Quod cum ita sit, conuertimini ad dominum Deum vestrũ, quia benignus & misericors est. Si enim aliquando conuerti debemus ad dominum, & quod quæso tempus acceptabilius fingi & excogitari potest? Ne expectemus quæso quod ianua clausa sit, vt fatuæ illæ virgines fecere: sed hoc iam salutari tempore & opportuno conuertamur, quo lachrymæ nostræ eam habebunt vim, si vere & ex animo emanẽt, vt pec D cata omnia quantumuis grauia & enormia, delere possint. Veniet autem tẽpus quando vel si lachrymas funderes instar oceani non tamen sufficient ad obtinendam veniam etiam vnius dũtaxat venialis peccati. Vndè Regius Psaltes dicebat, pro hac orabit ad te omnis sanctus in tempore opportuno. Reuera dicendũ est, totum tempus præsentis vitæ esse tempus veniæ obtinendæ, & misericordiæ à domino impetrandæ: nihilo minus tamen aliud tempus est alio accommodatius & opportunius ad pœnitentiam agendam. Quod cum ita sit, quis obsecro te, erit tam cœcus qui non videat, hoc Quadragesimale tempus sanctum, quod hodierno die inchoamus & auspicamur, esse longe accommodatissimum & maxime opportunum? Nõ igitur procrastinemus, nec tantam temporis commoditatem negligamus: fieri quippe

Ne diffidamus & si peccatis maxime onerati sed ad deũ reuertamur. *Simile.* *Ioelis. 2.* *Matt. 25* *Pœnitẽtia magnæ vires.* *S. Th. 4. sen. dis. 21 q. 1. ar. 2. q. 3.* *Psal. 31.* *Quadragesimale tẽpus accõmodatissimum ad pœnitentiam agendam.*

potest, vt paulopost tam oportunam occasionem non nanciscamur, etiam in reliquo totius vitæ nostræ progressu. Attendamus E
quæso, quod nos Deus exterius, interiusque vocet, requirat, inuitet, paratus ad condonandum: dum igitur est occasio, vt ait ille, fronte capillata, eandem apprehendamus, ne postea calua fiat.

FERIA QVARTA IN CAP. IEIVNII.

CONCIO SECVNDA. F

CVM *ieiunatis nolite fieri sicut Hypocritæ tristes.* Matth. 6.

Leuit. 13. Id quidem præstare debemus vt tota nostrorum bonorum operum intentio sit in abscondito, & propter Deũ.

Intentio nostra in Deum dirigatur. Præcipiebat Deus in lege olim vt capilli leprosi resecaréntur, vt lepra manifesta appareret: sed capilli Nazarei & sancti non resecabantur, sed potius capillis caput decenter tegebatur.

Nume. 6. In quo quidem nobis insinuatur quod peccata ipsius viri impro-

Gen. 40. bi & peccatoris sacerdoti aperiantur: bona vero opera abscondamus propter Deum. Pincerna quidem regis Pharaonis qui pocula gestabat coöperta, restitutus fuit ad pristinum gradum: pis- G

Simile. tor vero qui canistrum apertum adferebat, suspensus est. Pro ratione ipsorum ventorum, ita solent nauigantes ad portum appellere: hypocritę ventus est vanitas, & ita portũ consimilem recipit: vir autem virtutis studiosus cum secundo vento amoris Dei nauiget, idcirco fęlicissimum obtinet portum. Psal. spiritus

Gene. 26. tuus bonus deducet me in terram rectam.

Puteos Isaac terra oppleuerunt Philistæi: sic puteos quos Deus in nobis producit rectarum intentionum, vt inde bona emanent opera, conatur dæmon cogitationibus terrenis & mundanis H
obruere.

Gene. 34. Sichimitis circuncisio interitum attulit, quæ tamen alijs salutem dabat, sic bonis operibus multi proficiunt quod habeant rectam intentionem, alij vero pereunt, quod deprauatam habeant

Intentionẽ rectam requirit Deus. intentionem. Sichimitæ propter sensualitatem & cupiditatem, circuncisionẽ suãsecerunt, & ita perierunt, Hebræi vero eã subierunt propter Dei præceptum, & vt originali labe mundarentur, vt inde intelligas quantum in bonis operibus valeat recta intentio.

Col. 3. Quare vt ait Apost. Col. 3. omnia quæ facitis in verbo aut in

2. Cor. 6. opere, omnia in nomine Iesu Christi facite.

Cum ieiunatis. Ieiunium quidem vt ait Apost 2. Cor, 6. debet

A esse in multa patientia, in omnibus inquit, exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros in multa patientia. Nota autem quod dicit in multa patientia: nam patientia cum tribus debemus vti, primo nobiscum, deinde cum proximis, & tertio cum domesticis: & nobiscum quidem, quia cum non simus assueti ieiunijs, illico primo mane famem sentimus, & nocte dormire nequimus, itē dolores capitis experimur: sed tamen patientia vtentes tandem omnia vincemus, & vsu facilia fient: non debes propterea ieiuniū relinquere, considerans quod propter te plura sit passus Christus: B & quoniam sępe propter medici consilium abstinentia vteris, melius erit si propter Christum, & Ecclesiæ mandatum. Secundo debemus patientia vti cum proximis, multos enim videas qui cum ieiunant redduntur irati & intolerabiles cum proximis. Tertio debemus patientia vti cum domesticis: multos enim videas, qui cum ieiuni domum accedūt, nisi omnia sint parata, nisi cibi egregiè sale conditi, statim clamores edunt. O infelices qui tam minima de causa ieiunij fructum perdunt.

Patientia vtilißima

Virt⁹ exercitata facilior redditur.

Ieiunium sine patiētia nō videtur prodesse.

Nolite fieri sicut hypocritæ tristes. Hypocritæ sunt falsarij, plus autem offendit qui falsam cudit pecuniam, aut qui scripturam C aliquam falsificat, quam latro. Sunt hypocritæ instar alicuius nauis patientis tempestatem, & tandem in manus pyratarum deuenientis: sic enim hypocritæ tota vita se affligunt, & tādem pereunt, & diuitias suas inimicis tradunt, vt ait Dauid Psal. 77. & ita videntur posse quodammodo dici martyres dæmonis (vult enim & dæmon in suo inferni tabernaculo, vt aliquid facete dicamus, habere suos martyres) Moyses quidem cum manus efferebat & eleuabat in altum, vincebat, sic tu intentionem tuam dirige in Deum, & vinces. Vt hoc nos Christus cælestis magister doceret, oculos in cęlum ferebat cum aliquid insigne præ- D stare volebat, vt patuit in miraculo panum, & in suscitatione Lazari. Quando volumus aliquid ad rubricam dirigere, solemus sinistrum claudere oculum: sic nos mala intentione deleta, bonam semper Deo aperiamus. Hypocritæ quidem non id faciunt, sed potius vultum suum prorsus exterminant, vt hominibus placeant.

Hypocritæ quibus comparentur.

Psal. 77.

Exod. 17.

Mat. 14.

Ioan. 11.

Simile.

Memento homo quia cinis es, ait nobis Ecclesia hodierno die, siquidem mortis memoria est horologium vitæ, illam excitans & ordinans ad munditiam, ad virtutes acquirendas, & sordes vitandas. Vt enim aqua cineris abstergit vestiū maculas, ita mortis memoria & lexiuium lachrymarum, animæ sordes abstergit, & noxias solicitudines atq. cupiditates.

Mortis memoria quam sit vtilis.

Simile.

Conside-

Considerationes ad pœnitentiam viriliter capessendam. E

Hu. Car. in Matt. CVM *ieiunatis nolite fieri sicut hypocritæ tristes.* De ieiunio, ait Hugo Cardi. non remouet dominus tristitiam omnimodá, sed tristitiam hypocritarum, quæ non solum meritum non habet, sed supplicium promeretur. Notandum autem quod ieiuniũ aliud spirituale est, aliud vero corporale: spirituale est quod
Isa.58. abstinet à peccato, dequo Isa. dicit, nonne hoc est magis ieiuniũ quod elegi? Dissolue colligationes impietatis &c: Ieiunium corporale est abstinere à cibo corporis certo tempore, quod multa F
bona efficit cum rectè fit. Primo pauperem reficit, tum enim est rectum ieiunium quando quod ventri subtrahitur, pauperi da-
Isa.58. tur. Vndè Isa. postquam monuit ad ieiunium, subiungit, frange
Dan.1. esurienti panem tuum. Item intellectum exacuit. Dani. 1. tollebat cibaria & vinum potus eorum, & dabat eis legumina: pueris autem his Deus dedit scientiam & disciplinam in omni scientia, Danieli autem intelligentiam omnium visionum.

Plurimum quidem sanè confert ad pœnitentiam in nobis
Vita nostra breuis excitandam, considerare quanta sit vitæ nostræ breuitas, nõ solũ autem dico breuem facta comparatione ad æternitatem, iuxta G
illud Psalm. mille anni ante oculos tuos tanquam dies hesterna
Psal. 89. quæ præterijt: Verum etiam comparata cum vita maiorum nostrorum & patrum antiquorum, qua viuebant octingentos & nõgentos annos ante diluuium vt notauit martyr ille & doctor eximius D: Cyprianus, qui ait, vix peruenit homo ad trigesimum
Cyprian. contra Demetrium. annum cum iam cani oriuntur, item in ipsa adolescentia sunt iã aliqui calui, & sexagenarius iam senex reputatur, octogenarius vero iam decrepitus censetur. Vtique similes sumus imperio Ro-
Simile. mano, nam tempore Octauiani & aliorum huiusmodi imperatorũ, vix apparebat in toto orbe natio cui non dominaretur: dein- H
ceps vero tantas hinc inde incursiones & discordias sustinuit, vt
Vita nostra instar Romani Imperij semper breuiata est. longè breuissimum effectum sit, & in dies breuius fiat. Talis est vita nostra quæ quotidie breuiatur, ante diluuium quidem viuebant homines nongentos annos, & paulopost quadringentos, iã tempore Iob ducentos, de quo dicitur quod post persecutiones suas vixerit centum & quadraginta annos: nunc vero vide quo
Iob.42. tandem deuenerimus, vt dicat philosophus quod vigor ætatis hominis sit vsque ad trigessimum quintum annum, inde enim
Aristo. iam ætas ingrauescit, denique si alios triginta quinque annos addas, ecce tibi septuaginta annos humanæ vitæ, nam in trigesimo quinto quasi in meridie versamur, hinc vero tanquam sol ad oc-

casum

A casum tendimus. Videmus igitur apertè quod plures quam qua
tuordecim partes fuerit vita nostra extenuata, nec tamẽ id volu
mus agnoscere: Tanta enim cæcitate laboramus, vt id penitus
negligamus. Quod si hinc etiam demas infantiam & pueritiam,
tempus etiam quo somno indulgemus, & decrepitam ætatem,
quæ vix loco vitæ ducenda sunt, iam aperte vides quam exiguam
ducamus vitam. Si igitur hanc ipsam exiguam vitam, in pœniten
tia nõ cõsumimus, quid nobis miseris fiet? In hoc certè sumus di
ligentiores quod plus peccamus in tam tenui vita, quam pecca-
B rent illi in diuturna, & videas modo innumeras vitiorum & pec
catorum species. Si igitur illi qui tandiu vixerunt, iam nunc in
obliuione versantur, quid de te existimas fore qui tam breuem
viuis vitam?

Nescio planè qua de causa bona æterna non diligamus, & in-
ferni pœnas non perhorrescimus, cum tamen præsentia incom
moda sentiamus, & præsentia bona tantopere diligamus. Nã mi
hi persuadeo illud esse in causa, quod cum æterna bona & æter-
næ pœnæ nobis longissimè distare videantur, minorem in ocu-
lo nostro angulum efficiunt, bona vero terrena quæ præ mani-
C bus habemus, maiorẽ in nobis efficiunt angulum. Contra quos
sic argumentor, quando malus propter eiusdem vitia erit in in-
ferno, & inde tam procul conspiciet voluptates quas hic viuens
habuit, apertum sanè est quod cum minores angulos efficiant,
illi etiam exiguæ videbuntur, siquidem tantum abhinc distat in-
fernus, quantum nos ab inferno: cum igitur propter tam exiguas
voluptates se in inferno positum videbit, quid quæso sentiet infe
lix? Sic igitur versa vice de cęlo philosophari poteris. Quod si res
præsentes quia maiorem angulum efficiunt, plurimum nos mo-
D uent, quid dicemus cum damnati præsentes experientur pęnas
sempiternas & immortales? Sic etiam vice versa de cęlo philoso
phari potes, cum enim videbis pro exiguis laboribus hic pro
Christo toleratis, immortalia tibi dari præmia, immortales sanè
Deo gratias ages, qui tantã tibi beatitudinem contulerit tã vi-
li pretio: sicut contra malus se confusum videbit quod pro tam
momentanea delectatione, æternas incurrerit pœnas. Potest etiã
hæc doctrina purgatorio accommodari, cuius quidẽ pęnas vide
mur nos nihili facere. Cum igitur hæc ita se habeant, cur nõ re-
dimimus tam atroces pœnas, pœnitentia in præsenti vita? Si
enim præsentia tantum contuemur, quid distamus à brutis, quæ
futurorum notitiam non habent? Imo & brutis deteriores vide-
mur, siquidem nos Salomõ ad formicas remittit, vt earum pro-
uiden-

Vita quomodo extenuetur in hominibus.

Si infãtiã & pueritiã demas & somni tẽpus, ac edendi, vide quã exigua vitæ portio relĩquatur.

Quorsum quæ futura sunt negligimus, gloriã sempiternam nõ amãtes & inferni pœnas nõ metuẽtes?

Quã miseri se inueniunt in inferno miseri.

Quanta fruẽtur iucunditate boni in gloria.

Purgatoriũ vetis & remis fugiamus.

Præsentia tantũ ... an

quā bruta cōtuemur. uidentiam discamus. Si tam vile & tenuissimum animalculū tē E excedit propter negligentiam tuam, cur non confunderis, cum
Prou. 6: tanta abundes prudentia ad futura contuenda, & præterita respicienda, tum etiam tantis diuinitus abundes præmijs & muneribus? O virum sibi ipsi crudelem! O virum perditum & miserabi-
Prou. 10. lem! Congrega, congrega in æstate, ait Salomon, noli sæuam hyemem expectare, omnes enim hyeme te deridebunt: qui namq; laborare non vult, mendicabit æstate, vt sapiens alibi ait, propter
Prou. 20. frigus piger arare noluit, mendicabit ergo æstate, & non dabitur ei, sicut accidit fatuis virginibus. Quamobrem cum sanctissimū F
Mat. 25. hoc Quadragesimale tempus nos ad pœnitentiam inuitet, & ieiunium, iustum planè erit vt nos in his exerceamus.

Inanis gloria perniciosum malum.

Occultā superbiæ radicē habemus. NOlite fieri sicut hypocritæ tristes. Quod homines prætēdant, siue sibi proponāt videri ab hominibus, prouenit ex occulta quadam superbiæ radice, & propria sui æstimatione, atq; magno desiderio vt videantur in hac vita. Hunc autem pestilentem appetitum conatus fuit Christus extirpare ab hominibus in tota sua G mortali vita, inferendo & plantando veram humilitatē in cordibus hominū & verā mortificationē, quæ sunt prædictis cōtraria, videlicet ambitioni & propriæ excellentiæ. Hæc quidē humilita
Humilitatem amemus. tis virtus sicut summe est necessaria, ita maximè est difficilis. Cū enim homo per superbiā ceciderit, hinc factum est vt nobis multæ huiuscemodi morbi reliquiæ cōmissæ fuerint: tū etiam quod
Humilitas cur appareat difficilis. nobis sit vsque adeo cōmunis appetitus propriæ excellētiæ, quę veræ humilitati obsistit: sic enim fit vt tāto difficilius humilitatis virtus acquiratur, quanto propria existimatio altiores in nobis iecit radices. Vnde Christus tā diligenter curauit vt humilitatis H
Christus nobis humilitatē, & verbo & exēplo tradidit. virt' in nobis plātaretur, cū videret quot mala ex propria vniuscuiusq; æstimatione orirentur, ex hac enim tot inimicitiæ in mundo oriuntur & dissensiones, cū nullus postponi alicui velit, nec velit sibi aliquem præferri. Vndè si diligenter considramus, inueniemus profecto, ab vtero vsq; matris vsq; ad crucē, Christum direxisse actiones suas, vt homo humilitatē ab ipso disceret, sicut discurrenti per eius vitā facile poterit apparere in tot laboribus & persecutionibus, quin etiā cum permiserit scelestissimum hominem sibi præferri videlicet Barrabā. Quanobrem ò
Mat. 27. *Mar. 15.* superbe & miserabilis, cū videris te vehemēter huiusmodi peste
Luca. 23. infectari, ad Christū crucifixū oculos tuos leua, vide quomodo ibi

crucifi-

A crucifixus sit, non pretiosis indutus vestibus, sed nudus & vulneratus: non manibus lapillis pretiosis ornatis, sed acutissimis clauis transfixis: non pileo ornatus cũ plumis pretiosis, sed spinea corona, non collo monili decorato, sed asperrima catena: nõ redolet pretiosa vnguenta, sed sputo conspersus est. Si tali consideratione & tam horrifico spectaculo non moueris, durior es sanè asperrimis & immanibus saxis, siquidem hæc talia quidẽ conspiciendo scissa fuerunt: et si tali cóspectu non resurgis, magis mortuus es quam corpora omnia mortua, siquidem hæc tũc B surrexerunt multa & à sepulchris exierunt, et si tanto motu non moueris, immobilior es terra, hæc siquidem tota tremuit: item obstinatior es populo Iudaico, qui circa crucem positus multos habebat pectus suum percutientes. Humiliare igitur iam, humiliare, neque enim tantum humiliaberis, quantum peccata tua merentur. O quantum humiliaberis in futuro seculo, si hic humiliari dedignaris! Ommitte iam, ommitte istos insolentiæ ventos & æstimationem istam apud homines, ad Deum oculos tuos leua, qui scrutatur renes & corda, & debet opera tua præmiari, atq; apud hũc cura aliquid esse, nõ apud C homines, missas denique facito vanitates omnes mundanas.

Ioan. 18. *Acto. 3.* *Considere mus Christũ crucifixũ, & superbiã omnẽ franabimus.* *Matt. 27.* *Luc. 23.* *Considera quod Deũ habiturus es iudicẽ.*

Cum virtuti præmium honoris debeatur, atque ieiuniũ & alia huiusmodi exercitia studiosa sint, hinc dæmon fallaciter argumentatur, licere honorem mundanum quærere, quandoquidẽ talia honorifica media assecuti sumus. Contra quã dęmonis astutiam nos Christus armat dicens, cum ieiunatis nolite fieri sicut hypocritæ tristes.

Astutiæ dæmonis.

O miseri qui affectantes laudes hominum, in semetipsis dissipant fructus laborum! Tale quiddam his accidit, quale habenti arborem aliquam fructibus onustam, & decorticat eam, nam sta D tim fructus omnes pereunt. Quod significare voluit Ioel cũ ait, decorticauit ficum meam, nudans spoliauit eam, albi facti sunt rami eius: hæc enim accidunt, cum propter humanam ostentationem bona nostra publicamus & propter inanem gloriam: tãdiu enim illæsa durant, quandiu seruantur sub silentij cortice. Cæterum obserua quod tametsi si totum corticẽ arbori adimas moriatur, non tamen si partẽ, siquidẽ ex maiori alia parte alimentũ sumit & sustẽtatur. Quãdo opus facis omnino propter inanẽ gloriam, penitus illi vitam adimis siue valorem: si autẽ præcipuè illud propter Deũ facis, & exinde cupis vt etiã ad gloriã Dei innotescat, & alij animẽt ad bona peragẽda, nõ propterea valorẽ operis perdidisti, etsi quodãmodo gaudeas in eo opere, siquidẽ hæc non

Simile. *Ioel. 1.* *Opera bona occultemus, ne ea amittamus.* *Finis præcipuus nostrorũ bonorũ operum sit Deus.*

non deserimus quando hic viuimus. Vndè Christus ait, sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videāt opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum qui in cælis est. Item nemo accendit lucernam, & ponit eam sub modio, sed super candelabrum.

Mat. 5.

Super illa verba Aposto. Quæ enim secundum Deum tristitia est, &c. ait beatus Tho. sciendum est quod tristitia & gaudium, & communiter omnis affectio ex amore causatur: duplex autē est amor, nempe amor Dei, & ex hoc causatur hæc tristitia secundum Deum: alius vero est amor mundi, ex quo causatur secundum mundum. Amor Dei facit nos Deo obsequi libentissime, cum autem contra eum operamur, verum gustum amittimus, & tristamur cum à Dei obsequio nos elongemus, & bona est tristitia. Quæ est secundum mundum tristitia, tunc fit, cum mundana nobis ex animi sententia non succedunt: ex quo colligas quā raro nos tristitia bona apprehendat, quæ est ex eo suscepta quod Deū offenderim⁹. Super verba illa supradicta Apos. ait Remigius, ille contristatur secundum Deum, qui Deum per pœnitentiam sibi placari desiderat. Hinc liquet quomodo neq; hæc, neque tristitia hypocritarum in nobis reperiatur, siquidem hypocritæ fingunt tristitiam sanctorum, nos autem non curamus sancti esse: neque tristitiam habemus secundum Deum, quoniam non sentimus dolorem quod eum offenderimus. Solum habemus tristitiā secundum mundum, de qua ait Chrysost. quod sit inutilis, imo vero nocet. Quę enim nobis euenit cōmoditas, ex tristitia propter amissionem bonorum, salutis, delectationis, & aliorum huiusmodi? Imo vero nobis plurimum nocet, & animum affligit, & cor lædit. Verum tristitia suscepta propter amissionem Dei, & amicitiæ eius, & propter amissionem virtutū & aliorum bonorum spiritualium, nobis plurimum cōducit adhæc ipsa denuo recuperanda. Vndè side Cain dicitur quod tristis incederet postquam fratrem suum occidit, & tamen parum ipsi profuit: respondemus Cain non tristari propterea quod Deum offendisset, sed quod fratris virtus plus manifestaretur in morte quam in vita, cum Deus causam eius suscepisset. Quod si propter diuinam quidem bonitatem, non tangeris aliqua lethali culpa, saltē tristitiam habe quod non plus profeceris in virtute, tristare de offensis quas vides contra Deum à multis committi, siquidem ipsum amas, de his enim tristari debes si vere Deū diligis, & proximum.

D. Tho. 2. Corin. 7. Lec. 5.

Duplex amor.

Tristitia duplex.

Remig. in 2. Cor. 7.

D. Chrys. super 2. Cor. 7.

Gen. 4.

Agit De⁹ causam seruorū suorum.

Qualis esse debeat tristitia nostra.

Ambitio detestabilis est.

E*Xterminant enim facies suas vt appareant hominibus ieiunantes.*

Fictos

A Fictos quosdam exquirunt modos quibus videri posſint hominibus pęnitentes, & pallidi atque macilenti. Ea enim eſt conditio noſtra, vt antequam bonum aliquod operemur, multo ſudore deſudamus, & multas prius emittimus lachrymas, & multo conatu opus eſt, & poſtquam huc deuenimus tandem, tanta tenemur appetitione publicandi quæ fecimus, vt maiori fere conatu opus ſit ad retinendum quo minus publice illud opus diuulgemus, & mundanos honores pro eo appetamus. Quod ſi diligẽter ſcrutemur, facilè ita eſſe comperiemus, ſi enim eleemoſynã B damus, aut aliam habemus deuotionem, vel diſciplina corpus maceramus, ſiue propter proximum aliquid boni facimus, aut propter Deum laborem aliquem capeſsimus, etſi purè propter Deum, ſolo Deo ſciente id fecerimus qui eius remunerator eſt, ſtatim tamen id inuulgare peroptamus, & occaſiones quęrimus id commemorandi, atque fingimus nos aliter nunquam id dixiſſe, niſi ſeſe occaſio obtuliſſet, dicimuſq; nos quaſi coactos id recenſere. O dementem virum, an non vides te hoc pacto tui operis fructum amittere propter inanem gloriam? an times quod niſi ad notitiam hominum veniat, Deus illud non præmiabitur? C nequaquam id vereri debes, ſiquidem Chriſtus ait, quod pater tuus qui videt in abſcondito reddet tibi. Conſidera quod quando Abraham tres Angelos hoſpitio excepit, Sarra in abſcondito pararet quæ eſſent neceſſaria ad veſcendum: non tamen eam ſancti hoſpites obliuioni tradiderunt, ſiquidem ei fęlicem partum denuntiarunt tam optatum. Vnde & Abrahæ dixerunt, vbi eſt Sarra vxor tua? Quaſi dicerent, ne exiſtimet quod quamuis lateat, eius bona opera non recordemur: ſed ſciat quod quæ facit in occulto bona publice Deus remunerabitur: vnde ait, reuertens veniam ad te tempore iſto vita comite, & habebit filiũ Sar- D ra vxor tua.

Quant à ſit humana fragilitas.

Magna eſt ambitio noſtra.

Statim volumus bona noſtra opera in publicũ diuulgare

Diuulgando temere opera noſtra, eorũ fructum amittimus.

Gen. 18.

Occultemus bona opera noſtra.

Gen 18.

Nouit quidem aſtutus dæmon, nullum eſſe animal ita auidum exquiſiti cibi, atq; eſt auidus homo humanæ laudis & honoris. Siquidem irrationale animal vbi primum appetitũ ſuum cibo ſatu rauit, ſtatim illum relinquit, nõ ita ſe gerit homo cũ vana gloria, quin potius quo magis ea paſtus eſt, adhuc longe plus eandẽ eſurit: hinc fit vt quam cito bonum aliquod fecit quis, ſtatim dæmõ eum de inani gloria & laude tentat. Quod cum præclarè magiſter noſter & verus medicus Chriſtus norit, vt hanc infirmitatẽ longè à nobis propellat, præmonet nos in hodierno euangelio, vt inanẽ gloriã procul à noſtris operibus pellamus, neq; tam vile præmiũ ex operibus noſtris reportare cupiamus.

Laudari omnes cupimus.

Inani gloria auidi ſumus.

Laudes hominũ declinemus.

Varijs quidem & diuersis modis conatur astutus dæmon atque E molitur, nos in gloriam inanem impellere: aliquas enim mulieres in hoc vitium curat detrudere, varijs ornamentis & vestibus pretiosis, atque fuco, vt diuites videantur, atq; ab hominibus pulcherrimæ iudicentur. Alios in hoc vitium conatur impellere, exterminando facies eorum, & pallidas eas reddendo ac macilentas, tantum abest vt eas ornent & colore afficiant, vt potius extra omnes terminos coloris & boni habitus naturalis eas constituant varijs modis & artificijs. Alios conatur in similem culpã protrudere pretiosis vestibus & redolentibus vnguentis: alios vero tenuibus & sordidis, atq; laceratis, qui omnes his tam diuersis modis auram popularem captant, & ita eorum pastor per talia prata eos ducit, & eosdem pascit in tam horrendis saltibus & præcipitijs. O rem miram, quod vel si ieiunes, vel si bene induaris, si male, si loqueris, si taces, si incedis, si quiescis, statim hæc nos tentatio vrget, & tales nos spinæ exertæ pungere & lacerare curant. Quæ tamen omnia facile vitabimus, si Christi hodiernam doctrinam diligenter audiamus, cum ait, Tu autem cum ieiunas, vnge caput tuum, & faciem tuam laua. Itẽ pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi. F G

Multæ mulieres inani gloria capiũtur.

Multi modi inanis gloriæ.

Astutiæ multa dæmonis.

Circunspecte viuamus.

Opera bona in Deũ dirigam⁹.

Quibusdam videtur quod iam salui sint, eo quod non sunt hypocritæ, & ita se alijs tradunt vitijs: Verum quid tibi miser prodest quod hypocrita non sis, si dissolutè viuis? Nam etsi propter hypocrisim non damnaberis, damnaberis vtique quod superbus sis, auarus, carnalis, iracundus, blasphemus, vindictam cupiens, homicida, crudelis. Quid tibi prodest, quod ne videaris hypocrita, fias scurra, dissolutus, & scandalosus? An non vides, quod qui hodie dicit, nolite fieri sicut hypocritæ tristes, idem etiam dicit, sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum qui in cælis est? H Hæc quidem consonantia & harmonia, quam interius vir Christianus seruare debet sine vlla fictione & hypocrisi, significata est in duabus illis legis tabulis, digito Dei scriptis, intus & foris: sic enim vir Christianus digito Dei moueri debet, & intus, & foris egregiè consonare, hoc est candida & præclara opera propter Deum faciendo, non autem propter inanem mundi gloriam & laudem, & à solo Deo Optimo Maximo, suorum bonorum operum fructum, & præmium amplissimum, atq; vberrimum expectare.

Dũ vitãt stultivitia in contraria currunt.

Matt. 5.

Exo. 32.

FERIA QVARTA IN CAP. IEIVNII.

CONCIO TERTIA.

CVM *ieiunatis.* Matt. 6. Docet nos Christus hodie, & mater nostra Ecclesia, modum quo possimus Deo placere, interius & exterius. Videlicet exterius in hilaritate vultus, ne videamur id coactè facere: interius vero, vt omnia propter Deum faciamus qui debet opera nostra remunerari, *Læto animo debemus Deo seruire.*
B non autem vt videamur ab hominibus. Interiorem quidem modum docet cum ait, Nolite fieri sicut hypocritæ tristes, qui exterminant facies suas, vt appareant hominibus ieiunantes: exteriorem vero dum dicit, Tu autem cum ieiunas, vnge caput tuum, & faciem tuam laua: Quasi dicat, hilarem te ostende, vt ostendas quod libenter id facias. Hanc duplicem pulchritudinem habebat sponsa, iuxta illud quod ait spõsus, Quã pulchra es amica mea, *Cant. 4.* Quam pulchra: bis enim vocat eam pulchram. Et quamuis eam de exteriori pulchritudine laudat, vt de dentibus, & labijs: eam nihilominus de interiori laudat, & de simplicitate etiam inte-
C riori, cum ait, oculi tui columbarum, absq; eo quod intrinsecus latet. Docet igitur nos Christus hodie quo ipsi placeamus. Benedictus dominus Deus meus, possumus dicere cum Dauide, *Psal. 143.* qui docet manus meas ad prælium, & digitos meos ad bellum; Armat nos ieiunio, oratione, & eleemosyna, & docet nos quo pacto his vti debeamus. Quid enim multis prodest eximia habere arma, si his vti nesciant, cum opus est? *Simile.*

Cum ieiunatis: Non præcipit ieiunium, sed illud iam supponit tanquam rem antiquissimam & celebrem: ordinem autem dat quomodo fieri debeat: cibus enim noster moderatus esse debet, *Excellentia ieiunij.*
D qui corpus sustentet, non autem spiritum aggrauet: Salutare quidem est ieiuniũ tũ corpori, tum animæ. Medici maximè laudant diætam; quod si tantum corpori prodest, quid putas proderit spiritui? postquam discipuli agnum comederant, & vinum biberant, non poterant vna hora vigilare cum Christo ea nocte, cum tamen essent sobrij & egregiè in omnibus moderati, quid igitur nobis euenturum censes?. *Mat. 26.*

Cum ieiunatis. Primum illud & egregium factum Saul fuit, liberare populum ab iniqua illa conditione Naas, qui volebat oculos omnium dextros eruere, per quos recta intentio significatur. Vnde & primũ quod nos modo Christus monet, est, vt rectã intentionẽ Deo cõseruemus. Quod Sãson indicauit vbi nã vires *1. Re. 11.* *Intentio sit recta.*

Iud.16. haberet, hinc factum est vt & vires, & vitam amitteret. Item qui E
Hie. 41. thesauros suos habebant absconditos, liberati sunt ab Ismaelis
Exo.2. gladio. Moyses absconditus in fiscella, non perinde fuit submersus
ac alij infantes qui non erant absconditi.

Cum ieiunatis. Quam cito soleat Deus placari ieiunio & pœnitentia, satis quidem aperte constat ex Achab, cũ intefecerat Na-
3.Re.21. both, vide 3. Reg.21.

Ieiunia quidem omnia huius sanctæ Quadragesimæ eo dirigi
Verũ ieiunium etiam est nõ peccare. debent, vt Deũ nõ offendamus, & à peccatis abstineamus. Quod
Ecclesia à Deo postulat cum ait, sic corpus extra conteri dona F
per abstinentiam, &c. Vndè D. Petrus ait, obsecro vos fratres,
vt abstineatis à carnalibus desiderijs &c. Aliter enim parum no-
Ecclesia. bis prosunt ieiunia Isa.58. nunquid tale est ieiunium quod ele-
1.Pe.2. gi? Iam igitur aduenerunt dies pœnitentię, nolimus quæso mo
Isa.58. re debitorũ quotidie nouas procrastinationes & inducias à Deo
Ne proponamus procrastinatiões apud Deum. postulare, & nunquam soluere.

Sicut hypocritæ tristes. Solet dæmon nos decipere sub uirtutis specie, & tanquam astutus piscator hamum tegit esca, & tanquam
astutus auceps, rete occultat herbis, vel puluere. Sed iam his tem
poribus fere iam deficit hypocritarum regnum, & regnant pro- G
Astutia dæmonis. caces & effrontes, absq; esca vlla & simulatione vitijs se ingurgi
tantes, imo pro honore ducunt se dissolutos esse Pro. 2. lætantur
Prou.2. cum male fecerint, & exultant in rebus pessimis.

Comparat S. Ioannes Climacus, hypocrisim cum formica, quæ
Climacus. vix dum triticum in area congregauimus, cum iam adest, & il-
Vanagloria importuna. lud, in ædiculas suas comportat, sic hypocrisis simulatque oramus, vel aliud bonum perpetramus, statim nos inuadit: quod si
eam viceris, denuo de victoria te tentat, dicẽs te sanctum esse vi
rum, idcirco cum ieiunatis &c.

Dirigantur opera nostra ad Deum solum, & quamuis ipsa ma H
Intẽtio in Deũ dirigatur. nifesta sint, tamen intentio sit oculta. Quandiu Moyses habuit in
sinu manum, munda erat, sed postquã eam eduxerat, leprosa apparebat. Vitulum quidẽ Elias & prophetæ Baal immolabant,
Exod.4. quin & hi maiorem adhibebãt diligentiam, lanceis se vulnerãdo
3.Reg.18 sed quoniam intentiones diuersæ erant, propterea tam varius
fuit euentus.

Nolite fieri sicut hypocritæ tristes. Iam mundus in maligno posi-
Dan.2. tus est, & in occasum tendit: nam sicut statua illa Nabuchodono
Extenuatur virtus in mundo. sor erat capite aureo, sic initio Ecclesia multos habebat viros:
eo tamen modo redacta videtur, vt iam pedes fictiles simus,
& nil restet nisi vt lapis descendat de monte, hoc est Dei filius
aduen-

A adiudicandum veniat, & nostra vitia seuerissime puniat. Iam quadrare videtur illud dictum, Candidiores Nazaræi eius niue, & paulopost, denigrata est facies eorum super carbones. Sumus iam instar illius ignis absconditi. 2. Ma. 1. qui postea inuentus est tanquam congelata aqua & crassa: tales sumus nos, cum tamē initio Ecclesiæ essemus ignis splendidus. Si modo veniret ad iudicandum Deus, inueniret sicut fecit Iudas Machabæus, sanctificationē desertam, altare prophanatum, portas exustas: sic enim nos Ecclesiā quodammodo prophanamus nostris vitijs & iniqui B tatibus, tantum apparentiam videmur habere Christianorum sine fundamento virtutis, more hypocritarum. *Thre.4.* *2.Ma.1.* *1.Ma.4.*

Nolite thesaurizare, &c. Causam subiungit Sap. 5. cum ait, Transeunt enim vt vmbra. Et Psalm 61. diuitiæ si affluant &c. Et Psalm. 48. relinquent alienis diuitias suas. Solent enim diuitiæ & exteriora ornamenta nocere, nisi prudentia & mortis memoria adhibeatur: Palma non crescit, nec lætos edit fructus in terra fertili & pingui: gaudet terra leui & infrugifera. Et vbi terra pinguis est, ait Plin. aspergunt coloni salem non longè à radicibus. Et Palladius ait, oportere iuxta eius radices non so- C lum mittere salem, sed cinerem. Eodemmodo homo in rerum prosperarum fœcunditate, & mundi fertilitate satus, diuitiarūq; affluentia nutritus, nec fertur in contemplationis excellsitatem, nec fruges fundit virtutum, nisi sibi adhibeat salem prudentiæ, quo diuitias dispenset ac disponat, & cinerem memoriæ mortis, quo in gyrum rationis & doctrinæ ducatur, vt sibi consulat, finem suum prospiciat, & rerum humanarum varietatem, interitumq; intueatur. *Sap.5.* *Psal.61.* *Psal.48.* *Simile.* *Pli.li.13. na.histo.* *Palla.* *Delectationes & prosperitates, cæli viā nobis impediūt.*

Nolite thesaurizare. Manna quidem si accipiebatur vt pro diebus hebdomadæ seruaretur, corrumpebatur: si vero pro Sabba- D tho & die festo, conseruabatur. Noli igitur thesaurizare pro diebus hebdomadæ, idest pro præsenti vita, omnia enim perdes: sed thesauriza pro Sabbatho beatitudinis æternæ, vbi nec ærugo, nec tinea demolitur. *Exod.16.*

Caro quam sit contraria spiritui.

CVM *ieiunatis.* Totum institutum Ecclesiæ hoc sancto tempore, & in hoc Quadragesimali ieiunio, est vt caro spiritui subijciatur: siquidem tanquam inimica semper dolos machinatur nobis, vt nos perdat, quasi ipsa tunc immunis euaderet, si animam perimeret. O noxiam humanæ naturæ corruptionem, *Ieiunium quare fuerit institutum.*

tionem; quæ eo deuenerit, vt cum benenorit, bonam partem tanti incommodi supra se venturam, ita vt ardeat à tempore vsque iudicij in sempiternum, machinetur iam vt anima ab exitu ipsius corporis in sempiternum ardere incipiat! Et quod homo rationis compos qui hoc bellum componere deberet, remedium non adhibeat, etsi opus esset medijs vti difficillimis, arduis, & sanguinolentis! Maximam certè diligentiam adhibere deberet vt tam feram belluam domaret, quæ ita clausis oculis mortem sibi intentat. De quodam principe legitur, quod cum in regno suo duos haberet homines, vnum quidem maximè auarum, alterum vero maximè inuidum, ambos adse accersiri iussit, dixitque se velle amplissimis eos beneficijs afficere, hoc tamen pacto vt ipsi ea peterent, & qui posteriori loco postulasset, duplicatum accepturus erat beneficium: contenderunt illi interse vter prior peteret vt propter ea posterior cumulatius beneficium acciperet: sed tandem edicto regis compulsus est inuidus prior petere: qui apud se ratiocinabatur, si diuitias postulo, huic duplicabuntur, & ego perpetua vrar inuidia: petam igitur quod huic gratum non sit, itaque postulauit sibi oculum erui, vt hac ratione alteri ambo eruerentur oculi. Sic se habet caro cum spiritu, siquidem ipsa non videtur curare de sua condemnatione, dum spiritum ad sempiternas pœnas inferni protrudit, ipsa patitur se condemnari à die vsque iudicij ad sempiternas pœnas, dum spiritum statim ad patiendum inducit sempiternos cruciatus. Tale quiddam accidit quibusdam qui graues interse inimicitias sustinebant, cum enim in tempestate versarentur, petiuit alter eorum à nauclero, quænam pars nauis primo submergeretur, qui respondit proram prius submergi cum esset angustior, ipse igitur se in puppi collocauit, vt hoc pacto inimicus in prora periret. Tale videtur esse odium inter carnem & spiritum, & est tanquam altera Eua, quæ semper nos inuitat cibo vetito: tanquam vxor Putipharis quæ castos adolescentes inuitat ad res veneras: est tanquam Iael, quæ candido lacte inuitat, & acutissimo clauo transfigit, est fallax dalila, quæ Sansonem blandis demulcebat verbis, & tamen fraudulenter eundem inimicis Philistæis prodebat, sic nos ipsa dæmonibus prodit: est impudica illa puella, quæ in honestis saltationibus, Baptistæ caput amputari postulabat: sic tanquam catulus dæmonis impudicis delicijs celebrat animæ nostræ prædam: hæc est impudica illa ancilla

Caro pugnat aduersus Spiritum. E

Exemplũ Inuidia detestabile malũ. F

Inuidorũ conditio. G

Caro seipsam perdit, dũ spiritũ perdit.

Exemplũ inuidorũ.

Inimicitia quantũ nos cæcos reddat. H

Gen. 3.

Gen. 39.

Iud. 4.

Iud. 16.

Mat. 14.

Simile,

Ioan. 18.

ostiaria,

A oſtiaria ; ad cuius vocem Petrus ternegauit Chriſtum . Iuſtum eſt igitur ac rationi conſentaneum, vt cum tot ac tanta committat facinora, nunc ieiunet & pœnitentiam agat, vt dicere cum Apoſtolo valeamus, caſtigo corpus meum, & in ſeruitutem redigo. Si enim iſte in gratia confirmatus, id faciebat, quid nos miſerabiles peccatores facere oportet, qui tam incertam ſalutem noſtram habemus? *1. Cor. 9.*

B *Ieiunium quantum conducat.*

CVM viderent Hebræi ſe tantopere à Philiſtæis opprimi, & quod peccata ipſorum cauſa erant tantæ oppreſſionis, quæſiuerunt medium optimum ad Deum placandum, videlicet ieiunium, atque ita inimicos ſuperarunt: cur non igitur intelligimus peccata noſtra cauſam eſſe quod ita paſsionibus & vitijs ſubijciamur? Quod ſi bella corporalia ieiunio vincuntur, quanto magis ſpiritualia ieiunio ſuperabuntur? Si corporei inimici ita proſtrantur ieiunio, quid facturos cenſes animæ hoſtes? Maceremus ergo carnem noſtram, alioqui enim ſpiritus dignitatem ſuam amittet, nam ſeruiet ipſe cui ſeruiendum potius erat à carne, quodquidem maxime ignominioſum eſt, vt ſatis ex hoc exẽplo cõſtare poteſt. Siquidem quod aliquis tantum deſcendat, vt ſeruiat cum potius contra ſibi ſeruiendum eſſet, magna eſt miſeria: ſeruire autem ei, qui ſeruus eſſe debebat ſuus, hoc quidem ignominioſius eſt iuxta humanas, diuinas, & naturales leges, quam ſi ſeruiam ego ei, qui aliquando fuit ſeruus meus, tales enim caſus facile fieri ſolent, in quos cadunt homines per tot discrimina rerum. Quod igitur ſpiritus carni ſeruiat, & anima corpori, hæc maxima eſt diſſonantia contra leges omnes, & omnem naturæ ordinem. Seruitus quidem inter homines tolerabilis eſt; at vero quod anima corpori ſeruiat, hæc vero eſt quidẽ omnium maximè miſerabilis ſeruitus, veluti ſi illuſtris quidam vir ſeruiret non dicam Aethiopi, ſed bruto animali, mundando eius cœnum & ſordes atque ei genibus flexis ſeruiendo. Hæc igitur tam miſerabilis ſeruitus ieiunio tollitur, diſsipando vitia per abſtinentiam, pœnitentiam, & carnis mortificationem: vt inde ſane intelligas quantum conducat quidem atque etiam conferat ieiunium ipſum, atque etiam ipſorum ciborum abſtinentia.

(Margin, C: *1. Reg. 7.* — *Simile.* — *Ieiunij virtutes.* — *Miſerabilis ſeruitus ſeruit, quod ſpiritus carni ſeruiat.*)

(Margin, D: *Quod ſpiritus carni ſeruiat extrema miſeria eſt.* — *Simile.*)

Leo Papa de iei. septimi mẽsis fer. 2. In omni agonẽ certaminis Christiani, vtilitas continentiæ plu- E rimum valet, ita vt quidam sæuissimorum spiritus dæmonũ qui ab obsessis corporibus nullis exorcizantium fugantur imperijs, sola ieiuniorum & orationum virtute pellantur, dicente domi- *Mat. 17.* no, hoc genus dæmoniorum non eijcitur nisi per orationem & *Mar. 9.* ieiunium. Grata ergo est Deo, & terribilis diabolo, ieiunantis oratio. Nec latet quantum acquirit suæ saluti, quæ tantum præstat alienæ. Si viderem nos tam amicos carnis vt nullam ei molestiam pro quacumque causa exhibere vellemus, non mirarer quod tam inimici essemus ieiunij & disciplinæ, atq; solitudi- F nis, sed video quod pro corporis salute maximè carnem affligimus fame & siti, adeo vt inuentus fuerit qui ad curandam hydropisim per triennium non biberit: alij etiam sunt qui à multis se cibis abstinent pro salute corporis tuenda ex præscripto medici, quos tamen maximè appetũt: alij insuper sunt qui præ auaritia mare tranant, & vix etiam fœtida & salsa aqua se exaturare audent, atq; vermibus scatente bubula, & immundissima copta: *Auaritia hominum quo deueniat.* *3. Re. 18.* qua in re similes videmur prophetis Baal, qui se lanceis vulnerabant, & clamabant dicentes, Baal exaudi nos, vt placerent idolis suis: Qui igitur talia faciunt, cur tam delicati erunt, vt carnem G ieiunio macerare non audeant & pœnitentiam hoc sancto tempore viriliter inchoare? *Pœnitentiã valde fugimus.*

Sunt aliqui qui facile statim ieiunium deserunt, & pro ratione appetitus interdum propter viles cibos ieiunium quod toto die seruarant, nocte soluunt, & tanquam Esau primogenituram perdunt, idest Deum, & præceptum Ecclesiæ derelinquunt propter vilem cibum. Quæro modo, cum isti tam exiguæ titillationi gulæ resistere non audeant, qui motus si comparetur ad carnis titillationes, & ad vindictas longè remissior est, quomodo grauioribus & vehementioribus passionibus re- H sistent? item quomodo timorem qui se offert in sustinendo martyrio, superabunt? Cum scilicet viderent furibundum tyrannum pro tribunali sedentem, & circunstantes vndique crudelissimos tortores, qui iam noua excarnificandi & insolita artificia parant? Quid faceres miser si te videres barbaris cinctum carnificibus ante crudelissimum tyrannum, vt contigit sanctis Macchabæis? O quam inuictum animum ostendebant Laurentius & Vincentius ante tyrannum! Tu vero in tanta versaris pusillanimitate? Si pro leui delectatione, Dei odium non dubitas incurrere, quid de te in maioribus occasionibus sperãdũ est? Laudat tãtopere ieiuniũ D. Basi. in quodã sermone quidem. vt *Ieiunium multi deserũt, propter leues causas.* *Gen. 25.* *Tentationes viriliter superemus.* *Leuib' tẽtationibus succumbimus.* *2. Ma. 7.* *D. Basil.*

A vt dicat angelos iucundius ieiuni hominis animam custodire, quam saturi. Et Paulo post ait quod angeli per singulas Ecclesias eorum qui se ieiunio purgauerunt Catalogum faciũt, & eos in libro cælesti scribunt, atq; ostiatim quæritant: vt intelligamus quanta sit ieiunij virtus. Vnde dixit Eliachim sacerdos cum videret populum exanimatum, scitote quod exaudiet Dominus orationes vestras, si manentes permãseritis ieiunijs & orationibus in conspectu eius. dixit autem si manentes permanseritis, vt intelligamus quod debemus in ieiunio perseuerare. *Excellentia ieiunij.* *Iudith. 4.*

B

Pœnitentiam agamus.

AD pœnitentiam hoc sancto tempore agendam nos mouere debet maxime, quod Deus quem offendimus, & qui facile nos ad barathrum detrudere potest, nihilominus tamen nos hodierna epistola per Ioelem inuitet dicens, conuertimini ad me in toto corde vestro: & conuertimini ad dominum Deum vestrum, quoniam benignus & misericors est, si principem aliquẽ terrenum offendisses, & maxime eius iram timeres, ipse vero te C ad se vocaret, & rogaret vt eius amicus esses, atq; ipse tibi delicta omnia condonaret, quantam quæso animo voluptatem caperes? Annon igitur multo magis hodierno die gaudere debes, quod Deus Optimus Maximus quem toties offendisti, tuam velit amicitiam, imo potius minetur ei qui suam noluerit inire familiaritatem, quam iuste negare potest? Itaq; explicans Tertullianus illa verba Apo. 2. cap. age pœnitentiam, alioqui veniam tibi, & mouebo candelabrum tuum de loco suo, ait: inauditum misericordiæ genus est, quod cum Deus iuste suam nobis amicitiam negare possit, nos tamen non solum ad eam inuitet, verũ D etiam minetur ei qui eam respuerit: tam pater nemo, tam pius nemo. Quod cum Ionas cõsideraret, nõ audebat Niniuę subuersionem denunciare, ne eum mendacij arguere possent. Hoc in Christo perfidi Iudæi vituperabant, quod scilicet tanta esset præditus misericordia, vt etiam Sabbatho curaret: & cum peccatoribus manducaret, vt hoc modo maiorem haberent occasionem veniam impetrandi. Atq; hæc quidem vna est ratio, propter quam pœnitentiam agere debemus: verumtamen tanta præditi sumus iniquitate, vt tanta misericordia abutamur, & potius eam ad grauiora & plura patranda scelera transferamus. *Ioel. 2.* *Simile.* *Inuitat nos Deus ad veniã.* *Tertullia. Apo. 2.* *Pijssimus est pater Deus.* *Ionæ. 4.* *Ioan. 9.* *Mar. 2.* *Luc. 5.* *Magna Dei misericordia.*

Si hæc non te mouent ad pœnitentiam, moueat te vitæ bre-

uitas & miseria, quātā sæpe nobis sacræ literæ inculcāt, interdum E
Similia. fumo vitā nostrā cōparādo, interdū pulueri à vēto rapto, ima-
Sap. 5. gini in speculo, vmbræ, telæ aranearū, fæno in tecto, flori agri,
Eccle. 10. nebulæ, viæ nauis in mari, fluenti aquæ, memoriæ hospitis, fron
Iacob. 1. di decidēti, & alijs similibus fragilibus rebus. Quod cū ita sit, nil
1. Petr. 1. aliud præstare possumus quam pœnitentiam agere, cū tā incer
Psal. 102. ta sit vita nostra. Hoc nobis insinuauit Christus cum ait, vigila-
Sap. 5. te, quia qua hora non putatis, filius hominis veniet.
Luc. 12. Tertia consideratio quæ te ad pænitentiam inuitare debet est
Luc. 13. comminatio Christi per Lucam cum ait, nisi pœnitentiam ege- F
ritis, omnes simul peribitis. An videtur tibi leuis comminatio?
Pænitētia necessaria ad salutē. Quis quæso vult in sempiternum perire? Porro peccatoré velle sine pœnitētia saluari, est velle cælū digito cōtingere: hoc nec sancti poterūt impetrare, nec eius mater, & vsq; adeo hoc verū est, quod impænitētē mortuū Deus beatū efficere nequeat. Pugnant enim inter se, & beatū esse, & peccata amplecti, & detestari nolle
Simile. Mutius scæuola. quod est pęnitētiæ proprium. Fixa enim manet illa sententia, aut pęnitendū, aut ardendum. Quod si aliud in inferno nō esset tormentum præter ignem, annon tibi videtur superare tormenta omnia præsentis vitæ? Si tantum rex ille commotus est, cū suo G
Simile. exercitu, videns quod Mutius sceuola sponte comburi sineret
Horribiles inferni pœnæ. manum suam, quanto horribilius erit, corpus & animam arde re sempiterno inferni igne? Quæ lingua poterit hoc satis explicare? Si tu æstate sustinere non potes præ calore in lecto deli
Similitu. catissimum lintheum, & simplicem lodicem, quid fore putas cū
Simile. sempiterna illa inferni flamma cruciaberis? Si leuiuscula fe-
Anima quā misere in inferno cruciabitur. bris te ita vrit, vt lingua palato adhærescat, & limpidum fluuiū optas, aut ingentem niuis copiam; quid facies in perpetuo illo inferni calore? Vidisti vnquam metallum liquefieri, & qua ratione vorax flamma illud circunstet, sic erit animæ in inferno, H neq; desinet esse, neq; mori poterit, vt tormenta effugiat. Vę miseris, qui tantas pænas in inferno prius patientur, quam eas hic
Magna est negligentia nostra. credant. Quæ cum ita sint, quæ tanta est secordia nostra & negligentia, vt ad mortem potius sempiternam properemus, quam ad cælestem patriam? Cuius quidem cælestis beatitudinis est secura via ipsa pænitentia, & sanctum ieiunium quod nobis hoc tempore Ecclesia proponit.

Cæterum aliqui nostræ huic doctrinæ respondent, dicentes
Pænitentiam non differam? verum quidem esse pænitentiam esse necessariam, veruntamen non esse necessarium tam cito eam præstare & præsertim in flore iuuentutis, sed sufficere eam differre vsque ad senectā &

pulsan

A pulsantem mortem. Sciant tamen isti non esse hoc consilium spiritus sancti cum dicitur Eccle. 21. Quasi à facie colubri fuge peccatum: non enim solemus tarde & negligenter fugere à facie colubri, sed cum magna festinatione. Cum Elisæus puerum suum misit cum baculo ad filium mulieris illius suscitandum, tantam ei festinationem iniunxit, vt neque obuios salutare permitteret: quod procul dubio significat curam quam adhibere debemus in suscitanda anima, nam quod ad suscitationem pueri spectabat, parum intererat vltra horam aut B citra horam fieret. Quid igitur expectas, vt iam mors classicum canat? Nauis quidem prius diligenter præparatur, antequam ex littore soluat: neque expectat miles arma suscipere, donec tuba insonet: neque nauclerus ea quæ sunt ad nauigationem necessaria, differt ad extremum vsque, cum iam vela ventis permittit. De Magno Alexandro ferunt, quod ab se militem abiecerit, qui arma tunc præparabat cum iam bellum imminebat. Si aliquem offendisses, qui postea rex crearetur, & pacem tecum inire vellet, differres ne cum eo amicitiam inire? Cur igitur ad extremum anhelitum pœnitentiam C differs & Dei reconciliationem? Expectas vt existimo, quod tibi dicat illud Iudicum. 10. Ite, & inuocate deos quos elegistis, ipsi vos liberent in tempore angustiæ: sic viro impio dicet Deus quoniam vsque ad mortem differt ex toto corde conuerti, ito, auxilium postula à falsis dijs quos coluisti, à diuitijs & possessionibus, ab agris, à grege, à thesauris, à mundanis honoribus quos tantopere consectatus es: ego enim nolo tibi auxiliari, quem tam sæpissime contempsisti.

Eccl. 21. *4. Reg. 4.* *Magnam diligentiã adhibeamus in deserẽdo peccato.* *Similitu.* *Exẽplum Ale. Ma.* *Simile.* *Iudic. 10.* *Malis quid dicet Deus mortis hora.*

Dices tu Deum esse summe bonum, qui in quacunque hoD ra peccator ingemuerit, statim ei condonabit; fateor quidem, verumtamen scias talem fauorem propter suam negligentiam sæpe multos, non obtinere: imo citius subuenire consueuit his qui nuper admodum in peccatum inciderunt, vt Petro, & dauidi, & similibus, quam in peccato obstinatis. Ignis quidem & viride & siccum comburit lignum, veruntamen iam vides quam citius comburat vnum quam alterum non temere dixit Eccle: Quod languor prolixus grauat medicum. Consideremus obsecro, quod qui modo tanta vtitur erga nos liberalitate, paulo post futurus est seuerus iudex & vindex.

Ezech. 18. *Simile.* *Eccl. 10.*

Cinis sumus.

Cinere nos hodie Ecclesia conspergit, vt intelligamus quo tã E dem deuenire debeamus: etenim arbor prius fuit procera & pulcherrima, ac frugifera, cum autem scinditur, pulchritudiné amittit, & si comburatur, in cinerem conuertitur. Quæ igitur expressior vitæ nostræ imago proponi potest? Videbis hominé robustum, florenté, honoribus & diuitijs affluentem, hunc mors securi percutit & statim pulchritudiné amittit, & paulo post vermibus scatet. Vide quo tandem redacta sint tot pulcherrimorú imperatorum egregia & inuicta corpora, quæ vniuersum mundum perterrebant: item tot ducum Romanorum, qui trium- F phantes Romam ingressi sunt, contra quos potentissimi exercitus, terra, mariq; nil poterant, hos tamen febricula prostrauit & post triduum sepeliuit. Mirabile sane est & horrendum, cadauer videre alicuius robustissimi viri, quem omnes metuebant: omnes siquidem apud se ratiocinantur, heu quam florente ætate, & robusto corpore hic vigebat, quam potens erat, & quantis fruebatur delicijs, quomodo omnes eum timebant, nunc vero ecce iam muscas toto corpore volitantes, nec mouetur tamen, & in quoquo eum situ locaueris, ibi permanet.

Simile. *Cur cinere insignimur.* *Mors omnes exæquat.* *Quãta sit humana fragilitas* *Mors quomodo omnes turbet*

Alia insuper est consideratio arboris, cuius cinere hodie cóspergimur, videlicet quod quamdiu viuit eius species discernitur, sit ne mali medici arbor, an vero oliuæ, aut arbor pomifera vbi autem in cinerem resoluitur, non est qui talem speciem discernat, siquidem pulchritudinem suam perdit: eundem habent colorem cinis infimæ arboris, ac cinis cedri libani. Sic vtiq; vir potens quãdiu hic viuit, celebratur apud homines, & cognoscitur discrimen eius à viro plebeio: post mortem vero nescias discernere eius ossa ab ossibus pauperis, nec cineré à cinere, non agnoscas iam quis sit rex, quis herus, qui seruus. Veluti in scena quidem statim agnoscas quis regem agat, quis pastorem, & quis H seruum aut liberum; absoluta autem comædia, iã nihil tale discernas. Vnde Octauianus imperator morti vicinus, astantibus sibi dixit, qualis vobis videtur mundi huius comædia? G

Simile. *Mors non solet acceptare personam.* *Simile.* *Mundus instar fabula.*

Videbitur fortasse quibusdam res dissona & minus consentanea, quod hodie cinere nos Ecclesia conspergat: veruntame nil vnquam congruentius excogitari potuit: siquidem commissura ex eodem panno esse debet atq; ita homo qui est ex puluere & cinere, etiam cinere debet insigniri: neq; congruentior medicina ad persanandam superbiam nostram poterat inueniri, quam si ad memoriam reducamus quod puluis & cinis sumus. Serpente curabat Moyses morsum serpentis, ô si semel saltem in die contem-

A contemplaremur nos cinerem esse! Cum aliquis extra patriã infirmatur solent medici consulere vt ad patriam suam adferatur, quod eius aere refectus citius conualescat: sic cum homo propter peccatum ægrotet, salutare quidem est remedium vt aerem suæ patriæ respiret, hoc est crebro recordetur quod puluis est, & in puluerem redigendus. *Num. 21.* *Simile.* *Mortis cõsideratio salutaris.*

Quæ cum ita sint, quorsum tanta vanitate efferimur? Et humanas dignitates tam hiãti ore sitimus, quę tantis infortunijs subiectæ sunt & obnoxiæ? de philosopho quodam ferunt, quod B amplissimas opes & diuitias testamento reliquerit, atq; eas consignari iusserit per testamentarium executorem, qui etiam insignis quidam erat philosophus, viro omnium imprudẽtissimo in tota vrbe. Accidit tunc Romæ quod senator quidam iussu senatus capite plecteretur, quod in officio suo deliquisset: statim vero alter eius officium libenter à senatu oblatũ, accepit: quod cum testamentarius philosophus resciisset, statim cum amplissimis pecunijs ad eum accessit, & easdem ipsi tradidit dicens sibi iure deberi: cum autem ille causãm quæreret, respondit ita in testamento talis philosophi cautum esse, vt omnium imprudentissimo in tota vrbe ea pecunia legaretur: tu vero inquit mihi C omnium stultissimus videris qui tale officium & munus acceptaueris, in quo vides alterum perisse: accipe igitur pecuniam, quæ tibi optimo iure testamentario debetur. Si igitur ita Ethnicus sentiebat, cur quæso vir Christianus, tanta fidei luce illustratus, mundanis honoribus & dignitatibus inhiat, præsertim cum sit puluis & cinis, sicut & experientia magistra didicimus, & alma mater Ecclesia nos hoc tempore docet? *Exẽplum memorabile.* *Quã sint cæci qui mũdanis dignitatibus inhiãt.*

FERIA QVARTA IN CAP. IEIVNII.

D

CONCIO QVARTA.

CVM Ieiunatis nolite fieri sicut hypocritæ tristes *Matt. 6.* Celebrat Ecclesia hodierno die festum hominis, & vt videas eius nobilitatem & excellẽtiam, heri mundus celebrabat eius vanitates, & hodie Ecclesia celebrat eius mortem & exequias. Annon vides quam apposite & decẽter se gerat hodierno die Ecclesia? Ponit enim vnicuiq; sua insignia, & decantat exequias dicens; Memẽto homo, quia cinis es. Quænam quæso tanta esse poterit superbia, quæ tam horrendo proposito spectaculo, non deprimatur? *Hominis insignia quæ sint.*

Sicut

Sicut ignis cinere conseruatur, sic bona conscientia memo- E
Simile. ria mortis, nam etiam minutissima scelera tali consideratione euitamus. Vnde Daniel supposito cinere effecit, vt etiam in-
Dan. 14. fantium vestigia minutissima discernerentur Daniel. 14. Hac enim consideratione etiam exigua cognoscuntur peccata.
Gene. 18. Quod Abraham cognosceret se esse cinerem, ideo tanta diuinitus accepit beneficia.

Cinere quidem ruffæ vitulæ & aqua aspergebatur populus
Num. 19. ante ingressum tabernaculi: sic facit hodie Ecclesia aspergens nos cinere in primo quadragesimæ ingressu, vt corda nostra mũ F dentur. Plumæ quidem auium in sacrificijs, debebant in ci-
Leui. 1. nerem proijci: sic nostras vanitates deponamus illa consideratione quod cinis sumus, atq; in hunc locum omnes mundi pompas & cupiditates reijciamus.

Similitu. Morsus viperæ, cinere eiusdem curatur, sic tu si vis curari à morsibus viperæ infernalis, quæ te inducit in auaritiam, honores & vanitates mundanas, considera quo tandem hæc redigantur, & huiusmodi morsus persanabis. Hoc enim voluit
Luc. 13. significare Christus, cum dixit de agricola illo quod vellet eradicare ficum, & tamen olitor respondit vt adhuc annum expe- G
Cõsideremus quod puluis sumus. ctaret, nam stercoraret eam, vt hac ratione fructum ederet. Si igitur nos hac consideratione quod puluis sumus, non emendamus vitam, quod aliud putamus superesse remedium?

Quid aliud esse putas quod hodierno die mater nostra Eccle-
Similitu. sia tam solicitam se exhibeat salutis nostræ, cum interim nos ignauia torpeamus, & oscitanter viuamus, nisi videre prouidam matrem varijs curis distentam propter phreneticum filiũ, quem tamen ridentem videt & delyrum?

Simile. *Cum ieiunatis.* Si coniugem tuam videres se componentem, & H
Intẽtionẽ in Deũ dirigamus. fuco ac minio delibutã, non vt tibi, sed alteri placeret, quid quæso diceresq; faceresq;? sic vtiq; sponsus tuus Christus ægrefert, quod ieiunes, ores, & alia huiusmodi præstes nõ propter ipsum,
Vana gloria detestabilis. sed vt hominibus placeas. Est sane hypocrita instar phœnicis, quę auis magno labore præparat aromatica ligna vt se comburat: sic enim ipse concutiendo alas, & ventrem ac mentem inani gloria pascendo, seipsum comburit, & fructum bonorũ operũ perdit.

Cum ieiunatis. Docuit quidem Gedeon suum exercitum hunc
Iudicũ. 7. præliandi modum, vt scilicet lagenas frangerent, & tuba insonarent: sic vtiq; cũ nostra corpora sint fictiles quædam lagenæ, ea macerando, & tuba orationis insonando, victoriam de hostibus

reportabi-

A reportabimus: sic enim Niniuitæ vicerunt, Manasses, Ezechias, & multi alij. Vnde Christus ait, hoc genus dæmoniorum non eijcitur nisi in ieiunio & oratione. *Ionæ. 3. 2. Par. 36 4. Re. 19.*

Thesaurizate vobis thesauros in cælo. Solent quidem homines thesaurizare, vt ijs thesauris potiantur in patria sua, sicut faciunt Hispani in India: sic vtiq; nos thesaurizare debemus, vt his potiamur in cælo: non enim habemus hic manentem ciuitatem: ne thesaurizemus sicut mali, videlicet iram in die iræ. *Thesaurizemus in cælo.*

B *Humilitatem amemus, & ambitionem detestemur.*

CVM *ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritæ tristes.* Institutum quidem Ecclesiæ est vt sæpe diximus, hodierno die nos cinere insigniendo, inuitare nos ad mortificationem & humilitatem. Sic enim solebant segerere Romani cum ducibus suis: quos cum triumphantes in vrbem comitarentur, inter varias modulationes & musicos sonos, aderat vnus qui ad latus astans inculcaret, hominem te esse memento. Tum etiam nos cinere consignat, vt cōfidamus quod quāuis sæpe & grauiter Deum offenderim⁹, C nihilominus tamen veniam postulādo à deo impetrabimus, qui recordabitur nostræ fragilitatis & quod puluis sum⁹ & cinis. Sic enim potest colligi ex illis Gene. verbis, nequaquam vltra maledicam terræ propter homines. Sensus enim & cogitatio humani cordis, in malum prona sunt ab adolescentia sua. Si vt nos fragilitates fratris nostri & proximi supportemus, illam nobis consideratiōē Deus ad memoriā reducit, quod scilicet homo sit qui nos offendit, iuxta illud Aposto. Fratres si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis huiusmodi instruite in spiritu lenitatis &c. Multo melius igitur id de D deo sperare possumus quod scilicet nobis peccata condonabit, si de his pænitentiam agamus, quoniam ipse cognouit figmentum nostrum. Cum igitur veniam postulabimus, confidenter dicamus, memento Domine quod puluis & cinis simus, & facile in peccata labimur, cum itaq; tam fragiles & miserabiles simus, memento nostri Domine, & ignosce nobis. Hoc voluit significare Dauid cum ait. Non secundum peccata nostra fecit nobis, neq; secundum iniquitates nostras tribuit nobis. Et Paulo post ait, quomodo miseretur pater filiorum, misertus est Dominus timentibus se, quoniam ipse cognouit figmentū nostrū, recordatus est quoniā puluis sumus, homo sicut fænū, dies eius tanquam flos agri &c. Hoc etiā voluit significare sanctus

Exēplum. Mortis memoria vtilissima. Cōfidam⁹ veniā impetraturos. Genes. 8. Simile. Gala. 6. Ignoscet nobis De⁹ qui præcipit vt ignoscamus. Psal. 102.

ſanctus Iob cum ait, memento quæſo quod ſicut lutum feceris E
me. Antiquiſsimus quidem loquendi modus is eſt vt homo di
Iob. 10. catur terra & cinis. Hinc Abraham ait, loquar ad dominũ meũ
Gene. 18. cum ſim puluis & cinis. Itẽ Eccleſi. ait, quid ſuperbis terra & ci-
Eccl. 10. nis? Et paulo poſt, omnis homo terra & cinis.
Eccl. 17. Item cinere te conſignat hodie Eccleſia, vt intelligas quo tan
Ambitio dem redigantur pompæ tuæ, honores, veſtes pretioſæ, curioſita
humana tes calamiſtrati capilli, rutilantes oculi, nigra ſupercilia & pal
quo redi- pebræ, delicatæ nares, pulcherrimum os, candidiſsimi dentes:
gatur. quo redigantur currus, lecticæ, vehicula, præambulones, pueri F
honorarij, ſpumantes equi, penulatæ mulæ, pretioſi tapetes, pe
ripetaſmata, abaci, vectigalia, poſſeſsiones, hæreditates.
Simile. Cum oculi ſeipſos contueri nõ poſsint, ſolemus ſpeculum no
Cinis eſt bis ante ipſos proponere: ſic Eccleſia cineris ſpeculum nobis an
ſpeculũ in te oculos conſtituit, vt in eo quales ſimus contemplemur. Ter-
quo nos cõ ra es ô homo ait Auguſt. & ante nihil eras, es igitur terræ filius,
tuemur. & nepos ipſius nihil. hæc eſt cognatio tua, hæc nobilitas, hæc ge
Auguſt. nealogia, hi ſunt antiqui lares, nullus tibi eos auferre poteſt.
Magna eſt certe cæcitas tua quod parẽtes tuos non cognoſcas,
neq; fratres & ſorores quos tamen tam prẹſentes & obuios ha G
Iob. 17. bes. Audi enim quid dicat Iob, putredini dixi, pater meus es tu,
Phili. rex mater mea & ſoror mea, vermibus. Philippus quidem rex Mace
Mace. doniæ cum aliquãdo humi decidiſſet, atq; ſtaturam ſuam in pul
Exemplũ. uere expreſſam vidiſſet, fertur dixiſſe: ſane extremæ dementiæ
eſt, pro tam exigua ſtatura totum ſibi orbem ſubijcere velle, cũ
tam exigua terræ portione contineri poſsit. Pinxit aliquando
Appel. Appelles Alexandrum Magnum pro tribunali ſedentem, & ful
Ale. Ma. mine ornatum, quo quidem quamuis ſignificaret eius vim atq;
Plini. 35. potentiam, & quam cito in orbe obediretur tam à potentibus
quam ab alijs, ſignificauit etiam nihilominꝰ, vt ait Plin. Breuem H
Ariſtot. imperij ſui durationem. Ariſtoteles apud Stobæum ita hominẽ
Herodot. diffinit, homo eſt imbecillitatis exemplum, temporis ſpolium,
Similia. fortunæ lapſus, inconſtantiæ imago. Et Herodotus, homo nihil
Homo qui aliud eſt quam calamitas ipſa. Cum a quodam philoſopho quẹre
bus rebus retur cui potiſsimum rei poſſet homo apposite comparari: can
cõparetur. delæ inquit accenſæ & vento expoſitæ; aut ſcintillæ ignis in ma
Vitã quã re tendenti. Vnde videas quam ex minimis cauſis ſoleant ho-
leues cau- mines interire, etiam valentiſsimi quiq;. Solemus enim interdũ
ſæ nobis cum moritur inuictiſsimus aliquis imperator & princeps, quæ
adimant. rere ſit ne mortuus impetu alicuius miſsilis globi, cum nobis
videatur vix ab alia cauſa potuiſſe tã robuſtum virum interire:
qui

A qui respondent quod superioribus diebus frigidam gustasset aquam. De alijs quærimus an fulmine percussi sint, & intelligimus perijsse quod carbones in clauso cubiculo reliquissent incẽsos. Rursus de alijs herculeis viris percontamur, an à cadente turre vel monte interfecti sint & perierint: qui dicunt, quod cum dormirent, tenui quadam aura transuerberati sunt, atque ita vitam amiserunt. ô nos miserabiles, quorum vnus interit quod fenestras claudat, alius quod non claudat! Ecquis quæso poterit tuto conseruare hanc vitæ nostræ ardentem candelã, in

Mors quæ ex leuibus causis nos inuadat.

B tanta ventorum & occasionum contrarietate? Hæc plane omnia ante oculos videt homo tanquam in speculo, cum sibi dicitur quod puluis sit & cinis. In cinere quidem à Daniele sparso in templo, cognouit rex Babylonæ dolos sui falsi Dei, & suorum sacerdotum impiorum. Hæc fragilitas humana significata est per lapillum illum qui cecidit de monte, & confregit insignem illam statuam Nabuchodonosor, atq; in cinerem & fauillam resoluit.

Dan. 14.

Dan. 2.

C *Cum mortales simus, peccata deseramus, & pœnitentiam agamus.*

EST sane hæc consideratio mortalitatis nostræ tanti ponderis, vt Ecclesia non solum in cinere velit id nobis insinuare, verum etiam eundem cinerem in quadra quadam proponit siue paropside, & præcipuam corporis nostri partem eodẽ cinere consignat, quasi videatur velle nobis oculos corporis cinere contegere, vt nobis oculos animæ aperiat. Solet quidem Deus non solum verbis nos erudire in rebus præsertim arduis, sed etiam exterioribus signis & factis. Et ita non solum verbis

Cinis cur in fronte ponatur.

D per Isaiam monuit populum, dicens quod propter eorum peccata dispergeretur & contereretur, sicut conteritur lagena figuli contritione prævalida: sed etiam Hieremiæ præcepit vt lagũculam acciperet, & dum prædicaret populo futuras calamitates propter eorum peccata, lagũculam ante ipsos contereret. vnde ait, & conteres lagũculam in oculis virorum qui ibunt tecum, & dices ad eos, hæc dicit Dominus Deus exercituum, sic conteram populum istum & ciuitatem istam, sicut conteritur vas figuli quod non potest vltra instaurari. Videmus etiam quod ad significandam captiuitatem populi sui, præcepit Deus Hierem. quod per ciuitatem incederet cum catenis de collo pendentibus, sic igitur vt nos magis Ecclesia commoueat ad pœnitentiã,

Isa. 30.

Hiere. 19

Obiectum præsens plus mouet

Hier. 27

Genes. 3.

nos cinere spargit, dicens; puluis es, & in puluerem reuerteris. E

Peccatum inueteratũ quã sit perniciosũ

Res est periculosissima peccatum ipsum, & præsertim si ex diuturna & lõga procedat cõsuetudine. Vnde fit vt Ecclesia tot vtatur medijs, vt nos a peccatis quam longissime distrahat: & inter alia media, hoc longe accommodatissimum est medium huius sanctæ Quadragesimæ quotannis, quæ est salutaris ipsius animæ medicina. Si enim tam necessaria est pœnitentia, ecquo

Quadragesima accõmodatißima ad pœnitentiam

tandem tempore commodius eam quam modo exercere possumus, quando tot nobis suppetunt exempla? Omnes enim modo ieiunant, eleemosynas faciunt, orant, in silentio versantur, F templa frequentant, virtutem complectuntur: nunc igitur debemus omnes esse vnanimes, & contra hostes inuisibiles armari. Ignominiosum enim est quod omnes ad certamen procedant hoc sancto tempore, & tu solus te contineas domi in tuis dele-

Ignominiosum sane est quod pœnitētiā non agamus, cum eā omnes suscipiāt.

2.Reg.11.

Otiũ quãtorũ sit fomes malorum.

ctationibus & delicijs. Vnde nam putas nisi ex hoc Dauidem incidisse in adulterium & homicidium? testatur enim id scriptura Sacra cum ait lib. 2. Reg. Factum est autem vertente anno, eo tempore quo solent reges ad bella procedere, misit Dauid Ioab & seruos suos cum eo & vniuersum Israel ad bellum, & Dauid remansit in Hierusalem. Si autem quæras quid faceret, cum remansit in Hierusalem? Scias in hoc occupatum esse, G vt coniugem subditi sui violaret, & marito vitam eriperet, sicut statim sacra narrat historia. Quid igitur existimas de te futurum nisi modo pœnitentiam exerceas, cum omnes se in ea exercent? Certe nihil aliud accidet, quam quod labaris in grauissima & nefanda scelera atque peccata: non enim es sanctior dauide.

Verũ ieiuniũ quale esse debeat

Quamobrem ita nos hoc sancto tempore in sanctis ieiunijs exerceamus, vt non solum caro abstinentia maceretur, H verum etiam spiritus in consideratione rerum cælestium occupetur, amputando malas cogitationes, & præclaris vtendo actionibus erga Deum & proximos, iniurias condonando, & vitia pænitus eradicando, ita vt bellum geratur contra vtrumque hominem, exteriorem, & interiorem. Quid enim prodest

Ieiunent omnes sensus & homo interior.

bellum gerere contra seruos, si pax seruetur cum Dominis? Sic igitur præstat, qui corpus affligit, & interiorem hominem delectationibus vitiosis reficit, insequendo eius appetitus & praua desideria, inimicitias, & vindictas. Poterit enim serua videlicet caro vere dicere. Quid mihi prodest macerari & affligi, si Dominus meus & homo interior, vitia recipit & fouet, atque ea nõ modo nõ repellit, sed etiã cõplectitur, & ĩ ipsis acquiescit?

A Explicans Rabanus locum quendam ex cap. 36. Hierem. ait, iustum est vt qui tam sæpe circa illicita versatus est, hoc sancto tempore etiam a licitis quibusdam se abstineat: & qui offendit rebus vetitis tam sæpe Deum suum, modo sponte à licitis etiam se comprimat, hoc est relinquendo optimos cibos, quos licite comedere poterat, confabulationem suauem, quam licite exercere poterat; moderatam ambulationem cum amicis, quæ sibi permissa erat. Non enim solum contentus esse debet quod carnibus non vescatur, & quod tantum semel in die comedat, verum etiam abstinere debet à multis quamuis licitis. Quod cum serui Dei præstent, ignominiosum sane est hoc etiam cum ipsis non præstare. Exemplo nobis fuit dux ille dauidis Vrias cum ait, arca Dei Israel habitat in papilionibus, & dominus meus Ioab, & serui Domini mei super faciem terræ manent, & ego ingrediar in domum meam vt comedam & bibam, & dormiam cum vxore mea? Per salutem tuam ô rex, & per salutem animæ tuæ, non faciam rem hanc.

Raban. lib. 13. in Hie. c. 36

Abstinentia quomodo vti debeamus.

B

2. Reg. 11. Exemplũ

Huc spectat elegans quædam Senecæ sententia qui ait: priores nostri, quorum virtutes sustentant vitia nostra, nostrosque lapsus, abstinentiæ adeo sectatores erant, vt ipsimet cibos sibi & quidem simplices pararent atque condirent: cubabant humi, de insignibus ædificijs nõ curabãt. Vnde eorũ nomina permanebunt in tempore sempiterno. Aduerte igitur quanti faceret hic grauissimus philosophus abstinentiam rerum superfluarum, & ieiunium rerum impertinentium. Quod si tale testimonium de antiquis illis philosophis dabat, quanto verius id poterit prædicari de viris sanctis Ecclesiæ qui in abstinentia singulares fuerunt, adeo vt si Episcopus aliquis non ieiunaret, episcopatu priuaretur, & sacro præsbiteratui initiatus, suspenderetur ab eo: quod si vir secularis absque legitima causa ieiunium prætermittebat, sacra communione priuabatur, quod erat maximum supplicium. Quid porro dicemus de rigidissimis ieiunijs quorundam eremitarum tempore diui Hieronymi, qui ait scribens vitam S. Pau. primi eremitæ, quod viderit quendam monachum, qui per triginta annos tantum hordeaceum manducauerit panem, & biberit turbidam aquam, atque hæc quidem modice. Item de alio scribit, q̃ habitaret in obscura cisterna, & quinq; dũtaxat fic' in die comederet. Non equidem iudico nos ad id obligatos, aut

Seneca ad Albinam matrem cap. 10.

C

Abstinentia antiquorum.

Ieiunia quã rigide olim seruarent.

D

Hiero. in vi. S. Pau. pri. erem.

Abstinentia admirabilis sanctorũ monachorũ.

quod vires nostras æquare teneamur cum tantis gigantibus, sed hortor vt hæc clarissima exempla & similia diligentissime contueamur, vt animemur in dies magis magisq;: Deus enim qui his auxilio fuit, nobis etiam dexteram suam porriget, vt mirabilia exerceamus opera. E

Magna quidem ex ieiunio & abstinentia proueniunt bona.

Abstineamus à vitijs omnibus.

APerte sane intelligere possumus, mentem eam esse nostræ matris Ecclesiæ hoc tā sancto tēpore, vt nō solū à cibis corporeis abstineamus, verum etiam ab omnibus vitijs atq; peccatis. Absurda enim plane est atque stolida illorum cogitatio, qui censent sufficere vt tantum corpore ieiunent, quamuis multa & nefanda committant facinora, & ita se existimant iam omnia debite præstitisse. Veruntamen intelligant scopum ieiunij eum etiam esse, vt caro nostra reprimatur, & vitia eradicentur, ac spiritus eleuetur, sicut Ecclesia ipsa hoc sanctissimo tempore decantat, dicens in præfatione, qui corporali ieiunio vitia comprimis, mentem eleuas, virtutem largiris & præmia: si igitur huc non pertingas, an non parum tibi proderunt ieiunia ipsa? F G

Fructus ieiunij.
Ecclesia.

D. Aug.

Tunc erunt ait Augusti. accepta ieiunia, si operibus bonis fuerit expiata conscientia. Annon hæc magna est cæcitas, corpus quod ieiunijs affligis, vitijs & peccatis oblectare & demulcere? Ieiunet igitur ambitio, cupiditas, lingua, auditus, pedes, oculi, atque in sanctis operationibus membra se nostra exerceant. Intelligant potentiæ omnes tempus esse Quadragesimale, & quod debeant omnes ieiunare. Si quis te ad delicatam ambulationem inuitet, responde tu tempus esse Quadragesimale, & diem ieiunij. Quod si is replicet non propterea frangi ieiunium: dicito quod etiam pedes ieiunare debeant, & oculi, illi inambulando, & hi in videndo, & cor in delectando. Cum sermo exoriatur in detrimentum proximi tui, dicito tu, missa hæc faciamus, tempus enim est ieiunij, & debet lingua ieiunare à murmurationibus, & auditus à detractione, & auditione infamiæ: & ita in reliquis te gerere quidem poteris. H

Quadragesimale tēpus est tēpus disciplinæ & moderationis.

Vtilitates ieiunij.
Prima vtilitas.
Gen. 2.

Varia quidē cōmoda atq; vtilitates nobis ieiuniū adferre solet nā primo meritū nostrū auget & virtutes, ideo voluit Dñs parētes nostros primos nō omni cibo in paradiso vti, sed abstinere vt ex obedientia & abstinentia amplius mererentur, sicut in Gen. scribitur

A scribitur. Proptet eandem causam præcepit Dominus filijs Israel quod à multis cibarijs abstinerent, vt habetur in Leuitico. Secunda vtilitas abstinentiæ est ad habendam Sapientiam: Moyses postquam ieiunauit & abstinuit, meruit à Domino legem in monte Sinai accipere, vt habetur in Exod. Elias vt liberius & sapientius Prophetaret, vtebatur victu tenui & exili, & aliquãdo petijt à vidua Sareptana aquam & buccellam panis, vt habetur 3. lib. Regum. Et notandum est quod corui pascebant Eliam carnibus bis in die, sed angelus pane & aqua, & hoc solum semel in die, vt habetur. 3. lib. Regum. Danieli propter eius abstinentiam ostendit Deus visiones mirabiles, vt constat Danie. 12. Et eidem post ieiunium reuelatum est mysterium passionis & incarnationis Iesu Christi, post Hebdomadas Septuaginta duas occidetur Christus, vt ibidem habetur. Quia Anna seruiebat Domino die & nocte in ieiunio & orationibus, ideo meruit à domino, prophetare de Christo, vt scribit Lucas. Tertia vtilitas ieiunij est, quod præbet victoriã in temporalibus & spiritualibus bellis, ideo vxori Manue concepturæ Samsonem fortissimum pugnatorem, angelus abstinentiam indixit, vt habetur in lib. Iudicum. In trecentis viris aquam bibentibus temperate, Dominus liberauit populum suum, vt habetur in lib. Iudicum. Ob hanc causam populo Israel existente in castris, nullus comedit nisi Ionathas contra præceptum patris, vt scribitur. 1. Reg. Iosaphat rex Iuda victoriam habuit, quia ieiunauit ipse, & alijs ieiunium prædicauit, vt scribitur. 2. Parali. Iudith castissima quia omnibus diebus ieiunauit, de Holopherne tyranno victoriam reportauit, vt habetur in lib. Iudith. Filij Israel bis debellati à filijs Beniamin, ieiunauerunt, & victoriam habuerunt, vt scribitur in lib. Iudicũ. Philisthæi debellauerunt filios Israel & arcam ceperunt, postea vero filij Israel fleuerunt & ieiunauerunt, & victoriam habuerunt, vt habetur. 1. lib. Reg. Quarta vtilitas ieiunij est, quod iuuat orationem, ideo Tobias dixit, bona est oratio cum ieiunio. Prædicauit Esdras ieiunium, quia petituri erant à Domino viam rectam, vt habetur. 1. Esd. Filij Israel timentes potentiam Holophernis ieiunauerunt prius, & postea orauerunt, vt habetur in lib. Iudith. In huius figurã Esther locutura regi Assuero ieiunauit cum ancillis & Mardochæo, vt habetur Esther. 4. Quinta vtilitas ieiunij est, quod meretur indulgentiam peccatorum: nam temperauit Dominus pœnã Achab quam ei comminatus fuerat, propter ieiunium quod seruauit,

Leuit. 11. Secũ. vti. Exo. 24. 3. Re. 17. Nota. 3. Reg. 18. & 19. Dan. 12. Danie. 9. Luc. 2. Terti. vti. Iudi. 13. Iudi. 7. 1. Reg. 14 2. Par. 20 Iudith. 8. & 13. Iudic. 20. 1. Reg. 4. & 7. Quar. vti. Tob. 10. 1. Esd. 8. Iudith. 4. Esther. 4. Quint. vti.

vt constat.3.Reg. Niniuitis Dominus direptionem & interitum E
ciuitatis remisit, quia à maximo vsq; ad minimum, omnes se ie
3.Re.21. iunio afflixerunt, vt scribitur Ionæ. 3. Abstinere debet homo
Ionæ.3. propter aliorum exemplum, nã Dauid desideratam aquam de
2.Reg.23 Bethleem allatam sibi bibere noluit, vt exemplum alijs demon
straret, vt habetur. 2.Reg. Eleazarus maluit occidi, quam vetita
2.Ma. 6. manducare, vt exemplum alijs præberet, vt habetur. 2. Mach:
Septem fratres cum pia eorum matre, potius varios crucia-
2.Ma.7. tus voluerunt recipere, quam de esu sacrilego manducare, ne
alij similia perpetrarent, vt scribitur eodem libro. Quanquam F
Acto. 10. esuriret Petrus, tamen immunda noluit manducare, ne
exemplum ingluuiei alijs demonstraret, vt scribitur Acto. 10.

FERIA QVINTA POST CINERES,

CONCIO PRIMA.

Lyra.in Matt. 8. C*VM introisset Iesus Capharnaum, accessit ad eum Centu-
rio.* Matt.8, Luc. 7: Iste Centurio non erat Iudæus,
sed gentilis, positus à Romanis ad custodiam princi G
palis ciuitatis Galileæ scilicet Capharnaum, quia
Ioan. 61. tota illa terra erat subdita Romanis, propter quod
Iudæi coram Pilato dixerunt, non habemus regem nisi Cæsa-
rem: & ideo quia Iesus erat Iudæus, ipse non venit ad eum in
Luc. 7. persona propria reputans se esse indignum ad hoc impetran-
dum, sed misit ad Iesum principes Iudæorum, vt scribit Lucas,
vt per eos curationem serui sui facilius impetraret: & quia
quod per amicos facimus, quodammodo per nos ipsos facimus
Matt. 8. ideo Matthæus dicit eum venisse ad Iesum, non quia in perso-
Aug. lib. na propria venerit, sed per intermedios. Dicitur autem Centu H
de sancta. rio, quia habebat centum homines in armis sub se, ad custodiam
virgini. c. illius terræ, ne forte vellent contra Romanos rebellare.
32. to. 6. Dicit Euangelista quod accessit ad eum Centurio, quamuis
Psal.137. nõ venerit corporaliter, quia propinquior erat ei per fidem, quã
Luc. 7. qui corporaliter accesserunt, vt ait August. Vnde propheta, ex-
Amb. li.5 celsus Dominus, & humilia respicit, & alta à longe cognoscit,
super Lu. tanquam non accedentia.
7. De isto seruo inquit Lucas quod erat moriturus, super quæ
Petrus verba ait Ambro. non fefellit, moriturus enim erat ex illa infir-
Chrysolo. mitate, nisi fuisset sanatus à Christo.
ser.102. Centurio hic Romanus erat, sed plus erat hic ipse fructu cen-

tesimo

A tesimo Christianus, vt ait Chrysologus, & Deo magis militabat iste quã seculo: & in humano bello fortis, fortior in diuinæ pacis erat custodia. Quæramus ergo quis est iste seruus, qui illi vt inquit Luc. pretiosus erat? Cum dominatur anima, & corpus seruit ipsi, nihil corpore pretiosius.

Accessit adeum Centurio. Sacerdotes rogauerunt pro hoc Cẽturione & auditi fuerunt, etsi modicam haberẽt fidẽ, vnde colligas quantum valeant orationes sacerdotũ in tẽplo, etsi tibi videãtur parum cõpositi & mortificati: Vnde Iaco. ait, infirmatur *Iaco. 5.*
B quis in vobis? inducat presbyteros, nõ ait, quærat eos qui sancti sunt: Vnde etiam colligas quã morosa sit quorũdã nimia diligentia in exquirendis sacerdotibus sanctitatis famã habẽtibus *Sacramenta non perdũt suum valorem propter malos ministros.* ad celebrandas missas, siquidẽ sacrosanctũ sacrificium missæ nõ propterea perdit valorẽ suum, & videtur res scãdalosa, & in detrimentum honoris cæterorum, imo aliquando in talibus electionibus falluntur, cum Deus sit scrutator cordium: sufficere tibi debet quod sit sacerdos, & in pace Ecclesiæ officiũ suũ exerceat. Hoc significauit Ioel cũ ait, inter vestibulũ & altare plorabunt sacerdotes Domini dicentes, parce Domine, parce populo *Ioel. 2.* tuo, & ne des hereditatem tuam in opprobrium, vt dominentur
C eis nationes. Quare dicunt in populis vbi est Deus eorum? Et tales fuerunt auditi, neq; dicit textus quod plorarent boni & sancti sacerdotes. Vnde statim ait, zelatus est Dominus super terram suam, & pepercit populo suo, & multa etiam eis bona promisit. Debes tu igitur etiam ex parte tua aliquid præstare, sic enim Cẽturio faciebat, vt sacerdotes dixerũt: diligit enim aiũt, gẽtẽ nostrã, & Synagogã ipse ædificauit nobis, vt scribit Lucas. *Sacerdotũ orationes longe vtilissima, & si sancti nõ sint.* *Accessit adeum Centurio.* Hinc centurio cum se in operibus charitatis exerceret, ideo meruit vt à deo illuminaretur & ad eius cognitionem accederet, sicut contigit Cornelio. Quod si tantum
D prosunt bona opera in infideli, quid putas poterũt in viro fideli? *Acto. 10.*
Puer meus iacet. Meum dico puerũ, quia iacet: si tuus esset Domine, non iaceret. Propheta enim dicit, ecce nunc benedicite dominum omnes serui Domini, qui statis in domo Domini. Qui statis ait, non iacetis. Stant serui tui, hominum serui iacent. Puer meus qui iacet, vt tuus sit surgat: meus qui paralyticus, vt tuus sit, iam sanetur. *Chrysolo. ser. 15. Psal. 133.*

Puer meus iacet. Hic quidem curam gerebat domesticorũ suorũ, & quidem qui tantopere serui curã gerebat, maiorẽ vtiq; coniugis & filiorũ gessisset. Quã multi sunt qui patrimoniũ cõsumũt in couiuijs, & superfluis ædificijs, item cum amicis, imo & cum

amica, cum interim multas patiantur miserias filij & coniunx E & fame pereant, ac nudi incedant, nec seruis suis & famulis soluant! Noli etiam illico ad proseucam siue hospitalia famulum mittere, nam interdum ipsius mortis causa es. Quid quæso honorificentius præstare potes, quam si vere dicas, Domine puer meus iacet in domo paralyticus?

Amb. li. 5. in Lu. 7. *Ego veniam, & curabo eum.* Regulo dicit, vade filius tuus viuit, ibi noluit pergere ait Ambro. ne in reguli filio videretur magis diuitijs detulisse: hic ipse perrexit, ne videretur in Cēturionis famulo conditionem despexisse seruilem. Omnis enim seruus & F liber in Christo vnum sumus.

1. Cor. 11. *Hie. li. 1. in Matt. 8. tom. 9.* Non debemus iactantiæ arguere Dominum, quia statim se iturum & sanaturum esse puerum promittit: nam videbat Centurionis fidē, humilitatē, & prudētiā, ait Hiero. Fidē in eo quod credidit ex gētibus Paralyticum à saluatore posse sanari: humilitatem, quod se iudicauit indignum, cuius tectum Dominus intraret: prudentiam, & fidem etiam, quod intra corporis tegmē, diuinitatem latentem agnosceret & adoraret.

Euthy. in Matth. 8. Quærit Euthymius, cur quæso tam facilē Christus se exhibuit medicū? Id quidē fecit, quia videbat quod Centurio eū cōfiteretur Deum: tum vt responsum Centurionis veniret in omniū notitiam, & manifestaretur eius fides. Certū quidem est non responsurum quod respondit, si Christus ita locutus nō fuisset. G

Glo. ord. in Ma. 8. Qui verbo curare potuit, propter humilitatē visitare dignat, & tamen in medio itinere verbo sanat, ait Glo. ne nō propter humilitatē, sed ob impotētiā virium corporaliter ire putaret.

Lud. Gra. *Domine non sum dignus vt intres sub tectū meū.* Fratres quid est tectū, quod hominē aut dignū facit, aut reddit indignū? Quod domini inuitet aut repellat accessum? Fratres hoc tectū corpus est quod regit animam, quod operit sensum spiritus, quod cordis H domicilium velat, quod libertatem mētis à cælesti visione recōdit. Sub hoc ergo tectum Cēturio indignum ducit intrare Christum, hoc est in corpus humanum diuinam succedere maiestatē.

D. Aug. de ver. do. serm. 6. tom. 10. *Domine non sum dignus.* Dicēdo se indignū, ait Aug. præstitit dignū, nō in cuius parietes, sed in cuius cor Christus intraret: neq; hoc diceret cū tāta fide & humilitate, nisi ia illū quē timebat intrare in domū suā, corde gestaret. Nā nō erat magna felicitas si Dñs Iesus intraret in parietes eius, & nō esset in pectore eius.

Domine non sum dignus vt intres. Nō cum tanta humilitate segerūt multi qui in suis domibus missas celebrare faciūt & sæpe in loco minꝰ decēti, saltē synodos colulere deberēt siue legere, &

præser-

A præſertim Triden. Seſ.22. Aliter ſe gerebat Petrus cum diceret, Domine ſi tu es, iube me venire ad te ſuper aquas: non ait, domine veni ad me, nam ego impeditus ſum. Nũc iam videas quod vel propter frigus, vel pluuiam, vel modicam indiſpoſitionem, aut nimium ſomnum, aut grauitatem, aut propter multas alias leues cauſas, ſibi domi miſſas celebrare faciunt, vel fortaſſe vt omnes ſciant quod ſacellum habent vel priuilegium. Si Salomon poſt tam ingentes ſumptus in templo ædificando, adhuc vix audebat arcam intromittere; quomodo tu propter tam leues cauſas, B & ſæpe in loco minus decenti atq; ornato, audes tam ſacro ſanctum ſacrificium intromittere domum tuam? Si Deut. 12. cautum erat ut refert etiam Anacle. pa. epiſ. 1. & habetur de conſe. diſ. 1. c. 1. quod non offerrentur ſacrificia extra templum, quomodo tu abſq; iuſtiſsima cauſa id facere audes? Vide quanti tumultus ſecuti fuerint ex eo quod duæ illæ tribus ante Iordanem altare erexerunt, exiſtimarētq; reliquæ tribus id erectum eſſe vt ibi ſacrificarent contra decretum legis, Ioſue. 22. præſtabilius videretur vt ſcribit Fœlix Papa Quartus, in epiſtola ad Orthodoxos, & habetur de conſe. diſ. 1. c. Sicut, non audire miſſam, quam vt au- C diatur, eam in loco indecenti celebrare.

Conc. Tri. Seſ. 22. — Mat. 14. — Miſſas domi celebrare non faciamus, niſi propter iuſtã cauſam. — 2. Par. 2. — Deu. 12. — Ana. epi. 1. & habetur de conſe. d. 1. c. 1. — Ioſue. 22. — Felix pa. 4. in epiſ. ad Orth. & habetur de conſe. d. 1. ca. ſicut.

Domine non ſum dignus. Hic Centurio verè humilis erat, aliqui ſunt tantum humiles verbo, dicentes ſe maximos peccatores: ſi tamen id alius dicat, illico quod non ſint verè humiles oſtendũt: ſicut accidit cuidam mulieri propter ſcelera ſua intra parietes concluſæ, quæ cum omnibus clamaret ſe maximam eſſe peccatricem, nolebat tamen quod famula id diceret, quæ ſolum id dicebat non alia cauſa impulſa, niſi quod tantum ab ea audiuiſſet, & exiſtimaſſet id ſibi gratum, ſi ita reſponderet.

Humilitatem ſolis verbis nõ oſtẽdamus — Exẽplum malum.

Sed tantum dic verbo. Centurio cum ſine lege eſſet, ait Chryſo- D lo. nihil ſine lege egit: quia dictum erat, dixit & facta ſunt, dixit, dic tantum verbo: et ſi omnia perfecta ſunt dictu, quomodo dictu ſolo, vt ius infirmitas non curatur? *Dic tantum verbo.* Et ſine verbo quid dicitur? ſed iſte poſtulat verbum nõ de loquendi vſu, ſed de virtute faciendi. Verbum de quo dictũ eſt, miſit verbũ ſuũ, & ſanauit eos. Dic verbum tantũ, quia iſte credidit in verbo omnes manere virtutes. Verbum tuum domine ſanitas eſt: verbum tuum vita eſt. Verbum tuum vbi acceſſerit, inde confeſtim fugit dolor, infirmitas mox recedit. Verbum in quo Petrus cum laxaret retia, piſcium multitudinem cepit, ſine quo & ignorãtiæ noctem patiebatur, & nullũ fructũ peruigil piſcator inuenit: dñe inquit, laborantes per totã noctẽ nihil cepimus, ſed in verbo &c.

Chryſolo. ſer. 15. — Pſal. 106. — Luc. 5.

Pe. Chry. ser. 15. *Nam & ego homo sum sub potestate constitutus.* Videtis Centurionem, ait Chrysologus, antequam discipulatus subijsset officium, locum magisterij fuisse sortitum? Præbet enim petendi formam, dat normam credendi, fidei pandit causas, virtutem commendat exemplo, qui nondum Christianæ scholæ ingressus est disciplinam. Causas pueri quasi magister agit. Vere Centurio, qui stipendia terrena, centenarium cæli mutauit in fructum, & seruitutem militiæ secularis, in diuinam sustulit dignitatem. E

Sub potestate constitutus. Quasi dicat vt ait Chrysolo. Si ego qui *Chryso. ser. 102.* sum sub potestate constitutus, imperio verbi solo facio mihi parere subiectos, quomodo tu qui nulli subiaces, & cuius omnia subiacent potestati, verbo non poteris iubente curare, sanitatẽ mittere, mandare virtutes? An verbo reficere non potes, quod verbo fecisti? Dixit inquit, & facta sunt: mandauit, & creata sunt. *Psal. 32.* An aliquid ex aliquo reparare non sufficis, cuncta ex nihilo qui parasti? F

Sub potestate constitutus. Satis est ponderatione dignum, quod *Simile.* cum hic esset gentilis, & insignis vir, & ab hominibus sibi obediretur in ea patria, non tamẽ obliuisceretur se habere superiorẽ, *Multi insolescunt ad honores euecti.* & esse sub potestate constitutum. Sunt enim aliqui vsq; adeo vani, vt si se viderint in celsa aliqua constitutos dignitate, statim insolescunt, more quorundam qui vel à modico vino turbantur. Multi enim huiusmodi reperiuntur qui ad dignitatem aliquam euecti, adeo seipsos & alios obliuiscũtur, vt in mille delyria incidant. *Simile.* Sunt instar formicarum alatarum, quibus in earum perniciem oriri videntur alæ, cum & ab accensa candela patiantur, & circum volitantes lychnucho: sic enim ipsi ad dignitates euecti *Simile.* pereunt. Sunt instar Absalon quibus capilli mundani honoris, vt *2. Re. 18.* suspenderetur creuerunt: & ignorant quod tam cito tales ho- *Ionæ. 4.* nores auolabunt & deficient, quam cito perijt hedera illa quæ Ionam mirifice oblectabat. G H

Sub potestate constitutus. O quantopere insolescunt nonnulli propter aliquas dignitates quas obtinuerunt, & sese ostentãt pre- *Simile.* tiosis ornati vestibus! Dic obsecro, si aliquis ad suspendium duceretur equitans, & nollet asino insidere, quod cinella tantũ or- *Mũdi honores contẽnamus, cũ ad mortẽ properamus.* natus esset, an non hic tibi ridiculus videretur? Vtiq, omnes dicerent ei, heus miser homo, te ex animo Deo commenda, & vanitates istas ommitte. Si igitur nos ad mortem accelerato gradu festinamus, quorsum obsecro in ridiculis honoribus conquiescimus? an non tibi maxima videtur dementia, quod asino insideamus, hoc est corpori, & ad mortem properemus, atq; à soliciti simus

A ti simus mundani honoris, obliuiscentes interim æterna, & quæ maioris sunt pretij? hoc equidem stultissimi est hominis. Cũ quidam aliquando amens factus esset, in se reuersus dixit quod ipse quidem per lutum incederet vsque ad genua, & tamen sibi videretur quod supra tapetes & pretiosa aulæa ambularet: insuper pueri qui ipsum cœno conspurcabant, videbantur honorarij pueri, qui aperto capite ipsi famularentur: tales vtique sunt qui præ ambitione dementes sunt, & rebus terrenis penitus adhærent. In Gen. quidem legitur quodquãdo Deus creauit aues & pisces, B benedixit eis, deinde ait textus quod bestias terræ creauit, quibus tamen non legitur quod benedixerit: vt intelligamus quod ij quibus in iudicio dicetur, venite benedicti patris mei, erunt qui tanquam pisces natauerint, vel quasi aues volauerint, non autem qui tanquam bruta, terreni fuerint, his enim dicetur, ite maledicti in ignẽ æternum. Pudendum sanè est, videre Centurionem gentilem & militem, in his rebus tam egregiè exercitatum quæ ad humilitatem pertinent, cum interim Christianus qui legem Dei callet, in eisdem torpeat.

Exẽplum Ambitio similis est stultitiæ.

Gen. 1.

Mat. 25.

Gentiles nos antecellere videntur in virtute.

Moderata quidem esse debebat familia tota huius Centurio-C nis, cum ipse tanta esset humilitate præditus: nam certè hoc tempore videas multas familias insolentes, cum earum caput etiam inanescat. Pauones quidem modicum & exiguum caput habent, caudam autem satis oblongam: sic videas nonnullos qui cum ipsi nullius sint meriti & valoris, curant tamen numerosam habere familiam, & ita plurimi fieri.

Simile. Dominiæ multas insolẽtes reddit.

Mirabile planè est ait Cyprianus, qui fieri possit quod cum homines tantopere affectent mundanos honores, nihilominus tamen multi sunt qui vt honorem aliquem consequantur atque adipiscantur, multas patiuntur iniurias, & ignominias D ac subiectiones: passim enim videmus, vt qui honorem aliquem prætendunt, se maximè in multis demittant, & quibusdam sordibus emant id in quo fulgeant. Quod sane ignominiosum est, vt scilicet homo tanta cum nobilitate creatus, ad tam vilia se demittat, nempe ad vanitates vanitatum, vt ait Eccles. super quem locum ait Augu. li. admiratione dignum esse, quod homo propter huiuscemodi vanitates, quæ solum tantum valent, quanti ab hominibus habentur, se earum captiuos constituant, cum tamen possent eisdem potiri contemnendo ipsas: quod sane infamia maxima est in tam excellenti creatura præsertim, propter modicam inanem gloriam, quæ citissime perit.

Cypr. li. 2 ad lõgæuũ quẽdã virum.

Eccle. 1. Aug. lib. 1 de mor. eccle. c. 21

Ignomi-niã inurit homini inanis gloria.

Quando

Quando caro instabit vt affectes & adquiras mundanos hono E
Matt.20. res, respondebis tu illud quod Christus dixit duobus discipu-
Eccl. 7. lis, nescitis quid petatis: ne prætendas tam perniciosa, nam Ec-
clesi. ait, noli quærere ab homine ducatum, neq; à rege cathedrã
Simile. honoris. Magna certè vtitur Deus misericordia cum aliquo, quã
do ipsi huiusmodi res aufert, & prohibet ne eas acquirat. Petit
interdum filius à patre vt ipsum sinat in equum indomitum cõs
cendere, negat tamen pater id filio propter imminens periculũ:
replicat filius, eia pater, ego quidem firmissime insidebo, neq; pe
riculum vllum incurram: nihilominus tamen pœnitus id facere F
Multi à Deo petũt quæ ipsis nõ conueniunt. recusat pater. Sic vtique nobiscum se gerit Deus: nam ô Deus
bone, quam periculosus est equitatus dignitatum & honorum!
Dicit enim Ioann. in Apoc. se vidisse iniquitatem in equo ascé-
dentem: tum etiam ait, ecce equus pallidus, & qui sedebat super
eum, nomen illi mors. Multi quidem sunt quipedestres inceden
Apo.6. do, humiles sunt, & tamen equestres, superbi fiunt, idest ad digni
tatem euecti, adeo vt vulgo dicatur, insolentes reddi eos qui
Honores mundani multos insolẽtes reddunt. equitant: & tales comparantur peruersæ illi mulieri, de qua di-
cit Ioan, in Apoca. Vidi mulierem sedentem super bestiam cocci-
neam plenam nominibus blasphemiæ, habentem capita septem, G
& cornua decem, & mulier erat circundata purpura & coccino,
& inaurata auro & lapide pretioso, & margaritis, habens pocu-
Apo.17 lum aureum in manu sua, plenum abhominatione & immundi-
tia. Quomodo quæso poterat melius describi ostentatio humana
Ambitio grassatur in mũdo. & ambitio, quam hoc pacto? Non quidem talis erat hic bonus
Centurio etsi gentilis, cui Christus tam diuinum perhibet testi-
monium. Aduerte autem quod Angelus dixerit Ioanni, huius-
modi mulierem esse mundum, quem omnes sequuntur, & pe-
reunt sequendo eius pompas, fauores & vanitates, nam propi-
Apoc.18. nat eis mortale venenum. Et insequenti cap. videbis infelicem fi H
nem eorum qui hanc mulierem sequebantur, vbi dicitur, Ceci-
dit, cecidit Babylon magna, & facta est habitatio dæmoniorum:
Et alia vox audita est dicens, exite de illa populus meus, & ne par
Vide quomodo tractet De⁹ amatores suos. ticipes sitis delictorum eius, & de plagis eius non accipiatis. Et
rursus ait, sustulit vnus angelus fortis lapidem quasi molaré mag
num, & misit in mare dicens: hoc impetu mittetur Babylon ciui
tas illa magna, & vltra iam non inuenietur.
Audiens autem Iesus miratus est. Creator mirabilium miratur, au
Pe. Chry. ser.102. rium conditor, quasi qui non audita nesciat, sic stupet audita: sed
dum gentilem sic credidisse miratur, incredulitas corruit Iu-
dæorum, ait Chrysolo.

Non

A Non est dubium, Iesum signa exteriora admirationis effecisse, ita quod exterior admiratio in eo apparuit, interior autem admiratio in Christo quoque fuit, non ex ea parte qua omnia ei nota erant antequam fierent: nullus enim admiratur de his quæ iã nouerat, sed ex parte qua experimentali notitia ei hactenus ignota fuerat tam noua, insolita, talisque confessio, digna admiratione apud omnes. *Caieta. in Matt. 8.*

Non inueni tantam fidem. Hoc est postquam cœpit prædicare, & quærere credentes. Vnde excludimus magnum Baptistam, qui *Caieta.*
B maiorem habuit fidem, cum confessus fuerit diuinam naturam, & Christi mortem, ac redemptionem generis humani. Vel potest etiam intelligi absolute de omnibus, & tunc erit sensus, non inueni tantam fidem proportionaliter, quia in gentili & milite, & qui solum auditum habebat, & initio prædicationis Christi, fuit quidem admirabilis ea fides, nam D. Ioannes fuit sanctificatus in vtero, & filius fuit sacerdotis, nutritus in eremo, & instructus à Spiritusancto: & sicut viduæ oblatio fuit maior cæteris proportionaliter, quamuis minimæ fuerit quantitatis scilicet duorum minutorum, ita de Centurione dicendum: Matt. 3. *Luc. 3.* Ioann. 1. Luc. 1. *Luc. 3.* *Luc. 21.*

C Obiectum fidei vt ait S. Thom. potest dupliciter considerari, vno modo secundum formalem rationem, alio modo secundum ea quæ materialiter credenda proponuntur. Formale autem obiectum fidei est vnum & simplex, scilicet veritas prima, vndè ex hac parte non diuersificatur fides in credentibus, sed est vna specie in omnibus. Sed ea quæ materialiter credenda proponuntur, sunt plura, & possunt accipi vel magis vel minus explicite, & secundum hoc potest vnus homo plura explicite credere quã alius: & sic in vno potest esse maior fides secũdum maiorem fidei explicationem. *D. Th. 22. q. 5. ar. 4. in cor. & 3. dist. 25. ar. 2. q. 1. per totã.*

D *Dico autem vobis quod multi ab Oriente & Occidente venient.* Hanc tantam rerum commutationẽ varijs modis in literis sacris adũbratam cernimus. Vbi enim filij Israel per arẽtem Iordanis alueum transierunt, præcepit dominus vt duodecim inde lapides sublatos, extra flumen locarent, quod vbi factum est, protinus Iosue duodecim alios à littore sublatos, intra ipsum alueum reposuit. Qua quidem lapidum permutatione, hanc vtriusque populi mutationem appositissima similitudine expressam videmus. Ita etiam sub eadem pene similitudine regius propheta significauit cum ait, posuit flumina in desertum, & exitus aquarum in sitim. Hoc insuper appositissime olim in duobus Asflueri regis vxoribus, Vasthi scilicet & Esther, adumbratum cernimus: quia enim *Lud. Gr. Figura ex Iosue. 4.* *Psal. 106* *Esther. 1.*

Vasthi

Vasthi ex pulchritudine ac dignitate regia in superbiam elata, E
inobediens Assuero regi fuit, ipsa quidem regno depulsa, Esther
Isai. 58. humilis & religiosa ad regiam dignitatem euecta est: De illo
etiam splendidissimo angelo scriptum est, perfectus in vijs tuis
à die conditionis tuæ donec iniquitas inuenta est in te. Quid ergo mirum etsi pro hominibus homines subrogentur, quando
pro angelis viles & terreni homines in cælo collocātur? Huius
quoq; tantæ mutationis causa, beneficiorum diuinorum abusus fuit.

Tenebræ duplices, interiores & exteriores.

In tenebras exteriores. Sciendū est duplices quidem esse tenebras, F
nempè interiores mentis, & exteriores corporis: & illas quidem
tenebras impij qui hic in hoc seculo excæcati vixerunt, secum
deferunt. Has præterea interiores mētis tenebras exteriores illæ
tenebræ consequuntur, quæ harum tenebrarum supplicia sunt, vt
omni etiam luce corporea careant, qui in tetris animæ tenebris
iacere perpetuo maluerunt. Itaque omni interna & externa luce
destituti, nil videre poterūt, nisi quod maiorem illis cruciatum videndo parere possit, iuxta illud Dauidis, peccator videbit, & irascetur.
Psal. 111. Quod si apud nos quispiam ingenuus carcere inclusus, so-
Simile. lum fœtorem & tenebras loci, ac vincula cum homicidis com- G
Simile. munia, rem quauis morte acerbiorem putat: quid erit in tantis
tenebris plecti cum facinorosis?

Ignis inferni quomodo plus comburat vnos quā alios.

Vbi erit fletus & stridor dentium. Sicut in hoc mundo multi sub
vno sole consistunt, nec tamen eiusdem solis æqualiter ardorem
sentiunt, quia alius plus æstuat, alius minus; ita illic in vno igne
non vnus est modus incendij, quia quod his diuersitas corporum
hoc illis agit diuersitas peccatorum, vt quamuis ignem non dissimilem habeant, eo tamen dissimiliter exurantur.

Lyra in Matt. 8. Ioann. 4. Chrys. ho. 34. in Io. & ho. 27. in Ma. & in nō abs. ho. 22.

Nota quod Nicolaus de Lyra super Matt. explicans hoc euang.
tenet iuxta D. Chry. sententiam vt ipse putat, hunc Centurionē H
& Regulum, de quo habetur Ioan 4. vnum & eundem esse. Sed
planè, quod pace tanti viri dixerim, deceptus est, quia id minimè
Chrysost. asserit, imo contrarium posuit ho. 34. in Ioan & ho. 27.
in Matth & in non abso. ho. 22.

Orationes bonorum quantū cōducant.

Precibus quidē huius Centurionis curauit Christus eius seruū.
Vndè colligas quantum possint orationes & preces iustorū apud
Deum, ad liberanda regna, ciuitates, & singulos, à calamitatibus
vrgentibus. Propter Dauid quidem nō abstulit Deus regnum à
Salomone. Quod igitur Deus non puniat sępe malos, propter ser
uos suos, aperte constat ex Isa. vbi postquam multorum flagitia
Isa. 65. narrauit, & eis cōminatus est, ait: hæc dicit dominus, quomodo
si inue-

A si inueniatur in botro, & dicatur, ne dissipes illud, quoniam benedictio est. Sic faciam propter seruos meos, vt non disperdam totum. Præterea hoc etiam figuratur in Gene. vbi legimus quod Abrahã abigebat aues à sacrificijs baculo: hoc est sua fide & precibus expellebat calamitates hominibus impendentes propter eorum peccata. Hoc præterea apertissime constat ex precibus illis Abrahæ, cum diceret domino vt parceret Sodomæ: si inueniret dñs etiam decẽ iustos, & respõdit, quod si tot ibi inuenirentur, libentissimè planè omnibus condonaret, atq; indulgeret. *Gen. 15.* *Gen. 18.*

B

FERIA QVINTA POST CINERES.

CONCIO SECVNDA.

CVM introisset Iesus Capharnaum, accessit ad eum Centurio. Mat. 8. Luc. 7. Ex historijs satis constat quod Tyberius Cæsar videns rebellionem Iudæorum, diuisit eorum regnum in quatuor tetrarchias vt posset hoc pacto commodius eos habere subiectos, neq; hoc solum fecit, sed etiã eis milites consignauit cũ suis ducibus. In Capharnaum igitur erat dux
C iste qui dicebatur Centurio quod centũ præesset militibus: hic erat egregiè moratus, & suos milites ac domesticos decẽter tractabat, non ita segerunt multi hoc tempore. De hoc igitur Centurione hic fit mentio.

Misit igitur intercessores & deprecatores ad Christũ, vt inde intelligas quã insani sint lutherani negantes orationem & intercessionẽ sanctorum. Qui ad nihil aliud tendũt nisi ad ruinã Ecclesiæ tollẽdo huiusmodi arma ab Ecclesia, sicut historiæ narrant de Comite Iuliano cum arma ex Hispania tolleret. Tantã igitur diligẽ
D tiam adhibebat Centurio pro salute sui famuli, quoniã plurimi habẽdus est fidelis famulus, vide enim quãtũ vtilitatis attulerit Ioseph & honoris hero suo, & Iacob apud labã: famula etiã quædam in causa fuit quod Naaman Syro tanta euenirent bona. *Oratio est necessaria & sanctorum intercessio.* *Gen. 39.* *Gen. 29.* *4. Reg. 5.*

Qui famulos habent, deberent imitari regem Assuerum, qui in libro scribebat obsequia subditorum suorum, vt ea suo tempore compensare posset. Vos quidem iam habetis libros, sed ad scribendum eos dies in quibus à labore cessauit famulus, item si calcaria perdiderit, vel si famula aliquid perdidit cum vestes lauaret: nõ tamen scribitis si aliquid aliquãdo fecerint vestra causa, ad quod non tenerentur, sed illud recordamini, si aliquem argenteum nummum dederitis aliquo festo die. *Hester. 2.* *Multi nõ recte segerunt cũ famulis.*

Ego

Ego veniam & curabo eum. Ad regulum ire noluit, vt condem- E
Ioan.4. net multos qui solum ad potentes & diuites currunt, non autem
Dan.3. merita metiuntur. Sic Nabuchodonosor statuam suam adorare faciebat, non autem ipsum, vt intelligas quod iam non considerātur merita personæ, sed diuites & uestes.

2.Reg.4. *2.Reg.1.*

Item cum Centurio ipse vir probus esset, ita etiam famulus eū imitabatur, non enim debent domini apud se retinere improbos & adulatores. Vndè Dauid iussit interfici eum qui sibi nuntium attulit de morte filij Saul: item eum qui sibi nuntiauit quod Saulem interfecisset. F

2.Re.11. *1.Re.22.* *Idumæus interficiēs sacerdotes quomodo fuerit punitus.*

Solent interdum domini inique agere contra fideles seruos, sicut patet de Dauide cum iussit interfici vriam. Insuper probi famuli non debent in rebus iniquis parere dominis suis: sic enim famuli Saulis noluerunt interficere sacerdotes iussu Saulis: non enim seruum suum poterit dominus ex inferno liberare: sacerdotes igitur interficit Idumæus, sed tamen in montibus Gelboe, ipse & Saul miserabiliter perierunt. Cum auarus ille diues scelestus esset & inhumanus, tales vtique erant eius famuli, siquidem etsi mendicus de micis peteret, non tamen ei dabant.

Luc.16. *Multi insolescunt in sumptuosis ædificijs.* *Phil.3.* *Reuerēter ad sacram cōmunionē accedamus.*

Sub tectum meum. Tectum vocat domum suam, non igitur curiosus esse debebat in sumptuosis ædificijs, qui tamen synagogas ædificabat. Nunc autem contra fit, siquidem sumptuosa ædificantur prauata ædificia, & tamē nō reperitur qui nummū vrgenteū det pro fabrica Ecclesiæ. Hæc est viri probi conditio, vt quæ non impendit pro Deo, existimet nihil esse: Vndè Apos. omnia arbitratus sum vt stercora. Item dat nobis exemplum Centurio, vt quando ad communionē accedimus, nos censeamus indignos recipiendi sub tam miserabile tectū nostrum Christum Dominū. G

Viris humanis libenter seruiūt famuli.

Dico huic vade, & vadit. Cum tam humanus esset erga subditos, non est mirum quod tam libenter ipsi obedirent: sic tu humanitate vtere, vt libentissime tibi seruiant. H

Vrbanitas laudabilis.

Miratus est. Laudauit eius dictum, & humaniter eum tractauit: Sic se mutuo honore homines interse afficere debent. Non tamē ita segerunt qui edocti scientia illa libri vanitatis, expectant si alter prius caput aperuerit, vel etiam considerant statim sit ne inferior, quem tamen reuera vident esse æqualem, vt possint statim maiore grauitate vti, neque considerant quam æquales simus in nascendo & moriendo.

Infirmitas est via ad mortē.

Infirmitates nobis & labores dat Deus.

DOmine puer meus iacet in domo paralyticus, & male torquetur. Satis re ipsa experimur verum esse, quod nobis mater nostra Ecclesia hodi

A sia hodie & heri deñuntiauit, videlicet quod puluis sumus, & in puluerẽ reuertemur: siquidẽ hodierno die nobis iã repræsentat infirmitates quibus obnoxij sumus, quæ nihil aliud sunt quã via ad mortẽ, & nuntij ac legati præparãtes ac disponentes domum mortis. Inter cæteros quidem labores quos nobis Deus immittit, communis est hic labor infirmitatum corporalium, vt tandẽ homines veniant in cognitionem peccatorum suorum. Quoties Deum immortalem, videmus adolescentem, luxuria lasciuiaque diffluentem, & mulierem procacissimam atq; impudentissimã, B per infirmitatem à Deo coerceri & refrænari? illum quidem viribus eneruatis, hanc vero pulchritudine deformata, vt ad frugem sese meliorem recipiant, & ad Deum penitus conuertantur, obsepta & interclusa spinis via, ne ad malum currere valeant, quẽadmodum per Osee prophetam dicitur, Ecce ego sepiam viam tuam spinis, ne scilicet eas post amatores tuos. Item per Isai. excoquam ad purum scoriam tuam, & auferam omne stannũ tuũ: Quasi dicat, ego mittam tibi tam grauem morbum, tam peracutas febres, vt his malis tanquam fornace quadam conclusus, aut clibano, ita excoquaris, donec tandem omnis vitæ tuæ peruersę C scoria penitus consumatur, tuæ omnes cogitationes impiæ penitus deleantur, purusq; euadas atq; adeo immutatus, vt iam pristinam formam, pristina scelera & flagitia in nouam vitam conuersam omnes videant. Sicut qui aues domi nutriunt, cum aliquando eas auolare contigerit, vbi easdem iterum ceperint, aliquantulum deplumant vel alas præscindunt, ne his fretæ rursum aufugiant, ita dominus cum aliquem propter peccata aufugere & recedere à se videt, infirmitate aliqua eum percutit, quasi alas præscindens, ne iterum ab eo auolare audeat. Quemadmodum equorum domitor cum non potest commode equum ipsum D instruere, solet tandem pro hordeo paleas eidem dare, & paulo asperius agere: ad eundẽ modũ Deus videns nos suis nolle obedire præceptis, maximo cum amore & suauitate, aliquas immittit infirmitates, vt his tandem resipiscamus, & in frugem meliorem reuertamur. Hoc voluit significare Iob, cum ait, increpat quoq; per dolorem in lectulo, & omnia ossa eius marcescere facit: tabescet caro eius, & ossa quæ tecta fuerant nudabuntur. O felicem illum qui talibus admonitionibus proficit, & illum infelicẽ qui nil inde vtilitatis sibi reportat! Iuxta quod ait Eze. si sonum buccinæ audiuit, & non se obseruauit, sanguis eius in ipso erit: si autem se custodierit, animam suam saluabit.

Exempla Labores nobis De⁹ immittit, vt vitam emẽdem⁹.

Osee.2.

Isai.1.

Simile.

Calamitates propter vtilitatẽ nostrã eueniunt.

Simile.

Iob.33.

Ezec. 33.

T *Ambitio*

Humilitas quã ũ decoret optimates. NOtandum maximè est quod cum Centurio gentilis esset, & disciplinam militarem profiteretur, atque etiam dux esset habens sub se tot milites, quibus præpositus erat à Romano Imperio, nihilominus se itagereret, vt dicerent seniores qui venerant ad Christum, vt pro ipso intercederent, dignus est vt hoc illi præstes, diligit enim gentem nostram, & synagogam ipse ædificauit nobis: Quasi dicerent, tanta erga omnes vtitur comitate & affabilitate, vt videatur inter nos natus & educatus, adeo vt etiam synagogam nobis ædificauerit, quod alij duces non fecerunt, quin potius ita morosi & intractabiles erant, vt vix aliquis ad eos vellet accedere. Quod etiam intra priuatos parietes hic Centurio humanus esset, apertè constat ex euangelio, cum dicitur quod domi suæ haberet in lecto iacentem seruum, & quod eius erat solicitus, nam vt ait Luc. moriturus erat: & Matt. ait, quod male torquebatur. Quæ quidem omnia eius humanitatem aperte indicant, quod tantopere seruum diligeret, & arrogantiam omnem ab ipso quam longissimè propulsaret, quamuis miles esset, qui fere solent Thrasonem agere. Vndè colligas quam sit detestabilis arrogãtia in viro Christiano, nã videmus multos intractabiles fieri, simulatq; honorem aliquem & dignitatem consecuti sunt, vel diuites se factos vident.

Luc. 7.

Affabilitas plurimũ ornat potentes.

Domini debent curã gerere familiæ suæ.

Arrogantia quã sit detestabilis in viro Christiano.

F

G

Eo iam dementiæ multi venerunt, vt cum ad aliquam dignitatem se euectos vident, ita insolescant, vt videantur iam inter superos relati, & subditos tanquam belluas & portenta esse existiment, velintque ab ipsis adorari. Talis erat Aman, qui quamuis obscuro esset genere, vt constat ex capit. vltimo Esther, nihilominus tamen cæteros omnes præ se H vno contemnebat, propterea quod ab Artaxerxe se ita eleuatum videbat. Olim quidem multa erant idola, sed existimo plura inueniri hoc nostro tempore, nam innumerabiles videas, qui propter exiguam aliquam dignitatem, vel modicas diuitias, ab hominibus volunt adorari. Sanè quamuis angelus tanti sit meriti & dignitatis, & multa oracula reuelasset Ioanni, nihilominus tamen cum vellet ipsum adorare, recusauit angelus dicens: vide ne feceris, conseruus tuus sum, & fratrum tuorum, Deum adora. Si igitur angelus tam excellens creatura id non permittit, vilis homo & in puluerem mox redigendus, volet superbe & arrogãter ab omnibus adorari?

Esther. 3.
Esth. 16.

Apoc. 19.
Homo ẽ eccidens.

A adorari? Petrus caput Ecclesiæ non permisit Cornelium ante se prostrari, imo statim accurrit dicens, surge, & ego ipse homo sū: & tu propter modicas diuitias aut vanos honores tantopere insolescis? Mirabatur Dauid elationem maris commoti à modico vento, cum tamen parum grauis sit aqua: multo igitur magis mirandum est, quod tu qui ex terra es, quæ vtique grauior est, tantopere à modico honore eleueris. Veruntamen ita res habet, quod sicut intumescentes maris fluctus statim euanescunt, sic vtique erit superbia tua. Hoc significauit Iob dicens, si ascen-
B derit in cælum superbia eius, & caput eius nubes tetigerit, quasi sterquilinium in fine perdetur, & qui eum viderant, dicent, vbi est?

Actor.10. *Psal.92.* *Mirabiles elationes maris.* *Simile.* *Iob.20.*

Sunt vtique ambitiosi instar limacis, qui minimo statim rore dilatatur & statim spatiatur, atque ita ab omnibus conspectus, deprehenditur & perit: sic accidit ambitiosis, nam statim minimam quamq. prosperitatem omnibus ostentant, & ita à dæmone comprehenduntur: tamen serui Dei neque prosperitate insolescunt, neque calamitate opprimuntur. Hoc figuratum fuit in Aioth, qui ita sinistra manu sicut dextera vtebatur: sic serui Dei
C vtramque fortunam patienter tolerant. Mirabile sanè est videre quanta sit humana præsumptio, adeo vt nulla sit bulla ex sapone in aqua expressa, quæ inanior sit. Certè cum Christus in corpore glorificato, & postquam ad cælos ascenderat, appareret Saulo, & percontabatur Saulus furibundus à Christo quis esset, non respondit Christus, ego sum verbum diuinum, dominus angelorum, creator vniuersi, ego sum qui propria virtute resurrexi, & ad cælos ascendi, ego sum qui sedeo ad dexteram patris, ego sum constitutus iudex viuorum & mortuorum: noluit tam sublimibus vti epithetis, sed ait planè & apertè, ego sum Iesus
D Nazarenus, quem tu persequeris, & crucis tituli mentionem fecit. Quæ omnia facta sunt, vt nos superbiam nostram frænemus & ne turres aereas ædificemus, sed potius iubā nostræ superbiæ remittamus. Cum Rebecca ibat ad desponsationem Isaac, in camelo equitabat: & cum appropinquaret, cognouit Isaac ambulantem, & statim de camelo descendit, & complexus est Isaac ipsam & sponsam accepit: omnes fere camelo superbiæ incedunt. oportet igitur vt de tanta superbia & aere descendamus si volumus à Christo recipi: & quamuis potentior tibi videaris, humilia te magis: & quanto maior, humilia te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam. Debent igitur arrogantes attendere graues Dei comminationes sub nomine Babylonis, dicente Ioan. in Apoca.

Ambitiosi cōditio. *Iudi.3.* *Cōstātes simus in prosperis & aduersis.* *Simile.* *Acto.9.* *Ioann.1.* *Acto.10.* *Superbiā refrenem⁹ cū Christ⁹ se tātū humiliet.* *Gen.24.* *Eccle.3.* *Apoc.18.* *Hie.51.*

væ ciuitas illa magna Babylō, ciuitas illa fortis, quoniā vna hora E
venit iudicium tuum, & negotiatores terræ flebunt, & lugebunt
super eam, quoniam merces eorum nemo emet amplius. Item
Iob.24. Hie. ait, sic submergetur Babylon, & non consurget à facie affli-
Iob.21. ctionis, quam ego adduco super eā, & dissoluetur. Item Iob ait,
eleuati sunt ad modicum, & non subsistent, & humiliabuntur si-
cut omnia, & auferentur, & sicut summitates spicarum conterē-
tur. Item Iob.21. vbi est domus principis, & vbi tabernacula im
piorum? interrogate quemlibet de viatoribus, & hæc eadem illū
intelligere cognoscetis, quia in diem perditionis seruatur ma- F
lus, & ad diem furoris ducetur.

Conscientia mala torquet hominem.

Conscientia mala torquet hominem. AIT Euangelium hodiernum quod iste paralyticus, malè torquebatur: cæterum nihil est in hac vita quod hominem magis torqueat quam conscientia mala: est enim crudelis carnifex, quæ hominem diu noctuque excruciat, & quando vult homo in somno quiescere, tunc magis eundem vrget & vexat. Ex G
Simile. fonte enim amaro & virulento, similes promanant riui: sic vtiq; ex conscientia mala exeunt variæ lamentabiles cogitationes & miserabiles: an videtur tibi quod tunc tempestiue ad te mors accederet? Sanæ profecto mentis non est, in eo viuere statu, in quo nolis à morte ipsa deprehendi. *Cū mala consciētia viuere periculosum.* Vide quæso miser, quando peccatum mortale committis, quem hospitem eijcias, & quem admittas: *Simile.* eijcis Deum, excipis diabolum, pellis vitā, recipis mortem: fugas lucem, & tenebrarum principem admittis. Sicut enim olim vbi propter inobedientiæ peccatum, spiritus domini
1.Reg.18. deseruit Saulem, illico eum spiritus malus inuasit, qui in corpus H
& animam eius atrocissime sæuiebat, qui inuidiæ & ambitionis
fascibus illum inflammabat, qui ad persecutionem Dauidis, &
1.Re.22. crudelissimam sacerdotum necem impulit, ac tandem manus si-
1.Reg.31. bi inferre persuasit: ita vbi quis in lethale crimen lapsus est, pro
tinus à spiritu Dei relinquitur, & ab hisce malis spiritibus inua-
Simile. ditur, qui ingressi habitant in eo. Amplificat quidem Isa. Babylo
Isa.13. nis excidium, quod ab hominibus deserta, à feris inhabitanda
esset: itaque ait, nec ponet ibi tentoria Arabs, nec pastores, re-
quiescent ibi bestię, & replebuntur domus eorum draconibus,
& habitabunt ibi struthiones. Si ergo adeo lamentabile est ci-
Simile. uitatem hominibus destitui, & à feris inhabitari, quantū & quale
quæso

A quæso erit à Deo omnium bonorum fonte deseri, & à Diabolo omnium malorum parente obsideri?

Quænam est causa quod sæpe post confessionem & eucharistiam, adhuc nobis superest eadem vexatio & conscientia mordens, quæ nos vehementer excruciat? Proculdubio in causa est, quod non satis accurate nos expiauerimus, nec vitam nostram emendauerimus, sed adhuc in eisdem volutamur culpis. Quoniã si eadem illa peccata, eadem viuendi ratio, eadem oris ingluuies, eadem oculorum lasciuia, eadem manuum rapacitas, eadem ad B cursum mali operis velocitas, eadem cordis libido ita dominatur, vt nullæ impuræ cogitationi, nulli vindictæ cupiditati, nulli auaritiæ aditum obstruant, certissimum argumentum est, dæmonem ab anima pulsũ non esse, vel certè pulsum, in eam denuo septem spiritibus seipso nequioribus, stipatũ redijsse. Cum talibus ergo hospitibus, quam requiẽ misera anima habere potest? Quẽ admodum ex ventriculi oppletionibus propter nimium cibum contractis, graues solent generari morbi, vt capitis dolores, infirmitates articulares, & aliæ id genus, quibus affectus homo, viuendo moritur: sic planè ex vita incomposita & dissoluta, atque C ex minima cura componendi cogitationes nostras, dictaq; & facta, talis exurgit spiritalis oppletio & stupor prauæ conscientiæ, vt homo corpore viuens, animo mortuo versetur in seculo, quãdoquidem eum vndiq; mala premunt, terrores vexant, calamitates vallant, & deniq; noctes, diesq; excruciant. Et quemadmodum pro lunæ ipsius varia mutatione, varij etiam excitari solent in mari motus, nunc influxus, nunc refluxus, nunc calamitates, nunc procellæ: sic profecto ex deprauata conscientia oriuntur lites, suscitantur odia, gignuntur inimicitiæ, proficiscuntur interneciones, & omnia deniq; omnium malorum genera.

Quæstio: Responsio.

Negligimus emendare vitã.

Luc. 11.

Simile.

Nisi vitã emẽdem⁹ viuendo moriemur

Simile.

Mali inquieti viuunt.

D Vbi Christus ab anima recedit, illico terror & tremor capiũt eam: semper metus & formido inuadunt illum in quo non est Christus, siue dormit, siue vigilat, semper inquietus est, & in re nulla quietẽ inuenire potest, omnia ei molestiã exhibẽt, omnia affligunt, omnia torquent, & perterrefaciunt, ita vt videatur iam quodammodo inferni possessionem & sedem occupare, atq; initium tormentorum illorum & cruciatuum degustare, sine vlla lætitia & iucunditate. Et certè quamuis peccatum nullum aliud secum adferret incommodum preter hoc, illud totis viribus fugere debemus, Est enim hæc conscientiæ inquietudo, maxima quædam miseria. Nam vt ait Chry. Iudex incorruptus, conscientia videlicet, cum aduersus hominẽ exurgit, clara voce clamat,

Conscientia mala hominem reddit inquietum.

Chrysost. in Gen. hom. 71. to. 1.

 & accusat,

& accusat, & ostendit, & quasi ante oculos scribit peccatorum E magnitudinem, Eamque obrem misericors Deus principio cum formaret hominem, conscientiam illi indidit accusatricem perpetuam, quæ decipi, & deceptionem ferre non posset vnquam. Et licet quis admisso peccato, perpetratoq; aliquo facinore illicito, omnes homines celet, ab illa tamen accusatrice non poterit delitescere. Nam hanc intrinsecus habentes, vbicunq; sumus, circunferimus: Ipsa nos circuit, obturbat, laniat, flagellat, nunquam quiescit, sedet domi, & in foro, & in templis, & in mensa, & dormientem & surgentem adoritur, rationem delictorum exi F git, ob oculosque proponit & delictorum grauitatem, & subsecuturam pœnam. Et alibi dicit idem Chrys. misericors Deus eiuscemodi nobis accusatorem assistere voluit, vt nunquam soli relinquamur, sed in desinenter ille congrediens clamet, & pœnam exigat delictorum, & hoc quiuis videbit manifestè ex factis ipsis. Scortator enim vel adulter, vel qui aliud tale quiddam admisit, etiamsi omnium obliuisci queat, nunquam tamen sic in solitudine versatur, quin habens talem illum accusatorem, suspiciones timeat, vmbras tremiscat, & eos qui conscij sunt, & qui non sunt: perpetuaque in animo eius tempestas est, & reciprocá G tes ac contrarij fluctus, insuper neque somnus ei suauis, sed terrore & formidine plenus: neque cibus voluptatē præbet, neque amicorum colloquia talem refocillare vel liberare ab vrgente anxietate possunt: sed quasi carnificem circum gestaret, solam timet flagellantem continuo, ita post absurdum facinus obambulans nullo conscio sustinens intollerabiles pœnas illas, & iudex sui ipsius factus & accusator. Vndè Pythagoras dicebat nemine tam audacem esse, quem mala conscientia non faciat timidissimum. Dicebat etiam virum iniquum plus mali pati ab ipsa conscientia, quam qui corpore castigatur & cęditur: Multo enim grauiora H sunt ægroti animi mala, quam corporis morbi. Epicurus quidé voluptatis assertor, qui summum bonum in voluptate collocauit, cum is neque Dei prouidentiā, neque animarum immortalitatem, ac multo minus bonorum præmia, suppliciaque malorum agnosceret, cuius omnes ad voluptatem illā suam vias diligentissimè excogitasset, virtutem ad hoc in primis sequendam, vitiaque maxime fugienda esse docuit: Quid nouum hoc Epicure? Quid tibi cum virtute, cum nullum à Deo præmium constitutum esse fateris? Quid tibi cum odio vitiorum, quorum supplicia nulla formidas,, quæque magnas interim voluptates pariunt? Certe ait, quoniam ego omnibus in rebus

vo-

Conscientia accusatrix nostra

Chrys. in Ge. ho. 20 tom. 1.

Conscientia mala nos vexat.

Pytha.

Epicu.

Virtutes quantā in animo tranquillitatē generent.

A voluptatem capto:nil autem virtutis honestate atque decore voluptuosius aut iucundius esse cognosco. Ego item omni ratione dolorem & acerbitatem voluptati contrariam, tanquam summum malum fugio. Nil autem magis animum quam scelerum conscientia torquet, assiduoque metu exagitat. Verissime enim à Salomone dictum est, gaudium est iusto facere iustitiam, & secura mens quasi iuge conuiuium. Perpetuo enim epulatur, qui virtutum, & meritorum suorum conscientia pascitur & oblectatur. Hoc præterea loco auscultemus quid B dicat Euse. Emis. ipsi inquit, nosmetipsos quotidie castigemus, ipsi nobiscum rationem de quotidiana conuersatione faciamus: alloquatur se in secretis cordis, vnaquæque anima, & dicat: videamus si hanc diem sine peccato, sine inuidia, sine obtrectatione, sine murmuratione transegi. Videamus si hodie aliquid ad profectum meum, vel quod ad ædificationem aliorum pertineat, operatus sum. Puto quod hodie mentitus sum, peieraui, ira vel concupiscentia victus sum, nec alicui bene feci, nec præ timore æternæ mortis ingemui. Quis mihi reddet hanc diem, quam in rebus vanis perdidi, quam in cogitatio- C nibus noxijs, lethalibus, pessimisq; consumpsi?

Vitia homines infestare solent.

Prou. 21.

Eus. Em.

Sæpissime conscientiã discutiamus:

Tempus frustra non teramus.

Impia & mala conscientia nunquam quiescit, nam etsi aliquis sit pretiose indutus, si tamen eius conscientiam interius contueri posses, intelligeremus non quidquid exterius lucet aurum esse. Qui incompositam & rixosam habet vxorem, cui correctio nulla prodest, etsi in platea hilarem & iucundum se præbeat, nihilominus tamen semper apud se de rixosa coniuge cogitat: sic vtique accidit ei qui iniquam habet conscientiam, nã id ita Deus ordinare voluit, vt hic etiam suam punitionem haberent vitia. Vnde Deus ait in Leuitico, ponam faciem meam contra vos, & D fugietis nemine persequente. Et deinde ait, dabo pauorem in cordibus eorum, terrebit eos sonitus folij volantis. Vide quomodo Adam post peccatum se absconderet, item Cain post fratris mortem quam timidus esset, cum eorum conscientia ipsos accusaret. Hinc fit vt vir iustus curet conscientiam ita iustam obtinere, vt vel à minima re statim timeat & sibi caueat: Videbis hominem, cui iustus est calceus in pede, statim sentire quemcumq; scrupulũ in calceo existentẽ, qui eum plurimum molestat: is tamen qui calceo vtitur magno, etsi multi ingrediantur lapides, & lutum, nil tale sentit: ita accidit iustis, & peccatoribus. Videas enim virum iustum vel ex verbo quodam otioso interius remorsum conscientiæ quendam experiri, statimq; etiam se pro

Simile.

Vitia hic etiam puniri solent.

Leui. 26.

Gen. 3.

Gen. 4.

Simile.

Conscientia probi & improbi quomodo differunt.

 voluere

voluere ad pedes confessoris: vir tamen improbus & malæ con E
scientiæ, etsi millies contra Deum peccauerit, & quidem grauissime, non tamen plus tangitur aut mouetur, quam si nihil egisset. Hoc quidem apertissime tanquam in speculo, licet nobis in Dauide contemplari: cum enim iustiori vteretur conscientia, ma-
1. Reg. 24 ximè sensit quod oram vestis Saulis prescidisset, quamuis mali & persecutoris sui. Cum autem non periNde iustam habebat, vix videbatur sentire, quod subdito suo fidelissimo vriæ, honorem simul & vitam abstulisset & eripuisset, qui probus erat, & egregiè equidem moratus. F

FERIA QVINTA POST CINERES,

CONCIO TERTIA.

Non confidamus in potentia humana, sed totam spem in Deo collocemus.

C*VM introisset Iesus Capharnaum, accessit ad eum Centu*G
rio, rogans eum, & dicens, domine puer meus iacet in domo paralyticus. Mat. 8. Luc. 7. Satis apertè ex hoc hodierno euangelio constat verum esse quod de Deo dici-
Sap. 6. tur Sap. 6. pusillum & magnum ipse fecit, & æqualiter est illi cura de omnibus. Sic igitur curauit Ezechiam de vlce-
Isai. 38. re lethali, vt scribitur Isa. 38. & nunc curat hunc Centurionis seruum de graui infirmitate paralysis, qui vt scribunt Lucas & Matthæus, iam laborabat in extremis. Et est notandū quod regi Ezechiæ vt sanaretur, iussit adponi cataplasma, huic vero nihil iubet apponi, vndè colligas quanto sæpe difficiliora curatu sint vlcera H
potentiorum, quam seruorum, cum sint grauiora peccata. Hoc significatur in lib. Sap. vbi dicitur, iudicium durissimū in his qui præsunt fiet, potentes autem potenter tormenta patientur, exiguo autem conceditur misericordia. Quæ verba maximo terrori potentioribus esse debent, & solatio humilioribus. Hinc etiam colligas quantopere ditiores debeant sibi prospicere, cum grauiorem incurrant casum. Vnde etiam magis mirandum est quod tam multos confessores isti statim inueniant, & plures quam pau-
1. Tim. 5. periores. Sane doctrinam Pauli obseruare deberent qui ait, manus cito nemini imposueris, neque communices peccatis alienis.

Potentiores *sæpe grauiora habent delicta:* *Sapi. 6.* *Ditiores sibi caueant.*

Diues

A Diues quidem erat hic Centurio, siquidem vt ait Luc. ædificauerat illis Synagogam & templum Iudæorum. Multis etiã imperabat, nihilominus tamen salutem seruo dare non poterat, quem plurimum amabat. Vnde colligas quam crassa sit ignorantia & rustica, confidere in hominibus & potentia humana, cum quamuis potentes se ostentent, non possint vel minimum capitis dolorem pellere: Vnde Psal. nolite confidere in principibus, in filijs hominum, inquibus non est salus: Sunt instar prægnantium nubium, quæ in tonitrua multa & fulgura despumãtes, orbem territant: ille tamen qui vt ait Dauid, fulgura in pluuiam fecit, mitit illis mortem, & in neruum tandem erumpunt, atq; eorum territamenta in terrã resoluuntur. Aliquando etiã Deus humiliat ipsos infirmitatibus, adeo vt eos prostret etiam ante pedes eorum quos ipsi vilipendebant: sic enim solet Deus superbos humiliare, sicut fecit cum Nabuchodonosor, Goliath, Holopherne, & alijs. Nota quod Centurio nil determinate petit à Christo, sed tantum illi proponit necessitatem, sic nos gerere debemus, & præsertim quando res varios successus habere possunt, tunc enim ad voluntatem diuinam nos remittamus, manifestantes solum necessitatem, quamuis ipse iam eam intelligit. Sic Ioseph dixit pharaoni, pater meus & fratres mei venerunt de terra Chanaam, & sunt iam in tuo regno & in hac prouincia: non dixit, tot annis tibi seruiui fideliter & cum maximo incremento regni tui, & omnium subditorum tuorum, nunc igitur ostẽdere debes quam sis gratus erga me, nunc sese occasio offert qua possis obsequia mea compensare, benigne excipiendo patrem meum & fratres, qui necessitate compulsi cum vniuersa familia & pecore ad tuum regnum confugerunt, confidentes te mea causa, liberalitate maxima & benignitate cũ ipsis vsurum.

Luc. 9.
Confidamus in domino, & non in hominibus.
Psal. 145.
Simile.
Psal. 134.
Humiliat Deus superbos.
Dani. 4.
1. Reg. 17.
Iudit. 14.
Oratio nostra qualis esse debeat
Genc. 47.

D Nil tale dixit sapientissimus Ioseph sed rem ipsam dũtaxat nude & simpliciter proposuit; satis enim colligere poterat Pharao, quantos labores tolerassent cũ tanta familia & pecore, in tã longo præsertim itinere, & per steriles prouincias transeundo: sic nos imitemur Centurionẽ, qui non proposuit amorẽ quo ad populum affectus erat, non sumptus Synagogæ, sed cum Isa. visus est dicere, omnes iustitiæ nostræ tanquã panus mẽstruatæ; & illud quod dixit Christus apud Lucam, cum feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite quia serui inutiles sumus: tantũ igitur dixit, Domine puer meus iacet in domo paralyticus, & male torquetur. Cum huiusmodi humilitate & modestia debemus à deo petere, sicut publicanus fecit dicens, Deus propitius esto

Deo necessitate nostrã nude exponam'.
Isa. 64.
Luc. 17.
Oratio sit humilis & discreta.

mihi peccatori: & sicut Chananæa, miserere mei fili Dauid, filia mea male à Dæmonio vexatur. Item sicut latro fecit in cruce, Domine memento mei cum veneris in regnum tuum. E

Iudicij vniuersalis consideratio, omnem arrogantiam deprimit.

D. Thom. INter varias causas quas sacri Theologi assignant iudicij vniuersalis futuri, etsi præcesserit iudicium particulare singulorum, illa vna est, propterea quod tunc vnusquisq; publice recipiet præmium virtutis nempe honorem, vel etiam infamiam propter vitia, quam tamen hic nō receperat, nec in iudicio particulari. Sicut igitur cum hic castigatur malus à iustitia mundana, ignominia publice afficitur cum ad vocem præconis præeuntis concurrant omnes: tum etiam boni interdum à regibus maximis præmijs publice decorantur, & muneribus insigniuntur. Sic igitur in iudicio vniuersali faciundum est, vbi præmiabitur publice vir bonus, & quanto minores habuit occasiones ad bonum faciendum, quod tamen fecit, ita magis coronabitur, & quo plures contradictiones vicerit: item vir malus punitur magis quo minores occasiones ad malum habuit & contradictiones. O quam ignominiosum hoc erit tunc improbo viro Christiano, qui triginta, quadraginta, vel quinquaginta annos vixit inter Christianos, tantas audiens conciones, tot pastus sacramentis, & tamen se damnatum videbit! Quanta etiam erit ignominia viris religiosis, qui in tam securo portu versabantur, & tā minimas ad malum occasiones habebāt, imo potius maximas ad bonum habebant commoditates, tot propositis sanctorum virorum exemplis, si tandem se damnatos viderint? Contra vero, quantus erit honos illius, qui neq; ex suo statu vel professione, vel negotiatione, occasionem habere videbatur virtutis exercendæ, & eam nihilominus exercuerit, quam non exercuerunt, qui maiorem ad eam occasionem nacti erant? Gloriosum sane erit videre Cornelium, Naaman Syrū, Centurionem, tot gentiles, & barbaros, & milites, qui potius in fundendo sanguine exercitati erant, quomodo ad simplicem Dei vocationē statim humiliter consenserint. & diuino obsequio paruerint? Quas putas similes homines relaturos coronas, & præmia? Solus ille nouit, qui numerat multitudinem stellarum, & omnibus eis nomina vocat. O quantum tunc erit dedecus malorum Christianorum, & religiosorum, atq; sacerdotum, cum videbunt ab alienigenis tantas apprehendi coronas, filios autem regni

Honor est præmium virtutis.

Iudicium vniuersale aliquid deseruiat, cū iā præcesserit particulare.

Perpēdet Deus in iudicio vni⁹ cuiusque opera.

Poscet De⁹ rationē quod bonis occasionibus nes ciuerimus vti.

Act. 10.

4. Reg. 5.

Psal. 146.

F G H

A regni, hoc est qui potius debebant ad coronas, contendere, & qui regno sibi à Christo parto abusi sunt, mitti in tenebras exteriores, vbi vt inquit Euangelium, erit fletus & stridor dentium.

Ecclesiastici mali quātā in iudicio ignominiā subibunt

Hic quidem Centurio propterea tantam adhibebat diligētiam ad seruum curandum, quod videret se a seruo non multum distare, sed potius multis conuenientijs cogruere cum seruo. Quod cum multi Domini & heri hoc tempore non satis prospiciant, hinc fit vt eos ita à longe despiciant, vt prope mo B dum iam non agnoscant. Si igitur attente consideres, intelliges profecto te tam multis conuenientijs cum famulo tuo consentire, vt ea in quibus excedas fere nulla sint. Quod vt commodius intelligas, compara te cum ipso, iam inde à matris vtero: primum quidem idem Deus qui te, & illum fecit, ambo ad similitudinem Dei facti estis, ambo eandem nascendi conditionē sortiti estis: vtrosq; eadem sustentat terra, idem tegit cælum, eadē componunt elementa, eundem inspiratis aerem, idem vos calefacit ignis, eandē cōmunicatis sacramentorū mensam, eandem profitemini legem & baptismum: vtrūq; expectat mors, C vtrūq; manet iudicium, & mors æterna, siue vita. Cum igitur in tā multis cōuentiatis, dic obsecro in quibus ipsum excedas, quod tantopere eū velis contēnere? Non igitur ita se gerebat Centurio, & propterea nō dedignabatur pro salute famuli intercedere, tū etiā quia considerabat miseriam humanæ naturæ. Refert quidē Cicero in Tusculanis quæstionibus, quod cū laudaret quidam Dionysiū tyrānū, & magnis quidē vocibus eū eē felicē prædicaret, cognoscēs Dionysius quod id faceret propter pōpā & ornatū ac maiestatē illā exteriorē, in qua ipsi m videbat, iussit illū ad se accersiri, & in throno collocari, deauratis vestibus ornato & lapillis pretiosis, atq; ante ipsum splēdida apponi mēsam, D varijs cibis exornatā, supra caput autē, gladiū eniem de tenuissimo filo pēdētē, & iā prope modū cadentē: quæ cū essent parata omnia, iussit eū comedere: miser autē videns se in tāto periculo cōstitutū, dixit Dionysio; ego vero bone rex, in tāta angustia animi constitutus, vel si redundanter omnia suppeditentur, nequaquam tamen quiete talibus vescerer. Tunc ait Dionysius, scito igitur quod talis est vita mea, quam tu beatam putabas. Si hoc considerarent potentes omnes seculi, aliter sæpe se regerent cū inferioribus suis: ignominiosum plane est quod barbarus tyrannus id consideraret, cum interim multi Christiani id non recordentur.

Ambitio quibus cōsiderationibus poterit coerceri.

Famuli & domini in quā multis cōueniant.

Famuli & Domini in quā paucis differant.

Cicero.

Exē. Dionys. tyrāni.

Honores mundani cū maxima anxietate sunt.

Hic quidem Centurio alienus valde erat ab ambitione, super E
Iaco: 1. bia,& præsumptione,cum intelligeret quod omne datum optimum, & omne donum perfectum, desursum est. Mali autem non ita fegerunt,sed potius si diuites se vident,suæ hoc diligentiæ ascribunt. Si dignitates obtinent,& munera honorifica, suæ hoc tribuunt negotiationi: si scientiam,suo studio: si salutem,suę temperantiæ. Experientia tamen ipsa docet non ita esse,quando quidem multi alij reperiuntur,qui multo plus laborãt, & tamen pauperes viuunt: sunt plus soliciti,& tamen nullã obtinẽt dignitatem: sunt magis intenti studio,& tamen non proficiunt: sunt F magis abstinẽtes,& tamen valetudinarij sunt. Quid igitur in causa esse putas,nisi quod Deus hæc largitur quibus vult, & eadem aufert à quibus vult? Si hoc nos diligenter meditaremur, sicut hic Centurio meditabatur, humilitatem apprehenderemus, & omnem superbiam quam longissime fugaremus. ô ingẽtem cæcitatem nostram,quæ eo deuenerit, vt iã audire nolimus exemplum Iob intergentiles, nec hebrϩæ gentis quę splendebat vt sol seruans Dei legẽ. Nec commemorare volo exemplũ illius episcopi, de quo scribitur in Apo. quod præclare viueret inter gentes quibus dominabatur Satanas, hi enim omnes magnam diui G nitus nacti erant intelligentiam rerum cælestium, & Deo dicati erant. Sed tantum sufficiat nobis exemplum huius Centurionis gentilis,& rei militari dediti, qui multis interuallis nos postse in virtute relinquit,in humilitate,in amore,& bonis operibꝰ. Hoc sane admirabile valde est. Num didicerat in schola Christi dicẽtis, discite à me quia mitis sum, & humilis corde? Nõ equidem, sed sua ratione & discursu prudenter vtebatur,& egregie de huius mundi miseria ratiocinabatur, iuuante semper Deo,qui nulli auxilium suum vniuersale denegat.

Mali sibi ascribunt bona quæ habent.

Deo tribuamus quidquid boni habemus.

Iob. 1. *2.Pet.*1. *Phil.*2. *Apo.*2. *Matt.*11.

Viri quidem probi & amici Dei, humiliores sunt,& se magis H demittunt,cum vident ad alta euectos. Abigail dixit nuntijs Dauidis,cum eam postulabat in coniugẽ: ecce famulã tuã, sit in ancillam, vt lauet pedes seruorum Domini mei. Communicatio cum principibus mundi fere facit homines insolentes & elatos, sed communicatio cum Deo facit eos humanos & mansuetos: videns Isaias Deum, humiliauit se, & exinaniuit semetipsum. Abraham etiam statim dixit se esse puluerem & cinerem. Videns Rebecca Isaac, descendit statim de camelo: sic videns homo bonitatem & maiestatẽ Dei, statim descendit de camelo suæ superbiæ. Sic enim Iob videns & considerans Deum, statim se prostrauit & dixit, idcirco ego me reprehendo,& pœnitentiam

Humiliores sunt boni.

1. *Reg:* 25 *Isa.* 6. *Gen.*18. *Gene.*24. *Iob.*42.

ago

A ago in cinere & fauilla, Videtur quidem statim rectitudo, vel obliquitas alicuius, cum regula mensuratur diuinorum præceptorum, & vita Iesu Christi Domini nostri, & sanctorum eius; si enim tali regula opera nostra metiamur, aperte intelligemus quod iustitiæ nostræ sunt tanquam pānus menstruatæ. Quamuis Moyses tam insignis esset populi Israelitici princeps, & ab Aegypto veniret cum maximo triumpho & gloria, nihilominus tamen reuerentiam habuit socero suo Iethro, cum huiusmodi humilitatem ex schola & lectionibus Dei didicisset.

Vita & euangeliū Christi debet esse regula nostra. *Isa. 64.* *Exod. 18.*

B

Calamitates nos in timore Dei instruunt, & quomodo caute ambulemus docent.

EX laboribus quidem, & calamitatibus, atq; infirmitatibus, solet Deus multa educere bona, vt constat ex euāgelio hodierno: vbi obiter obseruabis quod Deus in medijs flagellis & laboribus, misericordiæ recordatur, iuxta illud Tobiæ, cum iratus fueris misericordiæ recordaberis. Item cum ferit, iam medicinā paratam habet: & more sartoris vtitur, qui quamuis forfice scindat, intendit tamen acu scissa resarcire, & cum hinc scindit, iam illinc comparat & confert quomodo sarciat & consuat, vt ita tādem vestis ipsa pulcherrima sit & formosa: sic enim Deus etsi nos affligat, tamen aliunde oblectat & recreat, iuxta illud Iob, ipse vulnerat et medetur. Non igitur nos punit ad punitionem, sed ad emendationem & pulchritudinem, sicut vestis pulcherrima tandem efficitur, sartoris manu: Et sicut numeris suis omnibus relinquitur pannus, & tela linea post varios labores expressa: Item coccineus pānus post varios intinctus & embammata. Annon tibi videtur longe formosior & pulchrior Centurio post tantam infirmitatem, quam Deus immisit in domum suam, & seruum quem tantopere diligebat? Cum igitur Deus norit tot bona ex calamitatibus & infirmitatibus educere, non est quod ægre feramus cum nobis eueniunt, aut domesticis, aut amicis.

Tob. 3. C *Similitu.* *Deus vulnerat & medetur.* *Iob. 5.* *Similia.* D *Deus multa bona ex nostris calamitatibus educit*

Omnes temporales Domini velint nolint quatuor habent cōmunia cum seruis suis: primum est ex parte principij, si quidem omnes ab eodē Deo creati sunt, & ex eadē terra formati, iuxta illud beati Iob, ecce & me, sicut & te fecit Deus, & de eodem luto ego quoq; formatus sum. Hoc etiam in libro Sapien. Significatur vbi dicitur, nemo ex regibus habuit aliud natiuitatis initium. Secundum est ex parte medij, quia omnes mortales & breuis vitæ, iuxta illud Ecclesi, omnis potentatus breuis vita. Et Iob ait,

Iob. 33. *Sapi. 7.* *Eccl. 10.* *Iob. 14.*

ait, breues dies hominis sunt. Tertium est ex parte finis, si- E
quidem omnes ad mortem & putredinem tendunt, iuxta illud
Iob. 17. Iob, putredini dixi, pater meus es tu, mater mea & soror mea
vermibus. Quartum est ex parte fori, quia omnes sub vno iudi
2. Cor. 5. ce rationem reddere compelluntur, iuxta illud Apos. omnes
nos manifestari oportet ante tribunal Christi, vt referat vnus
quisq; prout gessit in corpore suo siue bonum siue malum. Por
Puniet Deus superbos principes. ro punitio impiorum dominorum & seruorum, significatur in
Euange. hodierno, vbi dicitur, filij autem regni eijcientur foras,
id est qui fuerant nati pro regno habendo, sed reddiderunt se in F
dignos, eijcientur in tenebras exteriores; ipsi siquidem iam se in
interiores coniecerunt in hac vita: vel etiam dicuntur exterio-
res, quia sunt extra ambitum diuinæ misericordiæ.

Ignoro plane quid causæ sit, quod non timeamus tot tantas-
Danie. 2. que Dei comminationes, tantū enim timemus res terrenas. Na
buchodonosor quidē audiens quod dicebat Daniel cū ipsi inter
Deum timeam⁹ & eius puniciones. pretatus est somniū, quāuis esset monarcha qui vniuersum terri
tabat orbē, nihilominus tamen sese ad pedes Danielis serui sui
abiecit, & eundē adorauit, ac præcepit sibi sacrificari. & tu non
times quod dicat ipsemet Deus in Euan. hodierno, filij autem G
Similitu. regni eijcientur in tenebras exteriores? Si in numerosissimo
exercitu vox audiretur, dicens quod breui tempore supra vni-
Iudiciū vltimum timeamus. uersum exercitum, tanta tempestas descenderet, totq tonitrua
& fulmina fierent, vt multi eorum perirent, annon contremisce
rent omnes, quamuis mors dūtaxat esset corporalis? Iustius er-
go est vt timeamus hoc tantum diuinum fulmen, videlicet, filij
autem regni eijcientur in tenebras exteriores.

Matt. 24 Luc. 12. Omnes quidem circūspecte viuere debemus, cum ignoremus
qua hora nos inopinata mors inuadat, vnde Christ' ait, ideo &
vos estote parati, quia qua hora non putatis, filius hominis ve- H
niet. Sed præcipue qui militiæ seruiunt, id præstare debent, hoc
maxime tempore quando homines tam varias adinuenerunt
machinas bellicas quibus tā facile & tā cito vita ipsa eripitur,
Milites circunspecte viuant ita vt locum confitendi non habeant nec verbum aliquod pro-
ferre possint, & vix cogitationem habere bonam. Itaq; deberēt
semper milites & duces conscientiam habere bonam, aliter enim
non solū victoriam cælestis beatitudinis amittent, pro qua tan-
Duces quales esse debeant. tos suscipimus labores, sed etiam sæpe victoriā temporariā non
obtinebunt. Vt autē hoc paulo altius repetamus, prius instruē
di sunt duces, deinde cæteri milites. Debent igitur in hoc incū
bere duces, vt se diligentes Dei seruos exhibeāt, si enim tales nō

fuerint

A fuerint, sæpe pmittit Deus vt victoriã nõ cõsequãtur, imo in bello occũbant, & milites exanimentur. In li. 1. Reg. habetur, quod videntes philisthijm quod mortuus esset fortissimus eorũ, fugerũt, & cõsurgẽtes viri Israel & Iuda vociferati sunt, & persecuti sunt philistæos, vsq; dũ venirẽt in vallẽ & vsq; ad portas Accarõ ceciderũtq; vulnerati de philistijm in via sarim &c. Itẽ dicit, & reuertẽtes filij Israel postquã persecuti sunt philistæos, inuaserũt castra eorũ. Quæ omnia acciderunt propter superbiã ducis. In lib. Iudith habetur, cũq; omnis exercitus decollatum Holophernem vidisset, fugit mens & consiliũ abjeis, & solo timore & metu agitati, fugæ præsidium sumunt, ita vt nullus loqueretur cum proximo suo, sed inclinato capite, relictis omnibus euadere festinabãt Hebræos, quos armatos supra se venire audierant, fugientes per vias cãporũ, & semitas colliũ. Quæ omnia prouenerunt ex superbia & intẽperantia ducis, ac mala cõscientia. Præterea apertũ est quod cũ deficit dux, exanimantur milites. Vnde lib. 2. Re. Habetur, quod videntes Hebræi ducẽ suũ Absalon mortuũ, omnis Israel fugit in tabernacula sua. Debẽt etiã duces zelum habere diuini honoris, & non debent permittere vt milites faciãt aliquã Dei offensam, sicut faciebat Iudas Ma. & Matathias, & debẽt incitare omnes ad virtutũ operationẽ & deuotionẽ, ac obseruãtiã legis Dei, vt in lib. Ma. Passim de multis scribitur. Milites autẽ debẽt esse fideles eis cũ quibus habitãt, nã iã videtur furtũ & rapinã tanquã gloriosa ducere, cũ tamẽ sint grauia peccata. Cũ Hebræi in terrã promissionis veniebãt, & volebãt trãsire per prouinciã Edõ, cũ tã bonũ haberẽt ducẽ nẽpe Moysen, misit rex nũtios vt intelligerẽt quonã haberẽt iter, responderũt autẽ vt in li. Num. habetur, obsecram⁹ vt nobis trãsire liceat per terrã tuã, nõ ibimus per agros, neq; per vineas, nõ bibemus aquas de puteis tuis, sed gradiemur via publica, nec ad dexterã, neq; ad sinistrã declinãtes, donec trãseamus terminos tuos: et si biberim⁹ aquas tuas, nos & pecora nostra, dabim⁹ quod iustũ est, nulla erit in pretio difficultas. Eadẽ vsus est vrbanitate cũ Amorræis, vt habet Nu. 21. Videant modo duces & milites an ita segerãt, cũ præsertim sæpe omnia vastẽt domiq;, ruriq;. Cũ Dauid exponeret ipsi Nabal quã humane suos tractasset, dixit, vt habetur 1. li. Re. sit fratribus meis & tibi pax, & domui tuæ pax, & omnibus quæcunque habes sit pax: Ex multis annis saluos faciens tuos & omnia tua, audiui quod tonderent pastores tui greges tuos qui erant nobiscũ in deserto: nunquã eis molesti fuimus nec aliquãdo defuit quidquã eis de grege tẽpore quo

fuerunt

Margin notes: 1. Reg. 17. — Exẽplũ. — Iudith 15. — B — Exẽplum — 2. Reg. 4. Exẽplum — C — 1. Ma. 2. — Milites quales esse debeant. — Num. 20. — D — Num. 21. — 1. Reg. 25. Exẽplũ

fuerũt nobiſcum in Carmelo, interroga pueros tuos, & indi- E
Duces & milites quales eſſe debeant. cabunt tibi. Annon maxima fidelitate tibi videbatur vſus Dauid cum militibus ſuis? Vtinã hoc tẽpore ſic fieret! & propterea ſæpe aliter ſuccedunt belli euentus. Prædicans Baptiſta fuit interrogatus à militibus, quid eos facere oporteret? ipſe vero reſpondit, neminẽ concutiatis, neq; calumniã faciatis, & contenti
Luc. 3. eſtote ſtipendijs veſtris. Quod Hebræi perderent arcam in illo
1. Reg. 4. tam ignominioſo bello aperte ex textu conſtat quod propter malas eorum conſcientias factum ſit: & ita dãnum recuperarũt
1. Reg. 6. cũ Samuelis conſilio, conuertendo ſe ad Dominum, vt habetur F
1. Reg. Achior dixit Holopherni cum vellet Bethuliam expugna-
Iudith. 5. re: perquire ſi eſt aliqua iniquitas eorum, in conſpectu Dei eorum, aſcendamus ad illos, quoniam tradens tradet illos Deus
Conſcientia ſana, bona militis arma. eorum tibi, & ſubiugati erunt, & ſub iugo potentiæ tuæ. Si vero non eſt offenſio populi huius coram Deo ſuo, non poterim' reſiſtere illis, quoniam Deus eorum defendet illos, & erimus in opprobrium vniuerſæ terræ. Hæc quidem ſecum diligentiſsime priuſquam manum conſererent, tam milites quam duces meditari deberent, cum eundem habeamus Deum, & conditionem non mutauerit. G

FERIA QVINTA POST CINERES.

DONCIO QVARTA:

Humilitas quanta impetret: CV M introiſſet Ieſus Capharnaum, acceßit ad eum Cẽturio. Matth. 8. Luc. 7. Citius quidem acceſsit hic Centurio, ad Chriſtum, cordis gradibus & paſsibus, quam Iudæi, Phariſæi & ſcribæ, corporis paſsibus & greſſu. Imo parum profuiſſet quod ipſi ita corporaliter H acceſſiſſent, ſi ipſe prius ſpiritualiter nõ acceſsiſſet. Exiſtimabat Centurio Chriſtum ſolis Iudæis veniſſe, & ideo ipſos ſibi depre-
Magna Centurionis fides. catores parat. Obſerua autem quanta eſſet eius fides, ſi quidem cum videret Iudæos infirmos ſuos ad Chriſtum adducẽtes, ipſe credidit neq; hoc eſſe neceſſarium, ſed tantum ſufficere eius verbum.

Nobiles & diuites elemoſynas dent. Vtinam nobiles noſtri temporis ita in eleemoſynis ſe exercerent, ſicut hic Centurio qui Synagogam ædificauerat, tum etiã fide maxima & humilitate pollebat, atq; benignitate erga ſeruos. Solet Deus ſæpe ea quæ nobis chariora ſunt auferre, vel aliqua calamitate percutere, vt ita magis ad ipſum accedamus: ſic

A sic igitur huius Centurionis seruum huiusmodi infirmitate percussit, quē tantopere diligebat, & omnia in eius cōmodū Deus cōuertit. Sic Abrahā tentauit, dicēs vt sacrificaret filium suum Isaac. Sic egit cum Iacob, cui vxorem tam dilectā, & pro qua tā tum laborauerat, videlicet Rachel, morte peremit.

Labores immittit Deus ad nostrū cōmodum. *Gene. 22.* *Genes. 35.*

Prælati & Domini quales esse debeant, & quomodo debeant tractare subditos suos.

CVM *introisset*. In verbis quidem illis Cēturionis, ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites, & B dico huic, vade, & vadit, & alio, veni, & venit: & seruo meo, fac hoc, & facit, satis colligitur quā probus, humanusq; esset Centurio, & quam prudenter imperaret, siquidem ita sedulo omnes ipsi obediebant. Vnde qui præsident obseruare debent, quod ardua nimis & difficilia non imperēt. Aposto. quidē Corin. scribēs dicebat, fratres non potui loqui vobis quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus, tanquā paruulis in Christo lac vobis potum dedi, non escam. Vnde satis constat quod Apos. pro ratione viriū subditorū imperabat, sic enim addit, nondum enim poteratis, sed neq; nūc quidē potestis. Præterea Agrippæ dixit, opto apud C Deum non tantum te, sed etiā omnes qui audiunt hodie fieri tales, qualis ego sum, exceptis vinculis his. Quæso te paule, tam prætiosa vincula non vis alijs communicare, quæ plus facis quā quilibet imperator imperium Romanū. Sed dicendum est quod isti erant recenter ad fidem conuersi, & ita non dum altas egerant radices, ac propterea noluit ipsos Aposto. terrere vinculis & carcere, sed potius voluit sua præcepta metiri eorum viribus. Sic etiam faciebat Baptista, cum tot vndiq; ad eum concurrerent, singulis enim præscribebat quæ erant ipsis proportionata. Popularibus dixit, qui habet duas tunicas, det non habenti, & D qui habet escas, similiter faciat. Publicanis dicebat, nihil amplius quam quod constitutum est vobis, faciatis. Militibus dicebat, neminem concutiatis, neq; calumniam faciatis, & contenti estote stipendijs vestris. Non præcipit ipsis vt ad solitudinem se conferant & desertum vt Baptista fecit: vt sint in victu & vestitu ita moderati sicut ipse: non quod ipse non desideraret eorum perfectionem, & cuperet eos altioribus preceptis adstringere, sed quod tanquam bonus medicus applicaret pharmaca pro ratione virium infirmi. Sic segerere debet qui præsidet, vt scilicet ardua & nimis difficilia non præcipiat, vt rex in regno suo, Episcop⁹ in Episcopatu, prælat⁹ in monasterio, iudex in repub. pater familias in familia: in omnib⁹ preceptis prudēter ꝓcedant

Domini debent suauiter & prudenter imperare. *1. Cor. 3.* *Prælati pro ratione virium subditorū mandant.* *Acto. 16.* *Moderatione vtendum est in fulminandis præceptis.* *Luc. 3.* *Exemplū.* *Simile.*

dāt & gradatim. Sūt enim aliq̃ q̃ onerāt grauib⁹ pręceptis & legib⁹ subditos, cū ipsi interim nolint ad normā eorū vitā suā cōponere, sed poti⁹ allegēt se esse prælatos: sūt instar illi⁹ q̃ multa ligna cędit in sylua, plusquā oneri necessarium sit, cum interim ipse tale onus subire recuset. Vnde Eccl. ait, noli esse iustus multū. Cū igitur perinde mōstruosum sit, atq; os habere hominis, cū interim manus habeas gryphis: sic vtiq; est bonā & expeditā habere linguā ad imperādū, & tardas man⁹ ad operādū, & remissū esse in operādo, atq; validum in mādādo, quod quidē turpe est. E

Domini in praeceptis moderatione vtantur. *Prælati quales esse debeant:* *Simile.* *Eccles. 7.* *Simile.*

Hic Cēturio plurimū diligebat seruos suos, & curabat illis necessaria infirmitatibus, vt cōstat ex hodierno Euā. atq; idcirco merebat vt omnes sibi sedulo obedirent, vt ipsemet testatus est. Quis enim est qui tāta humanitatis officia vidēs in prælato suo, nō ipsi obediat, & seruus Dño? ꝙ si secus fecerit Dñs, à quo putat sibi obtēperari? Quāuis rex Sodomæ esset scelestus, nihilominus tamen hoc bonū habebat ꝙ diligeret subditos suos, si quidē plus dolebat de eorū captiuitate, q̃ de amisione thesaurorum suorū. Vnde quādo Abrahā ipsū liberauit à persecutione cæterorū regū, q̃ subditos ei⁹ in captiuitatē ducebāt, cū multa reportasset spolia & ea haberet iā Abrahā pęnes se, nihil postulauit, nisi dū taxat libertatē subditorū, vnde ait, sicut habetur in Gen. da mihi animas, cætera tolle tibi. Nō ita multi Dñi hoc tēpore dicūt q̃ pluris faciūt pecuniā & vectigalia, q̃ subditos: non percontātur de subditis quales sint, an virtutis sint studiosi vel improbi & an dei legē obseruēt, sed quāta sint vectigalia, quātum valeat prębēda, aut paręcia, episcopatus, cathedra, pulpitū, officiū, gubernatio. Aliter sanctus Moyses saluti subditorū intendebat, si quidē vt habetur in li. Num. cū ostēderet ipsi Dñs terrā promissionis, diceretq; se in eā nō ingressurū, nihil replicauit Moyses, nec supplicauit à sentētia, sed solū subditos Deo cōmēdauit, dicēs: puideat Dñs hominē qui sit super multitudinē hanc, ne sit popul⁹ Dñi sicut oues sine pastore. Et quādo populus adorauit vitulū, vt habet in Exo. Vide quāta præstiterit in fauorē populi. Mirabile est ꝙ cū Petrus Malcho auriculā amputasset seruo Pōtificis, cūq; ab omnibus cognosceretur armatis, nō tamē illi manus inijcerēt, nec verbū inurbanū pferrēt, etsi tātā occasionem illis dedisset, vt eū minutatim cōciderēt sicut ipse auriculā amputauerat: sed in causa fuit ꝙ bonus pastor in se reciperet omnes labores qui Petro euenturi erant. Vnde Christus ipsis præcepit, vt ait Ioānes, sinite hos abire. Huiusmodi ergo curā gerere debet q̃ præest subditorū suorū, & cōmoda eorū nō debet obliuisci, sicut

Domini sint probi & sedulo ipsis obediēt serui *Serui sedulo obtēperant Dominis humanis:* *Gen. 14.* *Magna huius temporis auiditas.* *Nu. 27.* *Exemplū* *Exod. 32.* *Ioan. 18.* *Prælatus qualiter se gerere debeat in subditos.*

F G H

A cut faciebãt Centurio, ſiquidẽ nec obliuiſcũtur eis imperare.

Lamẽtabile ſane eſt videre aliquos dominos, quã parũ ſoliciti ſint de procurãda ſalute famulorũ ſuorũ infirmorũ, cũ interim ſoliciti ſint de equo, ſit ne ferro calceãdus, an opus ſit ſtrigili, an lodice, an auena, ſi pluat in equili, ſi præſepe integrum eſt, ſi mula diſcriminatos habet crines, ſi ornatum eſt ephippiũ, ſi canibus alimẽta deſunt, ſi accipiter neceſſaria habeat: ad hæc enim procuranda, ſufficit ſimplex ſtabularij verbũ, aut mulionis, aut venatoris, ſtatim enim hæc curãtur: Cum autem ipſis exponitur B quod ægrotet famulus, aut quod neceſsitatem aliquam patiatur ita ſurdã exhibent aurẽ, ac ſi nulla eſſet naturalis, vel diuina, vel poſitiua lex quæ ipſos obligaret, imo ſæpe eos ita tractãt, vt vel humi repentes, ad hoſpitale cogantur proficiſci, imo interdum ipſiſmet heris in infirmitate ſeruiendo, talem contraxerunt infirmitatem, vt cum volunt ad hoſpitale accedere, in ipſo itinere moriantur, vel vbi primũ illuc appellunt. Nollent tales heri domi habere niſi ſanos ſeruos & vtiles ad obſequia, cũ autẽ tales nõ ſunt, ſtatim in hoſpitale eos protrudũt. Nõ ita ſe gerebat prælatus quidã, cui cũ diceretur quod multos haberet domi inuti- C les ſeruos, petiuit eorũ catalogum fieri omnium, cumq; adduceretur ante oculos eius talis catalogus, eoſq; legiſſet, Reſpondit, hos quidem eſſe ſibi neceſſarios, alijs vero quos ille dicebat, ipſum eſſe neceſſarium & eos eius opera indigere. Sed obſeruandum eſt hos tales fuiſſe virtutis ſtudioſos quamuis pauperes & nobiles, tales enim olim prælati ſolebant habere famulos: nunc vero ſolum quærunt multi vtiles ad obſequia, quod quidem parum Deus æſtimat, niſi inſtar Centurionis ſe gerant.

Simile.

Multi domini maiorem curã gerunt mulæ quam ſerui.

Exẽplum

Charitas refrigeſcit

Debet qui regit benignus eſſe & manſuetus erga ſubditos, nõ autem tanquam leo ferox, iuxta illud Eccl. noli eſſe ſicut leo in D domo tua, euertens domeſticos tuos, neque leo, qui vnum accipit & alium relinquit, eſſe debes. Dixit Deus ad Noe, vt habetur in Gen. terror veſter ac tremor ſit ſuper cuncta animalia terræ: non dixit ſuper homines. Vnde Chriſtus ait, principes gentium dominantur eorum, & qui maiores ſunt, poteſtatem exercent in eos, non ita erit inter vos. Non negat ſubiectionem quam debemus prælatis, nec quam debent ſerui domi nis, ſed reprobat imperum auſterum & inhumanum, quod eſt gentilium, neq; omnium, vt conſtat ex Centurione. Suauem regendi modum commẽdabat princeps Eccleſiæ Petrus cum dicebat, paſcite qui in vobis eſt gregem Dei, prouidentes non coacte, ſed ſpontaneè ſecundũ Deum. Aduertite qui gubernatis

Eccleſi. 4.

Similia.

Gene. 9.

Matt. 20

1. Pet. 3.

Exo. 34

quod si faciẽ vt Moyses cornutã habetis, velo eã obtendatis, E
hoc est si iracũdi estis, nimiũ seueri & graues debetis nature vim
Isa.22. facere, & hanc iracundiã cohibere, vt sitis humani & benigni,
hoc est enim velare faciem: non enim debetis cornibus perter
rere subditos ita vt non audeãt ad vos accedere cũ opera vestra
indigent. Vide quomodo austeris prælatis comminetur Deus
Prælatus Isa. dicens: vade ad sobnam præpositum tẽpli, & dices ad eum,
modera e quid tu hic? aut quasi quis hic? ecce Domin⁹ asportari te faciet,
segerat. sicut asportatur gallus gallinaceus: & habebis inquit aliũ succes
sorẽ: vide igitur quomodo malus prælatus à deo puniatur. Nõ F
inde inferimus quod prælatus non debeat subditos castigare
Num.12. cum opus est, imo potius rebellio in subditis, necessariam habet
maximam punitionem, etsi prælati sint natura benigni qualis
Iosue.7. erat Moyses, quem sanguinis effusorem fecit inobedientia
subditorum, vt habetur in Num. Quid etiam nisi hoc ipsum,
3\. *Reg.* 2. fecit successorem ipsius Iosue rigidũ? vt habetur Iosue: 7. Quid
etiam præstitit vt à Dauide interficerentur Ioab et semei, nisi
Subditi hoc ipsum vt constat ex lib. 3. Reg: debent igitur summopere
obedientes subditi obtemperare prælatis suis, & serui dominis, neq; ratio-
sint. nem exigere cur aliquid præcipiant, aut sibi persuadere quod G
Gene.3. per iram faciant, aut inimicitia, aut alia passione: hoc enim pa-
cto solet dæmon excitare rebellionem. Quod significatur in
Gen. cum dixit dæmon Euæ, quare præcepit vobis Deus vt non
comederetis ex omni ligno paradisi? Quasi diceret, quanam
alia de causa censetis Deum vobis id præcepisse, nisi quod inimi
citia vos persequatur & ira? Sic solet sæpe dæmon cum subditis
agere, vt hac ratione discordiam seminet inter subditos & præ-
latos. Itaq; debent subditi obedientes esse absq; vlla contradi-
ctione prælatis suis & Dominis: si quidem credibile est quod nõ
præcipient nisi quæ bona sunt & iusta. H

Subditi quales esse debeant.

Luc. 5. MAXIMI quidem est ponderis D. Petri obedientia, etiam
in rebus quæ hominum iudicio absurdæ videbantur. Præce-
pit ei Christus vt reduceret pusillũ à terra nauem vt prædicare
posset, item iussit ducere in altum & laxare retia, cum iã tẽpus
opportunum non videbatur: omnia tamen sine vlla cõtradictio
ne præstitit sigillatim, nã reduxit pusillum, & duxit in altum, &
retia tetẽdit: vnde vide quã præclare cum ipso actum sit, & quan
tos cõprehenderit pisces. Nostra igitur felicitas est Christo obtẽ
Psal.22. perare, & prælatis suis. Hoc quidẽ præstabat Dauid, cũ diceret,
Dominus regit me, & nihil mihi deerit, in loco pascuæ ibi me
collocauit

A collocant. Ne contẽnas obedire prælato tuo, etsi tibi videaris maioris nobilitatis, siquidem scribit Lucas quod Christus quãuis filius Dei esset, erat subditus parentibus. Notans Dauid conditiones obedientiæ, ait, vt iumentus factus sum apud te: non dicit vt homo, si quidem verus obediens debet obedientiæ onus seruare absq; discursu, nõ dicendo quare hoc præcipiant vel prohibeant. *Luc.* 2. *Psal.* 72.

Debemus igitur superioribus parere, cũ manifeste nobis non præcipiant aliquid contra Deum. Vnde videmus quod cum B Saul seruis suis mandaret vt sacerdotes interficerent, quod iudicio suo Dauidis partes agerent, noluerunt obedire, vt habetur 1. Reg. Scribitur etiam in lib. Iosue quod cum ipsi Iosue præstaret populus obedientiam, dixerunt, sicut obediuimus Moysi, ita obediemus tibi, tantum sit Dominus Deus tuus tecum, quasi dicant, quamdiu non mandabis aliquid contra Deũ. 1. *Re.* 22. *Iosue.* 1.

Debemus prælatis & superioribus nostris obedire, non solum bonis atq; modestis, sed etiam discolis, vt Petrus inquit, cũ & ipse Christus rex regum & Dominus dominantium, & sacra virgo, & Ioseph sponsus, non fuerint dedignati imperatori Ethni C co & pagano obedire, vt scribitur Luc. 2. cum dicitur, Exijt edictum à Cæsare Augusto. Quod si asperũ & difficile tibi videtur obtemperare prælato vel superiori, Deũ ipsum dilige, & fiet vtiq vt diuinus amor, hæc tibi omnia dulcia ac suauia reddat. Vt enim si in cardinẽ portæ quæ aperiendo & claudendo strepitum excitat, oleum effuderis, fit postmodum vt talem strepitum non sentias, ita si diuini amoris oleo cor tuum inunxeris, fiet quide vt quadã spiritus alacritate & animæ dulcedine ac consolatione, vel ardua etiam quæq; iussa compleas atq; præstes. 1. *Pet.* 2. *Luc.* 2. *Simile.*

Obediamus simpliciter & magno studio superioribus nostris, D neq; inuestigemus quibus causis moueantur. Mirabile vero etiã huius rei exemplum habemus in Isaac, qui cum vt Iosephus ait, iam 25. annos natus esset, quandoquidem ligna humeris ferebat in sacrificium, poterat quidem resistere patri, quo senio confecto fortior erat, nihilominus tamen etiam in re tam ardua noluit resistere voluntati patris. Cæterum cum inseritur virgultum minus fructiferum cum optima arbore, fructuosum reddi consueuit, ita & nos voluntatem nostrã minus frugiferã inferentes voluntati superiorum nostrorum, maximum fructum reportabimus. Aplerisq; quidem historiographis, vt scribit Iustinus cõmendatur obedientia eorũ siculorũ, qui cũ aliquando à rege ipso è vita decedente, & filijs paruulis, & vniuerso regno *Iose.li.* 1. *Anti.c.* 12 *Gene.* 22. *Exemplũ* *Simile.* *Iusti.l.* 4. *Exemplũ*

præfici viderent fidelissimum quendam seruum, nomine Mithy E
Mithilus lum, prompto quidem animo huic obedierunt quamuis seru'
Berna. in à rege præficeretur. Explicans autem Berna. verba illa Luc. &
Missus est erat subdit' illis, ait: ô res mirabilis, quod Deus sit subditus mu
hom. 1. lieri, & mulier imperet Deo! propterea disce homo obedire: dis
Luc. 2. ce terra subijci & subdi; disce puluis obtẽperare: erubesce super
bire cinis. Deus se humiliat, & tu te exaltas? Deus se hominibus subdit, & tu dominari gesties hominibus? tuo te præponis authori? Vtinam cum aliquid horum intenderem, Christus ipse F
Matt. 16 responderet illud quod Petro respondit, vade retro Sathana, non sapis ea quæ Dei sunt. Quoties enim hominibus præesse desidero, toties quasi Deo meo præire contẽdo, & tũc vere non sapio ea quæ Dei sunt. Si negligis homo imitari homines obediendo, imitare saltem Deum ipsum; & si non potes in maioribus, solum in humilibus. Deus enim iniuriam quæ fit superioribus, tãquam propriã accipit, in contradicẽdo & nõ obediẽdo iustis mãdatis, iuxta illud quod dixit Deus Samueli, vt constat 1. Reg. nõ
1. Reg. 8. enim te abiecerunt, sed me, ne regnem super eos: iuxta omnia opera sua quæ fecerunt à die qua eduxi eos de Aegypto vsq; ad diem hanc, sicut dereliquerunt me, & seruierunt dijs alie G
nis, sic faciunt etiam tibi.

Humilitas commendatur.

Magna est arrogãtia nostra EGo veniam, & curabo eum. Si optime aduertis, duo in hoc Euangelio occurrunt humiles; vna humilitas est Christi qui se offert iturum domum Centurionis, & curaturum seruum: alia est Centurionis qui ait, Domine non sum dignus, vt intres sub tectum meum. Ab vtroq; nostra arrogantia condemnatur, quibus nec sufficit videre humilitatem gentilis Centu- H
rionis, nec Christi, vt possimus eos imitari, nec volumus con-
Mala. 3. tẽplari sanctorum viam, qua in cælum tetenderũt. Duæ prophe
Isa. 40. tiæ de Baptista dicebantur, altera erat Mala. nempe ego mitto
Exemplũ angelum meum ante faciem tuam: altera vero erat Isa. nempe ego vox clamantis in deserto. Cum autem pharisæi interrogarent Ioannem quisnam esset, vt responsum darent his a quibus missi fuerant, noluit, cum posset dicere, ego sum ille angelus
Ioan. 1. de quo dixit Malachias, ita respõdere: sed potius dixit, ego vox
Matt. 8. clamantis in deserto. Tale quiddam præstabat sæpe Christus, nã
Mar. 2. cum esset filius Dei, se tamen passim filium hominis appellabat. Non ita multi se gerunt hoc tempore, quin potius cum

appel-

A appellatione aliqua & titulo vtendũ est, illico ad illustriores titulos confugiunt, & fere ad vanitatem omnia dirigunt. Quare missam facito arrogantiam homo atq; intellige viam cæli esse humilitatem, & hanc viam docuit Christus Centurionem: quin & secunda via est humilitas, & tertia via eundi ad cælum est humilitas, & si millies quæsieris, millies simili modo respondebo, vt intelligas quanta sit hæc virtus. *Luc. 12.* *Ioan. 17.*

Aposto. quidem vocat Christum Petram, vt constat ex Epis. ad Corint. quæ Petra talem habet proprietatem, vt si cum vio- *1. Cor. 10.*
B lentia eam percutias, statim egreditur ignis comburens: si vero eam blande percutias, emanat aqua frigida, tanquam ex Petra deserti: hoc est si ad Christum accedas cum arrogantia & tumore beneficia petiturus, nihil hauries nisi diuinam indignationem, sed si cum humilitate accesseris, sicut fecit Centurio, inde dulcissimam hauries consolationem. Hoc quidem mirifice adumbratum est 4. lib. Reg. Vbi habetur quod dux quidam regis Ochoziæ multis militibus constipatus & armis instructus, venit ad Eliam, & dixit ei cum arrogantia, homo Dei, rex præcepit vt descendas: quem cum Elias videret cum tanta arrogã- *Exod. 17.* *4. Reg. 1.*
C tia, respondit, si homo Dei sum, descendat ignis de cælo, & deuoret te, & quinquaginta tuos, & ita factum est. Deinde venit alter non minus arrogans, constipatus etiam quinquaginta militibus, & ait: homo Dei, hæc dicit rex, festina, descende, cui idẽ successit. Postea accessit tertius, sed cum humilitate, nam cũ venisset, curuauit genua cõtra Eliam, & precatus est eum, & ait: homo Dei noli despicere animam meam, & animas seruorum tuorum qui mecum sunt, ecce descendit ignis de cælo, & deuorauit duos principes, & quinquagenarios qui cũ eis erãt: sed nũc obsecro vt miserearis animę meę. Cuius humilitatẽ cũ vide- *Arrogantes nõ possunt cum Deo negotia sua tractare.* *Humiles à deo impetrant quæ petunt.*
D ret propheta, monitus etiam diuino oraculo, fecit quod dux petebat, & descendit de monte, vt cum rege colloqueretur. Hinc ergo iam aperte intelligas quantum intersit negotia sua cum humilitate aut cum arrogantia tractare: Sic enim Centurio factus est voti compos, quod cum humilitate ad Christum accederet.

Insuper obseruandum est quod non solum accessit Centurio cũ humilitate ad Christũ sed etiã voluit modũ seruare quẽ Deus præscripsit Moysi in eductione aquæ de Petra, cum ait, tolle virgam & loquere ad Petram coram filijs Israel, & illa dabit aquas. Sic igitur nos debemus gerere beneficia diuina petituri, vt scilicet deuote loquamur cum Petra hoc est Christo, & accipiamus virgam in manu, id est intercessiones sanctorum; *Exod. 17.* *Oratio sit humilis & deuota*

 sunt

ſunt enim ſancti cõparati virgæ, quia ſicut virga cum tenera eſt, E
facile flectitur, ſic ſancti blande nobiſcum & benigne agunt, &
præcibus noſtris inclinantur. Sic eos viſus eſt notaſſe & deſcri-
Hiere.10 pſiſſe Hiere. cum ait, Iſrael virga hæreditatis eius: ſicut igitur
totum Iſrael virgam appellauit Hiere. Sic vniuerſam ſancto-
rum congregationem virgam poſſumus appellare, & vniuerſum
cætum angelicorum ſpirituum. Prodeſt igitur plurimum apud
Interceßio Deum ſanctorum interceſsio Et hoc viſus eſt ſignificaſſe Cen-
ſanctorum turio in hodierno Euangelio cum non ſolum locutus eſt humi
neceßaria liter ad petram id eſt Chriſtum, verum etiam virga interceſſo- F
rum vti voluit, qui pro ipſo apud Chriſtum intercederent.

FERIA SEXTA POST CINERES.

CONCIO PRIMA.

A*Vdiſtis quia dictum eſt antiquis, diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum.* Matth. 5. & 6. Miror vnde
hęc tam pernicioſa doctrina in mundum inuecta fue
rit. In literis enim ſacris nuſquam hoc Phariſæorum G
dogma, nec hæc verba reperiũtur, ſed longe diuerſa.
Leui.19. Nã Dominus ait, non quæres vltionem, nec memor eris iniurię
Exod.23. ciuium tuorum. Alibi etiam dicit, ſi videris aſinum odientis te,
iacere ſub onere, nõ præteribis, ſed ſubleuabis cũ eo; quomodo
ergo inimicum odiſſe præcipit? vnde hæc tanta diuinæ legis per-
uerſio? Non dubium quin ex voluntatis humanæ deprauatio-
Simile. ne. Vnde enim tot hæreſum prodigioſa monſtra noſtro ſeculo
promanarunt? Certe ſicut frequenter accidit, vt noxius humor
Hæreſes qui ſtomachum vexat, facile caput propter coniunctiſsimã ho-
quomodo rũ mẽbrorũ vicinitatem atq; reſpõſum, inuadat; ita cũ intellect⁹ H
introduci & volũtas arctiſsimo naturalis amicitię vinculo copulẽt, in pro
ſoleant. cliui eſt vt cũ volũtas ardẽtiſsima alicui⁹ rei cupiditate flagrat,
intellectũ nõ modo ad cõſẽtiẽdũ, ſed ad ꝓbãdũ ꝙ cupit, inducat.
Leui: 19. In leuitico quidẽ ſcriptum eſt, diliges proximum tuum, ſed in
toto corpore legis non eſt ſcriptum, odio habebis inimicum
tuum. Erat ergo gloſſa ſcribarum, qui totã legem expoſuerunt
in quorum traditionibus dictum eſt odio habebis inimicum
Hu. Car. tuum. Quod ideo viſum eſt eis, ait Hug. Card. addendum,
in Matt. quia Dominus præcepit inimicos perſequi. Præcepit enim filijs
Deut.25. Iſrael de ſub cælo, vt habetur in Deu. Et Saul habita victoria de
1.Reg.15. Amalechitis, quia reſeruauit regem ad vitam, & quædã decora

de prȩda,

A de præda, punitus est à domino, translatumque regnum est ab eo. Videntes igitur dominum offensum, quia parcebatur inimicis, putabant odio habendos inimicos: Cumq; in legẽ præceptum esset, diliges proximum tuum, in traditionibus suis addiderunt, odio habebis inimicum.

Odio habebis inimicum tuum. Non odiendo naturam, sed culpam, non personam sed vitium, quod vtiq; odium ex charitate procedit, & ad perfectionem pertinet, de quo in Psalm. cantatur, perfecto odio oderam illos. Item iniquos odio habui. Non dixit ait B Chrys. non oderitis, sed diligite inquit: nec ait, nolite nocere, sed benefacite Qod si quis diligenter examinet, horum quoq; ipsorum aliud & multo his maius additamentum videbit. Nec enim vtcũque inimicos amari docuit, sed pro inimicis etiam supplicare: Vide iam quantis ad perfectionem gradibus ascenderit, & quemadmodum nos ad ipsum virtutis cacumen eduxerit. Vnde August. ait, Quod si iniquis ac sceleratis Deus parcendo, eisque vitam, salutemq; largiendo, etiam plerisq; eorum quos nouit nõ acturos pœnitentiam, quanto magis nos in eos qui correctionẽ promittunt, & vtrum faciant quod promittunt incerti sumus, mi C sericordes esse debemus? si me persecuti sunt, & vos persequẽtur ait dominus: sed quanta sunt in comparatione passionum eius, ait August. quæ patimur? Ille enim opprobria, irrisiones, & contumelias, alapas, sputa, flagella, spineam coronam, crucemq; sustinuit, & nos miseri ad nostram confusionem, vnico sermone fatigamur, vnico verbo deijcimur.

Dio. Car. in Matt. *Psal. 138.* *Psal. 118.* *Chryso. in Matt. ho. 18. tom. 2.* *Au. li. ep. epis. 54. tom. 2.*

Aug. lib. de confltic. vitio. & vir. ca. 8. to. 9.

Audistis. Venit filius Dei instaurare omnia in Christo vt ait Pau. venit ad perfectionem docendam rerum, quæ erant in turbatione. Apoc. 21. ecce noua facio omnia, ego creo cælos nouos. Anti qui quidem hanc malam interpretationem legis inuenerant, sed D Christus eam delet. O quantum nocent inuentores malorum, cũ tam multi propter eos damnentur! Iubebat Deus in lege, quod qui aperuerat cisternam, & inde sequebãtur damna mulctaretur.

Ephe. 1. *Apoc. 21.* *Inuẽtores malorum quantũ incõmodent.* *Exo. 21.*

Audistis. Erant falsæ glossæ pseudoprophetarum, qui explicabant legem pro suo palato & gustu vitiosorum, vt absq; scrupulo peccarent. Hoc faciunt viri impij, tanquam subijcientes puluillum capiti eorum vt dormiant, quibus comminatur Deus per Ezech. 13. qui faciunt vt decipiant, ait propheta, & animas illaqueant, quæ est conditio adulatorum. Porro tria illa bona quæ sunt, vita, honos, & diuitiæ, in discrimen vocantur, cum quis vindictam quærit de inimico.

Eze. 13. *Vindicta quã sit periculosa.*

Simile. *Ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros.* Similis vox seruos E Absalon ad teterrimum facinus patrandum, nempe fratris natu maximi parricidiũ, inflãmauit, qui dixit: obseruate cum temulẽ
2. Re. 13. tus fuerit Amnon, percutite eũ, nolite timere, ego sum qui præcipio vobis. Cur nos ergo ad sanctissimum & pulcherrimum factum, hæc Christi vox, ego autem dico vobis, ego inquã qui vos ex limo terræ condidi &c. Nõ incitabit? Hoc præceptum de di-
Cyp. ep. 9 ligendo inimicos, ait Cypri. sibi videntur implere impij, diligen-
De mortalitate. do mundũ qui grauis ipsorũ est hostis, & adhuc amando dæmones, nempe eorum voluntatem implendo, cum tamẽ ab ipsis dæ F monibus summo odio habeantur.

Plu. *Diligite inimicos vestros.* Nõ est qui tibi tantum conducat, quantum inimicus tuus, vnde Plut. lib. edidit de vtilitate inimicorum.
Simile. Ignis comburit, sed tamen calefacit etiam: aqua submergit homi-
Inimici quantũ cõducant. nes, sed tamen etiam sitim sedat. Si inimicus ad aliqua non est vtilis, tamen confert ad alia, nam te cautum reddit.

Psal. 102. *Ego autem dico vobis, diligite &c.* Ego qui probe noui vires tuas, neq; enim est quod dicas tibi esse impossibile. Psal. ipse cognouit figmentũ nostrum. Si igitur vis iudicẽ in iudicio habere propitiũ, fac quæ tibi imperat. Verus quidẽ inimicus noster est mũdus, dę- G mon, & caro, qui volunt nos à Deo abstrahere, cum his igitur nõ
Quales sint inimici nostri. debemus pacem habere. Itẽ de alijs inimicis nõ amemus eorũ vitia, sed salutem. Plurimum quidẽ amat Deus diligentes inimicos suos, siquidẽ ait, si steterint coram me Moyses & Samuel, &c. isti
Hie. 15. enim singulares fuerunt in iniurijs condonandis. Figura quod
1. Reg. 12 inimici multa nobis afferant commoda, fuit illud, quod scilicet
Exod. 1. quanto magis Aegyptij persequebantur populum Israel, tanto
Rom. 12. plus multiplicabatur. Noli vindictam sumere, quia Dei officium vsurpas, Rom. 12. mihi vindictam, & ego retribuam. Meremur quidem propter scelera nostra, in sempiternas inferni pœnas tru H di, Deus tamẽ vult eas commutare vt diligamus inimicos Si igitur ipse nobis tam sæpe parcit, cur nos non ignoscemus?

Ego autem dico vobis &c. Vsq; adeo malitia humana dominabatur, vt hãc glo. inuexisset, nẽpe odio esse habẽdos inimicos, & traditionem hanc obseruarent, quæ destruit vniuersum fundamentũ legis Christianæ.

Amemus inimicos, nam Deus conatus nostros prouehet. *Ego autem dico.* O præceptũ omni amore & suauitate repletũ! Magis vtiq; nos sibi deuincit, quam si mille vteretur comminationibus. Facito igitur quod tibi Deus præcipit, siquidem ipse omnia leniet, & suauissime disponet. Arduum sane hominum iudicio erat quod Moyses serpentem cauda apprehenderet, attamen

A men cum videret sibi à Deo præcipi, id præstitit, & feliciter successit.

Ego autem dico vobis. Multi adhuc nolunt hanc doctrinam audire, sed potius amicis amici, & inimicis inimici sunt, cum tamen Deus & iustis & iniustis pluat, & lucem mittat. Cum amamus inimicos videmur dare quod Deo debemus. Siquidē vt Pau. ait, cū inimici essemus, Christus pro nobis mortuus est. Si difficile tibi videtur diligere inimicos, hinc quidem colligere poteris quantū Deo debeas, qui te amauit inimicum suum, ipsum blasphemas B quotidie & tamen te sustentat, & tibi victū ministrat. Amare inimicum conforme quidem est legi naturali, quoniam sicut tu cū es in aliqua necessitate velles tibi subueniri ab inimico, cum aliū non haberes, sic vtiq; facere debes erga ipsum.

Leges mū di quā sint perniciosæ *Rom. 5.* *Amare inimicum cōforme est legi naturali.*

Ego autem dico. Cum aliquis infimæ conditionis nos aliquid rogat, facile ipsum euadimus si videmus id esse nobis difficile: quod si dux roget, adhuc euadimus, licet cum aliqua difficultate: at vero si rex roget, iam eius preces sunt iussa. Cum igitur Christus dicat quod diligas inimicum, præceptum vtique est, & te felicē existimare debes cui Christus ita præcipiat, sicut is cui C rex aliquid præcipit se felicem iudicat, & præsertim si dicat, hoc facito propter me.

Simile.

Quamuis diligere inimicos sit conforme legi naturali, nihilominus tamen videtur insigne quoddam populi Christiani. Cum Romani tenderent ad vastandam Syriam, miserunt Syri ex quadam ciuitate quam obsessam habebant, quendam legatum cum his quatuor literis S. P. Q. R. idest Syrijs populis quis resistet? Et respondit populus Romanus eisdem literis, Senatus, populusque Romanus. Cum autem Syrij tam præclara vidissent Romanorum ingenia, seipsis dediderunt: vn D dè Romani postea huiusmodi insigni vtebantur: sic igitur Christus nobis huiusmodi insigne tradidit, videlicet, diligite inimicos vestros.

Insigne populi Christiani est dilectio inimicorum. *Insigne Romanorum.*

Diligite inimicos vestros. Volens ostendere quam amicus esset Moysi & Samuelis, quod iniurias præ cæteris condonassent, dixit, si steterint Moyses & Samuel coram me, non erit anima mea ad populum istum. Quasi dicat, hoc non faciam, quanuis Moyses & Samuel me rogent, vt intelligas quam amici essent Dei, sicut vulgo solemus dicere, etsi pater meus me rogaret. Græci quidem habebant altare & aram gratiarum, quo ibant omnes ad condonandas iniurias, accidit autem quod cum esset bellū grauissimū illud quidē & atrocissimū inter Athe-

Hier. 15. *Iniurias condonare antiquissimum est*

Athenienses & Lacedæmonios, venerunt Lacedæmonij Athenas, vt eas diriperent, vbi erat prædicta ara, prius tamen cũ Apolline consultarunt, qui respondit, communem gratiarum aram ne subuertatis: dicit Fulgentius, quod cum hæc cõsiderarent Lacedæmonij, non solum non euerterunt aram, quin potius in prędicta ara mutuas sibi Lacedæmonij & Athenienses, iniurias condonarunt. Quanto igitur iustius est vt qui legem euangelicam profitemur iniurias condonemus, cum videamus quod falsi dij tantam haberent reuerentiam aræ illi & altari gratiarum? Gloriosius planè fuit, vt ait August. quod Dauid Sauli condonaret, quamquod Goliath interficeret, & tot præputia Philistæorũ auferret. Vnde D. Paul. maxime de hoc gloriabatur, cum diceret, Maledicimur, & benedicimus. Quod non condonasset Ioab Absalon, & Abner, & Amasæ, non valuit ipsi fama, nec tẽplum Dei, nec complexus altaris, quo minus ipsi vita eriperetur.

D. Fulg. *D. Augu.* *1. Re. 17.* *1. Re. 18.* *3. Reg: 2.*

Vt sitis filij patris vestri qui in cælis est. O mortales, quorum pectora honoris ambitio, & diuitiarum vexat cupiditas, accurrite. En via summi honoris comparandi: en immensarum diuitiarum parandarum ratio plana profertur, si inimicos diligitis, filij estis Dei. Summus est honor, summæ diuitiæ, cur vester non inardescit animus ad hæc tam excelsa quærenda? Cur ad honorem, qui vos pauperes facit, aspiratis, ad eum vero cui sunt regni cælestis iura connexa, languetis? in quo enim alio cognoscetur ait Chry: quia filij Dei sumus, nisi fuerimus similes Dei? Filij enim carnales frequenter similantur carnalibus parentibus, in facie, aut loquela, aut in risu, aut in aliquo corporis signo: filij autem spirituales in sanctitate. Sed illi quidem etsi similes fuerint, laudẽ nõ merentur, si dissimiles, nullam vituperationem, quia non est in potestate hominis qualem accipiat corporis qualitatem. Filij autẽ Dei si fuerint similes, laudãdi sunt, si vero dissimiles nimis vituperandi, quia in potestate vniuscuiusque est mensura faciendæ iustitiæ.

Pal. in Matt. *Chrys. in non abso. hom. 13.* *Simile.*

Vt sitis filij patris vestri. Quanto magis aliquis in benignitatem & clementiam propensus est, tanto similior fit Deo. Vnde cum Deus constituisset Moysen Deum Pharaonis, hinc erat quod quoties peccabat Pharao, & veniam postulabat, toties & Moyses indulgebat, intelligens hanc esse Dei conditionem, & cum ipse esset Deus Pharaonis, hoc ipsum præstare debebat. Hinc colligas quod homo qui parcere non vult, nec Deus est, iuxta illud ego dixi dij estis, nec communicationem habet cum Deo, sed cum dæmonibus: nec vero se putet securum quod statim à Deo non puniatur,

Exo. 7. *Qui parcere nõ vult est alienus ad eo.*

A niatur, siquidem nec Ioab statim à Dauide punitus est quod interfecisset Abner, sed tunc Dauid simulauit, nihilominus tamen in testamento expresit, vt à Salomone interficeretur, & ita factũ est. Inter alias quidem causas propter quas Christus tam sæpe dicitur filius Dauid in eius genealogia antequam Abraham, illa vna est, quod Dauid tam sæpe pepercerit inimico suo Sauli etsi magna interficiendi ipsum sibi offerretur occasio, nihilominus tamen propter Deum interficere ommisit. 3. *Reg.* 2. *Matt.* 1. 1. *Re.* 24. 1. *R.* 26.

Si enim diligitis eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis. Fi-
B lios & parentes amat latro, ait Aug. amat leo, amat draco, amãt vrsi, amant lupi. Si enim amantes non diligimus filios vel parentes, peiores erimus latronibus, & supradictis bestijs. Si vero amãtibus vicem reddimus, adhuc nil ab ipsis bestijs distare etiam videmur. Quæ non tormenta patiemur, ait Chrys. qui cum iubeamur iustitia anteire pharisæos, gentilibus etiam inferiores iaceamus? Quemadmodum ergo, responde quæso, videbimus regnũ futurum? Quemadmodum sacrum illud merebimur adire vestibulum, qui nec publicanis quidẽ ipsis inuenimur meliores? Quod ex subiecto exemplo aperte constare poterit: cum enim aliquan- *Augu: de tẽ. ser.* 59. *tom.* 10. *Chryso. in Matth. hom.* 18. *Exemplũ Tre: super euã. Mat. cap.* 5.
C do inter pugnandum milites Cesaris Brutũ hostem acie iam inclinata requirerent summo studio, erat enim contrarius Cæsari, dux mediæ partis exercitus lucillus quidem amicus bruti, quo hostes ab insequendo brutum auerteret, statuit periculo suo quam primum se illis obijcere, dicens se esse brutum. Credidere illi, & tanta præda læti, deduxere illum ad Antonium qui Cæsaris partes faciebat, præmittentes è suis quosdam qui hæc Antonio nuntiarent. His lætatus Antonius, obuiam fit adducentibus brutum fictum. Lucilius igitur adductus ante Antonium, per nimium fidens ait: Marcum Brutum nemo ô Antoni cepit, sed ne- *Magna duorũ amicitia.*
D mo capiet, ne fortuna tantæ virtutis victrix sit: ego milites decipiens ad te veni, ob hoc nihil pati abnuens. Tunc Antonius ad eos qui eum adduxerunt versus ait: credo quod hũc errorẽ, ô commilitones, grauiter fertis, eludi vos existimantes, sed scitote vos meliorem venationem adeptos, dum enim hostem quæritis, amicum nobis adducitis. His amicis vtinam magis quã hostibus potiar. Tunc lucilium complexus, illum cuidam ex familiaribus commendauit. Vide igitur quomodo sit vera doctrina Christi, nonne ethnici & publicani hoc faciunt? *Facere ex inimico amicum summa victoria.*

Obserua quod si videtur hic Christus insinuare peccatores diligere peccatores vel alios, non est hoc intelligendum ex charitate, quæ amor infusus est & spiritualis: nam qui tali charitate dili- *Lul: Gr.*

git

git amicum, merebitur vitam æternam. Peccator autem in mor E tali existens peccato, non potest mereri vitam æternam: tũ quia diligunt se isti amore carnali. Signum autem quod quis non diligit amicum ex charitate, est quia inimicum non diligit. Nam qui aliquem hominem odit, nullum veraciter diligit, sed qui in charitate est, omnes vere diligit tam amicos quam inimicos. Si vlterius non progredimur in amore, sed tantum amamus vt Ethnici, post tanta ad pietatem & virtutẽ adiumenta, quorsum Dei filius incarnatus & passus? Quorsum spiritus Sanctus in corda hominum è cælo demissus? quorsum nouæ legis sacramenta, cælestiaque præsidia ad roborandas animæ nostræ vires? an non æquũ F erit vt arbor iuxta perennes gratiarum aquas in ecclesiæ paradiso consita, totq; diuinis beneficijs irrigata, vberiores proferat fructus, quamquę in montibus Gelboe nata est, supra quos nec ros nec pluuia ex cælo descendit? Si igitur Ethnici homines & publicani, solo humanitatis iure deuincti, amantes redamant, an non æquum est vt Christianus homo tot cælestibus præsidijs ornatus, aliquanto longius in officio progrediatur? Quorsum enim tot addimicandum aduersus rebelles animi motus, arma tibi cælitus data sunt si illorum te furori & importunitati ita subijcis, G ac si prorsus inermis esses? Quorsum istam tuam animæ vineam, tanto dominus labore fodiendam, & quidem pastinandam, & perennibus aquis irrigandam curauit, si non vuas, sed labruscas potius, hoc est acerbos fructus more gentilium proferat? indignum profecto est, vt gloriosũ Christiani nomen vsurpet, qui Ethnicorum opera consectatur, & frustra hæc diuina subsidia percepit, qui nihilo melior cæteris hominibus euadit.

Peccatum læthale quãta impediat bona.

Christiani in amore excellere debẽt Ethnicos.

Simile.

2. Reg. 1.

Multos nobis Deus dat fauores ne succũbamus.

Et si salutaueritis fratres vestros tantum, quid amplius facitis? Ridiculam illã consuetudinem omnino pellamus, ait Chrys. quam rationis inopes patiuntur, expectãtes vt prius salutentur ab obuijs. H Cuius rei gratia, illũ salutatione non præuenis? quia hoc inquis, expectat: propterea ergo adhoc præcipuè oportet accurrere, vt tu accipias coronam. Si enim te ille salutet prior, nihil tibi proficiet, etiamsi tunc eum salutaueris. Si vero tu prius ad salutandum properes, lucrum de illius tumore cepisti, & largissimũ quẽdam fructum de illius superbia messuisti; extremæ omnino dementiæ est, vt qui nudis verbis tantũ capere fructum possumus, eum sponte nostra perdamus, & super quo culpamus alterum, in idipsum nos incidamus. Si enim culpas quod prius ab altero salutationis expectetur officium, cur obsecro quod reprehendis imitaris? Quodq; ipse malũ esse conquereris, cur id; quasi bonum

Chryso. in Mat. ho. 18. to. 2.

Præueniamus inuicẽ salutandum.

imitari

A imitari studes? Vnde quidam doctor ait, sunt cõplures qui nõ de ferunt alijs salutem, nec salutant, nisi prius salu tentur, existiman tes suã maiestatem, grauitatem & dignitatem imminui, si alios honore præuenerint. His quidem reclamat Arist. dicens, honorẽ potius esse in honorante, quam in honorato: imo si prius ad salu tandum properes, lucrum de alterius tumore reportabis.

Arboreus in Matt.
Aris. 1. Ethi.

Estote perfecti sicut & pater vester. Ecce ad quod culmẽ prouehit suos, cum ait, estote ergo perfecti, secundũ modũ hominũ, vt quę ratis prodesse inimicis; *Sicut & pater* imitatione inquã, non æqua

B litate: Tota autem Trinitas hic intelligitur per patrẽ. Super quæ verba ait grauis quidã doctor. Quis dubitat aliter feras cũ feris, aliter homines cũ hominibus certare debere? Ferę nãq; rationis expertes, non ratione, sed viribus, sed cornibus, sed vnguibus & veneno pugnant: homines vero ratione præditos non ferali immanitate, sed ratione, consilio, & recte factis pugnare decet, qui bus artibus sic inimicorũ impetũ reprimunt, vt in mutuam eos beneuolentiam trahãt. Ad hoc autẽ pulcherrimũ victoriæ genus Apos. inuitat cum ait: si esurierit inimicus tuus, ciba illũ, si sitit,

Glo. inter in Matt.
Arma hominis bona verba & opera.
Rom. 12.

C potũ da illi, hoc enim faciens, carbones ignis congeres super caput eius: noli vinci à malo, sed vince in bono malũ. Idẽ cõsulit sapiens in Pro. Vnde sumpsit Apos. Quodquidẽ fecisse etiã memoratur Philippus ille Alexandri pater, quia cum intellexisset quẽdam è ciuibus suis de se male loqui, nec deessent tamen qui principem ad suppliciũ de maledico sumendũ, acriter incitarent, ille contra beneficijs cum inimico certare voluit: quod vbi factũ est, & maledicus regis laudes vbiq; prædicaret, rex ad amicos cõuersus, videtis inquit, in manu nostra positum esse, vt alij de nobis bene vel male loquantur.

Prou. 25.
Exemplũ.
Inimicos bonis operibus vincamus.

D *Attendite ne iustitiã vestrã faciatis corã hominibus, vt videamini ab eis.* Aegyptij ex Pharaonis præcepto, fœminas tãtum viuificabant, necabant vero masculos, vt habetur in Exo. ita dæmones ipsi, ait Orig. insidiantur si forte nascatur nobis aliquis masculus, hoc est aliqua virt⁹, quã possint opprimere & submergere: faciendũ ergo quod fecit mulier illa de tribu leui, quæ natũ sibi masculũ occultauit: ita enim debemus occultare bona quæ facimus, ne demergãtur in profundũ inanis gloriæ, & ideo nos admonet Christus dicens, attendite, &c. Sed quomodo iustitiã vult celari, ait Chry: cuius opera sic vult elucere? cũ ait, sic luceat lux vestra corã hominibus, &c. Fratres præceptio cœlestis vult iactantiã tollere, auferre pompã, vanitatẽ demere, submouere inanẽ gloriam: sic inquã iustitiã vult celare: iustitiam enim ne se humanis oculis ostẽtet.

Orige: in Exo. ho. 2 in cap. 1. tom. 1.
Exod. 1.
Simile.
Exo. 2.
Chry. sole. ser. 9.
Intentionẽ in Deũ dirigamus.

Quemad-

Simile. *Soarez in Matt.* Quemadmodum si præsente Rege, & tota procerum regni sui E caterua, & etiam astante agricola rustico, miles strenue in inimicum irrueret, magnaq; agilitate huc atq; illuc discurreret, altaq; voce proclamaret, non propter regẽ, non propter nobiles regni, sed propter illum rusticum talia agere, reuera non tantum is vllum à rege præmium non consequeretur, sed etiam irrideretur & ab omnibus nullius momenti homo reputatus, extra consortium nobilium exterminaretur: ita qui astante Deo & tota cælesti curia dum operatur quodcunq; bonum, siue se abstineat à quocumque malo, id propter rusticanum mundum facit, nullum à F Deo consequitur præmium, quin imo irridetur, & extra consortium filiorum Dei exterminatur.

Luc. 11. *Simile.* *2. Esd: 4.* Intendit quidem Christus in illis verbis, attendite ne iustitiam &c. Dirigere intentionem quam habere debemus in bonis operibus: idem etiam intendit cum ait per Luc. Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus &c. Intelligens intentionem per oculum. Quid quæso sentiret vir prudens si videret cõiugem suam fuco vti, vt alijs placeret? Sic ergo quantum putas Deum irasci, quod videat te bona opera facere vt placeas hominibus, & non ipsi? Non igitur ita nos geramus, sed potius more ædificantium templum, altera manu operemur, & altera contra inanem gloriam G pugnemus. Ad quod significandum Deus præcipiebat in Leuiti. *Leui. 7.* *Psal. 102* Vt sibi offerrent depinguedine animalis & adipe qui operit vitalia. Quod Dauid visus est seruare cum ait, benedic anima mea domino, & omnia quæ intra me sunt, nomini sancto eius: non solũ *Lud. Gr.* exteriora offeramus, sed etiam interiora, hoc est rectam intentionem, dirigentes omnia ad Deum. Iustum est, ait grauis quidam doctor, vt quando ille gratis nobis gratiam dedit, ita nos quoq; *Dan. 5:* illi gratis, hoc est sine vllius emolumenti respectu seruiamus. O quam multi sese in extremo illo examine delusos inuenient vereor enim ne multi sint, quibus illud obijciatur, quod trementi H *Glos. ord. in Matt.* Babylonis regi diuinitus nunciatum est: Appensus es in statera, & *Chryso. in* inuentus minus habens.

non abso. homil. 13. to 2. Dio. Car. in Matt. Treius in euang. lib. 3. c: 6. *Noli tuba canere ante te:* Ante se vero tuba canit, ait glo. qui ante alios vult laudari, vt appareat maior illis. Tuba est, ait Chrys. omnis actus vel sermo, per quem operis iactantia demonstratur, puta qui quando videt aliquem præsentem facit eleemosynam, extra autem non facit: hoc tuba est, quia per hoc eius iactantia prædicatur. O vanitas, & miseria infinita, ait grauis quidam doctor, propter volatilem, vilem, fallacem, & momentaneã hominum laudem, diuino, æterno, & cælesti honore priuari! Abraham

de nocte

A denocte consurgens, nec vel vxori communicauit sacramentum Dei, vel filio, donec ventum est ad cacumen montis, qui vocatur dominus videbit: sic igitur sufficit tibi quod Deus videat, ne quæras alios testes, neque mundanas laudes. *Gen.22.*

Nesciat sinistra tua, quid faciat dextera tua. Per hyperbolem est sermo, per quam manifestatur plurimũ oportere latere quasi diceret ait Chry. si possibile est teipsum quoq; ignorare quod facis, sit tibi hoc prorsus studio, etsi fieri queat, nec manus quibus id peragitur, consciæ sint. Et alibi dicit idem doctor: hoc spi B ritualiter intelligendum est, alioqui enim quãtum ad corpus, quo modo potest fieri vt nesciat sinistra quid faciat dextera? Cum ambæ manus in adiutorium sibi inuicem sint creatæ, vt altera alteri administret, nec cito inueniatur opus quod vna manus sine altera possit implere. Nesciat ergo carnis voluntas, quod facit voluntas animæ. Sicut enim diabolus qui suggerit malum fieri, ipse manifestat malum, vt pote ipse suggerit adulterium: ipse suggerit homicidium, ipse publicat homicidium. Sic Deus qui dat bonum fieri, ipse etiam publicat omne bonum in manifesto, idest in seculo illo futuro, quia hic merces iustitiæ manifesta non potest esse. *Chrysost. in Matt. homi. 19. tom.2. Chryso. in non abso. homi. 13. tom.2. Simile.*

C Vnde Chryso. ait, putas quam vult nescire alterum, qui te ipsum qui facis, vult aliqua tui parte nescire? Opus dexteræ quod facit tacitus dator: quod facit garrulus dator, hypocrisis est sinistræ. Sinistra est quæ nobis animarum prælia semper indicit, ac ne virtutes in effectum veniant, elaborat, ne sit pietas, impietas agit: ne eleemosyna vincat, cupiditas pugnat, furit auaritia, ne misericordia conualescat. Fratres in hoc seculo fugiamus quæ à sinistris sunt, si in futurum à dextris desideramus astare, & audire, venite benedicti patris mei. *Chrysolo. ser.9. Tẽtationes vincamus. Matt.25.*

Nesciat sinistra. Non potuit vllis verbis boni operis secretum D magis commendari: ita porro secretum prudens quidam imperator olim in militaribus consilijs seruari voluit, cum dixit ipsam se tunicam combusturum, si consiliorum suorum conscia esset. Huc etiam spectat, quod olim Arcesilaus, vt scribit grauis quidam autor cum Appellem Chium ægrotantem egere cognouisset, remisit hominem, & decem drachmas adferens, & assidens proxime, ac ne cubas quidem optimè inquit, simulq; mouens illius ceruical, clam pecuniam subiecit: quam simulatque reperisset anicula quæ inseruiebat ægrotanti, & admirans quid esset, Appelli retulisset, ridens ille, Arcesilai inquit hoc furtum est, furtum vocans eleemosynam furtim & ignorante sinistra datam. Is equidem nil audierat de euangelio, gentilis enim erat, *Exemplũ Treius in euãg. lib. 3.c.6. Bona opera in abscondito faciamus.*

& tamen exposuit nobis quid sit tuba canere. Simile quid leges E
in vita sancti Nicolai. Ille sanctus virbooz videns pauperem mu-
Ruth. 2. lierem Ruth spicas à messoribus relictas colligentem, dixit mes-
soribus: de vestris manipulis proiicite de industria, & remanere
permittite, vt absque rubore colligat, colligentem nemo corri
piat.

Quid desideras? nonne esse aliquos operum spectatores tuo-
Chryso. in rum? Ecce igitur habes non angelos, atq; Archangelos tantum,
Mat. ho. sed etiam Deum ipsum, ait Chrysos. Quod si habere etiam ho-
19. to. 2. mines spectatores concupiscis, ne hac quidē quam præcipuè cu- F
pis mercede priuaberis. Sed cum opportunum tamen tempus
Opera bo aduenerit: quando certè cum maximo hoc tibi cumulo præsta-
na in oc- bitur quod requiris: nam modo quidem si te ostentaueris, decem
culto facia vel viginti, aut centum tantummodo hominibus ostentare te po
mus, nam teris: si vero nunc latere curaueris, tunc ipse te prædicabit Deus,
Deus ea sa toto prorsus orbe præsente. Itaque si opera tua maximè ab homi
tis pub i- nibus videri cupis, nunc illa occulta diligenter, vt eadē tunc om-
cabit suo nes ad maiorem tuum videant honorem, Deo scilicet ea facien-
tempore. te manifesta, & ea referente, coramq; omnibus prædicante.

G

FERIA SEXTA POST CINERES.

CONCIO SECVNDA.

Leu. 19. A*Vdistis quia dictum est antiquis*. Matt. 5. & 6. Non ait legi-
Eccl. 28. stis, quia nil tale scriptū erat, imo cōtrarium, Leuit. 19.
Prou. 25. non oderis fratrem tuum, & non quæras vltionem. Et
Eccle. 28. relinque proximo tuo nocenti te. Et Pro. 25.
si esurierit inimicus tuus ciba illum.

Inimici- *Diligite inimicos vestros*. Ex animo quidem debet fieri huiusmo- H
tiā radici di dilectio vt omnis inimicitia radicitus extirpetur. Ouis pascit
tus extir- quidem herbam, sed radices relinquit, adeo vt modica pluuia vel
pemus. rore statim pullulet herba, sic aliqui parcunt quidem, sed quauis
oblata occasione, statim vulnera inimicitiæ quæ persanata esse vi
Rom. 12. debātur, recrudescunt. Vnde Apos. ait, dilectio sine simulatione:
non enim sufficit si dicas, ego nihil mali dico de ipso, nihil
peto, parco, nihil mali ago, sed omnia vere & ex animo dici
debent.

Diligite inimicos. Si inimicos amare debemus quanto plus ami
cos? Sunt tamen aliqui, qui amicis sunt infideles à quibus bene
ficia multa acceperūt, quod sane intolerabile est, venit Dei lex vt
etiam

A etiam ad condonandum inimicis nos astringeret: Vnde Dauid dicebat, quam maxime sentiens huiusmodi infidelitatem, si inimicus meus maledixisset mihi sustinuissem vtiq; Psal. 54. poterat quidem dæmõ, & multo facilius inducere aliquos inimicos Iob, vt ipsi molestiam exhiberent, sed vt magis ipsum torqueret, inducit amicos, imo & coniugem, quod intolerabilius videtur. Vnde Aposto. enumerans mala eorum quos tradidit Deus in reprobum sensum, ait quod sunt sine affectione & absq; fide, quod nec amicos suos diligebant, nec eis debitam fidem seruabant. *Psal. 54. Iob. 2. 3. &c. Rom. 1.*

B *Diligite inimicos vestros.* Inter alia quæ Abigail ante oculos Dauidis posuit, ne de Nabal se vindicaret, illud ei dixit, non sit iniquitas hæc in scrupulum: Quasi diceret, caue ne aliquando dicas, vtinam talem vindictam nunquam sumpsissem. Dixit prætерea Nabal esse stultum secundũ nomẽ suum: quasi diceret, remaneat ipse cum sua stultitia. Item dixit, faciet tibi dominus domino meo domum fidelem: quasi dicat, semper tua domus & familia perseuerabit, quod non vsu venire solet factiosis hominibus, & quærentibus se vindicare, nam fere ipsi cum suis diuitijs & familia pereunt psal. non dimidiabunt dies suos. *1. Reg. 25. Pulchræ considerationes ad iniurias condonandas. Psal. 54.*

C *Diligite, benefacite, orate.* Hæc omnia nos contrario modo præstamus, siquidẽ odio habemus, malefacimus, maledicimus. Non igitur ita nos geramus, sed diligamus, benefaciamus, oremus, ita enim inimicum placabimus, & ad amorẽ inducemus. Quæ enim est fera, quæ non beneficijs mitescat? Videns Saul beneficia Dauidis erga se, quod vindictam quam poterat sumere, non sumpserit, ait: iustior es tu quam ego 1. Reg. 24. Si te odit, ama tu illum, nam contraria contrarijs curantur. Si maledicit, tu benedicito: neq; hoc tãtum, sed etiam debes bonis operibus eum deuincire, sicut fecit Iacob cum Esau Gen. 32. *Simile. 1. Re. 24. Gen. 32.*

D *Vt sitis filij.* Non ait, vt filij Dei appellemini, sed vt sitis, non fictitij, ait Aug. lib. 3. ciui. gentiles enim vt adularentur Aeneæ, & Herculi, vt eos in prælijs iuuarent, filios Deorum nominabant, quamuis tales non esse scirent. Non ita ergo dicit Christus, sed quod erimus filij Dei, scilicet per adoptionem vere, Ioã. 1. dedit eis potestatẽ filios Dei fieri: hoc in nostra manu relinquit, debemus ergo talia pręstare opera vt quidem eius fauore tales simus. *Aug. li. 3. ciui. Dei. Ioan. 1.*

Inimicitiæ reprehenduntur, factiones, & vindictæ.

A *Vdistis quia dictum est antiquis.* Etsi institutum Christi sit hoc loco corrigere eos qui nõ amãt inimicos suos, & eos qui ipsos persequuntur, nihilominus tamẽ etiã eos qui quasi hæreditario *Discordiæ quantum Deo displiceant.*

quodã iure à suis maioribus acceptas discordias & dissensiones E fouent, ac factiones, reprehendit, qui fundamentum aliud non habent, nisi quia iam inter maiores suos erant tales dissensiones neque causam norunt, ob quam contractæ sunt, sed tantum oculis clausis has dissensiones sustentant, & videntur quasi dicere, quod sicut pueri circuncisi, in fide parentum saluantur. Ad hos igitur etiam doctrinam suam dirigit Christus, cum ait, Audistis quia dictum est antiquis, odio habebis inimicum tuum, ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros. Quasi dicat, si obligati estis ad iniurias condonandas, vobis inflictas, de quibus tot habetis testes, & adhuc vlcera ipsa calent: quanto iustius erit, vt iniurias vestris maioribus inustas condonetis, quæ fortasse absque vllo fundamento contractæ sunt? Non debetis huiusmodi discordijs aurem præbere, sed me tantum auscultare, qui dico: diligite inimicos vestros. F

Similitu. *Discordiæ detestabiles:* *Simile!* *Odit De⁹ antiquas dissensiones.*

Quando Christus misit discipulos ad prædicandum per vniuersum terrarum orbem, & promisit remissionem peccatorum, nó dixit quod annos aliquot expectarent, donec in obliuione esse possent iniuriæ quibus ipsum affecerant, sed tantum dixit, docete omnes gentes, & offerte illis pacem & amicitiam meam, etsi G sanguis meus adhuc vigeat, neq; Caluariæ montis lapides obliti sint tantum scelus contra me patratum, non enim propterea desinam ignoscere, etiam ijs qui sanguinem meum fuderunt, si veniam petant. Quare præcipio vobis discipuli charissimi, vt prouincias & regna peragretis, & pacem atq; amicitiam meam denuntietis, etiam in vicis, & domibus singulorum, peccatorum remissionem publicetis. Non ita fecerunt multi hoc tempore quibus iniuria aliqua inflicta est, quin potius post longos annos dicunt adhuc recrudescere vulnus ipsum. Vix dum Naboth interierat lapidibus obrutus, & nondum vineæ possessionem acceperat Achab, hic vero statim ita egit pœnitẽtiam vt diceret Deus H Eliæ, nonne vidisti humiliatum Achab coram me? Quia igitur humiliatus est, non inducam malum in diebus eius. Vides igitur vix conglaciatum sanguinem Naboth & coagulatum, cũ Deus iam pepercit Achab: te vero nõn pudet videre tot intercessores vltro citroq; commeãtes & concursantes, vt iniuriam remittas, & nolis vltra procrastinare, cum tamen videas diuinam maiestatem ita ad remittendum promptam?

Mat. 28. *Exemplũ* *Iniurias ad imitationẽ Christi condonemus.* *3. Reg. 21.* *Exemplũ* *Facile solet Deus veniã petẽtibus cõdonare.*

2. Reg. 9. Sãctus ac pius Dauid interrogabat seruos suos, an de domo Saulis aliquis esset relict⁹, cũ quo misericordia dñi vteretur, vbi aduerte ꝙ misericordiã quã in domũ Saulis volebat exercere Dauid,

A vocauit misericordiam domini: nam nostra in hoc à diuina videtur distare, quod nostra ad nostros tantum se extendat & ad amicos, misericordia vero domini, ad amicos & ad inimicos, qui solem suũ oriri facit super bonos & malos. Noster tamen amor semper fundatur in carne & sanguine & prætensionibus humanis, ac temporalibus commodis atque in rebus tam vilibus, rem tam pretiosam videlicet amorem nostrum impendimus, cum tamen possimus eum insumere in mercibus quæstuosioribus videlicet in dilectione inimicorũ, sicut hodie præcipit Christus. Erubescere sanè debet Christianus quod cum tanta difficultate pareat huic præcepto, videns præsertim quod à Deo sanciatur, qui eius obseruationem diuine cõpensabit: tum etiam videns quod etiam Ethnici vt hominibus placerent, illud obseruarent. Græcus ille Thrasybulus, qui Atheniensibus tyrannis occisis, principatum in repub. obtinuit, vt omnis sibi adimeretur occasio animaduertendi in eos qui iniurij sibi in eo facti fuerant, legem sanxit, vt nullus de antecedentibus delictis accusari posset, siue puniri, quam obliuionis legem Athenienses appellarunt. Cũ Aelius Adrianus Imperator esset creatus, resciuissetque sibi à quodam necem antea intentatam fuisse, eundem statim euocari iussit, qui cum formidolosus maximè & tremens accessisset, magno quodam ac perbenigno eum affatus animo subijcit: hodie quidem præclare tecum actum est, quod adhoc imperium euectus fuerim, aliter enim fortasse salus tua in periculo atque discrimine versata fuisset, sed nunc minus decere videtur, hanc dignitatis mutationem, quod de te supplicium sumam. Dux quidam Aurelianensis, cum insignem quandam à nobili viro accepisset iniuriam, postmodumq; Gallorum rex creatus fuisset, & multi instarent, vt se vlcisceretur de inflicta iniuria, subiecit: non decet Gallorum regem vindicare iniuriam inflictam duci Aurelianensi. Quanto igitur diligentius hoc præstare debet vir Christianus, cum non solum hoc Deus mandet, sed etiam accuratissime prospiciat, quanta pro nomine ipsius patiatur, vt possit ipsa remunerari, iuxta illud Apo. scio opera tua & patientiam tuam quam habes & sustinuisti propter nomen meum, & non defecisti: nec vero solum hæc prospicit Deus vt compenset laborem tuum, sed etiam vt eum puniat qui tibi iniurius est, iuxta illud Isai. noli timere opprobrium hominum & blasphemiam eorum ne metueris: sicut enim vestimentum, sic comedet eos vermis, & sicut lanam, sic deuorabit eos tinea. Cum igitur Deus tantam gerat curam vindicandi nos, non solum

Misericordia ad amicos & inimicos porrigitur.

Matt. 5.

Amorẽ in rebus vilibus nõ locemus.

Exemplũ Trasybuli

Exemplũ Adr. imp.

Exemplũ ducis Aureli.

Apo. 2.

Isa. 51.

(Margin letters: A, B, C, D)

lum ignoscamus, sed etiam si fieri potest, ignoremus quis nobis fuerit iniurius, ne illum oderimus. Deus dixit Abrahæ quod semen suum esset passurum mala in terra non sua, & non nominauit Aegyptum, ne Aegyptios odisset. Et Christus in passione alapis cæsus, faciem cooperiri permisit, vt doceret nos nescire percussores, sed tantum benefactores, & eis gratias agamus: Memor Dauid amoris sui erga Saulem, quem præsertim ostendit, cum noluit eum occidere quem facile poterat, & tamen noluit occidere propter Deum, ait: dilexi, quoniam exaudiet dominus vocem orationis meæ: Quasi dicat vt Deum habeam propitium, & aliquando tali misericordia erga me vtatur, dilexi inimicum meum, qui volebat mihi vitam eripere, quam tamen ego sæpe ei eripere potui, & nolui. Sequamur etiam consilium senecæ qui ait, dissensio ab alijs reconciliatio à te incipiat. Non enim debes expectare vt alius prior tibi reconcilietur, & coronam præripiat atque præmium. Nec vero solum præcipit Deus vt inimicos diligamus, & ijs benefaciamus, sed etiam vt pro ipsis oremus. Cum protomartyr egregius Stephanus primam martyrij acciperet palmam, duas emisit orationes, vt habetur Acto. 7. nempe vnam pro se, quam stando dixit, videlicet domine Iesu suscipe spiritum meum: alteram pro inimicis qui ipsum lapidabant: quam quidem vt intelligas ex animo dixisse, audi quid dicat textus: positis autem genibus, clamauit voce magna dicens: domine ne statuas illis hoc peccatum, quia nesciunt quid faciunt. Cum enim egregius protomartyr intelligeret quam difficile esset talem veniam diuinitus impetrare, idcirco fecit quantum in se fuit, intercedendo pro ipsis, siquidem oculos ad cælum leuauit, genua flexit, & in vltimo vitæ suspirio pro ipsis deprecatus est, vt facilius Deum placaret, dicens, ne statuas illis hoc peccatum. Quæ igitur erunt tam saxea & adamantina corda, quæ tanto proposito exemplo non commoueantur? Quamobrem te supplices oramus sancte Stephane, quoniam contra obdurata corda plurimum potes, teste Augustino, vt pro nobis intercedas apud Iesum, qui velit dura nostra corda emollire, ita vt non solum ad imitationem tuam, diligamus inimicos, & ipsis benefaciamus, sed etiam pro ipsis oremus, quandoquidem tot tantique inde nobis fructus proueniunt, & Christus idipsum præcipit.

Gen. 15. Mar. 14. Luc. 22. 1. Re. 24. 1. Reg. 26 Psa. 114 Seneca: Oremus pro inimicis. Acto. 7. Exemplũ Ex animo ignoscamus. Aug. li. 2 ci. Dei.

E F G H

Quanta

A *Quanta sit excellentiæ beatitudo & gloria.*

PRomittit nobis Christus quod si inimicos diligimus, filij erimus patris nostri cælestis, quodquidem facit vt nos ad cælestē beatitudinem inuitet & alliciat, vbi est pater noster cælestis, & ibi glorificatus angelos & sanctos, nosque ad se vocat. Mirum planè est, quod tam parum & frigide cælestia appetamus, cum tamen verum sit, quodquamuis multa & maxima de futura gloria mens humana concipiat, nunquam tamen minimam eius B partem poterit attingere. Quocirca illud nobis in eius æstimatione, quod his euenire solet, qui picturam alicuius singularis artificis manu incæptam, plene absolutam putant & admirantur, ea nil perfectius esse putantes: pictor tamē artis suæ gnarus intelligit, quantum perfectio illa quam ignari homines mirantur, ab ea distet quam post finem operis habitura sit pictura. Adhunc enim modum persuasum nobis esse debet, quidquid de illa fęlicitate & gloria cogitamus aut dicimus, longè minus quā pro eius dignitate esse. Quid enim humana mens optare potest, quod ibi multis accessionibus auctum non inueniat? Quæ enim C sigillatim & per temporum momenta discimus, illic sola beatifica diuinæ essentiæ visione, plenissime intelligemus. Sex quidem diebus manna filij Israel in deserto non sine labore edebant, quādo illud passim fusi per agros colligebant, atq; in sequentem diē prouidebant, vt in Sabbatho sine vllo labore, quæsito iam cibo reficerentur: hoc ipsum spiritualiter electis omnibus continget. Sex enim huius vitæ diebus comedunt manna absconditum; at in Sabbatho illo vbi requies æterna celebratur, vbi sancti omnes requiescunt à laboribus suis, vbi iam non laborandi, sed quiescendi tempus est, ibi tunc non cibos sibi labore parabūt, sed partis D iam & longo labore quæsitis, sine labore fruentur.

Gloriā & beatitudinē diligamus vbi est pater cælestis.

Simile.

Gloria & beatitudo

Figura. Exod. 16.

Acto. 14.

Tanta sunt gaudia illius patriæ cęlestis, vbi pater cęlestis nos expectat, vt si vniuersæ mundi voluptates, quæ fuerunt, & quæ futuræ sunt; cum illis conferantur, nil omnino erunt. Omnes quidē mundi iucunditates, si cum illa cælesti conferantur, mæror & luctus est, omnis suauitas dolor, omnis dulcedo amaritudo, omne pulchrum & decorum fœdum. Tanta & tam magna est dulcedo futuræ gloriæ, vt dicat Aug. quod si vnica tantū gutta cęlestis beatitudinis in damnatorum pœnis deflueret, tanta dulcedine repleret gehennam, vt nullum dolorem aut tormentum damnati paterentur. Et tanta ex diuina visione oritur delectatio, vt beati mallent esse in inferno, & conspicere vultum Dei,

Dissimile

Augu. in ser. de beati. cælesti.

quam priuati hac visione esse in cælis. Quid maiestas illa, vt E
D. Bern. ser. 5. in vigilia Natalis do. ait Bernard. non impleat? etiam super impleat, & superfluet, quando mensuram bonam, & confertam, & coagitatā dabunt in sinus vestros. Vsque adeo quidem super effluet, vt supra modum in sublimitate excedat non modo merita, sed vota, sicut
Luc. 6. vere potens est facere supra quam nos intelligere aut sperare
Chryso. in epis. ad heb. 1. ho. 4. tom. 4. possimus. Vis quodammodo ait Chryso. describam tibi æterna illa tabernacula? Ibi quidem societatem inuenies angelorum, cętum sanctorum atque sanctarum, omnia tranquilla atque pacifica, nullus ibi strepitus, nullus tumultus. Vide quan- F
tum sit illius gaudium, qui post seruitutem durissimam euocatur ad regnum amplissimum atque permagnum. Quanta item illius lætitia sit, qui post diuturnum & obscurissimum carcerem, post paupertatem maximam, summam tandem liber
Gaudium ineffabile in cælo. tatem, gaudiumq; consequatur. Maior multo est lætitia, maiusq; gaudium, quod habebunt qui ex huiusmodi miseria, in æterna tabernacula recipientur.

Ex summo illo & inæstimabili prætio quod Christus dedit pro gloria quam nobis emit, colligimus quam sint magnifica præmia illa quæ pijs in cælō reposita sunt, quandoquidem pru- G
Ioann. 18. & 19. dentissimus hic mercator, iustissimusque rerum æstimator, digna putauit, quæ non solum tot itineribus atque laboribus, sed etiam vinculis, alapis, sputis, verberibus, spinis, clauorum aculeis, cruce denique & morte acerbissima, non quidem sibi,
Magnitudo gloriæ ex eo cognoscitur, quod tāto pretio eā Christus comparauerit. sed nobis compararet. Cum enim multa sint quæ cælestis illius gloriæ magnitudinem declarent, nil tamen hoc magis efficit, quam pretij magnitudo quo empta est. Quid enim filij Dei sanguine pretiosius, cuius vel vnagutta, innumerabiles redimere mundos potuisset? Sed ô dementiam atque secordiam nostram, continuis lachrymis deplorandam! Quod cum saluator H
ipse, cuius gratiæ nil his tantis laboribus accedere poterat, tam multis eam nobis laboribus comparauerit, nos tamen quorum causa agitur, quibus hæc tanta fœlicitas proposita est, ad quos tantorum laborum fructus pertinet, adeo commoditatū nostrarum negligentes, adeoque infesti nobis ipsis sumus, vt ne tā exiguo quidem labore promereri velimus, quæ benignissimus redemptor tam multis doloribus, non sibi sed nobis mercatus est. Quid igitur tantæ rei causam esse dicam? ea certè est, quod
Magna cæcitas nostra. cum is sempiternæ gloriæ, sempiterniq; supplicij, pondus & magnitudinē, perfectissime norit, nos vero Aegypti tenebris immersi nō perindę cognoscamus, nil mirum si ardentissima eius charitas errores

A errores nostros miserata, tam ingens laborũ pondus, quo nobis consuleret, subire voluerit, cum nos cæci & amẽtes, ne leue quidem onus huius tantæ salutis gratia ferre velimus. Vnde facile omnes intelligere possunt, quam sint apud nos vilia cælestis regni præmia, quamq; rursum omnia mundi commoda & oblectamenta pretiosa, quando quidem leuia quęq; eius siue detrimẽta, siue lucra, ita nos afficiunt, vt propterea omnia Dei promissa beneficia, voces, clamores, terrores, atq; omnes deniq; rationes quibus nos ad se trahere contendit, nihili faciamus. *Mũdana pluris facimus quã cælestia.*

B Quantum putas fore gaudium cælestis patriæ? Quantum quæso gaudij & voluptatis animo sentit, qui miserabile atq; diuturnum quoddam seruitutis iugum à se excusserit, qui barbarorũ crudelissimas triremes euaserit, in quibus longissimum quoddam temporis interuallum, non sine maxima miseria remigauerit? Quantum quæso lætitiæ animo haurit, qui post lõgam nauigationem, qua per annos multos, vndis, procellisq; iactatus est, tandem ad optatissimum deuenit portum, ad patriam desideratam, & deniq; suauissimam domum, circumfluens opibus, in summa tranquillitate, ac sospitate membrorum? *Simile.* *Similitu.* *Maxima gloriæ atq; ineffabilis lætitia.*

C Vis aliquo modo tibi depingam suauitatem illam quam pater cælestis tibi paratam habet in cælo? hac quidem similitudine aliquid ex infinitis poteris intelligere. Si domum alicuius principis ingressus, videres panem seruorum delicatissimum & candidissimum, diceretúrq; tibi ex furfuribus fieri farinæ mensæ principis, annon valde admirareris, & desiderares maximopere panem principis videre, cum intelligeres & mente conciperes, quam selectissimus panis futurus esset is, cuius furfures tam delicatissimi essent? scito igitur quod gaudia omnia huius vitæ, honores, diuitiæ, quæ omnia hic tanti fiunt, tantum sunt furfures illius panis cælestis. Si igitur te hæc tantum mouent, quantũ putas oblectabunt cælestia gaudia? si hæc quæ seruis dantur, id est corporibus nostris, tanta tibi esse videntur, qualem fore putas cælestem cibum atq; lautitias? Tanta quidem sunt cælestia gaudia, vt ea Paulus vocet, æternæ gloriæ pondus: tanti enim ponderis & momenti voluptas illa est, vt mentes ipsæ, nisi ad id diuino numine fuissent adiutæ, eam nullo modo ferre possent. Hanc gloriæ magnitudinem voluit Christus significare cum ait, intra in gaudium quidẽ domini tui. Vnde colligas quod est gaudium illud instar abyssi, quo absorbetur iustus, vbi tanta est animi oblectatio, vt nullus maiorem desideret quam habet. In cuius rei figuram legimus in Exo. quod pusilli & magni, omnes cõ *Simile.* *Qualia sint gaudia cælestia.* *Similitu.* *2. Cor. 4.* *Matt. 25.* *Figura.* *Exod. 16.*

D

tenti erant mensura ipsius manna. In super etsi Ioseph tantope- E
re incõuiuio ipsum Bẽiamin cumularet portione, vt in Gen ha
Gene. 43. betur, propterea quod eum maxime diligeret, adeo vt dicat tex
tus quod quinq; partibus excederet, nihilominus tamen fratres
Inuidia nulla erit in cælo. contenti adeo erant, conformantes se volũtati Ioseph, vt nul-
lus eius inuidia laboraret, cũ tamen antea in paterna domo pro
pter tantũ patris amorẽ, inuiderẽt ei, nũc vero in mensa Ioseph
positi, nulla laborãt inuidia, etsi tantã portionis accessionem vi-
Gene. 37. deãt. Agamus igitur & opere cõpleamus quod Christus hic no-
bis præcipit, vt cũ simus filij patris nostri qui in cælis est, quan- F
do hinc semigrabimus, diuinæ possimus accumbere mensæ.

Nos Christiani præceteris ad multa obligamur:

VLterius progrediens sanctum Euangeliũ, ait: si enim diligitis
eos qui vos diligũt, quã mercedẽ habebitis? nõ ne publicani
Christiani obligamur præ cæteris ad multa. hoc faciunt? vt intelligamus nos Christiani quãtũ prę cæteris in
virtute micare debeamus & excellere, cũ plures diuinitus fauo
res nacti simus, atq; maiorẽ lucẽ, & proinde perfectiores esse de
beamus. Vnde in vltimis verbis cap. 5. huius Euang. dicitur, esto
te & vos perfecti, sicut pater vester cęlestis perfectus est. Hoc etiã
Apo. 1. in Apoca. depingitur, cum dicitur, vidi similẽ filio hominis, vesti G
tũ podere, id est veste linea alba, qua veste designabatur eius puri
tas, quã debemus imitari: itẽ ait quod erat præcinctus zona au-
Danie. 10 rea; idẽ etiã ait Daniel, in qua designabatur eius amor et chari-
tas, in qua etiã debemus eũ imitari, sicut nobis hodierno euãge.
Perfectio Christiana commendatur. præcipitur. Sed notãdũ est quod zona quã vidit Daniel cingebat
lũbos, & ea quã vidit Ioãnes erat ad mamillas siue pectus, vnde
intelligas quod tẽpore legis gratiæ debet esse charitas magis in-
cẽsa & feruens, quod denotatur per zonã ad pectus, vbi est rece
ptaculũ amoris & cogitationũ. Omnia designabãt quãtũ amorẽ,
quãtã puritatẽ, quantã charitatẽ, quãtã cũ Christo conformitatẽ H
Gala. 4. habere debeat Christianus. Hoc sibi voluit Apos. cũ diceret Ga
Gen. 17. & 24. lathis, filioli, quos iterũ parturio, donec formetur in vobis Chri
stus. Si Deus voluit Hebræos circuncidi, vt ab alijs nationibus
differrẽt, quanto plus volet vt nos à cæteris differamus, cũ plu-
Ro. 6. res habeamus fauores? Hoc significauit Apos. cũ ait, peccatum
vobis nõ dominabitur, nõ enim estis sub lege, sed sub gratia: sub
Gal. 6. iungit autẽ causã dicẽs; cum essemus in carne, passiones pecca-
torũ quæ per legẽ erãt, vigebãt in mentibus nostris: quasi di-
Ephe. 4. cat, illa quæ peccata prohibebat lex, gratiam nõ dabat, sed Euã
gelica cælesti virtute delet peccatum. Vnde alibi dicit idẽ Apos.
iã nõ ambulemus sicut & gentes ambulãt, in vanitate sensus sui
tenebris

A tenebris obscuratū habētes intellectū, alienati à via dei per ignorātiā: & subiūgit, vos autē nō ita didicistis Christū, si tamē illum audistis, & in ipso edocti estis. Vide igit quātū velit Apos. vt vltra gētes omnes progrediamur. Nos vero nō solū nō præstam⁹ id, verū etiā in multis superari videmur. Seneca quidē in l. de trāquillitate animi dicit de Zenone philosopho q̃ gētilis fuit, ꝙ audiēs bona sua omnia in mari perijsse, patiēter dixerit: iubet me fortuna expeditius philosophari. Itē Val. Ma: scribit de Anaxagora, ꝙ post quā post longissimū tēpus quo peregrinatus fuerat, in B patriā redijsset, & vidisset se bona sua omnia perijsse, ait: non esse ego saluus, nisi ista perijssent. Cōsidera igitur quātum in hac animi generositate videamur à gētibus superari, qui pro vnius argēteæ drachmæ iactura tātopere solemus cōmoueri: adeo vt possimus cū Isa. dicere, facti sumus velut à principio cū nō dominareris nostri, neq; inuocaremus nomē tuū super nos. Deniq; in eā miseriā deuenimus vt ita viuamus, quasi plura beneficia q̃ gētes non accepissemus. Dicit nobis Christus quod simus perfecti sicut pater cęlestis, hoc est ꝓ virili nostra conemur ad perfectionē. Cū enim balysta iacimus tela, quæ funē habēat remisse tēsū, aut C tormēto manuario vtimur, sulphureo puluere minus accurato operę prætiū est si volum⁹ scopū attingere, vt paulo alti⁹ collimem⁹: Sic vtiq; cū natura nostra tā sit remissa & debilis, opus est altas inire cogitationes & desideria, & ad perfectionē semper tēdere, vt saltē si nō ipsū pęnitus scopū ꝑfectionis & sūmū gradū attingam⁹, ꝑueniamus ad eū gradū, vt debito præmio nō defraudemur: si enim remisse agim⁹, nō magnos ꝑfectionis ꝓgress⁹ cōsequemur. Vnde ꝓpterea Christ⁹ Dn̄s nos hortat̄ dicēs, estote ꝑfecti, &c. Non vno statim conatu ad ꝑfectionē ꝑtingimus, vel ad ei⁹ culmē, vt ait Laurē Iusti. cōscēdim⁹, sed veluti ꝑ grad⁹ quosD dā eodē ꝑuenit: quemadmodū & in artib⁹ ac disciplinis cōtingit vt sēsim, paulatīq; ad sūma scādam⁹. Vnde Seneca ait, sēꝑ in virtute magis magisq; ꝓficere debem⁹: neq; enim exiguis q̄busdā ꝓgressib⁹ contēti esse debem⁹, aut existimare ꝙ illico optimū sit pessimis esse meliorem: Sicut flamma quæ sursum tendit, quærens locum suum conseruatiuum, quo altius ascendit, eo magis in seipsam retrahitur, cogitur, & validior fit, quemadmodum si digitum admoueris, experientia te ipsa docebit, & intelliges plus quidem & acrius vrere cacumen ipsius flammæ quam radicem; ita quo quis altius in montem conscendit perfectionis, eo magis ipsi Deo coniungitur, ac robustior efficitur, cum vicinior fiat loco suo conseruatiuo, & conseruatori suo,

Sene. li. de trā. ani.
Zenon
Val. Ma.
Anaxa.
Isa. 63.
Tēdamus semper ad ꝑfectionē.
Simile.
Ad perfectionis culmen semꝑ cōtēdam⁹.
Laur. Iust. li. de obedien. c. 27.
Seneca li. 11. epis. ad Luci. epis. 80.
Simile.
Quoquis perfectior est, eo magis, ad Deum accedit.

nempe

nempe Deo optimo maximo, qui scalam ipsam tenet per quam E
conscendimus, & ascendentes quidem omnes suauissimo complexu excipit atq; osculo. His igitur medijs atq; remedijs ad perfectionis ipsius culmen, & fastigium atque apicem vigilantissime & neruosissime connitamur & contendamus.

FERIA SEXTA POST CINERES.

CONCIO TERTIA.

Ioann.15. F
Luc.23.

AVdistis quia dictum est antiquis &c. Ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros. Mat. 5. & .6. Quis obsecro est qui non faciendum curet quod amicus moriens sibi commendauerit? Christus igitur in morte commendauit nobis amorem, & in cruce dixit patri, pater ignosce illis. Quis autem pater erit qui filio neget quod moriēs postulat?

Gene.4. Duos habuit filios Lamech, vnus inuenit artem fabrilem & mallei, alius musicam, & forte ex sono malleorum. Sic Deus duos habuit filios, nempe populum hebræum inuentorem mortis Christi, figentem malleo clauos quibus transfixus est: alius G est Christus Dominus, inuentor musicæ ad sonum malleorum, cum ait pater ignosce illis.

Luc.23. *Diligite.* Hoc est radicitus inimicitiam extirpantes: si enim Phi-
Iudi.16. listhæi radicitus capillos samsonis resecuissent non creuissent postea, neq; euenisset quod euenit.

Plus debemus inimicis persequentibus, quam amicis adulan-
Gene.3. lantibus: dæmon quidem vt deciperet Euam, allocutus est eam
Exod.3. de arbore viridi & pulchra: Deus autem vt alloqueretur Moy-
Inimici sen, rubum ingreditur ardentem. Vide igitur quanto plus pro-
vtiles. fuerunt quæ hic tractata sunt, quam quæ illic. Sic igitur ex ini- H
Luc.1. micis asperis multa nobis veniunt bona. Vnde Luc. 1. dicebat Zacharias, salutem ex inimicis nostris, & de manu eorum qui oderunt nos.

Parcere delectabile est. *Diligite inimicos vestros.* Parcere delectabile est, iuxta illud, iucundus homo qui miseretur & commodat: vindicare vero est
Psal.118. molestum, iuxta illud Isa. heu cōsolabor de hostibus meis. Itaq;
Isa.1. alterū trahit secum initium mercedis, alterum vero punitionis.
Excedimus in vindicta sumenda. Ignominiosum sane nobis est quod cum Deus soleat nos punire in aliqua corporis afflictione puta infirmitate, nos tamen velimus nos vindicare vsq; ad mortem. Imo videtur quodammodo sibi esse acerbum vindicare, nec videtur sibi ipsi fidere, nam cum

voluit

A voluit castigare sodomam, consultauit prius cum Abraham. *Gene. 18.*

Mundani quidem cum se volunt vlcisci, sibi imponunt censum timoris & pauoris, atq; viuũt vt Aegyptij qui postquam vendiderunt pecora & possessiones ad famem redimendam tempore Ioseph, soli sacerdotes remanserunt liberi: ita soli boni & iniurias condonantes, remanent liberi ab his miserijs, & viuunt quiete, alij vero viuunt inquieti soluendo multa tributa mundo. *Qui se vindicant, inquieti viuunt.* *Gen. 47.*

Sancti cum bene de deo sentirent satiari non poterant bene B dicendo, & gratias agendo, atq; etiam pedes osculando, si opus esset eorum qui ipsos persequebantur, videntes quanta inde bona reportarent, nam hac via debebant in cælum conscendere, & stellas calcare. Ignominiosum sane est quod Laban solum monitus à deo, non sumpserit vindictam de Iacob sed pacem inierit; tu vero Christiane non emolliaris tot diuinis inspirationibus. *Gloriosum est iniurias cõdonare.* *Gene. 31.*

Cum postulabat Balac à Balaam vt malediceret populo Dei, respondit Balaam, cui Deus benedixit, quomodo possum maledicere? cum ergo hæc ita sint, cur tu vis auferre ab eo vitam & honorem, cui Deus dat gratiam suam, & Angelum comitem, C atq; beatitudinem paratam habet? *Num. 23.*

Ego autem dico vobis. Si pythagoras tantum authoritatis habebat, vt dicerent discipuli, ipse dixit, septem primis annis suæ institutionis, quanto iustius est dicamus, Christus dixit, cum ipse dicat, ego autem dico vobis? prompta fuit obedientia seruorum Absalon cũ eis dixit quod interficerent Amnon, non enim alias rationes quæsierunt, etsi esset hæres, nisi ego sum qui præcipio, & nobis non sufficit, ego autem dico: imo sunt qui non solum se vindicant sed incitant ad vindictam, qui videntur seruare doctrinam Alchorani. Quæ enim maior blasphemia, quam dicere D esse vilium hominum se nõ vindicare, cum Christus, sit tam amicus condonandi? *Pytha.* *2. Reg. 13.* *Incitare ad vindictam videtur infidelium.*

Amare debemus inimicos.

MVlti præcepta Dei imbecillitãte sua, non sanctorum viribus æstimantes, putant esse impossibilia quæ præcepta sunt, & dicunt sufficere in virtutibus non odisse Inimicos, cæterum diligere plus præcipit quam humana natura patiatur. Sciendum est ergo ait Hie. Christum non impossibilia præcipere, sed perfecta. Hæc autem præstitit Dauid in Saule, & in Absalon. Stephanus quoq; pro inimicis lapidantibus est deprecatus. Et Paulus anathema *Hie. lib. 1. in Matt. tom. 9.* *1. Reg. 26* *2. Re. 17.* *Acto. 7.* *Rom. 9.*

thema cupiebat esse propersecutorib⁹ suis. Iesus prætereà q hęc E
Luc.23. docuit, eadē præstitit, dicens, pater ignosce illis. In reliquis operibus bonis interdū potest aliquis qualēcumq; excusationē prætendere, in habenda vero dilectione, ait Aug. nullus se poterit
Aug. de tem. ser. 59. to. 10. excusare. potest mihi aliquis dicere, nō possum ieiunare, nūquid potest dicere, non possum amare? nō hic aut pedes laborāt currēdo, aut manus operātes lassantur, vt nos per ipsam excusationē liberare conemur.
Simile. Nō nobis dicitur, ite adoriētē, & quærite charitatē: nauigate ad occidentē, & inuenietis dilectionē. Intus
Isa. 46. in corde nostro est quo redire iubemur, dicente Propheta, redite F
prævaricatores ad cor, non certe in longinquis regionibus inuenitur hoc quod à nobis petitur. Si hostis qui tecū bello, armisq;
Ambr. in Luc. 6. l. 5 certauerit, ait Ambro. depositis armis misericordiā suæ salutis adipiscitur, idq; plerūq; vel contēplatione naturali, vel ipsius belli iure defertur, vt subiectis vita tribuatur, quanto amplius me-
Simile.
1. Cor. 13. liore religionis contuitu faciēdū est? charitas patiēs est, ait Apos. benigna est, nō æmulatur &c. Si patiēs est, debet patientiā verberāti: si benigna est, nō debet respondere maledictis: si nō quærit quæ sua sunt, nō debet resistere diripienti: si nō æmulatur, odisse nō debet inimicū. hæc omnia Christus & dixit & fecit, qui cū G
1. Pet. 2. male diceretur non maledicebat, criminatores suos excusabat à crimine. Illi crucē parabant, hic salutem & gratiā respōdebat.

Treius in Euan. lib. 3. ca. 5. Fertur de Cęsare Augusto quod cum alias esset tenacis memoriæ, iniurias tamē cū primis obliuiscebatur. Audi præterea Senecā, regiū est inquit male audire cum bene feceris. Si enim magna-
Seneca. nimus es, nūquā iudicabis tibi contumeliam fieri, de inimico di-
M. Tul. ces, nō nocuit mihi, sed animū nocendi habuit. Reuera sicut dicit Tullius, nulla de virtutibus plurimis admirabilior nec gratior est beneficentia, homines enim ad deos nulla re propius accedunt q̃ salutē hominibus dādo. Pergrata mihi res est, succur H
rere lapsis, pulchrumq vitam donare petēti. His quidē maxima laus est benefacere quibus neminē speras esse fauturū, & vbi ad benefaciendum necessitudinis vinculum nullum est. deniq; nulla
Epicurus. res, vt Epicurus etiam ait, perinde gaudiū dat vt beneficētia. Pho-
Exemplū cio Atheniensium princeps, cum calculis suorum ciuium esset ad mortem damnat⁹, rogatus ab amicis si quid filio suo dici vel-
Iniurias cōdonem⁹ let, volo inquit ne scilicet illatæ mihi ab Atheniēsibus iniuriæ reminiscatur. Hæc ille, homo videlicet gentilis, & qui nil de præmio diligentium inimicos vel somniauerat quidem, cum tamen
Leui. 19. proxime accederet ad id quod dicitur Leui. 19. nō eris memor iniurię ciuium tuorum. Memorabile porro quoddā Thrasybuli

statu-

A statutum Plutar: refert, qui postquam ciuitas Atheniensium sua opera liberata fuit à tyrannide triginta tyrannorum, reconciliata tandem pace in ciuitate, legē tulit ne quis ante actarū rerū accusaretur, nec male multetur, quā legē obliuionis nominarūt: cui quidē honoris corona pro tantis meritis à populo data est. Hanc quoq; obliuionis legem nostrates etiam maxime prosequūtur, obliuionis dico hui⁹ præcepti, diligite inimicos vestros *Plutarc. Exēplum.*

Qua frōte audes à deo veniā petere, si ipse non vis ignoscere? vide q.d dicat Ecc. homo homini reseruat irā, & à deo quęrit me B delā? in hominē similē sibi nō habet misericordiā, & de peccatis suis deprecatur? Ipse dū caro sit reseruat irā, & propitiationem petit à deo? Quis exorabit pro delictis illius? Quis sanctorum intercedet pro eo qui non vult ignoscere proximo? Quare vt ait idem Eccl. relinque proximo tuo nocenti te, & tunc deprecanti tibi peccata soluentur. Curant homines pecuniam impēdere in mercibus quibus plurimum lucrentur: sic igitur tu amorem tuum impende in dilectione inimicorum, cum tantum inde sis remensurus lucrū. Cum aliquis tibi est iniurius, & vis eū vlcisci dicere soles vt te reprimas, gratias habeto auo tuo vel patri, nā aliter pęnas dedisses: sic ergo dicas inimico, ego te male tractassem nisi esses seruus vel filius tā boni Domini videlicet Dei, cui tantum debeo. Iezabel quidem persequens prophetas dilacerata perijt, quam cum vidisset Iehu dixit seruis, sepelite eā, quia filia regis est: sic tu debes benefacere inimico etsi scelestissimo, cum sit filius æterni Regis per creationem &c. Isaac filius non se de fratre vindicare vult, ne molestiā exhibeat patri: sic enim Esau etsi malus, dixit, veniēt dies luctus patris mei, & occidā Iacob fratrē meū. Sed pater tuus Deus nūquā morietur, sine igitur miserabilē inimicū, nā si Deus vult eū vlcisci, etsi tu ei ignos D cas, tamē à deo punietur, sicut punitus est Absalō quamuis Dauid aliter rogaret: De⁹ enim equū currere fecit sub arborē, præcepitq; vt capillis adhæresceret in arbore, præceptumq; eius impletum est, & in arbore suspensus Absalon, donec accederet Ioab. Vnde per Apos. ait Deus, mihi vindictā, & ego retribuam. Quod si hæc te nō mouēt, audi quid dicat Eccl. memēto nouissimorū, & desine inimicari, recordare extremā horā, et si Deum vis ꝓpitiū, sis ꝓpiti⁹ fratri. De signis autē dilectionis inimicis exhibēdis, tenēda est B. Thom: sētētia, sūt enim quędā peculiaria quę exhibēt amicis, vt cōfabulationes ꝯabulationes, simul edere, & similia. Hęc cū nec amicis teneamur sub pręcepto exhibere, pariter nec inimicis. Sūt vero alia signa quę cōmunit exhibēt

Eccle. 28. Ibidem. Maximū lucrū cōdonare iniurias. 4. Reg. 9. Simile. Gene. 27. 2. Reg. 28. Roma. 12. Eccle. 28. Soarez in Matt. B. Thom. 22. q. 25. a. 9.

homi-

hominibus vt salutare se mutuo dum sibi inuicem occurrunt, & similia generalia signa quæ omnibus exhibentur: hæc subtrahēs inimico, grauiter peccat, quoniā & illū & cæteros id videntes scandalizat, & odium in corde habere iudicatur. Deus non solū beneficus est in illos quos nouit fore gratissimos & optimos, sed etiam in eos qui ingratissimi sunt futuri, amicitiam enim inijt cum Saule, Salomone, & Iuda, quorum perfidiam futuram non ignorabat: cur tu igitur non eris beneficus in ipsos inimicos? E

Signa amicitiæ generalia tenemur dare proximis omnibus.

Simile. *Inimicos quomodo curabimus*

Nemo est qui tam apte inimicum curare possit quam suus inimicus. Scorpio quidem acerrimus inimicus est muris, & hæc duo animalia interse maxime sunt contraria: medicamentum tamen præsentaneū morsui scorpionis est mus occisus & apertus, positusq; morsui. Sic nimirum inimicum inimicus curare potest, si eum blandis & amicis verbis alloquatur, & humilietur corā eo: quod exēplū Christus sanctissimus & humanissimus, amicus etiam inimicorum suorū, nobis dedit qui corā sceleratissimo Iuda genua flectens pedes eius lauit, quē sciebat traditorem & inimicū suū esse. Non solū autē inimicū diligere debes, sed etiā multa ei amoris signa ostendere, & plura quam amico. Nā si aliquando amici beneuolentiam non captaueris, id incuriæ vel negligentiæ tribuit: quod si id feceris cū inimico, multi te id propter odium facere putabunt, atq; ideo ratione scandali vitandi, potius inimico quā amico amoris pignora debes ostendere. Christus redemptor noster in cruce pendens, prius pro crucifixoribus suis orauit, cuius exemplo disce tu curam de inimicis tuis habere. F G

Ioan. 13.

Maiorem demōstremus amorē inimico quā amico

Luc. 23.

Inimici sunt vtiles

Si ratio præterea postulat vt benefactorem amore prosequamur, eadē etiā postulat, vt inimicum diligamus, quando quidem multa bona nobis impartitur. Inimicus studiosum te efficit, cautum ac prouidum, etsi coram eo loqueris, quid dicas attendis: Vnde sapienter & præclare dicebat Socrates, hominem maxime indigere vero aliquo amico, vel crudeli inimico. Siquis vestem suā qua indutus est, scinderet, quia sibi non placeret, & se ipse pugione interficeret, nonne hic talis insanus esset? sic tu inimicum tuū non potes ferire, quin te ipsum prius interficias. Vnde Augus. nō potest fieri vt qui odit alterū, nō sibi prius noceat: nā dū lædere conatur extrinsecus, se vastat intrinsecus. bene igitur in sua prima canonica sanctus Ioan. dixit, qui odit fratrem suum homicida est: Quæ igitur maior insania esse potest quam inimicum odio proseqni, quādo hoc fieri non potest, quin prius H

Socra.

Simile.

Aug. ser. 16. de ver. do. super Matth.

1. Ioan. 3.

A in graue malum tibi cedat? Fuit ne vnquam tam demẽs homo, qui cum comedens linguã dẽtibus momorderit, dentes euellat? aut qui lignũ scindens, si pedẽ suũ percusserit, manũ abscindat? Scitote igitur magis proximũ propinquũ esse quã dẽtes aut manus. Quod si alia ratio nõ esset, vt inimicũ nõ prosequaris odio, quam ne dãnum tibi inferres, cum natura hoc dederit vt quisq; se diligat, hæc vtiq; sufficientissima deberet esse, vt eum semper amares, & ei felicia cuperes. Quare noli iam a malo vinci, sed vince in bono malum, vt inquit Apos. *Similia.* *Amare inimicum vtilissimũ est.* *Roma. 12.*

B Inimicum porro debes diligere, quia omnes illi labores & persecutiones quibus te opprimit, a dei manu mittuntur, & eos diuina maiestas in vtilitatem & commodum tuum permittit, vt verum intelligas dictũ Amos Prophetæ, nõ est malũ in ciuitate quod nõ fecerit Dominus. Vnde cum Semei Dauidi malediceret, ipse Dauid suis dixit: sinite illum, Dominus enim præcepit vt malediceret Dauidi. Hoc etiam significauit sanctus Iob, dicẽs Dñs dedit, Dñs abstulit. Vnde cum Pilatus inflatus superbia dicebat, nescis quia potestatem habeo crucifigere te, & potestatem habeo dimittere te? respondit & saluator, non haberes potesta-
C tẽ aduersus me vllam nisi tibi datũ esset desuper. Dauid quoq; dicebat, obmutui, & attendi quoniã tu fecisti. Quamobrem qui persecutores suos odit, nõ multũ distat, quin & ipsũ Deũ oderit. *Amos. 3.* *2. Reg. 16* *Iob. 1.* *Ioan. 18.*

Aduerte porro quod Redẽptor noster Iudam ipsum amicũ appellauit, nã etiamsi intentio & animus eius inimici esset, opus tamen amici fuit, & ideo qui nos persequuntur, opera amici in nos cõferunt. Theriaca quidẽ præsentaneũ remediũ est ac singularis medicina aduersus venenũ, quæ tamen ex ipso veneno componitur: ita tu si theriacam admirabilem ac singularem medicinã volueris conficere & applicare vlceribus animæ tuæ, accipe ti-
D bi inimici tui malitiam, quæ venenum est, ob quam parcet tibi Dominus ac condonabit peccata tua, & simul etiam infirmitati inimici tui medeberis. Cum enim ipse inimicus bonitatem ac potentiam tuam attenderit, pudore suffundetur. Nemo quippe adeo immanis est & barbarus, qui si videat te multa sibi bona facere in retributionem suæ malitiæ, non confundatur. Christus quidem, Malcho seruo Pontificis, qui simul veniebat cum Pharisæis, vt eum in carcerem detruderet, auriculã curauit. Solem item suum oriri facit super bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos. Et mundum inuisit cum plures habebat inimicos, atque humanam tunc carnem assumpsit. Sic tu dum inimicus tuus magis indigus fuerit vt parcas, tunc ei debes *Psal. 38.* *Matt. 26* *Simile.* *Parcet nobis Deus si nos parcamus.* *Luc. 22.* *Matt. 5.* *Roma. 5.* *4. Reg. 6.*

indulgere; vt vel ita bonitas tua inter malitiam suam splen- E
deat. Cum latrones Syriæ capere vellent Prophetam Elisæum,
Exẽplum duxit eos Propheta in mediam Samariam, cumque rex illos interficere vellet, non solum id non voluit Propheta, sed potius splendidissimum conuiuium illis fecit. Qua ex re ita confusi sunt latrones, vt dicat scriptura quod vltra non venerunt latrones Syriæ in terram Israel.

Eleemosyna commendatur. F

Eleemosyna sit de re iusta. CVM *facis eleemosynam*. Sunt aliqui qui gloriantur in multis eleemosynis, in adornandis templis, in ædificandis sacellis & hospitalibus, cum tamen hæc omnia fiant ex furtis aliorum, & vt vulgo dicitur, ex alieno corio lata dissecant lora.
Iudi. 14. Qui videntur imitari Sansonem, qui vt persolueret triginta vestes quas perdiderat in problemmate, eas abstulit a triginta viris quos interfecit. *Denudare vnũ vt vestias alterum, nefas* Sic multi videntur interficere, vt vestes auferant, id est bona ad sustentationem necessaria, quæ sunt altera vita. Ex huiusmodi bonis male acquisitis curant multi suas implere arcas; & quotidie nouas emunt, et eas implicant. Hoc G
Psal. 143. descripsit propheta cum ait, promptuaria eorum plena, id est nouæ in dies arcæ, qui si darent quod superest pauperibus, & restituerent suis Dominis, illicite acquisita, non opus esset
Luc. 12. tanta arcarum multitudine. Isti nolunt ex alijs periculum facere, nec considerant auarum diuitem de quo scribit Luc. quod nocte concessit quidem cubitum, sed mane non surrexit, qui volebat horrea maiora facere, vt bona posset ibi crescentia congregare, cum tamen pauperum nollet recordari, neque hospitalium, orphanorum, viduarum. Vbi aduerte quod nõ dicit esse illicite acquisita, sed quod ex suis possessionibus reddebãtur. H
Nos in misericordia operibus exerceamus. Quid igitur putas de illicite acquisitis? Quare qui abundatis iuste acquisitis, eleemosynas date, cum tãtas videatis passim offerri necessitates, ne possit de vobis dici, promptuaria eorum plena eructantia ex hoc in illud.

Eleemosyna tantam habet vim vt disponat homines ad pœnitentiam: quare pinguem dare eleemosynam est abunde seminare, vnde Apos. ait, qui parce seminat, parce & metet. Hic se
2. Cor. 9. minat quidat eleemosynam, & in futura vita metit. Est & ad
Eleemosyna magis indigentibus detur. uertendum quod quanto magis eleemosyna in terra debili seminatur, tanto plus fructificat: hoc est tanto plus mereris, quãto plus indigentibus largiris, & minus inde aliquid speras, propter

A pter tantam inopiam. Hoc visus est Christus significare cum ait apud Luc. cum facis prandium aut cænam, noli vocare amicos *Luc. 14.* tuos, neq; fratres tuos, neq; cognatos, neq; vicinos, neq; diuites *Inuitemus* ne forte ipsi te reinuitent, & fiat tibi retributio. Sed cum facis *pauperes.* conuiuium, voca pauperes, debiles, claudos, & cæcos, & beatus eris, quia non habent retribuere tibi, retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum. Item curare debes vt eleemosynam facias pauperibus virtute præditis: hoc enim voluit Apos. significare *Rom. 12.* cum ait, necessitatibus sanctorum communicantes. Hæc autem

B omnia multi ita contrario modo gerũt vt non solum pauperi- *Psal. 62.* bus non subueniant in necessitatibus, verum etiam ipsos pessimis contractibus penitus spolient. De quibus ait Dauid, qui deuorant plebem meam sicut escam panis: non ait sicut carnem quæ ossa habet, nec sicut piscem qui spinas habet, & comedi debet caute & circunspecte, sed ait sicut escam panis, qui non habet ossa: sic enim deuorant substantiam pauperis. Sed tamen ne *Similia.* erret fraudulentus diues, quia plures ibi latent spinæ quam arbitretur, & est instar escæ hamatæ, & casei in muscipula, est cibus qui tegit laqueum. Videat igitur quomodo id faciat, nam

C etsi pauper alter sit, tamen habet Deum defensorem, iuxta illud *Psal. 9.* Psal. Tibi derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor. Plurimum etiam conducit vt eleemosynæ fiant propria manu si fieri *Eleemosyna si fieri potest, propria fiat manu.* potest, nõ aliena. Martha quidem seruiebat Christo, nec contenta erat quod famulæ hoc facerent, vt ita magis amorem suũ manifestaret, & secura ipsa esset quod bene omnia fierent. Idem faciebant Abraham & Sarra, seruientes proprijs manibus illis tribus angelis tanquam peregrinis hospitio exceptis, quãuis mul- *Luc. 10.* tos haberent famulas & famulos. Mirabile est quod proprijs manibus seruiamus diuitijs & negotijs temporalibus, non au- *Gene. 18.*

D tem negotijs animæ. Etsi multos habeamus lites nostras soli- *Manu propria tẽporalia curamus, non spiritualia.* licitantes & actitantes, nihilominus tamen ipsimet volumus adhuc in hisce occupari, & alloqui iudicem, & aduocatos, dicimusq;, quod proximus sum egomet mihi. Item quamuis multos habeamus famulos, qui possint equos curare, nihilominus tamẽ ipsimet ingredimur equile, vt videam⁹ equos, mulas, & cætera iumẽta, dicimusq; ꝙ oculus heri impinguet equũ. Quãuis diligẽtes operarios in agros & vineas miserimus, nihilomin⁹ tamẽ ipsi illuc im⁹ vt eosdẽ videam⁹, dicim⁹q; nullũ esse vtiliorẽ simũ q̃ q expuluere pedũ heri resultat. Mirãdũ sane est vel poti⁹ deplorãdũ, ꝙ in his lucris tẽporalib⁹ nõ defatigemur, cũ spiritualib⁹ statim molestiã sentiamus. Quã solicit⁹ erat rex Balaac vt habet in

Nume. 22 Num. in ædificandis varijs altaribus, & commutandis, atque, in offerendis sacrificijs, dirigẽs omnia ad lucra temporalia & vindictam: & quãuis videret contrario modo sibi res succedere, nihilominus tamen in proposito persistebat, & eadẽ quæ semel fecerat, iterabat & repetebat & proprijs contrectabat manibus. Sic vtiq; multi segerũt hoc tẽpore pro lucro tẽporali. Sed quid obsecro inde infelix homo reportasti, tot ædificando altaria mundo & Dæmoni, ac vanitatibus seculi, negandoq; eleemosynam pauperibus? Quid quæso omnia valent sine Deo? E

Nimis anxij sumus in rebus mundanis

Cur fiant paucæ eleemosynæ. Causa quidem quod hoc tempore tam exiguæ fiant eleemosynæ & paucæ, illa est vna inter cæteras, quod in sumptuosis cõuiuijs, in vestibus, ædificijs, in censualibus seu vectigalibus prodigi simus, & cupidi, iamq; hęc omnia faciunt vt auari simus & exiguam habeamus charitatem & misericordiam pauperum, imo etiam crudeliter eos tractamus. Videas aliquando sterilem & inaquosum annum, & fiunt processiones, & supplicationes populi pro obtinenda aqua vt terra irrigetur, quæ præ tanta siccitate vndique iam hiat: apparent nubes, & confidimus ingentem cælo delapsurum imbrem, sed cum iam id magis sperabamus, ecce flat Zephyrus, vel alius huiusmodi ventus serenans ita aerem vt nubes omnes quam longissime pellat, atq; ita in eadem versemur siccitate & ariditate, atq; inconsolabiliter defleamus & lugeamus. Sic vtiq; faciunt hic multi diuites, nam pauperes sunt instar terræ aridæ & inaquosæ, qui ad Deum clamant præ tanta miseria, dicitq; Deus se missurum nubes aqua grauidas, id est diuites multis onustos diuitijs & temporalibus bonis, cum tantis redditibus & vectigalibus, tantis possessionibus, tantoque fructuum abundantia, vt subueniant pauperibus: Quorsum enim diuites putatis vobis diuitias datas, nisi ea causa? Quorsum tanta frumenti copia, vini, vestium, & aliorum bonorum, nisi vt pauperibus ea distribuatis, & tanquam pluuia subueniatis tantæ siccitati? Sed tamen flat Zephyrus vel aquilo auaritiæ, & omnia quæ in gratiam pauperum erant concessa, in propria lucra conuertuntur. O miseri, an ignoratis quod nullus est colonus qui ita desideret supra possessiones suas imbrem descendere, atque Deus gaudet vt bona vobis diuinitus concessa, pauperib⁹ distribuatis, diuidatis, & impartiatis? sed heu suscitatur Aquilo propriæ auaritiæ & cupiditatis, & pellit nubes liberalitatis, atq; cor diuitis indurat desiderio quodã ingenti comedendi, bibẽdi, vestiẽdi, splẽdide epulandi, & prodige impendendi, atque ita vt his omnibus possit F G H

Simile.

Diuitias dat Deus vt impartias pauperibus.

Auari crudeles cum pauperib⁹

Gaudet De⁹ quod diuites pauperib⁹ bona distribuant.

redun-

A redundanter & superflue suppeditare, aridi remanent pauperes & sine vlla consolatione atq; refugio. Si quidem ipsi diuites interse impias quasdam habent æmulationes & in perniciem pauperum, dicẽtes, ille tot habet famulos, tot nutrit equos, tot possidet agros, talibus induitur & exornatur vestibus, & ego non idipsum faciam? an minoris quam ipse habendus sum? Annon quæcunq; ipse præstat, etiam ego qui tot abũdo vectigalibus & redditibus præstabo? Atq; huiusmodi ambitionis & vanitatis ventis maxime prostrantur pauperes, nec assurgere possunt ad B eleemosynam aliquam ab his habendam. De talibus igitur diuitibus, ait Iudas in sua canonica, hi sunt in epulis suis maculæ, conuiuantes sine timore, semetipsos pascentes, nubes sine aqua, quæ à ventis circumferuntur, arbores autumnales, infructuosæ &c. Tum etiam princeps Ecclesiæ Petrus in sua canonica secunda ait, hi sunt fontes sine aqua, & nebulæ turbinibus exagitatæ, quibus caligo tenebrarum reseruatur &c. Optime quidem his congruit illud Hier. ambulauerunt post vanitatem, & vani facti sunt. Item illud Prophetæ, adipem suum concluserunt, hoc est omnino crassitudinem ac pinguedinem conclu C serunt, hoc est viscera sua concluserunt, ne vllo misericordiæ affectu attingi possent Quare caueant sibi diuites ne in tantam deueniant crudelitatem, & audiant quid Iacobus dicat, iudicium sine misericordia fiet illi, qui non fecerit misericordiam.

Ambitio conturbat eleemosynam.

Epis. Iudæ

2. Pet. 2.

Hiere. 2.
Psal. 16.

Iacob. 1.

Nunquam desunt viris improbis occasiones, quas ipsi faciunt, non faciendæ eleemosynæ & non subueniendi pauperibus: Nobilis ait, multos habeo in familia quos alam. Eques ait, Deus tibi benefaciat, quoniam grandi ære alieno obæratus sum. Mercator inquit, vlterius progredere bone iuuenis, non D enim institores mihi accurate responderunt, nihil hoc anno venditur, aut non vt sperabam merces vænierunt. Ciuis ait se marsupium domi dereliquisse: omnes deniq; in Dei nomine pauperem ab se ablegant & amandant. O bone Deus quam diues es! nam omnes ad tuum teloneum remittunt pauperes, tu deniq; debes eis esse adiutor. Bene dixit psaltes regius, tibi derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor: tu igitur Domine debes prouidere eorum necessitatibus, nam tu solus laborem, & dolorem consideras. Vsq; adeo multorum cor obduratum est in non erogandis eleemosynis, vt mille iam modos & inuentiones exquirant aliqui pauperes, nam quidam teneris pueris brachia contorquent, vt ita eleemosinam obtineant: alij vlcera in tibijs

Occasiones captãt auari nõ faciẽdi eleemosynam.

Psalm. 9.
Psal. 59.
Inuentiones quorũdã pauperũ ad eleemosynã extorquẽdã.

 faciunt,

faciunt, alij nudis pedibus, imo & toto corpore incedunt, vt ita E
ad eleemosynam prouocent: alij pãnosi incedunt, & interdũ va-
rij coloris commissuris: alij in maiori frequentia clamãt, alij in vi
cis iacent: quæ tamẽ omnia auaros diuites non cõmouẽt. Quod
si hoc ita est, vt scilicet obuijs non subuenias, quomodo mihi per
suadere poteris te angulos omnes quæsiturum vt pauperes inue
nias, & ipsis benefacias? imo potius ibi moriuntur miseri nec
est qui eis subueniat, aut calicem aquæ porrigat. Attendite ob-
secro, & redite ad cor auari diuites, nam vobis dicitur elee-
mosynam non facere, esse inhumanum: attende quam sit etiam F
ignominiosum quod nolis esse membrum sub capite Iesu Chri
sto, si quidem non vis condolere & compati proximis tuis. Nã
vt ait Apos. Si quid patitur vnum membrum, compatiuntur
omnia membra. Vide quantum te debeat commouere illud
exemplum Iob, cum ait: si despexi prætereuntem eo quod nõ
haberet indumentum, & absq; operimento pauperem: si non
benedixerunt mihi latera eius, & de velleribus ouium mearum
calefactus est, humerus meus à iunctura sua cadat, & brachiũ
meum cum suis ossibus confringatur. Quasi dicat, cum hoc pa-
cto quodammodo non viderer membrũ cum cæteris membris, G
quorsum illis iunctus essem? Illud meritus essem, vt prorsus con
fringerer, & minutatim conciderer. O execrationem acerbissi-
mam quidem! Caueant sibi igitur, & diligenter attendant aua-
ri diuites, & qui eleemosynas pauperibus largiri nolunt, ne simi
lis execratio & maledictio veniat super illos.

Vix hominis nomen meretur q. ad eleemosynam non incitatur.

1.Cor.12.

Iob. 31.

Magno est dignus supplicio, qui eleemosinã non vult facere.

FERIA SEXTA POST CINERES.

CONCIO QVARTA.

H

AVDISTIS *&c. Ego autem dico vobis diligite inimi-
cos vestros.* Matth. 5. & 6. Non vindicare se, est qui-
dem inuicti hominis. Vide enim quid dicat Ecclesia
de Deo: Deus qui omnipotentiã tuã parcẽdo maxi
me & miserando manifestas. Si enim Deus statim su
meret vindictam de nobis, quid fore putas? Præsertim cum quo-
dammodo culpæ nostræ sint infinitæ, quia contra infinitum? Vi-
de enim quantum differat colaphum impingere puero, aut per-
sonæ regiæ, mensuramus enim offensam pro ratione personæ
offensæ. Parce quia Deus id præcipit. Non vis vt seruus tuus se
intromittat in tuis præceptis & tamẽ tibi nõ sufficit quod Deus
tibi

Ecclesia.

Peccatum quomodo dicatur infinitum,

Simile.

A tibi quid præcipiat? Qui pęnas capitis dant parcunt carnifici, quē tantum norunt executorem : parce tu ei igitur, qui te afficit iniuria, & intellige esse quoddam instrumentū à deo assumptum. Cum hac enim consideratione pepercit Ioseph fratribus, & Dauid semei. Seruus Abrahæ inaures & armillas aureas dedit Rebeccæ sponsæ Isaac: sic anima sponsa Christi habere debet in aures aureas in auribus, id est quæcumq; audit debet in aurum conuertere etsi sint iniuriæ. Quia Ioab noluit parcere ipsi Absalon vt Dauid rogauerat, vide qualem habuerit morté cui nil B profuit templū nec altaris cōplexus. Dicis quod nō vis eū vlcisci sed quod iustitia decidatur causa, & tamē tu causā persequeris. Magna est opus cautela vt tua sit tuta conscientia, sine ira faciēdū est, sine odio & cōplacētia vindictæ. Si quidē optimus est sagittarius qui coronam malogranati percutit & nō ipsum malū granatū: sic vtiq; subtilitatis est ꝙ iustitia decidatur, & tu nullū habeas vindictæ animū. Querimur ꝙ nos homines varijs modis persequātur: an nō vides artifex quāta habeat instrumēta vt perfectā ex ligno exculpat imaginem aut ex argēto? Sic vtiq; vt sis pulcherrimus ante oculos Dei tot opus est instrumentis perse- C cutionum, debes esse sicut liliū inter spinas, & debes viuere inter scorpiones. Et quia vis veniam à deo impetrare, etiam tu parce: nō debes habere duo pondera: nam pondus & pōdus, mēsura & mēsura, abhominabile est. Plurimi faciebat Dauid hāc virtutem cū diceret prudētē me fecisti super inimicos meos. Cū aliquis ex cātoribus nō canit ad numerū, eū habilē iudicamꝰ qui errātē statim in viā reducit, & ipse vocē suā non amittit: sic ergo quando aliquis maledicus est, dignus quidē est laude is q sua patiētia eū in viā reducit. Laudamus quidē thoracē bellicū cum tormēto aliquo nō videmus eū trāsuerberari, magis ergo eū laudare debe- D mus q nō cōmouetur maledica lingua: magna quidem erit victoria tua si iustum aliquem reddideris tua patientia & tolerantia.

Parce quia id tibi Deus præcipit. *Gene. 45.* *2. Reg. 16* *Gene. 24.* *2. Reg. 18.* *3. Reg. 2.* *Ex animo ignoscamꝰ.* *Simile.* *Persecutores nobis conducunt* *Prou. 20.* *Psal. 118.* *Simile.* *Patientia egregia virtus.* *Tolerātia insignis virtus.*

Celebrius quidē est Ioseph nomē quod cōdonarit fratribus, quā quod somnia diuinaret, & alia præstaret. Si quis seruus vel puer tibi iniurius est, dicere soles, ꝙ reuereris eum cuius est seruus vel filius, cui plurimum debes: Cur igitur hoc quod in famulo hominis seruamus, nō seruabimus in famulo aut seruo Dei? Optimum quidem est cum quis tibi est iniurius, vt dicas, reuereor Deum cuius es filius, qui tanta propter me passus est. Hæc fuit consideratio Dauid quando poterat interficere Saulem, ait enim, Christus Domini est, & ideo nolo inijcere in eum manus.

Parcere honorificū *Iniurias propter Deum remittamus* *1. Re. 24.*

Diligite inimicos vestros, Respondent aliqui si eis dicis quod

condonent quia Deus condonat, quod ipsi sunt homines & non E
Excusatio sunt Deus, & ideo non debent condonare. O blasphemiam exe
nes aliquo crabilem. Dic enim infelix, an non esset magna dementia si tibi
rum ne ig diceretur quod in bello diligenter dimicares, si quidem rex ipse
noscant. præcedit etiam pugnans, & tu responderes quod rex est rex, &
Similitu. tu tātū pauper miles, & ideo nolles pugnare? Si Deus præciperet
Omnes tibi miracula facere, non mirarer si eum non imitareris, at ve-
parcere ro in hac re cum possis ipsum imitari, cur id non præstabis? an-
possint. non te pudet, quod dicatur de deo, qui cum malediceretur, non
maledicebat, & quod tu nolis id præstare qui vermiculus es? F
1.Pet.2. Curramus ergo per patientiam ad propositum nobis certamē,
Heb.12. vt ait D. Pau. aspicientes in autorem fidei: plus quidem est quod
tibi Deus parcit, quam quod tu proximo parcis: quantumuis
Matt.18. enim tibi aliquis fuerit iniurius, tamen si non parcas, peccas,
vt constat ex illo loco Euangelij, cum rex pepercit decem mil-
lia talenta, & tamen hic cui pepercerat, nolebat exiguam quan
titatem condonare,

Simus per *Estote ergo perfecti sicut & pater vester cælestis perfectus est.* Vide-
fecti, si qui tur quibusdam quod nimiam perfectionem nobis Deus iniun-
dē volum⁹ gat, nec considerant quantam nos desideremus perfectionem G
vt domesti in rebus nostris siue in famulis obtemperantibus. Volumus esse
ca nostra perfectā cōiugē, filios, familiam, equum, mulam, ne calcitrēt, vo
sint perfe- lum⁹ vndiq. excultā domū, & tamē nos qui sum⁹ Dñi, negligim⁹
cta. esse perfecti. Pudor nobis esse debet quod sol calefaciat quātū in
se est, item & ignis, & sic de cæteris rebus naturalibus, nos ta-
men simus imperfectissimi, qui nobiliores creaturæ sumus.

Amare debemus inimicos.

Aug. de IN diuinis voluminibus fratres charissimi, ita dispēsauit spirit⁹
tē. ser. 168 sanctus, ait Aug. vt & sanis ornamenta, & ægrotis spiritualia H
tom. 10. medicaméta deesse nō possent. Quam rē donante deo agnoscés,
de veteri & nouo testamento prout potuimus, vnicum ac singu-
Gene. 28. lare remediū animarū pro amore inimicorū collegimus. Impri
mis cōsiderādū est quāta in beato Iacob fuerit charitas, vt odié-
té se fratrē suū maluerit in longinquis regionibus fugere, q̃ vicé
Genes. 33. odij repēsare. Quem sicut diu fugit, ita odisse nesciuit, sed reuer-
sus multis muneribus vt eum sibi placaret honorauit. Beatus
Ioseph pro parricidij crimine impijs & inimicis fratribus
suis non odij amaritudinem, sed charitatis dulcedinem repen-
Gene. 45. sauit. Osculabatur enim singulos, & per singulos flebat, qui-
bus etiā non solū nil mali repēdit, sed omnia bona retribuens tā

viuo

A viuo quam mortuo patre, germano ſemper eos amore dilexit. Beatus quoq; Moyſes cum frequenter eum populus rebellis nō ſolum contemneret, ſed etiam lapidare vellet, diuinæ charitatis memor, ita pro illis domino ſupplicauit, vt clamaret & diceret, ſi non dimittis peccatum populi tui, dele me de libro tuo. In ipſo etiam veteri teſtamento legimus, ſi videris aſinum inimici tui iacentem in luto, non præteribis niſi prius alleues eum. Quo loco vnuſquiſq; diligenter conſideret, quod ſi aſinum inimici non licet in luto dimitti, quanto magis homo ad imaginem B Dei factus non debet odio haberi aut negligi? Beatus quoq; Iob ita veram & perfectam charitatem quidē fideliter retinebat, vt gaudens & libera conſcientia ad Deum diceret, ſi gauiſus ſum ad ruinam inimici mei, & exultaui in eo quod inueniſſet eum malū. Beatus quoque Dauid in tantum non fuit ſimulata nec falſa dilectio ſua, vt ipſos etiam aduerſarios fleret, & illos qui eos occidere prçſumpſerant, caſtigaret. Vnde ſecurus dicebat illud quod omnes homines ſatis attento ac trementi animo dicere debent, ſi reddidi retribuentibus mihi mala, decidam merito ab inimicis inanis: perſequatur inimicus animam meam, & comprehendat, C & conculcet in terra vitam meam, & gloriam meam in puluerem deducat. Vnde conſiderandum eſt qua fronte verſiculum iſtum ex ore ſuo proferre poterit, qui inimicis ſuis mala pro malis retribuit. Per Salomonem quoq; Spiritus ſanctus dicit & clamat, cum ceciderit inimicus tuus, ne gaudeas, ne forte videat Deus & diſpliceat illi, & auferat ab eo iram ſuam.

Exod.32 *Exod.23.* *Simile.* *Iob.31.* *2.Re.16.* *Pſal.7.* *Pro.24.*

Si iuſtum fuiſſet, ait Chryſoſt: inimicos odiſſe, nunquam Deus te inimicum ex gentibus ſuſcepiſſet in ſuā dilectionem. Ille pro te & filium ſuum per omnia humanæ compaſsionis opprobria tradidit vſque ad mortem: inimicum ſuum adoptauit, cohæredē D vnigenito ſuo fecit, & tu vel nudam dilectionem reddere inimico tuo non vis? Quod tamen nō mirū ſi graue illis videtur inimicos amare, qui nec amicis ſuis ſynceram conſcientiam ſeruant: Nam cum ſit mundus iſte ſcandalis plenus, ſi amicos voluerint diligere tantum, non inuenire poterunt quos diligant, Hodie enim iſte illum offendit in re tali, cras ille iſtum offendet in altera re, & ita fit vt ſi decreuerit homo inimicos odiſſe, neceſſe ſit vt odiat omnes, & odiatur ab omnibus. Puto quod non tantum pro inimicis noſtris Chriſtus illa mandauit, quantum pro nobis: non tātum iubet diligere inimicos vt illos diligamus, quantum à nobis ipſis quod malum eſt repellamus. Et ideo non dicam ſi læſeris inimicum, ſed ſi oderis eum tantum, amplius tibi nocuiſti ſecundū

Chryſo. in non abſo. hom.13. *Rom.8.* *Si ſolum amarem⁹ eos qui iniurij non fuerunt, vix inueni res quos amares.* *Odientes inimicum nos ipſi lædimus.*

animam, quam illi secundum corpus, & illi forsitan nil noces E
odiens eum, te autem ipsum sine dubio lædis. Si ergo peperceris inimico, tibi amplius pepercisti quam illi: etsi benefeceris ei, tibi amplius præstitisti quam ei. Qui te innocentem iniuriatur, si incipis considerare quomodo à diabolo possidetur & agitatur, & quomodo voluntatem suam adimplet per ministerium eius non solum non irasceris ei, sed adhuc misereberis eius. Vis ergo diligere inimicum tuum? Si iniuriam pateris, noli iniuriam præsentẽ aspicere, sed considera ipsam gloriã, quam pro mercede in iudicio consecuturus es. Illis enim tantum videtur difficile, qui retributionem non sperant futuri iudicij. F

Quibus cõsideratio. facile nobis redditur condonare.

Attende quam facile Samuel condonabat illatas sibi iniurias, ac precabatur pro eis qui eum affecerant incommodis. Vix dum præterea Tobiæ vxor desierat exprobrare marito suo & eũ infestare, cum iustus ac sanctus senex contumeliæ prorsus oblitus, mandauit filio suo vt matri suæ diligenter obediret, eamq; veneraretur: attende quæso quam cito remittebat offensas. Imitemur in beneficijs conferendis Deum, ait Seneca, qui ab omni spe lucri est penitus alienus, & tamen innumera & maxima beneficia nobis largitur, idq; tam frequentissime. Pudeat inquit Seneca, venale habere beneficiũ. Gratuitos quidem habemus Deos, quos quidem si imitaris, etiam ingratis beneficia conferes, nam & sceleratis sol oritur, & pyratis patent maria. G

1. Re. 12. Tob. 2. Tob. 4. Seneca. li. 4. de ben. c. 25.

Euenire plerumque patientibus solet, ait Grego. vt eo quidẽ tẽpore quo vel aduersa patiuntur, vel contumelias audiunt, nullo dolore pulsentur, & sic patientiam exhibeant, vt custodire etiam cordis innocentiam non ommittant. Sed cum post paululum hæc ipsa quæ pertulerunt, ad memoriam reuocant, igne se doloris inflammant, argumenta vltionis inquirunt, & mansuetudinem quam tolerantes habuerunt, retractantes in malitiam vertunt. Quibus citius à prædicatione succurritur, si quæ sit huius mutationis causa pandatur. Callidus namq; aduersarius bellum contra duos mouet, vnum videlicet inflammans, vt prior inferat, alterum prouocans, vt contumelias læsus reddat. Sed plerumque dum iam huius victor est, qui iniuriam persuasus irrogat, ab illo vincitur qui illatam contumeliam sibi æquanimiter portat. Vnius ergo victor quem commouendo subiugauit, tota contra alterum virtute se erigit, atque obsistentem fortiter & vincentem dolet, quem quia commouere in ipsa contumeliarum iaculatione non potuit, ab aperto certamine interim quiescens, & secreta suggestione cogitationem lacessens, H

Greg. 3. p. pas. adm. 10. Vide astutiam inimici. Tẽtat nos dæmõ vt reflectamus mentẽ circa iniuriã vt nos incitet ad vindictam.

aptum

A aptum tempus deceptionis inquirit. Quia enim in publico bello victoriam perdidit, ad exercendas occulte insidias exardescit: quietis namque tempore iam ad victoris animum redit, & vel rerum damna, aut iniuriarum iacula ad memoriam reducit: cuncta quæque illata sunt vehementer exaggerans, intolerabilia ostendit, tantoque mentem mærore conturbat, vt plerumque vir patiens, illa se æquanimiter tolerasse, post uictoriam captiuus erubescat, seque non reddidisse contumelias doleat, & deteriora rependere, si occasio præbeatur, quærat. Quibus ergo similes *Simile.*
B sunt, nisi his qui per fortitudinem in campo victores sunt, sed per negligentiam postmodum extra vrbis claustra capiuntur? Quibus sunt similes, nisi his quos irruens paruus languor à vita non subtrahit, sed leuiter veniens recidiua febris decidit? Admonendi sunt igitur patientes, vt animum victoria muniant, vt hostem publico bello superatum, insidiari mænijs mentis attendant, & languorem clam repentem timeant, ne hostis callidus in deceptione postmodum maiori exultatione gaudeat, quod dudũ contra se rigida colla victorum opprimat. *Tentationes importunas vincamus.*

C

Amplißimus remunerator Deus.

VT *sitis filij patris vestri qui in cælis est*. Vide quam bonus retributor sit Deus, qui filios suos nos facit pro hoc obsequio uidelicet dilectionis inimicorum. Facito igitur quod Deus præcipit, etsi sit contra voluntatem tuam: vim tibi ipsi facito, & peruersum ingenium tuum vince, etsi in eo difficultatem sentias, siquidem vides quam bonus remunerator sit Deus, & quam præclare tecum postea agetur. Timebant quidem Hebræi se committere mari rubro, etsi viderent multas aquarum diuisiones, donec tandem Aminadab præcessit vir animosus, & tunc omnes secuti *Voluptati Dei obtẽperemus.*
D sunt. Quod obsequium vt Deus ipsi remuneraret, sunt qui dicãt eius tribum tantopere fuisse illustratam, videlicet tribum Iuda, vnde erat, & de qua exierũt reges Israel, ita Titelmanus interpretatur super illa quidẽ verba Psalm. facta est Iudæa sanctificatio eius. Vide etiam quomodo Christus pharisæo sigillatim enumeraret obsequia sibi præstita à Magdalena, videlicet quod lauasset pedes aqua lachrymarum, & abstersisset capillis, & oscularetur ore. Vide quomodo in extremo iudicio referat obsequia sibi à viris iustis exhibita, vt illa compenset. Quod Petrus dixisset, Tu es Christus filius Dei viui, vide quam amplissime fuerit remuneratus, cum dicit Christus, ego dico tibi quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam. *Psal. 135.* *Titelm. in Psal. 113.* *Luc. 7.* *Mat. 16.*

Item

Mat. 19. Item cum dixissent discipuli, ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, quid ergo erit nobis? ait eis: in regeneratione cum E
Luc. 22. sederit filius hominis in sede maiestatis suæ, sedebitis & vos super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israel. Idē polli-
Mat: 19: cetur se soluturū centuplum hic & illic in cælo vitam æternam, vt intelligas quam bonus sit retributor.

Optimus retributor Deus. Si Deus reddit malis pro meritis eorum, quanto plus sperandum est, cum magis videatur propensus ad præmiandum præmiaturum esse bonos? Siquidem recordatur Deus offensarum contra ipsum quidem commissarum, vide enim quomodo F
3. *Reg.* 21. punierit regem Achab propterea quod vineam Naboth abstulis-
Exod. 14 set, simulq; honorem & vitam. Vide quomodo punierit Aegyptios, propterea quod tam dura seruitute populum suum affece-
Esther. 7. rint. Vide quomodo punierit Aman propter ea quæ facere intentabat contra Hebræum populum captiuum, & contra Mardochæum innocentem: nam Aman suspensus est in patibulo pro Mardochæo erecto. Nouit quidem Deus singulis pro meritis re-
1: *Reg.* 15: pendere. Vnde Samuel dixit regi Agag, sicut fecit absq; liberis mulieres gladius tuus, sic absq; liberis erit inter mulieres mater
1. *Reg.* 17 tua. Arma quidem quæ acceperat Goliath contra Dauid, accepit Dauid ad ipsum interficiendum & occidendum. Arma Holo- G
Iudit. 13. phernis contra Bethuliam, accepit Iudith, & ipsi caput amputauit. Si igitur ita malis reddit secundum merita, quanto magis
Occasiones quærit Deus præmiādi seruos suos. rependet iustis præmia amplissima? Siquidem vere regio pectore quærit semper occasiones quibus possit præmiari obsequia sibi exhibita, modos etiam quærit quibus possit auertere punitionem. Quod si exigua obsequia, amplissimis compensat beneficijs, ecquod quæso præmium illum manebit, qui diliget inimicos, & ipsis benefaciet, neq; reddet malum pro malo?

Consideratio quidem ipsius præmij solet animare ad labores H tolerandos, facitq; illos leuiores. Sentiebat quidem labores suos Paulus cum diceret, in carceribus abundantius, in plagis supra
2. *Cor.* 11. modum, in mortibus frequenter: attamen hunc sudorem abstergebat illa consideratione præmij cum diceret, non sunt cōdignæ passiones huius seculi ad futuram gloriam quæ reuelabitur in nobis. Quanta putas esse præmia & gaudia parata in cælo, his
Roma. 8. qui iniurias condonant, & inimicos suos diligunt? Siquidem eos filios Dei appellat, & ipsis huiusmodi præmia promittit, atq; sufficit vt intelligas quanta sint præmia, quod ipse Deus ea parauit. Rex Asuerus voluit aliquando splendido conuiuio excipere
Hesth: 1. omnes principes & potentatus regni sui, & cum esset tātus prin-

ceps

A ceps anguli cuiusdam mundi, tam opiparũ & regium dedit cõuiuium, tantaq; cum maiestate, vt omnes mirarentur: Quam magnificentius & lautius putas fore conuiuiũ nobis à Deo optimo maximo præparatum? Munera quidem magnorum principum solent excedere subditorum ipsorum capacitatem. De Alexandro quidem orientis principe legimus quod cum seruus quidã eius ab eo munera aliqua postularet, ipse iussit sibi dari amplissimam ciuitatem: cui seruus ait, huiusmodi munus non esse sibi accommodatum. Respondit Alexander, non id ego intueor, sed *Alexand. Mag. Exemplũ*
B qualis sit qui beneficium confert. Si igitur terreni principes tam liberales esse solent in beneficijs conferendis suis suditis, à quibus obsequium aliquod acceperunt, quanto liberaliorem putas fore Deum in eos qui hoc dilectionis inimicorũ præceptum seruauerint? Si ita effusi sunt principes terreni quorum imperia & vectigalia sunt limitata, & deficere possunt, & quidẽ quotidie imperia & vectigalia deficiunt, & deficere possunt, quid quæso sperandum erit de præmijs huius diuini imperatoris, quæ sunt infinita, & cuius pectus longè est animosius & liberalius? Si rex terrenus dignitatem suam considerans, tam liberalem se ostendit, quid faciet supremus omnium monarcha, cuius dignitas est infinita, & maiestas in infinitum excedit omnes principes orbis terrarum? Quanta quæso præmia ex tam liberali, pia, & diuina manu erunt speranda? *Præmia amplissima nobis Deus parata habet Beatitudo quanta sit Simile.*
C

Vide quam bonus sit remunerator Deus, siquidem simplex obsequium vnius nauiculæ Petri ad prædicandum, quod nullo modo ipsi naui nocere poterat, ita remunerauit, vt dicat Lucas ꝙ amplissima piscatione eum propterea donauerit, ita vt duæ naues implerentur, quod inauditum hactenus fuerat in eo lacu. Si enim tanta eius largitas & magnificentia est, vt nec calicem qui- *Luc. 5. Mat. 10.*
D dem aquæ frigidæ sine mercede relinquat, quam retribuet mercedem ei qui propter amorem Dei dilexerit inimicum? Neque enim is mercatorum more paria paribus refert, sed diuina largitas, parua magnis compensat. *Dissimile*

Quam liberalis sit Deus retributor, satis aperte constat ait Bernar ex illis Christi verbis apud Lucam, cum dicit: mensuram bonam, & confertam, & coagitatam, & supereffluentem dabunt in sinum vestrum. Mensura ista vt audio, ait Bernard. erit sine mensura, de qua per Isa. dicitur, oculus non vidit Deus absque te, quæ præparasti diligentibus te. Mẽsuram quippe bonam, idest iustam retribuet, quia erit secundum exigentiam meritorum, iuxta illud Psalm: reddet vnicuiq; secundum opera sua. Confer- *D. Bern. ser. 11. super Can. Luc. 6. Isa. 64. Psal. 65. Rom. 8.*

tam,

tam, quia supra condignum erit, sicut Pau. ait, non sunt condig- E
næ passiones huius seculi, ad futuram gloriam. Coagitatã, idest
Col. 3. supra idquod desiderari potest iuxta illud Apost. ei autem qui
potens est omnia facere superabundanter, idest supra idquod hu-
mana cogitatio attingere potest.

Eleemosyna res illustris.

CVM *facis eleemosynam*. Commendatur quidem nobis vt in manu pauperis seminemus, de hac enim semente intelligit F Apost. cum ait, qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet. Quamuis hic in mundo fertilem in agro terrã habeamus, tamẽ bona seminis pars amittitur: at in terra fertili pauperum, nec granum vnicum perit, & inde fit vt cum tanta abundantia respondeat. An non miraremur tam frugiferam terram, quæ pro vno modio, mille daret modios? Vtique plus fructificat eleemosyna pauperis: tantum enim fructum edet, vt in iudicio mali mirantes dicant, nos insensati vitam illorum æstimabamus insaniam: ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter sanctos sors illorum est. Quæ cum ita sint, cur non etiam si G opus est dimidium bonorum tuorum das pauperibus, aut saltẽ quod superest tibi ex vectigalibus? Cæterum ait Seneca, quidam sunt quibus nil vnquam videtur superesse patrimonij, et si semper crescat, quos comparat famelicis canibus, qui etiam in medio aëre venientem cibum apprehendunt, & caudam mouent, latrant, & plura petunt. Sic enim isti cum habent vnam dignitatem, aliam postulant, & rursus aliam, cum tanta solicitudine & negotiatione, vt videantur præ famæ rabidi. Pudor planè nobis esse debet, quod barbaræ gentes sibi hac in re modum præscripserint, & nos pro quibus Deus pauper factus est, tantopere diuitias si- H tiamus, vt nec obolum pauperibus impartiamus? Illi qui notitiã non habent præmij mendici Lazari, nec punitionis auari diuitis, diuitias contemnebant, nos vero tam anxie ipsis inhiamus? nec consideramus quid dicat sapiens in Pro. benefacit animæ suæ vir misericors. Item alibi ait, alij diuidunt propria, & ditiores fiunt, alij rapiunt non sua, & semper in egestate sunt. Intra sepulchrum quoddam Romæ inuentum est saxum cum his literis, Expendi, donaui, seruaui, habui, habeo, perdidi: idest quod expendi, habui: quod donaui, habeo: quod seruaui perdidi. Quasi mortuus diceret, tantum habeo bona quæ feci.

Grauis quidam autor refert, quod vir quidam haberet piam coniugẽ,

2. Cor. 9. Terra fertilis ad seminandũ, manꝰ pauperum. Simile. Sapien. 5. Seneca. Simile. Auari sunt instar canũ famelicorum. Pro. 11. His qui eleemosynas dant, multa deꝰ confert beneficia, & benefacta permanẽt. Exemplũ

A coniugem, cumque frater quidam dominicanus apud eum diuertisset, rogaretque coniunx vt aliquem sermonem misceret ad spiritum pertinentem, ipseque responderet se id libenter præstiturum, nisi viro suo molestum foret, annuit maritus, modo breuiter diceret: tunc ait frater, ita regeras cum proximo tuo sicut alios tecum velles. Statim vir hanc considerationem menti suæ insculpens, soluit omnia quæ debebat, dicens se cupere vt ita alij se cum ipso gererent: tum etiam cum pauper eleemosynam peteret, ipsi cænam dedit, & lectum insterni iussit vt ibi B cubaret: porro quoniam pauper vltra quam solitus esset, comederat, nocte sitiuit, cuius voces cum audiret dominus, statim surrexit, & ad cisternam se conferens, vt aquam pro paupere hauriret, submersus est, cumque inde mortuus educeretur, inuentum est pretiosum monile in collo eius, vbi scriptum etiā quod antequam corpus in frigida cisterna refrigeret, angeli animam in cælis collocauerant, vt inde intelligas quanti Deus faciat eleemosynam pauperi collatam.

Quod nobis vellemus, etiā proximo faciamus.

Quomodo soleat de⁹ misericordiæ opera cōpensare.

Male quidem seruimus Deo pro tantis ab ipso beneficijs acceptis, atque si aliquid ipsi offerimus, est id quod deterius est, C cum tamen dæmoni meliora demus, idest florem ætatis & maiorem vitæ portionem: relinquimus vero Deo ætatem decrepitam & mortis horam. Dequo conqueritur Deus per Hiere. dicens. Nonne vides quæ isti faciunt in ciuitatibus Iuda? Filij colligunt ligna, & patres succendunt ignem, & mulieres conspergunt adipem, vt faciant placentas reginæ cæli, & me ad iracundiam prouocent: ex adipe idest flore farinæ, placentas faciebant idolis. Sic mali panem ex adipe & flore vitæ suæ, dæmonio offerunt: quod vero deterius est dant Deo, vt pertusos calceos, aut tunicam confractam, aut subuculam dilace-D ratam, dicuntque famulo vt hæc per fenestram deijciat, aut vt pauperibus largiatur: Quasi dicant, vides hæc prorsus perisse iam, da pauperi, vel in sterquilinium proijcito. Non legunt isti quid Deus dicat per Mala. maledictus dolosus qui habet in grege suo masculum, & votum faciens, immolat debile domino, quia rex Magnus ego dicit dominus exercituum, & nomen meum honorabile in gentibus. Non ita segerebat Abraham vt isti immisericordes, nam vt habetur in Gen. cum hospitio excepisset angelos, tulit vitulum tenerrimum & optimum, tulit quoque butyrum & lac, dixitque Sarræ, accelera tria sata similę, commisce, & fac subcinericios panes. Simila est farinæ flosculus: sic igitur, nos debemus gerere cum paupe-

Deo quod deterius est damus.

Hier. 7.

Dæmoni florē ætatis damus & Deo decrepitam ætatem.

Eleemosynā ex deterioribus facimus.

Mal. 1.

Gen. 18.

Mat. 25. Mal. 1. pauperibus, siquidem id Deus in suo libro scribit, & sibi ascribit E vt habetur apud Mat. & per Mala. ait quod est rex magnus.

Simile. Quemadmodum quando per corpus non distribuitur nec cōmunicatur spiritus vitalis, quod solemus nominare carētiā pulsus, intelligimus hominem esse iam mortuum, vel saltem morti valde vicinum: sic quoq; cum prætermittit homo facere eleemosynam, & similia bona opera implere, agnoscimus talem perditum, aut esse valde propinquum vt pereat, & omnino intereat.

SABBATHO POST CINERES. F

CONCIO PRIMA.

Periculosum inter dū est viuere in ciuitatibus. CVM sero esset factum, erat nauis in medio mari, & Iesus solus in terra. Marc. 6. Mat. 14. Secessit Iesus in desertum post miraculum quinq; panum: solebat enim libenter ad solitudinem ire, vt intelligamus quanta sæpe impendeāt pericula his qui in ciuitatibus viuunt, in quibus propter complacentiam multa sæpe mala fiūt: ne enim iudiceris inurbanus, multa facere soles: nam ne existimeris miserabilis, interdum te prodige induis: ne iudiceris pusillanimis quæris vindictam O quam laboriosum estingenium tam multis intendi. G

Mundani honores multos perdunt.

Similitu. Luc. 13. Nauicula est pœnitentia: nam sicut mare tranare non vales sine nauicula, sic non potes sine pœnitentia, si peccatores, ad cælum transfretare. Luc. 3. nisi pœnitentiam egeritis &c. Dicitur nauicula, & non nauis ideo quod quamuis magnam agas pœnitentiā, tamē parua est pro ratione delictorum tuorū, tamē Deus hac parua contentus est, vt suspirio, salutari desiderio, & proposito, hæc enim etsi exigua, plurimi facit.

Autor. *Cum sero esset factum.* Descendit Christus de monte vbi orauerat, & postmodum ait Euangelium quod ambulabat per mare tēpestuosum, & quod solo eius imperio cessauit omnis tempestas vbi ingressus est in nauim, exiens porro ex naui sanabat omnes infirmos, solo fimbriæ attactu. In quo intelligimus quod qui se oratione munit, tranat hoc mundi mare sine naufragio, & sedat turbulentos appetitus, ac tandem suo exemplo curat multos à vitijs. Vide quæso quantum valeat oratio. H

Magna orationis vis.

Videns eos laborantes in remigando, erat enim ventus contrarius eis.

Simile. Vide igitur obsecro quod si sancti infelici & contrario vento remigant, ita tu si in portum cælestis illius patriæ peruenire cupis, contrarijs & aduersis calamitatibus ab inimicis illatis nauigare debes,

A debes. Porro contrarium maledictionis est benedictio, & quod aduersatur odio, amor est. Si inimicus malus est, tu esto bonus. Si te odit, eum ama: & si tibi maledixerit, bona de eo prædica. Hoc quidem aduersante vento beatissimus Paulus nauigabat, dicens: maledicimur, & benedicimus, persecutionem patimur & sustinemus, blasphemamur, & obsecramus. Sic sanctissimus Ioseph quem fratres vendiderant, cum tamen descenderent in Aegyptum, cum fletu magno occurrit, & osculatus est eos dicens, noli te timere. Denique ipse Christus in nauicula crucis vento con-

Reddam' bonū pro malo.
1. Cor. 4.
Gene. 45.
Luc. 23.

B trario nauigans inimicorum carnificum, pro eis rogabat. Isti laborabant in remigando, & non poterant exuperare & vincere procellam, impetumque ventorum. Ita tu non poteris exuperare, atque euincere vitia ipsa, nisi manus diuina, & potentia, atque præsidium tibi accurrerit vt istis accurrit. Quare quasi contra Philisthæum pugnans ipsum, nēpe contra dæmonē, eges ope, auxilioque diuino, quia dæmon est exercitatissimus Philisthæus in pugnando, contra quem non sufficiunt profecto arma Saulis, nempe confidentia humanarum virium, quin potius opus est aliquo qui norit tum leones, tum vrsos superare ac dilaniare, quasi

Similitu. Dei auxilio opus est ad vincendas tentationes.

C alter Dauid fidens in Dei auxilio: quē ignorans Saul, dicebat ad eum: non poteris resistere Philisthæo isti, nec pugnare aduersus eum, quia puer es, hic autem vir bellator est ab adolescētia sua. Petrus quidem minus adhuc in his aduersis exercitatus, sese in mare præcipitabat, quod faciunt qui in pericula sese inconsiderate & incaute coniiciunt, minus adhuc exercitati in virtute. Cæterum Dauid expertus in seipso sæpissime fuerat, an adhuc certamen sufficeret, & nihilominus deposuit arma Saulis, non confidens omnino in eis, hoc est in suis viribus, quin potius confidens in domino dicebat: tu venis ad me cum gladio & hasta, & cly-

1. Re. 17.
Matt. 14
Ne tentemus Deū.

D peo, ego autem venio ad te in nomini domini exercituum. Sæpe quidem serui Dei in exercitatione virtutum multas experiuntur contradictiones, adeo vt interdum videatur quodammodo ipsis impossibile vlterius progredi, atq; sibi quodāmodo videtur à Deo derelicti, neque diuinos habere fauores, videnturq; dicere cum Dauide, vt quid domine recessisti longè? Despicis in opportunitatibus, in tribulatione. Item Psal. 42. quare me repulisti, & quare tristis incedo dum affligit me inimicus? Vtile quidem est vt interdum homo in huiusmodi tribulationibus se videat, vt hoc modo intelligat quam parum de suis viribus confidere debeat, & quam parum possit sine Deo. Noli igitur cadere animo sed illam inito considerationem, quod Deus te videat,

1. Reg. 14
Psal. 9.
Psal. 42.

& labores consideret in remigando contra ventos contrarios, E
Deus nos conspicit remigantes. etsi videatur dissimulare: tum etiam nouit quantum oneris sustinere queas, & quantum possis contradictionibus resistere, neque permittet vt succumbas oneri, aut quod à contrarijs ventis deijciaris, si modo remigare velis. Fidelis est Deus ait Apost. qui nó
1. Cor, 10 patietur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione prouentum vt possitis sustinere. Confidere igitur debes quod Deus accedet ad te cum erit opportunum: Si enim statim non accurrit, inde fit quia nouit adhuc vires tuas validas, & ita in grauioribus exercet tanquam inuictum militem. F

Sæpe nobis & contradictiones, tentationes, laborumque procellæ propter nostra errata cótingunt, quia scilicet sensualitatem
D. Anto: 4. p. The. ti. 13 cap. 3. rationi subijcere ignoramus siue potius contemnimus. ait D. Anto. In typum autem huius rei, nempe carnem spiritui subiectam esse oportere, dixit Angelus ipsi Agar ancillæ, reuertere ad dominam tuam, & illi esto subiecta. Quantumuis grauis existat op
Gen. 16. pressio tua, ait Basi. non desinas semper Deum inuocare, siquidé
Basi. in Psal. 33. ex maioribus solet ipse liberare periculis eos qui se totos ipsi tradunt, cum sibi opportunum videtur. Vnde Dauid dicebat, mul
Psal. 33. tæ tribulationes iustorum, & de omnibus his liberauit eos dominus. G

Circa quartam vigiliam noctis. Nec confestim periclitantibus suc-
Sẽper in Deo cõfidere debem⁹ etsi nobis videamur derelicti. currit, sed quarta vigilia in mari ambulans, venit ad ipsos, erudiés nos non à se cito solutionem calamitatum quærendam, sed magno animo aduersa perferenda: Cæterum quando iam confestim se liberatum iri crediderunt, tunc maior eis timor calamitatum erat. Hoc enim obserua, ait Chry. vt quando vrgentia mala expulsurus sit, tunc grauiora & terribiliora sæpe inducat,
Chryso. in Mat. ho. 51. to. 2. quod etiam nunc accidit, vt periculorum frequentia fortiores redderentur. Hoc enim in Iob factum fuisse videmus: nam H
Iob. 31. cum tentationi finem allaturus esset, tunc molestiora permisit, non dico de liberorum morte, non de verbis vxoris, sed de seruorum atque amicorum opprobrijs. Similiter quando de peregrinationis afflictione Iacob liberabat, maior turbatio acci-
Gen. 31. dit: socer enim eum persecutus, mortem minabatur: & pau-
Gen. 31. lo post frater successit, qui maiorem illi timorem incussit: nam quoniam ferre iusti homines non possent si longo tempore atque acerrime tentarentur, cum pericula euasuri sunt, tunc vt maiora mereantur, maiora inferri permittit certamina.
Gen. 22. Id etiam in Abraham factum non ignoramus: vltima enim atque

A que terribilis illa tentatio fuit, qua immolatione filij angebatur.

Circa quartam vigiliam noctis. Vide quomodo in quarta vigilia ipsos liberauit: non igitur debemus limitare voluntatem Dei, sed postulemus vt nos liberet quando sibi bene visum fuerit. Ne simus instar populi bethuliæ qui decreuerat post quinque dies se tradere hosti, nisi eo tempore liberarentur. Differre enim interdum solet Deus liberationem nostram pro ratione beneplaciti, & vt videt nobis magis conuenire: cum igitur di- B latet nobis succurrere, satis nouit quod ipsos labores possumus tolerare.

Iudith. 8.
Patientiã in calamitatibus habeamus.

Putauerunt phantasma esse, & exclamauerunt. O quantum conducit timor, & quod in aliquo labore versemur! Satis enim idem constat in ipsis nauigationibus, siquidem cum prospere nauigatur, videas ipsos nautas cum reliquis confabulantes, & multas vanitates proferentes, alios videas ludentes tum taxillis, tum lusorijs folijs: at vero simulatque ventus contrarius insurgit, & oritur tempestas, omnes cessant à ludo, videasque alios orarias preces apprehendentes, alios psalterium, alios C confitentes peccata, alios Deum inuocantes, alios vota vouentes peregrinationis, vel religionis, vel aliorum bonorum operum. Deus bone, quam cito propter calamitatem commutantur! Non est lapis pretiosus tam splendens in nocte, quantum isti splendent in calamitate. Nescio igitur vnde proueniat, quod homines non timeant horribile Dei iudicium, & Deum ipsum. Cum Holophernes bellum mouit contra Madian, descendit in campos Damasci, tempore messis, & combussit segetes, atque præscidit arbores, adeo vt dicat textus quod descendit & irruit timor super omnes habitatores D illius regionis: si igitur mortalis homo tantum incutit terrorem hominibus: quid putas faciet Deus cum ad iudicandum veniet? An non tibi videtur vtile, timere Deum & eius iudicium, siquidem si hic timeamus, illic tunc non erit timendum? Imo propter nostrum commodum maximum, hunc nobis timorem incutit. Cum Saul Philistæorum exercitum timebat, iuit ad phytonissam, quæ inuocabat dæmonem, Deus autem noluit vt egrederetur dæmon sub nomine Samuelis, sed spiritus Samuelis, qui dixit, quod ipse cum filijs & familia perirent cras, qui id dixit vt terreret eum, & comminaretur, cumque nollet, ideo perijt. Vtinam nobis non ita accidat, cum tam parum timeamus Deum.

Simile.
Calamitates quam sint vtiles.
Simile.
Iudith. 2.
Timor dei vtilissimus.
1. Reg. 28.
Timorẽ incutit De⁹ vt conuertamur.

Quorsum obsecro Deum non timemus̄, cum præsertim omnes E
calamitates huius seculi & venti contrarij nil sint, si cum futuris
Iob.19. calamitatibus comparentur? Optimè quidē intellexit Iob dicēs,
miseremini mei, miseremini mei saltem vos amici mei, quia manus
domini tetigit me. Cum illi abstulisset filios, bona, & salutē,
nihilominus tamen dicit, quia manus domini tetigit me, & non
vltra: quid obsecro vocas esse æternas inferni pœnas, & quando
Si tēporales timemus pœnas, multo magis timeamus æternas. Deus per ministros Tartareos furorē suum ostendet? Si ita Deus
suos tractat, vt vnico tactu statim filios, bona & salutem adimat,
qualis erit contra inimicos? Est quidem timor Dei, septum F
quoddam animæ: væ illi qui hunc timorem amisit, & qui iam
dormit ad sonum malæ conscientiæ, veluti somnus alicuius fabri
ad sonitum mallei. Signum est perditionis instantis nisi timeas,
nam iam septum animæ amisisti. Non destruxit Nabuchodono-
Similitu. sor Babyloniam donec euertit muros: quod flebat Hie. dicens,
Thre.2. tradidit in manus inimici muros turrium eius. Serui quidem
Dei ex alijs periculum faciunt. Hoc visus est significare Dauid
Psal.57. cum diceret, manum suam lauit in sanguine peccatoris: quasi
dicat, bonus corrigitur, videns punitionem alterius. Lauare
Simile. autem manus est lauare conscientiam, & corrigere opera. G
Quod si boni emendantur videntes punitionem malorum, an
non multo magis debent corrigi mali videntes punitionem alio
rum malorum? Inter alia quidem insignia quæ vidit Ioann. ha-
Apoc.19. bere Deum in Apocal. illud vnum erat, quod exiret de ore eius
Mat.10. gladius vtraque parte acutus. Gladius quidem regis temporalis
vna parte est acutus, Cauete autem ab eo cuius gladius ex
vtraque parte est acutus. Hoc igitur diligenter consideremus,
& timebimus, ac vitam emendabimus. Quod intelligat dæmon
quanta bona nobis proueniant ex timore Dei, ideo illum
Gen.3. à nobis curat expellere: vnde dixit Euæ, nequaquam morie- H
Dani.13. mini. Hoc etiam dicebant peruersi illi senes Susannæ, videlicet
ne timueris, quia nemo ipsos videbat.

2.Reg.2. In lib. 2. Reg. habetur quod cum Azael frater Ioab perse-
queretur Abner, dixit ei Abner: recede, & noli me sequi, ne
Erubescamus male agere. compellar confodere te in terram, & leuare non potero faciem
meam ad Ioab fratrem tuum. Si hic verebatur videre faciem
Ioab propter hanc causam, quanto æquius est vt erubesca-
mus apparere ante faciem Dei, quem tam sæpe offendimus? Es-
1.Esd.9. dras quidem loquendo cum Deo, vidensque & peccata populi,
Ne simus inuerendi. dicebat orans: Deus meus confundor & erubesco leuare faciem
meam ad te. Si hic pro alienis peccatis ita erubescebat,

quanto

A quanto plus debet peccator erubescere pro suis iniquitatibus? Nos vero non ita agimus sed nobis quadrat illud Hier. frons meretricis facta est tibi, noluisti erubescere. Dic obsecro, si dũ aliquis latro suspenditur, clamatque præco hunc propter tale furtum suspendi, interim audires vocem alterius conquerentis quod sibi pecunia tunc eriperetur, videlicet crumena cum quinquaginta nummis aureis, an non plurimum mirareris impudentiam huius latronis, qui nollet periculum facere ex punitione alterius? Mirabilius vtique est quod videas aliquem B mori, qui persoluit Adæ furtum, propterquod mortem incurrimus, & tamen te nullo pacto refrænes, nec velis abstinere à peccato, sed potius dum vides hunc suspendi, ipse furaris & peccatũ committis. Verè iam in mundo timor Dei refrigescit, adeo vt iam videas Deum minus timeri quam infimum aliquem hominem, siquidem ea faciunt multi ante Deum, quæ facere non auderent ante infimum hominem.

Hie. 5. *Simile.* *Mortẽ timeamus & Deum non offendemus.* *Simile.* *Timorem Dei amisimus.*

Tractans hac de re Ecclesi. ait, si non in timore domini tenueris te instanter, cito subuertetur domus tua: est timor Dei instar vermis semper rodentis, qui ante oculos nobis ponit pericu C lum in quo versamur, & obligationem quam tenemus. Huiusmodi consideratione vtebatur Abacuc cum diceret, super custodiam meam stabo. Felix ille qui huiusmodi timorem habet in corde fixum. Experientia quidem nos docet quod animalia habentia cornua & pedes fortes atque vngues ad se tuendum, non timent sicut cætera animalia, quæ quod his careant, sunt timida, vnde quibusdam ex his dati sunt veloces pedes ad fugiendũ, alijs data sunt remedia ad tegẽdum se: his igitur medijs vtũtur propter timorem quo prædita sunt, & seruiunt ipsis armorum loco, si quidem alias non possunt exercere vires. Nos propter peccatum D perdidimus fortitudinem gratiæ, & ita sumus inermes, neque super est aliud refugium, nisi vt timeamus, & inde proueniet nobis fuga vitiorum & peccati: siquidem serui Dei timent. Vnde Isa. ait, solus sedebam, quoniam comminatione replesti me. Et sanctus Iob etsi iustus dicebat, semper quasi tumentes super me fluctus timui Deum. Timent sancti, quoniam vt ait Luc. plus ab eo petetur, qui plus habebit, & magis remanet obligatus: nos uero non solum non timemus, verum etiam falsam quandam securitatem habemus, quæ nescio vnde proueniat. Pulchre quidem nobis congruit illud Oseæ, noli lætari Israel, noli exultare sicut populi, quia fornicatus es à Deo tuo, dilexisti mercedem super omnes areas tritici. Non timeamus

Eccl. 27. Similitu. A*bac.* 2. Simile. *Timorem nobis incutit Deus, vt eius indignationem fugiamus.* *Isai.* 15. *Iob.* 31. *Luc.* 21. *Osee* 9.

mus mortem, nisi videamus quod sigillatim nos secum aufert E
Simile. & abripit tanquam miluus pullos, & statim obliuiscimur. Aliqui sunt fructus qui suo tempore maturi producuntur, tales sunt
Simile. qui audientes doctrinam timent, & conuertuntur. Alij sunt fru-
Si timor Dei deest, cætera corruunt. ctus qui neq; calore nec frigore maturescunt, nec gelu, nec aqua, nec sunt fructus vtiles, tales sunt qui amisso Dei timore, obstinati remanent in sceleribus suis,

Exclamauerunt. Sic ipsi præstare debemus, cum nos vehementer afflictos, magnisque laboribus tam spiritualibus quam corporalibus cernimus oppressos. Hoc enim etiam modo fecisse cō- F
2. Pa. 20. stat regem illum Iosaphat, & ei Deus auxilium præbuit. Cōsidera enim quam opportunè & religiosè succurrit sacerdotibus tē-
2. Ma. 3. pli petentibus de cęlo præsidium aduersus immane sacrilegium quod Heliodorus templo domini inferre constituerat. In mentē reuoca quæso in quod fuerit discrimen adductus Abraham cum pulcherrimam Sarram vxorem suam sibi tulerat Pharao, & ite-
Gen. 12. rum rex Abimelech, vt habetur in Gen. Ex quibus omnibus il-
Gen. 20. lum magno cum honore & gloria Deus eduxit. Quis quæso credidisset Hebræos habituros esse salutem, quando ex vna parte iam iam exercitus Pharaonis īstabat, ex alia mare rubrum op- G
ponebatur, & aditum eis quo aufugere possent intercludebat?
Exod. 14. ibi tamen remedium opportunū facillime inuenit, quo Hebræos magno cum triumpho & gloria liberauit. Quis vnquam super esse remedium regi Ezechiæ, tam numeroso atque potenti exercitu, potentissimi atque arrogantissimi Senacherib obsesso?
2. Re. 18. Verum simul atq; manum suam tetendit omnipotens, mira faci-
2. Pa. 22. litate remedium dedit, exercitu omnino dissipato atq; contrito. Quis sibi persuaderet, vrbem bethuliam, tanto in periculo & discrimine positam, liberari posse ab exercitu copiosissimo superbi principis Holophernis? Facili tamen negotio salutem & liberta- H
tem vrbis Deus inuenit, magno cum dedecore superbi ducis, &
Iudith. 13 vitæ eius iactura, atque tyranni Nabuchodonosor qui eum miserat, extremis incommodis. Vide etiam quanto se in periculo
Hie. 26. constitutum conspexit Hieremias, quando ipsum sacerdotes occidere parabant, & quando ad principum petitionem iniquam, est missus in lacum horrendum & teterrimum. Ex quibus omnibus pijssimus Deus eum facile liberauit.

Exclamauerunt. Tribulatio discipulos clamare coegit, non est
Hie. 38. enim sulphureus puluis qui tanta vi atque velocitate globum
Hie. 40. emittat, faciatque eum in altum tendere, atq; calamitas velocis-
Simile. simo cursu exclamationem & orationem sursum emittit & impellit.

A pellit. Narrat Pomponius Mela de quodam fonte existente in Cyrenaica prouincia, eum per noctem feruescere, per diem autẽ ex radijs solis frigere: sic plane nos calamitatis nocte affecti, diuino calore feruescimus, in prosperis autem, quæ per diem designantur, frigescimus. Sicut magni pisces non nutriuntur in aquis fluuiorum dulcibus, sed in maris vndis salsis & amaris: pari ratione viri illustres virtute & præclari, educantur in amaritudine lachrymarum & calamitatum. Et sicut Stella per noctem ostendit claritatem suam, quæ per diem sole lucente abscondi-
B tur & offuscatur: sic in quibusdam prosperis succedentibus non enitet virtus, vbi vero tempestas atra ingruerit manifestatur & ostenditur. Quemadmodum in eodem igne aurum purificatur, & paleæ comburuntur, & vna eademque trituratione triticum expurgatur, & paleæ comminuuntur, & per eundem modum pretiosum vnguentum suauem effundit odorem, & cœnũ immundum emittit fœtorem: Sic eadẽ prorsus calamitate boni splendent & indicantur, impij autẽ fiũt deteriores & nequiores.

Pompo: Mela. *Similitu.* *Simile.* *Similitu.* *Simile.* *Similitu.*

Non certè agricolæ contemptim semen spargunt, sed antequã serant, terram subigunt & mouent, deinde frumenta mandãt: sic
C Deus vt verba sua fructũ faciant in cordibus hominum, tribulationibus & laboribus antea nos premit, vt fructui serendo paratiores reddamur. Lætemur igitur quoties tribulationibus conflictamur, paratur namq; terra in qua seminatum verbum Dei fructum reddat centuplum. Vnde D. Iac. omne gaudium existimate fratres, cum in varias tentationes incideritis. Vt enim segetem in agro, pluuias, rorẽ, glacies, pruinas, & tempestates, ferre necessarium est, antequam maturescat & fructum ferat: ita hominem fidelem intus & extrinsecus multa pati mala oportet, quibus exhaustis, tempore suo fructificet. Vnde idem Iac. ecce agri-
D cola patienter expectat fructus terræ. Sic etiam Pau. de Abrahã ait, quod longanimiter ferens, adeptus est repromissionem.

Simile. *Tribulationes læto vultu excipiamus.* *Iaco. 1.* *Simile.* *Iac. 5.*

Ascendit ad illos in nauim, & cessauit ventus. Quod tẽpestas cesset intrante se in nauiculã, significat quod cum ingreditur Christus per gratiam in animam, statim cessat tempestas peccati, atq; superbiæ & ambitionis. Item hinc colligas quod Christus sit vniuersalis omnium rerũ dominus, nõ sicut falsi dij cæcæ gentilitatis, quæ aliũ appellabat Deũ ventorum, aliũ maris, aliũ terræ, & inter ipsos erant bella propter iurisdictiones, cum alij plusquã alij vellent iurisdictionẽ extẽdere. Christus igitur apertè ostendit quod sit dominus terræ, maris, atq; ventorum, cũ omnia ipsi obediãt, & omnibus imperet, & in singulis miracula faciat.

Cũ ingreditur Christus in animã, statim cessat tẽpestas. *Varios habebat deos cæca gentilitas.*

Nota quod idem Marcus nobis narrat quandam aliam tem- E
Mar. 4. pestatem discipulorum ante hanc, sed erat Christus in nauicula super ceruical dormiens, & ideo cum haberent magistrum, nó ita territi sunt: nunc vero vult eos exercere, vt in maioribus positi laboribus, non terreantur, & ita iubet ipsos nauim ascendere, & ipse remanet solus in terra, præcipitq; tempestati vt excite-
Simile. tur in mari. Nec mirum, siquidem eos sibi pastores delegerat, & ideo paulatim exercet in laboribus. Se gerit instar insculptoris, qui postquam imaginē incidit aut insculpsit, eam vento & aeri exponit, ut si lignum findi debet, id potius faciat in officina, vbi F
rimæ facili negotio reparari poterunt, quæ non ita facilè repara-
Tentatio-nes permittit Deus. rentur si imago depicta esset & deaurata, atque in altari posita. Sic fragilitates discipulorum facilè poterant reparari quandiu in schola versabantur, non ita si iam positi essent in tabernaculo Ec-
Simile. clesiæ. Qui natandi artem docet, solet eum quem instruit, permittere aliquantulum in aqua submergi, vt ita deponat metum, cumque videt eum in angustia positum, subleuat ipsum, & animum addit: quæ omnia ideo præstat, vt quando magistrum non
Similitu. habeat, nequaquam timeat. Sic lanista se gerit cum discipulo, nam interdum etiam ipsum percutit, & monet vt diligenter sibi ca- G
ueat: quę omnia facit, vt in vero certamine nequaquā paueat, sed
Simile. diligenter sibi attendat ne interficiatur, aut feriatur. Sic auis docet pullos suos volitare, primum quidem vna ala, & parum, deinceps vero iam vtraque ala liquidum aerem percurrunt, & extra
Circunspecte viuamus: nidum volant. Discipuli quidem domini in maximis laboribus versaturi erant absente magistro, & ideo paulatim in his exercendi erant, vt tandem cum in cælum ascendisset magister, fortissimi essent & constantissimi: facit eos expertos & idoneos ad verum
Simile. & legitimum certamen, cumq; se occasio obtulerit. Sic se gerit etiam Tribunus militum, nempe ad milites exercendos solet in- H
terdum repente canere classicum, cum magis imparatos videt milites, vt ita experiatur diligentiam & animum cuiusq;, & quo-
Simus semper parati ad tētationes. modo singuli ad suas stationes confugient. Ita Christus modo sinit discipulos versari in his laboribus, & grauiores eos reddit quam priores: nam illic interdiu, hic vero noctu inuadit tempestas: illic parum durauit, hic vero per totam noctem fiuit laborā-
Mar. 4. tes in remigando: illic cum ipsis erat, hic vero absens: illic nó viderunt phantasma quo terrerentur, hic vero vident: deniq; grauiores præbet labores. Et nota quod quando arbitrabantur se magis in periculo versari, & cum vident phantasma, tunc propinquius erat ipsorum remedium. Sic videmus quod Petrus vidēs

Iesum,

A Iesum, se demersit in mare, & ibat natando ad ipsum, sed cum iam cæpisset mergi, adeo prope fuit remedium vt Christus manu eum apprehenderet, diceretq;, modicæ fidei, quare dubitasti? Noli igitur tu in laboribus diffidere aut animo cadere, quin potius quo magis te oppressum videris, magis confide de auxilio iam iam instāti, siquidem Deus ad illum vsq; articulum vult differre remedium, vt pluris illud facias & æstimes. Siuit Deus vt homines vtantur remedijs naturæ, & artis in his rebus infimis, cumq; intelligitur hæc non proficere, nec sufficere humanam di-

Matt. 14

Similitu.

B ligentiam, tunc interponit autoritatem suam & potentiam: sicut facere consueuerunt aliqui medici, vt scilicet nolint ad infirmum visitandum accedere, nisi prius maxime vrgeat infirmitas, vt ita eorum scientia & industria magis cognoscatur: imo interdum solum eunt, cum iam à reliquis medicis derelictus est infirmus. Sic etiam multi celebres aduocati, nolunt causæ alicuius patrocinium suscipere, nisi cum iam vident eam prope modum perijsse, & clientem iam fere causa cadere: tunc siquidem ipsi ostendunt quanta polleant eruditione, quantamq; habeant industriam ad causam ipsam instaurandam & recuperandam.

Simile.

Similitu.

C *Cessauit ventus.* Tempestates quidem seruorum Dei pulchrum sortiuntur & felicem finem. Vide enim quomodo Deum timuerint, qui in eadem naui cum Iona propheta erant. Vide etiam, angustia Niniuitarum quam felicem habuerit exitum, propterea quod ipsi Niniuitæ pœnitentiam egerunt, atque etiam Deū optimum maximum timuerunt.

Iona. 1.
Iona. 3.

SABBATHO POST CINERES.

CONCIO SECVNDA.

D

Præsentem semper habeamus Deum.

CVM *sero esset factum, erat nauis in medio mari, & Iesus solus in terra.* Marci. 6. Absentia quidem Christi causa fuit quod tantam tempestatem paterentur discipuli per totam noctem; & hæc etiam est causa nostrorum laborum spiritualium, non quod ipse semper præsens non existat etiam his quæ cogitamus, sed quia ita ipsum obliuiscimur, vt videatur nobis longissime abesse, & ea quæ facimus non considerare. O si consideraremus quod semper contuetur Deus nostras cogitationes, quam circunspectius viueremus! sed tamen

Consideremus quod Deus semper nos intuetur.

hoc obliuiscimur, & propterea in tot absurda incidimus. Iustū E
Obliuiscitur Deus obliuiscentem se. sane iudicium Dei est, vt quoniam Deum fingūt obliuiscentem & procul stantem, itē surdum, & cæcum, & mutum, etiam ipsos deserat ac si cæcus & surdus esset. Quod significauit Apost. cum ait, & sicut non probauerunt Deū habere in notitia, tradidit il-
Roman:1. los Deus in reprobum sensum, vt faciāt ea quæ nō conueniunt, repletos omni iniquitate & malitia, fornicatione, auaritia, nequitia, plenos inuidia, homicidijs, contentione, malignitate, susurrones, detractores, Deo odibiles, contumeliosos, superbos, ela-
Multa sequūtur incommoda quod Deū nō habeamus præsentem. tos, inuentores malorum, parentibus non obedientes, absq; fædere, sine misericordia. Annon hæc tibi omnia videntur vndæ, procellæ ac tempestates animæ ac conscientiæ quæ Deum habet absentem? Quod senes illi ante oculos suos Deum non habuerint, tria incurrerunt incommoda, nam vt ait textus, euerterunt sensum suum. item declinauerunt oculos suos vt nō viderēt cælum: & deniq; non recordabantur iudiciorum iustorū: videigitur in quanta caderent præcipitia, qui tātā haberēt cæcitatē. Nō
Danie.13. equidē tot mala committeremus, si Deum semper nobis præsentē cōtueremur. Quis enim est tā perfrictæ frontis latro, qui ante
Simile. iudicē auderet furari & deprædari? Quare cōsiliū Apost. amplectamur, qui ait, siue vigilemus, siue dormiamus, simul cū illo vi- G
1.Thes:5. uamus, id est Iesu Christo: consideremusq; semper nobis adesse præsentem. Hoc quidem Dauid considerabat cū diceret, & om-
Psal. 118. nes viæ meæ in conspectu tuo. Ideo Deus adest nobis, vt circum specte viuamus. Hoc percontabatur Iob à Dño cū diceret, qua
Iob. 7. re me posuisti cōtrariū tibi, id est corā te? Quasi diceret nō hoc sine causa factū est, quin potius vt circunspecte viuam, neq; me in peccata præcipitem, idcirco enim semper es coram me.

D. Bern. Itaq; in omni loco & angulo semper Deum præsentem habeamus, vt ait Ber. & non audeas corā illo facere, quod me præsente H
Cant.2. nō auderes. Ipse enim stat post parietē nostrū, respiciēs per fenestras, prospiciēs per cācellos. Quid est autem post parietē stare, & per cācellos prospicere, nisi ita alios videre, vt ipse tamē qui vi-
Simile. det, ab illis minime videatur? Hoc autem modo videt ille, qui peccata nostra per prophetam Isaiam improperans ait, ego ta-
Isa. 57. cens, & quasi non videns, & mei oblita es. Sed is tamen quem putamus non videre, alibi etiam ait, & faciebatis malum in ocu
Isa. 65 lis meis: & ego sum iudex & testis dicit Dominus. Quare in ope
Hier. 29. ribus & cogitationibus nostris existimemus Deū nobis esse præsentem, & demus operam nequid indignum oculis tantæ maiestatis præstemus: neue qui rationales a deo cōditi sumus, pudo

re &

A re & verecundia ab elephantibus superari videamur. De his autem scriptũ est, ꝙ cũ prolis propagationi dant operã, conspectus hominũ fugiãt, & forte interuenientẽ occidãt. Inter varia moralis Philosophiæ documẽta, nõ postremũ obtinet locũ quod Seneca tradit his verbis, aliquis vir bonus nobis eligẽdus est, ac semper ante oculos habendus, vt sic tãquã illo præsente viuamus, & omnia tãquã illo vidẽte faciamus. Hoc mi lucili, Epicurꝰ pręcepit, custodẽ nobis & pędagogũ dedit, nec immerito, magna pars peccatorũ tollitur, si peccaturis testis assistat. Quẽ habeat animꝰ
B quẽ vereatur, cuius authoritate etiã secretũ suũ sanctius faciat. ô felicẽ illũ, addit Seneca, qui nõ actus tãtũ, sed etiã cogitatus emẽdat! ô felicẽ qui sic quẽ vereri potest, vt ad memoriã quoq; eiꝰ se cõponat atq; ordinet! qui sic quẽ vereri potest, cito erit ipse verẽdus Elige itaq; Catonẽ; si hic videtur tibi nimis rigidus, elige remissioris animi virũ, lælũ: elige eũ, cuius tibi placuit & vita & oratio, & ipsius animũ ante ferẽs, & vultũ illum semper tibi ostẽde vel custodem, vel exẽplum. Opus est inquã aliquo, ad quẽ mores nostri se ipsi erigant, aliter ad regulam, praua non diriges. Hactenus ille. Sed tamẽ quanto præstantior est regula, Christus
C Dñs ante oculos nostros positus, & intra nauiculã conclusus mẽtis nostræ, ne in ipsa excitentur tempestates nos excæcantes, atque in profundum vitiorum gurgitem dilabamur?

Elephas vere cũdꝰ.

Seneca ad Luci.

Epicur.

Repræsentemus nobis aliquẽ virũ grauẽ qui videat quæ facimus.

Componamus cogitationes nostras & opera, quã doquidẽ nos Deus intuetur.

Quod nostræ prauitatis causa sit, quod fingamus Deũ longe à nobis esse, aperte propheta testatur dicẽs, nõ est Deus in cõspectu eius, inclinatæ sũt viæ illius in omni tẽpore. Vnde videmus ꝙ seruus ille malus, vt ait Matt. dicebat, morã facit Dñs meꝰ venire & ita multa absurda cõmittebat propter huiusmodi cõsideratione. Nescio plane quo fundamento nitantur homines qui existimant eorum scelera, Deo esse abscondita, si quidẽ Hie. ait, cælũ
D & terrã ego impleo. Nõ possum mihi persuadere quod quamuis mali sint, sibi in animum inducãt Deũ sua non videre. Veruntamen est dæmõ vsq; adeo astutus pictor, vt illis depingat Deũ lõgissime absentẽ, neq; eorũ scelera vidẽtẽ: dicitq; illud Pro. Venite inebriemur vberibus, & fruamur cupitis amplexibus, donec illucescat dies, non est enim vir in domo sua, abijt via longissima: sacculum pecuniæ secum tulit. Ita vult fallere dæmon malos dicens quod peregre abest, & quod multam tulit pecuniam ad negotiandum: sic igitur malus consilium dæmonis sequitur. Et vt ait sapiens, quasi bos ductus ad victimã, & quasi agnus lasciuiẽs, & ignorãs quod ad vincula stultꝰ trahatur, donec transfigat sagitta iecur eius, vel si auis festinet ad laqueum, & nescit quod

Psal. 9.
Mat. 24.
Hiere. 23.
Prouer. 7.
Astutia Dæmonis.
Similia.
Proue. 7.
Simile.

quod de periculo animæ illius agitur. Quod cum improbi ho- E
Isa. 59. mines non aduertant, longiſsime illum putantes abeſſe, ſine vllo timoris fræno in omnia ſcelera prolabuntur. Quod aperte Dominus per Iſa. ſignificauit cum ait, in multitudine viæ tuæ laboraſti: ſubditq; huius pertinaciæ cauſam dicens, quia ego tacens, & quaſi non videns ait: quia cum clariſsime omnia videat, ab improbis tamen quaſi non videns contemnitur. Hoc igitur timore ſublato, quid ſupereſt niſi vt effrænata mente homines in omnia flagitiorum genera, cupiditate ſtimulante, & nullo fræno prohibente rapiantur? Quid ergo iam efficacius peccata F noſtra deſtruere poteſt & debet, quam Dei perpetua nobiſcum præſentia? Quæ etenim vxor quæſo coram oculis viri adulteriũ committere audeat? quæ anima Chriſto præſente adulterium cum fœdiſsimo dæmone vel cogitare non erubeſcat?

Mali ſibi perſuadet quod à deo non videantur.

Simile.

Labores Deus moderatos dat.

ERant diſcipuli intra nauiculam fatigati præ tempeſtate & remigatione totius noctis, dicitq; Euangelium quod vidit eos Chriſtus laborantes in remigando. Vnde colligas quod Deus pō- G deret & contempletur labores noſtros, ne excedāt vires noſtras, & oneri ſuccumbamus. Cum medicus iubet alicui debili venam ſecari, iubet etiam vt non excedatur in ſanguinis emiſsione: ſic vtiq; ſcito labores immiſſos nobis eſſe inſtar ſanguinis emiſsionis, & ita Deus vult haberi rationem ſubiecti. Vnde videmus quod etſi patientiſsimus eſſet Iob, nihilominus tamen præcepit Deus dæmoni chirurgo ne nimium ſanguinē funderet, cum ait: extende paululum manum tuam, & ita ſe viribus accommodauit: ſic Baptiſta tētatus eſt tanquam ſanguinis emiſsione, de monarchia & dignitate Meſsiæ. Abraham etiam qui robuſtus eſt, H magnam paſſus eſt ſanguinis emiſsionem, cum ſibi dictum eſt vt ſacrificaret filium proprijs manibus. Item robuſtiſsimæ omnium matri ſuæ vt magis mereretur, conceſsit vt videret mortē vnigeniti ſui. Itaq; diſtribuit Deus labores pro ratione viriũ vniuſcuiuſq;, imo minus dare ſolet. Vnde Apoſ. ait, fidelis Deus qui non patietur vos tentari ſupra id quod poteſtis, ſed faciet etiā cũ tentatione prouētũ, vt poſsitis ſuſtinere. Vnde colligas quam puſillanimes ſimus, ſi quidem ex rebus nullius momenti & tentationibus ac laboribus leuibus ita triſtamur & conquerimur, ac ſi laminis candentibus totum corpus noſtrum vreretur: vel ſi totam familiam, cum coniuge, & liberis, boniſque omnibus amitte-

Ponderat Deus noſtros labores vt præmietur ipſos.
Simile.
Labores Deus immittit pro ratione virium.
Iob. 1.
Ioan. 1.
Gene. 22.
Ioan. 19.
1. Cor. 10
Modicā habemus nos patientiam in laboribus.

A amitteremus, aut nos ipsos barbari captiuos ducerent. Cæterū intellige quod sicut rubo tantam Deus virtutem dedit, vt arderet & non combureretur, sic vtiq; tecum se gerit Deus in laboribus, vel augendo tibi vires vt sustineas, vel minuendo labores, vt possis eos tolerare, Sic ergo cum his discipulis se gerit modo, contemplatus eorū labores in remigando. Hoc voluit significare Dauid cū ait, nō relinquet Dominus virgam peccatorum super sortē iustorum: subditq; causam dicēs, vt non extendant iusti ad iniquitatem manus suas. Non est Deus instar pharaonis, qui præcipiebat ne darentur paleæ hebræis ad lateres decoquen-
B dos, sed vt ipsi colligerent, & nihilominus opus idem absolutum darent.

Exod. 3. *Psal. 114.* *Dissimile* *Exod. 5.*

Noli cadere animo in laboribus, siquidem qui mare cohibet ne terram inundet, etiam poterit cum te semper contueatur, efficere ne labores cōtra te præualeant. Hoc voluit significare Iob dicens, circundedi illud terminis meis, & dixi vsq; huc venies, & non procedes amplius, & hic confringes tumentes fluctus tuos. Queritur Deus apud Hier. quod tācito laboribus succumbamus & parum in Domino confidamus, dicitq; quorsum non confiditis in nomine meo, qui posui arenam terminum mari, præceptū
C sempiternum quod non præteribit, & intumescent fluctus eius, & non trāsibunt illud: populo autē huic factum est cor incredulum & exasperans. Sic solet Deus, ait Aug. cohibere labores ne vires nostras excedant, neque nos opprimant. Sic videmus quod nos vrget dolor in aliqua infirmitate, statim alleuationē aliquam sentimus: siquidem cum Deus nos contueatur, manū suam remittit. Quæ cum ita sint, patienter sustineamus labores & alacri vultu, atq; si opus fuerit, ipsis obuiā procedamus siquidem quamuis putent de nobis victoriam obtenturos, nobis tamen victas porrigent manus. In cuius rei figuram, cum leo ir-
D rueret in Samsonem vt eum interficeret, occurrit ipsi Samson virili animo leonem interfecit, ac postmodum manducauit de suauissimo melle in ore illius genito. Inuoca igitur Deum vt tibi faueat, Propterea enim te contuetur vt ad ipsum clames, sicut constat ex hodierno Euangelio. Vnde Dauid ait, tu laborem & dolorem consideras.

Hiere. 5. *Prouer. 8.* *Iob. 38.* *Hiere. 5.* *D. Aug.* *Simile.* *Occurrit Deus in maioribus necessitatibus nostris.* *Iudit. 14.*

Quod Christus ex litore ipso contueatur nos in mari remigantes, ideo est, ne labores & calamitates ita nos vrgeant, vt ad euadendum, debeamus Deum offendere. Longe aliter se habent in eisdemmet laboribus, boni ac mali: siquidem mali ita ipsos labores accipiunt impatienter, vt sibi videatur quod compellantur

Psalm. 9. *Dissimile*

tur aliquid contra Deum agere: sed tamen serui Dei, etsi eosdē E
patiantur labores, non tamē potest dæmō hoc persuadere, quin
potius semper sperāt quod Deus qui ipsos agonizātes cōtēplāt
eorū labores cōpēsabit, & grauiores nō addet quā pro viribus.
Orig. in Genes. Hoc significatū habemus in Gene. iuxta Orige. cū agitur de fame
quā patiebātur Aegyptij, & quā patiebant hebræi in terra Cha
naā si quidē etsi vtriq; famē paterētur, tamē diuersa ratione hi
Gene. 41. atq; illi se habebāt. De fame siquidē Aegypti dicitur, nā & illos
oppresserat fames, & quod hæc fames quotidie cresceret: cum
Gene. 42. autē de fame hebræorum agitur, dicit dumtaxat, erat autem fa F
mes in terrra Chanaam. vtriq; ergo famē patiebantur, sed Ae-
gyptij erant magis oppressi, id est pusillanimes erant tāquā ma-
li, & minus in Domino confidebant, atq; idcirco plus à labori-
Psal. 124. bus opprimebantur. Quāuis igitur verum sit quod iusti labores
multos patiuntur, nihilominus tamen cum in Domino confi-
dāt, ipse dat eis vires, vt non extēdāt ad iniquitatem manus suas
nec solū eos fouet ne ipsum offendāt, verū etiā tātū præbet auxi
2. Cor. 11. liū vt hilari vultu labores sustineāt. Sic enim in laboribus lætaba
tur Apos. cū diceret, in labore & ærumna, in vigilijs multis, in
fame & siti, in frigore & nuditate: vnde igitur boni occasionem G
Orige. sumunt lætitiæ, mali accipiunt occasionē tristitiæ & ruinæ suæ.
Gene. 12. Idem etiam obseruat Orige. circa illam famē quæ fuit tempore
Abrahæ, cum enim posset scriptura dicere, descēdit Abraham in
Aegyptum, quia inualuerat fames super eū; ait tamē, inualue-
rat fames super terrā. Nullus igitur debet sibi persuadere quod
patiatur Deus labores ipsos eo deuenire, vt cogātur offendere
Excusationes malorū non admittit de⁹ Deum: Vnde colligas falsas esse quorundam excusationes in
furtis, vel malis contractibus cum dicunt necessitatem eos
compellere, tum etiam malarum mulierum, quæ dicunt neces
sitate compulsas in vitium carnis lapsas esse: non enim tantam H
habent vim labores vt id faciant, quin nec poterunt tibi au-
ferre diuina obsequia. Sic enim carceres non potuerunt ita cō-
primere Baptistam, quin ad Christum mitteret discipulos.
Exemplū Neque Paulum vincula ita constrinxerunt, quin per vniuer-
sum terrarum orbem epistolas suas doctissimas mitteret.
Exemplū Hoc proprium est eorum, qui vere & ex animo seruiunt Deo
nullis afflictionibus deterreri, ne ea dicant & faciant, & tra-
ctent, quæ ad gloriam Dei pertineant: siquidem propterea
eos semper contuetur Deus remigantes, quod maximo nobis
solatio esse debet.

Hoc etiā ipsum quibusdā similitudinibus manifestari potest:
nam si

A nam sicut curæ est infectori non diutius lanam relinquere vel pannum in aheno, quã satis sit ad colorem imbibendum & concipiendũ: & pharmacopolæ ne diutius decoquatur medicamentum, quã certus quidam gradus, perfectioq; postulet, qui & sæpissime illud voluit & reuoluit, experiturq; nũ debita contemperatione, suisq; numeris omnibus absolutum sit, tuncq; statim illud ab igne submouet: & deniq mulier non diutius panes in clibano deserit, quã satis esse videat vt coquãtur, illosq; sæpe & sæpius digito tentat, nũ cõcocti probe sint: ita profecto firmissi B me credere quisq; debet, magnæ Deo optimo maximo curæ esse, ne nos labores diuexẽt atq; discruciẽt vltra quã sustinere possimus, & vltra quam saluti nostræ videat expedire: si quidem nõ est infector qui tantã de lana solicitudinẽ gerat, nec pharmacopola qui ita solicitus sit de compositione & decoctione pharmaci: nec mulier quæ tã anxia sit de panis cõcoctione, sicut De⁹ nostrę salutis solicitus est, ne scilicet nimia remigatione opprimamur. Sic videmus quod dura illa seruitus Babylonis hebręorum nõ potuit ipsos in obliuionẽ Dei adducere, imo potius patienter propter Deũ eã captiuitatẽ sustinebãt, & tametsi pauperes C essent, pinguẽ eleemosynã curarũt, quã mitterẽt sacerdotibus in Hierusalem, vt habetur Baruch 1. & eã offerrẽt, simulq; hãc epistolã miserũt dicentes; ecce misimus vobis pecunias, de quibus emite holocaustomata, & th⁹, & facite mãna, & offerte pro peccato ad gloriam Dñi Dei nostri, & orate pro vita Nabuchodonosor regis babylonis, & pro vita Balthasar filij eius, vt sint dies eorũ sicut dies cæli super terrã, & vt det Dñs virtutẽ nobis, & illuminet oculos nostros, vt viuamus sub vmbra Nabuchodonosor regis Babylonis, & sub vmbra Balthasar filij eius & seruiamus eis multis diebus, & inueniamus gratiã in conspectu eorũ. Vide quã D libenter captiuitatem sustinerẽt, vt oblationes pro dominis suis qui eos captiuos habebant, offerrent, & cognoscebãt quod iuste in captiuitate detinerentur, siquidem dicebant, & pro nobis ipsis orate ad Dominum Deum nostrum, quia peccauimus Dño Deo nostro. Hæc omnia proueniebãt, quod Deus præsens adesset eorũ laboribus, & ipsis cõpateretur, atq; labores temperaret vt possent eos sustinere ne ipsum offenderẽt. Idẽ etiã præstabit cũ vnoquoq; nostrũ si velimus nos rite disponere, & labores dabit pro ratione viriũ. Siquidẽ peritus frænorũ artifex, iuxta cuiusq; eq naturam & ingeniũ, frænũ ipsum cõficit, siue leue siue acre: ita clementissimus pater nouit quo qsq; egeat fræno, quibus opus habeat afflictionib⁹ & ærũnis, vt tandẽ resipiscat, & ad

Similia:

Magna curæ est Deo ne laboribus penitus opprimamur

Exemplũ

Baruch. 1.

Hilari vultu excipiamus labores à deo immissos.

Oremus pro persecutoribus nostris.

Simile

& ad meliorem redeat frugem, id circo enim contuetur laboran E
tes in remigando.

Contradictiones multas patitur virtus.

Labores suscipiēdi vt possimus tandē Deo frui. HVnc laborem discipulorum dicit sanctum Euangelium causari eo quod ventus esset ipsis contrarius. Tota quidem vita Christiani esse debet labor & remigatio ad virtutes acquirendas, & vt perueniat ad portum salutis & perfectionis culmen. In F qua quidem re sibi persuasum habere debet non defutura impedimenta & contradictiones, ventosq; contrarios, cōtra quos semper remigare debet: siquidem non modo inueniuntur qui viam virtutis impediant, sed etiam multi sunt qui viam perditio
3. Reg. 22. nis patefaciant, sicut faciebāt quadraginta illi Prophetæ, Achab regi suo. Si virtutem sequeris, mirantur quasi nouum aliquid &
Psal. 136. inauditum. Si aliquid fiat mali, sunt multi qui id defendant: vastantibus quidē Chaldæis Hierosolymam, Idumæi incitabant illos, & dicebant illis, quidem, exinanite, exinanite vsque ad fundamentum in ea. Mundus si ab eo deficias, si mores eius non sectaris, si illius leges & præscripta contēnas, inclamat protinus, G accusat, persequitur. Non debemus id curare, sed prosequamur bona cæpta. Cur enim mundi vocibus fidem adhibere, aut ab instituto pietatis cursu reuocari debeamus? annō eius teterrima
Ioan. 18. vox fuit, non hunc, sed Barrabam? Has ergo voces omnes velut
Simile. Syrenum cantus, surda aure transire debemus. Annon videtis generosum canem, cū in viam pergentem, catelli hinc & inde ob latrantes, & morsu minantes insequuntur. quomodo is contra nec obluctatur, nec oblatrat, nec aspicere eos quidem digne
Simile. tur? Quam ergo magnanimitatem irrationale animal præstat, hanc & ratio, & fides, & pondus diuinæ autoritatis, non præstabit, quod voces illas damnat? officium mundi est eos insectari, H qui non probant quod ipse facit. Quemadmodum vinolenti homines facere solent, qui iniuriæ loco ducunt, si in compotationi
1. Reg. 17. bus suis à vino abstinere velis, antiquum est in orbe hoc vitium. Audiens enim Dauid Goliath blasphemasse, ibat vt honorem Dei propugnaret, quod videns Eliab frater eius, arguebat eum
2. Reg. 6. & dicebat: quare venisti, & quare dereliquisti pauculas oues illas in deserto? Ego noui superbiam tuam, & nequitiam cordis
1. Esd. 4. tui. Eodem modo Michol Dauidem deludebat ante arcam Domini saltantem Tū 1. Esdræ scribitur. Quod populus terræ impediebat populū Iudæ in edificādo, quia moris est populi terreni,

Mali carpunt bona & reprehendunt.

Detractores flocci pendamus

iustorum

A iustorum omnes conatus impedire. Sic videmus quod propheta Amos cum mādaret illi Deus vt prædicaret populo deuastationem propter eorum peccata immittendam, & captiuitatē Syriæ, executioni mandans hoc propheta, statim inuenit qui ipsi contradiceret, sicq; venit ad eum sacerdos Amasias, dixitque: qui vides gradere, fuge in terram Iudæ, & comede ibi panē, & prophetabis ibi, & in Bethel non adijcies vltra vt prophetes, & cum vellet id facere, grauissime verberatus est ab Amasia, & ab ozia filio qui sequebatur vestigia patris pessimi fuit morte affe- B ctus & semiuiuus se cōtulit sanctus propheta ad patriam vt ibi moreretur, sicut inuenietur in tertio prologo eiusdem vatis. Neq; hoc est nouum sustinere bonos cōtradictiones in bonis operibus. Vnde Apos. conquerebatur dicens Timotheo discipulo: Alexander Aerarius multa mala mihi ostendit, reddet illi Dominus secundum opera eius, quem & tu deuita, valde enim resistit verbis nostris. Cum Magdalena effudisset pretiosum vnguentum super Christum, statim fuit qui murmuraret de tā bono opere, dixitq; vt scribit Matt. vt quid perditio hæc?

Amos. 7. *Amasias.* *Ozias.* *Pro.* 3. *in Pro. Amos.* 2. *Timo.* 4. *Matt.* 26.

Non solum iter virtutis habet contradictiones & difficulta- C tes ex parte malorum, qui curant virtutem impedire, sed etiam ipsa virtus est difficilis, & difficulter eā prosequimur. Non debemus nobis persuadere nos sine laboribus Dei obsequia præstituros, siquidem videmus noluisse dauidem offerre sacrificiū Deo, quin prius locum vbi offerret emeret, & boues sacrificandos, & ligna quibus sacrificarentur, etsi gratis ei daret Iebusæus, vt habetur 2. Reg. vt intelligeremus quod quanto carius hæc compararemus, tanto plenius fierent. Hoc etiam significauit Apos. Scribens Corinthijs, cum ait, vnusquisq; propriam mercedem recipiet secundum suum laborem. Et Philip. ait, vobis donatum est D pro Christo non solum vt in eum credatis, sed vt etiam pro illo patiamini. Ostendit Deus Hebræis vt habetur in lib. Num. in ingressu terrę promissionis, terribiles gigantes, vt intelligeremus difficultates & ventos contrarios qui se offerūt in acquisitione virtutis, & in superandis vitijs atq; fugandis, vt tandem perueniamus ad veram promissionis terram, id est ad cœlum Etsi enim aliud non esset nisi labor quem secum trahit noua virtutis exercitatio, est sane difficilis toleratu: siquidem initio solet virtus esse difficilis & quodammodo inuincibilis Vnde in sacra scriptura virtutes dicuntur ornamenta & vestimenta; in Prouer. enim dicitur fortitudo & decor indumentum eius. Et alibi dicitur, stragulatā vestem fecit sibi: hæc est virtus charitatis,

Exemplū *2. Re. vlt.* *1. Cor.* 3. *Phili.* 1. *Num.* 13. *Virtus habet contradictiones.* *Simile.* *Proue.* 32.

quę vestis multas habet fimbrias, siqdē nullus in hac vita habet E
continuatā charitatē, quādoquidē saltē quādo dormit nō amat
Ioann.19. Solus Christus habuit continuatam, & ita eius vestis erat incon-
Simile. sutilis, vt scribit Ioannes. Virtus quando incipit exerceri, est ve-
luti vestis noua, quæ initio molestare solet, & corpus premere:
Thorax quidem, caligæ, tunica, & calcei, initio solent molestiā
exhibere, at paulo post, quia pannus ipse porrigitur & coriū, tū
Virtutes si exerceantur, faciliores reddūtur. etiam fimbriæ egregie disponuntur, facile vestes ipsæ quæ initio
nos comprimebant, tolerantur: sic vtiq; virtutes se habent, nam
postquam eas exercuimus sæpe, & ad exercitationem assi- F
duam reuocauimus, facili quidem negotio ad vsum rediguntur & applicantur, quæ tamen initio intractabiles videbantur,
vixq; posse vnquam ad exercitationem & frequentationem traduci & reuocari.

SABBATHO POST CINERES.

CONCIO TERTIA.

CVm esset sero factum, erat nauis &c. Marci. 6. Mat. 14. G
Post miraculum panum cum vellent Christum regem facere, fugit humanos honores, & ad orandum
Oratio securus portus: accessit, vt nobis exemplum daret, quod huc debeamus accedere in prosperis & aduersis tam spiritualibus quam
corporalibus. Ante passionem orauit Christus in horto: & an-
Dignitates humanas fugiamus. tequam ad cælos ascenderet, orauit, dicens, clarifica me pater.
Fugit dominia, qui est omnium Dominus, & nos inhiamus mūdanis dignitatibus, cum tamen nequaquam simus ad eas idonei.
Dominium quidem omnium proprie est Dei, Dominium autem
Genes. 1. quod venit homini, vt habetur in Gen. est super animalia. H

Discipuli quidem in conuiuio maximam ceperunt delectatio
Non est securitas in hac vita. nem, nunc vero oritur ipsis hæc tempestas: sic sunt mutationes
rerum mundanarū, cum enim tibi aliquid prosperum succedit,
iam debes te statim præparare ad rem aduersam tolerandam: si-
3.Reg.19 mulatq; inuitauit Deus Eliam ad panem & aquam, statim di-
Ecclo.9. xit ei: surge, quasi dicat, non existimes quod otiosus panē come
2.Cor.12. dere debeas, longa restat via. postquam Apos. raptus est vsque
ad tertium cælum, vide quot ei contigerint labores, nam heri in
cælo, & hodie in sporta.

Cum sero esset. Miraculum panum præstiterat, & post retrahi-
1.Tim.1. tur ad orandum vt gratias ageret patri, vt etiam nos si aliquid
boni

A boni prestiterimus, dicamus: soli Deo honor & gloria. Itē te decet laus & honor Domine. Quando aliquid boni facimus, statim solent accidere vanæ presumptiones, tanquam importunæ aues ad sacrificium, vnde oportet eas abigere baculo orationis, sicut faciebat Abraham. *Genes, 15.*

Erat nauis in medio mari. Quod omnes parum de Deo & cælestibus rebus gustent, inde fit vt homines velint alijs imperare. Arbores quidem frugiferæ noluerunt regnare super alias arbores, nisi rubus inutilis. Non est hoc tempus honorum conciliandorum & delectationum, sed tantum debemus subire nauem pęnitentiæ donec veram victoriam comparauerimus. Iudas Mach. inhibebat militibus suis ne aliquod acciperent spolium, donec victoriam reportassent omnino: cum igitur militia sit vita hominis super terram, delectationes hic missas faciamus & honores, vt in cælo percipere mereamur. Obtulit se Christus libenti animo opprobrijs & morti, & tamen fugit dignitatem regiam vbi erant delectationes. *Iudicū. 9.* B *1. Ma. 4.* *Iob. 7.* *Ioann. 6.*

Cum vidisset eos laborantes. Contuebatur eos Christus cum tempestatem patiebantur. Quando equites amatores confligunt hasta, & vident suas quas amant mulieres contuentes, solent vehemētius pugnare: sic tu acriter pugna, quoniā Deus te contuetur in quo ostēditur quod aliquid præclarum facias, si quidē rex nō solet ad vilia quæq; se demittere. Videre nāq; hominē contra tētationes pugnantem, spectaculum sane est diuinum. *Similitu.* C *Viriliter contra tētationes decerta, si quidē Deus te cōtuetur.*

Et circa quartā vigiliam noctis. Durauit tempestas vsq; ad quartā noctis vigiliā, & ita semper Deus eos protexerat, vt intelligas ꝙ ita nos Deus ad pęnitētiam expectat in prima, & secūda, & tertia vigilia, id est vno anno & alio, rursus & alio, non permittendo vt pereamus aliqua repentina morte, sed expectat nos vt emendemur. Agnoscamus ergo tantam Dei misericordiam, & ipsum inuocemus sicut Petrus cum submergebatur. Vnde psal. iute sperauerunt patres nostri, sperauerunt, & liberasti eos. *Expectat nos Deus ad pænitētiam.* D *Matt. 14.* *Psal. 21.*

Mortis consideratio quam sit vtilis.

NAuicula quidē hæc notat pœnitentiā, siquidem vt nauis defert homines per mare ad desideratū portū, sic per pœnitētiā tādē nauigātes in hoc mūdo tēdūt ad cęlū. Porro illa inter cęteras res maxime homines incitat ad pænitētiā, vidēlicet assidua mortis consideratio. Vidisti aliquando ardeliones pueros vel voraces, ingredientes in hortum vt fructus furentur, statimq; dili- *Per pænitētiæ viā itur ad cælum.* *Simile.*

gen tiores in arbores conscendunt & fructus colligunt, implentes manicas, & caligas, ac sinum suum & pectus: qui autem ascendere non potuere clamant & petunt sibi de fructibus aliquid impartiri, illi vero surdã exhibent aurẽ, & tantũ comedũt, & cõgerunt; accedit olitor repente ad clamores, & qui magis vacui sunt fructibus, agilius se in pedes conijciũt, qui vero onusti, intercluduntur, & fructibus spoliãtur, cędũturq; verberibus, ac propemodũ nudi dimittũtur. Sic vtiq; accidit in mundo, nã est instar horti, habetq; multas arbores dignitatũ, honorũ, & diuitiarũ: qui diligẽtiores sunt, conscendunt in huiusmodi arbores, & cupidiores, atq; singulos peruadũt ramos, neq; sua vnquã sorte cõtẽti sunt, sed quisq; ad altiora spirat: qui ascẽdere nõ possunt, clamãt & petũt aliquid sibi impartiri videlicet pauperes; illi tamẽ surdi redduntur, nec quicquam largiuntur, sua tantũ quęrẽtes, nõ quæ Iesu Christi vt ait Pau: Ipsi se ingurgitant, & sibi tantũ congerũt; accedit olitor id est mors, atq; omnia illis eripit & nudos relinquit, cæditq; verberibus timoris, tristitiæ, solicitudinis, quæ multa illis tũc cõtingũt, cũ remorsu cõsciẽtiæ. De Catholico rege Ferdinãdo, de quo nulla vnquã cõticescet ætas, fertur quod dixerit iã ferme moriẽs: vtinã frater aliquis laicus fuissem in angulo monasterij, nũc enim nõ tã strictã essẽ redditurus rationẽ regnorũ & dominiorũ! Si igitur rex tã Catholic⁹ ita sentiebat, & tã virtutis studiosus, quid putas dicturus est vir impi⁹, in hora mortis? Vide quã rigide puniat Deus cũ irascitur, si quidẽ Moysi præcepit in mõtẽ quẽdam ascẽdere, vt inde videret terrã promissionis, vt habetur in Num. dixitq; ei, Morieris tu sicut & Aarõ, quia offendistis me in deserto sin, incõtradictione multitudinis, nec sanctificare me voluistis corã ea super aquas. Hoc factũ fuit, quoniã præcipiẽte ei Dño vt ad Petram loqueretur vt aquã eis præberet, ipse tamen virga percusserit eam vt habetur in Num. neq; videbatur cõfidere Moyses quod sufficeret tãtum loqui ad Petrã, & ideo voluit etiã virga percutere. Si igitur tam sanctus vir, pro re iudicio hominũ exigua, qui tãta mirabilia fecerat, ꝓ parua hac cõstãtia in quã semel lapsus est, ita punit⁹ fuit quomodo potes tu vitã securã ducere, qui tot cõmisisti scelera, & pœnitentiam nullã agis? in quo confidis? præcipiebatur in leuitico, his qui possessiones & hæreditates emebant, vt in anno Iubilæi eas suo primo Domino restituerent, & ita quo vicinior erat annus Iubilæi qui ad quinquagesimũ quemq; annum euenire solebat, tanto vilius emebatur ipsa hæreditas: sic igitur nos gerere deberemus semper circa hæc mundana, vt

Qui nimis adhærent dignitatibus humanis periclitantur.

Ambitiosi nunquã dicunt sufficit.

Philip. 2.

Auaros quomodo intercipiet mors.

Exẽplum Ferdinandi regis Catholici.

Num. 27

Num. 20.

Timeam⁹ Deũ, ne ipsum offendamus.

Leui. 25.

Parui pendemus mundana, habita cõsideratione mortis,

scilicet

A ſcilicet tanto vilius ea æſtimaremus, quanto magis inſtat mors tanquam annus Iubilæi, in quo ſuis heris reſtituūtur omnia, corpus quidem terræ, diuitiæ mundo, ſpiritus Deo. Veruntamē hāc inuenio differentiam, quod illic omnes ſcirent quā vicinus eſſet annus Iubilæi, atq; ita pretia creſcebāt vel minuebātur; at vero cū tu neſcias quādo te inopinata mors inuadat, quorſum tam carô emis hæc mundana? Certe ſi annus Iubilæi eſſet incertus, & tā quā motus aquæ factus ab Angelo in piſcina, non eſſet qui vel nummum largiri vellet pro hæreditatibus emendis, cur igitur B tu tam caro vis emere in tanta rerum incertitudine, tantoſq; labores & pericula vis ſubire? ô quam ſecurus eſſes mortis hora, ſi tāquā altutus piſcis, in tempeſtate mundi huius, te in profundo collocares huiuſce conſiderationis! ſicut facere ſolent magni piſces tempeſtatis tempore ſe in profundo collocantes, item in diluuijs, ſe etiam in magnis fluminibus ponentes. Attenta quidem mortis conſideratio, ad hæc omnia longe vtiliſsima eſt. Magnū quidem eſt Dei artificium, magnaq; bonitas, vt ex ipſa culpa remediū culpæ educat. Per peccatum intrauit mors, vt ait Apoſ. & mortis mentione deſtruitur peccatū, atq; venitur ad pœ C nitentiā. Tum etiam in remedium huiuſce rei fecit Deus vt corpus noſtrum eſſet tanquam Caluaria mortuorum: ſi quidem in ventriculo noſtro quotidie ſepeliūtur corpora animalium mortuorū, auiū, piſcium, arietum, & aliorum multorum. Cum igitur cæmiterium ſimus nos ipſi tot corporū mortuorū, magnæ eſt dementiæ mortem obliuiſci. Petiuit Dauid ab Achimelech ſacerdote dicens: ſi habes hic ad manum haſtā aut gladium, da mihi, Et dixit ſtatim ei, ecce hic gladius Goliath, quem percuſsiſti in valle terebinthi. Dixit Dauid, non eſt alter huic ſimilis, da mihi eum. Nota igitur ꝙ Dauid noluit arma Saulis vt pugnaret D cōtra Goliath, & tamē voluit arma Goliath vt ſe defēderet cōtra Saul. Quo ſignificatū eſt, mortē gladium eſſe, Satanę artificio fabricatum, quandoquidem propter peccatum in mundum introiuit, & quia ipſemet Sathanas in homines dominabatur, eiſdem omnino armis ipſe dæmō vincēdus erat, ſcilicet morte pretioſiſsima Chriſti: Et hoc eodem gladio vult Deus vt modo aduerſus Goliath & Saul, hoc eſt contra dæmonem & peccatum pugnemus. Cum ait Dauid, non eſt alter huic ſimilis, ſignificatum eſt quam efficax remedium, quamq; acutus gladius ad debellandum dæmonem & peccatum, nec non ad omnes mundi faſtus & vanitates contemnendas, mortis memoria ſit.

Mors eſt incerta.

Ioann. 5.

Conſideratio mortis quam ſit vtilis.

Roman. 5.

Caluaria ſumus animalium mortuorū.

1. Reg. 21.

Conſideratio mortis contra dæmonem.

Ab omnibus nos ſpoliat mors, vnde Baruch ait, vbi ſunt prin

cipes teræ, qui Dominantur super bestias quæ sunt super terrã, E
Baruch. 3. qui in cæli auibus ludũt, id est qui sunt aucupes, qui argentum thesaurizant, & aurũ in quo confidũt homines, & nõ est finis acquisitionis eorũ? Exterminati sunt, & ad inferos descẽderũt, &
Isa. 2. alij loco eorũ exurrexerunt. Horrẽdũ est quod dicat propheta, quod isti ibãt super bestias, & dominabantur thesauris, & volatilia venabãtur, & tamen exterminati sunt, & ad inferos descenderunt, & quod alij eorum bonis successissent, hoc est ad demõstrandum quam breui id eis eueniret: quasi diceret, sibi persuadere debent quod iã in inferno ardeant. Impij igitur Christiani qui sic viuunt, existiment etiam id sibi dictum. Cũ igitur tam breuis sit vita nostra, consilio illo Eccle. vtamur, cũ ait: ante obitũ tuũ, operare iustitiam, quia non est apud inferos inuenire cibum. Talibus minatur Deus per Hier. dicẽs: verterũt ad me tergum, & non faciem, & in tempore afflictionis suæ dicent, surge, & libera nos: Quibus respondetur, vbi sunt dij tui, quos fecisti tibi, surgãt, & liberẽt te in tempore afflictionis tuæ. Idololatriã cõmittimus cũ diuitijs, honoribus, ventre, quid quæso inde speramus? Si quidem ait Apos. qui seminat in carne sua, de carne & metet corruptionem Scribit beatus Ioan. quod apparuerit Christus quibusdam discipulis piscantibus in littore, & Petrus erat in naui nudus, & cũ vidisset Christum, induit se tunica, & natando iuit ad Christum cũ sibi videretur decentius ita natando accedere ad Christum quam si nudus accessisset: sic igitur nos per mare huius mundi nauigare debemus induti bonis operibus, ne in littore appareamus nudi ante Christum Dominum nostrum & iudicem: quin potius huiusmodi considerationibus pœnitentiã peccatorũ agamus, vt ita huiusmodi nauicula secure trãseamus turbulẽtũ huius vitæ mare, vbi tot sunt cõtrarij venti atq; tãdẽ prospero vẽto gratiæ, ad portum felicissimum gloriæ H perueniamus.

Diuitiæ quibus con fiderationibus tem nuntur. *Eccles. 14* *Hiere. 2.* *Gal. 6.* *Ioan. 21.* *Ignominiosum erit ante Deũ apparere bonis operibus nudũ.*

F G

Pœnitentiam agamus.

D. Hiero. Optime quidẽ pœnitentia appellatur nauicula, si quidem Beatus Hiero. eã vocat secundam tabulã post naufragiũ. naufragauimus per peccatũ originale, datus fuit nobis baptismus; & rursus cum naufragiũ fecimus innocẽtiã baptismalem perdẽtes, datur nobis hæc secunda tabula post naufragium, qua saluemur. Et certe quãuis pœnitentia aliud nil præstaret, quam liberationẽ ab illa ignominia quã incurrent peccatores in iudicio ante vniuersos homines, deberem⁹ ei maxime incũbere: nã sicut honos est præmiũ virtutis, vt ait philosophus, sic ignominia est suppli-

Pœnitẽtia remediũ ad salutẽ necessariũ.

A supplicíũ vitij, vnde fiet vt mali in illo vniuersali iudicio, magna afficiantur ignominia ante Deum & vniuersos homines, ac militiam cælestem. Vide enim quantam sustineat confusionem is qui ad suspendium ducitur, aut capitis truncationẽ, cum scilicet vicatim omnes procedunt vt ipsum videant, tũ etiam de fenestris multi prospectant, & præsertim si tales sint quos ipse probe nouerit, & cum quibus familiariter versaretur. Quid si conspiciat se versicoloribus indutum vestibus, aut alijs huiusmodi insignibus, iussu sanctæ Inquisitionis, annon maxime pudefit, & erubescit? O felicem igitur illũ, qui hic dum viuit pœnitentiam agit, ne illic post vitã, in tanta se videat positum erubescentia & confusione! Vnde Dauid dicebat, beati quorũ remissæ sunt iniquitates & quorũ tecta sunt peccata. Sane sicut ad solis præsẽtiam atomi cõspiciũtur, quæ nõ videbãtur antea: sic vtiq; ad præsentiã solis iustitiæ Christi omniũ defectus manifestabuntur. Vnde Apos. ait, illuminabit abscondita tenebrarum. Et per Nahũ dicitur, reuelabo pudenda tua in facie tua, & ostẽdã gentibus nuditatẽ tuam. ô quanta hæc erit ignominia! dic obsecro, quid nõ facere deberes, ne in tanta videreris ignominia? felices igitur illi qui hic nauiculã pænitentiæ ingrediũtur, si quidẽ per eã à tanta ignominia liberãtur! Tãtæ quidẽ excellentiæ est pænitentia, eorum omniũ q̃ hic peccatores fuerũt, vt nõ modo nõ ostẽdãt fæditatẽ peccatorũ verũ etiã splẽdeãt eisdẽ, & pro ornamẽto adferãt. Nam sicut cũ sartor vndiq; vestẽ scidit, remanent quidẽ cõmissuræ, quæ tamẽ si illas serico quodã texto exornet, pulcherrimæ sunt, & oculos plurimũ delectãt: sic vtiq; erũt peccata eorũ qui pœnitentiã egerũt ad ornatũ & decorẽ. Vnde Apos. ait, diligẽtibus Deũ, omnia cooperãtur in bonũ. Caue igitur peccator, ne vitiũ tuũ sit tibi ad maximã confusionẽ, nisi pęnitẽtiã agas: agẽs quidẽ pęnitẽtiã ab hac cõfusione liberaberis, & sempiternis tormentis, atq; maximo in honore eris, & in cælo gloria coronaberis.

Arist. 4. Ethi. c. 6.

Magna inuretur malis ignominia in iudicio.

Psalm. 31.

Simile.

1. Cor. 4.

Num. 3.

Pænitẽtia excellẽtia

Simile.

Roman. 9.

B

C

D

Noli igitur pœnitentiam differre de die in diẽ & procrastinare. Cum Raab exploratores abscõdit, hoc pactum cum ipsis inijt, vt signum educeret in ipsa vrbis vastatione, vt ita eius domus tuta remaneret. Cumque sciret non ita inopinato hostes venturos quin possent præueniri, nec tam cito, quin ad hoc per aliquod tempus tardarent, nihilominus tamen statim voluit signum educere & ostendere: quasi diceret circunspecta mulier, nil propter hoc amittere possum, & tamen periclitarer vehementer, nisi signũ eductum reperiretur. Magnæ igitur est dementiæ, differre id, quod si statim facias, nil

Pænitẽtiã non differamus.

Iosue. 2.

Circũspecte viuamus.

Iosue. 2.

incommodi sequatur, & tamen ex eius rei obliuione aut ne- E
Differre conuersionem magnæ demẽtia est.
gligentia, multa possent sequi incommoda. Siquidem expe-
rientia ipsa docet, interdum euenire tales occasiones siue impe
dimenta, quæ ea facere non sinant, aut obliuisci solemus, & ita
pænitet nos id non fecisse cum erat opportunitas. Plurimi fa-
cit beatus Chrysostomus, illud Eunuchi factum, cum scilicet
loqueretur ei Philippus de Baptismo, & ille statim inuenta
D. Chrys. Acto. 8.
aqua voluit Baptizari, dicens: ecce aqua, quis prohibet me
Baptizari? Quasi diceret, quid incommodi aut absurdi erit,
Magna est cæcitas salutare remedium differre.
si statim baptizer? Si igitur ô peccator, sine pœnitentia saluus F
esse non potes, quid quæso differes? Quid incommodi sequi-
tur, si statim pœnitentiam agas? Imo sane maximo in pe-
riculo versaris si pœnitentiam differas atque procrastines, si qui
dem forte in reliqua vita tibi non occurret tanta commodi-
tas. An differs eam in futuram vitam? non sequeris sane con-
silium sapientis, qui ait, Quodcumque facere potest manus
tua, instanter operare, quia neque opus, neque ratio, nec Sa
pientia, nec scientia erunt apud inferos, quo tu properas.
Eccl. 9.
Cum aliquid perdis, illud profecto quærere debes vbi perdidi-
Simile.
sti. Si hic Deum perdidisti, hic quærito, vt eũ inuenias, non in G
Isa. 55.
alia vita. Hoc innuit Isa. cum ait: quærite dominum dum inueni
ri potest, inuocate eum dum prope est. Inde sane colligas, quod
interdum quæratur Dominus, cum inueniri non potest, & quod
aliquando erit procul.

Aliqui ita vigilanter & neruose pœnitentiæ incumbunt, diui
no adiuti fauore, vt breui tempore in virtutis studio multos post
se relinquant qui sicut ipsi non ceciderant; siquidem peccata
ipsa videntur ipsis esse loco stimuli. Vnde videmus quod Hebræus
Exo. 34.
populus vt habetur in Exo. ita ex animo pœnitentiam suscepe-
rit propter adorationem vituli vt non solum Dei iram placarit H
Pænitẽtia plurimum placet deo
sed etiam magna ei promiserit, dicens: ego inibo pacta videnti-
bus cunctis & signa faciã, quæ nunquã visa sunt super terram,
etiãneq; in cũctis gentibus. Plura illis modo promittit quã ante
peccatũ, vt intelligas quãti faciat pęnitẽtiã. Sed dolẽdũ est, quod
nostræ pœnitẽtiæ nõ vidẽtur ex animo suscipi, quandoquidẽ tã
breui relabimur, sed vidẽtur ceremoniæ quædam, aut res ridicu
Relabimur facile in peccata
læ, aut comediæ actiones non verę pœnitentiæ, si attente con-
siderenius. Nunc quidem etiã Deus nos ad pœnitentiam expe-
ctat opportunũ est tẽpus pœnitentiæ agendæ: nolle autem eã
Rom. 2.
agere, videtur in vilipẽdiũ fauoris Dei, quod graue scelus est, iuxta
quod ait Apos. an diuitias bonitatis & sapiẽtiæ, & longanimitatis
con-

A côtênis? ignoras quoniã benignitas Dei ad pęnitêntiã te adducit? Secũdum autem duritiam tuam & impœnitens cor, thesaurizas tibi iram in die irę & reuelationis iusti iudicij Dei. An non inurbanum esset, si cum viro aliquo honesto iter faceres, qui te semper expectat, quod diutius consideres ludendo aut in fonte aliquo te nimis oblectando, vel amæno prato? Non sanè te expectat Deus ad pęnitentiam, vt tu oblecteris in creaturis, & delicijs huius mundi, nisi vt tantum sumas veluti viator, quæ sunt ad vitam sustentandam necessaria. Noli thesaurizare Dei iram, B addendo peccata peccatis vsq; ad exorbitantiam: siquidẽ Deus etiam indignabitur post longam dissimulationem, neq; pontes aut pistrina relinquet, vt dicitur, sed potius te penitus destruet. De cornicula legitur quod sit molesta aquilæ, & quod post eam clamitet, audeatque ad ipsam accedere, & suis alis tangere: aquila vero cum sit regia auis, non id curat, sed dissimulat sæpe, vnde solet cornicula magis insolescere, & aquilæ patiẽtia abuti: tũc vero aquila indignationem suam effundens, vnguibus eam lacerat: Sic Deus se geret cum impijs qui nolunt pœnitentiam agere, sed Dei patientia abutuntur. Cõsidera igitur peccator quod C non habeas Deum æreum aut lapideum, qui non sentiat iniurias tuas, ingredere igitur pœnitentiæ nauiculam, & incolumis eris.

Similitu.

Expectat nos Deus ad pœnitẽtiã, nõ igitur rebus mundanis nos implicemus.

Simile.

Patientia maxima vtitur de⁹ nobiscum, sed si eum irritamus furorẽ effundet.

Ceruus quidem herba venatoris transfixus, ad fontem currit, ibique euomit quæcumq; in ventriculo habet, & ita moritur: herba quidem verbi Dei transfigit peccatores, & ipsi accedunt ad diuinum fontem, & euomunt peccata confitendo, atq; ibi moriuntur mundo, & eius pompis & vanitatibus. Sic igitur nos debemus ad pedes confessoris accedere, qui est loco Christi, ibique in fonte lachrimarum madefieri. Siquidem sicut ex salso mari ascendunt vapores, qui in dulcem aquam conuertuntur, sic ex D lachrymis & cordis dolore amaro, egreditur maxima quædam dulcedo spiritualis, & ita fit fertilis animæ nostræ terra. Vnde Dauid dicebat, lauabo per singulas noctes lectum meum, lachrymis meis stratum meum rigabo.

Simile.

Quãta sit virtus verbi Dei.

Quãta sit confessionis virtus

Simile.

Psalm. 6.

Dicet quis, si igitur tãta est medicina pęnitẽtiæ, cur igitur peccator obstinatus non conuertitur? Si à tantis periculis & naufragijs nos liberat hæc nauicula, cur igitur in eam non conscẽdimus? Quid quæso times peccator, vt non conuertaris? An ignoras quod Christus dicat apud Lucam, gaudium est in Cælo super vno peccatore pęnitentiam agente, quam super nonaginta nouem iustis qui non indigent pœnitentia? Quando in domo alicuius magnatis occiduntur vituli, arietes, tauri, & volatilia, nõ

Luc. 15.

Simile.

celebratur quidem horum animalium mors, quandoquidem E
sunt satis domestica animalia,& sæpe in palatio visitata: at vero
si dominus ipse ad venationem profectus fuerit interfeceritque
Maximũ est in cælo gaudium propter cõuersionem peccatoris ceruum, vel damam, talem ceruum diligenter exornatum gestant,floribus & frondibus contectum,& super iumentum positum,currentesq; præcedunt venatores,velocibus equis insidentes,& cornua pulsantes magno cum gaudio & tripudio. Sanè iusti dici possunt domestica animalia,diuinæ domus,nec propterea angeli tanto videntur exultare tripudio propter horum virtuté & sanctitatem. At vero propter conuersionem peccatoris, qui F est instar feræ alicuius belluæ, cum raro conuerti soleant & pœnitentiam agere peccatores, sanè maximum gaudium suscitatur in cælo. Sic igitur quando diuinus venator Christus ferit sua virtute cor huius feræ belluæ & conuertitur peccator, quis enarrare valeat cœleste illud atque ineffabile gaudium cœlestium spi-
Luc.15. rituum,siquidem in conuersione filij prodigi,tam solemne festũ in terra peractum fuit?

Pœnitentiam non differamus!

2.Reg. 2. NOn debemus differre pœnitentiam & ingressum nauiculæ, G quando iam nullum erit remedium. Secundo lib. Reg. habetur,quod inter Abner & Ioab fuit maxima contentio,quæ orta est per iocum,& finem verum habuit,vt fere fit,ita vt prælium fe-
Interdum quæ incoincipiuntur, malum habẽt exitũ. Pœnitẽtiã agamus, quã omni tẽpore admittet de⁹ re per totum diem durauerit,& de Abner multi perierint,cũ præualerent contra ipsos qui erant ex parte Ioab: cum igitur Abner videret suos multos interuallis superari ab his qui erant ex parte Ioab,decreuit exclamare,& postulare inducias à Ioab, cui respondit Ioab, viuit dominus,si locutus fuisses mane,recessisset populus persequens fratrem tuum. Quasi diceret,sero quidem induciarum recordaris, melius fuisset,vt inducias postulasses priusquã H tam multi ex tuis morerentur: sed in sonuit Ioab buccina, & stetit omnis exercitus. Deus quidem tam misericors est, vt si mane ad eum conuertimur,statim nobis ignoscet, idest simulatque ipsum offendimus: cur igitur ad vesperam vsq; vitæ nostræ expectamus,idest vsq; ad quartam vigiliam, præsertim cum tam letales ictus nobis dæmon infligat? Caue obsecro ne ad illud vsq; tempus conuersionem tuam differas,vt tibi accidat, quod contigit regi Antiocho,qui tam sero accessit ad pœnitentiam peragendã, vt dicat textus: orabat autem hic scelestus dominum,à quo non
2. Ma. 9. esset misericordiã cõsecuturus. Quantũ quæso dolet qui propter capitale scelus ad Ecclesiam confugit, & eam clausam inuenit,

A aut ipsi claudunt ingressum veniēti? Quid igitur dicesq; faciesq; miser homo, si expectas sicut fatuæ virgines donec clausa sit ianua, cum iam tibi nullus aperire poterit, sed dicent, nescio vos? *Similitu.* *Mat. 25.*

Ex paruo Dei timore quem animo concipimus, fit vt pęnitentiam tantopere obliuiscamur: cum tamen non debeat ouis tantū metuere lupum ferocem, quantum homo timere debet diuinā iustitiam. Quis obsecro peccator non timeat, cum sancti etiam & iusti tantopere timeant? Non debemus expectare vel differre huiusmodi timorem ad illum vsq; articulum, quando dicuntur dānati videntes turbari, vt dicitur in lib. Sapientiæ, videntes turbabuntur timore horribili. Sed dicamus cum beato Augustino, domine hic vre, hic seca, vt in æternum parcas. Hanc proprietatem dicit Arist. habere ouem ipsam, vt scilicet quando fugit, magis terretur suo pedum strepitu & manuum, quā alia re: sic vtiq; nil magis Dei seruum terrere debet, quam mala ipsius opera, si quæ fecerit, & peruersi gressus. Præcipiebat Deus, vt multi colligunt ex fine 20. cap. Deut. quod nullū bellicum instrumentū fieret ex arbore frugifera, neq; ibi pēderet, sed ex infrugifera: qua si sibi vellet, vt nullus apud se retineat aliquid quod sibi adferat interitum, cū sit arbor frugifera, neq proximo: ne ponas in tuis sensibus aliquid, quo Deū offendas, nec permittas vt ex tuis potētijs fiat aliquid, quo Deus offendatur, aut proximus, aut anima tua, quin potius quodcūq; cogitabimus, loquemur, & faciemus, sit conforme doctrinæ Apost. dicētis, sicut exhibuistis mēbra vestra seruire iniustitiæ & iniquitati ad iniquitatē: ita nunc exhibete mēbra vestra seruire iustitiæ in sanctificationem. *Simile.* B *Sapi. 5.* *August.* *Aristo.* *Simile.* *Deut. 20.* C *Nihil faciamus quod derogет dignitati hominis.* *Rom. 6.*

SABBATHO POST CINERES

D

CONCIO QVARTA.

CVM *sero esset factū, erat nauis in medio mari*. Mar. 6. Mat. 14 Sumus quidem sicut nauicula in medio mari, subiecta varijs tēpestatibus, nullus igitur existimet se securū quādiu in hac vita viuit, quantūuis sanctus sit: siquidē quando securiores nobis esse videmur, tunc solet contra nos insurgere tēpestas aliqua corporalis siue spiritualis, imo interdum vbi quis videtur periclitari, tunc securitatem magis habet, & quandoq; vbi videtur securitas, ibi magis reperitur periculum. *Securitas non est in præsenti vita.*

Circa quartam vigiliam noctis. In quarta quidem vigilia venit remedium postquam vigilauerant per totam noctem: sic Iacob mane vicit angelum cum quo per totam noctem pugnauerat.

Sicut medicus nouit quando frigidam propinare debeat febrici- E
Simile. tanti,& ita sinit eum siti cruciari, vt tempore opportuno possit opem ferre. Solent quidem tempestates venire bonis: sic mulieri illi quæ tam præclarè se gesserat cum Elia, mortuus est filius vni-
3.Re.17. cus,& ipsa querebatur id factum esse vt peccata ad memoriam reducerentur.

Cessauit ventus Tandem Deus suos eripit à tribulatione, dæ-
2.Re.18. mon vero suos in laboribus deserit: sic enim equus Absalon, he-
Mat.27. rum suspensum dereliquit: pharisæi Iudam, postquam eis tradidit Christum. Non ita se gerit Deus, quin potius suos liberat vt F Danielem, Iosephum, Susannam.

Mundani homines quam vagi & perditi incedant.

Discrimē inter res diuinas & humanas. MVndum quidem sancti vocant mare propter maximas eius mutationes atque pericula, nihilominus tamen mundani homines ita ipsum diligunt, vt semper ipsum sequantur, obliuiscentes cœlestia. Porro hæc est differentia inter res mundanas et cęlestes, quod cęlestes quo magis eas tractamus, maiores nobis fiūt,
Simile. mundanæ vero minores. Desiderat aliquis aliquam dignitatem G
Mūdana nō saciāt. vel officium auidissime, adeo vt sibi videatur quod si id acquirit, nil sibi restat præterea desiderandum, postquam vero acquisiuit, ita breui tempore illud fastidit, vt sibi videatur nullius pon-
Simile. deris, & ita alias res nouas appetit. Desiderat aliquis connubio iungi cum puella cuius amore languet maximopere, ita vt per totum diem atq; etiam noctem spatietur per eius vicum, & vario musicæ genere eam oblectet, & eius causa varia sæpe suspiria ducat, solumq; quiescat cum eam alloquitur: paulo post igitur du-
Deliciæ mundanæ non dant eā satietatē quā promittunt. cit eam vxorem, & paucis transactis diebus iam videtur eam fastidire, sicut experientia magistra passim didicimus. Tales ergo H sunt res mundanæ ipsæ quidem, quas mundus suis promittit amatoribus: non ita se habēt res cœlestes & diuinæ, sed quemadmodum siquis in altissimam conscenderit turrem, quo plus ascē-
Simile. dit, tanto plura prospectat: sic vtiq; quoquis magis spiritualia & diuina gustat, eo maiores & excellentiores virtutes atq; mirabilia percipit. Et sicut turrem quanto procul aspicimus, tanto mi-
Simile. nor ipsa apparet, & quo plus appropinquamus, eo magis etiam eius altitudo manifestatur: sic res cęlestes quāto magis è longinquo aspiciuntur, minores apparēt, at vero si eas degustauerimus & cominus introspexerimus, maximæ apparent, & magis appetitum nostrum incitant spiritualē, qui multo plura inuenit quæ desideret.

A desideret. Non est Cherub in cælo qui comprehendat tam diuina mysteria, nec simul omnes Cherubim, Vnde Aposto. ait, ô altitudo diuitiarum sapientiæ & scientiæ Dei, quam incompræhensibilia sunt iudicia eius! Quare præstabilius multo esset, vt homines se totos traderent contemplationi harum rerum spiritualiũ, potius quam his rebus mundanis atque caducis, quæ instar maris subiectæ sunt varijs mutationibus ac tempestatibus. *Gloria superat opinionẽ nostram. Roma. 11.*

Ad ostendendum quod mundana hæc nos satiare non possunt, sed tantum cęlestia, adfert Picus Mirandu. huiusmodi similitudinem. *Picus Mirand.*

B Quemadmodum imago aut figura sigillo aliquo in cera expressa, nũquam potest inuenire, & si mille adferas sigilla, aliquod quod perinde ipsi quadret, nisi idem adferas sigillũ: sic vtiq; hãc Dei imaginem in anima nostra insculptam, nihil præter Deum suis numeris omnibus explere potest: quod si imago in cera expressa loqui sciret, diceret illum suum sigillum sibi sufficere. Quare considera homo quod nihil creatum potest te satiare: siquidẽ etsi mundus tibi tribuat quæcumque potest, tamen semper aliquid desiderabis: sed quid loquor de mundo? nec angeli quidem ipsi, nec Seraphim possunt mẽtem tuam satiare, nisi solus Deus. *Simile. Animã solus Deus satiare potest, & nõ creaturæ.*

C Nam quemadmodum febricitanti magis accrescit sitis, si bis terve bibat, siquidem calor ille augescit in corde: sic vtiq; cum homo ad Deum videndum creatus sit, quamuis reliqua bibat & degustet, non tamen possunt eum satiare, sed magis eius sitis augetur: cumque non intelligat vndenam sibi hæc sitis proueniat, inde fit vt existimet rebus mundanis eam esse sedandam, & ita post eas vadit, & frustra laborat, cum perinde faciat atq; is qui cũ capite doleat, tamen vnguentum ipsum applicat pedi. Nulla quidẽ est in mundo delectatio, quæ possit expellere tristitiam quam habet anima propter Dei absentiam. Optime id nouerat Dauid, cũ *Similitu. Simile. Psalm. 50*

D diceret: Redde mihi lætitiam salutaris tui: quæ est lætitia quam Deus dat ipsi animæ, quæq; mentem nostram cumulatissime exatiat.

Hæc quamuis ita sint, nihilominus tamen sunt multi qui leges mundi sequuntur, qui multos etiam habent comites, & pauci sunt qui leges cęlestes & diuinas sequantur. Vnde apte videtur quadrare illud Hier. cum flet supra ciues, eo quod non sint qui veniant ad solemnitatem. Non equidem modo lugebimus quia nõ sint mundani, siquidem multi sequuntur leges mundi & eius delectationibus se totos tradunt ac vanitatibus & pompis, defenduntq; mundanas consuetudines & leges. Illud vero lugendum est quod non sint qui se deuotioni tradant, lachrymis, silentio, *Leges mũdi multi sequuntur non sic leges Dei. Threno. 1. Pauci sunt boni.*

pœniten-

pœnitentiæ, rebus ſtudioſis & ſpiritualibus: etſi aliqui tales pau- E
cos tamen habent ſatellites & comites. Iudam multi ſectaban-
tur, diſcipulos vero alios pauci. O rem lamentabilē, quod ita ex
animo mundum ſequamur fallacem & minime duraturum, cum
interim ſurdas exhibeamus aures rebus cęleſtibus in ęternum du
Apo. 14. raturis, & vtilibus. In Apo. ait Ioã. quod audiuit cœleſtem quã-
dam muſicam cum tam varijs inſtrumentis muſicis, vt planè mi-
Gloria cœleſtis ſuauitas. rabile eſſet, & cantabant quaſi canticum nouum. Quis id non mi
retur, quod ſcilicet tantorum annorum muſica dicatur noua?
Tanta tamen eſt eius ſuauitas, vt ſemper videatur noua. Et ob- F
ſerua quod non dicat canticum nouum, ſed quaſi canticum no-
uum, ſiquidem eius melodia eſt ac ſi hodie inciperet. Sic res ſe
habet hic in diuino obſequio, vt ſcilicet ſi quis eius ſuauitaté de-
Simile. guſtare cæperit, ſemper ſibi noua videatur. Itaq; mundana ſper
namus, cum fallat ſuos ſectatores mundus. Quanto plus à nobis
ſol recedit, tanto maiores ſunt vmbræ: Sic quanto plus à Deo
diſtamus, tanto mundana nobis videntur maiora & pretioſiora.
Sap. 5. Sic enim comparauit ſapiens cum ait, tranſierunt omnia tanquã
vmbra. Si Deus ad nos accedit, noſq; calefacit & inflammat, om
Can. 2. nes mũdi vmbre paruæ videbũtur & exigui momẽti. Solus Deus G
cor noſtrum ſatiare poteſt: quod ſponſa ſignificauit dicens, dile-
ctus meus ſicut malus inter ligna ſyluarum: quaſi dicat frugifera
eſt arbor inter robora & ſubera quę arbores ſunt modici fructus
& ruſticæ ac ſylueſtres ſiue montanæ: ſic eſt Deus inter res mun
danas. De his quidem qui mundana conſectantur arbitrantes in
Psal. 106 his eſſe quieté, dici poteſt illud Prophetæ, errauerunt in ſolitudi
ne, & inaquoſo, eſurientes & ſitientes, anima eorum in ipſis defe
cit: vbi deſignatur ſterilitas rerum mundanarum & næniarũ, pro
Simile. quibus homines tantopere certant. Dic obſecro amens, ſi quæ
tantopere deſiderabas, poſtquam ea acquiſiuiſti, iam incipiunt H
diſplicere, teq; infeſtant, vnde quæſo ſperas fore quę modo deſi-
deras vt mentem tuã & cogitationem exatient? ſiquidem omnia
ex eodem manant fonte, & de eodem conſuuntur panno. Hoc in
Eccl. 4. nuit Eccl. dicens, Quid eſt quod fuit? ipſum quod futurũ eſt. Sal-
tem mihi negare non potes quod nulla quę poſsidet mũdus, po-
Simile. terunt te à morte liberare, & hæc quidem conſideratio ſufficien-
tiſsima tibi videri debebat, vt omnia mundana ſperneres. Cum
Exo. 32. Hebræi adorauerant vitulum, vt Moyſes ipſos doceret quanto-
pere ſe ad rem vilem & abiectam demiſiſſent, comminui iuſsit
vitulum & in puluerem redigi, atque in potu omnibus diſtribui:
quaſi diceret, videte obſecro in quam fragili re ſpem veſtram lo-
caueratis

A cauer atis, vt se comminui patiatur, & limari, atque in potu misceri. Est quidem mundanus instar illius sitientis qui ad fontem profectus de vmbra caualis potaret, & nunquam satiaretur, miraretur tamen quorsum nunquam posset sedare sitim suam: cui quidem aptissime quis respondere posset, vide bone vir quod hæc non sit aqua, sed vmbra aquę. sic ergo omnia mundana sunt tanquam vmbra rerum cœlestium. Optime igitur sapiens ait de his mundanis, transierunt omnia tanquam vmbra. *Similitu. Mūdana satietatē nō præbēt. Sap. 5.*

B

Mundus fallax est.

VSque adeo rebus mundanis intenti sumus, vt non attendamus rebus cœlestibus. Cum mens vt ait Aristo. ipsi musicæ intenta est, non attendit ipsi literę vel verbis, sed solum contemplatur voces: sic euenit mundanis, vt solum attendant mundi vanitati, vel sunt instar eorum qui absorbentur à syrenum cantu. Dicit Homerus quod quando Troiani inibāt concilium, nolebant ipsam Helenam seniores ibi interuenire, quando quidem tanta erat pulchritudine prædita, vt facile ad se iuuenes alliceret & absorberet, ita non attenderent propositioni senatus, & ita non C possent sententiam suam dicere; Helena est sensualitas ipsa multis passionibus ornata & inordinatis appetitibus, & ideo nos maxime conturbat. Vnde Apo sto dicebat, video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ. Item infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Idest mortali. Mundanos mundus ipse & eius iniquitates excæcant, ita vt nō attendant quid agant. Permittit Deus propter eorū peccata vt in cœcitate ambulent, & ita nil prodest ipsis speculum rerum quod ante oculos ponas, siquidem hoc merentur eorum scelera. Vnde Isa ait, excæca domine cor populi huius, & aures eius D aggraua: eorum malitia eos excæcat, non Deus. Vnde Sap. 2: excæcauit eos malitia eorum. Cum enim Isa. dicit quod Deus ipsos excæcat, intelligêdum est quod permittit ipsos excæcari propter eorum peccata. Satis quidem experientia ipsa docet quam sint cæci mundani: opinio fuit Platonis, quod si homines Deum vnū rerum omnium gubernatorem, & qui improbos punit, bonos vero præmio afficit, esse crederēt, nō possent diu in peccatis perseuerare, existimabatq; mortalium malitiam ex ignorantia harū rerum oriri. O quam multi sunt hoc tempore qui hoc credunt, & non solum hoc habent lumine naturali! Et nihilominus vitia multa committunt, & leges mundi sequuntur; dic igitur quæso Plato, quo tandem inferno digni erunt?

Aristot. 1. Ethi. Simi. e. Simi e. Hom. Ilia. lib. 3. Mundani extra se sunt positi. Rom. 7. Isai. 6. Sap. 2. Plato. Qui optime credit esse Deum præmiatorē & punitorem, non committit turpia ait Plato.

Item

Item aliam conditionem habet mundus, vt scilicet prandium det suis & non cęnã, non ita fegerit Deus, quin potius hora mortis suos ad cęnam inuitat, dæmon vero illis tunc aufert delicias cœnæ, & cor illorum tristitia replet, auferens illis omnem lætitiam, de quibus dici potest: illud Baruch, nutriui illos cum iucunditate, dimisi autẽ illos cum fletu & luctu. O miserabiles impios cum luctu ex hac vita migrabunt! Cum præsertim se maxime deceptos tunc inueniant. Item illud Dauid ipsis congruet, conuertentur ad vesperam, & famem patientur vt canes. Tractans Iob de hac malorum mutatione dicit: tenent tympanum & cytharã, & gaudent ad sonitum organi, ducũt in bonis dies suos, & in pũcto ad inferna descendunt. Item quotiens lucerna impiorum extinguetur, idest cum eorum vita consumpta fuerit. Et addit, superueniat eis inundatio, & dolores diuidet furoris sui, erunt sicut paleæ ante faciem venti, & sicut fauilla quam turbo dispergit. Quid tibi proderunt miser diuitiæ, in inferno existenti, & põpæ quas in mundo reliquisti? Plus crescent tua tormenta cum delectationum recordatione. Tu quidem tunc panẽ hordeaceum cum aristis ederes, biberesq; ex lacu ab animalibus conculcato. Medici cognoscentes quod infirmus nimium ederit in prandio, iubent ei ne cænet: Sic Deus quos nouit nimium edisse in prandio huius mundi, & se nimium oblectasse, priuat æterna cęna. An non igitur tibi videtur opus esse expedita nauicula, vt possis tantum mundi mare tranare?

Quã præstantius Deus suos compenset quam mũdus. *Baruc. 4.* *Psal. 118.* *Iob. 21.* *Mũdana quo redigantur.* *Simile.* *Deliciæ huius vitæ quo redigantur.*

Item mundus similis est hero alicuius hospitij, qui inuitatur ab hospite de his quæ ab eo emerit, comeditq; & bibit, ac postquam discesserit iam hospes est in obliuione tanquam alienus: quod si quis discedat non soluto hospitio, maxime conqueritur, si vero liberaliter soluat, iam non amplius eius recordatur. Sic mundus multos hospites recipit diuites & pauperes, & eos qui melius cum ipso egerũt, & eius leges seruarũt, obliuiscitur. Vides enim quod imperatores quidã sint iã in obliuione & tamẽ mũdi leges seruarunt, de quibus in lib. Sap. spes impij tanquam fumus qui à vento diffusus est, & tanquam memoria hospitis vnius diei prætereuntis. Sancti vero ita transierunt per hoc hospitium vt illud deriderent, appellarentq; mundum mendacem, vanum, caducum, neque voluerunt eius leges seruare, imo cõtra eum omnino operabantur, & tamen horum festa celebrantur, & sæpe in recordationem hominum veniunt, de quibus Apost. ait, quorum nomina sunt in libro vitæ, idem etiam ait Ioan. in Apoc.

Simile. *Mundi artes.* *Sap. 5.* *Serui Dei cognoscũt probe vanitates mundi.* *Phil. 4.* *Apoc. 17.*

Virtus

A *Virtus multas patitur contradictiones.*

ERat enim ventus contrarius eis. Quænam obsecro est nauis quæ tot experiatur cõtrarios ventos, quot experiũtur, serui Dei, & præsertim in rebellione carnis contra spiritum? De hac conquerebatur Apos. ita vt interdum dicat, sentio aliam legem in membris meis repugnantem legi mẽtis meæ, & captiuãtem me in lege peccati: aliquando vero dicit, infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Interdum ait, caro concupiscit aduersus spiritum, spiritus autem aduersus carnem: Qui se B duci sinit & gubernari à carne, in multas labitur miserias. Tres inimicos habuit Dauid, qui ipsum in maximas angustias coniecerunt, & præsertim tertius plusquã cæteri ipsum infestauit: primus fuit gigas, secundus rex Saul, & tertius filius suus Absalon, qui erat caro de carne sua, hic coegit ipsum incedere pedestrem & nudis pedibus per montes & saxa fugientem & lachrymantem. Vbi intelligimus quod caro tanquam domesticus hostis, nos magis affligit, cuius venti contrarij magna totius corporis & animæ remigatione opus habent. Peruersus quidem est appetitus mundani honoris, & diuitiarum, sed maiores sunt carnis ten C tationes, vnde colligas quantum errant qui eam delicate nutriũt siquidem hoc pacto in eius manus incidunt cum pacem cũ ipsa ineant, & spiritus ne ipsi contradicat, magna incurrit incõmoda. Sicut amicus qui amicum comitatur ne ipsum molestia afficiat, & ita ipsum ducit in aliquod scelus capitale, vbi animæ vitã perdunt, item honorem ipsum. Hinc Apost. ait, si secundum carnem vixeritis, moriemini. Igitur egredere iam ex carnis delicijs, & dominare pisci tanquam Tobias: si enim renuntiaueris carnis delicijs, educes piscem idest carnẽ à suis delectationibus; & eris eius dominus & ipsa erit serua, atq; tibi proderit sicut profuit piscis D Tobiæ, quem audacter ex aqua eduxit, & exenterauit.

Tentationibus viriliter resistamus. *Rom. 7.* *Gal. 5.* *2. Re. 15.* *Caro crudelis inimicus.* *Magna est dementia carnẽ suã delicate tractare.* *Simile.* *Roman. 3.* *Tob. 6.*

Magna quidẽ cura adhibenda est vt remigemus contra ventos cõtrarios tentationis carnis, siquidem sunt instar lapidis, quẽ etsi cogas in altum per violentiam conscendere, exacto impulsu illo, statim in terrã labitur maiori fere velocitate: violentiã videtur caro sustinere cum ad virtutem ascẽdit & mortificationẽ, & abstinentiam, & ita opus est magna cura vt remigemus contra eam, nam bona opera non vult animose inchoare, & ideo sæpe opus habet stimulis: quæ cum ita sint, nihilominus eius delicijs seruimus, & spiritum obliuiscimur. Vnde Iob ait, ponit enim sterilem & quæ non parit, & viduæ bene non facit. Sterilis est caro quæ nõ dat fructum, vidua est anima quæ est sine sponso suo Christo,

Simile. *Caro difficile refrænatur.* *Simile.* *Iob. 24.* *Virtus difficilis apparet.*

Simile. quoniam absens est propter animæ negligentiam in remigando contra appetitus carnales. Dices tu quod fastidis deuotionem, & frequentationem confessionis & cōmunionis, item silentium & orationem, quæ omnia sunt remi quibus cōtraitur carni, Sed obsecro te, nonne cū corporis appetitus languet, mille quæris embāmata & lautitias, vt ipsum excites? cur igitur sic non quæres aliquas lautitias pro exercitādo animæ appetitu? vt pote aliquos Dei seruos qui tibi consulant, & quibus te cōmendes in orationibus suis, cōsiderando etiam breuitatē vitæ, mortis horam, extremum iudicium, tormenta inferni, gloriam beatorum, sane inter tot animæ lautitias, aliqua erit quæ ipsam languentem excitabit. Quod si te totū desiderijs carnis permittis, quid te misero fiet? ibis sane ad barathrum sempiternum. Vndè Apos. carnis curam ne feceritis: quasi dicat, ne detis arma inimico.

Fauorem Dei & Sāctorum imploremus.

Cōsiderationes ad perseuerādū in virtute.

Rom. 11.

Isai. 43.

Tentationes quî superandæ.

Omnes quidem homines sensualitatis tentationibus impugnantur, sed aliter in tentationibus se habent boni atq; mali. De bonis ait Isa. cū ambulaueris in igne non cōbureris, & flāma nō ardebit inte: nota quod bonus incedit in hac flamma, malus vero non incedit sed quiescit ita vt dæmon manibus eū pedibusq; liget ne exeat, sed ibi cōburatur, bonus tantū transit, & ad Deū accurrit, vel ad sanctam disciplinā, aut abstinentiam, & ita à se tētationem excutit, quasi si scintilla aliqua sinū eius combureret, & remigant contra carnem & eius tentationes viriliter ipsi boni. Dices magnum esse hunc laborem: quid igitur existimas? ignis certe tentationis carnis ait Ber. Est prolixum martyrium, & perpetua remigatio contra multorum ventorum contrarietates, sed boni tunc non cōburuntur. De ista sensualitate loquitur Isai. cum ait vt declarat glossa, væ qui cōsurgitis mane ad ebrietatem sectandam, & potandum vsq; ad vesperam. Item alibi ait, væ qui potentes estis ad bibēdum vinum: quasi diceret, væ uobis qui delicijs indulgetis, vt sitis fortiores in delectationibus vestris, & ideo vos datis splendidis epulis, musicis cantibus, & alijs carnis incentiuis, nec consideratis quæ Deus parata habeat supplicia viris carnalibus. Captiuitas Sedechiæ hinc originem habuit vt cōstat 4. Re. propter hoc peccatum misit Deus diluuium: propter hoc vitium vt ait Isa. solet Deus mittere famem, sterilitatem bellum, & amissionem victoriæ: nec solum his supplicijs hoc peccatum punit in hac vita, sed etiam æternaliter in alia, vt ait Isa. dicens, propterea dilatauit infernus animam suam, & aperuit os suum absque vllo termino, idest insatiabiliter. O quam exiguum

Simile.

D. Bern.

Isa. 5.

Glos.

Intēperātia quantū noceat.

4. Re. 25.

Gen. 6.

Isa. 5.

Isa. 5.

A gnum timorem habent diuinorum suppliciorum qui se huic vi- *Quã mala*
tio tradunt, quod hic & in futura punitur vita. O miseram ani *vicina sit*
mam quæ domina est talis carnis, quam infelicem habet vxorem *caro ani-*
& filios idest sensus inconsideratos, si his se regi sinit. Omnes *mæ?*
participabunt talibus tormentis, cũ participauerint delectatio-
nibus. In quanto quæso labore viueret puella inter impudicos *Simile.*
adolescentes & audaces? Sic planè periclitatur spiritus in tali car
ne. Vndè colligas quomodo oporteat diuinum implorare fa- *Roma. 8.*
uorem in continuo hoc bello, vt hoc possimus liberari à le-
B ge peccati vt ait Apost. in Christo Iesu, idest propter meritum
Christi Iesu.

Pauci inueniuntur hoc tempore casti iuuenes vt Ioseph, qui
ita remigent contra carnis occasiones, imo quærunt occasiones *Gen. 39.*
ad peccandum. Quid quæso facerent, si sibi tales offerrentur si-
cut sancto Ioseph, qui maluit sustinere tot ignominias & car-
ceres quam Deum offendere abutendo coniuge heri sui? Sic
Abimelech vt habetur in Gene. reprendit Abraham qui prop- *Gen. 26.*
ter metum dixit Sarram esse vxorem suam, dixitque, cur hoc
dixisti? Quid enim si aliquis ad eam accessisset existimans soro-
C rem esse? An non causa fuisses tanti mali in domo mea, & vt
graui Plaga percuterer? Nota quam grande delictum gens *Adulte-*
barbara duceret adulterium. Vnde colligas nostri temporis ma- *riũ graue*
litiam, adeo vt multos videas qui non solum id committant fa- *scelus re-*
cile, sed etiam se laudent pro eo. Medium quidem quo dæ- *putabatur*
mon vsus est ad Salomonem prostrandum, cum sibi videretur *inter bar-*
iniuria affectus propter templi ædificationem, fuit luxuria, vs- *baros.*
que adeo enim mulieres eius cor peruerterunt, vt ex ædifica- *Luxuria*
tione templi venerit ad multa dæmoni templa ædificanda & *detestabi-*
falsis dijs, nec solum ædificauit sed adorauit & sacrificauit. Sa- *le vitium.*
D ne horrendum est quod caro tantum posset præsertim cum tam
sapienti homine: quæ omnia euenerunt ei quod non remigaret *3. Reg. 11.*
contra carnales appetitus. Nullus ergo de se fidat: nam Da-
uid dicebat, ego dixi in abundantia mea, non mouebor, & *Psal. 29.*
tamen videmus quod oblata occasione, etiam solo conspectu
cecidit per consensum & per operis executionem. Noli ad ta-
lem ignem etiam procul accedere. Cum Dauid vidit gigan- *Occasio-*
tem, cum funda salutauit & lapide: hoc igitur negotium ita à *nes noxias*
longinquo tractãdum est & negotiandum. Hic carnis gigas *declinē-*
ita procul saluandus est, fugiendo omnes occasiones. *mus.*
Hoc significauit Oseas dicens, omnes adulterantes quasi cliba- *1. Reg. 7.*
nus succensus à coquẽte, In grauioribus delictis solet dæmõ ex- *Osea. 7.*

cæcarẽ mentis aciem, ne consideret grauitatem delicti, & inferni, & oblectationem gloriæ, vt ita homo se vitijs ingurgitet, neq; remiget contra huiuscemodi contrarium ventum. E

DOMINICA PRIMA QVADRAGESIMAE.

CONCIO PRIMA.

Chrysosto. ho. de spi. san. to: 3.
Gal. 5.
Rom. 8.

DVctus est Iesus in desertum à spiritu, vt tẽtaretur a Diabolo. Mat. 4. Mar. 1. Luc. 4. Quasi pędagogũ habuit caro Christi Spiritum sanctũ, ait Chry. sed quare Christus ductus est? Vt nobis figuram daret, quia sicut caro eius non ducitur concupiscentijs, sed ducitur spiritu, sic & nos debeamus. Vnde Pau. si spiritu Dei ducimini, non iã estis in carne: & quicunq; spiritu Dei ducuntur, non sunt sub lege. Ducitur ergo spiritu caro Christi, ducamur & nos. Percontatur Abul. quare ductus est in desertũ vt tẽtaretur, cum posset etiam alibi tentari? Et respõdet quod iuit ad desertũ, vt maiorẽ opportunitatẽ diabolus inueniret ad tentandum eum in deserto, quã inuenisset in vrbibus. Ista est causa quare solitudo omnimoda non est nisi pro viris perfectis. Minores autem non possunt eam sustinere, & incidunt in multa pericula Sic recte dicit Aristot. quod homines agentes vitam solitariam, aut sunt dij, aut bestiæ. Et ista vidẽtes patres antiqui nõ permittebant alicui tenere vitam eremiticã omnino solitariam, nisi prius virtus eius in cęnobijs probata existeret Primum enim dãnum solitarij est facilitas succũbendi tentationi, iuxta illud Eccl. væ soli, quia vita solitaria est naturaliter tristis, cum etiam homo sit animal politicum naturaliter, vt ait philosophus, est quodammodo cõtra naturam eius solitarium viuere. Vt igitur ex his omnibus posset dæmon occasionem sumere tentandi, ductus est in desertum. F G H

Abulẽ. in Mat. q. 4
Aristo. 1. Poli.
Vita solitaria nõ omnibus cõuenit:
Eccl. 4.
Aristo: 1. & 3. Pol.

Dirigatur igitur ad dñm Iesum incolã deserti factum, oculus interior, & multo intuitu ipsum absentẽ tanquã præsentẽ sedulo cõtemplemur. Porro stultitia est sapientibus mundi, derisio delicatis, incredulis fabula, ꝙ Christus fuerit in deserto. Quid enim est videre iuuenem delicatum, immaculatum, esse cum bestijs in deserto? Quid item faciebat rex regum, & dominus dominantiũ factus incola in deserto? Humana consolatione priuatus, squalida facie, inedia & ieiunio cruciatus, qui carebat lectulo, nec puluinar supponebatur diuino capiti, sedile nõ erat ei, nec operiebatur nocturno tẽpore pãnis? Sed vbi nũc diuites? Vbi quos ambit multitudo

Simon de Cas. li. 4. cap. 4.
1. Cor. 1.
Audiant hoc delicati:

A multitudo populorum? Vbi delicati? veniant, & contemplentur omnium regem ab animalibus sociatum. Quid faciebat, ais? temerarium est diffinire quod ipsi notarij nō scripserunt, sed incūctanter credamus, quod in omnibus agebat & curabat salutem nostram. Si quæratur ait Abul. quid faciebat Christus in his 40. diebus, dicendum quod vacabat orationi: cessat tamen homo ab oratione, quia humana infirmitas non potest attentionē illā in Deum tolerare, nisi ad paucum tempus. Christus autem cum esset Deus, poterat semper manere sine cibo, & semper attentus B circa eādem rem, sicut patet Luc. 6. vbi dicitur, exijt in montem solus orare, & erat pernoctans in oratione Dei.

Abulē. in Mat. q. 8.
Luc. 6.

Quadraginta diebus tentatur Iesus, & quæ fuerint tentamenta omnia nescimus: quæ ideo forsi an prætermissa sunt, quia maiora erant, quam vt literis crederentur, & sic oportet dicere: sicut mundus capere non poterat omnes libros, si scripta fuissent quæ fecit & docuit Iesus, vt ait Ioan. Sic 40. dierum tentationes quibus tentatus est dominus à diabolo, mundus ferre non poterat, si scriptura docuisset: sufficit nobis hoc tantum scire, quod 40. diebus in deserto fuerit, & tentabatur à diabolo.

Orig: opinio in Lu. 4. ho. 29. to. 2.
Ioann. 21.

C Secundum Origenem, toto tempore 40. illorum dierum tentabatur, veruntamen verbū hoc Origenis pie accipi debet, præsertim cum beatissimi Euāgelistæ Mat. & Luc. tres tētationes quas ibi passus est Christus, cōmemorent. Basi. quoq; sentire videtur quod completis 40 diebus ieiunij sit tētatus, ait namq;, Christus per quadragenā intētatus mansit, nouerat enim diabolus quod ieiunabat, nec famescebat, ideoq; non audebat accedere. Et illud euangelicæ veritati magis consonum reor, quia in Matt. habetur, cum ieiunasset 40. diebus & 40. noctibus &c. & accedens tentator dixit. Vnde apparet quod cōsummato ieiunio, & visa fame D ipsius, tentator aggressus sit eum. Hinc aliqui expositores affirmant, quod esuries fuerit diabolo tentandi occasio.

Alia opi. Dio. Car. sup Lu. 4. D. Basi.
Matt. 4.

Porro Christus tentatus est per omnes 40. dies, idquod expresse ex Marco videtur colligi, dicente: erat 40. diebus, & 40. noctibus in deserto, & tentabatur à Satana: cui textui nisi violenter, responderi non potest. Adde quod hæc sententia non displicuit Remigio, Bedæ, Thomæ, & Caietano. Ex quibus habetur, quod sicut Antonius Abbas passus est innumeras à dæmonibus afflictiones, visiones, & terriculamenta, ita & Christus passus est. Lege D. Tho. & Cai. Cui sententiæ iterum Paulus suffragatur, cū dicit, Christum tentatum per omnia, nullum igitur tentationis genus non est expertus ab hoste, sine peccato tamē. Demū qui om-

Pala. in Mat. Mar. 1. Remigius Beda. D. Tho. 3. p. q. 41. a. 3. ad 2. & ib. Caiet. Heb. 4.

nibus tentatis futurus erat exemplum, auxilium, & meritũ, omnes fere tentationes experiri debuit. E

Vt tentaretur à Diabolo. O incõparabilis dñi patientia, & admirã
Chryso. ex dæ humilitatis exemplũ, tentari à Diabolo dominus patitur, qui
va. in tentantem se in deserto iam dudũ mortiferum serpentũ morsu
Mat. ho. percussit. Vnde Dauid ait, vbi tentauerunt me patres vestri, pro-
ho. 5. bauerunt, & viderunt opera mea. Ieiunans etiam in deserto pro-
Num. 2. nobis esurijt, qui iã dudũ esurientem populũ suum in solitudine,
Psal. 94. per 40. annos cibo cęlesti refecit, vt habetur in Exo. Ieiunat Chri
Exo. 16. stus vt nobis virtutẽ ieiunij cõmendet, & intẽperantiam deteste- F
Simile. tur, In vitis patrum quidã ex senioribus aiebat, ita ciborũ multi-
Ioan. Cli. tudine flãmas vitiorum accendi, quẽadmodum lignorũ magna
gra. 26. strues in ignẽ coniecta ingentẽ flãmam excitat. Ioã. Clim. idẽ sub
Simile. alia tamen similitudine profitetur. Sicut inquit stercoris copia
Intẽperan multitudinem vermiũ gignit, ita ciborũ multitudo lapsum & ma
tia quãtũ lũ cogitationũ, atq; somniorũ operatur multitudinẽ. Et alibi di-
noceat. ctũ est, eos qui pudicitiæ studerẽt, & se cibis ingurgitarẽt, his esse
Simile. similes qui ardentẽ ignem, iniecto oleo extinguerẽt. Cæterũ quẽ
Simile. admodum aquilæ ciconiæ pullos suos subiectis alis sustinẽtes, ad
volandũ instruunt & inuitant: ita dux noster exẽplo suo nos cer G
Chrysolo. tare cum cõmuni hoste edocet. Ieiuniũ ait Chrhysol. scimus esse
ser. 12. Dei arcẽ, Christi castra, murũ spirit⁹, vexillũ fidei, castitatis signũ,
Gen. 3. sanctitatis trophæũ. Hoc Adam seruauerat in paradiso, quem in-
Gen. 7. de detraxit gula: hoc in arca custodiuit Noe, mundũ ebrietas cũ
demersit. Per hoc Loth Sodomiticum extinxit incendiũ, qui per
Gene. 19. ebrietatẽ incestus est adustus incendio. Hoc Mosen diuini feruoris
fecit lumine perdurare, quando cõmessatio & ebrietas Iraeliticũ
Exod. 32. populum simulachri tenebrauit erroribus. Hoc Eliã peruexit ad
cęlum, quando Achab impium ebrietas ad inferna deiecit. Hoc
4. Reg. 2. Ioannem in natis mulierum fecit esse maiorem, quando temulen H
tia Herodem principem imperio mulierum reddidit homicidã.
Mar. 6. Ecce tempus, quo carnis otia, quo mentis ignauia, quo ventris
Chrysolo. cura, & tota est familiaris obsequij deponenda torpedo. Ecce tẽ-
ser. 2. pus, quo in armorum cęlestium meditatione, animæ & corporis
Tẽpus ad exercendæ sunt vires. Ecce tempus, quo residente Christo, astanti
diuina præ bus angelis, nostra luctaminis exercenda est fortitudo. Nunc est
stãda obse tẽpus quo gula cũ ieiunio, abstinentia cum crapula, cũ luxuria ca
quia accõ stitas, pietas cũ impietate, patientia cum furore, cupiditas cũ li-
modatissi beralitate, misericordia cũ auaritia, humilitas cum superbia, san-
mũ, Qua ctitas cũ reatu, Christo remunerante confligit. Si quis ergo spectã
dragesima te Deo, cælesti resonante iam tuba, angelico insistente cõcursu, cu

biculi

A biculi irretitus illecebris, eneruatur per mollitiem ſuam, reſolutus in totum iugalibus blandimentis, ad exercitium virtutis venire neglexerit, perdet luctaminis præmium, virtutis gloriã, certaminis palmam, iuſtitiæ coronam.

Vt tentaretur. Si in noſtris tentationibus diligenter conſideraremus deſideriũ Dei & angelorum, vt victores euadamus, & viriliter pugnemus, longe animoſius tentationibus reſiſteremus. Cõſidera quæſo quantã adhiberent curam homines in victoria reportanda in ludis olimpiacis, etſi præmium eſſet dumtaxat corona
B aliqua ex frondibus arborum, aut alijs id genus, modo mundanã gloriam reportarent: & nos qui Deum in certamine præſentem habemus & angelos, tum etiam præmia immortalia parata, tam debiliter pugnamus, vt dæmon etiam ipſe miretur tantam debilitatem noſtram, præſertim cum abundemus auxilio diuino & fauore, quæ tamen negligimus.

Tentationibus quibus cõſiderationibus reſiſtẽdũ.

Miratur dæmon quod tã facile ſuccũbamus.

Vt tentaretur. Dæmõ nõ contendit cũ ipſum ſequuntur, ſed cũ his qui ipſi nolunt obtẽperare. Cũ videt venator prædã ipſam recta tendere ad laqueos ſuos, quieſcit & tacet, at ſi viderit prædã alio tendere, clamat, vt ad laqueos impellat.

Simile.

C *Vt tentaretur.* Magnam adhibet ſolicitudinẽ dæmõ intentando hominẽ: vix enim vnam vicit tentationẽ, cũ iam adhibet aliã, vix dum exacta erat ſeruitus Ioſeph, cũ iam vrſit eum tentatio heræ ſuæ, & pęna carceris: cũq; ſciat dæmõ quod multis ſecuris quidem ictibus proſternitur arbor ipſa, & multis aquæ guttis immane etiam ſaxũ excauatur, atq; magno labore etiã ardua ſuperantur: ſic ipſe etiã cupit aſtutijs ſuis frequentatis & dolis nos proſternere: ſed in caſſum laborabit, ſi diuino adiuti auxilio reſiſtamus. Vnde Pau. ait omnia poſſum in eo qui me cõfortat, Phi. 4 poſtulemus igitur à Deo, vt lapides tentationũ & calamitatũ in
D panes conuertat, ideſt in vtilitatem noſtram.

Gen. 39:

Perſeuerat dæmõ intentatione.

Phil. 4:

Vt tentaretur. Dolendũ ſane eſt, ꝙ à vilibus & abiectiſsimis rebus nos vinci patiamur. Iudi. 9. dixit Abimelech ad armigerũ ſuũ, euagina gladiũ tuũ, & percute me, ne forte dicatur ꝙ à fęmina perij.

Iudi. 9:

Et cũ ieiunaſſet 40. diebus. Non eſt contenta alma mater Eccleſia de ieiunio tractaſſe feria 4. Cinerum, quin etiã nũc idẽ repetit & cõmendat: ſiquidẽ cum aliquid eſt neceſſariũ, etiã millies repetitũ placebit. Vnde Sen. ait, nunquã nimis ſcitur, ꝙ nõ ſatis dicitur!

Seneca:

Quadraginta diebus. Celeberrimus ſane numerus ieiunio cõſecratus: ſiquidẽ ter 40. annos cõceſsit Deus ante diluuium vt mortales pęnitentiã agerent: itẽ 40. diebus pluit in diluuio: inſuper decies 40 annis fuit popul' Dei captiu' in Aegypto, qui oẽs fuerũt.

Gen. 6:
Gen. 7:
Exo. 16:

 400. anni.

Exo. 24. 400. Anni. præterea 40 annis iuerunt per desertum & 40. diebus E
Exo. 34. stetit Moyses bis in monte vt legem acciperet: per 40. dies appa
Acto. 1. rens probauit Christus resurrectionem suam: & 40. annis post Christi mortem euersa est Hierusalem.

Et accedens tentator. Corpore aëreo, habituq; sumpto cōmodissimo, nō iuuenis, ne leuis videretur: nec senis, ne delyrus, sed mediæ ætatis virū domino se obijcit, vultu pallido, oculis concauis, fingensq; se auidissimū humanæ salutis dñm salutauit, multa seruatori proposuit longo sermone vsus. Sed vnde sumpsit ocasionē dæmon ad huiusmodi tentationes? Respōdet Chry. dicens, cū audisset vocē de cælo veniētē, atq; dicentē: hic est filius meus dilectus, audisset etiā Ioā. testimonium illi tā insigne perhibentē ac deinde ipsum esurientē videret, magno teneri cæpit ambiguo. Nā neq; hominē illū esse nudū credere poterat, propter ea quę vox diuina de eo protulerat: nec rursus istud percipere quod filius esset Dei, quem esurientē videbat. Itaq; maxima rerū conclusus angustia, voces emittit ancipites. Nec dixit, quādoquidē esuris, sed si filius Dei es videlicet existimans se illi posse, per laudū blandimēta suffurari: idcirco nō cōmemorauit esuriem, magnitudinē quippe tantę dispensationis ignorans, istud ei erubescendū putabat, propter quod dolosa illi adulatione palpando, solius mētionē facit dignitatis. O cæcitas diaboli manifesta, ait D. Chry. alibi, quomodo suspicatus est eū nō esse filiū Dei, quē post 40. dies esuriētem sensit, & per 40. dies non esurientē non intellexit? nam sicut esurire hominis est, ita p 40. dies nō esurire, hominis nō est. Nō cogitauit quoniā qui verè nō esurit, volūtariè esurire potest. Fortis quidē ad ea quæ infirma sunt, descendere potest, infirmus autē ad ea quæ fortiora sunt ascendere nō potest: sic ergo magis ex eo quod per tot dies non esurierat, intelligere debuerat quia Deus est. Nā Deus quæ hominis sunt agere potest, homo autem H quæ sunt Dei, agere nō potest. Forsitā tu dices, Moses & Elias 40. dies ieiunarunt, & homines erant, sed illi ieiunantes esuriebant & sustinebant, iste autē 40. diebus non esurijt, esurire enim, & nō mādūcare, patientiæ est humanæ, nō esurire autē diuinæ naturæ: *Dic vt lapides.* Quare eū aggreditur primo de peccato gulæ? ad hoc dicendū quod vidit eū magis disponi propter esuriē, sicut milites explorāt infirmiorē castri partē, & ex illa primo inuadūt, secūdū quod dicitur in Ge. vt videatis infirmiora terræ venistis. *Dic vt lapides.* Quasi dicat, vt ait Hu. Car. diu laborāsti, multū ieiunasti, iam perfecisti pęnitentiam, necesse est aliquādo recreari. Non dicit, vt ait Inno. dic vt lapides isti carnes fiāt, aut pisces, ne forte

Scarez in Matt. — *Astutia inimici.* — *Chryso. in Mattho. 13. to. 2.* — *Ioann. 1.* — *Perplexus erat dæmō cū Christū tentabat.* — *Chryso. in non. alse. ho. 5. to. 2.* — *3. Reg. 19.* — *Exo. 24.* — *Garra. in Luc. 4.* — *Simile.* — *Gene. 42.* — *Hu. Car. in Lu. 4.* — F — G

variis

A varijs deprehendatur facilius astutia tẽtatoris:& addidit vt ait alius doctor,quare tui occisor eris,facile tibi natura quam con didisti,obtemperabit:ego quoq; inte credens , discipulus & tui præco existam. *Inno.3. in serm. Do. 1. Quad.*

Ne credas quod statim vt illum vidit dæmon , hac quæstione fuit aggressus,nam Euangelistæ breuitatis causa solum cõclusiones rerum scribũt,prius enim illum appellauit amicis verbis,& postea dixit ei:etiam si me non agnoscas, multi tamen aguntur iam dies,quibus ad me tui noticia & fama peruenit, volat enim B per vniuersum orbem,& nunc præcipue cum tanto, tamq; mirabili ieiunio. Miror quidem valde tuæ vitæ asperitatẽ,sic adeo vt credam te non esse nisi filium Dei & Messiam quem Iudęi expectamus. Si tu ergo is es quem ego suspicor,nullo opportuniori tempore posses venire,nam mũdus,ita perditus est,& euersus quidem , vt ego propter tot tantaq; scelera quæ sunt in Hierusalem,ab ea fugere,& aliquibus diebus in desertum recedere voluerim:cum autem tu possis tuæ vitæ sanctimonia & exemplo,tot atq; tantas animas perditas lucrari,videtur mihi melius & magis acceptum Deo esse obsequium,si in Hierusalem tẽdas, C & pœnitentiam prædices,quam hic in deserto abscondaris. Cũ autem nemo hic ad sit qui cibum tibi possit ministrare , si quidẽ filius Dei es,dic vt lapides isti panes fiant. *Soarez. in Matth. Autor. Exordiũ dæmonis in prima tentatione. Tentat dæmon sub specie sanctitatis.*

Quemadmodum venator qui feram sponte in retia incurrentem tacitus obseruat,nulla vtitur vociferatione, si vero diuersam abire viam videt,se se illi in via opponit;terroribusq; & minis ad laqueos redire compellit:sic Diabolus quos sponte videt perire,nõ molestat,illos vero qui tutiorẽ selegerũt viam,omnibus modis ab incæpto terrere conatur. Dicitur autem tentator propter varias artes suas & fraudes,& cum sit ita peritus in ar D te tentandi Ex quo plane intelligere licet , quod quemadmodum artifices primo instant operibus suis,vt pote qui eorũ vsu victitant,ita hic noster hostis & tentandi artifex, non alio fungitur officio,non aliud captat lucrum,non alteri curæ aut negotio intentus est,sed huic vni operi dies noctesq; peruigil incumbit.cæterum illi quidem opifices sacris festisq; diebus operis sui laborem intermittunt , hic vero nullum tempus, nullamq; tentandi occasionem prætermittit , sed potius maxime sacrorum dierum otio in nostram abutitur perniciem.Quid enim non audeat,qui ipsum quoq; angelorum Dominum,quem cælesti testimonio filium Dei audierat,tentare ausus est? Qua nos ergo cõfidentia vermiculos & veluti locustas aggredietur, qui illum inuade- *Simile. Non tentat dæmõ vitiosos viam suã facientes. Similitu. Dissimile. Assiduus & impẽdẽs tentator est dæmon.*

uadere non dubitauit? Circuit enim atq; lustrat omnes animi no
Leo papa stri affectus incredibili vigilantia, non aliter atq; callidissimus ho
Similitu. stis explorat arcis mænia, vt ea potissimum parte aggredia-
tur, qua senserit infirmiora esse præsidia. Et sicut qui è silice per
Simile. frequentem æris collisionem, ignem eruere volunt, diligenter at
tendunt, qua parte silex cómodior sit ad æris ictus percipiendos
Callidus vt facilius scintilliā excutiant, qua fomentis ignē concipiant: ita
explorator dæmō. callidus tentator explorato hominis ingenio atq; natura tenta
tionis suę ferro acrius pulsat, vt ita tandē praui consensus excus
D. Greg. sa scintilla, peccati flāmā omnia deuorātē incēdat. Hinc D. Gre.
Sallus. ait, prius complexionē cuiusq; aduersarius noster perspicit, &
tūc tētationis laqueos opponit. Hac quidē ratione Gētiliū scri-
ptores memorāt, parricidā illū Catilinā magnā ad se iuuenū ma
nū Romæ attraxisse, atq; ad teterrimū cōiurationis facinus insti
gasse, ꝙ scilicet vnicuiq; illorū abunde ea omnia vitiorū irritamē
Simile. ta suppeditaret, ad quæ propēsum quēq; illorū intelligebat, itaq;
Iob. 41. alijs scorta, alijs equos, alijs canes ad venādū pręebat, prout cu
iusq; mores & ingeniū ferebāt. Sic igitur cōmunis hostis affect⁹
nostros ad malū incēsos inflāmare magis nō cessat. De eo nāq;
scriptū est, halit⁹ ei⁹ prunas ardere facit, & flāma ď ore ei⁹ egre
Chrysol. ditur. *Dic vt lapides.* Lapides esurienti offert, humanitas talis est
serm. 11. semper inimici: sic pascit mortis autor, sic inimicus vitæ. Diabo
le fallit te prouisio tua: potest famē vertere in saturitatē, q potest
in panē lapides immutare. Quid illi cōsiliū tuū, cui sua sufficit vir
Mali quā tus? *Dic vt lapides.* Obtulit lapides dæmō Christo, & fic⁹ folia, Sa
pessime maritana bona verba, Iudæi in cruce Fel. Sic mali cū deo agunt:
deo seruiant. alij offerūt obstinata corda ceu lapides: alij solas ceremonias tāq̄
ficus, alij verba, alij fel id est mille quotidie peccata: sic deo somi
Gre. ho. 16 m⁹ beneficia in nos collata. *Nō in so o pane.* Pēsate quāta est patiē
in Euan. tia nostra ait Gre. nos si iniurijs, aut aliqua læsione ꝓuocamur,
furore per moti aut quātū possum⁹ nos metipsos vlciscimur, aut
ꝙ nō possum⁹ facere minamur. Ecce ꝑuersitatē Diaboli, Dñs ꝑ
Patientiā tulit, & nil nisi māsuetudinis verba ei respōdit. Portat quē pu ni-
habeamus. re potuerat, vt hoc modo laus ei⁹ alti⁹ cresceret, si hostē suū nō
Rup. Ab. extinguēdo, sed interim patiēdo superaret. Perpulchrū est ait Ru
in Matth. pt⁹, collationē facere illius primi hominis & secūdi, in eo ꝙ ille
posit⁹ fuit in loco amænitatis & satietatis, excepto vno ligno, ap
Gene. 3. positę sūt ei oēs delitię paradisi, & tamē in illa tali ac tāta satieta
te, de gula in vno tētat⁹, tā facile succubuit. Hic autē expulsus est
in locū horroris & vastæ solitudinis, & 40. dierū ieiuniū impositū
est ei, quo peracto ęsurijt, & tamē in illa ęsurie de necessario pa

ne

A ne tētatus, tētationi nō succubuit. *Tūc assumpsit eū diabolus in sāctā*
ciuitatē Ideo ducit eū in altū locū, vt ipsa loci mutatio iuuaret ad *Gor. in*
decipiēdū Christū, ꝙ bene figuratū fuit in Num. Vbi dicit ꝙ Ba- *Luc. 4.*
laac ducebat Balaā de loco ad locum vt malediceret filijs Israel. *Num. 24*
Supra pinnaculū tēpli. Nō est cēsēdū ꝙ posuerit supra ipsū ventorū *Hay: in*
indicē, sicut aliq inconsiderate pingūt, & prædicāt, cū multa sint *do. 1: qua.*
in cōtrariū. & pinnaculū nō significat ꝙ isti cēsent. Moyses popu
lo præcepit vt habetur in Deut. dicēs. cū ædificaueris domū nouā *Deut. 22:*
facies per circuitū muri tectū &c. ita domus Ochoziæ regis ædi-
B ficata fuisse credit, de quo scriptū est quia cecidit ꝑ cācellos do- *4. Reg. 1.*
mus suæ, & mortu' est. Suꝑ omne ergo tēplū pinnaculū altū erat
de quo præcipitat' legit Iacob' frater Dñi. Et Beda ait, pinnacu *Beda li. 1.*
lū sūmitas est tēpli, ꝙ in superiorib' æquale erat, sicut mos est in *in Mat. 4*
Aegypto & Palæstina dom' ædificare. Et Glo. ait, in Palæstina de *tom. 5.*
suꝑ plana erāt tecta, & ibi erat sedes doctorū vnde populo lo- *Glo. ordi.*
querētur, vbi multos cepit vana gloria, honore magisterij infla- *in Matt.*
tos: in eo igit loco Christū tētat, in quo multos deceperat. Et Bo
na. in Luc. ait, in talibus pinnaculis cōsueuerūt stare doctores se- *Bona. in*
cūdū illud Mat ꝙ in aure auditis, prædicate suꝑ tecta. Multos dia *Luc. 4.*
C bolus eleuat in altū, vt grauius trahat ad casum, sicut cornix nu *Matth. 10*
cē eleuat, vt eā ab alto deijciēdo frāgat. Vnde Iob ait, eleuastime
& quasi suꝑ vētū ponēs elisisti me. *Mitte te.* hæc vox conuenit illi *Gor. in*
quidem, qui omnes præcipitare satagit, in quo infirmus ostēdit *Matth.*
ꝙ nulli nocere possit, nisi prius ille se deorsū miserit. Sicut cōcu
piscētia vanæ gloriæ ipse decidit de cælo, nā cū esset angel', volēs *Simile.*
se ostēdere Deū, perdidit illud ꝙ erat dū voluit apparere ꝙ non *Iob. 30.*
erat. Sic putauit & Christū cōi cupiscentia vanæ gloriæ ferri ait *Glo. ord.*
Chry. nā sicut difficile aliquē suspicatur malum q ipse est bonus *in Matt.*
sic difficile aliquē suspicatur bonū q ipse est mal': vide rursus su *Isa. 14.*
D perbiā inimici, & quomodo ipsa inuitatio ei' odiosa est. nunqd *Chrys. in*
nō poterat dicere, descēde ꝑ aerē ambulās? sed qd mitte te deor *non abso.*
sū? nec timuit cogitās ne forte si inuētus fuerit fili' Dei, inueniat *ho. 5. to. 2*
sibi fecisse iniuriā. Sed nil dubitat dicere nec facere, q nil sibi reli *Simile.*
quit ꝙ speret. Dicit autē, mitte te, qa diabolus ad malū inuitare *Mali id*
potest cogere nō potest. Nunquid proprius tētasset, ait Hu. Car. *ipsum de*
De vana gloria, si dixisset, si filius Dei es, ascende in cælum? Sed *alijs præsu*
ita affligitur Diabolus in exaltatione hominis, vt nec tētādo as- *munt.*
sensum velit persuadere cælestē: Hinc Bona. ait, diabol' hoc sug *Hu. Car.*
gerebat, vt descēdēdo corporaliter, faceret eum superbire spiri *in Matt.*
tualiter, vt simul esset ascensus vanus, & descensus verus. *Bona. in*

Dixerat Christ' quod nō in solo pane viuit homo, contra hoc *Luc. 4.*

arguit

arguit Diabolus sic, ita ne cessarius est panis vt homo sustente- E
Tentat sæpe dæmon argumentando. tur, ac scala ad descendendum ab hoc pinnaculo. Si igitur tu dicis quod sine pane potest Deus te ipsum sustentare, etiam dices sine scala te infra descendere si igitur in deo confidis vt existimes te posse sine pane alere & sustentare, confide etiam quod si ne scala poteris descendere, cum non sit maior ratio de vno quam de alio. Si autem ad id quod tu dicis, non in solo pane hominem viuere, locum scripturæ adducis, etiam locus scripturæ
Deut. 8. dicit quod angelis suis mandauit de te: cum igitur ambo loca
Psal. 90. scripturæ habeant, credisq; quod sine pane possis te alere, crede F
etiam te sine scala posse descendere, atq; ita mitte te deorsum.
Chry. in nõ abso. hom. 5. tom. 2. O diabole ait Chry. quomodo filius Dei angelorum manibus portatur, legisti, & quia super aspidem & Basiliscum calcat non legisti? Sed exemplum illud quidem profert quasi superbus, hoc autem tacet quasi astutus: nam & vere filius Dei angelorum manibus non portatur, sed ipse magis angelos portat, nec vere etsi portatur manibus angelorum, ideo portatur vt non offendat ad
Psal. 79. lapidem pedem suum quasi infirmus, sed propter honorem potestatis quasi Dominus. Scriptum est enim, qui sedes super cheru
Ambro. l. 4. in Luc. 4. bim: Disce hinc ait Ambro. quia Satanas transfigurat se velut G
angelum lucis vt ait Apos. & de scripturis sæpe diuinis laqueum fidelibus parat. Sic hæreticus facit, & sic euiscerat fidem. Ergo
2. Cor. 11. non te capiat hæreticus, quia potest de scripruris aliqua exem-
Orige. in Luc. 4. hom. 31. pla proferre. Vnde Orige. ait, si quando de scriptura testimoniũ audieris, vide ne statim loquenti acquiescas, sed considera illum quis sit ac cuius sententiæ & voluntatis ne forte simulet sanctũ se esse quod nõ est, & ne venenis sit infectus hæreseos, & ne sub
Matt. 7. ouis pelle lupus latitet, & ne forte loquatur in eo Diabolus
Hiere. 8. de scripturis. Quare diabole siles, super aspidem & Basiliscũ? &c. Nisi quia tu es Basiliscus, tu es omnium serpentium regulus,
Luc. 10. nocentiora habens venena, quam cæteri. Sed licet tu taceas, H
nos qui scripturas rectius legimus, scimus habere nos potestaté
Psal. 90. conculcandi te, & datam nobis hanc ditionem non solum in veteri testamento sicut nũc datur in Psal. Sed etiam in nouo, salua
Luc. 10. tore dicente vt constat apud Luc. ecce do vobis potestaté calcandi super serpentes & scorpiones, & nil vobis nocebunt. Porro vt
Hebr. 10. scias quomodo conculcetur leo & conteratur draco, Pau. Epis. lege vbi asserit conculcari peccatores filio Dei. Sicut ergo qui
Hebr. 10. peccator est conculcatur filio Dei, sic è contrario qui iustus est,
Lu. Gra. conculcat leonem & draconem. Poteras miser, ait alius autor, alio argumenti genere dignitatem filij Dei explorare, quam

tanto

A tantopere nosse cupiebas, vt vel cæcos illuminaret, vel leprosos mundaret, vel mortuos ad vitam reuocaret. Sed truculentus humani generis hostis non signa humano generi salutaria, sed perniciosa requirit.

Non tentabis dominum &c. Nota quod omnia testimonia quæ Christus attulit ex scriptura, ex lib. Deut. Desumpsit, & his vicit Huius porro victoriæ typum quondam Dauid tenuit, quando singulari certamine cum Philisthæo pugnauit, arma regalia deposuit, & 5. limpidissimos lapides de torrente assumpsit, è qui-
B bus vnum in fundam misit, & philistæũ in frontẽ percussit, atq; in terram prostrauit. Sic enim Dominus ad conuincendam diaboli versutiam, noluit vti armis regalibus ita vt confunderet ipsum & in infernum mitteret, sed 5. libros Moysi assumpsit, quorum vno Philistæum in fronte percussit, quia ex Deut. lib. tria testimonia aduersus trinam tentationem opposuit: non debet quis tentare Dominum ait Glo. quando habet ex humana ratione quid faciat: Vnde quãuis omnia posset, ait tamen suis, si vos persecuti fuerint in vna ciuitate, fugite in aliam, vt constat apud Matt. & ipse etiam fugit, abijt, & latuit. Postquam autem deficit
C humana ratio, commẽdet se homo Deo, non tentando, sed deuote confidendo.

Hay. De. 1. Quadr. Deut. 6. & 8.
1. Reg. 17.
Sacra scriptura arma contra dæmonem.
Glo. Ord. in Matt.
Matt. 10

Iterum assumpsit eum Diabolus in montem. &c. Multi ducuntur in altum prælationis & inde deijciuntur, qui in valle religionis fuerãt securi. In montibus enim Gelboe ceciderunt fortes Israel: non est sic intelligendum quod ex illo loco possent omnia regna & omnes ciuitates determinate videri, ait Lyra. Sed ostendendo diuersas partes orbis, dixit ei, tale regnum est in tali situ, & tale in tali, enarrando in breuibus magnitudinem & gloriam illorum regnorum, & ideo ostensio fuit magis ad auditum quam ad vi-
D sum. Dio. Car. dicit quod Diabolus arte magica & incantationibus fecit vt in montis illius spatio omnes ciuitates mundi opulentissimæ apparerent, omne porro aurum, argentum, & quidquid mundus amat. Hinc videre licet quanto nostri odio Diabolus tentatur, quandoquidem omnia regna mundi, si id quidem efficere posset, libenter traderet vt nos in lethale aliquod peccatum præcipitaret. A cuius odio quantum nobis timendum sit, declarat angelus ille qui in Apo. clamat, væ terræ & mari, quia descendit Diabolus ad vos habens iram magnam, sciens quia modicum tempus habet.

Gor. in Luc. 4.
2. Reg. 1.
Lyra in Mattt.
Dio. Car.
Dæmon incantator & impostor.
Apo. 12.

Bene in momento temporis ostendit ei omnia regna mundi, vt dicit Luc, non enim tã cõspectus celeritas indicatur, quã caduce- *Luc. 4.*

duce fragilitas potestatis exprimitur. In momēto enim ait Amb.
Amb. l. 4 in Luc. cuncta illa prætereunt, & sæpe honor seculi abijt antequam venerit. Quid enim seculi potest esse diuturnum, cum ipsa diuturna non sint secula? Cuncta prętereunt in momento, iuxta illud Eccl. hodie est rex, cras morietur. Et Iob ait, gaudium hypocritæ ad instar puncti. Gloriam ostendit mundi quæ cum mundo peritura est iuxta illud Ioan. transit mundus & concupiscentia eius: & illud Apost. præterit figura huius mundi. Vnde D. Bona. ait super hunc locum, honor seculi abit antequam venerit. Et Isa. ait, ecce gentes quasi stillæ situlæ, & quasi momentum stateræ, sic est ante te orbis terrarum.

Eccl. 10. Iob. 20. 1. Ioan. 2. 1. Cor. 7. Bonauē. in Luc. 4.

Hæc omnia tibi dabo. Tune illa fecisti miser? ait Bern. quomodo dabis quæ ille creauit aut quomodo hæc a te speranda? Quomodo tua adoratione petenda, quæ ab illo condita? In illius posita sunt ditione. *Si cadens adoraueris me.* Ecce quomodo superbia Diaboli ascendit semper: antequam enim peccasset, sufficiebat ei, si similis esset altissimo, vt ait Isa. modo nō sufficit ei, nisi etiam adoretur ab altissimo. nec sufficit illi supplex inclinatio, sed suggeritur totius corporis prostratio: occultiore arte tentationem hanc intulit ad explorandum si filius Dei esset considerans enim tentator priores conatus à suggestione, si filius Dei es, fuisse vanos, cogitauit occulte idem explorare, tentando de supremo crimine vt scilicet se adoraret, vt vel sic prouocaret Iesum ad increpandum tentatorem, vt diceret: ego à te debeo adorari, & tu tam insanis, vt petas adorari à me? Et sic exploraret ipsum esse filium Dei, sed fefellit eum opinio sua.

Isa. 40. Bern. in Psa.: qui habitat. serm. 14. Psalm. 73 Isai. 4. Caiet. in Matt. 3.

Et angeli. Nemo potest, ait Ambro. nisi vicerit coronari, nemo autem potest vincere nisi ante certauerit: ipsius quoque coronæ maior est fructus vbi labor maior est: tolle martyrum certamina, tulisti coronas. Sicut consuetudo erat apud antiquos, quodquando aliqui victoriam habebant venerabantur, ita hic celebratur triumphus Christi ab Angelis, ait Thom. & in hoc significatur quod homines qui vincunt Diabolum, merentur ministerium Angelorum. Oremus fratres ait Innocen. 3. Dominum nostrum Iesum Christum, vt qui tentatoris superauit astutias, ipse nos liberet ab insidijs tentatoris, nec nos permittat intentationem induci, sed si quando forte tentatio nos apprehendat humana, non permittat vsque ad consensum tentari.

Amb. li. 4 in Luc. 4. D. Thom. in Matt. Innocē. 3. ser. in do. 1. Quad. 1. Cor. 10.

DOMINI-

A DOMINICA PRIMA QVADRAGE.

CONCIO SECVNDA.

DVCTVS *est Iesus in desertum à spiritu:* Matt. 4. Maiores sibi videbantur offerri Domine, tentandi occasiones in ciuitate vbi regnat mundus, caro, & superbia: sed hoc facit vt intelligamus quod etiã sint pericula in deserto, & ibi laqueos tẽdat dæmon, vbi minores
B videntur occasiones.

Vbiq; imminent pericula.

A spiritu satis intelligitur à quo spiritu duceretur, si quidẽ ad tã singulare & heroicum procesſit opus, videlicet ieiunium, & victoriã tẽtationũ: nã ex operibus quæ quisq; facit intelligitur quo spiritu ducatur: si enim ad missã audiẽdã pergit, aut cõcionẽ, siue ad visitanda hospitalia, aut carceres, satis constat ꝙ à bono ducatur spiritu psal. spititus tuus bon⁹ deducet me in terrã rectã: at si te cõferas ad vidẽdas amasias, ludos, vindictas, spiritu malo duceris, item si ad prætensiones humanas, vsuras &c.

Ex operibus cognoscitur quo spiritu ducamur.

Item se confert Christus ad desertum, vt intelligamus quanta
C attẽtione debeamus orare & opera bona facere. Mirabile est sane ꝙ epistolã ab amico missã etsi valde prolixã, cũ maxima attentione legamus, & videamur quãdã molestiã sentire quod prolixior etiã nõ sit, præ tãta suauitate quã capimus: & tamẽ orationẽ nõ cũ attẽtione percurrimus: itẽ cõcedis in secretũ aliquẽ locũ vt possis epistolã legere, non autem sic in mundo præstas.

Oratio cũ attentione fieri debet
Similitu.

Cum ieiunasset. Noli carnem tuam molliter tractare, qui vides speciosum forma præ filijs hominum, in tanta solitudine atq; ieiunio, siue loco, in frigore, & æstu: Ieiunat quidem vt nobis exemplum præbeat ieiunandi, siquidem exempla maiorum plu
D rimum nos mouent, vt constat ex rege Niniuitarum Ionæ. 3.

Delicias fugiamus ad imitationem Christi.

Dic vt lapides. Id curat dæmon vt lapides asperos pœnitentiæ in delicias conuertamus & panem delectationum corporalium. Dicit concionatoribus, ne ieiunes, nam satis te maceras in concionando & fructum faciendo: quasi vero fructum aliter non posset reportare abstinendo? Alijs dicit, cur pœnitentiam facis? Satius est vt in alijs pijs operibus te exerceas. Alios decipit vt pote lutheranos, dicens quod iam Christus pro nobis ieiunauit & passus est, & ideo parum de eius valore videmur cõfidere qui pœnitentiam agamus. Non ergo in his debemus audire dæmonem, sed faciamus quod videmus Christum facere, id est ieiunemus, si quidem ipse nobis reliquit exẽplum vt dicitur 1. Petri. 2.

Dæmon curat nobis pænitentiã impedire varijs modis.
1. Pet. 2.

Scriptum

Scriptum est, non in solo pane. Etsi hæc videatur leuior tentatio, E
Paruis resistamus, ne in magna labamur. tamen ei viriliter resistit, vt doceat quod timeamus etiam leues tentationes. Aliqui solum timent ne sint homicidæ, latrones, adulteri, infamatores, nõ intelligẽtes quam facile ex leuioribus ad grauiora tendamus. Quando audiuit dæmon ab Eua, ne forte moriamur, cum tamen Deus dixisset, moriemini, intellexit
Genes. 3. eius minimam resistentiam, & quam parum attendisset proprietatem verborum Dei, & inde sumpsit occasionem dicendi, ne-
Eccl. 19. quaquam moriemini. Siquidem videbat eam in dubitationẽ vocantem, quod Deus certo statuerat Eccle. 19. qui spernit modica, paulatim decidit. F

Contradictiones multas patiuntur serui Dei.

HOc in loco illud primum adnotari solet, dominum post sacrum baptisma, & cæleste patris testimonium à dæmone tẽtatum fuisse, vt hinc discamus omnem dæmonis rabiem ac furorem aduersus eos maxime sæuire, qui Dei filij nominentur &
Iudith. 11 sint. Eius enim est illa Holophernis vox: æquo animo esto, & noli pauere in corde tuo, ego nunquam nocui viro, qui voluit seruire Nabuchodonosor regi. Itaq; repugnantibus maxime aduersatur, obsequentes vero deserit: cur enim impugnet non repugnantes? Esca enim eius non vulgaris & vilis, sed electa ea est. G
Dæmon tẽtat cõtra dicentes sibi.
Abacuc. 1. Vnde tunc potissimum beatum Iob auertere tentauit, cum illũ
Iob. 1. à domino commendari vidit. Quemadmodum enim pyratæ his
Simile. potissimum nauibus insidiantur, quas auro & pretiosis mercibus onustas esse intelligunt, ita dæmon his potissimum laqueos tendit, quos spiritualibus diuitijs abundare cognoscit. Nõ sit er-
Innoc. 3. go monachus securus in claustro, non sit eremita securus in solitudine, vt ait Inno. Tentauit etiam non post conuiuium, sed H
Boni sæpe tentantur. post ieiunium, non post peccatum, sed post baptismum, quia magis insistit, satagit, & laborat, vt seducat magnum quam paruũ, iustum quam impium, sapientem quam fatuum. Vere tentatio est vita hominis super terram. Propterea clamat & plorat Apos. infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Et
Rom. 7. Dauid, educ dẽ carcere animam meam. Sicut rex non contra
Psal. 141. subditos, sed contra rebelles nationes bellum mouet: ita Diabo
Simile. lus validius eos quos à sua seruitute recedere viderit, & ad leue
Exod. 5. Christi iugum festinare, impugnat. Quod in exemplo Israelitarum didicimus, quia tunc à Pharaone ipsi afflicti leguntur, quando per Moysen & Aaron ad terram promissionis sunt vocati.

A cati. Idem fecit Laban cum Iacob, qui etiam simiaus præclare cũ illo se gessit quo tempore ei seruiuit in domo, cũ tamen videret eum inde fugientem, cógregauit amicos, & persecutus est eum, ita certe quamuis qui in mundo versantur, magnos experiantur labores, maiores tamen experiuntur qui deo vere & ex animo seruiunt: canis enim non domesticos mordet, sed eos qui foris sunt: nunquam fur furaturus ingreditur loca vbi paleæ sunt & stercora, at mercatorum domos ingreditur & rebus prætiosis insidiatur: & quemadmodum nemo aduersus amicos & domesti- B cos insurgit, sed contra inimicos, ita Diabolus non eos expugnat qui sui sũt, sed eos qui sub vexillo ducis Christi ambulãt.

Gene. 31:

Simile.

Similiũ in ductio.

Cum incipimus Deo vacare, & eũ in anima nostra recipere, statim insurgunt multæ tempestates tentationum & inanium cogitationũ. Hoc figuratũ fuit vt ait Grego. explicans illud Num. 6. in Nazareis, quibus cum professionem facerent abstinentis vitæ & perfectionis, maxime crescebãt capilli, ita vt vsq; ad pedes in aliquibus peruenirent. ita qui se deo tradunt, maximo tentationũ flumine percutiuntur & variarũ cogitationũ fluctu operiuntur, ac propriæ estimationis. Quid quæso necesse erat cũ Deus ac C cessit ad terrestrem paradisum, dicere, quod illico vẽtus quidã insurrexerit, ni vt intelligeremus ꝙ quãdo Deus accedit ad animam nostrã & inspirat vt aliquid boni faciamus, statim nos inanis gloria impugnat? Quanto melior aliquis, tãto plus tentatur & vehemẽtius. Experientia quidẽ nos docet ꝙ cẽtũ etiã in carcere cóclusis viris, vnus dũtaxat sufficiẽs sit custos: nõ autẽ sufficit alicui fugiẽti cóprehẽdẽdo, sed multis opus habet: sic multis sub dæmone iã cõstitutis peccatoribus, vnus sufficit dæmon, at vero ꝓ cõprehẽdẽdo vno iusto, multis opus est dæmonibus, & multis machinis, vt vincatur, & ita multi cõiũgũtur, cũ enim resistẽtiã pa D tiãtur, tãto maiorẽ adhibẽt diligentiã. Hoc in visione vidit quidã seruus Dei vt refert Gre. vidit enim supra monasteriũ quoddam multitudinẽ dæmoniorũ & supra totã ciuitatẽ vnus tãtũ erat dæmõ; cũ autẽ causam quæreret huius rei, sibi dictũ est ꝙ in eo monasterio omnes essent dei serui & ideo erãt tot dæmones ad eos impugnãdos, at in ciuitate oẽs erãt viri perditi, & ita eis vnus tãtũ sufficiebat dæmõ. Porro ꝙ dæmõ tãtã adhibeat diligẽtiã in ꝓstrãdis iustis, significatũ est apud Ioã in Apo. vbi dicitur ꝙ viderit draconẽ horrẽdũ cũ septẽ capitibus & cornibus decẽ, qui ita caudã suã in altũ sustulit, vt tertiã partẽ stellarũ demoliretur: id est prætẽdit dæmõ varijs suis tẽtationibus obscurare famam eorum q virtutibus splẽdẽt tãquã astris: Verũtamẽ nõ propterea debent

Greg:
Nu. 16:
Figura:

Gene: 3.

Simile:
Serui Dei multis impugnã ur tentationibus.
Exẽplum.
Gregor: in Dialog:
Mali vix tẽtationes sentiunt.
Apo. 12:
Dæmon odio habet bona opera nostra.

succumbere serui Dei, quin potius quemadmodũ aquarũ intu- E
Similitu. mentes fluctus atq; impetus, nequeunt rupes ac saxa quæ impe-
Serui dei tunt perfringere, quin potius fluctus ipsi tandẽ debilitãtur: ita
viriliter aduersus Dei seruos non præualẽt tẽtationũ incursus, nõ huma
resistunt tẽ ni conatus, non dignitatũ oblatio, sed semper immobiles in di-
tationib⁹. uino obsequio permanent tanquam rupes firmissimę.

Quã limitatas habeat dæmõ vires ad tẽtãdos homines, & ꝙ ali
Gene. 3. ter nõ possit quã sibi præscribitur, ex hoc cõstare potest: quoniã dæmon volens tentare Euã, cur obsecro aliã nõ induit formã q̃ serpẽtis? ad hoc respõdetur ꝙ hoc nõ fuit in manu dęmonis, sed F
Limitatas habet dæmõ vires ad tẽtãdũ fuit ꝓuidẽtia diuina: nã institutũ Dei fuit, primũ ne magis crederet Eua tã vili animali quã ipsi Deo, deinde vero vt postquã in peccatũ incidisset, libẽtius amplecteretur pœnitẽtiã vidẽs ꝙ propter tã vile animal lapsa fuerat, si Deus permisisset quod figurã
2. Cor. 11. angeli lucis accepisset, sicut interdũ permittit, vt ait Pau. videbatur ꝙ Eua posset dicere, quis nõ credidisset tã pulcherrimæ creaturæ? Quis nõ deceptus fuisset? & ita quoq; nõ permisit Deus cũ
Exod. 32. populus Israeliticus aurũ insumeret ad idolũ conflãdum, vt inde egrederetur nisi horribilis vitulus, non autẽ angelus, aut aliquis ex seraphim vt ita nõ haberẽt occasionẽ adorandi eũ, sed odio G haberẽt. Vnde colligas quã limitatã habeat potẽtiã dæmon in tẽ
Dæmõ nõ plus tẽtat quam sibi permittatũ tationibus, si quidẽ si sibi permitteretũ lõge grauius & peius segereret. Cũ itaq; De⁹ ita dæmonis potestatem refręnet, & nobis tot cõcedat fauores, nos pro virili nostra cõstãtissime tẽtationibus resistamus, & ita diuino adiuti auxilio victores euademus.

Salutare quidẽ consiliũ hoc est, omnibus pie in Christo viuere
Simile. volẽtibus, quo omnes diaboli fraudes & machinas superare valeãt, videlicet vt quemadmodũ prudẽtis iudicis est nũquã aliq̃d
Simile. in causa ꝓnunciare, nisi vtrũq; litigãtẽ audierit, ita nunq̃ homo aliquid in cordis sui tribunali definiat, nisi vtraq; deliberationis parte diligẽter examinata. Si enim quis alterã libræ lancẽ le- H
Nostra opera prudenter põderemus. ui etiã põdere oneret, in altera vero nil apponat, annõ certũ est eã quæ onerata sit deijciẽdã, alterã vero in sublime tollẽdã? Vtraq; ergo suis põderibus onerãda est. Hac porro similitudine aduersus diaboli tẽtationes vti cõmodissime poteris: subijciamus aliquot huius rei exẽpla: si tibi dæmõ carius delicias & volupta-
Exempla. tes amplificat, tu in altera libræ lãce voluptatibus istis cõstituta supplicia appẽde, quæ Dñs in Apo. definit cũ ait, quã tũ glorifica
Apoc. 18. uit se & in delicijs fuit, tãtũ date illi tormẽtũ & luctum. Et illud itẽ, momẽtaneũ est ꝙ delectat, æternũ vero ꝙ cruciat. Rursus si
2. Cor. 4. tibi dęmõ terrena lucra exaggerãs, ad fraudes & rapinas trahere

nititur

A nititur, illã Apoſ. cõminationẽ fac tibi ante oculos ponas, hoc au
tẽ ſcitote intelligentes quoniã omnis fornicator aut immũdus, *Epheſ. 5.*
aut auarus, quod eſt idolorum ſeruitus, non habet hæreditatem *Col. 2.*
in regno Chriſti & Dei: nemo vos ſeducat inanibus verbis. His
ergo rationibus fidei clypeũ arripiẽtes, omnia tela inimici ignea *1. Ioan. 3.*
deludere poterimus.

Ieiunij & abſtinentiæ excellentia. *Abſtinentia virtutũ oſtium.*

ET *cum ieiunaſſet 40. diebus,* Præparat ſe Chriſtus ad tentationes
B & munit præſidio, vt vinceret dæmonem, atq; ſe veſtit armis
ieiunij, vt intelligamus hoc eſſe oſtium per quod eſt ſubijcienda
caro ſpiritui. Quo enim magis caro noſtra fuerit inedia ac laboribus fracta & debilitata, hoc minora aduerſus ſpiritum bellorũ
incẽdia ſuſcitat. Cui⁹ rei typũ ingẽs ille piſcis gerit, qui intra flu *Tob. 6.*
minis alueũ poſitus, aperto ore inhiãs, Tobiã, deuorare nitebatᷣ:
angeli vero iuſſu ab aquis in aridã terrã extractus, extincto pæne
robore deficere & palpitare cæpit ante pedes eius: ad hunc ergo
modũ caro noſtra carnalibus delicis inuitata, ſpiritũ deuorare ni *Abſtinentia domantur carnis impetus.*
titur, ieiunijs tamẽ & inedia macerata, ac veluti in arido loco
C poſita, minora aduerſus eum bella concitat. Nam quemadmodum nulla eſt arx munitiſsima, quę per ſitim oppreſſa non capiatur, ſic nullum eſt vitium quod ieiunio & abſtinentia, non ener- *Simile.*
uetur ac comprimatur. Debemus quidem per abſtinentiã & ieiu
nium recuperare quæ per gulã perdidimus, cumq; gula nos De⁹ *Similitu.*
paradiſo expulerit, per abſtinentiam eũ recuperemus: ſicut enim
filius cui extenuatũ eſt patrimoniũ & opigneratum propter pa- *Rom. 4.*
tris ingluuiem, curat ab omnibus tributis illud liberũ vendicare,
tẽperate victitans: ſic etiã nos facere par eſt, conſiderantes illud *Luc. 6.*
Apoſ. nõ eſt enim regnũ Dei eſca & potus, ſed iuſtitia & pax: qua
D ſi diceret, non hac via itur ad cælum. Viris ingluuiei deditis mi *1. Reg. 2.*
natur Chriſtus dicens apud Luc. væ vobis qui ſaturati eſtis, quia
eſurietis: ſi quidem vt multi gulæ ſatisfaciant, ſolent mala multa committere. Filij quidem Heli cum eſſent helluones, vide qua
lem habuerint exitum & finem,

Qui ieiunat & propter Deum famem patitur, habilis redditur *Ieiunium quã ũ cõducat.*
ad contemplationem, videtur habere mentem vacuam imaginationum multitudine, & exhalationum. Qui vult caſtus eſſe &
à rebus ſenſualibus ſe abſtinere, & tamen non eſt amicus abſtinentiæ, ſed multi cibi & potus, ſimilis eſt vt ait Climacus, ei qui *Climacus.*
vult vt canis aliquis ſe non ſequatur, & tamen ei paſsim panem *Simile.*
porrigit, & ita libentius eum ſequitur. Prius quidẽ cibũ brutorũ

præparauit Deus, quam hominum, vt constat ex Genes. Vt intel E
ligamus quantum ieiunium & abstinentia conducat homini.
Genes. 1. Non temere eam Petrus commendat dicens, succincti lumbos
1. Pet. 1. mentis vestræ, sobrij perfectiq; sitis. Et Christus apud Luc. ait,
Luc. 6. beati qui esuriunt. Magnum quidem virtutis fundamentum est
Similitu. ieiunium. Si quidem vt gula fons est innumerabilium vitiorum,
sic temperantia fons est virtutum. Non temere dicebat Apos.
1. Cor. 9. castigo corpus meum, & in seruitutem redigo. Bene quidem no
uerat Saul quantum conduceret abstinentia & ieiunium etiam
ad victoriam obtinendam in prælijs corporalibus, siquidem F
in quodam bello legem sanxit nequis comederet donec prælium
1. Reg. 14. ex actum esset, & ita fecerunt, ac postea refecti sunt, & spo-
lia diuiserunt: & quia Ionathas regis filius modicum mellis gu-
stauit, voluit pater eum vita priuare, & priuasset, nisi popu-
Abstinentia cõducit ad victoriã obtinẽdã tãin prælijs spiritualibus quã corporalibus. lus obstitisset. Quanto igitur magis conducet ieiunium ad ob-
tinendam victoriam in spirituali prælio? Si quidem Ecclesia
cantat, qui corporali ieiunio vitia comprimis, mentem ele-
uas. Et certe leones etiam & vrsos domare solemus, at vero ca-
ro tua eiuscemodi est, vt quo delicatius eam tractaueris, eo
ferocior reddatur. O cibum male consumptum, & ingratissi- G
mæ carni applicatum! patres quidem in eremo viuentes, vt te
stis est Theodoretus, palladius, & Hiero. rigide quidem car-
nem suam tractabant vt eam domarent & subijcerent: non ita
Ecclesia. lurcones & helluones faciunt, & ita caro contra ipsos rebellis
redditur atq; indomita: de quibus ait Apos. multi enim ambu-
Dissimile lant, quos sæpe dicebam vobis, nunc autem & flens dico, inimi
Theodor. cos crucis Christi, quorum Deus venter est: aduerte quomo-
Palla. do eos appellet inimicos crucis: Quasi dicat, ex gula prouе-
Hiero. nire, vt sint inimici crucis & pœnitentiæ, adeo vt malint in in-
Phil. 3. fernum ire, quam abstinentia vti. O miserabiles homines! nam H
Lurcones crucis inimici. etiam idololatræ adorabant figuram auream vel argenteam, vel
solẽ, vel lunã, at vos vẽtrẽ adoratis, & Deũ facitis, rem scilicet tã
vilẽ atq; abiectã. Quod obsecro cõmodũ inde reportas vir helluo
ex tã delicata corporis tractatione & cura, atq; assiduo obsequio?
Attende quæso quid Apostolus dicat, corporalis exercitatio ad
1. Timo. 4 modicũ vtilis est, pietas autẽ ad omnia vtilis est. Non intelligit
Iuue. in. 2. sati. quidem Apostolus quod corporalis exercitatio si ad bonum di
rigatur finem, non sit optima, sed intelligit de ea quæ tota
occupata est in seruiendo corpori. Antiquorum curam cir-
ca temperantiam declarat iuuenalis dicens: Quis fercula se-
ptem secreto cænauit? Quasi dicat, quis Romanus fuit, qui
solus

A solus ausus fuerit septem immensa apponere fercula.nam publice non audebant. O si juuenalis ab orco suscitatus veniret modo,quid diceret? Siquidem hoc tempore non septem modo, sed etiam septuaginta apponuntur fercula, neque secreto quidem,sed etiam publice.Sed intelligamus quod quemadmodum qui in obsidione sunt, si cibus eis aufertur, statim se hosti dedunt:ita etiam caro ipsa subijcitur rationi si ipsi cibus auferatur & delectationes carnales. Et quemadm odum serpens vt pellem mutet, abstinet per multos dies ab esca, cum instinctu B naturæ intelligat quod si ieiunet, multo melius id præstare potest.Sic nos vt veterem hominem exuamus, & prauam viuendi consuetudinem, abstinentia vti debemus tam cibi quam delectationum. Et quemadmodum arbores quæ plantantur vel scinduntur in plenilunio, non præbent accommodatum lignum, sed potius quod facile putrescat, quoniam tunc abundat humor superfluus à luna causatus: sic vtique nimius cibus & potus producit in nobis vitiorum putredinem, & salutem corporis destruit, Vnde videas quod vel in ipsa adolescentia inuadant multos graues infirmitates, atq; immatura etiam mors C ipsos opprimat, ita vt talis sæpe sit mors, qualem duxerunt vitam. Deniq; per intemperantiam, honos, diuitiæ, salus tam corporis quam animæ amittitur.

Intemperantia viget hoc nostro seculo

Simile.

Abstinentia maceratur caro

Simile.

Virtutes ieiunio plãtantur.

Simile.

Intemperantia vitiorum mater.

Gula virtutes deuastat.

Securitas non est in præsenti vita.

ET *accedens tentator*. Quis obsecro reperiri potest in quocunque statu, qui tentationibus careat,& Diaboli insidijs: siquidem Christus etiam in deserto, & sanctis occupatus exercitationibus,tentatur? Significauit nobis Christus quod pœnitentia D non solum congruit peccatoribus, sed etiam vtilis sit iustis. Carnibus quidem antequam corrumpantur, vtilior est sal quam postq̃ incipiunt corrumpi. Quod autem nullus in quocunque statu dum hic viuit, securus dici possit, declarat D. Hieronym. qui quidem de se ipso testatur, quod quamuis in desertis viueret locis cum feris, & sanctis occuparetur exercitationibus atque assidua pœnitentia, adeo vt vel conspectus eius figuræ, terreat homines, nihilominus tamen dicit, quod in mentem eius tales subirent imaginationes, vt ita sibi videretur in mulierum choro versari, atque in puellarum choreis Romæ. Si igitur in huiusmodi locis desertis tanta est pugna & in viris perfectis, in cælestibus rebus occupatis: quid quæso putandum erit de

Simile.

Hieron. in epist. ad Eusto.

Tentationes seruos Dei maxime inuadunt.

de his qui in medijs ciuitatibus viuunt, & remissi sunt ac otio E
indulgentes quique sibi ipsi quærunt malorum occasiones, &
carnis delicias? Tres quidem persecutiones ait D. Bernar. præ
Bernar. cedent Antichristum, prima erit tyrannorum, secunda hæreti-
corum, & tertia vitiorum ac delectationum carnalium, atq;
hæc inquit erit omnium pessima & periculosissima, quæque
bonam hominum partem subuertet. Vnde Chrysos. ait quod
Chrysost. tormenta martyres faciunt & delectationes Epicureos. porro
quod inter gentiles sint Epicurei, non est mirum, at vero inter
fideles, quorum caput Christus est, quem hodie famelicum vi- F
demus, hoc sane horrendum est. Quod si etiam in ipso ieiunio
homo securus non est, quanto minus securus erit si intemperan
ter viuat?

Nos Christiani præ cæteris abstinentes esse debemus. Sæpe quidem nobis videtur, quod postquam non incidimus
in pristina quæ solebamus vitia, iam securi simus, & in vtramq;
aurem dormire possimus: veruntamen cum se offert occasio,
statim apparet minima firmitas nostra, & quam falsa sit opinio
nostra. Siquidem sicut ignis qui sub cinere absconditus est, &
semiuiuus apparet, statim ad vnicum flatum retegitur & manife G
Simile. statur: sic vtique si nobis vel exiguus adsit flatus tantillæ occa-
Occasiones oblata statim infirmitatem nostrã manifestant. sionis, statim manifestare solemus quam fragiles virtutis radices
iecerimus. Vt nos Christus id doceret, permisit, vt animosus Pe
trus ab ancilla prostraretur, etsi paulo antea tantum animum
præseferre videretur, vt totum senatum Apostolorum excelle-
ret. Itaque circumspecte viuamus, quandoquidem huic tantæ
fragilitati obnoxij sumus, & tentatorem habemus tam vigilan-
Ioann. 18. tem. Sæpe nobis accidit, vt de maximis victoriam reportemus,
Mar. 14. & tamen in minimis prolabimur: item in arduis interdum inui-
Magna est inconstãtia nostra. ctum habemus animum, & tamen in minimis timidi sumus: &
hoc interdum vsu venire solet etiam præclarissimis viris. Vnde H
videmus quod Aposto. Post tantos labores exantlatos, carce-
res, verbera, saxa, & naufragia, tamen nihilominus Romanis scri
2. Cor. 11. bens se fatigatum inueniebat cum diceret: infelix ego homo,
Rom. 7. quis me liberabit de corpore mortis huius? Et Post statim respi
3. Reg. 18. rauit dicens, gratia Dei per Iesum Christum. Vide quam inui-
ctum gereret animum Elias cum Achab, cum diceret ei Achab,
3. Reg. 18. tu ne es ille qui conturbas Israel? respondit enim ei audacter
non ego turbaui Israel, sed tu, & domus patris tui, qui dere-
3. Reg. 19. liquistis mandata Domini, & secuti estis Baalim. Sed vide
paulo post ex sola vnius mulieris comminatione quam turba-
tus

A tus aufugerit, vt vix sciret quo tenderet: imo & seruum suum reliquit, nec recordatus est secum cibum asportare, sed aufugit perdiem, per menses, donec tandem fatigatus sub arbore requieuit, rogans deum vt sibi vitam adimeret, prætanto vnius mulierculæ metu: Quare ne existimemus nos securos quamuis animosi simus, cum tentator sit vsq; adeo astutus, vt opportunitatem semper captet tentandi nos. *Interdum minimis succumbimus qui in maximis viceramus.*

Inter alia maris pericula, vitium illud est periculosissimum, quando scilicet in saxum aliquod immane impingimus arena B vndique tectum. Interdum quidem homo est eo animo vt potius moriatur quam peccet, & tamen breui tempore eos sibi dæmon laqueos intendit latens anguis in herba, vt quando minus attentus est homo, eundem prostret. Nullus est pharmacopola qui ita suas pilulas inauret: nec piscator qui ita esca hamum contegat, sicut dæmon peccatum tegit sub virtutis specie. *Simile.* *Tentationes occurrunt cũ nobis securiores videmur.*

Consule saluti tuæ homo, neque existimes te iam securum esse, neque debere circumspecte viuere: siquidem etsi præclara & vndique bituminata sit nauis tamen ex magna nauigatio C ne findi quidẽ potest cum tandem siue ex cælo, siue ex mari, vndas aliquas noxias experiatur, quæ rimis fatiscant: sic nullus est etsi caute viuat, qui interdum per aliquam incuriam & inaduertentiam non labatur, quod si tanquam ad sacram anchoram non confugiat ad ieiunium vel pœnitentiam, actum plane de illo erit. *Simile.* *Nullus est etsi sanctitate polleat, qui viuere incaute debeat.*

Verum illud hoc in loco maximum pijs etiam hominibus timorem incutere poterit, cum videant sapientissimum Salomonem, qui Dei spiritu plenus, tam multa atque miranda doctrina monumenta Ecclesiæ reliquit, qui cantici Cantico- *3. Reg. 3.* D rum altissima mysteria penetrauit, & scripsit, cuique Dominus bis apparens, eum monuit vt caute viueret, ita à fide defecisse, cum tamen tot fidei & virtutis retinaculis constitutus esset, vt nefandis dæmonibus funestas aras & templa erexerit. Quis igitur hoc exemplo non totus expalleat & contremiscat? Quis tantis diuinæ gratiæ opibus adeo circunfluat, vt securitatem sibi ad finem vsque polliceatur? Quis altissimam hanc diuinorum iudiciorum abyssum, non miretur & stupeat? Quis non cum Apost. clamet? ô altitudo diuitiarum, sapientiæ & sciẽtiæ Dei, quã incõprehẽsibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius! Quo circa recte nos Petr⁹ Apost. monet vt cũ timore incolat⁹ nostri, & tremore, vitã agam⁹. Beat⁹ enim homo qui *3. Reg. 9.* *Nullus incaute viuat.* *Rom. 11.*

semper est pauidus, semper de periculo solicitus, semperq; sibi **E**
de seipso timidus.

1. Petr. 1. In Apo. scribit Ioan. quod illa quatuor animalia vndiq; plena
Prou. 28. erant oculis, quid igitur hac tanta oculorum multitudine nobis
Apoc. 4. indicatur? multa sane, sed illud in primis, hostibus, laqueis & pe
Periculorum plen⁹ est mūdus riculis esse omnia plena. Omnis etenim creatura vt sapiēs ait, in laqueum & muscipulam pedibus insipientum facta est. Quid vero est in quo serpens antiquus laqueos miseris hominibus non
Sap. 14. tendat? in cibo, in potu, in incessu, in vestibus, in colloquijs, in
Laqueos multos armat dæmō frequentia hominum, in solitudine, in secundis, in aduersis rebus **F** ac postremo in ipsis etiam bonis operibus, quibus frequenter nos ad inanem gloriam stimulat, in portu naufragium facere efficit. Quæ cum ita sint, quid mirum, si contra multitudi-
Nota. nem laqueorum, necessaria nobis sit multitudo oculorum? Quid mirum si cum hostis antiquus mille habeat nocendi artes, nos quoque mille oculos habeamus, quibus tot eius fraudes & in-
Necesse habemus mulos oculos qui tantos habemus intentos laqueos. sidias deprehendere valeamus? non enim tam multis oculis op⁹ esset, nisi multis modis nos hostis noster adoriretur. Sunt etiā tot oculi ante & retro necessarij, vt non modo præterita, sed etiam futura prospiciamus: In præteritorum enim recorda- **G** tione inueniemus vnde erudiamur, vnde doleamus, vnde gratias domino agamus: In futurum autem prospicientes, vnde timeamus, & vnde nobis opportune prouideamus. Hanc autem sapientiam sanctus propheta filijs Israel optabat cum diceret, gens absque consilio est, & sine prudentia: Vtinam saperent &
Deut. 32. intelligerent, & nouissima prouiderent.

DOMINICA PRIMA QVADRAG.

CONCIO TERTIA. **H**

Deus ad bona & Diabolus ad mala inducit. DVCTVS *est Iesus in desertum à spiritu.* Matth. 4. Spiritus sanctus ducit eum in desertum, & spiritus malus assumpsit in ciuitatem: Spiritus sanctus inducit vt ieiunet, & spiritus malus vt comedat, vt cadat, vt ipsum adoret, vnde ex ipsa persuasione intelliges quo spiritu ducaris.

Vt tentaretur. Si Deus te reficit cælesti pastu & recreat sua gratia, id facit vt te exerceas in eius obsequijs & pugnes cōtra hostes
Exod. 12. sic enim multis cælestibus delectationibus hebræos affecit ipsos

A vt viriliter segererent in his quæ ipsis euentura erant: aperuit enim Iordanem, dedit manna &c. 1. Cor. 6: ne in vacuum gratiã Dei recipiatis. *Exod. 14. Iosue. 1. Exod. 16.*

Postea esuriit. Cũ intelligat dæmon ipsum esurire, tentat eum de cibo, cum nil tunc sibi opportunius videretur. Valde quidem cõsiderat dæmon inclinationes nostras vt nos conuenienter tẽtet, & infirmiores partes aggredi solet. *Tẽtat passim dæmon.*

Multos tentat dæmon præ fame, aut timentes ne fame corripiantur: vt pote pauperem mulierem, quam inducit vt Deum of-
B fendat ne esuriat: item alij suadet vt vsuras faciat ne in paupertatẽ & famẽ incidat. Noli igitur huiusmodi tentationibus succumbere, sed spera in domino, ipse enim iuuabit te. *Ne offendamus Deũ etsi graues se nobis offerant occasiones.*

Supra pinnaculum templi. Vt præcipitaret eum, hoc est enim dæmonis officium, videlicet curare vt quis ad dignitatem euehatur & postea præcipitetur in infernum. *Dignitates mundanæ periculosæ.*

Ostendit ei omnia regna & gloriam eorum. Non ostendit ei pericula quæ ibi inerant & labores in regendis dignitatibus, & in diuitijs, & vitijs: solum iucunda ante oculos obijcit, si enim illa pingeret, non tam multos suis laqueis irretiret. Si enim infernum repræ-
C sentaret & eius tormenta quæ vitia consequuntur, & momentaneas delectationes, non ita illaquearet animas. O nos miseros, qui propter tam caducas delectationes, in tantum barathrũ nos conijciamus! Quod pro impijs, & dignitatibus id faciamus. *Qua arte vtatur dæmon in tentando. Tanquã cæci labimur in laqueos dæmonis.*

Reliquit eum diabolus. Fugit enim eos qui sibi viriliter resistunt: esto igitur constans in virtute. *Pusillanimis est dæmon si sibi resistatur.*

Accesserunt angeli. Non venerunt ad primam tentationem, nec ad secundam, sed ad tertiam, noli igitur te affligere si statim tibi Deus non opituletur, quia veniens veniet, & non tardabit. Sæpe quidem tubas pulsarunt, & cum arca circuierunt, antequam mu-
D ri Hiericho corruerent: perseuerantia enim ipsa omnia superat! *Ne cadamus animo etsi deus statim nobis nõ subueniat.*

Reliquit eum diabolus. Etsi aliquando victus fueris, non ideo cadas animo: Siquidem vt dixit Dauid ad nuntium missum à Ioab de infelice belli successu vbi occiderat Vrias, sic fieri solitum est in bello, vt modo hæc pars modo altera vincat, Sed propterea non debemus diffidere, sed vrgere bono animo, & prosequi bellum, sicut præcepit Dauid ipsi Ioab: *2. Reg. 11. Ne cadamus animo etsi aliquandò ceciderimus.*

Ambitio detestabile malum.

CONfert se Christus ad desertum ieiunaturus, vt nos erudiat bona opera esse facienda in occulto, idest ne propter ipsã mundi

Bona opera propter Deum tantum faciamus. gloriam faciamus, est enim vanitas vanitatum. Molestat sanè nos vehementer hic appetitus ostentationis, qui etiam sanctos inuadere solet. Sed quemadmodum quamuis integrum fere nobis non sit prohibere ne aduolantes & reuolantes hirundines domum nostram ingrediantur, est tamen facile in potestate nostra ne ibi nidificent, ac sibi nidos construant: sic profecto tametsi minus videamur cogitationum influxum posse declinare, depellereq; à mente, at certè ne quæ prauæ sunt & ex inani gloria conflatæ, in nobis nidificent & moram trahant, id quidem facile possumus curare, atque debemus. Narcissum quendam fabulantur poetæ vsq; adeo sibi placuisse, suiq; amore captũ fuisse, vt cum aliquando propter tantum amoris impetum, pulchritudinem suam in quodam limpidissimo fonte contemplaretur, extra se omnino positus, in florem fuerit conuersus: ita qui inanis gloriæ auidissimi sunt, vsq; adeo sibi placent, vt idcirco nulli placeant, sed potius in caducum quendam vanitatis florem commutati, omnibus pro oblectamento sint atq; ludibrio. Vnde Grego. explicans verba illa Iob, non ei placebit væcordia sua, ait: extremæ quidem dementiæ est, magna operari, & per ea mercedem tantum quærere humanam, & tam vili pretio, inæstimabilia virtutum opera diuendere. Dicere Dauidem, vanum est vobis ante lucem surgere, significare videtur vanum esse, velle nos de bonis operibus nostris laudem quærere humanam, antequam retributio illa cœlestis adueniat à Deo. Optime his hominibus quadrat quod ait Dauid, tradidit in captiuitatem virtutem eorum, & pulchritudinem eorum in manus inimici: omnia igitur opera eorum qui propter inanem gloriam operantur, huc miseriæ redeunt. Vnde idem Greg ait, faciamus opera bona, & ea minime intueamur siue suspiciamus, ne vlla nos apprehẽdat inanis gloria. Itaq; ea cognoscentes, quodammodo ignoremus. Quasi latrunculus est siue insidiator bonorum operum ipse appetitus laudis humanæ perpetuo quærens quanam ratione ea iugulare possit & interficere.

Simile. *Simile.* *Iob. 8.* *Gre. li. 8. Mor. c. 28* *Psal. 126.* *Gre. lib. 8. Mor. c. 35 & 37.* *Psal. 77.* *Gre. lib. 9. Mor. c. 17 & 18.* *Simile.*

1. Mat. 6. *Simile.* Cogitationes aëreæ & imaginationes vanæ illius qui inani gloria capitur, persimiles sunt somnijs eius qui somniat se in honore positum esse, diuitijs affluere, etiam ab omnibus in pretio haberi, in omnium rerum abundantia viuere, & tamen à somno excitatus, in eadem se inuenit paupertate, in eodemq; statu. Cũ occidisset Eleazarus elephantem, ibidem quoque mortuus fuit oppressus à bestia super ipsum cadente: in quo significatur quod multi in spirituali certamine, fœlices alioqui, & bonis operibus

Per inanẽ gloriã multi bona opera perdunt.

clari

A clari, cũ tamen iuuenili siue inani quadã gloria insolescant & eua nescant, tandẽ opprimantur & pereant cũ suis operibus simul ca dentibus super eos, hoc est ruentibus & pereuntibus propter ipsam inanem gloriam. Serui quidẽ Dei, ait Greg. in peregrinatione cõstituti, hæc omnia arbitrantur inania & abiecta, nec vlla ex eisdem vanagloria insolescunt. Vnde Iob dicebat, si vidi solẽ cũ fulgeret, & lunam incedentẽ clarè. Quasi diceret, non superbiui, insolens non fui propter opera mea, vel propter splendorẽ famę qui ex eisdem nasci solet operibus, sicut lunæ ipsius splendor à sole ortum habet. Non item querebat humanã gloriã & laudẽ popularẽ, ꝙ alijs verbis dixit Hie. Diẽ hominis nõ cõcupiui, tu scis: *Greg. li. 20. Mor. c. 2. Iob. 3. Simile. Hier. 17. Chrys. in Gen. ho. 5. tomo. 1.*

B

Perniciosa quidem est inanis gloria, quæ ceu latro quidam omnibus nos bonis operibus spoliat & priuat, ait Chrysost. Si tanto pere fugimus eos prædones qui nobis bona temporalia diripiũt, cur non vehementius multo ac diligentius inanem gloriã fugiemus, quæ à nobis surripit thesauros nostros spirituales? Contẽplare quęso quam cito omnia bona sua perderet pharisæus ille propter suam inanem gloriam, & quantum recuperaret publicanus, qui eam tam studiose & diligenter deuitauit. Sed quorsum laudes quæris humanas, cum pręsertim nil eis mobilius sit? Quod enim tibi nunc homines laudis tribuerũt, idẽ postmodũ subito mutata voluntate adimunt. Quid quæso facis homo, ait alibi Chrysost. alius de tuis operibus testificari debet, nempe Deus, & tu homines testes inuocas? Deũ iudicẽ habere debes, & tu solos homines spectatores, disceptatoresq; adhibes? an nõ qui currunt, ad eũ locum vbi adsunt iudices, recta contẽdunt? Et qui hastili conflictu decertant, an non eis tantum placere student, qui iudices cõstitui sunt? cur tui non misereris, quod post longa certamina, diuturnamq; palęstrã præmiũ nullũ propter insolentiã tuam & humanæ laudis auiditatem cõsequaris? si auidus es laudis, cogita quæso ꝙ Deũ habeas in interioribus ac penetralibus, cuius dumtaxat laus est vera, & statim omnis appetit⁹ humanę laudis euanescet. Noli esse vsq; adeo abiectus, vt tua facias opera propter homines, oculos & mentem in cælũ ipsum attolle, & cęlestia solũ contẽplare. Quænam quæso laus ab infante, & eo qui loqui nescit, potest dari? Quænam gloria à fictis quibusdam personis in scena collaudari? talis est vtiq; hæc popularis laus, citius transiens, quã ea quæ in comędia siue tragędia alicui affingitur. Noli igitur ei⁹ auidus esse, quæ cum breuissima vitæ nostræ comędia mox peritura est. Quid est enim quæso, ait Seneca, quod ab hominibus extollaris, aut depraueris? an nõ ridiculum & stultum est, infantiũ *Simile. Luc. 18. Laudes humanæ quã sint caduca. Chry. ho. 3 super illa verba. 2. Par. 26. Eleuatum est cor. Oziæ. to. 1. Similia. Chry. ho. 43. to. 5. Laudes hominũ quã sint inconstantes.*

C

D

laudis

Vide Sen. lib.14.ep. epi j.6. *Exempũ Alex.* laudis & gloriæ appetentes, auidiq; esse vel ipsius Alexandri exẽplo, qui quondam uulneratus, magno suspirio dixit. Multi quidẽ dicunt me Iouis esse filium, ego tamen longè aliter in me ipso experior, repellens scilicet à se popularem gloriam. Hæc quidem commodius præstantur si fiãt & bona opera in occulto: quod vt Christus nos doceret, idcirco in desertum concessit. Antequam etiam bona opera præstemus, id in occulto teneamus, ne aliquis ea nobis impediret, item postquam fecimus, in occulto teneamus, ne fructum boni operis amittamus per inanem gloriam. In libro Iudicum habetur quod præcepit Deus Gedeoni sacrificia quædam facere, & quod destrueret altare idolorum: qui ne à domesticis interturbaretur, id nocte præstitit: sic ergo nos destruamus altare idolorum idest vitiorum, neq; id cõmunicemus idololatris idest vitiosis, & ædificemus altare Deo, offerendo illi sacrificia, idest occupando nos in rebus cum virtute cõiunctis: & quãdo hoc præstabimus, ne uideri velimus ab hominibus. Cõsideremus quidem quodquando idololatræ factum Gedeonis resciuerunt, volebant eum interficere, quid ergo fecissent, si ipsum talia audentem vidissent?

Iudic.6. *Bona opera in occulto faciamus, vt inanẽ gloriam euitemus:*

Tentationes nunquam desunt:

Iob:40. VT *tẽtaretur à Diabolo.* Quãuis de hoc tẽtatore dicat Iob quod non est super terrã potestas quæ comparari illi posit: nihilominus tamen ita limitatam habet potestatem, vt nisi velimus iá sponte succumbere, nulla ratione posit contra nos præualere. Solum enim eos vincit, qui vinci volunt. Iam de hoc tentatore & mundi principe triumphauit Christus dominus, & vicit eum, sed nihilominus sumus tam pusillanimes & fragiles, vt ab hoc etiam victo nos vinci sinamus. Non vlterius quidem progreditur dæmon intentando, quam sibi à Deo permittatur: sed quamuis vt leo rugiens circum eat quærens quem deuoret, quia tamẽ Deus præsens adest spectator, non vlterius progreditur quam Deus sibi permittat. Huius rei figura extitit quod habetur 3. lib. Reg. quando leo ille qui prophetam occidit, non est ausus ipsum dilaniare, neq; deuorare, sed nec etiam asellum quo vehebatur, siquidem sibi diuinitus non permittebatur, imo ibi corpus mortuum seruabat & asellum donec sepultum fuit corpus: sic ergo huic leoni rugienti diabolo non permittitur vt tentet quantũ ipse vellet. Latrare potest & rugire, item susurrare, at nõ cõpellere: solum mordet ad se appropinquãtem, nam ligatus est: tẽtat suadendo

Ioann.16. *Pusillanimes sum' in resisten do tentationibus.* *3.Reg:13.* *Tentator limitatã habet potestatem:*

A deñdo & inducendo. Magnæ ſane eſt puſillanimitatis quod ab eo nos ſuperari patiamur, præſertim cum tanta habeamus diuinitus refugia, qui ſemper nos ad ſe vocat, vt nos fauoribus ſuis exornet, dicitque, veni columba mea in foraminibus petræ. Cãn.2.

Ne defatigemur in tentationibus, ſed viriliter reſiſtamus, nam Deum ſpectatorem habemus. Probe quidem hoc ſenſerat Dauid cum diceret. Dominus eſt mihi à dextris ne cõmouear. Gaudet Deus cum videt nos viriliter decertantes adeo vt cum contradictiones deſint in terra, ipſe angelum etiam mittat, qui luctetur B cum Iacob. Vide igitur quomodo te geras in tẽtationibus, ſiqui dem Deus te contuetur cum cœleſti curia, neq; vel ictum quidem vnũ das, quin eum notent, laudent, & ſolemnizent: dicentes, ô quam pulchre modo ſe ſcuto protexit! Et rurſus, quã egregium inflixit ictum! His maxime delectatur Deus, ſoletq; dicere nobis in ſecreto cordis quod dixit diſcipulis in anguſtia poſitis: confidite, & nolite timere, vt habetur apud Marcum. Sic videmus quod protexerit Iacob in ſuo maiori conflictu. Vnde per Iſai. ait Deus, Quis tu, vt timeas ab homine mortali, & à filio hominis, qui quaſi fœnum ita areſcet? Et alibi dicit idem propheta, C quieſcite ab homine, cuius ſpiritus in naribus eſt, ne vos perturbet hominis perſecutio, qui non plus habet vitæ, quam minimũ ſpiritus ad reſpirandum. Non conſiſtunt vires hominum, vel dæmonis, in varia induſtria, & varijs armis, ſed in diuina diſpoſitione & beneplacito In libro quidem Iudicum habetur quod ſane quidam Hebræorum dux, interfecit ſexcentos Philiſtæos ſolo vomere, & aliqui dicunt quod ſolo ſtimulo, & ita ipſe ſolus defendit populum Iſrael. Quid igitur timebit homo, qui Deum ſibi propitium habet? Vnde Dauid in hoc cõfidens, dixit ad Goliath, tu venis ad me cũ gladio & haſta, & clypeo, ego autem venio in D nomine domini exercituũ. Cõſidera etiam quid Sanſon egit in ſola mandibula aſini, contra tantam Philiſtæorum multitudinẽ armatorum. Quæ cum ita ſint, non eſt quod animo cadamus in tentationibus, ſed induite vos armaturam Dei, vt inquit Pau. Cætera enim proſpera ſuccedent. Permittit Deus interdum, vt à modicis etiam rebus timidi ſimus, imo & victi, vt nos humiliemus, & cognoſcamus quanta ſit fragilitas noſtra. Vide enim obſecro quod difficilia pertranſiſſet Moyſes, & tandem quam minima re ſuperatus ſit, in aqua de petra educenda dubitando, cum tamen tam mirabilia ſæpe vidiſſet & prodigioſa, Vnde intelligas verum eſſe quod ait Apoſt. Qui ſe exiſtimat ſtare, videat ne cadat.

Remedium quidem ſalutare contra tentationes eſt, ſtatim ad Deum

[Margin notes: Pſal.15. — Gen.32. — proſpectat nos cæleſtis curia ad pugnam. — Mar.6. — Gen.32. — Iſa.51. — Iſa.2. — Iud.3. — 1.R.17. — Iud.15. — Ephe.5. — Num.20. — 1.Cor.10.]

Simile. Deum accurrere orando, & fauorem eius atq; auxilium inplorā- E
Deum imitemur in tribulationibus. do. Nam sicut latro timet cum voces audit vicinorum, & fugit: sic vtiq; dæmon cum videt sanctos & angelos accedentes ad clamorē orationis ipsius tentati, fugit, amplius expectare nō audet: & sicut seruus clamorem sentiens, vocesq; non emittens, præsu-
Simile. mitur in furto consentire, sic profecto si tu cum te sentis tentari voces non dederis & emiseris ad Deum, signum est quod Dei
Exemplū Tentationes omnes Dei auxilio vincuntur. & animæ tuæ proditor sis. De Lacedæmonijs scribitur quod magis curarent inimicos vincere astu & arte quam viribus: dicebāt enim vires esse communes hominibus & brutis, attamen ars, ingenium & industria, solius hominis erant: & ita quando vince- F
bant armis, offerebant gallum gallinaceum: cum vero arte, offerebant bouem, significantes se maiorem accepisse fauorem. Si volumus tentationes mundi, dæmonis & carnis fugare solis nostris viribus, impossibile erit, at diuino fauore facile erit, & ita opti-
Psal. 10. mum est medium oratio ipsa, in qua Christus hoc tempore occupabatur. Bene quidem nouerat Dauid inde sibi victoriam prouēturam cum diceret: Tu Domine custodies nos à generatione hac
Iob. 1. in æternum: quasi diceret, Tu me liberabis ab inimicis meis pessimis & omnes qui se tibi commendabunt, & fauorem tuum G
implorabunt. Siquidem quemadmodum vallasti Iob, & domum eius per circuitum, sic nos defendes tuo diuino auxilio,

Non debemus esse incauti quāuis dæmonē sæpe vicerimus. Debemus quidem valde notare, quod etsi diuino adiuti fauore vincamus semel vel bis dæmonem ita vt eum fugemus procul, non tamen propterea desinit nos tentare, sicut videmus in hodierno Euangelio. Quæ cum ita sint, & si iterum viceris semel vel bis, non ideo debes arma deponere, siquidem reuersurus denuo est, quando minus id existimes: Vnde Athana. dicit in vita
Athan. in vita S. Anton. S. Anto. neq; Antonio vincendi securitatem dedit primus ille triumphus, neq; diaboli fractæ defecere vires. Hoc figuratum H
videtur. I. Mac. vbi legitur quod postquam primum prælium datum est, & victoriam habuerunt non sine maxima inimicorum
I. Mac. 4 strage, volentes iam spolia accipere, dixit Iudas Mac. Nondum securi sumus, ne concupiscatis spolia, quia bellum contra nos
Non debemus arma deponere etsi multis restiterimus tentationibus. est, & Gorgias & exercitus eius prope nos in montibus: sed state nunc contra inimicos nostros, & expugnate eos, & sumetis postea spolia securi: quod securius erit in futura vita, siquidem in præsenti vita non est vera securitas.

Magna quidem vtitur dæmon astutia in tentando, quandoquidem vides, quod conscientiam non tentat proponens ei peccata manifesta, vt furta, homicidia, adulteria, & similia, cū cognoscat

A scat statim dissensuros, sed curat tegere ipsa peccata aliquo virtutis velo, & colore adulterino & fallaci, atq; sub blãda esca occultat acutum hamum: & sub vase deaurato abscondit mortale venenum, sicut pestifera illa mulier de qua fit mentio in Apo. Vide quanta sit dæmonis astutia, siquidem cum tentaret Iob prius ei abstulit bona quam filios, vt magis id sentiret: nam si contra se gessisset, poterat Iob dicere, cum mihi filij sint ablati, quorsum bonis indigeo? non enim supersunt quibus derelinquam. Solent enim vafri lusores permittere vt perdant aliquantulum, vt possint collusores suos ludo inescare, & postea lucrantur quidquid aduersarij habent: item impostores lusores componunt folia vt volunt, & oculis sibi inuicem conniuere solent, alijsq; huiusmodi vti solent signis & imposturis. sic dæmon interdum se vinci patitur, & fugere videtur ac timere, quæ omnes sunt imposturæ. Tantę quidem sunt eius astutiæ & inuentiones, vt si Deus eum non refrę̄naret, non esset qui posset eius laqueos effugere, attamen Deus eius potentiam refrę̄nat. Sic videmus noluisse Deum, vt dæmon sub alia figura quam serpentis, protoparentem tentaret Euam, ne facile decipi posset, imo potius cum videret bestiam loquentem, eam suspectam haberet, si diligenter aduerteret. Noluit etiam Deus idololatriam in mundum intrare, nisi homines humanum sanguinem effunderent pro ea, vt videntes tam crudelē rem abstinerent ab idololatria: nihilominus tamen etsi homines tot haberent admonitiones, noluerunt sibi attendere. Vnde colligas nostras peruersas inclinationes, & quam caro res malas emamus, cum tamen res bonas recusemus etsi vili nobis dentur. Duplicem aciem producit mundus contra milites Christi, blanditur enim, vt decipiat, terret, vt frangat: non nos teneat voluptas propria, non nos terreat crudelitas aliena, & victus est mundus, ad vtrosq; aditus occurrit Christus vt non vincatur Christianus.

magna dæmonis astutia in tentando. *Tentat dæmon sub specie virtutis.* Apo. 17. *Iob. 1.* *Simile.* *Dæmon interdum se vinci patitur vt nos verius superet.* *Gen. 3.* *Tẽtator limitatã habet potestatem.* *Inuentiones multas quærit deus vt a peccato abstineamus.* *D. Aug. in ser. S. Vincentij.*

B, C, D (section letters in the margin)

Abstinentia plurimum commendatur.

PRima Christi tentatio fuit de gula: sicut acciderat in protoparentibus. Magnam sane vim contra tentationem habet ieiunium & abstinentia, siquidem Christus eo vti voluit in deserto, vt intelligeremus quomodo dæmonem vincere deberemus. Abstinentia corpori & animæ multum prodest, iuxta *Gen. 3.*

Chrys.

Chry. dicentem, vis nutrire corpus? reseca quod est superuacaneum, & quod sufficiat tantum subministra. Nil sic iucundum est sicut cibus bene digestus & decoctus: nil sic salutem, nil sic sensuum acumē operatur, nil sic ægritudinem fugat sicut moderata refectio, excessus vero ciborum consumit & putrescit corpus humanum, & macerat ægritudine diuturna, ac tandem morte crudeli consumit. Et Chrysolo. dicit, Quoties ciborum cruditas vitalia deijcit, infirmat stomachum, corrumpit sanguinem, vitiat humores, succēdit coleram, extremum febris gignit incendium, toties mentem perdit, amittit sensum, fertur desiderijs, contrarijs vrgetur, salutaria respuit, quærit noxia, fugit curam tunc medici summo studio parat abstinentiæ remedio subinde vt sanetur: vt sanet abstinentia quod voracitas sauciarat. Quod si pro temporali cura ægri medicis obediunt, seruantque ordinem, parcitatem, quare pro sempiterna salute sit durum, Christo moderatis obedire ieiunijs? Corpus gubernare mensura, mētem regere parcitate? vt nubes obscurant cælum, sic obscurant animas intemperata conuiuia. Sicut ventorum turbines elementa confundunt, sic fercula congesta stomachum conturbant: vt nauem fluctus, corpus ebrietas demergit, hominem dat in profundum, lucra vitæ aufert, & mortis facit subire naufragium.

Chryso. in epist. ad Hæb. c. 12. ho 29. to. 4.
Abstinentia cibi homini salutifera.
Pe. Chrysol. ser. 41
Intēperantia quātū noceat.
Simile.
Similia.

Sicut per sitim aut per famem solent plurima munitissima loca expugnari, & capi, estque præcipuum militiæ strategema, capere imprimis turrim aquarum, & præoccupare fontes & itinera quibus introduci alimenta possunt: ita quoq; optima est diligentia & necessaria ad expugnationem nostrarum passionum, atq; earundem dominium assequendum, cum aduersus nos frequenter insurgant, alimenta detrahere. Caro enim, sanguis & sensualitas sunt hostes animæ, vnde ipsis detrahamus oportet nutrimentum corporale, vt ea rationi facile subijciamus, ac dominemur eis. Quid potest efficacius esse ieiunio, ait Leo Papa, cuius obseruantia appropinquamus Deo, & resistentes diabolo, vitia blanda superamus? Semper virtutis cibus ieiunium fuit, & abstinentia producit cælestes cogitationes, rationabiles volūtates, salubria consilia, & voluntarias afflictiones, caro concupiscentijs moritur, virtutibus spiritus innouatur. Item Chryso. ait, est quidem ieiunium vitiorum mors, vita virtutum, est ieiunium & corporis & mēborum decus, ornamentum vitæ est ieiunium robur mētium, vigor animarum: est ieiunium castitatis murus, pudicitiæ propugnaculū & ciuitas sanctitatis: est ieiunium schola meritorum, magisterij magisterium, disciplinarum disciplina, est ieiunium

Simile.
Abstinentia domatur caro & fugantur vitia.
Leo Pa. de ieiu. decimi mensis ser. 2.
Chrysol. ser. 8. excel. ē. ia ieiunij.
Exemplū Hilario.

A nium ecclesiasticæ viæ viaticum salutare : est denique ieiunium inuictus Christianæ militiæ principatus. Probe quidem nouerat virtutem abstinentiæ Hilarion, de quo dicit Hiero. quod cognoscens vitam sibi finiri, ab anno septuagesimo quarto vsq; ad annum octuagesimum ita se ieiunio tradidit, vt omnibus esset admirationi, ita vt tunc primũ videretur dies ieiunij inchoare. *Hiero.*

Iuxa Abulensem peritissimi medicorum fatentur abstinẽtiam esse summe medicinam. vnde Plato improbat hominem bis in die saturum, & cum in Siciliam nauigasset, mensas Syracusanas voluptati comparatas damnabat, & suis scripsit se vidisse portentum in Sicilia, homines videlicet bis in die comedentes : & sequitur, malæ & turpis disciplinæ ciuitatis, nullam maiorẽ coniecturam potest quis capere, quam iudicibus & medicis indigere. *Abul: Plato. Detestab a tur Plato bis in die comedere:* B

Rursus mala quæ ab intemperantia sequuntur, innumera plane sunt: De Cyro refert Iustinus, quod cum ad Scythas expugnãdos concessisset, vt de eis posset triumphare, fugam ante eos simulauerit, ingẽtemq; Bacchi ac ciborum lautissimorum copiam ibidem reliquerit, quam cum Scythę conspexissent, rati vere exercitũ ipsum nunquã reuersurũ, accesserunt illuc, seq; cibo, potuq; adeo ingurgitarunt & obruerunt, vt non solum pleriq; ea temulentia statim interierint, sed etiam in fugientes Cyrus cum exercitu magnam stragem ediderit, atq; ita demum de Scythis omnibus triumphauerit. Idem etiam Iustinus refert de nonnullis imperatoribus, quos cum potentissimi exercitus superare & euincere non potuissent, superauerint atq; interemerint immoderata conuiuia, potusq; & cibi intemperantia. Refert Beda, quod quidam amicissimus esset gulæ adeo vt cum alij ad audiendam missam ingrederẽtur, ipse ad comedendum pergeret, cum que in grauem incidisset infirmitatem quales similibus euenire solent, monerentque eum amici vt confiteretur & pænitentiam ageret vere de peccatis, ipse respondebat se non posse id præstare: nam ait sicut Stephanus videbat cælos apertos, sic ego video mihi infernum patere, videoq; sedem meam inter Iudam & Pilatum propter gulam meam. De his dicit Apost: quod sint inimici crucis Christi, quorum finis interitus, quorum Deus venter est. His ait Isa. væ qui potentes estis ad bibendum vinum, & viri fortes ad miscendam ebrietatem. Per intemperantiam se priuat homo maiori honore quem habet, videlicet quod sit animal rationale, & dominus suæ voluntatis, nec ducatur solo naturali instinctu vt bruta iuxta illud Eccl. Deus ab initio constituit hominem, & reliquit illum in manu consilij sui. Item apposuit *Iusti. li. 1. Intemperãtia quot importet incõmoda Iusti. li. 12 Exemplũ* C *Beda li. 5. de gestis Anglo.* D *Exemplũ horrendũ Philip. 3. Isa. 5. Ebrietas infame vitium. Eccl. 15.*

Eccl. 3. ait tibi aquam & ignem, ad quem volueris porrige manum tuã. E
Item alibi ait, noli auidus esse in omni epulatione, & non te effundas super omnem escam. *Simile.* Salus quidem corporalis & æterna per intemperantiam amitti solet: sicut enim ex terræ humiditate solent medio sole quædã ascendere exhalationes quæ solis lucem impediunt, sic ex intemperantia prodeunt vapores mentẽ obscurantes, & salutẽ conturbantes. *Exemplũ vtile abstinentiæ Socratis.* De Socrate ferunt quod esset abstinentissimus, & cũ aliquos inuitabat ad prãdiũ vel cænã, parcissimum eis victum dabat, cumq; rogaretur cur id faceret, respondebat, si boni sunt, hoc eis sufficit, si vero tales non sunt, hoc nimium est. F Omnibus quidem ornamento est temperantia, verum præsertim est ornamento sacerdotibus & prædicatoribus, vt se melius orationi applicent, & suum munus exerceant, vt habet D. Tho. & idipsum commendat beatus Hiero. ad Nepotianum. *D. Tho. 3. p. q. 4. a. 3. Hiero. ad Nepo.*

Dominica 1. Qua. Concio. 4.

Leuibus etiam tentationibus succũbim⁹. DVctus est Iesus in desertum vt tentaretur à diabolo. Mat. 4. Ignominiosum sane nobis est, quod tentationibus succũbamus, præsertim cum nulla nobis tentatio accidat quam vincere non possimus, & præsertim leues tẽtationes facile possemus expellere. G Vsque adeo indolebat Abimelech, quod à fœmina percussus esset lapide, vt diceret ad armigerum suum, vt ipsum interficeret, ne à fœmina diceretur interfectus: & tamen tu ignominiosum non ducis, quod à leui tentatione vincaris. *Iudi. 9.*

Cum ieiunasset. Prius baptizatur antequam Quadragesimale ieiunium ingrediatur: sic nos deberemus etiam prius peccata nostra confiteri, ne nobis diceretur illud Isai. 56. Quare ieiunauimus & non aspexisti? & respondetur, quia in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra. Nunquid tale est ieiunium quod elegi? H Dissolue colligationes impietatis, omnes debitores vestros repetitis. Dices tu, an non licitũ est debita repetere? licitum est sane veruntamen in tali positus esse potest necessitate pauper, ait Hiero. super hunc locum, vt lethaliter delinquas si repetas. *Isa. 56.* *Non debemus debitorem pauperem vrgere.*

Dic vt lapides. Aduerte propositum dæmonis fuisse, Christum ad mutationem & nouitatem excitare: solet enim tentator nouitates & rerum vicissitudines inducere, quibus nobis perniciem machinetur, imo non solum dæmon, sed etiam eius serui nouitatibus delectantur. *Quod sine causa nouitates cõsectemur, tẽtatio est dæmonis.*

Scriptum est. Legit & citat scripturas dæmon, vt nos fallat: sic multos videas qui eo quod literas cum virtute non coniungunt abu-

A abutuntur literis. In fluuijs reperias nasturtia quædam quę quam uis semper aquam habeant, nihilominus tamen, nisi desuper ipsis pluat, pulchritudinem suam amittunt: sic multi sacris literis abundant, sed quia nolunt diuino vti fauore ad eas intelligendas & explicandas, inde fit vt siccitatem maximam patiantur in anima. *Literæ sine virtute parum videntur prodesse.*

Angelis suis mandauit de te. Cum vidisset in prima tentatione dæmon quod Christus ita in Deo confideret, dicens, sed in omni verbo qud procedit &c. modo in hac tentatione inde sumens oc B casionem, tentantem de nimia confidentia dicit, angelis suis &c. *Dæmon extremorum amicus.*

Si cadens adoraueris me. Qui diabolum colunt, cadere dicuntur: magna profecto ruina & infelix, infelix casus, pestilẽs calamitas, dæmonijs obsequium prębere, & idolis cultum soli Deo debitum tribuere. Idola autem sunt non solum falsorum deorum simulachra, sed omnia illa quæ contempto vero Deo summe diligimus, in quibus summam felicitatem collocamus. *Multimodi idololatria.*

Dic vt lapides. Si dæmon posset nos vincere absq; vllis delectationibus nostris, nec guttam quidem aquæ nobis daret, tanto, nostri odio flagrat: delectationes ergo offert, quia videt quod ali- C ter vincere non potest. Dicit enim Augus. quod si protoparentes absq; pomi esu potuisset vincere, id fecisset. Est quidem instar piscatoris, qui escam apponit hamo, & cum piscis captus est, etiam ex ipso ore si potest escam extrahit. Vnde fit vt homines decipiat interdum sola delectationum expectatione, vt sint instar canum leporariorum, qui odoratu ducuntur, & tamen prædam interdũ non consequuntur: sic enim isti in prætensionibus suis moriuntur, non consequentes quod optant. *Odit nos dæmon. D. Aug. similitudo. Simile. Impostor est dæmon.*

Auaritia detestabile malum.

D IN tertia quidem tentatione omnes sancti concordant, quod de auaritia Christum tentauerit, cuiusmodi tentatione multos prosternare solet, tanquã exercitatus in ea arte. Tanta quidẽ est nostri tẽporis auaritia, vt potius videretur cũ feris tractare quam cum auaris. Siquidem simulatq; feræ consequutæ sunt quod cibis suis congruit, statim quiescunt, non ita auarus. Item feræ vel noctu quiescunt, non ita auarus mercator, sed semper negotiatur, vt ait Eccl. Vanitas est, & afflictio pessima: nihilominus tamen etsi mille viueret annos nunquam satiaretur, nec auaritiæ suæ satisfacere posset. Illud sibi videntur tantum isti auari boni facere, vt cõsumant etiam paucula bona quæ pau- *Dissimile. Viget auaritia his tẽporibus. Eccl. 4.*

Eccl. 13. per habet. Vnde Eccl. ait, ditiori te ne socius fueris, si necessarius illi fueris supplantabit te, & subridens spem dabit, narrans tibi omnia bona, & dicet: Quid opus est tibi? & confundet te in cibis suis, donec te exinaniat bis & ter, & in nouissimo deridebit te, postea videns derelinquet te & caput suum mouebit a te. Hęc præstat diues auarus cum pauper necessitate constrictus ad eum tendit: fingit enim quod ipsum diligit, facitq; eum accumbere, & caro prandium emit, siquidem antequam inde surgat, cogitur hæreditatem vendere minoris, vel ad alia obligatur quibus totus pereat, irrideturq; ab ipso diuite aiente, arbitrabatur hic quod absq; pretio ipsum essem inuitaturus? E F

Diuites a uarietiam paucula quæ habēt pauperes deuorare nituntur.

Astutiæ auarorum.

Fabula:

Vt aliqui intelligant quanta siti laborent diuitiarum auari, fabulantur poetæ, quod rex quidam Erigiæ nomine Basia, hospitio exceperat Bacchum, à quo postulauit vt quidquid tangeret, in aurum conuerteretur, & ita factum est: cumq; cibum & potum tetigisset, in aurum conuersa sunt, & ita fame peribat. Quare iterum supplicauit Baccho vt sibi hanc potestatem adimeret, & ita factum est ne fame periret. Tales igitur sunt mundanæ diuitiæ, quamuis enim plures accumulet diues, nihilominus tamē sine Deo nil valent, sed potius fame pereunt possidentes. Inueniunt diuitiarum cupidi in medio diuitiarum odore, quibus vehementer pungātur, cum fallat eos dæmō. sicut pueri alios pueros fallere solent odorantes rosam, acicula aliqua armatā. Quid sentiet miser auarus mortis hora, cum fallaciæ diuitiarum ipsius manifestabuntur? In Exod. habetur quod viderit Moyses rubum ardentem & non se comburentem, sic videmus multos auaritia ardentes & tamen non consumuntur, sed in igne viuunt ceu salamandræ: hoc videtur quasi miraculum satanæ, quod scilicet cognoscant se in inferno, iam prope ardere, & tamē securitatem sibi pollicentur, nec eos mouet Dei verbum ignitum, iuxta illud Hie. nunquid non verba mea sicut ignis? G H

Quanta sit quorūdam cupiditas.

Diuitiæ sine Deo nil valent.

Simile.

Exo. 3.

Simile.

Auari ardent & nō comburuntur.

Etsi vitium auaritię sit tam detestabile, vt inde multa sequantur incommoda, nihilominus tamen ita late serpit vt iam vix æstimetur ab hominibus esse peccatū, vbi obseruabis quod quamuis multa alia sint grauiora peccata, nihilominus tamen non vacat mysterio quod hoc tam sæpe in scriptura reprehendatur: & causa esse debet quam reddit Apost. cum ait, radix omnium malorum est cupiditas, Multa poterat recensere alia vitia Apost. quibus deditus non fuerat, sed nihilominus de auaritia præsertim mentionē facit ad Thesa. scribens, cum ait, neq; enim aliquando fuimus in sermone adulationis, sicut scitis, neque in oc-

Hiere. 23.

Auaritia late serpit

1. Tim. 6.

1. Thes. 2.

A in occasione auaritiæ, Deus testis est, cum possemus vobis oneri esse. Nunquam desunt auaro occasiones ad explēdam auaritiam: Refert quidem Vale.Ma. quendam Dyonisium Syracusanum videntem pallium quoddam statuę cuiusdam Iouis prætiosissimū, ei ipsum adempsisse dicendo quod frigidum nimis esset hyeme, & æstate graue & ponderosum, pręsertim cum esset ex texto Attalico: atq; ita suo hoc prætextu ex panno communi ei pallium aliud dedit quod esset iudicio suo commodius quocunq; tēpore. Idē etiam aureā cesariem abstulit statuæ Aesculapij, dicēs quod Apollo eius pater imberbis esset, & quod ei non cōueniret, quæ B tamen omnia propter auaritiam præstabat. Etiam in ieiunijs captant occasiones auari, quibus appetitui suo satisfaciant, computantes in lucrum quod parum tempore ieiunij edatur. O quam deceptos se inuenient tales, de quibus ait Iaco. Agite nunc diuites, plorate vlulantes in miserijs vestris quę aduenient vobis, diuitiæ vestræ putrefactæ sunt, vestimenta vestra à tineis comesta sunt: aurum & argentum vestrum eruginauit &c. Dicite miseri, cur non attenditis quid Spiritus Sanctus his loquatur? quis obsecro est miles qui iusta spolia non curet domum suam comportare, vt ibi eisdem vtatur? mittite igitur in cælum thesauros C vestros vt cum ejs etiam ascēdant corda vestra, siquidem vt Christus ait, vbi est thesaurus tuus, ibi & cor tuum.

Val. Ma de cultu Deo. *Exemplū peruersū.* *Occasiones captāt auari vt sitim diuitiarum expleant:* *Iaco. 5.* *Simile.* *Mat. 6:*

Curant auari diuites persuadere se non posse aliter bona filijs ad viuendum relinquere, nisi auaritia vtantur, & ita malis vtuntur contractibus, vt docet Michęas dicens, omnes mercedes eius igne comburentur, rationemq; assignans dicit, quia de mercedibus meretricis congregatæ sunt, & vsq; ad mercedem meretricis reuertentur: quasi diceret, cum ex illicitis veniant, etiam misere pereunt. Videas aliquos fugientes illam viam qua viderint aliquem mercatorem iacturam fecisse, sed è contra cum tan-D tum studium in hoc statuant, in contrarium extremum tendūt. vide enim quid tibi proderunt diuitiæ si sint male acquisitæ? Qui plus comedit quam posit stomachus, vel illud vomere debet, aut in morbum incidere: sic vtiq; accidet istis, nam videas aliquos velle totum vt aiunt Iordanem imbibere, ita vbiq; negotiantur: quid igitur de his sperandum est, nisi vt fidem frangant, & creditores decipiant? Sunt quidem procliues ad recipiendum & difficiles ad dandum. Contra vero sentit Eccle. dicens: non sit porrecta manus tua ad accipiendum & ad dādum collecta. Sunt isti instar spongiæ quæ facile quidem recipit, & tamen premenda est vt reddat: sunt instar quarundā pixidū puerilium, vel arcu-

Mich. 5. *Diuitiæ male acquisita quo redigātur:* *Simile.* *Auari varijs vtūtur auaritiæ formis:* *Eccl. 4.* *Simile.* *similitudo*

larum ecclesiæ quæ facile recipiunt, at vero vt reddant, magna E
est opus industria & labore: & sicut tales pixides frangere solemus, vt educamus pecuniam intus latentem: sic auarum mors
Iob. 2. ipsa frangere debet vt pecuniæ excutiantur. Vide auaritiam amicorum Iob, qui cum ipsum viderent per tot dies in sterquilinio, noluerunt tamen ipsum inde deducere, ne obligati ad curandũ viderentur, neq; fragmẽtum etiam panni præbuerunt ad saniem
Auaritia quam sit crudelis. exiccandam, sed potius testa eam radebat, quæ maxime noxia erat vulneribus. Hæc igitur potius auaritia erat, quam amicorũ compassio. Vis videre quam crudelis esset Achab in pauperes? F
3. R. 18. scribitur quidem. 3. Reg quod post tres annos sterilitatis & famis in Israel, dixit Achab ad Abdiam dispensatorem domus suæ, vade in terrã ad vniuersos fontes aquarum, & in cunctas valles, si
Maiorem mult habent bestiarum curã quam pauperum. forte possimus inuenire herbã, & saluare equos & mulos, & nõ penitus iumenta intereant, & ita Achab ibat per vnam viam, & Abdias per viam alterã, o miserabilem regem, an non alia erant potius curanda quã hæc? nonne orphani erant pascendi viduæ & infirmi, qui tantos tali tempore pati solent labores? melius vtiq; erat dicere, remedium aliquod quæramus ne pauperes pereant, ô quam multi sunt Achab similes, hodie in mundo! G

Magnum est sane auaritiæ malũ, cum Christus dicat apud Mat. facilius est camelũ per foramẽ acus transire, quã diuitem intrare
Mat. 19. in regnum cælorũ, & de nullo alio vitio id dixit. Auarus semper
Simile. est inquietus, & instar argẽti viui quod semper mobile est & alia inquietat præter aurũ, sic auarus nõ quiescens habet aliud pręter
Eccl. 14. aurum, illud thesaurizat, & ei se totũ dat, de quo Eccl. ait, viro
Vrba. 5. cupido & tenaci, adquid aurũ? Quod si omnes dedecorat auaritia maxime tamen deturpat viros ecclesiasticos. Vnde Vrba. pa. 5. ait quæ offeruntur à fidelibus, viris ecclesiasticis, tantum expendi debent in rebus ecclesiasticis & pauperibus, quia vota sunt fidelium H
Nic. Lir. 1. p. sup. Deut. c. 32. Henr. in quolib. & prętia peccatorum, ac patrimonia pauperum. Quanquã enim bonus imperator Constantinus pulchram habuerit intentum nihilominus tamen multi ecclesiastici eo abutuntur: vnde Nico. Lyra. citans ipsum Ganda. dicit auditam tunc fuisse vocem dicentem, hodie cecidit venenum in Ecclesiam Dei.

Quod tentationes vir malus non experiatur pessimum est eius indicium.

Ideo accepisti arma, non vt otieris, sed vt pugnes, vt fortior, & ipso prorsus ferro valentior, tentationum exercitatione reddaris,

A ris. Neque certe superueniret tibi, nec aduersum te diabolus irrueret, nisi in maiore te positum honore conspiceret. Hinc enim ait Chrisost. aduersus Adamum insurrexit ab initio, quia multa eum dignitate vidit conspicuum. Tum & contra sanctum Iob nequitiæ suæ arma commouit, quia vtiq; videbat illum à Deo miris laudibus coronatum. Et alibi idem doctor ait, nunquid igitur miles post militiam signatur, vt sedeat iam & requiescat, & non magis ante militiam, vt militet & laboret? Cæterum cum videris peruersum aliquem Christianum nunquam tristari aut periclitari, & nunquam tentationum persecutionem pati, noli scãdalum pati, nec dicas quomodo mali homines nunquam periclitantur, sed semper boni? scito enim quoniam qui filij Dei sunt, hi tantũmodo in tentationibus baptizantur igne: Veniat tibi in mentem quod te docuit Apost. dicens, quod omnes volentes pie viuere in Christo, persecutionem patientur, mali autem homines & seductores proficient in peius, errantes & in errorem mittentes.

Chrys. in Mat. 13. to. 3. *Gen. 3.* *Iob. 1.* *Chry. in non abso. ho. 5. to. 2.* *Non tẽtari infaustũ est.* B *2. Tim. 3.*

Pax & concordia dæmonis cum suis me frequenter in admirationem rapit, quia ille captiuos suos non reclamantes, non reluctantes, non tyrannidẽ eius causantes, sed sponte obsequentes, in C captiuitate securos detinet. Quid enim mirabilius, quam improbum hominem cernere tanta pace & securitate agentem, cum tam acrem contra se aduersarium nẽpe Deum habeat, cum à dæmone obsidetur, cum omni gratia destitutus, in mille passim præcipitia ruiturus sit, cũ deniq; inter ipsum æternumq; supplicium sola vita intersit, quæ telis aranearum fragilior est? Qui enim captiui sub Pharaone tenebantur, ij plane querebantur, angebãtur & captiuitatis suæ miseram fortunam deplorabant, & ad libertatem semper aspirabant: at vero in hac spirituali animarum captiuitate, nihil horum videmus, sed in summa pace & securitate velut D in amænissimo quodã loco miseros homines agere, adeoq; captiuitatem suam non horrere, vt ea vel maxime oblectentur, tanta huius tyrãni potentia est. Et quidem qui grãdi ære alieno oppressi à creditoribus vexãtur, vix gratũ cibum aut somnũ, hac cura stimulante, capere possunt. Quomodo ergo infelices isti, qui decẽ millium talentorũ creditori Deo debitores existunt, in tanta pace & securitate degunt? Iam vero quibus in carcere vinctis capitalis sententia denunciata est, quo metu, quo angore, atque horrore, dies noctesque concutiuntur? Qui ergo fieri potest vt tu qui fidei lumine instructus, credis te secundum præsentem iustitiam ad extrema supplicia diuino iudicio esse damnatũ, vnde cõsequens est vt cum primũ respirare desieris in momento temporis

Dæmon securos vult reddere quos possidet & vacuos tentationibus. *Simile.* *Exo. 3.* *Mali falsam habẽt securitatẽ. similitudo.* *Simile.*

 ad in-

Ita otiose degunt auari ac si infernus ipsos non maneret. ad inferna descendas, & cum diuite epulone ibidem sepeliaris, E vbi ne guttam quidem aquæ ad incendia tua refrigeranda sis habiturus, quomodo inquam qui hoc firmiter credis, huius tantæ rei metu adeo non cōmoueris, vt etiam rideas, ludas, in vtramq; aurem securus dormias, & in summa pace vitam ducas?

Luc.16. *Auari sine timore viuunt:* *Simile.* *Psal.176:* *Dæmō suis securitatē pollicetur* *Isai.38.* *Simile.* Hoc certe diabolus maxime conatur, vt quā possidet peccatoris animam, quiescere faciat in culpa, & in vtramuis aurem dormire, ita vt neq; vllum conscientiæ stimulum patiatur. Sicut enim Babylonij, qui captiuos Israelitas ducebant, inuitabant illos ad cantum: sic dęmon cum in captiuitatem peccati ac seruitutem peccatorem redigit, cantare, gaudere, ludere ac quiescere F omnibus modis eum permittit, vt sic obliuiscatur peccator periculum suum, in quo infeliciter detinetur. Cui potius respondendū est, quomodo cātabimus canticum domini in terra aliena? o infelicem pacē & miseram, de qua Isai. ait, ecce in pace amaritudo mea amarissima. Sicut auarus rebus sus minime cōtentus est, sed ad aliena semper aspirat, magis enim alienorum bonorū desiderio cruciatur, quā suorum possessione lætatur: ita hostis noster qui animarū nostrarum tam auidus est, vt ipsius nomine di- *Gen. 14:* ctum sit, da mihi animas, cætera tolle tibi: nullo modo in his ple- G *Abac.1.* ne requiescit quos iamdudū suos fecit, sed ad eos qui alieni hoc est Dei sunt, tota auiditate aspirat, de eo enim mystice illud acci- *Simile:* pitur quod in Abacuc scriptū est, cibus eius electus, Sicut enim salus animarū Christi cibus est, ita earundē pernicies, diaboli es- *Plurimi facit dæmon prædā alicuius serui Dei:* ca est. Sed hæc tamen eius esca electa esse dicitur, quia nó tam improborum hominū, quam iustorū perditione lętatur velut ex mēbro Christi electum cibū rapere ac deuorare conatur, videlicet non tam de suo lucro, quā de anima nostra, & Christi domini iniuria triumphās. Nec enim vt D. Cypr. ait. illos quærit quos iam *D. Cypri.* subegit, hos enim vt captiuos tenet: illos pergit lacessere, in qui- H bus Christum cernit habitare, Ille horribilis draco de quo scribit *Apo.12.* quod cauda sua tertiam stellarum partē demolitus est, significat *Gen.31.* quod precipuū dæmonis intentū sit demoliri & obscurare eorū famam & opera tentādo, qui ita viuunt, vt exēplo suo, stellæ cæ- *Exo.5.* li videantur. Quod autē dęmon eos persequatur quos sibi rebelles nouerit, figuratū habemus in Labā, qui tunc persecutus est Ia- *Hier.44.* cob, cū sciuit à se separatum. Itē in illo quod Moyses dixit Deo, vt habetur in Exo, ex quo locutus sum Pharaoni afflixt magis populū tuum. Hoc significarunt hebræi cum dicerēt Hiere. cum eramus idololatræ saturati sumus panibus & bene nobis erat, malū q; non vidimus, ex eo autem tēpore quo cessauimus sacrifi-

care

A care reginę cęli & libare ei libamina indiguimus omnibus, & gladio & fame consumpti sumus:

Multi laquei quocũq; progredimur nobis intẽdũtur ait Ambr. Laquei in corpore, laquei in lege, laquei in pannis tẽplorum, laquei in cupiditatibus. Oculus enim meretricis, laqueus est peccatoris, laqueus in pecunia, laqueus in religione, laqueus in studio castitatis. Exiguis enim momentis mens inclinatur humana, & huc atq; illuc, pro versutia suadentis frequẽter impellitur. Quo modo igitur hos laqueos deuitabimus? vt possimus & nos dice- B re illud sãcti vatis, anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium: laqueus contritus est, & nos liberati sumus. Aduerte ergo quod non dicit, ego contriui laqueum, non enim ausus est hoc dicere Dauid, sed subiecit: adiutorium nostrum in nomine Domini, vt ostenderet vnde laqueum solueremus. Vt prophetaret quod venturus esset in hanc vitam, qui contereret laqueũ fraude Diaboli præparatum. Quare tanto adiuti fauore, non est quod tentationes paueamus.

D. Amb. in Luc: 4. lib. 4.

Nusquam securitas in præsenti vita:

Psal. 123.

Tentationes diuino fauore vincere debemus.

Angeli ad nostrum ministerium creati.

C *ET ecce angeli accesserunt, & ministrabant illi*: Plurimi quidem facere debemus, quod cum angeli tam excellentes sint creaturæ, nihilominus tamen ad nostrum etiam ministerium creati sint. Excedit quidem numerus cælestis militiæ longissime res mũdanas, sicut cælorum magnitudo excedit has res inferiores, est enim maximum interuallum. Vnde Iob ait, nunquid est numerus militum eius? Vt intelligamus esse prope innumerabiles angelos, qui vt ait B. Tho. specie differunt. Quibus suppositis, sciendum est ex doctrina Aris. rerum species numerorum rationem imitari, vt scilicet quemadmodum superior numerus inferiorem continet, & aliquid sibi proprium adijcit, ita superior D species tum inferioris perfectionem, tum etiam suam peculiarem contineat. Incipiendo ergo ab inferiori angelo, cuius pulchritudo longe excedit has res mundanas, vt satis constat ex pulchritudine illius angeli qui apparuit Danieli: secundus iam angelus continet perfectionem prioris, & suam vlterius, item tertius perfection em secundi, & suam etiam continet, si ergo ascendamus vsq; ad primum, quantas obsecro perfectiones numerabimus? Quę mens hoc assequatur humana? annon igitur vides quantum debeas Deo, qui tam excellentes tibi in ministerium destinauit creaturas? Vnde dixit Angelus ad Tob. Ego sum Azarias magni Ananiæ filius. Sed cur id dicit cum careant patre? Tamẽ verum dicebat se esse de filijs Israel cum ipsi esse mã-

Iob. 25.

D. Tho: 1. p. q. 50. a. 4. incor.

Aris. l. 8. meta. tex. 10.

Perfectio Angeli.

Dan. 10.

Angeli prope innumerabiles.

Tob. 5.

Angeli Dei ministri:

mãdatũ vidẽam⁹, nã coadiutor dei in animarũ salute erat. Ananias E
etiã id est filius gratiæ Dei: & ipse filius erat gratiæ Dei, in gra
tia creat⁹ & cõfirmat⁹. Vnp satis apte in historia Tobiæ videtur,
Gene. 37. quãtã ad hibeãt curã angeli, nostræ saluti, & quã libẽter id faciãt.
Quando Ioseph fratres suos quærebat, inuenit virum errantem
in agro, crediturq; quod esset angelus, quoniam tametsi Ioseph
ei non declararet quis esset, nec quinam essent eius fratres, di-
Dani. 6. xit ei: recesserunt de loco isto &c. Item quando Daniel missus
est in lacum leonum, venit angelus & ora conclusit leonum,
Angelos ad custodiã nobis Deus dedit. quod significauit Daniel dicens: Deus meus misit angelum suũ,
& obturauit ora leonum, & non nocuerunt mihi, Tantum nos
amãt, vt inter se contendant antequã cognoscãt volũtatem deli F
beratam Dei circa nos, iuxta illud Danie. cum stabant inter per
sas captiui Hebręi, videlicet inter idololatras, angelus persarum,
Danie. 10. vt ipsi conuerterentur bono exemplo hebræorum, pugnabat
ne exirent de captiuitate ipsi hebræi, at vero angelus custodiæ
hebræorum præpositus pugnabat vt inde exirent ne idololatria
Magna est solicitudo angelorũ circa nos. persarum perirent. Vnde angelus hebræorum dixit Danieli: ego
veni propter sermones tuos, princeps autem regni Persarum
restitit mihi viginti & vno diebus, & ecce Michael vnus de prin- G
cipibus primis, venit in adiutoriũ meum, id est attulit nũtiũ de-
creti Dei, nempe vt de captiuitate exirẽt: quasi diceret, meas
D. Hiero. in Dan. 10 tom. 5. egit partes, nõ quod inter ipsos sit dissensio. Ita explicat Hiero.
in Danie. & Gre. li. 17. Mora. si igitur tãtã de hominibus curam
gerunt, & in eorum ministerio occupantur, quid mirum quod
Greg. lib. 17. Mor. ca. 7. hodie occupentur in obsequendo Domino suo, ministrantes ei?
atq; pro tanta eius victoria ipsi gratulentur?

Bene quidem sanctus propheta ait, vt refertur etiam in Euan
Psal. 90, Pala. in Matt. gelio hodierno Angelis suis mandauit de te, vt custodiant te.
His principibus tantis Deus mandauit de te, ô Christiane, proui H
dissimus est Deus, & quod dignissimum omni veneratione,
Magna hominis dignitas. non vni angelo dumtaxat mandauit de te, sed angelis suis. O
admirabilem Dei dignationem! o singularem angelorum obe-
dientiam! ô hominum summum pretium! cum ipsi tamen sint
Hiero. in Marc. vniuersa vanitas. Sed quid mirum si Deus mandauit angelis de
te, si quidem & filio suo mandauit de nobis non solum vt custodi
Matt. 18. ret nos, sed etiam vt moreretur pro nobis? Item D. Hieronym.
in Mar. ait, post hæc angeli ministri, qui vident faciem patris
nostri in cælis, vt ait Mat. semper mittũtur nobis, vt responsa &
Tob. 12. solatia cordibus vigilãtibus dent, dicẽtes illud ꝙ Raphael dixit
Tobiæ, ego obtuli orationẽ tuã dño. Aliquãdo vero dicũt, exau

dita

A dita est oratio tũa. Chrysost. præterea explicãs verba illa Matt. & sepem circumdedit ei, ait: Quid est sepes, nisi angeli in circuitu, custodientes populũ Dei? corpora etiã gloriosa dicũtur ferri baiulis angelis, ait Tho. & etiam in nubibꝰ, nõ quasi eis indigeãt sed ad reuerentiam designandam, quæ corporibus gloriosis & ab angelis, & ab omnibus creaturis defertur. Magna dignitas animarum ait Hiero. vt ita vnaquæq; habeat abortu natiuitatis in custodiam sui angelum delegatum.

Angeli quidem, vt ait grauissimus doctor Lauren. Iust, in vi-
B sione pacis felicitate fruũtur beata, & in charitate constituti perfecta, nil prætermittunt quod saluti hominum sciunt esse proficuum. Maximam profecto reuerentiam nostris debemus exhibere custodibus, qui tam sedula nobis charitate ministrant, continuis fouent præsidijs, spiritualibus exhortationibus excitãt, suis orationibus protegunt, suoq; ministerio dæmones arcent, ne ad libitum noceant. Quis quæso nisi angelico fretus esset auxilio, tam immanissimorum hostium valeret superare rabiem, effugere laqueos, tentationes vincere, fraudesq; detegere? Custodia siquidem sua vias nostras sepiunt, ne ad lapidem offen-
C sionis & Petram scandali spiritualem animæ impingamus pedẽ. Quemadmodum de quolibet iusto propheta testatur dicẽs, quoniam angelis suis mandauit de te. Cum igitur ad profectum nostrum beatorum spirituum numerosos exercitus militare noscamus, mirum non est si etiam terrena nobis inseruiunt, Quod vtiq; non ex humano merito, sed exuberantissimo diuinæ largitatis fonte emanat. Quid igitur ô homo, retribues domino, pro omnibus quæ retribuit tibi? In ministerium tuum deputauit angelos, virtutes, principatus, & potestates, in solatium tuum fecit corpora cælestia, solem videlicet, lunam, & stellas. In ob-
D sequium & victum tuum concessit tibi pisces maris, & terræ quadrupedia, aeris volucres, & quidquid humus generat, seu de arboribus procreatur,

Matt. 21. Chry. in non abso. ho. 40. to. 2. D. Tho. 4 sent. d. 44. q. 2. a. 3. quæstiun 1. ad. 1. Hieron. l. 3. in Ma. 18. Lau. Iust. de spiri. ani. resur. lib. 2. Angelorũ fauore à dæmonibus protegimur. Psal. 90. Psal. 115. Vide quantum homines Deo debeant.

FERIA II. POST I. DOMI. QVADRAG.

CONCIO PRIMA.

CVM *venerit filius hominis in maiestate sua.* Matt. 25. Quasi sibi velit hoc modo dicere, cũ bona cõsciẽtia pręstabit totiꝰ vniuersi regimini, cu satiꝰ erit fuisse pauperculũ, q̃ magnũ prælatu, diuitẽ, potentẽ in hoc mũdo: cum de-

Mire amplificatur illud cum venerit.

cum deliciæ, voluptates, honores, humanæ amicitiæ peribunt. E
Horribilis dies vltimus. Cum mundus succensus & consumatus fuerit. Cum tu deniq; cū Deo solus sedebis ad rationem. Quid dicent superbi, cū videbūt iudicem illum, qui portans in humeris suis crucem crucifigi vo-
Ioann. 6. luit? Quid ambitiosi, cum viderint iudicem qui fugit cum voluerunt eum regem facere? Quid gulosi dicent coram felle & aceto potato? Quid deniq; omnes mundi amatores, coram mundi & deliciarum contemptore dicturi sunt?

Chrys. in non abso. hom: 54. tom. 2. Criminosas personas iudex auditurus in publico, tribunal suum collocat in excelso, hinc inde officiales ordinate consistūt, F in medio secretario ponuntur genera horrenda pœnarum, quæ non solum pati, sed & videre tormentum est. Stant iuxta parati tortores, crudeliores aspectu quam manibus. Tota iudicij facies cuiusdam schematis terrore vestitur: & cum admedium productæ fuerint criminosæ personæ, ante interrogationem iudicis ipsius, iudicij terribilis discutiuntur aspectu. Similiter & Dominus se ad iudicium venturum promittit, similiter cum terrore,
Spectaculum horrendū in iudicio. non cū simili terrore. Nam & bona & mala similiter ordinata sunt in terra sicut in cælo, non tamen similia. Ergo videntes in terra pœnas & glorias, non similes putare debemus in cælo, G sed cum sint talia super terram, multo maiora suspicari debemus in cælo. Quantum enim Deus distat ab homine, tantū cæleste iudiciū à terreno, istius enim iudicij splēdor sępe cū mēdacio, illius autē iudicij maiestas in veritate, & tēpestate vnde ꝓpheta,
Psal. 49. Deus manifeste veniet, Deus noster & non silebit: ignis in cōspectu eius ardebit, & in circuitu eius tempestas valida. Manifeste inquit, nō iam celatus in corpore sicut antea, vt vix eum etiā boni cognoscerent, sed manifestus in gloria, vt etiam mali eum confiteantur inuiti, vt qui contempserunt eum in humilitate, cognoscant eum in potestate & maiestate, & qui scire noluerunt H quam dulcis est misericordia eius, sentient quam grauis sit ira ipsius.

Simile. *Cum venerit filius hominis:* Hericius dum est vacuus fugit venatorem, at pannis onustus fugere non potest, ita peccator in hac vita potest per pęnitentiam fugere vltionem Dei, at indie iudi-
Isa. 10. cij grauidus pondere scelerum nullo modo se in fugam conijcere valebit. Id intelligens Isa. ait, quid facietis in die visitationis & calamitatis? ad cuius confugietis auxilium?

Super illa Sopho. Verba, scrutabor Hierusalem in lucernis, ait
Sopho. 1. Ber. si in Hierusalem fit scrutinium, quid erit in Babylone? Et recte quidem, nam si iustorum vita per Hierosolymā significata, est di-

A est diligenter exploranda, quanto magis sceleratorum colluuies per Babylonem intellecta? Accusabuntur impij non solum à dæmonibus sceleratis, sed etiam à viris iustitia præstantibus quos ipsi affixerunt, iuxta illud, stabunt iusti in magna cóstantia. Horrendum sane est ante regem accusari ab amicis regis. Si Adam fugere volebat præsentiam Dei, quem ob morsum pomi prohibiti offenderat, quid facient, qui eundem Deum sæpe contempserunt, cuius legem infinitis maleficijs violarunt?

Si bona opera sunt ita examinanda, q̃d dicemus de malis?

Sap. 5.

Genes. 3.

Et congregabuntur ante eum omnes gentes. Sicut in tempore hyemis inter virides & aridas arbores discretio non est, cum venerit tempus illud beatum vernale discernũtur: ita tunc vnusquisq; secundum fidem suam, & secundum opera sua manifestabitur impijs quidem nulla proferentibus folia, nullum ostendentibus fructum, sancti autem & folijs vestientur vitæ æternæ, & fructibus ornabuntur gloriæ: & hoc modo segregabuntur à Domino cęlesti pastore. Et pastor quidem corporalis segregat secundum naturas corporum, Christus autem secundum genera animorũ segregat homines. Oues sunt homines iusti propter mansuetudinem, quia ipsi neminem lędunt: patientiam, quia cum ab alijs læsi fuerint, sustinent. Hædos autem homines peccatores dicite, quia in capris naturaliter hæc insunt vitia, libido præ cæteris animalibus, superbia, rixa, semper enim se percutientes incedunt, item iactantes sunt & gloriantes sicut significat Salomõ dicens. Tria sunt quæ bene gradiuntur, & quartum quod incedit feliciter, leo fortissimus bestiarum, ad nullius pauebit occursum, gallus succinctus lumbos, & aries, nec est rex qui resistat ei. Et Chrysost legit, leo inter iumenta, gallus inter gallinas, & hircus præcedens capras. Item capræ multum trahuntur concupiscentia gulæ. Propter gulam namq; suam per saxa & præcipitia ambulant, & super præcipitia se suspendunt. In omnibus his vitijs peccatores abundant, & ideo hædis sunt assimilati.

(B, C, D: marginal section letters)

Simile. in iudicio qualis quisq; fuerit manifestabitur.

Dissimile

Humiles quãtũ gaudeant hoc die.

Prou. 30.

Chrys. in non abso. ho. 54. to. 2.

Statuet oues ad dexteram suam, hædos ad sinistram. Quando aliquis ante conspectum regis aut iudicis introducitur, ex ipso loco vbi stare iubetur, intelligit si propter bonum introductus est, aut propter malum. Si enim propter bonum, statim vocatur in proximo, si propter malum, longe stare iubetur; sic & Deus iustos quidem ad dexteram constituet, & peccatores ad sinistram, vt vnusquisq; meritorum suorum conditionem, ex ipsius loci qualitate cognoscat, & ante iudicij sententiam, pœnam confusionis excipiat. Merito iustos ad dexteram collocat, quia nunquam cognouerunt sinistram: merito impios ad sinistram: quia nunquam cognos-

Simile.

Locus datur in iudicio pro meritis cuiusq;.

cognoscere voluerunt dexteram partem. Quomodo putas impios confundendos in die iudicij, quando ante conspectum Angelorum segregatis iustis, fuerint derelicti? nonne & si nil vlterius paterentur, illa sola verecundia sufficeret illis ad pœnam? E

Quã cõfusi erũt mali in iudicio.

Tunc dicet rex his qui à dextris eius erunt. Quare non dicet illis ante qui sunt ad sinistram? quia paratior est semper Deus ad benefaciendum, quam ad male faciendũ. Nã bona bonis secũdũ propositũ suũ præstat, quia bonus est: malis autẽ mala cõtra propositum suũ facit inuitus, quia iudex est: quidquid autẽ homo contra naturã suã agit, pigrius agit. *Venite benedicti.* quia dedistis quę semper habere non poteratis, recipite quę in ꝑpetuũ possideatis merito cẽtupl'ũ super cælũ, qui vnum seminastis in terra. *Esuriui.* F putas quãto gaudio extollentur sancti quãdo in cõspectu omniũ angelorũ, ꝙ fecerũt hominibus, ipse Dñs fateatur se accepisse? iã tale videtur opus eorũ, nõ quale datũ est, sed qualis persona illius qui accepit. Illud dedistis ait Aug. quod vt daretis, vobis Deus cõcessit, & nihilominus ita illud vult exoluere, vt seipsum det in præmiũ. Cæterũ vide quæso ꝙ forte isti quibus loquitur, erãt casti & cõtinẽtes, & nihilominus Christus nõ dicit, venite quia vixistis caste, vel nõ vsurpastis aliena. Neq; dixit malis, G quia furati estis, mẽtiti estis, aut adulteriũ cõmisistis, quãuis quidem ex omnibus reddẽda sit ratio, dicit ergo id, vt nobis maxime cõmẽdet eleemosynæ virtutẽ, & vt intelligamus quã criminosum sit immisericordem esse. Vnde huc spectat ꝙ dicit B. Iacobus, iudicium sine misericordia fiet illi', qui non fecerit misericordiam ait inquam Iacobus. *Hospes eram.* Quemadmodum fere fit, vt immittendo rete ad pisces expiscandos, educantur etiã gẽmæ vel alia pretiosa nimis: ita qui rete immittit ad homines excipiẽdos, hoc est vt clarius dicã, qui hospites benigno hospicio excipere cõsueuit, etiã angelos sæpe excipiat. Quod Abrahã & Loth cõtigisse, testatur li. Gen. Quare felici' nobis succedet, pauperes excipiẽdo, cũ Christũ ipsum, vt hic idẽ testatur, recipiamus. *Esuriui.* Quare id dicis Dñe? Quare dicis te famelicũ fuisse? cũ præsertim de te dicatur, qui dat iumẽtis escã ipsorũ, & pullis coruorũ inuocãtib' eũ. Cur dicis te sitiuisse? Presertim cũ apud te sit fõs vitę. Cur dicis te fuisse nudũ qui operis cælum nubib', & paras terræ pluuiã? Cur dicis te fuisse incarcerẽ, & vinctũ? Si tu in sanguine testamẽti tui emisisti vinctos tuos de lacu? Cæterũ id facis ad honorẽ iustorũ, & vt manifestes quæ tibi seruitia exhibuerũt *Dñe quãdo te vidim' esurientẽ, & pauim'* [illegible]? o humilitas, quorũ nec post mortẽ deficiet! homo enim mal' etia talis laudibus

Deus paratior videtur ad præmiandum quam puniendum.

Deus in se recipit ꝙ datur pauperibus.

Aug. ser. 1. do: in septuag. to. 1

Eleemosyna præstãtissimum opus.

Iaco. 2.

Simile.

Genes. 18.

Gene. 19.

Psal. 145

Psalm. 35.

Psal. 146

Zach. 9.

A laudib⁹ delectatur, vir autē bon⁹ etiā debitā ſibi laudē fugit. quā
diu ait feciſtis vni ď his fratrib⁹ meis. O bonitas Chriſti! eſto quā, *Humiles nolunt laudari.*
diu in corpore cōtēptibili erat in mūdo, fuerat veriſimilis ratio
vt ꝓpter ſimilitudinē viſionis fratres ſuos homines appellaret:
ꝗd autē dicem⁹ ꝙ in illa gloria cōſtitut⁹ adhuc cōtētus eſt eos di *Chriſtus bonos honorificabit in hoc die:*
cere fratres, ꝗbus ſufficeret ad laudē, ſi bonos ſeruos illos voca-
ret? ď trahet ſibi, quod habet, vt illis pręſtet quod nō habēt. Ecce
ſi homo ex humili generatur, aut Deo pręſtāte ad aliquid aſcēde
rit, erubeſcit generationē ſuam audire. Si quis dixerit eū ipſius eſ *Diſsimil.*
B ſe filiū, dedignatur ſeipſū cōfiteri quod eſt, vt appareat quod nō
eſt, Chriſtus adhuc gloriabitur fratres ſuos dicendo ſedēs in ma-
ieſtate. *Eſuriui & dediſtis mihi manducare.* Hodie videtur impletum *Pſal. 40.*
illud Dauid, Beat⁹ qui intelligit ſuper egenum & pauperē in die *1. Reg. 25.*
mala liberabit eū: optime quidē ſoluit De⁹. Magna ſane fuit mer
ceſq; dedit Dauid ipſi Abigail, ꝓpterea ꝙ ipſi cū cōmilitionib⁹
cōmeſſationē illā dedit, quādoquidē eā vxorē duxit & reginā cō
ſtituit. Sed copioſior eſt merces q̄ hodie dat Chriſt⁹ his q̄ longe
minore a ꝓpriis præſtiterūt, quin & ſeipſū dat in pręmiū tāq̄ alter *Chry. in*
Dauid. *Diſcedite à me maledicti.* bonis dixit, venite benedicti: malis *Matt. ho.*
C vero dicit, ite maledicti nō quidē à patre, nō enī ipſe, ſed opera *80. to. 2.*
eis ꝓpria maledixerūt. *In ignē æternū* nō vobis, ſed diabolo & ange
lis ei⁹ præparatū. Ita quādo de regno quidē dicebat, præparatū vo
bis ante mūdi cōſtitutionē, ſubiecit: de igne vero nō ſic, diabolo
ait eſſe paratū. Nā ego regnū vobis, ignē autē nō vobis, ſed dia- *Infernus*
bolo & angelis eius præparaui, in que quoniā vos ſpōte inieci- *paratus*
ſtis, vobis ipſis id reputate. *Diſcedite*, quaſi q̄ nō ſufferat præſētiā *erat diabo*
eorū vel aſpicere, ſic dicit, diſcedite a me. De⁹ in ſanctitate de- *lo:*
lectat animarū, peccatrices animas aſpiciēs quaſi grauat⁹ nō ſuf *Chryſoſ. in*
fert. Tanq̄ ſi dicat eis, ait idē Chryſoſt. alibi, quaſi putredo & ſpur *nō abj. ho.*
D citia eſtis nec tādiu vos ſuſtineo, quādiu ſtatis in iudicio meo: *20.*
Nō dediſtis mihi mānducare. ſi autē ꝓ eo ꝙ bene nō faciūt, ſic cōdēnā *Non ſuffi*
tur, putaſ quales pęnas exoluēt ꝓ eo ꝙ peccāt? Et digne Deus e- *cit malū*
nim ideo hominē fecit vt benefaciat, & ad gloriā Dei pertineat *non facere*
nō ideo tātū vt nō peccet. Nā ſi nō faciat bonū, nec eſt cauſa qua *ſed bonum*
re creat⁹ eſt. Sine dubio enim etſi creatus nō fuiſſet, peccatū non *etiam fa-*
fieret ſuper terrā. Nā q̄ intelligit myſteriū diuinæ diſpenſationis *ciendus.*
quare fact⁹ eſt homo, cognoſcet quia iudicio quaſi peccā: cōdē *Creauit*
net q̄ iuſtitiā nō facit. Ideo De⁹ creauit hominē cōtemptibilē & *Deus ho-*
infirmū, quaſi ad certamē cōtra diabolū, vt q̄ gloriabat̄ eſſe ſe *minē, vt*
ſimilē Deo, per corruptibilē naturā euacuatus & victus, oſtēdat̄ *vinceret*
non ſolum non eſſe quaſi Deus, ſed omni re fragilior. *dæmonem.*

Domine

Domine dicent mali, quandoquidem meriti sumus æternam E
Augu. de condẽnationem propter culpas nostras, permitte quæso, vt eas
vani. secu. pœnas & mala ante te toleremus: respondebit iudex ait Augu.
c. 3. to. 9. non est ea voluntas mea, sed discedite a me. Rursus dicent mali
saltem benedicito nobis ante discessum: quibus respondebit &
Dominus, non erit ea benedictio, sed maledictio: ite ergo male
dicti. Vrgebunt mali, mitte nos saltem ad moderatum aliquod
Non vale & leue supplicium. Pœna vestra ait Christus, erit ignis, prope-
bũt preces rea ite in ignem. Porro instabunt iniusti dicentes, quia in ignem
in iudicio. nos mittis vt meriti sumus, at certe sit temporarium hoc sup- F
plicium, & aliquando finiendum. Respondebit iudex fore ignẽ
istum perpetuo duraturum, dicens ite in ignem æternum. Dicẽt
tandem mali, quia ita libitum est tibi, saltem soli simus cum pa-
In societa tiemur, & dęmonibus nequaquam sociemur. Non ita erit dicet
te dæmo- Christus, quin potius erunt vobis socij ipsi dæmones, quibus pa
nũ rema- ratus est & ignis & angelis eorum. Quem putas tunc fore fle-
nebũt ma tum? Quantam mestitiam? quem eiulatum? dilexistis dicet iu-
li. dex, mortem & perditionem, secuti estis dæmonem & sequaces
eius, propterea nũc eum etiam sectamini; odistis lucem, posside
ergo tenebras: dilexistis delectationes possidete ergo tormenta. G
Ibitis nunc ad locum, in quo licet affligemini, nunquam tamen
moriemini, nec qui vos affligent fatigabuntur, sed infatigabiles
Simile. semper erunt. Ita ardebitis, vt vos nunquam ignis omnino con-
Malæ in- sumat, ita mortui eritis vt semper viuatis ad perpetuam mor-
tentiones tem. Quare domus tuæ ignis extinguitur? quia scilicet desunt
sunt ligna combustibilia applicanda quæ si non deessent, nec ignis finire-
in inferno tur: Ligna in inferno ardentia & quæ animam torquent, est ma
ardentia. la cuiusq; voluntas & desiderium peccandi, hoc autem nũquam
Augu. in extinguitur, quia deest facti dolor & pęnitentia, ibi enim nemo
epi. 49. q. resipiscere potest: nam quotquot sunt semper Deum persequũ H
4. & l. 21 tur, & cum nunquam ista ligna prauę voluntatis desint, sic nec
de ci. Dei deest pœna. Cum itaq; semper in ipsis culpa duret, iustum est vt
ca. 28. & etiam pœna permaneat. Et certe tales peccatores sunt veluti hi
29. & in qui chartarum ludo vacare solent ad multam vsq; noctem, qui
Enchi. c. cum iam ludo parcere volunt, non propter desiderij defectum
112. parcunt, sed potius lucernæ quæ illos illuminabat. Si enim ad
Tormenta crastinum diem duraret, & lusores etiam in ludo persisterent.
inferni Peccatores enim nisi naturæ concederent, peccandi desiderium
quare in eorũ nũquã hic extingueretur. Et cũ Deus noster pęnas secũdũ de
sepiternũ sideria, sicut & secũdũ opera mẽsuret, sequitur desiderio æterno
durabunt. male operandi deberi æternam pœnam de rigore iustitiæ.

Ite male-

A *Ite maledicti.* Dicūt mali quod non iudicabit Christus cum tāto rigore sicut dicimus: sed tamē intelligāt ꝙ sicut attonitus fuit mundus cū Deus factus est homo passibilis & mortalis, atq; cū pro nobis mortu⁹ est, imo multi dicebāt stultū esse id credere ꝙ tāta maiestas ad tātā miseriā descēderet. Sic mirabitur mundus ꝙ agnus in Lupum videatur reuersus, & ꝙ pius aduocatus sit rigurosus iudex: itē vidēdo ꝙ paruulus natus in præsepio, sedeat in tāto throno: & qui pānis inuolut⁹ vagiebat, modo veniat gloria amictus, & qui asino & boue sociatus erat, modo militia cæ- B lesti sit stipatus, & solo cōspectu mūdū terreat. Naturalius quidē videtur deo maiestatē repræsentare, q̃ paupertatē & ignominiā: cū autē hæc ita repræsentauerit, quomodo putas maiestatem repræsentaturū? Si tibi videatur graue ꝙ tāta mansuetudo in tātā maiestatē cōuersa sit, & quod ex tā multiplici venia, ad tā seuerā punitionē descēderit: fac tibi ante oculos ꝑponas Moysi mansuetudinē cū oraret pro populo, & rigorē cū vidit post descēsum de mōte idololatriā populi: si quidē vitulū cōfregit, & in puluerē cōminuit, ac in potū hebræis propinauit, reprehēditq; Aaronē, & milites inuicē ad præliādū incitauit, adeo vt nunquam qui- C euerit donec viginti tria millia hominum occisa vidit. Quis in quam sperasset tantam vindictam, ex tam mansueto homine?

1. Cor. 1.

Terrebit mundū veniens Christus ad iudicādum.

Optime quidē repræsentabit Christus maiestatē in iudicio.

Exod. 32.

Figura rigoris Christi in iudicio.

Tunc respondebunt mali dicetes, Dñe quando te vidimus esurientem? O inconuertibilis inobedientia istorum! quis nō intelligat hoc, quia omne malum faciamus, nō quia homines corruptibiles sumus, sed quia malum propositū possidemus? Ecce enim tunc hominū peccatorum corruptibilitas carnis mortua erit, & adhuc malitia viuet, ait Chrysost. nunquid nō audierāt dominum supra dicentē ad iustos, quādiu vni minimorū istorum fecistis, mihi fecistis? Et vtiq; intelligere debuerāt, quomodo qui hominibus nō D fecit, nec Christo fecit. Sed audiētes, adhuc contradicunt, in iudicio stant, & adhuc peccare non cessant.

Chrysost. in nō abso. homi. 54. to. 2.

Ibunt hi in supplicium æternū, iusti autē in vitam æternam. Terrā hāc cum populis, vrbibusq;, & fluminibus, & ambitu maris, puncti loco ponamus. Cogitemus insuper ætatem nostram minorem portionē habere quā punctū, si tēpori cōparetur omni, cuius maior est mēsura quā mūdi. Quid ergo interest id extendere, cuius quātumcūq; incremētū fuerit, nō multū aberit à nihilo? licet nouies centenos percēseas annos, cum ad omne tēpus demiseris animum, nulla erit illa longissimi breuissimiq; æui differentia, si inspecto quanto quis vixerit spatio, comparaueris quanto non vixerit. At supernæ illæ mentes, quibus vita nostra compa-

Breuissima quidē est hominis vita, etsi multos viuat annos.

rata vix puncti instar obtinet, non minus ignorantiam & pusillanimitatem nostram in hac parte mirabuntur, quam illius piscis ætatem miramur, qui quoniam vno solo die vitam producit, ephimera à philosophis & medicis græco nomine appellatus est. Cum enim vitæ nostræ spatium, piscis huius vitæ comparamus, breuissimam illam atq; momentaneam ętatem, iudicamus. Quis autem dubitare possit vitam nostram si cum beatarum mentium æuo conferatur, multo esse breuiorem quã illius piscis? in altero enim res finita cum finita comparatur, in altero vero, angustis terminis circumscripta, cum ea quæ nullis finibus coercetur. Si ergo nos breuissimam illã vitam iudicamus, multo certe breuiorem supernæ mentes nostram iudicabunt, etiam si ad centesimum annum, vt ait Eccle. protendatur. Damnati certe ad æterna supplicia simili ratione ante actæ vitę & felicitatis spatia computant, qui cum in lib. Sapien ætatem suam rebus breuissimis ac pæne momentaneis compararent, tandem concludunt; sic & nos nati, continuo desinimus esse; sed protinus natalem diem cum morte copulasse. Multis enim rebus vt sapienter Seneca ait, nõ ex natura sua, sed ex parte nostra magnitudo ipsa accedit. Cæterum quoniam vitæ nostræ breuitatem videmus, sequitur vt eius deinde miseriam videamus. Hanc autem non video qua ratione commodius explicare possim quã si eam statuæ illi quam Nabuchodonosor in somnis vidit quæ cito in fauillam conuersa est, comparem. Qua quæso imagine humanæ vitæ cõditio magis ad viuum explicari potuit? Principio quod rex insomnis non verã rẽ, sed imaginem contemplatus est, humanæ vitæ maxime conuenit, quæ in scriptura tum figura, tum imago appellatur. Paulus ait, præterit figura huius mundi. Dauid ait, veruntamen in imagine pertransit homo. Vnde & Apos. hortabatur, qui habent vxores, tanquam non habentes sint. Quę cum ita sint, quorsum obsecro, tam breues huius mundi delectationes commutare volumus cum tam æternis tormentis, videlicet igne inferni sempiterno?

Simile: *Ephimera* *Etiam minor puncto est vita nostra ad futuram cõparata.* *Eccle. 18.* *Sap. 5.* *Seneca.* *Dan. 2.* *1. Cor. 7.* *Psalm. 38* *1. Cor. 7.*

E F G H

Vnde enim quæso heroes illi olim viri in tantam sanctitatem peruenerunt, nisi quod diutius hæc considerarent, & in horum contemplatione immorarentur? Cuiusmodi fuerunt Antonius, Macharius, & alij complures sancti, & sanctæ. Considerationes quidem rerum futurarum debent ponderari & expendi accurate, sicut solebat vir quidam sanctus assidue legere & voluere librum quendam tria dumtaxat folia habentem, aliud quidem folium album erat, aliud nigrum, aliud denique rubicundũ.

Consideratio breuitatis vitæ quantum conducat? *Considerationes ad bene dirigẽdã vitã.*

Album

A Album autem folium significabat gloriam & beatitudinem cæle stem:nigrum vero horrendam inferni gehennam,& deniq; rubicundum,deuotissimam Christi passionē.Quod si nos huiusmodi librum assidue volueremus,longe aliter nos gereremus. Vnde Ecclesia hæc nobis tria frequenter ante oculos constituit, quibus si nō vincimur & superamur,miseri in perpetuum sumus futuri,neq; spes aliqua nobis relicta est.Dic mihi homo,ait Chry. tribunali Christi cū sistēdus sis,omnia magis loqueris quā ď isto? Et quidē si quādo tibi cū iudice causa est, plerunq; verbo tenus *Chry. ho. 2. in 2. ad Thess.*
B dūtaxat,nō nocte,nō die,nō aliquo tēporis articulo, non aliqua hora,aliud quid loqueris,sed semper de causa illa quā agēdā habes.Cū vero de omni vita rationem redditurus,& pænas daturus sis,neq; alios etiā pateris q te huius iudicij admoneāt. Atq; ꝓpterea cūcta periere,& intercidere,ꝙ nos ipsi quidē tribunali tēporalium rerū gratia sistendi,neminē nō monemus, neminē non rogamus,indesinenter de illo soliciti simus,omnia hui⁹ gratia facimus:ad tribunal vero Christi vēturi,idq; breui,neq; per nos ipsos aliquid,neq; per alios facimus,iudicē nō rogamus, q̃uis nobis multū spatij ante iudiciū permittat,neq; in medijs nos abri- *In obliuione videmur habere vltimū iudicij diē.*
C piat peccatis,sed ꝑmittat vt illa exuere aggrediamur,& nil horū quæ ad ipsū recidūt,prætermittit,bonitate illa sua & benignitate.O felices illos q quotidie hæc meditātur,& Dn̄m suū expectāt cū vigilātia.Beatus vir q semper est pauidus,ait Sapiens.Ex hoc autē timore nascitur quædā securitas.Tāto autē securius viues quāto maiorē adhibebis diligētiam & vigilātiam quidem ad expectādū Dn̄m tuū quādo veniet.Et plane sicut diruta maceria fruct⁹ vineæ periclitāt,ita virtutū atq; donorū cælestiū fruct⁹, si timoris Dn̄i maceria defuerit, furibus patet. Deniq; sanctus hic timor,velut pōdus est quo mercibus plena nauis nō facile vēto- *Prou. 27.* *Similitu.*
D rum impetu subuerti potest,quo tamē destituta, sub maximo & merciū & vētorū periculo nauigat:cui⁹ nos piculi Ecclesi.admonet cū ait:nisi in timore Dn̄i tenueris te inst āter, cito subuertet dom⁹ tua.est enī timor hic velut intern⁹ qdā animę vermis,interiora nostra ďpascēs,q nobis tēp ob oculos ponit & ꝑicula qbus versamur,& leges qb⁹ astringimur.& rationē q̃ redditurí sum⁹. Hic timor facit vt qsq; dicat illud ꝓphetæ Abacuc, sup custodiā meā stabo,& figā gradū sup munitionē, & cōsiderabo qd dicat mihi,& qd respōdebo ad arguētē me.Annō obseruasti sicut canit in hodierno Euange.quanti Deus faciat pauperes, & quantū remuneretur quod pro nomine eius in ipsos cōferimus?Accessit ad Christum,vt scribit Matt.pauper & leprosus,dixitq; ipsi,do- *Simile.* *Eccle.27.* *Simile.* *Abacuc 2.* *Eleemosynā & opera pietatis exerceamus.*

Matt. 8. mine si vis potes me mundare. Quasi dicat, ego quidem cognos E
co quod ad sanandũ me, tibi non deest facultas, solum interro-
go an velis id facere, siquidem cum pauperes odio habeantur à
Pauperes mũdo, ignoro an velis me curare, tã misellũ scilicet à mũdo des-
à mũdo cō pectũ. Respondit tamen Christus dicens, volo, mũdare. Quasi di
tẽnuntur. cat, ego quidẽ nolo te cõtẽnere etsi pauper sis & infirm⁹. Huius
modi cõsideratione animãtur boni ad fauendũ pauperibus Et
Proue. 21. certe cõsiderãdo præsens euãgeliũ, & ꝙ dicit sapiẽs, gaudiũ est iu
Prouer. 3. sto facere iustitiã. Itẽ idẽ alibi ait, honora pauperẽ de tua substan
tia, & de primitijs omniũ frugum tuarum da pauperibus, & im F
plebuntur horrea tua saturitate, & vino torcularia tua redunda
Eccles. 9. bunt. Item Eccl. ait, omni tẽpore sint vestimenta tua candida
Eleemosy oleum de capite tuo non deficiat. Apertum est quod non intelli
nam facia gat de oleo materiali, ita enim non essent mundæ vestes, sed lo-
mus. quitur de oleo misericordiæ. Magna vtuntur multi crudelitate
hoc tempore cum pauperibus & infirmis, siquidem interdum
eos fame confici & perire sinunt, neq; eos visitant, nec calicem
Simile. aquæ propinant. Vide obsecro quod ne detur vacuum in natu-
ra, excedunt limites suos creaturæ insensibiles, aqua sursum as-
cendit, ne detur vacuum, & ignis non incẽderet puluerem sulphu G
reũ in tormẽto bellico, si simul concluderetur siue obseraret, &
Negligun ignis admoueretur: at vero tot sunt pauperes vacui necessarijs
tur hodie ad vitã, & nullus eorũ miseretur. Si videres aliquem filiũ alicui⁹
pauperes. potẽtis, in alieno solo infirmũ & maxime indigentẽ in hospitio,
annõ illũ domũ tuã adduceres, & diligenter sanãdũ procurares,
Deus in se cõfidẽs ꝙ a patre esses amplissimã mercedẽ acceptur⁹? cur non
recipit igit hoc ipsũ cũ pauperibus præstas, si quidẽ Christus ait, ꝙ vni
quod pau- ex minimis meis fecistis, mihi fecistis? cur nõ sumus misericor-
perib⁹ ero des? sane aliqs videbit posse iudicare vel ꝙ infideles simus, aut
gatur. stulti: si enim hoc nõ credim⁹, hæretici sumus; si autẽ credimus, H
Sumptus cur nõ sumus misericordes? Liberales vtiq; sunt multi in bonis
in reb⁹ va expẽdẽdis in vanitatib⁹ & tamẽ parcissimi sunt in dãdis eleemo
nis, elee- synis: si enim nũmũ argẽteũ dãt pauperi, iã perijsse videt, & tamẽ
mosynas in rebus carnalibus omnia cõsumũt, & in põpis mũdanis, non ti
impediunt mentes paupertatem. Hæc signa sunt viri reprobi, sicut signum
Gen. 24. est prædestinati, pauperibus eleemosynas largiri. Hoc figuratũ
Signũ præ habemus in Genes. quando seruus Abrahæ dixit, illam fore ac
destinati, cõmodatam puellã ad coniugium heri sui, quæ nõ solũ sibi potũ
liberale es daret, sed etiã camelis. Misericordia quidẽ & eleemosyna paupũ
se erga cõuersa est in crudelitatẽ & iniustitiã, cũ iã vix reperiatur pau-
pauperes. per, qui cõtra diuitem iustitiam obtineat. Iurisperiti enim mul
ti sunt

A ti sunt qui etsi cognoscant se cōtra iustitiā facere, quærunt tamē apparētes rationes,& accumulāt autoritates doctorum & textuū, vt alijs appareat quod iustitia sit ilia. Contra quos dicit Isa. væ qui condunt leges iniquas, & scribentes iniustitiam scripserunt, vt opprimerent in iudicio pauperes. Vtuntur ergo in hoc casu iurisperiti legibus, tanquam delicatis quibusdam caligis acu textis,quæ ad arbitrium cuiusque angustantur vel dilatantur: Vę talibus qui ita legibus abutuntur. Vix iam reperias pauperem, qui velit iudicio contendere cum diuite,nisi iam iustitia sit omnibus manifestissima,& tamen causa cadit: quod si vincat,vsq; adeo contortus est,tātasq;facit expensas, vt superent litē. Multum valet ad cōpatiendum pauperibus, quod disceptatio futuri iudicij solū de operibus misericordiæ fiet, ex hibitis & nō exhibitis pauperibus & egenis, vt cōstat ex hodierno Euāg. Multū sane cōferre debet,hospitio excipere peregrinos,visitare infirmos:& in carcere positos,quādo quidē ita de his nūc fit mētio. Cōpati debet homo infirmis,& eos quātū potest iuuare debet Sic cōpassus est Samaritanus homini vulnerato alligās eius vulnera & imponēs iumēto, vt scribit Luc. quia C diues epulo nō est cōpassus Lazaro vulnerato, ideo sepultus est in inferno. Cōpati debet homo peregrinis,& eos vagos recipere,& hospitari,& reficere quādo potest Sic cōpassus est Abrahā angelis quos credebat homines peregrinos. Loth etiā cōpatiens peregrinis,angelos quos credebat esse homines, in hospitiū introduxit. Peregrinos recipientes, multas à deo recipiūt gratias: nā Elias peregrinus suscitauit filiū mulieris,apud q̃ hospitio est receptus. Mulieri sunamitidi filiū nō habēti, Elisæus ab ea recept' hospitio,filiū impetrauit,& ipsum postea suscitauit. publi' prīceps, Paulū cum socijs de confracta naui euasos suscepit hospi- D tio:paul' autē liberauit patrē eius febrib' & disenteria laborātē. Peregrinos recipiunt hospitio pauperes & artifices magis q̃ nobiles & diuitijs abundātes. Nā in Gabaa Bējamin non inuenit leuita qui eum hospitio receptaret,nisi senē de opere reuertē ē: Petrus Apos. est apud quēdam senē coriarium hospitatus Paulus manebat apud Priscā & aquilā, qui erant eiusdē artis: Lydda purpuraria rogauit Paulum & socios eius,secum hospitio habitare. Cōmēdat Apos. hebræos,quia in carcere missis & afflictis cōpatiebātur. Vide quomodo Ioseph vinctis cōpateretur etiam cum sibi carceris custodia cōmissa est. Carceres quāuis oporteat esse fortes ac bene munitos,humani tamen esse debent. Qui Hieremiam prophetam inclusum in carcere custodiebant,non impedie-

Pauperibus non fit iustitia. *Isa.10.* *Simile.* *Multi abutuntur legibus:* *In operibus misericordiæ nos exerceamus.* *Luc.10.* *Luc. 16.* *Genes. 18.* *Gene. 19.* *3.Reg.17.* *4.Reg.4.* *Acto. 18.* *Iudicū.19* *Acto. 10.* *Acto. 18.* *Acto. 16.* *Hebr.10.* *Genes.39.*

pediebant ei negotium dictādi ipsi Baruch, atq; emēdi, vēdēdiq;
Hiere.32. contractū, quāquā gēs erat inhumana & Barbara, qui Paulū vin
& .36. ctū habebāt, nō prohibebāt tamē eū discipulis & alijs cōmuni-
Ephe. 1. care, & quocūq; vellet, epistolas mittere. E carcere si quidē scri-
& c. psit ad Ephe. & ex vinculis conscripsit ad Phil. Item cum esset
ad Phile. in vincula cōiectus, literas Philemoni pro onesimo seruo misit.
Et cum esset vinctus sub præfecto felice, iussit iudex, ne cum dis
cipulis communicare Paulum vlla ratione prohiberent, vt con-
Acto.24. stat cap.24. Acto. Herodes qui tam tyrannus erat, non prohi-
Matt.11. buit tamen ne cum suis discipulis conuersaretur ac communica-
ret Baptista. Scribens Apos. ad Timo. dicit: det misericordiam
2. Tim. 1. Dominus Onesiphori domui, quia sæpe me refrigerauit, & caté-
nam meam non erubuit: sed cum Romam venisset, solicite me
quæsiuit, & inuenit. Det illi Dominus inuenire misericordiam
Gene.40. à Domino in illa die. Custos carceris affabilis ac benignus esse
debet, talis enim erat sanctus Ioseph cum esset positus carceris
custos: interrogabat enim eos, cur tristior solito est hodie facies
vestra?

FERIA II. POST DOMI. I. QVADRAG.

CONCIO SECVNDA.

CVM venerit filius hominis in maiestate sua. Matt.25. Luc.
Roma. 8. 21. Cum verum sit vt ait Apos. quod non accepimus
spiritum seruitutis iterum in timore, cur ergo Eccle
Terrore opus habemus vt cōuertamur. sia hodie tantum nobis timorem incutit, referendo
quæ futura sint in die iudicij? annon melius erat vt
nos blande moneret, cum acceperimus spiritum adoptionis filio
rū? Respōdeo quod si tales essemus, quales esse debebamus, & ita
Deum amaremus, vt facere debebamus; amore sane eramus du
cendi & inuitandi, at vero tales sumus, vt nisi terrore & timore
commoti, non moueamur. Sumus instar hebræorum, quibus to
nitruis opus fuit, vt legem recordarentur, & eam custodirent,
& ita eam timore concussi acceperunt.

Venientem in nube. Duo solent nubes ad ferre, videlicet aquam,
Nubes aliquando recreant, aliquādo terrent. qua terram lætificant, & eidē prosunt si moderata sit: aliquan-
do vero tātā ad ferunt aquæ abundantiam, vt diluuia generent,
item grandinem aliquando immittant, fulguraq., & fulmina, ad
eo vt omnes territent. Sic aduētus filij hominis quibusdam erit
lætitiæ alijs vero erit terrori,

Conside-

A Conſidera obſecro peccator quod Deus habeat manus gra- ues tanquam alter Moyſes, ita vt ſolo tactu maximum præſeſe rant pondus. Iob 19. manus tua tetigit me. & vide quo eũ rede- gerit quid quęſo feciſſet ſi grauiter manũ impegiſſet? cęterũ etſi tam graues habeat manus, tamen in hac vita ſolum tangit, ſi quidem ſancti ſuis orationibus manus ſuſtentant: at vero in die iudicij non erit qui eas ſuſtentet ſicut Moyſi, & ideo grauiter fe riet, tũc enim ſancti tanquam quodãmodo defeſsi, non ſuſtenta- bunt manus, ſed contra malos iuſtitiam poſtulabunt. *Exod.* 17. *Iob.* 19. *Exod.* 17.

B *Cum poteſtate magna.* Quorſum bone Deus cum tanta poteſtate, ſi non eſt qui tibi reſiſtat? Contra foliũ quod vẽto rapitur? Sed id facit vt malos terreat qui ipſum cõtẽnebant. Nil enim eſt ꝙ ita aliquem terreat, quã videre inimicũ ſuũ quẽ ipſe contẽnebat, cum poteſtate magna venientẽ: Vide enim quid ſentiret Aman cum videret in tãta gloria Mardocheum: ſane id acerbius ferret quam mortem. Quid etiam ſentiret Iezabel videns ipſum Ioſa- phat in tanta poteſtate? Quid ergo mali ſentient, cum videbunt Chriſtum cum poteſtate magna? *Iob.* 14. *Heſther* 6 3. *Reg.* 22.

C Tuba inſonabit angelus quæ per vniuerſum mundum audie- tur, atq; mortui reſurgent. Quod ſi angelus vnus tantam habet poteſtatem, quid dicemus cum venient omnes angeli, & Domi- nus angelorum? In hac quidem vita permixti ſunt boni & mali tanquam calculi quidam diſcolores quibus luditur, in ſaccũ con iecti ſunt: at vero ſicut cũ in tabula opponuntur, ſingulis ſuus da tur locus, ſic vtiq; in tremendo die vnuſquiſq; ſuo loco cõſidebit. *Potẽtiam ſuam oſtẽ det Chri- ſtus in iudi cio:* *Similitu:*

Ite maledicti. Si blanda vox dicentis, Adam vbi es? Et Paulo; Saule, Saule, quid me perſequeris, ita ipſos terruit, quantum pu tas terreri in iudicio malos, cum huiuſmodi Chriſti vocem au- dient, ite maledicti? *Geneſ.* 3.

D Si Deus ſe ita iratum oſtendet contra mare, flumina, & fon- tes, quoniam hominibus ſeruierunt, quantum putas iraſcetur contra eoſdem homines peccatores? Quatuor quidẽ illa erũt in hoc iudicio, quæ in cæteris eſſe ſolent, videlicet citabitur reus, & ſtatim reſurget tuba vocatus, item erit hic iudex, accuſato- res, & teſtes.

Ite maledicti. Exiſtimo quod ſicut illi qui accuſabant adulte- ram, illis caracteribus à Chriſto in terra expreſsis, ſua peccata videbant; ſic cum hæc vox, ite maledicti, audietur, cuiuſq; ſenten tia, & omnium coram declarabitur cum eorum malefactis. *Autor.* *Ioann.* 8:

Iudicium extremum horrendum.

Si tantum Isayas conturbatus est videns subuersionem Hie- E
Isa. 21. rusalem, vt diceret: visio dura nũtiata est mihi; propterea reple-
ti sunt lumbi mei dolore, & angustia possedit me, quid quæso di
ceret aut faceret, si videret deuastationem mundi, & districtum
Dei iudicium, quod ante oculos nobis hodie proponitur? Erit
Mat. 24. hic dies ita secretus, vt dicat Christus, quod de die illa nemo
scit, neque filius hominis, nisi pater. Ita hoc negotium voluit
secretum esse, vt ita demonstraret etiam quantum amaret ho-
mines, & quomodo eorum angustiam in hoc die sentiret. F
Simile. Quasi diceret quis ad amicum, annescis quanta in calamitate
versetur Petrus vel Ioannes, responderetq; ille, ah mitte obse-
cro, nec scio nec scire velim propter tantam angustiam quam
de ea capio, Sic Christus declarat quantum sentiat hominum
Sẽtit Christus labores nostros calamitatem in hoc die, cum dicit quod nec filius hominis
scit, cum tamen sciat. Omnes quidem creaturæ ad hominis
obsequium creatæ suam tristitiam exhibebunt hoc die, quasi ve
Parũ timemus hunc diem vltimum. ste lugubri indutę propter mundi mortem. O virum miserabilẽ
quod scilicet videas ita dolere creaturas tua causa, & tamen tu
non moueris, ipsæ dolent vicẽ tuam, & tu tui obliuisceris. Quid
obsecro miser facies cum tua perpetrata mala toto terrarum G
Iob. 20. orbe publicabuntur? Iob enim ait, cæli narrabunt iniquitatem
eius. Omnes sane creaturæ testes erunt iniquitatũ tuarũ. Hunc
vero terrorem & horrorẽ tanto magis sentiẽt & patiẽtur homi
Psal. 48. nes, quãto grauiores erunt peccatores, iuxta illud regij vatis,
cur timebo in die mala? Et respondet, iniquitas calcanei mei cir
cũdabit me. O peccatores, qui tã effrænate peccatis, cur non re-
cordamini huius timoris, quẽ vestra peccata vobis pariẽt in iudi
Aug. l. 20 ciui. c. 18. cio? Dicit Aug lib. 20. de ciui. Dei, quod ignis ille de quo loqui-
tur Dauid, ignis ante ipsum præcedet, tantum extolletur, quan-
Psal. 96. tum aquæ diluuij, cõburet omnes mortales, & erit vice purgato H
Mag. Se. in. 4. dis. 44. rij bonis, vt purificẽtur, vt ait Magis. Sen. ô quãtũ erit tunc gau-
diũ iusti, quãdo anima in corpus redibit, & in ipsum gloriã suã
refundet, si quidẽ & laborũ particeps fuit! & vice versa, quantus
erit luctus cũ anima mali corpori vnietur, & se inuicem male-
Quãtũ affligatur ma'us, cũ anima corpori vniẽt dicent! dicet anima maledicta sis lingua, quæ ita blasphemasti,
& mendacijs te oblectasti ac murmurationibus: maledicti sitis
oculi, qui tãta vetita concupiuistis & vanitates: maledictæ au-
res, quæ ita audiendo murmurationes vos oblectastis. Et sane
sicut cum quis moritur, paroxismis quibusdam corripi so-
Simile. let & maxime affligi, tum etiam circunstantes obstupescunt:
sic vtique mundi finem quasi paroxismi quidam præcedent

varijs

A varijs cum signis. Vnde Luc. ait, Erunt signa in sole, luna, &c. Quasi dicat, totus mundus erit in agonia, & sudore maximo, cõcutienturq; omnia eius ossa, idest omnes homines vehementer terrebũtur. Si enim tu quod luxetur os aliquod, ita doles, quantum putas futurum dolorem, cum omnia luxabuntur ossa? Hinc ergo intelliges quid homines sentiant in iudicio. Timebũt quodammodo hoc die Angeli & sancti, tantam videntes hominum ruinam, sicut timere solet qui ex editissimo loco comburi videt ciuitatem, aut qui videt hominem aliquem à ferocissimo tauro vel leone dilaniari. Hoc innuens Iob ait, columnæ cęli pauent B ad nutum eius. Dic igitur peccator, vt ait Gregor. super hunc locum, quid facient tabulę, quando tremunt columnæ? Quid virgula deserti patitur, cum cedrus paradisi concutitur? Quid sentient peccatores, si vident Angelos & iustos pauere?

Paroxismos patie turmũdus in fine. *Luc.21.* *Simile:* *Horribilis omnib⁹ erit dies vltimus.* *Simile:* *Iob.26.* *Grego.*

Magna quidem est Dei misericordia quod nos moneat hodierno Euangelio, de quo sint interrogandi homines in iudicio, cum ait, Esuriui enim. &c. vt præmeditati possint accedere. Si enim cum doctor aliquis creatur, præmoneretur secreto de quibus esset interrogandus, an non maximo afficeretur beneficio? sic igi- C tur maximum est Dei beneficium cum in riguroso examine simus interrogandi, & cæli vniuersitati aggregandi, ac doctoratus rlaurea insigniendi, vel contra reprobandi, longe ante nos submonere quodnam sit futurum examen, videlicet de operibus mise ricodiæ, an ea obseruauerimus. Probe quidem id nouerat regius vates cum diceret, Iucundus homo qui miseretur & commodat disponit sermones suos in iudicio, quia in æternum non commouebitur. ô felicem illum qui respondere tunc poterit, ego te paui esurientem, & potaui sitientem:

Misericordia Dei. *Simile:* *Præmonet nos Deus vt præmeditati accedamus.* *Psalm. 3.*

Hic quidem quærimus excusationes in peccatis, illic vero ne- D que intentare audebimus. Quando protoparentes peccarunt, intellexerunt se nudos esse, & fecerunt sibi perizomata de folijs ficus, existimantes forte quod ita dissimularentur, at quãdo accessit Deus, absconderunt se, cumq; vocaret Deus dicens, Adam vbi es? ait, vocem tuam audiui, & timui, atq; abscondi me quod nudus essem. Quasi diceret, cũ aberas domine, culpa mea prætexebatur, nunc vero te præsente, cui omnia nuda sunt, excusationem non habeo, nec me occultare possum arborum fronde. Hic quidem excusat se iuuenis vitijs deditus: dicens hæc iuuenilia esse: excusant se mulieres fuco ornãtes, dicuntq, ita vsum inualuisse. At vero in die illa non valebunt excusationes, sed omnia diuinis oculis patebunt, Hoc significauit Isai. dicens, eru-

Gen.3. *Excusationes non admittentur in iudicio.* *Omnia sunt nuda oculis Dei* *Isa.6.*

Luc. 16. Timeam⁹ Deum. Simile, Exo. 19. Diuinum timorem abiecimus — bescetis, quādo eritis sicut quercus decidentibus folijs: quasi dicat, non habebitis quo tegatis vos: Noli igitur tunc remedium quærere, quando illud assequi non poteris, sicut fecit auarus ille diues, de quo mentionem fecit Luc. Dicite mortales, quis vobis tantarum rerum metum abstulit, cum minimas res timere soleatis? Si cum Deus legem daret Hebræo populo, ita territus fuit populus prę tot tonitruis, vt Moysi diceret, non loquatur nobis dominus, quid erit quando exiget Deus legis suę transgressiones & præuaricationes? Si tantum aliquis turbatur cum vel regis nomine, vel sanctæ inquisitionis comprænditur, quid quæso tunc erit, cum diuino tribunali homo sistetur, cumq; creaturæ omnes contra ipsum armabuntur? Cum Hebręi de Aegipto egrediebantur, quia Deum sibi propitium habebant, idcirco omnia etiam ipsis obtemperabant, terra, mare, ignis, aqua: siquidé omnia famulantur Dei seruis, at vero in tam horribili die, omnes creaturæ contra malos armabuntur. Quid quęso tunc erit cum videas imperatores Romanos, atq; monarchas, qui vel solo nomine mundum terrebant, ita prostratos, & timore confusos? Si Adā ita abscondebatur nesciens quid Deus vellet cū vocaretur, sed tantū conscientia eū intus vrgebat, neq; viderat aliquod punitionis exemplū, quantū fore putas malorū metū in tam horribili die, cū videāt se ab omnibus accusari, & intelligāt ex fide quā habēt, se in sempiternū cruciādos, cōspiciantq; tot exēplaria diuinæ indignationis ante oculos? o bone Deus quā longe diuersum tunc exhibebis spectaculū, quam cū spinis coronatus, & vlcerib⁹ cæsus, ligatusq; & sputo consputus apparebas!

similitudo Simile. Gen. 3. Timebunt valde mali vidētes omnes creaturas contra ipsos armatas.

Valde quidem splendet Dei misericordia, quod prius moneat hominem antequam eum puniat: sic monuit Adam, Caim, Noe, cui dixit quod vellet mundum punire, monuit Sodomitas, Niniuitas, Pharaonem, & alios innumerabiles. Sagittarius quidem abscondito expectat auem vt eam possit interficere cum requieuerit. Deus vero antequā puniat peccatorē, strepitū quendam videtur excitare, vt is sibi caueat & saluetur. Hoc significās Dauid ait, dedisti significationem vt fugiant à facie arcus, & liberentur dilecti tui. Nō imitatur venatorē quærētē occidere, siquidem potius vult vt peccator cōuertatur & viuat, & ideo monet eum interdū laborib⁹ immissis, siquidē labores qui nobis hic contingūt, monent nos ne in æternos cruciatus incidamus, vt fugiamus à facie arc⁹. Bene dicit à facie arcus, nā sicut qui arcu vtitur, videtur prius suū icere pect⁹ arcū vibrando, quā exteriora feriat, sic Deus videtur se ipsū prius ferire quam nos feriat, iuxta illud

monet nos Deus vt emēdemur Gen. 4. Simile. Iona. 3. Exo. 7. Psal. 59. Simile. Gen. 6.

Gen.

A Gen. Tactus dolore cordis intrinsecus, delebo inquit hominem
quem creaui hoc est si De⁹ esset capax doloris, maxime doleret *Simile.*
antequam nos puniret. Et sicut arcus quo magis intenditur, eo
acrius ferit, sic quanto magis Deus dissimulat, eo grauius postea
castigat. Vnde Pau. ait, thesaurizas tibi iram in die iræ. *Rom. 2.*
Sicut antequã nubes pluuias emittat, tonitrua solent interdũ *Simile.*
excitari & fulgura, sic antequam horribilis hic iudicij dies euene
rit, horribilia fient signa. Sed quid quæso debēt sol & luna, quod
ita in tali die tractētur? sane vt intelligamus quantum Deus ode
B rit peccatum, quandoquidem non solum peccatorem punit, sed
etiam eas res quæ peccato seruierunt. Timebunt in hac die An-
geli reuerentiali quodam timore, videntes Deum suum indigna
tum. Timent filij videntes patrem iratum contra seruum, & eum *Simile.*
punientem, etsi ipsi culpa vacent: quid igitur facient mali quam- *Psal. 2.*
tumuis potentes extiterint? Oculi sublimis hominis, ait Isa. hu-
miliati sunt, & incuruabitur altitudo virorum, exaltabitur autē
Dominus solus in die illa, quia dies Domini exercituum super
omnem superbum, & super omnem arrogantē, & super omnes *Peccatum*
cedros libani, & super omnes quercus Basan, & super omnes mō *quantũ o-*
C tes excelsos. ô Deus bone quid hoc est? quando in mundum ve- *derit De⁹.*
nisti, accessisti mansuetus & inermis, & modo contra miserum
hominem venis tam rigidus & armatus, tantaq; stipatus militia?
Hoc figuratum habemus. 1. lib. Reg. cum enim Dauid cum gi- *1. Reg. 17.*
gante præliaturus erat, arma deposuit, & accessit cum funda, at *1. Re. 25.*
vero contra Nabal accessit cum exercitu furibundus, qui rusti-
cus erat pastor. Artificium sane diuinum fuit, quod in primo ad-
uentu accederet mansuetus, vt dæmon falleretur, ars vt àrtem
falleret, sicut canit Ecclesia, item in primo aduentu venit noster, *Eccl. sia.*
hic vero venit suus, & idcirco in primo aduentu se nobis accō-
D modauit, sicut solet pastor ad oues accedere, at cum veniet in *Simile.*
iudicio, veniet cum potestate magna & maiestate, vt ait Luc. Et *Luc. 11.*
veniet in maiestate sua, & omnes Angeli eius cum eo, vt ait Mat. *Psal. 93.*
hoc loco. Hanc iudicis maiestatem præuidens Dauid ait, exaltare
qui iudicas terram, redde retributionem superbis, idest cōculca
Domine hos malos, qui ita seruos tuos conculcarunt. de hoc et ã
vltimo die intelligitur illud quod dicitur in li. sap. stabũt iusti in *Sap. 6.*
magna cōstantia aduersus eos qui se angustiauerũt. Ibi ostendet
Deus furorē suũ. quoniã hic malus noluit bene vti mãsuetudine
Christi. Sic enim etsi Moyses sępe rogasset pro Pharaone & veniã *Exo. 14.*
obtinuisset, nō tamē tandē obtinere potuit, sed submersus est pro
pter duritiam Pharaonis. Sicuţ enim pater vsus virgis quę filium *Simili. tulo*
flagel-

flagellant, easdem in ignem conijcit sic postquam per tyrannos E
Simile. duriter serui Dei tractati sunt, in ignem ijdemq; tyranni con-
Tyrannos quomodo puniet Deus. ijciuntur. Sed quam soliciti erunt ibi tyranni, & minime stipati seruorum & famulorum caterua, quam in hoc mundo habebit, qui iudices erant, prǽsidentes, & iustitiam negligebant? Siquidem longum comitum agmen trahere hic secum solent, tãquam apes,
Iudices male punientur eos præstolantur siue comedant siue dormiant, quam tristes vero in iudicio tunc erunt, & quam timidi? Implebitur illud Apo.
Apo. 14. opera enim illorum sequuntur illos. Vnde Ambro ait. sola mi-
D. Ambr. sericordia comes est defunctorum. Et idcirco hæc bonos comi- F
tabitur in iudicio, nam dicitur in Euang. hodierno. Esuriui, & dedistis mihi manducare.

Dicit Euangelista quod malis dicet Christus, ite maledicti in ignem æternum. Sed quid hoc est domine, videris iniurius
Apo. 18. his miseris, videris repugnare legi quam promulgat Ioan. in Apo. cum ait, quantum glorificauit se, & in delicijs fuit, tantum
Cur mali æterna pæna mulctabuntur. tormentũ date & luctum: ergo si delectatio tẽporalis fuit, cur infligis æternam pænam? Respõderi potest quod mali neq; se, neq; scelera sua volũt agnoscere, & idcirco veniã nõ obtinebũt, sed perpetuam pęnam. Hoc significauit Christus cum ait, si cæci G
Ioan. 9. essetis, non haberetis peccatum, nunc vero dicitis quia vide-
Simile. mus, propterea peccatum vestrum manet. Sicut enim indigestus cibus in ventriculo nisi aliqua tandem via expellatur, infirmita-
peccatum quantum noceat. tem parit, sic peccatũ nisi tanquam indigestus cibus per pænitentiam expellatur, infirmitatem manentem generat: & ideo dicit manet, vt intelligamus quod pænitentiam non fecerunt, & ita
Psa. 48. nunquam Deus placabitur, iuxta illud prophetæ, non dabit Deo placationem suam, & pretium redemptionis animæ suę, & laborabit in æternum. Isti igitur male metent, quia male seminarunt
Gal. 6. in hac vita, nam vt ait Apost. quę seminauerit homo, hæc & me H
Simile. tet, Quod si vt ait sanctum Euangelium, sempiterno igne cruciabitur qui pauperibus eleemosinas dare noluerit, quid dicemus de illo qui pauperem spoliauerit?

Concludit Christus in Euangelio hodierno dicens, ibunt hi
Magnates si mali fuerint: quã parui sent. in supplicium æternum, &c. Cur ita loqueris bone Deus, cum illustrissimis tum prælatis, tum etiam imperatoribus, & regibus ac principibus? nam tunc multi ex his ibi aderunt inter malos. Sed iam præsertim pro his cessabunt tituli maiestatis, altitudinis, excellentiæ, dominationis, & similes, solum dicentur hi, quo verbo nil simplicius dici potest. O quomodo ante Deum cessant honores mundani! non ibi habebunt titulos, at vero boni di-

gni

A gnis decorabuntur titulis, nã vocabuntur iusti & benedicti. Quid igitur dicemus ad hæc fratres? non vtiq; sunt hæc negligenter degustanda & percurrenda. Caueamus igitur ne tunc remedium quæramus, cum iam non erit remedij locus. Dicit item Euangelium, tunc dicet rex his qui à dextris eius sunt: hic rex Christus est de quo Ioan in Apo. rex regum, & dominus dominãtium. item Petrus in Actis Apost. ait, prædicans Cornelio, quod constitutus est iudex viuorum & mortuorum. Et Pau. ait quod oportet nos omnes manifestari ante tribunal Christi. De hoc tremendo die,
B & de his quæ in ipso accidere debent; ait Eccl. cuncta quæ sunt, adducet Deus in iudicium: pro omni errato siue bonum fuerit, siue malum. Hoc igitur die tam districtus rex erit iudex, vt Ioan. dicat dicturos homines mõtibus, cadite super nos, & abscondite nos à facie sedentis super thronum, & ab ira agni, quoniam venit dies magnus iræ ipsorum, & quis poterit stare? Sicut enim in primo aduẽtu omnes mirati sunt eius mansuetudinem, sic in hoc secundo aduentu terrebit suo furore. Vnde Chrysost. ait quod mille sustineret potius fulmina, quam videre faciem iratam huius mansueti agni.

Boni etsi pauperes quanto in honore habeantur. *Apo. 19.* *Acto. 10.* *2 Cor. 5.* *Eccl. 12.* *Apo. 6.* *Chrysost.*

C

Patientia & mansuetudo commendantur.

DIcit Euangelista quod statuet oues quidem à dextris, & hædos à sinistris, significat vero per oues iustos, propter mansuetudinem & patientiam instar ouium. Maximopere placere debet Deo mansuetudo & patientia, quandoquidem suos seruos comparat his animalibus mansuetis. ô miseriam nostram, quod scilicet quamuis Christus his animalibus suos comparet, & seipsum etiam ouem nominet, nihilominus tamen nihil magis obli-
D uiscimur quam patientiam & mansuetudinem, & præsertim siquis nobis verbum aliquod contumeliosum dicat. Sane quemadmodum ignis ipse vel carbunculus in obscuriori loco magis splẽdorem suum manifestat, & inuictus miles in ipso conflictu vires suas ostendit: sic Dei serui in medijs laboribus & ærumnis virtutem suam magis ostendere debent, vt ita præmia & coronas referant immortales, Vnde Iaco. ait, omne gaudium existimate fratres, cum in tentationes varias incideritis! Et quemadmodum peritus miles cupit occasionem oportunam sibi dari alicuius prælij, in qua possit vires suas ostentare, & ex spolijs ditescere, sic faciunt serui Dei. Patientia quidem & mansuetudo non solum sibi vtilis est, sed etiam ad reliquas virtutes conseruandas. Est instar perdi-

Humilitas & mansuetudo quantum placeat Deo. *Isa. 53.* *Simile.* *Boni virtutem suã in laboribus ostendunt.* *Iaco. 1.* *similitudo* *Simile.*

perdicis quæ non solum in se apta est ad cibũ, sed etiam est instar E
Mãsuetu-do quã sit vtilis.: fistulæ cuiusdam ad reliquas perdices captandas: sic & de patientia dicendum est, nam per hanc conseruatur castitas, humilitas, temperantia, & reliquæ virtutes: Quare nobis eam comparemus & conseruemus, quandoquidem tantus ex ea nobis fructus promanat, & Christus eam in hodierno Euangelio commendat.

Satis apparet quam sit exigua nostra charitas, quandoquidem exiguam habemus patientiam cum aliqua sese offert occasio.
1. Cor. 13. Nam charitas vt ait Aposto. patiens est, benigna est, charitas non
Exigua est patientia nostra. æmulatur, omnia suffert, omnia sustinet: nõ ita nos facimus, sed statim succensemus, cum irascendi offertur occasio, cum tamen contrario modo facere deberemus, & moderate respondere, dicentes, tu quidem frater non satis me nosti qualis sim, nam alia
Fragilitatem nostrã consideremus & patientes erimus. multa in me errata inuenires. Vt ad huiusmodi patientiam deuenimus, plurimum proderit quod homo de se humiliter & abiecte sentiat, atq; crebro iniquitates suas contueatur & recolat, ita enim tam pretiosum patientiæ thesaurum conseruabit, cognoscens videlicet in quantas deueniret miserias, nisi diuina manu protegeretur.

Armis mãsuetudinis armatos misit Christus discipulos ad prædicandum cum ait, ecce ego mitto vos sicut oues in medio luporum: nam arma militiæ nostræ, vt ait Apostolus, non carnalia sunt, sed spiritualia. Præliatur ergo Christus contra lupos ouibus, culicibus contra Pharaonem, & muliere contra Holophernem, vt intelligamus quod patientia omnia vincat, qua nisi armentur homines, nihil fere cum laude coniunctum præstabunt. G

Mat, 10. *2. Cor. 13.* *Exo. 8.* *Iudith. 9.*

Pythagor. De Pythagora legimus quod ante omnia patientiam doceret dis-
Exemplũ Patientiæ ab antiquis philosophis plurimi fiebat cipulos, ita vt ipsos pro foribus collocari iuberet, & audire multorum subsannationes, nam dicebat vnus hunc aptiorem esse iudico iumentis custodiendis, illum vero pastorem esse existimo: H aliam vero asino similem dico. Et rursus ille mihi videtur inter rusticos & agrestes enutritus. Quod si ad Philosophiam humanã comparandam tam vtilis est patientia, quid dicemus quantum proderit ad cælestem & diuinam consequendam? Nam patientia
Iaco. 1. vt Iaco. ait, est opus perfectum: nil enim ita animam in tranquil-
Chry. in Gen. ho. 34. to. 1. litate & quiete esse facit vt mansuetudo, hæc omni diademate se possidenti est vtilior. Hæc omni annulo & gemma conducibilior. Quid enim beatius, ait Chry. quam intestino liberari bello?
Pax quã sit vtilis. Nam quis plurima pace & cura externa fruatur, si intra nos cogitationum nascatur tempestas, tumultus & seditio? nil externa pax nobis proderit. Sicut & neq; miserabilius est ciuitate, quæ

licet

A licet pręsidijs & muris bene sit munita, intus tamen ciues foueat proditores. De rege Priamo ferunt quod cum vidisset philosophum quendam nomine Conradum minime turbatum fuisse in quibusdam ignominijs & iniurijs quibus eum affecerant, sed omni patientia tulisse: interrogauit eum quomodo huiusmodi iniurias tolerare posset? qui respondit, scito rex me dominum esse dominorum horum, & ipsos seruos esse seruorum meorum: quasi diceret, isti sunt vitiosi, & seruiunt vitijs, quæ ego sub pedibus colloco, & hęc quę sunt veluti serui mei, dominantur ipsis qui B mihi iniurij sunt. cum igitur sub pedibus habeam horum dominos, nihil mea interest quid dicant eorum serui, vel faciant.

Simile. Priamus. Exemplũ

Patientia quibus cõsiderationibus cõseruetur.

Explicans Beatus Chry. verba illa Mat. tradent enim vos in cõsilijs, & in synagogis suis flagellabunt vos, cõbinationem quandam facit patientiæ & mansuetudinis, quam habebant discipuli tantis fluctibus expositi, & exiguæ patientiæ quam nos habemus modo in tanta viuentes quiete & tranquillitate, dicitque: Qua igitur venia nos erimus digni, in omni trãquillitate & securitate viuẽtes? nam cum nemo nos superet, fungimur & dissipamur. nec in pace ipsa salui possumus viuere. Et illi quidem cum totus C orbis cremaretur, cumq; in tota terra vnus quasi rogus flagraret, in medias flammas insilientes, multos eripiebant, tu vero nec tibi saluti esse potes? Quænam ergo libera nobis respondendi potestas erit? Quæ venia concedetur? quos non exagitant flagella, non vrgent carceres, quibus non principes, non sinagogæ minantur, nec aliquid huiusmodi malorum impendet, imo vero omnia se in cõtrarium habeant? Dominamur enim & regna possidemus, quippe qui fideles reges habemus, vnde Christiani honoribus affluunt, pręfecturas regionũ adipiscuntur, honore, securitate & pace potiuntur, neq; sic tamen vincimus. Et illi quidem D cum ad cruciatum quotidie ducerentur, & tam magistri quam discipuli mille tormentis atq; flagellis cæderentur, bonorum tamen paradisi animo & cogitatione fruebantur. Nos vero qui nec in somnis cruciatum quidem aliquem sustinuimus, multo profecto molliores quam cera ipsa sumus, siquidem in tanta, tamq; amplissima tranquillitate, atq; etiam quiete, vel tantillam patientiam non ostendimus, nec præ nobis ferimus, sed potius in omnibus impatientes maxime sumus, atq; impatientiam factisq, & dictis statim manifestamus, & omnibus patefacimus:

Chry. in Mat. 10. ho. 34.

Nota.

magna est impatientia nostra.

Si res minimas patienter nõ sustinemus quomodo maximas sustinebimus?

Patientia vigebant sancti.

F E-

FERIA II. POST I. DOMIN: QVADRA.

CONCIO TERTIA.

Mar. 14. Memoria iudicij quã sit vtilis. CVM *Venerit filius hominis in maiestate sua.* Mat. 25. Vtilissimum sane est, vt quis conuertatur sæpe memoriam habere vltimi iudicij, siquidē Christus ante summum sacerdotem, cum ignominiose tractaretur dixit, amodo videbitis filium hominis &c. Si igitur Christus tam obstinatis viris fore vtilissimam hanc memoriam censuit, quantum quæso vtilissimam fore reliquis putandum est? F

Et omnes angeli eius. O cœtum admirabilem! Siquidem angeli illuc conuenient, seruientq; ipsi iudici.

similitudo Iram Dei timeamus *Cum potestate magna.* Horrendum sane erit cum dominus cum furore ad iudicandum venerit: est enim instar tauri, qui vnam & alteram ignominiam sibi illatam dissimulat, item boat & reboat, at vero si cursum ceperit, tanto impetu fertur, vt nullus ante ipsum stare audeat, & quos attingit, in altum suis cornibus ita extollit, quasi paleam ventilator in area: sic igitur instar tauri ferocissimi, postquam multas pertulerit ignominias Deus, ad G

Isa. 41. iudicandum accedet: Vnde Isa. ait triturabis montes, & comminues, & colles in puluerem pones.

Gen. 41. *Sedebit.* Ita enim decet iudicem: sic accessit cum maxima quiete ad castigandum protoparentem. ita cum puniuit Sodomam & Aegyptum. Sed tamen modo, vox tonitrui erit in rota, idest punitio non habebit finem.

Gen. 27. *Ite maledicti.* Si tantum doluit Esau, quod à patre postponeretur ipsi Iacob in benedictione, quæ erat rerum terrenarum, an non multo magis dolebunt mali, maledictionem sempiternam repor-

Gen. 9. tantes? Quos quæso edent gemitus & eiulatus? Dormiebat Noe H & filius Cam eum deridebat, sed vide quam maledictionem sit ei imprecatus postquam à somno suscitatus est: sic igitur modo videtur Deus dormire, & ita mali quodammodo ipsum derident, at in iudicio audient, ite maledicti.

Quale futurum sit vltimum iudicium.

Euse. epi. Emissenus CVm ergo talis futurus sit terror venientis, quis poterit terrorem sustinere iudicantis? omnia apud illum collecta, omnia

Iob. 14. apud illum reposita atq; signata sunt. Vnde Iob ait, signasti quasi in sacculo delicta mea: plus est signasse quam seruasse. Et per

A Sopho. dicit Deus. Scrutabor Hierusalem in lucernis: ô vere miserandam stupiditatem nostram, qui in tanta socordia degimus, cum tanta diligentia commissa nostra omnia in libris illis scribãtur, vt habet Ioan. in Apo, cũ ait, libri aperti sunt, &c. Quod negotium perinde agi videtur, atq; ea quæ apud Christianę fidei defensores tractari solent, apud quos vel dum dormit, vel ludit ille qui in phrenesim lapsus est, testis interim accusat, scriba diligenter exarat, iudice criminis pænam decernere incipiant, cum tamen miser ille criminis sui oblitus, nil minus cogitet. Quanto aliter beatus Iob? Sic enim vir innocentissimus cum Deo agit: instauras testes tuos contra me. Quæ verba hominis quidem sunt in terra degentis, sed qui in diuina curia de suis operibus agere tur, formidantis. Quid igitur inquies, faciemus? certe quod propheta se facturum pollicetur, cum ait, super custodiam meam stabo, & figam pedem super munitionem, & contemplabor vt videam quid dicatur mihi, & quid respondeam ad arguentem me. *Apo. 20.* *Simile.* *Iob. 10.*

B

Cogitanti mihi fratres, ex altera parte huius iudicij magnitudinem & acerbitatem, ex altera vero cõmunem vitæ nostrę corruptelam atq; licentiam, diligentiusque huius tantæ cæcitatis causam indaganti, ea mihi vel præcipua visa est, quod perperam homines (dæmone adhortante) de diuina misericordia simul & iustitia sentiant. Communis enim humani generis hostis hoc semper agit, hoc curat, vt diuinam peccatoribus misericordam semper ob oculos ponat, non vt eam diligant, sed vt ab ea peccandi ansam arripiant. Contra vero diuinã iustitiam atque iudicium ita extenuat, vt sublato omni diuini timoris fręno, in peccata omnia præcipites agat. Scit enim versutus ille hostis quod si vel minimã partẽ acerbitatis iudicij huius (quod ille iam in se expertus est) intelligeremus, sine dubio ad solam iudicij & peccati appellationẽ, mente & corpore concuteremur. Hanc tantam hominum cæcitatem homo quidam post obitum suum, cuidam amico aperte declarauit. Rogatus enim ab amico quo in statu esset, ille ingenti gemitu respondit, nemo credit, nemo credit, nemo credit: cumq; rursus ab eo peteret, quidnam vox toties repetita significaret: ille rursus, nemo credit quam districte iudicet Deus, & quam seuere puniat. Iustum est igitur vt postquam præcessit dies hominis, veniat dies Dei. Transierunt iam dies hominis, in quibus sua superbia, arrogantia, vindicta & ferocia viguit. Debet igitur accedere dies Domini, in quo vigeat iustitia eius, & taceat ista ferocia humana, atq; superbia: *Curat dæmõ vt nimis de misericordia dei præsumamus.* *Horrendũ testimoniũ de iudicio* *Iudicium vltimum dicitur dies domini.*

C

D

Sicut vbi apparet magna & regia aquila, quæ reliquarum

auium existit regina, cæteræ aues expauescunt, & omnia omnino E
deserentes, celerrime in caueas quibus abscondantur côuolant, ita cum filius Dei rex regû & dominus dominantium redibit in mundum, tanta quidem maiestate & claritate apparebit vt omnes homines expauescant, & vbi occultentur inquirant.

Simile. *Chry. in nô absf. ho. 49. to. 2.* Obscurabuntur hoc die sol, luna, & astra: quando enim pater familias moritur, famuli omnes conturbantur, & tota familia luget, totaq; domus in squalore est: ita in tremendo iudicio cum totum genus humanum moritur, & in tantis versatur malis, omnes creaturæ dolorem quendam intimum perferre vidêtur cum F
ad hominis ministerium essent creatæ. Atq; ita exuentes se vestibus claritatis & lucis, induentur omnes lugubri veste, tenebris *Propter multas causas signa apparebût in cælis in iudicio.* scilicet & obscuritate. Dicere etiã possumus quod id faciunt vel propter compassionem bonorum quos vident in tantis malis, vel propter malorû indignationê, videndo tanta scelera quę cômiserunt. Erit tãdem nox multæ miseriæ & tenebrarum ad diuidendum diem huius miserabilis seculi à die sequentis seculi felicissimi, æquum enim non est vt hic dies tãtæ calamitatis in quo hic viuimus, continuetur cum alio tam quieto ac delectabili.

Simile. *Iosue. 3.* *Ioe. 1.* Si vt transirent Hebræi diuisæ sunt aquæ Iordanis, & coacer- G
uatæ in altos montes vt viderentur à vicinis regionibus, vt videre est apud Iosue: quã in altum quæso subleuabitur mare cum venturus est in iudicium Deus? Non potest propheta Ioel satis explicare, vt constat ex cap. 1. tantum tamq; tremendum iudicium, vnde dicit, Ah, ah diei, quia prope est dies domini, & nos tam sæpe de eo loquimur? Hoc quidem eo fit, quia nos superficiem dûtaxat eius videamus, propheta autem & diuinus vates, cum rem *Simile.* *Omnia mundi ædificia in hoc die corruêt* attentius contemplaretur, non poterat cohibere lachrymas & suspiria, sed euiscerabatur fere, ac tota mête & omnibus artubus contremiscebat. Si quod concidat domus aliqua, adeo qui ruinã H
audiunt absterrentur, quid tunc erit cum ędificia totius terrarum orbis vastabuntur & corruent? Capitolium corruet, Memphis, cæteraq; ædificia sumptu maximo extructa & in cælum vsq; prope elata, muri, propugnacula, & regiæ sublimes: quid autem fa- *similitudo* cient minimę structuræ & ędificia, cum tam maxima humi adæquabuntur? si domus vna tantû incendio inflammata, totam ter- *Simile.* ret viciniam, imo oppidum, quid tunc futurum est, cum vniuer- *Chry. in* sus incendio conflagrabit orbis?

nô absfo. ho. 4.. to. 2. Si quãdo rex aliquis terrenus vult insigne aliquod edere supplicium, cui assistere omnes debent, tûc magnates omnes côueniût omnes domestici in armis sunt, & totus deniq; populus cômouetur

A uetur, ac ciuitas volitat armata, credibile planè est hoc in die, in quo rex regum totum orbem iudicare parat, & in publicā lucem totum genus humanū euocare, volēs huic iudicio idem assistere cum sua maiestate, accessuros cum eo aulicos omnes, & magnates atq; optimates, hoc est sanctos. Thronus autem cum quo accedet, erit Cherubim & Seraphim ornatus, ita enim decet tātam maiestatem. Faces præcedentes talem iudicem; erunt fulgura & coruscationes maximæ. Tubæ erunt tonitrua vehementissima, nam cum rex ipse procedat, ante talis vox, & sonus præcedet,

Veniet Christus cum militia cælesti cōstipatus.

B qui penetratis elementis omnibus, per totum audietur orbem, penetrabitq; mare vniuersum, & viscera omnia terræ, sane terribilis erit vox ea, quandoquidem confringet lapides, aperiet inferos, perfringetq; eorum ostia fortissima, educet animas ex intimis penetralibus, & reducet singulas suis proprijs corporibus. Hæc tremenda vox tanta etiam erit, vt discurrat per sinus totius maris, & voragines ipsius telluris, ad congreganda vniuersa hominum ossa, quantumuis varijs, longeque distantibus disiuncta locis, & in res alias commutata: quæ diuina virtute perfacile fient, ita vt vnaqueq; res restituat statim sine contradi-

Terribilis audietur vox, qua inferorū conteret portas.

C ctione, quidquid ad corpora pertinebit & spectabit.

Non poterunt in hoc die, inquit Hiero. merita aliorum alijs prodesse: & quemadmodum tempore captiuitatis Babyloniæ, nullum remedium Hierem. propheta dare potuit captiuis & peccatoribus, imo monuit eum Deus ne pro eis rogaret, ita erit horribilis dies ille, in quo quisq; pro se dumtaxat respondere poterit. Idem etiam alibi ait: Quidnam tum nobis miserrimis faciendum est, cum super totum orbem descendet tam rapacissimus ignis? Quid faciemus cum peccatores dicent: cadite montes super nos, & colles operite nos, ne tantum videamus in-

Hiero. in Mat: lib. 4. c. 25. to 9.

Hie. 7. & 11. 14.

Hie. epist. de scientia diuinæ legis. to. 4.

D fortunium? quid faciemus cum homines mortē vltro deposcent & tamē semper fugiet mors ab eis? Quid cū cōplebitur prophetia illa? Aspexi terrā, & ecce vacua erat & nihili, & cælos, & non erat lux in eis: vidi mōtes, & ecce mouebātur, & omnes colles cōturbati sunt. Intuitus sum, & nō erat homo, & omne volatile cæli recessit. Aspexi, & ecce carmelus desertus, & omnes vrbes eius destructæ sunt a facie Domini, & à facie iræ furoris eius. Hæc fratres, quæ futura sunt, ostenduntur etiam ex quibusdam præteritis. Vide quæso quantam calamitatem diluuium hominibus inuexerit Recordare quid ignis fecerit apud Sodomā. Recordare quid contigerit etiam Aegypto. Memēto ruinam Hierusalem per Titum & Vespasianum: ex quibus omnibus colliges tandem

Osea. 10. Hie. 4.

Horrenda erit hic dies.

Gen. 7.

Gen. 19.

Exo. 7. 8.

Iosephus.

quod si puniuit Deus particularia aliqua delicta, multo magis puniet vniuersa omnium delicta in tam horrendo iudicio? Quod si tanta est fragilitas naturæ humanæ, vt vel facili quodā siue leuissimo incómodo absterreatur, quid tunc de homine futurum est, cum expectabit, audiet, videbit tam horrenda? si sufficiens est ad hominem prope exanimandū, febricula aliqua, quænam futura est tunc eiusdem turbatio in tantis malis & calamitatibus?

Simile.

Ansel. de simili. mūdi.

In hoc tantummodo spectaculo ait Anselmus, in dextera erūt peccata accusantia, in sinistra innumerabiles dæmones expectantes: in parte inferiori erit hianti & aperto ore infernus ipse, in superiori iudex seuerissimus, circumcirca totus mundus ardens. ô miserum peccatorem in tāto conflictu! Quo ibis obsecro infelix? non poteris sane te abscondere, intolerabile vero est etiam ante iudicē apparere. Qua igitur tādē parte te cōmittes? Quod remedium habebis in tātis malis? Sēper fratres. ait Hie. sit in auribus personās terribilis illa tuba, & formidabilis vox quæ dicit, mortui venite ad iudicium. Aducnit iam rex, accedit iudex, cui tam accurate rationem reddere debemus, vt etiam de cogitationibus otiosis eam reddere debeamus. Idem scribens Helio: dicit, illa die miser homo maxime ingemiscet, ibi potentissimi reges denudati apparebunt, & attoniti, illuc Plato cum suis euocabitur discipulis, Aristo. cum suis argumētis, & noui omnes philosophi cum suis illis rotūdis syllogismis & artificiosis. Et August. dicit, consideremus amantissimi fratres, quales manebimus ante Deū & eius iudicium, cum nostra opera offerentur ante nostrosmet oculos. Qualis erit tunc nostra confusio & pudor, videndo ita nostra delicta manifestari omnibus, coram Deo & suis angelis? præsertim cum hic de vno tantum homine tantum pudefimus cum videt defectus nostros. Quemadmodum cum rei ex carcere euocantur ad iudicium, vnusquisque adfert sua vincula & impedimenta, alij compedibus impediuntur, alij catenis vinciuntur; ita ait Chrys. apud seuerissimum hunc iudicem impij deuincientur suis sceleribus & adligabuntur facinoribus suis, ceu compedibus quibusdam.

Diesmaxi mæ angustiæ erit malis.

Hie. in reg. monac. 30 de cōside- de. extremi diei iudicij to. 4

Hie. ad Helio.

D. Aug. li. de vani sęcu. c. 3. to. 9.

Simile.

Chry. in Mat. ho. 24. to. 2.

Quando Pharisęi mulierē adulteram conspectui Christi obiecerunt, tacebat Christus, sed vide quod scribebat. Tu ergo peccator aduerte quo quāuis hic taceat De⁹, scribit tamē, dissimulat, sed tamē vita & processum cumulat. Quādo filij Israel profecti sunt ex Aegypto per desertum ad terrā promissionis, exiuit obuiam ipse Amalech animo dimicādi cōtra Dei populū, post quadringētos annos eiuit Saul Deus per prophetam Samuelem, recensui quæ-

Ioan. 8.

Exo. 17.

1. Reg. 15.

A quæcunq; fecit Amalech Israeli, quomodo restitit ei in via quando ascendebat de Aegipto: nunc ergo vade & percute Amalech, & demolire vniuersa eius. Bene existimabāt Amalechitę Deum oblitum esse peccatorum eorum, sicut tu forte existimabas Deū non sumpturum supplicium de tuis iniquitatibus, sed tamen aliter eis euenit. *Non obliuiscitur Deus offēsas etsi eas dissimulet*

Si Saulus Christianos persequēs, ita perterrefactus est audiens vocem illā, Saule, Saule quid me persequeris? adeo vt ex equo deturbatus: statim respōderit, domine quid me vis facere? statim mā B suetus redditus sit, & ex tenebris in lucē restitutus, quid tunc futurū est quādo veniet in tāta maiestate dominus? Quid enim asperum dictū est Saulo, quid adeo terribile? nihil vtiq; pręter hęc verba, Saule, Saule quid me persequeris? durū est tibi contra stimulum calcitrare, Quāto magis absterritus esset si asperis vsus esset verbis dominus? Quid igitur futurum est in vltimo iudicio, cum dominus in tanta maiestate atq; terrore veniet contra miseros & infelices malos? Vsq; adeo hoc videtur sentire Chrysost. vt dicat, acerbius multo futurum esse videre aspectum irati iudicis tunc, quam inferni tormenta. Boni autem contra magna cum benig- C nitate & clementia tractabuntur à iudice. Quid enim benignius dici potest, quam venite benedicti patris mei? ô felices animos, felicesq; aures, quibus contigerit tam dulcia audire verba! ò felices oculos, qui iudicem videbunt tam benignum erga se atq; fauorabilem, infelices autem eos, qui seueritatem iudicis experientur atq; persentient! *Acto. 9. Simile. Quā horribilis veniet ad iudicādum dominus. D Chrys. Quam benignū se ostendet bonis Christ⁹ in iudicio.*

Quis igitur tunc pro malis deprecator accedet, cum videat à domino repulsos esse atq; proiectos ex eius amicitia segregatos, & ex vniuerso cælesti regno exterminatos? Cū Deus reiecit ac reprobauit Saulem, lugebat eum Samuel, atq; eius vicem vehemē- D ter dolebat: cui dixit Deus, vsquequo tu luges Saul, cū ego proiecerim eum? si igitur tunc hoc dictū est cum tanta seueritate, cum adhuc in hac vita esset maxima fiducia, quid tunc futurū est, cum sententia illa sempiterna executioni mandabitur, ibunt hi in supplicium ęternum, iusti autem in vitam ęternam? Quid quæso sentient peruersi homines cū viderint illā sententiam contra se pronunciari? Quado Esau vendidit primogenituram suam pro leuissimo lentis edulio, recessit lætus, parui pendens & nihili faciens quod commiserat, at vero postquā vidit fratrē suum Iacob primogenituram magna cū lætitia & honore possidere, sibiq; eam Iacob sua arte abstulisse, irrugijt clamore magno videns iam nullum esse remedium, petiuitq; à patre vtrū remedium sibi vllum *Nullus pro malis intercedet in hoc die. 1. Reg. 15. & 16. Gen. 27. Simile.*

Nullũ superitmalis remedium in iudicio.

adhuc superesset, cũq; respõdisset pater nullum iam locum petitioni suæ relictũ esse institit vehemẽter, vt sibi aliquid saltem à patre cõcederetur. Ita plane multi hoc tẽpore æternã beatitudinẽ parui Pẽdunt, & pro minima delectatione vendunt: at vero cum terribilis iudicij dies appropinquauerit, pro benedictione sempiternam maledictionẽ referent & reportabũt. Quid igitur aliud miseri præstabũt quã flagrare odio tũ contra Deũ, tũ cõtra diuos omnes & diuas? si enim ille pro hęreditate tẽporali tãtopere furebat, & indignabatur, quãto magis isti pro spirituali hęreditate ac sempiterna beatitudine indignabũtur? cũ pręsertim videãt se pro leuibus & momẽtaneis delectationibus æternã benedictionẽ amisisse? Quid faciã vbi ad tribunal iudicis cũcta cernẽtis sistẽdus ero? Quid faciã si aduersũ me sentẽtia feratur, & si in gehennam perpetuo torquẽdus ero? Quid faciã si nullos apud iudicẽ patronos, nulla virtutũ merita mecũ tulero? Quid postremo faciam cũ toti⁹ vitæ meæ hoc est omnium diuinorũ beneficiorũ, omniumq; maleficiorũ meorum, rationẽ redditurus sim? quæ tãto erũt grauiora, quãto beneficia maiora fuerũt. Quid ergo faciam cũ de externis bonis, quæ mihi Deus dedit, quæ multis negaui, rationem exiget? Quam multi enim sunt, qui reliquias mensæ meæ delicias suas putarent? Quam multi erant qui fame, nuditate, ære alieno, filiorum multitudine, varijsque morbis & incommodis premebãtur, à quibus malis diuina prouidentia me immunem conseruauit? Quid tunc igitur mali respondebunt? quorum alij in superfluis conuiuijs, alij in vestitu prophano, alij in muliercularum voluptatibus, & alijs id genus rebus bona consumpserunt, quæ à Deo acceperãt? Verum non hæc sola de externis bonis ratio (quorũ nobis dispẽsatio credita est) exigetur. Alia sunt his multo maiora Redde enim inquit iudex, rationem adiumentorũ omnium, quæ tibi ad bene viuẽdum cõtuli, hoc est fidei, baptismatis, doctrinæ, sacramẽtorũ, concionũ, diuinarumq; inspirationũ, quibus toties ad ostium tuę mẽtis pulsaui, ad studium te melioris vitę excitabam? Quod si hæc parua sunt, redde iam sanguinis mei rationẽ, redde crucis, mortis, spinarũ, verberũ, sputi, atq; alaparũ, contumeliarũ, ac deniq; tot annorũ, quos tam multis sudoribus in procurãda salute tua insumpsi: redde præterea rationẽ totius vitæ, hoc est tot annorũ, quos tibi ad viuendũ contuli, vt his fidei talẽtis adiutus, æternæ vitę ad quam te condidi, negotium ageres. Quid hic respõdebunt, qui nil minus quã de hac ratione reddenda cogitarunt? nec de nobis solum, sed etiam de his qui nostræ fidei cõmissi sunt, exigenda ratio est, hoc est de famulis

Blasphemabunt Deũ & Sãctos dãnati.

Lud. Gra. Rationem reddituri sumus accuratã de acceptis beneficijs.

Ratio accurata exigetur de bonorum administratione,

Ratio exigetur adiumẽtorũ acceptorũ ad seruiendum Deo.

Ratio exigetur talẽtorum.

A mulis, filijs, ac domesticis omnibus, si eos vt par erat erudiuimus, corripuimus, pauimus, & honeste tractauimus, scriptū est enim si quis suorum & maxime domesticorum curam non habet, fidē negauit, & est infideli deterior. Quid igitur hoc loco dicent, qui ita seruis emptitijs vt iumentis vsi sunt, nihilo magis eos ad pietatem & iustitiam erudientes, quam si muta animalia essent? 1. Tim. 5.

Fingite nunc animis ingentē hominum exercitum in cāpo coactum, oraculo domini certiorē factum tantā vim fulminū esse repente super eos casurā, vt maxima eorū pars fulminibus acta oc- Simile.
B cumbat. Si hoc igitur omnes isti certa fide tenerent quo timore concuterētur? quas nō latebras exquirerent? quid non facerent, vt se tanto discrimine subducerent? quale autem hoc fulminis periculum est, quo celerrimo dolore vita alias breui defutura absumetur, si cum illo fulmine cōferatur, ite maledicti in ignē æternum? si ergo multi sunt qui hoc fulmine, tam pauci vero qui ad beatorum sortem cooptandi sint, quis stupor, quæ cæcitas, quæ amentia nostra est, qui in vtramq; aurem dormimus, neq; huius tanti periculi quod nos manet, vnquam recordamur? Cæterum priusquā horrifica illa grandinis plaga Aegyptū vastasset, Moyses Timeam. hunc terribilē diem. Mat, 25. Timeam. dubiam sortē nostram. Simile. Exo. 8.
C Pharaonē & seruos eius ab hoc periculo seruare volēs his verbis præmonuit, Mitte inquit iam nūc, & cōgrega iumēta tua, & omnia quæ habes in agro, homines enim & iumēta, & vniuersa quæ inuenta fuerint foris, nec cōgregata de agris, cecideritq grādo super ea quidē, morietur. Deinde sequitur: qui timuit verbū domini de seruis Pharaonis, fecit cōfugere seruos suos & iumenta in domos: qui autē neglexit sermonē domini, dimisit seruos suos & iumēta in agris, quæ omnia vi grandinis interiere. Simile igitur quiddā fratres, verbi Dei ministris nō raro cōtingit; nobis enim diuinæ iustitiæ seueritatē, reproborum pænas, gehennæ incēdia, Timor dei quam sit salutaris.
D immortalem vermē, suppliciorum æternitatem, nullo vnquam tempore finiendam, & præsentissimum quotidianæ mortis periculū vobis ante oculos proponētibus, quidā his nostris vocibus annuētes, opportuno tēpore suscepto pænitētiæ proposito saluti suæ prospiciunt. Cōtra vero alij salutaria monita nostra parui facientes, se abdere possunt in speluncas & in petras montium, & dicant montibus & petris cadite super nos, & abscondite nos à facie sedentis super thronum, & ab ira agni. Iram autem agni appellat, vt indicet talem eius Dei irā futuram, qualis eius mansuetudo ante præcesit. Qualis quæso esset erga filium matris furor, si ipsum manibus correptum, in ingentem ignis pyram flammis absumendum proijceret? Cum ergo nos piissimus ille Apoc. 6. Simile.

agnus plusquam materna charitate dilexerit, qualis ille furor ex E
magna ira istimandus est, quando quos ita parturiuit, vltricibus flammis
Dei in iu perpetuo cruciandos committet? Quid ergo superest fratres, ni-
dicio: si vt quicunq; recte sapit, qui salutem suam charam habet, qui
Præpare- huius periculi magnitudinem oculis suis cernit, nil aliud vitam
mus nos suam quam perpetuam vigiliam & præparationem ad mortem
ad mortē. esse credat, mortemq; semper & hunc vltimum diem ante oculos
Ioan: Cli. habeat, eamq; sibi quemadmodum Climacus monet, indissolu-
bili matrimonio despondeat, vt cum illa simul cibum capiat, cum illa dormiat, & cum illa à somno excitatus vigilet, timeatq; F semper in vita mortem, vt mortis metum euadere posit.

Multi quidem falsis dęmonis persuasionibus seipsos decipiunt,
Simile. non considerantes vnquā separationem quæ facienda est in vltimo iudicij die bonorum & malorum. Quemadmodum enim oratores, ea quę causam suam adiuuant, auditorum oculis affigunt & vehementer amplificant, quæ vero nocent, aut silentio premunt, si possunt, aut si non possunt, minuunt & extenuant: ita
Ioan. 8. astutissimus dęmon præterquam quod mendax est & mendacij pater, ea quæ animos nostros quidem ad mundi amorem inflammare possunt, miro modo auget & amplificat, & tanquam ocu- G
Arte vti- lis spectanda proponit, quæ vero nos ad eius odium atq; recor-
tur dæmō dationem extremi iudicij adducunt, hæc artificio vel extenuat,
contra nos vel oculis nostris abscondit, Quare huiusmodi dæmonis artem, arte nostra deludere debemus, & cogitare omnia humana breuia & caduca esse, infinitiq; temporis nullam partem occupātia.

Duri su- Vide quanta bona viros iustos consequantur propterea quod
mus in o- misericordes fuerunt: & certe admiratione dignum est, cum vi-
peribus mi deamus quanta inde consequantur bona, quod tam duri simus
sericordiæ in his exercendis operibus: siquidem si aliquod opus ex his ex-
exercēdis. ercemus, fere per importunitatem & longas preces extorque- H
Isa. 1. tur, Non ita consulit Isa. cum ait, discite benefacere: subuenite oppresso, iudicate pupillo, defendite viduam, & venite & argui-
misericor- te me, dicit dominus. Quasi diceret, si ita feceritis, ego præclare
des Deum vobiscum agam, & hanc meam promissionem exigite cum vo-
habebunt letis; item si hoc feceritis, ita mihi grati eritis, vt si fuerint pecca
propitium ta vestra vt coccinum, quasi nix dealbabuntur: quod si contra feceritis, & me ad iracundiam prouocaueritis, gladius deuorabit vos, quia os Domini locutum est. Hæc quidem in hodierno Euā-
Hiere. 5. gelio apte descripta sunt. Conqueritur Deus apud Hiere. de his qui opera misericordiæ nō exercent & minatur eis dicens, magnificati sunt, & ditati, incrassati sunt, & impinguati, & præterie-

A runt sermones meos pessime: causam viduæ non iudicauerunt, & causam pupilli non direxerunt, & iudicium pauperum non iudicauerunt. Et statim addit, nunquid super his non visitabo, dicit Dominus? Aut super gentem huiuscemodi non vlciscetur anima mea? Vide igitur quomodo hæc omnia impleat Deus in hoc die. Cura igitur vt misericordiam exerceas, nam cum sit misericordia maxime propinqua charitati, excellentior est humilitate, temperantia, patientia, & alijs huiusmodi: siquidem istæ virtutes sunt tantum tibi vtiles, hæc vero & tibi & alijs multis prodest.

Minatur Deus his qui misericordia non vtūtur cū pauperib⁹

B Est misericordia oleum quoddam spirituale, quæ reddit splendidam figuram, & in longos conseruat annos. Opera quidem sine hac virtute, sunt instar rudis cuiusdam picturæ, quę parum durat. Multos videas vsq; adeo impios, vt non solum non vtantur misericordia cum his qui ea indigēt, sed etiam eos crudelissime tractent & ignominiose. Non hoc quidem Eccle: docet cum ait, non exasperes pauperem in inopia sua, cor inopis ne afflixeris: declina pauperi sine tristitia aurem tuam, & redde debitum tuum, & responde illi pacifice in mansuetudine. Et initio cap. dicit, fili, eleemosynam pauperis ne defraudes, & oculos tuos ne transuertas à paupere, animam esurientem ne despexeris.

Excellentia misericordiæ.

Crudelitas execrabilis.

Eccle. 4.

C Vide enim quanto cum rigore hoc hodie puniatur, & quam districta ratio sit ea de re reddēda. Exerceamus nos ergo in bonis operibus, & simus misericordes, atq; liberales in pauperes, quoniam hos ita à deo præmiari videmus. Quod enim dicat sponsa, manus eius tornatiles, innuit esse accommodatas in omnem partem & versatiles, atq; ad misericordiam & liberalitatem præparatas, ita vt facile paratæ statim sint ad misericordiæ & pietatis opera exercenda, & vt pauperibus subueniant, & in necessitatibus eorundem præsto sint ac paratissimæ semper.

Exactam reddituri sunt rationem immisericordes & seueram.

Can. 5.

D

FERIA II. POST DOMI. I. QVADRAG: CONCIO QVARTA.

Iudicium vltimum horrendum.

CVM *venerit filius hominis in maiestate sua.* Matt. 25. Luc: 21. Si hunc iudicij diem, quem nobis Ecclesia hodie repræsentat, semper ante oculos haberemus, longe aliter viueremus. Porro vna inter alias causas propter quas post particulare iudicium, futurum est vniuersale, illa est vt scilicet mali apud omnes ignominiā portēt, boni vero

Iudicium vniuersale cur erit post particulare.

gloriā & laudem. Et tanto maior erit laus bonorū, quāto mino- E
Iudicabit Deus occasiones tā boni quā mali ad virtutem. res habuere occasiones ad ea bona præstāda, & quāto eis maiora successerūt impedimēta. Tāto etiā maior erit ignominia & pudor malorū, quāto maiorē habuerūt occasionē vt boni essēt. Annō maxima hæc erit viri mali ignominia, quod longos hic vixerit annos, ꝙ inter Christianos viros educatus sit, ꝙ frequētes audire potuerit cōciones, & tamē propter culpā suā cōdēnatus appareat? Quāta porro gloria erit eius, quē nec officiū, nec occupationes assiduæ sinebāt rebus cælestibus intēdere, nihilominus tamē ibi cōspiciatur propter suam virtutem in numero ele-
Actor. 10. ctorū? Qualē dicere possumus Corneliū, de quo legim' in Actis
4. Reg. 5. Apos. Itē Naamā alienigenā, de quo li. 4. Re. Qui postea tā libe- F
rales extiterūt, & tantopere secuti sunt pietatē, cū tamē barbari essent, & suis muneribus longe ab huiusmodi rei exercitatione
Matt. 8. remoti? Quid dicemus etiā de Cēturione, qui quamuis barbar'
Iob. 1. esset & militię deditus, fuit tamē tā humilis & virtutis studiosus,
Gene. 19. atq; operū misericordiæ amātissimus? Quid dicā de patientissimo Iob inter gētiles? Quid etiā de Loth inter Sodomitas? Quid
Philip. 2. de Philippensibus? De quibus dicit Apos quod virtute micarēt G
in medio nationis prauę atq; peruersę. Quid de illo episc. Apo. Vbi dicitur, quod etsi inter gentes moraretur vbi dæmon sedem
Apoc. 2. habebat, ipse tamen fidem nō negauit, nec eorum vitia secutus fuit. O magnam igitur confusionem nostram, qui in tanta luce cæcutimus, & barbaros homines nobis præferri permittimus.

Maiestas iudicis valde malos terrebit. Cæterū quātus in extremo illo & horrēdo iudicij die erit hominū pauor, cū videbūt tātā Christi maiestatē, tātūq; apparatū? Cū cōsiderabunt terribilē sentētiā quæ super ventura erit? Maiestas porro iudicis & apparat' tātus erit vt vniuersū mūdū cōtre-
Iudæ. 1. miscētē reddat atq; pauētē. Quo autē comitatu & caterua accedet, declarat Iudas Apos. in sua epis. dicēs ꝙ veniet cū sanctorū H
millibus: si quidē millia milliū ministrāt ei, & decies cētena mil-
Dani. 7. lia assistūt ei. Si solū cū venit dator legis, in tāto timore & hor-
Apo. 5. rore omniū superuenit cū tātis tonitruis & fulminib', quid pu-
Exod. 19. tas faciet cū veniet castigaturus legis trāsgressores? etsi ei' cōspectus tā terribilis erit, quāto terribilior sentētia futura erit q̄
Terribilis apparebit Christus in iudicio. promulgabit? Si quādo calamitas illa quę Hierusalē inuasit, ante q̄ prodigia multa præcesserūt, tātopere absterruit ꝑ trauitq; populū vniuersū, vt habetur 2. Mac. & nihilominus dicit ibi text' ꝙ tūc Deus aduersum populū suū, modicū fuisset iratus, quid fu-
Similitu. turū esse putas quando ira maxima cōtra peruersos homines in-
2. Mac. 5. citabit & indignabitur? Quando etiā implebitur illud Deut. de

tanto

A tãto igne excitãdo vt deuoret terrã cũ germine suo, & mõtium fundamẽta cõburat. Quid tũc sentiet malorũ animus cũ tãtã viderit iudicis indignationẽ? Quid dicẽt tũc blasphemi, qui dum hic viuerẽt tã sæpe eius iudicis sanctissimũ nomẽ blasphemarũt & pro rebus nullius põderis contẽpserũt? Si nostrũ cuiusquã occultũ crimen aliquod hoc ipso die in mediũ delatũ, huic modo cõfessui innotesceret, nõne fieret, vt ille interire, ac terrã sibi potius dehiscere, quã tã multos peccati sui testes habere, vellet? Quid igitur tũ nobis fiet miseris, cũ omnia orbi vniuerso palam
B facta, in tã aperto tãq; illustri theatro denudata, hominũ nobis partim cognitorũ, partim incognitorũ, oculis subijciẽt? Quemadmodũ bona quibus in hoc mũdo vtimur, vmbrã tãtũ referũt cælestiũ bonorũ, ita mala quibus in hoc mũdo vexamur, vix tenuẽ quandam imaginem referũt eorũ malorum quibus in altera vita improbi cruciãtur. Hac autẽ de causa viri etiam sanctissimi, superni iudicis faciẽ præueniẽtes seipsos vt Apos. monet, iudicabãt, vt ante eius tribunal iudicati, non iudicandi apparerent, de se ipsis supplicium sponte sumentes, ne ad æterna supplicia damnarentur. Et certe vt cæteros taceam, Beatus
C Vincentius ordinis prædicatorum, quamuis tam sanctus esset, & tam solicite in vinea Domini laboraret, adeo seuere de se ipso supplicium sumebat, vt singulis noctibus seipsum acerbissime verberaret. Sed hoc minus mirum, illud certe multo maximũ & mirabile, quod cum in lecto ægrotaret, neq; se ipse cædere posset, sociũ in Christi nomine adiurabat vt ipsum non leuiter & blande, sed atrociter flagellaret. Vide ergo quãtopere timeret vltimum Dei iudicium. Quid hic dicet improbus homo, qui bibit quasi aquam iniquitatem? Sanctus quidem Iob in consideratione positus tremendi iudicij, videns mortem ipsam
D appropinquare, dicebat: dimitte me vt plangam paululum dolorem meum. Vnde ergo prouenit hæc tanta in nobis cæcitas, vt tã terribile iudicium non metuamus? an forte hæc cæcitas, noua peccati pæna est? Quæ enim saxa, quę cautes, his tantis exemplorum fulminibus non frangantur? Hic ego Dei atq; hominum fidem imploro, hic cælum, terras maria, in testes aduersus dementiam & cæcitatem nostram aduoco. Quis nos ita fascinauit? Quis sic excęcauit, vt hanc tantam rem neque vnquam cogitemus, neque nos ad illam præparemus? Vbi iudicium? vbi consilium? vbi ratio? Qui vitam sic instruamus, quasi ea omnia quæ credimus, mera somnia, & puerorum terricamenta putaremus.

Ignis horredus præcedet iudicium.

Similitu.

Simile.

Omnia huius vitæ tormenta, vmbra sunt futurorum instar.

1. Cor. 11.

Beatus Vincẽtius.

Exẽplũ insigne 5. Vincent.

Iob. 15.

Iob. 14.

Vbi est iudicium nostrum, qui hoc tãtum Dei iudiciũ obliuiscamur?

Lauda-

Laudabile quidem est ante oculos paratum habere & propositum extremum iudicij diem, tum etiam horribiles inferni pœnas me tuere. Vnde in Con. Tri. Ses 6 cano: 8. dicitur, si quis dixerit gehennæ metum, per quē ad misericordiā Dei de peccatis dolendo confugimus, vel à peccando abstinemus, peccatum esse, anathema sit. Quis oro mentis consideratione iudicem con tuetur iratum & non contremiscit & deficit? Quis diuinam animaduersionem attendens voluntarie delinquit vlterius? Hoc expressit vates eximius dicens: tu terribilis es, & quis resistet tibi? De cælo auditum fecisti iudiciū, terra tremuit & quieuit. Quieuit inquam, cum peccare ex proposito desistit. Salubris ergo huiusmodi iudicij comminatio est, sed non minus proficuus patris pius aspectus: illa cum tremore cognoscitur, iste vero cum suauitate suscipitur. Quid quæso facies miser, cum exercitus suos terribiles, Deus contra te hon úcionem & vermiculum immittet, qui vel à musca oppugnari, à culice affligeris, & à febricula prosterneris? Omnia quidem contra te peccatorem tunc insurgent, cæli, terra, aqua, animalia, elementa deniq; omnia, quę antea tibi fauebant, iuxta illud Sap. sumet scutum inexpugnabile æquitatem, acuet autem diram iram in lanceam, & pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos. Magnos quidem exercitus mittet Deus in die iudicij ad perdendum malos. Primus erit exercitus angelorum, iuxta illud Matt. exibunt angeli & separabunt malos de medio iustorum, & mittent eos in caminum ignis. Secundus exercitus erit sanctorum, iuxta illud Isa. Deus ad iudicium veniet cum senioribus populi sui, & principibus eius. Tertius erit exercitus creaturarum, iuxta illud Sap. 5. armabit creaturam ad vltionem inimicorū. etsi omnia taceāt, tamen ipsæ cogitationes nostræ & ipsa opera nostra specialiter astabunt ante oculos nostros accusantes nos ante Deum, dicente Apos. cogitationibus se inuicem accusantibus aut etiam defendentibus in die illa, cum iudicabit Deus occulta hominum.

Con. Tri. — *Lau. Iust. l. de triū. Chri. ago. ca. 9.* — *Psal. 75.* — *Similia.* — *Sap. 5.* — *Matt. 13.* — *Isa. 3.* — *Sap. 5.* — *Rom. 2.*

Quid igitur vis tibi amplius de hoc die enarrari? sane sicut Christus qui modo est nobis aduocatus tunc erit districtus iudex: sic angeli qui modo sunt ad custodiam nostram, tunc erunt vt nos tradant in manus hostium nostrorum. Malis ergo omnia aduersa succedent. Hac de re loquens Ezec. c. 9. ita ait, tractans de vindicta quam angeli sument de malis, vnusquisq; vas interfectionis habebit in manu sua. Horrēdum quidem est à carnifice torqueri, at vero si is carnifex pater esset, horribilius multo esset: sic quod mali à dæmonibus affligantur, luctuosum est, at vero

Omnia currunt cōtra malum in hoc die. — *Ezech. 9.*

A vero quod ab angelis patronis suis in æterna conijciantur supplicia, hoc iam longe [illegible]osius erit, & maxime Dei furorem declarat. Quare obsecro vt diligenter hoc attendamus. Quid quæso sentiet miserabilis homo, cum videbit quod angelus qui sibi à matris vtero ad custodiam deputatus est, idem ipsum clientulum suum æternis supplicijs ac igni tradit? Vult quidem Deus vt hoc præstent angeli, quippe qui fideles testes scelerum sunt, & aperte norunt quam sanctis inspirationibus fuerit sæpe pulsatus peccator. Ita quidem beatus Hiero. declarat illud Isa. 1. audi-
B te cæli, & auribus percipe terra, quoniam Dominus locutus est: filios enutriui & exaltaui, ipsi autem spreuerunt me. Dicitque quod angelos appellet testes scelerum nostrorum: & tanquam testes dicent peccatoribus, quoniam monitis nostris parere noluistis, sed ea despexistis, nec voluistis esse nobiscum incolæ cæli, modo cum dæmonibus in æterna supplicia protrudemini.

Multis de causis ab angelis tradentur mali in manus dæmonum.
Isa. 1.
Hiero. in Isa. 1.
Quid dicent angeli custodes malis.

Declarans beatus Ioan. in Apo. quantus futurus sit omnium pauor in iudicio ait: a cuius conspectu fugit cælum & terra, & locus nō est inuētus ab eis: quasi diceret, maxime quærebant quo se retraherent. Quemadmodū pueri maxime timent cum à ma-
C gistro sibi dicitur vt accedant ad conferenda quę scripserunt cū exemplari, inuenitq; vel distorte ipsos scripsisse, vel non satis figurate, aut dissidentibus apicibus, atq; ita singula lustrat, & ipsos verberibus cędit: sic plane nullus erit qui non paueat in iudicio, cum videbit à se rationem exigi lectionum auditarum et sanctarum inspirationum, item ab ipsis concionatoribus, quomodo se gesserint, an salutariter prædicauerint, vel ad ostentationem: tunc apparebunt obliquitates peccatorum, & maculæ vitiorum, & prauitas vitæ atq; dissimilitudo cum ipsa lege Dei & euangelio. Annon tibi videbuntur longe distare illa verba, veni-
D te benedicti, vel ite maledicti? Porro si tu aureos nūmos si iusti ponderis non sunt eos recipere recusas, & in marsupio tuo concludere, & vis vt Deus te in suam gloriam admittat virtutibus vacuum & inanem? Audi quid dicat sapiens, pondus & statera, iudicia Dei sunt. Quid senties, cum te in statera appendent, & ignorabis an sis iusti ponderis? Quid cū tibi dicetur illud Danie. appensus es in statera, & inuentus minus habens? Sane sicut qui falsam cudit pecuniam, instrumenta ipsa quibus pecuniam adulterauit, publice gestans, propter tantum læsæ maiestatis crimen, atrociter punitur, præcone ipso delictum proclamante: sic vtique in tam tremendo die peccator publice peccata sua omnibus spectāda exhibebit maxima cū ignominia & infamia, atq; morte

Apo. 2.
Simile.
Quā districtū erit examen in iudicio.
Districtā rationē in iudicio reddituri sumus.
Simile.
Prou. 16.
Dani. 5.
Simile.

morte sempiterna multabitur, & punietur.

Eleemosyna quam sit excellens!

Hiero. in Epis. ad Nepo. ESuriui enim & dedistis mihi manducare. Satis ex his verbis colligitur quam sit verum quod scribit Hierony. ad Nepotianũ dicens: non memini me legisse, perijsse, infelici aliquo exitu misericordem, piumque hominem. Habet siquidem hic deprecatores varios, qui pro eo intercedant. vix autẽ fieri posse videtur, vt multæ asiduæq; talium ac tam multorum preces non exaudiantur. Olim quidem mulier illa sareptana liberalis extitit & officiosa erga Eliam, cum tamen magna premeretur necessitate cum filio suo, ideo meruit sibi remunerationem fieri. Si ergo mulier hæc credidit promissis hominis ignoti, & obtulit panem in tanta necessitate, quorsum nos promissis inuitati Christi Domini, in tanta eius liberalitate qua nobiscum in dies vtitur, non erimus benigni & misericordes erga egenos & afflictos? Abundat arca pecunijs, horreum tritico, vino torcularia, & vestes à tinea roduntur, tu tamen in tanta rerum omnium vbertate nec de superfluis quidem quidquam pauperibus largiri vis. Mulier erat hæc, & infirmi sex9, marito destituta, pauper & inops, & filium habebat summa innopia alendum, nil super erat nisi pugillus farinæ & in tanta tamen angustia, voci prophetę nunquam antea cogniti obediuit. Sicut enim Niniuitæ in iudicio condemnabunt gentem Iudęorum, sic ista auaros diuites, quibus Dominus dicet: esuriui, & non dedistis mihi manducare. Hi enim cum in mundi vanitatibus prodigi sint, tamen cum propter Christum aliquid largiri debent, atra auaritia detinentur & excæcantur. Faciunt ergo veluti Israelitę olim, qui annulos, monilia, & similia pretiosa ornamenta, pro vitulo conflando prodegerunt. Quod si charitate erga Deum atq; proximũ arderẽt, nõ vtiq; ita segererẽt: amor quippe diuinus otiosus non est, & vbicunq; est operatur. Et veluti si quis ignẽ sinu foueret, fieri nõ potest quin ardeat vt ait sapiẽs in pro. ita qui amoris diuini igne succẽsus est & inflãmat9, eũ solet per bona opera manifestare, & misericordiam erga proximos exercere. Sic Elisæus postquã insiluit in eũ spiritus Domini, statim occidit duos boues & coxit carnes eorum, populisq; distribuit.

3. Reg. 17. — *Similitu.* — *Auari sumus in dãdis eleemosynis.* — *Pauperes interdũ libentius q̃ diuites eleemosynã dant.* — *Simile.* — *Matt. 12.* — *Matt. 25.* — *Similitu.* — *Exod. 32.* — *Simile.* — *Proue. 6.* — *3. Reg. 9.*

Luc. 16. Cũ hæc igitur ita sint, facite vobis amicos de mammona iniquitatis, vt sicut dispensator ille de quo scribit Luc. cũ intelligeret se sua priuãdũ dispẽsatione, solicitus fuit vt futuræ vitæ prospiceret, nec aliud prę̃sentius reperit, q̃ vt bonis Dñi sui in suum com-

y commodum vtens quam diu posset, pararet sibi amicos ex bonis Domini sui, qui ipsum suo munere destitutum alerent: ita & nos cogitemus aliquando nos à tēporaliū horum bonorum dispensatione amouendos, ac ob id soliciti simus qua ratione nobis in æterna vita vbi non erit horum in manu nostra dispensatio, prospiciamus. Sciamusq; illam demum prospiciendi nobis rationē esse commodissimam, si acceptis diuinitus facultatibus benefaciamus liberaliter pauperibus, per quos in æterna simus recipiendi tabernacula cum defuncti fuerimus dispēsationis nostræ

Negotiemur ad beatitudinem quā speramus.

B officio. Non autem intelligas te id præstare debere ex bonis male acquisitis cum scias cui debeas restituere, sed de his quę possides iuste. Quod si ad paululum argenti offerendum, & frustra panis præbenda, adeo tenax, auarus, & piger es, quid faceres si vniuersa tibi essent euacuanda? Quando diabolus quibuscumq; obuijs dare iubet, et si huic rei gehenna imminet, iucunde tamen illi obtemperas: Cum vero Christus regnum, si indigentibus obtuleris, tibi retribuat, non modo nil præstas, sed insuper etiam petentes contumeliaris, sic aperte mauis obedire diabolo vt puniaris, quam parere Christo vt salueris: qua qui-

Simus erga pauperes liberales.

Chry. in Ioan. ho. 67. to. 3.

Matt. 25.

C dem væcordia nescio si quid væsanius vnquam possit cogitari. Quemadmodum arbores infrugiferę quamuis virides sint, & oculis gratæ, nihilominus tamen propterea quod nullum edunt fructum, facile statim conuelli solent, & in ignem conijci: sic profecto auari quamuis diuites sint, & in rerū abundantia viuant, quia tamen ad frugem meliorem se nunquam recipiunt, neq; pauperibus benigne faciunt, tandē breui in interitum abibunt sempiternum: quando enim misericors eris, si tenax in hac vita fueris? quando præceptum hoc complecteris, occasionem faciendi quotidie prætermittens? Recordare illud

Simile.

Auari tanquā infrugiferæ arbores, igni tantū apti sunt.

Cyril.

I Psalm. 6.

D Psal. Quia non est in morte qui memor sit tui, in inferno autem quis confitebitur tibi? Quis enim fructus post mortem? Audiamus ergo Apos. dicentē, dum tēpus habemus, operemur bonū.

Gal. 6.

Vide quā libenti animo Rebecca, seruo Abrahā potū daret, & decē camelis eius, qꝫ parui faciēdū nō erat, prǽsertim cū aquā nō sine brachiorū labore hauriret: sed illud mirabilius est qꝫ ipsum domi inuitaret, dicēs amplissimā esse, atq; suppetere ibi copiā pabuli pro animalibus. Nō ita nos facimus, cū tamē promissum nobis cælū videamus, & misericordibus dari cęli possessionē: Neq; auderēt filij vestri peregrinū aliquē domi recipere, quoniā bene norūt q̃ immisericordes sitis, & erga pauperes auari, sicut Rebecca confidēs de labā faciebat. Audacter quidem à deo misericor-

Gene. 24.

Maxima Rebeccæ pietas.

Matt. 5.

Matt. 25.

diam

diam postulare possumus, si ipsi misericordes fuerimus cũ pro-
Iosue. 2. ximis. Sic Raab audacter postulauit ab exploratoribus ne si-
bi noceretur & domui paternæ, quando quidem ipsa tam libe-
Iaco. 2. ralis cum ipsis extiterat. Semper vtiq; vt misericordes essemus,
terribilis illa beati Iacobi vox, auribus nostris insonare debe-
ret, iudicium sine misericordia fiet illi, qui non fecerit miseri-
cordiam.

Simile: Gaudet plurimum De⁹ quod misericordes simus Sic vtiq; Deus se nobiscũ gerit dicens vt misericordes simus
sicut pater qui pomum dedit filio & postea illud ipsum sibi dari
blande repetit, quod si filius illud dederit, amplexatur ipsum & F
suauiter deosculatur: sic ergo Deus petit dari bona siue impar-
tiri pauperi, quæ ipse tibi dedit, vt declares amorem tuum erga
se, & quod intelligis à Deo tibi ea bona esse concessa: sic se ges-
Gene. 22. sit cum Abraham, nam cum in senectute desideratum filium ei
Magni facit Deus quod pro ipso præstamus. concessisset, postea eundem sibi sacrificari iussit, & licet execu-
tioni, mortem filii non mandauerit Abraham iubente Deo, id
tamen tanti fecit Deus, quanti si reuera mortuus fuisset. Vnde di-
xit ei: quia fecisti rem hanc, & non pepercisti filio tuo vnigeni-
to, benedicam tibi, &c. Sic videmus quod Anna Samuelis mater
1. Reg. 2. filium tantis lachrymis acquisitum in senectute, Domino obtu- G
lit vt in templo seruiret. Cognouit autem Heli sacerdos, quãti
Deus id faceret, atq; ita dixit ipsi Annæ, reddat tibi Dominus
Deus cumulatissime repensat quod pro ipso facimus. semen pro fænore, quod commodasti domino: Vnde permisit
Deus eam tres parere filios, etsi sterilem. Sic igitur vult Deus vt
temporalia bona, quæ nobis ipse largitus est, pauperibus suis di-
stribuamus, quod tamen opus ita compensat, ac si ipse nobis nõ
fuisset bona largitus. Probe hoc nouerat Dauid, cum diceret:
tuum Domine regnum, tuæ diuitiæ, tua sunt omnia, & quod de
1. Par. 29 manu tua accepimus, reddimus tibi. Non ita nos facimus, quin H
Dio. Cyn. potius vnicam eleemosynam nullus potest à nobis extorquere,
& ita pauperes patientiam multam habere debent. Diogenes
quidem Cynicus etsi magnus philosophus, paupertatis tamen
fuit studiosissimus, ita vt ex eleemosynis viueret ostiatim exqui-
Magna auarorum duritia in eleemosynis ipsis faciendis. sitis: cum autem maximã diuitum duritiam videret, ad lapides
conuertebatur eleemosynam petiturus, cum vero id circo repre-
henderetur, dicebat: hic me exerceo, & actus patientiæ ago, vt
cum ab auaris, qui lapides sunt, petiero, & eleemosynam mihi
concedere noluerint, non afficiar molestia, neq; eorũ duritiem
admirer. Aequum igitur est vt tenuioris cõditionis viri eleemo-
synas dent, quandoquidem tanta diuites inuasit duritia.

Postquam Christus multa flagitia de Pharisæis recitauerat,
vt con-

A vt constat apud Luc. ita vt videretur eos quasi pro derelicto *Luc.* 11.
habere, nihilominus tamen dixit eis, quod superest, date elee-
mosynam, & ecce omnia munda sunt vobis. Vnde colligas, vt *Eleemosy*
si tam graues peccatores talem consequuntur veniam, eleemo *na quã-ũ*
synas largiendo, quanto maiora bona assequẽtur iusti per elee *possit a-*
mosynam? quid quæso præstantius de eleemosyna dici potest? *pud Deũ.*
Quod ex illo Danie. confirmatur, cum perditissimo Nabucho *Dan.* 4.
donosor dixit: consilium meum placeat tibi, & peccata tua
eleemosynis redime. Etsi Baptista peruersæ genti prædicaret,
B quæ ad eum baptizandæ accedebant, vt scribit Luc. adeo vt ip- *Luc.* 3.
sis diceret, progenies viperarum, nihilominus tamen cum per-
contarentur quid sibi faciendum esset, respondebat, qui habet
duas tunicas, det non habẽti, & qui habet escas, similiter faciat.

Inferni tormenta qualia sint.

ITe maledicti in ignem æternum. Erit quidem hoc ite, maior pœna *Pœna dã-*
quam sentient damnati, videlicet quod Dei conspectu ca- *ni quanta*
reant in sempiternum, quæ dicitur à theologis pęna damni, *sit.*
C quam sentient damnati, cum à Dei conspectu se segregandos
videbunt in sempiternum. Cum Absalon ab exilio suo reuerte-
retur, quod incurrerat propter mortem Amnon, misit Dauid di
centes ei, quod ea lege exilium auferebat, vt non videret fa-
ciem eius, & ita reuersus est in Hierusalem, vbi quamuis am-
pla familia abundaret, & opippare viuere posset, ita tamen cru
ciabatur propter priuationem faciei patris sui, vt quiescere- *2. Reg.* 13
non posset sed potius misit ad patrem vt sineret ipsum videre, *&* 14.
aut aliter ei vitam eriperet. Vnde facile colligis quam grauius
sentient damnati quod faciem Dei non videant, quæ in infini-
D tum Dauidis conspectum excedit, præsertim etiam cum non sint *Grauissi-*
habituri finem, vnquam dolorũ suorum, sicut Absalõ. vt se leni *mũ dã-na-*
re possint, imo potius statim in ignem ęternum relegabuntur. *torũ tor-*
Probe quidem nouerat sanctus Dauid: Hanc tantam miseriam *mẽtũ, non*
cum diceret, ne proijcias me a facie tua. Quod igitur reme- *videre*
dium miserabili damnato tunc supererit? Sane cum peccauit *dei faciẽ.*
Adam, ad ficum accessit, & eius folijs coopertus est: item *Psa.* 50.
cum indignatio Dei descendit super Sodomam, fugit Loth in *Gen.* 3.
montem: & quando diluuium inundauit super vniuersam ter *Gen.* 19
ram, Noe ad arcam confugit. Item quando Hebręus popu- *Gen.* 7.
lus peccabat, statim accedebat ad templum sacrificaturus vt *3. Reg.* 8.
Deum placaret: & modo accedimus ad sacrosancta sacramenta

à Christo Domino instituta: at vero in iudicio, quo tandem confugiet miserabilis peccator? Apparebit tunc Christi crux micantior astris, & bonis quidem solatio erit, malis autem tristitiæ. In cuius rei figuram virga Moysi quæ hebræis erat lætitiæ, Aegyptijs erat tormento: sic ergo præsentia crucis Christi quæ erit viris sanctis iucunditati, erit reprobis, maximo terrori & mærori, adeo vt beatus Hierony. dicat quod magis torquebuntur mali vultu Christi irato, quam si in igne essent inferni. Si aliquis quod annum integrum lecto infirmus decumbat, ita sentit, etsi diuitijs abundet et vxorem habeat ac filios sibi obedientes maxime, tum etiam sedulam familiam, & delectabilem musicam, ac delicatissimum lectum, & salutarem cellam, æstate quidem frigidam, & hyeme peripetasmatis ornatam, nihilominus tamen inquietus est, & se toto lecto subinde reuoluit, neque aliquid potest ei satisfacere, sed omnia nauseam mouent, alta ducit suspiria, de medicis conqueritur, & interdum omnes domestici non possunt ipsi satisfacere, sed potius videntur fastidium generare propter grauitatem morbi; quid obsecro censendum erit, cum quis se supra voraces & per acutas flammas extensum videbit, atque ab omni delectatione penitus alienum, vbi tota inferni familia non voluptatem, sed maximam tristitiam incutiet, tum, etiam ipsæ pænæ non ad mille annos, sed ad omnem æternitatem sunt duraturæ, vt hodiernum testatur Euangelium? miramur quod tanta esset fames Esau, vt prolentis edulio primogenituram venderet; & non miramur quod pro momentanea delectatione perdat aliquis primogenituram cæli, & Dei amicitiam, atq; æternas velit incurrere pænas? Porro causa propterquam pœnam æternã incurrent damnati, illa erit, quia in æternum peccarent, si vita æterna concederetur: siquidem quamuis eorum vita hic finiatur, non tamen extinguitur peccandi desiderium: sicut lusoribus cupidissimis etsi candela extinguatur, non tamen ludendi desiderium, quin potius manibus adhuc lusoria tenent folia: O quam delusos miseri se in iudicio inuenient! Quam apte dicere possunt quod fratres Ioseph dicebant, merito hæc patimur, quia peccauimus in fratrem nostrum: sic ipsi dicere possunt, iusto Dei iudicio hæc patimur, quoniam tam atrocia commisimus scelera & flagitia, neque voluimus fratrem nostrum audire, Christum videlicet cum nos deprecaretur, & tantis nos lachrymis rogaret.

Eijciantur in tenebras exteriores, vt illic dentes strideant, qui hic

Crux apparebit in iudicio. *Exod. 14* *D. Hiero.* *Simile.* *Tormẽta inferni quãta sint* *Inferni tormenta* *Gene. 25.* *Gene. 27.* *Simile.* *Gene. 42.* *D. Greg.*

A hic de edacitate gaudebant. Nam fletus de ardore, stridor solet excitari de frigore, ibi duplex ostenditur esse gehenna, scilicet nimij frigoris, & intolerabilis feruoris. *Esa. 30.*

Mali igitur maximo cum furore & impulsu in infernum truduntur, & comminuētur, sicut conteritur lagena figuli, vt ait Isa. contritione valida, & non inuenietur de fragmentis eius testa in qua portetur igniculus de incendio, aut hauriatur parum aquæ de fouea: hoc est vsque adeo minuta erunt fragmenta ipsa, vt vel testula non supersit ad scintillam excipiendam *Dānati refrigerium non habebunt in æternum.*
B qua possint miseri calefieri cum ab aquis frigidissimis niuium redibunt: neque qua possit gutta aquæ excipi vt refrigerentur cum à voracissima reuertentur flamma. Porro quod hanc tantam tormentorum varietatem sustineant, colligitur ex beato Iob dicente, ad nimium calorem transiet ab aquis niuium: item constat ex eo quod Christus ait, ibi erit fletus, & stridor dentium. Nam vnum ex his gignetur ex fumi molestia, aliud vero ex niuis frigiditate: denique tanta mala nullam admittent consolationem. Nec vero hæc solum sentient tormenta, sed *Iob. 24.* *Luc. 13.* *Calorē & frigus sentient damnati.* *Psalm. 10*
C alia multa visus est Dauid intellexisse cum ait: ignis, grando, nix, glacies, spiritus procellarum, pars calicis eorum: vbi aduerte quod dicat hanc esse partem tormentorum, vt innuat multa alia esse longe maiora, quale est Dei visionis carentia. *Sētiēt dānati maximopere tormenta*

Corpora quidem damnatorum erunt maxime sensibilia, adeo vt plus sentiat corpus alicuius damnati, si vel palea aliqua ipsum tangas, quam hic sentiat alicuius hominis corpus vel si grauiter eum baculo percutias. Nam sicut morbo articulari affectus, vel si tantillum eum tangas, vel vestis aliqua ei admoueatur, statim vociferatur & clamores edit ma- *Simile.*
D ximos: sic profecto corpora damnatorum ita sensibilia sunt, vt vel à minimo aliquo tormento summopere torqueantur. Et aduerte quod illa tormenta nequaquam minima dici possunt, siquidem omnia ad æternitatem sunt duratura. Hic quidem alleuantur labores per vsum eorundem & sustinentiam, nam interdum callum obducimus & contrahimus: at vero illic in inferno, ita labores ipsos damnatos afficient post multa secula, sicut primo ingressu inferni. Annon igitur maxima est insania, vt propter leuissimas & exigui temporis delectationes, in tātas pœnas, tātosq; cruciatus impingere & incurrere velim⁹? Hoc quidé fact⁹ Iob maxime sētiebat, cū diceret, ad modicū eleuati sunt, & non subsistēt, humiliabuntur *Dissimile.* *Non aleuabuntur inferni tormenta per vsum* *Iob. 24.*

ficut omnia &c. Quasi diceret, auarus quidem maxime oblectatur lucro ipso, at vero quid ei pro dest hæc lætitia quæ tam modico tempore durat, & non subsistet? sic etiam de ambitioso dicere possumus, de carnali, et sic de alijs vitio deditis hominibus: tunc igitur id mali intelligent, quando iam remedio non erit locus. Ex quo fit vt iam positi in tormentis, cum euadendi nulla datur occasio vel opportunitas, sed potius iam de ipsis actum sit, & in sempiternis illis tormentis remanere in perpetuum debeant, tunc dicant quod habetur Sap. 5. cum maximo gemitu & eiulatu, atq; laboribus maximis cruciati, non videntes se vlla ratione ex ipso tormentorum incendio euadere posse, sed in sempiternum pati debere atrocissimas illas pœnas: dicent inquam, transierunt omnia illa tanquam vmbra:

Sap. 5.

FERIA III. POST. I. DOMIN. QVADRAG.

CONCIO PRIMA.

Chrys. in nō abs. ho. 38. tom. 2.

CVM *intrasset* Iesus *Hierosolymam, commota est vniuersa ciuitas, dicens, quis est hic?* Matt. 21. Merito commouebantur videntes rem mirabilem: homo enim laudabatur quasi Deus, ait Chry. sed Deus laudabatur in homine: dicebant enim, osanna filio Dauid, benedictus qui venit in nomine Domini. *Et intrauit Iesus in templum.* Hoc porro proprium erat boni filij, vt veniens ad domum curreret patris, & illi honorem redderet qui genuit eum, vt tu imitator Christi factus, cum aliquam ingressus fueris ciuitatem, primum ante omnem actum ad Ecclesiam curras. Hoc erat boni medici, vt ingressus ad infirmam ciuitatem saluandam primum ad originem passionis intenderet. Nam sicut de templo omne bonum egreditur, sic & de templo omne malum procedit: quemadmodum medicus quando primo ingreditur ad infirmum, statim de stomacho eius interrogat, & eum componere primum festinat, qui si stomachus sanus fuerit, totum corpus validum est, si autem dissipatus fuerit, totum corpus infirmum est. Ita si sacerdotium integrum est, tota Ecclesia floret; si autem corruptum fuerit, tota omnium fides marcida est. Cor autem & stomachus, Sacerdotes intelliguntur, quia in rebus spiritualibus per eos totus popul⁹ gubernatur. Et sicut cor sapiētiæ locus est, ita sacerdotes sunt receptacula sapientiæ spiritualis. Sicut enim stomach⁹ accipiēs cibū, coquit eū in ipso, & per totū corp⁹ disper-

Simile.

Simile.

Ecclesiastici quā vonū deb. ār exhibere exemplū.

Simile.

similitu.

A dispergit: sic et sacerdotes accipiũt scientiam sermonis per scripturas ex deo, & excoquentes eam in se, id est tractantes & meditantes apud se, vniuerso populo subministrant. Et sicut stomacho subministrante, vnumquodq; membrum suscipit nutrimentum, & conuertit ipsum in se secundum suam naturam, vt puta quod suscipit iecur, totum fit sanguis, quod autem suscipit fel, bilis efficitur totum; quod vero ascendit in pulmonem, phlegmata fiunt: quod autem in mamillas, totum efficitur lac: sic sacerdotibus cum Ecclesia loquentibus, verbum B omnes suscipiunt, vnusquisq; autem conuertit illud secundum proprium cor, ita vt vnum idipsum verbum in cordibus quidem rectis procedat ad vitam, in cordibus autem peruersis suscitet iracundiam quasi bilem, in alijs autem operetur dilectionem dulcissimam quasi lac, in alijs autem odia quasi phlegma nociuum & expuendum. Videte ergo sacerdotes quomodo vos componatis in verbo & opere: quoniam sicut in corpore si aliquod infirmatum fuerit membrum, non omnino languet & stomachus; si autem stomachus languerit, omnia membra inueniuntur infirma: sic si aliquis Christianorum peccauerit, non omnino pec C cant & sacerdotes; si autem & sacerdotes fuerint in peccatis, totus populus conuertitur ad peccandum. Ideo vnusquisque Christianorum pro suo peccato reddet rationem, sacerdotes autem non solum pro suis, sed et pro omnium peccatis reddituri sunt rationem. Vidit arborem pallentibus folijs marcidam, & intellexit studiosus agricola, quia læsuram in radicibus haberet: nã vere quemadmodũ cũ videris arborem pallẽtibus folijs marcidam, intelligis quia aliquã culpã habet circa radicẽ: ita cũ aliquẽ videris populũ indisciplinatum & irreligiosum, sine dubio cognosce, quia sacerdotium eius non est sanum.

Simile.

Verbũ Dei quã varios in cordib⁹. hominũ generet affectus:

Simile.

Simile.

Quãtũ debeant Ecclesiastici honeste viuere.

D Ad hæc igitur incommoda extirpanda in sua radice, accessit prius Christus ad templum visitandum.

Commota est vniuersa ciuitas. Quod Christus in animam ingrediatur, inde cognoscitur quia cõmouetur totus homo & vitam emẽdat, nec enim sufficit vitiũ vnũ aut alterũ tantũ relinquere, sed omnia sunt relinquenda: itẽ nõ sufficit quod vni tantum aut alteri virtuti incumbat, sed totus debet Deo placere cũ feruore, hoc enim significatur cũ dicit, cõmotã esse vniuersam ciuitatẽ.

Vide quãta præstet Christus in animã: D. Thom. opus. 73. c. 13.

Et eyciebat omnes vendentes & ementes de tẽplo. Dñs eiecit hos de tẽplo hodie ratione loci, qui tãtũ spiritualibus erat deputatus, & ideo cõtra reuerentiã loco debitã faciebãt suas mercationes, vt ait beatus Tho. & apparebat in talibus turpitudo suæ cupiditatis.

ditatis. Vel dicendum quod de templo sunt tales eijciendi, quia non licet ministris templi id est viris ecclesiasticis, talia exercere merci monia. Supra mensuram dignitatis Christi videbatur, ait Orige. Secundum quod videbatur filius fabri esse, vt tanta fiducia vteretur & potestate eijciens nundinas de templo cum nec princeps alicuius gentis hoc posset explicare quod fecit Iesus. Idem Orige. alibi ait, quod Iudæos de templo eiecisse Christum, maius fuit miraculum quam cum aquam in vinum conuertit. Nã illic inanimata subsistebat materia, hic vero tot millium hominum domantur ingenia. Quod etiam persimile est illi rei quæ habetur Ioan. 18. vbi solo verbo Christi omnes abierũt retrorsum ex quibus patet quod Christus quando voluit, virtute diuina animos hominum immutauit. Hoc primo sciẽdũ ait Hiero. quod iuxta mandata legis augustissimo in toto orbe terrarum templo domini, & de cunctis pęne regionibus Iudæorũ illuc populo cõfluẽte, innumerabiles immolabãtur hostiæ, maxime festis diebus, taurorũ, arietũ, hircorũ: pauperibus ne absq; sacrificio essent, pullos colũbarũ & turtures offerẽtibus: accidebat plerũq; vt qui de lõge venerãt nõ haberent victimas. Excogitauerũt igitur sacerdotes quomodo prædã de populo facerent, & omnia animalia quibus opus erat ad sacrificia vẽdebãt, & vt vẽderẽt nõ habentibus, & vt ipsi rursum empta susciperẽt. Posuerũt itaq; & nũmularios, qui mutuã sub cautione darẽt pecuniã. Sed quia erat lege præceptũ vt nemo vsuras acciperet, & prodesse non poterat pecunia fænerata quæ cõmodi nil haberet, & interdũ sortem perderent, excogitauerũt & aliã technã vt pro nũmularijs collybistas facerent, & vilia munuscula, vt pote vuas passas, ficus, amigdalas, & alia huiusmodi, ne pecuniã reciperẽt: quasi vero hæc nõ esset etiã vsura, & prohibitum hoc erat apud Ezechie. cũ ait, vsurã & superabũdãtiã nõ accipietis. Ad hæc igitur corrigenda mala ingreditur Christus in templum.

Orig. ho. 15. in Mat. — *Ori. in lo: vide D. Tho. 3. p. q. 44. a. 3. ad. 1.* — *Ioan. 18.* — *D. Hie. libr. 3. in Matt.* — *Vide quãta sit humana cupiditas.* — *Leui. 25.* — *Deut. 23.* — *Vsura palliata non potest Deo occultari.*

Et eijciebat omnes vẽdentes. flagello eos expulit: est quidem maxima Dei misericordia, quod nostra scelera hic puniat, & flagellis nos à vitijs abducat: sicut contra calamitosissimum est quod hic peccator non puniatur, sed pro suo arbitratu omnia faciat & in infernum puniendus relegetur: Psal. dimisi eos secundum desideria cordis eorum, ibunt in adinuentionibus suis. Optimi parentes punire solent filios, ne ad suspendium aliquando ducantur.

Ezech. 22 — *Calamitates quam sint vtiles* — *Psal. 80.* — *Simile.*

Fecit quasi flagellum Christus de funiculis illis quibus merces ligabantur: sic solet Deus sæpe punire per ea in quibus offendimus.

Eas res quibus vti

A mus. Sic aliquando permittit vt filius male educatus à patre, suspendatur vidente patre, vt ita de praua educatione pœnam exoluat pater. Item auarus & vsurarius punitur aliquando tali aduersitate, vt fidem frangat: Habes filium ex adulterio, eum aliquando permittit Deus talem esse, vt tibi bona quæ habes furetur, & te in mille iniurias, laboresq; conijciat in senectute tua. Item aliqui coniuges, qui forte multa commiserunt flagitia ante coniugium, aut non debitis medijs accesserunt ad illud, interdum multos ea de causa sustinent labores, & inquieti viuunt.

tur malus cõtra Deũ assumit Deus ad punitionẽ ipsius.

B Omnes quidem eiecit Christus de templo tam vendentes quam consentientes, omnes eadem mensura mensurauit tam diuites quam pauperes: sic qui iustitiam administrant facere deberent, & non sicut aliqui faciunt, qui tantum castigant pauperes. Non vtiq; tales admittendi essent ad iustitiæ administrationem, qui non audent etiam potentiorem iudicare, quin potius deberent statim munus ipsum dimittere, si illud habent, quoniam in maximo versantur periculo. Optimus quidem iudex erat Dauid, qui dicebat, in matutino interficiebam omnes peccatores terræ.

Facientes & consentientes punit Christus.

Iudex qui non audet potentiori resistere, deponat officium.

C Porro ipsos alia iam vice Christus de templo eiecerat, cumq; non se emendassent, idcirco nunc acrius ipsos punit. Sic igitur nos non debemus mirari quod laboribus & calamitatibus premamur, siquidem vitam nunquam emendamus.

Ioan. 2.

Domus mea, domus orationis vocabitur: Quid ad hoc dicent audaces illi homines, qui sine vlla reuerentia ex templis cultui Dei & orationi sacratis porticus faciunt, ac domos negotiationis, suis inambulationibus & spatijs non minus inconsiderate factis, quamsi in publicis nundinis & mercato aliquo versarẽtur? Hi plane interturbant officia diuina, impediunt
D sanctam prædicationem, officiunt pænitentibus ipsis, qui ad sua deflenda & conntenda peccata illuc accedunt. Ad hos cohibendos nec sufficit reuerentia debita sanctissimo altaris sacramento, nec sufficit videre quanta incommoda multis inferant suo peruerso exemplo. Nec præterea horum effrænatam audaciam compescere possunt præcepta & censuræ à Reuerendissimis Episcopis illatæ. Iam O homo quisquis es, qui hoc in vsu habes, vbinam talem ciuilitatis modum didicisti? Vt ante cunctipotentem Deum, in cuius conspectu cælestes omnes chori cõtremiscũt, ita irreuerẽter & indecẽter te habeas, tũ in ambulãdo, tũ cõfabulãdo? An hæc faceres ante terrenũ aliquẽ regẽ? Quæ igitur tandem ratio suadet, quæ lex tam humana, tũ diuina permit-

Ambulare & negotiari in templo quam graue delictũ sit.

Magna sequuntur incommoda ex negotiatione in tẽplis.

Dissimile

permittit, vt tãtum valeat autoritas terreni regis ad frænãdū s E tuos motus omnes, & nõ valeat ante diuinum conspectum, & in sacra aula Dei, ac templo, tibi persuadere optimam compositionẽ, conuenientemq; reuerentiã? Iam vero tanta obseruantia Salomonis templum colebatur, vt quamuis adhuc exædificatum, extructumq; non esset, tamen diligentissime cauere- tur, ne ibi audiretur securis, nec deniq; strepitus vel sonus aliarũ rerum vel ipsi operi necessariarum, vt constat 3. Reg. tu vero tibi persuadebis licitum esse in diuino templo constructo iam ac sacrato, sanctitatisq; & maiestatis vndiq; pleno, inambula- F re, contractus negotiari, resque alias peragere, quæ non solum pro loco necessariæ non sunt, sed etiam ex diametro pugnent cum tanta maiestate & sanctitate? Age porro si felices & beati sunt, qui verbum Dei audiunt & custodiunt, quemadmodum Christus ipse testatus est apud Lucam, quid nam de his dicemus, qui non solum id audire renuunt, sed etiam multos alios quo minus audiant impediunt? Quod si dicis, te id iam probe callere quod concionator ipse profert, & quod non eges huiusmodi concione: timeo quidem, vt ait Chrysost. & anxius sum, ne hoc tibi ad maiorem accusationem accedat, G cum scriptum sit Luc. 12. Qui scit voluntatem Domini sui, & non facit, vapulabit multis. Quemadmodum enim quanto maior est eruditio tua & autoritas, tanto magis mereris, si tuo optimo exemplo cæteris præluxeris in diuinis officijs attente & reuerenter audiendis, sic profecto tanto vehementius plecteris ac seuerius, si contra te gesseris & habueris. Quis enim concionator non refrigescet in pulpito, videns perturbationem istã tantumq; strepitum? Quis sacerdos non deturbabitur de sua illa attentione, quam collocat in sacris ipsis peragendis? Ecquis tandem cæterorum astantium & considentium, nõ maxi H me cõmouebit? Noli quæso expectare vt Christ⁹ ipse accedẽs, flagello te de domo sua expellat. Fieri enim poterit, vt ꝑpter hoc vitiũ, tũ hic calamitate aliqua te percutiat, tũ illic in extremo iudicio, immanibus illis ac crudelissimis tortoribus tradat in perpetuũ sine vlla veniæ spe flagellãdũ, ac seuerissime cruciandum.

Videntes autem &c. dixerunt ei; Audis quid isti dicunt? Reprehendunt isti Christum, quod non increpet & castiget pueros talia dicentes. Vnde quam ipsi habent culpam, reijciunt in Christum & pueros. Hæc est malitiæ natura, vt non solum crimen ingerat vbi non sit, sed etiam culpam quam sustinet, alijs inijciat

Tẽplū (margin, line 4)

3. Reg. 6.

Maxima tẽplo Dei habeatur reuerẽtia.

Luc. 11.

D. Chris. hom. 7. in Gen. to. 1.

Luc. 12.

Simile.

Conturbatur concionator, si omnes quiete non audiant.

Puniet Deus atrociter perturbatores officij diuini.

Mali solẽt culpã suam in alios trãsferre.

A inijciat. Hoc præfiguratum videtur in hera & domina ipsius Ioseph, quæ impudentiam suam & libidinem effrenatam, transtulit in sanctissimum Ioseph. Circa quod dicit beatus Chrysost. non videtur mihi fere tam mirabilis res, illos esse pueros in igne absq; læsione, atq; sanctum Ioseph versari in tanta mulieris flamma & impudentia, & nō ardere. Nam certe quemadmodum pueri illi diuina virtute illæsi exiuerunt ab eo igne: ita Ioseph Dei benignitate euasit illæsus à tam voracissimo incendio! Non enim potuisset ita resistere, nisi Deum habuisset auxiliatorem. Cęterum B voluit impudenticula sese vindicare, inurendo ignominiam & maculam insonti Ioseph. Atq; ita se gerunt nunc principes sacerdotum & scribæ cum Christo. Carere certe debet vitio qui in alterum paratus est dicere. Nec potest quis oculo suo puluere obducto iudicare de alterius macula. Nec potest sordes eluere ex cuiusquam facie, lutosa manus. Hi quidem homines, si modo homines appellādi sunt, & non belluæ forma humana vestitæ, vitiorum omnium sentinę cum sint, quærunt eluere sordes vel culpas, quæ nullo modo erant in pueris. Vnde D. Greg: ait, solent peruersi homines, cum sese victos norunt, quærere calumnias C & reprehensiones aliorum, nec possunt omnino sustinere confusionem suam: non ita certe iusti homines. Vnde pro. 9. doce iustum & festinabit accipere. Impij contra, vt patet ex eodem contextu, vbi dicitur: Qui erudit derisorem, ipse sibi facit iniuriam. Quare impij omnem fugientes emendationem, nequiores magis, magisq; euadunt, quæruntq; potius eos calumniari, à quibus reprehenduntur, non inuenientes omnino iustas accusationes.

Gen. 39. Chry. in Gen. ho. 62. to. 1. Dan. 3. Tentationes Dei auxilio superabimus. Simile. Qui alios carpit labe carere debet. Gre. li. 10 Mora. c. 3 Pro. 9.

Et relictis illis, abijt foras extra ciuitatem. Non est plane melius aliquod remedium, ait Chry: contra inuidos & malitiosos homines, quam eos derelinquere, & discedere. Scribitur quidem D Gen. 26. quod habitatores illius regionis vbi erat Isaac, dicebant ei vt discederet: cuius rei causam adferebant quod esset factus potentior illis. Vnde sanctus Isaac concessit illis, atq; abijt. Ac si illud Apost. legisset, date locum iræ: Et illud Mat. 10. quando persequentur vos in vna ciuitate, fugite in aliam. Ita porro Dauid se gessit cum Saule, quem sępe poterat interficere: Hoc item præstitit Abraham, commutans bona sua omnia persæpe ex vno loco ad alium, quod ei inuiderent, vnde demigrabat alio, vt videtur insinuare D. Chry. ne in illis cresceret inuidia. Porro Christus licet tanto cum triumpho introductus, noluit tamen ibi commorari, ne scribæ maiori quidem in ipsum arderent inuidia, sed recessit, vt turbationem eorum mitigaret, quod nobis quoq; facien-

Chry. ho. 31. & 52. sup. Gen. to. 1. Gen. 26. Rom. 12. Mat. 10. 1. Reg. 16 Occasiones malas fugiamus. Chry. ho. 31. in mat.

ciendum est. Non enim debemus in aduersarios insurgere, sed vl- E
ceribus eorum mederi, cedentes, vt dolor eorum mitigetur:

Occasiones malorum fugiamus.

Concedamus iræ ad uersari rũ similitudo.

RECedit Christus a peruersa ista generatione, vt doceat nos quam diligenter fugere debeamus occasiones, quæ nos ad malum ducunt vel alios. siquidem etiam ex longa experientia didicimus, vel ex leuibus occasionibus nos in ingẽtia labi mala, sicut ex tenuissimis nubibus siue paruis, solent interdũ maximæ F tempestates oriri, multaq; tonitrua & fulmina, sic etiam nos solemus etiam ex causis leuissimis, in maximas Dei offensiones incurrere. Nã & leuiter irasci & in vocẽ iræ indicẽ, sine fratris tamẽ graui iniuria prorũpere, venialia peccata sunt, quæ tamẽ Christ' vitare nos monet, ne ad lethalia veniatur Scriptũ est enim: qui timet Deum, nil negligit. Sicut enim qui vitã diligit, nõ solũ mortẽ odit, sic venialia quoq; peccata, quæ velut ægritudines animæ sunt, diligenter quis vitare studet, ne cito ad maiora progrediatur, qui etiã parua formidat. Et sane nescio an possimus leue aliquod peccatũ dicere, quod in Dei cõtemptũ admittitur. Estq; prudentissimus, qui non tã considerat quod iustum sit, quã illum G qui iusserit: nec quantitatẽ imperij, sed imperãtis cogitat dignitatem. Huiusmodi autẽ peccata nõ adferũt animæ mortẽ, sed ægritudinẽ, non mentẽ interimũt, sed ad interitũ præparãt, deniq; nõ auferunt charitatem, sed feruorem charitatis. Quo fit vt si tunc vel occasio aliqua ad peccatũ vehemẽter vrgat, vel violẽtior aliquis tentationis æstus ingruerit, periculũ sit ne in lethale peccatũ homo æger & lãguidus ruat Hac enim de causa venialia peccata ad lethalia viam sternere Theologi dicunt: imo vero magna pars eorum qui à diuina gratia excidunt, hac occasione excidisse veri H simile est. obseruat enim callid' hostis noster, has tẽporum cõmoditates, cumq; piorũ animos paulo neglıgẽtius se gerere viderit, aliqua peccãdi occasione oblata, & facto cũ satellitibus suis impetu in illos irrumpit, & interdũ etiam prosternit. Quemadmodum igitur iunci ipsi & ligaturæ in circulis doliorum, parui momenti primo aspectu esse videntur, quę tamen si dissoluantur & negligantur, magna incommoda inferre solent, ita vt tandem vini effusio vel similis liquoris & humoris cõsequatur: sic plane etiam peccata venialia quantum in nobis est, vitare debemus, ne sensim ex eis in lethalia delabamur.

Eccle. 7.
Simile.
Venialia etiam peccata declinem' ne ex his ad grauiora veniamus.

Peccata venialia quomodo ad mortalia disponunt.

Astutia diaboli.
Simile.
à minimis etiam caueamus ne in maxima dilabamur.

Vide obsecro quod ex minimis occasionibus, & hominum indi-

A iudicio pueri'ibus, multa ac magna inconuenientia sequi solent. Scribitur quidem 2. Reg. quod post mortem Saul cógregati sunt circa piscinam Abner & Ioab cum suis militibus ad recreandum animũ. Cumq; in vnum conuenissent, è regione sederũt. Dixitq; Abner ad Ioab, surgã pueri, & ludant coram nobis: & respondit Ioab. surgant, surrexerũt ergo, & transierunt numero duodecim vtrinq; seq. mutuo interfecerunt, imo & textus dicit, quod ortum est bellum durum satis in die illa, & fere per diem totũ durauit. Sic igitur sæpe fit vt ex leuibus occasionibus, magnæ oriãtur cõtentiones, quæ etiã per multos annos & ætates durent. 2. Reg. 2. *Quæ ioco fiunt inter dũ in res serias con uertũtur.*

B Porro ait Cyrillus quod Christus ab hac peruersa gente diuertit, vt ira Iudæorum aliquantulum deferuesceret, non quia ipse timeret, ne quid irati possent aduersus eum, antequam vellet ipse, sed vt exemplo eius declinandum esse ab iratis discamus. Et sanctus Thom. ait, vt daret nobis exemplum, vt declinemus oculos inuidorum ab omnibus operibus nostris, ac fugiamus, nec eorũ inuidia crescat, iuxta illud Eccle. ne contra faciem stes contumeliosi, ne sedeat quasi insidiator tuus: Diuertit etiam ab his, vt supra diximus, vt nos erudiat, nos debere longe deuitare occasiones omnes, quibus Deum offendere possemus, & omnia etiam minima quæ nos in maxima ducere possunt. Nam quemadmodum qui habet domum compositam, ornatam, & paratam hospitem inuitat & allicit, vt in ipsam domum diuertat: sic plane qui non aufert occasiones peccandi, inuitat peccatum vt in sua anima hospitium accipiat. Quare non solum à peccato, sed etiam ab omni specie peccandi cauendum est, vt docet Apost. Cũ filij Israel captiui tenerentur in Aegypto, & vellẽt domino Deo suo sacrificare, Moysi & Aaron dixit Pharao, ite, sacrificate Domino, oues tantum vestræ & armenta remanebant: sic diabolus peccatoribus quos captiuos detinet, inquit, ite ad sacrificandum Domino, quasi dicat, confitemini, agite pænitẽtiam, occasionem vero peccandi minime deponatis. Aduerte enim quod si dæmó pignus aliquod tuum in sua potestate habuerit, redire debes vt pignus ab eo auferas. Tu igitur respondere debes id quod Moyses & Aaron dixerunt, cuncti greges pergent nobiscum, non remanebit ex eis vngula. Vbi attendere debes quod nec vngula nec vestigium aliquod peccati in domo debet remanere, ne iterum offeratur occasio redeundi in Aegyptum. Petrus cum esset in carcerem Herodis detrusus, dixit illi Angelus, præcingere & calceate caligas tuas. Quid quæso? an tantum valebant caligæ vt non possent in carcere remanere? Dico quod ita vult Deus

Cyri. in Ioan. lib. 2. c. 129. S. Tho. in Ioan. 5. Eccle. 8.

C *Simile. 1. Thes. 5. Exo. 10. Simile. occasiones noxias fugiamus.*

D *Exo. 10. Acto. 12.*

Leui.8. Deus vt à carcere peccati exeas, ne caligas quidem aliquas & E
ibi ansas relinquas: In Leuitico etiam præcepit Deus, carnem iuuenci & pellem eius comburi extra castra, & cũ esset sacrificium pro peccato, non solum carnes, sed fæces etiam sacrificij relegare iubet, & in locum immundum proijci, nil reliquiarum mane-
Deut.7. re permittens, vt discamus non solum peccata longe à nobis ablegare, sed etiam eorum vestigia, ne locum ullum concedamus satanæ, vt iterum in peccatum nos deducat. Alibi prÿterea Dominus de subuersione gentium loquens, dixit: aras eorum sub-
Exo: 32. uertite & confringite statuas, lucosq; succidite, & sculptilia cóburite. Quare delenda est omnis omnino peccatorum memoria. F
Vnde Moyses quoq; vitulum quem filij Israel adorauerunt, comminuit in puluerem, & dedit bibere populo, vt doceamur quod
Hier2. nec puluis quidem peccati manere vllus debet. Sanctus etiam
similitudo propheta Hie. consulit dicens, effunde sicut aquam cor tuum ante conspectum Domini: sicut aquam inquit, nó sicut mel, oleum aut vinum: nam si alium quemuis liquorem præter aquam ex vase effuderis, odorem postea vas ipsum retinebit, vel colorem pristini liquoris conseruabit. Nil autem horum reperies in aqua, & ob hanc causam prÿcipit propheta: vt sicut aquam effundamus cor nostrum, ita vt nulla peccati memoria, nullumq; vestigium G
relinquatur in nobis. Templum insuper quod à Gentibus viola-
2. mac:2. tum fuerat, Iudas Machabeus mundari accurate præcepit, altare
1.Cor:3: extrui, & vasa noua fieri: sic templum hoc Dei quod sumus nos,
2. Cor.6: quod peccata violarunt, debemus adeo mundare, vt nil immunditiæ maneat, nec aliquod signum peccati, nec occasio etiam aliqua.

Simile. Magna certe cum diligentia niti debemus vt occasiones omnes declinemus quæ conscientiam nostram maculare possunt. Vide enim quanta cura inuigilet qui positus est custos alicuius castri, & quomodo diu noctuq; cogitet quid sibi, & qua parte pos- H
sit euenire, vix enim hostis belli astutiam machinatus est, cũ hic
similitudo iam eam animo concepit. Præterea honesta coniunx non solum illud curat vt casta sit, sed etiam ne aliquam male suspicandi oc-
Num: 6. casionem marito suo dare posit. Item Nazarei non solum non bibebant vinum, sed nec suas vuas comedebant, nec passas etiam nec ceruisiam bibebant, nec quidquid posset eos inebriare, ne ex his sensim ad grauiora dilaberentur. In vitis sanctorum legimus
Exemplũ. pium quendam sacerdotem oculis captum, ad cuiusdam sancti tumulum multis precibus contendisse, vt illi videndi facultatem restitueret, quod cum impetrasset, missamq; de more celebrasset,

vbi

A vbi cum videndi periculum expertus esset, saluti magis animi, quam corporis, & interno magis lumine, quam externo prospiciens, ab eodem sancto, pristinæ cæcitati restitutus est, & quod petijt remedium impetrauit. Alexandrum Macedoniæ regem memorat Plutarchus, nunquam Darij vxorem, quæ insigni forma erat, videre voluisse, ne eius pulchritudine captus, aliquid se hoc est regia maiestate indignum præstaret & committeret: Antiochus item Asię rex inuitatus à quodam familiari, ad Pātham egregia forma virginē vidēdā ire noluit, cumq; is diceret eam vir-
B ginem dignam esse regijs oculis: respondit: si modo eam conuenero cum per otium vacat, fortasse illa mihi persuasura est, vt neglectis regni negotijs, illam conueniam, etiam cum non vacet. Quod si hac erant animi continentia præditi viri, nulla diuinarum rerum cognitione imbuti, & suorum oculorum ità erant domini, quam erit indignum si non præstet fides quod infidelitas præstitit? Et certe sicut qui ex cibo aliquo sumpto in morbū incidit, postquam sanus factus est, illum odio prosequitur, atq; ab eo abhorret, & vt à conspectu suo auferatur magnis vocibus
C clamat; sic profecto qui ex occasione aliqua Deum offendit, si postea vere sanus factus sit, solet non solum se diligentissime custodire ab ea occasione, verumetiam ab ea longissime abhorret eius animus, neq; vel in mentem eam subire tantillum sustinet.

Exemplū Plutar. — *Exemplū Anthio.* — *Ignominiosum nobis est quod in virtutem morali à gentilibus superemur.* — *Simile.*

FERIA III. POST I. DOMIN. QVADR.

CONCIO SECVNDA.

D COmmota est vniuersa ciuitas, dicens. Quis est hic?* Mat. 21. Amici quidem lętabantur quod ad tantum honorem eum euectum viderent, inimici vero igne inuidiæ ardebant id videntes: Extranei vero qui conuenerant ad festum Paschæ dicebant. Quis est hic? Item Pharisæi, Scribæ & Sacerdotes qui ipsum oderant. Quis est hic dicebant per contemptum, hoc est cur isti tantus habetur honos?

Hominū opinio varia.

Omnes eiecit de templo. Cum tam mansuetus sis agnus Domine, cur ita irasceris? Sane quia non poterat sustinere tantam templi irreuerentiam. Sed quæso te Domine, alapas & verbera sustines, & hoc non potes sustinere? vt intelligas quātum debeamus Dei offensas declinare, & pręsertim quæ in templo fiunt.

Maxime fert De⁹ templi irreuerentiā

Caterum etsi Christus mansuetus esset, tamen cum opus erat etiam seueritate vtebatur. Vnde Dauid. 2. Reg. 3. Sedens in Cathedra

thedra tanquam tenerrimus ligni vermiculus. Nota quod se ver-
3. Reg. 23. miculo comparat qui in ligno nascitur: nam etsi tactu ipso blan-
similitudo dus sit, suos tamen habet dentes ad radendum lignum. Dauid blā-
Psal. 131. dus & mansuetus erat natura. Psal. Memento domine Dauid, & omnis mansuetudinis eius: at vero cum in cathedra sedebat, ad
1. Reg. 27 potentiores etiam castigādos pectus habebat; in cuius rei figurā cum pastor esset, interficiebat vrsos & leones ad gregem acce-
Mat. 11. dentes: sic ergo Christus quamuis mansuetus & humilis, tamen animum habebat ad castigandos & reprehendendos malos etsi
Exo. 32. potentes in seculo, neq; erat personarum acceptator. Item Moyses quamuis mansuetus esset & benignus, tamen cum opus erat, etiam seuere puniebat, sine personarum acceptione.

Templum Dei magnifice extrui debet.

Templa vult Deus in magna haberi veneratione. IN eam iam deuenerant miseriam Iudæi vt templum in tanta veneratione à maioribus suis habitum, porticum facerent & domum negotiationis. Porro quantum Deo placeat vt templa sua ædificentur & ornentur magnifice, ex varijs sacræ scripturæ locis colligi potest. Quis enim ignorat sumptus maximos regis Salomonis, tum tritici, tum olei, & aliarum rerum, quas mittebat ad regem Tyri, vt possent sustentari qui occupabantur in cæ-
3. Reg. 5. dendis lignis cedri & aliarum pretiosarum arborum, ad templi ædificationem necessariarum? vt interim alios sumptus prętereamus quos ipsemet Salomon faciebat in sustentandis & persol-
Maiestas insignis regis Salo. uendis plusquam centum & quinquaginta millibus hominibus qui fabricæ intendebant: Sane admiratione maxima dignum est studium & diligentia, quam olim veteres in ædificandis templis collocabant: sicut modo negligentia huiusce rei, omnes in admirationem adducit. Tam ardenti quidem studio templi ędificandi Salomon tenebatur, vt quamuis ditissimus omnium & potentissimus esset, nihilominus tamen sibi videretur adhuc quod non sufficeret ad templum pro dignitate ædificandum. Vnde
3. Reg. 8. Deum alloquens dicebat: si enim cælum, & cæli cælorum te capere non possunt, quanto magis domus hæc quam ædificaui tibi? & nihilominus ita pretiosissimum erat templum, vt toto orbe celeberrimum haberetur. Sic enim iusserat Dauid antequam moreretur ædificandum esse, cum ait. Domus autem quam ędificare volo Domino, talis esse debet, vt in cunctis regionibus nomine-
1. Par. 22. tur. Sed cum Deus Dauidi dixisset, ipsum non esse ædificaturum templum, sed successorem suum: idcirco vocauit Dauid filium

suum

A suum Salomonē, & dixit ei. Quoniam volūtas Dei est vt tu ædifices templum, cōfortare & viriliter age, ecce ego in pauperie mea præparaui impensas domus Domini, auri talenta centum millia, & argenti mille millia talentorum, æris vero & & ferri nō est pondus, vincitur enim numerus magnitudine, ligna & lapides præparaui ad vniuersa impendia. Considera igitur quam magnifice extrueretur, præsertim cum multa alia Salomon impenderet: Quin etiam Dauid potentatus regni conuocauit quibus institutum suum aperuit, atq; ipsos hortatus est ad ea offerēda *1. par. 29.*

Copiosi thesauri insūpti sunt in templo Salomonis ædificando.

B dona quæ vellent, dicebat enim, opus quidem grande est, neq; enim homini præparatur habitatio, sed Deo. Iam ego, inquit, feci quod in me erat, restat vt si quis sponte offert, impleat manum suam hodie, & offerat quod voluerit Domino: dederunt decem millia, & multa alia: addit quoque textus, & apud quemcunq; inuenti sunt lapides, dederunt in thesauros domus Domini: atq; hęc omnia hilariter pręstiterunt: lętatus est inquit populus cum vota sponte promitterent, quia corde toto offerebant ea Domino. Non ita nos gerimus cum ædificijs & fabrica templorum: Pręterea sciendum est quod cum Darius bibliotecas Ba- *1. Esd. 6. & 7.*

Dare debemus hilariter pro templorū fabrica.

Exemplū notabile Darij regis de templi ædificatione.

C bylonię reuolueret, inuenit decretum quoddā Cyri regis in quo iubebat vt proprijs sumptibus reædificaretur templum Salomonis, & quod restituerentur vasa omnia aurea & argentea, quæ Nabuchodonosor abstulerat; quo viso decreto iussit Darius id præstari, & addit, quod si necesse fuerit & vitulos & agnos & hœdos in holocaustum Deo cæli, frumentum, sal, vinum, & oleum, secundum ritum sacerdotum qui sunt in Hierusalem, dent eis per singulos dies, ne sit in aliquo querimonia. Item addit, à me ergo positum est decretum, vt omnis homo qui hanc mutauerit iussionē tollatur lignū de domo ipsius, & erigatur, & configatur

Digni sunt supplicio qui cum possint nolunt fauere fabricæ templi.

D in eo, domus autē eius publicetur; quasi vellet omnes posteros haberi quasi proditores. Vide igitur quantū superemur hac in re à gentilibus & barbaris, videlicet in templis ædificādis & ornandis, & in prouidendo ministris templi de necessarijs. Aliter vero nos gerimus in priuatis ædificijs nostris, nam etiam ea aulęis decoramus, picturis, & imaginibus, & alijs superfluitatibus, cum interim ruere sinamus templa, & multa huiusmodi religiosa loca, quæ non habent vnde reparentur. Pauperes permittimus esse ministros, altaria, ornamenta, vasa. Non ita faciebant illi antiqui Hebræi, etsi illa templa longe inferiora nostris essent, quin potius dicente illis Moyse, vt pro tabernaculo offerrent, dicit textus in exo. Egressaq; omnis multitudo filiorum Israel de con-

Ministris tēpli fauere debem⁹ & eos honoreprosequi

Negligentes sumus in rebus ad cultū diuinū spectātibus.

Exo. 35. de conspectu Moysi obtulerunt mente promptissima atq; deuota, primitias Domino, ad faciendum opus tabernaculi testimonij; quidquid ad cultum, & ad vestes sanctas necessarium esset, viri cum mulieribus præbuerunt, armillas, & inaures, annulos & dextralia, omne vas aureum in donaria Domini separatum est: & deniq; nil habebant pretiosum: quod non libenter offerrent,

Liberales erant Hebræi in templis adornandis:

Exo. 36, adeo vt sequenti cap. dicant artifices sanctuarij ad Moysem, plus offert populus quam necessarium sit: iussitq; Moyses, preconis voce cantari, nec vir, nec mulier quicquam offerat, vltra in opere sanctuarij: sicq; cessatum est à muneribus offerendis, eo quod oblata sufficerent, & superabundarent. Quod sane nobis ignominiæ esse debet, vt scilicet tam remissi simus in hac re. Cæterum eo iam scribę & pharisęi deuenerant vt ita templum negligerent: vt non solum non ornarent illud, sed etiam ex domo orationis facerent speluncam latronum, vt ait ipsis Christus in hoc euangelio. vt iam fere viderentur nostri similes. Quid igitur expectare possumus, nisi vt Deus nobis comminetur, sicut nostri similibus comminatus est per Aggæum dicens: nunquid tépus vobis est vt habitetis in domibus laqueatis, & domus ista deserta? & nunc hæc dicit Dominus exercituum: seminastis multum, & intulistis parum: comedistis, & non estis saturati; bibistis, & non estis inebriati: operuistis vos, & non estis calefacti. Quare ascendite in montem, portate ligna, & ædificate domum, & acceptabilis mihi erit, & glorificabor, dicit Dominus. Verũ quia id præstare non vultis, quia domus mea deserta est, & vos festinastis vnusquisque in domum suam: propter hæc super vos prohibiti sunt cæli ne darent rorem, & terra prohibita est ne daret germen suum, & vocaui siccitatem super terram, & super montes, & super triticum, & super vinum, & super oleum, & quęcunq profert humus, & super homines & super iumenta, & super omnem laborem manuum. Vide igitur quantum succenseat Deus contra eos qui de domibus suis ædificandis sunt maxime soliciti, cum interim diuina templa negligant. Quid quæso clarius dici potuit? item 2. cap. ait propheta, quod propter negligentiam ædificandi templum, omnia eorum opera erant polluta & contaminata.

Templis Dei non abutamur.

Aggæi. 1. *In priuatis ædificijs sumus prodigi & in templo rũ ædificijs parcissimi.*

Aggæi. 2.

Magna cupiditate cæcantur aliqui bonorum temporalium.

Eijciebat omnes vendentes & ementes: Sumus quidem vsq; adeo terrenis rebus immersi, sicut Iudęi, & cupiditati dediti, quod nequaqu-m

A quãquam rectam sequamur viam, etsi eam videamus, & cognoscamus. ô quam multi condemnantur propter hanc cupiditatem rerum temporalium! primus quidẽ præscitus in mũdo fuit Caim qui habuit nomen ex cupiditate, nam Caim idem est quod acquisitio, & ita vt ait Iosephus inuenit pondus & mensuram, & idem inquit supplementum Chron. lib. 1. hic diuisit terras, & agros, & terminos: Vide igitur quomodo se iam cupiditate implicaret, etsi latissimum haberet mundum, & inhabitatum, deniq; eo peruenit cupiditas vt videretur à fratre impediri, quo- *Iose. lib. 1. anti. c. 4.* *Supplem. chro. li. 1.* *Gen. 4.*

B minus latius tenderet cupiditatis vela, atq; ita fratricida factus est. Aegyptios etiam excęcauit cupiditas, vt ditescerent spolijs Hebræorum, & vt eos seruituti sempiternæ subiugarent, adeo vt rubro mari submersi fuerint nec vnus euaserit ex eis. Et nota quod ait scriptura, deuorauit eos terra, etsi à mari submersi sint, vt intelligamus quantum seruirent rebus terrenis, vt notat Origenes, affirmans causam perditionis fuisse quod nimium terrenis rebus inhiarent. De talibus ait Petrus in sua 2. Canonica, cor exercitatum in auaritia, derelinquentes viam rectam, errauerunt secuti viam Balaam. An non cæcus erat Balaam præ *Exo: 15.* *Origenes.* *2. Pe. 2.* *Num. 22.*

C cupiditate, cùm non videret quæ videbat asina? Sic igitur isti adeo cæci erant & auaritiæ dediti, vt non viderent quod erat luce meridiana clarius, videlicet quod ex domo orationis, facerent domum negotiationis & speluncam latronum.

Ponderatione maxima dignum est quod dicat Apost: Timot. scribens, radicem omnium malorũ esse cupiditatem Scindere quidem ramos alicuius arboris subdifficile est, at vero radicem stirpitus eradicare, sine maximo labore fieri non potest. In hoc mundo habet dæmon plantatam arborem vitiorum, cuius arboris ramus vnus est superbia, alius gula, alius luxuria, radix vero arboris est cupiditas quæ difficilius eradicatur quam scin- *Tim: 6.* *Simile.* *Plantator vitiorum dæmon.*

D dantur rami: hoc est cum aliquo labore semouebis gulam, & sensualitatem, atq; alia huiusmodi, at vero cupiditatem non sine maxima difficultate. Si filius tuus in Turcarum manus venit, remedium habet, etsi aliquis sit labor in eo redimendo. at vero si incidat in animalia fera & fame confecta, vix superest remedium. Omnes quidem peccatores sunt serui diaboli, vt ait Christus apud Ioan. At vero cupidi & auari sunt eius cibus & esca. Hoc significare voluit Christus, cum dixit serpenti, Terram comedes omnibus diebus vitæ tuæ. Quasi dicat, vt exponit Aug. cibus tuus erunt peccatores terreni, quorum corda cupiditate plena sunt: quique oculos suos statuerunt declinare in terram. *Simile.* *Ioan. 8.* *Gen. 3.* *Psal. 16.*

Hh Satis

Mat.26. Satis in cæcitate Iudæ manifestatum est, quanta incommoda in- E
Gen.34. uectet cupiditas. Item cupiditas excitauit Sichimitas vt circun ciderentur, cum fuit illud stuprum dinæ. Vnde dicebant; si circun cidamus masculos nostros, substantia eorum & pecora, & cun-
Chry. in Gen. cta quæ possident, nostra erunt. Quare permisit Deus, vt ait Chrysost. illos atrocissime gladio perire.

Cupiditatem multi auidissime sectantur: Olim solebant homines propter honorem, & vitam & bona in discrimen vocare, nunc autem honorem & vitam pro diuitijs obijciunt, tanta ardent cupiditate! Quod videmus in parabola illa vineæ insinuari: siquidem non murmurabant quod prius alij mercedem accepissent, quod videbatur esse honoris, sed
Mat.20. quod tantum alijs dedissent quantum sibi, in quo videbatur cu-
Diuitiarũ amor nos excæcat. piditas, & maior cupiditas quam vanitas repræsentatur. Vis videre quo peruenerit diuitiarum cupiditas? Considera quod Hieroboam cupiditate excæcatus, altare erexerit, vt ita populus ado-
3.Reg.15. raret vitulos, & sibi maius commodum proueniret. Qua cupidi-
Simile. tate adeo excæcatus erat, vt ab ea deduci non potuerit, vel si miracula videret aridi brachij, & statim sanitati restituti, tũ etiam quod altare finderetur & cinis spargeretur. Vsque adeo multi sunt cupidi vt ad extremam vsq; Indiam eant, nec considerant quod quamuis vnus prosperetur, tamen centum sunt quibus in- G feliciter res succedit: item his nostris regionibus etsi aliquis reperiatur qui ex sorte amplam pecuniam referat, sunt tamen innu-
Sapien.4. merabiles quibus res infeliciter cadat. Vnde in lib. Sapien: dicitur, fascinatio nugacitatis obscurat bona, & inconstantia concupiscentiæ transuertit sensum, vt propter incerta, certissimis periculis exponantur. Quæq; etsi reuera consequantur, cras
Aug. in meditat. tamen finienda sunt. Hinc August in meditatio. ait, cur per multa vagaris homuncio, Deum quære, & ibi bene inuenies.

O ingentem nostri temporis miseriam, vt omnes diuitias se- H ctentur olim quidem propter virtutes & scientias relinquebantur omnes diuitiæ, nunc vero propter diuitias plurimi homines
Plutar. Phocion. Exemplũ notabile. etiam Deum relinquunt. Laudat Plutarchus Phocionem philosophum inter Athenienses, qui quamuis pauper & indigus esset, tamen doctissimus habebatur; & quamuis pauper esset, non ideo erat quod diues & opulentus esse non posset, sed quia diuitias, & opes omnes contempserat, & parui fecerat. Quod aperte ostensum est, nam cum Alexander Macedonum Rex de Persis triumphasset, & ex amplissimis spolijs ad Phocionem adferri iuberet munus quoddã auri, admirans Phocio de tãtis diuitijs, interrogabat nuncios quorsum Alexander sibi magis quam

aliter

A alteri philosopho Atheniensi tam pretiosum munus mitteret? Cumq; respondissent nuntij quod ipse esset præstantissimus philosophus. Si hæc ita habēt ait, dicite regi, vt talem me esse sinat, qualem me esse existimat, aurum vero suum alijs det, ne in me cito aliud ab eo quod ipse cogitabat inueniat. Et quamuis dicerent Alexandrum ideo succensurum, noluit aurum accipere. De Anaxagora fertur quod multas diuitias spreuerit & contempserit, tandemq; in carcere mortuus fuerit apud Athenas, quod diceret solem non esse deum, nec dignum esse adorari sicut tunc B Athenis adorabatur. Vide igitur quam multis interuallis isti philosophi quãuis gentiles nos superarent in contẽnendis diuitijs, & quam clarioribus oculis cupiditatem ipsam intuerentur, & ab ea abhorrerent.

Contẽnere debemus tẽporalia bona. *Anaxa.* *Athenienses solẽ adorabant, c.9.*

Cupiditati ait Seneca, nil est satis, naturæ etiam parum satis est: nulli tam inops exilium est, quod non alendo homini fertile satis sit. Necessarijs rebus exilia sufficiunt, superuacuis ne regna quidẽ amplissima. Animus ipse est qui diuitem quemque facit, Res plane mirabilis est; vt alibi ait idem Seneca, quod permulti boues atq; cameli in eodem loco pascuntur, & multi ele- C phantes in vno campo, & innumerabiles aliæ bestiæ in eodem monte & nemore sustententur, eisq; omnibus superabundans sit pastus, quo animalia illa exaturentur, & tamen cupidus vnus dumtaxat & auarus homo non impleatur vnquam & satietur: Vrbibus longe patentibus, prouincijs, regnis, & toto deniq; mari. Omnia enim hæc saltem desiderio complectitur, modosq; inuestigat omnes, per quos suus insatiabilis appetitus possit impleri & satiari.

Seneca ad Albinam matrem *Sen. li.8. epist.61.* *Humana cupiditas insatiabilis.*

Quemadmodum canis esuriens & famelicus, si ipsius dominus edens aliquid de mensa proijciat, quam citissime illud de- D glutit, statimq; oculos conijcit perattente in dominum suum. & multis porro corporis motibus, ac caudæ frequenti adulatione significat famem, quasique admonet, vt sibi aliquid aliud mittatur vt possit satiari, & quamuis sæpe proijciatur, adhuc vt sibi plus detur expectat, vt magis, magisq; bulimia excitari videatur. Eadem plane ratione ait Seneca, se habet auarus homo, semper enim oculos in ipsam fortunam coniectos habet, vorans & deglutiens, magis, magisque esuriens, & vt plures diuitias & opes sibi largiatur anhelans, sic adeo, vt quo plures recipiat, eo amplius in eo habendi & possidendi fames inexplebilis augeatur & crescat.

Simile. *Senec. lib. 10. epist. 73.* *Auari nũquam satiantur.*

Bernar. Duo sunt, vt inquit Bernardus, necessitas, & cupiditas, quæ E
Sitis inexhausta auari. miserum hominis pectus perpetuo vrgent, stimulant, atque dilacerant. eoq; impellunt, vt omni ratione congerendis opibus incumbat. Sed necessitas quidem naturæ consulere intendit, cupiditas vero luxum quærit. Ex his autem duobus humanæ mentis stimulis, vter sit vehementior, non facile quisq, dixerit, nisi qui definire poterit vtra sit vehementior sitis, falsa ne febricitantis, an vera sitientis. Nam & æger ob incendium febris vehementissime sitit, & sanus cum necessario ad vitam humore destitutus est, simili flagrat siti. Sic ergo & pauper qui necessarijs ad vitam eget, & auarus diues qui non eget, vterq; vehementer sitit; ille vero eget quibus necessitati subueniat, iste quibus libidini satisfaciat.

Simile.

Auari in miseria viuunt.

Magna rerum temporalium solicitudine modo exagitantur homines.

Cupiditas impedit animæ quietem. VEndentes & ementes. Vide obsecro quam diuersi essent hi contractus & negotiationes, à libero animo, & his curis vacuo, vt Deo possit inseruire. Plurimum sane obstant animæ nostræ quieti, istæ immoderatæ solicitudines rerum temporalium. G Quotidie perdunt miserrimi homines spiritualem gustum, & rerum diuinarum dulcedinem, quod se obruant huiusmodi negotijs secularibus & terrenis. Adeo multi dediti sunt his curis, vt dicere possint quod dicebat Manasses, Incuruatus sum multo vinculo ferri, & non est respiratio mihi: sic isti ita his solicitudinibus mundanis exagitantur, vt vix respirare possint, & quod peius est, nunquam fatigantur, nec apertis oculis videre volunt in quo versentur statu & labore. Quin etiam cum negotia non abundant, affligi videntur, cum tam exercitati sint H tanto oneri sustinẽdo. De quibus dici potest illud Oseæ, Ephraim vitula docta diligere trituram. Videns Pharao tantam multitudinem Hebræorum, & quomodo quotidie cresceret, curauit eos occupatione assidua distinere, & eis posuit præpositos, qui opus vrgerent, & eosdem castigarent, vt ita oppressi, ne cogitarent quidem contra terram rebellare. Vbi dicit Origen. quod dæmon astutissimus eadem inuentione nobiscum vtitur: Videns enim nos spiritu quieto, & quod virtutibus acquirendis incumbimus, curat nos distrahere curis & negotijs secularibus & vanis, adeo vt tanquam labyrintho aliquo conclusi, nos extricare nesciamus, sed potius occupati in plantando, ædificãdo, vendendo

2. par. 36.

Oseæ: 10. *Exo. 5.*

Origenes. *Cura temporaliũm pedit nobis viam ad cælũ.*

A dendo, emendo, litigando, contrahendo, solicitando, ita conturbemur & inquieti simus, vt Deo vacandi non supersit spatium aliquod, nec orandi, nec negotia nostra spiritualia componendi, & conscientiam perlustrandi. Vnde fit vt in tanta perturbatione multi homines illicitos contractus faciant, & contaminatam referant conscientiam.

Vnde quæso prouenire existimatis vt homines tam soliciti sint rerum temporalium? sane non aliunde prouenit, quam quod parum de Deo fidant, nec sibi persuadent à Deo sibi præ- *Mali parũ in Deo cõfidũt.*
B standa quæ opus fuerint, vnde fit vt taliter viuant, vt videantur quodammodo nolle sibi à Deo prouideri, sicut prouidit olim Eliæ fame laboranti. Quare præstiterit multo in Domino confidere quam in hominibus. Longe potius fuit Iosepho, vt ipsum *3, Re. 16.* per aliquod tempus pincerna Pharaonis obliuisceretur, quam si statim causam eius tractasset: siquidem interim Deus eius curam gerebat, & somnia Pharaonis disponebantur, atq; omnia *Gen. 40.* ad maiorem ipsius Iosephi prosperitatem dirigebantur. Ordinauit igitur Deus vt Ioseph potius Deo quam ipsi pincernæ se obligatum nosset. Vt doceret nos Abraham quanto sit præ-
C stabilius in Deo quam in hominibus confidere, aut in nostra humana negotiatione, noluit accipere quidquam de his quæ largiebatur rex Sodomæ: Vnde & dixit ei se nil accepturum, ne diceretur quod eius causa factus esset locuples, aut quod propria *Gen. 14.* industria ea acquisiuisset, sed potius omnia Deo accepta ferre voluit, & in eo spem omnem locare. Sic igitur nos facere debemus, confidentes semper quod tanquam piissimus pater nobis prospiciet ac prouidebit, cum volucribus cæli prouideat de alimentis, & in nido stantibus, tum etiam lilia vestit, & fœnũ quod hodie est, & cras in clibanum mittitur. Audiamus igitur prophe- *Mat. 6.* tam dicentem, iacta cogitatum tuum in Domino, & ipse te enu- *Psal. 54.*
D triet. Non assero vt penitus temporalia negligas & deseras, sed ne sis de ipsis nimis solicitus, ita vt animæ quietem lædas:

Offenditur quidem Deus quod videat homines tantam solicitudinem gerere rerum temporalium: siquidem præseferre videtur exiguam fidem & spem erga Deum, ita vt videantur existimare aut ipsum non esse patrem suum, aut non habere prouidentiam harum rerum. Hæ quidem sunt gentilium negotiationes: vos autem non sic, ait Christus. Ex eo quidem quod homines sibi persuadent secum non præclare agi in rebus temporalibus nisi summam asidue solicitudinem adhibeant, proueniunt multæ & graues Dei offensiones; videlicet vt temporalia præfe- *Parum videtur multi de Deo confidere.* *Mat. 6.*

ramus spiritualibus, & negotia corporis, negotijs animæ, contra quos dicit Christus, nonne plus est anima quam esca? Quasi diceret, incumbe tu homo in eam curam, vt mihi libēter seruias, cętera meæ curæ sunto. An non hoc nobis insinuare voluit Deus pręcipiens vt panes propositionis ante conspectum eius in altari ponerentur nocte dieq; ? nunquid Deus cibo indigebat? Hoc igitur fecit, vt curam nobis declararet, quam de nobis gerit, & quod intelligat nos pane indigere. Vnde per Mat. ait, scit enim pater vester quia his omnibus indigetis: nolite ergo soliciti esse in crastinum: nec debetis tam solicite curare quæ mihi incumbunt.

Num. 24. *Magnam de nobis Deus curā gerit.* *Mat, 6.*

Omnia quidem quæ Deus creauit, sua habent munera & officia, cæli mouentur, planetæ in hęc inferiora influunt, terra fructificat, canes alij venationi terrestri intendunt, alij aquaticæ deseruiunt, siue ostentationi prædæ, alij gregi custodiendo, credibile ergo est hominem propter aliquid creatum. Quod si dicas ad hoc esse vt diuitias paret, & mercaturæ intendat. Non id mihi persuadebis, nec est credibile tam excellentem creaturam propter rem tam vilem esse creatam; imo potius vt ait Dauid, Omnia ista subiecit Deus pedibus eius. Si igitur ad id homo non est creatus, videamus ad quid pręstandum fuerit à Deo conditus: nunquid ait Psal. Vane constituisti omnes filios hominum? neq; credendum est esse homines creatos ad edendum & bibendum, ac delicate viuendum, ad quæ videntur homines negotiationes suas dirigere, siquidem Seneca etiā gentilis dicebat: maior sum, ad maiora natus, quā vt vilesim mancipium sensuū meorum. Aequum est igitur vt intelligamus quorsum sit homo conditus. Vnde Aug. ait, creauit Deus hominem, vt summū bonum intelligeret, intelligendo amaret, amando possideret, possidendo frueretur. Considera igitur hoc tempore quantum aberrent homines ab huiusmodi scopo, siquidem nil magis obliuioni tradiderunt. Quid igitur ignominiosius esse potest, quam vt ad quod conditi sumus ignorare velimus?

Magna Dei prouidentia. *Homines non sunt creati ad hæc terrena paranda.* *Psal. 8.* *Psal. 88.* *Seneca:* *Aug.*

De prædestinatis quidem dicit Apost. Ephesijs scribens, in quo etiam nos sorte vocati sumus prædestinati secundum propositum eius, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ, vt simus in laudem gloriæ eius. Quasi diceret vt incipiamus iam Deum laudare in terra, qui in cælo id semper præstituri sumus. Qui hoc non præstat, merito timere potest, quod non sit, de numero prædestinatorum, quoniam tam parum ea gustat, quæ in cęlo gustare debet, iuxta illud Psalm. Illuc

Ephe: 1 *Laudem⁹ Deum in hac vita, siquidē in alia id factu ri semper sumus.* *Psal. 121.*

A Illuc enim ascenderunt tribus, tribus Domini testimonium Israel, ad confitendum nomini Domini. Video autem nullam fere aliam posse excusationem dare, quam quod temporalibus negotijs impediatur, quo minus id præstet. Quare his modum abhibere debes! Solicitudo quidem nimia Esau eum pertraxit ad paupertatem, & tot incommoda, atque ad amittendam patris benedictionem. Sunt aliqui qui solum confidunt de suo labore & solicitudine, de quibus ait Deus per Abacuc, immolabit sagenæ suæ, & sacrificabit reti suo, quia in ipsis incrassata

Gen. 24.

Abac. 1.

Confidamus in Deo & nõ in rebus tẽporalibus.

Iob. 40.

B est pars eius, & cibus electus eius. ô miserabilem hominem qui in Deo non confidit, sed in retibus suis, quiq; ea de re gloriari solet: vt fere fit. Admiratione saue dignum est, quod videamus multos ita immersos his curis, & negotijs temporalibus vt merito ipsis quadret, quod de horribili dracone ait Iob. Ecce absorbebit fluuium & non mirabitur, & habet fiduciam quod influat Iordanis in os eius. Sic enim isti nullum regnum intactum relinquunt, nullamq; prouinciam & nationem, vbi non negotientur. Vide igitur quam quiete poterunt negotia salutis suæ tractare, & quã quiete ingrediantur templũ ad orandum.

Cupidi homines toto terrarum orbe negotiantur.

C Magna est multorum solicitudo ne temporalia amittant bona, vnde si aliquod officium vel beneficium est resignandum, vide quam sint in ea re diligentes, ne aliter hæc temporalia bona amitterent, dicuntq: statim hoc oportune faciamus, ne forte cum vellemus non possemus. Hic sane solemus tempus ipsum optime obseruare, & in talibus rebus expendere. Item ne bona amittamus temporalia, vide quam caute negotiemur, & quantis cautelis publica instumenta per tabelliones publicos faciamus. Item in hærede creando quantopere obseruamus stylum. tum etiam in substituendo, si ille moriatur, quotidie in con-

Magna est multorũ solicitudo circa tẽporalia.

D tractibus mortis mentionem facimus, sępeq. eam ad memoriã reducimus dicentes ita esse hæc disponẽda & ordinãda. Nunquã dicimus, sed iam ex hoc peccato emergamus, ne nos inopinata occupet mors: aliena restituamus, quia nulla est secura hora. concubina relinquamus ne morte præoccupemur. Hoc cõquerebatur Isa. dicens, qui vides multa nonne custodies? qui apertas habes aures nonne audis? Quasi dicat, vtinam ita solicitus esses de rebus cælestibus, ac sollicitus es de terrenis. Et alibi idem propheta ait, Quare appenditis argentum, non in panibus, & laborem vestrum non in saturitate? Quasi dicat, quare laborastis propter illud quod vos saluare nõ potest? Quid quęso facerem, si sine labore fieret acquirendo diuitiarum, sicuti de ectatione, & concertatio

Magnam gerimus curam rerum tẽporalium.

Salutẽ animæ negligimus.

Isa. 42.

Isa. 55.

Acquirere diuitias laboriosũ. postquam partę sunt? siquidem modo cum incumbat nobis tantus labor in eis adquirendis, nihilo minus tamen ita ipsis inhiamus, ac si non esset laboriosa acquisitio vel conseruatio. Non quidem absq; causa voluit Deus vt cum angustia & sudore diuitias pararemus: sed vt videntes tot labores & solicitudines, ab *Osea. 2.* earum amore diuelleremur, Vnde per Oseam ait, sepiam viam tuam spinis, Quæ quamuis ita sint, tamen mundani diuitijs inhiant, vt nullos videãtur propter eas sustinere labores: imo nec videntur eos labores cernere. Non sane mysterio vacat quod gẽ*Figura.* tiles & barbari cum essent in Arabia, in Aegypto, & Babylonia, & in alijs peregrinis prouincijs, non intelligerent quot haberẽt peccata & quantum portarent onus, & tamen hoc videret Isaias in Hierusalem positus, sicut in multis capitibus prophetiæ suæ manifestat cum ait: onus Babylonis, onus in Aegypto, onus in A-*Isa. 13. 21 23. &c.* rabia, onus in Damasco: In quo voluit significare quæ quotidie accidere videmus his negotiatoribus, vt scilicet nos cum videamus quotidie ipsos reuoluentes libros rationum suarum, item *In magna quidem angustia viuunt auari quod tamen non agnoscunt.* exigere & subducere rationes, legere litteras & rescribere, item pecunias recipere & congerere, solemus dicere: Deus bone, quo modo potest vir ille ad tantas sufficiens esse negotiationes? Vnde illi vires suppetunt, vt tantum valeat & possit sustinere humeris suis onus, & prouinciam tam duram? Quomodo potest tot tã tosq; sustinere labores & defatigationes? Quę tamen omnia ipse non videt, cum tamen humeris suis sustineat, propterea quod cupiditas ipsa & auaritia eum cæcum reddit.

FERIA III. POST. I. DOMIN. QVADRAG.

CONCIO TERTIA.

H

Templum Dei est anima nostra, non igitur eã inquinemus. CVM *Intrasset Iesus Hierosolymam.* Mat. 21: Vide quam varij sint ingrediendi modi in Hierusalem, & in templum. Ingreditur quidem insidens asinæ, & Iudæos de templo flagello eijcit, & mensas numulariorum euertit atq; columbas. Sic duobus modis solet Deus in animam nostram tanquam in templum venire: vno quidem modo cum maxima suauitate & mansuetudine, cum dicimus: ô Deus meus quis esset tam felix, qui se totum tuo obsequio consecraret! ô si nunquam à tuo complexu & amore diuelleremur, si nunquam te offenderemus, si semper possemus in tua diuina gratia per-

A permanere, & iam in hac vita dulcedinem gloriæ gustare incipe remus! Aliquando vero ita ingreditur quasi furibundus & com minando, cum dicimus, o me miserum, ecquando seruitutem diaboli excutiam, quando omnem prauitatem deponam, quan do satanæ minister esse desinam? Quid si nunc subita morte cor riperet? Tunc igitur Deus totam commouet animæ nostræ ciuitatem.

Diuinas inspirationes recipiamus.

Non est mirum si cum ingrederetur arca domini in templum dagonis, illico idolum confringeretur: siquidem cum Deus animam nostram ingreditur, illico recedunt vitiorum idola. Et ti- B mor Dei nos penetrat, atq; ita toti immutamur, vt qui nos norunt, dicant, quis est hic? Quæ tanta metamorphosis? Hæc plane est mutatio dexteræ excelsi!

Cum De' in animã ingreditur, quanta adportet bona.

Eiecit omnes vendentes: Eijcit istos negotiatores, non quod vendere & emere ex se mala sint, siquidem respub: sine negotiatione huiusmodi non potest sustentari. Veruntamen vsq; adeo homines sese obruerunt huiusmodi negotiationibus, vt quo plura possident, tanto plura aueant & appetant, ita vt cum diuitijs simul etiam crescat earum cupiditas: quod vtiq; adulantibus ca C nibus euenire videmus, vt quo magis eos paueris, tãto plus crescere videatur eorum bulimia.

Psal. 76. Vendere & emere ex se malũ non est. Simile.

Domus mea, domus orationis vocabitur. Si illicitæ sunt huiusmodi negotiationes in templo materiali, annon magis illicitæ erunt in templo viuo animæ nostræ? cur igitur tam soliciti sumus circa mundana? & cur peruersas cogitationes in anima nostra tanquam in porticu demorari sinimus, cum videamus propter has Deum ex sede animæ nostræ discedere & semigrare, tanquam ex templo?

2. Cor. 6.

D

Obstinati in quanta viuant miseria.

CVM Deus in animam ingreditur, & eam pulsat diuinis inspirationibus, magna operatur: at vero interdum sunt aliqui ita obstinati, vt tales impressiones non recipiant: De quibus Apos. ait, cauteriatam habentes cõscientiam. Nam quemadmodum caro ipsa igne cauteriata, dura relinquitur & insensibilis: sic aliqui vitiorum igne ita cauteriatam habent animam, vt nulla exhortatio, vel inspiratio, aliquid ibi operetur. Ad hæc igitur tam dura emollienda corda plurimum prodesset sæpe mente reuoluere inferni lamentabiles pænas, Christi passionem, tum etiam quantum is perdat qui Deum perdit. Annon mirabile est,

1. Tim. 4. Simile. Dura corda quomodo molliẽtur.

quod tam assiduę conciones quas audimus, nihil nos moueant, E
Ionæ.3. præsertim cum paucula Ionæ verba, amplissimam Niniuæ ciui-
tatem tantopere commouerent, vt ex toto corde conuerteren-
tur omnes, & pœnitentiam agerent? nos vero nulla prodigia
Exod. 6. etiã, nec oracula diuina vllo pacto mouent. Querebatur quidem
Moyses, & dicebat corã Deo: ecce filij Israel nõ audiũt me. Quasi
diceret, populus ita diuinitus instructus, & tot prodigijs cõmo-
tus, nõ vult credere quod ei nomine tuo propono, itaq; nec mo
Obstinati uetur, neq; doctrinã meã audire vult. Si barbari essent, non mi-
in quanto rarer, at vero quod familiares tui non cõmoueantur tali doctri-
versentur na tua à me prædicata, id vero me in maximam ducit admiratio
periculo. nem. Nobis quidẽ ista etiã congruũt, & de nobis dici potest, quod
sanctus Moyses conquerebatur dicens: testes inuoco hodie cælũ
& terram, quod proposuerim vobis vitã & bonũ, benedictioné
Deut: 30 & maledictionem: quasi diceret cum vos his nõ cõmoueamini,
cõmouebũtur sane creaturæ insensibiles, etiã saxa ipsa contra
vos testabuntur in iudicio, contra vestram duritiam & rebellio-
Genes.31. nem. Si Iacob & Laban tumulum lapidum erexerunt in testem
pacti, dicendo, tumulus iste erit testis inter me & te hodie, nõ est
Psal. 105 mirum quod ponantur in testes lapides, qui testificentur contra G
duritiem nostrã: tuncq; non audebit mutire peccator cũ se victũ
viderit. Si quidem, vt ait regius vates, iniquitas oppilabit os suũ.

Persistere Quod aliquis consenuerit in peccato, in causa est quod aliquis
in peccato in vitio perseueret, & nõ cõmoueatur, etsi audiat multos clamã
quãtũ no tes prædicatores, & pulsantes inspirationes. Qui peccare inci-
ceat. piunt, etiam exiguis vocibus commouentur. Turdi quidem
Simile. qui dudum in turrim venerunt, statim commouentur, cum cym
bala ipsa personant, & celeriter auolant, at vero qui ibi diutius
persisterunt, nõ auolãt, sed quieti manent: Nos igitur duriores
adamante sumus, quos non cõmouere potestas quid ad deuotio-
nẽ, & lachrymas, & cõpunctionẽ. Si quod natũ est si cõburatur
aquã emittere, si igni nõ admoueatur, nũquã aquã emittet, etsi
Similitu. multis interciatur odoriferis herbis: sic quamuis multa dicas du
Amorem ro viro, nisi concipiat in se ignem amoris diuini, nũquã lachry-
Dei non mas emittet cõpunctionis. Pessimum est sane indiciũ quod ali-
habemus cuius conscientia [illegible] varijs delectationum & vitiorum abun
& ideo in det, & tamen lachrymas aliquas non distillet quæ sunt indices a-
virtute nõ moris, vel timoris Dei. Hoc voluit significare Deus cum dixit in
proficimus Num. decima dies mensis septimi erit vobis sancta, atq; venera-
Num. 26 bilis, offeretisq; hircum pro peccato: quasi [illegible] non esse
diem festum in quo nõ placeant Deo lachrymæ & com-

[illegible]

A punctio, atq; ad Deũ conuersio. Cum videt seruus Dei peccata alicuius & relaxationem, inde occasionẽ sumit ad consideranda aliquaque sibi animum in Deum incitent. Adã quidẽ post quam expulsus est de paradiso, ex loco aliquo contuebatur paradisum vt posset mente recolere peccatum quod com miserat, et pro eo dolere. Vtinã quotidie nos ad Christi pedes abijceremus, & supplicaremus vt in animam nostram ingrederetur, & intima cordis nostri commoueret, quomodo enim tunc tota animæ nostræ respub. commoueretur? At vero ita refrigescimus, vt deuo-
B tio nostra iam penitus extincta videatur. Sunt vero mali ita in vitijs perseuerantes, vt in peccatis iuuẽtutis adhuc persistant, & in ipsis moriantur, atq; ita duret hæc peccati febris in sempiternũ. De quibus dicit Iob, ossa eius refulgebunt vitijs adolescentiæ eius, & cum eo dormiẽt. Caue igitur tibi peccator, & noli imitari duritiam pharaonis, ne deterius tibi aliquid contingat. Vide quoniam horrendum est incidere in manus eius, à quo iã septuagies sanatus es, ne audias, illud Hiere insanabilis facta est plaga tua. Mirum sane est quod qui nauigant, quãtũuis pessimi sint, nihilominus tamen si tẽpestate aliqua percellantur, statim
C ad Deum accurrãt, & conuertantur, ac confiteantur peccata sua nos vero qui quotidianis pęne malorũ vndis atq; procellis iactamur, quos assidue tot clades, tot morbi, tot fames, & atrocissimæ pestes vexant, quos ex altera quidem parte immanissimus Christiani nominis hostis, Turcarum princeps, tot cladibus affligit, ex altera vero parte hæreticorum furor, infinitis prope modum & nouis quotidie erroribus vexat (quorum alter corporibus, alter animis pestem, exitiumq; adfert) neq; hanc tantam Ecclesiæ ruinam, ab irato & infenso domino immitti credimus, vt appareat dominum hoc quoq; tempore pertinaciam
D nostram, illis Isaiæ verbis castigare posse. Super quo percutiam vos vltra, addentes præuaricationem? Nullum est hominum genus quod minus moueatur verbo Dei, nec diuinis inspirationibus, quam qui in sua confidunt iustitia. Quidquid enim audiũt de pęnitentia, non putant ad se pertinere, sunt scilicet ex numero nonaginta nouem iustorum, qui non indigent pænitentia: quibus dici potest quod ait Christus, si in Tyro factæ fuissent virtutes quæ in vobis factæ sunt, pænitentiam vtiq; egissent. Item publicani & meretrices præcedent vos in regno Dei. Et quoniam nullo pacto impij commouentur ad pœnitentiam, potest vtiq; de ipsis dici, quod ait Hier. percussisti eos, & non dolue-

Simile. Gene. 3.

Parũ sumus deuoti.

Obstinatio detestabilis.

Iob. 20.

Exod. 7.

Hebr. 10.

Hier. 30.

Similitu.

Nostra scelera & miserias agnoscamus.

Isa. 1.

Ferus in Ioan. 1.

Luc 15.

Matt. 11

Matt. 21

Hiere. 5.

doluerunt: attriuisti, & renuerunt accipere disciplinam: indurauerunt facies suas supra Petram, & noluerunt reuerti.

Simile. Duri & obstinati in malo, per verba & prædicationes, & inspirationes, non emolliuntur, sicut duri lapides, super quos si cadet aqua, non mollescunt interius. Sic Heli verbo filios corripuit, sed non profuit, vt 1. Re. habetur. Samuel satis dixit populo graues conditiones regis, & voluntatem Dei, sed non potuit immutare animum eorum, nec per verba Ionathæ admonentis, nec per beneficia Dauid cor durum Saulis potuit immutari. Multa verba dixit Abner ad Azael, vt non persequeretur eum, sed ipse non assensit, & occisus crudeliter fuit, vt habetur 2. Re. Nuntij Ezechielis instruebant & prædicabant viris Iuda, sed ipsi obdurati, subsannabant eos. Duri & obstinati quantumcunq; viderint signa & mirabilia fieri, propter hoc non mollificant mētes suas: sic induratum fuit cor Pharaonis, quod ad nulla signa quæ Moyses de mandato Domini faciebat emolliebatur ad credendum Domino, vt in Exo. habetur. Duri & obstinati non solum non acquiescunt, sed etiam si reprehenduntur, peiores fiūt. Nam durior fuit Cain post admonitionem Domini, & fratrem occidit. Obstinati Iudæi Zacharia increpante & commonente, eum crudeliter occiderunt. Idem successit Stephano.

1. Reg. 2. 1. Reg. 8. 1. Reg. 18. 2. Reg. 2. 2. Par. 30. Exod. 5. 6. 7. 8. & 9. Genes. 4. 2. Par. 24. Acto. 7.

Vitas aliorum non inuestigemus.

QVis est hic? Curiosi sunt pleriq; in aliena vita exploranda, & in percunctando de varijs quinam sint, & quomodo viuant: sed longe præstabilius esset si de se ipsis inquirerent quomodo viuant. Hoc insinuauit Eccle. dicens, qui timet dominum, conuertetur ad cor suum. Cum aliquis etsi centum viuat annos, se ipsum nondum plane cognoscat, quorsum percontabitur qui sint alij, cum præsertim in se ipso tanta videat emendanda? Qui locupletem aliquam domum inhabitat, & cibo ac potu abundanté, non curat inde exire. Si quidem habet innumera quibus opus habet intra domum: Qui vero domum habet male ordinatam, & non habentem necessaria, semper foris quæritat aliena. Probus quidem vir intra se habitat, at vero malus, vitam aliorum inuestigat. Non assequentur multi palmam cælestis regni, cum nolint intelligere vbi resistere debeant hosti & tentationibus: si quidem ita præliari volunt, vt detrahant omni hominum statui, clericis, monachis, connubio iunctis, viris, fæminis, episcopis & prælatis, & inquirunt quid faciant, vnde veniant, quomodo viuant

Eccle. 21.

Simile. Alienos exploramus defectus, qui ad proprios cæcutimus. Maledicti sunt multi & detractores omnium.

A viuant,& quomodo ex paupertate,diuites facti fuerint. Alij de mulierum pompis multa dicunt,& quomodo mariti patrimonium exhauriant. Alij de gubernatoribus reipub. loquuntur tã spiritualibus quam temporalibus,per singulos discurrendo,dicendoq; quod aliter ipsi se gererent,si reipub.clauum moderarentur. Vnde fit vt sui semper obliuiscantur,qui ita aliena quæritant,atq; ita à dæmone vincuntur & vinciuntur, cum minus id existimarent,& se alienis negotijs applicarent. Ite sane multi de aliena vita inquirunt, & aliorum facta explorant atq; dicta, vt B inde confusionem maximam & ignominiam reportent, atq; incommodum. Sunt sane instar canis, qui adeo os ipsum dentibus rodit, vt sanguinem ex gingiuis eliciat,& os suũ lædat, Qui enim huiusmodi detrahentes audit & susurrantes, statim dicit videte obsecro quis loquatur, cum potius tacere deberet, si suæ existimationi consultum cuperet: satius igitur esset tacere, & in sinum suum manum immittere, nã illã vtiq; leprosam educeret: aperte enim nouimus qualis sit ipse, & in quanta versetur ignominia. Sunt igitur isti instar gallinæ quæ interdum scarificando, & terram fodiendo, cultellum aliquem inde educit, quo C iuguletur.

Indicant de vita aliena, qui suam obliuiscuntur

Similitu:

Qui de alijs murmurant, etiam ipsi ab alijs taxantur.

Simile.

Sane sicut experientia ipsa rerum magistra,& philosophus ipse nos docet, inter obiectum ipsum & potentiam debet esse distantia requisita & proportionata. Vnde fit vt multi homines qui se prope intuentur, sine vlla distantia, propter sui amorem, quo ducuntur, non posśint se rite contueri, ac diligenter explorare & rimari: aliena vero facta, quæ paulo remotius prospiciunt, accuratius dispicere solent,& de ipsis iudicium & censuram ferre. Quare vt exploratius propria noscãt facta & flagitia, necesse est vt sub aliqua tertia persona, ea conspiciãt & con D tueãtur Hinc factum est vt Nathã, ipsius Dauidis scelus sub aliena persona depinxerit atq; descripserit. Figuram etiam huius rei in eo habemus, quod Moysi virga ipsa à se separata, serpẽs appareret: cum autem eam sibi admoueret, videbatur virga recta: sic vtiq; aliena facta videntur nobis inepta & flagitia; nostra vero, cum ea prope intueamur, recta videntur: & cum nostra negligamus, inde fit vt aliena dirigere & ad normã reducere velimus murmurando atq; dicendo, quis est hic? Videas quidem sæpe in magnis ciuitatibus, ne filij à domo aberrent, solere matres tabellam quandam inscripto nomine parentum & viciniæ, ipsis apponere: sic igitur nos si attente consideremus, intelligemus quotannis nobis à matre Ecclesia in frontibus scribi quod

Aristo. 2. de Ani.

2. Reg. 7.

Exod. 4.

Qui iudicant alienã vitã sæpe falluntur.

Simile.

filij

filij pulueris & luti ſumus, & quod domus noſtra ſit ſepulchrum: ſane qui hoc obliuiſcitur, & aliena facta inquirit & rimatur, nõ poterit non perire.

Mat. 16. Cum Chriſtus à Petro percontatus eſt, quem dicunt homines eſſe filium hominis? nõ de alienis percontabatur, ſed ꝺ ipſo inquirebat, vt intelligamus nos non debere alienam perſcrutari vitam & facta, ſed noſtrum debere inſpicere & cõtẽplari ſinũ.

Pſal. 9. Cæterum cum cognitio ſui ſit adeo difficilis, vt Dauid dicat, delicta quis intelligit? Præbet nobis exemplum per alienas perſonas id inquirendi de vita noſtra, vt ſcilicet à talibus hominibus, F ab omni paſsione remotiſsimis, quales nos ſimus, vere intelligamus. De Philippo quidem Macedoniæ rege legimus, quod inter alios pediſſequos, vnũ haberet qui ipſum ſæpe quotidie hac voce commoneret, Philippe, homo es: qui ſane famulus in præſtantiori officio quam cæteri, ipſi ſeruiebat. Hinc etiam eſt quod Deus ſæpe Prophetas ſuos appellare ſoleret, filios hominis, ne præ tantis vaticinijs & oraculis diuinitus acceptis, aliquando inſoleſcerent & ſuperbirent. Nam certe hoc tempore iam fere leui de cauſa ſolent multi inſoleſcere, atq; vſq; adeo ſibi placere, vt obliuiſcentes propria facta, aliena diligentius per veſtigent G & indagent, dicentes, quis eſt hic?

Exẽplum

Contẽplemur quales ſimus, & nõ inſoleſcemus.

Aliena facile iudicamus. Curioſi multi ſtatim eſſe ſolent in exploranda & rimanda aliena vita, & cenſura facienda de vnoquoq;, etſi leuiſsima admodum huiuſce rei & perexigua indicia habeant cum tamen illud exploratiſsimum ſit, nos facile labi ſolere & errare, multaque iudicia temeraria facere, deprauata, atque corrupta. Sic vagao cubicularius Holophernis, facile iudicauit Holophernem cum Iudith dormire, cum longe aliter eſſet. Hinc ſanctus Iob dicebat, cum pax ſit, ſemper malus ſuſpicatur inſidias. Multi de integritate ſua ſoliciti, & vitia ſua minime conſiderantes, in H aliorum delicta ſeueriſsimi iudices ſunt, qui nunquam non in ore aliorum crimina habent, cum tamen ſeipſos non inſpiciant neque ſua ipſa ſcelera, quæ erunt fortaſſe multo grauiora, videant: Itaque ad aliena delicta lynceos, ad ſua vero contemplanda, talpæ oculos habent. Curioſum enim ait Bernar genus hominum, ad cognoſcendam vitam alienam, deſidioſum vero ad corrigendam ſuam. Qua in re ſenibus quibuſdam ſimiles plerique mihi eſſe videntur, quorum acies oculorum ſic affecta eſt, vt cum res à ſe diſtantes videant, tamen prope poſitas minime vident. In templo quidem erat Phariſæus orans, qui tamen inde quotquot in plateis erant, raptores, iniuſtos, & publicanos

Iudit: 14

Iob. 15.

Simile.

D. Bern.

Simile.

Luc. 18.

blicanos

A blicanos videbat: cum tumorem tamen suum, quem intra se habebat, minime cerneret, trabemque in oculo suo gerens, nec videns, publicani solicitus erat: qui omnium aliorum oblitus, totus in scelerum suorum cogitatione versabatur. Solus vero ille aliena vitia carpenda maxime idoneus est, qui nil habet quod vere reprehendi possit.

Suos defectus obliuiscuntur qui alienos rimantur.

Templum Dei reuerenter tractandum est & frequentandum:

ET intrauit Iesus in templum Dei. O si ingrederemur Dei templũ B vt facere oportet, quanto præstantius negotiaremur, & quanto cumulatiores donis egrederemur. Cur obsecro existimatis nos qui tam sæpe tẽplũ visitamus, tam parum proficere? Sane propter minimam deuotionem quam gerimus, quin potius accedimus superbia inflati, vanitate, & ostẽtatione. Væ illis qui cũ tali accedũt præparatione! væ vobis, ait Deus per Amos prophetam, qui opulenti estis in sion, optimates, capita populorũ, ingrediẽtes pompatice domũ Israel. Quis quæso audeat põpatice ad regẽ intrare, & præsertim si fuerit ei proditor? Quia igitur Deũ offendimus quotidie, accedamus ad eũ tãquã rei & C criminosi, veniã petituri. Sed iã heu, nõ veniũt multi ad tẽplum, nisi vt ad porticũ, ad colloquẽdũ, & negotia tractãdũ, ad contractus multos faciendos: Ita cõuenit hebræorũ cordi, id quod De⁹ dixit eis, comprehendẽs eos pro adoratione vituli, vt dicat textus, quod nullus cultu suo ex more fuerit indutus. Deposuerunt ergo filij Israel ornatũ suũ à monte Oreb. & vos vt delictorum veniã impetretis, acceditis ad festũ diẽ celebrandũ, cũ maximo cultu corporeo & põpa. Sed quid de mulieribus dicã, quarũ vanitas iam tolerari nõ potest, cũ se aliquæ interdũ more meretricio propter tãtã vanitatem ornẽt? Hiccine est aptus modus acce D dẽdi ad tẽplũ, ad placandum Deum, & ad sanctos inuocandos, vt nostrorum delictorum veniam à domino impetrent? Rex quidẽ Niniuitarũ cũ suis potestatibus et si barbaris, intellexerunt, quod ad peccatorum veniam implorandam, & ad Deum placandum, non erat accommodatum vestibus vti sericis & prætiosis, sed potius vestes suas delicatas, in asperitatem & ciliciũ cõmutarũt: tu vero qui te Christianum iactas, audes ante Deum apparere, quem tantopere offendisti, cum tanta pompa & vanitate? Dices tu, ego quidẽ delicate semper nutritus sum, et si cilicio vterer, aut subucula linea non vterer, statim in morbum inciderem, et si aliter victu vterer statim salus mea periclitaretur. O te miserabilem; quomodo igitur si tam delicatus es, sentis te posse

Si templa reuerẽter ingrederemur, prosperiores exiremus.

Amos 6.

Quomodo debeamus tẽplum intrare.

Exod. 33.

Accedere cũ pompa ad tẽplũ, quãtũ noceat.

Ionæ. 3.

Humiliemus nos, si cũ Deo commode tractare res nostras volumus.

posse tormenta inferni tolerare, & voracissimas illas flammas ad quas te deliciæ, istæ tuæ, & viuendi modus præparant? dicito infelix, non times circuire vrbem nocte serena & intempesta, atq; frigus, caloremq; sustinere, propter tuas vanitates, & nequissimas inambulationes, ac prophanas musicæ delectationes, nec times infirmitatem quæ tibi contingere potest, cum tamen sæpe in ludo pernoctes, & in conuiuijs & compotationibus, atq; ad bibendum omnes prouoces, non timẽs quod minatur Chri. per Isa. dicens, væ qui consurgitis mane ad ebrietatem sectandam, & potandum vsq; ad vesperam, vt ideo æstuetis, cythara, & tympanum, & tibia, & vinum in conuiuijs vestris, & opus domini non respicitis: his inquam tam inordinatis compotationibus, morbum non times, & times si moderato vtaris cibo & ad pœnitentiam agendam? Audite ergo tales delicati, quid Deus dicat per prophetam Amos, væ vobis qui dormitis in lectis eburneis, & lasciuitis in stratis vestris, qui comeditis agnum de grege, & vitulos de medio armenti.

Isa. 5.

Amos. 6.

Multi sũt dissoluti in tẽplo.

Sed quid dicemus iam de dissolutionibus, quæ fiunt in templis hoc nostro tempore, adeo vt multi iam illuc tendant vt videant lasciua, & videantur? Quot conniuentes & impudici oculi? iam & multis videtur ad vrbanitatem pertinere, vt in templo se mutuo impudice contueantur, cum tamen & Deus inde offendatur, & proximus scandalizetur. Non abs re sane erat hic vsus in Ecclesia tempore beati Augustini, & Ambrosij, atq; Illephonsi, vt inter viros & fæminas velum quoddam interponeretur: atq; vtinam adhuc hic mos duraret. Sane plurimum refert, occasiones peccandi amputare. Super illum locũ Gene. 23. vbi dicitur quod sepeliuit Abraham Sarram in spelunca duplici, dicunt aliqui expositores quod esset diuisa in duas partes, quarum alia deseruiret viris, & alia fæminis, vt inde intelligamus quod si ita diuidi in morte honestum erat, quanto honestius erit in vita homines ipsos à mulieribus diuidi? Sane Eua mater nostra satis aperte declarauit quantum conducat noxias declinare occasiones, cum dæmoni dixit, sibi præcepisse Deum ne tangerent lignum illud, cum tamen præcepisset ne comederent. Sed tamen ipsa optime intelligebat quod ex contactu poterant ad vetita irrumpere, sicut factum est etiam ex minori, videlicet ex ipso visu. Vnde textus ait, vidit mulier quod pulchrum esset lignum. Item aliud habemus exemplum in Gen. Vbi dicitur, quod videntes filij Dei filias hominum quod essent pulchræ &c. Inde enim secutum est quod ad eas accesserunt, & ipsis abutebantur, ac tandem vniuer-

Occasiones quæ nocere possunt fugiamus.

Genes. 3.

Genes. 3.

Genes. 6.

A sale venit diluuium. Non absq; causa dixit sanctus propheta, auerte oculos meos, ne videant vanitatem. *Psal.* 118.

Porro cum quanta puritate velit Deus vt ad templum suum accedamus, figuratum est in Exo: vbi ita præcepit Deus Moysi dicens: facies labrum æneum ad lauandū: & missa aqua lauabunt Aaron & filij eius manus suas & pedes, cū ingressuri sunt tabernaculum. Per manus operationes, per pedes affectiones intelliguntur. Non licebat nisi paucis & mundis intrare in templū, & tangere vasa eius, vt habetur in Num. Et tamē tibi videtur quod B possis intrare templū, vbi Christus habitat, cū vitijs coinquinatus sis. Cæterum laudabile est templa frequentare reuerenter, vnde Tobias commendatur quod frequenter iuit ad templū Deum oraturus. Eunuchus candacis reginæ Aethiopum cōmendatur, qui de Aethiopia veniebat in Hierusalem ad visitandum templum, & sedens in curru legebat Isayam Prophetam: quod est contra illos qui ad sacra loca euntes & redeuntes, non referunt documenta, sed vana, & interdum lasciua atque prophana. *Exod.* 30. *Num.* 4. 2. *Tim.* 1. *Acto.* 8.

Ecclesia quidem debet esse libera, & gaudere priuilegio libertatis, vt fugientes ad eam saluentur. Rex Demetrius statuit C quod quicunque fugeret ad templum, esset liber vt habetur 1. Mac. sed hodie aliqui iudices sibi videntur aliquod præclarum edere factum, si violent Ecclesiæ immunitatem, & sacerdotes indigne tractent atq; inde eos omnes educant etiam per violentiam: quod sane solet Deus acerbissime punire, sicut puniuit Heliodorum, & eos qui armati ingressi sunt per violentiam in templum, nec reuerentiam sacerdotibus habuerūt. Talis autem fuit punitio, vt cum rex percōtaretur ab Heliodoro, an is esset aptus adhuc semel Hierosolymam mitti, ait: si quem habes hostem, aut regni tui insidiatorem, mitte illuc, & flagellatum eum reperies, si tamen euaserit, eo quod in loco sit vere Dei quædam virtus. Verum quidem est non in omnibus delictis valere huiuscemodi immunitatem: nam & in Exo. dicebatur, si quis per industriam & insidias occiderit proximum suum, ab altari meo euelles eum, vt moriatur. At vero in quibus valet immunitas, eam non seruare, adeo criminosum est, vt qui fecerit & libertatem Ecclesiæ violauerit, sciat se à deo atrocissime puniendū. Si enim Heliodorū ita Deus castigauit, barbarum scilicet hominē & militem, quāto putas atrocius atq; seuerius castigaturum iudicem Christianum, qui huiuscemodi sanctorum templorum immunitatē non obseruauerit, sed potius temerario ausu eam violare & labe factare non dubitauerit?

Ecclesiæ immunitates seruandæ sunt. 1 *Mac.* 4. 2. *Ma.* 3. *Solet Deus punire eos qui violentiā tēplis inferunt.* *Exod.* 21. D

FERIA III. POST I. DOMIN. QVADRAG.

CONCIO QVARTA.

Magna peccati miseria.
Similitu.

C*VM intrasset Iesus Hierosolymam &c. Mat. 21.* Magna quidem esse debet peccati miseria, quandoquidem ita Deus succenset, vt homines flagello de templo expellat: sed quanto maior erit vindicta in futuro seculo? Dic obsecro, si videres matrem vnice amantem filium suum, ita vt nil in hac vita magis amet, quem postea videret in ardenti clibano positum, & ibidé ardere per multos annos, nolletq; ipsum iuuare, imo potius rideret, & ipsum ardentem conspiceret, diceretq;, ibi persolues pessime offensam in me commissam: nonne iudicares fuisse maximam illam offensam? Sane Deus nos plus amat quam omnes matres ament filios suos, & ita credendum est quod cum nos mittit in infernum ad omné æternitatem, magna est ipsius peccati malitia, si quidem Deus pijssimus est & misericordissimus, iuxta illud Isa. indignatio non est mihi, quis dabit spinam & veprem in prælio, gradiar super eam, succendam eam pariter? an potius tenebo fortitudinem meam? Videtur significare quod nesciat indignari, & quod tamen debeat indignari, & quærat quis manibus arma ministret, & flagellum paret vt castiget malos, etsi quodammodo videatur a se alienum.

Quantum indignetur Deus cõtra peruersũ peccatorem.
Isa. 27.

Accurramus in tẽplũ Dei, cũ necessitas occurit

Oratio est maximi momenti.

Intrat Christus in templum, & illud vocat domum orationis, vt intelligamus quod quamuis ipse benenorit necessitates nostras, tamen velit vt nos eius opem imploremus, & nostram necessitatem profiteamur. Hoc quidem apud Hiere. Significauit dicens, clama ad me, & ego exaudiam te: in quo quidem, cum ait, clama, satis aperte declarat se cupere vt nos ipsum oratione pulsemus. Sic Dauid intelligebat, cum diceret: benedictus Deus, qui non amouit orationem meam. Vnde etiam colligas quam sit vtile vt pauperes à nobis eleemosynas petant, & ipsos videamus. Etenim si Deus cui omnia sunt præsentia, vult vt nos necessitates nostras ipsi aperiamus, sane nos vt commoueamur, qui saxei sumus, debemus pauperes oculis nostris videre, vt ita ex obiecti præsentia magis prouocemur. Si enim sufficeret per tertias personas id præstare, neq; ipsos videre aut audire, non dixisset Tobias filio suo, ne auertas faciem tuam ab vllo paupere. Quis quæso dubitat, quod videndo & audiédo necessitates pauperis,

Hier. 33.
Psal. 65.
laudabile est vt pauperum necessitates videamus vt ita magis ad misericordiã prouocemur.
Tob. 4.

aliquis

A aliquis magis ad misericordiã & liberalitatem moueatur? Quãuis omnis locus sit aptus ad orationẽ, sicut Dauid significauit dicens, in omni loco dominatio eius, benedic anima mea domino, & ita videmus quod Moyses audit' fuerit in mõte, Abraham in valle, Ezechiel in ripa, Daniel in lacu, pueri in igne, Ionas in cete, Chananæa in via, Iob in sterquilinio, nihilominus tamẽ cum dicat Damascenus quod oratio est mẽtis eleuatio in Deũ, quod sine difficultate præstari non potest in tumultu & strepitu, accõmodatior videtur locus solitarius & remotior à tumultu: & ita B videmus quod Christus qui à nullo tumultu distrahi poterat, vt nobis exemplo esset, noctu in solitudinem secedebat oraturus, segregans se etiam à sancta societate discipulorum, vt constat ex varijs Euangelij locis. Si enim inurbanum iudicamus, quempiam hominem alloqui sine attẽtione ad ea quæ dicimus, & quę ipse respondet, annon inurbanius erit ita cum Deo agere? cum vero ad id præstandum, tumultus & strepitus nos impediat, apertum sane est, solitarium locum esse orationi aptum. Quod autẽ Christus solitudinẽ deligeret ad orãdum, cõstat ex illo Ioan. sciebat autẽ & Iudas qui tradebat, eũ locũ, quia frequenter Iesus cõ C uenerat illuc cũ discipulis suis. Satis quidẽ poterat sanctus Moyses ante Pharaonẽ & potentatus regni eius, orationẽ habere, & deo supplicare, vt tam molestã auerteret plagã ranarũ, at vero inde concesserunt Moyses & Aaron vt orationi vacarent. Vnde textus ait, egressiq; sunt Moyses & Aaron à Pharaone, & clamauit Moyses ad Dominum. Et quando plagam muscarum auertere debebat, ait, egressus à te orabo Dominum, vt recedat musca à Pharaone. Perseueremus in oratione, & quãuis videatur Deus non audire quæ petimus, & nos negligere, nõ propterea desistamus, expectat enim vt perseueremus, atq; ita subuenit nobis. Si-D cut enim aliquæ matres puerulis se oblectãtes, cũ ipsi aliquid postulãt, fingũt se dormire, & ita mille exquirũt modos pueri vt matrem excitẽt, ipsa vero obseruat omnia & dissimulat, sed iã quãdo videt puerũ in maiori angustia, tunc eum amplectitur, & concedit quæcũq; petit. Sic igitur cũ aliquid à deo postulas, cũ ieiunas, cũ carnẽ maceras, cũ eleemosynam occulte das, omnia vtiq; audit Deus & quamuis tibi nõ respondeat tamẽ gaudet de tua perseuerãtia, dic tu igitur ei cum mansuetudine illa Dauidis verba, exurge, quare obdormis Domine? Et illud Hie. cognouim' Dñe impietates nostras, quia peccauimus tibi, ne des nos in opprobriũ propter nomen tuum neq; facias nobis cõtumeliã. Solij gloriæ tuæ recordare &c. Sunt aliqui qui vix partem vnã horæ

Psal. 102
Exod. 3.
Gene. 18.
Ezech. 1.
Dan. 6.
Ionæ. 2.
Matt. 15.
Damasce.
Iob. 42.
Solitudo apta orationi.
Matt. 26
Luc. 6.
Simile.
Ioan. 18.
Exẽplum
Exod. 18.
Simile.
Accurrit Deus cum sit necessitas.
Psal. 43.
Hiere. 14

quiescunt in oratione, cum tamen dicat Christus quod oportet
Luc. 8. semper orare, & non deficere. Moyses quidem homo erat sicut & nos, & tamen ad legem à deo obtinendam, orauit in monte quadraginta diebus & 40. noctibus. Item ad obtinendam veniã
Deut. 9. pro populo, idem præstitit, vt constat ex Deut. Vbi dicitur, & procidi ante dominum sicut prius 40. diebus & noctibus, panem
Daniel. 10. comedens, & aquam non bibens, propter omnia peccata vestra. Et tu vnico suspirio vis negotiari omnia cum Deo. Daniel quidem de se ait, ego Daniel lugebã trium hebdomadarum diebus. Isti tam illustres viri, tam longa vtuntur apud Deum oratione, vt impetrent quæ petunt, & tu existimas statim vnico verbo, aut
Perseueremus in oratione. pectoris tunsione te consecuturum omnia? Debet fieri oratio cum deuotione & gemitu vt audiatur. Vnde in Canti. dicitur, vox turturis audita est in terra nostra. Non absq; causa dixit Da-
Cant. 2. uid, auribus percipe lachrymas meas, debent quidem suum ser-
Psal. 16. monem habere lachrymæ gratum Deo: & plurimum sane possunt apud Deum. De iusto quidem dicit Eccle. iustus cor suum
Eccle. 39. tradidit ad vigilandum diluculo. Nos vero nequaquam vel vnicam horam sumere volumus ad orationem habendam, & deuotionem in nobis excitandam. Si iustus in his se exercet occupationibus, annon multo magis peccatores se exercere debent, qui magis his indigent? Gaudet sane plurimum Deus in de-
Can. 4. uota oratione & attenta, dicitq; illud Canti. fauus distillans labia tua sponsa.

Viri ignari cum gustum non inueniunt in oratione, eam sta-
Simile. tim relinquũt, sicut simiæ nucem viridem lõge proijciunt, quod corticem amarescere sentiant: at vero qui prudens est, eam frangit, & quem inuenit nucleum edit. Is qui perseuerat in oratione inuenit in ea gustum & suauitatem: sæpe quidem nostrapte
1. Re. 14. culpa non inuenimus gustum in oratione. Cum Saul cum Deo consultaret, & Deus ipsi non respondebat, intelligebat id pro-
Discute diligenter conscientiã ante orationem. uenire ex eo quod aliquis contra Deum peccatum aliquod cõmisisset: vnde legem sanxit, quod qui causa huius rei inuentus esset, moreretur, etsi filius suus esset Ionathas. Sic vtiq; Dei seruus considerare diligenter debet cum Deus sibi non respondet, an aliquod scelus contra Deum commiserit, & ita curet illud puniẽdũ & expiandũ. Cõsideratione sane dignũ est quod cõmẽdãs
Luc. 18. nobis Christus perseuerãtiã in oratione, se cõparet iniquo iudici à quo paupercula vidua propter importunitatẽ iustitiã extor-
Luc. 11. sit, cũ tamen sit ipse summa bonitas & iustitia. Si enim se cõpararet patri, qui cum filius panem petit, nõ porrigit ei lapidẽ, nec serpen-

A serpentem dat loco piscis, non esset mirum. Verũtamẽ intelligamus nil Christũ dicere sine maximo mysterio: dicit igitur quod si malus iudex tãdẽ mouetur ad iustitiã viduæ faciẽdam propter eius importunitatẽ, etsi neq; Deum, neq; homines reueretur, quanto magis Deus iustissimus clamores nostros audiet, si perseuerabimus in oratione? Itẽ si vidua illa spe impetrauit a iudice iniquo, quãto magis vos impetrabitis a me qui sum ipsa iustitia? Quid igitur nõ impetrabis precibus tuis a deo, qui tanta tibi sine precibus concessit? Nec vero debes existimare quod statim
B audiaris, sed perseuera in oratione, & audi quid Eccle. dicat, quid diligit Deũ, exorabit pro peccatis, & continebit se ab illis & in oratione dierum exaudietur: non ait quod statim audietur, sed in oratione dierum.

Confidamus quod Deus nobis subueniet quamuis id differat.

Eccle. 3.

Dices tu, Deum non esse amicum verborum, sed breuis orationis, iuxta illud Matt. orantes autem nolite multũ loqui. Verũ tamen male colligis inde Deũ non gaudere oratione dierũ, nam dũtaxat reprehẽdit verbosam & affectatã orationẽ pharisæorũ: Vnde cũ ait, nolite multũ loqui, addit, sicut hypocritæ faciũt, putant enim quod in multiloquio suo exaudiantur: nolite er-
C go assimilari eis. Non condemnat Christus continuatam orationem, sed vanam & inconsideratã, si quidem sancti & nocte & die orabant. Vnde Dauid dicebat, Miserere mei Domine, quoniã ad te clamaui tota die, lætifica animã serui tui. Frequẽtẽ orationem cõmẽdat Apos. imo & eã cõnumerat inter dona Spiritus sancti, dicens, orationi instantes: vt eã tãquã medicinam cõmunẽ ponat in omnibus necessitatibus & infirmitatibus. Nõ debemus turbari eo quod experiamur nos inter orandũ vacillare, & modo hoc modo illud imaginari, extra orationẽ vero quietos esse: si quidẽ videmus quod auicula libere spatiãs per aerẽ,
D quiete manet in ramo aliquo, quæ tamẽ si intra auiariũ concludatur, inquieta est: sic qui orat tẽtationes patitur, quas nõ sentit si ab orando desistat. Hæ igitur artes & astutiæ sunt diaboli, vt nos a bonis cœptis diuellat. Nam sicut pars altera quæ litigat, impedit quantum potest, ne pars aduersa cum iudice loquatur: sic dæmon plurimum tristatur quod cũ Deo loquamur, & ita nititur nos interturbare. Et sicut blande tractanda est auicula in auiario, vt quiescat, sic qui in oratione ita commouetur blande tractandus est vt quiescat, & ab oratione non desista: sed dicamus ei, hæc omnia in vtilitatem suam redundare, sicque tandem si perseuerabit, inuenturum quietem & dulcedinem.

Matt. 6.

Oratio fiat cum quiete, attentione, & deuotione.

Psal: 85.

Rom. 12.

Similitu:

Dæmõ nitit ur attẽtionẽm nostrã in orãdo inter turbare.

Simile.

Similitu.

Timet dæmon orationes nostras:

Vsura vitium detestabile. E

Hiero. in Matt. EIICIEBAT *omnes vendentes & ementes de templo.* Vtebantur isti vsura quadam palliata, nam pecuniam accommodabant, nec pecuniam ea de causa inlucrum accipiebant, ne ita manifeste appareret omnibus eorum malitia, sed munuscula accipiebant, vt ait Hiero. Vide igitur quo tandem eorum malitia peruenisset. Aliquos inuenias ita cupidos harum rerũ temporalium, qui nunquam cessant, donec vsurarij sint, & detestabilia admittant lucra. *Exẽplum* Quidam vsurarius arcam misit in monasteriũ F aliquod vt ibi custodiretur, quæ erat pecunia referta, ecce autem cum quidam religiosus post matutinas noctu oraret, vidit dæmonẽ arcæ insidentem: interrogauit autem eum religiosus quid ibi faceret? Qui respondit, bona mea custodio. Considera igitur qualis esset anima ipsius vsurarij, cum dæmon ita responderet. *Vsurarij in quanta viuant miseria.* O miserabilem vsurarium, qui cum domi sicco pede maneat, furatur tamen in Germania, in Italia, in Gallia, in Hispania, imo & in India: Quid te misero fiet, cum corpus separabitur ab anima? Non confidas quod filij tui restituent, si quidem nil fortasse magis obliuiscentur. Iustum sane erit Dei iudicium, vt G quoniam tui oblitus es, etiam alij tui obliuiscantur. *Quisq; debet potius in vita quam post mortẽ restituere, quantum potest.* Porro vsurarius vendit tempus, quod Dominus tam diuitibus quã pauperibus voluit esse commune. Merito ergo temporis indigẽtia punitur, vt ait Dauid, viri sanguinum & dolosi, nõ dimidiabũt dies suos: & licet diu viuat, curis tamen seculi in morte occupatus, temporis indigentia punietur, non habens locum pœnitentiæ. *Psal. 54.* De eo Namq; Eccle. ait, in tẽpore redditionis postulabit tẽpus. *Eccle. 29.* Cæterũ cum cõmodare sit pecuniam ad eius commodum dare, vult tamen impius pauperi pecuniam dare, & cõmodum apud se retinere. Præterea vsurarius vult vt ea pariant quæ nunquã peperunt, vt & ea generent quæ nunquã generauerũt: nã vult vt nũmi sui singulis mensibus alios nũmos pariãt, quod quidẽ contra naturã est. H *Conditiones vsurarij.* Si mutuaueris inquit Dominus, pecuniam tuam populo meo pauperi, non vrgebis eum quasi exactor, nec vsuris opprimes: vbi non dicit, populo tuo, sed populo meo, vt scias vsuram non a paupere, sed a deo exigi. *Exod. 22. Vsura quã à paupere exigis à deo exigis.* Considera peruerse, quid Dñs a te petat pro vsu solis, & lunæ: quid etiã pro cæteris bonis quæ tibi donauit, pudebitq; te ab eo vsuram expectare, qui tibi cuncta gratis, & sine vsura largitur. Hoc igitur significare voluit Christus, cum apud Luc. ait, mutuum date, nihil inde sperantes, & erit merces vestra multa, & eritis filij altissimi vide

enim

A enim quod dicat beatus Ambr. Si quis inquit, vsuram accipit, & rapinam facit, vita non viuet. Et Beatus Chryso. in Matt. ait, nil vsuris turpius, nil crudelius: alienis hic negotiatur miserijs, & lucrum suum, alterius detrimentum facit: similis est ei qui aliquem manu suscipiens, eum extollit, vt in naufragium impellat.

Ambro. l. de Bo. mortis, & habetur 14. q. 4. cap. si quis.

Chrysos.

Simile.

Quid enim durius, ait Ambro. quã vt des pecuniam tuam non habenti, & ipsi duplum exigas? Qui simplum non habuit, vnde sucurret quemadmodum duplum soluat? talia sunt vestra diui B tes beneficia, minus datis, & plus exigitis. Talis humanitas, vt spolietis etiam dum subuenitis. Fæcundus etiam vobis pauper ad quæstum est: vsuras soluit, qui victu indiget. An quidquã grauius? Ille medicamentum quærit, vos offertis venenum: panẽ implorat, gladium porrigitis: libertatem obsecrat, seruitutem irrogatis: absolutionem præcatur, & vos laqueo eũ astringitis. Quid vobis iniquius, qui pecuniam datis, & vitam obligatis & patrimoniũ: accipitisq; argentum pro pignore, & ad pusillum debitorem dicitis, qui vobis plus reddit quam accepit? Vos creditores asseritis, qui amplius debetis. C Interdũ quidẽ nimij sumptus, & prophani ornatus, ac mẽsa splẽdida, pertrahũt multos vt huiusmodi vsurarijs subijciãtur, vt citius miser debitor etiã pecuniã quã ad vsuram accepit consumat: dum porro destruitur interius pecunia, vsura ipsa superfluit, tempus minuitur, fænus augetur, paulatim conuiuæ se subtrahunt, sponsores conueniunt, mane fænerator pulsat ad ianuas, queritur dies solutionis transisse præscriptos, iurgijs vigilantem adoritur, in somnis dormientem excitat: non noctes quietæ, non dies suaues, non sol iucundus est. Distrahuntur paulatim deauratæ ac sericæ vestes & veneunt dimidio minoris. Ponit cum lachrymis ornamenta con- D iunx tristior, empta carius, venduntur vilius: nec tamen omnia sufficiunt adhuc ad vsuras ipsas persoluendas, nedum ad summam creditam diluendam. Conijcitur in carcerem debitor ipse, venditis tamen bonis ipsis omnibus: tuncque miser secum tandem reputat, tunc scripturas recordatur, tunc dicit: nonne scriptum est, bibe aquam de tuis vasis, & de tuorum fontibus puteorum? Quid mihi cum puteo fæneratoris, vbi vniuersa aqua includitur, & nunquam satiatur? Suauiora erant olera cum securitate, quam alieno ære epulæ pastæ cum solicitudine. Sera hæc consideratio: tunc decuit metuisse tuis, cum acciperes aliena.

Amb. epi. 70. li. 9. tom. 3.

Amb. lib. de Tho. c. 3. & 4.

Vsurarij crudeles.

Amb. vbi sup. ca. 5.

Nimij sũptus interdũ pertrahunt multos in manus vsurariorum.

Sæpe quæ caro multi emerũt ad vsuras soluendas vili vendunt.

Prouer. 5.

Vsurarij opprimũt pauperes.

Cum

Ambro: vbi supra ca. 7. Cum miser debitor, ait Ambro. videt tempus accessisse dissoluendi vsuras, quibus se obstrinxit, iam malũ suum agnoscit, die ac nocte vsuram cogitat: quidquid occurrerit, fæneratorem putat: quidquid crepuerit vocem sibi videtur fæneratoris audire occurrentis, alter prædam requirit, alter vero quasi fera prædonem declinat Ille quasi leo quærit quidem quem deuoret, *Simile.* iste quasi bos iuuenculus, prædonis impetum reformidat. Ille *Similitu.* quasi accipiter vnguibus olorem quærit inuadere, iste quasi anser aut fulica mauult se vel in prærupta deijcere, vel in profunda demergere, quam istum humani corporis accipitrem sustinere. *Pauper quantũ timeat vsurarium.* Quid fugis hominem, quem poteras non timere? Quæris quid mentiaris, vt fæneratorem differas, & cum impetraueris dilationem gaudes: fænore tuo simulat se fænerator grauari, sed *Simile.* libenter impertit quasi venator, quam prædam cinxerit, securus est prędæ. Tu oscularis caput, amplecteris genua, & quasi ceruus sagitta toxicata ictus paululum procedens, tan- *Similitu.* dem victus veneno procumbis, aut quasi piscis qui fuscina fuerit infixus, quocumque fugeris, vulnus fers. Et vere piscis ille in esca mortem deuorat, ille hamum glutit dum cibum *In quãtã miseriam redigant vsurarij ipsos pauperes.* quærit: Sed tamen hamum non videt, quem tegit præda. tu hamum cernis, & glutis. Mox & omnia bona venduntur, iam non instrumenta, sed vincula, cum conijceris in carcerem. Tamen adhuc quærendi fide iussores, tribuuntur induciæ, non vt prædam libertatis inuenias, sed seruitutem adiungat, & quærat qui se societ ærumnoso. Ad quid iuuare potest alienæ calamitatis accessio? Iam et amici fugiunt, & conuiuæ non recognoscunt: *Amici mẽsæ recedũt in paupertate.*

E F G

Auaritia detestabile malum. H

MAGNA quidem erat horum hominum auaritia sicut satis aperte suis negotiationibus declarabant. Hoc declarauit Luc. cum ait, audiebant autem omnia hæc Pharisæi qui erant auari, & deridebant illum. Quid aliud de hoc vitio inquirimus, quam quod ait Apos. radix omnium malorum est cupiditas? Quemadmodum terra quæ aurum producit, sterilis est ad alia producenda: sic vtique qui auaritia & cupiditate ducitur, sterilis est ad virtutem producendam: Quemadmodum idola ipsa adeo grauia erant & ponderosa, vt vix a bellua gestari possent, homines tamen cum maximo labore, & sine

Luc. 16. *1. Timo. 6* *Simile.* *Simile.*

A sine vlla vtilitate, ea gestabant humeris, iuxta illud Isa. facta sunt simulachra eorum bestijs & iumentis &c. Sic auari cum ingenti labore humeris gestāt diuitias, detestantur dęmonem, & vtrinq; ipsum execrantur auari, & tamen ipsi seruiunt: Sed sciant cor hominis non posse duobus seruire dominis, iuxta illud Isa. coangustatum est enim stratum, ita vt alter decidat, & pallium breue, vtrunq. operire non potest. Et Apost. ait, Quæ participatio iustitiæ cum iniquitate? sane non possunt in eodem simul loco manere, dagon & arca. Porro diuitiæ amaritudinem multam generant in animo auari ipsas possidētis. Quid etiam in alia vita ipsum consequatur, ait Dauid, scribens Psal. 48. diues cum interierit, non sumet omnia: non ait, nil sumet, siquidem partē aufert, & partem dimittit: diuitias relinquit, & peccata secum aufert. Sunt sane isti instar nauis ex India aduentantis, siquidem cum pompa aduenit, vexillis ornata, & velis auro decoratis, & argento: cum autem accessit ad portum, exhauritur bonis omnibus, & rebus pretiosis, atq; auro & argento, nilq; sibi remanet præter fœtorem: sic accidit auaro diuiti cum peruenit ad mortis portum ipsius. Hic poteris etiam adferre & explicare quod fecit Diony. Tyrannus, cum Diomede: siquidem eo quod ipsum felicem vocaret, iussit ipsi parari splendidam mensam, imminente tamen nudo ense ipsius capiti, de tenuissimo filo pendente.

Isa. 28. *Isa. 46.* *2. Cor. 6.* *1. Reg. 5.* *Psal. 48.* *Simile.* *Diuites auari quales futuri sint in morte.*

B C

Auari tanta cum reuerentia diuitias tractant, vt vix eas tangere audeant. Vnde earum acquisitioni ita intendunt, vt quęcunq; mala audeant patrare, tum etiam ita eas seruant & custodiunt, vt se ea causa ad abiectissima queq; demittant. Talis erat ille de quo mentionem facit Maximus, dicens, quod cum philosophus quidam videret famulos pretiose ornatos & auro decoratos, cuiusdam auari diuitis, ait, vt quid non pudet eum tot tamq; pretiosa habere, qui seipsum non habet? ô quanta est nostris temporibus solicitudo quam homines habent de his temporalibus bonis! an non miraremini, quod pater filium venderet barbaris hominibus ad equum sustentandum? Multo igitur magis mirandum est quod auarus animam vendat, pro corpore locupletando. Stultum sane esset vt tauri vmbram fugeres, in eius cornibus sedere: sic ergo auarus stulte facit, qui vt paupertatem fugiat, in infernum se coniicit: & vt labores declinet, se sempiternis addicit tormentis. Et certe natura paucis contenta est, nec opus est tanta solicitudine. In Leui. quidem iubebat Deus, vt quo die sacrificium offerebatur, eodem omnia deuorarentur, neq; in crastinum quidquam seruaretur. Idem iubebatur de manna vt habetur

Auari diuitias adorant. *Maxim.* *Exemplū* D *Simile.* *Simile.* *Leui. 7.*

Exo.16. betur in Exo. Item in lege gratiæ dicimus vt habetur apud Mat.
Mat.6. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Si cani exiguum E
Simile. panis frustrum proijcis, illud statim deuorat, & rursus dominum respicit: at vero si panem integrum dederis, recedit cum ipso nec
Luc.15. tam cito reuertitur. Sic fecit filius prodigus, vt scribit Luc. Vnde colligas quam fatuum sit multos congerere rerum temporalium cumulos, ita vt propterea distrahamur à Dei colloquio &
Diuitiæ periculosæ. assidua familiaritate, non implorando quotidie eius gratiam & fauorem, quo tantopere indigemus.

Similitudo. Non temere sane auaritia comparatur hydropisi, propter curandi difficultatem, & quia quanto plus habet auarus, tãto plus F
Arist.3. Ethic. appetit, sicut hydropicus quanto plus bibit, tanto magis sitit: Vnde philosophus ait, quod appetitus diuitiarum appetit in in-
Simile. finitum. Sustentantur auari sicut quidam morti iam vicini, iure auro condito, quod si deficeret, statim perirent: sic etiam auari solo contactu auri, & reuolutione, ac contrectatione sustentantur.
Auari tũc sibi videntur viuere cum aurũ accumulant. Ignominia certe maxima est auari, quod adeo eius sitis crescat, vt neq; in vrbe, neque in agro quenquam viuere sinant, sed omnia velint deglutire, non timentes comminationem illam diuinam apud Isaiam, Væ qui coniungitis domum ad domum,
Isa.5. & agrum agro copulatis.
Gen.1. Præcepit Deus vt habetur in Genesi, G quod cum terra aquis inundaretur, separarentur aquæ vt possent homines commode viuere: auarus tamen vult suo immoderato appetitu iterum operire terram, vt non sit qui eam inhabitet præter se solum, nec inueniant vicini vbi possint iam habitare.
Auarus nunquam satiatur. Dimittunt aquæ proprium locum, vt homines possint viuere, & tu vis aliena occupare loca, & omnia conuasare? Non præcepit Dominus vt relinquas quæ tibi propria sunt sicut fecit aquis, sed ne aliena vsurpes: tu tamen id non vis præstare,
Quã stulti sint auari. quod stulti sane hominis est, & qui nõ videatur intelligere aliam H esse manentem ciuitatem, & patriam, præter hanc.

Ezec.22. Valde detestatur Deus cupiditatem & auaritiam. Vnde apud Ezechi. ait, ecce complosi manus meas super auaritiam quam fecisti. Quasi dicat, ego te contracta in pugnum manu feriam, quoniam noluisti manum tuam per eleemosinam extendere
Ouidius. ad pauperem. Ouidius refert quod sit flumen quoddam eius naturæ, vt omnia quæ in ipsum decidunt, in lapides conuertantur.
Auari lapidea habent corda. Quod etsi fabulosum videatur, aliquid tamen nobis vtile declarat: significat enim quod qui auarus est, cor suum in lapidem conuertit, & aquæ illius proprietatem adquirit, siquidem quidquid audit concionum, quidquid hortationum, quid-

quid

A quid sanctarum inspirationum, quidquid clamorum pauperum, & miserabilium personarum, quidquid lachrymarum incarceratorum, & suspiriorum infirmorum, omnia in lapides conuertit: Est auaritia infirmitas quedam prope incurabilis; luxuria enim senecta frænatur, ludus paupertate, vindicta extenuatione virium, sed auaritia in senectute iuuenescit. Sic rex Saul in senectute cupiditate flagrabat, & ideo regnum ac vitam amisit, simul cum anima sicut constat ex. 1. Reg. An non multos videmus quotidie, qui cum in iuuentute liberales essent, postea B in senectute auari facti sunt & diuitiarum cupidissimo & ex prodigis sæpe veniunt tanquam ex altero extremo, in alterum extremum, videlicet auaritiam. Hoc vitium non sanatur diuitiarum aut opum abundantia, imo magis crescit & augetur, sicut crescit ignis, si ligna admoueris, vel oleum. Est instar inferni, de quo Isa. Dilatauit infernus animam suam, & aperuit os suum absq; vllo termino. Sola igitur illa consideratione videtur curari, quæ habetur apud Lucam, cum dictum est diuiti illi, Stulte hac nocte repetent animam tuam à te, quæ autem parasti, cuius erunt? Præcipiebatur quidem in Deuter. vt reges taxatas haberent C impensas domus suæ, vnde dicitur, cum fuerit rex constitutus, non multiplicabit sibi equos, neque habebit argenti & auri immensa pondera. Si igitur regibus, qui tam multa habent in quibus possint thesauros suos expēdere, sic facultates limitantur, quanto iustius est vt illis limitētur, qui tātis diuitijs inhiant, & fortasse illi nec filium, nec filiam, aut alios parentes habent quibus possint sua bona & diuitias relinquere, quin potius cum multorum detrimento, multa vndique bona congerunt & accumulant.

Auaritia insatiabilis videtur plaga.

1. Reg. 15.

Senes multi auaritiæ student.

Isa. 5.

Luc. 12.

Deut. 17.

Moderatio adhibēda est in impensis.

D FERIA IIII. POST I. DOMIN. QVADRAG.

CONCIO PRIMA.

ACcesserunt ad Iesum Scribæ & Pharisæi dicentes. Magister, volumus à te signū videre. Mat. 12. Mar. 3. Luc. 8. & 11. In præcedēti clausula huius Euāg ait Mat. Tūc responderunt ei quidā de scribis & pharisæis: admirādus Euāgelista dicit, tūc, quasi dicat, mirabile visu, audituq;, cū obedire illis oporteret propter signa præcedentia, tunc signa petunt, non pænitētes, sed tentātes. Ioan. 6. dicitur, Quod ergo signū tu facis, vt videamus, & credamus tibi? quid operaris? testimoniū habebat Moyses

Clau. gui: in Mat.

Ioan. 6.

Exod.19. Moyses quod à Deo esset missus, ex tonitruis, igne, fumo, vocibus & buccina cælesti, in monte Sinai: tu aliquid tale exhibe vt credamus tibi, quæ hactenus fecisti, solum terrena sunt, & curandis corporibus accommodata. E

Mat. 12. Dixit Dominus Mat. 12. Omne peccatum remittetur, spiritus autem blasphemiæ non remittetur: quod audientes quidam Iudæi, ait Chry: non quidem timentes, sed timere se fingentes, neq; veritatem de Christo quærentes, sed malitiam suam sub colore ignorantiæ abscondere cupientes, interrogauerunt eum Magister, volumus à te signum videre, ideo blasphemamus, quia te filium Dei ignoramus, ideo opera tua diabolo applicamus, quia spiritum sanctum in te esse nescimus: si ergo tu es filius Dei ostēde nobis signum, & adorabimus te, etiam non blasphemabimus: Vt autem scias quod volumus à te discere veritatem, ecce etiam magistrum appellauimus. Cum multa signa vidissent, tanquam si nullum vidissent, ita signum petebant. Vere enim nullum viderunt, quia corporali aspectu viderunt, non spirituali affectu. Similis est natura infidelitatis terræ arenosæ, quæ quamuis pluuiam susceperit, tamen quia nullos in se tenet humores, semper adhuc aret. Talis est conditio febrium, quamtumuis biberint febricitantes, calore totum consumente quod biberint, semper adhuc sitiunt: sic & maligni homines quidquid boni viderint aut audierint: ecce si quis exponat tibi res quas non libenter audis, si tota die audieris, nil eorum retines quæ audisti: aut ambulans in via, si mens tua aliquo cogitatu fuerit occupata, quamuis omnes videas transeuntes, tamen neminem vides, sic & Iudæi frequenter signa videntes; ipsi quidem adhuc signum petebant, quia hoc videbant quod videre nolebant. Nam sicut semper discere, signum est nil posse proficere: sic signum semper petere, testimonium est nunquam velle credere. F G H

D. Chry. in non abs. to. 30. to. 2.

Mali semper cauillantur.

Simile.

Similitudo.

Simile.

Similitudo.

Beda li. 4 in Lu. 11. In morem Eliæ, ait Beda, ignem de sublimi venire cupiebant, vel in similitudinem Samuelis tempore æstiuo mugire tonitrua, coruscare fulgura, imbres ruere: quasi non possint illa etiam calumniari, & dicere ex occultis & varijs aeris passionibus accidisse? Nam qui calumniaris ea quę oculis vides, manu tenes, vtilitate sentis: quid feceris de his quæ de cælo venerint? vtiq; respondebis & Magos in Aegypto multa signa fecisse.

4. Reg. 1. 1. Re. 12. Exod. 7.

D. Tho. in Mat. Postquam multa miracula viderant, ait D. Thom. Magister dicunt tentando: his congruit illud Eccle. cum dormiente loquitur qui narrat stulto sapientiam. Magistrum vocant vt possint illum inescare, & in sermone capere. Bene de talibus ait Dauid, Loquuntur

Eccle. 22. Psal. 27.

A quuntur pacem in ore suo, mala autem in cordibus eorum. His poterat Christus respondere quod respondit Nicodemo, vt habetur apud Ioan. si terrena dixi vobis, & non creditis, quomodo si dixero vobis cælestia credetis?

Volumus. O si nunquam hæc vox, volumus, à nobis prodiret! ô si nunquam volũtas nostra esset! ô si solum vellemus quod Deus uellet! Hæc nostra voluntas est quæ nos in infernum præcipitat: qui enim non se abnegarit, non ibit in cælum. Quis ferat seruum coram domino dicere, volo? Si igitur nos serui sumus, & serui B inutiles: si pretio empti, absit vt quiuis sibi velit, quiuis sibi viuat sed ei qui pro nobis mortuus est. Quanta est superbia scribarum & pharisæorum, ait Eusebius, tanta est stultitia & infidelitas eorum: non rogant, non postulant, sed inflato stomacho & erecta ceruice dicunt, volumus. *Pala. in Mat: Simile: Luc. 9. Euse. fer. 4. domin. 1. Quadr.*

Quomodo nec vestis vna varijs corporibus aptari potest, ita nec idem opus quamlibet rectum sit, ab omnibus ex æquo probari solet. Nec enim minor animorum quam corporum varietas est, quæ natura ita distinxit, vt vix duo corpora, vel duos hominum vultus inter se omnino similes, in tanta hominum multitu- C dine reperire liceat. Si ergo tanta iudiciorum & ingeniorum varietas est, quis ea quæ facit, quamuis rectissima faciat, ab omnibus probari posse præsumit, cum is præsertim qui est summa & vera sapientia patris, hoc assequutus minime videretur? *Simile. Iudicant homines inæqualiter de eodẽ opere.*

Volumus à te signum videre. Quid tu expectas scelefte vt conuertaris ad Dominum? Num expectas vt infelicem aliquem incurras casum vt filij Heli? qui nolentes emendari hortationibus patris, crudelissime occubuerunt. Sed quid expectas? Num vt tanquam miserabilis ille Saul contentus non fuit humanitate illa ipsius Dauid, quousq; tandem infelicissime occubuit, regno amisso, & honore ipso, atq; præterea multorum vitę & animę iactu- D ra, cuius quidem ossibus, armis & insignibus ad eius ignominiam, philisthæi muros suos decorabant, & templa suorum idolorum. Quod tandem signum expectas? num vt pereas, vt Nabal ille qui noluit vnquam inflecti & acquiescere sermonibus humanissimis ipsius Dauid, nec quãuis moneretur à pastoribus, quod perhumane tractaretur à Dauide & eius militibus in desertis locis? Quid inquam expectas, nisi repentinam quandam mortem, & misere collocari in inferno? Dic quæso quid tandem expectas, assecla & imitator Pharaonis quem tot signa non mouerunt, tãtaq; Dei liberalitas & expectatio ad pœnitentiam? num præstolaris, vt iram effundat in tę Deus, & sine indulgẽtia vlla te sub- *A ter. 1. Reg. 2. 1. Re. 19. Obstinati infelices habent exitus. 1. Reg. 25. Exod. 7.*

mer-

mergat in mari peccatorum tuorum, descendasq; ad supplicia E
Gen. 4. illa sempiterna? & quid præstolaris? num ipsum Cain imitari vis,
Obstinati quo redigantur. qui signa & hortationes Dei vilipendebat, & deridebat, & cum tanta ignominia occubuit tãquam fera quędã bestia? hoc solum signum credo expectabat, vt in infernum ipsum descenderet, vbi supplicijs afficiendus erat sempiternis. Num tandem expectas vt imiteris istos scribas & pharisęos, quibus Deus tot signa dederat, & quos patiẽter expectauerat diu multũq;, & ita contempserunt, vt etiam in ipsum Christum manus iniecerint sacrilegas?
Mat. 26.
Vnde deinceps in tantas calamitates inciderunt, & præsertim in F mentis cæcitatem maximam, vt ita tandem in infernum descendant cęci, siquidem non solum tam sępe signa à Christo petebãt
Mat, 27. in vita, sed etiam in morte, cum in cruce pendenti dicerent, vt de cruce descenderet, & crederent in eum.

Chry. in Mat. ho. 44. to. 2. *Generatio mala & adultera.* Cum illi aspere atq; contumeliose interrogarent, mansuete & leniter, ait Chrysost. respondet: Cum vero assentantur, tunc nõ mediocri vtitur acrimonia, omissa perturbatione superiorem ostendens. Sicut enim tunc nulla ira concitatur, eodem nunc modo adulationibus non illinitur. Vocat autem eos generationem adulteram, vt tolleret ab eis superbiam,
Abul. in Mat. q. 31. quia de progenie sua gloriabantur, ait Abulen. Vel dicit vt ait G Chry. in ea significatione qua loquitur Isa. Quomodo facta est
Chry. in non abso. ho. 30. meretrix ciuitas fidelis? Anima quidem hominis est sponsa Christi, quæ autem infidelis est, meretrix est. In Osea dicitur, sponsabo te in fidem. sicut vxor meretrix virum suum se fingit amare, vere autem amat adulterum, sic impij exterius videntur pręseferre
Isa. 1.
Osee. 2. opera Christiani, at verę interius sunt instar dęmonis.
Simile.

Beneficiũ singulare Passionis Christi. *Signum non dabitur ei.* Passio quidem Christi est sufficiens signum condemnationis malorum, quoniam noluerunt ea bene vti. Quod quæso maius beneficium poterat hominibus impartiri H diuinitus, præsertim cum nulla alia esset conuenientior medecina infirmitati nostræ sanandæ? Si aliquam haberes grauissimam corporis infirmitatem, & in vniuerso mundo vnus tantum esset medicus qui eius curationem nosset, isque tua causa ab extrema vsque veniret India, & tibi medicinam præscriberet, tu vero eam accipere nolles, an non dignissima dignus esses reprehensione? Sic igitur signum est condemnationis tuæ, quod cum venerit magnus de cęlo medicus, & tibi medelam sacramentorum ordinauerit, tu nolis eam recipere.

Nisi signum Ionæ prophetæ. Adhuc celeberrime per scripturas sanctas etiam in prophetæ Ionæ laboribus & ærumnis, Christi passio

A passio & resurrectio præsignatur, ait Hiero. Ionas iram Domini prædicaturus, ad magnam Niniuitarum destinatur vrbem, dicturus: adhuc quadraginta dies & Niniue subuertetur. Et Christus ad huius mundi mittitur ciuitatem, vt diem salutis, & præfinitum iudicij tempus enunciet. Ionas nauem expetit, & Christus Ecclesiam, Ionas fluctibus agitatur, Christus mundi turbinibus exercetur: nisi Ionas perditum detur, nauis periculum non sedatur: sic non liberatur Ecclesia, nisi Christi morte saluetur. Nautæ dimissuri Ionam, tamen verentur, & dicunt; Domine ne des B super nos sanguinem innocentem: nonne vobis videtur nautarum imprecatio, Pilati esse confessio? Qui tradit Iesum Christum, & tamen lauat manus suas, & dicit, Mundus ego sum à sanguine iusti huius.

D. Hier. ser. de resu. domini to. 4. *Ionæ: 3.* *Ionas figura Christi.* *Ionæ: 1.* *Mat. 27.*

Tribus diebus & tribus noctibus. Sextæ feriæ diei partem, qua sepultus est, cum præterita nocte & die accipias, hoc est, pro toto die; Sabbathi noctem & diem, & noctem dominicæ cum eadem die illucescente, accipiendo partem pro toto, ita habes triduum & tres noctes, ait Augustin. Vide Diuus Thomas a. t, sicut Augustin. dicit, quidam modum locutionis scripturæ sanctę nescien C tes, noctem voluerunt connumerare tres illas horas à sexta vsque ad nonam, quibus sol obscuratus est, & diem tres horas alias, quibus iterum est redditus terris, id est à nona vsq; ad occasum. Sed intelligendum est quod est mos scripturæ vti parte pro toto, & sic primus dies computatur ab extrema parte sui, qua Christus in sexta feria est mortuus & sepultus. Secundus autem dies est integer, nox autem sequens cum die illucescente, pertinet ad tertium diem.

Aug. lib. 1. q. Euãge. c. 6. to. 4. & li. 4. de Tri. c. 6. to. 3. *D. Tho. 3. p. q. 51. a. 4. ad. 1.*

Viri Niniuitæ. Iuxta Glo hic est horum verborum sensus Ionas paucis diebus & sine signis prædicauit genti incredulæ, & pro- D fecit, ego autẽ longo tempore, & populo Dei, & compluribus signis in vanũ prædico. Ego quidem arbitror, ait alius autor Ionã euomitum, suam Niniuitis prædicasse deiectionem in mare, & vomitionem à ceto, quam forte testabatur eorum assertione qui hominẽ in mare iactauerant, idq; forsan Niniuẽ adeo cõmouit. Ponderat autẽ plurimum Chry. hanc cõuersionem, dicens, Barbari auditis tantum vnius hominis in naufragio seruati verbis, quę eos in magnã desperationẽ adferẽdo: cõsilijinopes facere poterant ita vt etiam contẽnerẽt quæ dicebãtur, nõ solũ nõ despexerũt prophetæ verba, sed talẽ fecere pænitẽtiã vt & sentẽtiã domini reuocarẽt: nos vero ita diuinitus instructi ab illis superamur? Vide quantum intersit inter prædicatores, & intellige quam culpa-

Glo. ordi. in Mat. *Pala. in Mat.* *Chry. in Gen. ho. 3. to. 1.* *Pænitentiam non differam.*

culpabiles simus, ita nobis dici possit, viri Niniuitæ &c: Siqui- E
dem Niniuitæ gẽtes erãt extra æconomiam Dei, & Ionas igno
tus ad eos venit, Ionas nullum edidit miraculum, Ionas neminé
beneficijs sibi conciliauit, Ionas nil magni promittebat, Ionas
tantum comminabatur exitium, Ionas solum triduo prędica-
uit. Nos vero diuinis legibus instructi sumus, Christus oraculis
prophetarum promissus, Christus miraculis & doctrina clarus,
Christus multos gratuitis beneficijs adiuuit: Nobis igitur consu
lamus, cum præsertim magis quam Niniuitę ad perfectionem
tendere teneamur. Vnde Chrysost. ait, videbantur vtiq; Niniuitæ
minus aliquid habere, vnde sibi persuaderẽt Dei misericordiam,
imo videbantur potius aliter debere intelligere, iuxta ipsum Io-
nam, cum non dixerit, nisi feceritis pænitentiam, plectemini, sed
tantum dixit, adhuc quadraginta dies, & Niniue subuertetur:
Quare barbari homines hoc penetrarunt, & sibi persuaserunt,
nempe sibi agendam esse pænitentiam, quamuis certi non essent
de remedio: an non magis nobis debemus persuadere pæniten-
tiam, qui tam multis monemur ideo peccata fore nobis con-
donanda?

Clau. gui. in Mat: Obligamur sane vt ad perfectionem tẽdamus:

Chry. epi. 5. ad Theodorũ to. 5: Ionæ. 3

Pænitẽtiã agamus & Deo placebim⁹

Viri Niniuitæ. Viros appellat, quia viriliter pænitentiam ege- G
runt: an non præclarus ille vir est, qui se à peccatorum carcere
eripere nouit? Illos captiuos Christianos iudicamus viriles &
animosos, qui cum in trireme aliqua Turcica remigent, omnia
dirumpunt vincula, atq; seruitutis iugum à se excutientes, liber-
tatem proclamant, Sic igitur viri merito sunt censendi, qui pec-
cata sua deserentes, omnẽ dæmonis seruitutẽ à se depellunt. Pro.
6. Melior est qui dominatur animo suo, expugnatore vrbium.

Peccatum deserere virile factum est. Simile. Pro. 16.

Viri Niniuitæ. Viros vocat propter heroicum opus quod prę-
stiterunt. ò quam fragiles & eneruati sumus nos, qui semper à
peccatis nos superari sinimus! H

Regina Austri surget in iudicio. Idest regina Sabba, de qua habetur
3. Reg. 10. & dicitur hic regina austri, quia regnum eius est in Au
strali parte respectu Hierusalem. Hæc cum esset gentilis, & mu-
lier, ait Chry. tanram longitudinem itineris conficere propter
infirmitatem sexus non est impedita. Concupiscentia enim sa-
pientiæ, & virtutis desiderium, infirmitati dabat virtutem. Hæc
venit ad hominem vt instruatur, & nos à Deo fugimus: hanc
mouebat tantum Salomonis fama, & nos non commouet fidei
lux, quæ nos docet diuinam Christi sapientiam, cum tot illustri-
bus miraculis. Illa munera multa obtulit, vt audiret Salomoné,
nos vero innumeris Christi promissis non mouemur, nec pol-
licita-

Lyra in Mat: Chry. in non absr: ho. 30. to. 2:

Regina Sabba quãtum nos superet. 3. Re. 10.

A licitatione regni ęterni. Quid esset illa factura, si audiret mortuos resurgere, cæcosq; videre? Non dixit illa, cui commendabo gubernationem regalium necessitatum, ne forte dum vado & redeo, tanto spacio, aliqua contra imperium meum aduersa nascantur? Quid igitur dicent Christiani, quando in iudicio recognoscent se non paruisse illi præcepto, agite pęnitentiam, appropinquauit enim regnum cælorum? Regina Austri surget in iudicio cum Christianis istis, & condemnabit eos, quia ab vltimis fere partibus venit audire sapientiam Salomonis, & isti de domi-
B bus suis, vel plateis, in quibus sedent nil agentes, nolunt venire, & audire sapientiam Christi in scripturis? Et quid dico, de domibus suis nolunt venire? Multi & de Ecclesia ipsa in qua Christus loquitur, exeunt, & solum relinquunt dicentem. Vnde, hæc ponderando ait alius doctor, signo Ionæ adiungit dominus aduentum reginę Sabba, vt si virile Niniuitarum opus nos ad virtutem non stimulat, stimulet reginæ facinus. Fęmina erat illa, & regina, atq; ideo diues & delicata.

Ne quæramus excusationes. vt fugiamus à Dei obsequio. Mat. 3. Verbu Dei attente audiamus. Pala. in Mat.

Quærens requiem, & non inuenit. Quia in bonis requiem habere nō potest, ad malos redit. Tentare namq; bonos diabolus potest, ait
C Euseb: requiem autē habere in eis non potest: quoniam nunc eorum occupationibus, nūc eorū fletibus, nunc eleemosynis, alijsq; similibus, solicitatur, mouetur, & pellitur. *Reuertar in domū meā.* Id est, reuertar ad illius conscientiam, vnde in baptismo eiectus fueram, & pristinam possessionem consueto dominio mihi subijciam, vt ait Glo. Mentiris superbe, ait quidam doctor, non est domus illa tua, Dei est, emit eam ille sanguine suo. Cur ergo mentiris dicens esse tuam? At nonnihil est cur domum suam dicit: habet enim in ea fomitem sibi fauentem, habet legem carnis repugnantem legi mentis, & captiuatem in lege peccati, si hostis noster in nobis habet, qui arcem ei se daturos quasi promittunt,
D quid miraris si domūdicat suam? Adde paucos esse à quibus exierit diabolus, quin aliquid scilicet vitij prioris & propēsionis iniquæ reliquerit. Hac ratione domum sibi audet vindicare, quam suo insigniuit charactere.

Euse. ser. 4. post. 1. dom. Qua. Glo. ordi. in Lu. 11. Pau. de pala. in Matthæum. Eccl. 15. Rom. 7.

Inuenit eam vacantem. Idest torpentem, ait Beda, ab operibus bonis, & simulatione virtutum per hypocrisim ornatā. Domus vacans, ait Hugo Car. est vbi non fit ignis charitatis: hæc ruinosa fit & tabernaculum murium & immunditiarum, & sola atque deserta sicut Iudas Macha. inuenit templum, vt habetur. 1. Mac. vbi dicitur, viderunt sanctificationem desertam, & altare prophanatum, & portas exustas, & in atrijs virgulta nata, sicut in saltu,

Beda in Mar. lib. 2. c. 5. Hu. Car. in Mat. 1. Mac. 4.

vel in montibus. Vacantem quidem ait Euse. quia non inuenit ibi E
Euse. super hunc locum. charitatem, nec fidem rectam, nec humilitatem, nec patientiam nec iustitiam, nec misericordiam, nec cætera quibus sanctorum animæ muniuntur. Qualem igitur eam inuenit? Talem eam inuenit, qualem inuenire desiderat. Inuenit eam malis scopis mundatam, & malis ornamentis ornatam. *Mali vitijs ornatã habent animam.* Malæ scopæ quæ virtutes pellunt, & vitia relinquunt. Luxuria porro & fornicatio, voluptas, superbia, auaritia, discordia, omnis deniq; immunditia, diaboli ornamenta sunt; his autem ornamentis immundis inuenit eam ornatam. F

Venerabilis Beda. ser. 4. post 1. do. Quadrag. to. 7. *Tunc vadit & assumit septem alios spiritus secum nequiores se.* Solet septenarius numerus, in sacro eloquio, ait venerabilis Beda, pro vniuersitate accipi, quia omne sæculi tempus per septem dies voluitur, per septem igitur alios nequiores spiritus, vniuersitas omnium vitiorum designatur. Quãuis dæmones ab inuicem sint discordes, ait grauis quidã doctor, & iussio vnius, alteri sit horrori, nec dilectionis sit mutua iussio inter eos, nec amabilis con*Simon de Ca. in Euan. li. 8. c. 29.* uersatio: ad perditionem nostram, & ad tẽtandum, inferẽdumq; mala, prout dominus ipse permiserit, sunt vsquequaq; concordes, & aduersus nos acies concorditer dirigunt; & dum perstrepuerit ipsorum teterrimæ buccinæ sonitus, sine discordia G omnes parantur ad bellum, omnes obedientes ad tenebrosum imperium, impetuosa voluntate perficiente, prout possunt, *Dæmones vnanimes sunt contra nos.* ipsum edictum. Qui si non tantum nocent, quantum cupiunt, à diuina potestate per se, aut per cælicos Angelos coercentur, vocati autem ad inuicem se consociant vt acrius lædant. Assumpsit igitur vnus malus septem alios nequiores: quia sicut in cæ*Similitudo:* lestibus Hierarchijs atq; ordinibus, ante casum fuerunt nobiliores aut excelsiores, ita post casum ipsum in seipsis sunt multo nequiores. H

Chry. in Mat. ho. 44. to. 2. *Et fient nouissima hominis illius peiora prioribus.* Hæc non ad illos solum, verumetiam ad nos ipsos dicta esse credamus, ait Chry. nam si diuina luce illuminati, & à prima delictorum miseria erepti, rursus ad eandem malignitatem reuertimur, grauior puni*Ioan. 5.* tio nos profecto expectabit, ideo Christus quoq; paraliticum *Grauissimi erunt labores futuræ vitæ.* admonebat, dicens. Sanus iam factus es, noli ergo amplius peccare, nequid peius tibi eueniat. Sed quid peius inquies, illi accidere poterat, qui 38. annos ęgrotus iacuit? Multa profecto peiora & grauiora diuturno illo morbo possent excogitari. Magna enim suppliciorum atq; punitionum copia apud Deum est, quãuis per ineffabilem misericordiam eius, iusta eius ira clementer miti-

A mitigetur. Quod per Ezech. ad Hierusalem dicit: Vidi enim te pollutam sanguine, & ablui, atq; vnxi, & factum est tibi nomen in pulchritudine tua, & fornicata es cum finitimis tuis: ideo nūc grauiora illi peccanti minatur. Sicut in morbo corporis, ait grauis quidam doctor, periculosius laborat, qui semel liberatus, suo vitio in morbum incidit, Sic vere periculosius est relabi in peccatum post acceptam gratiam, quam primo in peccatis esse, vel fuisse, quia iam cum peccato ipso coniuncta est ingratitudo. Item peiora, quia grauior vltio sequitur. Peiora demum, quia semper B magis excęcatur talis, ita quod iam sine vllo timore peccat. ô cæcitas nostra! brutum animal si semel ceciderit, cautius graditur, nec faciliter reduci potest ad eum locum vbi semel cecidit, nos autem omnibus bestijs miserabiliores, nec quidem quod incurrimus periculum, videmus.

Ezec. 16. *Simile.* *Ferus in Mat.* *Dissimilitudo: Magna cæcitas nostra.*

Peiora prioribus Mirabile ac stupendum est, considerare nostram cæcitatem, ait Hiero. Dum in ipsa peccata relabimur, præsertim cum animalia bruta & rationis expertia, vt decipula capiantur, & laqueis in quos semel inciderint, necessarium sit vt loca mutētur, & fiat mutatio in laqueorum positu, nos vero in eosdē pror C sus laqueos reincidamus, & eisdē omnino vinculis astringamur eodem in loco etiam. Pensitans hoc Grego. ait, in flagellis positum flagellis digna cōmittere, contra ferientem est spiritualiter superbire, & ferientis acrius iracūdiam irritare. Atq; est primum genus dementiæ, nolle quēpiam à malis suis iuste cessare, & Deū iniuste à sua velle vltione cessare. Non est intelligendum, ait D. Tho. quod peccata quæ semel Deus dimisit, reuiuiscāt seu quod iterum Deus aliqua puniat, tametsi postmodum quis peccarit, sed intelligendum est quod peccata quæ post alia dimissa committuntur, sunt grauiora, quam si antea nulla commisissent. Tan D to enim magis aggrauatur peccatum, quanto sæpius Deus in peccatorem vsus est misericordia.

Hie. in epist. ad furiam de viduitate seruanda to. 1. *Dissimile* *Gre. li. 8. mor. c. 41.* *D. Tho: 3. p. q. 88. a. 1. 2. 3, 4.*

Adhuc eo loquente ad turbas, ecce mater eius & fratres stabant foris quærentes loqui ei. De beata virgine notandum, quod tanquam pia mater, filium quærebat paruulum, quia eius absentiam non sustinebat. Vnde dixit, vt scribit Lucas, Pater tuus & ego, dolentes quęrebamus te. Quærebat adultum, quia eius præsentia satiari, & expleri minime poterat, vt hic. Quærebat magnum factum scilicet crucifixum, quia iam eius præsentiam amittebat. Vnde Ioan. ait: Stabat iuxta crucē Iesu mater eius: sed inuenit eum in primo in medio doctorū interrogantē, nunc in medio populorū prædicantē: vltimo in medio latronum patientem: primo

Gorra: in Mat. *Luc. 1.* *Maria virgo quātum diligeret filium suū dominum nostrum.* *Ioan. 9:*

in templo, secundo in domo, tertio in patibulo: E

Abul: in Mat. q. 37. & 38. Mar. 16. Luc. 24. *Ecce fratres.* Isti vt ait Abul. erant cognati ex parte matris, scilicet filij sororum Mariæ, & potissime illius Mariæ quæ vocatur Maria Iacobi, mater Iacobi, siue Maria Cleophæ, Isti autem fratres erant, Iacobus Ioseph & Simon.

Chry. in nõ abs. ho. 30. to. 2. *Ecce mater tua.* Videns diabolus, ait Chrysost, quia persuadebat populis Christus, esse se filium Dei, dicens, ecce plus quam Ionas hic, ecce plusquam Salomon hic, timuit ne si Dei filius cognoscatur ille qui putabatur homo, ipse derelinqueretur ab omnibus: ideoq; venit aliquis quasi à diabolo euocatus, qui humano ore verba diabolica loqueretur dicẽs, Ecce mater tua, &c. F Ac si dicat, quid gloriaris Iesu, de cęlo dicens te descendisse, qui habes radices in terra? ecce mater tua, & fratres tui. Potest tamen dici, vt ait Abul: quod quidam fecerunt hoc, vt ponerent Christum in perplexitate, vt si propter cognatos cessaret à prędicatione, accusaretur quasi præponendo carnalia spiritualibus: si vero non cessaret, videretur matrem contemnere, permittens eam & fratres manere foris expectantes. Tales enim sæpe propositiones ei faciebant, vt eum quasi perplexum tenerent, sic dicit Hie. lib. 2. in Mat. to. 9.

Abul. vbi supra. ex mente D. Hie. lib. 2. in Mat:

G'o. ordi. in Mat. *Quæ est mater mea, & qui sunt fratres mei?* Non recusat obsequia G matris, ait Glo. sed præfert ministeria patris. Fratres non contemnit, sed opus spirituale præfert cognationi, vt & nos carni spiritum præferamus, iuxta illud: qui amat patrem aut matrem plusquam me, non est me dignus. Christus non dixit ista verba aspera propter matrem & fratres, vt ait Abulen. sed propter vocantem: qui vel malo animo, vel imprudenter eum vocauerat. Quod videtur notasse Euangelista, cum ait: & respondens dicenti sibi, ait, Quæ est mater mea. &c. Dirigens suam correctionem ad eum qui auditores perturbat. Quasi diceret, vt ait Glos. Hi sunt fratres mei, qui faciunt opera patris mei. Vel vt Lyra ait, In H tantum est mihi aliquis propinquus, in quantum est spiritualibus actibus intentus. Vel vt dicit Abulen. vocãtur fratres Christi omnes qui faciunt voluntatem Dei, quia fratribus competit esse cohæredes eiusdem hęreditatis: qui autem faciunt voluntatẽ Dei sunt cohæredes Christi, iuxta illud Apost. hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi. Magna profecto dignitas est, ait quidã grauis doctor, Christianorũ credẽtium & verbo Dei adhęrentium efficiuntur enim frater, mater, & soror Christi, iuxta illud Ioan. Dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine eius. ô admirandam virtutem, ait Euthym. quæ ad se accedentes, ad

Mat. 10: Abul. in Mat. q: 37: Glo. ordi. in Mat. Lyra in Mat. Abu. in Mat. Rom. 8. Cat. gui. in Mat. Ioan. 1. Euthy. in Mat.

A tes, ad tantum extollit honorem, vt ipsos Christi domini faciat esse cognatos.

FERIA QVARTA POST I. DOMIN. QVADR:

CONCIO SECVNDA

Multi sunt doli in mundo & fallaciæ.

B MAgister volumus à te signum videre. Mat. 12. Præclarè quidem dixit Christus de hypocritis & fictis hominibus quod quamuis dissimulare vellent, de fructu tamen atque operibus eos cognosceremus, etsi pelle & vestimentis ouium se contegerēt. Hoc etiam constat ex hodierno Euangelio, in scribis & pharisæis, qui quidem accesserunt in pelle ouium, appellantes Christum magistrum, & signa etiam petierunt. Sed eorum fallaciæ diu latere non potuerunt, quin potius statim in ipsis etiam verbis ostenderunt quod lupi essent & superbi, dicentes, volumus. Vide enim obsecro quomodo hæc C inter se consentiant, videlicet appellare eum magistrum, & præterea dicere volumus: Hæccine est discipulorum humilium vox? imo vero superborum & arrogantium. Vnde colligas quod quãtumuis aliquis malus & superbus dissimulare velit, & virum bonum præseferre, aliquando tamen verba aliqua ingerit, ex quibus eius fallaciæ deprehendantur. Aliquos videas qui se fingunt bonos, vt possint marsupium tuum exhaurire; alios vero, qui se fingunt diuites, vt mulieres fallant: alios qui inanem gloriam sua fictione aucupantur. Veruntamen cum hi colores non naturales sed fictitij sint, statim nitorem suum perdunt. Sane columna vera ex iaspide, plurimum distat à picta, & statim quæ picta est de- D prehenditur.

Mat. 7. Hypocritæ etsi dissimulare velint tamē tandē manifestātur.

Multi sunt doli in mundo.

Simile.

Satis quidem isti hypocritæ dæmonem patrem suum imitantur. Vnde Christus ait illis, vos ex patre diabolo estis: talibus enim technis vti solet dæmon, & varijs vtitur cautelis, vt tandem quod cupit consequatur. Nullum sane reperias piscatorem adeo astutum in piscando, & qui ita nouerit hamum esca tegere; & varia quidem esca pro ratione temporis, atque dæmon ipse inescat homines, & rete etiam tendit dissimulanter, neq; hominem reperias vitæ alicuius insidiantem qui tanta vtatur dissimulatione, quanta vtitur dæmon ipse, & eius ministri. Considera obsecro & mente recole, principes illos Persiæ, quanta dissi-

Ioan. 8.

Mali fallaces.

Simile.

Danie. 6. mulatione vterentur cum Daniele, adeo vt insidiaretur ipsi oran- E
ti, vt ita tandem possent eius vitam perdere, & hoc quidem se-
creto quantum poterant faciebant: Sic igitur isti hodierno die
dolis instructi patris sui dæmonis, tanquam piscatores inescare
Adulatores fugiamus. Christum volebant blandis verbis, appellantes eum Magistrum:
Veruntamen cum omnia sint nuda oculis eius, statim fallacias
eorum retexit. & ita respondit, Generatio mala & adultera.

Talibus etiam technis & imposturis filii dęmonis heretici v-
tuntur, blande surrependo, sicut modo faciunt isti scribæ & pha-
Simile. risæi, quibus blanditijs vtuntur sicut sutores setis quibusdam, vt F
Hæretici quibus vtantur imposturis. possint filum inserere suæ hæresis: primum igitur propositiones
aliquas catholicas præmittunt, vt postea inserant pestilentissi-
mas suas hæreses: & post aliquam propositionem catholicam,
statim aliam inserunt hæreticam. Sic Balaam olim blande cœ-
Nu. 24. pit demulcere populum Dei, dicens: quam pulchra sunt taber-
nacula Iacob; sed postea consuluit vt Moab mulieres populo
Dei coniungerentur, quod erat contra mãdatum Dei, & ita mul
ta inde incommoda, & multi interitus consecuti sunt. De his fal
Apo. 2. lacijs nos monet Aposto. vt habetur in Act. Apostol. cum dicit,
Scio quod post discessionem meam instabunt lupi rapaces. Sic
Acto. 20. igitur isti scribæ volebant blandis suis sermonibus beneuolen- G
Malorum astutiæ. tiam prius captare dicentes, Magister: sed paulo post statim ve-
nenum suum aperuerunt dicentes, volumus.

Hic est vetus & antiquus malorum mos, videlicet sub blandi-
2. Reg. 20 mentis verborum & amicitiæ titulo, alios decipere: Sic 2. Reg.
legimus, quod Ioab sub titulo pacis & amicitiæ, accesserit ad
Variæ proditiones in mundo. alterum Ducem Dauidis, videlicet Amasam, fingens se velle
ei pacis osculum dare, sicut tunc inter eos moris erat. Vnde &
dixit, salue mi frater, & tenuit manu dextra mentum Amasæ,
quasi osculans eum, sed tamen eum secreto, pugione interfecit, H
2. Reg. 3. effundens intestina eius. Quod vsq; adeo doluit Dauid, præser-
timq; quod ita proditorie interfecisset eum, vt constat 3. Reg.
3. Reg. 2. tum etiam propter aliud factum, vt ibidem continetur, videlicet
propter mortem Abner, quem etiam proditorie & cautelose
2. Re. 20: interfecerat. Cuius mortem ita sensit Dauid, vt maximum &
dolorem in populo concitauerit, & eum ad sepulturam fuerit
3. Reg. 3. comitatus, significans populo se nullo modo eius morti con-
sensisse, sed vehementer ipsi displicuisse proditorium factum
Ioab, sibique videbatur quod ex illo scelere sibi infamia aliqua
inureretur. Et certe tanto Duci, quantus erat Ioab, nullum ei
erat decus, sed potius maximum dedecus & ignominia: verun-
tamen

A tamen ad hæc & alia peiora se extendit hominum ambitio, cum
vident alios apud homines plurimi fieri, & ad summos honores *Ambitio*
aspirare : talis autem ambitio occupauerat ipsum Ioab. Hæc *quantama*
etiam mouit hodie istos scribas & pharisæos, vt ad Christum *la intẽtct.*
blande & mansuete accederent, dicentes, Magister. Vnde sapiens *Pro. 23.*
monet nos dicens: ne comedas cum homine inuido, & deside- *Inuidia*
res cibos eius: Comede dicet tibi, & mens eius non est tecum, ci *quãta mo*
bos quos comederas euomes. *liatur.*

Quis poterit recensere astutias quibus vtuntur mali cum bo-
B nis, & technas atque fallacias? Vide enim quibus modis & arti-
bus vteretur Laban cum sancto Iacob, dicens quod ei daret for- *Gen. 29.*
mosam Rachel filiam suam pro seruitute septem annorum, & *Decepto-*
tamen postea dedit ei deformem Liam. Neque his contentus *res sunt*
fuit, sed potius in ipsis contractibus sæpe ipsum decipiebat. Vi- *multi.*
de quot astutijs & fraudibus vterentur fratres Ioseph cum pa-
tre suo Iacob, tingentes sanguine vestem Ioseph, vt possent pa- *Gen. 27.*
tri suo persuadere illum à fera quadam bestia dilaceratum & de
uoratum esse. Vide qualem astutiam adinuenissent Philisthæi, *1. Reg. 13.*
ne scilicet faber aliquis reperiretur qui gladium fabricaret in Is-
C rael, vt hoc modo non possent arma habere Hebræi, quibus se à
Philistheis defenderent & patriam suam tuerentur. Quis vnquã *2. Reg. 13.*
somniasset imposturam illam Amnon, cum finxit se ægrotum,
vt posset sorore sua Thamar quam deperibat turpissime abuti? *2. Reg. 15.*
An non fuit maxima illa Absalonis astutia, cum fratrem suum
Amnon inuitauit, & in medio conuiuij eundem occidi iussit? *Iudic. 16.*
Quid dicam de insidijs Lasciuæ Dalilæ cum Samsone? quę quidẽ
ei vehementer nitebatur persuadere quod ipsum valde amaret, *1. Re. 18.*
& tamen clanculum ipsum aduersariis suis Philisthæis prodidit.
An non etiam Saulis inimicitiæ & artes contra ipsum Dauidem
D exploratissimæ sunt? Quid commemorem diabolicam illam He *Mat. 12.*
rodis imposturam, cum regibus persuadere conabatur, vt per
eandẽ viam ad se reuerterentur: vt posset & ipse Iesum adora-
re, cum tamẽ decerneret omnes interficere? Ex his certe & alijs *Luc. 16.*
multis malorum imposturis aperte intelligimus quam sit verum
quod Christus ait, quod scilicet filij huius seculi prudentiores *Circũspe-*
filijs lucis in generatione sua sunt: hoc est quod boni tot modos *cte viua-*
fere non exquirunt vt Deo seruiant, quot exquirere solẽt mali *mus cum*
vt diabolo seruiant. Vnde colligas quod cũ tot laquei à malis & *tot falla-*
sceleratis viris, intendantur bonis, necesse sit vt circumspecte & *cijs abun-*
caute viuamus tanquam ambulantes inter tot laqueos, vt ait *det mũd.*
Eccle. Hoc etiam nos monuit Isa. dicens: popule meus qui te *Eccle. 9.*

Isa. 3. *Isa. 9.*

beatum dicunt, ipsi te decipiunt, & viam gressuum tuorum dissipant. E Et alibi ait idem propheta; Erunt qui beatificant populum istum seducentes, & qui beatificantur, præcipitati: Quare caute & vigilanter viuamus, cum tot incidant insidiæ & imposturæ, ac proditiones in mundo, sicut etiam videmus tot scribas & pharisæos laqueum Christo intendere & armare:

Mali ex bono eliciunt malum.

Mali sunt caci: Mali ex bono eliciunt malum.

MIrabile sane est quod post tot miracula quæ isti viderant à Christo domino facta, sicut etiam scribit Mat. in hoc capite, F Tunc accederent isti pharisæi & scribę ad Iesum proditorie. Viderant enim quomodo Christus curasset hominem manum aridam habentem, item quomodo expulisset dæmonem ex homine & eum sanasset, qui & mutus & cæcus etiam erat: & tamen ex tantis bonis malum educebant, & ad Christum tentandum accedebant! Quis vnquam existimasset, quod ex tam clarissimis miraculis, tam peruersæ cogitationes emergerent: & quod ex perdicum ouis, egrederentur basilisci? Non videtur perinde mirum, quod ex tantillo malo ingens nascatur malum, at vero quod ex tanto bono tantum nascatur malum, id vero G intolerabile est. Attende igitur quantum malum inuidia in horum animis generauit: & ita fugies vitem, quæ tam malos producit palmites. Quemadmodum igitur tineas ipsas à tuis vestibus diligenter excutis, & quanto pluris vestes ipsas facis, tanto maiorem diligentiam in ea re adhibes, & magis vestes ipsas auræ exponis: sic vtiq; conscientiam tuam auræ considerationis expone, ne tam pestilens inuidiæ tinea, eam rodat. Et sicut formica eam grani partem rodit, quæ in horreis suis nasci posset: sic tu in corde tuo facito, vt scilicet quidquid videris te adinuidiam prouocare, de medio auferas, & ita in cæteris vitijs te H geras. In hoc boni à malis distinguuntur, quod mali ex omnibus malum educunt; boni vero etiam ex malis bonum educunt.

Malitia hominum quo deueniat:

Simile.

Simile.

Occasiones malas fugiamus.

Si videt malus quod aliquis peccat, inde sumit sibi exemplum, quod liceat etiam peccare, si autem videt quod aliquis bona opera faciat, quod eleemosinas largiatur, murmurat statim dicitq; hypocritam esse. Quemadmodum igitur lux solis quasdam aues delectat, alijs vero molesta est: sic virtus quæ bonos oblectat, à malis importuna iudicatur. Hoc voluit Apostol. significare cum ait, Christi bonus odor sumus Deo, in his qui salui fiunt, & in his qui pereunt, alijs quidē odor mortis in mortē, alijs vero odor vitæ in

Simile:

1. Cor. 2.

tæ in

A tæ in vitam vbi igitur bonus cælum inuenit, ibi malus infernũ reportat, vnde cum ait Apos. tempus breue est, cogitat apud se vir probus, ergo qui habent vxores, tanquam non habẽtes sint, & qui flent, tanquam non flentes, & qui gaudent, tanquam non gaudentes. At vero malus ita ratiocinatur, quia tempus breue est, comedamus & bibamus, cras enim moriemur. Item ait, quoniam transiet vita nostra tanquam vestigium nobis, venite ergo fruamur bonis, nullum pratum sit quod non pertrãseat luxuria nostra. Vide igitur ex eisdem floribus quam differẽter vtriq; mel B lificent. Quanto melius inferrent, quia tempus breue est, vitijs longum vale dicamus, & vitam in melius emendemus: siquidem etsi breuibus delectationibus vtamur, tamen æternam incurremus damnationem & pęnam: Non ita cogitabant isti Pharisæi, quin potius ex ijsdem miraculis quibus alij proficiebant, ipsi peiores reddebantur, atq; ita blandis & simulatis verbis vtentes ad ipsum accedebant dicentes, magister, volumus à te signum videre.

1. Cor. 7.

Boni inde bonũ educunt, vnde mali educunt malum.

Cõsiderationes ad vitã emendandam

In hoc quod dicunt isti Pharisæi, videntur respondere tacitæ cuidam obiectioni quæ ipsis fieri posset: siquidem si diceretur C eis quare non crederent tot signis, respondebant, quia non erant cælestia signa: veruntamen hæc non erat vera ratio, sed potius quod non assentiretur Christus eorum ambitioni & vitijs. Antiqui quidem gentiles, vt scribit August. vt possent sua scelera committere, sub prætextu suorum deorum, dicebant esse quidẽ optima quæ ipsi committebant, propterea quod ita fecissent eorum dij. Vnde carnales dicebant quod ita dea venus fecisset: si crudeles erant & vindictam cupientes, dicebant se imitari Deũ suum Martem: si voraces erant, dicebant se imitari bacchum. Sic & hebræi se idololatriæ dabant, vt ita melius siue accommo D datius eorum sententia, se vitijs tradere possent: & ita postquã vitulum adorauerant, surrexerunt ludere, post quam se cibo & potu saturauerãt, quasi Deum quẽdam similem sui colere viderentur, atq; ita se excusabant dicentes eorum religionem hæc permittere Hinc etiam fit vt sint tot hæretici, quia gaudent se inuenisse sectam aliquam, quæ approbet quod ipsi approbant, videlicet vitia & vitiosam libertatem. Hoc condemnat Ioann. dicẽs hoc est iudicium, quia venit lux in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras quam lucem, erant enim eorum mala opera. Sic mali solent sibi excusationes fingere vt vitia sua tueãtur, sicut faciebant isti Pharisæi, qui quod non crederent, rationem illam reddebant quod Christus cælestia non faceret signa.

Mali quãta vtãtur simulatione.

August. lib. 2. ci. Dei.

Exo. 32.

Hæretici suarum inuetionum tenaces.

Ioan. 3.

Mali quærunt excusationes peccatorũ suorum.

Isti quidem ex sana Christi doctrina & miraculis tanquam me E dicina quadam infirmabantur; quod quidem erat pestilens signũ

Hippocr. videlicet vt quis medicina ipsa infirmetur potius. Vnde Hippo. ait in quodam Aphoris. Solentia iuuare, si suo tempore non iuuant, mala procul dubio est significatio, id est signum mortis est: isti infirmabantur ex diuina doctrina, cum tamen

Psal. 18. dicat regius vates, lex Domini immaculata conuertens ani-

Simile. mas. Erant igitur isti instar lapidis cuiusdam, de quo dicunt naturales quod etsi in medium ignem procijciatur, non ta-

Hiere. 23 men calefit, propter tantum eius frigus. Porro de verbo Dei F dicit Hiere: nunquid non verba mea quasi ignis? Erant autem isti vsque adeo congelati & frigidi, vt verbo diuinæ prædicationis non solum non calefierent, sed etiam magis frigerent.

2. Par. 36 Vnde cum tam peruersi essent hebræi, misit ad eos Deus varios

& 4. Re. 35. prophetas vt conuerterentur, & ipsis comminarentur nisi se emendarent, ipsi vero tantum abest vt emendarentur, quin potius ipsos Prophetas deridebant. Atq; ita venit Nabuchodonosor quasi flagellum Dei, vt Sedechiam captiuum duceret, & liberos, & populum. Nihilominus tamen tam cæci erant, vt cum in Aegypto captiui essent, adhuc tamen in vitijs suis perseue- G

Hier. 44. rarent, cumque eos Hieremias corrigeret, dicebant, sermonem quem locutus es ad nos in nomine Domini, non audiemus abs te, sed facientes faciemus omne verbum quod egredietur de ore nostro. Attende quod dicerent, facientes faciemus, id est cum efficacia? Vide obsecro in quantam deuenissent cæcitatem,

Peccatum quãtã inducat cæcitatem. vt sibi videretur quod melius secum ageretur cum in idololatria perseuerarent, quam antea. Atq; vtinam nos tam cæci non simus, vt dicamus melius nobiscum agi cum vitijs incumbimus, quam cum virtutibus: siquidem quanto plures audimus conciones, tanto magis videmur dicere, etsi prædicator se torqueat, H & fatiget, tamen facientes faciemus omne verbum quod egre-

Mali ex bona doctrina in peius proficiunt. dietur de ore nostro. Sic faciebant isti Pharisei, quoniam quanto magis ipsis Christus prædicabat, tanto peiores erant. Satis aperte hos reprehendebat Christus, & nos etiam quotidie reprehendit, verum perinde proficimus ac si mortuo verba fierent. Mali quidem nolunt nisi sibi placentia audire. Vnde Pau.

2. Cor. 4. Respondens his qui querebantur quod eius prædicatione tam

Se excæcari patiuntur mali à demone. pauci proficerent, ait: Euangelium nostrum in his qui pereunt est opertum, in quibus Deus huius seculi excæcauit mentes infidelium, vt non luceat eis illuminatio Euangelij gloriæ Christi, qui est imago Dei. Vtinam nobis tale aliquid non contingat.

Volumus

A *Volumus a te signum videre.* Expende hominum impiorum ingenium, nil intentatum relinquunt, vt malitiam suam expleant: Balaach rex Moabitarum, vt habetur in Num. in alio atq; alio loco ædificauit sæpe altare, & apposuit vitulum & arietem, vt malediceret Balaam Israeli. Visum est enim ei quod si mutaret locum, mutaretur etiam Balaam, & quod in vno loco assequi nõ poterat, in alio se putabat consecuturum. Ita dæmoni visum est: nam cum in deserto non esset consecutus quod intendebat, existimauit se id consecuturum in pinnaculo: postea cum nec B in hoc loco intentionẽ suã expleret, tanquam alter Balaac tertio duxit illum in montem, & in tribus locis tria altaria ædificauit, id est suas tres ordinarias tentationes. Sic Iudæi fecerunt cũ illo cæco à natiuitate quem Christus illuminauit, iterum atq; iterum importune interrogando illum, vt vel aliquid aduersus Christum inuenirent. Hoc quotidie faciunt impij cum bonos persequuntur, vt nil intentatum relinquant, dummodo eis nocere possint. Sic isti scribæ & Pharisæi se gerebant cum Christo, nam interdum dicebant, in qua potestate hæc facis, & quis dedit tibi hãc potestatẽ? Interdũ vero dicebãt, quid facimus, quia hic ho C mo multa signa facit? & modo dicunt, volumus à te signũ videre.

Num. 23. *Matt. 4.* *Astutiæ dæmonis.* *Ioan. 9.* *Mali qua vtantur astutia.* *Matt. 21.* *Ioann. 11.*

Superbia & arrogantia detestabilis.

VOlumus. Annon vides qualia proferant verba? Sane cum voces sint signa earumquæ in animo sunt conceptionum, vt ait Aristo. Item ex abundantia cordis os loquatur, vt ait Christus apud Matt. & Luc. Satis aperte constat ex his inflatis verbis, quanta esset istorũ hominum arrogantia & superbia, siquidem superborum est similia proferre verba tumida & inflata. Vnde Na D buchodonosor cum magna superbia dicebat, nonne hæc est Babylon ciuitas magna, quam ego ædificaui in robore fortitudinis meæ, & in gloria decoris mei? At vero statim audiuit vocem sibi dicentem quod tanquam bestia tractaretur & pasceretur septẽ annis, sic enim solet Deus humiliare superbos. Et certe nõ intelligo in quo nitatur talium hominum superbia: etenim si ideo superbimus, quod existimemus nos bonos esse, eadem ipsa de causa hoc perdimus: quin et si nostra vita conferatur cum vita illa sanctiorum olim, multis partibus superabitur. Videas interdum quod res aliqua nobis valde alba videbitur, adeo vt dicamus albam esse instar niuis: at vero si prope eam, niuem statuas, satis aperte differentiam profecto ipsam intelliges.

Matt. 12. *Luc. 6.* *Dani. 4.* *Ambitiosos quomodo humiliet Deus.* *Simile.* *Vita nostra multis partibus a vita illa sanctorum superatur.*

ges: Non debemus igitur insolescere propter bona opera, sicut E
Psal. 90. insolescebant isti Pharisæi: sed liberet nos dominus à sagitta volante in die, & a dæmonio meridiano, id est ab inani gloria & tumore, quæ ex bonis operibus aliquando nascitur: a qua quidem serui Dei longissime abesse cupiunt, tanquam a sagitta acuta. Percontatus quidem est Pharao a Iacob cum primum eum vidit quot esset natus annos? Qui respõdit, dies peregrinationis meæ
Gene. 47 centum triginta annorum sunt, parui & mali. Vide quam humiliter loqueretur sanctus senex, qui sanctam traduxerat vitam.
Humilitas quid faciat. Sic igitur nos faciamus quantumuis bona opera videamur præstitisse, iuxta id quod ait Christus apud Luc. cum feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite, serui inutiles sumus. Sed
Luc. 17. quorsum propter bona opera insolescimus, cum præsertim omne bonum ex deo procedat, & omnia ipsa opera redundent in
Boni omnia bona deo attribuunt. vtilitatem nostram? Istis videbatur quod propter sua opera essent in maximo pretio habendi, & quod omnes ipsis deberent obedire, & quod solum ad præcipiendum alijs nati erant: & ita ex hac falsa æstimatione moti, dicunt volumus.

Tam detestabile malum est superbia, vt non solum superbi deo
Superbi odio sunt Deo & hominibus. odio sint, sed etiã hominibus. Multos alios vitiosos etsi Deus G oderit tamen homines eos dissimulant, at vero superbus ab omnibus odio habetur, & in inferno odiosus est, imo cũ superbus illuc ingreditur, videtur totus infernus commoueri. Vnde Isa. ait
Isa. 114. infernus subter conturbatus est in occursum aduentus tui: loquitur autem de ingressu in infernum ipsius Balthasaris filij Nabuchodonosor: eo ꝙ tã execrabilis sit superbia eius. Vnde Dauid non solum timebat hoc vitium, sed etiam a deo postulabat ne si-
Psal. 35. bi eueniret, & ita dicebat, non veniat mihi pes superbiæ, quasi dicat, neq; vno quidem pede eius tentoria intrem neq; vel primus superbiæ motus cordi meo eueniat: & subdit rationem, dicens, H quia ibi ceciderunt peccatores, hoc est angeli, quos cælum susten
Ioan. 8. tare non potuit cum superbi facti essent, vt scribit beatus Ioan.
Ezech. 28 Tale ergò vitium animum occupauerat horum pharisæorum, cum dicant volumus; vnde & Christus eis responsione sua resti-
Iacob. 4. tit, quia sicut dicit Iaco: Deus superbis resistit.

Volumus. Quis quæso patienter ferat tam arrogantia verba? bene vtiq; his quadrat quod ait Iob, vsquequo loqueris talia, &
Iob. 8. spiritus multiplex sermonis oris tui? id est ventus multiplex sermo oris tui. Item alibi ait, nunquid habebunt finem verba vẽto-
Iob. 16. sa? vnde existimatis prouenire tumorem nostrum & arrogantiam, nisi quod oculos conijciamus in vitas perditorum hominũ?

sic

A sic enim facta cum ipsis comparatione, nobis videmur sancti. Sane qui se in immũdo speculo cõtuetur, non poterit videre maculas oris sui: sic malo videtur quod ipse sit bonus, quia se comparat cum aliquo perditissimo & flagitiosissimo homine. Quare vt præclare agamus, nostram potius vitam cum vita alicuius sancti conferamus. Vnde Dauid dicebat, lauabo inter innocentes manus meas: quasi diceret, nolo me contemplari in immundo aliquo speculo, sed potius in vita iustorum & innocentium & ita ad eorum imitationem lauabo manus meas id est opera. *Simile.* *Psal. 25.*

B Præterea superbi etiam intumescere solent & inurbani esse, propterea quod proximos suos despiciant atq; contemnant, sicut isti pharisæi, qui ad Christum accedebant dicentes, volumus: non ita nos geramus, quin potius cæteros meliores nobis existimemus, & neminem contemnamus. Obseruatione dignum plane est quod cum angelus Gedeoni apparuisset vt constat ex lib Iudicum, dixissetq; ei, Dominus tecum virorum fortissime, responderit Gedeon, si Dominus nobiscum est, cur ergo apprehenderunt nos hæc omnia? Sane angelus videtur solum Gedeonem salutasse, & tamen humilis Gedeon existimauit quod omnibus C impertiuisset salutem: sic enim viri iusti existimant sibi nihil ex priuilegio esse vendicandum, & ita plurimi faciunt cęteros, neq; inurbani sunt sicut isti pharisæi. *Proximos non cõtemnamus.* *Iudicũ. 6.* *Humiles cæteros plurimi faciunt.*

FERIA IIII. POST I. DOMIN. QVADRAG:

CONCIO TERTIA:

Accesserunt ad Iesum &c. dicentes, volumus à te signum videre. Matt. 12. Obliuiscebantur isti statim signorum D quæ faciebat, sicut nos etiam statim obliuiscimur cõciones quas audimus. Mirabile sane est, quod cũ tãta sit vis verbi Dei, ita vt aliquãdo vocetur malleus cõterens petras, tam parum tamen nos ex ipso proficiamus. Id vtiq; ex eo prouenire debet, quod cum minima attentione, & minori amore illud audiamus, atq; parui æstimemus illud, præficientes ei res terrenas. *Simile.* *Isa. 49.* *Hiere. 23*

Generatio praua & adultera. Memento obsecro Domine, quod de te scriptum sit, mel & lac sub lingua tua: cur ergo tam aspere respondes, his qui te tam blande alloquuntur, præsertim cum his qui te ignominiose tractabant, blande responderes? Sed dicendum est quod isti essent adulatores, qui naturã habent corui, *Cant. 4:*

ita

Adulatores quibus cōparētur

ita vt primo inuolatu oculos eruant, id est rationis oculum per- E
uertere velint suis blandis adulationibus & laudibus, ac propte-
rea sunt maxime reprehendendi: cum his vero qui aspere nobis-
cum agunt, patientia est exercenda.

Mali statim inueniunt opportunitatē ad sua scelera patranda.

Sicut fuit Ionas in ventre ceti. Cum Ionas mandatum Dei decli-
nare voluit, statim inuenit suam commoditatē, id est nautas &
nauem, qui ipsum fugientem in Tharsis acciperent, quæ terra
longe à Niniue distabat ciuitate, in quam à deo mittebatur: sic
quando aliquis vult virtutis viam declinare, statim diabolicas in-
uenit commoditates, nec desunt naues & comites, qui eius mi- F
serabilem nauigationem comitentur.

Obediamus & obtemperemus Deo.

Voluntas propria nobis nocet. Similia.

QVod isti scribæ & Pharisæi suæ voluntatis implendæ amicissi-
mi essent, idcirco dicebant volumus. sic multi amici suæ vo-
luntatis, Dei mandata, & Ecclesiæ ac prælatorum eius negligunt
cum sit propria voluntas quæ nos miseros perdit. Et certe vel
exemplo creaturarum rationis expertium, vt solis, lunæ, astro-
rum, orbium, & deniq; cæterarum, maxime moueri ad obedien- G
tiam & excitari tandem homines deberent: quæ quidem creatu-
ræ nullo præmio intercedente, nulla facta pollicitatione, ad so-
lū Dei nutū audientes dicto sunt & obtemperantes. Soli, soli in-
quam sunt homines, qui quamuis intelligentia præstent, atq; ex-
cellētiorē naturā, donaq; habeant, tamen Deo semper inobediē-
tes existant, & dura nunquam corda inflectant. Mari, terra, cæte-
risq; elementis parentibus, solus est homo, qui non solum non
obedit, verum etiam magna audacia, verius dixissem impuden-
tia aduersus Deum ipsum pugnat, eius præcepta rebellat, & de-
niq; quantum in se est, hostili animo diuinam maiestatem cona- H
tur euertere. Age iā infelix, quomodo putas natos tuos, seruos,
subditos, aut tuas etiā passiones siue affect⁹, tibi obtēperaturos,
cum tu ei nō obedias, cui quia protoparentes non obedierunt,
omnes statim creaturas contra se armatas experti sunt.

Obediunt creaturæ rationis expertes Deo neq; sperāt præmium.

Mali contradicunt diuinæ voluntati.

Gene. 3.

Exod. 14

Psal. 113.

Solus homo est inobediens factori suo.

Vos omnes creaturæ inquit Dominus, mihi obtemperatis,
homo vero ipse inobediens est: imperaui enim mari, vt cæte-
ras taceam, & diuisæ sunt aquę eius. Vnde quærens propheta à
mari, quid esset quod in exitu Israel de Aegypto fugisset, & a Ior-
dane, cur esset retrorsum conuersus? Responderunt: a facie do-
mini mota est terra, a facie Dei Iacob: ac si dicerent, quid mirū
si nos Deo pareamus, cum terra nobis longe tardior, et mira

velocita-

A velocitate obtemperauerit? nec solum terra, sed etiam durissimæ rupes fuerint eius iussu in fontes aquarum conuersæ?

Quo tempore Adamus ipse obtemperans erat domino, ipsi etiam omnia obtemperabant: at vero postquam mandatis Dñi non obediuit, animalia etiam illi obedientiam denegarunt. Aduersus inobedictem Ionam, & mare, & venti, & nautæ & pisces deniq; insurrexerunt, At vbi primum Ionas obediens fuit, quæcunq; rebellia ante fuerant, eidem postea obtemperarunt: nam & piscis eum euomuit, & deniq; etiam hoc modo Niniuitæ ei B obedierunt: Danieli obedienti etiam leones subiecti fuerunt: ipsi Eliæ corui seruiebant: pueros illos in flammam coniectos, ignis ipse non vssit: & quod mirabilius est, ipse etiam Dominus obedienti Iosue obsecundauit, cum ad eius vocem stetit Sol in cælo, donec victoriam de hostibus reportaret.

Gene.3. *Iona.1.* *Dani.14.* *3.Reg.17* *Danie.3.* *Iosue.10.*

Sane Esau ad tantam deuenit nequitiam, quod amicus esset & tenax suæ voluntatis, inimicus vero obedientiæ paternæ: at vero Iacob benemoratus erat, qui domesticus valde erat, & parentibus obsequens. Et certe parentes plurimum gaudere deberent, cum filij religionem ingrediũtur, si quidem ibi prælati pro C ipsis inuigilant sem per tanquam rationem reddituri, tum etiam ibi propriam voluntatem abnegantes, se diuinæ conformant voluntati, & mundana omnia spernunt. De Vlysse ferunt quod cum nauigaret, se alligari fecerit, & aures probe obturari, ne audire posset Syrenum cantus: sic vtiq; religiosi viri amore Dei adligantur & obedientiæ vinculo, ita vt cum Syrenum cantus, hoc est seculi vanitates, & carnis deliciæ, ipsos titillare voluerint, nullus pateat aditus. Non ita segerunt illi qui ita propriæ voluntatis tenaces sunt, vt neq; Deo neq; hominibus se subijcere & obtemperare velint, sed potius ad nutum suum viuere: D qui sane dicentes se esse sapientes, stulti facti sunt, & ideo, vt ait Pau. tradidit illos Deus in reprobum sensum, vt faciant ea quæ non conueniunt, repletos omni iniquitate, malitia, fornicatione, auaritia &c. Quæ cum ita sint, ait, obsecro vos fratres per misericordiam Dei, vt exhibeatis corpora vestra hostiam viuentem, sanctam, Deo placentem, & nolite conformari huic seculo: Nolimus igitur voluntati nostræ adhærere, sed obedientes Deo simus. Siquidem quemadmodum infantulus a matris complexu separatus, periclitatur maxime, ne a bestijs conculcetur, vel in ignem prolabatur, aut in puteum cadat: sic vtique qui a deo separatur, & propriæ adhæret voluntati, in maximo versatur periculo profecto atque discrimi-

Genes.25. *Parentes plurimũ gaudere deberent cum filij religionẽ ingrediuntur.* *Exẽplum vlyssis.* *Religionis ingressus opus heroicum.* *Suã sectari voluntatem quam sit periculosum.* *Rom.1.* *Roma.12.* *Simile.*

discrimine: Quare redeamus præuaricatores ad cor, atq; vbi E
Rom. 5. abundauit delictum, super abundet gratia & obediētia. Ad quod perficiendum te sane vel illud tantum maxime commouere deberet, videlicet quantam de te gerat Deus curam & solicitudiné, cūte ab eius complexu dimoueris; finge illum quasi dicentem, quid illi misero fiet? Quo miser deueniet? Quantum à mala & peruersa conscientia exagitabitur? Quantis obijcietur periculis à Dei complexu diuulsus? Et sicut pia mater cum filium amisit, plurimum de eo solicita est, ipsumq; hac, illac circumcursando inquirit, ac præconis voce inuestigat: sic vtiq; Deus plurimū de peccatoris salute solicitus est. Quid igitur retribues Domino, pro tam paternis charitatis visceribus?

Maxima est Dei solicitudo erga nos:

Simile.

Ignominiosum sane homini est quod cum dicat Dauid, ordinatione tua perseuerat dies, quoniam omnia seruiunt tibi, interim tamē solus homo, qui plus Deo debet, sit rebellis diuinæ voluntati, & propriam curet implere voluntatem. Vis tu mercenarium virum propter nummum vnum aut alterum argenteum tibi toto die deseruire, tuamq; solum ad implere voluntatem: & non vis quod Deus qui nos pretiosissimo sanguine suo redemit, iuxta illud, empti enim estis pretio magno, nostram exigat voluntatem, eamq; velit suis parere præceptis, præsertim cum hæc omnia ad nostrum tendant commodum & vtilitatem? vsq; adeo gloriosissimus patriarcha Franciscus obedientiæ amicus erat, vt cum iter faceret, socio suo obedientiam præstaret, & suam voluntatem, illius voluntati submitteret, cum tamé omnibus esset superior. Præterea Noe etsi in arca non sine angustia per annum mansisset, vbi existimari potest ex tot animalibus nó satis iucundum emitti odorem, nisi aliter Deus disponeret, nihilominus tamen adhuc postquam cessauit diluuium, expectauit per mensem, donec Deus sibi præciperet vt inde egrederetur. Vide quam obediens esset semper Abraham deo, etiam in difficillimis & arduis, quamuis iam 75. annos natus esset, vt ponderauit Apos. eius obedientiam, ad hebræos scribens. Hanc obedientiam qualis esse deberet, nos docuit Apos. dicens, induimini Dominum Iesum Christum. Nam certe quando vestis aliqua pro nobis fit, ea solet staturæ nostræ accommodari, at vero cum vestem pro alio factam induimus, debemus nos ei adaptare, qualiscunq; ipsa fuerit. Sic ergo quando Aposto. dicit vt induamus Dominum Iesum Christum, significat vt ei obediamus, & eius voluntati nos accōmodemus, quæ recta & sancta est, si volumus diuina charitate & amore inflāmari. Est quidem Christus regula recta, & non

Psal. 118 *Simile.* *1. Cor. 6.* G *Exēplum* *Genes. 8.* H *Genes. 12.* *Hebr. 11.* *Roma. 13.* *Simile.* *Obediamus Deo, & inde multa nobis prouenient bona.*

A & non plumbea, vt eam velimus ad nostram voluntatem distorquere, imo potius debemus nos voluntatem nostram eius volútati adaptare, & ab illa duci debemus & gubernari. Si enim ita nos gesserimus, ipse tam pius est & misericors, vt ad voluntatem nostram faciendam descendat, iuxta illud regij vatis: voluntatẽ timentium se faciet, & deprecationem eorum exaudiet: adeo vt si serui sui dicunt volumus, ipse dicat etiam volo: & quia mihi obedientes estis, ego etiam vobis obediam. *Psa. 144*

Debemus ergo Dei voluntati & legi obedire, & non solum B voluntatem nostram abnegare, sed etiam vlterius ad perfectionem semper contendere. In Gene. quidem habetur, quod seruus ille missus ab Abraham pro coniuge filio suo exquirenda, postulauit a domino huiusmodi signum, vt scilicet illa esset conueniens vxor, quæ accedenti sibi ad fontem petituro aquam, responderet vlterius aliquid, videlicet non solum sibi, sed reliquis seruis & camelis daturam aquam: atq; ita cognosceret sibi feliciter aduentum suum successisse, & labores bene collocatos. Sic igitur signum est quod Deus eas animas sibi maxime desponset, quæ vltra præcepta, etiam Dei consilia implere ni-C tuntur. O si vel ita Deo seruiremus, sicut videmus hominem aliquando homini deseruire! Quanta quæso cum celeritate homines regibus terrenis obediunt, & quanta cum diligentia? Siue enim ludant, siue comedant, siue aliquid faciant, famuli, statim ad simplicem Domini sui vocem accurrunt & conuolant: attente quæ sibi dicuntur audiunt, & tenacissima memoria retinent, ac sæpe mente volutant, & diligentissime exequuntur, non declinantes ad dexteram, neq; ad sinistram. O maximam miseriam nostram vel potius stultitiam, si præcipiat rex terrenus aliquid faciendum vel non faciendum, sub pæna remigationis, aut exi-D lij, omnes timent, & mandata implent: & cum Deus optimus maximus nobis æternas comminetur pœnas si pro voluntate nostra implenda, Dei voluntatem contempserimus, & contra fidelibus seruis & obtemperantibus sempiternam beatitudinem promittat: negligimus tamen, & surdam exhibemus aurem, cũ tamen ei omnia debeamus. Cæterum attende queso quomodo soleat Deus inobedientes sibi & rebelles punire, etiam leonibus immissis hominibus, vt constat ex lib 4. Reg. Et quamuis hos tibi modo non immittat, tamen immittit alias plagas, vt prælia, dissensiones, famem, pestem, & alias calamitates, adeo vt vix homines audeant pedem extra portam ponere & efferre, imo nec in proprijs domibus se securos arbitrentur. Vnde in-

Gene. 24. Non solũ præcepta Dei seruemus, sed etiã ad cõsilia implẽda tendamus.

Simile. Obediamus Deo celeriter, quoniam ita obedimus regibus terrenis.

Cõminationes dei nõ perinde videmur timere, ac cõminationes terrenorum regũ

4. Re. 17. Plagas multas immittit Deus inobedientib.

telligas quod etsi isti mansuetum sibi tantopere Deum depin- E
gant, nihilominus tamen conueniat etiam ipsi quod ait re-
Psal. 88. gius vates, exardescet sicut ignis ira tua. Aduerte obsecro
quod sit Deus instar illius imaginis quam in speculo contue-
Simile: ris, si enim te benigno vultu ostẽderis, etiam talem repræsentat
vultum. Quod si aspero fueris vultu & truculento, etiam Deum
Sap: 7. experieris iratũ, hoc est si fueris inhumanus in proximos tuos
atq; immitis. Vnde in lib: Sap. dicitur quod sit speculum sine ma
cula, vbi res ipsę clare & distincte videntur.

Obedidamus Deo quãdoquidẽ nobis obediunt eius creaturæ.

Aristo.

Plurimum sane vt obedientiam erga Deum seruaremus, nos F
mouere deberet consideratio illa, quod creaturæ sint nobis obedientes, quod Deus ita ipsis mandauerit. Siquidem non fuit contentus vt cæli & elementa nobis deseruirent, & quod spiritus angelici, qui intelligentiæ dicuntur, cælos ipsos & orbes mouerent, absq; vlla cessatione tam diurna quam nocturna, ne scilicet cælorum virtus cessaret ab influxu in hæc inferiora, sed voluit etiam vt terra tanta cum vbertate fructus suos produceret, adeo vt si anno vno parca esset, sequenti anno vberiores & duplicatos redderet fructus, idemq; arbores præstarent. Quis porro non miretur quam solicitæ sint apes ad mellificandum, in G
vsum & commoditatem hominum? At vero homo durissimus est & saxeus in Dei obedientia, & in propria voluntate abnegãda: Non ita se gerebat Apostο. cum diceret, memores enim facti estis fratres, laboris nostri, & fatigationis, nocte & die operantes &c. Nos vero non pro his fatigamur pro quibus Apos.
1. Thes. 2. Sed potius pro sumenda vindicta, pro inseruiendo vitijs, pro diuitijs comparandis, pro adimplenda voluntate nostra, etsi diuinæ repugnet voluntati.

Admirabilis Dei circa hominẽ prouidentia.

Pœnitentiam agamus. H

Pœnitẽtiã *agamus, quoniã nobis diuinitus tanta suppeditãtur auxilia.*

Viri Niniuitæ surgent in iudicio cum generatione ista & condemnabunt eã, quia pœnitentiã egerũt in prædicatione Ionæ. Cõtra nos etiã cõsurgent Niniuitæ, quippe qui maioribus diuinitus abundamus auxilijs ad pœnitentiã agẽdã, & tamẽ eã negligimus, maioribus abundamus exẽplis, maiori astricti sumus obligatione, maiores habemus cõmoditates, & maiorem lucem præmiorum ac suppliciorum, & multis alijs abundamus. Sane vir Christianus non debet esse contentus, quod in baptismo factus fuerit filius Dei adoptiuus, quin potius pro virili ea opera præstare debet quæ
1. Tim. 4. talẽ filiũ decẽt. Siquidẽ Pau. etsi nouisset sibi esse repositã coronã iustitię, nihilominus tamẽ talẽ agebat pœnitentiã, vt Chorinthijs

A thijs scribens diceret, castigo corpus meũ, & in seruitutẽ redigo. Valde igitur nobis pęnitẽtiã cõmẽdat, vt posſimus Dei irã effugere, propheta Hiere. etsi obscure dicẽs: siquidẽ & murus babylonis corruet, egredimini de medio eius populus meus, vt vnusquisq; animã suam saluet ab ira furoris dñi & ne forte mollescat cor vestrũ, & timeatis auditũ qui audietur in terra: Quasi dicat, nolite expectare dũ audiatis terribilẽ illã vocem, ite maledicti in ignem æternũ: curate eã opportune fugere, pœnitentiã agentes peccatorũ vestrorum. Quãdo homo pœnitentiã agit maceran- *1. Cor. 9.* *Hiere. 51.* *Matt. 25.*

B do carnem suam, & se Deo consecrãdo, tale quid videtur præstare, quale fuit olim illud sacrificium Abrahæ cum filiũ sacrificare vellet quod quidẽ tãti fecit Deus, vt quasi quodãmodo gratificans diceret: nunc cognoui quod timeas Dominũ, & non pepercisti vnigenito filio tuo propter me. Quod si attente cõsideremus fortasse comperiemus maius esse sacrificiũ nostrũ, siquidem maiori videtur amore ferri homo in proprium corpus, quã in filiũ: siquidẽ cõpertũ est quod parẽtes filios occiderẽt, vt corpus suũ sustẽtarẽt. Vnde perspicuũ esse videtur, quod maius sit in hoc sa- *pænitẽtia admirabile sacrificium.* *Gene: 22.*

C crificiũ nostrũ, quã sacrificiũ Abrahæ. Adde quod etiã pro corporali salute videtur saluberrimum, corpus macerare. De vrsis quidẽ ferunt, quod cũ præpingues & obesos se cõpererint, abstinẽtia vtantur, vt corpus pristinæ saluti restituãt. Sed quoniã præ debilitate statim vincerentur à contrarijs animalibus, idcirco sibi specum deligunt occultissimam, vbi posſint interim tuto commorari, & se sustentare, lambendo manus & pedes. Aduerte igitur peccator quod dæmon sit astutissimus venator, & quærat quem deuoret: quare vt Pau. ait, hortamur vos, ne in vacuũ gratiam Dei recipiatis: vbi gratiam etiam appellat, tempus hoc *Iosephus.* *Exẽplum.*

D agendæ pęnitentiæ. Retrahamus igitur nos, & pedes ac manus nostras lãbamus vrsorum more, hoc est lauemus lachrymis mala opera nostra, & malos gressus nostros. Sane nõ abs re dicit sanctus Iob, interroga iumẽta & docebũt te. Dauid quidẽ ieiunio & abstinẽtia corpus suum macerabat, vt diuinitus impetraret corporis salutem pro filio suo: multo igitur magis id nos præstare debemus ad salutem animæ comparandam, & eam ab æterna morte liberandam. Et aduerte textum dicentem quod Dauid ieiunauit ieiunio, Emphasim enim habent hæc verba: quasi diceret, magno ieiunauit ieiunio, & carnem suam vehementer macerauit: siquidem iacuit super terram, & cum venirent seniores domus eius, cogentes eum vt surgeret de terra, noluit. Nos vero statim acquiescimus, si quis dicat *Corpus abstinentia macerare, saluti confert.* *2. Cor. 6.* *Discutiamus & lamẽtemur peccata nostra.* *Iob: 12.* *2. Reg. 12.*

non tantopere ieiunemus, vel quod valde macilenti sumus. Quibus tamen deberemus respondere, illa esse signa veri pœnitentis, non autem vt multi faciunt, plurimi facere quod corpulentiores & obesiores redditi simus in quadragesima. O quam remisse viuimus & incaute, non considerantes quæ possint nobis pericula euenire, sane quàndo pisces futuram tempestatem præsentiunt, fundum ipsum petunt, & quando aues tonitrua audiũt ad nidum statim se recipiunt: cerui item & hericij procellam imminentem portẽdẽtes, in opaciores Syluas refugiũt; & serui Dei se ad monasteria & sacra loca recipiunt: tu vero qui tam ingens peccator es, & creatura es rationalis, inter tot pericula te securum arbitraris, cum præsertim inter te & supplicia æterna, tantum sit medius ruinosus paries tuæ mortalis & caducæ vitæ? E F

Pœnitẽtiã agamus nõ sõ la. ẽ do carni. Simile. Psal. 103 Irã Dei timeam⁹, quæ nos manet in iudicio:

Non ex his mihi volo vt indiscretas & intolerabiles pœnitentias agamus, ita vt velimus grauissimas superare & asperrimas pœnitẽtias sanctorum. Siquidem multi sæpe ita se gerentes, ex hac sua imprudentia se inhabiles reddunt deinde & impotentes ad sancta exercitia. Noli igitur nouitatis studiosus esse, neque transgrediaris prudentiæ limites, quin potius vt ait sponsa in Can. Pasce hædos tuos iuxta tabernacula pastorum. Neque sentio propterea vt cum remissis & debilibus te conformes: si quidem Apos. Postquã dixerat, obsecro vos fratres vt exhibeatis corpora vestra hostiam viuentẽ, sanctã, deo placentẽ, rationabile sit obsequium vestrum, addidit, & nolite conformari huic seculo: quasi dicat, ne cum tepidis hominibus & remissis cõformemini, sed potius cum seruis Dei diligentibus. G

Pœnitẽtia non debet esse indiscreta. Virtutem feruide amplectamur. Can. 1. Rom. 12:

O miserabilem peccatorem! an non sentis quã inquietũ te trahat peruersa cõsciẽtia, & vita vitiosa? Audi quid dicat Hie. arguet te malitia tua, & auersio tua increpabit te. O perditũ hominem, annon vides, quod vel ipsum etiã vitiũ clamat, vt se dimittas & abeo recedas? In cuius rei figurã ipsimet Aegyptij qui captiuos tenebant hebræos, hortabantur ipsos, vt a se discederent & libere abirent: & tu non vis relinquere vitia, & pœnitentiam agere pro ipsis sed potius de die in diem differs conuersionem tuam? Sane quamuis aliquis grauis adeo sit & ponderosus, vt vix se mouere queat, si tamen viderit ardentem domum, & incendio flagrantem, citat gressum suum & mutat, atq; alta voce quiritat, aquam poscens: sic igitur tu facere deberes in tanto animæ tuæ vitiorum incendio, vt scilicet ad pœnitentiæ salutarem aquam & lachrymas confugeres. Certe tela cum primum ex textrina prodit, fusca est & minus alba, at H

Hiere. 2. Exod. 12 Vitia fugimus. Simile. Pœnitentiam non differam⁹ Simi. ita.

A vero si lauetur, incipit candescere & albescere; sic igitur telã peruersæ vitæ anteactæ, lachrymis pœnitentiæ laua, & super niuem dealbabitur. Sic enim sanctus Dauid intelligebat cum diceret: asperges me domine hyssopo & mundabor, lauabis me, & super niuem dealbabor. Noli obsecro dicere quod cum sis vir, flere non possis, id enim mulierculæ faciunt: siquidem Dauid vir erat similis tui, & fortior te, quandoquidem vrsos & leones exenterabat, & tamen ait: exitus aquarum deduxerunt oculi mei: caue igitur ne id arguat forte in te minimam contri- *Psal. 50.* *Defleam⁹ peccata nostra.* *Psal. 118*

B tionem atque dolorem. Præterea beatus etiam Petrus animosus erat & robustus, at vero dolens de peccato, dicitur de eo per Matt: quod recordatus est Petrus, & egressus foras fleuit amare. Vbi aduerte quod non distulit pœnitentiam, sed simul atq; peccatum menti occurrit, pœnitentiam pro eo egit. Quare festinemus ad pœnitentiam agendam, & omnem torporem à nobis discutiamus, ne de nobis illud dici possit, propter frigus piger arare noluit, mendicabit ergo æstate, & non dabitur illi. *Mat. 26.* *Prov. 20.*

Iuste quidem carnem nostram pœnitentia maceramus, quandoquidem tam infensa nobis est, & in tantas nos detrudit ca- *Carnem pœnitẽtia macerem⁹.*

C lamitates. Quomodo autem nos cum ea gerere debeamus, figuratum habemus in Leui. Vbi tractans Deus de carne sacrificij, præcipiebat dicens: vas autem fictile, in quo cocta est, confringetur: quod si vas æneum fuerit, defricabitur, & lauabitur aqua. Quæso te domine, quid plus commeruit mali vas fictile, quam æneum? Sed voluit nobis significare Dominus, quomodo ei placere debeamus in pœnitentiæ sacrificio: in quo vas æneum id est animam præcipit contritione fricare, & cordis saltem lachrymis ob commissam culpam ablui: vas autem fictile, quæ est caro, ieiunijs, disciplinis, alijsq; corporalibus affli- *Leui. 6.* *Pœnitẽtiã quomodo facere debemus.*

D ctionibus præcipit lacerari. Et hoc innuere visus est Apos. cum diceret, & licet is quis foris est noster homo corrumpatur, tamẽ is qui intus est, renouatur de die in diem. *2. Cor. 4.*

Sed dices, cum Deus mihi iam indulgeat media sacra confessione, & sanctæ absolutionis beneficio, quod mihi sacerdos impartitus est, atq; cũ fecerim etiã quod mihi confessor faciendum iniũxit, vt quid necesse habeo adhuc pœnitentiam agere? Respondeo quod non ita facile statim malæ illæ peccati dispositiones & reliquiæ tolluntur & præsertim in peccatis inueteratis, sed potius multa est adhibenda cautela & solicitudo. Sane si carbonarius aliquis per annum in carbonaria se exercens, eandem semper gestasset subuculam, videretq; lauantem mulierem, eiq; di- *Pœnitentia quã sit vtilis etiã post cõfessionẽ & absolutionẽ sacramentalem.* *Simile.*

ceret vt ſtatim eam ſibi ſubuculam lauaret & candidam redde- E
ret, reſponderet mulier, heus bone vir, ne arbitreris quod id ſit facile factu, ſiquidem cum ſit tam atra vt carbo, multo opus habet Lexiuio, ac ſæpe repetito. Sic igitur peccator non exiſtimet quod ſtatim omnes peccatorũ reliquiæ & prauæ diſpoſitiones tollentur etſi confiteatur ſcelera ſua, & abſolutionis beneficium impetret: quin potius opus eſt vt ſæpe pænitentiæ lexiuio aſpergatur, & non defatigetur. Quot ſunt bone Deus, qui per totum annum non ſunt confeſſi ſcelera ſua, & proinde atrã magis quã ſit carbo, animam geſtant, iuxta illud, denigrata eſt ſuper carbones facies eorum, & accedunt ad lauantem ſacerdotem, abſolutionis beneficium accepturi, exiſtimantq; quod nil præterea facere debeant, ſed iam peccata omnia cum fibris omnibus radicitus conuulſerint! ſane cũ aliquis terrenũ aliquẽ regẽ offendit, priuſquam in eius amicitiã redeat, aliquid pati debet, vt pote exilium, vel aliud ſatisfactionis genus: ſic igitur tu vt regis regũ amicitiã recuperes, aliquid pati debes, & facere ex parte tua, vt pote ieiunare, corpus macerare, eleemoſynam dare, gemere peccata tua, & ita ſuperno regi reconciliaberis.

Peccatũ inueteratũ nõ ita facile eluitur.

Hiere. 4. F

Simile.

Pænitẽtia ad ſalutẽ neceſſaria

G

FERIA IIII. POST I. DOMIN. QVADRAG.

CONCIO QVARTA.

Adulatio deteſtabile vitium.

ACCESSERVNT *ad Ieſum ſcribæ & Phariſæi, dicẽtes Magiſter, volumus a te ſignũ videre.* Mat. 12, Mar. 3. Luc. 8. & 11. Magiſtrum vocãt, adulãdo ipſi, & vt ipſum ad H voluntatem ſuam attraherent: hæc enim eſt conditio adulatorũ, ſemper loquũtur ea quæ credũt placere audiẽtibus. Ideo Chore & cõplices, populo placere volẽtes, dixerũt ad Moyſen & Aarõ, vt habetur in Num. Sufficiat vobis, quia omnis multitudo ſanctorũ eſt, & in ipſis eſt Dñs, cur eleuamini ſuper populũ Dñi? Abſalõ vt cauſam in curia patris habẽtibus cõplaceret, ex animo deprauato, & ad regnum aſpirante, dicebat cuilibet. Videtur mihi ſermones tui boni & iuſti, ſed nõ eſt qui te audiat cõſtitutus à rege. Quis me cõſtituat iudicẽ ſuper terrã, vt ad me veniãt omnes qui habẽt negotiũ, & iuſte iudicẽ? Sed et cũ accederet ad eũ homo vt ſalutaret illũ, extẽdebat manũ ſuã, & appre-

Num. 16

Adulatorũ cõditiones.

2. Reg. 15

Ambitioſi quibus aſtutijs vtantur.

A apprehēdens osculabatur eū, quæ omnia ficta erant & simulata. Prophetæ etiā dicebāt ipsi Achab prospera de bello futuro, sicut ei cōplacere credebant, vt 3. Reg. habetur. Consiliarij Assueri adulātes ei dixerūt, Regis iusta est indignatio, cū tamē tēperare eius irā cōtra reginā potius debuissent, vt habetur in li. Hesther. Adulatores quidē displicēt sapiētibus quibus placere credebant per suas blanditias, nā adolescēs narrās Dauidi mortē Saulis inimici sui, ei complacere credēs, fuit eius iussione occisus, vt habetur 2. Re. duo etiā latrones qui occiderūt Isboseth, & attule- B rūt caput eius, Dauidi placere se credētes, displicuerūt multū, & ab eo similiter occisi sunt, vt habetur eodē lib. Sic igitur isti adulātes hodie, reprehēduntur a Christo ꝙ ipsum per adulationē vocarent magistrum.

3. Reg. 22 *Hesther. 1* *2. Reg. 1.* *2. Reg. 4.*

Sunt quidem blanditores, vt ait Chrisost. qui libenter hominem in facie laudēt, aut quādo vidēt amicos eius fideles adesse, aut domesticos, quos credūt nūtiaturos illi quidquid audierint. Insipiēs gaudet laudari in facie, vir autē Sapiēs quādo laudatur in facie, flagellatur in corde. propter duas ergo causas ho C minē in facie laudare nō debes: primū si sapiētē illū putas, grauiter suscepturus est, quare ergo illi laudibus tuis molestiā exhibebis? Si insipientem illum existimas, quare insipientiā eius laudibus tuis effers? Satiricus poæta hoc genus hominū mire depingebat, dicēs: rides? maiore cachinno cōcutitur: flet, si lachrymas aspexit amici: nec dolet, igniculū brumæ si tēpore poscas accipit endromidē. Si dixeris, æstuo, sudat; nocte, dieq; potest alienū sumere vultū: à facie iactare manus, laudare paratus. Cæterum Achab Michæā abhorruit, quia nō prophetabat ea quæ ipse volebat. Cuius generis hominū plenus est mūdus: vnde Eccle. dicit, diues locutus est, & omnes tacuerūt, & verbū illius vsq; ad nubes D perducent: pauper locutus est, & dicunt, quis est hic? sunt quidē veluti Echo, qui quidem respondet quod locutus es. De quo & Salomon, resonans de altissimis montibus Echo. Si tu canis, etiam canit Echo: si ploras, etiam Echo plorat. In altis porro montibus & sublimibus dicit resonare Echo, nam adulatores non resonant siue habitant in domibus pauperum, sed in domibus magnatum: in his enim montibus ipsi resonant, & canunt. Et ideo Daniel inquit, quod aues in altum arboris ascendebant. Sed tamen audi quid de hac arbore subdat postmodum propheta, Et ecce inquit vigil & sanctus de cælo clamauit, succidite arborem, & præcidite ramos eius

Chryso. in non abso. ho. 17. to. 2. *Præsentē laudare adulatorū videtur.* *Iuue. Saty. 3.* *Adulatorum astutiæ.* *3. Reg. 22* *Eccl. 13.* *Simile.* *Sap. 17.* *Danie. 4.*

& excutite folia eius: fugiant bestiæ quæ subter eã sunt, & volu E
Superbi quo redigantur: cres de ramis eius. Ad hoc enim multi magnatibus adulantur, ait Lyra, vt cum ipsis commorantes, delicijs vtantur. Sed omnes viri veritatis, talia aspernantur. Vnde narrat Vale: Max.
Lyra. in Matt.11. quod quidam dixit Diogeni olera lauanti: si tu Dionysio adulari velles, ista non ederes: cui respondit Diogenes, si tu ista e-
Vale. Ma.l.4. dere velles, Dionysio adulari nolles. Videbatur ergo istis pharisæis quod huiusmodi adulatione Christum allicerent quo vellent, si vocarent eum magistrum, & quod hoc pacto cum ipso negotiarentur quæ vellent: sed omnia eis contrario modo F euenerunt.

Antisthe. De adulatoribus quidem dicebat Antisthenes Philosophus, quod præstabilius esset incidere in coruos, quam in adulatores, illi enim in cadauera inuolant, hi vero viuos lacerant homines,
Bias. fallunt atq; decipiunt. Bias rogatus aliquando quodnam esset pestilentius animal, respondit, ex feris nullum esse perniciosius Tyranno, ex cicuribus, ipso adulatore. Sigismundus Impera-
Exẽplum Aene.Syl. tor, quemadmodum refert Aeneas Syluius, adulanti sibi cuidam, alapam impegit, & cum rogaretur ab adulatore quorsum
Simile. id faceret, respondit, quorsum tu me mordes? Quemadmodum cum in opacissima aliqua sylua securi arborem iceris, alibi qui- G dem senties resonantem Echo, alibi vero ictus incussus est: ad
Adulatores marsupiũ feriũt eius cui adulantur eundem modum adulator veluti Echo personat quidem in auribus tuis, ictus vero eius fit in crumena & marsupio tuo, cũ te pecunia spoliet, aut sese mensæ tuæ ingerat atq; immittat. Diogenes appellare solitus erat Aristippum adulantẽ Dionysio tyranno, canem, etenim adulatorijs verbis & magnificis ei tan-
Dioge. quam cauda applaudebat, cum tamen eiusdem patrimoniũ ore
Constanti. roderet atq; voraret. Constãtinus etiã appellabat adulatores ti-
Agesi. neam quandã, multorum patrimonia deuorantẽ & consumen-
Xeno. tem. Agesilaus, vt scribit Xenophon, eos admittere non faci- H
Exẽplũ. le solebat, qui eũ in præclare factis tantum laudabant, cum inte-
Plutarc. rim cum reprehensione quid dignum faceret, non pariter eum
Adulatores quantum incõmodent. reprehenderent. Plutar. inquit non solum Romanæ vastationis, sed etiam complurium aliarum vrbium causam extitisse adulationes eorum qui flagitia atq; crudelitatem Dionysij tyranni, Marci Antonij, & similium commendabant.

Simile. Quemadmodum si fons ipse exficcetur siue aridus reddatur & inanis, etiam riuuli qui ab eo manare solent exiccantur & exinaniuntur: sic si cuius patrimonium consumptum fuerit, si imperium cessauerit, si res familiaris quoq; ipsa defecerit, illico

A illico cessant etiam adulãtium ora, & voces conticescunt. Vnde cum aliquando Antiochus domum ingressus rustici cuiuspiam hominis, incognitus, & citra vlla insignia regia, percontareturq; à rustico quidnam de rege vulgo iactaretur, respondissetq, vere rusticus & aperto animo, mala multa quæ de eo circũferebantur & facta reprætensione digna, quod nunquam audierat in aula regia: intellexit statim rex plerosq; sibi adulari, cum regijs eum vestibus exornatum viderent, imperijq; clauo fulgentem. Vnde cum accedentes tandem eius aulici, regiam capiti coronam imponere voluissent: auferte istam hinc ait, sine qua vera audio de
B me, atq; rescisco:

Exemplũ Antiochi.

Principes nullũ fere inueniunt qui ipsis vera dicat.

Solent adulatores suauitate verborum aures demulcere, & interim hominum patrimonia: hominesq; ipsos deuorare atq; cõsumere. A quo hominum genere, cum incommoda multa inferre soleat, maxime cauendum est: Vt enim oleum lucernæ infusum, flammam ipsam nutrit & fouet: ita adulatio nutricula quædam est præsumptionis, atq; iactantiæ. Est enim qui adulatur instar speculi, quod quidem perinde repræsentare solet obiecta, atq; ipsa disponuntur & collocantur: ita enim adulator, si ais,
C ait: si negas, negat: si quid laudes, laudat: Verum interim animaduertere debes, quod sicut imago ipsa quę in speculo apparet, si tu orientem versus contuearis, ipsa respicit ad occidentem, & si aspectum ad dexteram conuertas, ipsa se ad sinistram inflectit: ita etiam quãuis adulator ore ipso tibi applaudat ante os, teq; collaudet, attamen à tergo subsannat atq; deridet Est etiam instar halitus, qui ex eodem interdum calidus, interdum vero frigidus egreditur: sic ipse modo calidum, modo frigidum expuit, modo ait, modo negat.

Simile.

Similitudo.

Adulatorũ mores.

Simile.

Alexander magnus aliquando philosophum quendam domesticum suum, atq; vnum ex intimis, cum quo familiariter diu
D multumq; versatus fuerat, à se expulit repentino quodam motu, atq; ipsi philosopho inopinato: Cum autem interrogaret philosophus quorsum id faceret, respondit Alexander, quia scilicet vel tu nosti defectus meos, vel non. Si non nosti, nil necesse te habeo apud me habere ignarum scilicet virum: si autem nosti, & propter illos me nunquam reprehendis, videris quidem mihi adulari, atq; propterea te tanquam pestem quandam à me lõgissime expellam necesse est.

Exemplũ Ale. Ma.

Adulatores quî tractandi.

Illi pharisæi qui Christo adulari conabantur, legis doctores erant, in quibus multo turpius adulandi vitium erat iudicãdum quam in alijs, cum potius simplici animo & candido accedere

deberent, gratia veritatis audiendæ. Cicuta quidem venenosa E herba est, teste Plinio, cuius succo vtebantur Athenienses cũ ijs quos morte condemnabant, cõtra quam præsens remedium esse ferunt vinum ipsum. Verumenimuero si cum ipso succo misceatur, atq; ita propinetur ipsi reo, nequaquam poterit mortem effugere. Ad eundem modum adulatio ipsa pernicies quædam est vitę humanæ atq; pestis, contra quam remedium peropportunũ est correctio vitiorum atq; reprehensio. Verum si illi qui magistri aliorum sunt, & quibus incumbit vitia ipsa reprehendere, adulatoribus iungantur, imo ipsi etiam adulatores sint, apertum F plane est maxima inde incommoda esse ventura. Est igitur adulatio in omni re perniciosa, in his vero quibus munus corrigendi incumbit venenum mortiferum. Ac propterea Christus dominus noster tantopere hos scribas & pharisæos hodie reprehendit.

Simile. Pli. li. 25. ca. 13.

Adulatio in his qui corrigere tenentur, pestilẽs est

Volumus. Vsq; adeo isti propriæ voluntatis tenaces erant. vt propterea voluntatem diuinam transgrederentur: quod etiam inter barbaros homines indignum censebatur, iuxta illud quod Seneca refert de philosopho Demetrio, qui suam voluntatem cum dijs suis, etsi falsis conformabat, dicens, Dij immortales, videtur sane mihi quod aliquid querimoniæ habeam, quandoqui- G dem cum de me aliquid statuitis, nil me monetis, ego quidem statim voluntatem meam vestræ conformarem, si filios vultis, ego vobis illos offeram: si corporis mei partem poscitis; ego vobis eam sacrificabo; omnia quæcunque possideo vestra sunt. Accipite animum, accipite corpus, & de his disponite vt vobis placuerit. Quid enim pręsto, si vobis dedero quod à vobis accepi? plane nulla est mihi molestia, quandoquidem omnia vestro nutu & diuino consilio reguntur & gubernantur. Considera igitur obsecro Christiane, pretiosissimo sanguine Domini nostri H Iesu christi redempte, & sua fide illustrate, quanta esset huius quidẽ barbari & gentilis erga falsos deos obedientia & ad mandata eorum adimplenda promptitudo, qui neq; paradisum, nec infernum nouerat, sed solum ita luce quadam intelligebat quantam deberet superis obedientiam præstare: nos vero diuina fidei luce illustrati, contradicimus diuinæ redemptoris nostri voluntati, & eius legibus.

Seneca. Demetrij exemplũ.

Voluntatẽ Dei impleamus.

Obediamus Dei voluntati.

Arbor syluestris vt in fæcundam inseratur arborem, prius debet præscindi, sic igitur nullus potest se voluntati diuinæ subijcere, nisi suam prius abneget voluntatem, quam prius tanquam infrugiferam præscindere debet. Sane in generoso equo illud

Simile. Similitudo.

cum

A cum primis laudatur, vt fræno obediat, & modo ad dextram, modo ad sinistram inclinet, & velociter currat,, atq; statim cum opus sit quiescat: sic vtiq; in Dei seruo illud est maxime laudabile, vt se à voluntate diuina duci sinat, & à diuinis legibus. Et sicut si equus fræno non pareat, etsi pulcherrimus sit, non potest emptorem inuenire etiam minimo pretio, propter pericula ipsa quæ cōtingere possunt. siquidem vel sessorem in hostium manus protrudet, vel præcipitem dabit, vel porta aliqua, aut arbore cō primet, non concedens locum vllum à morte ipsa euadendi, sic B vtique homo etsi natura multis abundet dotibus, nisi velit humanis ac diuinis legibus parere, actum sane de illo erit? *Simile.* *Diuinis et humanis legibus nos gubernari sinamus.*

Vide obsecro in quantas deuenerit miserias Nabuchodonosor, quod propria sua voluntate regi vellet. Sanctus item Iosue cum populo Israelitico, in petitione Gabaonitarum lapsi fuere, eo quod cum Deo non consultarunt, & ideo male eis successit: Vnde sanctus Moyses cum intelligeret quam vtile esset semper omnia cum Deo consultare, dicebat Hebræis, nolite ascendere, non enim est Dominus vobiscum, ne corruatis coram inimicis vestris. Amalechites & Chananæus ante vos sunt, quorum gla- C dio corruetis, eo quod noluistis obedire Domino. Vide igitur miserabilem eorum euentum, eo quod Moysi non obtemperauerint. Sane querimoniæ illæ Baruch & gemitus, sicut habetur primo cap. tandem ita resoluuntur, vt dicat omnia ea mala euenisse propterea quod non audiuimus vocem Domini Dei nostri, secundum omnia verba prophetarum, & abiuimus vnusquisque in sensum cordis nostri maligni, facientes mala ante oculos Dei nostri. Quam obsecro refers Dei imaginem, si ita dissentis & discrepas a b eius voluntate? ipse quidem humilis est. & tu superbus; ipse mansuetus, & tu impatiens: non est vera ima D go, qui similis non est autori. Quod si Angeli in cęlo perierunt propterea quod propriam sectarentur voluntatem, quid igitur sperandum est de hominibus in terra? *Daniel. 3.* *Iosue. 9.* *Nu. 14.* *Baruc. 1.* *Multi succedunt labores his qui Deo nō obediūt.* *Simile.* *Isa. 14.*

Pœnitentia maxima laude & encomijs digna.

QVia pœnitentiam egerunt in prædicatione Ionæ. Verus quidem pœnitens curare debet vt Deo placeat, contrariam sequens viam ei, qua ipsum offendit, iuxta illud Apost. sicut enim exhibuistis membra vestra seruire immunditiæ & iniquitati ad iniquitatem, ita nunc exhibete membra vestra seruire iustitiæ in sanctificationem: si lingua proximum infamasti, eadem famam *Rom. 6.*

restitue

restituē. Præcepit quidem Deus Gedeoni, vt habetur in lib Iudi. E
Iudi. 6. vt altare Baal euerteret, & nemus quod ad illud idoli ministerium fuerat dedicatum, abscinderet, atq; in eo maiestati suæ sacrificium offerret, super aceruum lignorum, quæ de nemore illo excīderat. Vult igitur vt quod idoli ac diaboli ministerio fuerat pręparatum, idem in Dei seruitio comburatur & consumatur.

Dei obsequio nos penitus cō secremus:

Sic igitur nos quidquid sumus, & quidquid facimus in Dei obsequium conuertamus, sicut hactenus diabolo seruieramus, vt fecerunt Niniuitæ:

Fere fit vt calamitates & labores nobis contingant propter
Eccle. 40. vitia & scelera nostra, iuxta illud Eccle. Mors, sanguis, oppressiones, fames, & flagella, super iniquos creata sunt. F Atq; ex his quidem flagellis, boni bonum, & mali malum eliciunt. Nam boni gemunt scelera sua, & pænitentiam agunt, atq; ad Deum conuertuntur ex toto corde, vitia relinquendo: non item faciunt mali: Neq; enim sufficit vitia deflere, nisi vitam emendes.

Defleam' anteactā vitam & eam emendemus.

Credibile sane est quod Hebræi postquam propter flagitia sua in manus ty-
Iudi. 4. ranni illius quidē deuenissent, regis Chanaam, vt habetur in lib. Iudic. vbi dicitur quod tam aspere ipsos tractarit, multum fleuissent per viginti annos, & ad Deum clamassent. Vnde textus ait, Clamauerunt filij Israel per viginti annos ad Dominum, vehe- G menter enim tyrannus oppresserat eos. Vbi aduerte quod videatur textus significare quod ante viginti annos non fuerint exauditi, siquidem antea perfecte veniam non postulauerant, nec perfecte defleuerant, nec à vitijs ex toto corde se separauerant, ac propterea Deus ipsos non audierat, nec in libertatem asseruerat.

Culpas nostras defleamus, si volumus a Deo veniam impetrare.

Quare hoc intelligens rex Niniuitarum, vt habetur in libro
Iona. 3. Ionę dixit, operiantur saccis homines, & clament ad Dominum in fortitudine, & conuertatur vir à via sua mala, videbatur enim eis quod hęc omnia essent necessaria, vt Deū placarent. Sic modo

Hie. in epist. ad Nepotianum:

Deus immittit Christianis persecutores nempe Turcas & infide- H les, atq; alia flagella, cum non agāt vere & ex animo pœnitētiam. Vnde Hie. ait, Barbari fortes fiunt nostris vitijs, Romanus superatur exercitus: infelices nos, qui tantum displicemus Deo, vt per rabiem barbarorum, illius in nos ira desæuiat. Ex his igitur flagellis, boni bona colligunt, mali autem mala, & obstinationē.

Simile.

Obstinati sunt impij.

Quis quæso non miraretur videns quod bellua aliqua in prato depascens, multis transfigeretur sagittis, & tamen nullo modo moueretur, neq; pastum desereret? Sic igitur mirum est quod peccator in vitijs sujs semper perseueret, quantumuis multis diuinitus tangatur aduersitatibus. Quod ad labores & aduersita-

tes

A tes cõgruãt sagittæ quædã Dei, testatur Iob dicẽs, pharetrã suam aperuit & affixit me. Prouidentiam diuinam appellat pharetrã, quæ varios contineat aduersitatum modos: nam alios ferit, adimendo ipsis bona, alios adimendo liberos, aut coniugem, aut salutem, vel alijs huiusmodi calamitatibus, nec tamen mali hoc cognoscere volunt, nec se emendant, iuxta illud Hie. Percussisti eos & non doluerunt, attriuisti eos, & renuũt accipere disciplinam, indurauerunt facies suas supra petram, & noluerunt reuerti. *Iob.30.* *Multis modis solet Deus punire.* *Hie.5.*

Admirabilem sane vim habet pœnitentia ipsa, & ad impetrandum plurimum valet. Cum Dauid tantopere Deum offendisset, B nihilominus tamen ita fuit eius pœnitentia Deo grata, vt non solum veniam à Domino obtineret peccatorum: sed etiam multa diuinitus beneficia impetraret, & filiũ etiam ex vitioso concubitu obtineret: vide quãtũ Dominus diligeret eũ. Item aduertendum est quod quãuis filio ex adulterio suscepto noluerit Deus vitam concedere: attamen postquam Dauid pœnitentiam egit, non solum qui natus est vixit, sed etiam sedem regni obtinuit, multasq; diuitas & sapientiam, ac pacem, vt intelligas quanta impetrare valeat pœnitentia. Vnde videmus iuxta Chry. expositionem in cap.21. Ioan. quod dixit Petrus Christo de Ioanne, Do- C mine, hic autem quid? & tamen ante trinam negationem non est ausus Petrus à Domino postulare, quis est qui tradet te? sed Ioannes postulauit: at vero post lapsum & pœnitentiam, ad maiorem resurgens gratiam, petiuit, Domine, hic autem quid? vt significaret quantum per pænitentiam ad gratiam euectus esset. Hoc voluit insinuare Baruch cum ait, Sicut enim fuit sensus vester vt erraretis à Deo, decies tantum iterum conuertentes requiretis eum: qui enim ii duxit vobis mala, ipse rursus adducet vobis sempiternam iucunditatem cum salute vestra. *Pœnitẽtia plurimum est grata Deo.* *2.Re.12.* *Pœnitẽtia plurimum apud Deũ impetrat* *Chryso: in Ioan.21.* *Aliqui per pœnitẽtiam ad maiorem gratiam resurgũt.* *Baruc.4.*

Tantis igitur fauoribus & diuinis auxilijs, quæ nobis per pœ- D nitentiam impartiuntur, cõmoti, quis non ad pænitentiam agẽdam inflammabitur? Vide obsecro quid dicat Isa. Qui dat lasso virtutem, & his qui non sunt, fortitudinem & robur multiplicat. Assument pennas, sicut aquilę current, & non laborabunt; ambulabunt, & non deficient. Hæc omnia de pænitentibus dicit, siquidem de aquila dicunt naturales, vt refert Hiero. quod quando se inutilem ad volandum sentit, se in fontem conijciat, ibiq; per tres dies maneat, vt inutiles decutiat plumas, atq; ita vtiles nascuntur plumæ quibus celeriter volare possit: sic igitur peccator in fonte pęnitẽtiæ quæ tres habet partes, nempe contritionem, confessionẽ, & satisfactionẽ, relinquit inutiles pec- *Isa:40:* *Hiero.* *Simil.*

catorum

Peccatum exuitur in fonte pœnitentia. torum plumas, atq; exuit veterem hominem cum concupiscentijs suis, seq; nouis induit plumis, induens Dominum nostrum Iesum Christum, atq; ita libere volat per statum gratiæ & virtutis viam atq; callem.

Pœnitētiā agere curemus propter Deum *Bernar.* Etsi verũ sit quod pœnitentia etiam esse posſit cum metu aliquo inferni, & spe glorię, nihilominus tamẽ niti debemus quoad possumus: vt pure propter Deum pœnitentiam agamus, & tanto maiorem accipiemus mercedem, quanto magis propter Deum pœnitentiam præstiterimus. Vnde Bern. ait, Charitas mercenaria non est, tamen sine mercede non est. Quis vnquam diceret quod Achab qui tam peruersus extiterat, vt dicatur de eo 3. lib. *3. Reg. 11.* Reg. non fuit alter sicut Achab, qui venundatus est vt faceret malum in conspectu Domini, nihilominus tamen videns commina- *Pœnitētia Deum placemus.* tionem Dei per Eliam, ita fleuit & gemuit, atq; propter Deum pænitentiam egit, vt diceret Deus Eliæ, nonne vidisti humiliatum Achab coram me? quia igitur humiliatus est mei causa non inducam malum in diebus eius. Vbi aduerte quod ait, humiliatus est mei causa, non vtiq; dicit ob inferni timorem humiliatũ fuisse, aut quod tẽporales timeret pœnas, sicut timebat Antiochus, sed mei causa: quamuis in principio hæc illum ad pœnitentiam *1. Ma. 6.* agendam commouerunt. Vide igitur quãti Deus huiusmodi pœnitentiam faceret, siquidem dixit Eliæ, vt id aduerteret. Sane magna consideratione dignum quod tam perditus rex, ita ad tantũ eueheretur pœnitentiæ gradum, & ita temporalia commoda ne- *Vera pœnitentia quã tum impetret apud Deum.* gligeret, & se tantopere propter Deum humiliaret. Consideremus etiam quod Deus diligenter hæc omnia exploret, & qua causa moueamur inspiciat, & idcirco oportet vt quæ te moueat causa ad pœnitentiam agendam accurate expendas, neq; debes alia causa magis tangi, quam Dei causa, noli fontem ipsum propter riuulos deserere: nec solem pro astris, hoc est conare quantũ potes, pure propter Deum pœnitentiam agere, cumq; videamus *Iona. 3.* regem Achab, & regem Niniuitarum ita ante Deum humiliari, *Maceremus carnẽ nostram.* & cilicio vti, ac carnem suam macerare, nos etiam ante Dei pedes prouoluamur, & carnem nostram maceremus, & diligenter castigemus, nec velimus esse illis delicatiores. Pœnitentia langu- *D. Aug. lib. de pœnitentia.* ores sanat, leprosos curat, & mortuos suscitat, sanitatem auget, gratiam conseruat, claudis gressum, aridis copiam, cęcis restituit visum, vitia fugat, virtutes exornat, mentem munit & corroborat. Qui per pœnitentiam peccata diluit, angelicæ fælicitatis consors in æternum erit.

FERIA

A FERIA V. POST I. DOMIN. QVADRA.

CONCIO PRIMA.

Egressus Iesus secessit in partes Tyri, & Sidonis. Mat. 15, Mar. 7. Relictis calumniatoribus, ait Glo. intrat fines Tyri, & Sidonis, vbi filiam Chananeæ liberat, & per fidem Gentilis fæminæ perfidiam scribarum arguit. Istæ duę vrbes sunt intra phænices, ait Abul. & ideo ista mulier quæ hic B vocatur Chananæa vocatur Syrophænissa Mar. 7. idest de terra phænices: & sunt in terra quæ data est in sortem Iudæis, data enim eis fuit tota terra Chanaam: & eam sorte diuiserunt. Vnde Tyrus & Sidon sunt in sorte tribus Asser, vel iuxta illam, vt constat ex Iosue. Sunt tamen istæ duę vrbes in littore maris, vt habetur apud Ezech. & hoc quia non circundantur mari, nisi ex vna parte, quia est accessus per terram, distat porro Sidon à Tyro per vndecim leucas, vel quasi, vt patet in lib. de situ terræ sanctæ, vt tradit Maximus Venetus. Erat autem olim Tyrus ciuitas famosissima, regni metropolis, de qua erat Hyram rex Tyri, qui erat C amicus Dauid, misitq; ei ligna ad ædificandum. Est porro tam Tyrus quam Sidon, ad radices Libani, & ideo Tyrij & Sidonij cędebant omnia ligna de monte Libani, quę posita fuerunt in templo Domini, vt constat ex 3. Reg. & 2. Paral. Fuit Tyrus semper vrbs gloriosior quam Sidon, & potissime propter magnum cōuentum mercatorum. In ea quippe erant celebres ac frequentes nundinæ, concurrentibus illuc per mare gentibus multis. De huius laudibus ponuntur multa in Ezech. & de hac vrbe fuit Dido regina, quæ Chartaginem magnam in Lybia condidit, quæ vrbs 70. annis ante vrbem Romam condita est: Vnde habitatores D Chartaginis dicuntur & Tyrij. Vrbs antiqua fuit, inquit Virgil. Tyrij tenuere coloni. Cæterum fuit euersa per Alexandrum hæc ciuitas, quia restitit ei propter Darium regem Persarum, sed & postea habitata est: Sidon erat olim longa ciuitas, posita in littore maris, postea vero penitus dissipata est.

Glo. ordi. in Mat. — *Abul. in Mat. 15. q. 24.* — *Mar. 7.* — *Iosue. 19.* — *Ezec. 27.* — *Maximus Venetus.* — *2. Re. 5.* — *3. Reg. 5.* — *2. Para. 2.* — *Ezec. 27.* — *Virgilius.*

In partes Tyri & Sidonis. It Iesus in partes Tyri & Sidonis, vt animā huius mulieris lucretur: vnde colligas quanti faciat Deus animam vnam, quoniam tantum pro ea laborat: tum etiam quātum sentiat Deus quod tu peruerso tuo exēplo animam alicuius corrumpas, & ex manibus dei eruas: siquidem conqueri solemus dicentes, heu amice, tu mihi panem ex manibus eripuisti.

A finibus illis egressa. Marcus dicit, quod venit ad Iesum intra domum

Animam quanti facit Deus. Exemplū ma ū quātum incōmodet.

Mar.7. mum, & hoc est verum primo, sed quia eam non exaudiuit, ait
Glo. Lyra Lyra, secuta est eum in itinere clamans, audiuerat q; Christum
in Mat. promissum Iudæis descẽdere de genere Dauid. Tolle omne quod
Suarez in tibi olim occasio fuit ruinæ, ait alius autor, & ita diuina adiu-
Mat. uante gratia sanabitur anima tua. In quod enim chaos non deci-
dit, qui consuetudini peccatorum minime obuiat? Vide horren-
3. Re. 11: dum exemplum Salomonis in 3. Reg.

A *finibus illis egressa.* Præcepit Deus vt demolirentur muros Hie-
Iosue.6. richo vsq; ad fundamentum, ne occasionem haberent iterum eos
æ:incandi, poterant enim dicere, quoniam restant fundamenta,
Occasio- iterum eos ædificabimus: atq; idcirco eis occasionem illam am-
nes noxias putarunt. Sic ergo hoc loco à finibus egredi, est occasionem am-
declinem⁹ putare. Præceptum fuit Adæ ne tangeret de fructu vetito, ne in-
de haberet occasionem comedendi. Vnde Eua obliuiscens hanc
Gen. 3. occasionem, dixit sibi mandatum esse ne comederent, solum mẽ-
tionem faciens operis. Item Petrus vt pœnitentiam ageret, exiuit
Mat. 26. à finibus illis vbi peccauerat. Pharao licẽtiam dabat Hebræis eun-
Exo. 8. di ad sacrificandum, modo peregre non abirent. Samsonis cum
Iudi. 16. capilli radicitus non amputarentur, idcirco recrescentes fue-
runt ruina Philisthæorum.

Fili David miserere mei. Quasi diceret; si tu ô naturæ artifex sa-
Simile. pientissime, etiam brutis animalibus talem instinctum dedisti, vt
vel ceruus qui natura separatissimus est ab humano commer-
cio, quoties grauius à canibus premitur, ad homines confugere
Similitu- soleat statim, malens ab eo occidi, in quo nouit esse clementiam:
do. quanto potiori iure homo ratione præditus, ad te tutissimum &
clementissimum asylum confugiet? profecto vt mercatores, qui
Misericor in emporium difficile incidunt, in quo nummorum penuria nil
dia Dei vendere possunt, solent quouis pretio quæ adduxere, distrahere:
modo vta sic tu ò fili Dauid in emporium huius seculi gratiam & miseri-
mur cum cordiam adduxisti, quæ deficientibus meritis, publicanis & pec-
tẽpus est. catoribus erogasti: quare si tam paruo pretio tua emantur, misse-
Simile. rere mei. Memento fili Dauid naturę arboris, in qua rami virtu-
Filij parẽ tem radicum sequuntur & in se referunt: si enim te filium Da-
tes bonos uid dicis, oportet pari ratione patri tuo in clementia assimileris.
imitẽtur. Discant ex hoc loco nobiles maiorum suorum virtutem sequi:
Peccatum bene enim poeta cecinit, Nobilitas sola est, atq; vnica virtus.
quãtũ no- *Male à dæmonio vexatur.* Tantopere nocet peccatum, vt ordi-
ceat ani- nem naturę peruertere videatur, siquidem opus alicuius ei sub-
ma. ijci solet qui facit illud, at vero peccatũ tale est, vt homo ei sub-
ijciatur, nam qui facit peccatum, seruus est peccati, & ita contra
auto-

A autorem suum insurgit, sicut qui labyrinthum fabricat, & postea ab eo non posset egredi.

Qui non respondit ei verbum. O noua rerum materies, rogat mulier, obsecrat, & deprecatur, deflet casum suum, auget tragędiam enarrat pasſionem, & amator hominum non respondet, Sermo tacet, fons clausus eſt, medicus medicamenta retinuit. Quid hoc nouum & admirabile? Alios prouocas ad sequendum, & hanc miserabilem insequentem abigis? ait Chrysoſt. sed cur non *Chry: ex* respondet? quia illius fidē amplius prouocabat, & animum per *varijs in* seuerantia excitabat, & discipulorum miserationes exercitabat. *Mat. locis*
B Item Hieronym. dicit, non eſt propter superbiam pharisaicam, *hom.17.* nec propter Scribarum supercilium: sed ne ipse sententiæ suæ *to.2.* videretur contrarius, per quā iusserat, in viam gentium ne abieritis, & in ciuitates Samaritanorū ne intraueritis, nolebat enim *Hiero. li. 2. in Mat. to.9.* occasionem calumniatoribus dare, perfectamq; salutem gētium pasſionis & resurrectionis tempori reseruabat. Dic obsecro Domine, ait alius doctor, quomodo ergo verum erit quod scriptū *Treius in Euang. li. 6. ca:3.* eſt apud Lucam, si vos cum sitis mali, noſtis bona dare filijs, quanto magis pater veſter dabit spiritum bonum petentibus se? *Luc.11.*
C Legimus quidem de Tito imperatore qui deliciæ Romani populi vocatus eſt, ad hunc modum. In cæteris vero desiderijs, id obstinatisſime tenuit, ne quem sine spe dimitteret, & quod magis *Exemplū Titi.* mireris, legimus de Galieno quamuis indignisſimo, quod nil vnquam petenti denegaret. Quid dicam de Artaxerxe, qui agricolę concauas manus aqua plenas offerenti, phialam auream aureis plenam dari iusſit? Et esse tot ac tantos patronos pro muliere paupercula intercedentes, quā poterat vnico verbo beare, & non respondere ei Chriſtum verbum? Cæterum nolebat calumniatoribus mordendi ansam dare, *Exemplū Galieni. Exemplū Artaxer.*

Quis siue Iudæus siue gentilis à domino salutem petijt, quam *Ludouic:*
D non protinus impetraret? quomodo ergo nunc gentilem mulierem à se clamantem excludit? Huius rei cum multę fuerint causæ, tamen illa præcipua esse videtur, quam ex Dyoni. lib, de cæl, Hierar. colligere licet. Is enim Deum ait paterna cura atq; prouidentia se omnibus apte pro illorum captu insinuare, itaq; infirmos blande ac leniter tractare paterna pietate solet, ne magnitudine laboris fatigati debilitentur, fortioribus autem fortiora certamina subministrat, vt vincant. Hoc quidem modo se dominus cum discipulis suis diuersis temporibus gesſit. Eos quippe ante spiritus sancti aduentum, neq. grande aliquid moliri, nec etiam ieiunijs & laboribus immodicis opprimi voluit, Vbi vero *Granat. Dyo. li. de cæl. hiera. Exemplū Luc.24.*

virtute ex alto roborati sunt, tunc eos varijs calamitatum & persecutionum procellis agitari passus est, quod ipse his verbis declarauit. Non possunt inquit filij sponsi lugere, quamdiu cum illis est sponsus: Venient autem dies cum ablatus ab eis fuerit spōsus & tunc ieiunabunt. Hoc igitur exemplo intelligimus Deum vires hominum perspectas habere, & pro magnitudine virium labores illis & onera aptare; infirmis enim leuia certamina, fortioribus vero fortiora reseruat. Cum igitur Dominus mulierem hanc mirabili intus fide ac patientia roborasset, intelligeretq; parem illi, imo & superiorem tantæ probationi virtutem esse, noluit eam tanta gloria, tantaq; meriti materia fraudare. Quod fecisset si eius fidei, patientiæ, & humilitati, hanc perseuerandi occasionem celeri remedio subtraxisset. Ex quo intelligimus fratres, eos quibus omnia blande, leniterq; fluunt, aut leuibus tantum laboribus iactantur, inter infirmos Dei seruos, qui adhuc paruuli in Christo sunt, esse numerandos. Eos vero quibus exercitandæ virtutis gratia, graues casus & magna certamina à Domino exhibentur, inter fortes & adultos, imo inter veteranos milites esse computandos.

Mat. 9.

Labores impartitur Deus pro cuiusque viribus.

Perseueremus orantes, Deus enim remedium ipsum differt ad cōmodū maius nostrū.

Dimitte eam, quia clamat post nos. Siquis animam habet vitiorum sorde pollutam, filiam proculdubio habet malam à dæmonio vexatam. Quare necesse est vt reatum suum agnoscens, mox ad preces sanctorum confugiat, qui Domino dicant: dimitte eum quia clamat post nos. Dimitte reatum, dona gratiam, quia nostrum intimo affectu quærit supplex suffragium. *Non sum missus nisi ad oues*, non quod ad gētes non sit missus, sed quod primum missus sit ad Israel, ait Hiero. vt illis non recipientibus euangelium, iusta fieret ad gentes tunc migratio. *Domine adiuua me.* Designauit per hoc, ait. Abul. in ipso esse potestatem faciendi quod petebatur, & quod non egeret alio. Vnde non dixit, Domine ora pro me, sed adiuua me, sic Deo loqui solemus, dicentes, Domine ad adiuuandum me festina. Est mercatura quædam, vt inquit Homerus, Inter Deos & homines, vt illi nobis bona, honestaq; dent, & nos eis sacrificium atq; preces. Sacrificium porro Deo, spiritus contribulatus, cor contritū & humiliatum. Domine qui omnia potes, quasi diceret hæc mulier, adiuua & exaudi me. Nō possum equidē oratione cōposita, mulier rustica & barbara, corā te multa proloqui, neq; opus est, neq. tu id desideras. Ecce igitur breui verbo cordis mei tibi pādo affectum, Domine adiuua me.

Quid igitur mulier postquam hoc audiuit, ait Chrysost. nū tacuit ac destitit? non certe id quidem, sed potius magis instabat. At

Anto. Broicus in euāge. p. 1. ar. 62.

Hiero. li. 2. in Mat. to. 9.

Abul. in Mat. 15. q. 47.

Treius in euang. lib. 6. c. 3.

Homerus

Titel. in Mat.

Chry. in Mat. ho. 53. to. 2.

A At nos inconstantes non ita facimus, quin potius cum quod volumus non assequimur, statim desistimus, cum propterea magis instare oporteret. Cæterum quem non perplexum reddidisset illa responsio? sufficiens quidem videbatur Christi silentium, vt ea in desperationem conijceretur, & responsio etiam magis. Cum enim vidisset patronos etiam ipsos repulsam passos fuisse, audiretq; rem fieri non posse, hęrere plane poterat: attamen non desperauit mulier, sed cum videret patronos suos nil efficere, pulchra quadam inuerecundia inuerecunda fuit. Antea siquidem B in conspectum venire non audebat, sed clamabat post eos: postmodum ergo cum consentaneum videbatur vt rebus desperatis longius abiret, accedit propius, atq; adorat dicens: Domine adiuua me. Et alibi ait idem Chrysost. ô Domine, inquit Chananęa, num ideo homo factus es, vt vnum tantum saluares populum? num propter Iudeos solos venisti? Quid est quod dicitur in Psal. Postula à me & dabo tibi gentes in hæreditatem tuam? Et Esa. ait, in ipsum gentes sperabunt. Cur ergo cum venerit hęc miserabilis mulier pro filiæ suæ infirmitate obsecrans, & casus suos deplorans, dicis non sum missus? &c. Tu deniq; leprosos mundas mortuos suscitas, paraliticos curas, cæcos illuminas, latrones sal C uas, meretrices castificas, & huic miserę nil respondes, sed potius eam reijcis, atq: eius patronos non admittis? Quorsum putatis? vt perseuerantiam eius laudabilem omnes admirarentur, audirentq; dicentem, Domine adiuua me.

Perseueremus in oratione, etsi multa obijciantur impedimẽta.

Chry. ex uarijs in Mat. locis ho: 17.

Psal. 2.

Isa. 11.

In dei misericordia cõfidamus

Domine adiuua me. Perseuera semper, etsi tibi videatur Deus nõ audire. noli esse vt Saul, qui cum vidit quod Deus statim non sibi responderet, accessit ad phytonissam. Multi sunt enim quibus cũ statim diuina consolatio non adest, accedunt ad humanas consolationes, & tristiores redduntur & inconsolabiliores.

Instemus petentes.

1. Re. 28.

D *Non est bonum sumere panem filiorum & mittere canibus.* Mira conuersio, ait Glo. nam Israel quõdam filius, nos canes: sed pro diuersitate fidei, ordo nominum mutatur. De illis enim dicitur psal. circundederunt me canes multi, de nobis autem, alias oues habeo, quæ non sunt ex hoc ouili. Quando responsum dat, ait Chrysost: magis quam prius silentio exulcerat: neque iam ad alios causam traducit, nec se non esse missum affirmat, sed potius quanto illa feruentius orat, tanto ipse vehementius retrudit: nec iam Iudeos oues sed filios etiam, ipsam vero canem appellat. Quid igitur mulier facit? Quid? ab ipsis Christi verbis deprecatoriam connectit orationem dicens, etiam Domine.

Glo. ordi. in Mar. 7.

Psal. 21.

Ioan. 10.

Chry. in Ma. ho. 53. to. 2.

Etiam Domine, nam & catelli. Non ignoro dicit illa Chananæa,

Chry. in Mat. ho. 53. to. 2. quia necessaria hæc alimenta filijs seruāda sint, veruntamen cùr E
ego vetor, etiamsi canis sim? nam si nefas est quidquam accipere,
nec micæ quidem sumendę sunt, sin vero licet quodammodo par
tiri panē canibus, non omnono ipsa prohiheor, sed potius hac
Humiliū cōditiones ratione participare debeo: Tu interim non fidem solum illius, ve
rum & humilitatē admirare mecū. Nam cum ipse Iudæos filios
appellasset, adeo procul aberat ne liuore alienæ laudis contami-
naretur, vt maius etiam adiecerit, atq; dominos eos nuncupaue-
rit. Vides prudentiam mulieris? vides quomodo nec cōtradicit
nec de aliorum laudibus doluit, nec quia contēni videbatur mo-
leste tulit? vides magnitudinem animi atq; constantiam. Non est
bonum ipse dicebat, atq; illa, vtiq; domine respondebat. Filios F
ipse Iudæos vocauit, atq; illa dominos. In conditione canū illam
Ambr. li. 5. in Luc. ca. 7. vocabat, & confestim ipsam cōditionem canū atq; statū vltro illa
subiunxit. Vnde bene ait Ambro. Chananæa fuit pertinax in pre
cibus, sapiens in responsis, fidelis in verbis, prætereuntem reuo-
cat, tacentem rogat, excusantem adorat, negantem inclinat.

Hiero: in Mat. li. 2 to. 9. Ruth. 2. Gutier. in Euang. li. 6. cap. 3. Psa. 146. *Etiam domine nam & catelli.* Scio me filiorum panem non mere-
ri, nec integros posse capere cibos, nec sedere ad mensam cum
patre. Sed contenta sum de reliquijs catulorum, vt per humilita
tem micarum, ad panis integri veniam magnitudinem. Ego sum
illa Ruth, quæ sequor vestigia messorum, & greges ouium tua-
rum. Vacua veni, vacuam à facie tanti pastoris me abire non G
expedit tibi, qui audis inuocantes coruos. Num vnam tantum
habes benedictionem? & mihi obsecro vt benedicas. Hac igitur
tanta humilitate & fide, misericordiarū pater superatus, & se iā
vltra continere non valens, in hanc vocem prorupit, ô mulier,
Chry. ex magna est fides tua.

varijs in Mat. locis ho. 17. to. 2. *O mulier, magna est fides tua, fiat tibi sicut vis.* Audiant hæc qui in-
constanter orant, ait Chrysost, & fastidiose precantur. Ne rece-
das vnquam quousq; accipias: finis postulātis, acceptio est. Tunc
cessa quando acceperis, imo magis nec tunc cesses, sed perse- H
Oratio sit perseuerans: uera agens gratias pro eo quod accepisti, vt perseueret tibi quod
acceperis. Quæritur ait Abulen. cum in muliere ista nunc appa-
ruerint virtutes multæ, quare Christus solam huius mulieris fi-
Abule. in Mat. 15. q. 45. Theophy. Mat. 15. Luc. 7. dem laudans commemorat? Dicēdum quod verum est quod mul
tę virtutes in ea apparuerunt, nam fuit prudentia, quia in omni
bus prudenter respondit, vt ait Theophy. Secundo apparuit per
seuerantia. Tertio in ea fuit patientia, nam in varijs non fuit cō-
mota. Quarto apparuit humilitas, se enim humiliauit procidens
in terram coram Christo, eum ad: rando. Quinto apparuit in ea
fides

A fides, nam credidit Iesum esse messiam. Dicendum tamen quod licet illæ virtutes apparuerint in muliere, Christus tamen non cõmemorauit nisi fidẽ, primo quia ipsa sola erat ad propositũ, nam dicitur quomodo ista mulier obtinuit à Christo quod petebat, & tamen ad obtinendum miracula fieri, nulla virtus sufficit, nisi fides. Per fidem obtinemus quidquid petimus, ita vt nil sit nobis impossibile. Vnde Christus dixit, vt refert Mar. si potes credere, omnia sunt possibilia credenti. Secunda ratio, quia ista erat virtus, quã Christus introducere nitebatur prędicãdo, scilicet quod crederetur in eum, quia fides est fundamẽtum & sine illa impossi-

B bile est placere Deo, vt ait Pau. & ita sine fide vel nullæ virtutes sunt, vel saltem inutiles sunt ad placendum Deo: Vnde directa tota prædicatio & scripturarũ, & gestorũ, atq; dictorum Christi fuit propter fidem introducendam ac conseruandam, iuxta illud Ioan. Multa quidem & alia signa fecit Iesus, quæ nõ sunt scripta in libro hoc, & hæc scripta sunt vt credatis, quia Iesus est filius Dei, & vt credentes vitam habeatis.

Fides præstantissima virtus

Mar. 9.

Heb. 11.

Ioan. 20.

Quia ille cordis inspector mutatam vidit quam laudauit, ait Aug. ideo nõ ait, ô canis, magna est fides tua, sed ô mulier, magna

C est fides tua. Mutauit vocabulum quia mutatum vidit affectum. Et Chrysol. ait, merito quę se canem confessa est, in hominem commutatur: & iuste conuertuntur in canes, qui se filios esse noluerunt. Merito adoptatur in filiam, leuatur ad mensam, & honoratur, quæ se sub mensa, laudabili & prouida humilitate deiecit. Hinc est quod propter iustitiam suam Dominus nec Iudæis dare potuit, nec gentibus denegare.

Aug. lib. de fide & operi. c. 16 to. 4.

Chrysol. ser. 110.

Fiat tibi sicut vis. Ac si diceret, fides quidem tua, maiora quam petis posset impetrare: veruntamen fiat vt vis. Quo diutius mulier orando perseuerauit, hoc maiorem gratiam est consecuta: non enim salutem solam filiæ quam quærebat inuenit, sed lau-

D dem etiam & commendationem Domini, æternamq; in Ecclesia memoriam adepta est. Cæterum vt & fidei & humilitatis vim & potentiam pernoscatis: Marci verba hoc in loco referenda sunt qui, vbi mulier hanc humilitatis vocem protulisset, respondisse Dominum, ait, propter hunc sermonem vade, exijt dęmonium à filia tua Huic igitur voci, quæ fidei & humilitatis quidẽ plena fuit, diuinæ misericordiæ viscera, antea quodammodo clausa patuerunt, vt hac ratione intelligatis quantum ad misericordiam Domini impetrandam, imo ad eius vim & potẽtiam (si dici posset) superandam, virtus humilitatis valeat.

Magnum fidei meritum.

Mar. 7.

Præmia magnæ fidei.

Postulare debemus à Deo cum perseuerantia & spe, confiden-

Ioan.16. tesq; de suis promissis. siquidem apud Ioan. ait, quod daturus est E
Gen.21. nobis quod iuste petemus, Considera obsecro quanta cum fiducia Abraham postularet, siquidem Deus ipsi præciperet vt filium
Heb.11. sacrificaret, ibat ad sacrificandum filium sperans tamen semper fore adimplendum quod Deus ipsi promiserat. Quod significauit Apost dicens, fide obtulit Abraham Isaac cum tentaretur, & vnigenitũ offerebat, in quo susceperat repromissiones. Hoc etiã
Gen.22. significauit ipse Abraham dimittens seruos ad radicem montis, dicens, Expectate hic cum asino, ego & puer illuc properantes postquam aduenerimus reuertemur ad vos. Fuit etiam magna
Iudit.12. fiducia ipsius Iudith, dixit enim ei Holophernes, vt comederet ad mensam eius: cui respondit & dixit, nunc non potero manducare ex his quæ mihi pręcipis tribui, ne veniat super me offensio ex his autem quæ mihi detuli mãducabo. Holophernes ait, si defecerint tibi ista quæ tecũ detulisti, quid faciemus tibi? Et dixit Iudith, viuit anima tua domine meus, quoniam non expendet omnia hæc ancilla tua donec faciat Deus in manu mea hæc quæ cogitaui. ô magnã mulieris fiduciam! hanc etiam fiduciam habebat

Confidamus viriliter in Domino.

Psal.129. sanctus Dauid cum diceret, Sustinuit anima mea in verbo eius, sperauit anima mea in domino.

Bona opera cum deprauata intentione non videntur impetrare apud Deum.

Multi sunt diuites qui dant pauperibus quod petunt in eorum G necessitatibus: sed tamen sæpe hoc faciunt cũ deprauata intentione: vt pote puellis fauẽt pro dote, vt possint eis abuti: malis fauẽt vt vlciscantur eorum iniurias, & pauperibus scholasticis sæpe pro cathedris obtinendis, alijs etiam vt liti faueant, vel propter alias intentiones. Cum huiusmodi ergo intentionibus si deprauatæ fuerint, non solet Deus subuenire, sed potius cum pure accedimus sicut hæc Chananæa: Cum ergo tam pium habea-
Iacob.1. mus Dominum, petamus confidenter, dicente Iacobo, postulet autem in fide nil hæsitans. Si olim Deus liberalis erat, creden- H dum est quod adhuc liberalior erit modo, cum præsertim filium suum nobis donauerit: sed aduerte plurimum ad rem facere, vt quando aliquid à domino postulamus, eius beneficia recolamus.

Confidamus in domino.

Exo.17. Sane quando Moyses orabat pro populo contra Amalech pugnante, virgam in manu habebat, vt habetur in Exo. vt hac ratione recoleret beneficia diuinitus impetrata, & ita maiori cum fiducia postulabat: sic igitur nos cum beneficia à Domino peti-
Simile. mus, nos gerere debemus. Solent quidem famuli cum beneficia à dominis suis petunt quibus aliquando seruierunt, dicere: hoc quidem mihi concedito domine mi, vel pro pane quem apud te per tot annos manducaui. Vnde Ecclesia etiam concludere

soles

A ſolet ſuas cōllectas dicens, per Dominum noſtrum Ieſum Chri- *Oratio*
ſtum: quaſi dicat, Memor vtique ſum beneficiorum acceptorum *qualis eſſe*
per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum. *debeat.*

Videmur quodāmodo obligare Deum, ſi ita loqui fas eſt, quan
do cum maxima fiducia in eo confidimus, & ipſe videtur ita ſen
tire: ſiquidem miſereri turbæ in deſerto, videbatur in hoc niti, *Mar. 8.*
neq; enim cibos adferebant. Vnde ait, Miſereor ſuper turbam,
quia ecce iam triduo ſuſtinet me, ideſt ſperat in me, & fiduciam
habet, atq; idcirco videor obligatus vt eam paſcam. Sic Dauid *Pſal. 129.*
B dicebat, Suſtinuit anima mea in verbo eius, ſperauit anima mea
in Domino. Bonorum quidem conditio eſt fauere his qui in ip-
ſis confidunt, quanto igitur magis id Deus præſtabit? Vide ob-
ſecro in quanta pericula ſe coniecerit ille qui hoſpitio excepit
Leuitam & coniugē ſuam nocte, vt eam à carnalibus viris libera
ret, vt habetur in lib. Iudic. quandoquidē etiam filiam ſuam ipſis *Iudic. 16.*
exponebat, modo parcerent illi mulieri quam domi ſuæ recepe-
rat. Loth prætérea videns effrænatam illam libidinem Sodomita
rum, dicebat eis, nolite quæſo fratres mei, nolite malum hoc fa- *Gen. 19.*
cere, habeo duas filias, quæ nōdum cognouerunt virum, educam
C eas ad vos, & abutimini eis ſicut vobis placuerit, dūmodo viris
iſtis nil faciatis, quia ingreſsi ſunt ſub vmbra culminis mei. Perſe
ueremus igitur poſtulantes à Chriſto, & conſideremus quantum *Simile.*
perſeuerent viri mundani in rebus ad vtilitatem ſuam pertinen- *Perſeuere*
tibus exquirendis, & in humanis prætentionibus: multo igitur *mus in re*
æquius eſt vt petentes à Chriſto, nec defatigemur in petēdo, nec *bus ad ſa*
fiduciam amittamus in adquirendo. *lutem per*

Quamuis ſtatim voti compos non fias, noli propterea animo *tinentibus*
cadere, ſiquidē non vno in die cōdita Roma fuit, vt eſt in prouer
bio. Vide quid dicat Dauid, patientia pauperū nō peribit in finē. *Pſal. 9.*
D Etſi enim ſecreto pulſes, tamē audiet te Dominus. Hebræi quidē
noctu dormiebant, & tamen iam mane inueniebant manna. Da- *Danie. 4.*
niel etiam ex intimo vſque lacu exauditus eſt, clauſis & obſi-
gnatis foribus. Ionas auditus eſt ex ventre ceti. Nos parū fiducia *Ionæ. 2.*
liter in Deo confidimus, ſicut videtur feciſſe Loth cū aſcendit in *Gen. 19.*
montē, & tamen in ſegor ſibi promiſſa fuerat ſecuritas, & ſibi vi *Petamus*
debatur quod in monte ſecurior eſſet. Quare cū maxima fiducia *à Domino*
poſtulemus ſicut fecit hęc mulier. Multi potius in pecunia ſpē ā *cum ma-*
& hāc adorāt, ſicut prophetæ Baal ipſi ſe cōmendabāt, & effu- *xima fidu*
ſo ſanguine, falſi dei ſuis opem poſtulabant, ſed cum non poſſet *cia.*
ipſis ſuccurrere, honorem ſuum, & vitam, atq; animas perdide *3. Reg. 18.*
runt. Quare multo præſtantius & excellentius fuit factum Eliæ,

qui in Domino sperauit, & ei subuenit in maxima opportuni- E
In Domino firmissime speremus: tate, & in ipso articulo, adeo vt omnis populus clamaret, Dominus ipse est Deus. Tum etiam maxima fuit huius mulieris Chananeæ fiducia & spes, quam in Christo collocauit, ac propterea omnia ei ad libitum fluxerunt, & facta quidem fuit voti compos, liberãdo filiam suam à potestate dæmonis, qua crudelissime torquebatur, & vexabatur.

FERIA V. POST. I. DOMIN. QVADRAG:

CONCIO SECVNDA.

Psal. 88: EGressus Iesus. &c. *Qui non respondit ei verbum.* Matth. 15. F
Vbi sunt misericordiæ tuæ antiquæ Domine? ait Psal.
Aba. 1: Et Abacuc dicebat, vsquequo Domine clamabo, & non exaudies? Iob etiam dicebat, clamabo & non exaudis, mutatus es mihi in crudelem:
Iob. 30: Veruntamen hæc Dei dilatio est ad nostrum commodum, vt perseueremus, si enim Iacob non perseuerasset in luctando cum angelo, non reportasset benedictionem.
Gen: 32. Sane quanto magis Deus dilatat beneficia tanto deinde copiosiora exhibet.

Ioan. 8. *Non est bonum sumere panem filiorum.* Dixerat in præsentia Iu- G
Honoremus absentes. dæorum quod essent filij diaboli, vos ex patre diabolo estis, & in absentia filios vocat, vt inde discamus in absentia honorare proximum, etiam magis quam in præsentia: sed multi hoc tempore contrafaciunt,

Calamitates immittit Deus vt ad ipsum conuertamur.

Deum inuocemus in nostris calamitatibus. SOlet quidem Deus labores & calamitates hominibus immittere, vt hoc pacto resipiant, & ad Deum reuertantur. Vnde primum hunc medicum debemus non solum in nostris infirmi- H
tatibus, sed etiam in omnibus laboribus vocare. Sæpe quidem calamitates hominibus contingunt, & infirmitates, propter deprauatam eorum conscientiam: hęc igitur prius debet curari, nam aliter frustra videntur reliqua adhiberi medicamina, siquidem causa prius ipsa debet cessare, vt etiam ipse effectus qui
Psal. 118. ab ipsa causa producitur, cesset. Probe quidem hoc nouerat san-
Calamitates vtiles. ctus David cum diceret, tribulatio & angustia inuenerunt me. quasi diceret, inuenerunt me tanquam sagaces quidam canes prædam odorantes: in hoc enim videntur deseruire labores, vt

his

A his tanquam canibus quibusdam vtatur sapientissimus venator Deus,& ita prædam ipsam recuperet. Perditus erat Samson cú sanitate frueretur,atq; ita permisit Deus à Philistæis sibi oculos erui,& ita animæ vitã recuperauit: Vnde & dixit, vt habetur in lib.Iudicum, Domine Deus meus memento mei, & redde mihi fortitudinem meam pristinam. Tanta ergo fuit eius contritio, vt ipsi Deus condonauerit,atq; quod petebat concesserit. Perdita erat etiam hæc mulier Chananæa,& idololatriæ dedita , atq; Dei oblita, sed tamen hoc Dei flagello percussa , nempe vexa- *Iudic. 16.*

B tionis filiæ,,ita in se rediјt,vt a finibus egressa suis,ad Christum inquirendum accederet,atq; ita fieret voti compos, quamobrẽ ad Deum statim accurramus in nostris necessitatibus , exemplo huius mulieris: & non faciamus vt Samuel,qui cum a deo vocarẽt,accedebat ad Heli. sic enim nos facere solemus, vt scilicet cum nobis a deo calamitates immittantur vel infirmitates,prius ad corporis medicum accedamus quam ad Deum. Contra tamen faciebat Dauid qui dicebat,exaudi Deus orationem meam auribus percipe lachrymas meas. Dic obsecro sancte vates,nunquid lachrymæ audiri solent? Cur igitur dicis, vt eas Deus au- *Calamitates nos ad Deũ reducunt.* *1. Reg. 3.* *Psal. 38.*

C diat? Sed bene ait sanctus propheta, cum nil sit quod Deus libẽtius audiat : vnde Chananeæ lachrymæ etiam potius quam verba,auditæ sunt. *Libenter Deus audiet lachrymas.*

Quod Christus dicat apud Mat. venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis,significat plane nullam opportunitatem esse commodiorem vt quis ad Deum conuertatur, quam cum in laboribus versatur. Et quemadmodum prouidus agricola tempus opportunum ad seminandum expectat: sic Deus in tempore calamitatum ad se homines vocat:nouit enim quod in prosperitate soleant obsurdescere,cum respondeant illud Isa. Pepigi- *Matt. 11.* *Simile.* *Isa. 28.*

D mus fœdus cum morte,& cum inferno fecimus pactum. Vnde Dauid dicebat, imple facies eorum ignominia,& quærent nomẽ tuum domine.Quamdiu filius prodigus nummos habebat ad expendendum, non recordabatur errati sui,& deliciarum domus paternæ,donec vidit se fame oppressum. Hinc Isa.ait , in angustia requisierunt te,non solum ait quæsierunt,sed requisierunt,siquidem labores ipsi compellunt quodãmodo,vt homo ad Deũ accedat,non semel tantum,sed sępe. Quærit beatus Aug.cur vetita illa arbor,diceretur arbor scientiæ boni & mali , cum non quidem haberet proprietatem aliquam legendi aut docendi aliquam scientiam? & respondet,quoniam cognoscere fecit protoparentes per experientiam & labores , quid esset bonum & *Psal. 61.* *Luc. 15.* *Isa. 26.* *D. Aug.*

malum

malum, & quid esset, esse cum Deo, vel sine Deo. De scientiæ ar E
bore videbatur gustasse hæc mulier Chananæa, cum bonū & malū
Calamitates quā bū conducant sciret. Quando igitur Deus nobis labores & calamitates mittet, nos totos ad eius permittamus nutū, ipse enim inde multa bona eliciet. Sane si quis Iosephū interrogasset cū è cisterna educebatur, vtrū cuperet tunc esse finem laborū suorū, forsan sic respondisset: & tamen vide quanta amisisset bona, quæ sibi contigerunt, propterea quod venditus fuit, & in carcerē coniectus. Satis hoc nouerat sanctus Abraham, & proinde ita se duci ad dei libitum patiebatur, etiam vsq; ad filij sui occisionem. idem etiam F faciebat Isaac, obtemperans patri suo, vnde vide obsecro quanta bona amisissent, si hoc neglexissent. Pulchre præterea in his exercitatus erat sanctus Iob tanquam veteranus miles, cum diceret: quis det vt veniat petitio mea, & quod expecto tribuat, mihi Deus, & qui cæpit, ipse me conterat; soluat manum suam, & succidat me? Obserua obsecro quomodo plures adhuc labores postulet, quoniam tot commoditates important.

Gene. 37. & 41. *Genes. 22.* *Iob. 6.*

2. Reg. 14 *Calamitates nos ad Dei cognitionē manu ducunt* Solet quidē Deus medijs laboribus homines adse allicere. In cuius rei figuram præcepit Absaló seruis suis vt incenderent segetes Ioab, quoniam cum sæpe ad eum misisset, venire recusauit G at vero videns huiusmodi calamitatem, statim ad Absalonem venit, cum que interrogaret quorsum id fecisset, respondit Absalon se meliorem commoditatem non inuenisse, vt eum ad se euocaret:

Quæstio. Sed quæret aliquis, cur Deus patiatur vt homines laboribus & ærumnis, morbis, afflictionibus, & tentationibus afficiantur, cum pleriq; his succūbant, & dæmonis sæpe tentationibus victi cedant? Cui quæstioni respondet D. Chry. dicens; si dæmon coactos nos vinceret, de deo conqueri posse fortasse videremur, at vincit nos spontaneos, & non inuitos. Cum enim multi probi & H sanctissimi viri nos præcesserint, argumentum est, cum eadem qua nos præditi fuerint natura, quod si mali sumus, nō est quod aliter non possimus, sed quod nolimus. Hoc Christus insinuauit Mat. 7. & Luc. 6. dicens, homo sapiens ædificat domū suā supra Petrā, & venerunt flumina, & flauerunt vēti, & irruerunt in domū illam, & non cecidit: fundata enim erat supra firmam petram: stultus vero ædificauit domum suam supra arenam, & venerunt venti & decidit pluuia, & irruerunt in domum illam, & cecidit, & fuit ruina eius magna. Dic quæso, quis nam domum demolitus est? non equidem sola tempestas, nec ventus: nam si verum id esset, altera etiam domus destrueretur, nam eadem tempestas

Chry. lib. 1 de proui dentia. *Matt. 7. Luc. 6. Similitu.* *Perseueremus in virtute.*

A ſtas in vtramq; irruit, ſed cauſa fuit malũ fundamentũ vnius, & bonum alterius. Idem in area videri poteſt, nam cum ventus per flat, paleas ſecum adfert, triticum, autẽ manet, num ventus tantũ paleas diſperſit? non equidẽ, nã etiã triticũ ſecũ abſtuliſſet: cauſa ergo fuit paleaꝝ leuitas: nõ ergo te ducit tẽtatio, ſed tua voluntas, quæ nil põderis habet in virtute; leuis quidẽ eſt tua virtus, atq; tẽtatio te quo voluit duxit, nõ autẽ iuſtũ. Cõſidera quęſo hanc mulierẽ, quomodo ſemper perſeuerauit, & vires dæmonis nõ potuerunt eam detinere quo minus ad Chriſtũ accederet B alia fortaſſe mulier etiá ex minori tẽtatione ſtatim ſuccubuiſſet. Sicut in auxilla nimis feruẽti iure adhæreſcit caro, niſi cõmoueatur: ita homines niſi laboribus cõmoueantur & agitẽtur, adhærent his rebus inferioribus. Qui in hac vita tribulationes nõ ſentit, ſed omnia ad libitum ei ſuccedunt, ſimilis videtur infirmo, qui iã a medico derelictus, & ſalute deſperata, permittitur quẽuis ſumere cibũ, & pro libito viuere. Si quem equus effrænatus, citato curſu in medios hoſtes inferret, & aliquis occurrẽs equũ illum frænaret & ſubneruaret, nõ certe cẽſendus eſſet id feciſſe, quod odio equitantẽ proſequatur. Quare ita accipiẽdũ eſt quod C ſi Deus alicui calamitates inferat, id fiat propter eiuſdẽ cõmodũ & vtilitatem. Calamitatibus & flagellis alij quidem emendantur, alij vero deteriores fiunt: ignis enim fornacis babylonicæ pueros illuminabat, cæteros vero exurebat: in area item ipſa triticum ex trituratione & ventilatione lectiſsimum remanet, at vero paleæ in aerem ſubleuantur & euaneſcunt: in trapeto etiam & oleario piſtrino, magno illo tympani ſeu trabis pondere, & igni vehementiſsimo, non quidquid exprimitur & decoquitur, eſt purum oleum, ſed fæces quoq; & amurca exprimũtur: eodem etiam aere quædam herbæ ſuauem emittunt odo- D rem, aliæ vero teterrimum.

Simile. *Tentationibus viriliter reſiſtamus.* *Simile.* *Similitu.* *Aduerſitatibus carere periculoſum.* *Simile.* *Danie. 3.* *Simile.* *Similitu.* *Simile.*

Mala conſuetudo difficile eradicatur.

A FINIBUS *eius egreſſa.* Exiuit hęc mulier ex patria ſua & prouincia vt Chriſtum quæreret: vnde colligas quod vt poſsis Chriſtum inuenire, prius debes vitiorum conſuetudinem relinquere, quod fateor arduum & difficile eſſe. Veriſsime enim dictum eſt, languor prolixus grauat medicum, breuem languorem præſcindit medicus. Sicut enim, vt Chryſ. ait, facile eſt riuulum cum primum a fonte ſcaturit quocumque volueris flectere: at vbi aliorum fluminum acceſsione

Vitia dimittamus & Chriſtũ inueniemus. *Eccle. 10.* *Chryſ.* *Simile.*

accessione auctus est, vix vlla arte possis eius impetum reprimé E
re, aut cursum alio deflectere: ita facile est vitium recens adhuc
natum abscindere, at multorum annorum consuetudine auctú
& roboratum quis facile superare queat? Quam leui opera no-
uellam stirpem, & vix dum radicibus hærētem, euellere possu-
mus, annosam tamen, & diuturno tempore firmatam, quis sine
maximo labore eradicare valeat? Idem igitur de vetusto scele-
re sentiendum est, quodquo diutius animo hæsit, hoc altiores in
eo radices agit, difficiliusq; auelli potest. Hinc formidanda illa
D. Greg. sententia, tenent prauæ consuetudines, quem semel ce F
perunt, & quotidie duriores existunt, & non nisi cum peccato-
ris vita finiuntur. Idemq; rursus, sæpe nonnulli exire a prauis
actibus cupiunt, sed quia eorundem actuum pondere præmun-
tur, in malæ consuetudinis carcere inclusi, a semetipsis exire nó
possunt. Consulto autem vir sanctus ponderis nomine vtitur.
Vt enim infirma iumenta sub graui onere iacētia, nisi ab alijs iu
uētur, exurgere nequeunt, ita quicunq; in peccato iacent, atq; hi
præcipue qui sceleribus diu assueuerūt, prauæ cōsuetudinis pó-
dere pressi, nisi singulari Dei ope atq; beneficio, a peccati onere
surgere non valent. In quo quidem statu miseri, non iá de pecca
ti remedijs, sed de solatijs cogitant. Possumus plane consuetudi G
nem prauam, quantumuis antiqua & inueterata iam diu exi-
stat, vincere & superare. vnde dicit Seneca, nil est quod non ex-
pugnet pertinax opera, & intenta ac diligens cura. Curuatæ tra
bes summa opera in id finguntur quod vsus noster exigit: quan
to facilius animus accipiet formam, flexibilis, & omni humore
obsequentior? virili enim robore atq; fortitudine opus est, vt
homo prauæ consuetudinis catenam confringat, vt mundi pro-
bra & clamores contemnat, vt omnia vincula diaboli, mundi, ac
carnis, hoc est triplicem funiculum, quo in peccatis homines al
ligati tenentur, dissoluat, vt cupiditatis libidinem, vt rebelles ani H
mi motus, impetusq; frænet, vt sensuum licentiam, rationis im-
perio coerceat, ac postremo carnem subiugare, & in seruitu-
tem spiritus redigere valeat. Mala sane consuetudo, contraria
consuetudine tollitur. Vnde Vincen. belluacen ait: quemadmo-
dum consuetudo, assiduusq; in malis vsus, animos sæpe tandem
obstinatos reddit: ita consuetudo quæ rerum est bonarum, assi-
dua & frequentata, efficit vt tandem actiones studiosę facilitate
quadam mira à nobis exerceantur, nec perinde difficulter a no-
bis fiant atq; initio. Sed interim magna est difficultas hominé
ita ad virtutem & bona opera præstāda redire, vbi semel senue-
rit

Consuetudo praua difficile eradicatur.

D. Grego.

Consuetudo mala captiuum tenet hominem.

Simile.

Mali faciē a virtute auertunt.

Senec. lib. 10. epist. ad lucil. epist. 51. a medio in finem.

Consuetudo mala, contraria tolletur cōsuetudine

Vin. bell. spe. doc. l. 5. ca 43.

Autor.

A rit in vitijs suis & concupiscentijs: sed necesse est vt Deus specialiter suum præstet auxilium atq; communicet. Quod cum ita sit, supplex te oro Trinitas beatissima, te inquam patrem omnipotentem, filium sapientem, & Spiritum sanctum bonum, vt me regere velis in tanta difficultate, atq; præstare vt ex tanto Labyrintho peccatorum possim erui atq: resurgere, vt ita beatitudinem consequar sempiternam.

Vt magna cōsuetudo peccandi eradicetur magno Dei auxilio opus est

Si inueteratus fueris in vitijs & concupiscentijs, postula humiliter à Christo gratiam vt possis ab eis resurgere, atq; tibi per-
B suade quod si diligenter perseueraueris in huiuscemodi petitione, facile quod cupis impetrabis: tametsi enim equus sit indomitus & refractarius, assidua tamen cura & arte deniq; fiet mansuetus atq; perfacilis. Assidua arte atq; peruigili cura, vel immanes leones & vrsi tandem domantur, incitantur & canes ipsi ac sagaciores redduntur. Quod si hæc bruta animalia, assidua cura atq; constanti, tantopere erudiuntur, tametsi ferocissima & immania aliqua ex his sint, confidere plane tu peccator in domino debes, quod si assiduus fueris in tuis precibus ad dominum fundendis tametsi in vitijs senueris, nihilominus tamen in virtutū
C studio iuuenesces: Est maximus labyrinthus peccatoris cum dormit in vitio, & peccatis. Fecit quidem dædalus labyrinthum, cuius ingressus perfacilis erat, at vero regressus perdifficilis, intus autem erat horrendum monstrū ad torquendos eos qui ibi remanerent. Sic igitur maxima ostenditur potentia Dei & sapiētia in conuersione peccatoris. Noli igitur peccare dicens quod statim te conuertes, siquidem ingressus est facilis tibi & procliuis, at vero reuocare gradum à peccato, hoc opus, hic labor est. Hebræi quidem Aegyptum ingressi sunt cum intentione ibi remanendi tantum per 5. annos famis duraturæ: at vero vide
D quanto aliter eis successerit, nam per quadringentos annos captiui fuere, imo & multis miraculis diuinitus præstitis opus fuit vt inde exirent: vt intelligamus quam sit difficile veterē deponere hominem. Sic multos inuenies qui peccant sperantes quod statim peccatum dimittent, at vero postea in peccato radices agunt, & priusquam per pœnitentiam inde egrediantur, plurimum sudant & algent.

Similia.

Consuetudinē malā vincemus assidua cura & diligentia.

Similitu.

Labyrinthi fabrica.

Isido. lib. 4. Ethimolo.

Figura.

Gene. 47.

Inueteratā vitiorū cōsuetudinē desere re, per difficile.

Porro quam sit difficile peccatum deserere, significauit Christus apud Marcum cum ait percontans a patre dæmoniaci, quantum temporis est ex quo hoc ei accidit? cumq; pater diceret ab infantia, vide quantopere torserit dæmon filium antequam inde egrederetur: si quidem textus ait, quod exiuit exclamans & multum

Marc. 9.

Cōsuetudo mala difficile superatur

multum discerpens eum. Poterat quidem Christus eum expellere absq; eo quod eũ ita torqueret, sed hoc permisit, vt intelligeremus, quãta cũ difficultate vetus hospitium relinquat dæmõ, & quam difficile sit pessimã deponere consuetudinem. Liberet nos omnipotẽs dominus ab inueterata peccandi consuetudine, *3. Reg. 16* cũ tã difficile eradicari possit. Dicitur quidem 3. Reg. quod vo-*Iosue. 6.* luit Hiel vrbẽ Hiericho reædificare, cum maledixisset Iosue Dei nomine eos qui hoc facere ausi essent, & cum vix primum lapidẽ ædificij posuisset, mortuus est illi filius primogenitus qui voca-*Peccatum quantum homines excæcet.* batur Abiram, & tamen noluit cessare ab opere, cumq; operaretur, etiam filij moriebantur donec tandem nullus remansit, vt inde intelligas quanta sit peccatorum cæcitas, & quam difficulter possint ab incæpto desistere opere. Non sic fecit hæc mulier Chananæa, quin potius prauam peccandi consuetudinẽ dereliquit, & ita Christum inuenit, & domum suam læta reuersa est, factaq; voti compos.

Occasiones noxias declinemus.

A *FINIBVS eius egressa.* Non solum ciuitatem suam & domũ dereliquit, quod est peccandi consuetudinẽ deponere, sed G etiã ab omnibus finibus egressa est, quod est peccandi occasiones *Gene: 39.* declinare. Vide obsecro quã celeriter Ioseph a Domina aufugeret; poterat sane ei viribus resistere, sed tamen potius duxit hoc *Psal. 118.* modo euadere, & pallium potius quam animam dimittere! Probe hoc nouerat sanctus Propheta cum diceret, viam iniquitatis *Simile.* amoue a me. Non enim dumtaxat postulat a se amoueri peccatum, sed etiam occasionem & viam peccati: si enim homo sit positus in via peccati, cum difficultate videtur se custodire ne *Homines in eosdem laqueos sæpe incidũt* in peccatum incidat. Sane cum bellua aliqua alicubi periclitata fuerit, siue in flumine, siue in alio loco, nullus potest, nisi ex H importunitate calcarium, aut baculi, eam illuc adigere: at vero miserabilis homo in idem peccatum & vitium sæpe recidit, & in eosdem recurrit laqueos, atq; in easdem peccandi impingit occasiones.

Sane occasiones peccandi declinare, est principijs obstare & resistere, siquidem ex minima ignis scintilla videmus ingentem *Ioann. 12.* excitari ignem. Iudas quidem ex vitio in vitium labebatur: nam initio quidem furabatur ex dispensatione & annona sacri collegij, deinde vero cæpit de Magdalena murmurare quod pretiosũ vnguentum ita effunderet, tum etiam de Christo, quod id tolerarer.

A raret. Sic puerulus primo furatur de patris crumena, postea vero furatur de bonis vicini, & deinceps aliorum, ac tandem fit publicus latro. Sarra quidem plurimum indignata fuit vidēs Ismaelem filio suo colludentem, nec cessauit donec ipsum Ismaelem cum matre sua domo eiecit, siquidē ipsi videbatur nequaquam esse illud tolerabile, siquidem faciebat Ismael idola fictilia, & incitabat ipsum Isaac vt ante ipsa genua flecteret, & preces funderet: & quamuis illud in tam tenera ætate forte peccatum non esset, nihilominus tamen ad futura vitia dispositio quędam erat, B atq; ita prouida Sarra curauit eum domo expellendum. Vnde maximopere debent parētes curare, ne liberi aliquid vitiosum etiam in tenera ætante cōmittant, siquidem tandem non possent parentes hæc mala eradicare. Initio igitur malis obstemus, nec ea radices agere sinamus: occasiones etiam omnes malorum amputemus, nam aliter difficile possemus peccata eradicare. Certe si funiculus triplex difficile rūpitur vt ait Eccl. quanto difficilius rumpetur centuplex? hoc est si peccatum ter commissum cum difficultate dimittitur & deseritur, quid si centies committatur? Non tantum igitur peccatum destruamus, sed etiam C occasiones omnes dissipemus. Certe ne hebræi se idololatriæ darent, præcipiebat Deus in Deut. auferri omnes occasiones, hoc est vt non fierent cum ipsis idololatris coniugia, tum etiam vt ipsos ad internecionē vsq; persequerentur, tum etiam vt eorum templa & altaria destruerent & comburerent, insuper vt ex auro & argento ex idolis liquefacto nil acciperent: siquidem quamuis aurum figurā mutaret, nihilominus tamen semper aliquid in mentem subiret prioris figuræ. Itaq; volebat vt harum rerum, memoria penitus interiret. Sic igitur nos in malis occasionibus resecandis faciamus. Atq; hoc quidem apposite sanctus D Moyses significare voluit, cū vitulū illū quē hebræus populus erexerat, iussit in puluerē redigi, & populo in potu propinari, ne vestigium vllū idoli superesset: non ergo sufficit vnam aut alteram peccandi occasionem amputare, sed omnes penitus delendæ sunt: siquidem ligna aliquantulum præparata, statim inflammantur.

Simile. *Gen. 21.* *Principijs malorū obstemus, ne deinceps incrementum suscipereut.* *Vitia non sinamus crescere.* *Eccl. 4.* *Deut. 7.* *Occasiones malas deuitem⁹.* *Exod. 33.* *Simile.*

Maxima sane à nobis diligentia adhibenda est vt occasiones fugiamus, ne Deum offendamus. Scribit quidē Amb. l. 3. de virg. quod adolescens quidam adeo formosus esset, vt multæ mulieres eius amore caperētur: quod cū intellexisset, sibi vuln⁹ in facie, gladio inflixit, ex quo vulnere fædissim⁹ apparebat, quod ipse maluit, quam mulieribus placere. Non suadeo quidē vt id fiat

Amb. li. 3 de virgin. *Sensualitatis vitiū frequens.*

fiat: atq; existimo quod etsi suaderem, nil prodessem: si quidem E video iam tam viros quam mulieres inde incumbere vt se mutuo amatorie diligant: videas enim mulieres excelsa quædam sibi astruere sandalia, si exiguæ sint staturæ: tum etiam faciem fuco ornare, & cerusa incrustrare, si deformi sint vultu: quod si pulchræ sunt, diligenter ornant & comunt, atque in speculo aliquo se contemplandas proponunt: viri etiam ita se ornant, & vltro citroq; inambulant, vt mirabile sane sit. Si quidem non solum non amputant occasiones offendendi Deum, sed etiam nouas quærunt occasiones, vt prauis suis desiderijs satisfaciãt. Sed F tandem aliquando sibi consulant, & dæmonis astutias deuitent, qui circuit quærens quem deuoret: suadetq; vt hodie vanitatibus incumbamus, & deinde crastino die, & ita insequẽtibus: neq; suadet vt in vitio perseueremus, sed vt semel incipiamus, & ita paulatim nos pertrahet quo volet, neq; ex suis laqueis poterimus euadere: atq; idcirco principijs obstandum est, & occasiones eas amputare debemus, quæ nos adhæc pertrahunt. Et certe plusquam barbari homines debent viri Christiani huiuscemodi occasiones euitare carnales. De rege quidem Macedoniȩ scribit Plutarc. quod Darij vxorem nec videre quidem voluerit, ne hac G ratione ad eam incitaretur, & eius amore caperetur, etsi magnates eius formam plurimum commendarent. Item de Antiocho Asiæ rege ferunt quod etsi ab amico moneretur vt pulcherrimam puellam Pantheam videret, nunquam tamen voluit, propter eandem causam.

Non offẽdamus proximos prauo exẽplo nostro.

Magna dæmonis astutia.

Plut: Alex: Macedon.

Exẽ. regis Antioch.

Valde quidem debent homines peccandi occasiones amputare, ne de ipsis aliquid dicatur mali cum causa, imo nec sine causa, quantum poterunt. Cum hebræi in idololatriam incidissent, velletque Deus ipsos punire, ait Moyses, non pertinere ad eius famam vt ipsos puniret modo, ne quæso dicant Aegyptij, callide eduxit eos, vt interficeret in montibus: quasi dicat, dicent H Aegyptij quod cum tunc non posses eos vlcisci, modo in hæc loca ipsos compuleris, vt ibi te de ipsis vindicares, nec dares quod promisisti. Et ita Deus placatus est, ne inde Aegyptij murmurarent, vt habetur in Exo. Et in lib. Num habetur, quod cum vellent hebræi in Aegyptum reuerti, & propterea Deus eos punire vellet, ait Moyses, dicent Domine, non poterat introducere populum in terram proqua iurauerat, id circo occidit eos in solitudine: & ita Deus ipsis pepercit. Quod si Deus ita fecerit vt scilicet occasiones fugere videatur ne de ipso murmurent, quãuis iniquè: quãto magis nos certe, occasiones pro quib' de nobis iuste

Bonũ nomen conseruemus.

Exod. 32.

Num. 14.

Occasiones turpes declinem'

A iuste murmurare possunt fugere debemus? Quamobrem omnes tales fugiamus occasiones, non solum eas quæ nos ad peccandum inducunt, sed etiam eas quibus alios scandalizare possumus iuxta illud Apos. nemini dantes vllam offensionem. *2. Cor. 6.*

Si magnus ille philosophus Democritus, cuius eximias laudes & encomia in suis Tus. quæs. Tullius ille prosequitur, & Plin. lib. 24. & Solinus in suo polhystore, sibi oculos eruit, ne carnis concupiscentia tentaretur, vt ait etiam Tertul. c. vlti. sui Apologe. cum tamen ille gentilis & barbarus esset: quantam quæso adhibere debet diligentiam vir Christianus ad præscindendas omnes omnino occasiones peccandi, & diuinam maiestatem offendendi? Scriptores antiqui quendam confinxere serpentem nomine hydram, multis capitibus constantem, & eius quidem naturæ, vt vno illorum capite absciso, pro eo multa capita nascerentur, neque poterant illa omnia prorsus abscindi, nisi abscissiones illico comburerentur, & sic finxerũt clarum illum Herculem, igne mortem intulisse serpenti, ex quo facto consecutus est memoriam sempiternam. D. quidem Basi. dicit similia capita horribilia esse tentationes, & ignem quo comburenda sunt esse C diuinum amorem. Si enim hoc igne radices illarum non exurãtur, statim aliunde pullulabunt, renascenturq; eædem tentationes, & idcirco debent comburi ipsæ occasiones & radices: Petrus vt pœnitentiam ageret, locum & societatem peccati deseruit, hoc est palatium pontificis, vt per hoc nobis innuat, quod vix est vera pœnitentia, vbi peccandi occasio non tollatur. Quamobrem Chananæa a finibus egressa est peccatorum. *M. Tuli.* *Plin.* *Soli.* *Tertul.* B *Simile.* *Hydra.* *D. Basil.* *Matt. 26.*

Valde quidem noxias occasiones fugere debemus: nam Abraham timuit ne ex incauto fortasse Sarræ aspectu homicidium se queretur, & idcirco ad occasionem vitandam, dixit ei: dic obsecro quod soror mea sis. Herodes quia saltatricem aspexit, caput D gloriosi Baptistæ ei promisit & dedit, vt ait Matth. & Marc. filij Dei videntes filias hominum quod essent pulchræ, se eis coniunxerunt, vt habetur in Gen. Iudas quia Thamar aspexit in biuio, cum ea se copulauit. Domina illa Ioseph videns eius pulchritudinem, in amorem illius exarsit. Vidit Dauid mulierem se lauantem, vnde tandem non modo adulterium sed etiam homicidium perpetrauit, vt habetur 2. Reg. Holophernes vidẽs pulchritudinem Iudith, ob eandem capite truncatus est. Viderunt senes Susannam in pomerio se lauantem, atque in eius amorem exarserunt, vt habet Daniel. In vitis sanctorum legimus pium quendam sacerdotem oculis captum ad sancti cu- *Gene. 12.* *Mat. 14.* *Mar. 6.* *Gene. 6.* *Gene. 38.* *Gene. 39.* *2. Reg. 11.* *Iudith. 10* *Dani. 13.*

iusdam tumulum multis precibus contendisse, vt illi videndi facultatem restitueret: quod cum impetrasset, missamque de more celebrasset, vbi postea videndi periculum expertus esset, sàluti magis animæ quam corporis, & interno magis lumini quam externo prospiciens, ab eodem sancto pristinæ cæcitatis remedium petijt & impetrauit. *Exēplū:*

FERIA V. POST I. DOMINI. QVADRAGES.

CONCIO TERTIA.

Similitu. EGRESSVS *Iesus, secessit in parte Tyri & Sidonis,* Matt. 15. Sicut piscator cum videt sibi feliciter in aliquo flumine non succedere piscationem, ad alium locum diuertit: sic vtiq; Christus cū videret in Galilæa non satis commodam piscationem, accedit ad partes Tyri & Sidonis: quæ sane est maxima hominis miseria, cum a deo derelinquitur propter eius obstinationem. Vnde Pau. dicebat, tradidit illos Deus in reprobum sensum, in desiderijs cordis eorum. *Rom. 1.*

Occasiones noxias declinemus. *A finibus eius egressa.* Egressa est Chananæa non solum à ciuitate, sed etiam à finibus eius, sic tu nō solū peccatū vitare debes, sed etiā eius occasiones. Sane dæmō parū curat quod tu nō committas modo aliquod peccatū, si videt quod omnes occasiones nō pręscindis: nouit enim ꝙ statim ad ipsum redibis. Cū Pharao licētiā cōcedebat hebræo populo eūdi ad sacrificādum, id ea lege faciebat, vt remanerent apud se coniuges & filij: Siquidem intelligebat quod tam chara relinquentes pignora, ad suam adhuc reuersuri essent seruitutem. Cum angelus è carcere eduxit Petrum, præcepit ei vt caligas cingeret, ne remanēribus illic caligis, occasio aliqua remaneret redeūdi. Sane peccatū nō cōmittere, & occasiones ipsas relinquere, perinde est atq; herbā secare, & radices nō amputare, ex quo fit vt statī pullulet & renascat. *Exod. 8.* *Nisi occasiones amputemus, ad eadem vitias remeabim'.*

Peccati fines egrediamur. *A finibus eius egressa;* Attēde quod hæc mulier antequā a Christo beneficia postularet & misericordiā, a finibus egreditur, vt intelligas quod vt tibi beneficia diuinitus compares, prius debes a peccatorum tuorum finibus egredi.

Filia mea male à dæmonio vexatur. Varijs quidē medijs solet nos Deus ad se [illegible]: nā magos attraxit stella: hāc vero mulierē attraxit per vexationē filiæ suæ. Sic medicus alios curat amaris catapotijs, alios delicatis electuarijs, pro varietate cōplexionū, infir- *Matt. 2.* *Simili[illegible].* *4. Reg. 12.*

A infirmorum, & humorum. Sic Elisæus aquas sanauit sale, & amaritudinem ollæ blanda farina. *4. Re. 4.*

Etiam Domine, nam & catelli &c. Vide quomodo perseuerauerit hæc mulier, porro tria sunt quæ nos ad perseuerantiā incitare debēt: quorū primum est considerare quod Deus nos contueatur: secūdū est cōsiderare breuitatē vitæ: & tertiū deniq; est considerare amplitudinem & maiestatem præmij. *Perseueremus semper in bono.*

Parentes quantum diligant liberos.

B

ADuerte obsecro quantos labores patiatur hæc mulier pro salute filiæ recuperanda, vt inde intelligas quantum parentes diligant liberos, atq; vtinam tantum vicissim a liberis diligerentur. Sed amor est instar aquæ quę facile quidē descendit, sed non perinde facile ascendit Sic vtiq; amor descēdit a patre in filium facile. at vero a filio in patrem difficile ascendit: hinc vulgo dici solet, quod vnus pater sufficit pro cētū filijs, & nō contra centū filij respondent vni patri. Cæterum quoniā parētes tot labores toleraturi erant in liberorum educatione, idcirco Deus tanto C eos erga liberos amore munire voluit: & vicissim vt filij parentes suos diligerent, propterea Deus promisit quod si parentes honorarent, longæui essent super terram, & beatitudinem æternam reportarēt: qui vero cōtra facerēt, morte morerētur. Porro disertissimus ille Chrysologus ita affatur & instruit parētes ipsos: ideo te Deus, inquit, patrē fecit, ideo a te voluit hominem procreari: qui vtiq; quod te de terra fecerat, poterat fecisse quā plurimos, sed egit vt generando scires, quanta esset generantis affectio, & inte amorem tui tantum probares autoris, quātū ipse autor pignoris, tuo pignori conaris impendere. Certe non D solum in te quid esset generantis affectio, sentire te Deus voluit sed in feris, & in pecudibus, & auibus, hoc Deus voluit te videre: quæ cum de terra produxerit sola iussione, postea laborem sentire compulit generandi, mutare patrias, loca cubilibus apta conquirere, fætus locorum difficultatibus communire, gemitibus edere, maximis laboribus enutrire, ac se mori, si natos suos capi viderint, non negare: Vnde si non hominis, vel ferarū comparatione, pecudum similitudine, exemplis auium, disce quanta sit in paterna charitate synceritas.

Simile. Parentes pl⁹ amāt liberos, quā contra ab ipsis amēt. Exo. 20. & 21. Leui. 20. Chry. ser. 55. Ex paterno amore colligas quātū nos De⁹ amet. Bruta quomodo diligāt natos suos.

Mulier illa sunamitis videns filium suum mortuum, non lente, sed festinātēr venit ad Elisæū. Sic etiā regulus ille abijt ad Christū, & obnixe eum rogauit pro filij incolumitate. Quantis porro *4. Reg. 4.*

clamoribus, lachrymis, & eiulatibus mulier ista Chananæa, filiæ suæ salutem quæsiuit? E Iayrus etiam ille princeps Synagogæ, cecidit ad pedes Iesu, rogans eum vt intraret domum, quia filia vnica erat ei, & hæc moriebatur. Cæterum quam paucissimi reperiuntur nunc filij, qui id faciant, & tale quidpiam parentibus rependant, in discrimine & periculo constitutis? Tanto quidem parentes natos suos prosequuntur amore, vt magis gaudeant filiorum augere, quam propria commoda, vnde Ptolomeus dicebat, quemadmodum refert Iustinus, non sibi videri adeo iucunditatis plenum se regem esse, quam patrem esse regis. F Vide etiam quantos exantlaret labores hæc mulier pro filia sua. Vnde Chry. ait, o incredibilem parentum in filios amorem, non modo quibus confidunt medicis, sed & quoslibet compellare parentes solent, ne quid in aduersa filiorum valetudine ommittant.

Ioann. 14. Luc. 8. Filij parũ amant parentes. Ptolomæ. Iusti. li. 16. Chry. in Ioann. ho. 34. to. 3.

Cæterum multi parentes circa hunc liberorum amorem falluntur, si quidem eum fere dirigere solent ad bona comparanda temporalia pro filijs, & non ad bona æterna, vtpote ad adquirendas diuitias huius seculi, honores, dignitates, eosq; curant potius locupletes relinquere bonis temporalibus, quam virtute & bonis sempiternis. G In his enim potius paternus amor elucere deberet, nam cætera nisi cum virtute socientur, vana sunt & nullius momenti: curet igitur potius pater filium virtute dotatum relinquere. Vide enim obsecro quot incommoda secuta sint, eo quod Dauid incestum Annon non puniret: siquidem ne ei molestiam exhiberet, in causa fuit quod vtrumq; amitteret filium. Vnde Sap. ait, qui a pueritia delicate nutrit seruum suum, postea sentiet eum contumacem. Quod si omnes obligamur ad dirigendum proximos nostros in virtutem, cum se offert occasio: quanto maiori vinculo tenebitur pater filium suum diligentissime instruere? H Et sane sicut pannus interdum cum lana prius aliũ imbiberit colorem, solet priorẽ illũ colorem exerere: sic vtiq; praui mores quos prius adolescẽtes imbiberint, difficile exuuntur. Nec velis tunc sale condire carnes, cũ iã corruptæ fuerint. Sane cũ Dauid in lecto adhuc versaretur, inambulabãt filij ante eũ, quibus ipse dicebat: laudate pueri dñm, laudate nomẽ Dñi: & ipsi respõdebãt, sit nomẽ domini benedictũ ex hoc, nũc, & vsq; in seculũ. Vide obsecro quam prolixo sermone vterentur parentes Sarræ, instruentes filiã suã circa coniugium, monentesq; eã honorare soceros, diligere maritũ, regere familiam, gubernare domum, & se ipsam irreprehensibilem exhibere.

Parentes ad bona potius cælestia filijs cõparanda amorem dirigant. Parentes potius virtutibus quã diuitijs locupletes relinquant filios. 4. Re. 13. Prou. 29. Simile. Simile. Filij à tenella ætate laudabiles fuga mores. D simil. Psal. 112. Tob. 10.

Plurimum

A Plurimum etiam confert vt parentes diligenter instruant liberos a pueritia, vt templa frequententur, missam audiant, & concionem: atq; honeste cum omnibus cõuersentur, sed aliquæ matres sunt quæ dicunt non esse talẽ vsum vt filias præsertim paruulas ad templa secum portent, & tamen ducunt ipsas ad choreas & tripudia, ad comędias & repræsentationes, ad varia spectacula, quæ interdum non sunt honesta? An vobis videtur tutius, vt quo tẽpore ad sacra audiẽda pergitis, filiæ domi remaneant, cum præsertim tunc libidini detur occasio, & multa turpia committi possint, cũ inter famulos & famulas sæpe non satis honestas remaneant, quæ etiam vili pretio eas forte prostituent? Adde quod etiam si pueros domi dimittatis, hac illac circumcursant, & omnes vicinos molestia afficiunt, etsi quid turpe admiserint, virum honestum non inuenient a quo reprehẽdãtur, cũ omnes se ad Ecclesiam receperint. Nõ plane intelligo ecqua tãdẽ attẽtione possint parentes missam audire, remanentibus filijs domi, quorũ curam velint nolint gerere debent. Intelligant ergo parentes quanto diuinitus afficiãtur beneficio, propter filios quos susceperunt siquidem in ipsis instruendis & sancte informãdis, datur ipsis occasio maximi meriti cõparandi, sicut contra si id non fecerint, sibi Dei iram thesaurizant. Nec vero tua tantũ institutione laudabili filios iuuare debes, sed etiã tuis orationibus, Deũ semper pro ipsis obsecrãdo. Vnde Abrahã dicebat ad dominum: vtinam Ismael viuat corã te, id est adnutũ, beneplacitũq; tuũ. Quę oratio tantum placuit deo, vt diceret, nõ celabo Abrahã quæ gesturus sum: scio enim quod præcepturus sit filijs suis & domui suæ post se, vt custodiant viam domini, & faciant iudicium & iustitiam.

Parentes debent filios instruere in deuotione, & tẽplorum frequẽtatione.

B

Matres secũ filias ad tẽpla ducant.

Pueros ducãt parentes secum in Ecclesiã

C

Parentes plurimum merentur in recta filiorum institutione.

Gene. 17.

Gene. 18.

Maxime curare debent parentes vt filios instruant in virtute, iuxta illud Apos. educate filios vestros in disciplina & correctione domini. Quando vxor Manue dixit viro suo quod angelus ipsi dixerat, videlicet quod esset conceptura Samsonem, dicitur Manue orasse ad dominum dicens. Obsecro domine, vt vir Dei quem misisti, veniat iterum, & doceat nos quid debeamus facere de puero qui natus est: hoc est quomodo eum instruere debeamus, & quomodo is placeat Deo. Non vtiq; de diuitijs percontabatur, nec de mundanis dignitatibus sed quomodo Deo placeret. Sic igitur facere debent parentes, iuxta illud Eccl. non des filio tuo potestatem in iuuentute, & tunde latera eius dum infans est, ne forte induret, & non credat tibi, & erit tibi dolor animæ. sane cum figulus aliquod vas facit, dum illud recens est & nondum coctum, sed calente adhuc rota vrceus exit, tenui

D

Ephe. 6.

Iudi. 13.

Eccle. 30.

etiam filo illud scindet, non ita vero paulo post: sic igitur pa- E
Simile: ter filium ducet quo vult dum tenellus est, non ita confirmata ætate. Sumus quidem ad malum procliues, & ideo nisi sit qui nos dirigat, passim aberramus. Vnde Propheta ait:
Psal. 50: ecce enim in iniquitatibus conceptus sum. Sed cur obsecro, cum peccatum originale vnum sit, ait in iniquitatibus? Sane
Ecc. 30. quamuis peccatum vnum sit, tamen pœnæ sunt multæ & ideo dixit omnia coniungens, in iniquitatibus. Præterea Eccl. ait, curua ceruicem eius in iuuentute. Item equus indomitus euadet durus, & filius remissus euadet præceps. Lacta filium tuum, & pauentem te faciet: lude cum eo, & constristabit te. Sed proh dolor! Sæpe multi parentes non audent filios suos reprehendere, cum ipsi sint nequiores, & prauo suo exemplo ipsos cor-
2. Reg. 11 rumpant. In 2. Reg. habetur quod dixerit Ioab nuntianti infelicem successum militum prope murum ciuitatis quam impugnabant: si videris regem iratum, dicentem, cur tantopere ad murum accederent, vel aliquid simile, dices, quin & seruus tuus Vrias ibi mortuus est, vt hac ratione eius peccatum ad memoriam reuocaret, & idcirco minus irasceretur & reprehenderet: & ita factum est, vt scilicet cum videret nuntius regem iratum, statim de morte Vriæ narrauit, & hac quidem G consideratione rex suam responsionem moderatus est, dicens: hæc dices Ioab, non te frangat ista res, varius est enim euentus belli, & nunc hunc, nunc illum consumit gladius.

Parentes praui nolunt liberos corrigere, ne si li obijciãt quod ab ipsis hæc didicerint.

Curent igitur parentes bene & honeste filios educare &
Thre. 3. erudire à teneris annis. Vnde Hiere. ait, bonum est viro cum
Simile. portauerit iugum domini ab adolescentia sua: Plantæ quidem si ibi relinquantur vbi nascuntur, solent interdum insuaues edere fructus & parcos; si vero transplantari contingat, copiosum & suauem edunt fructum, debetque id fieri cum teneræ H sunt, nam altius infigi solent. Sic plane si filius suo arbitrio & voluntati permittatur, non bene dirigetur, sed opus est vt iam inde à teneris vnguiculis, bonæ & sanæ eruditioni assuescat, ne facile a quocumque tentationis vento percellatur.
Simile. Si enim artes mechanicæ, & laudabiles scientiæ atque ingenuæ, vt bene ac firmiter hæreant, sunt ab ineunte ætate perdiscendæ: quanto magis virtus & spirituales exercitationes? Sane quandoquidem plus terrena filio tuo, quam cælestia comparare curas, hinc Deus permittit vt cum solidam eius institutionem negligas, factus prouectior filius tibi recalcitret, & cum tibi opem ferre deberet, potius tibi sit inurbanus, & mille quoti-

Pueri à teneris ãnis bene instituantur.

Virtus in tenera ætate imbiẽda.

A quotidie molestias exhibeat. Sunt vero aliqui parentes, qui etsi
filios corrigant, id tamen ita blande faciunt sicut Heli, qui *1. Reg. 2.*
propterea simul cum filijs a deo punitus est, vt habetur 1. Reg. *& 3.*

Peccator in maxima versatur affli-
ctione.

ILLVD non est silentio prætereundum, quid causæ sit *mali adeo*
quod filia Chananeæ, non accessit ad Christum, eius opem *cæci sunt*
B imploratura in tanta afflictione? Cui tacitæ obiectioni respon- *vt mise-*
det mater, cum ait; male a dæmonio vexari: quasi diceret, *riã suã nõ*
non solum non potest venire, verum etiam cum à dæmone tan- *cognoscãt*
topere vexetur, nec miseriam suam agnoscit, & propterea re-
medium sibi non quærit: Sic mali cum a dęmonio vexentur,
remedium calamitatum suarum non quærunt, nec suum sta-
tum agnoscunt. Vere enim de malo dici potest, quod à dæmo- *Mali in*
ne vexetur, & semper perplexus sit. Si namque restituere de- *quãta ver*
beat, secum ratiocinatur dicens: si restituo pauper remanebo, *sentur mi*
etsi non restituo, ad infernum tendo. Item si concubinam ha- *seria.*
C bet, ait: si eam dimisero, quid faciet misera? Quid etiam dicent?
annon quod eam alere non poteram? Quod si non dimisero, be- *Peccatum*
neficium absolutionis non impetrabo, & miser condemnabor. *perplexũ*
O perplexam malam conscientiam, & in vtramque partem an- *tenet ho-*
cipitem, quamobrem cum te perplexum videris peccator, con- *minem.*
siderare debebis quodnam sit maius incommodum & detrimẽ
tum, & illi prius occurrẽdum est; sicut fecit sancta Susanna, quæ *Dani. 13.*
videns se senibus opprimi, ait: angustiæ sunt mihi vndique: si
enim hoc egero, mors mihi est; si autem non egero, non effugiã
manus vestras. Sed melius est mihi absq; opere incidere in manus
D vestras, quam peccare in conspectu domini. Atq; ita Deus eam
ex tantis laboribus eripuit.

Male a dæmonio vexatur. Qui deprauatã habet consciẽtiam, etsi
videatur nobis delicate viuere, nihilominus tamen in summa mi
seria & angustia versatur. Si enim aliquis sciret certo, quod post *Simile.*
quam comedisset, vitam amittere deberet, etsi lautissimas habe *Praua con*
ret epulas, non tamen eas iucunde degustaret: quam ergo dele *sciẽtia in*
ctationem impias habere potest, & quam quietem, noscens *quietũ te-*
quod sempiternæ pœnę & tormenta ipsum maneãt? vsq; adeo in *net homi-*
quieti sunt mali, vt seipsos etiã paueant, dicantq; cum Dauide, *nem.*
quid est tibi mare quod fugisti? Quid est tibi conscientia *Psal. 113.*
quod tam sis inquieta? Mirabiles plane elationes ma-

ris. Vnde tanta ira, tanta ambitio, tanta cupiditas, tam praua E desideria? quis tandem futurus est horũ omnium exitus & finis? At vero cum peccator ad cor redit, & ad Deum conuertitur, diuina adiutus gratia, non minus quam antea stupens, in contrario sensu ait: quid est tibi mare quod fugisti? procul dubio, a facie Domini mota est terra a facie Dei Iacob. Tanta tunc est animi tranquillitas, vt dicat cum Propheta, venite, & videte opera Dei, terribilis in consilijs hominum. Cum enim exiuit a tam voraci flamma, & a tantis tormentis, videtque cor eius tanta diuinitus dulcedine irrorari, & oculos lachrymis F conspergi, ait: qui conuertit Petram in stagna aquarum, & rupé in fontes aquarum.

Malus vt mare feruet: *Psal. 45.* *Psal. 113.*

Si permittit sæpe Deus vt serui sui afflictionibus in hac vita concutiantur, qui tamen ab eius voluntate non discrepant: an non maximopere vexabuntur mali, qui semper Deum offendunt? Hoc quidem voluit Hierem. significare cum ait: ecce ergo in ciuitate, in qua inuocatum est nomen meum, incipio affligere, & vos immunes eritis? non eritis immunes dicit Dominus: Huc etiam spectat quod ait Sap. in Pro. Si iustus in terra recipit, quanto magis impius & peccator? Tum etiam G quod ait Christus apud Luc: Si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?

Mali in maxima versantur angustia. *Hiere: 15* *Prou. 11.* *Luc. 23.*

Porro quam oppressus sit qui deprauatam habet conscientiam, declarat beatus Chrysost: dicens, vide quanta sit vis conscientiæ, quandoquidem antequam in alio seculo puniantur peccatores, iam qui improbe agunt, & in peccatis viuunt, hic puniuntur: neque enim mihi dixeris illum mensa sumptuosa frui, vestibus circundari sericis, mancipiorum greges circumferre, alios submouere in foro. Sed explica mihi istius conscientiam, & videbis intus grauem peccatorum tumultum H ingentem metum, tempestatem, & turbationem. Videbis velut in curia mentem ad thronum conscientiæ conscendisse regalem, & tanquam iudicem quempiam sedentem, & cogitationes loco carnificum adhibentem, in equuleo suspendentem, lateraque conscientiæ radentem vngulis, pro commissis vehementer inclamantem, cum nemo sciat, nisi quod solus Deus hæc videre nouerit. Et enim qui committit adulterium, etiam si millies fuerit diues, etiam si nullum habeat accusatorem, non desinit tamen intus seipsum accusare, & voluptas quidem temporaria est, dolor vero perpetuus: timor vndique & tremor, suspicio & anxietas; angulos profecto ipsos metuit,

Chrys. in Luc. de lazaro con. 1. tom. 2. *Conscientia mala hominem torquet.* *Mali nonnulli iam in hac vita tormenta incipiũt*

A tuit, vmbras ipsas formidat, nec vel ad breue tempus potest respicere: nam & in lecto, & in mensa, & in foro, & in domo, & interdiu, & noctu, & in ipsis frequenter somnijs, hæc iniquitatis simulachra videt: ipsiusq; Cain vitam viuit, gemens ac tremens super terram: cum nemo sciat, intus habet tamen implicitum ignem. *Vitiosi in maxima versantur angustia. Gen. 4.*

Tractans præterea doctissimus ille Eusebius Emissenus hac de re, grauissime ait in hunc modum & tenorem: est enim mala conscientia comes odiosa, turbulenta tempestas, animum perpe- *Eusebius Emissenus*
B tua iactatione concutiens, assiduisq; terroribus obiectis incessanter exagitans. Vt enim si aliquis transfixus esset venenato telo, quod quidem è corpore euelli non posset, nullum temporis punctum dolore vacuum haberet: sic profecto vbi iniustitiæ mortiferum venenum in viscera ipsa penetrat, & in præcordijs hæret, animoq; mortiferum vulnus imponit, vix quidquam est quod hominem valeat è summis angoribus & assidua dolorum acerbitate liberare. Cum enim totius miseriæ fontem intra pectus habeat, euenit vt nunquam vim molestiæ à se dimouere possit, sed quocunq; pergit, eximio dolore & solicitudine conflictetur. *Simile. Simile. Peccatum in anima est tanquã venenum in corde. Vitiosus est semper inquietus.*
C Ex quo fit vt neq; domi quietem habeat: neq; enim domus, nec ciuitas, neq; celebritas, nec solicitudo, illis iucunda esse potest, qui gerunt animũ vulneribus iniquitatis & iniustitiæ concissum. Itaq; sicut æger cuius viscera ardentissima febris vrit, nullo modo in latus vnũ consistere aliquandiu potest, sed modo in hanc, modo in illam partem voluitur atq; iactatur, neq; tamen tot mutationibus quietem quam quærit inuenit, quoniam intra se inquietudinis suam causam gestat: ita improbi homines vix vlla rerum aut locorum mutatione, lethale telum, quod intra se ex malorum suorum conscientia gestant, excutere possunt. Quę qui- *Mali inquieti viuunt.*
D dem res tãtum in nobis peccati odium patrare deberet, vt quamuis nulla alia siue præmia siue supplicia, nos ab eo deterrerent, hoc vnum satis, superq; futurum esset. *Peccatum odio habeamus.*

Huiusmodi conscientiæ torsiones & remorsus pro magna vtilitate & commodo nostro, diuinitus permittuntur, vt ita mali ad Deum redeant & conuertantur, veruntamẽ maxime animaduertere & diligenter considerare debemus, quod quando vir impius propterea vitam suam deprauatam & turpem atq; flagitiosam, corrigere & emendare non vult, dimittit eum quidem Deus secundum desideria cordis eius, quippe qui vt ait sanctissimus ille vates Iob & patientissimus, bibit sane sicut aquam iniquitatem: siquidem tales iam non verẽtur Deum offendere, & contra *Conscientia ipsa nos mordet vt ad Deum reuertamur.*

eius

eius diuinam maiestatem delinquere, & scelera atq; flagitia pro- E
pemodum innumerabilia committere & perpetrare, sine vere-
cundia aliqua & rubore, quin potius petulantissime, & procacis-
sime, ac impudenter se in omne vitiorum cœnum tanquam lu-
tulenti sues subinde reuoluunt atq; volutant, neq; conscientia
iam ipsa tales remordet, sed vt dixi, iam sicut aquam bibunt ini-
quitatem. Falsam quandam sibisecuritatem persuadent in qua
viuant, neque conscientia iam ipsa in eis vllo pacto commo-
Mali quã turpiter labantur. uetur vt ipsos remordeat & pungat. Non ita vero viri iusti &
serui dei se gerunt, quin potius vel ex vno dũtaxat verbo otioso F
maxime commouentur & concutiuntur. Curialem quidem ho-
Simile. minem & perpolitum, videbis tam iustos & conformes calceos
adferentem, vt si forte lapillus, lenticula, vel quæcunq; res alia
intromittatur in calceos, maximum sentiat dolorem, & sic sta-
tim vir iste calceum sibi excalceat, atq; lapidem ipsum inde ex-
trahit, & educit: Agaso tamen vel alius rusticus vir, qui calceos
laxos, vel ocreas oblongas, & arena refertas portare consueuit,
Viri probi sunt timoratæ conscientiæ. hunc dolorem non sentit, quia calcei ipsi laxi sunt quos gestat.
Sic profecto vir sanctus, bonus & iustus, ac timoratus, vel mi-
nimum etiam peccatum ferre & sustinere nullo pacto potest, & G
valet, nam cum iustus sit & timoratus, quæuis etiam talis res, vel
minima, eum torquet, angit, & excruciat, & sic calceos suos
purgat, hoc est, statim ad sacrosanctum pœnitentiæ & salutare
sacramentum festinat, & maxima cum diligentia & cura appro
perat, vt mundus, & purus inde euadat, & peccatorum fur-
Mali laxam habẽt cõscientiã. rum fœdissimas sordes eluat, & purget. At vero cũ in improbo
& scelestissimo homine dominentur & regnent variæ & diuersi
modæ vsuræ, adulteria, furta, homicidia, & complura alia huius
farinæ vel potius furfuris vitia & scelera, non videmus sane pro-
pterea huiusmodi solicitudinem & curam, tollendi scilicet à H
Mali non sentiunt quam graue onus sustineant. calceis tam laxis, tam grandia pondera: nec talis sentit propriæ
conscientiæ detrimentum & iacturam. Et hæc quidem est ma-
xima vexatio, in quam miserabilis & infelicissimus peccator
labitur, propter deprauatam & perditam conscientiam suam,
quæ iam ipsum non pungit nec stimulat, vt peccata ipsa deserat,
Isidor. lib. 2. Soliloq. & ad Deum factorẽ suum conuertatur. Nulla pœna grauior pœ-
na conscientiæ. Vis autem nunquam esse tristis, bene viue. secu-
ra mens tristitiam leuiter sustinet, Bona vita gaudium semper ha
bet: conscientia autem rei semper in pœna est. Nunquam secu-
rus est reus animus: mens enim mala conscientiæ proprijs agita-
tur stimulis,

A FERIA V: POST I. DOMIN. QVADRA.

CONCIO QVARTA,

Oratio qualis esse debeat.

Oratio nō necesse habet multa verba.

EGressus Iesus secessit in partes Tyri & Sidonis, & ecce mulier Chananæa. Mat. 15. Mar. 7. Si attente consideremus orationem huius mulieris, inueniemus eam breuiloquam sed tamen claudit gyro grandia sensa breui. Breuibus
B quidē verbis possumus cum Deo negotiari. Siquidē Dauid suam agnoscens miseriam, ait: Repleta est malis anima mea, sed tu domine vsquequo? Vide obsecro quam breuiter diuinam opem implorauerit. Aliqui in id incumbunt vt multis verborum ambagibus cum Deo loqui possint & magno artificio: Veruntamen in sua potius clementia quam in nostra eloquentia fundātur diuina beneficia, vt apud Isa. testatur Dominus dicens, ego sum, ego sum ipse qui deleo iniquitates tuas propter me. Non debemus exprobrare quid fecerimus & enumerare, sed potius ad diuinam misericordiam confugere, & eam implorare, di-
C centes cum Dauide: Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam. Et cum Chananæa, Miserere mei fili Dauid. Et si quid ante oculos Dei ponimus, collocemus & statuamus eius beneficia in nos collata, dicentes: Tu Domine me creasti & redemisti: quare per mysterium sanctæ incarnationis tuæ, & per sanctam crucem libera me Domine: si enim fecerimus hoc pacto, dicere quidem cum sancto patriarcha Iacob poterimus, vidi Dominum facie ad faciem & salua facta est anima mea.

Psal. 87.
Verborum profluentiam nō curat Deus.
Isa. 43.
Psal. 50.
Grati simus erga Deum.
Gen. 32.

Duplici nobis attentione opus est cum oramus, quarum alte-
D ra præcedere debet, altera vero comitari orationem. Illa attentio debet pręcedere, vt diligenter consideres qualis sis tu, & qualis sit Deus, & quid postulare uelis. Altera etiam attētione opus est, vt scilicet attendas cū quo loqueris, & ita attentionem tuam continues, quæ attentio videtur difficilis propter fragilitatem nostram, & ita etsi aliquando remittatur, non peccamus, nec meriti valorem amittimus. Est enim tanta prioris illius attentionis præstantia, qua homo se totum ad Deum dirigit, vt in eius virtute etsi aliquando inter orandum diuertatur per fragilitatem non propterea effectum suum & vim perdat oratio. Nam quemadmodum globus à tormento bellico extortus, propter virtutem sibi impressam, in altum conscendit: sic vtique in virtute prioris

Duplici attentione opus est in orando.
Attentio continua difficilis in oratione.
Simile.

Attentio praecedens quam sit necessaria. prioris illius attentionis ante orationem factæ, perseuerat oratio, etsi interdum propter humanam imbecillitatem diuertatur. Quamobrem ante orationem, huiusmodi attentionem præmittamus, & nos diligenter præparemus, & Deo quidquid petituri sumus, ex animo commendemus. Ad hanc vero attentionem plurimum iuuat ipsa solitudo, & quies. Sane quod Christus dicat apud Luc. oportet semper orare & nũquam deficere: non id sibi vult, vt scilicet semper actu in attẽtione maxima versemur, cum hoc in hac mortali vita fieri non posit: sed quasi diceret, sicut auarus videtur noctu diuq; pecunijs congerendis inhiare, & ambitiosus intentus est in prehensando, atq; amator rebus amatorijs incumbit: sic vos diu noctuq; in orationem incũbite, & hæc sit vestra negotiatio. Et certe plurimum nos ipsos orationi assuefacere deberemus, siquidem eius beneficio multa cognoscimus quæ antea non cognoscebamus. Siti conficiebatur paruulus Ismael, & audiuit Deus eius vagitus propter orationem matris Agar, viditq; fontem & puteum, quem tametsi prope situm, antea non videbat. Sane si cum ea vehementia qua res temporales petimus etiam spiritualia postularemus, plus in virtute proficeremus. Vide obsecro quam instanter postularet rex Ezechias, diuinum fauorem, ne regno priuaretur, & tamẽ vix inuenias quod tantam diligentiam adhiberet pro peccatorum impetranda venia. Considera etiam quam intente & cum labore preces funderent prophetæ Baal dei falsi, adeo vt lanceolis sibi sanguinẽ educerent, quæ omnia ad commoda temporalia tendebant, & ad ambitionem. Vtinam vel eodem dumtaxat modo quo rebus temporalibus incumbimus, etiam diuinis & cælestibus incũberemus.

Luc.18. *Similitudo.* *Gen.21.* *Oratio multa incognita, cognita facit.* *4.Reg.15.* *3.Re. 18.*

E F G

Oratio sit cum fiducia. Præterea plurimum nobis confert, vt quod petimus in oratione, cum fiducia postulemus, scilicet sperantes nos à Deo quæ petimus impetraturos, si modo è re nostra fuerint; siquidem si diffidamus, aut hæsitemus, solet Deus idcirco plurimum indignari. Et sic videmus quod stomachatus sit contra sanctum Moysen, propterea quod cum ipsi iussisset vt loqueretur ad petram vt aquã daret, qua sitim sedaret populus & pecora, ipse tamen dubitauit, & secum ratiocinabatur, quomodo posset ipsum lapis intelligere: tum etiam dicendo virgam ipsam forte rumpendam aut frangẽdam, si hac petram percusserit: vel potius inde ignẽ quam aquam educam, cum sit instar silicis: adde quod lapis exiguus est, quomodo igitur tanta aquæ copia inde manare poterit? Ex his igitur tantopere indignatus est Deus, vt non permiserit ipsum in promissionis terram intrare. vult igitur Deus vt cum maxima fiducia

Nu.20. *Indignatur Deus contra eos qui non petunt cum fiducia.*

H

A fiducia nos totos ad eius pedes abijciamus, & prouoluamur intrepide petentes.

Hæc quidem mulier Chananæa etsi videret sanctos Apostolos pro ipsa orare & intercedere, non tamen proinde ipsa ab oratione cessabat: Videas quidem aliquos, qui omnes suas orationes in viros ecclesiasticos regerunt, & ijs omne orandi onus imponunt, seq; eorum orationibus tradunt, quod vtiq; malum non est: veruntamen aliquid nos ipsi præstare debemus pro nostra virili. Erat quidem olim in deserto iuuenis quidam eremita, qui B sæpe rogabat sanctum quendam senem, vt pro ipso oraret, quod & senex faciebat: cum autem quereretur iuuenis ille, quod suo iudicio nullos in virtute faceret progressus, quamuis senex pro eo oraret: intellexit senex quod nil ille ex se præstaret, cum igitur aliquando asellum onerarent sportis quibusdam, & alijs, vt venderent ad vitam sustentandam, dixit iuuenis seni vt se iuuaret in eo onere asello imponendo, atq; ita subleuabat iuuenis quantum poterat, sed senex nil præstabat: tunc ait iuuenis, quæso te pater, subleua huiusmodi onus aliquantulum, ego enim solus non possum etsi robustus sim: respondit senex, sic igitur intelli C gas te oportere etiam orando, iuuare eum qui pro te orat. Porro si in via multos inuenires lapides pretiosos, nũ contentus esses dicendo huic vel illi, colligite obsecro mihi istos lapides? non ne tu etiam ipsos in colligendo iuuares? vult quidem Deus vt omnes ad ipsum concurramus in necessitatibus nostris, juxta illud vatis sancti, accedite ad eum & illuminamini: & illud Matt: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis. Cum igitur omnes vocet, omnes ad eum accedamus, nec contenti simus solum per intercessores negotiari & deprecatores, sed ipsimet accedamus cum sanctis operibus, & deuotis orationibus.

In domino cõfidamus cum oramus.

Exemplũ

Non debemus orationes nostras negligere, etsi alij pro nobis orent:

Simile.

Psal. 33.

Mat. 11.

D

Orationes iustorum plurimum possunt.

DImitte eam quia clamat post nos. Plurimum quidem nobis prosunt proborum virorum orationes apud Deũ, & plurimum proficiunt peccatores cum ipsis, siquidem earum beneficio sæpe proteguntur & defenduntur à malis multis. Probe hoc nouerat Apost. cum diceret, Deus sustinuit in multa patientia vasa iræ apta in interitum, vt ostenderet diuitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ præparauit in gloriam. In Gen. habetur quod noluit Deus vt subuerteretur ciuitas illa Segor quæ erat secus mõtem, propter seruum suum Loth. dixitq; ei Angelus vt festinaret,

Rom. 9.

Gen. 19.

ret, neq; enim poterat quidquam facere, nisi prius intus esset. Et E
Clemens beatus Clemens dicit se audiuisse à beato Petro, quod nisi patriar
li.1.recogn. cha Abraham intercederet quando Deus Sodomam succendit,
Oratio iu Vniuersum etiam mundum fuisse igni succensurum, sicut ante di
sti quantum luuio perierat, cum tanta esset tunc etiam mundi prauitas. Vnde
possit. colligas quantum sentire debeamus absentiam siue mortem ali-
4. Reg. 13. cuius iusti. Si rex Ioas intelligens Elisæum infirmum esse & iam
prope in extremis, flere cæpit, & dicere, Pater mi, pater mi, cur-
rus Israel, & auriga eius. Auriga eum vocat, quoniam doctrina
sua & exemplo Israel vniuersum dirigebat & sustentabat oratio F
Gen. 18. ne. Vide quantum prodessent Sodomæ orationes & preces Abra
Actor. 27. hæ. Tum etiam quantum valuit oratio Pauli nauigantibus, in tē-
pestate illa tam sæua, quando Paulus ibat propter appellationem
factam ad Cæsarem, siquidem dixit ei Angelus, ne timeas Pau-
le, ecce donauit tibi Deus omnes qui nauigant tecum.
Exo. 8. Nonnihil ex his subolfacere videbatur rex Pharao cum tam
Serui Dei instāter postularet à Moyse vt pro ipso oraret: intelligebat enim
plurimum quod Moyses cum sua paupertate familiarior erat Deo, quam
apud Deū Pharao cum suis diuitijs. An ignoratis fratres, quod dimittat
possunt su- Deus plagas nobis multas immittere propter atrocitatem pec- G
is operib⁹. catorum nostrorum, nisi quia præter eius clementiam & benig-
nitatem, sunt aliqui viri iusti, tanquam alter Moyses, pro nobis
intercedentes in angulo alicuius monasterij, aut alibi? Satis qui-
Danie. 2. dem constat ex illo Danielis exemplo quantum possint oratio-
Orationes nes iustorum qui ad hoc conueniunt, sicut etiam fecerunt pro
in vnum hac Chananæa sancti Apostoli: siquidem Ananias, Azarias, &
quantum Mizael simul cōgregati sunt vt à Deo impetrarent cognitionem
possint. somniorum, & ita factum est. Insuper Apostolus Paulus se com-
2. Cor. 1. mendabat aliorum orationibus, & dicebat: Deus de tantis peri-
culis nos eripuit adiuuantibus vobis in oratione pro nobis. Vn- H
Ioel. 1. de & Ioel ait, vocate cœtum, congregate senes, omnes habitato-
Ecle. 4. res terræ in domum Domini Dei vestri, & clamate ad Dominū.
Orationes Et Eccle. ait, funiculus triplex difficile rumpitur: quid aliud sunt
humilium funiculi, quam sanctæ orationes, quæ quodammodo Dei manus
quantum vincere videntur, ne nos vt meremur castiget? Quamobrem sem-
possint. per nobis deprecatores paremus, quantumuis nobis vitæ sancti-
monia pollere videamur: siquidem & sancti in gloria nobis fa-
uent suis orationibus. Vnde & 2. Mac. dicitur de Hiere. post mor
2. Mac. 15. tem, hic est fratrum amator, & populi Israel: hic enim qui mul-
tum orat pro populo Israel, & vniuersa sancta ciuitate, Hiere-
mias propheta Dei. Hinc Hieronym. ait, Si sancti dum hic vi-
uunt,

A uunt, quamuis pro se solicitiesse debeant, nihilominus tamen pro nobis orant, quãto magis pro nobis in patria orabunt, cum de seipsis soliciti esse non debebunt? vt autem id nobis magis persuaderemus, voluit Deus vt eorum corpora apud nos manerent vsque ad carnis resurrectionem, vt essent tanquam pignora amoris eorum erga nos, & vt memores essemus nos eorum orationibus commendare. Magna porro & excellens est Domini misericordia & clementia, in mundo iustos aliquos homines relinquere, vt pro nobis orent, & apud eum suis precibus patrocinentur. Quid enim factũ fuisset de Aegypto septem illis annis, quando vniuersam terram fames occupauerat, nisi altissimus Dominus tunc temporis Ioseph ei misisset? Quid Eliphaz & duobus amicis suis, si sanctissimus Iob pro illis non orasset? Quid actum esset Israelitico populo, quando Deus locutus Moysi dixit se illum destruere velle, nisi Moyses pro illo intercessisset? Inter bonos Christum confitetur beatus Petrus esse filium Dei, quẽ postea inter impios in atrio Pontificis iuramento negauit. Ex quo docemur consortium malorum fugere, & bonorum societatem amplecti. Sic videmus quod hęc mulier in sua ciuitate erat idolatra, at vero à finibus egressa, & inter sanctos Domini discipulos posita, reliquit idolorum cultum & sacrificia, & Christum adorans ait, Domine adiuua me. Quemadmodum enim speculum quamuis mundum & splendidum sit, contaminato tamen flatu circumstantium inficitur: sic qui est honestate præditus, impiorum conuersatione cõtaminatur. Hoc videtur simile ei quod Ioannes & Iacobus magno zelo dixerunt Christo: Domine vis dicamus vt descendat ignis de cælo & consumat eos? Vbi Christus id non permisit fieri, siquidem inter malos erant aliqui boni qui pro eis orabant.

Hier. contra Vigi. Vide D. Tho. 22. q. 83. ar. 11. Postulem' a sanctis vt pro nobis orent. Gen. 41. Iob. 42. Exo. 32. Mat. 26. Societatẽ malam fugiamus & bonam cõplectamur Simile. Societas mala plurimũ nocet. Luc. 9.

B

C

D

Confidamus in Domino.

DOmine adiuua me. Magna erat equidẽ fiducia quam hæc mulier in Christo posuerat, fore scilicet vt ab eo quod volebat impetraret, & ideo tãtopere petitionem suam prosequebatur. Sunt vero aliqui homines qui parum de Deo confidunt, quod ipsis de necessarijs prouidebit: Præcepit Dominus Moysi dicens: pones super mensam panes propositionis in conspectu meo semper: Vult quidem Deus intelligere, quod satis ipse cognoscat nos pane indigere ad sustentationem nostram, hoc est sua gratia, quæ in verdũ sub panis nomine intelligitur: ipse enim si fecerim' quod in nobis

Diffidere Deo abominabile est. Simile.

Faciamus quod nostrum est, siquidem Deus nunquam deficiet in necessarijs. nobis est, nunquam nobis quę sunt necessaria denegabit. Ac propositionis panes in suo conspectu semper positos esse volebat, vt intelligeremus quãtum nostri esset memor. Significauit porro Deus quantum sit discriminis si in ipso confidamus, vel in idolis cum per Isa. ait, irridens falsos illos deos Babylonicos; qui cum iumentis, atq; ab hominibus in humeris asportarentur, ipsi tamẽ eos in nihilo adiuuabant: confractus est Bel. &c. De se vero ait, audite me domus Iacob, & omne residuum domus Israel, qui portamini à meo vtero, qui gestamini à mea vulua, vsq; ad senectam ego ipse, & vsq; ad canos ego portabo: ego feci, & ego feram, ego portabo & saluabo. Cui assimilastis me, & adæquastis, & comparastis, & fecistis similem? E

Isa.46. *Magnam gerit De' nostri curam.* F

Vult quidem Deus vt in nostris necessitatibus ad ipsum confugiamus, & conqueritur nisi id faciamus. Vnde Hie. ait, maledictus homo qui confidit in homine; Quasi diceret, cum habeat tam bonum Deum, in quo potius debet confidere. Considera obsecro quantum indignaretur Deus contra Hebræos eo quod regem postularent, siquidem videbantur quod non confiderent fore vt à Deo defenderẽtur in prælijs. Faciat homo quod in se est, nam Deus semper paratus est ad ipsum defendendum. Vnde per Isa. ait, quærite iudicium, & subuenite oppresso, iudicate pupillo, & defendite viduam, & venite & arguite me. Quasi dicat, hoc præstate quod præcipio, & si ego vobis non fauero, expostulate mecum: Maxime quidem in Deo confidebat sanctus propheta cum diceret, in pace in idipsum dormiam & requiescam: Hiere. etiam ait, Beatus vir qui confidit in Domino, & erit Dominus fiducia eius Quid amplius possumus de Deo dicere, ait Bernard. quam quod faciat omnipotentes eos qui in ipso confidunt? Et suam confirmat sententiam per illud quod Christus ait apud Mar. Omnia possibilia sunt credenti. Porro fiducia non ea esse debet quod semper pro nostro arbitratu ab omnibus liberabimur, sed quod quæ ipse de nobis permiserit & statuerit, cedent in bonum & vtilitatem nostram. Sic vtiq; fiduciam habebant tres illi pueri in fornace Babylonis cum dicerent, Ecce enim Deus noster quem colimus, potest eripere nos de camino ignis ardentis, & de manibus tuis o rex liberare, quod si noluerit, notum sit tibi o rex, quia deos tuos non colimus. Vide obsecro quomodo liberarit Iosephum de manibus fratrum suorum quando ipsum in cisternam coniecerunt, & vendiderunt. item postea eduxit eum de carcere cum magna gloria. Insuper Hebræis mare rubrum aperuit, & aquas Iordanis diuisit. Danielem de lacu leonum liberauit.

Hie.17. *1. Reg. 8.* *Isa.1.* G *Psal. 4.* *Hie.17.* *D. Bern.* *Mar.9.* *Qualis esse debeat nostra fiducia.* H *Dan.3.* *Nos totos Deo tradamus.* *Gen.41.* *Exo. 14.* *Dan.6.*

A uit. Item viduam illam cuius filios propter debita vendere volebant. Vnde Psalmista ait, Inuoca me in die tribulationis, eruã te, & honorificabis me. Nolunt multi confidere in Domino in suis necessitatibus, vnde fit vt in mille labantur furta, vsuras, & malos contractus. Quod autem dicat propheta, honorificabis me, perinde est ac si diceret quod Deus sibi quodammodo honori ducere videatur, quod velimus eius opem implorare.

3. R. 17.
Psal. 49.
Quod in Deo nõ cõfidamus multa incõmoda incurrimus.

Porro non debemus illico diffidere, quod Deus statim nobis non subueniat, siquidem ipse suam opẽ maiori necessitati reser-
B uat, nouit enim quando nos liberare debeat. Vnde Isa. ait, Qui crediderit non festinet, hoc est, cum longanimitate speret. Laudat quidem Apost, Abraham, propterea quod longanimitate expectarit semper Dei promissa. Vocauit etiam Deus Dauidem ad regnum, & vide quanto tempore illud dilatauerit, & quantos labores Dauid perpessus fuerit, ante possessionem regni. Quis vnquã diceret fore ipsum regem, qui tanta vexabatur fame, & tantas à Saule persecutiones patiebatur? Sed nihilominus ipse semper in Domino confidit. Nunciauit præterea Angelus Deiparæ virgini dicens de filio suo, Dabit illi Dominus sedem Da-
C uid patris eius, & vide quanta passus fuerit per triginta & tres annos. Confidamus igitur semper in Domino, etsi ipse auxilium differat, siquidem opportune & in ipso articulo nobis opem feret, ita vt dicere valeamus cum Dauide. Dextera Domini fecit virtutem, dextera Domini exaltauit me. Consideremus quomodo se gesserit hæc mulier Samaritana, & quam feliciter ipsi res successerint. Sed nos non ita facimus, quin potius videmur filij diffidentiæ, vt ait Paulus. Non ita sanctus Moyses se gerebat cum videret iamiam armatos Aegyptios contra Hebræos irrumpentes, & præterea videbat iter ante se mari vndiq; cin-
D ctum: & populum ipsum murmurantem contra ipsum, & dicentem, non erant sepulchra in Aegypto? &c. Sed potius tunc nulla erat effugiendi porta, nec nauis erat aliqua qua nauigarent, maxime sperauit in Domino, dicebatq; populo, ne timeatis, hodie enim mirabilia Domini videbitis, neque gentem hanc quæ vos persequitur, amplius videbitis. Hac etiam fiducia armatus erat Dauid, cum diceret: Dominus illuminatio mea, & salus mea, quem timebo? Si exurgant aduersum me castra, in hoc ego sperabo. Sane qui firmiter sperat, etiam in maiori angustia confidit.

Accurrit Deus in opportunitate.
Isa. 28.
Heb. 6.
1. Reg. 5.
Luc. 1.
Psal. 117.
Ephe. 1. & 5.
Exo. 14.
Deus suã opem maiori reseruat necessitati.
Psal. 26.

Non penitus ex animo multi in Domino sperant, talis est humana multorum hominum imbecillitas, vt claudicent inter fidu-

Deo ex to ciam & timorem ſæpe. Sane quando Hebræi Iordanem tranabāt, E
to corde ſi etſi Deus eis ſecurum tranſitum permiſiſſet, nihilominus tamen
damus. dicit textus apud Ioſue, feſtinauitq; populus & tranſijt: propera
Ioſue.4. bant Hebræi timentes ne mergerentur, quaſi vero Deus non Po
tuiſſet adhuc prolixiori tempore aquę impetum comprimere,
vt commode tranſirent? Promittens Deus Moyſi ſe daturū omnē
carnis abundantiam quam populus comedere poſſet, reſpondit
Num.11. vt habetur in Num, ſexcēta millia peditum huius populi ſunt, &
tu dicis, dabo eis eſum carnium menſe integro? Nunquid ouium
Inconſtan & boum multitudo cędetur, vt poſsit ſufficere ad cibum, vel om F
tes ſumus nes piſces maris in vnum congregabuntur, vt eos ſatient? An nō
in fiducia tibi videtur modica eſſe hæc fiducia, præſertim pro eo qui tanta
Dei. viderat diuinitus facta mirabilia?

Sæpe fit vt nobis res ſuccedant noſtro iudicio minus confor-
mes & conſentaneæ inſtituto, quas tamen Deus ita dirigit, vt
bene ac feliciter ad noſtros vſus & emolumenta conuertantur:
itaque in ipſo ſemper confidere debemus, quamuis res noſtro
Simile. iudicio alienæ ab inſtituto videantur. Sic enim videmus accipi-
trem ſe gerere in venando, vt ſcilicet ita curſum ſuum & vola-
tum dirigat, vt à præda potius fugere videatur, quod tamen eo G
præſtat, vt commodius valeat optata potiri præda. Hinc ſanctiſ-
Iob.19. ſimus Iob dicebat, cum videret quod ita tali artificio Dominus
vteretur erga ipſum: Quaſi arbori euulſæ abſtulit ſpem meam.
Iob.13. Sed tamen intelligens quanta bona Deus inde eliciat, ait, Etiam
ſi me occiderit, in ipſo ſperabo. Idem ſentiens Regius prophe-
Pſal.70. ta dicebat, Ego autem ſemper ſperabo, & adijciam ſuper om-
nem laudem tuam. Res quidem longe ante proſpicit Deus, &
Hie.23. de longe. Vnde per prophetam Hiere. ait, Putas ne, Deus è vi-
Cernit cino ego ſum, & non Deus de longe? Cum itaque de longe res
Deus cun proſpiciat, ea contuetur, quæ proſpectus noſter contueri mini- H
cta de lon me poteſt. Quare ipſi nos totos permittamus, & ſemper in ipſo
ge. ſperemus,

Exo.32. Multi ſunt hoc tempore qui Hebræum populum imitantur,
Non diffi cum putantes Moyſen peregre profectum eſſe, vitulum confla-
damus etſi runt: ſic enim ipſi delyria multa faciunt, exiſtimantes Deum ni-
Dei pro- mis differre quæ ipſi poſtulant. Sic puellæ aliquæ niſi ſtatim con-
miſſa dif- nubio iungantur, diffidunt, nec vnquam ſe viro nupturas arbi-
ferantur: trantur, & ita petulātes reddūtur ac laſciuæ: ſic qui lucro inhiant
niſi quod ſperabant lucrum reportent, ſe malis contractibus im-
Iſa.38. plicare ſolent. Non id equidem conſulit ſanctus propheta Iſa.
cum ait, Qui crediderit, non feſtinet: ſiquidem eſt Deus vſque
adeo

A adeo liberalis & permagnificus, vt etiam fiduciam quam in ipso collocamus, premio afficiat, iuxta illud Apo. nolite amittere cōfidentiam vestram, quæ magnam habet remunerationem. Alij præterea statim diffidere solent, eo quod Deus statim ipsis non det dulcedinem quandam in orando, item lachrymas, deuotionem, & multos progressus in vita spirituali. Vide obsecro quomodo reprehenderit minimam confidentiam Bethuliæ, dicens: non est iste sermo qui misericordiam prouocet, sed potius qui iram excitet, & furorem accendat: posuistis vos tempus miserationis Domini, & in arbitrium vestrum diem constituistis ei? B Sane etsi mille occurrant difficultates, nunquam tamen diffidere debemus. Sanctus quidem propheta Dauid, cui Deus regnum promiserat, etsi tot videret labores atq; difficultates, nunquam confidentiam perdidit: sed dicebat, Credidi propter quod locutus sum. Item, Ego dixi in excessu meo, omnis homo mendax. Quasi dicat, ego re ipsa experior Deum semper esse veracem, & fidelem in omnibus quæcunque promittit postulanti sibi, & propterea in eo semper esse sperandum, & nō in hominibus qui promissa non complent.

Heb.10. Premio afficit Deus etiam illā fiduciam quam in ipso reponimus. Iudith.8. 1.Re. 21. Psal. 115.

C

APPENDIX.

Miserere mei. Non ait filiæ meæ, sed mei: siquidem fortasse peccata mea causa sunt huius vexationis filiæ meæ, siquidem in temporalibus solet Deus punire in filijs parentum peccata interdum. Exo. 20, Vindicans iniquitatem patrum in filios, Attendāt igitur parentes quomodo viuant.

Exo. 20.

Accedentes discipuli rogabant. Multos sane labores sustinere solent pauperes, quod non sit qui pro ipsis intercedat. Attende D igitur quod patrocinium pauperum suscipere debes, & pro illis intercedere. Sic ipsam Esther Dominus ad regnum euexit, vt patrocinaretur Hebræis, in illa crudelissima sententia quæ à rege Assuero contra ipsos lata erat. Vnde Mardochæus sic ad ipsam accessit dicens: Si enim nunc silueris, per aliam occasionē liberabuntur, & tu & domus patris tui simul peribitis: & quis nouit, vtrum idcirco ad regnum veneris? Vide quomodo ipsi comminetur, nisi afflictorum Hebræorum causam suscipiat. Multos sane videmus diuites perire cum ampla eorum familia, varijsq; opibus, quibus affluebant, & fortasse propter huiuscemodi negligentiam pereunt, quod scilicet patrocinium pauperum noluerint suscipere:

Potentes & diuites patrociniū suscipiant pauperum. Esther. 4.

FERIA VI. POST I. DOMIN. QVADRA. E

CONCIO PRIMA.

Exo. 23. Ioan. ma: in Ioan. Glo. Lyra in Ioan. Chry. in Ioan. ho. 25. to. 3. Theophy. in Ioan.

ERat dies festus Iudæorum, & ascendit Iesus Hierosolymam. Ioan. 5. Illud solemne festum erat Pentecostes, in memoriam legis in monte Sinai ab Angelo datæ. Ter in anno tenebantur masculi apparere corã Domino, scilicet paschate, pentecoste, & festo tabernaculorum. Frequenter ait Chry. in solemnitatibus ciuitatem petit, tum vt videatur ipse quoq; cum reliquis festos dies celebrare, tum vt simplicem ad se multitudinem alliciat, maxime enim huiusmodi diebus melius disposita esse consueuerat. Vel vt ait Theophy. F vt plures per signa & doctrinam alliceret, maximeq; turbam simplicem, ascendit Hierosolymam. Tunc enim solebant conuenire rustici, & opifices vrbani, qui alijs diebus in operibus suis erant occupati.

Quomodo dies festos celebrare debeamus

Ascendit Iesus Hierosolymam. Vt doceat nos vt festis diebus frequentemus templa, & visitemus hospitalia, atq; in carcere positos, atq; in alijs charitatis operibus nos exerceamus.

Lyra in Ioan. Oecume. in Ioan.

Est autem Hierosolymis probatica piscina. In piscina aquæ pluuiales colligebantur, & ibi lauabantur hostiæ primo, & postea in luteribus in atrio sacerdotum existentibus, vt ait Lyra. Quinq; autem G porticus erant, vt per plura loca possent lauantes hostias descendere ad aquã. Illa piscina ait alius doctor, figura est sacri baptismi, sicut enim illa morbos sanabat, ita & ista; sed illa quidẽ corporales, hæc vero spirituales: illa statuto tẽpore, hæc autem semper, illa descẽdente angelo, hæc vero adueniente Spiritu sancto: nã maiora sunt noua veteribus. Vnde Chrysost. ait, non Angelus aquã mouet baptismi, sed Angelorum dominus totum perficit, & licet vniuersus accedat mundus, non consumitur gratia, neq; virtus deficit, sed eadẽ manet, vt enim solares radij singulis diebus illuminat, nec ex multa cõmunicatione vis eorũ minuitur, sic imo lõge minus, spiritus operatio ob accedẽtiũ multitudinẽ remittitur. H

Chry. in Ioã. ho 35. Simile.

Cyril. li. 2 in Ioan. c. 125. Oecume. in Ioan.

Angelus autem Domini secundum tempus descendebat. Die Pẽtecostes ait Cyrill. Angeli de cælo descẽdentes, piscinæ illius aquam mouebant & huius motionis sonus adesse ipsos ad sanctificandã aquã significabat. Et alius autor ait, quod statuto tempore descendebat, docuit quod non semper fiebat miraculum, sed certis tẽporibus, hominibus quidẽ ægrotis. Verũ frequẽter vt opinor in anno, propter hoc si quidẽ in porticibus iacebant multi languentes.

Angelus autem Domini, Id est, mouebat aquam piscinæ. Sane

cum

A cum aliquem in locũ immũdũ lapidem proijcimus, illa cõmotio teterrimum quendam excitat odorem, qui tamen non sentiebatur in quiete: sic vtique praua nostra conscientia est instar immundæ cloacæ, quia cum consideratione non mouemur, videmur nobis sani & incolumes, at vero si eam diligenter discutiamus & attendamus quam parum in virtute profecerimus, & quales simus, atq; quanta bona præstare poteramus, statim sentiemus prauum quendam odorem, & ei remedium inquiremus. *Cõscietia praua instar fœtidæ cloacæ. Conscientiam sæpe discutiamus.*

Et qui prior descendisset. Vult Deus vt in virtutẽ cõscendamus, vt B priores simus neq: alios nobis preferri patiamur, atq; dicamus, ieiunat ille, & non ego? orat ille, & non ego? est humilis ille & nõ ego? Cur quæso alium mihi in virtutis studio præferri patiar? *Bona virtutis contentio.*

Et qui prior descendisset. Vsq; adeo diligenter animæ salutem procurare debemus, quasi alter diligentior videretur nobis præmium præripere. Neque pati debemus vt alter in virtutis cursu nobis præcurrat, sed potius vigilãter & neruose in huiusmodi studium incũbamus etiamsi in eo sit mors oppetẽda. Hoc voluit sanctus Dauid significare dicens: anticipauerunt vigilias oculi mei: quasi diceret, ego quidẽ in virtute nemini facile cõcesserim, quin C potius si alius media surgit nocte, ego etiã hoc ipsum prestabo. Si ieiunat, pariter ieiunabo, & si possum, vlterius progrediar. *Soliciti simus de animæ salute. Curemus in virtute nemini cõcedere.* Psal. 76.

Triginta & octo annos habens in infirmitate sua. Admirabilis profecto paralytici tolerantia, ait Chrysost. octo & triginta annos vt sanaretur, nunquã discedens expectauit. Pudeat ergo ños, pudeat dilectissimi, & incredibilẽ socordiam nostrã deploremus, octo & triginta annos hic expectauerat, expectabatq;, neq; negligentia sua non sanabatur, sed preuẽtus ab alijs, neq; propterea desperauit, nos autem si vel decem dies orationi incumbentes, non exaudimur, iam tepescimus. *Chry. in Ioan. ho. 35. Perseueremus in bonis operibus.*

D *Triginta & octo annos:* Vide quanto tẽpore fuerit infirmus, adeo vt iam non posset suis viribus ad aquã accedere, sic vtiq; qui in peccato inueterauerunt, tãto difficilius ab ipso egrediuntur. Hoc sane in corporis infirmitatibus aperte videmus, vt scilicet initio curabiles facile sint, at vero si diuturnitate confirmentur, incurabiles fiunt. Petrus quidem primo negauit, secundo vero iam iurando negauit, & tertio anathematizando, atq; vlterius forte progressus esset, nisi Deus ipsum retinuisset. Talis peccatorum natura, vt ab vno in aliud peius labamur. *Ne in peccato consenescamus.* Mar. 14.

Vis sanus fieri? Magnũ misericordiæ Christi est argumẽtum, non expectare semper laborantium preces, ait Cyril. sed sua misericordia præuenire. Precurrit enim hic vt vides. Venit ad iacẽtem, *Cyril. li. 2 in Ioan. c. 124.*

D. Tho. in Ioan. 5. lect. 1. misericordia flectitur etiam antequã ei supplicetur, dicitq; vis sanus fieri? Porro D. Tho. ait quod id dicit, vt excitet desiderium infirmi, & ostẽdat patientiam eius, qui tot annis expectauit eripi ab ægritudine. Notandũ porro quod Deus è cęcis fidẽ quęrit, vt constat ex Mat. dicendo, creditis quod possum hoc facere vobis? sed in isto nil tale fecit, quia illi quidem audierant aliquid de miraculis Iesu, iste autẽ nondũ. Specialiter autẽ ait alius autor, hunc affatur, ac curat, quia miserabilior fuit, & iã pro peccatis suis lõgissima infirmitate fuerat castigatus: ideo Deus qui vulnerauit, medetur, & qui percussit, denuo sanat. Scriptũ est enim in Thobia, cum iratus fueris, misericordiæ recordaberis *Vis sanus fieri?* Omni peccatori hoc dicit Christus quotidie per admonitionem scripturæ. Cũ enim Dominus ait per Ezech. nolo mortẽ peccatoris. Et per Zacha. cõuertimini ad me, & conuertar ad vos: Et per Ioel. omnis quicũq; inuocauerit nomẽ Domini, saluus erit. Quid aliud loquitur, nisi, *Vis fieri sanus?* Tanquã dicat, ego sum medicus animarũ, fac quod in te est, acquiesce monitis meis, & sanabo te. E F

Dyo. Car. in Ioan. — *Tob. 1.* — *Ezec. 18.* — *Zacha. 1.* — *Ioel. 2.*

Compatitur Deus his qui per multos annos in afflictione versati sunt, etsi mali interdum sint. *Vis fieri sanus?* Hoc quidẽ percõtatur cum cognouisset, quia iam multum tẽpus haberet: itaq; miseriæ magnitudo, misericordiæ parentẽ ad miserandũ allexit: atq; ita quã misericordiã nõ merebatur ex iustitia, obtinuit ex longa miseria. Ex quo intelligimus eam esse diuinæ misericordiæ magnitudinem, vt frequentissime sola miseriarum magnitudine ad miserãdum moueatur. Quid enim merebantur filij Israel cum fere omnes idolis in Aegypto seruirent, quando Dominus calamitatis eorum magnitudine permotus, moysi dixit: Vidi afflictionem populi mei qui est in Aegypto, & gemitum eorum audiui? Quid promerebatur Ioachas rex Israel, qui & ipse cum populo suo relicto Deo, simulachra colebat? Quem vsq; adeo miseratus est, vt scriptura dicat: Vidit Dominus angustiam Israelis, quia attriuerat eos rex Syriæ, & dedit Dominus saluatorem Israeli, & liberatus est de manu regis Syriæ: qui tamen nec hoc beneficio donati, à peccatis Ieroboam recesserunt. Videtis ergo quanta sit illa misericordia, quæ cum iustissimam puniendi causam habeat, magis tamen magnitudine calamitatis ad miserandum, quam criminis indignitate ad vlciscendum commouetur. Sic ergo huic paralytico accidit, cuius sola miseria, cum merita deessent, misericordiam Domini prouocauit. G H

Exo. 3. — *4. Re. 13.* — *Misericordia Dei quã amplissima sit.*

Vide quanta sit Dei misericordia. *Vis sanus fieri?* Benedicant te Angeli bone Deus, quippe qui animæ nostrę salutem, in manu nostra ponis. Sane si ita esset in infirmitatibus corporis, nullus esset infirmus, veruntamen hoc intelliga-

A telligamus, quod non sufficit nos id velle, nisi etiam media adhibeamus ad eam rē necessaria & opportuna. Non enim sufficit in corporali infirmitate quod infirmus curari velit, quin potius & pharmaca ipsa sumere debet. *Simile.*

Vis sanus fieri? Vide quomodo nobis Deus subueniat, cum iam nos mūdus ipse derelinquit. Hunc quidē omnes humanæ cōfiden tiæ iam dereliquerant, & tamē Deus ipsum protexit: Quare quā uis res desperatæ prope videantur, semper in Domino confidamus. *Subuenit Deus in maioribus necessitatibus.*

Vis sanus fieri? Aptū sane est quod ad morbū animę sanandū, volū B tas nostra requiritur, & ideo percōtatur, vis sanus fieri? Tū etiam interrogat an velit sanus fieri in corpore, quoniā aliquos videas pauperes, qui malunt in paralysi remanere, neq; suam sortē cum sano aliquo homine cōmutarent, sicut ferunt quod quidam cæcus non gauderet ante conspectum S. Martini accedere, ne visus ei restitueretur, atque idcirco amitteret ea lucra quæ cæcitatis causa faciebat: Atq; idcirco propter vtramq; causam hunc Christus interrogat, an velit fieri sanus: *Pauperes aliqui malunt esse mēdici & paralytici.* *Exemplū*

Domine hominem non habeo. Vides hominē languore cōfectū? ait Chry. vides humilitatē, non maledixit, vt nōnullos in afflictioni- C bus audiuimus; non est execratus diem suum, non se irrideri arbitratus est, rogatus an vellet sanus fieri: sed perquam mansuete & humiliter, Domine inquit, hominem non habeo. Discamus modeste respondere aduersarijs nostris, eo quod potius vincuntur rationibus quam contumelijs, & conuitijs: Multi quidem nunc animo obstinato & superbo, cum nō habent quid possint respondere obiectionibus, statim contumelijs & conuitijs aduer sarios afficiunt. Sic enim Iudæi sæpe Christo respondebant, & cōuicti rationibus, vocabant illum dęmoniacum & Samarita- D num. Quemadmodum frigida aqua immissa in ollam feruentem & iam superfluentem, mittigatur feruor, reprimitur & quiescit, sic homo iracūdus, qui dira verba, ac furore plenissima profert, miti responsione placatur & temperatur. Poterat quidem dicere paralyticus cum Iob, ecce non est auxilium mihi in me. Per hoc autē significatur quod nō erat aliquis homo purus, vt ait Diuus Thom. qui humanum genus saluare posset, quia omnes peccauerunt, & eguerunt gratia Dei, quousq; veniret Christus Deus & homo per quem sanarentur: Vnde Dauid dicebat. Saluum me fac Deus, quoniam defecit sanctus. Et Apost. ait. neminē ad perfectū adduxit lex. Et Amb. ait, paralytic' ille expectabat hominē, quem nisi Iesum Christū natū ex virgine Maria? cuius aduētu, nō *Chry. in Ioan. ho. 36. to. 3.* *Patiētiam in laboribus habeamus.* *Modestissimus in verbis nostris.* *Ioan. 8.* *Simile.* *Iratos quo modo placabi nus.* *D. Tho. in Ioan. lect. 1.* *D. Aug. in Ioan. tra. 17. to. 9.* *Psal. 11.*

Heb.7. vmbra sanaret singulos, sed veritas vniuersos. Iste est ergo qui E
D. Amb. expectabatur vt descenderet, de quo dixit Deus Pater ad Ioan.
de his qui super quem videris spiritum descendẽtem de cęlo, & manentem
myst. ini- super eum, hic est qui baptizat in spiritu sancto: quasi dicat, hic
tiãtur c.4 est homo ille, quo indigebat mundus, & quem mundus expe-
Ioan.1. ctat ad remedium & salutem suam.
Simon de Quod vero iste hominem non habuit, veritas facti est, quod ho
Ca. de mi modiuturnus peccator, hominem non habet iuuantem ad gra-
ra. do. lib. tiam, & sanitatem à sua ægritudine consequendam: & quamuis
5. ca. 27. ad hoc plurimum valeant orationes sanctorũ, ipsis tamẽ omni-
Chry. ho. no se priuat peccator indeficiens. Tum præterea Chry. ait, pro- F
9. in Gen. pter peccatum perdidit homo libertatem, & propter peccatum
to.1. amitit homo cæterarum creaturarum obedientiam, illę enim re
belles fuere omnino cum primũ homo peccauit, præter eas quæ
vitæ erant necessariæ, in quo maxime eluxit diuina clementia, vt
Chry. ad oues ad induendũ hominem, & boues ad arandum, & similes re-
pop. hom. seruaret. Et scribens ad populum Anthio. ait idem Chrysost. Ma
40. to.4. gnos quidem labores & infirmitates infert peccatum, nõ tamen
Parat⁹ est propterea diffidere debes. Vide enim & attende quod Deus te
Deus vt semper alloquitur: & quærit voluntatem tuam semper, vt para-
nos ad pæ- lytici voluntatem. Quod si hominem non habes, Deum habes, & G
nitentiam si minus habes qui te mittat in piscinam, habes qui te curet sine
recipiat. piscina, nec poteris quidem causari, quod dum pergis, alius prior
descendat, Deus enim de tua salute liberalius prouidit, quam vt
Chry. ho. debeas expectare aquæ motum;
36. in Ioa. *Surge, tolle grabatũ tuũ & ambula.* Vt lectũ auferat iubet, ait Chry.
to.3. vt miraculum crederetur, & nemo falsum ac simulatũ opinare-
Luc.9. tur. nisi enim firmis & robustis membris, eum ferre nõ potuisset:
Mat.5. Seruat hunc morem sæpenumero Christus, vt maiorẽ in modum
silentium impudẽtibus imponat. Siquidem & in quinque panum
miraculo, ne quid suspicionis oriretur, nõ tantũ miraculũ fecit,
Gre. li.23. sed voluit etiam vt multę fragmẽtorum reliquiæ superessent. Et H
mo. c.23. cum puellã suscitauit, date, inquit, ei manducare. Per grabatum
& li.1. su ait Greg. voluptas corporis designatur, & iubetur vtiq. vt hoc
per Ezec. sanus portet vbi infirmus iacuerat, quia nimirum omnis qui vi
ho.12. tijs delectatur, infirmus iacet in voluptatibus carnis, sed sanatus
Declinemus hoc portat vbi infirmus iacuerat, quia diuina ope ereptus à vi-
a ma tijs eiusdẽ carnis cõtumelias postmodũ tolerat, in cuius prius de
lo & bonũ siderijs requiescebat. Quid porro est dicere surge, nisi mala quæ
faciamus. perpetrasti, relinque? quid dicere ambula, nisi bene operare, quod
vtrũq; propheta breuiter cõprehẽdit dicẽs, declina à malo, & fac

Abonũ:Et Aug.ait, cũ dixit,tolle grabatũ tuum,mihi dixisse videtur,dilige proximum tuum. Sed quare in tollendo grabato dilectio proximi commendatur? Quia mutuo alter alterum portare debemus. Quod ait Apos. inuicem onera vestra portate,et sic adimplebitis legem Christi, lex Christi charitas est,nec charitas impletur,nisi inuicem onera nostra portemus,sufferentes inuicem in dilectione,vt ait Pau. Porta ergo eum cum quo ambulas vt ad eum peruenias,cum quo manere desideras. Hæc tria in iustificatione Dominus præcipit: primo quod surgat, vt ait Tho. a peccato,recedendo a peccatis,iuxta illud Apos. surge qui dormis,& exurge a mortuis. Secundo præcipitur tollere grabatum satis faciendo de commissis. Per grabatum enim in quo homo requiescit,significatur peccatum. Tollit ergo homo grabatum suum,quando fert onus pœnitentię pro peccato sibi impositum iuxta illud Mich. iram domini portabo,quando peccaui ei. Tertio vt ambulet,proficiendo in bono, secundum illud, ibunt de virtute in virtutem. *August. in Ioan. trac. 17, to. 9. Galat. 6. Ephe. 4. D. Tho. in Ioann. 5. lec. 1. Ephe. 5. Mich. 7. Psal. 83.*

B

Et statim sanus factus est. Non est mirum ait D. Tho. q̃ statim verbo eius sanus factus est,quia ipse est verbum,per quod cælum & terra facta sunt. Diuina virtus infinita est, ait Lyra. & operatur in instanti. Sanitas autem quæ virtute naturæ restituitur, in tempore, & non in instanti acquiritur: *Et sustulit grabatum suum.* Tu autem paraly. fidem considera,ait Chry. qui audiens dicentem Iesum,tolle grabatum tuum,& ambula,non irrisit, non admiratus est dicens,angelus descendit, & turbata aqua vnum dumtaxat in bonam restituit valetudinem,tu homo solo verbo angelum superare confidis? nimium tibi arrogas, & ridiculus es. *Sabbathum est,non licet tibi.* Quid istis insanius? ait Cyril. qui cum admirari tantã Christi vim potius debuissent, non modo id non faciunt,verum etiam increpant atq; reprehendunt, & transgressionis crimine hominem accusant: qui vix post longa tandem tẽpora morbum effugit atq; euasit. Iudæi frequẽter ait Tho. Christo de curatione in die Sabbathi,calumniam inferentes,confutati erant a Christo per hoc quod ipsi etiam iumenta de puteo in die Sabbathi eruebant & saluabãt, vt habetur apud Luc & ideo de curatione tanquam de re vtili ac necessaria nil calumniantur sed calumniantur ipsum curatum. Iudæis enim videbatur specialiter prohibita portatio onerũ in die Sabbathi. Siquidem scriptum est apud Hier. ne portetis onera in die Sabbathi. Sed hoc mandatum prophetæ mysticum est: nam per onera non portanda intendebat eos inducere vt in die Sabbathi requiescerent ab oneri- *D. Tho. in Ioann. 5. lec. 1. Glo. Ly. in Ioann. Chry. in Ioann. ho. 36. to. 3. Cyril. in Ioan. li. 2. ca. 27. D. Tho. in Ioann. 5. lec. 2. Luc. 14. Hier. 17.*

C

D

oneribus peccatorum, de quibus regis vates, iniquitates meæ si- E
Psal. 37. cut onus graue grauatæ sunt super me. *Qui me sanũ fecit, ille mihi*
Glo. Lyræ in Ioann. *dixit.* Quasi dicat, vt ait Lyra, ille qui me diuina virtute sanauit, eadem virtute & autoritate mihi præcepit, & per consequens teneor sibi obedire, nec sum transgressor. Prudenter ait D. Thom. se excusat: nunquam adeo bene probatur doctrina venire diuinitus, sicut per ostensionem miraculorum, quæ non nisi diuinitus fieri possunt. Vnde Mar. ait, illi autem profecti prædicauerũt vbiq;, domino cooperante & sermonem confirmante sequentibus signis. Et ideo iste autorem suæ sanitatis calumniantibus F obijciebat, quasi diceret, vos dicitis prohibitum esse ne onus portetur in Sabbatho, & hoc autoritate diuina, sed mihi eadẽ autoritate est impositum vt tollam grabatum. Nam ille qui me sanũ fecit, & per sanitatem restitutam, se diuinam habere virtutem ostendit, mihi dixit, tolle grabatum tuum: & ideo mandatis eius, qui mihi tale beneficium contulit, merito teneor obedire.

D. Tho. in Ioann. 5. lec. 2.
Mar. vlt.
Vera miracula non possunt fieri nisi autoritate Dei.

Is autem qui sanus fuerat effectus, nesciebat quis esset. Vide obsecro quomodo eum cognouit in turba, & postea in templo: in quo docemur, ait glo. vt quisquis vult ad visionem Dei peruenire, fugiat turbam suarum affectionum & nequam hominum, & adeat in templum internæ orationis. Difficile est in turba, ait G August. videre Christum: solitudo quædam necessaria est menti nostræ. Quadam in solitudine intentionis videtur Deus: turba strepitum habet, visio ista secretum desiderat; noli Iesum quærere in turba, non est enim tanquam vnus de turba. Vnde Beda ait. Si veri conditoris nostri gratiam cognoscere, si eius fauore confirmari, si ad eius visionem peruenire desideramus: fugiamus solicite turbam non solum turbantium nos cogitationum, affectuumque prauorum, verum etiam hominum nequam qui nostræ synceritatis possint impedire propositum, vel mala H videlicet exemplo suo monstrando, vel bona nostra opera deridendo, aut etiam prohibendo. Confugiamus seduli ad domum orationis, vbi secreta libertate Dominum inuocantes, & de perceptis ab eo beneficijs gratias agamus, & de percipiendis humili deuotione precemur.

Glo. or. in Ioann.
August. in Ioan: trac. 17, to. 9.
Beda in Ioã. 5. to. 5
Solitudinẽ cõplectamur.
Malã societatẽ fugiamus.

Postea inuenit eum Iesus in templo. Homo sua virtute, ait Tho. Christum inuenire non potest, nisi se ei Christus præsentet: Vnde Dauid ait, quære seruum tuum domine. Et in lib. Sap: dicitur præoccupat eos qui se cõcupiscũt: Locus porro vbi Christus inuenitur est venerabilis: Vnde propheta, dominus in tẽplo sancto suo: mater etiã eius in tẽplo eũ inuenit. Intelligimus ergo quod

D. Tho. in Ioã. 5. le. 2
Psal. 118.
Sap. 6.
Psal. 10.
Luc. 2.

curatus

A curatus iste nõ ad vanitatẽ, sed ad religionis studiũ cõuersus, tẽplũ frequentãs, in tẽplo Christũ agnoscit: quia si ad cõditoris cognitionẽ venire volumus, fugiẽda est turba prauorũ affectuũ, & declinãda sunt etiã malorũ cõuẽticula, fugiẽdũq; est ad templum cordis nostri, quod Deus inuisere & inhabitare dignetur. *Ad tẽplũ Dei cõfugiamus.*

Ecce sanus factus es, iam noli peccare, Quid hic admonemur? primum ait Chry. quod ex peccatis morbi generãtur: deinde quod verum est apud gehennam maximum & perpetuum esse suppliciũ; vbi nũc sunt qui dicũt breui spatio hominẽ interfeci: breui adulteriũ commisi, ob admissum breui tẽpore peccatũ, perpetuas pœnas daturus sum? Ecce hic non tot annis peccauit, quot pœnas dedit: breui quidẽ peccatum patratur, at morbi tormẽta diuturna sunt: nõ enim tẽpore peccata, sed peccatorũ animis iudicantur. Hæc porro in ore nobis sint verba, hisq; alter alterum admoneamus. Ecce sanus factus es; iam noli peccare. Quod si in peccatis persistendo, nullam pœnam dederis, sed à supplicijs liber fueris: illud Apost. memineris, quod benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit. Caue ergo ne secundum duritiam tuam, & impœnitens cor, thesaurizes tibi iram in die iræ. Hic docemur, ait Cyril. non solum in futurũ iudicium peccatoribus supplicia reseruari, verum etiam multis ac varijs modis in hac vita plerumq; ipsos puniri. *Chrys. in Ioann. ho. 37. to. 3.* B *Quomodo peccato respondeãt æternæ pænæ.* *Rom. 2.* *Cyril. in Ioan. li. 2. ca. 130.* C

Ne deterius tibi aliquid contingat. Hic quæret aliquis quid deterius paralytico, quam 38. annorum morbus acidere potuit? in hac vita certe vix aliquid cogitari grauius potest: sed superest tamen alia vita, in qua gehennæ ignis persistentibus in instituta semel iniquitate, paratus est: quod quidem malum infinitis partibus grauius esse constat. Non debes peccare post veniam, ait Chry: caue enim ne secundo percutiaris, aut inficiaris postquam semel mundus factus es. Attende grauiorem esse culpam post veniam, quemadmodũ grauius est vlcus quod incidit in aliud curatum. Indignum se curatione videtur ille exhibere, qui sua culpa postquam semel curatus est, iterum in causa est vt saucietur. Aduerte maxime etiam aggrauari delictum quod quis committit in eum a quo beneficia multa accepit. Quamobrem quia tam sæpe a deo veniam tuorum scelerum impetrasti, noli iam amplius peccare, ne deterius tibi aliquid contingat. Quod etiam Christus dicat, iam noli peccare, per hoc ait D. Tho. se etiam Deum ostendit, peccata & occulta cordium manifestans, siquidem ei declarauit infirmitatẽ propter peccata eius euenisse. *Interdum iã in hac vita incipit Deus malos punire.* D *Chry. in sermone de lapsu pri. hom. to. 1.* *Simile.* *Simile.*

Abijt

Abiit ille homo & nūciauit Iudæis, quia Iesus esset qui fecit eum sanum: E

D. Tho. in Ioann. 5. lec. 2. Vt manifestaret, ait alius doctor sanctus, Christi virtutem ad sanandum, ad implens illud regij vatis. Venite, & narrabo quanta fecit Dominus animæ meæ. *Psal. 65.* Et ex hoc patet quod non ex malitia manifestasset eum, quia illi interrogauerunt, quis iusserat grabatum tollere: ipse autem annunciauit eis, quod Iesus fecerit eum sanum:

Pacē inter discordes cōponam⁹ Valde ponderandum est quomodo hic paralyticus niteretur pacem componere inter Christum & Iudæos; & quod crederēt ipsum esse Messiam: si quidem cum interrogassent quis iussisset F tollere grabatum, modo eis id nunciat videlicet quod Iesus fecerit ipsum sanum. Non autem dicit eis aliquid vnde occasionem sumant indignandi, imo potius ea narrat ex quibus ansam arripiant in necessitatibus ipsum inuocandi Non ita multi faciūt, qui videntur non aliam didicisse artem, quam seminandi Zizania & discordias inter fratres & proximos, quum tamen Deus *Qui seminant zizania quātū incōmodēt* id tantopere dissuadeat, vt constat Pro. 6. Vbi dicitur quod nó solum id oderit Deus, sed etiam abominatur anima eius. Et certe non est mirum quod Deus id tantum oderit, cum sit causa multi incendij peruersa lingua, et sit ansa multæ discordiæ & rixæ, G & effusionis sanguinis sæpe, in quibus Deus tantopere offenditur. Inimicitia quidem & discordia quam inter se & cum alijs habebant filij Iacob, vsque adeo Ioseph commouit, vt id dissimulare nó potuerit, sed narrarit patri suo. *Genes. 17.* Et de hoc discordię peccato intelligitur scriptura cum dicitur quod accusarit de crimine pessimo, vnde & in hebræo legitur, rixa pessima, sed in nostra vulgata habetur de crimine pessimo: si quidem ita appellādū est tam graue delictum ab omni charitate alienum. *Seminare discordias quā sit graue scelus.* Vnde colligat qui delectatur in seminandis discordijs, quam graue sit ipsius scelus.

Genes. 1. Tantopere Deus concordiam diligit vt sicut habetur in Gene. H dixerit Deus seorsum lucem esse bonam, & cælum bonum, at vero simul iuncta omnia dicit esse valde bona, vt intelligamus ex concordia id resultare, vt scilicet cum sigillatim singula essent bona, at vero simul iuncta essent valde bona. *Concordia quātū placeat Deo.* *Simile.* Singuli homines boni seorsum placent quidem Deo, at vero quum simul concordes viuunt, pluris eos facit. Si enim elementorum concordia tam commoda est, quanto commodiorem putas animorum concordiam? *Pytha:* Hoc visus est quamuis obscure significare Pytha. cum ait, numerus singularis est qui omnibus rebus dat esse, numerus autem dualis est interitus & corruptio omnium illarū. *Simile.* Quid horribilius

A ribilius morte? & hæc quidem a discordia causatur. Quid porro iucundius vita? & hanc quidem concordia ipsa parit: insuper inter cætera præclara quæ de cælo narrat sanctus vates, illud vnũ est, cum ait: cuius participatio eius in idipsum: quasi dicat omnes eius incolas esse vniformes & vnanimes. Quin & Christus ait quod in hac vita sui serui cognoscuntur etiam hoc signo, dicens apud Ioan. in hoc cognoscẽt omnes quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad inuicem. Ex his igitur facile colligere poterit qui seminat discordias, quam odiosus sit Deo, & quantum tum sibi, tum proximo noceat. *Psal. 121.* *Ioann. 13.*

B Percontanti Christo quid de se in populo diceretur, tametsi discipuli multa perperam dicta audiuissent, noluerunt tamen nisi quæ præstantiora videbantur narrare, & quæ audierant ab his qui minus passionibus laborabant, non curantes quæ ab iniquis hominibus circumferebantur, ne discordias excitare viderẽtur: Vnde dixerunt vt refert Mat. alij Ioannem Baptistam, alij vero Eliam &c. Sic nos amicis nostris non debemus narrare quæ audiuimus a viris passionibus laborantibus, & quæ possunt discordias excitare: sicut faciunt multi pessimi, qui non solum hæc re-C ferunt, sed etiam augent & amplificant, vt magis exciteut discordiam, cum tamen contra facere deberent. Et certe si tu vides quod alter hæc dicat iracunde, vel cum alia odij passione, quorsum id refers? lingua tertia ait Eccl. multos commouit, & dispersit illos de gente in gentem: ciuitates munitas diuitum destruxit, & domos magnatorum effodit. Sunt quidem aliqui, qui quod narrare debent amicis suis, pertinens ad eorum defectus, non narrant, donec tandem vulgata vniuerso populo. Iam certe tota ciuitas Niniue nouerat quod Ionas prædicabat, & vltimo tandem nuntium hoc ad regem peruenit: cum tamen plurimum retulisset & cõuenisset, vt rex ipse id præscisset, vt posset D statuere & decernere quæ ad salutem populi pertinerent. Hierusalem etiam plena erat cognitione vitæ & miraculorum Christi, cum tandem hoc notum factum est Herodi, vt habetur apud Lucam cum tamen plurimum esset e re Herodis vt nouisset, vt hac quidem ratione posset vitam suam & scelera corrigere. At vero quod malũ est, & ex quo incõmoda quam plurima & discordiæ oriri possunt, quodq; in offensam Dei vergi potest, statim innotescit & inuulgatur. Vix enim Sarra pedem in Aegyptum intulerat cum iã nuntium de eius pulchritudine ad rege peruenit, vnde tot incõmoda secuta sunt. Idẽ etiã cõtigit cũ Abimelech, quemadmodum etiam in sacra Genesis historia habetur. *Matt. 16* *Concordiã in bono plurimi facit Deus.* *Matt. 16* *Qui seminant zizania quantũ noceãt.* *Eccl. 28.* *Cũ charitate amicos de eorũ defectibus moneamus.* *Ionæ. 3.* *Luc. 9.* *Genes. 12.* *Gene. 20.*

FER.

FERIA VI. POST I. DOMINI. QVADRAGE.

CONCIO SECVNDA.

Festi dies quomodo sint celebrandi.

Festi dies cur instituti. ERat dies festus Iudaeorum, & ascendit Iesus Hierosolymam; est autem Hierosolymis probatica piscina. Ioann. 5. Magna certe est nostra negligentia hoc tempore circa celebrationẽ festorum, quæ ad dei cultũ dicata sunt, & vt in his expiaremus scelera omnia quæ inter hebdommadam commisimus, tum etiã ad reparanda reliqua inordinata in ædificio spirituali. Olim quidem longe aliter videbantur festos dies colere illi antiqui. Si quidem Rabbini veteres dixerunt, Sabbathi sui sanctione adeo offensos diabolos, vt ea die nullus in populi frequentia vnquam permanserit sed omnes ab infestatione hominum cessasse, hominibusq; relictis ad deserta & speluncas effugisse. Sed dixeris hodie omne genus cacodæmonum nostris ferijs illectum atq; prouocatum, vel ex latebris suis immundum magno impetu prorũpere, vt hac diei festi opportunitate abutentes, miseras animas illaqueare & in sagena sua concludere possint. Itaq; quod ad præterita crimina expianda institutum est nouis criminibus cumulandis seruit; quod ad animorum salutẽ sancitum fuerit, in carnis voluptatẽ vertimus: ac postremo quæ dies consecrata deo erat, diabolo & satellitibus eius militat. Inter horrenda facinora Athaliæ hoc in primis memoratur, quod sacra Dei tẽpli vasa, ad Baalis cultum destinauerit. Quo circa hoc teterrimum Athaliæ crimen imitari videntur, qui tempora Deo sacra, in diaboli obsequium vertunt. Quæ spes ægrorũ salutis manet, cũ adhibitis salutaribus pharmacis, non modo nil promouent, sed etiã grauius ægrotant? Quid quæso supernũ illũ iudicem ad hos festorũ violatores dicturũ speramus, nisi quod olim iã dixit per Amos Prophetã, hodie proieci festiuitates vestras, & nõ capiã odorẽ cætuum vestrorũ? Et iterũ per Isa. ait, Sabbathũ, neomeniã, & festiuitates alias nõ ferã. Fundatores quidẽ legũ, vt ait Seneca, dies feriatos constituerũt ad releuãdũ corporis laborẽ & vt in alijs exercitationibus se homines occuparent: siquidem assiduũ laborẽ in aliqua exercitatione, genus humanũ ferre non potest, veruntamẽ altius ascẽdẽs beatus Augu. ita ait: hos admonet Deus quãdo cõmẽdat Sabbathũ, omne opus seruile nõ facietis in eo, vt habetur in Leui. Quid autẽ sit opus seruile, dominũ audite,

Rabbinorũ sententia.

Multi diebus festis plus deum offendunt quã alijs diebus.

2. Par. 24

Dissimile

Amos. 5.
Isa. 9.
Sen. l. 1. de trã. ad se re. ca. 15.
Aug. tra. 44. in Ioann.
Leui. 23.

A audite, omnis qui facit peccatũ, seruus est peccati, vt ait apud Ioã.
vera ratio Sabbathizãdi, siue Sabbathũ celebrãdi, non est solũ vt *Ioann. 8.*
ab opere cesletur, alioqui otiosi sabbathizarent, sed est ab opere *Festi dies*
reuocãte nos à cultu Dei cessare, cui intẽti esse debemus eo die *quomodo*
vt ei seruiamus cum humilitate animi diuinã clemẽtiã supplicã- *sint cele-*
tes & orãtes vt nos sub sua protectione cõseruet. diebus quidẽ fe *brandi:*
stis Deus est cõuiua noster: ideo sicut diligẽter curamus cũ aliquẽ
excipimus cõuiuã, vt ad eius palatũ, non autẽ ad nostrũ, cibos cõ *Simile.*
diamus, eaq; omnia paremus, quibus cõuiuã ipsum capi intelli-
B gimus: sic plane diebus festis nos totos ad Dei cultũ conuertere *Deus est*
debemus, eaq; facere, dicere, & cogitare, quæ Deo placitura esse *cõuiua nõ*
agnoscimus, non autem corporis nostri delicijs indulgere, nõ de *ster dieb⁹.*
bacchari, non Epicureum agere, aliter enim conuiua ipso negle *festis.*
cto, palato tantum nostro seruiremus: neq; possumus nos excusa
re dicentes, quod ignoremus quid talis conuiuę palatũ appetat, *Diebus fe*
vel quomodo velit sibi cõdiri cibos, quã excusationẽ alijs fortas- *stis in qui*
se cõuiuis dare possemus: siquidẽ, quæ dei benignitas est, satis ma *bus nos*
nifesto & explorato cognoscimus quibus delectetur cibis, & qui *exercere*
bus nõ capiatur. Hebræi cæteris quidẽ diebus mãna colligebant *debeamus*
C simplici mẽsura, at vero die veneris in duplici, ne die Sabbathi co *Exod. 16.*
gerentur illud accipere. Die Sabbathi duo offerebantur agni, vt *Num. 28.*
significaretur quãto cum studio & affectu, quamq; cumulato par
sit vt nos festis diebus deo tradamus. Qui die festo, vt ait Augu. *Augu. de*
mundam non habet conscientiam, corpore is quidẽ gaudet & læ *tẽp. serm.*
tatur, at vero animus in luctu est & squalore. Quod enim potest *255. to. 10*
verũ & solidum gaudiũ habere anima, vitiorum immersa cæno,
& in qua dæmon ipse inhabitat, non autem Christus?

Vt autem intelligamus institutum celebrationis festorum, no
tandum est, vt ait D. Tho. quod omnia festa celebrantur in Eccle *D. Tho. in*
D sia, in commemorationem diuinorum beneficiorum, siquidẽ gra *Ioan. 10.*
ti animi est, recordari accepta beneficia. Vnde Isa. ait, miseratio- *lec. 5.*
num domini recordabor. Postquam Dauid commemorauit mul *Isa. 63.*
ta beneficia Dei, vt habetur in Psalm. Confitemini Domino, *Psal. 117.*
quoniam bonus, subdit: constituite diem solemnem in conden-
sis &c. Recolimus autem diuina beneficia nobis exhibita tripli-
citer: quandoque quidem vt exhibita nobis in capite nostro do
mino Iesu Christo, & sic celebramus festum Natiuitatis, Resurre *Beneficia*
ctionis, & huiusmodi. Quãdoq; vt exhibita nobis in mẽbris no- *Dei mẽte*
stris, scilicet in sanctis qui sunt mẽbra Ecclesiæ, & hoc congruen- *recolam⁹.*
ter, quia vt dicit Apost. si gloriatur vnum membrum, congau-
dent omnia membra, & sic celebramus festa sanctorũ Petri &

Pauli,

Pauli, & aliorum sanctorum: Quandoq; autem prout sunt exhi- E
1.Cor.12. bita toti Ecclesię, puta in ministerio sacramentorũ, & in alijs cõ-
Dedicatio muniter Ecclesiæ collatis: & quia domus materialis est quasi
nis festum signum collectionis Ecclesiæ fidelium, & etiam in ea omnia sa-
fuit institu cramenta gratiæ dispensantur, ideo in memoriam ipsorum be-
tum. neficiorum, festum dedicationis Ecclesiæ celebramus, quod qui-
Beneficia dem festum maius est quam festum alicuius sancti, sicut & bene
immensa ficia toti Ecclesiæ collata, quorum memoriam agimus, excedunt
Ecclesiæ beneficium collatum alicui sancto, quod in festo eius recolitur.
collata. Atq; hæ quidem considerationes nobis incitamento erunt, vt F
Considere- maiori cum deuotione festa celebremus, ad quod nos etiam nũc
mus sæpe Christus suo exemplo incitat, ascendens in templum.
Dei benefi Etsi necesse quidem sit vt semper Dei cognitionem & eius be
cia: neficiorum recordemur, at certe diebus festis id maxime decere
Conscien videtur, vt etiam agamus gratias Deo pro bonis si quæ egimus,
tiã discu- & defleamus mala quæ commisimus, ac emendationem eorũ
tiamus fe polliceamur. Te igitur hic affligere debes, ne in alia affligaris vi
stis præser ta, dicente Nahum, non consurget duplex tribulatio, id est vt
tim dieb⁹ exponunt septuaginta, Deus non iudicat bis in idipsum. Hinc
Nahũ.1. Dauid ait, non intres in iudicium cum seruo tuo Domine: li- G
Psal,142 quet sane non id sibi velle, vt non subeat ipse iudicium, si quidẽ
ait Apos. omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi,
Rom:14. sed intelligit vt tali modo nos examinemus & emendemus, vt
iterum circa hæc non sit necesse intrare in iudicium. Etenim
nisi computarentur in quæstum nostrum afflictiones quas hic
patimur, quomodo dixisset Dauid, non iudicabitur in conspe-
Psal.142 ctu tuo omnis viuens? Et ita intelligitur idem propheta alibi, cũ
Psal.31: ait: beatus vir cui non imputabit Dominus peccatum. Si quidẽ
iam ipse homo medicinam adhibuit. Cum igitur ad hoc præstã
dum, maxima nobis festis diebus suppetat opportunitas æquũ H
plane est, vt eam non negligamus.

In Exo. quidem præcipiebatur sanctificatio Sabbathi, quod ta
Exod.20. men Ecclesia in diem dominicum mutauit, non solum ad diffe-
rentiam Iudæorum, sed etiam propter mirabilia, quæ Deus in
Gene.2. tali die propter homines fecit. Nam die dominico requieuit
Deus in creatione mundi, & tali die natus est, & resurrexit, & ta
Orosi. li die præterea Deus quidem noster, vt scribit Orosius, legem
Origen. dedit Moysi, & tali die vt ait Orige. cæpit pluere manna, item ta
li die circuncisus est Christus. Quamobrem diligenter incumba
mus in celebrationem tanti diei, & nos in huiusmodi conside-
ratione exerceamus. Nam certe si opera seruilia nobis tali die
prohi-

A prohibentur, vt posſimus diuinis obſequijs amplius vacare, quanto æquius eſſe videtur vt tali die abſtineas a ludo, choreis, torneamentis, venatione, taurorum agitatione, quæ deuotioné magis impedire videntur? Paucos quidem ſibi dies reſeruauit Deus, & multos nobis dedit, & tamen hos paucos dedignamur ipſi impartiri, ſi quidem ita ipſos celebramus, vt poſsit nobis dicere quod habetur apud Amos, odiui, & proieci feſtiuitates veſtras. Item illud Thre. Viderunt eam hoſtes, & deriſerunt Sabbatha eius. O quantam damus anſam barbaris, vt feſtos
B noſtros dies irrideant! nam certe videtur multis id ſufficere, vt non arent, aut fodiant in agro, & tamen pauca bona quæ habent laudant in popina die feſto.

Feſtis diebus prohibita videntur quæ impediũt deuotionẽ

Amos 3.

Thre. 1.

Infirmos, & in carcere poſitos viſitemus.

Cõtẽplatione deſerentes, interdum actioni incũbamus.

EST *autem Hieroſolymis probatica piſcina.* Attende obſecro quod poſtquam templum viſitauit Chriſtus, ſtatim ad hanc piſcinam pauperum acceſsit, vt eos viſitaret, & contemplatione relicta, his quidẽ intẽderet. Vt intelligamus quod cum id neceſsitas
C poſcit, cõtẽplationẽ dimittere debemus, & intendere in viſitãdis infirmis & in carcere poſitis. Hoc videtur inſinuari, cum in Can. dicitur, quę habitas in hortis, auſculta, fac me audire vocẽ tuã. Quaſi diceret, o anima, quæ in hortis & delicijs cõtẽplationis verſaris, dimitte modo huiuſmodi occupationẽ, & accede ad opera actionis, ad viſitandos infirmos, & in carcere poſitos, atq; ipſos libera ſi potes, vel ſaltem ſolare tua præſentia, conſilio & fauore. Vide enim quanti id faciat Chriſtus, vt dicat apud Matth. quod feciſtis vni de fratrib⁹ meis minimis, mihi feciſtis. Vide obſecro quod parum tibi proſit contemplatio, ſi tu cum neceſsitas poſcit non exerces pietatis opera.

Cant. 8.

Infirmos & in carcere poſitos viſitemus.

Matt. 25.

Oratiõẽ operibus charitatis aſſiciemus

D Significauit nobis Chriſtus ingrediens in hanc piſcinã infirmorum, quantum nos moueat præſens obiectum, hoc eſt vt oculis noſtris neceſsitates pauperum contueamur, & ita magis ad miſericordiam prouocemur: Sane quãdiu Elias in torrente abſconditus erat & ibi a coruo paſcebatur, non perinde compatiebatur eorum qui fame cruciabãtur: at vero poſtquam exiccatus eſt torrẽs, & coruus deſijt ei cibũ adferre, atq; in eã regionẽ profectus eſt in quã Deus iubebat, viditq; oculis ſuis famẽ quam homines patiebantur, maxime cõmota ſunt viſcera eius, & cæpit Deũ orare vt plueret. Si igitur iſte qui tam amicus & familiaris deo erat, hãc neceſsitatẽ debuit oculis ſuis cernere, vt moueretur: quãto

Obiectum præſens quã ũ nos mouet.

3. Reg. 17

Oculis videam⁹ neceſsitates pauperũ, vt ita eorũ cõpatiamur.

magis nos necesse habebimus proprijs oculis huiuscemodi contueri necessitates pauperũ? Simus igitur cõpatiẽtes pauperũ, & liberales erga eos. De Alexãdro quidẽ magno quãuis gẽtili, legimus quodquidquid despolijs accipiebat in bello, cũ ipsis militib', distribuebat, dicebatq; quod cũ ipse honorẽ reportaret, etiã milites emolumẽta ipsa cõsequerẽtur. Sic tu nõ solũ emolumẽtum, sed etiã honorẽ maximũ reportabis, visitãdo infirmos, & incarcere positos. Verũtamẽ nõ in eo dũtaxat visitatio tua sita esse debet vt dicas, sicut vulgo fit, nil mali futurũ esse, & infirmitatẽ nõ esse periculosã, sed potius dicere debes vt disponat animæ suæ, & domui suæ, atq; bene ordinet quæ ordinanda erunt; ne dicas cum serpente, nequaquam moriemini, sicut etiam aliqui medici facere solent, cum tamen sæpe in maximo vitæ discrimine versetur infirmus. Contra quos non absque causa emanauit motus proprius Pij Quinti, cum scilicet negligunt statim initio monere vt confiteatur infirmus scelera sua, & sacramentum recipiat Eucharistiæ. Quod si dicas Galenum, & Hippocratem aliter consulere, respondeo hos quidem esse gentiles, & vt tales loqui: neq; de his intellexisse, sed de alijs, quibus poterant infirmi maxime commoueri, vt de rebus corporalibus: & propterea Christianus medicus semper præoculis habeat, quantum præponderet salus spiritualis saluti corporis.

Exẽplũ Alex. *Duces quomodo se erga milites gerere debeant.* *Infirmos quomodo visitare debeamus* *Genes. 3.* *Pius quintus.* *Medici quomodo se gerere debeant in visitandis infirmis.*

Aliqui præterea solent infirmos visitare, non ad ipsorum consolationem, sed propter propria lucra & commoda, vt scilicet aliquod pecuniæ legatum eis testamento consignent, vel propter aliquid simile. Alij etiam visitant in carcere positos, vt eorum hæreditatem possint sibi multo minoris emere, ad redimendam vexationem suam, eis pecunias largiendo, vel vt possint eis censum aliquem imponere, aut aliquid simile præstare. Tales potius sunt dicendi vultures aut corui, qui cadauera visitant, vt possint eis oculos eruere. Alij etiam sunt qui visitant magnates & diuites si sint in carcere, propter ambitionem, & vt dicere omnes possint, quod ipsi tales magnatum domos intrent, vt pote domum equitis, vel ducis, vel episcopi, vel cardinalis. Denique pauci sunt qui cum synceritate visitent, & propter Deum. O nos miseros, ait Chrysolo. qui ad tantam deuenerimus miseriã. O quam alia intentione deberent Christiani suas obire visitationes, quam sæpe obeant! præsertim cum videant Christũ dominũ candido animo ingrediẽtẽ ad visitãdã infirmorũ piscinã, & propter cõmoda ipsorũ infirmorũ. Sed iã hoc tẽpore contrafaciũt multi: si enim diues infirmatur, à multis inuisitur, pauper vero sol' ipse in cubili

Aliqui visitare solent infirmos magis sui cõmodi causa quã infirmi. *Aliqui de prauata intentione visitant incarcere positos.* *Chrysolo.* *Pauperes dedignãtur multi visitare.*

A in cubili iacet, solusq; suã indigentiam patitur. Iorã, qui rex erat, statim cum ægrotauit, venit ad eũ visitandũ rex Ochosias. Tũ etiã ad Ezechiam statim cũ in ægritudinẽ incidit, Merodach rex Babyloniæ, nuntios misit & munera. Aegyptius vero ille qui mancipium erat & pauper, solus relinquitur cum ægrotaret. Cæterũ ne deseras propterea visitationẽ infirmorũ, quod non habeas quid eis des, siquidẽ etiã maximã capiunt consolationẽ, ex eo solũ quod se ab amicis visitari videãt, vel quod alios sentiãt etiã dolere ipsorũ vicẽ, sicut experiẽtia ipsa testatur, & Seneca etiã id ipsum cõfirmat. Et certe quãuis aliud cõmodũ nõ reportaremus ex infirmorũ visitatione, quã ꝙ inde nos in recordationẽ venimus nostræ miseriæ, & ꝙ labi possimus in similẽ morbũ, vel illud dũtaxat nos maxime incitare deberet vt infirmos visitaremus. Nã ꝙ Isa. ait, sola vexatio intellectũ dabit auditui, nõ quidẽ aliud est, quãtũ cõsequor, q̃ asserere quod Deus nõ quidẽ ex impotẽtia, sed ex nostra tãtũ rebellione & duritie, fere nõ possit nisi morbis & alijs huiuscemodi flagellis nos ad se reducere & reuocare, & ꝙ plus roboris ad id habeat modica febricula, q̃ cẽtũ dies sanitatis ac deniq; ꝙ sit adeo vtilis morbus, vt nõ tãtũ qui eũ patitur emẽdetur, verũ etiã tota domus, atq; etiã tota sæpe vicinia, vel eo dũtaxat audito corrigãt. Vt enim fulmẽ non solũ quã ferit domum vastat atq; cõturbat, verũ etiã viciniã totã territat, impletq; tetro illo odore sulphureo, & deniq; tonitru ipsum toti vrbi magnũ quẽdã incutit terrorẽ: ita etiã acutus aliquis morbus & grauis quo quis percellitur, nõ modo eũ cui inuritur domat, verum etiã quã plurimis alijs terrori est: statim enim reuocãt in mẽtẽ se homines esse, expositosq; non minus fortunæ telis, quam eum qui perculsus est. Quod si ex sola auditione alicuius calamitatis tantum reportatur commodum, annon maius reportabitur, si quis proprijs oculis contueatur ipsum infirmum, si videat suspirantem, & magnos emittentem gemitus?

4. Reg. 9. *4. R. 20.* *1. Reg. 3.* *Sene: lib. 11. epis. ad lu. epi. 97* *Isa. 28.* *Quanta commoda ex infirmitatibus reportemus.* *Simile.* *Morbi & calamitates non solũ ipsi qui eas patitur sunt vtiles, sed multis alijs.*

B

C

D

Præterea si quis visitet infirmum, inde colligit quantum sibi diuinitus concedatur beneficium, quod integra vtatur valetudine, atq; ita in alijs periculũ facit. Nam certe sicut nõ potest perfecte delectari diuitijs, qui aliquãdo non extitit egenus & pauper neq; cognoscit quãtũ sit bonũ prospero & secũdo vẽto nauigare qui nunquã vllã grauẽ pertulit tẽpestatẽ & procellã; neq; quanti sit valoris ipsa libertas agnoscit perfecte, quẽ nulla vnquã seruitus pressit. Ita etiã scire nequit quanti sit prætij prospera valetudo & sanitas, nisi qui grauẽ pertulerit infirmitatem & morbum. Itaq; nonnunquam nobis Deus mittit infirmitates, vt istis afflicti facile

Visitemus infirmos. *Similia.* *Nisi ipsi labores pertulerimus, vix aliorũ cõpati ...*

ti facile agnoscamus quantum bonū sit prospera valetudo, & quā E gratis esse debeamus pro ea. Qui ergo prudens est cum alios infirmos videt, inde periculum facit quanta sit hæc necessitas, quantum sit commodū bona valetudo. Ad quos visitandos vt Christus nos suo exemplo incitaret, idcirco hodie istam infirmorum piscinam ingreditur:

Prudentes ex alijs exēplū sumunt.

Diuinas inspirationes diligenter & studiose complectamur.

Sanctæ inspirationes a deo proueniūt

Et qui prior descendisset in piscinam post motionem aquæ, sanus fiebat a quacunq; detinebatur infirmitate. Tunc quidem magni consilij ange- F lus id est Deus piscinam mouet, cum sanctas nobis mittit inspirationes: & tunc priores in hac piscina lauari dicimur, cum libéter & prompte sanctas inspirationes complectimur. Est autem vir malus instar accipitris capite contecti, qui si audiat volantem auem, alis quidem gestit ad volatum, sed statim quiescit: sic malus, quem dæmon obturatum & surdum, ac cæcum reddidit, si concionem aliquam audiat, vel salubre consilium, vel internam inspirationem, aut vtilem alicuius libri lectionem, aliquantulum commouetur & cōpungitur, & quasi gestit ad volandum, sed statim impetus eius cessat, & ad pristinam redit secordiā, neq; ve- G lociter se in piscinam conijcit a deo cōmotā, & propterea integram salutē non consequitur. Perinde se gerere solet Deus in cō mouenda piscina nostræ consciētiæ, atq; is qui excitat viatorem dormientē, vt vlterius viā suā prosequatur, non enim eū cōpellit sed excitat vt sequatur, ac pollicetur se daturum ei necessaria alimenta ad victum: sic igitur Deus nos ex profūdo peccati somno excitat, & quā- o in periculo versemur exponit, ac multa nobis se daturū promittit, nos vero exterius aliquātulū alis gestire videmur, & suspiria aliqua emittimus, at vero denuo in eadē relabimur peccata, nec penitus sanctas inspirationes cōplecti vo- H lumus, & executioni demandare. O quā vtile nobis est, vt nos penitus à Iesu Christo duci sinamus, nosq; totos ipsi permittamus, atq; in eius piscinā conijciamus, cū sanctis inspirationibus pulsamur, ita vt omnes intelligāt nos velle quod Christus vult, dicamusq; cū Dauide, vt iumentū factus sum apud te; & ero semper tecū: quasi dicat, vbi sensero Deus meus, me sanctis tuis inspirationibus pullari, statim quidē quasi iumentū freno tractum, me duci sinā quocūq; volueris: Demus igitur vela cū a spiritu sancto pulsamur, & eius impulsū sequamur, sic enim factitare nautæ cōsueuerunt, secūdo afflāte vēto, præsertim cū ignorēt quātū prosper ille vēt' sit duraturus, tū etiā an postmodum sit rediturus, Cum itaq; nos id etiam

Simile.
Mali sanctas inspirationes respuunt.
Simile.
Excitat nos Deus sanctis inspirationibus à somno peccati
Diuinis inspirationibus pareamus.
Psal. 72.
Simile.

A id etiam ignoremus in diuinis inſpirationibus, magnæ eſt demen tiæ, eis non parere cum adſunt. Pulſat quidem Deus vt conuertaris peccator, teq; ad melioré recipias frugem, & ante actam vitam deplores, pœnitentiamq; agas, tu vero repellis huiuſmodi inſpirationes ſanctas, & dicere videris Deo, noli quæſo eſſe importunus, bene mecum agitur cum cõcubina, cum bonis alienis cum delectationibus carnalibus. O te infeliciſsimum! nũ certus es quod iterum reditura ſit hæc ſancta inſpiratio? Cogita etiam atq; etiam quod forte nunquam redibit: Cõpatitur quidẽ Deus miſero peccatori, eiq; tacitus dicere videtur quod dixit de ciuita B te illa Hieruſalem, quia ſi cognouiſſes & tu, & quidem in hac die tua quæ ad pacẽ tibi. conquerebatur Iacob quod Eſau accipere recuſaret munera quæ ipſi offerebat, & cenſes Deum non ſtomachaturum quod eius ſanctas inſpirationes negligas, & quod te in piſcina ab eomet lauare detrectes? Quid quæſo expectas amplius, niſi vt tibi illud Apoſ. dicatur, quod ipſe ait admirans tantã hominis ingratitudinẽ, an diuitias inquit, bonitatis eius cõtẽnis? theſaurizas tibi iram in die iræ.

Inſpirationes diuinas cũ venerint cõplectamur ſiquidem ignoram' quãdo ſint reuerſuræ Occaſiones ſãctas non negligamus.

Luc. 19.
Gene. 32. & 33.
Roman. 2.

Conſidera obſecro miſerabilis peccator non ſufficere tibi ſi di C xeris tantum te maxime ſalutem tuam cupere niſi etiam media ad eam rem neceſſaria adhibueris, ad quod præſtandum ſemper Deum paratum inuenies. Vnde in Apo. ait, ego ſto ad oſtium & pulſo (mouet enim piſcinam) ſi quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi ianuam, introibo ad illum, & cænabo cum illo, & ipſe mecum. Vbi aduerte quod dicat, & ipſe mecum: ſi quidem cæna amborum eſt, partem enim ponit Deus, & partem homo: ipſe quidem homo, ait Deus, ex parte ſua pœnitentiam ponet, quæ eſt cibus meus, & lachrymas, qui eſt potus meus, atque deuotionem exhibebit, ſeque in piſcinam doloris conijciet: ego vero etiam in his iuuabo eum, præterea ipſi ve D niam exhibebo peccatorum, gratiamque & gloriam dabo, atq; ita ſumptuoſam cænam ambo exhibebimus, ornaboque eum inquit, ſpiritus ſancti donis, & multis alijs cumulabo beneficijs. Aduerte inſuper quod dicat, ſto ad oſtium, & pulſo, ſi quidem in his verbis notatur diuina bonitas & patientia, atq; noſtra negligentia & inurbanitas, qui Deum ad oſtium ſtantem & clamantem, ſurda aure præterimus. Porro ter quidem vocauit Deus Samuelem, tum etiam Heli per Samuelem, & tamen tam ſenex quam iuuenis, ſomnum iterum capeſſebant. O quam ſæpe, neq; ſolum ter, nos Deus vocat tam iuuenes quam Senes, mouetque piſcinam noſtræ conſcientiæ, & tamen negligimus, & iterũ dormimus

Apo. 3.

Faciamus quod in nobis eſt, & Deũ habebimus fãutorem.

Vide quanta ſit Dei patientia, nos ad pœnitẽ iã expectantis.

1. Reg. 3.

Diuinis inspirationibus pareamus. mimus, in praua consuetudine peccati! quod sane erit ad grauiorem damnationem nostram. E

Simile. Si tanti facimus Regis nuntios, & summi Pontificis legatos, & eorum litteras, vt eas de osculemur, & supra caput locemus: quanto pluris facere debemus Dei optimi maximi inspirationes, quæ sunt instar legati cuiusdam à deo nobis missi & dicẽtes cum Apostо. pro Christo legatione fungimur, tanquam Deo exhortãte per nos: obsecramus pro Christo, reconciliamini deo. Vide obsecro Christiane, quãti Deus te faciat, cum mittat ad te legatos suos: & aduerte quod dicãt, obsecramus. O Dei clementiam adorãdã! quæ obsecrat, pacem annuncians ipsi peccatori, cũ tamẽ ipse sit offensus. O plusquã adamantinum peccatoris cor, quod in lachrymas non vertitur, talia audiendo? F

Diuinas inspirationes plurimi faciamus.

Simile. Si rex ad te scriberet vt ad se venires, vt multa ab eo beneficia reportares, alioqui inter remiges recẽsendus, quæ nã obsecro impedimẽta & obstacula quãtũuis grauissima, cursum tuũ retardare possent? Cur igitur tã stultus es, vt ad Deũ nõ curras, qui bona cælestia tibi promittit, & supplicia æterna minatur, si nõ eius volũtati cõsenseris? quotidie quidẽ angelus custodiæ tuæ præposit', tibi dei nomine sanctas nũciat inspirationes, & beneficia diuina tibi ante oculos statuit, & piscinã tuæ consciẽtiæ commouet, hortaturq; dicens; heus peccator, mundus transit & põpa eius, mors appropinquat, infernus ore hianti te manet vt absorbeat: quid igitur nuntium tibi diuinitus missum irrides? Quid expectas obsecro, an vt Deus contra te indignationem suã effundat? Succensuit adeo Moyses in adoratione vituli, vt legis tabulas confregerit, cum sibi videretur homines adeo ingratos, indignos esse hoc tãto beneficio: & non putas stomachaturũ Deũ contra te, cui dedit legẽ suã, sacramenta, & tot diuina oracula, atq; sanctas inspirationes, & diuinas legationes, quas quotidie mittit, & ijs tamen abuteris? G H

Angelus custodiæ nostræ præpositus, nos salubriter monet.

Exod. 32.

APPENDIX.

Simile. A*Scendit Iesus Hierosolymam.* Accessit ad templũ oraturus, & se ei obtulit hoc charitatis opus: sic si nos virtuti' demus, ex vno bono opere, ad aliud deueniemus: sicut qui vitio se vni mancipauit, statim ex hoc facile in aliud labi solet: abyssus siquidem abyssum inuocat. Et certe si te virtuti dare volueris, statim Deus tibi occasionem dabit vt in ea vlterius progrediaris. Sic Dauid cupiebat sibi occasionem dari, vt benefaceret alicui qui

Psal. 41.

remansisset

A remansisset de domo Ionathæ, & statim sese obtulit ei occasio. Incipe igitur deo seruire, ipse enim tibi segetem amplissimam dabit in virtute proficiendi. *2. Reg. 9.*

Multitudo magna languentium. Aduerte obsecro quod quamuis hoc esset eis difficillimum, & expectare deberent angeli motum, & vnus tantum sanus fieret, nihilominus tamen multitudo expectabat: nunc vero cum salus animæ tam facile obtineri potest, tamen negligimus & dormimus? *Negligentes sumus in his quæ ad salutē nostram pertinent.*

Triginta & octo annos: Mittit Deus infirmitates vt te emendes: B si renueris, te ad eas angustias ducet, ad quas superbum & contumacem Pharaonem duxit, cui immisit ciniphes, locustas, ranas, cumq; nollet adhuc se emendare, quomodo interierit vide. *Exod. 8.*

Triginta & octo annos: Maxime horribilis est perseuerantia in peccato, & sine metu vllo peccare horribile sane est. Qui mare recens ingreditur, timet, at vero nautæ qui iam ex assiduo vsu callum in ea re obduxerunt, dormiunt & stertunt iucunde. Faxit Deus vt Dei timorem non abijciamus, & apud homines verecundiam non amittamus; si enim in eam labamur C miseriam, effrænes per omne vitiorum genus discurremus. Et certe qui peccatis non est assuefactus, vel vnicum peccatum dumtaxat, ipsum maxime infestat, & inquietum reddit: at vero qui callum in peccando contraxit, iucunde etiam somnum in peccatis carpit: sicut qui potationi assuefactus est, suum teterrimum non sentit odorem, at vero vir sobrius, statim etiam eminus offenditur. *In peccato persistere periculosissimum.*

Vis sanus fieri? Vtinam vellemus vere & ex animo Deo seruire! illico sane efficeremur sani, & fieremus voti compotes. At vero meticulosi & timidi, ac tepide ad Dei obsequium D accedimus, & ideo statim retrocedimus. Sic exploratores terræ promissionis, idcirco tam formidolosi redierunt, dicentes quod ibi essent gigantes, & se esse locustas præ illis. Verun tamen amor ipse res alioqui insuaues, suauissimas reddit. *In virtute tepidi sumus.* *Num. 13.*

Non licet tibi tollere grabatum. Solent mali impedire ne voluntas Dei impleatur, & ne sanctæ exercitationes fiant: non rogant quis eum curauerit, sed quærunt quod possent calumniari. Semper enim mali occasiones captant, vnde possint bonis molestiam exhibere, faxit Deus vt à talibus calumniatoribus liberemur. *Malorū cōditiones.*

FERIA. VI. POST I. DOMINI. QVADRAGE

CONCIO TERTIA.

Quam varij sint peccatores.

Mundus in maligno posit' est.

ERat dies festus Iudæorum, & ascendit Iesus Hierosolymã, est autem Hierosolymis probatica piscina. Ioan. 5. Dicit quidé hodiernum Euangelium, quod in his porticibus iaceret multitudo magna languentium: sic hoc tempore F totus mundus est piscina languentium siue porticus peccatorum, qui ad eam iam deuenerunt impudentiam, vt dicat de eis Isa. Peccatum suum quasi sodomam prædicauerunt, nec absconderunt. Et certe si in lege veteri tanta diligentia adhibebatur vt leprosi de ciuitatibus eijcerentur, ne alios inficerẽt: multo sane diligentius viderentur expellendi peccatores & vitiosi homines, quorum contagio multo est perniciosior: Sed contra videmus fieri vt scilicet atrociores peccatores plures habeant fauores qui totam rẽpub. contaminant, & ad vitia reliquos incitant. Vtinam sicut moderatores Reipub. curant sordes ex vicis singulis G eluẽdas, ita etiam curarẽt vitiosos expellendos & eos qui ludos, vsuras, & peruersos contractus nutriunt; sed simulant adeo, vt possit de his dici illud Isa. facta sunt morticina eorum quasi stercus in medio plateatũ. Annõ iudices siue gubernatores Reipub. maximã adhibẽt diligẽtiã, & publico edicto sanciũt, vt singuli vicos suos euerrãt, vtq; immũdũ ꝑ fenestra nõ proijciãt, quo possit aer ipse infici et cõtaminari, tũ etiã vt locus ille vbi iugulãtur arietes & aliæ pecudes, procul sit a ciuili frequẽtia & cõuersatione? Cur igitur publicos ludos nõ auferũt, vbi multorũ animæ, & corpora, & bona, & fama, iugulantur; tũ etiã filij destruũtur, & coniunx, & seminariũ deniq; existit multæ zizaniæ, furtorũ, rapinarũ H adulterinę pecuniæ, & aliorũ infortuniorũ, in quæ homines labi solent, postquam patrimoniũ exhauserunt? Vtinam ergo sicut occupantur in euerrẽdis vicis, pariter occuparẽtur in his extirpãdis, tum etiam in segregandis malis mulieribus ab aliarum castarum societate, ne occasio essent ruinæ earũ, & pernicies adolescẽtiũ: sane hęc visitabit Dñs, & seuerissime castigabit. Vnde in Leu. habet, si nõ volueritis recipere disciplinam, sed ambulaueritis ex aduerso mihi, ego cõtra vos incedã, & mittam pestilẽtias in vos. Cur nõ audebũt iudices, & hi quibus hoc ex munere incũbit, sedulã circa hæc nauare operam? Si non procedere in virtute malum est,

Isa. 3. *Leui. 13.* *Vitiosi homines ex repub. expelli deberent.* *Peccatores publici tãquã sentina eijciẽdi.* *Isa. 5.* *Mali quomodo essẽt tractandi.* *Ludi publici quã sint perniciosi.* *Meretrices, & iurdi, pernicies adolescẽtium.* *Leui. 26.*

A est, propter aliorum malum exemplum, sicut duæ illæ tribus nolebant Iordanem transire, & ideo reprænhensæ sunt à Moyse *Simile.* tanquam pusillanimes, & cæteros exanimantes: sicut etiam pu- *Num.32.* niuit Deus eos qui populum exanimabāt, quo minus ad terram *Exemplū* promissionis pergeret, ducendo eos per desertum annos quadra *prauū quā* ginta quidē, ita vt vix aliquis eorū superesset: si igitur hæc Deus *tum Deo* vsque adeo punit, & eum qui in virtute vlterius non procedit, *displiceat* quantum puniet eum qui non solum retrocedit, sed etiam scele- *Puniet* ra multa committit, quæ omnibus notissima sunt, tū etiam eum *Deus eos*
B qui ex officio potest his mederi, & non medetur? Vide obsecro *qui nō pu-* quantum conducat correctio suo tempore exhibita, siquidem *niunt pu-* reprehendens Moyses duas tribus & dimidiam propter pusilla- *blicos pec* nimitatem, responderunt, nos ipsi armati pergemus ad prælium *catores.* ante filios Israel, donec introducamus illos ad loca sua. Vnde su *Correctio* mant exemplum obediendi qui corriguntur, & corrigendi, qui- *opportunè* bus id incumbit. Officium malorum est seminare zizania, sicut fa *exhibita* cit diabolus eorum pater, quod faciunt prauo exemplo, & con- *quantum* silio, impediendo quantum in se est & intercludendo viam ad cæ *conferat.* lum, ipsis bonis. In cuius rei figuram filij Edon curabant impedire *Zizania*
C iter populi Dei, vt habetur in Num. Et sicut zizania & spinæ im- *seminātes* pediunt ne triticum crescat, & ne eum referat fructum quem re *funguntur* tulisset: sic mali conantur impedire bonos ne fructum reddant *officio dæ-* bonorum operum. Quod visus est significare sponsus cum ait *monis.* in Cantic. Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. Mi *Num.20.* rabile sane est, quod cum tam perniciosa abundent mala in Rep. *Cant.2.* non solum non sit qui ea corrigat, sed etiam mali à plerisq; laudantur, iuxta illud Dauidis, Laudatur peccator in desiderijs ani *Psal.9.* mæ suæ, & iniquus benedicitur. Vnde prouenit quod Deus tantopere contra nos irascatur: vnde & propheta addit, Exacerba- *Mali cu-*
D uit Dominum peccator, secundum multitudinem iræ suæ non *rant præ-* quæret. Quasi dicat, vsq; adeo indignatur Deus contra eum, vt *textu vir* ipsum dimittat tanquam aridum palmitem, in pœnam peccati. *tutis sua* Valde quidem nituntur mali sub specie virtutis sua occultare *scelera oc-* delicta & palliare, detorquendo leges ad suam peruersitatem: sa *cultare.* tis demonstrant quod sint dæmonis discipuli, idest, peruersi illius scripturæ interpretis, sicut fecit in tentatione Christi, cum ait, *Mat.4.* Angelis suis mandauit de te, &c: Non debemus sane diuinas leges & sanctas cōsuetudines de suo cardine dimouere, propterea quod nostris deprauatis moribus non consentiant. Inde Sap. ait, ne transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt patres tui. *Pro.22.* Quasi diceret, non debemus leges transgredi & contorquere.

quod nostris prauis moribus non consonent.

Simile. Sicut boni multas sibi vias inueniunt eundi in cælum, & cum vident sibi occasionem bonam oblatam, eam statim arripiunt, & ad beatitudinem tendunt. Sic mali multos sibi modos inueniunt eundi in infernum, cumque sibi oblatam vident malam occasionem, eam prehendunt, hoc est cum sese offert occasio vsuræ, luxuriæ, & aliorum scelerum. Quare remitte, remitte iam iniquitatis vela, peccator, & ea penitus depone, quandoquidem te recta ad infernum impellunt ac detrudunt. Audi quid Eccle. dicat, Post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua auerte; si præstes animæ tuæ cōcupiscentias eius, faciet te in gaudium inimicis tuis. E F

Mali multas sibi inueniunt occasiones eundi ad infernum. *Eccle. 18.*

Hie. 17. Solent mali longam sibi vitam desiderare, vt possint in suis peccatis & nefandis sceleribus persistere. Vnde Hierem. dicebat, Diem hominis non desideraui, tu scis. Tanta quidem est huius mundi miseria & corruptela, vt iam nullum arbitretur iucundum & suauem diem, nisi eum quem in voluptatibus & delicijs mundanis traduxerit: vnde & mundani solent dicere, hodie iucūdum habui diem. De his igitur hominis perditi diebus dicebat Hiere. Deum esse testem, quod ipsos nō desiderauerit. Vocat malus diem suum, cum voluntatem suam facit, & contra Deum operatur. Vnde videmus quod quando Saul Dei inimicitiam incurrit, arcum triumphalem & festum diem egit: & in die quo dixit Deus, Pœnitet me quod constituerim Saul regē, quia dereliquit me, eodem die venit Saul in Carmelū, & erexit sibi fornicē triumphalem. Vnde Petrus de malis ait, voluptatē existimantes dici delicias coinquinationis & maculę. Nō igitur eum sibi ducunt mali iucundum diem, nisi cum Deū offendunt. Iustū ergo erit Dei iudicium, vt malus aliquando Deum quærat, & non inueniat. Porro quod Dauid dicat, non miserearis omnibus qui operantur iniquitatem, non tam sunt preces, quam prophetia eorum quæ superuenient his qui nolūt bene vti tēpore, quod eis Deus cōcedit, sed illud in suis sceleribus perpetrādis consumūt. Vnde addit propheta, conuertentur ad vesperam, & famē patientur vt canes. G H

Mali bonos dies dicunt quos in vitijs cōsumunt. *1. Reg. 15.* *2. Petr. 2.* *Ps. 58.*

Hie. 12. Vir improbus non solum alijs molestus est hominibus, sed etiam creaturis rationis expertibus. Percontatur quidem Hie. dicens, vsquequo lugebit terra, & herba omnis siccabitur? & respōdet, propter malitiam inhabitantium in ea. Conqueritur terra quod cuidā seruiat improbo, siquidem in ipso seruit dæmoni, sicut contra seruiendo viro iusto, seruit Deo; & propterea dicit quod lugeat terra, siquidem malos pascit & sustentat. Huc videtur

Malus omnibus creaturis noxius est.

A tur allusisse Paulus cum ait, omnis creatura ingemiscit, & parturit vsq; adhuc: & subdit causam dicens, vanitati enim subiecta est, id est ingemiscit, quia peccatorum vanitati subijcitur. Omnes quidem creaturæ queribundæ videntur, quod peccatori seruiant: vnde Oseas ait, Area & torcular non pascet eos, & vinum mentietur eis. Non igitur sterilitates tribuamus ventis, vel alijs temporis qualitatibus, sed peccatis nostris. Iustum est vt cum peccator factori suo non obediat, neq; etiam reliquæ creaturæ ipsi peccatori obediant.

Rom. 8. *Terra & celum cõqueruntur de malo.* *Oseæ. 9.* *Sterilitates & bella nostris tribuamus peccatis.*

Mirum sane est quod cum peccatores tanta peccatorum mole B pressi sint, ipsi tamen hanc tantam grauitatem non sentiant. Sane quamuis Isaias Hierosolymis esset, videbat tamen onus Babyloniorũ, & onus Moab, & onus Damasci, & Aegypti, & onus Arabiæ, quæ prouinciæ longe à se distabant, & tamen illi non videbãt: vnde ait propheta, Onus Babylonis, onus Moab, onus Damasci, onus Aegypti, onus in Arabia. Iusti igitur cum sint in Hierusalem idest pacis & tranquillitatis ciuitate & cõscientia, vident & cognoscunt grauissima onera quibus peccatores grauantur, & eorum miseriam & confusionem, & tamen ipsi mali non cog- C noscunt. Hoc quidem est adeo graue onus, vt peccatorum animas etsi spirituales, suo pondere tanto, ad infernum præcipitet. Sunt porro aliqui vsq; adeo mali, vt ipsi lætentur & gaudeant quod mali sint, quibus vtiq; quadrat illud Isa. vę qui consurgitis mane ad ebrietatẽ sectandam, & potandum vsq ad vesperam, vt vino æstuetis. ô si cum tanta diligentia surgerent homines ad seruiendum Deo, quanto sibi vtilius prospicerent. Tam obnixe vitijs mali incumbunt, vt de ipsis dicat propheta Isa. potentes estis ab bibendum vinum, & viri fortes ad miscendam ebrietatem: D non autem sic boni ad virtutem. Vbi aduerte quod nomine vini intelligantur res temporales & vitiosæ, quibus tanquam vino inebriantur homines. Cæterum arrige aures peccator, nam si ad Deum conuerti volueris, te quidem benigne recipiet, & malis tuis finem imponet. Hoc quidem 2. Reg. figuratum habemus, vbi legitur, quod Absalone mortuo infeliciter, cum eius sequaces viderent se victoriam amisisse, in maxima versabantur angustia, scientes quod regiam maiestatem offendissent, & ita inter se proposuerunt vt à Dauide veniam postularent sui grauissimi sceleris: quod cum Dauid intellexisset, id plurimi fecit & nuntium ad eos destinauit, dicens; Fratres mei, vos os meum, & caro mea vos. Maxima sane fuit hæc Dauidis benignitas & clementia, & præsertim cum tam ingratis & peruersis hominibus:

Mali maxime onerati sunt, & tamen id non sentiunt. *Isa. 13.* *Isa. 15.* *Isa. 17.* *Isa. 19.* *Isa. 21.* *Boni cognoscunt quam sit graue malorũ onus.* *Isa. 5.* *Mali se totos vitijs tradunt.* *Isa. 5.* *Conuertamur ad dominũ & ignoscet nobis.* *2. Reg. 19.*

Magna clementia excipit Deus ad se redeuntes. Si igitur tali vsus est Dauid benignitate, quanto putas maiori benignitate & clementia te Deus recipiet, si ad ipsum ex toto corde tuo redieris, quantumuis atrocissima admiseris scelera, & facinora? E

Magna est socordia nostra in virtutis studio.

IN *his iacebat multitudo magna languentium*. Considera obsecro quam turpiter in vitijs iaceamus & stertamus, quamq; negligentes simus ad virtutem capessendam, & animæ nostræ infirmę salutarem medicinam propinandam. Satis nobis congruit quod ait Zacha. Noluerunt attendere, & auerterunt scapulas recedentes, & aures suas aggrauauerunt, ne audirent, & cor suum posuerunt vt adamantem, ne audirent legem. Item illud Hiere! Onager assuetus in solitudine in desiderio animæ suę attraxit ventum amoris sui. Omnia quidem quæ ad virtutem tendunt, tepide tractant impij: imo frigide & somnolenter: at vero quæ ad vitia tendunt, magna cum contentione tractant. Quando Pilatus dimittere volebat Christum, cum non inueniret in eo culpam aliquam. Vide quanta cum contentione & clamore dicerent Iudæi, Si hunc dimittis, non es amicus Cæsaris. Tum etiam instantissime dicebant, Tolle, tolle, crucifige eum. Item aliquando se inuicem contra eum incitabant dicentes, Quid facimus quia hic homo multa signa facit? Tum præterea instanter postulabant adhiberi custodes ipsi sepulchro. Hæc igitur est malorum conditio, vt in his quæ ad vitia spectant, sint excitatissimi, cum interim in spectantibus ad virtutem, sint oscitantes & somnolenti. Mirabile sane est quod cum inter Deum & dæmonem sit tanta competentia, videlicet quis nos domum suam deducet, nos tamen interim quorum res agitur, tantopere torpeamus & desides simus. An non maximus est hic torpor & secordia, quod multi sint ac prope innumerabiles, qui adhuc scelera sua non sint confesi, nec vitia deposuerint, nec vitam in melius posthac emendare proposuerint? quod sane facile illis esset, si vellent, & facili negotio tantam à se miseriam depellere possent, & tam graue iugum. Præcipiebat quidem Deus in Deut. dicens, Si puellam virginem desponderit vir, & inuenerit eam aliquis in ciuitate, & concubuerit cum ea, reduces vtrumq; ad portam ciuitatis illius, & lapidibus obruetur puella quia non clamauit cum esset in ciuitate, sin autem in agro repererit vir puellam quę desponsata est, & apprehendens concubuerit cum ea, ipse morietur solus, puella nil patietur,

Marginalia: *Zacha. 7.* — *Hiere. 2.* — F — *Mali in bono remissi & in malo diligentes sunt.* — *Ioan. 19.* — G — *Ioan. 11.* — *Negligentes sumus in pertinentibus ad salutem.* — H — *Deut. 22.* — *Deum inuocemus in laboribus nostris*

A tietur, nec est rea mortis: sola erat in agro, clamauit, & nullus adfuit qui liberaret eam, illa vero iubetur lapidari, quia non clamauit, cum esset in ciuitate, vbi poterat sibi subueniri. Sic igitur nos magnam incurremus damnationem, si nostram salutem neglexi mus, cum possimus ei maxime prouidere si velimus: verū sumus instar puellæ, quę non vult clamare, cum posset se deffendere, & propterea sicut illæ honorem perdunt, & in inferno lapidabuntur, sic & nos.

Puellæ qua puritā conseruandæ non incumbunt, quomodo punientur

O magnam incuriam & negligentiam nostram, qui tempore B nobis diuinitus concesso ad pœnitentiam agendam, abutimur; & in vitijs nostris iacētes squalemus & obsordescimus: cumq; Ecclesia veste lugubri propter nos induatur: nos interim in peccatis ridemus & debacchamur. Quid igitur nobis magis congruet, quam quod ait Christus apud Luc. de Pharisæis. Cui ergo similes dicam homines generationis huius, & cui similes sunt? Similes sunt pueris sedentibus in foro, & loquentibus ad inuicē, & dicētibus: cantauimus vobis tibijs, & nō saltastis, lamentati sumus, & non plorastis. Quasi diceret, nunquā agitis cū virtute ipsa sed quæ procul sunt à virtute: neq; vobis vita salutaris & tēperās C Baptistę placet nec mea affabilitas, omnia calūniamini. Sic igitur mali neq; se Ecclesiæ lugenti hoc sancto tempore conformare volunt, pęnitentiam agendo: neq spiritualiter cum ea oblectantur sancto paschate: ad nullas Ecclesiæ tibias cōmouentur, adeo iacent & sordent in vitijs suis.

Intimis quidem sē sibus dolere debere mus propter culpas in deū cōmissas.

Luc. 7.

Mali occasiones captant quo minus virtutem amplectantur

Mali secū Ecclesia cōformare nolūnt.

Est sane ingens negligentia nostra, in his quæ ad salutem nostram spectant, cum tam modicum habeamus tempus, & tam importunum habeamus aduersarium, videlicet dæmonem ipsum, qui in id semper incumbit, vt in vita spirituali pereamus. Dolentes igitur quodammodo hanc tantam vicem nostram & secor- D diam audiamus quod quo tēpore ceciderunt dæmones, vocem emiserunt sacræ literę dicētes, Vę terræ & mari, quia descēdit diabolus ad vos, habens iram magnā, sciens quod modicum habet tēpus. Est quide dæmon instar accipitrum illius regionis vbi sunt breuissimi dies: siquidem ibi accipiter velocissimo & pernicissimo cursu hac illac circūcursat & volitat, vt possit sibi prædā cōparare priusquam noctescat, & inde prouenit quod sint velocissimi ibi accipitres. Sic igitur dæmon cum videat vitam nostram adeo breuem esse, & quod in hac tanta breuitate dumtaxat potest animas nostras venari, idcirco maxime incumbit manibus, pedibusq;, in perniciem nostram. An non igitur lachrymis & omni commiseratione dignissima est secordia nostra, qui ita negligamus

Circumspecte viuamus cū tā importunū habeamus aduersarium.

Apoc. 12.

Simile.

Maxime incumbit dæmon in perniciem nostram.

Conuersionem non differamus.

gamus salutem nostram, præsertimq́, cum tam sit breuis hæc vita quam hic viuimus, & tam solicitum habeamus aduersarium? E
Quamobrem excutiamus tandem somnolentiam nostram & tarditatem, vitiaq; deponamus, & vitam emendemus, neq; apud Deum procrastinemus & differamus de die in diem conuersionem nostram: consideremus quod abyssus abyssum inuocet, & quod si vitam hanc nobis præcludi videamus, nulla in alia vita poterit agi pœnitentia.

Quæ salutē animæ impediūt declinemus.

Deseras iam tandem igitur peccator prauam istam viuendi consuetudinem, & finis sit vitiorum, cum tantopere tibi cælestem aditum intercludant. Ineas iam rationem F
anteactæ vitæ, & subducito calculos apud Deum, noli vlterius maiorem expectare cómoditatem: si enim hodie ad id aptus nó fueris, cras minus aptus eris, & varia se offerent negotia iter tibi præcludentia. Cósidera obsecro quomodo viri probi currãt per

Can. 2.

virtutis stadium, iuxta illud Can. Ecce iste venit saliens in mótibus, transiliens colles: nec solũ saliunt, sed etiam volant, iuxta il-

Isa. 56.

lud Isa. Qui sunt isti, qui vt nubes volant? nec solũ volant vt aues

Psal. 126.

sed velocissime currunt vt sagitta, iuxta illud Dauidis, Sicut sa-

Ioan. 13.

gittæ potentis acutæ. Cum Iudas vẽdere vellet magistrum suum,

Diligentes simus in salute animæ procuranda.

dixit ei Iesus, Quod facis, fac citius. Dic obsecro bone Christe, G
quorsum ita eum vrges? vt intelligatis, ait, quod si ego vt salutem vestram operer, tantopere insto, etsi vitæ discrimẽ subeam, vos etiam debetis diligenter & sedulo saluti animæ vestræ incumbere.

Simile.

Cum aliquis est maxime deditus venationi, & se ipsi offert

Facile dæmoni succumbimus

egregia aliqua præda, quamuis pretiose indutus sit, vt possit tamen prædam illam interficere, se interdum in aquam & lutum conijcit. Sic olim dæmon quidem astutissimus venator, se in lu-

Luc. 8.

tulentos sues immittebat, vt scribit Lucas, sed iam non veretur,

Facile nos illaqueari patimur sæpe.

cum tantopere paratam videat prædam, etiam in homines se H
immittere, non iam debet eminus tela iaculari, nec se in eis defatigare, sed præda ipsa sese in eius laqueos immittit, & sponte propria conijcit, atq; eam securam habet, cum homo tam sui

Hier. 2.

oblitus viuat. An non maxima est hæc dementia nostra, quod

Hieron.

nunquam ad Deum cóuerti volumus, donec mors ipsa iugulum

Audiamus modo Deũ & ipse nos audiet tempore mortis.

petit? Tuncq; impletur illud Hiere. in tempore afflictionis dicẽt, surge & libera nos. Super quæ verba ait Hieronym. Stultum esse tunc dumtaxat petere vt exaudiaris, cum tu nunquam audire volueris: quod dictum Hieronymi intelligendum est propter difficultatem impetrationis veniæ, quę tunc erit, cum præsertim talis nunquam audire Deum clamantem sibi voluerit.

Quomo-

A Quomodo tandem potes peccator iucunde viuere, qui tanto te videas onere oppressum, & tantis beneficijs Deo obligatum, cui tamen semper ingratus es? Cur non times, quod ita videas animam tuam à Deo derelictam, & ab omni militia cælesti, quæ te reliquit, cum lethaliter deliquisti? Si pedem domo efferres, per vrbem frequēs ambulaturus in meridie, & neminē videres in vicis, neq; in domibus, neq; in plateis, an nō maxime terrereris? cur igitur non times quod te à Deo derelictum videas? Quænā est hæc falsa securitas? an ignoras quod cum debitor sis, satisfacere debeas? Scribit quidē Macrob. quod tempore Traiani imperatoris, B fuit homo quidam Romæ multis debitis obligatus, & nihilominus ad vtramq; aurem placide dormiebat, cū igitur mortuus est, & eius bona sub hasta venderētur, iussit imperator, vt sibi quocunq; pretio culcitrā vbi dormiebat emerent, cum autem quęrerent ab imperatore cur id vellet: respondit fieri non posse quin ea culcitra maximam ad somnum dulciter capessendum haberet vim: quod dicebat, vt notaret incuriam illius miserabilis hominis. ô nos igitur miserabiles, qui tantū Deo debeamus pro acceptis beneficijs, & tamen ingrati simus erga tantam maiestatem, C ac si nil deberemus. Aliqui sane diligentes sunt, verum ad honores venandos,, ad iniurias vlciscendas, ad diuitias & temporales delectationes adquirēdas, ita vt ipsis videatur quod ad hæc nati sint. De quibus dici potest illud Sap. Aestimauerunt lusum esse vitam nostram, & conuersationem vitæ compositam ad lucrum.

Simile. Peccator quomodo sit à Deo derelictus. Macro. in Satur. Exemplū peruersū. Obliuiscimur Dei beneficia. Sap. 15.

Fuit quidem Christus adeo diligens, & liberalis ad salutem nostram operandam, vt statim fere postquam natus est, iam sanguinem pro nobis effuderit, & nos adeo negligentes sumus in eius obsequio, cum tamen omnia in nostrum redundent commodum, vt neque per longos annos, nostri recordemur ad vitam D emendandam, neque Dei recordemur, ad eum amandum & timendum: quin potius totum vitæ nostræ tempus in carnis delicijs, & vitiorum sordibus consumimus & impendimus. Quid scis miserabilis peccator, quando sit mors ipsa vitę tuæ fores pulsatura? Audi iam quid Christus dominus dicat apud Matt. & Luc. Si autem dixerit malus seruus in corde suo, moram facit dominus meus venire, & cæperit percutere conseruos suos, manducet autem & bibat cum ebriosis, veniet dominus serui illius in die qua non sperat, & hora qua ignorat, &c. Illic erit fletus & stridor dentium. Quam igitur excusationem habebunt mali, quos Deus tam sæpe monuit?

Dilig[e]nter operat[us] est Christus salutem nostram. Mat. 24. Luc. 12. Iudicium Dei obliuiscimur.

APPENDIX.

Trigin-

Triginta & octo annos. Aliqui dicunt quod ibi paralyticus non manserit per triginta & octo annos, etsi infirmus esset triginta & octo annis, non tamen in piscina. Siquidem Alexander Papa in epist. quam misit ad Soldanũ, dicit quod iste descensus Angeli non semper fuit, sed in prima hora natiuitatis Domini incepit, eadem hora, qua Christus natus est ex virgine, & deinde eadem nocte & hora fiebat per singulos annos fortior motio aquæ huius stagni. E

Alex. Papa in epist. ad Soldanum

Et qui prior descendisset. Non igitur aliquis sanabatur quod nobilis esset, nec quod per multos annos ibi fuisset, sed propter maiorem diligentiam quam adhibebat, vt intelligamus quantum Deo placeat diligentia, quam adhibemus vt à peccato exeamus. F

Aliqui pauperes se pluris faciunt quam sint faciendi.

Hominem non habeo. Cum paralytico videretur, quod à Christo esset reprehendendus propterea quod ibi manens ex aliena viueret impensa tanquam pauper, & ideo curari nollet, sicut multi faciunt, fingentes se magis infirmos quam sint: idcirco respondit quasi tacitæ obiectioni dicens, Domine hominem nõ habeo.

Psal. 6.

Alter alterum moneamus.

Hominem non habeo. Multi in peccato remanent diu, quod non sit qui eis consulat, vt à peccato exeant. Vnde Dauid psal. 6. querebatur dicens, Inueteraui inter omnes inimicos meos: vocat autem inimicos, amicos suos, propterea quod eum nõ moneant. Vix iam inuenias qui proximum de salute moneat, sed vnusquisque eum in sua cæcitate viuere sinit. G

De bonis multimur murare solent.

Sabbathum est, non licet tibi. &c. In tota infirmitate forte nullus ei dixerat, Quid hic agis? nec dederat fortasse ei aliquis horum Pharisæorum, aquæ calicem. Sed nunc cum sanus est, & Deo obedit, murmurant de eo, & eum reprehendunt.

Perseueremus in virtute.

Qui me sanum fecit. Quamuis multi tibi in virtute contradicãt, non tamen cadas animo, sed eum tibi semper ante oculos propone, qui hoc tibi dedit mandatum, & vlterius progrediaris.

Gratissimus.

Gen. 13.

Diuitiæ nos insolẽtes reddunt.

Postea inuenit eum in templo. Vide quomodo in prosperitate etiã redierit eo vbi fuerat in paupertate: alius fortasse non amplius templi fuisset recordatus, sed dixisset se iam defessum esse expectando in piscina, & ideo nolle illuc amplius ire. Sic etiam Abraham rediit factus locuples, ad tabernaculum quod erexerat in paupertate: sic nos in prosperitate positi, recordemur temporis paupertatis, vt humiliemur: at vero multi non ita faciunt, sed cum primum diuites facti sunt, omnes contemnunt. H

FERIA VI. POST I. DOMIN. QVADRA. CONCIO QVARTA.

Patien-

A *Patientia & tolerantia laudabilis.*

ERAT *Dies festus Iudæorum, & ascendit Iesus Hierosolymam. est autem Hierosolymis probatica piscina.* Ioan. 5. Magna quidem fuit huius paralytici patientia, cum expectasset per 38. annos & sustinuisset infirmitatem tam longo tempore: & quamuis totum hoc tempus non traduxisset in piscina, saltem diu ibi expectauit, siquidem Euangelista ait, Húc cum vidisset Iesus iacentem, & cognouisset quia iam multum tempus haberet. Satis cóstat quam exigua sit in no- *Nos sum' impatientes.* *Aduersitates patienter feramus.*

B bis charitas, quandoquidem tam minimam habemus patientiam in aduersis. Etenim Apost. ait, quod charitas non irritatur, non cogitat malum, omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. Aliam sane habebat sanctus Iob quã nos habemus patientiam, cum diceret, etiam si me occiderit, in ipso sperabo. Non igitur simus impatientes aut iracundi in aduersis, vel cum nobis verbum aliquod iniurium dicitur, sed suo tempori mãsuetam & commodam responsionem referuemus. Recordare obsecro quid dicat Sap. Ne respódeas stulto iuxta stultitiam suam, ne efficiaris ei similis: responde stulto iuxta stultitiam suam, ne sibi *1. Cor. 13.* *Iob. 13.* *Verba contumeliosa propter Deum patienter feranus.* *Pro. 26.*

C sapiens esse videatur. Hoc est post quam ira deferbuit, & datur occasio opportuna corrigendi eum. Bonus sensus ait Eccle. vsq; in tempus abscondat verba illius, & labia multorum narrabunt sensum illius. Porro ad patientiam habendam plurimum proderit consideratio longanimitatis & patientiæ Dei erga nos, cum peccata nostra tamdiu sustineat & nos tam longo tẽpore ad pœnitentiam expectet, iuxta illud Isa. Tacui semper, silui. Et alibi ait, laboraui sustinens. Quænam obsecro maior patientia excogitari potest, patientia Christi: qui cũ probe nouisset quod pharisæi ipsum inuitabãt, vt possent calũniari, nihilominus tamen *Eccle. 1.* *Quomodo in aduersis patiẽtiam obtinebimus.* *Isa. 42.* *Isa. 1.* *Luc. 14.*

D apud ipsos prandebat, & ibi patienter eorũ deprauatos animos sustinebat, ipsisq; prædicabat, & miracula multa ante eos faciebat, vt refert Luc. Tũ præterea illud nos maxime ad patientiam animare debet, quod calamitatum calix in manu Dei sit, & ipse eum propinet cui placuerit, iuxta Dauid. dicentẽ, hunc humiliat & hunc exaltat, quia calix in manu Domini est. sic videmus quod alij in laboribus versentur, alij vero in quiete: alij coniuges mansuetas & dociles sortiti sunt, alij vero indomitas: aliæ etiam mulieres viros habent honestos & bene compositos: alię vero dissolutos: deniq; singuli suam gestant crucem: & vix aliquis sua sorte contentus viuit, sed sibi videtur quod maioribus prematur afflictionibus. *Alia consideratio ad patientiam obtinendam.* *Psal. 74.* *Crucem vnusquisq; habet.*

Rom. 8. Cur dixit Apost. percontatur Aug. quid enim oremus sicut o- E
Aug. epi. 121. to. 2. portet, nescimus, quandoquidē apertum erat illum nō ignorare dominicā orationem? Ratio est, quoniam molestæ tribulationes
Tolerantiam nō amittamus sæpe nobis vtiles sunt, vel ad corrigendā vitā vel ad amplius meritum assequendū, & tamen nos id nō intelligētes, statim patientiam deserimus, & ab omni liberari labore optamus: & hoc de-
2. Cor. 12. monstrat idem Apost. cūdicat, propter quod Dominum ter rogaui, & dixit mihi, sufficit tibi gratia mea, nā virtus in infirmitate perficitur. Quasi diceret, quiesce aliquantulū, & patientiā habe cū intelligas me esse spectatorē tuorum laborū. Postqeā Chri- F
D. Cypr. tract. 9. de mortali. stus vt ait Cypr. de laboribus & persecutionib' quas passuri sunt boni, dixit apud Luc. cū videritis hæc fieri, scitote quoniam prope est regnum Dei, Quis deinceps nō lętabitur in laboribus cōstitutus? Quis nō patientiā habebit? cum tēporale cōmutetur ęter-
Luc. 21. no, & labores mutentur in gaudia, sicut videmus huic paralytico
Patiētiam quomodo conseruabimus. accidisse. Quasi dicat Cypr: nos quidem patientiam habemus cū omnia nobis ad nutum fluunt: & hoc quidem nobis parum gratulandum est: quis enim obsecro non ferat patienter prospera? nūquid obsecro rugiet onager cum habuerit herbam, aut mugiet
Iob. 6. bos cum ante pręsepe plenum steterit? Maxima quidem erat pa- G
Iob. 27. tientia sancti Iob in tribulationibus suis, cum diceret, viuit Deus
Imitemur in patientia Sanctum Iob. qui abstulit iudicium meum, & omnipotens qui ad amaritudinē adduxit animam meam, quia donec superest halitus in me, & spiritus Dei in naribus meis, non loquentur labia mea iniquitatem, nec lingua mea meditabitur mendacium. Noli aduersus teipsum sæuire, quod Deus te aduersitatibus corripit & castigat ob tua peccata, quemadmodum crudeliter fecit rex Moab, qui cum se
4. Reg. 3. defendere non posset, nec alias debacchari furore aduersus illos qui eum obsidione premebāt, filium primogenitum sacrificauit in muro, vt habetur 4. Reg. H

Impatientes sumus valde. Mirabile sane est quod tam impatientes simus in aduersitatibus tolerandis, & verbis cōtumeliosis sustinendis, cum præsertim sit nobis mirum patientiæ exemplar Christus Dominus, qui tā-
2. Petri. 2. tam ignominiam, tāt.isq; cōtumelias sustinuit, vt ait D. Petrus.
Tertul. Quas enim ille in passione sua cōtumelias non accepit? quæ opprobria non sustinuit? quæ ludibria non pertulit? deniq; tā multa & varia pro nobis passus est, vt Tertul. dicat, ipsum virtute patiētiæ dum à nobis discederet, saginari voluisse, ad huius autem virtutis imitationem, non video qua potissimum ratione, carnales præsertim homines incitare possim, quā si ostendero hoc non ad animæ salutem modo, sed ad corpus etiam, hoc est ad omnem

eius

A eius molestiam excutiendam plurimum iuuare: Quid enim ad hoc conducere magis poterit, quam vt tu conuitiatorem conuiciumq; ipsum nihili pendas? Quisquis enim conuitia in te iactat, hoc in primis desiderat, vt te mœrore afficiat. Quod si tu hunc eius conatum parui pendas & negligas, is vtiq; qua te molestia afficere cupiebat, afficietur: cum videat se quod tam valde cupiebat non impetrasse: atq; hac ratione non ille quidem de te, sed tu de illo supplicium sumes. Quemadmodũ enim vt Tertul. ait qui telum in materiam lenem & blandam iacit, illam quidem penetrat & lædit: si vero in ferrum aut materiam aliquam duriorem

Patientiã quibus cõsiderationibus conseruabimus.

Simile: Tertul.

B iecerit, in iacientem protinus telum reflectitur, & illum frequẽter vulnerat: ita etiam plane conuitia in infirmum animum iaculata, illum vulnerant & sauciant, quæ vero in fortem & constantẽ animum sunt contorta, adeo illum non lædũt, vt in autorẽ suum retorqueantur: verissime enim à Chry. dictum est, neminem lædi nisi à seipso. Non enim ad inferenda vulnera districtus gladius satis est, nisi corpus nudum & inerme sit; at ferro & clypeo tectũ, quis gladius lædere possit? Si tu igitur patientiæ clypeo armatũ pectus gestes, quæ te conuitiorum tela sauciare poterunt? Quid

Contumelias nõ sentit magnanimus.

Chrysost.

Patientia pro armis vtamur in iniurijs

C vero si fortitudinem illam habeas, quam Dominus Ezechieli cõtulit, cum ait, ecce dedi frontem tuam vt frontem silicis? & qua si hoc parum esset, adiecit, vt adamantem quippe dedi te. Adamas autem ea natura est, vt ferro ictus, ferrum potius frangat, quam ipse frangatur, Quo fit vt qui tales sunt, patientia sua conuiciatorũ impetus retundentes, lædant potius eos quã lædantur.

Ezech. 3.

Simile:

Sane ad Christi imitationẽ ait Cassia. discere debemus, quam moderate molestias proximorũ ferre debeamus, & patiẽter nos gerere in contumelijs aduersariorum. Hoc enim exemplar, nẽpe

Cassian.

D patientiæ Christi, sibi ante oculos proponentes sancti viri, moderate & fortiter se gesserunt in contumelijs, opprobrijs, atq; tormentis. De quodã enim Pigmenio viro integerrimo, scribit Antonius Sabellicus, quod cum cæcus esset, tãta patientia præditus erat, vt cum aliquando Iulianus ille Apostata ante eum constitutus diceret, ad deridẽdum eum, gratias ago Deo Pigmeni, quod mihi liceat te videre & contueri, ipse viriliter responderit: Ego etiam Deo gratias ago, quod te non videam. Magnifica profecto & constantis animi vox, qua declarauit se nõ solũ patienter ferre cęcitatem à Deo immissam, verumetiam nihili facere pestiferum imperatorem atq; teterrimum. Cum aliquãdo Possidonius podagra vehementi ac sæua laboraret, honorisque gratia eum Pompeius inuisisset, in media ipsa confabulatione & colloquio

Exemplũ Antonius Sabell.

Exemplũ

Bruso. ō- tursinus lib.2. exclamauit: nil quidem agis podraga: vel si enim maxime me dis- E
cruciaueris, patientiam tamen non auferes vt scribit Brusonius.

Murmuratores & detractores reprehenduntur.

SAbbathum est, non licet tibi tollere grabatum tuum. Notandum sane
Multi calumniatores in mundo. est, quod cum in Hierusalē tot essent praui homines, videlicet
adulteri, vt Herodes, latrones, vt Barrabas, simoniaci vt Annas
& Caiphas, mali iudices, vt Pilatus: non tamen curent pharisæi
& scribæ hos reprehēdendos, sed potius reprehendāt hunc quod
die sabbathi tollat grabatum suum, in quo tot annos infirmus
iacuerat Si pretio id faceret, non esset mirum quod reprehende- F
Mali occasionem captant calūniandi. retur: at vero ipsimet aperte demōstrāt quod ipsum iam cognos-
cerent, dum dicant, non licet tibi tollere grabatum tuum. Vbi ad
uerte quod non interrogant, quomodo sanus factus es, quippe
qui per tot annos in piscina expectasti? Mali enim & inuidi non
possunt aliquid laudabile audire de proximo suo. Vnde quando
Detractorum Ecclesiasticorū cōditiones paralyticus dixit. Qui me sanum fecit, ille mihi dixit, tolle graba
tum tuum, miraculum dissimulauerunt, & solum illud attende-
runt quod præceperat, videlicet tollere grabbatum suum vt mi-
raculum obscurarent. Ita enim mos est impiorum & detractorū,
vt cum in populo variæ sint iniquitates & scelera, eas tamen ne- G
gligant, si autem viderint virum aliquem ecclesiasticum vel in mi
Isa.56. nima aliqua re labi, statim id conquerūtur. Isa. dicit, Super quem
De viris ecclesiasticis & religiosis murmurare quam sit graue. dilatastis os & eiecistis linguam? Quasi dicat, an tibi bene factum
videtur, vt cum vir ecclesiasticus pro te oret, ieiunet, & carnem
suam maceret, atq; media nocte surgat, ad cōfitendum Domino
cum tu totis stertas prçcordijs, nihilominus tamē tu ipsum mor
deas, & de eius existimatione detrahas, qui totus tuis inuigilat
commodis & lucris?

Sed quam vsitatum habent mali, bonis detrahere? sane in cata
Rom.1. logo suo huiusmodi detractores constituit Apost, cum ait, detra H
2.Tim.2. ctores Deo odibiles, repletos omni iniquitate. Potest etiam de
his dici quod idem Apost. alibi ait de hæreticis, sermo eorum vt
Num.12. cancer serpit. Sic enim illi passim diuulgant defectus proximo-
rum. Sed aduertant quomodo Deus Mariam sororem Moysi si-
Detractores quam sint perniciosi. mulatq; de fratre suo murmurauit, lepra percusserit. siquidē si-
cut lepra contagione per vniuersum corpus diffunditur, & conta
minat, sic murmuratio per singulos serpit & diffunditur, adeo vt
nullus ignis tam cito serpat per ligna præparata. Hoc voluit si-
Heb.12. gnificare Apostol. quando scribens ad Heb. ait, nequa radix
amaritudinis, radicem sursum germinans impediat, & per illam
inqui-

A inquinentur multi. Vocat quidem detractionem amaram radicem. Hinc & Eccle. ait, à scintilla vna augetur ignis, & ab vno doloso augetur sanguis. Sicut aliqui, Ego hoc ex meo sensu non dico, ab illo, vel illo audiui. Ita igitur alius incendit ignem, & tu perflando illum auges, & fortasse iam extinctus esset, nisi tuo perflatu ei incrementum dedisses. Est sane hoc detractionis vitium longe lateq; patens, nam & arator de alio murmurat aratore quod minus artem norit arandi, & opifex de opifice, & miles de milite, eques de equite, & ecclesiasticus de ecclesiastico. Sed B quid dicam quā turpiter de ecclesiastico seculares in suis cōpotatiunculis murmurare soleant? Veruntamē hoc sibi ascribit Deus, præsertim cum legamus in Exo. quod postquam murmuratum fuit contra Moysen & Aarō, dixerit Moyses, Audiui murmur vestrum contra Dominum, nos vero quid sumus?

Eccl. 11. *Detractorum plenus est mūdus.* *In conuiuijs solet murmurari.* *Exo. 16.*

Vix aliquis potest detrahentium linguas euitare, etsi sibi diligenter caueat, & circunspecte viuat. ò quantum sustinere debet laborem, qui saluus esse cupit, dicente Domino, regnum cælorum vim patitur. Orabat quidem Anna in tēplo cum magna deuotione, & tamen dicebant quod esset ebria. Vide etiam quam C iuste viuerent Moyses & Aaron, & tamen passim de ipsis murmurabant. O felicem illum qui iam detractores flocci pendit iniquos, & se totum Deo permittit, qui detractiones omnes castigare solet, quæ est maxima afflictorum consolatio. Vnde sanctus Moyses ait animando populū Hebræum, Dominus pugnabit pro vobis, & vos tacebitis, quasi dicat, Deus honori nostro & famæ prospiciet, si detractores contra nos insurgant, & eos flocci pendamus, & eorum detractiones, Domino omnia committentes:

Vix est qui se possit a detractoribus deffendere. *Mat. 11.* *1. Reg. 2.* *Exo. 16.* *Exo. 14.* *Detractores flocci pendamus iniquos.*

Multi sunt qui vsq; adeo famæ proximi sui detrahunt, vt sibi D videatur quod aliorum bona, sint ipsorum mala, & aliorum mala, sint ipsorum bona. Quamobrem non solum non detrahas de proximo tuo, sed etiam auerte auditum tuum à detractoribus: siquidem plus aliquando offendit, qui proximi sui vitia publicat, quam is qui ea committit: Quod si de te murmurauerint, noli procurare vindictam: nam satis contra se agit, qui bonis detrahit. Cum quidam consulerent Philippo, Alexandri Magni patri, vt quosdam murmuratores sibi detrahentes à regno expelleret, respondit, hoc esse ligna igni ministrare, quod videlicet ipsi detraherent inter alienas & incognitas nationes: quin & fortasse ait, detrahunt vt patientiam meam experiantur, aut vt vitam emendem: siquidem in me non sint quę ipsi carpunt, pa-

Detractores nō auscultemus *Exemplū* *Detractores quantum nolis conducant*

tientiam meam exercent, quos non puniam. Si autem in me sint E
est quod gratiam habeam, quod me inuitent ad vitæ emendationem. Tu igitur noli aliorum vitam explorare, nec fœda bonum
Simile. nomen proximi tui. Nam certe sicut qui candelam emungit, initio quidem videtur eam tenebrare, at paulo post, clarius lumen reddit, cum interim ipse digitos suos adurat & commaculet: sic vtique quamuis detractores videantur alterius bonum nomen
Similitudo. obscurare, tandem tamen clarius multo reddunt, & ipsi manus conscientiæ sibi comburunt & coinquinant: Et sicut sol nihil perdit, quamuis nocturnæ aues ipsum negligant, nec aspicere F
dignentur: sic vtique ignominiosum non est, sed potius gloriosum bonis, quod mali ipsis detrahant. Et quemadmodum non
Simile. propterea minoris facimus aurum, quod bestiæ ipsum negligant, sic etiam non debemus viros probos spernere & minoris facere, propterea quod improbi de ipsis obmurmurent; siquidem cũ
Eccle. 5. & 15. non sit laus in ore impij, vt ait Eccle. neq; etiam sunt curandæ eius detractiones: & deniq; neq; eius laudes sunt magni faciendæ, nec detractiones æstimandæ.

Recidiua & reincidentia vitij quam sit noxia. G

Simile. *Parum in virtute perseueramus.* ECCE *Sanus factus es, iam noli peccare, ne deterius aliquid tibi contingat.* Facile quidẽ statim in pristina vitia labi solemus; sumus instar eorum infirmorum, qui grauẽ corporis infirmitatem diu multumq; sustinuerũt, & non seruant ordinẽ sibi à medico præscriptũ, atq; idcirco reincidunt in morbũ, & moriuntur, siquidẽ vt vulgo ferunt, peior est ipsa morbi reincidentia, quam morbus ipse prior. Curet ergo vnusquisq; in virtute perseuerare, & non
2. Tim. 2. reincidere, nã vt ait Apost. nõ coronabitur nisi qui legitime certauerit. Mirum sane est quod hodie videas aliquem carnem suam H
Inconstantes sumus in bono. verberibus crudeliter etiam cędentem, & tamen iam crastino die videbis illum penitus oblitum huiusmodi pœnitentiæ. Item hodie videas aliquem ad confessoris pedes abiectum multis cum lachrymis, adeo vt conuersio videatur D. Pauli, aut Magdalenæ, & omnes in admirationem pertrahat, & tamen iam crastino die adeo mutatus est in veterem hominem, vt quod fecerit nunc videatur quodammodo repræsentatio comœdiæ, vel puerilis quidam ludus.

Ezech. 11. In maximam quidem redigitur homo miseriam, cum iam cor eius lapideum redditur: vnde dicebat Deus, auferam à vobis cor lapideum, & dabo cor carneũ: veruntamen etiam existimo quod

non

A non sit computanda tanquam exigua miseria, quod habeat ali-
quis cor aqueum, aqua enim etsi facile obediat lineis, quas in ea *Simile.*
ducere velis, mox tamen dissoluuntur, lapis vero etsi durus sit, tã-
dem tamen si perseueres, eum perforabis: Sunt quidẽ aliqui adeo *Facile à*
facili corde, vt statim conuertantur & scelera confiteantur, atq; *præclare*
si eos in aliquo reprehendere velis, statim patienter correctionẽ *cœptis de*
sustinent, & eorum viscera commouentur: at vero si ex eorum cõ *sistimus.*
spectu discesseritis, statim tanquã lineæ in aqua dissoluuntur, & ad
pristina redeunt vitia, imo & aliqui ex his dicũt, quid amplius fa
ciam ignoro, cum ipse satis iam culpam meam agnoscã, & Deus *Perseuere*
B nil præterea requirere videatur. Sane periculosum est hoc genus *mus in bo*
hominum, neq; est bona huiusmodi animi teneritudo, siquidem *nis operi-*
nil ibi imprimitur durabile, sicut maiorẽ impressionem facit in *bus.*
turre tormentum bellicum, quam in aggere glebę. Quid tibi pro
dest miser homo hæc animi teneritudo, si machinæ bellicæ tui
confessoris hoc est eius solida doctrina, nil tibi imprimere potest
sed statim ad pristina remeare soles vitia?

Quoniam Deus nobis pepercit, & inter filios adoptauit, ac do *In eadem*
mesticos suos fecit, etsi hactenus fragiles fuerimus & stupidi, at *peccata*
C certe posthac Deum amplius non offendamus, neq; in vetera re *sæpe reci-*
labamur vitia. Sed non ita facimus, quin potius illico pristina cõ *dimus.*
mittimus scelera, & reuertimur sicut canis ad vomitũ: Quod vi- *Pro. 26.*
detur conqueri Deus apud Hiere. dicens, quam vilis facta es, ite-
rans vias tuas. Sic enim nos ad veterem redimus vitã, ac si Deus *Hiere. 2.*
nos ex ea non eduxisset, iuxta illud Isa. facti sumus quasi in prin *Isa. 63.*
cipio: nosq; ostendimus perinde ingratos ac si nulla diuinitus ac
cepissemus beneficia. De qua ingratitudine querebatur Moyses *Deut. 29.*
dicens populo, Vos vidistis vniuersa quæ fecit Dominus coram
D vobis, signa illa, portentaque ingentia, & non dedit vobis Do- *Ingrati su*
minus cor intelligens & oculos videntes vsque in præsentem *mus erga*
diem. Potest igitur Deus de nobis conqueri, quod cum animæ *Deum.*
oculos nobis aperuerit, qui cæci erant per peccatum, iterum in
tenebras vitiorum demergimur!

Sunt quidem protestationes nostræ vitæ emendandæ instar ea- *Inconstan*
rum quas olim Hebræi faciebãt, qui dicebãt & promittebãt Moy *tes sumus.*
si, vt habetur in Exo. omnia verba Domini quæ locutus est Do- *Exo. 24.*
minus faciemus, & erimus obedientes. Qua ex re lętatus est val-
de Moyses, & altare ædificauit, & sacrificia obtulit Domino, ac
varijs vsus est ceremonijs: ascendit autem ad montem vt à Deo
præmia aliqua pro eo facto populi reportaret, at Deus quidẽ læ
tatus est, & ei ordinẽ præscripsit obseruandũ in rebus ad teplum

Inconstantes maxime sumus in virtutis perseuerantia, Exo. 32.

Dæmõ irridet nostra infirma proposita.

Iudic. 16.

spectantibus, qui per longa Exo. capita continetur. Cum autem [E] descendisset Moyses de monte, omnia illa diuina documenta adferens, tum etiam legem in tabulis scriptam digito Dei, existimauit quod firmum & constantem esset inuenturus populum in sancto illo proposito, quem tamen inuenit idololatram redditũ, & vitulum adorantem. Sic igitur nos inconstantes sumus in bonis cæptis, vnde si quid boni nobis faciẽdum proponimus, quod ad vitæ emendationem spectet, statim dæmon secum ait, fore vt breui redeas ad pristinam vitam: nam alia vidit sæpe à te proponi & tamen paulo post irrita fuerunt. Sane quod Samson non perseuerauerit in præscindẽdis funibus, ideo interijt: nam cum incæ- [F] pisset rumpere funes & neruos toties, nõ progressus est vlterius, & vide quo redactus sit.

Magna promittimus & ea facile irritamus.

1. Re. 24.

Parũ perseueramus in sanctis institutis.

Isa. 38.

2. Par. 32.

Mirabile plane est videre nos in graui aliqua infirmitate constitutos, magna quidem promittentes Deo, si inde euademus, dat nobis Deus salutem, & tamen statim obliuiscimur quæcunque promiseramus, & ad pristina redimus vitia. Sed cur miser obliuisceris quæ spopondisti? Quomodo tam cito amisisti cognitionem scelerum tuorum, quam in infirmitate habebas? Es quidem instar Saulis, qui virtute Dauidis conuictus, publice dicebat eius laudes, & quantum ab eo vinceretur, at vero paulo [G] post, eum iam persequebatur. Propter lachrymas & sanctum propositum Ezechiæ in sua infirmitate, eum Deus liberauit, qui tamen paulo post Deum offendit, omnia obliuiscens quæ Deo promiserat & nuntijs Regis Babyloniæ thesauros suos maxima cum superbia ostentauit, atque in ea re grauissime Deum offendit. sicut aperte satis constitit ex eius seuerissima punitione, qua à Domino punitus est, propterea quod videretur salute quam ipsi Deus in infirmitate concesserat, contra Deum pugnare, propter tam celerem in vitia relapsum. Quamobrem inter cætera beneficia quæ à Deo petere solemus, hoc vnum postule- [H] mus, vt simus semper ipsi grati, & in bonis cęptis perseueremus, neq amplius Deum offendamus.

Perseuerãtia donum Dei.

Relabimur sæpe quod non penitus cõuertamur & ex toto corde.

Gal. 3.

Simile.

Si vere atq; ex animo nos ad Deum conuerteremus, non ita facile in peccata relaberemur. Si veram pacem cum proximo iniremus, non statim eandem læderemus. In similem inconstantiam Galatæ videbantur incidisse, quandoquidem Apost. tam grauiter eos obiurgauit dicens: ô insensati Galatæ, quis vos fascinauit, non obedire veritati? Et addit deinde, sic stulti estis, vt cum spiritu cæperitis, nunc carne consumemini? Sane in hoc syncerum vinum à prauo differt, quod illud quo magis minuitur, eo

deli-

A delicatius fit & prætiosius, hoc vero cōtra facit: sic constans animus in dies fit constantior in virtute at vero inconstans fit infirmior. O si perinde ac laborant & diligentes sunt mali in vitijs, pari studio virtuti incumberent, sane admirabiles in virtute progressus facerent. Quis enim non videt quam altas cupiditatis radices vir auarus in animo suo iaciat? Quantopere etiam concubinarius concubinæ adhæreat? vsurarius prauis contractibus? Sane nullum est castellum adeo inexpugnabile vt isti sunt? De quibus Hiere: ait, indurauerunt facies suas supra Petram, & noluerunt reuerti. Porro differentiam assignat Christus apud Mat. inter sapientem & insipientem, dicens: omnis qui audit verba hæc, & facit ea, assimilabitur viro sapienti, qui ædificauit domum suam supra Petram, & descendit pluuia, & venerunt flumina, & flauerunt venti, & irruerunt in domum illam, & non cecidit: fundata enim erat supra Petram: & omnis qui audit verba mea hæc, & non facit ea, similis erit viro stulto, qui ædificauit domum suam super arenam, & descendit pluuia, & venerunt flumina & flauerunt vēti, & fuit ruina eius magna. Non igitur simus tanquam frondes arborum, quæ facile statim ad quemcunq; ventum mouentur: C quin potius constantes permaneamus semper in virtute, quamuis multæ ac magnæ sese nobis offerant cōtradictiones. Sic enim faciebat Apos. qui dicebat, maledicimur, & benedicimus, persecutionem patimur, & sustinemus, blasphemamur, & obsecramus.

Mali deteriores quotidie sūt.

Hiere. 5.

B *Matt. 7.*

Inconstantes quibus cōparētur

Dissimile

1. Cor. 4.

Felices plane sunt illi qui in virtute constantes sunt: non enim abs re dixit Christus dominus noster, qui perseuerauerit vsq; in finem, hic saluus erit. Perseuerantia quidem in virtute est donum Dei optimi maximi, & aliquando illud concedit in præmium aliarum virtutum. Vnde Samuel dicebat Hebræis: si timueritis dominum, & seruieritis ei, & audieritis vocem eius, eritis vos & rex qui imperat vobis, sequentes dominum Deum vestrum, id est D perseuerabitis in virtute. Sic etiam contra fieri videmus, vt propter peccata quæ homo committit, reddatur inconstans. Vnde Hierem ait: peccatum peccauit Hierusalem, propterea instabilis facta est. Et regius quidem vates de bono viro ait, quod erit tanquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum: De impijs vero ait, non sic impij, non sic, sed tāquam puluis &c.

Mat. 10.

1. Reg. 12.

Incōstātia sæpe Dei punitio est

Thre. 1.

Psalm. 1.

APPENDIX.

ANgelus autem Domini secundum tempus. Non erat tempus determinatum, non enim vult Deus, vt sciamus quanto tempore

dura-

Patientiã in laboribus quomodo Deus præmiet. durаturi sint nostri labores, vt maius adquiramus meritum: & enim si proponimus apud nos eos firmiter propter Deum tolerare toto vitæ nostræ tempore, & iam crastino die, eos nobis aufert, profecto non fraudabimur nostro præmio. Vide obsecro quanta inueniat Deus, vt merita nostra cumulet. E

Vis sanus fieri? Quemadmodum vt pacem inter aliquos compónamus, ambarum partium consensum requirere debemus: sic vtique vt pax concilietur inter Deum & hominem, opus est vtriusque partis consensu. Porro Deus consensum suum nobis liberaliter exhibet quamuis offensus sit, noster vero consensus difficile extorqueri potest. Cum igitur Deus ex se iam paratus sit ad ignoscendum, id circo quærit peccatoris consensum, dicés: vis sanus fieri? Ego enim iam paratus sum ad sanandum te. O nos miserabiles, qui talem interrogationem negligamus! Et certe videmus quod si quis iam propemodum aqua submergatur & suffocetur, firmissime quidem apprehendit quidquid in manus venit, nec est qui ei possit eripere, citius ei manum præscinderet, quod facit vt corporis vitam seruet: & tu pro æterna vita comparanda, detrectas Deo vocanti consentire, & pacem cum eo inire, cum tamen te inuitet dicens, vis sanus fieri? Non equidem ita se gerebat Dauid, qui dicebat: mitte manum tuam de alto: eripe me, & liberame de aquis multis. Dicit vir malus se velle quidem salutem consequi, verumtamen, non vult adhibere media ad id necessaria. De talibus quidem ait Sap. vult, & non vult piger. Vellet absque vllo labore æterna sibi bona comparare.

Simile. *Deus semper paratus est vt nobis ignoscat.* F *Similitu.* *Magna est cæcitas nostra.* G *Psal. 143.* *Pro. 13.*

SABBATHO POST I. DOMIN. QVADRAG.

CONCIO PRIMA. H

D. Hiero. in Matt. 17. l. 3. to. 9. ASSumpsit Iesus Petrum, & Iacobum & Ioannẽ fratrem eius, & duxit illos in montem excelsum. Mat. 17. Mar. 9. Luc. 9. Dicit Matthæus in primis statim huius ca. verbis quæ præcedunt hoc Euangelium, quod post dies sex assumpsit &c. Vt scilicet impleret quod in fine dixerat in vltimis verbis præcedentis capitis. Sed quærit D. Hiero. quomodo post dies sex assumpserit eos, cum Luc. Euangelista octouarium numerum ponat? Facilis sane est responsio, quia hic medij ponuntur dies, ibi primus additur & extremus: nõ enim dicitur, post

Luc. 9.

A post dies octo assumpsit Iesus Petrum, & Iacobum, & Ioannem, sed die octauo. Idē ait D. Aug li.3. de doc. Chrys. c.35. to.3. & li.2. de consen. euang c.65 to.4 quoniam fidelis est dominus in promisso, ideo quod promisit adimpleuit. Promiserat enim, ait Inn. Apostolis dicens, sunt quidam de hic stantibus, qui non gustabūt mortem, donec videant filium hominis venientem in regno suo, id est in ea claritate, in qua peracto iudicio apparebit in regno: Sed ecce promissum impleuit, quia post sex dies assumpsit Petrū, & Iacobum, & Ioannem, & transfiguratus est ante eos: *Inno:3. in præsenti serm.*

B Elegit Christus hos tres discipulos, vt viderent eum suscitātem filiam Archisynagogi, & eosdē assumpsit segregatos ab alijs vt intuerentur eum transfiguratum in tanta gloria & maiestate: quoniam etiam eosdem tanquam testes segregare decreuerat, cum postea in magna positus agonia oraret patrem in horto, ne videntes tunc afflictionem maximam sui magistri & redemptoris, à fide deficerent, atq; virtuti illius diffiderent, quem antea tot mirabilia fecisse vidissent Quare hodie in mōte Thabor his tribus discipulis arma dedit, quibus in horto multum eguerunt. *Mar. 5. Luc. 8. Luc. 22.*

Dominus discipulos suos prænunciata sua passione induxerat C eos ad suæ passionis sequelam, ait D. Tho. oportet autē ad hoc quod aliquis directe procedat in via, quod finem aliqualiter præcognoscat: sicut sagittator nō recte iaciet sagittam, nisi prius signum prospexerit in quod iaciendum est. Vnde & Thomas dixit, Dn̄e nescimus quo vadis, & quomodo possumus viā scire? Et hoc præcipue necessarium est quādo via est difficilis, & aspera, & iter laboriosum, finis vero iucundus. Christus autem per suam passionē ad hoc peruenit, vt gloriā obtineret non solū animæ, quā habuit a principio suæ cōceptionis, sed etiā corporis, secundū illud hæc oportuit Christū pati, & ita intrare in gloriā suā; ad quā etiā D perducit eos qui vestigia suæ passionis sequūtur, iuxta illud; per multas tribulationes oportet nos intrare in regnū cælorum, & ideo conueniens fuit vt discipulis suis gloriam suæ claritatis ostenderet, quod est ipsum transfigurari, cui suos configurabit, iuxta illud Apost. reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratū corpori claritatis suæ. Vnde & Beda dicit: pia prouisione factum est, vt contemplatione semper manentis gaudij ad breue tempus delibata, fortius aduersa tolerarent. *D. Tho. 3. p. q. 45. a. 1. in cor. Simile. Ioann. 14 Luc: 24: Acto. 14. Phil. 3. Beda in Matth.*

Percontatur Chrysos. quamobrem hos accepit? Et respondet, quia excellētiores cæteris videlicet erant: & Petrus quidem, quia valde Christum diligeret, idcirco prestabat: Ioannes vero quia nimium diligebatur, & Iacobus à responso quod dedit *Chry: in Matt. ho. 57. to. 2. Matt. 20.*

cum

cum fratre, interrogatus, dicens: possumus hunc bibere calicem: E ab operibus etiam ipsis, quia perfecit quod dixerat & quia sic
Act. 12. acer atq; grauis Iudæis erat, vt magnum munus eis obtulisse cũ eũ interfecerit, Herodes visus sit. Cur autem non illico, sed post
Occasiones noxias declinemus. dies sex hoc fecit? Ne cæteri scilicet discipuli ceu homines mouerentur: qua de re nec eos nominauit, quos accepturus erat, ne audientes alij ardore sequendi vexarentur: desiderassent enim exẽpium futuræ gloriæ videre, doluissent etiam forsan tanquam neglecti.

Non expediebat autem quod Iudas videret hanc transfigura- F
Isa. 26. tionem, iuxta illud Isa. tollatur impius, ne videat gloriam Dei. Si Iudas hanc gloriam vidisset, forte secretum vt oportebat non seruasset, & hoc etiam ei maius supplicium & pœnam attulisset, cum se damnatum videret, & gloriam meminisset quam vidit cũ
Prouidẽtia Dei ineffabilis Christus transfiguratus est in monte. Et sic Christus misericorditer cum eo agit, celando gloriam, qua frui non debebat. Si autem alios vndecim secum in montem duxisset, relicto solo Iuda in cõualle, fuisset scandalum notabile Iudæ.

Simile. Quemadmodum mercatores quas merces distrahere cupiunt, aliqua saltem ex parte emptorum oculis spectandas proponunt, G etsi res patitur, etiam prægustandas, vt earum aspectu, pariter & gustu illecti, pretium quod exigitur tradere non morentur: ita cælorum dominus, qui regnum suum, æternamq fælicitatem venalem habet, eam prius electis suis in hac vita aliqua saltem ex parte prægustãdam offert, vt ea inescati, laboris pretium quod
Boni iam ex hac vita videntur incipere cælestẽ gloriã degustare. pro ea exigitur reddere non detrectent. Hoc enim consilio dominus has hodie discipulis delicias apparauit, vt earum ineffabilis suauitas, eos ad mundi contemptum incitaret quemadmodum qui ad explorandam promissam a deo terram Chananæorum missi sunt, ex fructibus eius terræ, insignis magnitudinis botrum, H quem duo homines ligno impositum circumferebant, & similes alios fructus attulerunt, vt eo indicio magnam eius fertilitatem
Simile. Iudæi agnoscerent: ita dominus hanc cælestis gloriæ portionem,
Num. 13. quæ de fulgentissimæ suæ humanitatis aspectu processit, discipulis hodie proposuit, vt hoc argumento qualis esset illius immen-
D. Tho. 3. p. q. 4. ar. 2. in cor. sæ & increatę pulchritudinis conspectus demonstraret:

Et resplenduit facies eius sicut sol. Claritas illa ait S. Thom. quam Christus habuit in transfiguratione fuit claritas gloriæ quantum
Aug. in epist. ad diosc orũ. ad essentiam, non tamen quantum ad modum essendi: claritas enim corporis gloriosi deriuatur ab animæ claritate vt ait Aug. & similiter claritas corporis Christi in trãsfiguratione deriuata est

A est a diuinitate ipsius, vt Damascenus ait, & a gloria animæ eius. Quod enim a principio conceptionis Christi gloria animæ nō redūdarit ad corpus ex quadam dispensatione diuina factum est, vt in corpore passibili nostræ redemptionis expleret mysteria: nō tamen per hoc adempta est Christo potestas deriuandi gloriam animæ ad corpus. Et hoc quidem fecit quantum ad gloriæ claritatem in transfiguratione, aliter tamen quam in corpore glorificato: nam ad corpus glorificatum redundat claritas ab anima, sicut qualitas quædam permanens, corpus afficiens: vnde fulgere corporaliter non erit miraculosum in corpore glorioso. Sed B ad corpus Christi in transfiguratione, deriuata est claritas a diuinitate & anima eius, non per modum qualitatis immanentis, & afficientis ipsum corpus, sed magis per modum passionis trāseūtis, sicut cum aer illuminatur à sole. Vnde ille fulgor illic in corpore Christi apparens, miraculosus fuit: sicut & hoc ipsum quod ambulauit super vndas maris. Vnde Diony. dicit, super hominem operabatur Christus ea quæ sunt hominis, & hoc monstrat virgo super naturaliter concipiens, & aqua instabilis materialium & terrenorum pedum sustinens grauitatem. Vnde non est dicendū C sicut Hugo De S. Vic. dicit quod Christus assumpsit quatuor dotes, claritatis in transfiguratione, agilitatis ambulando super mare, subtilitatis egrediendo de clauso vtero virginis: & impassibilitatis in cæna, quando dedit corpus suum ad edendum, sine hoc quod diuideretur: quia dos nominat quandam qualitatem immanentem corpori glorioso, sed miraculose habuit ea quæ pertinēt ad dotes: & est simile quantum ad animam, de visione qua Pau. vidit Deum in raptu.

Miraculosæ res quod Christus ambularet super aquas, & trāsfiguraretur ita vt splenderet eius vultus & vestes, & quod nasceretur de virgine.

D. Dio. in epist. 4. ad Caium.

Hu. de s. vic.

2. Cor. 12.

Et apparuerunt illis Moyses & Elias. Quærit Chrysost. cuius rei gratia Moysen & Eliam produxit? & ait, multas dicere quis causas posset, & primum quoniam turbæ alij Eliam, alij Hieremiam, alij D priscorum Prophetarum vnum opinabantur, idcirco Moysen & Eliam cæterorum Prophetarum vertices produxit, vt quam magnum sit inter seruos & Dominum discrimen, oculis cernerent: vtq; recte laudatum crederent Petrum, qui filium Dei confessus est ac deinde quoniam assidue tāquam transgressorem legis Iudæi accusabant, & blasphemare putabant, quasi gloriam patris nil ad eum pertinentem vendicaret. Dicebant enim, hic non est a deo, quia Sabbathum non seruat. Et rursum, de bono opere nō lapidamus te, sed cum sis homo, Deum te facis: vt ergo ipsa re monstretur, quia ex iniuria hæc criminabantur, & quia neutri horum criminum subijceretur, nec legis præuaricator esset, nec

Chry. Mat. ho. 57. to. 2.

Mat. 16.

Moyses & Elias cur apparuerint.

Ioan. 9.

Ioan. 10.

alteram

alienam gloriam sibi acquireret, æqualem se patri faciendo, eos E
Ostendit Christus se non esse blasphemũ, nec legis transg. ess. eu. produxit in medium, quorum alteruter in [illegible]erutra istarum rerũ
perfulsit: Moysi enim legem dedit, quare nõ fuisset passus Moyses
conculcari legem, vt Iudæi credebant, nec præuaricatorem eius,
& legum latoris hostẽ, lator ipse vnquam coluisset. Elias autem
pro gloria Dei zelauit, quare non astitisset ei, qui se æqualem pa
tri dicebat, si non esset: nec paruisset illi qui sibi quod non habe-
bat vendicaret. Ad hæc omnia illud etiam possumus dicere, vt
3. Reg. 19 tam mortis quam vitæ habere potestatem liquido & vere crede-
retur, vtq; supernorum & infernorum dominus ostenderetur, id F
Christus dominus viuorũ & mortuorũ circo Moysen iam mortuum & Eliam qui nondum id passus est
in medium produxit. Quartam vero causam euangelista quoq;
ipse tetigit. Quænam igitur illa est? vt crucis gloriam ostendat, &
tam Petrum quam reliquos qui passionem formidabant, consola
Luc. 9. retur, & ad sublimius erigeret: non enim tacebant, inquit, sed lo-
quebantur de gloria quam completurus erat in Hierusalem, de
cruce videlicet ipsa & passione, sic enim ipsam semper appella-
Mat. 16. bant. Accedit ad hæc omnia virtus quoq; virorum singularis
atq; præclara, quam maxime à discipulis flagitabat. Nam quoniã
dixit, si quis vult post me venire, tollat crucem suam, & sequatur
me: hac de causa eos qui centies pro præceptorum custodia, G
& populi qui sibi creditus fuerat, mortem suscepissent, in mediũ
producit.

D.Tho.3. p.q.45.a.3.in cor. Christus transfigurari voluit, ait D. Thom. vt gloriam suam hominibus ostenderet, & ad eam desiderandam homines prouocaret, sicut supradictum est. Ad gloriam autem æternę beatitudinis adducuntur homines per Christum, non solum qui post eum fuerunt, sed etiam qui eum præcesserunt. Vnde eo ad passionem properante, tam turbæ quę præcedebant, quam quæ sequebantur, ei
Matt. 21. clamabant, Osanna, quasi salutem abeo petentes. Et deo conue H
niens fuit vt de præcedentibus ipsum testes adessent scilicet Mo
Mat. 12. ses & Elias, & de sequentibus ipsum, scilicet Petrus & Iacobus, & Ioannes, vt in ore duorum vel trium testium staret hoc verbum.

D.Tho.3. p.q.45.a.3.ad.2. Non est porro intelligendum quasi anima Moysi suum corpus resumpserit, ait Tho. Sed quod anima eius apparuit per aliquod corpus assumptũ, sicut angeli apparẽt. Elias autẽ apparuit in proprio corpore, non quidem de cælo empyreo allato, sed de aliquo eminenti loco, in quo fuerat in curru igneo raptus.

Hiero. in Mat. 17. li.3.to.9. Scribis quidem & Pharisæis tentantibus se, & de cælo signa petentibus, dare noluit, ait Hie. Sed prauam postulatione confutauit respõsione prudenti, hic vero vt Apostolorum augeat fidem,

dat

A dat ſignum de cælo, Elia inde deſcendente quo conſcenderat,&
Moyſe ab inferis reſurgente:quod Achaz per Iſa. præcipitur vt *4.Reg.2.*
petat ſibi ſignũ in excelſo,aut de inferno:nam quod dictum eſt, *Iſa.7.*
apparuit illis Moyſes & Elias cũ eo loquentes,& in alio refertur
Euangelio nunciaſſe ei quæ Hieroſolymis paſſurus eſſet, lex oſtẽ *Luc.9.*
ditur & Prophetæ, qui & paſsionem Domini & reſurrectionem
crebris vocibus nuntiarunt.

Quia mirum erat & mirabile quod demonſtrabat, ait Innoc. *Inno.3. in*
vt firmius crederetur, voluit illud triplici teſtimonio compro- *ſer. Sabba*
B bare, de cælo ſcilicet & de terra, & de paradiſo & de inferno, *thi iſtius.*
a deo & homine,a viuis & mortuis:per præteritos & præſentes, *Multis te*
per legem & prophetas, quoniam apparuerunt eis Moyſes & *ſtibus com*
Elias cum eo loquentes. Diſcipuli autem in monte fuerunt te- *probat*
ſtes veritatis in terra: Moyſes de inferno,quia nondum Chriſtus *Chriſtus*
eduxerat vinctos ſuos de lacu,in quo non erat aqua: Elias de pa *ſuã diui-*
radiſo, in quo cum Enoch vſq; ad tribulationem vltimam futu- *nitatem.*
ram per Antichriſtum creditur permanſurus. *Zacha.9.*

Quemadmodum ſol nubem radijs atque fulgori ſuo obie- *Simile.*
ctam,inſtar ipſius ſolis ſplendidiſsimam atque lucidiſsimam red
C dit: ita anima glorioſa vbi corpori ſuo coniuncta fuerit, ipſum
quoque mirabile ſpecie fulgidum atque ſplendidum efficiet. Cæ-
terum nec ſola Chriſti gloria diſcipulorum oculos oblectauit,
ſed etiam Eliæ atque Moyſi qui ſimul cum Domino viſi ſunt in *Simile.*
maieſtate,hoc eſt mirabili gloria & claritate perfuſi. Sicut enim *Eſther 4.*
non licebat ſacco indutam ante regis Aſſueri conſpectum aliquẽ
apparere,ita non decuit ante faciem regis æterni ſeruos eius niſi
ſplendido atq; fulgenti habitu conſpici.

Dicebant, vt ſcribit Luc. exceſſum quem completurus erat *Luc. 9.*
in Hieruſalem. Quid igitur, hæccine ſunt ſublimia obſecro *Pati igno*
D illa & læta colloquia,quæ huic tantæ ſolemnitati conueniebant? *minias*
hæc ſermonis materia inter tot gaudia miſcenda erat? hęc pla- *propter*
ne: non enim hæc iudicio Petri qui terrena ſapit, ſed iudicio *Deũ glo-*
Chriſti qui terrena contemnit,examinanda ſunt. In cuius conſpe- *rioſum eſt*
ctu nil dignius aut ſublimius, quam propter Dei gloriam a-
cerbiſsima ſupplicia atque dedecora perpeti. Ex quo plane *Simile.*
intelligimus materiam ſermonis nil ab huius feſti dignitate ab
horruiſſe. Quid quæſo iucundius captiuo,quam de redemptio
ne ſua,quid gratius exuli,quã de reditu in patriã agere?cũ ergo & *Cur in tã*
Moyſes & Elias,celeſti patria tamdiu exularent,quam tantopere *to feſto*
deſiderabant, quæ illis loquendi materia dulcior aut iucundior, *agatur*
quã de morte ſummi illius ſacerdotis diſſerere,per quã exulibus *de paſsione.*
reditus

reditus in patriam concedebatur? Domino vero saluatori quę E
Luc. 12. materia loquendi gratior, quam de salute & redemptione mundi tractare, cuius tam magno desiderio tenebatur, vt diceret, baptismo habeo baptizari, & quomodo coarctor vsq; dum perficiatur?

D. Chry. in Matth. ho. 57. to: 2. *Domine, bonum est nos hic esse.* Quoniam audiuit Petrus, ait Chry. iturum ad Hierosolymam vt pateretur, propitius quidem esto tibi semel increpatus, non amplius hoc audet dicere: sed quoniã adhuc pauore tenebatur, idẽ alijs verbis occultius suggerit: nã
Mat. 16. cum montem & solitudinem viderit, tutum se à loco putauit fo F re: quare volebat ibi se perpetuo manere, quocirca & tabernaculorum recordatus est. Cogitabat enim si non ascẽderet in Hierosolymam, non moriturum Christum, quia ibi audiuit scribas eum aggressuros. Hæc cum dicere non auderet aperte, occultius
4. Reg. 1. astruit dicens: bonum est nos hic esse, vbi Moyses & Elias quoq;
Exod. 19. adsunt. Elias qui de cælo fecit ignẽ descẽdere, Moyses qui in gressus in caliginem cum Deo collocutus est. Præterea nullus sciet
Petrus feruenter Christum amabat. nos hic esse. Vides quanto Christi ardore incendebatur? Non enim quærere debes quam prudenter hortabatur, sed quam feruens charitate Christi, quamq; inflammatus esset. Nam quod nó G pro se tantum quantum pro Christo timeret, quando mortem &
Mat. 26. insidias Christus pr ędicabat, ipsum audias dicentem, animã meã pro te ponam: Item etsi oportuerit mecum mori, non te negabo. Vnde factum est vt in medio periculo constitutus, tam ingenti caterua circumfusus, non modo non fugerit, verum etiam gla
Ioan. 18. dio arrepto sacerdotis serui aurem absciderit: non itaq; pro se, sed pro magistro expauescebat. Deinde quoniam bonum est nos hic esse, enunciauit, timens ne iterum increparetur, emendauit seipsum dicens, si vis, faciamus hic tria tabernacula.

Si vis, faciamus hic tria tabernacula. Super hęc verba, ait Hieron. H
Hiero. li. 3. in Ma. 17: to. 9. Erras Petre, sicut & alius Euangelista testatur, nescis quid dicas: noli tria tabernacula quęrere, cum vnum sit tabernaculum euangelij, in quo lex & prophetę recapitulanda sunt. Si autem quæris tria tabernacula, nequaquam seruos cum Domino conferas: sed fac tria tabernacula, imo vnum, patri, & filio, & spiritui sancto, vt quorum est vna diuinitas, vnum sit & in pectore tuo tabernaculum.

Ansel. in enar. euã. Petrus visa Domini maiestate, ait Ansel. repente cunctorum quę nouerat terrenorum obliuiscitur, & solis his quę videbat cupit adhęrere, ibiq; cum Iesu optat habitare. Cum Elias propheta Dei gloriam & maiestatem coram se pręterereuntem vidit, pallio suo

A suo oculos texit, nam mox vt quis Dei fruitur delicijs, omnibus terrenis oculos claudit: ideo propheta dicebat: quid mihi est in cælo, & a te quid volui super terram?

Tu vero Petre vbi nam eris? vbi nã erit Iacobus & Ioannes socij & comites tui? quod si inquis quod eritis cum Christo, quæro nunc vbi erit frater tuus Andræas? Cur eius non recordaris? Quantum malũ inuehat prospera fortuna, aduertite. Diuus Andræas adduxit Petrũ in veram Dei cognitionẽ, vt D. Ioan. in suo scribit Euãg. & Andreas introduxit Petrum in palatium, eũq; coram rege statuit, nunc vero cũ se Petrus regi acceptum vidit, & in dignitate ac honore cõstitutum, iã penitus obliuiscitur eius, qui eũ in tantã euexit amplitudinẽ, & gratiam regis. Quotidianũ est certe hoc malum. Ioseph quidem pincernæ Pharaonis dixit, memento mei dum bene tibi fuerit: nam probe norat Ioseph secundam & prosperã fortunam, homines in obliuionem aliorũ inducere, ac proinde dixit vt tẽpore prospero eius memoriã cordi infixam haberet: ideo etiam dñs cũ promitteret vrbes quas Israel nõ ædificauit, dixit vt scribitur in Deut. caue tibi, ne obliuiscaris domini Dei tui. Summe debet in hoc laborare seruus Dei, vt cum ditior C fuerit, tunc plus Dei sui qui omnia contulit recordetur. Olim quidẽ Daniel præpositus a rege Nabuchodonosor, recordatus est sociorũ, vt etiam ipsi essent principes super prouincias. Si Petrus, ait Inno. vidẽs glorificatam humanitatẽ tanto afficitur gaudio, vt nunquã velit ab eius intuitu separari: quid de illis putandũ est, qui diuinitatem glorificantẽ aspiciunt, quanto cũ gaudio illi desiderent inhærere? nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ preparauit Deus diligentibus se. Quemadmodũ qui in profundissimo aliquo somno velut ebrius iacet, nil audit, nil videt, etsi ab aliquo importunis vocibus excitetur, grauiter indignatur, nec animũ aduertit ad ea quæ illi dicuntur, ne D ab illa soporis voluptate abducatur: ita plane Petrus adeo huius admirandæ voluptatis sopore cõpressus erat, vt nil aliud nisi ea frui, seq; totũ illi tradere desideraret. Quid diceret si millia milliũ, & decies centena millia beatarũ mentiũ ante Dei thronũ assistentia cerneret? equidẽ in hoc mõte nil aliud quam de passione Dñi, de cruce, de clauis, flagellis & opprobrijs sermonẽ haberi audiuit. Loquebantur enim vates sancti excessum Dñi, quẽ cópleturus erat in Hierusalẽ. Quid ergo fecisset Petr⁹, si faustissimas illas voces audiuisset, quas Euãgelista Ioãnes in Apo. se audiuisse, testatur? Benedictio, & claritas, & sapientia, & gratiarum actio, honor, virtus, et fortitudo Deo nostro in secula seculorũ amen.

3. Reg. 19
Psal. 72.
Aliqui in prosperitate amicos obliuiscuntur
Ioan. 1.
Gene. 40.
Honores sæpe mutãt mores
Deut. 6.
Dani. 2.
Innoc. in ser. huius Sabbathi.
1. Cor. 2.
Simile.
Dani. 7.
Luc. 9.
Apo. 7.

Et quidem hanc ipsam dñi saluatoris faciẽ in terreno monte vidit, qui spinas & tribulos proferebat: nec dũ enim Petrus montẽ illũ pinguẽ & coagulatũ, in quo beneplacitũ est Deo habitare in eo, viderat; nec cæślestes illas sedes & magnifica palatica: nõdũ flumen illũ splẽdidũ tanquam Chrystallum: non vitæ arborẽ iuxta ripas eius plãtatã, & salutarem fructum singulis mensibus adferẽtem: non ciuitatem illam, quæ tota aurum mundum est, simile vitro mundo: non deniq; duodecim illas partes ex singulis margaritis factas aspexerat.

Psal. 67. *Apo. 22.* *Apo. 21.*

Leo Pa. ho. de trãsfigu. dom. Nonne euidenter auditũ est, ait Leo papa, hic est filius meus dilectus? cui ex me, & mecũ esse sine tẽpore est, quia nec genitor genito prior, nec genitus est genitore posterior. Hic est filius dilect⁹ quẽ à me nõ separat deitas, nõ diuidit potestas, nõ discernit æternitas. Hic est filius meus non adoptiuus, sed proprius, nõ aliunde creatus, sed ex me genitus, nec de alia natura mihi factus cóparabilis, sed de mea essentia mihi natus ęqualis. Hic est filius meus, per quẽ omnia facta sunt, & sine quo factũ est nil: qui omnia quæ facio, similiter facit, & quidquid operor, inseparabiliter mecum atq; indifferẽter operatur. In patre enim est filius, & in filio pater, nec vnquã vnitas nostra diuiditur: & cum alius ego sim qui genui, alius ille quem genui, nec aliud tamẽ de illo vobis cogitare fas est, quã de me sentire possibile est. Hic est filius meus, qui eam quam mecum habet æqualitatem, non rapina appetijt, nec vsurpatione præsumpsit.

Ioann. 1. *Ioann. 5.* *Phil. 2.*

Hebr. 7. *Ipsum audite.* Non audiatis Moysen, quia translato sacerdotio necesse est vt legis translatio fiat: nõ audiatis mundum, qui docet diuitias & honores appetere: ipsum audite qui præcipit cõtẽptũ diuitiarũ dicens: quid prodest homini si vniuersum mundũ lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur? non audiatis mundum qui præcipit dignitates & honores optandos, ipsum audite qui ait, nisi quis humiliauerit se sicut paruulus iste, non intrabit in regnũ cælorũ. Nõ audiatis mundũ qui dicit vobis vt vindictã appetatis, sed ipsum audite qui ait, diligite inimicos vestros. Sinite falsas priscorum expositiones, qui aiunt, diliges amicum tuum, & odio habebis inimicum tuũ, & ipsum audite qui ait: ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros. Ipsum audite deniq; quia Deus est, & doctrina eius non est huius seculi, sed ex cælo.

Mat. 16. *Mat. 18.* *Matt. 5.*

Ipsum audite. In his verbis resoluit totã legẽ euangelicã, eãq; in Christi ore constituit qui est eius filius vnigenitus: Ostẽderat Deus Christũ per fulgorẽ corporis eius magnæ esse autoritatis, ideo restabat quod obediretur ei. Sic fecit Deus cũ Mose: nam nõ voluit

A luit per se dare populo omnia præcepta legis sed pauca, cętera vero per Mosen. Vt autẽ populus crederet Mosi, voluit eum facere magnæ autoritatis, & ad hoc locutus est cum eo audiẽte populo vniuerso, & ex tũc crediderũt quidquid Moses diceret: ita Christus corã discipulis accepit autoritatẽ magnã, & postea dictũ est, ipsum audite: ac si diceret, iã non est opus quod ego loquar vobis dãdo præcepta, sed quidquid iste dixerit, tenete aurib⁹ cordis & corporis, ei obediẽdo. Si ergo grauiter peccauerunt q. Moysen seruũ Dei nõ audierũt, q̃ enormiter peccabũt qui vnigenito Dei B filio nõ obtẽperabũt? Certe si illũ misericorditer nũc vocãtẽ non audieris, audies postea in iudiciũ veniẽtẽ, & pœnas de te sumẽtẽ. *Exod. 19. Cur tã sæpe Deus loqueretur cũ Moyse. Simile.*

Et audiẽtes discipuli, ceciderũt in faciẽ suã, & timuerũt valde: Triplicem ob causam pauore terrẽtur, ait Hiero. Vel quia se errare cognouerãt, vel quia nubes lucida operuerat eos, aut quia Dei patris vocẽ loquẽtis audierãt: quia humana fragilitas conspectum maioris gloriæ ferre non sustinet, ac toto animo & corpore cõtremiscẽs, ad terrã cadit: quãto quis ampliora quæsierit, tãto magis ad inferiora collabitur, si ignorauerit mẽsurã suam. Dic mihi nũc & tu, si discipuli Christi tã iusti & perfecti, tãtũ timuerũt vidẽtes C Christũ in nube cũ maiestate, et audiẽtes vocem patris tã gloriosam, & tã dulciter resonãtẽ, nec de pœnis cõminantẽ, quanto magis timebunt & terrore concutientur reprobi in die iudicij? quãdoquidem audient illã horrẽdã vocem dicentem, ite maledicti. Quid inquam facient, cum videbunt Christũ venientẽ in nube cũ potestate magna & maiestate? Rogo vos fratres, si tantũ timoris incussit amabilis hæc vox Dei monentis, quid faciet terror iudicantis? Si tantum terret cum hortatur ad seruãdam legem, quid faciet cum rationem exiget neglectæ legis? *Hiero. in Mat. 17. li. 3. to. 9. Nostram fragilitatẽ cognoscamus. Simile. Iudiciũ extremũ horrendum. Mat. 25. Lu. Gra.*

Ceciderunt in faciem suam. Boni cadunt in faciem, ait Innoc. 3. D mali vero retrorsum. De bonis enim cadentibus dicitur, ceciderunt in facies suas & adorauerunt, de malis vero legitur, abierunt retrorsum, & ceciderunt in terram. Isti cadunt in faciem per humilitatem, illi cadunt retrorsum per auersionem. *Tetigit eos.* O felix tactus, tetigit Ezechielem, & Danielem, & ad tactum eius confortati sunt: tetigit Saulum qui magno impetu & furore ad destruendam Ecclesiam properabat, & dixit: Domine, quid me vis facere? tu ergo roga eum vt tangat te, & excitet a sopore peccati. *Innoc. 3. ser. in isto Sabbatho. Apoc. 4. Ioann. 18. Ezech. 2. Dani. 9. Acto. 9.*

Leuantes autem oculos, neminem viderunt nisi solum Iesum. Rationabiliter postquam surrexerunt non viderunt nisi solum Iesum, nam si Moyses et Elias perseuerassent cum Domino, *Hiero. in Matt. 17. li. 3. to. 9.*

patris vox videretur incerta cui potissimum daret testimonium. E
In Euangelio continentur lex & propheta. Vident ergo Iesum stantem ablata nube, & Moysen & Eliam euanuisse: quia postquam legis & prophetarum vmbra discesserit, quo velamento suos Apostolos texerat, vtrumq; profecto in ipso sacrosancto Euangelio reperitur.

SABBATHO POST I. DOMIN. QVADRAG. CONCIO SECVNDA.

Fauet nobis Deus in maioribus laboribus, & adiuuat vt feramus: F

AS *Sumpsit Iesus Petrum, & Iacobũ, & Ioannem fratrem eius, & duxit illos in montẽ excelsum seorsum, & trãsfiguratus est ante eos.* Mat. 17. Non dicit hodiernũ euang. quod Christus hos discipulos vocauerit vt secum in montẽ ascẽderent, sed quod eos assumpserit, & duxerit in montẽ quasi videatur significare quod quodãmodo humeris suis videretur eos portare & sustinere: & ideo non vacant hæc verba mysterio, sed ibi insinuatur magna cura quã Deus nostri gerit, & specialis quidam fauor, cũ ad ardua nos inuitat: & reuera ita est quod nobis faueat magis cum ardua scãdimus & aggredimur propter eũ, ita vt ipse videatur velle totũ pondus humeris suis portare. G
Magnam Deus nostri curam gerit.

Simile. Sane cũ pater filium suum per difficiles ducit vias, eũ adhuc paruulũ, in humeris suis reponit donec faciliorem inueniat viam, & ita melius agitur cũ puero ipso in salebrosa via quam in plana, vbi pater eũ pedibus suis incedere sinit. Sic igitur se gerit Deus cum seruis suis, nam in negotijs arduis & difficilibus, maiorẽ eis addit animũ & vires adauget, atq; ita magis in his resistunt & fortius, cum Deus ad latus eis semp maneat: q tamen aliquando in minimis succũbunt, cũ suis proprijs viribus relinquũtur, vel Deus ita eis specialiter nõ assistit, vt hoc pacto intelligãt ꝙ a deo iuuarẽt in arduis illis & difficillimis reb9, & præsumptionẽ omnẽ deponãt, cũ videãt ꝙ difficultatẽ omnẽ, quę sese offert in ascẽsu mõtis, Deus ipse facilẽ illis reddat & superabilẽ, atq; ita sine defatigatione & delassatione ad mõtẽ ipsũ ascendant: sicut hodie fecerunt hi discipuli. In Canticis quidem dicitur, quæ est ita quæ ascendit de deserto? quasi diceret quomodo potest ascendere quæ tam debilis & macilenta est, in montem excelsum, & per viam tam asperam? Sed rationem reddit dicens, innixa super dilectum suum: vt intelligamus quod tanto adiuti fauore, satis possumus ascendere, et aliter non possemus. Quod explicans Bernard. ita ait: frustra sponsa nititur, si non nitatur: si autem H

Quãto difficiliora se nobis offerũt, tãto magis confidamus ꝙ Deus iuuabit nos.
Differt Deus auxiliũ suũ ad grauiores labores
Cant. 8.

A autem innititur, innitatur super eum qui omnia potest. Sane cum Deus iubet vt aggrediamur ardua, ipse difficultates omnes complanare solet, sicut cum præcepit hebræis vt mare rubrum & Iordanem transmitterent: & quamuis hoc ita sit, nihilominus tamen curat dæmon, vt oculos in difficultates ipsas cõijciamus, & eas insuperabiles existimemus, neq; perinde in dei fauorem contemplemur. Cuius rei figuram habemus in Num. Vbi rex Balaac tentãs vt Balaã populo Dei malediceret, dixit ei: veni mecũ in alterũ locũ, vnde partẽ Israel videas, & totũ videre non possis, inde maledicito ei Sic igitur dęmon conatur vt oculos conijciam⁹ B in difficultates quæ se nobis offerũt in adimplẽdis diuinis mãdatis, non autẽ in fauores quos Deus dare solet ad has difficultates superãdas: tũ etiã molitur vt oculos conijciamus in delectationes vitiorũ, nõ autẽ in supplicia æterna quæ ipsis parata sunt. Sic enim hebræis saporẽ illũ reducebat in mẽtẽ cęparũ quas comedebãt in Aegypto, nõ autẽ ictus & vulnera quæ ipsis infligebantur in acerbissima illa seruitute, cũ cæteris contumelijs atq; conuicijs, cũ etiam filiorum interfectione etiã ad matris vbera, vel in ipso flumine. Cæterum ne te terreãt difficultates quę tibi in cæle C sti via et itinere capescẽdo proponũtur, neq; tanquã asperã huiusmodi viam & salebrosam repudies: si quidẽ quanto plures se offerẽt difficultates, tãto magis diuini fauores cumulabuntur, vt patet cũ his discipulis. Sane nõ vacat mysterio quod Christus legẽ suã appellauerit iugũ, siquidẽ ipse etiã simul nobiscũ iugũ trahit, & manus sustinet & põdus: nã certe plurimũ iuuatur bos lassus & macilentus, cũ alius sibi adiũgitur fortis & robustus in arãdo vel currũ trahẽdo, hic enim nõ solũ currũ, sed etiã iugalẽ suũ etiã secũ trahit. Quis igitur formidabit iugũ euãgelicũ tollere, cũ talẽ habeat sociũ & comitẽ? Dicitur præterea iugum, quod sicut D sub iugo quasi puluin⁹ quidã apponitur: sic etiã Deus fauores nobis suos & cælestem quãdã dulcedinẽ impartitur: Vnde Apos. ait, sicut abundãt passiones Christi in nobis, ita per Christũ abũdat consolatio nostra: ponit quidem Deus sub iugo suo amorẽ & charitatem, & ita non sentitur iugũ. Hoc voluit insinuare Apos. cũ ait charitas benigna est, patiẽs est: addit, omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. Dęmõ vero tãquã pessim⁹ arator, nõ vtitur huiusmodi leuamẽto sub iugo suo, atq; idcirco defessos & delassatos adfert eos qui eius premũtur iugo, quamuis hoc vix attẽdãt, donec eorũ mala iã prope immedicabilia videntur, sicut dicitur in li. Sapi. lassati sumus in via iniquitatis & perditionis, ambulauimus vias difficiles, ergo errauimus &c. Verũ tamen

Ber. in Can. 2.
Omnia possibilia sunt nobis diuina ope innixis.
Exo. 14.
Iosue. 1.
Astus dæmonis.
Num. 23
Conatur dæmon vt difficilia videamus & nõ Dei fauorem.
Exod. 16.
Exod. 5.
Exod. 1.
In domino cõfidamus in maiori etiam angustia.
Matt. 11.
Deus adiuuat nos in laboribus tolerãdis.
Simile.
2 Cor. 1.
1. Cor. 13.
Simile.
Dæmõ fatigat eos qui sibi obediunt.
Simile.

tamen quãuis tã diuersum sit iugũ Christi a iugo dæmonis ita vt E ex altero reportetur beatitudo sempiterna, ex altero vero æternum supplicium, siquidem stipendia peccati mors, vt ait Apos. gratia Dei vita æterna: innumerabiles tamen se submittunt dæmonis iugo, & pauci admodum sequuntur Christum, nec considerant quod ait Apos. quæ videntur, tẽporalia sunt, quæ non videntur, æterna. Quod si etiã conditiones vtriusq; consideres, vehementer miraberis: etenim Christus suos honorat & commẽdat, vt patet in Iob, cum dixit Deus: nunquid considerasti seruũ meũ Iob, quod non sit ei similis in terra? Dæmon vero contra facit, & F eos perdere curat, quasiq; Deo dicere videtur: quorsum tanti facis tuos paucos seruos, cum ego innumerabiles quos habeo, nihili faciã, sed pedibus conterã? Quamobrem tã tyrannum Dominum, qualis est dæmon, contemnamus, qui nos ita pedibus conculcat, & Deo seruiamus, qui nos tantopere honorificat, atq; tã obnixe nobis fauet, vt ardua etiã superemus, atq; perinde laborẽ nostrũ cõpensat, ac si soli laborassemus, & nil ipse præstitisset, neq; fauorẽ aliquẽ exhibuisset. Mali quidẽ cũ sibi ante oculos proponãt labores qui se offerunt in ascẽsu huius montis id est supernæ beatitudinis, & præterea non contueãtur præmia sempiterna, se totos voluptatibus permittunt & carnis delicijs, ex quibus sibi vi G dẽtur, statim præmiũ reportare videlicet carnales ipsas delectationes, atq; ita dicũt se malle passerẽ iã in manu habere, quã perdicẽ volãtẽ, vel se spẽ pretio nõ emere: atq; ita irridẽt seruos dei qui tã ardua & laboriosa scãdũt. His enim rationibus inducti Celsus & Iulianus, acerrimi religionis nostræ hostes, Euãgelij philosophiã esse merã insaniã dixerũt, nilq; rebus humanis accidere infelicius posse, quam si homines eius præscriptis vitã instituerẽt. Modo autẽ multos Iulianos & Celsos reperire licebit, qui quamuis hæc ipsa verbis nõ dicãt, moribus tamẽ & institutione vitæ dicũt. H Cæterũ huic quæstioni Christus Dominus satisfacit, cũ ait apud Luc. regnum Dei intra vos est, hoc est regnum Dei, quo Deus in mente nostra regnãs, ad summũ bonũ cui fruẽdo conditi sumus, prouidẽtia sua nos dirigit, & diuinitatis & fælicitatis suæ participes efficit, nõ in rebus externis, sed intra nos esse quærẽdum ait. Cũ ergo heretici illi vt pestilentissimi homines non gustarẽt, istos interiores sensus, sed tantũ apprehẽderẽt hæc visibilia & præsentia, brutorũ more, inde sane in talia absurda, & in tãtã stultitiam veniebãt: at vero Deus optimus maximus, qui in nobis regnat, docet nos quod quãuis sit difficultas in scãdẽdo hunc mõtẽ legis, euãgelicæ & perfectionis, ipse tamen nos promouet & roborat

atq;

Rom. 6.
2. Cor. 4.
Deus seruos suos honorat.
Iob. 1.
Dæmõ suos seruos flocci pendit.
Dæmõ eos perdit qui sibi seruiunt.
Mali oculos in difficultates cõijciunt, & non in præmium.
Celsus & Iulianus fidei hostes.
Magna est cæcitas nostra.
Luc. 17.
Serui Dei nõ cõijciũt oculos suos in præmia huius vitæ sed æternæ.
Serui Dei plurimi faciũt quod pro Christo patiantur.

A atq; vires nostras adauget & amplificat, vt possimus quātūuis ar
dua superare, imo & in vita hac gustemus quodammodo ęterna
gaudia, adeo vt sancti viri hic constituti in summis etiā tormētis,
sortē suā nō mutarēt etiā cū insignib⁹ seculi principib⁹, cū quo iā
modo iā procul positi, cælestis patrię gaudia contueri videantur.

Solitudo quantum conducat ad vacandum Deo.

DVXIT *illos in montem excelsū seorsum.* Vt gloriæ specimē illis *Solitudo*
B ostēderet, eos segregat à reliquo senatu Apostolico, & in soli *quātū con*
tudine statuit, vt intelligamus quātū nobis cōducat a tumultu se *ducit, vt*
parari, vt possimus rebus cælestibus & diuinis vacare, & quā vtile *deo vace-*
sit ab humanis segregari colloquijs, vt supernis veri⁹ & vehemē *mus.*
tius incūbamus. Inter alias enim multas cōmoditates hoc habet *Solitudo*
solitudo, quod innumeras præscindat occasiones peccādi: & cer- *quā ū con*
te si totus mundus in maligno positus est vt ait Ioan. in 1. Cano *ducat.*
nica, quid nisi malitiā ex eius cōsuetudine, exercere poterimus? *1. Ioan. 5.*
Ferro autē quid durius, ꝙ omnia domat, cōtūditq; metalla? Et ta *Simile.*
men sidiu in terra defossum iaceat, deposita & consumpta omni
C tādē duritie in mollem terrā reuertitur: ita cordurū mollescit se *Solitudo*
cedens in solitudinē. Solitudo peccandi occasiones vno ictu am- *multas*
putat, dum nec oculi habent quod cū periculo videant, nec aures *peccādi oc*
quod turpiter audiāt, nec lingua, cū quo inania & otiosa loquat: *casiones*
demq; si diligenter vnitantū cordi custodiam adhibueris, omnes *tollit.*
alios peccandi aditus solitudinis beneficio intercludis.

Lachrymę nostrę acceptabile sacrificiū sunt altissimo, quę pro *Simon de*
fundius & celerius inueniuntur in locis solitarijs mæroribus *Cas. lib. 4.*
aptis. Legitur quidē in li. Gen. quod Ana filius Sebeon cū pasce- *ca. 4.*
ret asinas patris sui in solitudine, inuenit aquas calidas. Ana ille *Figura.*
D est qui bestiales motus, & sui corporis sensus in solitudine pascit, *Gene. 36.*
eos auertēdo ab amœnis sensualitatis, & qui ita suos effrænatos *Lachrymæ*
motus comprimit & continet in deserto pœnitentiæ, is inuenit *in solitudi*
aquas calidas, lachrymas scilicet Deo acceptas, in corde igne *ne inueniū*
charitatis decoctas. *tur.*

Solitudo quidē, vt ait Seneca, ex animo esse debet, & quemad
modū animalia quædā solent cubile suū cōfūdere sane & obscura *Sene: lib.*
re ne deprehēdatur, ita tu in solitudine nō eo esse debes quod ho *9. epis.*
minum laudē aucuperis, vel eo quod de te homines loquātur, sed *epis. 69.*
quod tecum ipse loquaris, sanaque ac salutaria mediteris. Et D. *Simile.*
Hieronym. ait, mihi oppidum carcer, & solitudo paradisus est.
Quorsū quæso desideramus vrbium frequētiā? Moses quidē pastor

ouium, in deserto pastor hominum factus est. Et alibi ait, eligito E
Hieron. epi. ad Rust. mo. de vi. for. to. I. tibi opportunũ aliquẽ, & à familiæ strepitu seclusum locũ, in quẽ tanquã in portũ, ex multa curarũ & negotiorũ tẽpestate, te recipias, & in quo excitatos foris cogitationũ fluctus, magna secreti tranquillitate cõponas, tãtũ sit ibi diuinæ lectionis studiũ, & tam
Hie. ad Cel. mat. de ratio. pie viuẽdi tom. I. crebræ orationum vices, tã solicita & attẽta de futuris cogitatio, vt hac ratione reliquorũ negotiorum secularium tempus compenses. Idem etiam alibi ait, ad peccatorum occasiones amputãdas, aptissima quidẽ est solitudo, cuius etiam philosophi illi olim Pythagorici studiosissimi fuerunt, fugiẽtes omnẽ strepitum atq; F
Hie. li. 2. contra Iouini. tom. 2. tumultum: quin & Platonici & stoici sese intẽpla recipiebãt, vt ibi commodius & attentius contẽplandis cælestibus intẽderent: Plato etiam contẽptis suis omnibus diuitijs, atq; vrbis delicijs, in
Pythag. Stoici, platoni. oppidulũ quoddam se recepit, neq; satis salubre, sed pestilentia etiam infectum, quo tum solitudine, tum laborum oppressione, magis, magisq; vacaret & virtuti & contẽplationi. Deniq; vsque
Solitudo a magnis philosophis plurimi habita adeo plurimi philosophi, solitudinis extitere amatores, & strepitum omnem fugiẽtes, vt sibi oculos eruerent, quo à conspectu harum rerũ fluxarum semoti, mens facilius interius cælestibus contemplandis inuigilaret. Item Gre. ait, si non prius à secretio G ribus cordis expellitur importuna seculariũ multitudo curarum,
Gre. li. 18 mo. c. 8. anima quæ interius iacet mortua, non resurgit. Nam dum se per innumeras terrenorum desideriorum cogitationes spargit, ad
Tumultus deuotionẽ impedit. considerationem sui sese nullatenus colligit: In his itaq; inquietudinum fluctibus, habitare sapientiam non posse, cognoscẽs Iob ait, & mare loquitur, nõ est mecũ, nullus quippe eã plene recipit,
Iob. 28. Eccl. 38. nisi qui ab omni se abstrahere actionum carnaliũ fluctuatione cõtendit. Vnde Eccl. 38. dicitur, sapientiam scribe in tempore otij, & qui minoratur actu, ipse percipiet eam.

Simile. Vt cælestia autẽ gustemus, nõ solũ à malorũ conuersatione nos H separare debemus, sed etiam interdũ a bonorum conuersatione. Sane nobiles aues nobiscũ nõ morãtur sed in desertis habitãt: si quidẽ cũ homines ipsis tot laqueos intẽdãt, ideo deserta petũt loca: sic igit spirituales viri ad solitudinẽ pergũt vt cũ deo tractẽt. O felicẽ illũ qui solus ipse gemit scelera sua, & orat in solitudine
Iul. Cæsar positus. De Iulio quidẽ Cæsare ferunt ꝙ solitus esset dicere, se nũ
Societas etiã bonorũ interdũ fugienda. quã magis esse negotiosũ, quã cũ solus esset: dicebat etiã nos talẽ societatẽ quęrere debere, quę nos meliores efficeret, & fugere eã quę nobis noceret. Si inquit, viuorum societatem quęro, inuenio eos ad malum pronos, & quod si in aliquo sunt boni, in alijs non item sunt: atq; idcirco cum solus sum, cum mortuis versor,

eorum

A eorum opera lego & facta heroica, atq; vigilanter & neruose nitor, eos imitari, aut etiam si possum, eos excedere: sed viui me potius conturbant. Considera obsecro huius gentilis verba *Boni etiã soli nõ sũt otiosi.*

Nitere obsecro homo vt solitudinem maxime diligas, & in ea tanquam exul verseris, siquidem vides quod aliqui etiam pro minoribus delictis quam tu commiseris, perpetuo carceri mancipentur inferni. Sis vt arca testamenti quæ nunquam prodibat ex interioribus templi, & quando per desertum ibat, valde contegebatur: sic tu si necessitas te exire cogat, exito verecundo & *Simile.*
B honesto vultu. Sane Semei vita fruebatur, ne modo exiret ab Hierusalem, qui cum leui de causa exisset, ideo perijt. In morte constitutus Iacob, dixit filio suo Ruben, effusus es sicut aqua, ne crescas. Quod applicari potest omnibus qui huc & illuc distrahuntur & dissoluti sunt. Sane qui in solitudine se continet, breui tempore magnos sibi comparat progressus. Hoc sibi voluit Dauid dicens, Qui habitare facit sterilem in domo, matrem filiorũ lætantem. Porro vt nos in solitudine conseruemus, plurimum cõducit nobis, bonorum librorum lectio, quam tantopere Apost. suo discipulo Timo commendabat dicens, cum venio, attende le *3. Reg. 2.* *Gen. 49.* *Psal. 112.* *2. Tim. 4.* *Sæpe bonos libros versemus.*
C ctioni. Valde sane conducit solitudo vt cum Deo negotiemur, siquidem Moyses nõ solum solus fuit vt cum Deo tractaret, sed etiam in desertum locum se recepit, sicut etiam hodie videmus Christum ad montem discipulos hos ducere, neq; eo solum contentus fuit, sed etiam voluit vt nube tegerentur, vt Iesum viderẽt solum. Volens quidem Deus cum Elia tractare, propheta se operuit pallio quamuis solus esset & in solitudine, ac ad os spelũcę, ne à rebus creatis posset interturbari. Sic Paulum cui secreta reuelare volebat, visu per triduum priuauit, ne ab aliquo visibili cõturbari posset. Vnde Ber. ait, experto crede, aliquid amplius in- *Exo. 24.* *3. Re. 17.* *Acto. 9.* *Ber. epist. 107.*
D uenies in syluis quam in libris: ligna & lapides docebunt te, quod à magistris audire non possis. An non montes stillabunt dulcedinem, & colles fluent lac & mel, & valles abundabunt frumento? Ex his igitur facile colligas quantum conducat cælestis meditatio, quæ in solitudine perficitur. Vnde etiam Christus hodie in montem cum discipulis ascendit. *Ioel. 3.* *Amos. 9.* *Psal. 64.*

Cum maxima Christianæ vitæ portio, in peccatorum fuga constituta sit, vix explicari potest, quantum ad hoc peccandi occasiones fugare conducat. Solitudo autem hoc maxime præstat. Hinc Cassiodo. nimia inquit turba vitiorum sine certamine vincitur, quando solitudo gratiæ suffragatur, hoc est diuina gratia, quæ peccatum omne repellit, solitudinis quoq; beneficio magnopere *Cassiodo.* *Hist. Tri.*

Solitudo quantum Dei seruis placeat, & quam gustauerint. iuuatur. Porro in hist. Trip: legitur, quod cum aliqui sanctum quendam eremitam per vim vellent ad Episcopum deferre vt cum sacro presbyteratui initiaretur, & eum sibi reseruaret, ipse fugit per solitudinem, cumq; eum apprehendissent prope, sibi nares amputauit, & eas se insequentibus ostendit, atq; dixit, quod si eum non dimitterent, & linguam & aures sibi præscinderet, ne solitudinem desereret, in qua tantopere deuitabat occasiones offendendi Deum. E

Simile: Se in multa vana distrahere quam sit noxium. Sane seruus Dei non solũ abstinere à peccatis debet, sed etiam oculos suos moderari debet & cogitationes: ne huc atq; illuc distrahantur. Qua in re venatorum solertiam imitari debent serui Dei, qui accipitris quem in manu gestãt, oculos iniecto tegumẽto operiunt, ne facile circũuolãtium auium, vel aliarũ rerum specie exagitẽtur: hac enim arte omnes eorum inanes volatus, impetusq; coercent, & quietis illis, mãsuetisq; vtuntur. Rem dicturus sum incredibilẽ, sed non minus veram. Sãctus Anton. Athanasio referente, 20. cõtinuis annis in quadam domũcula siue specu reclusus, sic ab omni rerum humanarum cõmercio semotus vixit, vt cum semel in anno familiaris quidã ei panes adferret, quibus solis vescebatur, ne vnum quidem verbum cum cõmeatus illius delatore loqueretur. Theodoret. vero in historia religiosa, aliud non minus mirabile refert, nẽpe sanctum quendã ex priscis illis Anachoretis, in cuiusdã mõtis latere habitantẽ, quoniam incaute aliquãdo oculos in subiectã vallẽ diu iisisset, vt arantes agricolas cerneret, catena ferrea collũ ita ligauisse & depressisse, vt nũquã postea quidquam aliud nisi subiectam pedibus terrã videre posset: Abbas Syluanus cum hortulum foderet, sic cuculla oculos tegebat, vt nil aliud præter terram quam subigebat cerneret. Vide igitur quantopere isti etiam in solitudine circumspecte viuerẽt. F

Athana. Antonius Exemplũ G

Theod. in hist. relig. Exemplũ Oculi sint compositi. Abbas Syluanus. Exemplũ H

Beatitudinem quantopere desiderare debeamus

Negligẽtes sumus in gloria comparãda. Simile: Et resplenduit facies eius sicut sol. Sane minima cogitatio quam de gloria habemus, facit vt tam remisse circa eius adquisitionẽ operemur. Hæc quidem quæ nunc ostẽduntur sunt veluti vmbra beatitudinis sempiternæ, & tamen etsi minima hæc essent, maxime tamen discipulos commouerunt: quantum igitur mirabilius erit, cum facie ad faciem videbimus Deum in sua maiestate & apertissime? Si Hebræi tantopere ad promissionis terram contendebant, quod fructus aliquos tantum eius regionis vidissent, & dicerent exploratores, venimus in terram, ad quam misisti nos,

qu

A quæ reuera fluit lacte & melle, vt habetur in Num. Et in lib. Iud. scribitur quod dicerent, vidimus eam terram valde opulẽtam & vberem, nolite negligere, nolite cessare: eamus & possideamus eam, nullus erit labor: intrabimus in regionem latissimam, traderq; nobis dominus locum, in quo nullius rei penuria, eorũ quę gignuntur in terra: quanto quæso verius hæc omnia de cælesti gloria dici possunt, & de illa terra viuentium? & tamen nolumus nos ad iter capessendum animare. ô quã adhæremus terrestribus! Sane etsi Loth tam sanctus esset, & diceret ei Deus quod vellet Sodomam euertere, nihilominus tamen præ terræ amœnitate B quodammodo retineri videbatur, ô si Deus ad nos mitteret cælitus aliquem, qui per capillum tractos ex his terrenis abstraheret, & mundanis affectionibus! Nam vt ait Pau, non habemus hic manentem ciuitatem: sane vir peregrinus se solatur, quod consideret quanta cum lætitia sit à parentibus suis recipiendus, vel ab vxore, vel à liberis, atq; hac quidem consideratione labores quã uis ingentes, leues reputat: sic igitur nos considerare debemus quanto cũ applausu in cælo simus recipiendi à patre nostro Christo, & ab eius matre virgine Maria, & ab omnibus sanctis tanquã C fratribus. Hac quidem consideratione se solabatur Apost. dicẽs, licet is qui foris est homo noster corrũpatur, tamẽ is qui intus est renouatur de die indiẽ. Et addit, id enim quod in presenti est leue tribulationis nostrę, supramodũ in sublimitate eternę glorię pondus operatur in nobis, non contemplantibus nobis quæ videntur, sed quæ non videntur, quę enim vidẽtur, temporalia sunt quæ autem non videntur, ęterna.

Num.13. *Iudi.17.* *Spes præmij nos ad virtutem animat.* *Gen.19.* *Hæc temporalia nobis cælestia impediunt* *Heb.13.* *Simile.* *Magnũ erit gaudium quo in cælo fruemur, & ideo nos ad illud cõsequẽdum animemus* *2. Cor.4.*

Sane si vniuersi homines congregarentur & locum aliquem deliciarum constarent ad recreandum; & postea congregarentur D omnes cæli ciues, & alium facerent locum, an non tibi hic multo præstãtior videretur? Quod si preterea omniũ Dominus & creator alium constitueret & designaret locum, an non hic tibi multo omnium præstantissimus videretur? hic igitur est locus quem supernus conditor ad nostram habitationem nobis præparauit. Cuius splendorem quodammodo manifestãs Deus Dauidi, sicut hodie his discipulis, admirãs dixit. Quã dilecta tabernacula tua Domine virtutum, concupiscit, & deficit anima mea in atria Domini, quasi diceret, nil supra, nil amplius desiderari potest. Cum igitur optime omnium nouisset Deus cor nostrũ & desideria nostra, an nõ tibi videtur quod optime nobis delegerit habitationẽ, quę penitus appetitũ nostrũ satiaret? & vbi nil requiri à nobis amplius posset, etsi cogitationi nostræ vela permittamus? o secordiam

Consideremus æterna & temporalia spernemus. Simile. *Considerationes quibus aliquo modo gloriæ magnitudinem intelligamus.* *Psal.83.*

diam nostram detestabilem! quippe qui cum hæc credamus, nihilominus tamen tam tepide ad hæc suspiremus & anhelemus cælestia gaudia, nec velimus exiguos quosdam perpeti labores, vt
Simile. sempiternis his gaudijs perfrui possimus. Et certe res istæ mundanæ immaturæ sunt, & nobis potius ieiunitatem, quam satietatem pariunt, atq; efficiunt vt minus ad cęlestia contendamus, &
Isa.28. idcirco hæc contemnere debemus, sicut docet Isa. dicens, pedi-
Simile. bus conculcabitur corona superbiæ. Sane quemadmodum qui se vehementer diligunt, non sibi satisfaciunt etsi literas accipiant amicorum, nec dona, nec crebras salutationes, sed tantum præ-
Seruos dei nil præter Deum exatiat. sentia amici satiantur. Sic seruis Dei nihil satisfacit nisi Dei sui præsentia: atq; ita semper ad cælestis patriæ anhelant gaudia, semper ad beatitudinem aspirant, contuentur & prospectant. Sic sponsus dicebat, ostende mihi faciem tuam, Quantum igitur ani-
Can.2. ma ad gaudia illa æterna suspirare debet?

Est sane tam spatiosa hæc gloriæ habitatio vt sanctus Vincen-
S. Vincen. tius dicat quod quisq; beatus tantum habebit spatium quantum
Excellētia gloriæ distat oriens ab occidente, & quod cælum stellatum tantæ sit magnitudinis, quod triginta & sex millibus annis vix cursũ cõficiat, & tamen non potest conferri cum cælo empyreo, à quo si molaris aliquis lapis caderet, nõ huc perueniret in mille & quingentis annis. ô si iam versaremur in illis spatijs, hæc enim nostra habitatio angustissima est quædam cella siue lectus, vbi multi præ tantis angustijs conquerantur dicentes inuicem, ne mihi quæso pallium
Isa.28. adimas, iuxta illud Isa. pallium breue est, vtrumq; operire non po-
D. Anto. test. Narrat quidem sanctus Antoninus de quodam sancto monacho, ordinis sancti Basilij, quod à Deo optimo maximo multis & assiduis precibus sæpe contenderit, vt sibi aliquid ostendere vellet, etsi minimum, de tam ineffabili beatitudine, sicut ostendit
Exemplũ mirabile. in transfiguratione: atq; ita angelus ei apparuit dicens, vt in mõtem ascenderet, ibiq; oraret, & promissionem expectaret, apparuit autem ei pulcherrima quædam auis, & cælestem quandam melodiam intonare cœpit de opacissima & viridi arbore: quam
Beatitudo quã sit admirabilis. cum monachus audiuisset, in extasim raptus est: à qua reductus, iam amplius auem non sensit, & sibi visa est res illa sonora & canora, atq; admirabilis concentus quamuis parum durauerit suo iudicio: cumq; ad monasterium reuerteretur, iam omnes mortuos inuenit quos ipse nouerat, cumq; hanc rem monachis referret, libros euoluendo inuenerunt quod per centum & sexaginta annos à monasterio abfuisset, & tamen ipse dicebat quod sibi videretur eodem die exiuisse. Considera igitur etiam atq; etiam

qualis

A qualis futura sit illa cælestis & angelica melodia, cum hæc auicula tam dulce resonaret melos?

Cælestis musica quã sit suauis.

Si angeli vsq; adeo excellentes sunt, vt vnum ex his dumtaxat videns Ioannes se ante eum prostraret, & adorare vellet tanquam Deum: quem tamen prohibuit angelus dicens, vide ne feceris; Quasi diceret, ô Ioannes, ita ne me admiraris, quid si Deum videres? ecquid ante puerum vnum honorarium Dei, qualis sum ego, tantopere te prosternis? Quid dicendum erit de cælesti illa beatitudine? O Christiane si cæli palatium modo adires, primum
B statim angelum tibi occurrẽtem adorares, existimans quod ipse esset Deus: sicut rustico regis aulam intranti, videntur singuli magnates reges esse. Quid si videres Archangelum, vel Cherubim vel Seraphim? & sane isti sunt prope nil in comparatione diuinæ maiestatis, iuxta illud Dauidis, & substantia mea tanquam nihilum ante te. Et Isa, quidem dicit, Omnes gentes quasi non sint. Et Sap. 11. dicitur, tanquam momentum stateræ, sic est ante te orbis terrarum, & tanquam gutta roris antelucani. Quæ cum ita sint, viriliter labores omnes pro beatitudine assequenda perferamus, ad quod nos magnitudo præmij maxime incitabit, & quod
C nos societas angelorum illuc ducere debet tanquam mendicum illum Lazarum. Qui, quæso enarrare valeat iubilum illum cælestis militiæ, in ingressu animæ iustæ in cælum? Et certe siquis amicus alicuius ex magnatibus, ad eius domum peruenerit, quam quæso benigne excipitur? hic soluit stapedam & calcaria, ille pallium ipsum subleuat, & ita singuli ipsi ad nutum deseruiunt: quid fore putas in sempiterna illa beatitudine?

Apo. 22. Dei pulchritudo quãta sit. Similitudo. Psal. 38. Isa 40. Sap. 11. Præmium consideremus & difficultates omnes superauimus. Simile. Gaudent plurimũ angeli cũ quis cælũ ingreditur.

SABBATHO POST I. DOMIN. QVADRAG.

D

CONCIO TERTIA

Pacem quantum diligat Deus.

ASsumpsit Iesus Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrẽ eius, & duxit illos in montem excelsum seorsum; & transfiguratus est ante eos. Mat. 17. Mar. 9. Luc, 9. Tres quidem Euangelistæ scribentes hoc mysterium, conueniunt quod Christus dixisset discipulis suis: sunt quidam de hic stantibus qui non gustabunt morté donec videant filium hominis venientem in regno suo: ad quod promissum implendum sex dies expectauit, ne contentio oriretur inter eos, & secreto hos tres

Discordias euitemus.

Concordiã quantum diligat Deus. tres assumpsit, cum non conueniret vt plures interessent, & eos E ad montem duxit, & transfiguratus est ante eos. Vnde colligas quam sit amicus Deus pacis & concordiæ, & quam sit inimicus discordiæ & dissensionis. Et certe de primitiua Ecclesia, dum pri- *Actor. 4.* mo illo lacte nutriebatur, dicitur in actis Apost. quod multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna. Tanti quidẽ Christus huiusmodi pacem & concordiam faciebat, vt hoc præceptũ *Ioan. 15.* amoris & vnionis, præceptum suum per quandam antonomasiam appellaret. Nec vero hoc pacis vinculum & amoris solum est gratum Deo, sed etiam hominibus nil potest esse iucundius F & vtilius. Quod quidem aperte sanctus vates declarauit, cum *Psal. 132* ait, Ecce quam bonũ, & quã iucũdum, habitare fratres in vnum. *Discordias seminare & zizania solet dæmon.* Sed quã inuersæ sunt modo rerũ vices? siquidẽ videas iam respublicas, vicinias, & domos ipsas feruere dissensionibus & discordijs, quas communis hostis dæmõ superseminare nititur semper.

Vide quantum Deus concordiam diligat, vt cum sit trinus in personis, est tamen vna essentia. Item vt ostenderet quam sit ami- *Concordiã & vnitatem quantum diligat Deus.* cus concordiæ & pacis, voluit in ipso homine tanquam recapitulationẽ quandam siue anachephaleosim omnium quæ cõdiderat, cõstituere, vnde nõ immerito paruus mũdus siue microcos- G mos est appellatus. Itẽ duas naturas in vno diuino supposito cõiunxit & vniuit, suntq; in ipso Christo omnia mirabilia, tam quæ in cælo sunt, quam quæ in terra continẽtur; in quo impletum est *Isa: 10.* illud Isa, consummatio abbreuiata inundabit iustitiam. Et Apost. *Col. 1.* ait quod est imago Dei inuisibilis, primogenitus omnis creaturæ: Et certe ideo homo factus est, & ideo passus est, vt nos omnes sibi vinculo quodam amoris vniret, vtq; Ecclesia militans triumphantem imitaretur, de qua ait Regius propheta Dauid, cuius *Psal. 121.* participatio eius in idipsum, idest omnes in gloria sunt conformes in amore & vnanimes. Porro stulti homines & impij in hoc H *Mat. 7.* à bonis differunt, vt ait Christus, quod illi super arenam ædificant, quæ varia habet grana segregata, at vero hi boni & iusti, supra firmam petram ædificant, quæ denotat stabilitatem & pacem, ac charitatem, quam inter se habent, sicut arena denotat dissentiones & inimicitias. Hanc porro bonorũ vniformitatem *Psal. 133.* declarauit sanctus vates cum ait, Ecce nũc benedicite Dominum *Serui Dei sunt vnũ charitate.* omnes serui Domini, qui statis in domo Domini: & statim addit dicens, Benedicat tibi Dominus ex Sion: vbi nota quod primo quidem cum multis visus est loqui, & postea tanquam cum vno, vt intelligamus quod serui Dei quamuis multi numero, tamen sint vnum charitate. Ex his igitur omnibus perspicuum est,

quan-

A quantum debeamus pacem & concordiam amplecti & eam à Domino frequentatis precibus quidem implorare, cum sit Dei donum, iuxta illud Apost. pax Dei quæ exuperat omnẽ sensum, custodiat corda vestra in Christo Iesu idest per merita eius. *Phil.4.*

Ciuitas quidem ciuium vnitatem designat: sed heu quam multę sunt ciuitates, quibus hoc non competit! videmus siquidem eas discordijs & dissensionibus plenas. Vide quęso quanta sit formicarum concordia, ex qua ait Plato, ciuitates didicerunt & respublicæ. Mirabile sane est videre quantum inter se concordent, & quomodo se mutuo iuuent, & mutuo sepeliant: quod B ignominiæ & infamiæ vertitur ipsis hominibus, vt scilicet ab huiusmodi animalculis quodammodo superari videantur. Est sane pax & concordia tam pretiosa, vt Christus nasci voluerit eo tempore quo pax & concordia in vniuerso orbe maxime vigebant. Item pacem annũciauerunt angeli in eius sanctissima natiuitate: tum etiam pacem dat Dominus his qui legem eius seruant, tanquam inæstimabile quoddam donum iuxta illud Isa. Vtinã attendisses mandata mea, facta fuisset sicut flumẽ pax tua. *Ciuitas quid significet. Simile. Plato. Formicæ Exemplũ dant ciuitatibus. Luc.1. Ioan. 14. Isa.48.*

In hanc sane curam coniuges maxime incumbere debent, vt C pacem seruent, & concors sit eorum familia, non enim velut leo esse debet vir in domo sua, sed omnia Deo offerre, & dicere cum sancto propheta Dauide, Fortitudinem meam ad te custodiam, quia suceptors meus es: quasi diceret, nolo me vindicare etsi possim, sed vires meas tibi offero. Item mulier si virum iratum videat, det locum iræ, & taceat donec ira deferueat. Et vicissim aliquando maritus domo abscedat, & cum Dauide dicat Domino, Fortitudinem meam ad te custodiam. Porro Apostol. pacem commendans, ait, si fieri potest, quod ex vobis est, cum D omnibus hominibus pacem habentes, date locum iræ. Vbi nota quod dicat, si fieri potest, & tamen in alijs hæc verba apponere non solet, vt intelligamus quod aliquando se offert aliqua difficultas: sed tamen omnes vias peruestigare debemus, vt pacem habeamus. Et certe stulti homines cum non considerent pacis valorem, idcirco media non exquirunt ad pacem habendam, prudentes vero contra se gerunt. *Psal.58. Pax inter coniuges est Deo grata. Rom.12. Pacem diligenter conseruemus.*

Cæterum duplicem constat esse pacem, aliam quidem Dei, & aliam hominum, quod insinuauit Christus apud Ioannem dicens, pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis, non quomodo mundus dat, ego do vobis: pax quidem hominum mundanorũ est, satisfacere effrenato appetitui, sumere vindictã de inimicis, pax autem Dei est refrenare passiones, & appetere quod *Ioan. 14. Duplex pax.*

reuera

Pax mundanorum quam sit fallax. reuera bonum est & iustũ. Porro mali etiam dicunt quod appetunt pacem, vnde dicit qui vindictam quærit, quod si aduersariũ interfecerit, dissoluentur omnes dissensiones: vir carnalis etiam dicit, quod si libidini satisfecerit, pacem habebit: qui contumeliã accepit, etiam dicit quod non quiescet nisi etiam vicissim aliam contumeliam intorserit, vel ignominiam immiserit. Vide igitur quam cæcos teneat malos dæmon. Amauit quidem Christus tantopere pacem, vt ad hanc doctrinam quam prædicabat semper dirigeret: vnde iussit non furandum, non adulterãdum, non perhibendum falsum testimonium, non concupiscendam vxorem, vel rem proximi sui, & deniq; mandauit, vt quod tibi non vis, alteri ne feceris. E F

Deus pacem diligit. Legẽ naturæ in seruemus.

Componamus pacẽ sicut faciebat Moyses. Quamuis Moyses varijs donis & prærogatiuis ornatus esset, & multa præclara præstitisset, vt cum per tot annos pauit gregem soceri sui, & ita se totum in deserto contemplationi & orationi dabat. Item multos labores pertulit in educendo populo de seruitute illa Aegyptiaca, & per desertum manuducendo: nihilominus tamen illud præcipue de ipso commendatur quod sępe inter homines pacem componeret, & inter Deum & homines, ac maxime solicitus esset communis boni. Vnde dixit Deo Moyses, vt
Exo.22. habetur in Exo. Aut dimitte populo huic hanc noxam, aut si nõ facis, dele me de libro tuo quem scripsisti. Quasi diceret, tanti facio, te eis parcere, quam in libro tuæ diuinæ prædestinationis G
Gen.18. me scriptum esse. Abraham etiam plurimum commẽdatur, pro
Pacem cõponere generosi est & illustris viri. pter magnum desiderium eripiendi ciuitates illas de flamma voracissima, vnde & Deo dicebat: nunquid perdes iustum cum impio? absit à te, vt rem hãc facias. Satis quidem nouerat quod posset Deus separare bonos à malis, sicut & fecit, at vero huiusmodi occasionem captabat, vt Deum ad clementiam incitaret, & pacem inter ipsos & Deum componeret. Satis igitur constat quã perfecti essent hi viri, & quantum pacis essent studiosi. Nõ tamen H
ita se gerunt mali: siquidem cum ipsi intra se pacem nõ habeant
Isa.57. neq; etiam eam componere nituntur inter homines. Vnde Isa. ait, Impij autem quasi mare feruens, quod quiescere non potest.
Apo.13. Et paulo post, non est pax impijs. Et in Apo. habetur, neq; habent requiem die ac nocte, qui adorauerunt bestiam, id est appetitus suos belluinos.

Pacem quidem commendabat Christus discipulis, vt eam inter
Mat.20. se conseruarent, & extirparent omnia quæ discordiam generare possent & inuidiam. Vnde, cum filij Zebedæi ab ipso postularent insigniores sedes: noluit id concedere, ne alij discipuli indignarẽtur

A tur. Sane quod Iacob signa maioris amoris ostenderet erga Ioseph, quam erga alios liberos, idcirco inuidia & discordia inter ipsos pullulauit. Vnde iam ferme moriens eos congregauit omnes, & singulis denunciauit quæ euentura essent ipsis: & quando accessit ad Iudam, ex cuius tribu sciebat venturum Messiam, per diuinam reuelationem noluit id aperte declarare, ne alij inuiderent ei, & ita discordia inter ipsos generaretur, sed obscure dixit, non auferetur sceptrum à Iuda, &c. Sic ergo Christus etiam ne cæteri discipuli indignarentur, sex dies expectauit post B quam promissionem transfigurationis dixerat.

Gen.37. *Gen.49.* *Discordias fugiamus.*

Dignitates in viris arrogantibus quam sint periculosæ.

DVxit illos in montem excelsum. Sicut Deus suum habet mõtem in quem suos nititur promouere, scilicet in montem virtutis & contemplationis, vt ibi suauitate quadam cælestis dulcedinis oblectentur: sic dæmon suos nititur eleuare ad montem tumoris & arrogantiæ, & dignitatum mundanarum, vt inde eos C perniciosius præcipitet. Et certe in hoc dignoscitur, Deus ne an dæmon aliquem ad huiusmodi dignitates euexerit, quod scilicet illos quos Deus euehit, collocet sub ipsa dignitate, hoc est, cognoscere eos facit quantum sit onus illud, & ita diligenter curant suo muneri satisfacere. at vero dæmon quos euehit, supra dignitates ipsas statuit, persuadendo ipsis quod iam sibi debitæ essent, & quod in præmium datæ sint illis, & vt quiete viuerent, tum etiam quod rex vel alius princeps eas concesserit in præmium obsequiorum quæ ipsi præstiterunt, & tantarum diuitiarum quas insumpserunt, & ita de rigore iustitiæ suadet esse de- D bitas. An non obsecro, hæc tibi maxima videtur stultitia, vt scilicet tibi persuadeas te pastorem esse factum, vt secure dormias, & gregem ipsum dilaceres? non id sane suadebat Apostolus nouo illi pastori Timotheo, cum diceret, Tu vero vigila, in omnibus labora, opus fac Euangelistæ, ministerium tuum imple, sobrius esto. vide obsecro quot eum legibus obstringat. Sane Centurio quamuis gentilis intelligebat cui oneri subiecta esset dignitas sua, cum diceret, Nam & ego homo sum sub potestate constitutus. Et certe dignitates ipsæ, onera appellari possunt. Vnde Deus de prælatis tractans apud Isa. ait, Et dabo clauem domus Dauid super humeros eius: non ait quod clauem poneret in zona, sed in humero tanquam onus quoddam, & hæc est clauis

Dæmõ in mõtem superbiæ suos pertrahere nititur. *Boni ad dignitates euecti conditiones.* *Mali ad dignitates euecti insolentes.* *2. Tim.4.* *Mat.8.* *Isa.22.*

onerosa regiminis. Væ illis qui clauem accipiunt, vt in ea sedeant & ea tantum se oblectent, obliviscentes interim quæ ad eius munus spectant. Nec vero solum dignitates sunt corpori onerosæ, sed etiam animæ periculosæ, & præsertim nisi adsint ornamenta requisita ad munus debite exercendum. Hoc quidē insinuauit Isa. dicens, Apprehendet enim vir fratrem suum domesticum fratris sui, vestimentū tibi est, princeps esto noster: respondebit in die illa dicens, non sum medicus, & in domo mea non est panis, neq; vestimentū, nolite me cōstituere principem populi, ô si homines cognoscerent suam insufficientiam, & huiusmodi responsionem darent, cum ad dignitates inuitantur! Prælati quidem medici esse debent, & chirurgi. Sed quot sunt Deus bone, qui postquam dignitatibus anhelarunt, & eas obtinuerūt, nō sciunt necessitates subditorum, spirituales & corporales medicari? Intelligāt igitur qui tales sunt, quod si in infernum tendant, nō liberabunt eos amici, nec fauores eorum qui ipsos ad huiusmodi dignitates euexerūt.

Dignitates onerosæ & periculosæ. *Isa. 3.* *Viri sapiētes fugere solent dignitates,*

Mirabile sane est videre quanta cum siti desiderent insufficientes homines dignitates, & tamen Christus Dominus sciens quod venturi essent vt facerent eum regem, abscondit se & fugit, vt habet Ioannes. Quid ad hoc dicent ambitiosi qui tam cupide dignitates prehensant? Sane in libro Iudicum habetur quod ligna facere & constituere sibi vellent regem, & supplicarunt oliuæ vellet huiuscemodi munus subire: ipsa vero recusauit dicens, nunquid possum deserere pinguedinem meam, qua & dij vtuntur & homines, & venire vt inter ligna promouear? dixeruntque ligna ad arborem ficum, veni, & super nos regnum accipe: quæ respondit eis: nunquid possum deserere dulcedinem meam, fructusque suauissimos, & ire vt inter cætera ligna promouear? locutaq; sunt ligna ad vitem, veni, & impera nobis, quæ respondit eis, nunquid possum deserere vinum meum, quod lætificat Deum & homines, & inter cætera ligna promoueri? dixeruntq; omnia ligna ad Rhamnum, veni & impera ac dominare super nos, & quamuis esset insufficiens, tamen acceptauit, & statim terribile quoddam & fatuum edictum fulminauit dicens: venite, & requiescite sub vmbra mea: si autem non vultis, egrediatur ignis de rhamno, & deuoret cedros Libani. O rem prodigiosam, quod scilicet viri sapientes & idonei recusent acceptare dignitates, & considerent pericula quæ in ipsis continentur, & tamen idiotæ & insufficientes, eas maxime desiderent. Philosophus quidam Chrysippus dicere solitus erat, quod nullus dignitates acceptare debebat, quandoquidem si rite & preclare suum munus exercebat,

Dignitates quam auide multi appetāt *Ioan. 6.* *Iudic. 9.* *Prudētes recusāt dignitates.* *Stulti statim & ignari dignitates amplectuntur* *Chrysip.*

A ercebat, displicebat hominibus, & si malè munus sibi impositum obibat, displiceret Deo. Vnde fit vt multi prælati hoc tempore iam eos quærant subditos qui sibi non minus similes sint, quam ouum ouo, & ita vtriq; ad nutum suum viuant. Hinc cum sanctus ille Moyses iniquo populo consentire nollet, & deprauatis eius moribus, quin potius ipsum seuerissime reprehendebat & puniebat, coniurabant omnes contra ipsum dicentes: constituamus nobis ducem, & reuertamur in Aegyptum. Malebant enim reuerti in Aegyptum, & ibi ad libitum viuere quamuis in seruitute, quam in libertate viuere seruando sanctas leges, & ad pro-
B missionis terram tendendo. Sic iam fere fit vt subditi eos prælatos respuant, qui ipsos ad virtutem dirigant, & viam ad cælum commonstrent.

Multi prælati similes sibi subditos quærunt.

Num. 14.

Nimiã licentiam quærunt mali.

Nolimus ambire mundanos honores & dignitates: nam sicut exiguum nauigium, passis velis tendens, & maximo cum vento, periclitatur ne naufragium faciat, ac propterea circumspecte moderandum est: sic vt, q; circumspecte viuere debemus, & vigilanter, si dignitates habeamus: Quis igitur erit sapiens, qui velit huiusmodi dignitates acceptare, in quibus si vel tan-
C tillum deuiaueris, in tantum incurras naufragium? Non abs re igitur respondit Christus filijs Zebedæi, nescitis quid petatis. Sũt quidem aliqui homines, qui sæpe à Deo contendunt vt ipsos ad aliquam dignitatem euehat, & postea permittit Deus vt sit illis in ruinam, iuxta illud quod dixit Dominus Pharaoni, in hoc posui te, vt ostendam in te fortitudinem meam. Sane dignitates his commendandæ sunt, qui sciant ipsas regere & gubernare; nec sufficit quod aliquis sit vir bonus, sed debet etiam regendi & gubernandi artem perfecte nosse: nam vulgo dici solet, quod ali-
D quis sit bonus subditus, & tamen non est bonus prælatus. Sic videmus quod aliquis nolit alicui benemorato salutem suam cõmendare, nisi sit in arte medica expertus, neque nauigium commendat amico quamuis optimo, nisi artis nauigandi fuerit peritus: sic ergo non erit aliquis aptus reuera ad prælaturam quod bonus tantum sit, nisi fuerit etiam aptus ad regẽdum: Vnde sap. ait. Sicut qui mittit lapidem in aceruum Mercurij, ita qui tribuit insipienti honorem. Et sane talis insufficiens est sicut lapis qui per violentiam sursum scandit, siquidem natus erat vt deorsum tenderet: sic enim tales viri indigni ad dignitates quodammodo violẽter ascẽdunt, cũ potius nati essent alijs subesse. Quid quæso mõstruosius quã velare lapidem? illud sane est, quod regat insufficiens, & qui solum per fauores ad eam dignitatem assurrexit.

Similitudo.

Dignitates humanæ periculosissimæ.

Mat. 20.

Exo. 9.

Dignitates benemeritis sunt dandæ.

Similia.

Pro. 26.

Similitudo.

Dignitas in viro indigno mõstruosa est.

Vnde vulgo dici solet, ille quidem ascendit quod multos habe- E
Simil: bat fauores, & qui pro ipso negotientur. Si Deus tam eximios quærebat artifices, qui templum suum ædificarent, & nihilominus ipse eos instruebat, vt habetur in Exo. quanto diligentius ædi-
Exo.31. ficandum est templum spirituale, & curandum vt eius artifices
Prælati optimi deliganturi: aptissimi sint, id est, prælati, quibus animarum nostrarum cura commissa est?

Dignitates humanæ quanto cum labore adquirantur. Porro etsi periculosissimæ sint dignitates, mirum tamen est, quanto cum labore comparentur: siquidem si litem vincere velis, si cathedram comparare, si gradum alicuius scientiæ, si be- F neficium, si canonicatum, si prælaturam, & alia id genus, sudandum tibi plurimum est, & quod mirabilius est, postquam hæc adquisieris, non tamen contentus es, neq; appetitum tuum exatiant, sed in eadem remanes siti, qua antea. Vnde Sap.1. dicitur,
Sap.1: transierunt omnia illa tanquam vmbra: sunt ergo isti instar pue-
Simile. rorum, qui cum vmbra ludunt: & sicut Eccle. dicit, quasi qui ap-
Ecc.e:34. prehendit vmbram, & persequitur ventum. Et vere ita est: nam
Simil.. certe omnia hæc mundana videntur similia his quæ arte magica fiunt, cuius beneficio apparent horti pulcherrimi, labores, diuitiæ, & tamen cũ hæc manibus attrectare volueris, nihil solidi ex-
Eccle.1 tat, sed omnia euanescunt, sic hęc mundana sunt vanitas vanitatũ G & omnia vanitas. Sed tamen nihilominus mali ad eas obtinẽdas dignitates mundanas maxime contendunt, nec cõsiderant, quod si dæmon eos iuuat, id facit, vt grauiori casu eos præcipitet: si-
Simile. cut astutus luctator pugilem suum in altum eleuat: vt eum facilius prosternat: & auceps etiam cum videt quiescentes aues, eas
Similitudo. ad volandum prouocat, vt ita ad rete suum inducat. Vnde cum videmus aliquem ad dignitatem aliquam ascendisse, qui tamen indignus ea est & insufficiens, metuendum sane est ne in breui eius perniciosus contingat casus.

Præterea permittit etiam Deus aliquando, vt qui tantopere H dignitates ambiunt, eas assequantur ad maiorem eorum con-
1. Re. 18. demnationem. Sane 1. lib. Reg. habetur quod cum rex Saul vel-
Dignitates aliqui nõnunquã ottinent, ad eorũ cõdenatione ẽ let vindictam sumere de Dauide, idcirco ei filiam suam Michol dedit in vxorem, dicens. Dabo eam illi, vt fiat ei in scandalum. Sic ergo interdum indignus prælatus alicui Ecclesiæ permittitur, ad maiorem eius condemnationem & confusionem, & vt incidat in manus Philisthæorum. In Gen. quidem habetur quod cum sciret Iacob prosperitatem ipsius Ioseph, nihilominus tamẽ
Gen. 46. cum timore in Aegyptum pergebat, quod constat ex eo quod ei dixerit Deus in via ne timeret, sed tuto ad filium Ioseph accederet.

A deret. Timebat quidẽ Iacob ne prosperitas nimia Iosephipsum
insolentem reddidisset, & ne forsasse ad dignitates eueheret fra- *Dignitates timent serui Dei.*
tres suos, in quibus perirent & superbirent. O sanctum timorem!
ô si ita nos timeremus, quam diuersa capesseremus instituta. Cer
te vnusquisq; rat onem redditurus est de officio sibi commisso, *D. Tho. 3. p. q. 67. a. 8.*
vt optime ait doctor sanctus. Ideo dicebat Abacuc, super custo-
diam meam stabo. Hæc cum serui Dei optime callerent, idcir-
co multi ex his prælaturas & dignitates renuntiarunt. Sane cum *Abacuc. 2.*
timore acceptabat sanctus Iosue munus suum, adeo vt bis eum *Iosue. 1.*
B Moyses ad illud subeundum animaret, & incitaret dicens, *Dignitates serui Dei cum timore acceptant.*
confortare, & esto robustus, noli metuere, quoniam tecum est
Dominus Deus tuus. Vnde constat quanto cum timore munus
suum subiret Iosue: si enim id non esset, non erat cur eum Moy-
ses hortaretur ad illud suscipiendum: Constat etiam ex his quod
quidquid est in vniuerso mundo parum valet sine Deo, & quod
quamuis idoneus aliquis sit ad aliquam dignitatem, nihilomi-
nus tamen nisi Dei seruus sit, parum poterit. De Dauide qui-
dem scribitur 1. Reg. Vidisti filium Isai scientem psallere, & for- *1. Re. 16.*
tissimum robore, & virum bellicosum, & prudentem, & virum *Prælati timeãt Deũ*
C pulcherrimum? & quamuis hæc pulcherrima sint ornamenta,
nihilominus tamen addidit, & Dominus est cum eo. Porro sa-
pientes dignitates contemnunt & respuunt, insipientes vero eas
plurimum admirantur & concupiscunt. Scribit quidem Sene- *Sen. lib. 16 de breuit. vi.*
ca quod quando imperator Caius dignitatem quandam aufer-
ret à quodã senatore, eo dũtaxat quod erat senex, conuersus sta-
tim ad famulos suos dixerit vt sibi iam tumulum præpararent,
siquidem non poterat absque munere & officio viuere, sed iam
sibi mortuus videbatur. mirum sane est quod cum nonagena-
rius esset, nihilominus tamen tam vehementi appetitu & desi-
D derio dignitates appeteret. Quod cum imperatori nunciatum *Dignitates quãtũ appetant multi.*
esset, iussit illi restitui illud munus quod prius abstulerat, donec
mortem cum vita commutaret. Quod hoc tanto appetitu di-
gnitatum cruciaretur gentilis vir, mirum non videtur: at vero
quod Christiani homines fidei lumine illustrati, tantopere digni
tates & honores ambiant, & nisi eas consequantur, præ tristitia
moriantur, hoc vero intolerabile est.

APPENDIX.

ASsumpsit Iesus *Petrum, & Iacobum, & Ioannem.* Ex duodecim
discipulis hos tres dumtaxat elegit qui eius transfigurationi

Mat.20. interessent, vt intelligamus quod multi sunt vocati, pauci vero E
Simile. electi. Est sane gloria instar brauij, ad quod consequendum, mul-
1. Cor. 6. ti currunt, & pauci illud consequuntur. Omnes quidem currunt, ait Apost: sed vnus accipit brauium.

In montem excelsum! Ascendamus nos vt gloriam videamus, siqui-
1. Cor. 4. dem Deus & angeli nos contuētur. Vnde Cor. 4. spectaculum fa-
Simile. cti sumus Deo, angelis, & hominibus. Si amicos tuos habes spe-
Succumbimus facile: ctatores, animaris quidem, & præliaris viriliter, ne ignominiam, sed victoriam reportes, non animaberis, cum te Dominus contueatur, & tota cælestis curia? An non pudefis, quod statim tentationibus succumbas? & quod vix dum gladium hostis distrinxerit, cum iam vinctas ei porrigis manus, eiusq; mandato te submittis? F

Duxit illos in montem excelsum: In altum duxit eos, vt intelliga-
Leui. 11. mus quod vt & in cælum ascendamus, debemus hic terrena de-
Mat. 6. serere. Iubebat Dominus in lege ne comederent ex aue quæ volaret & nataret, vt intelligamus quod nemo potest duobus dominis seruire.

Bonum est nos hic esse. Vbicunq; sit Deus, bonum est homini ha-
Iob. 17. bitare cum eo. Iob dicebat, pone me iuxta te, & cuiusuis manus G
Philip. 4. pugnet cōtra me: Et apost. ait, Omnia possum in eo qui me cōfortat. Et certe quod homo sit cum Deo, est in centro suo & loco sibi accommodato, atq; inquietum erit cor nostrum, donec ad ipsum reuertamur.

Bonum est nos hic esse. Omnibus quidem hominibus placet gloria,
Desideramus quidē gloriam, at vero nolumus pro ea sustinere labores. attamen vellent quod non perinde in edito loco sita esset & accliui, sæpe quidem multi hoc vellent, & vt absque labore in eam ingrederentur, non ita se gererent, si diuinæ gloriæ valorem optime perpenderent, & considerarent. Etenim ea omnia quæ in hoc mundo pretiosiora sunt, & apud mortales plurimi fiunt, nil sunt, si ad beatitudinem illam conferantur, sed tantum appetitum nostrum incitare videntur ad gloriam illam sempiternam, H
quæ est solidus cibus, Vnde Dauid ait, tunc satiabor, cum appa-
Similitu. ruerit gloria tua. Videas in quibusdam officinis siue tabernis, vbi
Psal. 16. aliqua pretiosa venduntur, solere fieri, vt quædam ex his mini-
Simile. mi prætij, ante fores ponantur, vt extent tanquam monumen-
Gloria est inæstimabilis. tum aliquod & indicium earum mercium quæ intus venduntur: sic igitur quæ in hoc mundo vides pretiosa, sunt quasi indicium quoddam futuræ gloriæ. Ad quam nos perducat Deus, vt ibi simul cum Angelis eum in æternum laudemus.

A SABBATHO POST I. DOMIN. QVADRAG.

CONCIO QVARTA

Superfluitates in ædificijs quomodo reprehendendæ. & in alijs huiusmodi.

ASsumpsit Iesus Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrē eius, & duxit illos in montem excelsum. Mat.17. Mar.9. Luc.9. Attende obsecro quomodo dicat Petrus in hodierno Euangelio, Domine bonum est nos hic esse, faciamus hic tria tabernacula: contentus sibi esse videbatur ex exiguis quibusdam tabernaculis. Vnde sane docemur quantum superfluitates in ędificijs vitare debeamus, quibus tantopere multi student, non modo in domorum structura, sed etiam aliorū locorum reparatione, cum tamen natura paucis sit contenta. Sane Alexander magnus cum audiuisset Anaxagorā disputantem plures esse mundos, gemebat & secum conquerebatur quod ipse nōdum esset dominus vnius mūdi, & tamen huic tā inexhaustæ dominandi siti, satisfecit tumulus septēpedalis in morte. Quod cū ita sit, frater tu ne ambitioni incumbas & superfluis ædificijs, sed potius vitā tuam cum fine diligēter confer & cō para. Et quia ad amplissima illa palatia cælestia tēdis, noli in his angustijs immorari & rebus puerilibus ac minime duraturis: sed sicut viator quocunq; lectulo contētus est in hospitio, cum vlterius pergere contendat, videlicet ad suauissimā domum suam, in qua delicate tractandus est: sic etiam nobis ad cælestis patriæ amplitudinē & suauitatem contendentibus, quælibet hic etiam exigua ædificia sufficere debent. Vnde Apost. ait, Abraham demoratus est in terra repromissionis tanquam aliena, in casulis habitando cum Isaac, & Iacob. Expectabat enim fundamenta habentem ciuitatem, cuius artifex & conditor Deus. Quod si hoc in terra sibi tam sæpe promissa faciebat, quid facturum putas cum in aliena versaretur? si ibi in casulis morabatur & tanquam peregrinum se reputabat, quid faceret in alienis regionibus? Vnde merito dixit Petrus in hodierno Euan. Faciamus hic tria tabernacula: quasi diceret, ad vitam hanc tam breuem traducendam, nobis quidem sufficiunt quāuis sex simus, tria tabernacula, non indigemus magnis palatijs & castellis, neq; varietate & amœnitate hortorum, neq; huiusmodi alijs rebus caducis.

Ædificiorū supfluitates & ornamētorum reprehendūtur.

Exemplū prauū Alex. Mag.

Appetit⁹ rerum tēporalium quomodo sit refrenādus.

Simile.

Consideremus nos esse viatores.

Heb.11.

Nos tanquam peregrinos reputemus in hac vita.

Porro vt dæmon nobis persuadeat superfluitates & vanitates,

Astus dæmonis. vtitur hac arte, quod scilicet hæc faciamus ad melancholiam à E
nobis repellendam,& vt possimus animum tantisper diuertere.
Recordare obsecro quam affabiliter protoparentes olim fuerit
Gen.3. allocutus, dicens: cur præcepit vobis Deus vt non comederetis
ex omni ligno paradisi? Quasi dicat,doleo quidem vicem vestrā,
& quod tanto bono priuemini: siquidē esse poteratis vt Dij,& sa
tis poterat Deus hoc vobis concedere cū tam cōmodum futurum
esset vobis. Sic etiam falso quodā colore voluit tentare Chri-
Mat.4. stum in deserto dicēs,dic vt lapides isti panes fiant: pręmisit enim
dicens,doleo quod vir tam prudens & sapiens in his desertis lo- F
cis cōmoretur, cū posset in Hierusalem honorifice prædicare, &
Deo seruire: hic enim tantum fame conficeris & macilētus red-
deris præ tāta abstinētia, cum tamen posses in altioribus occupari
Sub colore & pallio virtutis tentat nos dæmon, muneribus: neq; enim existimo in toto terrarū orbe tui similem
posse inueniri, ac propterea notabilis esset & luctuosa absentia
tua & mors, & præsertim si præ tāta abstinentia mereris. vide
igitur quomodo astutus hostis sub pallio quodā amicitiæ & boni
zeli,atq; necessitatis nostræ tegit virus suæ tentationis, & tentat
Sub specie necessitatis laqueum tendit dæmon. nos sæpe de huiusmodi superfluitatibus, & nititur vt ad has exe
quendas multa sæpe committamus facinora. Sic enim videmus G
quod aliqui sub quodam prætextu status sui & familiæ, & sub ti
tulo conseruādi honorem maiorum suorum,multa per fas & ne-
fas cōmittant. Satis hoc nouerat sanctus vates cū diceret,de ne-
Psal.24. cessitatibus meis erue me. Sic etiam multi vulgo statim illud in
medium adducunt quod necessitas non habet legem. Et certe ne
Nil est adeo necessarium vt nos cogat Deum offendere. cessitas nō debet nos ad id perducere vt Deum offēdamus. nec ta
li necessitate nos Deus vnquam opprimit vt ipsum offendamus.
Quare potius in Domino confidamus & ipse liberabit nos,& no
bis prospiciet,sicut fecit cū Elia famelico & siti confecto, modo
ipsi angelū cum pane mittēdo & aqua, ad vitam sustentādam. & H
modo coruum, qui ei panē & carnes adferebat. Quis vnquā di-
3.Reg.17. xisset quod angelus sub iunipero quēdam panē præparaturus es-
3.Reg.19. set Eliæ? & quod tam carniuora auis,sibi carnes adferret,& Eliæ
In grauissimis etiā necessitatibus semper in Domino confidamus. ministraret? Quis igitur erit tam barbarus qui etiam in grauissi
mis necessitatibus, in Domino non speret,cum videat quantam
suorum gerat prouidentiam, & eorum qui sicut Petrus, paucis
contenti,dicunt, faciamus hic tria tabernacula? Audiamus itaq;
Apostolum ita monentem, omnis inquit, qui in agone conten-
dit,ab omnibus se abstinet, & illi quidem vt corruptibilem co-
ronam accipiant, nos autem incorruptam. Non sane illud cura- I
1.Cor.9. bat Petrus, vt scilicet in huiusmodi quæ ædificare volebat in mōte

t.ber-

A tabernaculis, multa essent ornamenta ad illa componenda, vt nunc fit. si quidem si hoc tempore aliquem visitaturus accedas dictu mirum quantus excitetur strepitus ad sellas honorarias hinc inde conquirendas. Refert quidem Diogenes Laertius, quod cum philosophus quidam ciuitatem quandam ingrederetur, in qua nundinæ erant. & multa vænum exponebantur, exclamauit dicens; diis gratiam habeo, quod nullis ex his indigeo. Vide igitur vir Christiane, quantæ tibi vertatur ignominiæ, si in tantis superfluitatibus resecandis, ab hoc gentili te vinci patiaris. *A Ædificia & ornamenta sint moderata. Diogen. Laer. Natura paucis est contenta.*

B Sane tota Christi vita, lectio quædam fuit vt ait Chrysost. qua erudiremur, ne maiora quã necessarius vsus exigat, requiramus. Itaq; quando etiam nascebatur, non magnificas ędes, non locupletem matrem, sed pauperculam, & fabro desponsatam elegit, & in tugurio nascitur, & in præsepio ponitur. Sic discipulos nõ oratores aut prophetas voluit, nec genere aut fortuna claros, sed inopes valde atq; ignaros. Mensa sua hordeaceis nonnunquã panibus, nonnunquam quos discipuli eo [illegible] emerẽt, referta erat. Recumbebat praterea in fæno, vestes viles, nec conditionem vulgi excedentes, induebat. Domum nullam habebat, cumq; de loco in locum transeundum pedibus iter faciebat, vt labore plerũque conficeretur. Nunquam in sede, nec in puluinari, sed in ipsa superficie terræ, modo in mõtibus, modo apud fontes solus sedebat, & mulierem Samaritanam alloquebatur. Sic mediocritatem in mærendo nos docens, quando res postulabat, lachrymas effudit, terminos nobis in omni re constituens, vt quo vsq; progrediẽdum esset non ignoremus. Porro de Antisthene ait Hiero. aduersus Iouinia. quod cum gloriosissime iam docuisset rhetoricam, audissetq; semel Socratem, dixisse fertur discipulis suis, abite, & magistrum quærite, ego enim iam inueni: statimq; venditis quæ habebat, & publice distributis, nil sibi præter palliolum reseruauit, vt autor est Xenophon. *Chrys. in Matt. ho. 67. to. 2. Matth. 1. 1. Cor. 1. Matth. 8. Ioann. 4. Luc. 19. Hie. li. 2. aduersus Ioui. to. 2. Xeno. in Simpos.*

Sed quis poterit declarare quanta hoc tempore sit in vestibus superfluitas? Ambrosius quidem ait, quod plerosq; mollioris curra vestis effæminat, qui quasi graue onus ferre non possunt, sericas vestes per terram verrunt, vsumq; faciunt, vt amictus sit honori. Tenera autem corporis cura, laxaq; lasciuiarum & cupiditate mollitos nequaquam cælestis aula suscipiet. Tum etiã Chrysost. ait quod multi non inuenientes satis accommodatum suo arbitrio pannum communem, bombicino, texto Attalico, & consimilibus vtuntur indumentis. Non id suadebat Pau. dicens: habentes *Ambr. in Luc. 6. cap. 7. Chry. in Gene. ho. 18. tom. 1. 1. Tim. 6.*

bentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti simus. Et alibi E
Chrys: in Genes. ho. 37. to. 1. idem Chry. ait cum excessus & immoderatio in vestibus, ex superbia fere aut vanitate, ortum habuisse videantur, pudore plane perfundi debent, qui eandem in cõsuetudinem ducunt, præsertim
Magna dissolutio in vestib⁹. cũ leuitatis notã effugere omnino non possint. Est enim leuissimi hominis, talẽ habere consuetudinẽ, seq; iactare vt quidam faciunt quod in his rebus prodigi admodũ sint, cũ tamen multi nudi incedant, & extrema cogantur inopia & coangustentur. Et ali
Chry. ad pop. hom. 19. tom. 5. bi ait, eo dissolutionis deuenit iam hæc immoderatio, vt qui eam effugere student, irrideantur a prodigis & immoderatis, qui scili- F
cet ignorant, aut nolunt intelligere, verum ipsum ornatum ab indumento potius animi, hoc est à virtute, quam ab indumentis corporis esse iudicandum. Superflua quæq; amputa: nam calceamenta qui supra mensuram pedibus adegerit, itinere certe pro-
Simile. lixiori, impedimenta sentiet: & vestimentum induens, corporis
Chry. ho. 37. in Ge. tom. 1. staturam excedens, parimodo implicabitur: atq; superfluum vbique in eo quod satis est ad opportunitatem, inutile est. Vnde procedere arbitraris, ait Chryso. adulteria, furta, rapinas, homicidia
1. Tim: 5. aliaq; innumera mala, nisi ex rerum superfluarum cupiditate?
Bern. in Apolo. ad Guil. Abba. iuxta illud Apos. radix omnium malorum est cupiditas.

Tractans de huiusmodi superfluitatibus D. Ber. ait, ex cordis G thesauro sine dubio procedit quidquid foris apparet viti sum: vanum enim cor, vanitatis notã ingerit corpori, & exterior superfluitas, interioris vanitatis indicium est. Mollia indumenta, animimolliciẽ indicant: non tantum curatur corporis cultus, nisi
Chry. ad po. ho. 47 tom. 5. prius neglecta fuisset mens inculta virtute. Quid enim à pueris, ait Chrysos. quęso differimus, ludentibus & domos ædificãtibus, nos nimis splendidas erigentes domos? nil, nisi quod & cũ pœna
Simile. nos hæc facimus. Si vero nondũ rei vilitatem conspicimus, mirandũ nõ est, nõdũ enim viri facti sumus: cum autẽ facti fuerim⁹, H
sciemus quod hæc sunt puerilia, quoniã & illa viri euadentes dimittimus: cũ autẽ pueri simus, seria esse putamus, & testas ac lu-
Imitamur pueros in pueritibus figmentis insistantes. tũ coagmentantes, non minus magna erigentibus septa, soliciti sumus. Veruntamen statim pereunt & collabuntur, & neq; si starent, vnquã nobis vtilia forent, sicut nec istæ splendidæ domus nimis; cæli nãq; ciuẽ admittere nõ possunt, neq; cæleste habẽs patriã, in his mirari sustineret. Efficiamur itaq; viri, quousq; solo reptamus, in lapidibus & lignis altum sapientes? Quousq; ludimus? Et vtinam tantummodo luderemus. Nunc autem & nostram perdimus salutem; & sicut pueri cum in his studium agunt literis neglectis, multa sustinent verbera, sic & nos in his studium

A dium omne impendentes, dum spirituales exigemur disciplinas, tunc per opera nec quas præstemus habebimus, extremam dabimus vltionem, nec vllus erit qui nos eruat, siue pater, siue frater, siue quicunq;. Sed hæc omnia quidem transibunt: ex his autem oriens tortura manebit immortalis atq; continua. Quod & in pueris accidit, pueriles quidem ludos propter ipsorum torporẽ, patre funditus destruente, ipsos autem in continuo luctu constituente. Quid ergo altum sapis homo? Quonam sublimis incurru veheris? Quod te multorum trahit iugum? & quid in lignis & la B pidibus tanquam rebus puerilibus, occuparis tam nimium solicite?

Pueros pu nimus q̃ nimis tradãt se puerilibus, & nos nil amplius facimus.

Delectationes corporales quantum incommodent.

D*Omine, bonum est nos hic esse.* Vsque adeo lętus erat Petrus videns magistrum, & illos alios illustres viros, cum tanta maiestate, vt obliuisceretur condiscipulorum absentium, & cælestis illius patriæ, ac propterea hic incolatum ducere volebat, solum præsentia contemplans. Quod etiam nobis sæpe accidere solet, si C quidem humanę delectationes & corporales, ita nos à cælesti via auocare solent, ac si non fuissemus ad cælestem beatitudinem vocati. Sane qui per amęnas vmbras æstate iter faciunt, & per limpidos fontes, solent suum cursum, in his occupati, retardare, atque ita sero ad hospitium suum deueniunt, non autẽ ita segerũt qui per asperas gradiuntur vias: Vnde ad occurrendum his incõmodis permisit Deus vt populus Hebręus affligeretur in Aegypto, vt hoc modo desideraret magis ad propriam peruenire patriam. Quamuis Iacob esset iustus nihilominus tamen cum bene tractabatur à Laban, cupiebat cum ipso libenter manere etsi ido D lolatra: vnde permisit Deus vt ipsum falleret, & sæpe de fraudaret, atq; ita statim desiderauit in patriam remeare, & eius societatem dimittere. Sane sitis tam inexhausta populi Hebræi, effecit vt aqua tam grata esset eorum palato, & quasi mel, vt habetur in Deut. Sic etiam Deus duxit Abraham per labores varios & asperitates, vt eum doceret quod salubrior sit via & vtilior per labores, quam per mundanas delectationes. Antequã Iacob in eas diuitias perueniret ad quas venit, vide quantopere laborauerit prius apud Laban. Vide etiam per quot labores duxerit ipsum Ioseph, priusquam eueheretur ad tantum dignitatis fastigiũ: tum etiam Dauidem, antequam pacifice regnum administraret: Hebręos antequam promissionis terra fruerentur.

Delectationes tẽporales nos in obliuionẽ ducũt, æternarum.

Simile.

Gene. 30. & 31.

Deut. 32.

Delectationes periculosæ huius mũdi.

Gene. 30.
Gene. 39.
I. Reg. 16

Et certe

Et certe vt quis libentius has mundanas delectationes ſpernat plurimum confert vt oculos in ea conijciat, quæ ſibi in morte E euentura ſunt, & in quantos agones pleriq; tunc pertrahãtur. Cũ perdix intra virgultum delitescit, ſentitq;, circumſtantes ſe canes & prætereà proſpectat circum volitãtem accipitrem, ſentitq; venatores virgulta omnia explorantes & ferientes, quid faciet miſera? Sic planè quid te miſero fiet in hora mortis, cum adhuc anima latet in corporis virgulto, & tamen multitudo peccatorum eam circumſtat & dæmonum, atq; mortis anguſtiæ eam ferientes exire compellunt, vt hoc pacto in venatorum hoſtium manus incidat, & pro momentaneis huius vitæ delicijs, tormenta incurrat ſempiterna? O te infelicem peccatorem, quanto aliter viueres, ſi F hæc diligenter apud te perpenderes.

Simile.

Cõſiderã tes morte fugiemus mũdi gaudia.

Vide quãtas ſecum anguſtias mors adportet.

Serui quidem Dei, mundanas delectationes contemnentes, ſæpe gemunt & ſuſpirant, contemplantes ęterna illa gaudia quibus beati in cælo fruuntur, & tamen videntes ſe adhuc in hac miſeriarum valle exules: ſicut qui in carcere verſantur, cruciantur multo magis cum tripudia aliqua & feſtos dies in ciuitate celebrari ſentiunt. Vnde Dauid dicebat, educ de cuſtodia animam meam ad confitendum nomini tuo, me expectant iuſti, donec retribuas mihi. Sane gaudia illa cæleſtia vere poſſunt appellari gaudia, hæc G enim noſtra vana ſunt, & tormentum potius pariunt. Vnde Iſa. ait, ingemuerunt omnes qui lætabantur corde: ceſſauit gaudium tympanorum, & quieuit cætus lætantium: ſane lætari corde, eſt ſe ex animo humanis voluptatibus tradere. Porro cum cor noſtrum ſit ceu hortus quidam, plantemus in eo non ramos cum floribus, id eſt huius ſeculi delectationes, ſed potius virtutes, quarum pręmia in ſempiternum durabunt. Hoc quidem ſanctus vates probe nouerat qui dicebat, qui ſeminant in lachrymis, in exultatione metent. Et Eccle. quidem dicit, tempus plorandi, & tempus ridendi: hic igitur plorandum eſt, vt in patria in ſempiternũ H ridere poſſimus. O ſi Deus nobis oculos aperiret vt videremus gaudia quibus illic fruuntur, qui hic pœnitentes vixerunt: & tormenta quæ patiuntur, qui hic in delicijs fuerunt! filij huius ſeculi, dicũt boni, vident cruces noſtras, nõ conſolationes noſtras: videt delectationes malorum, & non interiores afflictiones, etiam interdum in hac vita, ſiquidem aliquando hic incipiũt guſtare tormenta illa ſempiterna.

Mũdi delicias deſpicemur.

Simile.

Pſal. 141.

Iſa. 24.

Gaudia huius vitæ quam ſint vana.

Pſal. 125.

Eccl. 3.

Gloriæ gaudia & inferni pœnas meditemur.

Plurimum fallebatur Petrus eligens ſibi habitationem in monte Thabor, nõ conſiderans quanto felicior habitatio eum in patria maneret, vnde optime dicunt euangeliſtæ Marcus & Lucas quod

Marc. 9.

Luc. 9.

A quod nesciret quid diceret. Multi etiam sunt qui in hoc Petrum imitantur ardentissima quippe felicitatis siti laborantes, non alia tamen, quam huius mundi bona esse putant, quibus flagrantissimam animæ suæ sitim sedare queant: non intelligentes quod amicis suis Dominus abscõditum manna porrigere soleat, quod cordis nostri sitim & famẽ sedat, quodq; omnem mundi suauitatem & dulcedinem superat. Sicut enim aqua maris, omnium fluuiorum & fontium (quæ latissime per terram funduntur) aquas sine vlla mensura superat: ita plane immensum illud & infinitum B bonorum omnium pelagus, infinitis partibus vniuersam omniũ bonorum mundi copiam superat: atq; ita maiorem piorum animis oblectationem, quam illa omnia in vnum collecta, in vnum coniuncta, in vnum conglobata, præbere potest.

Obliuiscimur æterna pro tẽporali:

Simile.

Bona æterna in infinitum excedũt hæc tẽporalia.

Ostendere volens regius propheta quanto accenderetur desiderio Deum videndi, dicebat: quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Porro Augustin. ait. si tantopere miserrima hæc vita a plerisq; amatur, quæ tantis laboribus & calamitatibus confertissima est: quanto magis votis omnibus expetenda est, atq; a nobis diligenda sempiterna C illa vita & beata? in tantam sane deuenimus propter scelera nostra miseriam, ait Greg. vt vix conatum vllum adhibeamus ad cælestem beatitudinem & patriam comparandam. Constat enim omnia naturæ beneficia, atq adeo totam huius mundi fabricam ad hoc potissimum instituta fuisse, vt tanti operis contemplatione, in conditoris & benefactoris nostri admirationem & amorem raperemur: consilium itaq; domini fuit hisce rebus velut inescare nos, vt bonis corporis quorum tam auidi sumus, allecti fidem simul & amorem in pectore nostro nutriremus, & è corporis, ad animæ salutem, per hæc ipsa trãsitum faceremus. Sed quid nos tãdem facimus? adeo terrenis rebus addicti sumus, D adeoque præpostere rebus quidem ipsis conditis vtimur, vt ea solum quæ corpori salutaria ac commoda sunt, auide consectãtes, quæ menti salutem ad ferre possunt, tanquam inania, & nil ad nos pertinentia, respuamus cum tamen horum gratia cætera omnia fuerint instituta, quodq; longe grauius est, sunt & alij qui non modo pij benefactoris memoriam deponunt, sed ipsis etiã beneficijs in eius iniuriam abutuntur, quemadmodum ipse per prophetam queritur: saturaui inquit, eos, & mæchati sunt, & in domo meretricis luxuriabantur. Itaq; abundantia, quę illis domini sui beneficio contigerat, & quæ ad donantis laudem inuitare debuerat, iuxta quod scriptum est, edent pauperes & saturabun-

Psal. 41.

Aug. de temp. ser. 113, to. 10

Grego: in euang. ho. 36.

Lu. Gra.

Rebus tẽporalibus nimiũ incũbimus.

Tẽporalia æternis anteponimus.

Hier. 5.

Psal. 21.

rabuntur, & laudabunt dominum qui requirunt eũ, illis quidẽ non laudandi, sed luxuriãdi, & præcepta Dei violandi, occasionẽ præbuit. Quorum impudentia non video cui melius comparari possit, quam peruersitati Hannon regis filiorum Amon, quem cum Dauid honoris gratia, propter amicitiam quam cum patre eius habuerat, legatis missis visitaret, & de patris recens defuncti morte condoleret, tantum abfuit vt gratiam pro gratia rependeret, vt legatos pro exploratoribus habens, rasa dimidia barba eorum, præscissisq; ad medias vsq; nates vestibus, turpissime fædauerit, atq; a se cum insigni ignominia dimiserit. E

Beneficijs Dei abutimur.

2. Reg: 10

F

Christus bonum subditum, & bonum prælatum repræsentauit.

Prælati & subditi quales esse debeant.

HIc est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite. Declarant sane hæc verba quam egregium subditum & prælatum actione sua Christus egerit & repræsentauerit. Bonum quidem agebat subditum, siquidem pater ait, hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. Et egregium prælatum referebat, quandoquidem nos erudiendos ab ipso dicit, cum ait, ipsum audite. Et sane totus hic mundus in pastores & subditos distributus est: vnusquisq; ergo munus suum sedulo curet. Porro G loquens quidem Isa. de Christo ait, emitte domine agnum dominatorem terræ, de petra deserti, ad mõtem filiæ Sion. Sed cur obsecro euãgelice vates, ipsum appellas dominatorem & ex alia parte vocas agnum? Id sane facit vt ostendat quam egregie obedientem subditum, & præcipientem prælatum egerit, & quomodo doceat prælatos prudenter dominari, & subditos [illegible] obedire. Quasi diceret: mitte obsecro æterne pater, filium tuum tanquam dominum, vt doceat quomodo prælati regere debeant: & mitte eum tanquã agnũ, vt subditos doceat quomodo debeant obedire; & ita vna inter præcipuas causas propter quas in hunc mundum missus est, hæc fuit. H Cæterum quod obedientem subditum referret, aperte constat ex illo Isa. quasi agnus coram tondente se obmutescet, & non aperiet os suum. Quod autem egregium referret prælatum, ipsemet aperte testatur, cum dicat apud Ioan. ego sum pastor bonus. Si quidem adeo fuit bonus pastor, vt animam suam pro ouibus posuerit. Sane cum Elisæus vidit Eliam ascendentem, clamabat dicens: pater mi, pater mi, currus Israel & auriga eius: vbi notandum est quod cum bis eum patrem vocauerit, nihilominus tamen etiam eum appellaret currum & aurigam Israel: vt inde intelligamus quod prælatus

Mundus in prælatos & subditos distribuitur.

Isa. 16.

Quæstio.

Respon.

Quomodo prælati præcipere, & subditi obedire debeant.

Isa. 53:

Ioann. 10:

4. Reg. 2.

A prælatus debet esse pater in gubernando, & auriga in regendo, & currus ad patienter perferendos subditos. Hæc vero omnia appositissime Christo conueniunt. Quis enim vnquam pater tanta patris viscera filijs suis ostendit? Quis cum maiori æquitate gubernauit? Quis ita humeris suis portauit subditos ac ipse? Considera obsecro quomodo fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem, adeo vt obliuisceretur cibum corporis, propter cibum ouium suarum, & oues perditas semper quæreret. Cæterum quam ornatus procedit pastor pera sua, retibus, sale, canibus, & alijs huiusmodi, ad commodum semper sui gregis? & tamen ipse frustro quodam hordeacei etiam panis ad corpus suum sustentandum, contentus est, & rustico quodam condimento. Quod si roges, dic bone pastor, quorsum ita oneratus incedis, cum tanta suppellectili pro ipso grege, & tamen tu ita parce victitas? Vtiq; respondebit, valeat modo grex, ego enim qualicunque cibo contentus ero. Sic de Christo ait Pau. Christus assistens pontifex futurorum bonorum, id est Christus est pontem faciens futurorum bonorum. Admirabilis certe pontifex fuit, siquidem per triginta & tres annos pontem nobis fabricauit, vt oues traduceret hinc ad cælum. Hunc autem pontem vitam Euangelicam, de qua verbis & exemplis præcepta tradidit, esse constat. *Prælatus faciat & præcipit.* *Ioan. 4.* *Prælatus seipsum obliuiscatur, vt omniũ reminiscatur.* B *Hebr. 11.* *Pontẽ nobis fabricauit gregi videlicet suo, Christus.* C

Ipsum audite. In hac via præsentis vitæ difficili, salebrosa & aspera, ait Cyril. mille occurrunt pericula, discrimina mille, quæ impedimento plerumque sunt nobis, ne optatam nostri callis contingamus metam, sed alio nos diuertunt & deducunt in perditionem. Itaq; summopere opus est nobis ad peragrandam huius nostræ peregrinationis semitam, recto duce & bono, qui & viæ non sit ignarus, & libens velit nos omnibus his exemptos periculis, incolumes ad constitutam nobis ciuitatem perducere. Verum quod multis optandum nobis esset votis, & ingenti labore perquirendum, vltro nobis offertur: nam pater æternus eum nobis dat, vt ipsum audiamus & ipse etiam fatetur se magistrum nostrum, cum ait apud Ioan. vos vocatis me magister & Domine, & bene dicitis, sum etenim: insuper vita eius atque doctrina talis est, vt per Ioannem dicat, qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ. De malis quidem, & peruersis dictum est, nescierunt, neque intellexerunt, in tenebris ambulant, ignorantiæ videlicet, & vitiorũ. Tantum autem incommodum euitat quisquis Christum sibi ducem constituit, nam qui illum sequitur, non ambulat ipse quidem *D. Cyril. in Ioan. l. 5. ca. 18.* *Cum oues tantopere periclitentur, oportet pastorẽ diligentẽ esse.* D *Ioann. 13.* *Psal. 81.* *Mali in tenebris ambulãt.*

in tene-

in tenebris, sed habet mandata illius tanquam ardētem faculam
Psal.118. viæ suæ indicem, & cum propheta lætus, deo concinit: lucerna pe E
Prædicator faciat quæ alios docet. dibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis. Consequitur faciendo eius doctrinam, & executioni mandando eam lumen vitæ, quod interius animam illuminans, perducit illam tandem ad lucidam viuorum regionem.

APPENDIX.

Terrena contemnamus, si cælestibus frui volumus.

In montem excelsum. Ducit illos in montem, vt gloriam eis ostendat, vt intelligamus quod hæc terrena deserere debemus, si frui volumus cælestibus. Videas aliquos castaneas & nuces, quæ F difficile mundari possunt, propterea quod corticem habeant nimium nucleo adhærescentem, vnde dicere solemus non perinde bonas esse quod cum magna difficultate corticem excutiant. Sic plane non est laude dignus vir Christianus qui mundo nimium ad hæret, nec eius amorem à se excutit. Videas enim aliquos qui ita diuitiarum tenaces sunt, vt eleemosynam nullam largiantur, nec faueant necessitatibus proximorum, etsi in magna eos afflictione positos conspiciant: hi sane sunt instar nucū, quæ corticem nimis tenacem habent. Alios videas vindictæ sumendę incumbentes, vel ludo, vel venereis delectationibus, vel blasphe- G mijs. At vero si huiusmodi pertinacem corticem à se excutiant, fructus erunt vtiq; diuina mensa digni.

Vt Deo fruamur mundanis non debemus in hærere:

1. Reg. 17. *Transfiguratus est.* Gloriæ quidē specimē quoddam edit, vt nos
Præmio incitari solemus. ea posit inescare, cum nouerit nos plurimum allici præmijs. Vnde Dauid interrogabat, quid nam daretur viro qui cum gigante in arenam descenderet: cumq; de præmio certior redditus esset,
Deut. 11. statim se ad prælium accinxit. Item vt hebræi animarentur ad terram promissionis ingrediendam, propositi ipsis fuerunt admirabiles fructus illius regionis.

Sane in hac transfiguratione pro honore suæ Ecclesię res- H
1. Cor. 1. pondit Christus: si quidem & gentiles nos irridebant, quod vt ait Pau. prędicemus Christum crucifixum, & ita stultos nos
Transfiguratus est Christus ad honorē suæ Ecclesiæ. reputabant. Sicut modo irriderent puellam aliquam, quæ connubio iuncta esset cum viro iuxta opinionem hominum diuite, & tamen nudus & pauper incederet & viueret. Quamobrem hodie Christus se induit non veste serica, sed veste glorię, atque se collocat nō inter duos latrones, sed inter duos insignes prophetas, vt ita Ecclesiam suam animaret, & adaltiora promoueret.

DOMI-

A DOMINICA. II. QVADRAGES. CONCIO PRIMA.

Liberalis remunerator est Deus, laborum pro ipso collocatorum.

AS Sumpsit Iesus Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrē eius & transfiguratus est ante eos. Mat. 17. Mar. 9. Luc. 9. Sane tres euangelistę qui hanc historiam narrant, dicunt quod hi duo illustres viri videlicet Moyses & Elias inter fuerunt in transfiguratione, quin & Luc. ait, erant B autem Moyses & Elias visi in maiestate, vnde constat quantum splenderent, qui tamen in mūdo, grauissimas persecutiones propter Deum passi sunt: simul etiam constat quomodo coronentur labores propter Deum tolerati, & quomodo eos Deus soleat remunerari qui pro nomine ipsius patiuntur. Quam obrem gaudere debes in laboribus quos propter Deum sustines, si quidem eos Deus tibi cumulatissime cōpensabit, cū te tanquam instrumentum quoddam suum, sibi videatur delegisse. Sane virga Aaron, baculus erat pastoralis vt cæteri, & tamen cum Deus eam sibi tanquā instrumentum quoddam suum assumpsisset, id circo eam ita C honore afficit, vt in arca etiam sanctuarij collocauerit, ad quam nisi summus sacerdos accedere poterat nullus, et is quidē semel in anno accedebat cum maxima quidem reuerentia, vt ait Apos. si igitur Deus insensibilem virgam ita honore afficit, cum eam sibi instrumentum delegerit, quid mirandum est si hodie in maiestate visi sint Elias & Moyses, quos Deus assumpserat sibi tanquā instrumenta quædam mirabilium suorum patrandorum? Quid etiam mirū erit, quod tuos labores cumulatissime cōpenset, qui aridam virgā & insensibilē ita honorat, etsi nullos pro Deo labores pertulerit? His igitur considerationibus suffulti serui Dei tot D pro Dei gloria labores sustinebant, cū viderent hoc pacto Dei laudem & gloriam, longe, lateq; diffundi. Atq; ita Iob neq; paupertas, nec infirmitas, nec sterquiliniū, neq; ignominiæ, poterāt à deo separare: neq; Tobiā cæcitas, paupertas, iniuriæ: neq; Paulū carceres, vincula, verbera, naufragia, tyrannides: neq; etiā multitudo reuelationū ipsum extollebat, nec copia tētationū opprimebat. Sed omnes hi serui Dei constātes semper perseuerabāt in diuinis mandatis & amore, adeo vt homines eos videntes, laudarēt Deū in sanctis suis. Cūq; hi serui Dei intelligerent quā bonus remunerator sit Deus, id circo inuicto quodā animo in diuino obsequio persistebant. Sic igitur nos etiā præmijs amplissimis af-

Luc. 9. *Labores propter Deū tolerati quam sint gloriosi.* *Figura.* *Hebr. 9.* *Optime quidē remuneratur Deus labores pro ipsius nomine tolerasos.* *Iob. 1.* *Tob. 2.* *2. Cor. 12*

ficiet, si pro ipso labores patienter toleremus, quantumuis mun- E
Simile. dus nos despicabiles & contéptibiles existimet, sicut hos seruos
Labores propter Deũ tolerati, egregie cōpensantur. Dei existimabat, & tamen hos modo in maiestate cóspicuos osté dit. Cũ ergo tã liberalẽ habeamus remuneratorem, gaudeamus in laboribus, cum his tam eximia parata sint pręmia; simulq; instar vrsi qui se ab apibus vulnerari sinit, modo suauissimum degustare mel possit.

Visi in maiestate. O felices ignominias, quas in tantã maiestaté
Iudith. 1. cómutauit Deus! Et certe honores mundani citissime præteruolant, non ita diuini. Recordare obsecro quãta cũ pópa procede- F
2. Mac. 1. ret Holophernes, & tamen quã ignominiosum breuiter habuerit finẽ. Vide etiã quo redactæ fuerint pópæ illæ Darij, Xerxis, Alexãdri, & imperatorũ Romanorũ. Optime igitur Eccl. ait, omnia quę
Eccl. 40. de terra sunt, in terrã cóuertétur, & omnes aquæ in mare cóuertẽtur: substantiæ iniustorũ sicut fluuius siccabuntur, & sicut toni
Honores mundani quam sint caduci. truũ magnũ in pluuia personabunt: non ita serui Dei, sicut hodie videmus in his sanctis viris. Hos quidẽ varios successus visus est significare Deus optimus maximus cũ dixit Ezechieli: cũ intrauerit populus terræ in conspectu Dei solénitatibus, qui ingredietur per portã Aquilonis vt adoret, egredietur per viã portæ meridianæ: Porro qui ingredietur per viam portæ meridianæ, egredietur G per viã portæ Aquilonis: nó reuertetur per viam portæ per quã ingressus est. Quid igitur nos docet his verbis, nisi quod qui hic
Ezec. 46 ingredietur per portam Aquilonis laborũ & ignominiarũ, postea egredietur per portã meridianã iucunditatis & gloriæ: qui vero ingredietur hic per portã meridianã deliciarũ, in alia vita per portam Aquilonis exibit, vbi erit fletus & stridor dentiũ? Sane non
Qui in hac vita in delicijs versantur, in alia ingemiscẽt. egredimur e mundo, per quã ingressi sumus portam. Hoc quidé est quod in prima sua concione Christus monuit mundú, dicens, beati pauperes &c. Et væ vobis qui ridetis, & væ vobis qui cóso- H lationẽ vestrã habetis in terra. Sic enim accidit illi diuiti, qui tantis abundabat opibus vt non haberet vbi eas reconderet: & illi qui epulabatur quotidie splendide, & tamen in alia vita mendicabat. Contrario ergo modo accidit Eliæ & Moysi, vt hodie vide-
Matt. 5. mus, & ita accidet etiã his qui pro Christo patiẽter labores per-
Luc. 6. tulerint. Satis in his duobus illustribus viris verificatur doctrina
Luc. 12. illa Apos. mortui enim estis, & vita vestra abscódita est cũ Chri-
Luc. 16. sto in deo. Habes tu recẽtẽ aliquã vestẽ in arca diu abscóditã, neq;
Col. 3. ea vti vis, accedis vero aliquãdo post lógũ tẽpus, & eã inuenis ad
Simile. huc recẽtẽ, & nequaquã attritã, non autẽ talẽ eã inuenies si quotidie ea vtaris: sic ergo iusti vitam suam absconditam habent cũ

Christo,

A Christo, & ita in mortis hora eam inueniunt adhuc florentem & vegetã, si quidẽ vitã atterere & consumere noluerunt in delicijs mundanis: mali autẽ semper se induunt hac veste delectationum carnalium, & ita se nudos inueniunt in morte, cum tantopere ex vsu vestẽ suã penitus dilacerauerint: deniq; qui hic moritur mũdo ibi viuere incipit, & qui hic viuit mundo, ibi mori incipiet: *Serui Dei solatia mũdi sper nũt, & ce lestia aut de deside rant:*

Satis quidẽ ex istorum seruorũ Dei vita constat, quomodo per labores tẽdẽdũ sit ad gloriã & maiestatem, & quantam incurrant ignominiã qui per delectationes & delicias iter faciũt. Sane quã B do Deus terram promissionis Hebræis pollicitus est, meminit quod lacte & melle flueret. Sed dices cur potius meminerit lactis & mellis quam aliarum rerum delicatissimarũ & magis necessariarũ, vt panis, vini, carniũ? Ratio quidem est, propterea quod antequam fiat lac, ex sanguine intercipitur, & mel quidem ex medijs aculeis apum emanat priusquam debitam acquirat dulcedinem: sic ergo antequam cælo potiamur & terra illa promissionis labores tolerandi prius sunt, sanguinis effusione opus est, & aculeis pœnitentiæ pungi debemus: Considera igitur peccator quo modo tu tendas ad hanc promissionis terram per delectationes C mundanas atq; delicias. Sane in Actis Apos. dicitur quod per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cælorum; sicut aperte in his etiam sanctis viris manifestatum est. Et Eccle: ait, timenti Deum, bene erit in extremis. Sane bonus pater familias aliquando retardat mercedem, vt simul soluat eam, & ita cedat in maius commodum serui sui, *Mundus quã mal' sit remune rator. Figura. Quæstio. Respon. Labore opus est vt cælo potia mur. Acto. 14. Eccl. 1. simile.*

Colloquia nostra qualia esse debeant:

ET *apparuerunt Moyses & Elias cum eo loquentes.* Matt. quidem nõ ait quid inter se loquerentur, at vero Luc ait, quod loqueban- D tur de excessu quem completurus erat in Hierusalem: deniq; sancta erat eorũ conuersatio, & ad vitã æternã spectabat. Talis igitur nostra cõuersatio esse deberet, at vero cõtra facimus passim. Vnde grauis quidã doctor ait, quod nullũ fere mẽbrũ reperitur, quod tam multa pariat incommoda & damna, atq; lingua. Exiguum quidem membrum est, vt ait Iaco. sed tamen magnam syluam incendit. Vide enim quanta mendacia proferat, quantos dolos pariat, adulationes, blasphemias, murmurationes, atq; dissidia, quæ omnia mala silentium ipsum adimere potest, & de medio excindere. Quamobrem qui in animæ salutem diligenter incumbit, linguam suam domare debet, frænare, dirigere, & custodiam vigilantem eidem imponere, aliter enim *Luc. 9. Lau. Ius. li. de dis. & perfec. mon: conuer. ca. 15. Iaco. 3:*

sese immoderate effundit, & quæ oculta sunt atq; secreta in vul E
Psal. 38. gat. Vnde regius vates dicebat, obmutui & silui à bonis, & concaluit cor meũ intra me, & in meditatione mea exardescet ignis.
Simile. Quemadmodum enim ignis vt conseruetur est operiendus cinere, quam aliter crebris exhalationibus tandẽ euanesceret & periret: ita etiã maximo silentio contegẽda & exornanda lingua est,
Linguã diligenter custodiamus. ne inconsiderate sese effundẽdo, charitatis ignem forte exhalet, sed eũdẽ potius silentio quasi cinere conseruet atq; custodiat. Videmus præterea vinum nisi operiatur, sed apertum relinquatur,
Simile. vim suã tãdẽ amittere. Multa etiã odorifera contegenda diligenter sunt, ne vniuersum exhalẽt atq; effundãt odorẽ. sancti illi ere F
Similitu. mitæ olim certo quodã tẽpore cõuenire in vnũ solebãt, ibiq; de rebus sanctis, Pijs, & ad ædificationẽ spiritualẽ pertinentibus disserebãt: non murmurationes, non detractiones audiebantur, sed
Colloquia seruorum Dei qualia esse debeant. omnia ad sanctũ & piũ suum referebant institutum: at nunc in id tẽporis deuenimus, cum iã in conuersationibus quod minus tractatur, est de deo & sanctis rebus. Dices tu, non semper possumus de Deo ipso tractare: fateor quidẽ, sed tamẽ variæ sunt exercitationes, quibus id honeste fieri valeat, neglectis omnino prophanis & dissolutis colloquijs, interdum quidẽ enim à conuersatione
Conuersationes dissolutas vitemus. præsentis miseriæ, trãsitus fieri potest ad disserẽdũ de periculis hu G ius peregrinationis, de varietate tentationũ, de vitiorũ deformitate, de virtutũ pulchritudine & ornamẽto, de morte, de iudicio, de gloria, de inferno, ita vt accommodentur singula ista argumẽ
Quales esse debeãt conuersationes nostræ! ta atq; materiæ pro exigentia animorũ, & vitæ informã [illegible]. Quod si quis ad id se impotẽtẽ senserit, postulet humiliter auxiliũ à deo & eius opẽ imploret: si quidẽ per Prophetam ait, dilata os tuum & implebo illud. Et certe si tam sancti viri se in huiusmodi colloquijs exercebant, quanto magis nos debemus colloquia nostra
Psal. 80. moderari, ne Deum & homines offendamus?

Cauere certe debemus ne in verba aliqua reprehẽsione digna H
Confabulationes nostræ quales. inter loquendũ incidamus, siquidẽ id facile fieri solet. Non temere quidẽ dæmon tã varijs plagis percussit Iob, et liberã linguam dimisit illæsam, existimans quod illa facile Deum offenderet vel proximũ. Mirabile sane est quod ei liberos, opes, gregem, ho-
Iob. 3. norem abstulerit, & tamẽ liberam linguam dimiserit. Satis qui-
Iob. 19. dem sanctus vir astutiam dæmonis intellexit, cum diceret: adhæsit os meum carni meæ, & derelicta sunt tantummodo labia
Astus dæmonis. mea circa dentes meos. Quasi diceret, annon aduertistis astutiam dæmonis, quod solos dentes & linguam liberam reliquerit? Vnde & procurauit dæmon vt coniunx quidem ipsa eum.

A eum lingua feriret, & percuteret, cum non posset ipsum ad praua opera inducere. Vnde ait ipsa, benedic, id est maledic, Deo, & morere: & addit textus, in omnibus his non peccauit Iob labijs suis. Paucos hodie inuenias qui non labantur lingua. Porro Plinius dicit quod lingua duas habeat venas, quarum vna ad cor tendit, & altera ad cerebrum, vbi ratio viget: vt intelligeremus quod nō debemus aliud in ore, & aliud in corde gestare, & quod quæcunq; lingua loquitur, sunt rationis examine trutinanda. Hoc voluit Eccle. significare cum ait, verbis tuis facito stateram, & frænos ori tuo rectos & attende ne forte labaris in lingua.
B Vbi aduerte quod dicat nos debere linguæ apponere multos frænos, nempe amoris Dei, timoris, & verecundiæ: & aduerte quod linguæ lapsum dicat immedicabilem, cum ait, & sit casus tuus insanabilis in mortem. Mirabilia plane in hoc cap. nos docet spiritus sanctus, dicit enim: aurum tuum, & argentum tuum confla, & verbis tuis facito stateram, & frænos ori tuo rectos. Quasi diceret, si ferrum non inueneris ad id præstandum, etiam aurum & argentum tuum lique facito, vt stateram, & frænos facias, cum hęc adeo necessaria sunt. Mirabatur sane D. Iaco. ve-
C hementer linguæ portentum, cum diceret, ecce quantus ignis, quam magnam syluam incendit: quasi diceret, quamuis parua sit tamen multa ad portat incommoda.

Vsq; adeo procliuis est linguæ lapsus ad murmurandum, vt etiam spirituales personæ interdum in hoc vitium labantur. Vnde Maria & Aaron de Moyse murmurabant, vt habetur in Num. Vide quam eximiæ personæ essent istæ, si quidem Maria cecinerat eximium illud Canticum post transitum maris rubri, videlicet, cantemus domino, gloriose enim magnificatus est &c: Et vide etiam quot mirabilia Deus fecisset per manus Aaron in Aegypto, vt habetur in Exo. vnde constat quam facilis sit linguę
D lapsus: Porro notandum est quod textus hic prius nominauit Mariam quam Aaron, quamuis Aaron summus esset sacerdos. Si quidem ipsa prius sermonem mouit, & occasionem iniecit, Vnde etiam aduertere debemus, quantum errent & peccent, qui in ipsis cōfabulationibus sermonem mouent de tertia aliqua persona perniciosum, si quidem in causa sunt vt alij cum ipsis etiam murmurent, vel vt hoc modo se ipsis accommodent, vel etiam quod sint proni ad murmurandum, vel propter alios respectus.

Iob. 2.
Plinius.
Linguæ cō ditiones.
Eccl. 28.
Linguæ frænos mul os ad hibeamus.
Eccle. 28.
Iaco. 3.
Murmurationes fugiamus
Num. 12.
Personæ etiā spirituales interdū murmurare solent
Exod. 15.
Notādū.
Occasionē ad malū dās, magis offendit.
Obseruandum.
De tertia persona non murmuremus inter confabulandum.

Gloriam ardenter desideremus. E

ET *resplenduit facies eius sicut sol, vestimenta Christi, vt ait Matt. fa-*
Inno. 3. *cta sunt alba sicut nix.* Vestimenta Christi, vt ait Inno. sunt vni-
ser. in sal. uersi fideles, qui quidem in gloria splendebunt, iuxta illud Apos.
post. 1. do. saluatorem expectamus dominum Iesum Christum, qui reforma
quadrag. bit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis
Phil. 3. suæ. Quæ cum ita sint, cur obsecro non ardentius adhuc deside-
ramus gloriam sempiternam, & beatam illam vitam, qua tunc
fruentur sancti? De quibus quidem dicitur in lib. Sap. fulgebunt F
Sap. 3. iusti, & tanquam scintillæ in arundineto discurrent. Et Christus
Matt. 13. apud Matt. ait, fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eorũ. O
miserabilem peccatorem, qui non ardentissima quadam siti glo
Cicero. riam desiderat! Refert quidem Cicero de quodam Platonis disci
Egesias. pulo, cui nomen Egesias, quod tanta cum vehementia interpre-
taretur librum illum de immortalitate animæ a platone conscri
Parũ ama ptum, vt multi ex auditoribus suis, etiam proprijs manibus sibi vi
mus cæle- tam adimerent, vt possent statim immortali vita frui, quam
stia. in eo libro Plato pollicebatur, cum sibi videretur quod statim
eius vitæ possessionem essent accepturi. Atq; vsq; adeo id multis
Ptolomæ⁹ persuadebat Egesias, vt necessario debuerit rex Ptolomęus præ- G
cipere Egesiæ, ne amplius eum librum discipulis suis interpreta-
retur. O magnam ignominiam nostram, qui cum calleamus qua
Gloriã pa lia sint hæc cælestia bona, & præsertim nos fides ipsa erudiat, & sa
rũ sitimus cræ literæ doceant quantopere fulgebunt iusti in gloria, nihilomi
nus tamen non magis moueamur, quam si nil tale didicisse-
mus, neque media ad ea bona comparanda adhibemus, cum ta-
Simile. men nobis vita ęterna promittatur, atque resplendens & vera
immortalitas. Sane si in hac vrbe reperiretur aliquis qui vitã ven
deret, annon multos haberet emptores, & tanto carius eam ven H
Matt. 13. deret, quanto plures vitæ annos exposcerent? At vero cum Chri
stus vitam æternam promittat & splendidam sicut sol, tamen
paucos habet competitores & emptores, etsi vili precio eam
vendat. Annon tibi videtur quod vili admodum eam vendat, cũ
1. Tim. 2. dicat Pau. Quod vult omnes homines saluos fieri, & ad agnitio-
nem veritatis venire? Et dat eis auxilium etiam & fauorem, quod
est signum maximum, quod bonum nobis cupiat: & certe carius
nobis constat victus & vestitus, quam gloria. Vide obsecro quan-
tum Deus salutem nostram desideret, nam cum in lege veteri
tot essent præcepta quot sunt in anno dies, vt ait Burgensis, imo
& plura, vt ait Galatinus, qui dicit quod haberent Hebræi. 613.
præ-

A præcepta, nihilominus tamen omnia redegit ad vnum amoris & delectationis præceptum, dicente Paulo ad Rom. qui diligit proximum, legem impleuit: Et ait etiam, quod plenitudo legis est dilectio. Nos vero adeo in amore tepescimus, vt nihili hoc tantum præceptum facere videamur, & tamen Deus gaudet nobiscum versari, qui nobis nequaquam indiget, dicit enim Pro. 8. deliciæ meæ, esse cum filijs hominum.

Burgen. l. 1. scrut. dis. 18. c. 9. Gala. lib. 11. de arcanis catholicæ fidei c. 4. Rom. 8. Rom. 13. Pro. 8. Deliciæ mūdi quomodo spernemus. Isa. 9. Mat. 11. Figura. Gene. 27. Aug. q. q. ve. & no. tes.

Vide obsecro post tot exantlatos labores, quomodo fulgeant iusti sicut sol, & candidi sint vt nix, vt ita consoleris in laboribus, & B spernas delicias mundanas quibus interdum diffluis, & vis omnia tibi ad nutum fluere. Consideremus igitur quod cælum detur operarijs & laborantibus vt Moysi & Eliæ: perpendamus etiam quod quæ laboribus parta sunt, pluris æstimamus. Vnde de viris euangelicis dixit Deus per Isa. lætabuntur coram te, sicut exultant victores capta præda. Prædam quidem dicimus quod vi reportamus, & quod in montibus cum labore venamur. Sic ergo Christus ait quod regnum cælorum vim patitur & violenti rapiunt illud Hoc quidem figuratum est quādo Isaac cum tanta instantia petiuit ab Esau, vt sibi ceruum aliquem, vel C aliam huiusmodi prædam venaretur, & sibi pararet cibum de ea venatione, & statim benedictionem acciperet Sane non est credendum vt optime obseruat August. quod vir sapientissimus Isaac benedictionem filij constitueret in cibo illo, sed voluit nobis significare, quod quæ labore parta sunt, plurimi æstimantur, & quod benedictio gloriæ, sit labore & sudore comparanda.

Gloria labore paratur.

Si igitur tanta est gloriæ præstantia, quid tantum cunctamur & dormiturimus in eius acquisitione? Quid tam altas radices in hoc seculo iacimus? An ignoratis, quia ex hoc seculo nequam, citissime transmigrare debetis? sane non habemus hic manentem D ciuitatem, sed futurā inquirimus. Ad eam ergo cur non properatis cito, velociter hinc transplantandi? in alieno solo quid radices mittitis? annon attenditis radicatorum in terra quam difficilis, quam violenta, quam tristis & amara sit auulsio? Considerate obsecro amatorum huius seculi amaros exitus, graues torsiones acerbos dolores quos in morte tolerant, & nolite cum eis similiter radicari. Quid anxie quæritur, quod tam celeriter amittitur? Quid cælorum futuri perpetui ciues, transitoriæ vitæ delicijs inhiatis? sursum animas vestras erigite, quæ sursum sunt quærite, non quæ super terram, vt ait Apos. quid dicam vobis o inertes, o desides, o pigri? labor modicus & sempiterna lætitia: pugna leuis, & corona perpetua quidem ipsa est. Pudeat,

Hebr. 13.

E pudeat vinci à gentilibus, à philosophis gentium superari. Quanta gesserunt Romani, quam ardua & præclara opera virtutis gesserunt & agressi sunt, quam difficilem & asperam viam philosophi portauerunt, solo amore virtutis allecti? aliam mercedem non expectabant, aliud premium non quærebant. Quid nos dicturi sumus, quos tanta premiorum moles etiam cognita non prouocat ad virtutem? væ genti peccatrici, filijs sceleratis, semini nequam. Erubesce Sidon, ait mare: iuste nãq; præsentem vitam diligit qui meliorem aliam non cognoscit: merito bonis præsentibus inhiat, qui meliora futura non expectat. Vos vero quibus Deus oculos mentis aperuit, vt latentes, reconditasq; cęli diuitias contemplemini, quas non morte & sanguine, non malleis & tormentis, sed vitę modestia, animiq; sanctimonia possideri non ignoratis, vos inquam Christiani quid facitis? Quod si non mouet vos tantę beatitudinis inęstimabile pondus vt ait Apost. moueat saltē terribilis expectatio iudicij, & ignis æstuatio, quæ consumptura est veritatis aduersarios propriæ salutis contemptores & pigros. Moueat etiam districtissima operum & vitę vestrę ratio, quam in die iudicij coram oculis omnium angelorū & hominum reddituri estis. Quid tu dicturus es Christiane? Quid responsurus es o contemptor? Dicet forsitan gentilis, nesciui: dicet indus, non audiui, dicet paganus, non intellexi, tu vero miser quid dicturus es?

Col. 3.
Negligentis sumus salutis nostræ.
Isa. 1.
Isa. 23.
Cū æterna nesciamus, terrena despiciamus.
Hebr. 10.
Si beatitudinē non amamus, saltē infernū timeamus!

F G

Si alicui nuntiaretur quod esset hęres alicuius magnę possessionis vel hęreditatis, vnde magnus honor sibi vel suis posset euenire, multum gauderet & magnas expensas faceret, & poneret se in multis miserijs, transiretq; Maria & mōtes, vt cito perueniret ad hoc: Deus autem nuntiat amicis suis quod sunt heredes vitę & regni ęterni, nisi ex prauitate cordis & defectu illud perdant: ostendit igitur Deus multum valere gratiam ipsam & vitā æternam, quando tam caro venditur amicis, quos nulla ratione decipere. Petrus enim emit eam martyrio crucis, paulus amputatione capitis, et sic de alijs: ipse deniq; filius Dei emit eam pro amicis suis, sanguinis effusione. Insania igitur tua est, si putas quod sine laboribus eam emes. Vnde Greg. ait, quis sanctorum sine tribulatione coronatus est? facta precedentium recolamus, & non erūt grauia quę toleramus. Itē si homo tātopere laborat pro vita ista, quę misera et fragilis est, quātū eū laborare oportebit ꝓ vita ęterna coparāda? Etsi homo tātopere sibi præcauet à nociuis cibis pro vita temporali, quare non magis pro vita ęterna, quę H

Vide Ter. ser. de vi. æte. in f. operā laboran. sal. vlti.
Labore cōparanda gloria.
Luc. 24.
Grego.
Simile.

per

A per mala opera amittitur? Item medicus homo magna diligentia patriam suam quæreret, vbi posset bonis omnibus affluere, talis autem est vita æterna. Vnde Aug. ait, Cur per multa ac varia vagaris o homuncio, quærendo animæ tuæ & corporis tui bonum? Ama vnum bonum in quo sunt omnia bona; & sufficit tibi. Si delectat te pulchritudo, fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eorum. Absalonis quidem pulchritudo nulla est, si ad illam pulchritudinem conferatur, cum tamen esset longe pulcherrimus. Cur ergo quæris potius mundanam pulchritudinem,
B quæ sicut flos agri citissime contabescit? & illam negligis, quæ in sempiternum virescit? Si autem te libertas delectat, liberabitur quidem ibi creatura à seruitute corruptionis in libertatem gloriæ filiorum Dei, vt ait Apost. Si caro emit aliquando homo libertatem corpoream, cur non magis æternã? Quod si etiam lõgam & salubrem vitã desideras, ibi æterna sanitas, & vitæ perpetuitas est. Si satietatem desideres, Satiabor inquit propheta, cum apparuerit gloria tua. Et Apo. 7: Nõ esurient, neq; sitiẽt amplius: Si diuitiæ diliguntur, gloria & diuitiæ in domo eius.

Similitudo: *Simile.* *August.* *Mat. 13.* *Pulchritudo sanctorum ineffabilis.* *Rom. 8:* *Gloria est status omnium bonorum aggregatione perfectus.* *Psal. 16.*

Si huius seculi lux tam pulchra est, considera qualis illa futura
C sit diuina: quanto enim solaris lux, lucernę lumen excedit, tanto imo magis, illa solarem. Quod inde significatur, cum dicitur, sol obscurabitur, ad illius videlicet splendoris comparationem, vt non appareat. Quod si in hac vita vt splendidas nobis domos cõparemus, & magnam pecuniarum vim ædificando consumimus anxij: considera qui nobis subeundi sint labores, vt clarissimam nobis in cælis domum ædificemus, vbi lux ineffabilis. Hic enim pugnæ, contentiones de terminis, de parietibus, illic minime: hæc relinquenda, illa permansura. Quamobrem quam immodestissime fero, ꝙ his nobis propositis, tamen desidemus, animo defici
D mus, vt hic splendide habitemus, omnia facimus: vt autem in cælo paruum vel comparemus hospitium, nil curamus, vel laboramus. Dic quæso, vbi hic domum habere velis, in deserto, an in aliquo paruo oppidulo? nõ puto, sed in magnis regijsq; ciuitatibus, vbi copia rerum, & maior nobilitas. Ego tibi talem ciuitatem propono, cuius artifex Deus, in qua domum minori quam hic sumptu, minori labore condere atq; ædificare poteris. Cur igitur hic domum condere vis tanto cum sumptu, ad tam breue tẽpus traducendum, & non potius in patria sempiterna, vbi lucidissimas inuenies mansiones?

Apo. 7. *Psal. 11:* *Simile.* *Chry. ho. 55. in Ioã.* *Simile:* *Si tanto cum labore domum terrenã ędificamus quid dicẽdum erit de cælesti?* *Non ędificemus in hac lachrymarũ valle, sed potius in cælo.*

APPENDIX.

Num. 32. — *Isa. 47.* — *Similitudo.* — *Vt in cælũ conscendamus labore opus est* — *Col. 3.*

D*Vxit illos in montem excelsum*:. Ascendamus in altum vt gloriã nobis comparemus, ne simus vt illi de tribu Ruben & Gad, qui quidem capti amore conuallium amœnarum, & pratorum floridorum, nolebant ascendere ad terram promissionis, vt igitur nos Christus ab his terrenis rebus auellat, & ad cælestes alliciat & inducat, specimen quoddam edit gloriæ in monte. Et certe superbos & elatos Deus humiliat. Isa. 47 descẽde, sede in puluere filia Babylon: bonos autẽ & humiles secum ducit ad cælestia gaudia. Sane vt immane saxum in altum euehatur, multis machinis opus est, vt autem descendat, sufficit quod nullam habeat remoram. Sic igitur ne mireris si cum labore graue corpus tuum debeat ad cælum ascendere & ad angelorum consortium. Ascende ergo in montem virtutum etiam cum labore, vt tandem possis inde in cælestem montem ascendere, Col. 3: quæ sursum sunt sapite. E F

Corpus moderate recreandũ vt melius spiritui deseruiat,

T*Ransfiguratus est ante eos*. Transfiguratur etiam Christus, vt sacratissimum corpus defessum & delassatum, aliquo modo recrearet, cum præ ieiunijs & abstinentia esset valde fatigatum, vt inde sane nos doceret & erudiret, quomodo interdum liceat honesta aliqua recreatione corpus nostrum refocillare; vt hac quidem ratione & pacto recreatum & refocillatum corpus nostrum libentius & animosius spiritui ipsi, ac promptius quidem pareat & obediat, postquam aliqua honesta & laudabili recreatione fuerit oblectatum aliquantulum. G

DOMINICA II. QVADRAG.

CONCIO SECVNDA.

Quibus de causis Christus fuerit transfiguratus in monte H

Ephrem Syrus. — *Mat. 16.*

A*Ssumpsit Iesus Petrum. &c.* Mat. 17. Viri quos dixerat Dominus non esse gustaturos mortem, donec vidissent, locum perfectionis eius, sunt hi tres Apostoli, quos cum assumpsisset Dominus, duxit eos in montem, & ostendit illis quomodo sit venturus in die nouissimo in gloria sua. Duxit autem eos in montem, vt ostenderet qualis sit filius iste, & cuius. Quãdo enim interrogauit, Quẽ dicunt homines esse filium hominis? Dicunt ei, alij quidem Eliam. &c. Propterea ergo eos sursum ducit in montem, & ostendit eis se non esse Eliam, nec Moysen, sed Deum Eliæ, & sanctificatorem Moysi, ac

denique

A deniq; dominum prophetarum. Et rursum ostendit eis se esse effectorem cęli & terrę, & se esse dominũ viuorum & mortuorum. Et præterea eos duxit in montem vt ostenderet eis se esse filium Dei. Si enim dixisset ego sum filius Dei, non eis persuasisset propter carnem quam gestabat, & quia cum eis conuersabatur. Videbant enim Mariam quæ eum pepererat: videbant etiam quod esuriret, & sitiret, & dormiret, & laboraret, & quiesceret. Hæc autem diuinę naturę minime conueniebant, propterea eos ducit in montem illum excelsum, vt pater loquatur, & demonstret eis eum esse suum filium in veritate, vt ostendat regnum suum B ante mortem suam, & ante ignominiam, vt quando captus fuerit & crucifixus, sibi persuadeant eum non fuisse crucifixum propter eius impotentiam, sed quod ei ita placuisset propter suam gratiam ad mundi salutem.

Transfiguratur Christus vt ostẽdat se dominum esse prophetarum. In montẽ eos ducit vt testimonium audiant æterni patris.

Duxit illos in montem excelsum. Mirantur discipuli taciti rei nouitatem insolitam prius: quid est quod velit, vt quid eos separatim in sublimia ducit? Quum vero supra sacri verticem montis constituit, sic eos alloquitur. Mirabimini forsan filioli, quod vos in hunc locum separatos eduxerim; sed huius rei finem & C causam modo scietis: uolo vobis innotescere quis sim: volo monstrare quid sub huius carnis velamine latet cui adhæsistis, quem sequimini, cum quo editis & bibitis, & verba miscetis: non omnes hæc visio decet, vobis solis hæc gratia donatur. Attendite quæ nunc vobis secreta pandentur, nam mundo quandoq; necessaria erunt. His dictis, pendentem in superiore mentis portione, grandi miraculo, gloriæ & claritatis Abyssum soluit, exteriori corporis velut ruptis meatibus inundare permittit. Scaturit foras subito immensitas illa gloriæ; totumque corpus mira claritate venustat ac decorat. Rutilat super solem facies eius D fulgore mirifico, candet vestis super niuem, nouumq; induit forma decorem, adumbratur eius claritate solaris radius, totusque mons vndique grandi claritate refulget. Spectaculum visu dignissimum, quale unquam à seculo non est visum, illam enim interiorem animę tuæ gloriam, bone Iesu, ab initio tuæ conceptionis intus latentem, ad corporis tui substantiam, sicut pellem foras extẽdisti, vt corporis oculis videri posset. Quid vero intus gloriæ lateat, quis agnouit? tegis quippe aquis idest immẽsa abysso deitatis tuę, superiora eius, idest animæ tuæ superiorem portionem, vna quippe gloriæ tuæ gutta, Apostoli tui inebriati sunt, Psal. 130. quid si interiora vidissent? Solã corporis tui gloriam inspexerũt, quid si gloriã animæ, vnde scaturiebat illa? Quid si fontẽ deitatis peren-

Tho. a Villano.

Colloquiũ Christi cũ discipulis in monte.

Communicat diuinitas gloriã ipsi corpori.

Totus mõs Thabor mire refulsit.

Si Apostoli vidisset animæ gloriam, quãto magis admirati essent? perennem, & primam eius originem inspexissent? Attendite fratres, videte qualem nobis gloriam parauit pater: considerate qualia nos præmia manent. Si talis erit gloria carnis, qualis erit gloria mentis? si talis est riuus, qualis erit fons, vnde riuus ille emanat? Quis interiorem animæ iubilum, lætitiamq; mẽtis comprehendere valeat, quæ tales ex se foras splendores emittit? ô quam vere dictum est, quia oculus non vidit Deus absq; te, quæ præparasti diligentibus te. Splenduit quandoq; facies Moysi cũ de monte descenderet, vsq; adeo, vt non possent in eum intendere filii Israel propter gloriam vultus eius, sed non sicut Domini, ita & serui gloria. Amplioris enim gloriæ Christus præ Moyse dignus est habitus, quanto ampliorem honorem habet domus qui fabricauit eam. Ponit Moyses velum, in figuram, quia cæco populo loquebatur, nos autem non velamine aliquo, sed reuelata facie gloriam Domini speculantes, in eandem imaginem transformamur. Vnde & ipse Moyses, illius gloriæ speculator & testis adfuit cum Elia, Christo Domino astantes, & illi testimonium perhibentes, quod ipse sit verus Dominus & Messias, quem lex præfigurauit, quem vaticinia promiserunt, & sicut Euangelista ait, loquebantur cum Iesu. E F

Isa. 64. *1. Cor. 2.* *Exo. 34:* *2. Cor. 3.* *Heb. 3.* *1. Cor. 3.*

G

Magnus fuit Dei amor erga genus humanum!

SED Quid obsecro tali tempore loquebantur? Dic nobis Euãgelista quid loquebantur? Loquebantur inquit de excessu quẽ completurus erat in Hierusalem. ô vere excessum maximum! o extasim potentissimam! excessisti metas omnis rationis & intellectus, Domine in Hierusalem. Supra modum in me amando excessisti Deus meus. Quid reddam pro tanto amore tuo? omnia in pondere, mensura, & numero fecisti, sed sine pondere, numero & mensura amasti: in hoc redemptionis nostræ opere nullus est numerus, nulla est custodita mensura, sed prorsus excessus nimius, & nimietas excessiua: in omnibus alioqui moderatus & mẽsuratus, in solo amore fuit nimius! An non nimietas grandis, an non excessus nimius, vt Deus moriatur pro homine? pro opere suo conditor? creator pro factura? O extasim exuberantis amoris, o feruentis charitatis excessum. Factus est Dominus tãquam potens, crapulatus à vino. Plantauit vineam, & ex ea bibit, & inebriatus est, & nudatus grãdem extasim passus est. Sed quã extasim? Quid dicam fratres quam extasim? Deus in ligno pendet, omnipotens latronum medius crucifigitur, irridetur, blasphematur, H

Loquebatur Christus de sua passione. *Psal. 115.* *Sap. 11.* *Vide excessum amoris.* *Psa. 77.* *Gen. 9.*

A tur, conspuitur, flagellatur, occiditur. Vbi est Deus sapientia tua? vbi est potentia tua? vbi est gloria tua? vbi est diuinitas tua, maiestas & æternitas? Noli quærere, extasim passus est Deus, aliena tus à seipso, vt tu redeas ad ipsum. Scriptum est enim, reminiscentur & conuertentur ad Dominum vniuersi fines terræ. Quid est dicere reminiscentur, nisi redibunt ad se, qui erant alienati à se? An non alienati idolorum cultores, lapidum adoratores? extasi sua, nostram destruxit. Extasim amoris passus est, vt tolleret extasim obliuionis. Amor namq; teste Dionysio facit extasim, ponit enim amantem extra se, & sui facit obliuionem. Videas gallinam pro pullis aquilam fieri, & equam mitissimam, pro filio fieri leænam. Mansueti parentes in feram vertuntur, & nil tam mite, quod non amore insaniat. Exponitur mater pro filio suo oblita. Vnde hoc? nisi quia sustinet extasim pro amore. Hæc est extasis, quam pro nobis passus est Deus: hic est excessus quem cōpleturus erat in Hierusalem, de quo vates cum Christo Domino loquebantur. Sed quod de hoc excessu loquebantur Euangelista quidem reticuit. Pro illo gratias agebant, aut si fieri posset, ne illum pateretur orabant. Non abs re in tanta gloria, passionis me C moratur excessus, vt videlicet eundem esse constaret qui penderet in cruce, & qui splenderet in monte.

Ineffabilis sane amor quod Deus pro nobis moreretur. *Psal, 21.* *Dionys.* *Simile.* *Amor fecit vt De° pro nobis pateretur: Cur de passione agerent.*

Ceciderunt in faciem suam. Si tantus fuit splendor Christi in transfiguratione, vt non possent eum contueri discipuli, sed metu perterrentur, quid putandum est fore in ipsa gloria? Pro hac igitur gloria adipiscenda, vigilātissime laboremus: omnia huius seculi bona quamuis magna nobis videantur, pro gloria cælesti comparanda expendamus & impendamus. Vnde D. Aug. ait, quid ergo magnum est, pro illa æterna cælestiq; patria cuncta seculi huius quamlibet iucunda blandimenta contemnere, si pro hac tēD porali atq; terrena, filios Brutus ille Romanus potuit & occidere, quod illa facere neminem cogit? Sed certe difficilius est filios interimere, quam quod pro ipsa faciendū est. Ea docet quæ filijs cōgregāda videbātur atq; seruāda nimia, vel donare pauperib°, vel si existat occasio, quę id pro fide atq; iustitia fieri cōpellat, amittere. Felices enim vel nos, vel filios nostros, non diuitiæ terrenæ faciunt: aut nobis viuentibus amittendæ, aut nobis mortuis à quibus nescimus, vel forte à quibus nolumus possidendæ. Sed Deus felices facit, qui est mentium vera opulentia. Porro quid Brutum moueret vt ita filium interficeret, narrat Virgilius dicens, Vicit amor patriæ, laudumq; immensa cupido, Si ergo pro libertate moriturorum, & cupiditate laudum, quæ à mortalibus expe-

Autor. *D. Aug. li. 5. de ci. Dei c. 18. to. 5.* *Exemplū Bruti.* *Multa tolerare debemus pro ingressu in gloriam.* *Virgilius.*

Si propter tẽporalem honorẽ tãta patiantur homines quid quæso facere debent pro æterno

expetũtur, occidi filij à patre potuerũt, quid magnũ est si pro ve E
ra libertate sudemus quæ nos ab iniquitatis & mortis, & diaboli dominatu liberos facit, nec cupiditate humanarũ laudũ, sed charitate liberandorum hominum, non à Tarquinio rege, sed à dæmonibus, & dæmonum principe?

Exemplũ Torquati.

Si alius etiam Romanus princeps cognomine Torquatus, filium non quia contra patriam, sed etiam pro patria, tamen quia contra imperium suum, idest, contra quod imperauerat & præceperat pater imperator, ab hoste prouocatus, iuuenili ardore pugnauerat, licet vicisset & hostem interfecisset, occidit, ne plus F
mali esset in exemplo imperij contempti, quam boni in gloria hostis occisi: vt quid se iactent, qui pro immortalis patriæ legibus omnia, quæ multominus quam filii diliguntur, bona terrena contemnunt? Si Furius Camillus etiam ingratam patriam, à cuius ceruicibus acerrimorum hostium Veientium iugum depulerat, damnatusq; ab æmulis fuerat, à Gallis iterum liberauit, quia non habebat potiorem vbi posset viuere gloriosius: cur extollatur velut grande aliquid fecerit, qui forte in ecclesia ab inimicis carnalibus velut grauissimam exhonorationis passus iniuriam, non se ad eius hostes Hæreticos transtulit, aut aliquam contra illam ipse G
hæresim condidit, sed etiam potius quantum valuit ab hæreticorum perniciosissima prauitate defendit, cum alia non sit, nõ vbi viuatur in hominum gloria, sed vbi vita adquiratur æterna? Si Mutius vt cum Porsena rege pax fieret, qui grauissimo bello Romanos premebat, quia Porsenam ipsum occidere nõ potuit, & pro eo deceptus, alterum occidit, in ardentem aram ante eius oculos dextram extendit, dicens magnifica quidem voce, & pectore fortissimo atq; constantissimo, regi: Multos tales, qualem illum videret, in eius exitium coniurasse. Cuius ille fortitudinem, & coniurationem talium perhorrescens, sine vlla dilatione, se ab illo bello, facta pace compescuit. Quis regno cælorum H
imputaturus est merita sua, si pro illo non vnam manum, neque hoc sibi vltro faciens, sed persequente aliquo patiens, totum flammis corpus impenderit? Si Curtius armatus, equo concito in abruptum hiatum terræ, se præcipitem dedit, falsis Deorum suorum oraculis seruiens, qui iusserant vt illuc id quod Romani haberent optimum mitteretur, nec aliud intelligere poterant, quam viris, armisque excellere, vnde videlicet oportebat vt falsorum Deorum iussis in illum interitum vir præcipitaretur armatus: quid se magnum pro æterna patria fecisse dicturus est, qui perniciosum aliquem fidei suæ passus inimicum, non se vltro in

Exemplũ Furij Camilli.

Parua ad modũ sũt quæ pro Christo facimus, & præsertim si conferantur cũ his quæ ipse pro nobis fecit.

Exemplũ Mutij.

Si amor terrenæ patria nos tãtũ mouet, multo magis cæli amor nos commouere debet.

Exemplũ Curtij.

A tro in talem mortem mittens, sed ab alio missus obierit, quando quidem à Domino suo, eodemq; rege, certius oraculum accepit: nolite timere eos qui corpus occidunt, animam autem non possunt occidere? Si Marcus Puluillus dedicans ædem Iouis, Mineruæ, falso sibi ab inuidis morte filij nunciata, vt illo nuntio perturbatus abscederet, atque ita dedicationis gloriam collega eius consequeretur, ita contempsit, vt eum etiam proijci insepultum iusserit, & sic in eius corde orbitatis dolorem, gloriæ cupiditas vicerat: quid magnum se pro Euangelij sancti prædicatione, qua ciues supernæ patriæ de diuersis liberantur & colliguntur erroribus, fecisse dicturus est, cui Dominus de sepultura patris sui solicito, ait, sequere me & sine mortuos sepelire mortuos suos? Si Marcus Regulus ne crudelissimos hostes iurando falleret, ad eos ab ipsa Roma reuersus est, quoniam ipsis Romanis eum tenere volentibus respondisse fertur, postea quam Aphris seruierat, dignitatem illic honesti ciuis habere non posse, eumque Chartaginenses, quoniam contra eos Romano senatu egerat, crudelissimis grauissimisq; supplicijs necauerunt: qui cruciatus non sunt pro fide illius patriæ contemnendi, ad cuius beatitudinem fides ipsa perducit? Quomodo autem se audebit extollere de voluntaria paupertate Christianus, vt in huius vitę peregrinatione expeditior ambulet viam quæ perducit ad patriam, vbi veræ diuitiæ ipse Deus est, cũ audiat, vel legat Lucium Valerium qui in suo mortuus est consulatu, vsq; adeo fuisse pauperem, vt nummis à populo collatis eius sepultura curaretur? Idipsum scribunt multi Valerio Publicolæ contigisse. De Quinto etiam Cincinato dicunt, quod cũ quatuor iugera possideret, & ea suis manibus coleret, ab aratro fuerit abductus ad dictaturam Romanam, quæ maior vtiq; erat quam consulatus, victisque hostibus ingentem gloriam reportauit, & in eadem paupertate remansit. Quid præterea se magnum fecisse prædicabit, qui nullo præmio mundi huius fuerit ab æternæ illius patriæ societate seductus, cum Fabricium didicerit tantis muneribus Pyrrhi regis Epirotarum, promissa etiam quarta parte eiusdem regni, à Romana ciuitate non potuisse diuelli, ibique in sua paupertate priuatum manere voluisse? Si ita ijdem ipsi pauperes erant & inopes, quorum triumphis publicum ditabatur ærarium, nonne omnes Christiani, qui excellentiore proposito diuitias suas cõmunes faciunt, secundum id quod scriptũ est in Act. Apost. ut distribuatur vnicuiq; vt opus erit, & nemo dicat aliquid proprium, sed sint illis omnia communia, intelligunt se nulla ob hoc debere eminete

Mat. 10. *Exemplũ M. Puluil.* *Liu. lib. 2. & Val. li. 5. Plu. in Publicola. Diony. & alij.* *Luc. 9.* *Exemplũ M. Reg.* *Plura præstabant gẽtiles pro falsa gloria cõparãda, quam nos præstamus pro vera.* *Exemplũ Lu. Val.* *Exemplũ Va. Pub.* *Exemp. Q. Cincin.* *Exemp. Fabricij.* *Act. 4.*

Multa sũt toleranda pro gloria acquirẽda Va. lib. 2. Liu. li. 14 Gel. li. 4. nere iactantia, id faciendo pro obtinenda societate angelorum E cum pene tam aliquid illi fecerint pro conseruanda gloria Romanorum? Et certe etsi Senatores tantopere ditarent publicum ærarium, tamẽ sic eorum aliqui in suis domibus pauperes erant, vt quidam eorum qui iam bis consul fuisset (vt Val. lib. 2. de Corne. Ruffino scribit, & Liu. lib. 14. & Gel. lib. 4. ex illo senatu pauperum hominum pelleretur notatione censoria, quod decem pondo argenti in bonis habere compertus est. Si ergo isti pro terrena comparãda gloria, & pro commodo suæ reipub. ita bonis temporalibus pro Rep. adquirendis incumbebãt: quanto magis nos pro gloria cælesti comparanda laborare debemus, quæ in F hodierno euangelio nobis representatur?

Occasiones discordiæ vitemus.

Occasiones discordiæ euitandæ. Gen. 3. VALDE Sane ponderandum est, quod Christus Dominus ita separauerit prudenter hos tres discipulo à reliquis, vt transfigurationi suæ interessent. Siquidem id non abs re fecit, sed potius inuidiæ vitandę causa & discordiæ: imo ipsis etiam præcepit ne cui id reuelarent donec filius hominis à morte resurgeret. Tale quiddam etiam obseruauit cum Abraham, non enim ei pro G missionem fecit de terra quã ei daturus erat, donec ab ipso Loth separaretur. Vnde textus ait: & Dominus dixit ad Abraham postquam separauit se Loth ab eo: Leua nunc oculos tuos, & vide à loco vbi es ad Aquilonem & meridiem, ad orientem, & occidẽtem, quia omnem terram quantam vides, tibi dabo, & semini *Ne dem⁹ occasionẽ discordiæ.* tuo vsq; in secula. Quid hoc est Domine Deus, quod ad donandam terram ipsi Abrahæ, expectas recessum nepotis? Nunquid non poteras eo præsente donare? Sed voluit nos docere quã ocu- *In distribuendis bonis discordiæ euitandæ.* lati esse debeant domini in distribuendis bonis, aut ostendendis fauoribus, ne scilicet ex hoc alios in inuidiam prouocent. Quia H enim viderat Dominus Cain ex inuidia fraternæ gratiæ fratrem occidisse: ad promittendam terram Abrahæ, expectauit consobrini separationem, vt inde intelligamus quantum euitare debeamus ne demus occasionẽ discordiæ. Sic etiam videmus quod *Exo. 24.* cum ascendit Moyses in montem vt acciperet legem, operuit nubes montem. Siquidem sapienter valde noluit Dominus, populum cognoscere quid familiaritatis seruus apud se haberet, ne alios inuidia permotos in eum prouocaret.

Notandum insuper est, quod discipulos ducat Christus in solitudinem, vt ibi eis tam iucundum exhibeat spectaculum. Vnde

grauis

A grauis quidam autor ait: Quid facitis filij Adam, vanissimum ge nus, quærentes populi frequentiam, ac populosas vrbes, ad ostẽ dendam gloriam ac diuitias vestras, cum videatis Deum vestrum tam latenter velle ostendere diuitias gloriæ suæ? vni soli in solitudine, & secretioris montis supercilio, à quo homines & iumenta arcere iubet, gloriam suam ostendit, neque solum homines, sed etiam iumenta suspecta habet cum gloriam suam ostendere vult, vt habet in Exod. Sic & Christus cum in transfiguratione sua quandam beatitudinis speciem in corpore suo voluisset ostendere, non hoc palam, sed tribus ex suis, & in montis vertice, quos adiurauit ne ante obitum suum hoc alicui reuelarent, facere dignatus est. Nos si quidquam iniurium pati debeamus, latebras & solitudinem quærimus: si quid vero honoris ostendendum est, publica loca. Christus autem ad dedecora & ignominiam, populosam vrbem requirit, ad gloriam vero ostendendam secretissimum montem. Item idem autor super illa verba Exod. 26. Fundens eis quinque bases æreas, ait: mirum valde est quod Dominus iubeat omnes tabularum bases argenteas fieri: bases vero portæ seu ingressus in sancta, æreas: Separata sunt à nostris, opera tua Domine. Consueuerunt filij Adæ, quidquid prætiosum aut pulchrum habent, in ingressu domus suæ locare, vt qui personam ignorant, cognoscant eius vanitatem. Non sic autem Deus tuus, sed pretiosa ponit in occulto, vilia in ingressu. Disce igitur à Domino Deo tuo, pretiosa tua abscondere, & viliora ostendere. Idem etiam autor super illa verba Gen. 45. Educite omnem virum à me, ait: Solent homines infirma sua paucis amicis ostendere, grandia vero amicis, & inimicis, inimicis potius quam amicis. Cum enim mortuus esset Saul, & Ionathas, & tristis nuncius ad Dauid peruenisset, nolite inquit, annunciare hæc in Geth, ne forte lætentur filiæ incircuncisorum. Christus autem noster non sic, sed diuitias suas paucis discipulis in monte quo transfiguratus est, ostendit, quos vltra hoc con testatus est, vt nemini visionem ante resurrectionem eius dicerent: passionem vero suam celebratissimam, & vulgatissimam esse voluit, quam acerbissimam coram inimicis passus est, vt nos doceret infirma nostra diuulgare, suprema vero & gloriosa abscondere. Sed illi, & illis quos ille docuit, seruata est res hæc. Aduertant hic etiam prælati & domini, qualiter arguere debent alios subditos, vt scilicet prius eijciant eos qui scandalizari, aut malam opinionem de eis quos corrigere volunt, habere possunt. Debebat enim Ioseph ostendere se fratribus suis,

Oleast. in Exod. *Ostẽtationem mundani homines faciũt diuitiarũ.* *Exo. 34.* — B — *Facile quærimus videri.* *Exo. 26.* *Oleaster.* — C — *Amici sumus vanæ ostẽtationis.* *Gen. 45.* *Oleaster.* *2. Reg. 1.* — D — *Opera bona occultemus.*

quod non poterat facere, nisi ad memoriam reuocaret illis peccatum quod in ipsum commiserant, & ne eorum peccatum apud E

Fragilitatem proximi non reuelemus.

Gen. 45. *Iob. 39.* *Iob. 42.* *Num. 12.*

exteros diuulgaretur, omnem extraneum à se eiecit. Sic cum Dominus voluit arguere Iob, solum eum conuenit, quē cum arguisset seorsum, in publico apud amicos commendauit. Non estis inquit locuti coram me rectum sicut seruus meus Iob. Mirabilis prouidentia Domini, conuicerat ipse Iob, vt fateretur se stulte locutum, & apud amicos commendat eius locutionem rectitudinis. Sic etiam cum arguere uoluit Aaron & Mariam, murmuris in Moysen, eos ad fœderis tabernaculum seorsum ire præcepit cum fratre. F

Mundana gloriola fragilis quæ in morte perit.

Gen. 3.

Cogita peccata & non insolesces in prosperitate.

Loquebantur de excessu. Pulchre nos admonet quam vana & futilis sit omnis huius mundi gloria, quandoquidem finem habet horrendam mortem omnibus formidabilem, & insuper quam citissime transit. Sic videmus quod vix homo desiderauerat esse sicut Deus quidē ipse, cum iam sibi dictū est, puluis es, & in puluerem reuerteris: quod ipsi dictum est ad eius inanem gloriam refrenandam. Considera quam sapienter & quam vtiliter doceat te Dominus Deus temperare gaudium boni successus, vt scilicet recolas peccata quæ feceris, cum tibi videris cuncta prospera euenire. G Si quis enim prouide cogitauerit peccata quæ fecit, quomodo poterit cogitare aliquod bonum sibi sui causa concedi?

Gen. 33.

Nesciebat quid diceret. Solet homo sæpius sibi nocitura à Deo petere, sed pius pater ea misericorditer negat. Petebat sanctus Moyses faciem Domini Dei sui videre, & quia hoc fieri citra mortis eius discrimen non poterat, non obtinuit quod ignorans petebat. Nam vt ibi dicitur, non videbit me homo, & viuet.

Gen. 38. *Gen. 20.*

Nesciebat quid diceret. Excusat scriptura defectus & peccata sanctorū quoad potest. Vnde & de Iuda dicitur Gen. 38. Non nouerat quod nurus esset: quasi dicat, si nosset, non faceret. Et ipse H Dominus gentilem Abimelech etiam excusat dicens, & ego scio quod simplici corde feceris, & ideo custodiui te ne peccares in me

Auidi sumus laudis.

Nemini dixeritis visionem. Hæc expendat obsecro vanum genus filiorum Adam, qui inflata bucca prædicant & volunt ab omnibus prædicari dona quę habent: aut potius se habere putant, & dolent multum si non viderint prędicari. Sanctus Moyses vt habetur in Exod, nec nouerat quod radiasset facies eius, & cum hoc nouit velamine faciem operuit, ne à populo eius claritas conspiciatur. Considera etiam hic, quid lucri sit apud Deū

esse

A esse, vt luce digna, terrena inhabitatio perfundatur, si diu cum Deo colloquia miscuerit. *Exo.34.*

Nemini dixeritis visionem. Debemus bona nostra occultare. Vnde videmus quod Gen.40. Ioseph ad pincernam dixit, quia furto sublatus sum de terra Hebræorum: vbi vides quod nullum secretum reuelat, nõ somnia stellarum, & manipulorum, nõ quod (eo quod à patre plus cæteris amaretur) venditus sit à fratribus, non suam castitatem prodit, sed solum quia furto sublatus sum de terra Hebræorum. *Bona opera occultemus. Gen.40. Occultemus bona nostra.*

B

APPENDIX,

Transfiguratus est, In hoc sane breui tempore quo hæc transfiguratio durauit, cessauit continuum illud miraculum quod erat in Christo à primo instanti conceptionis, videlicet suspensio non communicandi corpori gloriam suam quod sane notabile erat. Quod etiam Sapien. significasse videtur, cum inquit, Nunquid potest homo abscondere ignem in sinu suo, vt vestimẽta illius non ardeant? hodie igitur portam aperit, perquam ingrediatur lux diuini solis, in eius sacratissimã carnẽ & vestes eius. *Pro.6.*

C *Bonum est nos hic esse.* Si petrus errabat dicens hæc, cum tamen esset in societate Christi, Moysi, & Eliæ. quanto magis errant plerique diuites, dicentes, Bonum est nos in diuitijs esse, quasi semper cupiant & optent in hoc mundo viuere, & vniuersam terram possidere? *Similitudo.*

DOMINIC. II. QVADRAG,

D

CONCIO TERTIA:

De Transfiguratione Domini.

ASsumpsit Iesus Petrum. &c. Mat.17. Decuit sane summũ mysterium summo testimonio cõfirmari, vt nulla mũdo incredulitatis excusatio relinquatur. Testes ergo ipsos super hoc audiamus: vidimus inquit vnus eorũ, gloriam eius, gloriam quasi vnigeniti à patre, plenum gratiæ & veritatis. Et rursus, quod audiuimus, quod manus nostræ contrectauerunt, quod vidimus oculis nostris de verbo vitę testamur & annuntiamus vobis: quasi dicat, non fabulas, nõ somnia, nõ figmẽta narramus, sed rem apertã & notam. Petr, in epist: *Tho: à Villan. Ioan.1. 1. Ioan.1.*

Vu a inquit

inquit: non indoctas fabulas secuti, notam fecimus vobis Do-
1. Petr. 1. mini nostri Iesu Christi virtutem & præscientiam, sed specu-
latores facti illius magnitudinis. In tanto igitur talium virorum
Magnafirmitas & certitudo nostræ fidei. testimonio, quis ambiguitatis locus etiam duriſſimo cordi relin
quitur? Neq; te moueat quod non est ibi visa diuinitas, nam etsi
non fuit visa, fuit tamen per visum certiſsime cognita. Plura
namq; per visum addiscimus quæ non videmus, video fumum,
& cognosco ignem: video lumen & cognosco solem, video vi-
Similia. tam, & agnosco animã; neq; enim animam tuam oculis corporis
Multa credimus quæ tamen nõ videmus. video, sed animatum te esse omnino non dubito. Sic autem Deus
videtur in corpore glorioso, sicut anima in corpore vitæ, non
secundum se quidem, sed secundum indubitabiles effectus suos.
Præsentiam ergo Deitatis Apostolos agnouisse non dubito, sed
Diuinitas hic uideri a nobis nõ potest. non clare & aperte viderunt Christum esse Deum, hoc enim eui-
denter videre non poterant, non visa Christi diuinitate. Namq;
ad quid audirent à patre, quod oculis aperte viderent? Si Chri-
stum esse verum Dei filium oculis inspexerant, quid opus erat
Auditur vox patris vt credatur diuinitas filij. ad hoc vocis testimonio? Ad hoc namq; videtur vox illa sonuis-
se, vt quod visui deerat, auditus suppleret. Hęc igitur vt opinor,
prima & potiſsima causa huius ostensionis fuit, vt ex hoc & Chri
sti diuinitas probaretur, & fides nostra confirmaretur. G

Alia autem non minus necessaria ratio videbitur, vt per hoc
tepiditas nostra in opus bonum excitaretur: nil enim sic animum
ad opus inflammat, vt nota operis retributio. Minus etiam au-
dita mouent quam visa: licet ergo sæpius audierimus quia neq;
1. Cor. 2. Isa. 64. oculus vidit, neque auris audiuit, neque in cor hominis ascen-
dit, quæ præparauit Deus diligentibus se: supra modum tamen
Spes præmij nos plurimum mouet. expediens & vtile fuit ad prouocandos animos, huius ignotæ
gloriæ specimen aliquod demonstrari oculis, vt auidius & dili-
gentius procuretur. Decuit etiam Euangelicam doctrinam mun-
do nouam & rigidam, talis ac tanti præmij specie confirmari, H
vt acceptetur ab omnibus. Raro enim quamuis excelsa virtus,
futuris præsentia commutat, neque facile suadetur quispiam,
D. Ambr. vt spem periculis emat, vt ait Ambrosius. Quando ergo persua-
deretur mundo carnali vt præsentes seculi delicias contemnat,
si potiores alias certo iudicio non nouisset? Semetipsum abne-
Mat. 16. gare, crucem suam tollere, præsentem vitam contemnere, seculi
honores & tormenta calcare, & relinquere quod iam est, spe sola
essendi quod nondũ est, quę euãgelica institutione consulũtur, nó
ita facilia sunt, imo ita difficilia, vt vix ea quispiam amplexa-
turus sit, nisi potioris multo & maioris spei notiſsimo fuerit
testi-

A testimonio roboratus: nunquam enim agricola triticum suum seminando dispergeret, nisi illud in messe multiplicatum reddi oculata fide comprobasset.

Spes præmij addit animũ ad laborem.

Erat quidem opus hoc Ecclesiæ Dei maxime necessarium, ad paganorum & gentilium iniurias propellendas. Bone Deus, quibus à principio verbis & ludibrijs improperatum est ei, & improperatur hodierno die, quod hominem crucifixum, morti à discipulo traditum, mortuum & sepultum, & Deum credat, & vt Deum veneretur & colat? Quid istis responderi poterit, quod eorum proteruiam, ignorantiamq; confundat? Si miracula, si virtutes, si doctrinam, si resurrectionem obijciam: pio quidem animo ad fidem hæc sufficiunt: proteruo autem efficaciori opus est argumento. Quid ergo blasfemis istis respondebimus, quod conuincat & aperte confundat? Audi gentilis, audi pagane, Si te Christi passio scandalizat, confirmet te gloria, idem enim ipse qui in Caluariæ monte patitur, crucifigitur, & moritur, in Thabor super solem rutilat, super niuem candet, & super omnem pulchritudinem decoratur. Qui in Caluariæ loco latronũ medius in cruce pẽdet, in Thabor prophetarum medius super astra lucet, qui a sacerdotibus in Caluariæ loco velut seductor, capitis motione subsannatur, in Thabor voce de cælo allata, filius Dei vnigenitus appellatur. Cuius vestes in Caluariæ loco sorte diuiduntur, eiusdem vestes in Thabor super niuem dealbantur & candent. Cuius facies turgida, in caluariæ loco pallet, eius eadem facies in Thabor mira pulchritudine pollet.

Maximũ referimus fidei præmium.

B

Fides nostra multis mirabilibus & signis confirmatur:

C

Varijs quidem testimonijs suã diuinitatẽ insinuat Christus.

Nil Apostolis, maxime his tribus qui subinde vna cum Domino fuerũt, beatius inuenitur, ait Chrysost. Verum si volueris nos quoq; Christum, non vt illi tunc in monte videbimus, sed multo certe fulgentiorem. Nam tunc discipulis parcens tantum splendorem adaperuit, quantum illi percipere poterant, in extremo autem die in ipsa gloria atq; maiestate patris, non cum Moyse & Elia solis, sed cum innumero angelorum, archangelorum, aliarumq; potestatum exercitu, veniet, nulla nube caput eius contegente, verum etiam mirum in modum cælo compresso. Et quemadmodum cum publice sententiam iudices prolaturi sunt velamina statores contrahunt, vt ab omnibus videantur, sic in solio suo dicentem vniuersi conspicient, & vniuersum genus hominum iudicio aderit, quos ipse non per alium, sed per seipsum alloquetur: & alijs quidem dicet, venite benedicti patris mei. &c. Contra vero alijs dicet, ite maledicti in ignem æternum. Tunc quasi sol iusti, imo vero multo magis quam sol resplendebunt.

Chry. in Mat. ho. 57. to. 2.

D

Maiestas Christi in iudicio.

Simile.

Mat. 25.

Non enim id dictum est quoniam tantus splēdor eorum futurus E est, verum quia nil sole fulgentius videmus, ab eo quod nobis notissimum est, futurum designare sanctorum splendorem voluit; hac enim de causa & in monte sicut sol effulsisse scribitur. Nam maiorem fuisse illam lucem quam sit hæc solaris, inde patet, quia discipuli cum ferre non possent ceciderunt. Sic igitur iusti solem fulgore superabunt, peccatores autem extrema supplicia patientur.

Quantum splendorē habebunt iusti in gloria.

Bonum est nos hic esse. Hoc inquit alius Euangelista quod dixit nesciens quid diceret; nimirum quia cum hospes & peregrinus F super terram, perpetuam in ea voluit facere mansionem, & habere in hoc mundo ciuitatem manentem. Primus quidem qui ciuitatē ædificauit in terris fuit Cain, qui exul factus est à superna ciuitate. Irascens autē Deus cōtra homines, qui cū sint peregrini in terra, vidētur velle se facere perpetuos habitatores terræ, ita ait Ezech. Venit cōtritio super te qui habitas in terra: quasi diceret, euerteris omnino tu, qui non cælum colis sed terram, qui in terra quę est exilium, tanquā in propria, perpetuaq; patria, mūdi diuitias quæris, stimulis cupiditatis concitatus, & ad gloriam aspiras fluxā & inanem, atq; tetris ignominiæ maculis deformatam: Huiusmodi hominibus minitatur æternam damnationem G aquila volans, gloriosus Euangelista Sanctus Ioannes, præclare quidem dicens, Væ, væ habitantibus in terra. At viri pietate præcellentes, studioq; immortalitatis flagrantes, in terra vt hospites & peregrini vitam degunt tāquam in diuersorio quodam, non tanquam in domicilio, vt pote qui mortem expectent, & vita viuant, ac si essnet propediem ex vita excessuri. Quod intelligens Regius propheta, has voces emisit dicens, Peregrini sumus coram te Domine, & aduenæ sicut omnes patres nostri: H Dies nostri sicut vmbra super terrā Idē etiam alibi ait, Sūt quidē omnes dū in hoc sæculo viuūt, hospites & peregrini, & præsertim si vita hæc fluxa cum æterna cōparetur. Mūdus enim hic est carcer & exilium electorum Dei: propria autem patria in cælo est, cuius desiderio tenentur, ad quam ex hac lachrymarum valle, suspirijs ab imo pectore eductis, & lamētabilibus vocibus suspirant. Quod intuentes animo antiqui patres, fide & sapientia præstantes terram promissionis pro nilo putabant, ad cælestem autem patriā, veram promissionis terram, desiderio & amore incensi rapiebātur: expectabant enim ciuitatem æternis fundamētis munitam, cuius artificem & conditorem Deum esse credebant, vt docet Apostolus, Viri enim pietate insignes, in terra vt hospi-

Pin. in Ezech. 7. *Luc. 9.* *Gen. 4.* *Ezech. 7.* *Ne inhæreamus terrenis.* *Apo. 8.* *Heb. 11.* *Psal. 29.* *Pin. in Ezec. 47.* *Pretiosa etiam huius vitæ si cum cælestibus comparentur, vana sunt & ridicula.* *Heb. 11.*

A hospites & peregrini ætatem traducunt, & ex hac vita ita discedunt tanquam ex hospitio, non tanquam ex domo propria, intelligentes commorandi illis Deum diuersorium dedisse, non habitandi domicilium, esse autem in cælo permanentem, sempiternamq; ciuitatem constitutã: nunquam enim tanta in hac vita conati fuissent, quę ad æternitatis memoriam pertinerent, nisi mẽtis oculis æternitatem ad se pertinere aspexissent. Quis enim perpetuos, summosq; labores susciperet, si existimaret fore vt eius ijsdem finibus quibus vita esset vnquam terminanda? At sapientum animus ita se erexit, & immortalitatem prospexit, vt credat certissime cum excesserit ex hac mortali vita, tum denique in alia sempiterna victurum esse, & gloriam immortalem consecuturum. *Hæc vita non est ad perpetuã habitationem hic traducendam.*

B

Bonum est nos hic esse. Quæcunque in præsenti vita sunt, si conferantur ad æternam beatitudinem & futuram gloriam, veluti vmbra quædam sunt & somnium, porro explicans D. Hieronym. verba illa Ecclesiast. 1. Vanitas vanitatum, & omnia vanitas, inquit, Si cuncta quæ facit Deus sunt valde bona, quomodo omnia vanitas? & non solum vanitas, sed etiam vanitas vanitatum? vt sicut in Cantic. Canticor. Inter omnia carmina, excellens carmen ostenditur, & ita in vanitate vanitatum, vanitatis magnitudo monstretur, Tale quid & in Psalmis scriptum reliquit sanctus propheta Dauid, Veruntamen vniuersa vanitas omnis homo viuens. Si viuens homo vanitas est, ergo mortuus vanitas vanitatum, Legimus in Exod. glorificatum vultum Moysi in tantum vt filij Israel in eum aspicere non possent. Quam gloriam Paul. Apostol. ad comparationem Euangelicæ gloriæ dicit esse non gloriam. Possumus igitur & nos hunc mundum, cælum, terram, maria, & omnia quæ in hoc circulo continentur, bona quidem certe dicere, sed ad Deum comparata esse pro nilo, & quando igniculum lucernæ videns, cõtentus essem eius lumine, & postea orto sole non cernerem quod lucebat, stellarum quoque lumina iubare viderem solis abscondi: ita aspiciens elementa, & viderem rerum creatarum multiplicem varietatem, atque etiam earum diuersitatem, admirarer quidem operum magnitudinem, recogitãs autem omnia pertransire, & mundum ipsum senescere, solũq; Deũ illud semper esse quod fuerit, cõpellor dicere nõ semel, sed bis, vanitas vanitatũ, & omnia vanitas. Vaporẽ fumi & aurã tenuẽ, quæ cito resoluitur, possumus appellare. Quę enim videntur, vt ait Apostol. temporalia sunt, quæ vero non videntur, æterna. Quod si attẽtius Petrus considerasset forsan non

C D

Eccle. 1. D. Hiero. in Eccl. 1. to. 7. Simile. Psal 38. Exo. 34. 2. Cor. 3. Similia. Mũdana hæc & præsertim si ad cælestia comparentur, sunt vanitas vanitatũ. 2. Cor. 4.

dixisset, bonum est nos hic esse: si etiam nos ad hæc attendere- E
mus, non ita mundanis adhęresceremus.

Profecto reliqua omnia, ait Ansel, vanitates quædam sunt, id
D. Ansel. in enar. hodier. euangel. vero tantum bonum est, uidelicet esse cum Deo. Quid enim boni
habere potest ille, qui in præsenti vita Dei dono & gratia spo-
liatur, & in altera vita priuatus est gloria? Quid erit in illis ange-
licis choris esse, cum non in ęnigmate vt Apost. dicit, sed facie ad
1. Cor. 13. faciem summa cum voluptate & fruitione spectabimus? Cęterũ
Facile statim insolescimus in hac vita. quid diceret nesciebat Petrus, quando tam vili veste, nempe car-
ne mortali & crassa circundatus, frui diuina desiderabat essen-
tia, & perexigua certe mercede contentus erat, illa nimirũ cor- F
poris claritate maxime delectatus. *Bonum est nos hic esse.* At quan-
to gloriosior locus Petre est ille, quem nunc possides? Tractans
quidem August. de gloria & beatitudine ait, quanta erit illa feli-
D. August. li. 22. ciu. Dei. c. 30. to. 5. citas, vbi nullum erit malum, nullum latebit bonum, vacabitur
Dei laudibus, qui erit omnia in omnibus? Et paulo post ait, vera
illic gloria erit, vbi laudantis nec errore quisquam, nec adulatio
ne laudabitur: verus honor, qui nullo negatur digno, sed nec ad
Gloriæ conditiones. eum ambiet vllus indignus: vera pax ibi erit, vbi nil aduersi, necà
seipso, nec ab alio quisquam patietur. Præmium virtutis erit ip-
se qui virtutem dedit, & qui seipsum, quo melius & maius nil po G
test esse, promisit. Quid est enim aliud quod per prophetam di-
Psal. 86. cit, ero illorum Deus, & ipsi erunt mihi plebs, nisi ego ero vnde
satientur: ego ero quæcunq; ab omnibus honeste desiderantur,
& vita, & victus, & copia & gloria, & honor & pax, & omnia bo
Col. 3. na? Hic enim & illud recte intelligitur quod ait Apostol vt sit
Deus omnia in omnibus. Ipse finis erit desideriorum nostrorũ,
qui sine fine videbitur, sine fastidio a nobis amabitur, sine fatiga
Gloria ineffabilis. tione laudabitur. Cæterum qui futuri sunt pro meritis pręmiorum,
etiam gradus honorum atq; gloriarum, quis est idoneus cogita
re, quanto magis dicere? H

Bonum est nos hic esse. Mali quidem ita resident in suis vitijs & ob-
Autor. lectantur, vt videantur dicere, bonũ est nos hic esse. Siquidem am
bitiosus in honoribus constitutus, videtur dicere, bonum est nos
hic esse. Item auarus eandem cantilenam canit, & sic de cęteris vi
Mundani ipsos vitiosos honeris se appellant. tijs neq; iam videtur vitia ipsa cognoscere, & aperto nomine ap
pellare, sed potius deditum ambitioni vocant virum qui cupiat
æstimationem suam defendere; auarum autem appellant virũ de-
ditũ rei quidem familiari, & qui sciat consulere bonis suæ, ut ipsa
miliæ, & ita cætera alia vitia varijs nominibus appellare solent.
Blanditur quidem nobis mũdus, cum fallaci terrenorũ bonorum
spe.

A spe nos lactat, cũ alienarum deliciarum exemplo nos lactat & illicit, aut mundani apparatus, vestiumq; & aliorum ornamentorum splendore oculos nostros perstringit & allicit animosque nostros ad similia concupiscenda incendit. Hic enim aduertere licet fœminas, quæ vbi aliarum fortasse cultiores vestes viderint, præ earum desiderio incensæ, partim viros ad hæc ipsis præstanda solicitare, partim etiam magnam dotis partem in his profundere solent. In ædibus enim Babylonis vlulæ sibi mutuo respondere dicuntur: quod quidem fit cum huius seculi amatores deliciarum copia, vestium cultu, & domesticis apparatus nitore interse B certant, & alius alium superare conatur. Harum ergo rerum nitor infirmos hominum mentes sæpe decipit, & similium rerum amore inflammat. D. quidem Hier. vbi in eo lib. quem de illustribus viris scripsit, Senecæ mentionem fecisset, eum continentissimæ vitæ fuisse ait. At is Seneca in epist. ad liberalem amicum, ingenue fatetur se aliorum delicijs & vitæ lenocinijs non parum ad eadem desideranda commoueri. Sic enim ait: dicam quæ accidat mihi, tu morbo nomen inuenies, tenet me summus amor parsimoniæ fateor: placet non in ambitione cubile compositum, non C ex arcula prolata vestis, non ponderibus aut mille torméntis splédere cogentibus expressa, sed domestica & vilis, nec seruata, nec sumenda solicite. Placet cibus quem nec parent familiæ, nec spectent, nec multos ante paratus dies, nec multorum manibus ministratus, sed parabilis, facilisq;, nil habens accersiti, pretiosi ve, vbilibet non defuturus, nec patrimonio grauis, nec corpori, nec rediturus qua intrauerat. Cum bene ista placuerunt, perstringit animum splendida diuitis mensa, & auro culta mancipia, & agmen seruorum &c. Ex quibus verbis cernere licet qua ratione mundus quidem ipse soleat nos ipsos & animos nostros miserabiliter profecto atq; infelicissime fascinare & ad perniciem, inte D ritumq; trahere, & mentes etiam nostras emollire, & ad sui amorem pellicere soleat, adeo vt tandem multi dicant, bonum est nos hic esse.

Agebant quidem viri isti illustres de excessu quem completurus erat, vt nobis praberetur exemplum vt in die bonorum memores simus malorum, & lætitiam nimiam, obiectis tristibus temperemus. Dum hæc agerentur, Petrus & alij discipuli grandi nimis admiratione tenentur. Sed non iuuat Petrum prafati excessus audire sermonem, feruet intus gaudio, conceptumq; non valet tenere sermonem. Accepta copia fandi quid inquit tecum domine de

Inducit mundus suos ad se clāū pariter mundanos.

Isa. 13.

Amatores seculi ad quã ã infamiã deueniant.

Hiero: de vi. illust.

Sene. in epist. ad li. ami.

Moderate vtẽdũ cibo & cultu.

Cõtemnamus pompas mundanas.

Mundus varijs curis suos solicitat.

Eccle. 11. In die bonorum, memores simus malorum.

de quodam nescio quo excessu prophetæ loquuntur? Mihi si creditur, meo si ceditur voto, faciamus, hic tria tabernacula, tibi vnum, Moysi vnum, & *Eliæ* vnum. Hoc satius est, hic stemus, hic cunctos vitæ nostræ dies agamus. Quid vltra quæritur? Inferiora cur vltra lustramus? Nesciebat enim quid diceret. Præ amore, sic enim totam eius mentem præsentis candoris & gloriæ amor & iucunditas occuparat, vt nil aliud vellet, nil aliud cuperet, & hoc sibi ad plenam felicitatem satis esse cogitaret. Sed non es te digna locutus o Petre. Falleris grauiter, falleris, o pastor Ecclesię: prius condendum est Euangelium, prius hominum genus cruoris effusione redimendum est, prius alius ducet te quo tu non vis, quam hoc gaudio potiaris. Ita ne sine certamine victor, sine victoria triumphator euades? Quid rerum ordinem peruertis? Quid meritis prçmia præponis? Tune inquam solus mundi salutem & gloriam possidebis, & tibi soli saluator assistet? O insignis latro, tibi cęlestem margaritam vsurpas? Dic nobis o Petre, vbi virgo, vbi fratres, vbi Euangelium, vbi fides, vbi gratia, vbi generis humani redemptio, vbi cęlestis Hierusalem reparatio? Hęc ne omnia propter te cessabunt? Tuis cedent omnia lucris? Sed ardenti inflãmatur amore, extra se enim positus, quid diceret nesciebat. Quæ sua sunt, Petrus quærebat: nam esse cum Christo melius est, sed quia sine merito præmium, sine labore gaudium cupit, hic error, hæc culpa est. Neque tamen solus hoc errore tenetur. Volumus & nos sæpe similia Petro, gaudium cupimus, laborem fugimus. Prius volumus gaudere quam pati, sed fatue & stulte. An nescimus quia scriptum est, quia si compatimur, & conregnabimus? Et quia per multas tribulationes oportet nos introire in regnum Dei? Cæterum Petro verba ista loquente, *Ecce nubes lucida obumbrauit eos, & ecce vox de nube facta est, hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite.* Vox ad patrem, nubes ad spiritum sanctum refertur, vt tota Trinitas Christo homini testimonium perhibuisse noscatur, sicut scriptum est, tres sunt qui testimonium dant in cęlo, pater, verbũ, & spiritus sanctus, & hi tres vnum sunt.

Delectationes tẽporales interdũ nos in obliuionem addu cunt æternarum.

Ioan. 21.

Labores exantlãdi ad gloriã cõparãdã.

In honeribus sæpe amicorum obliuiscimur.

Rom. 8.

Act. 14.

Tota Trinitas Christo testimonium perhibet.

1. *Ioan.* 5.

Author.

Gene. 40.

Tibi vnum, Moysi vnum, & Eliæ vnum. Perpende quomodo felicitas mundi sit animi inimica. Pincerna Pharaonis succedentibus prosperis oblitus est interpretis sui: ideo dixit illi Ioseph, memento mei cum bene tibi fuerit: ne in prosperitate obliuisceretur, dixit vt memor esset sui dum bene contigisset, & esset

in domo

A in domo Pharaonis? At ille oblitus fuit Ioseph, sicut Petrus nunc obliuiscitur Andreæ fratris qui illum ad cognitionem vocauerat vt scribit Ioann. Huc etiam spectare videtur illud quod dicitur 1. Reg. filius vnius anni erat Saul, id est innocens instar infantuli. Quibus verbis vult significare Saulis virtutem priusquam esset in regia dignitate constitutus: at cum ad principatum euectus esset, scelera impia perpetrauit. Vbi vides quam periculosa sit magna potentia & opum abundantia. Exemplum sit etiam nobis Dauid, qui subditus inimico pe- *Ioan. 1.* *1. Reg. 9.* *1. Reg. 24* *1. Re. 26.* *2. Reg. 11.*

B percit & vitam tribuit, rex autem constitutus amicum per summum scelus interfecit.

Et audientes discipuli, ceciderunt in faciem suam: His quidem sanctis Apostolis, & discipulis Domini videtur accidisse id quod Propheta Ezechiel de se ipso narrat dicens: hæc visio similitudinis gloriæ Domini, & vidi, & cecidi in faciem meam, hoc est postquam vidi hanc Dei gloriæ similitudinem, cecidi pronus in terram super faciem meam, tanto splendore perterritus, tantaque maiestate stupefactus. Eodem modo Abrahā considerata fragilitate sua, viso domino cecidit pron' in faciem suā: *Pin. in Eze. 2.* *Gene. 17.*

C Isa. corrui inquit cum audirem: conturbatus sum cum viderem. Et Daniel ait, vidi visionem grandem hanc, & non remāsit in me fortitudo. Et Paulo post, domine mi, in visione tua dissolutę sunt compages meæ, & nil in me remansit virium. Quod si diuini vates tanto splendore & amplitudine perterrentur visa Dei similitudine, quantam esse putas Dei in sua essentia maiestatem? illud etiam hoc loco animaduertendum est, quod non ceciderint hi sancti retrorsum, sed in facies suas: pij enim non retrorsum cadunt: qui vero in faciem cadunt, foueam vident, & facile sibi cauent, vel etiam statim surgunt, mali autē non perinde. Vnde di- *Isa. 21.* *Dan. 10.* *cōtēplātes tantā Dei maiestatē facile agnoscimus miseriam nostram.*

D citur Gen. 46. fiat Dan coluber in via, cerastes in semita, mordēs vngulas equi, vt cadat ascensor eius retro. *Gen. 46.*

Leuantes autem oculos suos, neminem viderunt nisi solum Iesum. Postquam isti apud se rediere, & totum montem explorauere, nil aliud vident nisi solum Iesum, vt intelligamus in Iesu nostram esse gloriam constitutam, & non in alijs huius seculi rebus. Plerique autem se ipsos decipientes, gloriam potius seculi sequuntur quam Christi gloriam. Vnde vt ait D. August. huic cupiditati melius resistitur sine dubitatione, quam ceditur. Tanto enim quisq. est Deo similior, quanto ab hac immunditia mundior: quæ in hac vita etsi non funditus eradicatur ex corde, quia etiam bene proficientes animos tentare non ces- *In Christo sperem⁹, & non in rebus mundanis.* *Aug. 5. de ciui. Dei c. 14. & 5.*

fat,

Cupiditas mundanæ gloriæ, nos in oblivionem cælestis gloriæ adducit: Ioan. 5. Ioan. 12.

sat, saltem cupiditas gloriæ superetur dilectione iustitiæ vt si E alicubi iacent quæ apud quosq; improbantur. Si bona, si recta sunt, etiam amor humanæ gloriæ erubescat, & cedat amori veritatis. Tam autem est hoc vitium inimicum piæ fidei, si maior in corde sit cupiditas gloriæ, quam Dei timor vel amor, vt dominus diceret: quomodo potestis credere, gloriam ab inuicem expectantes? Item de quibusdam qui in eum crediderant, & verebātur palam confiteri, ait Euangelista, dilexerunt gloriam hominum magis quam Dei: quod sancti Apostoli non fecerunt, sed potius seculi gloriam spernentes & contemnentes, pro Dei gloria p viriliter quidem decertarunt.

DOMINICA. II. QVADRAGES.

CONCIO QVARTA.

De transfiguratione Domini.

Acto: 14.

AS *Sumpsit Iesus Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrē eius & duxit illos in montem excelsum seorsum:* Matt. 17. Vult G quidem Christus magister noster nos erudire ascendens in excelsum montem, quod ascendere debemus per multas difficultates, labores, & asperitates, si volumus tandem ascendere ad montem excelsum gloriæ, & beatitudinis sempiternæ. Veruntamen terreri non debemus neq; exanimari, tametsi varij nobis labores & difficultates contingant, si quidem Christus ipse nobiscum ascendit, & comitatur nos: habemus etiam angelum protegentem nos. Vnde sicut inquit gratuis quidā autor, ex Christi tentationibus, triumphum sperare debemus. Nam cum ad capiendum Elisæum, multa armatorum ma H nus à Samariæ rege mitteretur, domumq; vallasset, ab Giezi clamatum est: insidiæ, insidiæ, quod cum propheta audisset, puerum ne paueret hortatus est, orauitq; vt ipsius aperirentur oculi, qui mox vidit omnem montis superficiem, domumq; armatis vallatam militibus, & ait: plures pro nobis sunt quam contra nos. Huius ergo exemplo non formidolose, sed confidenter tentationū bella aggredi debemus, cælestium militum muniti legionibus. Memoratum quidem Prophetam ne in minimo quidem vt illum caperent missi, lædere valuerunt: quin potius orante Propheta, ipsi cæcitate percussi sunt. Veneremur diuinam præsentiam & auxilium

Christus præsens nobis adest cum labores patimur. Lau. Ius. li. de Cas. con. ve. & animæ ca. 6. 4. Reg. 6 Ne timeamus calamitates,

A auxilium,& vtroq; præsidio septos, pudeat nos inimicis terga vertere. Non nos certandi labor, non certaminis incertus finis, non infirmitas carnis, non tepor spiritus concutiat. Ad virtutem difficilis ascensus est, grauissimus labor, maxima recompensatur mercede, in acie positi sumus: qui vicerit, sponsi amplexibus dignus fiet. Potuerat olim Dauid vt regis gener esset, incircuncisorum centum auferre præputia cum sui periculo, & non poterit Christi seruus, vt sapientiæ dignus habeatur connubio castissimo tẽtationum supprimere insultus? Valebit ne mulieris amor plus quam verbi? Alliciet ne amantis cor plus carnalis copula, quam B sapientiæ perpetuum contubernium? Innumeri sunt, qui vt terreni fastigium teneant imperij, omni se labori etiam cum corporis animæq; detrimento exponunt, & qui Christi nuncupantur serui, vt æterni regni particieps sint, tabescent otio, & præ ignauia dormitabunt? Vtiq; prudentiores, robustioresq. tenebrarũ filij sunt filijs lucis, in negotijs suis, & in temporalium cumulatione. Stupeat cælum, clamet terra, & omnis creatura miretur, cum hominem plus alliciat labor quam requies: mors quam vita, creatura, quam omnium conditor: non absq; cordis cæcitate fieri potest hoc: C ignoratur quippe quantá sint cælestia gaudia, ignoratur quoq; quod sit virtutis bonum. Attẽdunt homines quod sine fatigatione maxima virtus nõ valeat acquiri, & pati refugiunt, quia parũ diliguunt. Considerant tentationum & tribulationum certamina, nec percipiunt quid inde sequatur. Vtinam saperent & intelligerent, ac nouissima prouiderent.

Sed potius in deo speremus qui iuuabit nos.

Tentationibus faci le diuino freti numine resistemus.

1. Reg. 16.

Amore Dei omnia vincemus.

Luc. 16.

Si pro tẽporalibus tãtũ laboramus, multo magis pro æternis laborare debemus.

Cõsiderare quidem debemus quod Christus nos eripiet de tribulationibus, atq; eos omnes labores nostros in nostrum commodum euenire faciet, ac tandẽ ad excelsum beatitudinis portũ perducet: cum videamus quod idem Christus ducit nos, duxit in quit illos in montem excelsum. Vnde Lau. Ius. ait, in tribulatione D vtiq; comitatur iustos, vt illos in præsentiarum eripiat, & glorificet in futuro Comitatur inquam ipsos in negotijs ne delinquãt in periculis ne cadant, in prosperitatibus ne deficiant, in dubijs ne errent, & in huius vitæ itineribus, ne æternæ vitæ consolationem amittant. Hoc sanctarum autoritatibus scripturarum, hoc sanctorum patrum comprobatur exemplo. Direxit in actibus suis longæuum Noe, quem solum super terram coram se reperit iustum: fuit cum Abraham patriarcha illumq; a Pharaonis & Abimelech protexit insidijs. Innocentem Ioseph ab adulteræ custodiuit amplexu, atq; Aegypto prætulit vniuersæ: in nube & igne per desertum ambulauit cum Moyse, ac in ducatu populi optime roborauit.

Amor suaues reddit res.

Lau. I. s. d. de triũpha. Chr. ago. c. 27.

Gen. 7.

Gene. 21.

Gen. 40.

Exo. 14.

borauit. Citharedam quoq; puerum ne in superbi regis incide-
2. Reg. 16. ret manus, deseruit nunquam. Antiquorum patrum gesta cur referam, cum in fine seculorum nedum spiritualem, verum etiam corporalē suis discipulis præsentiam exhibuerit? Illis profecto tā quā charissimis, visibiliter corporalis apparuit, atq; omnem præcipuæ charitatis exhibuit humanitatem. Nemo ad plenum valet explicare delectabilem filij Dei conuersationem, quoad vixit in carne. Nullus ipsius erga fideles solicitudinem, familiaremq; dilectionem notificare sufficit: tanquam vnus illorum erat cum ipsis, imo eorum minimus, quippe qui nō ministrari venerat, sed ministrare: sic afficiebatur singulis, quemadmodum mater quædam vnicum amat alumnum.

Magnus Christi amor erga nos.

Luc. 22.

In hunc Perfectionis montē ait Galfri. nemo valet ascendere absq; ductore Iesu: ipse enim est via, veritas, & vita. Est siquidem illa via ardua, solitaria, secreta, & eam multi non norunt. Omnis humana potentia, ait alius grauis autor, & industria non assurgit vt conscendat in cælum, nisi Deus ipse perducat, nisi illa magnarum alarum aquila suas expandat pennas, & nos illuc adducat, nisi ille benignus & misericors pater in humeris suis nos portet, illuc ascendere misellus agniculus, & imbecillis ouicula non valebit. Duxit illos in montem excelsum, ait Albertus Magn. declarans nostram spiritualem ascensionem per manum suam esse futuram, iuxta illud Psal. Domini est assumptio nostra, & sancti Israel regis nostri.

Galfri. super hunc locum.
Pal. in Matth.
Ezec. 17.
Ascēdere in cælū nō possumus sine Dei fauore.
Psal. 88.

Et transfiguratus est. Qualis futurus est tempore iudicandi, talis apparuit Apostolis, ait Hiero. Quod autem dicit, transfiguratus est ante eos, nemo putet pristinam eum formam & faciem perdidisse, vel amisisse corporis veritatem, & assumpsisse corpus vel spirituale vel aereum. Sed quomodo transformatus sit Euangelista demonstrat dicens.

D. Hiero. in Matt. 17. lib. 3.

Et resplenduit facies eius &c. Saluator humani generis Iesus Christus, ait Leo Papa, docens eandem fidem, quæ & impios ad iustitiam, & mortuos reuocat ad vitam, ad hoc discipulos suos doctrinæ monitis & operum miraculis imbuebat, vt idem Christus & vnigenitus Dei & hominis filius crederetur. Nam vnum horū sine altero non proderat ad salutem, & æqualis erat periculi, Dominum Iesum Christum aut Deum tantummodo sine homine, aut sine Deo solum hominem credidisse, cum vtrumq; esset pariter confitendum, quia sicut Deo vero humanitas, ita homini inerat vera diuinitas. Ad confirmandum ergo huius fidei saluberrimam cognitionem, interrogauerat discipulos suos dominus,

Leo Pap. in hom. de transfigu.

A minus, inter varias aliorum opiniones, quid ipsi de eo crederent, quid ve sentirent. Vbi Petrus Apo. per reuelationē summi patris, corporea superans, & humana transcendens vidit mentis oculis filium Dei viui, & confessus est gloriam deitatis. Vt ergo istam felicis constantię fortitudinem toto Apostoli corde conciperent, & nil de suscipiendæ crucis asperitate trepidarent, nec pudendā sibi eam patientiam crederent, quæ sic subitura erat sæuitiam passionis, vt non amitteret gloriam potestatis. Assumpsit ergo hos tres Apostolos, & conscenso cum eis seorsum monte pręcelso, B claritatem suæ gloriæ demonstrauit. Quia licet intellexissent in eo maiestatem Dei, ipsius tamen corporis, quo diuinitas tegebatur, potentiam nesciebant. Videntur mihi ait Orige. hi qui ducuntur a Iesu super montem excelsum, & digni habentur videre transfigurationem eius secrete, quia non in vanum post sex dies ducuntur: quoniam enim in sex diebus perfecti numeri totus factus est visibilis mundus, ideo arbitror eum qui transcendit omnes mundi res, considerans iam non quæ videntur (temporalia enim sunt) sed quæ non videntur, quoniam sunt ęterna, posse ascendere super montem excelsum, Christo se præ C cedente, illum posse & gloriam aspicere verbi Dei. Si ergo quis nostrum cupit, Christo se assumente ascendere super montem excelsum, & videre secretum transfigurationis mysterium, transcendat opera sex dierum, non aspiciens quæ videntur, neq; diligens mundum, nec ea quæ sunt in mundo.

Mat. 16

Transfiguratus est Christ' vt manifestaret quod esset verus De' & homo.

Origen. in Mat. ho. 3

Qui cōtēnit tēpo alia, reportabit æternaā.

Debemus & nos transfigurari exemplo Christi, sicut faciebat Apos. cum diceret, viuo ego, iam non ego. Dicit Greg. quod erat mortuus persecutor, sed viuebat prædicator: iam ego non viuo secundum passiones meas, & inordinatos affectus, sed spiritualiter viuo, quia viuit in me Christus. Si homo sibi non mo- D ritur, non potest in deo viuere. Nunquam esse poteris quod modo non es ni prius esse desieris quod nunc es. Quādo legumina transplantantur, lentescunt ac mortificantur, sed id illis expedit, vt melius postea viuant, & granum etiam frumenti nisi prius moriatur, non potest fructum proferre. Idem etiam alibi ait, qui se mortificat & passiones suas atque sensus, is dicitur transfigurari: & quamuis mortuus appareat, viuit tamen in Domino, iuxta illud: Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est in Christo.

Gregor. in Euāg. ho. 32.

Simile.

Ioan. 12.

Gre. li. 5. Mo. ca. 3.

Porro Rationale Diu. offi. reddit rationem, cur heri & hodie recitetur Euange. Transfi. Dicitque quod per Sabbathum

Col. 3.

Autor.

mentis

mentis venitur ad Sabbathum quidem æternitatis, & ideo recita *[Ratio. di. of. li. 6. c. 38.]* tur euange. Transfi. in qua apparuerunt Moyses & Elias, quorum exemplo animatur Ecclesia ad ieiunium. Mihi etiam offeruntur aliæ rationes, quæ tales sunt: gloria enim & beatitudo hominibus conferenda, cuius vestigium & vmbra hodierna die demonstrata est, non tantum ab æterno patre confertur, aut à filio solum, vel a spiritu sancto solum, sed a tribus personis simul. In qualis rei confirmationem in Christi baptismo pater quidē ostensus est in voce de cælo demissa, filius in suamet persona, & spiritus sanctus in forma columbæ. Pari etiam ratione ad ostendendū *[Ratio iterandi hoc euangel.]* gloriam illam supernam a tribus simul personis conferri, pater hodierna die demonstratur in voce delapsa, filius in suamet persona, & spiritus sanctus in nube lucida. Iustum quippe est vt qui tribus obsequimur personis, a tribus quoq; præmium consequamur æternum, gloriæq; coronam. Cæterum quoniam res imperfecta *[Matt. 3.]* videtur esse, si bis tantum in anno præsens Euangelium recitaretur, cum gloriam *[A tribus simul personis sperātur præmia.]* ipsam a tribus personis assequamur, voluit Ecclesia vt præter eam representationem huius diuini mysterij, quæ in mense Augusto celebratur, & Hesternam, etiam tertio hodie proponatur & decātetur. Præterea D. Anto. affirmat bis Christum fuisse transfiguratum, semel quidem in monte, & secūdo *[D. Anto. 1. p. hist. ti. 5. c. 5. §. 3]* in forma peregrini. Quod si dixerimus etiam in forma hortulani quodam modo transfiguratum, videbitur fortasse talis triplex transfiguratio applicari posse vsui Romanę sacro sanctæ Ecclesiæ, quo ter in anno hodiernum repetitur Euang. si quis melio *[Autor.]* ra habet, libenter accipientur.

[Labores pro Christo tolerati optime præmiantur.] Si recte hic considerasti, ad videndum gloriam Transfigurationis discipuli laborarunt, cum ad montis culmen conscenderint. Moyses etiam & Elias per varios labores peruenerūt eo perfectionis, vt essent tantopere Deo familiares & intimi & hodie etiam tanta familiaritate cum eo colloquerentur, vt adnotat D. Chry. *[Chrysost.]* & manifeste constat ex his quæ alter à pharaone, & populo perpessus est, & alter a rege Achab, & alijs. Ex quo colligitur *[Exod. 7. 8. &c.]* hodie disputari & tractari non incommode posse de laboribus propter Deum tolerandis, quamq. vtiles sint, quandoquidem & *[3. Re. 18. & 19.]* nos Deo maxime familiares efficiunt & subinde nos ducunt ad gloriam sempiternam.

[Sene. li. 3. epi. ad Luc. ep. 24.] Ad confusionem autem nostram, qui ita calamitates detestamur, dicam quid gentilis etiam vir ille Seneca senserit. Labores quidem & calamitates inquit, a tyrannis illatæ, quamuis sint magnæ, plus fere terrent quam crucient. Nam licet in his sit abscissio

A sio pedum, aut manuum, aliorum ve membrorum, aut deniq; vitæ ablatio, sublatis quidem horum a nostra imaginatione & cogitatione terroribus, solum remanent dolores, quibus interdum multi in morbis occultis & grauibus, maiores solent sustinere. Et in partu mulieres & viri articulari morbo, aut alio grauiore laborantes, maximos sustinent. Non ergo restat nobis nisi mors, quam etiam vt videmus, multi quandoq; contemnunt pro quibusdam temporarijs obtinendis. Quocirca omnes labores qui nobis euenire possunt, vultu sereno atque virili animo perferamus. Quod si vir Ethnicus ita sentit, cur non nos Christiani, fidei B luce instructi, propter Deum ad labores viriliter perferédos animabimur? Idem etiam alibi ait, multi Ethnici homines labores ingentes virili animo pertulerunt, vt crucem quidam regulus, venenum Socrates, exilium Rutilius, mortem ferro adactam Cato. Quamobrem ait, & nos aliquid sustinere nō formidemus. Itaque tu notare poteris, quod si hic Ethnicus tantum hortatur & animat aliorum Ethnicorum exemplis, ad labores sustinendos, cum tamen tales labores, ingentes quidem, miserrimis præmijs, seu verius supplicijs compensentur, quanto nos co- C hortari nos ipsos vehementius et animare debemus tot sanctorum exemplis propositis, ad præmia vera & sempiterna promissa, exiguis plane laboribus consequenda? Idem etiam alibi ait, si tibi labores acciderint, forti animo eos sustine, quia consuetudo & vsus efficient eos leuiores quandoquidem experientia docente cognouimus, quia nemo duraret, si rerum aduersarum eandem vim assiduitas semper imprimeret, quam primus ictus imprimit. Sicut corporalis laboris exercitatio callum obducit in manibus, ait idem Sene. & ita non adeo grauiter tandem laborem sentiunt: sic assiduitas patiendi labores, ærumnas & calamitates, veluti callum in corde obducit, vt non sic moleste D sentiantur vt prius. Nam cum semel animum virtus indurauit, vndique inuulnerabilem præstat. Multum hominem mansuefacere labores possunt & domare, cum tantæ sint efficaciæ. Non quidem est credendum ait August. in arca Noe, alia animalia fuisse introducta, quæ vorarentur a leonibus, aut aues aliis, quibus aquilæ sustentarentur. Sed omnia communi cibo & pastu sustentabantur. Necessitas enim, labores, atque discrimina, faciebant æquales omnes illas bestias, easque mansuefaciebant & contemperabant. Et alibi ait, non omnes quidem norunt laboribus fructuose vti. Sicut enim si essent duo vasa, alterum suaui liquore plenum, alterum vero putrefactione refertum

Labores superiores sunt in imaginatione quā cum reuera accesserint.

Sen. li. 16. epist. epist. 99.

Vide quot labores perferunt gētiles.

Sen. li. de trā. vi. ad sere. c. 10.

Simile.

Sen. li. de conso. ad Alb. ma. ca. 13.

Aug. li. 7. in q. s. l. Ge. 10. c. 4.

D. Aug. de c. Dei li. 1. c. 10

vno, eodemq; instrumento mota ambo, produceret certe alterū suauem odorem, alterum vero fætorem teterrimum. Sic etiam mali & boni se habent vt talia vasa, nā statim impij labiorū instrumento commoti, denudant & detegunt suam ipsorum maximam impatientiam, boni vero semper demonstrant suam virtutē atq; patientiā. Alij de deo grauiter queruntur, alij Deum miris laudibus efferunt, eiq; gratias agunt. Hoc sane descriptum est illis Apo. verbis vbi habetur sic, qui in sordibus est, sordescat adhuc: iustior autem, iustiora faciat, seu iustificetur adhuc.

Boni virtutē suam statim ostēdūt, mali vitia.

Apo. 22.

Et resplenduit facies eius sicut sol. Quemadmodum ait Greg. Na. cum sol aliqua nube obiecta contegitur, eius claritas impeditur, sed non extinguitur, vel prorsus aufertur, & tam magna claritas tam exigua nube contegitur, impeditur atque absconditur: sic Iesu Christi domini nostri deitas, humanitatis sanctæ nubecula detinebatur, & veluti reprimebatur, sic adeo vt eiusdem splendor immensus hominibus non appareret, nec aliquanta portiuncula claritatis illius, humanis obijceretur obtutibus. Verum in monte vbi primum voluit illam influere in sacratissimum corpus, adeo magna illa & pereximia claritatis diuinæ scintilla comparuit ipsis discipulis, vt eam sustinere nequirent. Coniice ergo tu ex eis, quid futurum erit in cęlo.

Gre. Na. trac. de fide.

Simile.

Christi deitas, humanitatis sāctæ nubecula tegebatur.

Apparuerunt illis Moyses & Elias. Vt ostendant, ait Glo. inter. eum esse, quem lex & prophetæ promiserunt, legislator & eximius Prophetarum apparuerunt. Lex & Prophetæ cum eo loquuntur, ait Alb. Mag. hoc est cum eo concordant. Testes ex omni parte prodeunt, ita vt dicere queat illud Isa. pete tibi signum à domino Deo tuo, siue in profundum inferni, siue in excelsum supra. Vnde Galfri. ait, ne Christo clarificato facile credas, nisi occurrerint Moyses & Elias. Suspecta est mihi omnis veritas, quam non confirmat scriptura H rum autoritas: alioqui ab altitudine diei timebo, veritus ne forte seducar a dæmonio meridiano.

Glo. int. in Matt.

Alb. Ma. in Luc. 9.

Isa. 7.

Gal. in hunc locū.

Psal. 90.

Cum eo loquentes. Lucas quidem inquit quod loquebantur de excessu quem completurus erat in Hierusalem: quo loco commode quidem tractare poteris de excessu amoris Christi erga nos, quem quidem manifestauit in passione sua, & quantas debeamus Christo gratias agere pro tanto amore. Vt enim solis lumen quod omnia illuminat, non minus vnicuique lucet, quam si eum solum illuminaret: ita dominicæ passionis sacrificium, quod pro omnibus oblatum est, non minus vnicuique prodest, quam si pro eo solum oblatum esset.

Autor.

Luc. 9.

Simile.

Hoc

A Hoc enim animo Apos. huius beneficij gratiam sibi applicabat cum de Domino saluatore diceret: qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me! Sed fortasse aliquis dicat: fateor me multum redemptori debere, qui tantam in me salutem contulit, sed propter susceptam pro me mortem & cruciatum, quid illi debeo, qui cum Deus esset, ab omni doloris sensu immunis erat? Est ita plane: sed quantum quæso vnigenito Dei filio debes, qui dilectissimam illam humanitatem, quam sibi indissolubili vinculo desponsauerat, cuique esse suum B contulerat pro conseruanda vita tua, ad mortis supplicium obtulit? hoc autem quale sit, proposito exemplo declarabo: ferunt maleficum quendam hominem nullis tormentorum generibus ad commissi criminis confessionem adigi potuisse: iudex autem prudentissimus excogitato nouo consilio, paruulum eius filium ante patris conspectum atrociter verberari iussit: quo cruciatu ita patris viscera laniata sunt, vt admissum scelus aperta voce confiteretur. Quo indicio colligimus quantum nos eorum quos charissimos habemus, cruciatus torqueat, quandoquidem apud hunc hominem plus dilecti corporis do- C lor, quam proprius cruciatus valuit. Quod ideo dixi, vt hac ratione intelligatis fratres, quantum salutis nostræ autori debeamus, qui dilectissimam & purissimam illam humanitatem, immanissimis hostibus cruciandam, illudendam, conspuendam, verberandam, incredibili pietate & misericordia tradidit, etiam si altissimam illam diuinitatis substantiam, nullus dolor attigerit. Si ergo Dominus maiori dilectione animarum nostrarum salutem, quam corporis sui vitam prosecutus est, efficitur plane, vt nos illum supra vitam nostram, supraque omnia quæ in vita charissima sunt, diligere debeamus; eaq; omnia prius quam D eius gratiam & amicitiam interire patiamur: Hac enim ratione nos illum super omnia diligere comprobabimus. Deinde illud etiam a nobis exigitur, vt quando ille propter peccatum e cordibus nostris eliminandum, dirissima supplicia subire non recusauit, nos quoque nulla, neque incommoda, neque supplicia recusemus, ne id admittamus, quod is tam immani odio execratus est.

Bonum est nos hic esse. vide obsecro quantum falleretur Petrus: nam certe quemadmodum qui ex abiecta, humilique fortuna ad regni fastigium euectus esset, vilem suppellectilem quam antea pretiosam charamque habebat, præ regij apparatus splendore & magnificentia, pro nihilo haberet, seque ipsum rideret, quod olim res adeo viles tanti faceret, ita profecto qui

Gal. 2.

Vide quantum deo debeamus pro passionis mysterio.

Similitu. Exemplum

Amor dei ineffabilis erga nos.

Animarum nostrarum salutem Christus maiori dilectione, quam corporis sui vitam prosecutus est.

Simile.

nunquam in vita ſua cæleſtium deliciarum dulcedinem ſingula- E
rem degustauit, nec niſi porcorum ſiliquas, hoc eſt carnales vo-
luptates agnouit, eas ſolum magnas & amore ſuo dignas arbi-
tratur: at ſi is forte a ſpiritu ſancto in benedictionibus dulcedi-
nis præuentus, & torrente diuinæ voluptatis potatus fuerit,
opulentiſsima etiam mundi bona ita contemnit vt ne cogita-
tione quidem ipſa & aſpectu digna eſſe putet & cenſeat.

Sane in cælo facile agnoſcemus, quãtũ fuerit ter hæc miraremur terrena. Pſal. 20.

FERIA. II. POST II. DOMINI. QVADRAG. F

CONCIO PRIMA.

EGO vado, & quæretiſme, & in peccato veſtro moriemini. Ioann. 8 Solicitus de ægroto curando medicus, ait Cyril. omnem tentat viam inſtaurandæ ſanitatis, & quem exitiali & lethifero morbo nouit ægrotare, & vbi perſpicit leuiora, blandioraque remedia non pro deſſe, ſtudet acriora adhibere medicamina, ſectionem, cauterium, vſtulatio nem, quibus noxius expellatur humor & morbus. Hoc non minus obſeruaſſe cernitur Dominus noſter, optimus humanæ infirmitatis medicus, vt duritiem cordis Iudæo- G rum & impietatem ſanaret. Adhibuit admiranda ſigna, quibus ad fidem adducerentur, adhibuit, & ſalutarem cum ſuauitate doctrinam: quæ omnia vbi nil eis conducere conſpicit, aut ſalutem adferre, nunc aſperam eis comminationem infert, & æternam interminatur mortem, vt hac ſaltem ratione ad ſaniorem reuocentur mentem. Poſtquam autem per reditum ad patrem à vobis abiero, quæretis me, non credendi deſiderio, ſed perſequendi ſtudio, & quem amplius in proprio corpore perſequi vt prius non poteritis, in membris acerrime infeſtabitis, & pro viribus excruciabitis. Sed horrendus vos manet ex hac H perſequendi ſæuitia exitus: nam in peccato veſtro moriemini, & perpetuis addicti pœnis, æternæ vitæ exortes, ſemper ſecundam mortem acerbiſsime feretis. Itaque quo ego vado, vos non poteſtis venire. Ad vitã enim propero ſempiternam, vos autẽ ad æternæ mortis horrorem, quia oblatam vitam veſtra pertinacia reiicitis. Ego ad gloriam vado patris, vos autem ad cõfuſionem perpetuã ſponte veſtra itis. ipſe ad cæleſtem trãſeo requiẽ, adq̃ peruenire nõ poteſtis, quia viã qua illuc itur, tenere cõtẽnitis. Cũ igitur nũc me ſequi renuatis ad virtutis laborẽ, nõ poteritis me ſequi etiã ad præmium, non ob negatam bene agendi facultatem, ſed ob

Cyril. in Ioan. li. 8. ca. 22.

Simile.

Multa Deus habet pharmaca ad morbos a nobis depellendos Iniurias Dei ſermonis inflictas, ipſe ſibi aſcribit.

Per viam virtutũ, ĩtur ad cælum.

A sed ob propriam animi vestri malignitatē, viā salutis cōplecti recusantē. Quod si durū est æterna carere vita, si triste, interitum perferre perpetuū, si graue interminū perpeti suppliciū, dū datur hora, à prauis studijs distracti cessate: abijcite pondera peccatorū vestrorum, ne in illis moriamini, quia non mortui laudabūt dominū, neq; omnes qui descēdūt in infernum. Ecce quibus eos malis exterret, quæ mala ipsis imminētia prædicit, vt vel illorū horrore, ipsos a malo reuocet. *Ego vado.* Scilicet sponte per passionem meā scilicet & ad patrem, & ad suam gloriam. *vos non potestis venire*, quia non vultis. Si enim voluissent, ait D. Tho. & non B potuissent, non rationabiliter diceretur eis, in peccato vestro moriemini. Sed notandum quod aliqui impediuntur ne possint ire quo Christus vadit, dupliciter: vno modo ratione contrarietatis & sic impediuntur peccatores, & de hoc loquitur hic, & ideo simpliciter perseuerantibus in peccato dicit: quo ego vado, vos nō potestis venire. Vnde & regius vates ait, non habitabit in medio domus meæ qui facit superbiam. Et Isa. ait, via sancta vocabitur, & pollutus nō transibit per eā. Et rursus Dauid ait, quis habitabit in tabernaculo tuo? & respondet, innocens manibus, & C mundo corde. Alio modo ratione imperfectionis seu indispositionis & hoc modo impediuntur iusti quamdiu sunt in corpore iuxta illud Apos. quamdiu sumus in corpore, peregrinamur a Domino. Et talibus non dicit dominus simpliciter, quo ego vado, vos non potestis venire, sed addidit determinationem temporis, iuxta illud quod etiam habetur Ioan. 13. quo ego vado, nō potes me modo sequi.

Psal. 113. *D. Tho. in Ioann.* 8. *lec.* 4. *Perseuerātia in peccato, cæli viā impedit.* *Psal.* 100 *Isa.* 35. *Psal.* 14. 2. *Cor.* 5. *Ioan.* 13.

In peccato vestro moriemini. In hanc miseriam deuenit anima peccando, vt adeo in peccatis indurescat, ne vnquam sese ab illis eruere possit, nisi specialiter diuino subleuetur præsidio: Vnde Iob de obstinato peccatore ait, cor eius indurabitur, quasi lapis. D Et Eccl. ait, cordurum male habebit in nouissimo. Sicut enim illa quæ dura natura sunt, grauia etiam sint est necesse: sic ille qui cordurum & lapideum habet, procul dubio ima inferni petet loca. De Pharaone ait Deus, indurabo cor Pharaonis, & ideo de illo, eiusque obstinatis militibus, dicitur in Exod. descenderunt in infernum quasi lapis. Hoc modo quibusdam Iudæis obstinatis dixit Stephanus, o dura ceruice, & incircuncisi corde, vos semper spiritui sancto restitistis: nihilominus tamen ea est diuina clementia, vt hæc etiam obstinatissima corda, mille modis nitatur mollire. Quemadmodum namque qui aliquid mollefacere vult illud prius pressum manibus, huc, illuc versat: si adhuc resistit,

Iob. 41. *Eccles.* 3. *Exod.* 7. *Exo.* 15.

adhibet vnctionem, post vnctionem si opus est, etiam aquam: sic E
Simile. Deus erga humana se gerit corda, primum enim illa quasi manibus suis contrectans, benigna passionis suæ, multorumq; beneficiorum memoria mulcet: secundo illa inungit diuinis auxilijs & inspirationibus, quibus facilius peccati vigorem deponant: tertio bonorum temporalium aquis irrigat, vt gratias autori agendo, in memoriam veniant dilecti sui: quarto ignibus tribulationũ & infirmitatum vexat: deniq; ictibus mortem minãtibus afficit, vt vel saltẽ tunc resipiscant & cõuertãtur. At vero si nil istorum potest perditam reuocare voluntatẽ, nulla mora est quin huiusmodi miserrimi peccatores, quorũ corda marmorea vllis nõ potuerunt mollescere viribus, in infernum conijciantur. Quemadmodum enim vulnera tabe confecta & corrupta, sensus stupore, chirurgi ferrum nequaquam sentiunt: sic isti peccandi consuetudine obdurati, medicabile Dei ferrum non sentiunt hoc est diuinas vocationes non exaudiunt. Non sic se habebat Dauid, qui dicebat: factum est cor meum sicut cera liquescens. Vnde Dominus vt audiri posset, per Ezechie. ait, auferam cor lapideum, & dabo vobis cor carneum. F

Varijs vtitur Deus modis ad emolliendα dura corda.

Amore & timore nos Deus ad se vocat.

Simile.

Psal. 21.

Ezech. 36

Ego vado. Intelligebat de eius morte, quam præsentem semper in memoria adferebat; sic etiam nos facere debemus, si circumspecte viuere volumus. Sic enim videmus quod Deus vt loqueretur ad Hiere. dixit ei, descende in domum figuli, vt consideraret se de terra esse. O si nos semper diceremus, vado ad mortem, quam aliter viueremus! si quidem nil aliud facimus quam quotidie ad mortem tendere. Cõsidera obsecro quã sit extra omnem ambitionem & pompam qui ad patibulum adducitur, quo modo parum curat huius seculi vanitates. *Ego vado.* Velis nolis peccator, ad mortem tendis: considera igitur quam ridiculus esset is omnibus, qui ad supplicium ridens accederet. G H

Hiere. 18

Mortem semper meditari debemus.

Gene. 49

Ego vado. Omnes quidem vadunt, sed alius ad vitam æternam alius vero ad supplicium sempiternum. Pincerna quidem & pistor Pharaonis iter fecerunt de carcere, sed ad longe dissimillima abierunt loca, Gene. 40.

Quæstio. *Quæretis me, & non inuenietis.* Quomodo igitur dicis Domine, qui sequitur me, non ambulat in tenebris? Sed dicendum est
Respon. quod dupliciter potest quis sequi Christum: aliqui enim ipsum sequuntur ceu milites ducem, & serui Dominum alij vero persequendo ipsum, sicut venator prædam sequitur vt eam interficiat; sic ergo aliqui sequuntur Deum vt ipsum offendant, & quasi videntur scire velle viam Domini, vt ipsi per aliam tendant

A dant viam: nec volunt legem Domini scire, nisi vt præuaricentur eam. Nec est quod negent se Deum persequi, etenim si contra eius legem faciunt, si discordias nutriunt, si eius seruos persequuntur, satis constat quod eum etiam persequantur. Vnde Christus dixit, Saule, Saule quid me persequeris? *Mali de~ persequũt Acto.9.*

Et in peccato vestro moriemini. Aliqui moriuntur in suis peccatis, aliqui vero in alienis, quales sunt illi quibus incumbit scelera corrigere, & id facere negligunt, & similes.

In peccato vestro moriemini. Medici quidem ex ipso pulsu, & alijs B id genus signis, facile statim iudicant, infirmum vicinum morti esse, neq; amplius redeunt ad eum visitandum, non quin aliqui euadant, sed quia ita medica facultas ipsis prescribit. Sic ergo quando aliquis peccator non vult secundum leges viuere, sed semper deprauate viuit in peccatis suis morietur. Quare redeamus ad cor, & vitam emendemus, ne à vitijs absorbeamur. Psalm 68. non me demergat tempestas aquæ. *Simile. Peccatores nolentes se emẽdare, in peccatis suis moriẽtur.*

Nunquid interficiet semetipsum. Iudæi verba Domini nequaquam intelligentes, ait Cyril. protinus in absurdam & horrendam auditu exeunt cogitationem, verbisque eam expro- C munt, sciscitantes nunquid seipsum esset interfecturus, quia dicit, quo iturus esset, alios peruenire non posse. Sed vnde hæc tanta exoritur intelligendi absurditas? Profecto ex sola animi eorum nequitia, qui quoniam virulentus est, & horrore odij contaminatus, quidquid intra se receptat, consimili tabe commaculat. Quemadmodum vas illitum veneno, quidquid impositum sibi receperit, reddit venenatum & mortiferum. Cæterum neq; verisimilitudinẽ habet hæc improba eorũ inquisitio: non enim si se ipsum interfecturus esset, colligere recte potuissent eã obrẽ quo erat ipse iturus, alios peruenire nõ potuisse. Nã & ipsi seipsos D interficere potuissent, sibique ipsis vltro mortem consciscere, & hac via venissent quidem, quo Christũ abijsse autumassent. Hãc autẽ (quã etiã cogitare horrescit Dominus) de Christo impietatẽ, ipse mansuete ferens, ostendit eis cum admiranda benignitate quonam pacto sua fuerant verba accipienda, simul & suæ naturæ eminentiam supra cæteros homines declarat dicẽs. *Vos de deorsum estis, ego de supernis sum.* Vos inquit deorsũ estis, & creaturarũ sortiti cõditionẽ, quæ Deo creatori subiectæ sunt, & longo infra ipsum subsidẽt atq; subsistũt interuallo: ego vero de supernis sũ, & diuinam habens naturam, quæ rebus omnibus in immensum supereminet. At vero deinde discrimine se ab eis differre atq; distare demonstrat, quia scilicet de mundo sunt, ipse vero non erat *Psal. 68. Cyril. in Ioan. lib. 5. ca. 23. Simile. Animus peruersus omnia corrumpit. Conscientia mala male suspicatur. Distantia infinita dei ad creaturas.*

 de

de mundo. De mundo erant scribæ & Pharisæi, si affectum vt de E
Matt. 23 bes, attendas, nam toto animo rebus huiusmundi inhiabant, eli gentes primas cathedras in Synagogis, & primos discubitus in mensa, suaque opera omnia facientes vt viderentur ab homini-
Matt. 21 bus: opes itidem & pecuniam nimia cupiditate persequebantur, deuorantes domos viduarum, & pecuniæ quæstum in ipso quoque vestibulo templi aucupantes. Christus vero hoc modo non erat de mundo, quia affectum animi fluxis huiusmundi, caducisque rebus non habuit implicatum aut intentum, non enim pro-
Ioann: 8. priam quærebat gloriam, sed solius patris: sic etiam omnes spre
Matt. 8. u t opes, vt non haberet vbi caput reclinaret. Rursum quod modo comminatus fuerat, iterum eorum auribus inculcat, ipsos scilicet in suo peccato morituros, & ad mortem vsque in sua iniquitate perseueraturos absque fructu pœnitentiæ: vt quod prima exhortatione eorum mentibus non inhęserat aut fuerat
Simile. infixum, saltem secunda aut tertia affigeretur: ita enim faciunt qui duræ ceræ annituntur imprimere formam sigilli, si primo co
Perseuerat Deus inspirãdo vt mollescant dura corda. namine frustra tentarunt efformare illius effigiem, superaddunt secundum aut tertium conatum, & improbo tandem labore asse quuntur quod expetunt, nisi vsque adeo durasit, & primitiuæ for mæ reluctans materia, vt omnino illius effigiationem non admit tat, qualis reuera erat Iudæorũ animus, quia lapidis instar omné refugiebat emollitionẽ, & nec terribili quidẽ hac interminatione inflectebatur ad pœnitẽtiã. Id circo tertio id ipsum repetit, vt me
Simile. dicus de ægroti salute desperãs, & imminẽtẽ sæpius ei prædicés
Obstinatis animis minatur de⁹. interitũ, nisi ea quæ reparãdæ sanitati apprime necessaria sunt ob seruet, sed nunc viã aperit, qua tãtũ possint euadere discrimẽ, sci licet mori in suo peccato, vt pote si credere voluerint quia ipse est, quã quidẽ fidem si amplecti neglexerint, de salute eorum ac
August. in Ioan. tra. 38. to. 9. tũ esse declarat. *Vos de mũdo hoc estis.* Ideo terrã sapitis ait August. quia sicut serpẽtes terrã mãducatis, terrenis pascimini, terrenis H delectamini, terrenis inhiatis, sursum corda nõ habetis. *Ego nõ sum de hoc mũdo.* Quomodo enim erat de mũdo, per quẽ factus est mũ
Ioann. 1. dus? Omnes de mũdo post modũ, quia prius mũdus, & sic homo de mũdo: prius autẽ Christus, deinde mũdus. Quomodo ante mũ dũ Christus, & ante Christũ nil? q̃a in principio erat verbũ, & om
D. Tho. in Ioann. 8. lec. 4. nia ꝑ ipsũ facta sunt. Hæc est causa quare nõ potestis venire quo ego vado, ait Tho. q̃a cũ sitis deorsũ, quãtũ in vobis est, nõ potestis nisi cadere, & ideo ꝙ dixi quia moriemini in peccatis vestris, verum est, nisi mihi adhæreatis, & ideo vt non penitus excludat spem salutis, remedium ponit dicens: si enim non credideritis

quasi

A Quasi dicat, nati estis in peccato originali, à quo non potestis ab solui nisi per fidem meam, quia si non credideritis quia ego sum moriemini in peccato vestro. Et dixit ego sum, nõ nunquid sim, vt rememoret quod dictum est Moysi, ego sum qui sum. Nam ipsum esse est proprium Dei: in qualibet alia natura à diuina, dif fert esse & quod est, cum quælibet natura creata participet suũ esse ab eo quod est ens per essentiam, scilicet à Deo, qui est ipsum suum esse, ita quod suum esse sit sua essentia. Vnde ipse solus denominabitur ab eo, & ideo dicit, nisi credideritis quia ego sum, idest quia sum vere Deus qui habet esse per essentiam, moB riemini in peccato vestro. Dicit enim quia ego sum vt ostendat suam æternitatem: omnibus enim quæ incipiunt, est mutabilitas quædam, & aliqua potentia ad non esse, vnde est inuenire in eis quoddam præteritum & futurum, & ideo non est ibi verum esse per se, sed in Deo nulla est potentia ad non esse nec esse incæpit, & ideo est ipsum esse, quod proprie per tempus præsens designatur.

Remediũ paratum est omnibus si velint illud accipere. *Exo. 3.* *Nemini patet salus nisi crediderit quod Iesus est Deus.*

Dixi ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris. Quando medicus incolumitatis infirmi perstudiosus atq; solicitus intelligit in C firmum fieri deteriorem, & morbum magis, magisq; augeri ac præualere, quia ipse infirmus præscripto & dispositioni medici obtemperare noluit, nam non tantum pharmaca ipsa respuit, & contemnit, sed etiam in edendo & bibendo, vel etiam in quiescendo multos committit errores: solet ille tunc morte indubie futura, languentem deterrere, dicens ei, certo scio te tuis inordinationibus quam citissime vitam in mortem commutaturum, quoniam ex tui pulsus dispositione, vrinæ indicijs, & plurimis alijs signis, id mihi quidem sit exploratum atq; euidens: atq; ita meam ab omni crimine libero animam, conscientiamq; reddo D securam, dicens iterum quod nisi prescriptis meis obedieris, futurum plane sit vt breui à vita ipsa excedas. Ita Christus redemptor noster tum istis Iudæis, tum etiam vnicuiq; nostrum quotidie minatur quod si pergimus contemnere eius mãdata, si eius sanctissimam legem despicimus, si consilia respuimus, si pharmaca salutaria hoc est sacramenta negligimus, desperatam plane esse salutem nostram intelligamus, in peccatis enim nostris moriemur.

Similitudo. *Obstinati morte æterna cruciabuntur.* *Applicatio similitudinis.*

Causa quare isti tam peruersa & absurda iudicia proferunt, & tam male de veritate sentiunt, atq; vilipendunt tam horribiles comminationes, insinuatur à Christo dicente, vos de mũdo hoc estis. Vnde colligitur adeo deditos esse illos mundanis rebus, & *Autor.*

Aff. Eus terrenorū perdere facit appetitum cælestium. prorsus immersos, vt appetitum & gustum omnino corruptum ad res supernas haberent, Nos quoq; tales sumus, qui ita defixi manemus & intricati secularibus, adeoq; terreni, imo in terram conuersi sumus, vt nil nisi terra & quæ terrena sunt, nostris cordibus imprimatur, & concipiatur, & nil in nostris animis nascatur & pullulet, quod totum mundanum non sit. Et certe si agrico- *Simile.* lis peritis credimus, sicut insitiones ipsæ non coniunguntur neq; *Mali sibi placentia tantū audire volūt* vniuntur, nisi diligenter aduertatur vt nucleus cum nucleo, & os cum osse conseratur: Sic amigdalus non conseritur pyro, neq; persica precox coniungi potest arbori mali, vel citri, quia tunc consitio fit nuclei cum osse, sed tamen facile conseruatur malus medica cum citrea, quia seruatur in semine eadem proportio: Sic etiam contingit in nobis, qui cum simus de mūdo: si quis *Simile.* nobis superna conatur inserere, perinde est ac si quis vellet inse- *Phil. 3.* rere & coniungere ossa cum nucleis. Præterea sicut in Dei amicis & seruis, quorum conuersatio vt dicit Apost. in cęlis est, nullus imprimere potest res mundanas, ita cōrario modo in malis nemo quid cæleste imprimere potest, quia sunt diuersæ insitiones. Et quemadmodum in pectore serui Dei vel vnicum verbum *Simile.* adhæret statim, pullulat; dilatatur & crescit: sic in animo impij *Chry. in non abs. ho. 31.* res mundanæ pullulant, & vigent, quia sunt eiusdem plane insitionis: Vnde Chrysost. ait, si homini mundano in tanta malorum multitudine constituto, locutus fueris iustitię verbum, & verbum *Simile.* perdis, & ille non temperatur in concupiscentia mundanarum rerum. Ecce si ostendis leoni viridem herbam, aut campum bene florentem, non excitat eum in concupiscentia, quia non habet hoc in natura vt herbas manducet: & contra si ostendas boui carnes, non cōcupiscit, quia non est bouis natura vt carnes mādu- *Similitudo.* cet. Sic & homini impio, & rebus mūdi huius dedito, si de bono cælesti loquaris, non excitatur in concupiscentia tanti boni, sed *Simile.* quemadmodum si pluuia super lapidem cadat, desuper quidem sudat, ab intus autem siccus est, quia non descendit humor in eum, sic & in tali homine quando loqueris verbum Dei, tantummodo sonus verbi desuper percutit aures eius carnales, in *Chry. ho. 52. Ioan. to. 2.* cor autem eius nil descendit.

Tu quis es? O dementia maxima, post tātum temporis spatium, tot miracula, tantam, tamque salutarem doctrinam, quis sit in- *Cyril. in Ioan. lib. 5. c. 24.* terrogant, ait D. Ioannes Chrysostom, *Principium qui & loquor vobis.* Sum inquit, Principium omnium rerum, ait Cyrill. Ex quo omnia suum sumpserunt exordium, & per quod omnia constant. Principium per quod facta sunt omnia, per quod Domi-

A nus creauit sæcula, in quo Deus creauit cælum & terram: necesse est autem rerum omnium autorem Deum esse & conditorem, quare nuncupatione principij se Deum esse perspicue designauit. Cum autem subnectit, qui & loquor vobis, se hominem pro nobis factum insinuat, qui præsens verba quæ a patre æterno accepit, hominibus nuntiauit, patrisque sui voluntatem explicauit: Verum quia neque his uerbis erant credituri, sed in sua permansuri infidelitate, prædicit eis graue & timendum iudicium, ob peccatorum suorum multitudinem futurum. Multa inquit sunt quæ de vobis discutere & examinare debeo, non quidem
B hoc tempore, sed cum cuique homini secundum ea quæ operatus fuerit fiet retributio. Cum enim accepero tempus, ego iustitias iudicabo: & statuam id potissimum contra faciem vestram, & quod in me credere proteruia vestra respuitis.

Gen. 1. *Cur se Christus vocat principiū.* *Psal.* 74.

Dicitur etiam & Pater principium, & vno quidem modo, nomen principij, ait Diuus Thom: commune est patri & filio, in quantum scilicet sunt vnum principium spiritus sancti, per communem spirationem, & tres personæ simul sunt principium omnis creaturæ per creationem, alio modo est principium pa-
C ter, in quantum scilicet pater est principium Filij, per æternam generationem; non tamen plura dicimus principia, sicut nec plures dicimus esse Deos. Vnde Regius propheta ait, Tecum principium in die virtutis tuæ. Hic autem dicit Dominus noster se esse principium respectu totius creaturæ, nam quod est per essentiam tale: est principium & causa principalis eorum quæ sunt per participationem: ipse per essentiam vt dictum est, est esse suum, Sed quia Christus Dominus noster non solum habet in se diuinam naturam, sed etiam humanam, ideo subnectit, qui
D & loquor vobis.

D. Thom. *Psal.* 109.

Cum exaltaueritis filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum. Videbat Christus Dominus, ait Cyrill. cui omnia antequam eueniant, cognita sunt, nonnullos in turba Iudæorum quam alloquebatur, esse, qui visis hora mortis eius signis, & miraculis, essent in eum credituri, de quibus Lucas inquit, Et omnis turba eorum qui simul aderant ad spectaculum illud, & videbant quæ fiebant, percutientes pectora sua reuertebantur. Aliquos etiam post reditum eius in cęlum ad Apost. prædicationem conuertendos, de quibus meminit in Act. Luc. quod his auditis quæ à Petro dicta sunt cōpūcti sunt corde dicētes, Quid faciemus viri fratres? Ideo futurā eorū conuersionē prędicit, & suæ mortis gen⁹ explicat, quod in cruce pro mūdi salute moreretur: cum inquit, morte

Cyril. li. 5. *in Ioan. c.* 25. *Luc.* 23. *Acto.* 2.

Si veniã poterant consequi qui Christum crucifixerunt, si pœnitentiam egissent, cur nõ confidemus si id præstiterimus?

mē affeceritis, tunc cognoscetis meam diuinitatem, & in me crēdetis Quod si crudeles manus Christo inferentes, veniæ locum & pœnitentiæ erant habituri, quis quantiscunq; pressus sceleribus de misericordia Dei desperabit, aut ad Deum reuerti, vt remissionem peccatorum accipiat, trepidus recusabit? E

Autor: *In ignominia suam Christus ãplius ostẽdebat virtutem:*

Mirum plane negotium, atq; magna consideratione dignum, quod Christus affirmet hos homines in excellentiæ ipsius cognitionem, & notitiam esse venturos, & eo præsertim tempore, quo erat in summa abiectione futurus, nimirum quando erat in cruce leuandus, quem tamen tot tamq præclaris sermonibus atque miraculis, minime cognouissent. Veruntamen si diligenter aspicias, quo tempore suam magis ostendit infirmitatem, inuenies suam amplius etiam ostendisse veritatem: nam cum primum per suam natiuitatem hunc ingressus est mundum, cælestes nuntij & angeli magnificentissime eius gloriam ac diuinitatem declarauerunt: & absconditus in præsepio, manifestatur a pastoribus, indicatur ab stella, inuenitur a Magis & adoratur. Præsentato insuper & in templo secundum aliorum infantium morem, ibi eius magnitudo patefacta est & publicata a sancto Simeone & Anna prophetissa: depositis vestimentis Iordanem ingressus ad Ioannis baptismum accipiendum, cum Ioannes ipse iam baptizaret eundem, ex quo multi colligere poterant ipsum purum esse hominem ac peccatorem, non tantum ostenditur non esse peccator, verum etiam filius Dei viui patenter ostensus est tum a spiritu sancto super eum in forma columbæ descendente, tum etiam ab æterno patre in voce de cælo delapsa, quæ aperte audita fuit, ipsum filium esse Dei contestans. Cum autem exaltatus in crucē fuit Dominus, ibi omnipotentiam suam ęternus pater ostendit, declarans filij sui magnitudinem atq; sublimitatem, tum magno quodam ob filij sui mortem terremotu subsecuto, tum sole obscurato, & velo templi a summo vsq; deorsum scisso, petris cōscissis, & deniq; multis mortuorum sepulchris apertis, atq; plurimis mortuis surgẽtibus: illic ergo tunc eum cognouerunt, quia reuertebantur percutientes pectora sua, & hoc est quod hodierno Euang. insinuat & significat Dominus dicens: cum exaltaueritis filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum. F G H

Luc.2. Mat.2. Luc.2. In baptismo Christi docuit pater eum filium esse suum Mat.27. Luc.23.

Autor: Magna quidem in hodierno Euang. nobis exhibetur occasio disserendi de duritia cordis, & obstinatione in vitijs, quandoquidem isti adeo obdurati erant, vt opus esset multis ac magnis æternæ mortis comminationibus ad eos emolliendos. Quemadmodum certe dura silex & immane saxum, quantacunque superfusa

Simile:

aqua

A aqua, nunquam mollesit, sed semper in sua duritie consistit. Et sicut sabulum aqua potius cōstringitur & obdurescit, quam mollesiat: ita obstinatorum animi, quantumcunq; eos cohorteris ad ea quæ honesta sunt & cum virtute coniuncta, nunquam tamen emolliuntur & inflectuntur: bonorum exhortationes mollefacere non sufficiunt animos semel obstinatos & induratos. Vnde præclara documenta ipsius Heli nunquam potuerunt filiorum animos immutare: nec etiam Samuelis hortatus profuerunt vnquam filijs suis. Præterea suauia & dulcia verba Ionathæ filij, & B singularia Dauidis beneficia, nunquam profecerunt vt Saulis cor obduratum mollesceret. Porro nec id efficere pacifica verba, atq; omni humanitate plenissima, nuntiorum ipsius Dauid, vt cor adamantinum ipsius Nabal flecteretur vnquam, neq; vllis vnquam potuit verbis Abner efficere vt Asael mitigaretur, vt habetur 2. Reg. Nuntij quidem Ezechiæ discurrentes per terram Iuda & Israel, instruebant omnes, & hortabantur ad cultum diuinum, illorum tamen tanta erat obstinatio cordis, atq; durities vt vix vnquam proficerent, vt habetur 2. para. Recordare etiam quam parum profuere admonitiones & signa exhibita Pharaoni C ab ipso Moyse & Aaron, vt habetur in Exo. Et deniq; recordare, nunquam blandis illis & suauibus verbis, atq; monitionibus clementissimi Dei, fratricidam Cain commotum fuisse, & ad pœnitentiam adductum. Et certe sicut salsum mare quamuis permulti aquæ dulcis fluuij ingrediantur ipsum, nunquam tamen suam perdit & commutat amaritudinem: sic quoq; cor durum & obstinatum, quantumuis dulciter & diuine in aurem quis influat, nunquam tamen immutatur & melius redditur. Porro est quædam gemma, si physicis credamus, quæ tantæ est frigiditatis, vt si eam vel in ignem immiseris, non tantum non com- D buratur, sed etiam nil vnquam caloris concipiat, quin potius in sua frigiditate perpetuo persistat. Pari quidem ratione obstinati homines, in diuino cultu adeo frigent & algent, vt nullis omnino sermonibus, exhortationibusq; diuinis, charitatis ignem cōcipiant, neq; magis cælestis doctrina in eis, quam ignis in gemma quidem illa frigidissima suapte natura, operetur, moueatur, atq; efficiat.

Animi obdurati cōditiones. *1. Reg. 2. & 8.* *1. Re. 19. & 26.* *1. Re 25. 2. Reg. 2.* *2. Par. 30* *Exo 5. & 6.* *Gen. 4.* *Simile.* *Similitudo.* *Quibus re bus compa rentur ob stinata cor da.*

FERIA II. POST DOMIN. II. QVADRAG,

CONCIO SECVNDA,

Duri-

Duritia cordis detestabilis.

E

D. Cyril. Deus nos monet, etsi videat quod propter culpam nostram non emendabimur.

EGO vado & quæretis me, & in peccato vestro moriemini. Io. 8. Explicans hunc locum beatus Cyril. ait quod Christus vtitur hac tam acerba reprehensione, propter eorum duritiam & proteruiam, siquidem cum multas sæpe adhibuisset correctiones, & non profuissent, voluit etiam hanc superaddere. Vnde facile colligas quod moneat, etsi propter culpam tuam nolis ipsum audire, vt hoc pacto intelligas Deo non esse id ascribēdum quod tu nolis audire. Vnde F Amos dicebat, non faciet dominus verbum, nisi reuelauerit secretum suum ad seruos suos prophetas: & tamen videbat Deus quod his prophetarum monitionibus Iudæi non vterentur, propter suam nequitiam. Vnde Dominus etiam ad Ezech. dicebat, non enim ad populos profundi sermonis & ignotæ linguæ tu mitteris, & si ad eos mittereris, ipsi audirēt te: domus autē Israel nolunt audire te, quia nolunt audire me: omnis quippe domus Israel attrita frōte est, & duro corde. Item ad Hiere. dixit Deus tolle volumē libri, & scribes in eo omnia verba quæ locutus sum tibi aduersum Israel, si forte audiet te domus Iuda, vniuersa G mala quæ ego cogito facere. Reuertatur vnusquisque a via sua pessima, & propitius ero iniquitati eorum. Nec vero propter has monitiones se emendarunt, quin potius rex Ioachim animo obstinato addidit iniquitatem super iniquitatem, & librum cōbussit in quo hęc scripta erant, quem Baruch afferebat, super prunas quibus ipse calefiebat, vt ibidē Hiere. scribit. Præterea & propheta cum esset in Babyloniæ captiuitate, misit eis deuastationem euenturam, sed propterea non emendarunt vitam suam: vnde & propheta præcepit Saraiæ dicens: cumq; compleueris legere librum istum, ligabis ad eum lapidem, & proijcies illum in H medium Euphratem, & dices: sic submergetur Babylon. Vtinam sic non eueniat multis Christianis, vt scilicet ad collum ligatum adferentes Euangelium, non ita submergantur, siquidem nolunt ex aliorum calamitate suæ saluti consulere. Sunt quidē instar salsi maris, in quod cum per sex mille annos multa dulcia flumina influxerint, adhuc tamē in amaritudine sua perseuerat: sic igitur isti qui per tot annos sacros cōcionatores audierunt, tamē obstinati remanēt, cū tamē hoc nostro tēpore dici possit illud Isa. Repleta est terra scientia Domini, sicut aqua maris operientis.

Amos 3. Ezec. 3. Hie. 36. Ad Deum conuertamur quātumuis mali fuerim9 Hiere. 31. Obstinati quo redigantur. Simile. Isa. 11.

An non maxima est proteruia nostra, quam tot sacræ conciones mollefacere non possunt, & tantus Christi sanguis pro nobis effusus,

A effusus, propter tantã contradictionem & resistentiam nostram? Bene dixit olim Isa. scio quia durus es tu, & neruus ferreus ceruix tua, & transgressoré ex vtero vocaui te. Eo sane deuenit iam peccatorũ impudentia, vt cum peccatum sit fœtidum & ignominiosum, atq; soleant se homines abscondere vt illud perpetrent, iuxta illud quod dicitur apud Ioan. qui male agit, odit lucé, nihilominus tamé iam multi gloriantur & iactãt se de peccatis; iuxta illud Isa. Peccatum suum quasi Sodoma prędicauerunt, neq; absconderunt: væ animæ eorum. Væ illis in quibus iam sermo Dei auditus, nullum reportat fructum, nec ignis amoris diuini, B qui sufficientissimus est ad comburendum & inflammandum, & tamen ipsi nec calefiunt! In more quidem positum erat olim, imperatorum corpora comburere, & vt refert Sueto. Tran. inuentum fuit cor alicuius imperatoris, quod ignis non valuit penetrare: cumq; causam huius rei inuestigarent, inuentum est cor plenum veneno. Tale igitur est obduratorum hominum cor, cũ nullo diuino igne, nec tot cócionibus penetretur, sed potius ipsi in peccatis suis moriantur.

Magna durities nostra. *Isa.48.* *Isa.3.* *Isa.3.* *Exemp. Suet. Trã. Quã ferrea sint multorum corda.*

Sane duritia cordis prouenit ex frequentationr peccati, inde C enim ex assidua frequentatione iam callum contrahit peccator, & denique cum magna facilitate & pronitate peccat, cum peccati pondus ipsum impellat, sicut aquæ fluxus in profundum aliquem demittit. Hoc significauit Zacharias dicens, in iniquitate plumbi talentum positum est. Et certe quamuis ex se tam horribile sit peccatum, vt Isaias dicat, formido & fouea, & laqueus super te qui habitator es terræ, nihilominus tamen ex assiduo vsu peccator metum omnem abijcit, & ita quæ committit peccator sunt horrenda, ponderosa, terrena, & molesta: & D tamen ex assiduo vsu facilia redduntur, nec solum inde nascitur facilitas quædam, sed aliud peius, videlicet detestabilis obstinatio: quam significare volens Dauid dicebat, in circuitu impij ambulant. Nam sicut iumentum in circuitu ambulans sæpissime eadem calcat, sic peccator idem peccatum per multos dies, imo & annos iterare solet. Hinc Hiere. ait, Quàm vilis facta es, iterans vias tuas. Cæterum Deus non solet hominem deserere, nisi prius ab ipso deseratur. Deseri autem à Deo, est summa miseria: Non igitur peccatis nos tradamus, ne ex assiduo vsu tandem in obstinationem deueniamus, & a Deo derelinquamur, Vnde Dauid dicebat, Ne proijcias me à facie tua. Sic igitur derelicti iam videbantur illi Iudæi, cum Christus ipsis diceret, & in peccato vestro moriemini.

Similitudo. *Zachar.2* *Isa.24.* *Peruersus vsus quantũ noceat.* *Psal. 11.* *Simile.* *Hiere. 2.* *Quod deus nos deserat, summa est miseria.* *Psal.50.*

Porro

Aug. de vn. Chri,c. 3.& .4. Porro D. August. Adrianus, & Caietanus, & alij dicunt quod E
homines possunt in hac vita ad eum statum peruenire, quod super eos peccatis repletos, semper ira Dei erit propter illorum
Adrian. de pœni. culpam. De quibus videtur Pau. dixisse, vt impleant peccata sua
semper, peruenit enim ira Dei super illos vsq; in finem. ò quan-
Caiet. ten ta.8. tam curare deberemus ne in tantã deuenire mus miseriam. Quid
obsecro scimus an hoc postremum quod committemus, erit vl-
1. Thes. 2. timum peccatum ad mensuram adimpleñdam? Malorum quidem
Pro.1. conditio est, vt sępe rogitari se sinant, cum tamen pro eorum commodo vocentur, iuxta illud, Prosperitas stultorum perdet illos. Neq. volunt respondere, quamuis tribulationibus vocen- F
tur. Hinc Hiere. ait, Percussisti eos, nec doluerunt, indurauerunt
Her.3. facies suas super petram, & noluerunt reuerti. Atq; hæc quidem est maxima hominis miseria in præsenti vita: & ita queritur De'
Isa.1. per Isa. dicens, Super quo percutiam vos vltra, addentes præuaricationem, id est, ad quid percutiam vos vltra? ita remanete. sane omnibus beneficijs à Deo collatis, non tamen mali mollescũt.
Iob.41. Vnde Iob ait, Cor eius indurabitur tanquam lapis, & stringetur quasi malleatoris incus: hæc siquidem præ tot ictibus non modo non mollescit, sed durior redditur.

Lex Dei est via in cælum, & ideo eam sequamur. G

Alul. in Mat. Ecce ego vado & quæretis me. Quomodo ipsi poterant Christum inuenire, cum non tenerent viam rectam & accommodatam? Etenim via per quam nos vadimus ad cælum, est obseruatio mã-
Deut.5. datorum, à qua declinando erramus: & ob hoc dicitur in Deute. quod non declinemus ad dexteram, neq; ad sinistram ab ipsa lege, & quia ista obseruatio præceptorum est aliquantulum difficilis, dicitur via dura, siue stricta & arcta. Vnde Christus ait apud
Mat.7. Matth. Arcta est via quæ ducit ad vitam. Et regius vates ait, H
Psal.16. Propter verba labiorum tuorũ, custodiui vias duras. Tamen iudæi nolebant per hanc viam sequi Christum, & ita non poterant ad beatitudinem peruenire: Sic ergo caueamus nos, ne hoc ipsum de nobis dici possit. Sane vt ab his caueamus, exuere debemus veterem hominem, & pœnitentiam agere pro commissis peccatis, atq; vitam in posterum emendare; quæ sum nobis difficilia videantur, hinc fit vt non viriliter contra huiusmodi difficultates pugnemus: & ita nobis potest dici, quæretis me, & non inuenietis.

Deponamus veterem hominem, vt Christũ sequamur.

Quî obsecro fieri potest vt Christum sequantur, qui mundi

viam

A viam sequuntur, cum tam diuersa sint huiusmodi instituta? Quis quæso seruire poterit duobus dominis, contraria præcipientibus? contrariæ enim sunt leges mundi huius, & leges Dei inter se, carnis & spiritus, terrenarum rerum: & cælestium bonorum. Vnde Apostolus ait, Quæ participatio iustitiæ cum iniquitate, aut quæ societas lucis ad tenebras? Quæ autem conuentio Christi ad Belial? Quomodo igitur fieri potest, vt tales sequendo mundanas leges, ad cælum cum Christo Domino tendamus? Non potestis ait Apostolus. Mensæ dæmoniorum participes esse, & mensæ Domini. Vnde quemadmodum impossibile est altero B quidẽ oculo terram, altero vero cælum simul aspicere, ita etiam fieri non potest vt Deum simul mũdiq; bona diligas. De Samaritanis ait scriptura rem admiratione, risuq dignissimam, quod scilicet Samaritani Deum colebant, & vna deis suis seruiebant, iuxta consuetudinem gentium. Hoc idem plurimi facere volunt, qui Deum colere simulantes, huiusmodi idola relinquere nolunt. Istis loquitur Isaias dicens, Pallium breue est, vtrumque operire non potest. Quasi dicat, non est tantus reddituum tuorum prouentus, vt tantam familiam alere possis, tantoq; luxui C sufficere.

Amare Christum & mundũ incõpossibili sunt, nec bene cõueniunt & in vna se demorãtur. 2.Co.6. *Si mundũ sequamur ad Christũ nõ ibimus.* 1.Cor.10. *Simile.* 4.Re.17. *Isa.* 28.

Philisthæi in templo cuiusdam idoli quod dicebatur Dagon, arcam fœderis ab Israelitis captam collocarunt, surgentesque primo mane die crastino inuenerunt idolum ante arcam deiectum, & licet sæpe niterentur idolum illud cum arca coniungere, nunquam tamen potuerunt. Hoc autem significat: quod Dominus nullo modo velit idem templum & altare cum dæmone habere: non vult Deus esse, vbi vitiorum idola sunt, quæ tu veneraris. Non fuit datum populo Israel, vt habetur in Exod. cæleste manna, donec consumpta est farina, quam ab Aegypto se-D cum portauerant. Nec tu etiam poteris diuina felicitate frui, donec omnino omnis mundi amor in te fuerit consumptus, & à te penitus recesserit. Quemadmodum enim manna & farina Aegyptiaca non simul comeduntur, sic tu his duabus voluptatibus & saporibus, Dei & mundi, frui non poteris. In hoc autem perspicue videbis, quam vilis, nulliusq; pretij sit consolatio humana, siquidem diuinam impedit Et sicut stomachus illius qui aduersa laborat valetudine, si malis humoribus oppressus sit, cibi suauitatem non sentit: sic illi qui alliorum, cucumerumque Aegypti voluptatibus capiuntur, cælestis cibi dulcedinem percipere non possunt. Et quanquam multi sint, qui vtramq; consolationem, Dei scilicet & mundi, habere velint: hos tamen allo

Nõ possumus mundo & Deo seruire. 1.Re.5. *Deus & dæmõ non possunt in eodem tẽplo manere.* Exo.16. *Simile.* *Similitudo.*

Sopho. 1. quitur Sopho. ex parte Dei dicens: disperdam qui iurant in Mel E
chom, & iurant in Domino. Per idolum & Deum iurabant, vtrique seruire conabantur. De his etiam condolet Eccle. dicens,
Eccle. 2. Væ duplici corde, & peccatori terram ingredienti duabus vijs. Quid igitur itineris facere poteris, cum duabus vijs ingrediaris?
3. Re. 18. Nos quidem claudicamus, more illorum quibus Elias dixit; vsquequo claudicatis in duas partes? Si Dominus est Deus, sequimini eum. Si autem Baal, sequimini eum: impossibile quidem est, ambobus simul seruire. Sane cum pharao permitteret, vt ha-
Exo. 8. betur in Exod. Hebræis, vt Domino victimas immolarent, & ei
sacrificia offerrent, respondit sanctus Moyses, non potest ita F
fieri, abominationes enim Aegyptiorum immolabimus Deo
Ioan. 2. nostro? Cum ingrederetur Iesus in templum, eiecit ementes
Simile. & vendentes, quia non possumus seruire Deo & mammonæ: nam neque ignis & aqua simul & eodem in loco esse possunt. Cō-
D. Aug. li. soli. c. 22. to. 9. siderans porro D. August. diuersitatem harum viarum, & quomodo inter se pugnent, dicebat. tu consolatio sempiterna, quæ solis illis te tribuis, qui consolationem huius mundi pro sua perpetua consolatione contemnunt. Nam qui hic consolātur, indigni tua consolatione habentur: nemo enim potest vtroque
seculo consolari, sed vnum necesse est perdat, qui alterum vo- G
luerit possidere. Atque ita cum hæc cogito, & sedulo perpendo: humanas fugio consolationes, vt tuas obtinere possim. Obsecro te Domine vt cæteræ consolationes amaræ mihi reddantur, & tuæ tantum dulces. Non erat intolerabilis Laurentio ignis, propter te, & tuas internas consolationes: non lapidatio Stephano,

Consolationes mūdanæ & diuinæ simul esse non possunt.

Acto. 7. nec cæteris discipulis reliqua tormentorum genera. ibant enim
Acto. 5. gaudentes à conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati, Nil ergo dulcius esse potest diuinis consolationibus, quæ amarissima quæq; tormenta dulcorare
solent. Quod si hæc nos consideraremus, per viam Christi in- H
cederemus, qui ita nos solatur, nō per viam infelicē peccatorum.

Diuinæ cōsolationes inæstimabilis pretij.

Multum quidem confert vt Christum sequamur & eius legem non autem dæmonis legem, cōsiderare vtriusq; conditiones. Cōferte quæso fratres legem Christi cum sanguinolentis falsorum Deorum legibus: illi præcipiebant cultoribus suis, vt filios lustrarent per ignem: eosq; in solemnibus sacrificijs infanda crudelitate trucidarēt: quod scelus propheta designauit cum ait, immola-
Hiere. 12. uerunt filios suos & filias suas dæmonijs, & effuderunt sangui-
Isa. 65. nem innocentem, Item in Isa. dicit Dominus, immolant paruulos subter eminentes petras, quæ non mandaui, nec ascendit in

Leges falsorum deorum quam sint sanguinolentæ.

cor

A cor meum. Quo verbo innuere Dominus voluit, quam longe ab immensa illa sua charitate, humani generis altrice, fuerit tam crudelia præcepta hominibus dare, cum eius summum & singulare præceptum, sit vt nos inuicem diligamus. Vnde facile apparet sanguinolenta illa idolorum sacrificia, ab illo instituta esse, qui homicida erat ab initio. Sed hic fratres, non parua lamentandi materia sese nobis offert, cum animaduerto quanto maiora isti propter sanguinarios illos & commentitios Deos, quam nos propter verum nostrum & amantissimum faciamus, qui per diuersam quam ipse iuit, viam ambulamus.

Lex Dei quam sit suauis. Ioan. 8. Mundani propter mūdū īij magis laborant quā propter Deum.

B

Conuersio frigida & serotina quam parui videatur momenti.

ET *in peccato vestro moriemini.* Sunt aliqui qui ita Deum frigide quærunt, vt non solum eum non inueniant, sed etiam in peccato suo moriantur. Siquidem vitę suæ florem dæmoni tradentes, fæces vitæ, & tamen frigide, Deo offerunt. Qui vtique similes sunt illi qui cum illustrem aliquem virum inuitare vellet, ei

C offerret corrosa ossa, & fructuum cortices, ac panem per varios domus angulos disiectū. Et certe vna inter cæteras causas quod tam frigide mali ad Dominum conuertantur, est quod scilicet inuite quodammodo verbum Dei audire videantur, & solummodo propter curiositatem quandam & nouitatem, sicut qui musicam audit, non quod eius compositionem penetret. Quod certe querebatur Dominus Deus apud Ezechiel. dicens; & tu fili hominis, filij populi tui veniunt, ad audiendos sermones tuos & non faciunt eos, quia in canticum oris sui vertunt illos, & auaritia sequitur cor eorum, & est istis quasi carmen musicum,

D quod suaui dulciq; sono canitur. Accedunt quidem peccatores ad audiendas conciones, & tales reuertuntur, quales venerunt, quod si aliquo modo verbis concionatoris mouentur, tamen differunt conuersionē de die in diem, ita vt illis quadret quod ait Isa. Manda, remanda, expecta, reexpecta: modicū ibi, modicū ibi. Quasi dicat, si audiūt quod cōcionator ex Dei nomine aliquid ipsis mādet, recedūt murmurantes & dicētes se iam defessos quod tam sæpe audiant, manda, remanda. Item si dicat concionator quod sint præmia à Deo parata, & quod ipsa patienter expectare debent, egrediuntur murmurantes, quod concionator sæpe dicat, expecta, reexpecta. Quod si audiant à concionatore, vitæ tempus breue esse, & quod idcirco animentur ad maximos labores

Offerant' Deo florē ætatis: Simile. Aliqui in extremā vsque decrepitā ætatem conuersionem differunt. Ezech. 33. Animi obdurati conditiones. Isa. 28. Peruersi auditores de concionatore solent murmurare.

Isa.28. bores sustinendos, abeunt murmuratores quod concionator sæ E
Mali Dei timorem abiecerunt pe dicat, modicum ibi, modicum ibi. Sane optime de his Isa. vaticinatus est, dicens: Percussimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum, neq; mortem, neq; iudicium timemus, neq; infernum. mandet Deus, & remandet, nos enim viuemus vt libet. An non tibi videtur quod isti peruersi homines in peccato suo morientur?

Sane vir timoratus non debet tantum dicere vt vulgares omnes dicunt, se moriturum esse: sed iam morior, iam mihi videor in mortis agone constitutus. Vide obsecro miserabilis peccator
Eccle:9: quid Ecclesiast. dicat, nescit homo finem suum, sed sicut pisces ca-
Parati simus ad mortem. piuntur hamo: sic homines in tempore malo. Quam multi sunt F bone Deus, qui tanquam bruta animalia, imparati ad mortem accedunt, & ita sæpe in peccatis suis moriuntur. Quod sane figu-
Exo.12. ratum habemus in Exo. vbi dicitur, factum est in noctis medio percussit Dominus omne primogenitum in terra Aegypti, Item
Malos imparatos apprehendit mors. Surrexitq; pharao nocte, & omnes serui eius, cunctiq; Aegyptij, & ortus est clamor magnus in Aegypto. Vide quomodo imparati apprehensi sunt: Sic igitur malis contingit. Verum interim obserua quod dicat textus quod Aegyptij clamores edebant, non autem dicit quod Deo supplicarent: Sic igitur sæpe malos G inuadit mors, vt non recordentur à Deo veniam delictorum suorum implorare, sed tantummodo gemunt propter mortem & hoc merito permittit Deus propter eorum nefanda scelera.
Iudith 15. Porro de consiliarijs Holophernis narrat scriptura, quod cum magis consilio indigebant, & inuicem consultare debebant, tunc fugit mens & consilium eorum: sic ergo multi in morte, cum magis salutaribus egerent monitis, tunc mentem habent a Deo alienatam, & in peccato suo moriuntur. Quod sane me-
Rom.1. rito illis accidit, quando quidem vt ait Apostol. sicut non probauerunt Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in reprobum sensum. H

Conuersionem non differant Væ illis qui dedita opera ad extremũ vsq; vitę spatium conuersionem differunt: nullus quidẽ eo vsq; conuersionem differre debet, quin potius semper in mente & in oculis Dei iudicium ge-
Iob.9. stet, sicut Iob faciebat, cum diceret: si repente interroget, quis respondebit ei? Quid ergo malus respondere poterit cum in ip-
Osee.8. so peccato deprehedetur? Bene sane de talibus dixit Oseas ventũ seminabunt, & turbinem metent. Stultitia est maxima, quod existiment mali se in morte metere triticum, cum tantum in vita sua ventum seminauerint. Et certe in Rege Antiocho apertissime

tissime

A tissime videmus quam sit periculosum ad extremum vsq; anhelitum velle conuersionem suam differre. Quam multos videmus bone Deus, qui in morte constituti tunc multis verbis cum Deo agunt, & multas emittunt promissiones, & vota, qui tamen in vita Deum audire neglexerunt, & iam videntur incipere degustare inferni pænas. ô si vere saltem tunc conuerterentur, sed tamen multi ficta quædam emittunt suspiria. ô miserabiles eos qui totam vitam in vitijs consumpserunt, & voluerũt ad extremum quidem vitæ spatium conuersionem suam differre, & tunc quærunt remedia, cum hinc inde multa ipsos vrgent incommoda: B Quemadmodum sane si quis te semisomnem maximis clamoribus excitet, propter vrgentem aliquam necessitatem, vix potes præ tremore te vestibus induere: sic profecto in morte tantis vndiq; vallaberis angustijs, vt vix sis apud te. Et quemadmodum miles ille maxime confunditur, qui clangente classicum tuba, se inermem & imparatum inuenit: sic etiam cum quis hora mortis se varijs irretitum videt peccatis, maxime conturbatur, præsertim cum vires & sensus ipsum deficiant, & mens quodammodo hebetetur, cum sana tunc mente esse maxime conueniat, ad ea C præsertim præstanda quæ ad salutem animæ pertinẽt. Orate inquit Christus, ne fuga vestra fiat in hyeme: Et certe sicut hyems præsertim si pluuias secum adferat, incommoda est ad fugam, sic vtiq; mortis hora maxime infestatur homo vndiq; & conturbatur, & præsertim si ad illud vsq tempus conuersionem suam distulerit, cum iam medici propter vicinam mortem, de ægri salute consultant, & omnes domestici magnos præ tristitia edunt clamores, atq; pharmaca omnia nil prosunt. Tunc ne tibi opportunum videtur tempus ad pœnitentiam agendam, cum iam iam instat mors, & acutissima vrget febris? an non tunc metuendum D est ne in peccato moriaris?

2. Ma. 9. *Multi falluntur volentes omnino ad extremũ vsque an'elitum cõuersionem differre.* *Simile.* *Similitudo.* *Mors cũ imparatos inuenit, quantũ eos conturbet.* Mat. 24. *Simile.* *Conuersionem non differamus ad extremam vitã*

Cęterum ne sequámur peruersam voluntatem nostram, sed Christi: solent quippe homines libenter voluntatem suam sectari, & perditionis viam: quibus loquitur Dominus per Isaiam dicens, Expandi manus meas tota die ad populum incredulum, qui graditur in via non bona. Hoc igitur modo ad infernum tendimus, quod solum appetitum nostrum sectemur effrœnatum. Sumus quidem instar infantium, qui si cultellum petierint, non est qui eos de sua sententia deducat, etsi aliam prætiosiorem tradideris rem, nec quiescunt donec eam acceperint, & tamen statim in os conijciunt. Væ igitur illis qui post suos effrœnes tendunt appetitus, sequamur igitur senem illum Mathathiam dicentem:

Isa. 65. *Simile.* *Appetitũ effrænatum non sequamur.*

centem:

centem: etsi omnes gentes regi Antiocho obediunt, vt discedant
1. Mac. 2. vnusquisque à seruitute legis, ego & filij mei: & fratres mei; obe
diemus legi patrum nostrorum.

APPENDIX.

Luc. 7. Ioan. 2. *Recreationes interdum periculosæ.* Eccle. 7.

EGO *Vado*. Ad recreationes non ibat Christus nisi rogatus, vnde rogabat Iesum quidam pharisæus, &c. Item ad nuptias fuit vocatus, ad passionem vero sponte vadit, & se offert, quia ipse voluit, vnde ait, ego vado. Significat quidem quanto securius ad hæc tendamus. Eclesiast: 7. melius est ire in domum luctus, quam in domum conuiuij: & propterea vltro accedit Dominus ad labores.

Quæram' Deum vbi possimus eum inuenire. Iudic. 4.

Quæretis me. Aliqui Deum quærunt, & inueniunt & în gratia moriuntur; alij quærunt, sed non inueniunt, cum non sit vbi eum quærunt, videlicet in delicijs voluptatibusq, huius seculi & ita miseri moriuntur in peccato, tanquam dormientes præ lacte vt sisara.

Vos de mundo hoc estis, Quid quæso aliud mundus est, quam sepultura mortuorum, carcer viuorum, fautor malorum, officina vitiorum, neglectus virtutum, persecutio bonorum, carnificina iustorum, mutabilior luna, & nil habens securitatis, & quo nullum
Iudic. 4. est mare, aut rota, volubilius?

Mundani statim ex sua locutione noti. Murmurantium conditiones. Psal. 17. *Simile:* Num. 16.

Vos de mundo hoc estis. Non loquitur de bonis, de quibus iam dixit, si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret, sed quia de mundo non estis &c. cognoscitur quidem aliquis qualis sit, ex eius locutione, nam qui de terra est, de terra loquitur. Locutio mundi est murmuratio, blasphemia, mendacium, seditio & alia huiusmodi. Porro murmurator est instar muscæ, quæ si habeas pratiosas gemmas in manibus, non tamen ibi resident, sed in aliqua pustula, si forte eam habueris; sic ipsi defectus explorant, non virtutes. Psalm. decimo septimo. Sepulchrum patens est guttur eorum; nam certe sepulchrum clausum etsi multa habeat cadauera, non tamen male olet, cum sit clausum; sed tamen patens sepulchrum, fœtidum est, & male olet. Sic vtique multi sunt homines, qui etsi multos norint proximi sui defectus, non tamen eos diuulgant: murmuratores vero statim eos diuulgant. Sane in lege immundum censebatur vas sine operculo. Num. 16.

Vos de mundo hoc estis Loquitur secundum communem loquendi vsum, etenim cum videmus aliquem non curare hæc munda-

A na, dicimus eum non esse de hoc mundo: & certe colloquia Christi non erant mundana, sed cælestia. Mundus diuitias quærit, & tamen Christus ait, Beati pauperes spiritu. mundus quærit vindictam, & tamen Christus ait, Beati mites, nec est Christus de hoc mundo, quoniam eum delectationibus, aut voluptatibus non aluit mundus, sed in præsepio natus est, quia non erat ei locus in diuersorio. item vsque adeo pauper erat vt diceret, vulpes foueas habēt, &c. Et mortuus est in Cruce. Item nō erat de mundo, quia ipsi mundus non obediebat: Sane domino alicuius domus, tota familia obedire solet, eumq; summo in honore habere. ita dicimus statim illum esse dominum eius domus, sic igitur
B clementissime Christe apud mundanos videris quod non sis Dominus, cum tibi nolint obedire, nec ea quæ eis constituisti adimpleant mandata.

Similitudo.
Matt. 5.
Luc. 2.
Matt. 8.
Similitudo.
Mundani nolūt Deo obedire.

FERIA II. POST DOMIN. II. QVADRAG.

CONCIO TERTIA.

C *Mortis consideratio quantum conducat.*

EGO *vado & quæretis me, & in peccato vestro moriemini:* Io. 8. Diuus Thomas & alij complures Theologi, interpretantur hæc verba de morte Christi, quam Christus recolere mente & sermone solebat, vt daret nobis exemplum ita faciendi, vt ita huiusmodi frequentata mortis memoria, vitam emendaremus: sicut videmus quod Christus quanto magis ad mortem appropinquabat, tanto magis miraculis coruscabat: & ita nos virtutibus excellere debe-
D mus, quanto morti viciniores reddimur. Hoc quidem sanctus Iob insinuauit dicens, Quasi effodientes thesaurum, gaudentq; vehementer cum inuenerint sepulchrum. Sane qui thesaurum quærit, quāto plus incipit eum retegere & reuelare, tāto auidius effodere solet: Sic igitur qui se ad senectam tendere iam videt, cum iam pariter etiam cælestes thesauros & præmia procul quodammodo olfaciat, debet sese diligenter in optimæ vitæ cultura exercere, sic enim decet viros bonos, & virtutis studiosos, nam perditi homines cum ita facere etiam deberent, tamen contra faciunt, & quanto seniores fiunt, tanto negligentius viuunt, cum sibi semper videatur diutius victuri. Sed cur quæso non respicis ô peccator, cum videas te tam vicinum esse morti? vides sane te

D. Thom. in Ioan. 8. lect. 4.
Quātomagis appropinquam⁹ morti, tanto magis virtutib⁹ nos exercere debemus:
Iob. 3.
Senes ad brauium viriliter contendāt

varijs vallatum inimicis, quin & oculi ipsi tecum pugnant, au- E
Frequens mortis cõsideratio multa a nobis repellit mala. ditus tibi refragatur, lingua contradicit, gustus aduersatur, manus offendunt, pedes ad malum velociter currunt, cor tuum te excarnificat, tanquam fornax quędam scelerum omnium. Et propterea vt ab huiusmodi tormentis libereris, frequens tibi mortis meditatio in mentem subeat, ad quam tam accelerato cursu in dies appropinquas. Atque hoc quidem modo membra corporis tui non armabuntur contra te: Vnde Apostol. ait, ne exhi-
Rom. 6. beatis membra vestra, arma iniquitatis peccati: Hoc est sequendo eorum prauas inclinationes & propensiones. Et certe ab his domesticis inimicis sibi metuebat sanctus Dauid cum diceret, F
Psal. 18. Si mei non fuerint dominati, tunc immaculatus ero & emundabor a delicto maximo.

simile. Sane ouis proprietas & conditio est, vt quanto magis noctem impendentem videt, tanto magis comedat: sic ergo seruus Dei quanto magis mortem appropinquare videt, tanto magis se
Eccle. 18. virtutibus implere, & ornare debet, Vnde ecclesiast. ait, cum consummauerit homo, tunc incipiet. Certe inter motum naturalem & violentum, hoc est discrimen, vt experientia ipsa loqui-
Arist. 1. de cæ. tex. 88 & 89. tur, & Aristoteles nos docet, vt scilicet motus naturalis quo magis progreditur, tanto velocior sit, contra vero motus violentus, tardior. Sunt ergo isti serui Dei instar motus naturalis, G cum quotidie ad virtutem vrgeant, contra vero impij & perditi homines, sunt instar motus violenti, qui semper remisse agunt
Sap. 2. si quod bonum faciunt. Vnde Sapien. 2. dicunt. Exiguum & cum tædio est tempus vitæ nostræ. Sane malus semper impræmeditatus viuit, & tanquam pendens de tenuissimo capillo, vt labatur in inferni barathrum, iuxta illud Isa. Præparata est ab heri
Isa. 30. Tophet, à Rege præparata, profunda & dilatata, nutrimenta eius ignis & ligna multa, flatus Domini sicut torrens sulphuris succendens eam. Ad hunc miserabilem locum, videlicet infer- H num, ingrediuntur mali per portas peccatorum quæ hic com-
Mat. 16. miserunt. Vnde Christus dixit apud Matth. & portæ inferi non præualebunt aduersus eam: non habet certe infernus portas li-
Secus portas inferni est, qui manet in pecca. gneas aut ferreas, sed peccatorum portas: vnde significat quod peccata & iniquitates non præualebunt aduersus Ecclesiam. Si igitur esse in peccato, est secus portas inferni esse, adeo vt de tenuissimo tantum filo pendeas, & facile statim mori possis vel à tormento aliquo manuario, vel ab infausta aura, vel à pertenui febricula, vel ab alijs huiusmodi morbis: quænam est hæc tam falsa securitas [illegible] vita tua de tenui filo pendet, & iustitia apud

Deum

A Deum semper contra te clamat, quomodo igitur vir miserabilis ita rides, & ludis, comedis & bibis otiose, quasi hæc fabulæ quædam essent, & mera somnia? Quin & diuinas inspirationes & sacras conciones spernis, & peccata peccatis accumulas, semper Dei iram contra te prouocando, a cuius nutu vita tua tota dependet. Timuit Ethnicus ille Pilatus quod audiret Christum dicentem, propterea qui me tradidit tibi, maius peccatum habet, & media quærebat quibus posset Christum illęsum dimittere, quãuis Christus diceret quod ille qui tradiderat eum, maius peccatum haberet, & quamuis id recusasset facere propter coniugẽ B dicentem sibi, nil tibi & iusto illi, multa enim passa sum hodie per visum propter eum, tamen cum Christus ipsi significaret quod peccatum haberet, vehementer timuit, & Christum dimittere volebat: & tu Christiane qui tantam habes notitiam fœditatis & malitiæ peccati, in ipso totis præcordijs stertis & iaces peccato?

Iustitia apud Deũ contra peccatores clamat. *Ioan. 18: Ioan. 19.* *Matt. 27* *Peccatum valde timẽdũ est.*

Sane consideratione illa quod in puluerem conuertẽdi simus in morte, dæmonis dolos retegemus, sicut Daniel asperso cinere comperit fraudes sacerdotum belis. Et certe idolum hoc belis, est venter noster, de quo Pau. quorum inquit Deus venter est: fal C si sacerdotes huius idoli solicitantes vt ipsi multi cibi propinentur, sunt dæmones suadentes vt ventrem plus nimio exaturemus: porro hæ dæmonis fallaciæ consideratione mortis reteguntur, & considerando quod venter ipse futurus sit vermium esca, & propterea non sit tantis demulcendus delicijs. Cumq; mors iã pulset fores, & tam breuis sit vita nostra, magna quidem diligentia supplere debemus in virtute, breue temporis spatium quod iam reliquum est. Nam angeli ipsi breuissimo quodam spatio, magnos meritorum reportarunt progressus: illa enim morula, infinita tempora eis ob oculos proposita & repræsentata fuerunt, quibus se Dei. Opt. Max. seruitio & obsequio deuouerunt, in illa D fide & amore feruido, si eos sine repentina cõfirmatione reliquisset, & ita tantum obtulerunt, quantum facere & absoluere cupierunt, & illi desiderio meritum correspondit. Contrario sane modo malis angelis euenit, siquidem tantam pœnam meruere, quantum mali patrare desiderauerunt. Nos igitur bonos angelos imitemur, & opere ac desiderio varios modos exquiramus, quibus deo seruiamus, & tota hac breuissima vita, multa merita apud diuinum conspectum lucrabimur.

Dan. vlt. *Phil. 3.* *Mortis cõsideratione, multa dæmonis fallaciæ reguntur.* *Simile.* *Angeli boni & mali quã diffe rẽter se habuerint*

Qui in procul distantes regiones nauigare debet, & nondum parauit suos necessarios commeatus, semper cogitat modo nec, ad paulo post nauis [illegible] ex portu soluat, & valde etiam dolet

Simil.

quod

quod paratus adhuc non sit: qui vero paratus est, iam iter appetit E & nauigationem. Sic igitur qui ex hoc mundo se iam discessurū videt, & nihilominus se imparatum nouit, valde conturbatur: iustus vero cupit valde dissolui potius quam viuere sicut videmus Christum dicere, ego vado, & sæpe mentionem mortis facere. Et certe sicut agricola sedulus, cui a domino hæreditas aliqua commendatur, plurimum gaudet de fertilitate arborum, quas suo labore plantauit cupitque ante domini conspectum eas apparere, vt videat quam feliciter colonus tempus impenderit, & eius labores cumulate compenset. Item inuictus F miles postquam pro domino suo viriliter in bello decertauit, vt ita visis tot vulneribus pro ipso exceptis, ea remuneretur. Sic vtique colonus & miles Dei desiderat ante diuinum conspectum apparere, vt cum viriliter decertarit, & vicerit dæmonem, mundum & carnem, præmia amplissima reportet: non autem id vitiosus homo & impius appetit, sed vellet hic in perpetuum vitam degere.

Angustia maxima viri imparati in morte.

Similia.

Magna lætitia erit illius in morte, qui se bene præparatū inueniet.

Peruersæ cogitationes quantum incommodent. G

NVnquid interficiet semetipsum? Nonne vides quam impias & blasphemas cogitationes isti habeant, adeo vt cogitarent quod se Christus interfecturus esset? sane peruersæ cogitationes vsque adeo nocent, nisi eas primo quoque tempore radicitus ab anima conuellamus, vt plane vniuersa opera nostra & facta contaminare soleant atque peruertere. Quemadmodum enim vermiculus plantæ radicem occulte, clanculumque corrodens, arefacit totam arborem: ad eundem modum peruersa aliqua cogitatio menti occulte inhærens, omnia solet opera nostra per H uertere & deteriora reddere & propterea more aquilæ nos geramus, quæ vt scribunt naturales philosophi, vt deprehendat qui nam sint veri & genuini liberi sui siue fætus, eosdem rutilanti soli exponere solet, & quos nouerit confixa oculorum acie ac minus tremula, solem ipsum contueri, statim tanquam suos cóplectitur & fouet, cæteris ceu adulterinis & supposititijs reiectis: ad eundem modum in cogitationibus nos gerere par est, vt eas scilicet quæ recta solem ipsam iustitiæ Christum contuentur, ineamus & reipsa exequamur: quæ vero contra Christum fuerint & contra eiusdem mandata, contra rationem & legem naturalem, eas quam celerrime præscindamus, amputemus,

Malorum impia cogitationes

Simile.

Similitu.

Aquilæ ingenium.

A temus, & delcamus. Et quemadmodum qui fluxum aliquem alicuius aquæ diuertere studet, efficereque ne fluat & procurrat per locum sibi minus conuenientem, is diligentissime curat vt aditum alium labēti aquæ det, nam aliter diutius cohibere fluxum non posset: ita profecto quicumque noxias studet declinare cogitationes, is operæ pretium est mentem ipsam ad cogitandum promptissimam & expeditam, alio diuertat, nempe ad cogitandum sancte & pure, ne aliter ex prauo cogitationum fluxu, opera nostra omnia contaminentur. Ex corde tanquam ex B quodam fonte. ait Chry. manant bona vel mala desideria, & adeo Christus cordi ipsi medendum esse iudicat tanquam fonti, cum dicit per Matt. beati mundo corde. quasi diceret, si mundum cor, & cętera salua erunt. Item per Hieremi: ait, laua Hierusalem a malicia cor tuum, Talis esse debet cogitatio nostra, talisque animus, qualem Deum ipsum requirere intelligimus, ait Seneca, requirit is autem cogitationes nostras omnes puras et defæcatas ab omni fæce prauitatis. Cæterum quid stultius, quam munere rationis nobis cælitus concesso, in perniciem nostram abuti? Et alibi dicit idem Sene: C Valde nobis curæ esse debet vt cogitationes nostræ rectæ sint, & nequaquam in sinistram inflexæ partem. Sic viuendum nobis est, imo & cogitandum quidem, tanquam si omnium oculis expositę essent cogitationes nostrę, nam cum Deo quidem pateant, maxima cautio nobis adhibenda est, vt illæ sint puræ, sint sane, sobrię ac sanctæ.

Cogitationes quomodo examinanda. *Simile:* *Chry. in 1. Thes. 3. ho. 4. to. 4.* *Matt: 5:* *Hi re: 4.* *Sene. lib. 14. epis. epis. 93.* *Sene. li. 12 epi. epi. 84.* *Cogitationes puras & integras conseruemus, cū eas de' conspiciat*

Est quidem Deus amicissimus munditiæ & puritatis cordis, & bonarum cogitationum quæ ibidem generantur, & bonarū locutionum, quę inde proferuntur. Sicut enim aquilę, accipitres, & alia id genus animalia, cor ipsum prælertim auium appetunt: ita Christus id quod potissimum in nobis amat & desi- D derat, est cor ipsum. Vnde per Sap. inquit, fili præbe mihi cor tuum. Vndq et cor hominis habet tres sinus siue receptacula, vt significetur esse receptaculum cor ipsum totius sanctissimæ Trinitatis. Verum vt fiat dignum Dei habitaculum debet cor ipsum mundari ab omni mala et vana cogitati ne debemus etiam linguam nostram fręnare non proferendo blasphemias, sicut isti Iudęi hodie faciunt. Vt enim bona moneta vel adulterina, sono ipso deprehenditur et internoscitur: ita qualis quisque sit, lingua ipsa manifestare solet. Videntur sibi nonnulli, quod quandoquidem sanguinem non eliciunt ab hominibus, propterea eos non lædant quidem, certe homines & mortales

Simile. *Prou. 23.* *Tres sinus cordis.* *Simil:* *Linguam moderemur.*

neq;

neq; vulnerent, & idcirco temere sæpe non dubitant, quidquid veneritin buccam, quod aiunt, de proximis suis, effutire & propalare. Verum longe aliter sensit sapiens, cum dicat, flagelli plaga liuorem facit, plaga autem linguæ comminuet ossa. Item multi ceciderunt in ore gladij, sed non sic quam interierunt per linguam suam. Gladius quidem solet animam a corpore separare, verum lingua Deum ipsum separat ab anima: gladi' per aliquod tempus separat animam a corpore, verum lingua in perpetuum sæpe Deum expellit. Itaq; quam citissime & festinanter expellamus noxias cogitationes. Etenim quomodo si aliquis prunas apprehenderit, si cito eas proiecerit, nil ei nocebūt: si vero diutius tenere voluit, sine vulnere abire non poterit: sic qui in corde suo diutius remanere siuerit noxias cogitationes, ab eis vulnerabitur. Ne quæso permittamus, ait Aug. malas in nobis cogitationes, nec tanquam minima negligamus: quia qui minima spernit, paulatim defluit. Non aspernemur morsum serpentis, ne venenum eius aspergatur in corda nostra. Abscindamus virgulta spinarum de agro cordis nostri, ne defigant in nobis altas radices. Cor nostrum ager est domini Iesu Christi, excolamus eū cælestibus disciplinis, & non sinamus in agro tanti imperatoris seminari zizania, sed cunctis floribus virtutum eum decoremus, quia his delectatur.

Eccl. 28. *Multa incommoda adportat lingua.* *Simile.* *Aug. li. de salu. docu. ca. 34.* *In corde sanctas cogitationes seminem'*

Si cordi nostro salutariter prospicimus, facile tum verba, tū etiam opera recte dirigemus. Etenim quemadmodum qui fluuij aridum alueum reddere cupiant, nil agūt si pergūt exciccare partem illam quam aridam volunt, cū noui subinde fluctus superueniant, & exiccatum locum statim impleāt, at si sursum ascéderint, & superiores partes exhauserint, aut fontem auerterint vel obstruxerint, tunc aqua sponte deficiente, aluei solum aridum relinquetur: ita formæ cupiditatum effectrices facile exhaurientur, si sensus ex quibus illæ tanquam ex fontibus in animum influunt sic obstruuntur, vt illas extrinsecus suppeditare amplius nequeāt. Item quidam alius antiquus doctor, ita ait, magna quidem cura & sedulitate circuncidere debemus a nostris mentibus quamcūq; maculā & labem: si quidem quemadmodum virgo quotidie mane cum surgit, nil aliud curat nisi vt ornet se, sponso suo placitura, & speculo explorat diligenter ne qua macula resideat in vultu suo, qua sponsus offendatur: sic magna quotidie cura & diligentia, sancti cogitationes, sermones, actionesq; suas explorant nunquid in illis sit quod cælesti sponso displiceat. Attende quomodo si aliquis in vestimentis nostris phlegma vel sputa proijciat, ita

Simile! *Vide Nilū in Ascetico.* *Principijs obstādum malorum.* *Isayas ab ora. 19.* *Simile.* *Conscientiam sæpe discutiamus.* *Simile.*

A ciat, ita nobis horrorem faciunt, vt nec oculis aspicere, nec summis saltem digitis velimus attingere: etsi nobis sputa quæ sine peccato proijciuntur, horrorem faciunt in vestibus nostris, putas cogitationes malas & peruersas quas diabolus ingerit, quãtum horrorem faciunt Deo in animis nostris? Dicit præterea grauis quidam doctor, & sputa sic perhorrescimus quæ vtique inuiti accipimus, quanto magis cogitationes pessimas, quas cum nostra voluntate in corde nostro moras habere permittimus, opus est vt cum Dei adiutorio celerius respuamus? Dic mihi quæso, si te in conuentu populi, aliqua famosa meretrix expansis manibus amplecti aut osculari conetur, vtrum hoc patienter aut libenter accipias? nonne magis eam manibus repellis & reijcis, timẽs ne forte quicumq; viderint, ex consuetudine hoc eam fecisse diiudicent? Certum est enim quod non solum qui honesti vel casti sunt, hoc à se fieri non permittunt, sed etiam illi qui in secretis luxuriæ seruiunt, meretricum amplexus in conuentu hominum perhorrescunt, plus timentes opprobria hominum in publico, quam Dei præsentiam in occulto. Si ergo propter iudicia hominum nullus est qui velit publice a meretricibus osculari: quare in secreto conscientiæ nostræ immundissimas cogitationes non solum frequenter suscipere, sed vel paruas moras habere permittimus? Quomodo ergo in loco fætoribus pleno diu stare nolumus corpora nostra, sic cogitationes impias & sordidas, ne ad momentum quidem moram habere permittamus in animabus, vel in sensibus nostris. Quæ cum ita sint, non sine grandi verecundia & possumus & debemus nos ipsos reprehendere, qui cum in arca vbi sunt vestimenta nostra, qualemcumq; scintillam ignis nolumus intrare, per iniquas tamen cogitationes intus in arca conscientiæ nostræ non solum intrare permittimus, sed etiã falsis suspicionibus ad maius incẽdiũ procuramus, ita plus amamus vestem nostram, quam animam nostram.

Cæsa. Ar. li.3. de fugiẽ cogita. turpibus.

Simile.

Cũ fugiamus conspectũ hominũ in rebus fœdis, mult. magis propter Deũ ab his abstinere debemus.

Similitu.

Simile.

Cogitationes noxias expellamus.

B C D

Mundani quam sint cæci.

VOS *de mundo hoc estis, ego non sum de mundo.* Isti vsq; adeo terrestres erant, vt tam in verbis, quam in operibus & cogitationibus suis, cæci essent, adeo vt propter scelera sua a deo derelicti essent, & mundo prorsus inseruirent. Sane Deus illuminat eos qui mundum contemnunt, & tanquam animalia illa apud Ezechi. plenos oculis reddit. Mali quidem propter scelera sua merentur vt sint cæci, et vt de ipsis dicatur illud Deut. percutiat te Dominus cæ-

Mali interdũ [illegible] Deus propter co[illegible] [illegible].

Ezech. 1.

Deut. 28.

nus cæcitate. Deus peccatorem nō excæcat, sed exæcari permittit propter eius scelera, & merito quidem: nā Deus ipsi oculos dederat mentis vt bonū videret, & tamen ipse eos ad malum conuertit, atq; ideo iuste excæcari permittitur. Vnde Apos. ait, De' excæcauit mētes infideliū. Possunt etiam hæc verba ita explicari, De' huius seculi idest dęmō, excęcat mūdanos, sicut solēt excęcari vrsi cādētibus laminis: sic ipse splēdore harū rerū mūdanarum, oculos malorū perstringit, & eos ad has res mūdanas conuertere facit. Qui cælestia gustare incipit, facile sane mūdana spernit, vnde quod quis se totū tradat rębus mūdanis, indiciū est quidē quod cęlestes res nō gustet. O quātā inueniremus cōsolationem, si hęc mūdana cōtēneremus! dicebat quidē Pharao Moysi vt sacrificaret populus in Aegypto; cui tamē respōdit Moyses, abominationes Aegyptiorū immolabimus Deo nostro? Quod si mactauerimus ea quæ colūt Aegyptij, corā eis, lapidibus nos obruent. Sane mactare debebāt quę Aegyptij colebant, & ita ipsis displicerēt: Sic iustus si seculo se cōformet, displicebit Deo, & contra si Deo placet, mūdo displicebit. Vtrūq; autē simul pręstare nō potest: nā palliū breue est, ait Isa. Vtrūq; operire non potest. Quare mundum & omnia mundana spernamus, si quidem vana sunt, iuxta illud Isa. leuate in cęlum oculos vestros, & videte sub terra deorsum, quia cæli sicut fumus liquescent, & terra sicut vestimentum atteretur, & habitatores eius sicut hęc interibunt: quasi diceret, quod in creaturis non confidamus.

2. Cor. 4. *Similitu.* *Qui diuina gustat mūdana spernit.* *Exod. 8.* *Si volumus huic seculo conformari, a deo expellimur.* *Isa. 28.* *Isa. 51.*

Rebus mundanis ne tradamus nos, nec vitijs & concupiscentijs, sed cōsiliū Hie. sequamur cū ait, statue tibi speculā, pone tibi amaritudines, dirige cor tuū in viā rectā in qua ambulasti. Si igitur in hāc speculā cōscēderis, omnia hæc tibi mūdana vilescent, sicut si quis videat ex editissimo loco alias res, ipsi sane perexiguæ vidētur. Iniquus sane retributor est mundus, cui tu tantopere seruis. Volebat quidem Iacob socerum suum Labā dimittere quod pro tantis laboribus, eum inique compensaret, daretq; ei liam pro Rachele, & sępe alijs modis ipsum deciperet, cum tamen ipse fideliter seruiret, & tamē vix tandem id perficit: sic nos sępe dicimus quod mūdum deserere velimus, & tamen id nunquam præstamus, cum tamen audiamus Oseam dicentem non est veritas non est misericordia, & non est scientia Dei in terra: quin potius in rebus mundanis hęremus, & res diuinas vt canis ... ium attingimus, vnde Eccl. ait, in ore fatuorum, cor illorum est, quasi diceret statim effundunt quid intus habeant sicut isti Iudæi statim venenum cordis sui effundebant. Ignominiosum plane

Hiere. 31. *Simile.* *Gene. 31.* *Mundus iniquus retributor.* *Osea 4.* *Eccle. 21.*

A ne nobis est quod tam diligenter prædium, vel vineam, vel crumenam custodiamus, & tamen cor ipsum ita habemus in propatulo, vt statim omni peruersæ cogitationi exponatur tanquam publicum aliquod hospitium, & a nobis sine custodia derelinquatur. Sane inter illa quæ dicit Salomon Deum odisse, vnum illud est videlicet cor machinans cogitationes pessimas. Quid autem peius poterant isti machinari, quam quod apud se cogitarent, nunquid interficeret semetipsum Christus? Satis erant de mundo & mundani, qui tam impie & sacrilege cogitarent. *Dissimile* *Prouer.6.*

B Quis quæso sibi firmitatem pollicetur in mundo perituro? ait Seneca. Quis est adeo demens vt velit inuenire constantiam in parte eius, cuius totũ existit inconstãs, ruinæq; proximum? Cæterum maximum solatium est cogitare id sibi accidisse, quod ante se passi sunt omnes, omnesq; passuri. *Senec. l.de cõsol. ad polybiũ c.21*

Sane is cui a rege castellum aliquod commissum est, vigilantissimus est ad præcauẽdas hostiũ insidias, secumq; diu, multũq; cogitat quid nã hostis machinetur, quid moliatur, quid etiã secũ ratiocinari possit: ita plane faciẽdũ nobis est, vt extẽplo notas habeamus & præcogitatas omnes dæmonis insidias atq; astutias, tũ C præterea ita in rebus mũdanis versemur, atq; diuitias & opes tractemus, vt corde eis non adhæreamus. Vnde propheta dicebat, diuitiæ si affluant, nolite cor apponere. Et Aposto. inquit, reliquum est vt qui habent vxores, tanquam non habentes sint: qui flent, tanquam non flentes; qui gaudent, tanquam nõ gaudentes; qui emunt, tanquã non possidẽtes: & qui vtuntur hoc mũdo tanquã nõ vtantur, præterit enim figura huius mundi. Cogita ergo quod quando dæmon bona tua inuadit & dissipat, nõ id tantum agit, sed multo magis vt animum tuum & consciẽtiam inquietã & turbulẽtã reddat. Tu igitur tanquã alter Iob fortissimus esto, D & præpara animã tuã diligẽter ad pugnã, cõtra dæmonẽ, mundũ & carnẽ. Sicut enim præclarissimus dux solet ibi maiores adhibere vires, vbi videt partem ipsam debiliorẽ & infirmiorẽ: sic etiã tu facere debes, vt scilicet cõsciẽtiã tuã tãquã fortissimũ quoddã propugnaculum diligentissime custodias. Vide enim quid dicat Propheta, in via hac qua ambulabam, absconderunt superbi laqueum mihi: superborum autem nomine dæmones intelligit, qui per superbiam corruerunt. Hi ergo tanta arte laqueos, suos abscondunt, vt eorum nomine idem propheta dicat: narrauerunt vt absconderent laqueos, dixerunt, quis videbit eos? Væ his qui inter tot laqueos & pericula versantur, nisi assidue apud se voluerint & versauerint meditationes sanctas ita *Similitu.* *Dæmon multis nos machinis impugnat* *Psal. 61.* *1. Cor. 7.* *Hæc tẽporalia parui pendamus.* *Iob. 1.* *Simile.* *Psal. 142.* *Psal. 64.*

tamen.

tamen vt eas opere exequantur, vt enim aqua igni admota, ad nativam protinus frigiditatem redit, si inde educatur: sic nos plane nisi igne charitatis, & sanctis meditationibus assidue accendamur, nec profecto vt in pestifera quadam tepiditate, vel etiam frigiditate permaneamus, & in laqueos dæmonis, & mundi quidem, & carnis incurramus. Vt enim cibo, animantis vita cõseruatur, quo deficiente deficit: sic pia & sancta meditatio, spiritualem animæ vitam illibatam conseruat, qua deficiente, periculum est ne vita ipsa deficiat. Quod periculum regius vates se aliquando sensisse testatur, cum ait, aruit cor meum, quia oblitus sum comedere panem meum. Constat enim nequaquam illum hoc in loco de corporeo pane locutum fuisse. Quo argumento facile est intelligere in quanto salutis discrimine versentur hi qui in terra obliuionis vitam agunt, hoc est qui nullam diuinarum rerum memoriam retinent, qui neq; incertã mortis conditionem, neq; futurum iudicium, neq; gehennæ supplicia, neq; cælestis vitæ gaudia vllo vnquam tempore ad vitam reuocant: nec cogitatione quidem attingere volunt quæ Dei filius pro illorum salute, in corpore suo pati dignatus est, sed potius omnem curam collocãt in rebus caducis & mundanis. Hoc certe non hominum, sed ferarum est, ac ne ferarum quidem, quæ altoribus & nutritoribus suis gratę sunt.

Simile. *Considerationes sanctas meditemur.* *Simile.* *Psal. 102.* *Considerationibus sanctis alitur & sustentatur vita spiritualis.*

APPENDIX.

EGO *vado.* O felicem illum qui cum hilaritate ad mortem tẽdit & paratus est cum iucunditate hinc emigrare, cum a deo vocabitur: & illum infelicem, qui per vim quasi ad mortem rapitur. Vnde Psalmis. aiebat, educ de carcere animam meam. Nostra quidem sensualitas nos illectat & retinet. Vnde Rom. 7. video aliam legem in membris meis, repugnantẽ legi mentis meæ. Item infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? gratia Dei per Iesum Christum. Magnus etiam est carcer, cõtradictio ipsa virtutis & vitij, gulæ & ieiunij, pręsumptionis & humilitatis, iræ & patientię, at vero illud nos maxime solari debet, quod in morte istæ omnes contradictiones sint dissoluendæ. De mari quidem dicit Deus apud Iob, circumdedi illud terminis meis, & dixi, vsq; huc venies, & hic confringes tumentes fluctus tuos: sic igitur his tandem finem adferet Deus; nolimus igitur in hoc mundo radices propagare, vt possimus tandem dicere, ego vado.

Psal. 141 *Rom. 7.* *Virtutis & vitij pugnantia.* *Iob. 38.* *Nolimus radices in hoc mũdo ꝑpagare.*

A *Ero vado, & quæretis me.* Quæramus modo Deum & eius vias se quamur, atq; hoc pacto ipsum inueniemus: ne amittamus tãtam opportunitatem & occasionẽ. Audiamus quid dicatur Pro. 1. in uocabunt me, & non exaudiam, mane consurgent, & non inuenient me, eo quod exosam habuerint disciplinam: vbi significatur quanta cum difficultate & resistentia Dei voces audiat impius, & propter suam duritiam non exaudiatur.

Prouer. 1. Modo quæramus deũ, dũ tẽpus datur

In peccato vestro moriemini. Hæc maxima miseria inter omnes quæ possunt homini contingere, est: siquidem status noster tunc B determinatur in morte, cum bene vel male morimur. Quamobrẽ sedulo nitamur, vt præclare vitam traducamus, si volumus bene ac feliciter mori:

Præclare viuamus, si bene mori cupim⁹.

FERIA. II. POST II. DOMINI. QVADRAG.

CONCIO QVARTA.

Fides operibus associetur.

C EGO *vado, & quæretis me, & in peccato vestro moriemini.* Ioan. 8. inter alia quæ Christus in hoc Euang. dicit Iudæis illud vnum fuit, videlicet, nisi credideritis, quia ego sum, moriemini in peccato vestro. Vnde satis constat quam modicam, vel potius nullam haberent fidé, & propterea non mirum est, si in tantã deuenissent demẽtiam, vt impios proferrent sermones. At vero de nobis longe mirabilius est quod ita passim tot peccata committamus, quos Deus fidei munere & luce donauit, & qui passim nos iactamus quod pro fide moriemur. Quid quæso tibi proderit fides o peccator, D qui Dei tui legem seruare non vis, nec fidem associare vis sanctis & pijs operibus? Columnæ quidem illæ ignis & nubis dirigebant populum ad terram promissionis, at vero vt eam obtinerent, viribus opus erat & armis, vt intelligamus quod operibus nobis opus est, si volumus in cælum ingredi. Fides quidem quã hic tenere debemus, initium quoddam est & inchoatio æternæ illius vitę, vt dicunt sancti doctores. Vnde Apos. dicit, quod iustus ex fide viuit. Sunt quidem aliqui, quibus iam videtur quod salui sint, quod fidem tantum habeant: at vero regius vates ait, quod innocens manibus, & mundo corde, qui non accepit in vano animam suam, ingredietur in cælum. Vide quęso quomodo eum obliget sanctis operibus præstandis. Item Apos. ait,

Multis obligamur nominibus qui Christi fidẽ profitemur.

Exod. 13.

Rom. 1.

Psal. 14.

obſecro vos fratres per miſericordiam Dei, vt exhibeatis cor-
Rom. 12. pora veſtra, hoſtiam viuentem, ſanctam, deo placentem. Et rur-
ſus poſt multa alia inquit, odientes malum, adhærentes bono.
Vnde ſatis conſtat, quod bonis operibus opus ſit, vt in cælum ingrediamur:

Aliqui tã tũ dicunt verbo q̃ credũt & tamẽ operibus idnõ oſtendunt

Multi quidem ſunt qui dicunt ſe firmiter in Deum credere, & tamen operibus contra dicunt, nec diuinam maieſtatem reuerentur vt par eſt, nec ante mentis oculos ſibi proponunt eius mirabilia. Nam certe ſi eam reuererentur, & eius mirabilia contẽplarentur, ſtatim ſeſe ipſis offerret tãta varietas creaturarũ, quas Deus produxit, in quibus eius omnipotentiã maxime ſuſpicerent & admirarẽtur. Refert ſane Cicero, quod tyrannus quidã ſiculus Hieron, interrogauit Simonidem quẽdam inter Græcos ſapientiſſimũ, quid nã eſſet Deus: a quo petiuit ſibi Simonides triduum ad reſpondendũ: quo exacto, rurſus ſibi triginta dies poſtulauit, finito autẽ hoc tẽpore, iterum ſexaginta ſibi concedi requiſiuit, atq; ita indies procraſtinabat. Iratus autem Hieron dixit quorſum ipſum irrideret, & tali arte deluderet? Cui philoſohus, non ego inquit id facio vt tibi illudam, ſed quod tam infinitam eſſe videam ad reſpondẽdum propoſitam materiam, vt quid dicam ignorem, vel ſi Neſtoreos vixero annos. Huc etiam alluſiſſe videtur Pythagor. dicens, quod de Deo loqui ſine Deo non poſſet: innuens in hoc, de re tam eximia, abſq; peculiari ſuo auxilio & numine, agi non poſſe.

Cice. 1. de na. deo. Simoni. *Pythag.*

Porro in ſole tanquam in ſplendida aliqua creatura vt dicũt Damaſc. & Diony. maxime relucet diuina maieſtas: etenim ſol luce ſua omnia per luſtrat & viſitat: itẽ æternitas Dei ibi relucet, cum per tot ſecula illuminet orbem, & non imminuatur, ſed in ſuo vigore permaneat. Et ſicut ſol generat ex ſe radium, ita pater generat filium: & ſicut ſol producendo radium, non eſt prior radio, ita pater producendo filium, non eſt prior filio. Et ſicut ſol ſemper generat radium, ſemperq; radius eſt genitus, ſimiliter filius à patre eſt genitus, filium ſemper pater generat. Et ſicut ſol nunquam à radio ſeparatur, ſic nec a patre filius: & ſicut a ſole & radio producitur calor: ſic à patre & filio procedit ſpirit' ſanct'. Cęterum impoſsibile eſt ait Diony. lucere nobis hunc diuinum radium, niſi fides nos erudiat, & protegat velo ſuo? De quo velo loquens Pau. ait, nunc videmus per ſpeculum & in ænigmate. Nã ſicut cum caligant oculi noſtri, conſpicilijs quibuſdam vti ſolemus, vt videamus, & præſertim ſi aliquid lecturi ſimus: ſic vtique ſacræ literæ admirabilibus plenæ ſunt myſterijs, ac propterea

Damaſ. l. 1. de Ortho. fi. c. 9 Diony. li. 3. de cæle. Hierar. Similia. *D. Dyon.* 1. Cor. 13.

A rēa cum oculi nostri caligent, fidei conspicilijs nobis opus est.
Sunt porro aliqua conspicilia, quæ res aliter quam sint, faciunt *Simile.*
apparere, qualibus conspicilijs vtuntur hæretici, & propterea *Ad diui-*
tantas blasphemias proferunt contra fidem. At vero nos conspi *nas lite-*
cilijs fidei vtentes, non ita res videmus, sed vt certissime se ha- *ras vti de*
bent: & propterea hoc pacto diuinas litteras legere debemus, & *bemus fi-*
non errabimus sicut hi Pharisęi, quos hodie Christus reprehen- *dei conspi*
dit, sed potius in diuinæ maiestatis & omnipotentię contempla- *cilijs.*
tione laudabiliter occupabimur.

Videtur quibusdam seuerum nimis esse, quod ita absque ra-
B tionibus, rebus fidei assentiamur: quibus respondemus quod *Quæ sunt*
magis assentiri debemus Deo reuelanti, quam huiusmundi natu- *fidei, reue*
ralibus rationibus. Si enim quibusdam hominibus magnæ in pri- *lata sunt*
mis autoritatis, ad simplex eorum verbum statim assentimur, *a deo, &*
cur non potius statim Dei verbo obediemus? Vide obsecro quan *propterea*
tum in scholis fiat gētilis Aristo. autoritas in rebus naturalibus, *maxime*
vt in maximas angustias censeatur is deuenisse, qui eam negaue- *credibilia*
rit: quanto ergo pluris diuina autoritas facienda est? Atq; hoc
quidem argumento vsus videtur Ioā. in prima Canoni. cum ait, 1. *Ioan.* 5.
C si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei maius est. *Py. hag.*
Si Pythagorici discipuli statim acquiescebant, cum sibi diceretur
in disputationibus, ipse, scilicet Pythagoras, dixit, quanto magis
nos Christi discipuli, acquiescere debemus quod Ecclesia nobis
dicat, has veritates esse a deo reuelatas? prius ergo credere debe *Isa.* 7.
mus, quam intelligere, iuxta illud Isa. nisi credideritis, non in- *Exēpłū:*
telligetis: hac igitur sancta simplicitate ad res fidei accedere de- *Pytha.*
bemus, sicut discipuli Pythagoræ primis septem annis credere de
bebant, non inquirendo rationes & modos cur hæc ita se habe-
rent. Et certe lumine etiam naturali intelligimus esse Deū, quin
& Pythagoras in hoc videtur Aristoteli & Platoni pręferendus, *Hiero. ad*
D quod diceret vnum esse Deum dumtaxat: & propterea fuit in *Pauli.*
exilium missus, sicut D. Hier. scribit ad Paulinum. Et D. August. *Aug li. 8.*
ait lib. 8. de ciui. Dei, quod Socrates fuerit accusatus, quod assere *de ciu. dei*
ret vnum dumtaxat esse Deum, bonum & verum, & capite fuit *Socrat s.*
punitus. Idem etia ferunt de Anaxagora. *Anaxag.*

Cæterum prius in hac vita credere debemus, vt possimus in
in alia videre: si quidem fides, vt ait Apo est substantia sperādarū *Hebr.* 11.
reru. Vnde vbi nos legimus in Isa. si nō credideritis, non perma *Isa.* 7.
nebitis, legūt 70. Si non credideritis, non intelligetis, & ita legit 70. *inter.*
Augu sane cū Iacob seruiuit pro Rachel septem annis, & po-
stea data sibi fuit Lia, cum ipse Iacob maxime propterea suc-

censeret, dixit ei Laban: non est consuetudo in loco nostro, vt minores ante tradamus ad nuptias. Porro alteram istarum, videlicet liam dicit scriptura fuisse lippis oculis, alteram vero pulcherrimam, fuit tamen lia fęcunda, & hæc potius sterilis videbatur. Sic igitur duas filias habet Deus, nempe militantem Ecclesiã, & triũphantẽ, hæc quidem figuratur per Rachelẽ, quæ est pulcherrima, cum videat Deũ facie ad faciẽ, est tamen sterilis, cũ ibi non sit merendi status: per liam vero lippis oculis præditam, intelligitur hæc militans Ecclesia, quæ non videt, sed credit, est tamen fęcunda, cum in ea mereri possimus. Prius ergo debemus liam vxorem ducere, id est hic prius credere debemus, & per fidem & bona opera viuere, vt tandem Rachele potiamur, id est beatitudine sempiterna.

D. Augu. figu. Gen. 29. Ecclesia militãs & triumphans.

Per fidem hac calestia cõtemplamur.

Crux Christi maxima digna est reuerentia.

CVm exaltaueritis filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum, Idẽ sane medium, quo vsi sunt Iudæi ad extirpandam Christi memoriam de cordibus hominum, accepit Deus ad perpetuandam in secula seculorum sui memoriam in hominibus. Iudęi quidem dicebant, vt refert Hier. mittamus lignum in panẽ eius, & eradamus eum de terra viuentium, & nomen eius non memoretur amplius. Sane Christi panis est doctrina, qua homines cibauit: mittamus inquiunt, lignum crucis in eius doctrinã, eũ crucifigamus, vt eius doctrina vna cũ memoria pereat. Sed tamẽ cõtrario modo euenit, nã sua morte, multo magis doctrinã roborauit, & magis homines ad se allexit, quod videtur significasse Christus cũ ait in hodierno euange. cũ exaltaueritis filium hominis &c. Et quod alibi ait, cum exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me ipsum. Tũ etiã cum dicitur, mittamus lignum in panẽ eius, in Christũ possumus intelligere, qui est panis viuus, id est crucifigamus Christũ. Cũ igitur tãtũ nobis bonum ex Christi cruce prouenerit, merito eam venerari debemus, cum per hanc aperti sint nobis cęli, & victus fuerit dæmon. Cumq; hebræi in tãta veneratione haberent gladium Goliath propterea quod eius beneficio tam præclarum & memorabile facinus patratum fuit multo sane iustius est, vt sanctissimam Crucem veneremur, cum per eã redempti simus, & in Dei cognitionem deuenerimus.

Vide quomodo mũdanorum machinas disturbet Deus.

Hiere. 11.

Christus morte sua doctrinã cõfirmauit

Ioann. 12.

Ioann. 6.

1. Reg. 17

Crux Christi quanta veneratione colẽda.

Porro quod Christus dicat, cũ exaltaueritis filium hominis, nihil aliud sibi vult quam dicere, cum me cruci affixeritis. Et certe antiquitus etiam Crux in maxima veneratione habita est.

Arabes

A Arabes enim qui maximi erant Astrologi: inter alias figuras, maxime venerabantur Crucis figuram, vt scribit Marci. Ficin. Tum præterea hæc figura magna in veneratione habita est ab antiquis Aegyptijs, si quidem ex longa experientia compererant, ea quæ ab hac figura designabantur, ita reuera accidere: vnde & in pectore serapidis idoli sui, hoc signum collocabant, vt simul cum Deo suo adoraretur, ita narrat Ruffinus, vt scribit Petrus Eremita. Quod fuit tãquam figura quædam magnæ reuerẽtiæ, Christi cruci exhibendæ. Cæterum obseruandum est quod cantat Ecclesia ex Dauide regnauit a ligno Deus, & tamen Psal. 92. solum B ait Dauid dominus regnauit, exultet terra. Vnde Hug. Cartu. & alij legunt, dominus regnauit a ligno; & ita dicit Tertul. Ambrosi. in epis. 1. ad Corin. & August. super Psalm. 96. & Iusti. martyr in Dialo. contra Tripho. quod illud verbum a ligno, expunxerint de sacris Biblijs pertinaces Rabbini. Vnde Ecclesia cantat,, impleta sunt quæ concinit Dauid fidelis carmine, dicendo in nationibus,, regnauit a ligno Deus. Cruce igitur Iudæi debellati sunt, quam tamen ipsi sibi acceperant ad delendam, Christi memoriam, & penitus extinguendam. Annon vides no- C uum prælij genus? non vides nouas & post hominum memoriã inauditas machinas, quibus Deus pugnat? olim Debora & Barach canebant victoriam, quam reportauit Iael, cum tyrannum illum sisaram clauo transfixit. Nouum etiam victoriæ genus fuit, muros Hierico ad tubæ sonum demoliri, qui statim corruerunt. Nouum etiam præliandi genus fuit, quod Moyses tanta, sola virga patraret mirabilia, tum intra Aegyptum, tum etiam, extra, terra, mariq;. Quod etiam Samson sola asini mandibula, tam innumerabiles Philistæos interficeret. Et quod D Iudith ita de Holopherne triumpharet. Sed maximus vtique omnium triumphus fuit, quod per lignum Crucis portas tartareas Christus confregerit, mortem deuicerit, & dæmonem qui in mundo regnabat, prostrauerit, pendens in Cruce.

Porro refert Cypria. in ser. de Resur. & Epipha. lib. 2. hęre. ca. vlti. & Aug. serm: 17. de immolatione Isaac, & D. Hierony. & Chry. hom. 83. in Ioan. 19. quod fuerit crux posita supra sepulchrum Adam, & quod propterea ille dicatur Caluarię locus, quod ibi esset caput generis humani, vt vnde mors oriebatur, inde vita resurgeret. Christus autem sacratissimo contactu suo maximam virtutem cruci dedit, adeo vt mirabilia multa sancti doctores de ea prædicent. Vnde Cyrillus ait, est quidem Crux sanctissima, qua Angelus Domini signauit seruos

Marsi. Fi. li. de tripli. vi.
Ruffinus.
Petrus Eremi. l. 2. Ec l. s. bis. & li. 8. de hone sta discip.
Hug. car.
Tertul. l. 3. aduersus Mar.
Ambro.
August.
Iusti. mar tyr.
Crucis armis debellantur Iudæi.
Iudicũ. 5.
Iudic. 4.
Iosue. 6.
Exod. 7. &c.
Iudic. 15.
Iudith 13
Cyprian.
Epipha.
Augusti.
Hierony.
Chry.
Cyril in Ioan. l. b. 8. ca. 17.
Apo. 7.

Dei in frontibus eorum, ne inferretur illis exilium aut pernicies. E
3. Reg. 17 Porro duo ligna colligens mulier sareptana, prophetam Domi
4. Reg. 6. ni suscipit, atque sine olei, farinæque diminutione aliquandiu vixit. Sic Cruce insignita mens, cælesti alimonia, & spiritus sancti gratia, affatim pascitur. ferrum quidem fundo aquæ immersum, Elisæus immisso ligno, ad supremam aquæ partem
Genes. 2. natans eduxit. Sic nos ad ima barathri depressos, Crux sancta subuehit ad astra. Hęc est lignum illud vitę, quod in medio pa-
Genes. 7. radisi plantatum esse scriptura sacra commemorat, quoniam ab ipsa, viuifica nobis & vitalis medicina processit. Hæc est arca F
Gene. 28. Noe, per quam saluamur a diluuio inundantis aquę vitiorum, & incolumes seruamur. Hęc est scala Iacob à terra in cœlum
Genes. 22. porrecta, cui dominus innixus est, per quam nobis cęlestia regna conscendere datur. Hęc designata fuit per ligna quæ hume-
Exod. 14 ris suis tulit Isaac, cum immolandus erat in holocaustum nam Christi humeris crux baiulata, totius mundi in se tulit pretium.
Exo. 17. Hæc est virga illa Mosaica, quę mare rubrum percutiens, diuisit aquas, & traducto Dei populo, regem Aegypti cũ vniuerso eius
Num. 20 exercitu submersit. Hęc eadem bis silicem percutiens, aquam largo fluxu eduxit. Ipsa item lignum est, quod fluuio Marath G
Exod. 17. immersum, amaritudinem aquę indulcedinem conuertit. Ipsius figuram atq; formam, manibus extensis referens Moyses,
Num. 21 superbum Amalech, pugnam cientem, atq; in populum Dei ductantem exercitum, oratione ad Deum facta vicit, denique ipsa lignum est, quo in deserto suspensus serpens æneus, omnibus ipsum conspicientibus, sanitatem à morsu serpentum reddidit: Nam quisquis oculos animi in Christum Crucifixum conuerte-
Hiero. li. 2. in epis. ad Ephe. ca. 3. rit, ab omni vulnere peccati illico curabitur: Crux Christi, ait Hieron: non solum nobis, sed & angelis cunctis qui in cęlo sunt virtutibus profuit, & aperuit sacramentum quod ante nescie- H bant: Per medium quidem sanctissimę Crucis, ait Damas: multa
Damas. l. 4. Ortho. Fi. ca. 12. nobis & præclara beneficia collata sunt: mors etenim nostra destructa est, resurrectio nobis collata est, infernus ipse spoliatus, aditus patuit ad regnum cęlorum, natura nostra exaltata est: Tũ etiam Christum induimus: nam vt ait Pau: Quicumque in Christo
Roma. 6. baptizati sumus, in morte ipsius baptizati sumus: Virtus quidem Dei est verbum Crucis, & victoria contra mortem, per ipsam nobis manifestata est:

Doctrinam communem sanctorum sequamur.

A me ipso facio nihil, sed sicut docuit me pater, hæc loquor: Si Christus

vsq;

A vsq; adeo se conformabat doctrinę patris, cum ipse esset ęterna sapientia, cur nos pleni ignorantia, a sanctorum communi doctrina deuiabimus? Sane quod homines proprię sententię adhęreāt, & nolint communem patrum doctrinam sequi, inde fit, vt in tam crassos prolabantur errores Beati, ait Dauid, qui scrutantur testimonia eius, in toto corde exquirunt eum. Aliqui quidem accedunt petituri quid faciāt ad salutem consequendam, & tamen sępe magis id faciunt vt possint expiscari curiositatem aliquam. Quibus certe nil melius responderi potest, quā quod dixit Christus, in lege quid scriptum est? Quomodo legis? Quid in sancto B baptismate promisisti? Certe in difficultatibus nobis occurrentibus, statim ad sacram scripturam confugere debemus: nam vt ait Apos. omnis scriptura diuinitus inspirata, vtilis est ad docēdum arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iustitia, vt perfectus sit homo Dei ad omne opus bonum instructus. Hinc etiam Petrus ait, non enim indoctas fabulas secuti, notam fecimus vobis, domini nostri Iesu Christi virtutem & præscientiam, sed speculatores facti illius magnitudinis &c. Porro quod homines non accedant ad tam præclara fundamenta, videlicet ad sacras lite-C ras, & sancta Concilia, atque doctores sanctos, pullularunt tot errores & hæreses in Ecclesia, & videmur iam peruenisse ad illud tēpus de quo Hie. ait secundum numerum ciuitatum tuarum, erant dij tui Iuda. Sic enim videmus quod quæq; ciuitas hæreticorum suam habeant sectam, imo & fere vna quæq; domus. Quæ nam obsecro causa est tantæ stultitiæ? Sane ea est, quod verum polum fidei amiserint, & veras nauigandi regulas sanctorum patrum, & ita toto errant cælo. Et quamuis omnes mali sint in tenebris, tamen hæretici præsertim, illi enim mali Christiani remorsum aliquem habent conscientiæ, hæretici vero palam errores suos profitentur & docēt, torquētq; sacras literas ad suos deprauatos sen-D sus. Porro quod quis nō sequatur Ecclesiæ sensum & sanctorum doctorū, inde fit hæreticus. Non enim primū peccatū ꝙ tales cōmittunt est ipsa hęresis, sed quodāmodo in pœnam videtur eis infligi. Vnde Isa. ait, repleta est terra eius argento & auro, & non est finis thesaurorum eius: quasi dicat, pleni sunt vitijs & iniquitatibus, & addit, & repleta est terra eius idolis quasi dicat, & inde facti sunt idolatrę. Cū ergo mundus tantopere sectetur vitia, & carnis delectationes, inde fit vt multi in hęreses labantur: Cōmoda autem quę ex eo consequuntur, quod quis à Christi doctrina nec latum quidem vnguem diuertat, significauit Apos. dicēs, factus est omnibus obtemperantibus sibi, causa salutis ęternæ:

Hæreses multa pullula unt, ideo quod non sequerētur commune sanctorū patrum doctrinam.

Psal. 118.

Luc. 10.

2. *Tim*: 3.

2. *Pet*. 1.

Hiere. 2.

Heretici polū fidei amiserūt, & ideo in tantas deueniūt insanias.

Heretici cōtorquēt sēsum literarū sacrarū:

Isa. 2.

Per vitia paulatim veniūt homines ad hæresim:

Hebr. 5.

Veritas euangelica non indiget humano fuco Quod dixerit Christus, *sicut docuit me pater, hæc loquor.* Significare voluit puritatem suæ doctrinæ, & quam parum indigeret humano fuco. Sane multi vt multa sępe persuadeant mendacia, vtuntur fucata oratione & compta, sicut deformis mulier fuco vtitur vt pulchra appareat. Non ita vero sanctum Euangelium se habet, sed simplicibus verbis & simplici veritate gau-
Simile. det. At vero aliquos videas hoc nostro tempore concionato-
Simile. res, qui multo magis student fucatę & artificiosæ orationi,
Hiere. 48 quam sanctæ persuasioni: tales vtique similes illis videntur qui cum debeant vrbem aliquam expugnare, pro globis ferreis, flores immittunt atque intorquent. De quibus per Hierem. dicitur, date florem Moab, quia florens egredietur. Quod per ironiam dicitur. Et addit, Maledictus qui facit opus Domini fraudulenter, & maledictus qui prohibet gladium suum a sanguine. Cæterum opus Domini per antonoma-
1. Cor. 1. siam est salus animarum. Noluit Christus eligere ad prædicationem Euangelij, eos qui affectatam haberent eloquentiam, vt intelligeremus victoriam diuinę potentiæ potius ascribendam, quam humanæ eloquentiæ.

1. Reg. 17 Nam vt intelligeretur quod Dauid in nomine potius Domini vicisset gigantem, noluit vt Saulis arma gestaret, ne hæc victoria armis tribueretur terrenis; sed accessit Dauid in funda & lapidibus quasi contra canem aliquem, qua de re
Ostendit Deus potentiã suã confundẽs debilibus fortia. & gigas magnale sensit ignominia affectum. Non certe confidebat Dauid in mundanis armis, nec in suis viribus, sed in Domino Deo exercituum, sicut & ipse dixit ante singulare certamen. Sic ergo concionator in Domini virtute potius confidere debet, quã in humana eloquentia: dicatque Domino, Tu
Prædicator quid debeat a Domino postulare. Domine, qui hominum corda in manu habes, linguam meam dirigito ad gloriam tuam, & horum conuersionem, siquidem causa tua agitur: aliter enim in vanum laboraret concionator, & aerem verberaret. Vnde Apost. dicebat, sic pugno non quasi aerem verberans, sic curro, non quasi in incertum. Satis nouerat beatus Iob quantum diuina ope egeremus, cum di-
1. Cor. 9. cit, quis potest facere mundum, de immundo conceptum semi-
Iob. 14. ne? Nonne tu domine? Volens quidem Deus terram expiare ab iniquitatibus eius, ait, rupti sunt omnes fontes abyssi, & cataractæ cæli apertæ sunt: itaque cælestibus, terrestribusque
Genes. 7. aquis, facta est purificatio. Sic igitur ad purificandas animas, cælesti fauore opus est.

Quod

A Quod probe agnoſcens ſanctus vates, dicebat, ſpiritu principali
confirma me; ita enim docebo iniquos vias tuas, & impij ad te *Pſal.50.*
conuertentur. In vanum ſane laborat agricola cum vult triticum *Simile.*
in area ventilare, niſi ventus adſit: ſic etiam cōcionator fruſtra ſe *Prædica-*
torquere videtur, niſi ventus adſit Spiritus ſancti, ſiquidem aliter *tor ſe Deo*
granum à palea diſcutere non poterit, id eſt peccatum à peccato *diligenter*
re, & idcirco à Deo humiliter ſibi auxilium implorare debet. Sa *cōmendet*
ne Apoſt. etſi tam eximius eſſet prædicator, ſe tamen precibus au *vt fructū*
dientium commendabat, dicens, orantes omni tempore in ſpiri- *referat.*
tu pro me, vt detur mihi ſermo in apertione oris mei, cum fidu- *Ephe.6.*
B cia notum facere myſterium Euangelij, ita vt in ipſo audeam, pro
vt oportet me loqui. Si igitur Paulus tā ſanctus & tam eximius
prædicator hoc præſtabat, multo ſane magis id tu præſtare debes.

Porro ſæpe fit vt concionator munus ſuum corrigendi adim-
plere recuſet, propterea quod exiſtimet iam fere neminem eſſe *Simile.*
qui velit ſibi veritatem dici. nam certe mel quamuis dulce, tamē *Iſa.54:*
infirmorum vulnera mordicat: ſic mali infeſtantur veritatem au *Ma.crā*
diendo, etſi natura ſua dulcis ſit veritas atq; ſuauis: De quibus *auditorū*
Iſa. ait, filij mendaces, filij nolentes audire Dei legem, qui dicunt *cōditiones*
C videntibus, id eſt prædicatoribus, nolite videre: loquimini nobis
placentia. Sic ergo propterea aliqui concionatores adulantur ip
ſis & veritatem annuntiare nolunt, de quibus conqueritur Deus *Hiere.5.*
per Hiere. dicens, Stupor & mirabilia facta ſunt in terra: Pro-
phetæ prophetabant mendacium, & ſacerdotes applaudebant *Simile,*
manibus, & populus dilexit talia. Mali quidem audire nolunt *Auditores*
quod eos pungat, ſed tamen gaudent quod concionator cæte- *mali cupi*
ros reprehendat: omnia volunt plauſibilia audire. Si ſecularis au *unt aliorū*
diat quod concionator reprehendat clericos, plurimum gaudet: *reprehen-*
ſi diuites reprehendat, plurimum gaudet pauper: ſi pauperes, læ- *ſiones a cō*
D tatur diues: ſi viduas, gaudet nupta: ſi ſeruos, lætantur domini. *cionatore,*
Quare omnes reprehendat concionator, tam mira arte, vt om- *non ſuas.*
nes intelligant propter ſe ſingulos eam exhiberi reprehēſionem;
& nullus ſcandalizetur.

APPENDIX.

VOS *de mundo hoc eſtis.* ô nos infelices, qui cum Deus multa præ
clara in hoc mundo effecerit, vt ex harum rerum conſidera-
tione, ad Dei cognitionem aſſurgeremus: nos tamen ita creatu- *Rom.1.*
ris adhæremus, vt earum creatorem obliuiſcamur. An non hæc
dementia eſſe videretur; quod amicus aliquis tanquam pignus

Simile. dam amoris, & in memoriam eius, mihi daret pretiosam gemmam, & ego tantopere gemmam suspicerem, vt amici penitus obliuiscerer? Sic vtiq; faciunt mundani; qui obliuiscentes cælestia, tantum mundanis adhærescunt, & ideo his dicitur, vos de mundo hoc estis. E

Mundani cælestia obliuiscuntur.

Plato. Propter tria deseret aliquis ciuitatem iuxta platonem.

Vos de mundo estis. propter tria dicebat Plato, posse hominem ciuitatem suam relinquere: primo quidem si incômodum quod nascitur ex habitatione, maius est quam commodum: secundo, si mali plures sint quam boni: tertio & vltimo, si princeps sit tyrannus, & magnã minatur ruinam. Hæc sane omnia reperiuntur in mundo, & ideo vt ait Isa. recedite, recedite, ne participes sitis. F

Isa. 51.

Simile.

Isa. 60.

Ego non sum de hoc mundo. Boni quidem sunt instar solis, nam etsi radij solis terram attingant, ipse tamen in cælo manet. Sic Isa. ait de bonis, Qui sunt isti qui vt nubes volant? Item dicunt ipsi quod conuersatio eorũ in cælis est. Sunt etiam instar rotæ, quę tã tum in pũcto terram attingit, quantum satis est ad mobilitatem.

Mat. 25. Iob. 21. & 22.

Tu quis es? Poterat quidem eis respondere se id dicturum in vltimo iudicio, cum diceret, Ite maledicti, &c. quia eum modo ignorare volebant. Sic & nobis idipsum respondere potest, quoniam dum viuimus, eum cognoscere nolumus, & tunc maximas sentiemus molestias: Vide Iob 21. & 22. G

FERIA III. POST II. DOMIN. QVADRAG. CONCIO PRIMA.

Viros ecclesiasticos honorem.

SVPER *Cathedram Moysi sederunt Scribæ.* Mat. 23. Voluisset quidem Christus inuenire in scribis & pharisæis virtutes aliquas quas laudaret, & ex consequenti commendaret etiam eorum doctrinã, vt omni veneratione coleretur in pretio. Verũ quia nullam omnino virtutem reperit in eis, ab omni bono prorsus alienis, id laudandum assumpsit, quod præstantius inuenit, nempe prædicationem vt videlicet omnem adhiberent fidem his quæ ad prædicationem spectarent, & in memoriam reuocarent, ipsum Moysem omni obseruantia dignissimum, cui isti succedebant. Vnde dicit, Super Cathedram Moysi, &c. H

Prædicatores veneremur qui sunt loco Christi.

Sacerdos malus videtur ignominiã inurere dignitati suæ.

Qui bene sederit super cathedram, honoré accipit ab illa, qui male sederit, iniuriam facit cathedræ, ideoq; malus sacerdos de sacerdotio suo crimen acquirit: non dignitatem. In iudicio enim sedens, siquidẽ bene & probe vixeris, & bene docueris, omnium iudex es, si autem bene docueris, & male & improbe vixeris, tui solius condemnator es: nam bene viuendo, & bene docendo populum

A pulum instruis quomodo debeat viuere: bene autem docendo, & male viuendo, Deum instruis quomodo te debeat condemnare. *Gre. in 1. Reg. li. 6. c. 2.*

Omnia quæcunque dixerint vobis facite. Quasi dicat, ait Gregor. quia mista sunt acta & verba reproborum, sic vtendi sunt vt in eis sumatur quod viuificat, & vitetur quod necat.

Secundum autem opera eorum nolite facere. Nulla ratione sequamur vel imitemur vitam peruersam negligentis pastoris, neq; nobis suadeamus, vt quando ille tãta operatur, nobis quoq; eadem perpetrare sit licitum. Attendamus inquit Aug. quia Christus non dixit, facite tuta conscientia quod ipsi operabuntur, quoniam ipsi rationem mihi reddẽt, atq; mala requiram ab ipsis, vos autem salui eritis ab his quæ ad ipsorum imitationem patrabitis flagitia, cum nulla vobis sit culpa sequentibus pastoris vestri vestigia. Sed dixit expresse, secundum vero opera eorum nolite facere. Deinceps videmus comminatum fuisse Christũ tum cæco, tum cæci ducatum sequenti: non enim ait, cadet cæcus in foueam, & non qui sequitur eum. Sed quid? ambo in foueam cadũt. Et alibi ait idem Aug: iam nulla nobis reliqua est excusatio vt dicamus, nonne ego vidi ministros Ecclesiæ & prædicatores atq; prælatos talia facere? & propterea eorum vestigia sequor: quoniam prẹsto adest responsio ex hodierno euangelio desumpta, quæ sic habet, Omnia ergo quæcunq; dixerint vobis, seruate & facite, secũdum vero opera eorum, &c. *Aug. li. de pasto. c. 10 to. 9.* B *Mat. 15.* *Aug. de ver. do. se. 48. to. 10* C

Exponens D. Gregor. illa verba cap. 5, Iob, cuius messem famelicus comedet, dicit in hunc modum, Hic qui habens messem non comedit, sed alius qui famelicus est edit, est stultus & negligens sacerdos: doctor. & prædicator, qui doctrinam, eruditionem, & bona alia consilia habet, sed est dissolutus, & ex his quæ nouit atque docet, sibi non prôdest, & ita fame cruciatur, cum domi eius multa redundent: commendat, ponderat, & exaggerat lingua, quod pedibus pessundat & calcat. Vnde Dominus admonet famelicos, hoc est, studiosos & auidos proficiendi in virtute, iuxta illud Matth. 5. Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam, vt ad talium messes accedant, & inde sibi emolumentum referant, dicens: Omnia ergo quæcunque dixerint vobis, facite, secundum vero opera eorum nolite facere. Turpe sane est, vt cum quis bona doceat, turpiter tamen operetur. Hinc Cleobulus philosophus dicebat, libros ad tuam primum vtilitatem euolue. Et Cato dicebat, patere legem, quam ipse tuleris. Et Diogenes solitus erat dicere, De quibus alios reprehendis, te ipsum in primis increpa. *Greg. li. 6 Mo. c. 4.* D *Turpe quidem est quod prædicator nõ faciat ꝙ prædicat* *Ma. 5.* *Cleobul.* *Cato.* *Diogen.*

Omnia

Similitudo.

Omnia quaecunque dixerint vobis facite. Stultitia quidem magna esset eius qui fame conficeretur, si perdicem bene præparatam recusaret idcirco solum quia in fictili quadra, & non argentea, sibi porrigeretur.

2. Cor. 6.

Secundum vero opera eorum nolite facere. Plurimum quidem prodest bonum exemplum maiorum. Vnde Apost. ait, in omnibus exhibeamus nos sicut Dei ministros, omnes quidem tam pauperes quam diuites, bonum exemplum dare debent, & sibi inuicem auxiliari. Quod quidem miro quodam artificio nobis commendat Apost. cum ait diuitibus, Vestra abundantia, illorum inopiam suppleat, vt & eorum abundantia vestræ inopiæ sit supplementum, vt fiat æqualitas. In quibus quidem verbis docet Apostol. quod sicut in diuitibus debet esse misericordia & liberalitas erga pauperes, sic vicissim in pauperib' reperiri debet patiẽtia & aliæ virtutes. Nam certe sæpe videas quod diuites abundent quidem diuitijs, & tamen careant virtutibus: pauperes vero plerumq; cõtra se habent. Præsupponit quidem Apost. vt pauperes sint deuoti, humiles, casti, & virtutum deniq; studiosi, vt ita commodius orent pro diuitibus, & ipsis subueniant spiritualibus his diuitijs, sicut contra diuites subueniunt pauperibus diuitijs, & ita fiet æqualitas. Sed væ mundo, reperias enim in ipso paucos admodum pauperes, his conditionibus præditos. non loquor de pauperibus religiosis, ipsi enim iam satisfaciunt suo muneri, & eleemosynis quas accipiunt. Ex his igitur colligas; quod non solum qui in cathedra sedent, bonum exemplum dare tenentur, sed etiam vsq; ad pauperes ipsos, omnes debent talentis sibi diuinitus creditis bene vti.

2. Cor. 8. In diuitibus misericordia, & in pauperibus patientia reperiri debet.

Pauci reperiuntur pauperes patiẽtes & humiles.

Pauperes suis orationibus cõpẽsant eleemosynas quas accipiunt.

Num. 25.

Dicunt enim & non faciunt. Quo pacto Deus puniat eos, qui malum præbent exemplum, tum eos qui vestigia illorum sequuntur, vide Num. 25: vbi legitur quod filij Israel positis in Sethim castris, ibi morabantur, & accessere filiæ Moab, atq; ad idolorum sacrificia eos inuitabant, qui accesserunt ad eas impudice, & idola adorauerunt, atq; adeo quidẽ iste ignis exarsit, vt quidam perfricta fronte, ante Moysi & omnium conspectum, non dubitarit ad Madianitidam ingredi: quod cum uidisset Phinees, pugione arrepto ambos perfodit. Quare propter hæc scelera non tantum præcepit Deus vt duces & principes suspẽderentur, verumetiam omnes qui in tale flagitium prolapsi sunt, interempti fuerunt, & occisi sunt viginti quatuor millia hominũ. Cæterũ & qui hostili ac malo animo, hos deceperunt, non abierunt impuniti: nam & quinque regibus qui erant inter ipsos, vsq; ad minimum infantem-

Dedit hoc consilium Balaã regi Balaac prauo.

Apo. 2.

Occiderũt etiam Balaã vt habetur Ios. 13.

A tem, omnes gladio perierunt, & simul omnes fœminæ & mulieres quæ virum cognouerant, interfectæ sunt, vrbes incendio conflagratæ, agri vastati, & deniq; de ipsis amplissima spolia Israelitæ retulerunt. Multum quidem, ait Seneca, Reipub. nocet malũ exemplum, nemo enim fere ita cadit, quin alium etiam secum trahat: nemo sibi tantum errat, quin alieni erroris causa & auctor sit, præcipitatq; nos traditus per manus error, & alienis perimus exemplis. *Num.25.* *Num.31.* *Sen. li. de vi. ira. ad Gallio. c. 1*

Alligant autem onera grauia & importabilia super humeros hominum, digito autem suo nolunt ea mouere. Duplicem hic nequitiam eorum B ostendit, ait Chry, tum quia sine venia exquisitissime multitudinem viuere volunt, tum quia nimium sibi ipsis indulgentes, magnam assumunt lętitiam, quorum opposita in optimo principe requiruntur, vt scilicet aduersus seipsum nulla vtatur venia, sed seuerum in se iudicem exhibeat, erga subiectos autem mitior, & ad dandam pronior veniam sit, quorum opposita isti faciebant. Tu autem expende, quomodo id etiam auget: non enim dicit, non possunt, sed nolunt: nec portare aut ferre, sed digito mouere, hoc est, nec prope accedere, nec tangere volunt, sed diligentes C ac robusti in prohibitis sunt. Et alibi dicit idem Chrysost. vbi pater familias est largus, dispensator non debet esse tenax: si Deus benignus est, vtquid sacerdos eius austerus? vis apparere sanctus? circa tuam vitam esto austerus, circa alienam autem benignus: audiant te homines quidem parua mandantem, & videant grandia facientem. Talis est autem sacerdos qui sibi indulget, & ab alijs grauia exigit, quemadmodum malus descriptor tributi in ciuitate, qui se releuat, & onerat impotentes. *Chry. in Mat. ho. 73. to. 2.* *Prælatus sibi austerus, & erga alios benigne agat.* *Chry. in non abs. ho 43. to. 2.* *Simile.*

Operarios quidem vocat Christus prædicatores verbi Dei, vt scias quod non solum ore, sed vita prædicare debes. Illi qui ædificabant Hierusalem vna manu tenebant gladium, altera vero ope D rabantur. Dominus etiam dixit Isa. Quasi tuba exalta vocẽ tuã. Sed cur non dixit, sicut leo, vel sicut tonitru, aut simile? quia scilicet tuba ponitur in ore, & manibus tenetur, sic prædicatio ore fit & manibus sustentatur, hoc est bonis operibus. Caue ne de te dici possit, quod dixit olim Isaac: Vox quidem vox Iacob, manus autem Esau In Exo. præcepit Dominus Moysi, vt faceret labium æneum, cum basi sua, vbi aduerte quam apposite dicatur labium & æneum, quia scilicet prædicatio resonans est, & simul iubet quod sit cum basi, hoc est cum vita sancta, sine qua labium ipsum labitur & cadit. Cum facimus quæ prædicamus, labium æneum sumus, simul cum basi quæ sustentat doctrinam. Porro in *Luc. 10.* *Nee. 4.* *Isa. 58.* *Simile.* *Gen. 27.* *Exo. 30.*

Eccle.

Eccle.34. Eccle: habetur, vnus ædificans & vnus destruens, quid prodest il- E
Mat.21. lis nisi labor? Et quod Christo hoc maxime displiceat, patet, quia Christus maledixit ficulneam, quia non habebat fructus, sed tan-
Simile: tum folia. Et quis præterea credat dicenti viam esse latronibus plenam, & neminem posse transire absque spoliatione & interitu, si qui hæc monet, statim hanc viam ingrediatur, & persequa-
Thre.4. tur? Ideo Hier. ait, non crediderunt reges terræ, & vniuersi habitatores orbis: Quasi diceret, cum maiores non crederent, nec
Simile: bene operarentur, inferiores etiam ipsos sequebantur. Prius nu-
Similitudo. trix cibum accipit, eumq; in substantiam conuertit, quam infantem suum lactet, ignisq; prius in propinquum, quam in distans F agit. Ita prædicator prius sibi doctrinam accipere debet, priusq; eum amor & domus Dei zelus debent accēdere & inflammare, quam populum. Non præterea in verbis rhetoricis, aut oratio-
1.Re.17. nis candore confidat. Dauid namq; non aureis armis, non lorica
1.Cor.2. aut scuto splendentibus, gigantem deuicit, sed funda & lapide in nomine Domini confisus. Vnde & Paul. non veni, inquit, ad vos in sublimitate sermonis, sed in spiritu Dei. Cæterum multi aquam doctrinæ pedibus suis conculcant, scilicet malo exem-
Ezec.34. plo, sicut dicit Dominus per Ezechi: cum ipsi limpidissimam aquam biberetis, reliquam pedibus vestris turbastis, & oues meæ G hæc quæ conculcata pedes vestri turbauerant, hæc bibebant. Limpidam quidem aquam bibunt, cum rectam doctrinam hau-
Lutherus dissolutus & prophanus. riunt, sed eam corrumpunt pedibus, idest male viuendo. Lutherus cum ad imperatorem Carolum Quintū veniret, in plaustro deaurato venit, famulis stipatus, maximo comitatu, lyram, & diuersorum instrumentorum genera secum ferens: at Christus aliter prædicauit Euangelium.

Glo. ordi. in Mat. 23. *Alligant onera grauia.* Id faciunt confessarij, qui graues nimis imponunt & intolerabiles pœnitentias pœnitentibus, ait Glos. H Quod plane videtur esse contra illud Matth. 11. Venite ad me om-
Mat.11. nes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos: Non est æquum, vt quando dominus est adeo misericors & liberalis, seruus ipse sit durus, parcus, & auarus. *Omnia vero opera sua faciunt vt videantur ab hominibus, dilatant enim philacteria sua.* Tu autem consi-
Chry. in Mat. ho. 73. to. 2. dera, ait Chrysostom. ibi maxime illos inanis fomenta gloriæ quæsiuisse, cum vbiq; doctorem cæteris pręstare oporteat. Nam quemadmodum homo vbicunq; fuerit, cæteris animantibus pręstat, ita doctorem decet siue loquatur, siue sileat, siue in conui-
Simile. uijs, siue alibi sit, cæteris hominibus excellere: adeo vt in incessu, & aspectu, & habitu, omnibusque simpliciter, alijs præstantior

esse

A esse videatur. Væ nobis miseris, ad quos pharisæorum peccata transierunt. Dominus cum dedisset mandata legis per Moysem, ad extremum intulit; alligabis ea in manu tua, & erunt immota ante oculos tuos. Et est sensus, præcepta mea sint in manu tua, id est opere cópleantur: sint ante oculos tuos, idest die ac nocte mediteris in eis, Hoc pharisæi male interpretantes: scribebant in mēbranis decalogum Moysi, idest decem legis verba complicantes ea, & ligantes in fronte, & quasi coronam capiti facientes, vt semper ante oculos mouerētur. quod vsq; hodie Indi & Persæ, & Ba B bylonij faciunt: & qui hoc habuerit, quasi religiosus in populis iudicatur. Iusserat quoq; aliud Moyses, vt in quatuor angulis palliorum, hyacinthinas fimbrias facerēt, ad dignoscendum populum israelis, vt quomodo in corporibus circuncisio signū Iudaicæ gētis daret, ita & vestis haberet aliquā differētiam. Superstitiosi magistri captantes aurā popularē, atq; ex mulierculis sectātes lucra, faciebant grandes fimbrias, & acutissimas in eis spinas ligabant, vt videlicet ambulantes & sedentes interdum pungerentur, & quasi hac admonitione retraherentur ad officia Domini & ministeria seruitutis eius.

Hier. in Mat. 23. li. 4. to. 9.

Laudis humanæ auidi inquātam deueniant dementiam.

Num. 15.

Hypocritæ inquantas deuenīant miserias.

C Pharisæis erat in consuetudine, vt ait Origen. scribere Dei præcepta in longis ac pendentibus membranis, & membranas alias imponebant in capite instar mitræ, alias vero pendētes affigebant brachijs, & huiusmodi appellabant phylacteria. Porro cum in lege legissent vt deferrent fimbrias, ipsi eas sibi satis longas ac dilatatas constituebant, non solum per quatuor angulos palliorū vt lex præcipiebat, sed etiam varijs additis. Serui dei adferre quidem secum legem debent, sed tamen ita vt eam opere compleant, & in ea meditentur semper, Iuxta illud psal, Sed in lege eius meditabitur die ac nocte: quod cum pharisæi non facerent, D idcirco Christus hic eos increpat dicens, dilatant enim phylacteria sua, &c.

Origen.

Legē Dei in corde scribamus

Psal. 1.

Non esset quidē à ratione alienum, sed ei maxime consonū, vt qui toto animo desiderat Dei legē implere, quāuis non vt Iudæi faciebant, exterius pungētes spinas portaret, haberet tamen ad carnem cinctum aliquid asperum & durum, vt illa carnis castigatione ipsius rediret crebro & facile in memoriam lex Dei, & custodia mandatorū illius: & quia fieri posset, vt ex assiduo vsu minus nos illud pūgeret & excitaret, nō inutile esset sæpe illud mutare & conuenientia quæq; huic rei apta frequenter deligere, vt ita & caro ipsa refrenaretur & mortificaretur, atque subinde lex Domini, & mandatorum eius custodia, menti facilius repræsentaretur,

Autor.

Aliquid asperum ad carnem gestare debe remus, vt ita magis Dei *nostri recordaremur.*

Pœnitentia ne nos terreat, vita enim breuis est. taretur, Quod si hoc consilium paulo asperius videbitur, meminisse debes laborem eum breui finiendum, cum vita nostra & breuis sit, & perincerta: præmium vero maximum illud quidem futurum esse.

Hiero. in Mat. 23. li. 4. to. 9. *Vos autem nolite vocari Rabbi, vnus est enim magister vester, omnes autem vos fratres estis.* Nec magister, nec pater uocandus est alius, nisi Deus pater, & Dominus noster Iesus Christus, ait Hiero. Pater quia ex ipso sunt omnia: magister, quia per ipsum omnia, vel quoniam per dispensationem carnis eius omnes reconciliati sumus Deo. *Quæstio.* Quæritur quare aduersum hoc præceptum, doctorem gentium Apostolus se esse dixerit? aut quomodo vulgato sermone maxime in Palæstina & Aegypti monasterijs se inuicem patres vocent? *Responsio.* Quod sic soluitur, aliud esse natura patrem vel magistrũ, aliud indulgentia. Nos si hominem patrem vocamus, honorem ætati deferimus, non autorem nostræ ostendimus vitæ: magister quoq; dicitur ex consortio veri magistri. Et ne infinita replicem quomodo vnus per naturam Deus, & vnus filius, non præiudicat *Simile.* cæteris ne per adoptionem Dei vocentur & filij, ita vnus & pater & magister, non præiudicat alijs vt abusiue appellentur patres & magistri:

Chry. in Mat. 23. li. 4. to. 9. *Et patrem nolite vocare vobis super terram.* Non vt neminem patrem vocent, ait Chrysost. Sed ne ignorent quem principaliter patrem vocari oporteat: Nam quemadmodum nemo principaliter magister est, sic nec pater, præter illum qui tam magistrorum quam patrum omnium causa est.

Patrem nolite vocare vobis super terram, vnus est autem pater vester. Satis quidem ex his verbis constat, quanto nos Deus amore diligat, cum videatur zelo quodam, si ita loqui licet, vel zelotipia teneri, quod alium appellemus patrem. *Dissimile* Tãtus plane est amor *Ingens Christi amor erga nos.* Christi erga nos, vt nullus sit vel maxima siti confectus, qui ita aquam experat, vt Christus salutem nostram. Neq; est aliquis vel in maxima positus necessitate, qui tam diligenter remedium sibi quærat, ac Christus nostra commoda procurat, adeo vt aliqui cẽ *Ioan. 10.* fuerint per interrogationem proferenda esse verba illa quæ in cruce pendens dixit, consummatũ est? Quasi diceret, iam exantlaui & toleraui omnes labores, quos pro hominum amore perferre debebam? Superfunt adhuc alij quos tolerem? quamuis præcipuus quidem sensus, sine interrogatione legẽdus est. Sic videmus quod labores omnes exiguos esse reputaret, præ amoris magni- *Ioan. 16.* tudine, sicut Iacob pro acquirenda pulcherrima Rachel, quã tan- *Gen. 23.* topere amabat. Non ita nos pro Christo labores volumus perferre

A ferre etiam exiguos, sed statim nobis defuncti videmur, aut existimamus nos sanctos esse. Hunc tantum Dei amorem admirans Euangelista ait, Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret. Quasi diceret, ita vere, fideliter, & sine termino nos amauit, vt mirabile plane videatur, nam amor fuit infinitus, & donum infinitum: Quasi diceret, non fuit contentus quod cælum propter hominem crearet, & terram quæ hominem sustentaret, & angelos qui nobis deseruirent, quin potius sic dilexit, vt filium suum vnigenitum daret. *Ioan. 3.* *Ingens Dei amor erga humanũ genus.*

Philosophi olim fabulabantur, & præsertim platonici, tam seB niorem quam iuniorem Deorum amorem esse. Quo loquendi modo insinuare volebant, omnia Dei opera tam noua quã vetera, amore fieri, & facta esse. Vnde Plato vocat amorem diuinum potens, singulare, & vnicum beneficium. Satis hoc nobis ostẽdit Deus, cum nõ solum ad vsum nostrum & habitationem mũdum fecerit, sed etiam vnigenitũ filium nobis dederit. ô magnã & immensam Dei bonitatem, quæ vt amore nos cõplecteretur, filium suum tradidit, & vt seruos redimeret. Plurimi quidem fecit Deus opus illud Abrahæ, quod scilicet propter Deum filio nõ parceret C sed potius vellet eum interficere: & tu homũcio hoc tã singulare beneficium tã parui ducis? Nil aliud iam restare videbatur ad cumulum beneficiorum naturæ humanæ, quam quod Deus filium suum nobis daret, & quod homines ipsum tantum patré appellarent. Vnde per Isa. ait, Quid est quod debui vltra facere vineæ meæ & non feci ei? Et quamuis multis alijs modis amorem erga nos patefecisset, tamen de quibusdam ex his videbantur exempla haberi ab hominibus: petiq: etiam posse. Nam aliqui ex Romanis pro patria sua obierant, non igitur hoc solis hominibus tribuendum erat, & ita voluit Deus pro nobis animam suam poD nere. Quod autem amorem patris erga nos habeat, hic plane est inenarrabilis Dei amor erga nos, & præsertim cum rebelles essemus filij. Hinc Apost. commendat autem charitatem suam Deus in nobis, quoniam cum inimici essemus, pro nobis mortuus est. Postquam sponsa laudauit sponsum suum dicens, dilectus meus candidus & rubicundus, addit, talis est dilectus meus: & ipse est amicus meus filię Hierusalem, id est, tam magnus cum sit, tam potens, tam mirificus, & ego paupercula, meam vilitatem & paupertatem non despicit, sed singulari amore diligit. Quare ergo non quæram illum & pro illo moriar? Cum Hebræi ciuitatem quandam obsiderent, rex sane eius in tanta angustia positus est, vt filium sacrificaret dijs ante omnium conspectum in ipso *Pla. in li. quẽ conui: Socratis inscripsit. in oratione Aristophanica.* *Gen. 22.* *Isa. 53.* *Ostendit Deus ineffabilem amorem erga hominẽ* *Roman. 5.* *Gen. 5.* *4. Reg. 3.*

Maximus Dei erga nos amor. Rom.8. 3.Esd.3. Amor omnia vincit. Gen.32. Deus propter nos homo factus est: Amor amore pensatur. 4.Reg.5. Omnia etiam durissima propter deum pati debemus.

muro, & statim exercitus id videns recessit: dicebant enim intra se, quid iste faciet pro suorũ subditorũ commodo, qui ita filium sacrificat? quasi dicerent, omnia patietur, & morietur pro subditis. Si ergo Deus vitã suam pro homine dedit, quid quæso homini quod iustũ sit denegabit? Quid nõ dabit, qui filium suũ dedit? Sane in problẽmate illo, quidnã esset fortius, melius vltimus dixisse videretur quod amor esset fortior cæteris, cũ Deum cò adegerit, vt filium suum nobis daret. In Gen. quidẽ habetur quod angelus dixerit Iacob ipsi, si contra deum fortis fuisti, quanto magis cõtra homines prævalebis? hic quidem significatur amor, qui tantum potuit, vt Deum è cælo ad nos euocarit, & ei vt homo fieret persuaserit. Quare vult Deus vt hoc tantum beneficium agnoscamus, & amorem amore cõpensemus, siquidẽ aliud cõmodius nõ habemus medium. Quod cum tã facile & prochue factu sit, non erit quod nos excusemus in iudicio, si Deum non amauerimus. Sane serui Naaman dixerunt ipsi: pater, si rem grandem dixisset tibi propheta, certe facere debueras, quanto magis tam facilem rem? Qui cum tali ratione conuinceretur: Præstitit. Quid igitur nos pro cælo obtinendo non faciemus, quantúuis arduum sit, nedum hanc tam facilem rem?

Ambitio detestabile malum. Mal.3. Isa.40. Mat.11. Mat.13. Luc.17.

Qui maior est vestrum, erit minister vester, qui autem se exaltauerit humiliabitur, & qui se humiliat, exaltabitur. Satis quidem ex his verbis constat quantum Deo placeat humilitas, & quantum displiceat ambitio & superbia, Porro duæ prophetiæ illæ erant de Baptista, videlicet, Ecce ego mitto angelum meum, &c. Item vox clamantis in deserto: & tamen cum interrogatus fuisset Ioãnes quisnam esset, respondit, Ego vox clamantis, &c. non autem dixit se esse angelum. Sic Christus quamuis esset filius Dei, tamen passim se filium hominis vocabat. Cæterum etsi Ioannes se vocem diceret, tamen Christus eum angelum appellabat: & pater æternus vocabat Christum filium suum, vt constat in baptismo & transfiguratione. Vnde etsi Christus diceret discipulis, cũ feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite serui inutiles sumus, nihilominus tamen vocat seruos suos amicos, dicens: iam non dicam vos seruos, sed amicos, Hinc ergo colligas quod qui se humiliat exaltabitur, & contra. Porro quod optimis non nitantur considerationibus, hinc fit quod omnes homines insolescãt, Sane eques qui in regia aula non est versatus, sibi maximus esse videtur, at vero qui serui sunt in aula regia, satis norunt quantum vnus eques alteri præstet: sic vtique qui cum Deo non tractat & eius curia, sibi plurimum arrogat, at vero si intelligeret vt par est, fa-

Ioan.15. Luc.14. Simile.

cile

A cile comperiret se infinitis alijs esse longe inferiorem. Quod bene intelligens sanctus Iob, dicebat, nunc autem oculus meus videt te, idcirco me reprehendo, & ago pœnitentiam in fauilla & cinere. Certe simulatque homo Deum cognoscit, statim victas dat manus, & intelligit omnia bona à Deo prouenire. Vnde Moyses dicebat populo: ne dicas in corde tuo, propter iustitiam meam introduxit me Dominus vt terram hanc possiderem: Considera ergo scelera tua, & tibi nil arrogabis. Viri sancti non gaudent alijs dominari, considerantes quod dicit sanctus B Iob, Gigantes gemunt sub aquis. Sancti qui fuere pastores, erant hi gigantes, & aquæ sunt populi, & quamuis tam sancti & docti essent, tamen gemebant sub onere, & tu miserabilis vir cupis tantopere regere populum, & illi dominari, cum tamen sis ignarissimus & maximus peccator, cumque gemere deberes & flere, tamen rides & cachinnaris; ô quãtæ oriuntur ex ambitione contentiones & discordiæ, cum alius alij se præferri gestit! Sane huius rei figuram habemus quidem in pueris illis Iacob & Esau in vtero ipso concertantibus. Cum vero ista ex assidua negotiatione tandem obtineantur, hinc fit vt impleatur illud Eccle. C Vidi seruos in equis, & principes ambulantes super terram quasi seruos.

Iob.42. *Iaco.2.* *Deute.9.* *Iob 26.* *Multi prælaturas desiderant. non intelligentes quãtum habeant onus adnexum* *Gen.25.* *Eccle.10.*

Magna quidem est humilitatis vis & energia, hæc enim fecit vt ex infimo gradu, scilicet gradu mulierum, inter homines, ascenderet virgo etiam supra Cherubim & Seraphim, & magna quidem est superbiæ & ambitionis miseria, siquidem per hanc descendit angelus ex supremo angelorum gradu, ad infernum: Noli ergo etiam bona opera quæ facis, venditare, nam quamuis ea in occulto sint, Deus tamen ea manifestabit, si opere pretium fuerit. Sane quamuis fructus à folijs tegantur in arbore, tamen D si suaues & odoriferi sint, ipsi satis se produnt. An non tibi videtur quod occulte satis incederet sanctissima virgo Maria ad visitandam Elisabeth? Et tamen vide quomodo statim fuerit eius secretum manifestatum, dicente Elisabeth, vnde hoc mihi, vt veniat mater Domini mei ad me? Vsq; adeo in sublime erexit Dominus Virginem Mariam, quod se indignam reputaret, sic enim cum talibus se gerere solet. Sic enim Saul ad regnum euexit, cum humilis esset, Vnde & propheta Samuel ipsi dixit, cum esses paruulus in oculis tuis, caput in tribubus Israel factus es. Vide etiam quam alte euexerit Petrum quia ipse se humiliauit dicens, Exi à me quia homo peccator sum Domine. Bene igitur

Humilitatis vires. *Luc.10.* *Simile.* *Mariæ humilitas quanta sit* *Luc.1.* *1.Re.15.* *Luc.5.*

Eccle.2. nos monet Eccle. dicens, Quanto magnus es, humilia teipsum in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam. Magna ergo est humilitatis virtus, cum etiam facinorosis plurimum auxilietur, & *3. Re. 21.* patrocinetur, vt patuit in Achab. Si igitur criminosos & facinorosos homines ita illustrat, quid putas faciet cum iustis, pijs, & religiosis viris?

FERIA III. POST II. DOMIN. QVADRAG:

CONCIO SECVNDA

Sacerdotes maxima reuerentia Prosequamur. F

SVPER *Cathedram Moysi sederunt Scribæ & Pharisæi.* Mat. 23. Sane officium quod olim obtinebant Scribę & Pharisæi, modo habent sacerdotes: sicut enim illi successerant ipsi Moysi in hoc munere, ita etiam sacerdotes succedunt Christo. Cum ergo æquum esset vt illi reuerenter propterea tractarentur, cum sederent super Cathedram Moysi, sic etiam iustum est, imo iustius, vt magna in reuerẽtia habeãtur sacerdotes & prædicatores, cũ longe maior sit Christus, cui successerunt, quã Moyses: itẽ sacramenta quæ tractãt sunt longe præstantiora. Magna quidem cura incumbere debemus, vt Ecclesiasticos viros honoremus, & magna prudentia & cautela, eorum defectus corrigere debemus, si aliquando correctione opus fuerit, & præsertim si secreti sint. Vnde Nicolaus Papa Ludouico imperatori ait, vere si proprijs oculis vidissem sacerdotẽ Dei aut aliquẽ eorũ qui monachali habitu amicti sunt, peccantẽ, chlamidẽ meam spoliarem, & cooperirẽ eum, ne ab aliquo videretur. Magna sane hæc est confusio multorum nostri temporis hominum, qui tam facile procaci lingua viros ecclesiasticos lacessunt, non sine maxima animę suæ iactura, & status sacerdotalis ignominia. Apost. quidem aperte probat multo maiorem reuerentiam nostris sacedotibus quam legis veteris adhibendã esse, dicens. Quod si ministratio mortis literis deformata in lapidibus fuit in gloria, ita vt nõ possẽt intẽdere filij Israel in faciem Moysi propter gloriã vultus eius, quæ euacuatur, quomodo non magis ministratio spiritus erit in gloria? Cõmendat quidem nobis sacerdotum reuerẽtiam Eccle. cũ ait, in tota anima tua time Dominum, & sacerdotes illius sanctifica: in omni virtute tua dilige eum qui te fecit, & ministros eius ne derelinquas. Si ergo reuerentia exhibenda

Sacerdotes successores Christi.

Sacerdotes legis gratiæ maiori reuerẽtia colendi quam veteris legis.

Dis. 92. c. in scripturis.

Honori sacerdotum maxime consulendum est. H

2. Cor. 3.

Exo. 34.

Eccl. 7.

A hibenda sacerdotibus legis veteris commendatur, quanto ma-
gis commendabitur quæ exhibebitur sacerdotibus nouæ legis?
Sane experientia ipsa loquitur, quod dissoluti tantũ & perditi *Perditi ho*
homines sacerdotes parui faciant, & eorum defectus publicent, si *mines par*
quos olfecerint, Neq; vero sacerdotem æstimant propter eius di *ui faciunt*
uinum officium, sed sæpius propter diuitias, nam pauperem sa- *sacerdotes*
cerdotem pro nihilo ducunt, etsi stud osus sit & pius. Vnde vi- *Diui es*
deas multos sacerdotes id maxime curare, vt scilicet diuitias cõ *plurimi*
parent, quo possint ab hominibus honorari, ô infelicia tempora *sunt a mũ*
quæ ad tantam deuenerint miseriam! Sane Pharao nolebat vt *do.*
B sacerdotes tributa soluerent, etsi multas haberet occasiones im- *Gen. 47.*
ponendi ipsis tributa. Tum præterea Nabuchodonosor intelli- *Dan. 3.*
gẽs quod Daniel esset Dei minister, eum summo honore pro-
sequebatur, & adorabat, quamuis captiuum suum, præcep tque
ipsi sacrificium offerri. Porro de Alexan: Magno legimus quod *Exem. A*
cum iret ad expugnandum Hierusalem, & sacerdos summus, Põ- *lex. Ma:*
tificalibus ornatus ad eum processisset, de equo descendit, & ma
ximum honorẽ habuit ipsi sacerdoti, nec voluit in aliquo vrbem
ipsam molestare. qua de re vehementer omnes admirati sunt. Cæ
C terum in 8. Synodo generali dicitur, imperatores & principes, *8. Syno.*
qui se pios Christianos esse dicũt, Episcopos sibi æquales esse co- *Gener.*
gnoscant, vt eos suorum defectuũ audeant reprehendere. & nul- *Quanta*
lus Episcopus si quẽ in via principẽ offenderit, à mula descendat, *reuerentia*
neq; corã eo prosternatur, quod si quis huic decreto nõ obedie- *debeatur*
rit per totũ annũ põtificio munere priuetur, & princeps qui tale *Episcopis*
agi concesserit, biduo excõmunicatus sit. Vide igitur quãto me-
lius hęc obseruaret Ethnicus ille Alex. Mag. quã multi hoc no-
stro tẽpore. Vide etiam quã reuerentiam haberet Dauid Sauli, *1. Re. 24.*
D quod videret Christũ esse Domini: an nõ igitur multo magis æsti
mare debemus & reuereri Christos Domini & vnctos noui testa
menti sacerdotes? porro in Conci. Nicæno, libellus quidam con *Con. Ni.*
tra sacerdotes, Constantino Magno imperatori fuit oblatus, quẽ
vt optimus Imperator legit, dilacerauit & combussit, dicens, ab-
sit quod iudicium faciam sacerdotum Domini.
Sunt aliqui vsque adeo à ratione ipsa alieni, vt propterea *Detrahen*
quod interdum videant defectum aliquem alicuius ecclesiastici *tes ecclesia*
viri, statim vniuersos clericos condemnent, etsi monachus it, *sticis quã*
contẽnant omnes monachos eius ordinis, imo & omnium ordi- *pessime a*
num, & statim de omnibus detrahũt, nescientes discernere quod *gant.*
si vnus forte aliquando reperitur qui ipsos scandalizet, reperiun *Martia.*
tur innumerabiles qui ipsos verbo & opere ędificant. Et præsta- *imperator*

bilius vtiq; est omnes laudare, quamuis sit aliquis malus, quam omnes vituperare propter vnum dumtaxat. Quod quidem apertissime suo exemplo singulari testatus est Imperator Martianus, qui assistés in conc. Chalcedo. vbi erãt 636. Episcopi, dixit in ipso Cócilio, quod nemo existimaret ipsum ibi interfuisse vt cófirmaret quæ sancirentur, quasi sua confirmatione indigerent, sed vt in vniuerso imperio suo ea executioni mandaret. Hoc ipsum etiam præstitit Cóstantinus imperator, vt constat 11: quæst. 1: Sacerdotibus, qui & dixit quod imperatores Romani non debebant se intromittere in iudicandis Ecclesiasticis. Quod si tam modeste loquuntur imperatores, quomodo effrontes aliqui ministri, & sæpe de minimis omnium, audent passim ignominia afficere Ecclesiasticos viros? E F

Exemp: notabile. Constan. imperato. 11, q. 1. sacerdotibus

Quod si sacerdotes reueréter tractandi sunt, pariter etiam honorandi erũt ipsi concionatores, qui pacem etiam cóponunt inter Deum & homines. Etenim si rex vrbem aliquam tanquã sibi rebellem publicasset, & magnũ exercitum ad eam debellandam sibi comparasset, cui exponeretur direptioni & incendio, & tamen cũ hæc parata ita essent, nollet tamen cõtra eam venire, sed potius mitteret legatos regis nomine, qui pacem annunciarent, si errorem suum vrbs agnosceret, & veniam postularet, quanti quæso æstimandi essent, & quanti fierent tales legati? Sic ergo plurimi sunt faciendi sacri concionatores, qui non iam in cathedram Moysi, sed Iesu Christi ascẽdunt, & pacem conciliant inter Deum & homines. Quod quidem testatur Apost. cum dicat, pro Christo legatione fungimur, tanquam Deo exhortante per nos: obsecramus pro Christo reconciliamini Deo. ô felicem legationem! vbi aduerte quod non dicat rogamus, sed obsecramus, quasi diceret, tanquam pedibus vestris prouoluti, & salutem vestram maxime sitientes, obsecramus vt reconciliemini Deo. G H

Simile: Concionatores sunt plurimum honorandi

2. Cor. 5. Concionatores quanto cũ feruore cõcionaturi sint

Auditores quales esse debeant, & quomodo debeant audire Dei verbum.

Plurimũ nobis confert Dei verbum audire. Et si nobis docti videamur, ta-

OMnia quæcunque dixerint vobis facite. Plurimum quidem conducere nobis debet Dei verbũ, quando eius auditionem nobis Christus tantopere commendat, etiamsi à pharisæis proferatur, qui dicebant, & non faciebant, quanto magis, si à pijs & Christianis concionatoribus prædicatur Dei verbum? Sis quidem auditor quantũlibet doctus, nihilominus tamen aduerte quod viua vox habet nescio quid latentis energiæ. Dauid sapientissimus erat, & magnam Dei cognitioné attigerat, & diuinis reuelationibus donabatur

A nabatur, nihilominus hæc omnia nil ei profuerũt tanto tempore
quo in peccato vixit, sed tamẽ protinus vt ad eum venit Nathan *men ecio*
propheta ad viuam vocem prædicantis conuersus est. Similiter & *nos audia*
Nabuchodonosor contemplabatur illã arborem, quæ statũ suum *mus.*
designabat, nil tamẽ ipse hac cogitatione mouebatur. Sed cũ ad- *1. Re. 12.*
iuncta fuit visioni & contemplationi viua vox prophetæ Danie- *Danie. 4.*
lis, pœnitentiam egit. Doctus erat Paulus in lege, qui præclara di *Viua vox*
dicerat ad pedes Gamalielis, sed nil ei profuerãt: cum autem vi- *multã ha*
uam vocem è cælo dicentem, Saule, Saule, quid me persequeris? *bet ener-*
B audiuit, statim attonitus & stupefactus cecidit dicens: Domine *giam.*
quid me vis facere? Vide quomodo illum quem scripturæ lectio *Acto. 22.*
& libri non conuerterant, vox prædicãtis conuertit. Sed aduerte *Acto. 9.*
quod quemadmodum parum prodest cibus si statim ab stomacho *Simile.*
respuatur, sic parũ Dei verbum proficit, si quamprimũ auditũ, sta
tim in obliuionem veniat. Et sicut cibus qui naturali calore non *Simile.*
decoquitur, non solum non prodest, sed & multum incõmodat
ipsi stomacho, & morbos generare solet: ita sermo Dei auribus *Verbũ dei*
qiudem exceptus, non tamen executioni mandatus, nocumento *executioni*
potius est, quam documento & vtilitati, iuxta quod Petrus ait, *mandetur*
C melius enim erat illis non cognoscere viam iustitiæ, quam post *2. Petr. 2.*
agnitionem retrorsum conuerti, ab eo quod illis traditum est san
cto mandato.

Grauessane delictũ cõmittit, qui negligẽter verbũ Dei audit. Cę *Aug. li. de*
terum ne tibi videar fortasse ex meo tantum sensu diuini eloquij *cor. domi.*
pondus suadere, cõmemorabo quid de hac re senserit August. ait *& habetur*
enim, interrogo vos fratres, vel sorores, dicite mihi, quid plus vi *1. q. 1. c.*
detur vobis, corpus Christi, an verbum Christi? Si vultis vere re- *Interrogo*
spondere, hoc dicere debetis, quod non sit minus Dei verbum, *vos fra-*
quam Christi corpus. Et ideo quanta solicitudine obseruamus *tres.*
D quando à nobis Christi corpus ministratur, vt nihil ex ipso de *Vide Tur*
manibus nostris in terram cadat: tanta solicitudine obseruemus *recre. fu.*
ne verbum Domini quod nobis erogatur, dum aliud aut cogita *bunc l cũ.*
mus, aut loquimur, de corde puro pereat. Quia non minus reus *Simile.*
erit qui verbũ Dei negligenter audierit, quã ille qui corpus Chri *Verbũ dei*
sti sua negligẽtia in terrã cadere permiserit: Vide ergo quã atten *plurimi fa*
te debeas Dei verbũ audire. Quẽadmodũ aliquas res plurimi face *ciamus*
re solemus nõ solũ propter earundẽ rerũ præstantiã sed etiã quod *quod e cæ-*
ex disiunctissimis regionibus aduectæ sint: ita plurimi facere do- *lo descen-*
ctrinam euangelicam debemus, tum propter eius præstãtiam & *dit.*
dignitatem, tum quod eam Christus in orbem inuexerit ex remo
tissimis locis, nempe ex supero cælo in inferum solum.

Reprobi quidem adeo cæleſtis doctrinæ faſtidio laborant vt E frequenter ne aure quidem corporis verba Dei audire dignentur: Qod ſi aliquando audiant, nō in hoc audiunt vt meliores euadāt, ſeq; doctrinæ præceptis formādos præbeāt, ſed ad malos vſus qui nil ad hoc conducant. Quidam enim in hoc audiunt, vt quæ audierint, vel legent, ad alios perferant, ſeq; harum rerum prædicatione venditent. Hi vero gallinæ pullos educanti ſimiles eſſe videntur, quę quidquid ſibi inuenerit, pullos cōuocat vt edant, ipſa interim ieiuna remanet. Sunt vero alij qui ſolam voluptatem, ex ſententiarum acumine, aut verborum nitore, aut alia ſimili re, quę vel voluptatem, vel curioſitatem alat, captare ſolent, ipſi nil quod ad mores ſuos componendos pertineat, decerpentes. Hos autem Plutarc. ijs ſimiles eſſe ait, qui ex floribus ſolo odore & colore capiuntur, nec aliam ex eis vtilitatem percipiunt, cum tamen & apes dulciſsima inde mella ſuggant, & pharmacopolæ varia ex ipſis medicamenta, varijs profutura infirmitatibus conficiant. Hoc autem pij omnes facere conſueuerunt, qui ea mente concionatoris vocem, qua ægroti ſalutis cupidi, medici præcepta auſcultant. Hi enim non minus in exequendo quæ medicus præcepit, ſoliciti, quam in eo audiendo attenti ſunt. Ob hoc enim audiunt, non vt diſcant, ſed vt id quod audiunt G exequantur. Hoc igitur modo audiunt quicunq; ad æternam ſalutem cooptati ſunt.

Mali faſtidiūt dei verbum: *Simile.* *Varij auditores verbi dei.* *Plutar. simile.* *Similitudo.* *Verbū Dei qua intentione audiendum:*

Multas ſane proprietates habet ſermo ad eſcam: ſicut enim qui mittit in os ſuum fragmentum panis, aut qualemcunque cibum, primum dentibus eum molit, & ita dimittit eum in ſtomachum: ſic cum audimus verbum neceſſe eſt ipſum meditari in ore ſenſus, & quaſi quibuſdam dentibus, id eſt tractatibus molere, & videre quid eſt quod dicit, aut vnde dicit, aut propter quid dicit. Nam quemadmodum qualemcunq; cibum, niſi mandimus dentibus prius non ſentimus ſaporē eius, ita & verbum quod audimus, niſi mādamus & ruminamus ipſum tractātes in nobis, non H poſſumus intelligere virtutem verbi illius. Nam & manna quod edebatur in deſerto, figuram habebat verbi, ideo dicitur manhu quod interpretatur hebraice, quid eſt hoc? vt quotieſcunq; audimus verbū admoneat nos ipſum nomen reperire, quid eſt hoc quod audimus? cibus qui in ſtomacho eſt, ille confortat, & ſermo qui in memoria manet, ille confert. Vnde apud Iudæos illa animalia ſunt munda quæ reuocant cibum & ruminant. Sic homo ille eſt ſpiritualis & ſanctus, qui audiens verbum tractat, & cum illud bene intellexerit, memoriæ ſuæ mandat, atque tradit,

Simile. *Chry. in non abſ. ho. 41.* *Simile.* *Exo. 16. Manna figurabat Dei verbum.* *Leui. 11.*

A dit, & iterum de memoria quasi de vtero reuocat, & ruminat, & retractat: ille autem homo immundus est ante Deum, qui non recordatur aliquando, nec retractat quod audit. *Verbũ dei executioni mãdemus*

Complures ex auditoribus persimiles esse videntur auibus *Simile.* quę primo quidem intuitu terrentur & fugantur aspectis terriculamentis quibusdam in hortis aut aruis: verum assidua tandem frequentatione & vsu, tantum abest vt terreantur, quin potius terriculamentis ipsis etiam insideant: ad eundem enim modum quidam sunt qui ex longissimo vsu audiendi conciones, animo *Aliqui auditores multas quidẽ audiũt cõciones, sed parũ proficiunt.*
B semper minus proficiendi & vitam emendandi, nullis quantiscũque comminationibus perterreantur, acne leuiter quidem afficiantur. Et quemadmodum qui putridis, inueteratisq; vulnerib' iam diu infecti ac prope consumpti sunt, ex longa illorum vulnerum ac plagarum molestia, ita callum obduxerunt, vt vix quidẽ sentiant ferrum ipsum scindẽs siue adhibitum cauterium: ita pro *Similitu.* fecto multi ita in suis vitijs inueterati sunt, vt admonitiones ac comminationes non persentiant, neq; cauterio grauium reprehensionum interius aliquo modo afficiantur, aut magis moueantur, vt inquit poęta, quam si dura silex, aut stet Marpesia cautes. *Auditores exequãtur quę audiunt.* *Virg.*

C

Auditores faciant quæ audiunt a concionatoribus, non autem eorum mala opera si quæ sint, imitentur.

SEcundum opera eorum nolite facere. Id est vos qui sedetis in Ecclesia quasi iudices sacerdotum, & non auditores, aliena discutiẽtes, & propria non considerantes, ex vobis ipsis iudicate de sacerdotibus. Sicut vos omnes auditis, & non omnes facitis quod auditis: sic & sacerdotes omnes docent, sed non omnes faciũt quod *Chry. in no abs. ho. 40.* *Simile.*
D docent: nam in hominibus dignitas quidem diuersa est, omnium autem natura vna est. Si bene vixerint, eorum est lucrum si bene docuerint, nostrum. Accipite ergo quod vestrum est, & nolite discutere quod alienum est. Frequenter enim & de homine malo bona doctrina procedit: Ecce enim & vilis terra pretiosum aurum producit. Nunquid propter terram vilem, pretiosum aurũ contemnitur? non: sed sicut aurum eligitur, & terra relinquitur, sic & vos doctrinam accipite, & mores relinquite. Nam vt apibus herbæ necessariæ non sunt, sed flores herbarum, flores enim illæ colligunt, herbas vero relinquunt: sic & vos flores doctrinę colligite, & conuersationem relinquite vt quasi inutilis herba arescat. Fidem prędicant, & infideliter agunt; pacem alijs dant, & sibi *Auditores proficiant in doctrina.* *Simi'e.* *Similitu.*

Aliqui cõcionatores nõ faciunt q̃a prædicant.

& sibi non habent: veritatem laudant, & mendacia diligunt: auaritiam castigant, & auaritiam exercent. Quia ergo scire bonum & malũ, in natura positũ est, facere autẽ in voluntate; ideo benedicere omniũ est, bene autem facere paucorum. Si quis iuxta biuiũ aliquod araret, vbi duo diuersa itinera diuiduntur, & tu ignorans vtrũ illorum itinerum esset tenendum, quo pergis, ab illo sciscitareris quæ tandem via ineunda esset, illeq; te verã edoceret viã, non discendens omnino à loco in quo erat, nunquid iure posses conqueri, quod tibi viam indicans, non esset te comitatus, sed arans perseueraret? aut forte renueres pergere per talem viã, quod ꝑ ille per eandem non incedat, sed in eodem loco semper consistat? Minime id quidem, esset enim perabsurdum, & hominis dementis, nolle illius optimo vti consilio, ita plane infamis hominis est atq; delyri, vti nolle salutaribus consilijs & documentis quæ nobis suggeruntur, quamuis exploratum nobis sit, illum qui ea præbet, in peccatis volutari, cõtempto virtutis itinere quod suasit. E

Simile.

Faciamus q̃ dicunt concionatores & si nõ imitemur quæ faciũt si mala sint.

Similitu.

Si potionibus eges & pharmacis, ad quæ comparanda mittis ad pharmacopolium puerum, qui refert quod pharmacopola cũ medicinam parabat, lautissimis quibusdam cibis vescebatur, vt G perdicibus, aut maris delicijs: num propterea salutarem medicinam, sine erroris nota respueres, & propinatam a te repelleres? Sic plane grauissime errat, qui salutifera præcepta tradita etiam ab ijs qui ea non implent, despicatur propterea, reijcit atq; cõtemnit.

Simile.

Et quemadmodum cum sententiam aliquam vtilem & præclaram alicuius autoris, ad nostros vsus deriuamus, non solemus exquirere num autor ille saluus sit & beatitudine fruatur, neq; an præclare & laudabiliter vixerit, sed dumtaxat eam accõmodamus sententiam instituto nostro: nõ enim quærimus in placitis philosophicis, num Plato & Socrates sempiterna felicitate H fruantur: neque in legibus ipsis, num earum latores sanctissime vixerint: neque in pręscriptis medicis, an Galenus & Hippocrates optimi fuerint, & veram Dei cognitionem habuerint: sed tãtum horum pręceptis si recta & salutaria nobis videantur, ad nostram vtilitatem, commodumque vtimur. Ita plane facere debemus cum superiores ipsi nobis aliquid imperant & præcipiant non omnino curantes an ipsi faciant quod præcipiunt.

Sententiã bonam ad nostros vsꝰ accipiamus etiã gentilis.

Simile.

Et quemadmodum decerpis ac legis rosam ipsam, dimissa omnino spina, & nucis nucleum edis, reiecto putamine: persico vesceris, osse ipso derelicto: quod pulchrum est eligis, turpi ac deformi contempto: dulcedinem gustas, amaritudine intacta. Sic quo-

que

A que si quis tibi prędicat, si quis te admonet atque hortatur, elige quod suadet bonum, & fugito quod operatur malum.

Quemadmodum extremæ dementiæ est, nolle accipere aureã virgam siue pomum quod offertur, præsertim si vrgearis extrema inopia, quod causeris illud esse aurum ex abiecta, sterilique terra erutum. Item ridiculum est recusare pannum quo eges maxime ad te induendum, propterea quod videas eum educi & euolui ex vetere quadam & confracta tela qua obuoluebatur. Tum respuere lectissimum frumentum, quod suppeditetur tibi de horreis quibusdam sordidis atque dirutis. Ita pro- B fecto inopis mentis est, & stulti hominis, vti nolle salutari consilio atque frugifero, quod eius autor illud sibi nesciat assumere. *Similitu.* *Doctrinã salutarẽ accipiam etiã a vitioso doctore.*

Quemadmodum fatuus ille esset iudicandus, & Oreste dementior, qui delassatus ex longo itinere, nocte iam humida cælo præcipitãte, hospitium ipsum quo necessario indiget, intrare nollet, nisi prius indicem tabellam quæ foris est, ingredi videret. Itẽ qui securam viam tenere nollet, quam signum mõstrat, nisi ipsum signum pręcederet atq; præcurreret. Tum præterea qui templum C non vellet quidem omnino intrare & ingredi, quod cymbalum ipsum a quo cietur & conuocatur, non ingrediatur. Haud aliter profecto toto errat cælo, vel potius perstultus censendus est ille atq; delyrus, qui sancta præcepta, monita & consilia, despicit, parui pendit, & contemnit, quod illi quidem a quibus monetur, & præclare eruditur, ea non custodiant atque obseruent. *Simile.* *Consilia salutaria etiã a vitioso accipiamus.*

APPENDIX.

D *QVæcunque dixerint vobis facite.* Nolite eorum opera considerare, sed attendite quæ dicunt verba, etsi in lapideis tabulis scripta sint, tamen ex deo sunt. Item cum medicus tibi salutaria præscribat pharmaca, parum referre videtur quod leprosus esset. Apes quidem spinam deserit, & florem carpit. Sed quæres, quomodo ergo ait Christus, nunquid colligunt despinis vuas? Respondeo quod in hoc Euange. Christus loquitur de doctrina, illic vero de operibus. Sic Moyses salutare consilium soceri sui accepit. *Simile.* *Similitu.* *Matt. 7.* *Exod. 18.*

Dicunt enim, & non faciunt. Plurimũ quidẽ incõmodat prauũ exẽplũ virorũ ecclesiasticorũ. Et certe sicut fur lumen extinguit, vt possit furari. Sic dęmon conatur lucem extinguere eorum qui *3. Reg. 3.*

nobis

nobis prælucere debent. Item 3. Reg. 3. legimus de quadam muliere infantem nutriente, quod eum suffocauerit, & ita partim dabat vitam, partim adimebat: sic ergo videtur facere qui bene quidem docet, & male operatur, nam malo exemplo nocet.

Exemplū viri Ecclesiastici quātū possit nocere si prauum sit.

Dicunt, & non faciunt. Mirum certe est quod cum Deus nobis vnam dumtaxat dederit linguam, & manus duas, vt scilicet plus operaremur, quam loqueremur, nos tamen contra faciamus.

Alligant onera grauia. Qui alijs præcipit aliquid, ipse etiam prior illud præstare deberet. Canti. 2. vox turturis audita est &c. Item flores apparuerunt in terra nostra: Ergo fuerunt opera & voces. De Iulio quidem Cæsare & Alex. Mag. ferunt, quod multis quidem verbis milites suos animarent, sed nihilominus ipsi semper in principijs se collocabant. Porro quod prelati non debeant præcipitare præcepta, docemur ex eo, quod poterat quidē Deus statim Moysi legem dare, sed tamen voluit vt per 40. dies in monte detineretur. Quin & totam legem adduo redegit præcepta. Et lex naturalis in eo continetur, quod tibi vis, alteri facito: quod tibi non vis, alteri ne facito.

Cant. 2. Exēp. Iu. Cæsa. & Ale. Ma. Exo. 24. Matt. 22 Roma. 13.

Alligant onera grauia Volunt alios esse modestos, & continentes, & tamen digito suo nolunt hæc tangere: Onerant alios varijs præceptis, & nimis vrgent, sicut Esau nimium vrgebat gregem. Moyses quidem precedebat populum, item & Iosue, et sacerdotes præcedebant cum arca, & tube clāgebant. Porro tubæ sunt angustæ ea parte qua pulsantur, & alia parte amplæ: in quo significatur quod viri ecclesiastici strictiorē vitam viuere debeant. Querebantur coram Roboam quod eos pater eius multis tributis onerasset, & ipse respondit, quod multo magis eos oneraret: Sic etiam multi confessores nimium onerant pœnitentes interdum, cum tamen isti considerare debeant quomodo dominus remisit decem millia talenta. Et Apos. ait, si præoccupatus &c.

Exod. 33. Exod. 19 Iosue. 3. Similitu. Ecclesiastici quales esse debeāt 3. Reg. 11. Matt. 18. Gal. 6.

Dilatant phylacteria. Dñi legē scriptam in membrana gestabāt in capite cum tamen in corde ferre deberent, vide Deut 6. corticem enim tantum gustabant litere: in fimbrijs etiam excedebant Deut. 22. deniq; eorum vanitas interior, foras prodibat.

Deute. 6. & 22.

Amant primos recubitus. Eorum ambitionem reprehendit, non autem quod decentem tenerent locum, & ita commendat humilitatem in viris Ecclesiasticis: & docet quod prælaturæ non obtineantur muneribus sed meritis, contra fecit Iason, & Abimelech in præiudicium aliorū. Cur sequimini dæmonem ambitiosum? ait Bern. nam Christus ait, vidi satanam cadentem: Amisit quod erat, cum appeteret quod non erat.

Ambitio detestabilis. 2. Ma. 4. Gene. 20. D. Bern. Luc. 10.

FER.

A FERIA. III. POST II. DOMINI. QVADRA.

CONCIO TERTIA.

Electiones quales esse debeant.

S*Vper Cathedram Moysi &c.* Mat.23. Satis quidem ex hodierno Euangelio, constat quam pessime hebræi hos delegissent qui super Cathedram Moysi sederent. Et certe electiones quales esse debeant, aperte ostendit D. Tho.12.q.13 Refert quidem Glo. quod cum vicinus esset morti Alexander, diceretur q; ei, quemnam essent electuri in regem, ait vt digniorem eligerent, tametsi filium iam haberet qui posset succedere. Multos quidem videas, qui statim in electionibus sibi eligunt cognatum aliquem, vel amicum, nihil aliud considerantes. Non vacat sane mysterio, quod Salomon in ædificatione templi, ex monte Libano ligna comportaret ad templi ædificationem, & non ex propria patria, vt inde intelligamus scilicet non cognatis, sed bene meritis, esse res Ecclesiasticas committendas. Item in lib. Num. legimus, quod is cuius floreret virga & fructus ad ferret, summus sacerdos esset, & ita electus fuit ipse Aaron. Vt inde intelligamus quod ille optimus sit prælatus futurus, qui scientia & virtute floret. Insuper summus sacerdos in pectorali scriptum habebat, doctrina & veritas, vt inde intelligamus quod prælatus sine his, sit instar auis sine plumis, & nauis sine nauta, atq; horologij sine ponderibus. Quamobrem in electionibus faciendis euitanda sunt multa incommoda quæ solent euenire: si enim lapidem in ædificio non apponimus sine perpendiculo, quanto magis niti debemus vt electiones ipsæ optimæ sint & exquisitæ? Saul quidem quamuis initio se abscondisset, ne rex fieret, nihilominus tamen postea adeo fuit insolens, vt merito à domino repudiatus fuerit. Quid ergo sperandum erit de viro indigno ad prælaturas euecto? Oza quidem mortuus est quod irreuerenter attingeret arcam. Item Deus iubebat vt in humeris hominum portaretur arca, sic ergo digne accedendum est ad prælaturas, & homines debent eas humeris sustinere, non autem qui more beluarum viuunt: aliter enim qui tales eligũt, grauissimas sustinebunt pœnas. Porro causa illa fuit vt multi tradunt, quod arca capta fuerit, quia scilicet ab ignauis & peruersis quibusdam sacerdotibus gestaretur, & qui nesciebant populum erudire. Debent ergo prẹlati Zelũ habere legis Dei, sicut legimus quod Phi-

D. Tho. 12. q. 13. a. 2. & 2. Sen. dis. 25. a. 1. a. 2. Glo. ord. in 1. Mat. 1.

Figura: 3. Reg. 5.

Figu. ex Num. 17.

Prælatus qualis esse debeat.

Exod. 28.

Similia.

Simile.

1. Reg. 10

2. Reg. 6.

Nume. 7.

Electores male eligentes quo modo puniuntur.

Glo. ordi.

Glo. Ly.

1. Reg. 4.

nees

nees fuerit maxime laudatus propter huiusmodi Zelum. Vn-
Num.21. de dictum est ei, ecce ego do ei pacem fœderis mei, & erit tam
ipsi quam semini eius pactum sacerdotij sempiternum, quia zela
tus est pro deo suo, & expiauit scelus filiorum Israel. Quod autẽ
etiam propter cognationem vel amicitiam non sint eligendi tan
2. Par. 2. tum prælati, ex eo potest constare, quod alienos potius quam pa
3. Reg. 5. trię eiusdem, elegerit Salomõ qui ligna cæderẽt & multa ad tem
piũ ptinetia fabricarẽt. Sic ergo oportet vtiles eligere prælatos
1. Cor. 3. & idoneos ad populũ erudiendũ. Vnde Apos. ait, vt sapiẽs archite
Exod. 28. ctus fundamẽtũ posui, secũdũ gratiã quæ data est mihi. In Exod. q
quidẽ præcepit Deus quæri sapientes corde viros, & repletos spi
ritu prudentiæ, ad consuendas vestes Aaron: quanto igitur diligẽ
tius sunt exquirendi sapientes ad populũ instruendũ? Quod vt si-
Sacerdotes & prælati quales esse debeãt Exo. 28: gnificaretur, inter vestes quidem & ornamenta sacerdotis, in pri-
mis positũ est rationale, in quo iussit scribi hoc lemma, nempe do
ctrina & veritas, vt significaret primũ quidẽ & ante omnia, in sa
cerdotis pectore, doctrinã & scientiã Dei esse perquirendã: De-
betq; simul prælatus charitatẽ habere cũ his ornamẽtis. O quã fe
lices illi sunt iudicãdi, qui prælatum habent sciẽtẽ sibi ipsi impe
Prælati sibi ipsis primũ imperent: rare, & suis cupiditatibus. Multi enim dãnati sunt, eo quod scien
tia abuterentur, de quibus ait Hiere. Sapientes sunt vt faciant
malum, bene autem facere nescierunt. Sic etiam de tali scientia
ait Pau. quod inflet. Et quemadmodum male dispositus stoma-
Hiere. 4. chus, facile oppilatur, sic male affectus animus scientia inflatur:
1. Cor. 1. & sicut Tantalus in medijs aquis sitiebat, sic isti in scientia cæci
Simile. sunt. Vnde talibus comminatur Deus dicens: ecce Dominus
auferet ab Hierusalem & Iuda prudentem &c. De prauis etiam
Simile. pastoribus, dicit Zacha. sume tibi vasa pastoris stulti, hoc est in-
Isa. 3. due personam pastoris stulti, cum pera sine pane & alijs huiusmo
Zacha. 13. di absurdis. Sed cur id? quia inquit, ego suscitabo pastorem in ter
ra, qui derelicta non visitabit, dispersum non quæret, & contritũ
Zacha. 11 non sanabit, & carnes pinguium comedet. Et statim exclamat o
Luc. 12, pastor & idolum derelinquens gregem, dicitq; se ablaturũ ei ocu
lum, & dextrum brachium: Porro penuriam bonorum prælato
rum significauit Christus dicens, quis putas est fidelis dis-pensa-
tor? Quasi diceret, paucos admodum esse. Vnde Ietro dicebat
Exod. 18. ipsi Moysi salutare profecto, atq; etiam longe multumq; præ-
Iudices quales esse debeant, clarissimum cõsilium, nẽpe, prouide autem de omni plebe viros
sapientes & timentes Deum, in quibus sit veritas, & qui ode-
rint auaritiam. Porro qui docent alios & non faciunt recta quæ
docent, reprehenduntur ab Apos. dicente, qui alium doces, te

ipsum

A ipsum non doces? qui prædicas non furandum, furaris? dicat ergo vnusquisq; si quid boni habet, gratia Dei sum id quod sum. Itē omnia possum in eo qui me confortat. Nā minima gratia, vt ait D. Tho. potest concupiscentiæ resistere, & omne peccatum mortale quod cōmittitur in transgressione mandatorum vitare. Si igitur quis gratiam non habeat, tanquam cæcus passim cæspitabit. De talibus dicere videtur Hiere. Stultus factus est omnis homo a scientia sua. Quid quæso miser subditus dicet, cum videt prælatum suum proprijs tantum commodis inseruire, & B reliqua quidem præter aurum, ab ipso parui æstimari? Non tangitur cura subditorum, non respondet officio suo, sed sola dumtaxat pecunia mouetur. De quibus ait Apos. quod quęrunt quę sua sunt. Considera obsecro quam solicitus fuit Eleazarus vt bonum alijs exhiberet exemplum, sed tamen isti pharisæi tam pestiferum exemplum dabant, vt Christus debuerit monere populum ne secundum opera eorum faceret, neq; viuerent secundum eorum deprauatam vitam.

Roma. 2. 1. Cor. 15. D. Thom. 3. p. q. 70 a. 4. in cor. & 12. q. 111. a. 3 in cor. Hier. 10 Scientia sine virtute parū videtur prodesse. Simile. Phil. 2. 2. Mac. 6

Exemplum bonum quantum conducat.

C *Dicunt enim, & non faciunt.* Satis quidem hinc constat quam prauum exhiberent exemplum isti Pharisæi. Sane vbique seruus Dei optimum præbere debet exemplum, & pręsertim in congregationibus & conuiuijs, vbi pleriq; relaxari solent. Attende quid dicat Ecclesi: in plateis sicut cinnamomum & balsamum aromatizans odorem dedi. Nullus ergo miretur si interdum serui Dei inueniantur in huiusmodi mundi concilijs, si quidem ibi omnes præclaro exemplo suo diligenter instruunt. Sane quando Iudas iuit vt proderet Christum, solus ire permissus est, D ne qui dæmonem habebat, alios contaminaret, at vero quando misit ad soluendam asinam, duos misit, vt mutuo se iuuarent in tam honesto Christi obsequio, vt inde intelligamus quomodo bono exemplo nos mutuo iuuare debeamus. Videas quidem aliquos quod nec verbum quidem proximo dignantur dicere, & ita alios suo prauo exemplo scandalizant. Quomodo obsecro te, proximum, iuuabis, qui nec verbo quidem vno eum digneris? Dices tu, ego non odi eum, sed tamen scias quod alij existimāt te eū odio habere. Vnde olim bonus ille senex vt legitur in li. Mac. ne alios scandalizaret, noluit porcinas edere carnes, sed maluit potius mori. Nunc vero videas aliquos

Exēplū bonum vbiq; dandum. Eccle. 24 Ioan. 13. Matt. 21. Proximos sæbutemus 2. Ma. 6.

quod

Exemplũ quod si reconciliari debeant cum aliquo, id ea conditione faciant:
Reprehen ne in tali vel tali loco interueniat, ne tale vel tale quid piam præ
dũtur qui stet, & inde sæpe multi scandalizantur. Quamobrem bonum om
iniurias nibus exhibeamus exemplum, ne videant nos alij virtutibus va-
non condo cuos & inopes. Vnde psal. ait, non erubescant in me, qui expectãt
nant: te Domine. Quasi dicat, ne sim alijs scandalum, vt blasphemetur
Bonum nomen tuum. Sed dicere valeam cum Apos. magnificabitur Chri
exẽpl: de stus in corpore meo, siue per mortem, siue per vitam. Quamobrẽ
mus. sicut arbores priusquam alijs fructus exhibeant, prius quidem
Psal. 86. sibi alimentum capiunt, & ad conuenientem tendunt altitudinẽ:
Phil. 1. sic tu antequam te alijs magistrũ exhibeas, prius debes te ipsum
Faciamus diligenter informare. In lib. Reg. habetur quod solo pallij tactu
prius quæ Elias ad se attraxerit Eliseum: sic ergo pallio boni exempli debe
alijs sua- mus proximorum animas Christo lucri facere. Vnde Apost. ait, ne
demus. mini dantes vllam offensionem, vt non vituperetur ministerium
Similitu. nostrum. Sane lacertæ postquam pectore repentes quasi pictu-
3.Re. 19. ras aliquas humi expresserunt, eas postea cauda ipsa delent: sic
2.Cor. 6. etiam multi quod verbis construunt, sæpe malo exẽplo destruũt.
Simile. Recordare obsecro quam fuerit nociuũ famulo suo pestiferum
1.R. vlt. Saulis exemplum, nam vidẽs dominum suum se interfecisse, ipseq;
Luc. 23. pariter se interfecit. Sic exercitus Herodis Christum spreuit, quia
Sap. 14. Herodes id fecit. Ex lib. quidem Sap. videtur colligi, quomodo
Idolola- peruersi homines ad idololatriam propter ipsorum culpam se ap
tria quo- plicuerint. Nam ibi aliqui interpretes dicunt quod olim patres
modo a cum aliquis eis filius moreretur, statuam erigerent auream siue
prauis ex argenteam, siue etiam lapideam, pro cuiusq; facultate, & serui eius
cogitata. domus vbi erat statua, solebant eam venerari, vt placerent Domi
Qui mini nis suis, & cum essent puniendi, orabant vt propter intercessio-
ma negli- nem illius statuæ ipsis parceretur. Et ita idololatria orta est, cum
git, paula viderent quod honos haberetur statuæ. Vnde textus ait, acerbo H
tim de- luctu dolens pater rapti sibi filij, fecit imaginem, & illum qui tũ
fluit. quasi homo mortuus fuerat, nunc tanquam Deum colere cœpit.
Sap. 14. Sic Num. 26. legimus, factum est grande miraculum, vt Chore per
Num. 26 eunte, filij illius non morerentur. Caueamus igitur ne amore ni
Patres mio rebus terrenis afficiamur, ne in similes pertrahamur angu-
exẽplũ bo stias. Videas quidem aliquos qui exteriori exemplo non vidẽtur
num dent Christianos imitari, sed gentiles aliquos, contra quam moneat
filijs. Aposto. cum ait, induimini Dominum Iesum Christum. Itẽ Chri
Rom. 13. stus ait, sic luceat lux vestra coram hominibus vt videant opera
Matt. 5. &c. Item Gen. 18. dicitur, si inuenero in Sodomis quinquaginta
Gene. 18. iustos, dimittam omnibus propter eos. Est ergo gratus valde

Deo

A Deo qui bonum exhibet exemplum, sicut Deo displicet qui pra- *Bonū exē-*
uum dat exemplum. Vnde Dauid ait, veniat mors super illos, & *plum de-*
descendant in infernum viuentes, quia nequitia in habitaculis *mus.*
eorū, in medio eorū, sicut patuit in Dathā & Abirō. Valde quidē *Psal. 54.*
niti debent coniuges vt bonū exhibeāt exēplū & pacifice viuant. *Num. 16.*
Vnde Apos. ait, si quis frater vxorē habet infidelē &c. Item alibi *Coniuges*
inquit, exhibeamus nos metipsos in omnibus sicut Dei ministros *bonū exhi-*
&c. Hoc est vt vndequaq; virtutū armis nos protegamus; Sane *beāt exē-*
qui vndiq; bene armatus non est, quacūq; se inermē ostēderit, sta- *plum.*
B tim perire potest. Sic etiā qui vndiq; virtute cinctus non est, faci- 1 *Cor.* 7.
le perire potest: sic perijt pharisæus per arrogantiam. Porro quā- 2. *Cor.* 6.
tum conducat bonum exemplum, describit Pau. dicens, bonū est *Simile.*
non manducare carnem, & non bibere vinum, neq; in quo frater *Luc.* 18.
tuus offenditur aut scandalizatur. Idem etiam alibi ait fidelibus, *Rom.* 14.
vt bonum exhibeant exemplum infidelibus, ne per eos nomen 1. *Timo.* 6
Dei blasphemetur. Nec enim tantum contenti esse debemus vt *Phil.* 4.
mundam interius seruemus conscientiam, sed etiam exterius de- *Rom.* 12.
bemus bonum omnibus exhibere exemplum. Vnde Apos. ait, 1. *Thes.* 5.
modestia vestra nota sit omnibus hominibus. Et alibi inquit,
C prouidentes bona non solum coram Deo &c. Et rursus alibi,
ab omni specie, inquit, mali abstinete vos, vt anima & corpus
sine querela in aduentu Domini nostri. Præcipiebat quidem
Deus hebræis vt non solum circunciderentur, sed etiam exterius *Deut.* 22.
certa quædam signa adferrent, quæ essent tanquam signum
quoddam & indicium quod legem seruarent. Sic etiam Christus
ait, sic luceat lux vestra &c. Et certe sicut vitium se ostendit *Matt.* 5.
statim vbi sit, quemadmodum ait Christus, ex abundantia cor-
dis os loquitur, ita & virtus statim sese ostendit si alicubi sit. *Luc.* 6.
D Vt inde intelligas quam pauci sint hoc tempore virtutis studio-
si, quandoquidem tam minimam videmus eius ostensionē in ho- *Virtutum*
minibus. Non solum contentus fuit Christus vt sanctissima ma- *opera exer-*
ter interius quidem sancta esset, sed etiam voluit vt exterius *ceamus.*
desponsaretur ipsi Ioseph propter hominum iudicia. Sane hoc *Matt.* 1.
præsertim tempore præclara virtutis opera manifestare debe- *Mundus*
mus, quando tam multi reperiuntur vitiosi: Vnde Psalm. Tem- *perditus.*
pus faciendi Domine, dissipauerunt legem tuam: ideo inquit *Psal.* 118.
dilexi legem tuam super aurum & topazion. Vtinam nos ita *Laudem'*
faceremus, vt scilicet cum videmus aliquem nomen Domini *nomē dñi*
blasphemare, tunc nomen Domini laudaremus, cum præsertim *cū audim'*
videamus quod quanto plura inundant vitia, tanto magis *illud blas-*
phemari.

Ecclesiam ipsam bono exẽplo nostro ædificare debeamus. Quod E
Præmiabi tur Deus bonũ exẽplũ nostrũ si fecerimus, dici satis non potest, quam grati Deo simus futuri, & quanta etiam, quamq; amplissima simus a domino præmia reportaturi. Non id equidem considerabant scribæ & pharisæi cum tam prauum & pestiferum exhiberent toti populo exemplum. Quamobrem toto pectore, totaq; diligentia in id incumbamus, vt bonum exemplum omnibus exhibeamus.
Exod. 3. In cuius rei figuram dicebat Deus, immolabitis Deo super montem istum. Vt intelligamus quomodo omnibus aperte & non fucate, bonum exhibere debeamus exemplum, vt ita pro- F
ximi ædificentur, & Deus laudetur, non autem vt gloriam propriam quæramus. Modo autem contra à plerisq; fieri videmus,
Oseæ. 4: vt scilicet mala ipsa & scelera in publico fiant. Vnde Ose. ait,
D. Tho. 3. p. q. 84. a. 6. ad 1. super capita montium sacrificabant, & ideo fornicabuntur filię vestræ, & sponsæ vestræ adulterę erunt: Reprehendenda igitur sunt peccata publica, tum quia isti tales mali videntur
1. Tim. 5. magis per contemptum peccare, item propter peruersum exemplum quod dant. Vnde Paul. ait, peccantem coram omnibus argue: quasi diceret non sunt vtiq; dissimulanda peccata publica, & reddit causam propterquam punire debeant, vt G
scilicet cæteri timorem habeant.

APPENDIX.

Parentes & magistros reuerenter tractemus. Parẽtibus obtemperemus:

ET *patrem nolite vocare vobis super terram*: Non quidem hoc sibi vult Dominus vt scilicet non appellemus patrem eum qui nos genuit, vel eum qui nos instruxit, sed erudit nos quanto diligentius debeamus ad cælestem patrem accedere, & quasi zelum quendam habere videtur, quod scilicet alios potius quam se, patres appellemus: Nec etiam Dominus H
iubet vt non appellemus patres ipsos concionatores siue confessores, & prælatos, sed hoc sibi vult, vt scilicet ita id fiat, vt videlicet non videamur contentionem excitare inter ip-
1. Cor. 3. sos parentes. Vnde Apos. ait, cum sit inter vos zelus & contentio, scilicet super patribus & magistris, nonne carnales
Ephe. 6. estis? Et aduerte quod sicut Christus commendat vt subditi reuerentiam exhibeant prælatis suis: sic etiam commendat prælatis vt humane tractent subditos suos, cum dicat, omnes enim vos fratres estis.

FERIA. III. POST II. DOMINI. QVADRA.

CONCIO QVARTA.

Prædicatores faciant quæ prædicant bona.

SVPER *cathedram Moysi*: Mat.23 Sane inter alios horum defectus, iste etiã reperiebatur, quod scilicet non facerent, quæ alijs prædicabãt Curare igitur debet cõcionator, ne sibi dici possit, vox quidẽ Iacob, manus autẽ Esau. Sed dicat potius cum Apos. si qua virtus, si qua laus disciplinæ, hæc cogitate quæ & didicistis & accepistis, & audistis, & vidistis in me. Hæc agite, & Deus pacis erit vobiscum. Non solum vero concionator bonis operibus prædicat, sed etiã quicunq; alius hoc modo prædicare potest. Et sicut qui pulsandi artem docet, non poterit commode discipulum erudire, nisi manus suas applicet musico instrumento: sic etiam vt bene alios erudias, tu prius bene operare. Vnde Apos. ait, nõ enim audeo eorũ aliquid loqui, quæ per me non effecit Christus. Debet ergo concionator bonis operibus comprobare quæ prædicat. Hinc Apos. ait, vobis autẽ dico gentibus, gaudiũ quidẽ, ego sum gẽtiũ Apostolus, ministeriũ meum honorabo &c. In Leui. quidem præcipiebatur, agrũ tuũ nõ seres diuerso semine: non ergo debẽt misceri mala opera cum bona doctrina. Neq; esse debemus sicut asina Balaam, quæ verba quidem habebat in ore, sed non in corde. Interrogatus quidẽ aliquãdo Demosthenes, cui primas tribueret? actioni inquit: cui secundas? etiã Actioni. & semper ita respõdit, vt ait Vale. Ma. vt inde intelligamus quod nos etiã hoc pacto dicere possumus nẽpe plurimũ interesse vt concionator agat quæ prædicat Vnde Sap. de his qui aliter faciũt, ait: abscõdit piger manũ suã sub ascella, neq ad os suũ applicat eam. Vt inde intelligamus esse aliquos qui nõ applicãt manũ ad ea quę dicũt facienda. Tales vtiq; sunt instar illius leonis quẽ Samson interfecit, qui fauũ tantũ mellis habebat in ore, cũ tamen consumptus ipse esset: Et sicut anguilla toto quidẽ corpore blanda est, sed tamẽ acutos habet dẽtes; sic isti cum os habeãt ad reprehendendum alios, ipsi interim delicatam viuunt vitam. Contra quos ait Apos. qui alios doces, te ipsum non doces? Mater quidẽ quæ cibũ mãdit quẽ det puero, ipsi tantum prodest, at vero si comedat simul cũ puero nõ ipsi tãtũ prodest, sed vtriq;. Quãobrẽ cõcionator ea præstet quæ alios docet facieda, cũ præsertim sit operarius in vinea Domini.

Gene.27. B *Phil.4.* *Simile.* *Rom.15.* C *Faciamus bona quæ alijs prædicamus.* *Rom.11.* *Leui.19.* *Num.23.* *Demost.* *Val. Ma. de dic. & fac. Phi.* D *Pro.19.* *operemur bona quæ prædicamus.* *Iudic.14.* *Simile.* *Rom. 2.* *Similitudo.*

Qualis autem esse debeat prædicatoris vita, aperte sane ex eo cō E
Num, 17 stat, quod virga Aaron & floruit & fructum emisit. Sed quæres
Figura. cur potius amigdalas protulerit quā poma? Ad quod dicendū est
quod sicut hic fructus asperitatē quidē exterius habet, cū tamē in
terius suauissimus sit: sic etiā virtus quæ exterius aspera videtur,
interius tamen suauissima est Adde quod debeat prælatus frange
re tāquā amigdalas, difficultates quas inuenerit, & eas explicare
Simile. populo, vt suauissimum percipiat fructū. In cuius etiā rei figurā,
iniecto sale in aquā, eā dulcē reddidit Elisæus, vt inde intelligam'
4. Reg: 4. quod prædicator, adhibito labore, debeat dulcedinē doctrinæ po
pulo exhibere, & vitia sterilia reddere, sicut sal reddit terrā steri-
Matt. 15. lē: nā vt ait Christus, de corde exeūt cogitationes malæ &c. Item F
sal, cui cōparātur prędicatores, nisi se cōsumat & exinaniat, nō
Similitu. potest bene cōdire cibos: sic cōcionator nisi se pœnitentiæ tradat
Prædica- & mortificationi, parū proficiet. Discāt igitur cōcionatores ani-
tor præcla mum auocare à rebus terrenis & mundanis, neq; vitiorum ma-
re operet. culis & luto eundem inficere, ne aliter similes sint sordido specu
Simile. lo, cuius intuitu cum cęteri mundentur, illud interim sordidum
relinquitur. Vel etiā similes sint cytharę, vel lyrę, quę cum cęte-
Simile. ris delectationē suauissimam influat, ipsa interim nil tale persen-
tit, nullāq; sibi oblectationē parit: ita enim concionator vitiosus G
D. Augu. cum cęteros instruat, ipse tamen in sordibus iacet. Vnde August.
lib. 4. de ait, multi sunt qui suis consilijs & sermonibus prosunt quidem
doc. Chri. alijs multū, quāuis ipsi quę dicūt nō operētur, sed longe amplius
c. 27. to. 3. prodessent, si quę alijs cōsulūt & prædicāt, ipsi prius repręstarent
1. Tim. c. 4 Hoc enim est de quo discipulū suū Timotheū Apos. admonebat
Simile. dicēs: nemo adolescētiā tuā contēnat, sed exēplū esto fidelibus in
Prædica- verbo, in cōuersatione &c. Nā certe sicut nulla materies tā faci-
tor bonum lis ad inardescēdū est, quę nisi admoto igne, ignē concipiat: ita
det exem- nullus fere auditor est ita docilis & propensus ad pænitentiam &
plum. virtutem, qui eā cōcipiat, nisi concionator ipse exemplum ad- H
Sancti bo- moueat & exhibeat probitatis & virtutis. Cuius rei defectu tam
no exem- parui hodie fiunt fructus, cū olim sancti illi tā multos colligerēt,
plo suo do Hi autē omnes sancti nō tā id faciebant in sublimitate sermonis,
cebant. nec in quęstionib⁹ difficilibus explicādis, aut multa materia adfe
Sene. lib. rēda, quę nūc fortasse copiosior adfert q̃ q̃ relucerēt in illis radij
3. epi. 20. sāctitatis q̃ ita penetrabāt audiētiū animos, vt multa hominū mil
& lib. 7. lia statim vnica tātū cōcione cōuerterēt, cooperāte diuino numi
epi. 53. & ne a quo missi fuerāt. Hęc inquit Sen. Sit propositi nostri summa
lib. 10. quod sentimus loquamur, quod loquimur sentiamus, cōcordet
epi. 76. sermo cum vita. Ille promissum suum impleuit, qui & cum videas
illum

A illum, & cum audias, idem est. Aliæ artes ad ingenium totæ perti nent, hic animi negotiū agitur. Non quærit æger medicum elo- *Euf. Emi.* quentem, sed sanantē: sed si vtrūq; habet hoc tale est, quale si peri *in do.* 3. tus gubernator, etiā formosus sit. Vnde non immerito quidā ait, *Ad.* vt refert Euse. Emi. si vis me flere, dolendum est prius tibi ipsi.

Hypocritæ conditiones.

B *Omnia opera sua faciunt vt videantur ab hominibus.* Hanc mercedē quærunt hypocritę. Et certe mirū est quod cū nitamur bonis operibus ad cælum tēdere, Hypocritæ tamen bonis operibus tē- *Simile.* dant in infernum: & inde ægrotent, vnde alij sanantur. Est quidem *Augu. ad* hypocrita, vt ait August. instar phænicis, quæ quidem auis odori *fra. in ere.* fera colligit ligna vt se comburat, & suis met alis ignem accēdit. Porro triplicem hanc in hominibus inuenimus fatuitatē, nempe *Similitu.* quorundam qui Deū esse negant, de quibus Psal. dixit insipiens *Psal.* 13. in corde suo &c. Secunda est eorū qui credunt quidē esse Deum, sed tamē vt debēt, eū non colunt. Vnde Petrus ait, melius erat 2. *Pet.* 2. eis non agnoscere veritatem, quam post agnitam, retrorsum con C uerti. Tertia est fatuitas hypocritarum, qui cū sciant Deū esse op *Hypocryta* timū retributorē bonorū operū, ea tamē propter mundū faciūt. *rū fatui-* Porro duplices sunt hypocritæ, quidā enim exterius apparent bo *tas.* ni & tamen interius pleni sunt vitijs, & hi quidem similes esse vi- *Simile.* dentur territamētis illis auiū, quæ in agris ponuntur, quæq; inte *Peruersi-* rius plena sunt paleis, cū exterius homines appareant. Alij vero *tas hypocri* sunt, qui verbis tenus tantū dulcedinē aliquam præferunt, cum *tarum.* tamen interius inuidia & malitia cæci sint, quales erant Phari- *Ioann.* 19. sæi. Vnde cæco dicebant, da gloriā Deo, & tamen nitum tur obscu *Hypocritæ* D rare miraculum. Sic rex Achaz cui dixerat Isaias vt peteret sibi *du l c s.* signum, fingebat se nolle tentare Deum, vnde dicebat, non pe- *Isa.* 7. tam, & non tentabo Dominum. Quasi diceret, uolo contraueni- *Deute.* 6. re his quæ in Deut. scribuntur, non tentabis Dominum Deum *Simile.* tuum. Vide quam peruersi sint isti hypocritæ, qui sub specie qua dam bonitatis, omnia peruertunt. Sane qui per hypocrisim pœ *Similitu.* nitentiam agunt, sunt instar earum mulierum, quæ vt pulchræ appareāt, sibi supercilia conuellunt, non sine intimo quodam do lore, vt inde intelligas quam varios modos exquirat dæmon vt homines in infernum pertrahat. Est quidem hypocrita instar pi ctoris, qui imaginem aliquam non tam propter deuotionem mire depingit, quam vt eam carius vendere possit. Sichimitæ sane se circuncisioni submiserunt non propter deuotionem, sed

vt ditiores redderentur, sed vide quo tandem redacti fuerint. E
Non debemus ergo bona opera præstare propter commoda
Gene.34. terrena, sed cum recta intentione illa faciamus. Vnde Christus
ait, attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus,
Bona opera recta intentione præstemus vt videamini ab eis. Sunt instar saltatorum hypocritæ, qui se
ipsos affligunt vt spectatoribus placeant: item instar tormentorum aliquorum bellicorum in ruinosis arcibus, quæ exterius timorem incutere videntur, si tamen propius accedas, ea inuenies
Matt. 6. inermia & exarmata, sic etiam hypocritæ videntur magnam
Simile. præseferre pœnitentiam, cum tamen interius inanes sint, atq; F
Simile. ita non possunt cæli arcem capere, propter arrogantiam suam.
Opera recta intentione facienda. Vnde Ose. ait, & respondebit arrogantia Israel in facie sua. Vita quidem hypocritarum, Ezechiæ culpa figuratur, qui postquã vna prece, & sub vnius noctis spatio, centum octoginta quinq; millia hostium, angelo feriente prostrauit, postquam occasui
Oseæ.5. proximum ad altiora cæli spatia solem reduxit, postquam vitam
4. Re.19. appropinquante iam termino coarctatam in tempora longiora protelauit, babylonici regis nuntijs, bona omnia quæ posside-
4. Re.20 bat, ostendit. Sed prophetæ voce protinus audiuit, ecce dies venient, & auferentur omnia quæ in domo tua sunt, in babylo- G
Bona opera abscondenda. nem, non relinquetur quidquam dicit Dominus. Sic nimirum hypocritę post quam magnis virtutibus fortasse excreuerunt, quia cauere malignorum spirituum insidias negligunt, & celari in eisdem virtutibus nolunt, bona sua ostendendo, hostium ea
Psal. 77. faciunt, & procedentes, subito amittunt, quidquid diutius studentes operantur. Hinc per Psal. dicitur, tradidit in captiuita-
Simile. tem virtutes eorum, & pulchritudinem eorum in manus inimici. Quemadmodum in ipsis pharmacopolijs sępissime inuenias ampullas aliquas, siue etiam capsulas, insignibus lem-
Hypocritæ fallaces matis ornatas, in quibus habetur, capsulis illis contineri pretiosissima medicamenta: cum tamen res contineantur sæpe venenosæ, aut saltem sint vacuæ: ita hypocritæ exterius præseferũt sanctitatem maximam, cum tamen interius & vacui sint virtu- H
Chrys. in nõ absc. ho. 19. tom. 2. tibus, & plenissimi omnibus omnium fraudum generibus. Nulla autem res, ait Chry. sic exterminat bonum, quemadmodum simulatum bonum. Nam manifestum malum, quasi malum fugitur & cauetur: malum autem subspecie boni celatum, dum non cognoscitur nec cauetur, sed quasi bonum suscipitur, & ideo coniunctum bonum exterminat. Sic serui diaboli tunc pessime Christianitatem corrumpunt, quando se simulant Christianos de quib⁹ admonet discipulos suos Christus & nos omnes per

ipsos

A ipsos dicens: attendite a falsis prophetis: neq; dixit aspicite, sed attendite: aspicere enim est simpliciter videre, attendere autem est caute considerare: vbi enim certa res est & indubitabilis, aspicitur, vbi autem incerta & dubitabilis, attenditur. *Mat. 7. Fallacia hypocritarum.*

Ambitiosi detestabiles.

AMant autem primos recubitus. In superbia quidem ædificiũ suũ construunt: non autẽ ita faciunt serui Dei, sed oculis Domini in humilitate placent. Vnde Dauid ait, imperfectum meum viderũt oculi tui, Huic ergo potius placere curemus quã hominibus, qui nouit optime præmiari bona opera nostra; Porro explicans beatus August. verba illa Psal. & in cathedra pestilentiæ non sedit, inquit quod ambitiosi sedeant in tali cathedra, à quibus tanquam à peste fugere debemus propter prauam eorum vitam, ac deprauatos mores, adeo vt vix iam inuenires quo titulo scribendum esset multis eorum, nisi Catholicus rex sua lege de his statuisset, vt intelligas quomodo ambitiosi homines, etiam in lineis atris & atramento illitis, gloriam mundanam quærerent, cum tamen dicamus Deo, tu solus sanctus, tu solus Dominus &c. Quos tamen etiam titulos ipsi volunt vsurpare. Sunt plane ambitiosi instar leporum, qui quidem per accliuia velociter currunt, sed non perinde perdecliuia, quandoquidem habent longos pedes, & breues manus. Sunt quidem pedes affectus terreni, quos cum longos habeamus, propterea tam velociter currimus ad honores mundanos, manus vero id est opera nostra breuia sunt, & idcirco nolumus vel tantillum ab honore nostro deflectere, sed diligimus sicut isti pharisæi, & affectamus vocari Rabbi. Multos quidem excæcat ambitio & dominandi libido. Vide enim quæ fecerit Iul. Cęsar vt dominari posset, sicut scribit Lucanus. Vide etiam quæ fecerit Alexan. vt habetur 1. Ma. Deniq; ambitio pharisæorũ in causa fuit, vt Christus crucifigeretur. Sane si inuenerimus amicũ aliquem gladio confossum in via, si gladiũ ipsum reperimus, solemus statim eum confringere, quamuis ipsi culpa non sit imputanda, & tamen cum aperte nouerimus propter ambitionem Pharisaicam Christum fuisse cõfossum & crucifixum, non tamẽ ambitionẽ fugimus & detestamur. Mali quidem & ambitiosi occasiones captant quibus possint cæteris dominari, & inter ceteros pręcellere, & tamen sępe illis longe secus euenit quam opinarentur: Præceperat quidem Deus Hebræis, vt habetur in lib. Iudic. ne Iebusęos in terra promissionis relinquerent, & tamen ipsi quidem hebręi propter suam

Ambitiosi conditiones. Psal. 138. D. Augu. Psalm. 1. Ambitio hominum quo creuisset. Ambitio multorum intolerabilis. Simile. Ad honores mũdanos quam velociter multi currant. Iul. Cæs. Luca. Pha. li. 1. 1. Ma. 1. Simile. Ambitio detestabilis. Iudic. 1. Occasiones noxias declinem.

B C D (margin section letters)

suam ambitionem, & vt haberent quibus mandarent, permise- E
runt vt aliqui inter eos viuerent, atq; id i co isti fuerunt ipsis
occasio ruinæ & idololatriæ, de quo tamen iam pręmoniti fue-
Deut. 17. rant à deo, vt habetur in Deut. Sane qua parte existimant ambi-
Leui. 10. tiosi se aliquid posse proficere, ex ea quidem parte se ipsos peri-
munt. Vnde in Leui. Habetur quod cum arripuissent Nadab &
Abiud, filij Aaron, thuribula sua, cęperunt ante Dei conspe-
ctum thurificare, quæ omnia cum ex ambitione fierent, egres-
sus est ignis de sanctuario, & combussit eos, cum tamen illi
3. *Reg.* 12. existimarent magnum inde sibi honorem prouenturum. Item F
in lib. Reg. habetur quod Hieroboam vitulos quosdam effecit,
vt eos adorarent, & ita ipse conseruari posset in regno: id tamen
fuit eius ruina, atque destructio posteritatis suę. Volunt qui-
Arist. 3. *Ethi.* dem ambitiosi ad altos honorum gradus ascendere, absque vl-
lis meritis, honor vero vt ait Aris: est præmium virtutis: vnde
malus sibi honorem indebitum vsurpat. Narrat quidem D:
D: Aug. l. 4. *ci. Dei.* Augustin. quod Romani duo haberent templa vicina inter se,
alterum quidem erat templum virtuti dedicatum, alterum ve-
ro Deo honoris, & primo quidem transibant per templum
virtutis, priusquam ad templum honoris peruenirent: vt in- G
D. August. de intelligamus quod si volumus digne honores reportare, de-
bemus quidem virtutis studiosi esse. Vnde Augustin. ait, supe-
D. Tho: 22 *q:* 185. *a.* 1 rior locus, sine quo communitas regi non potest, etsi admi-
nistretur vt decet, indecenter tamen appetitur. Et S. Thom. Sa-
tis periculosum esse actum inquit, Episcopatum desiderare, eo
Luc. 22. quod ei annexa est dignitas. Mirum sane fuit quod cum alia vi-
tia non peni de in Apostolis essent, ambitio tamen in ipsis re-
2. *Cor:* 2. periretur: vt inde intelligamus quantum nobis ab ea cauen-
dum sit, quę etiam abstinentes & pœnitentes inuaderet. Vnde
Apost. dicebat, ne multitudo reuelationum extollat me &c. H
Hipo. De hominibus quidem qui integra vtuntur valetudine & ta-
Ambitiosi in quanto periculo versentur. men sunt præpingues, dicit Hipocrates quod expositi sint
valde infirmitatibus, atque adeo mortis periculo. Sic etiam
qui hic virtutibus adornati sunt, periclitantur valde si su-
perbia & ambitione se induent, atque id circo caute viuen-
dum est. Plurimum vero nocet in aliquo populo, etiam vnicus
Simile. *Plin.* ambitiosus Plin. ait quod nihil sit perniciosius in aliquo aluea-
rio, quam quod aranea vnica, suam ibi telam texat: sic etiam
Simile. nihil est perniciosius in aliqua communitate, viro ambitioso,
Psa. 4. qui omnia conturbat. Vnde Psal. ait, filij hominũ vsq; quo graui
corde? Vt quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium? si bi
Hier:

A Hie. legit, filij inclyti mei, vsquequo ignominiose diligitis vanitatem? quasi diceret, ignominiosum plane est quod tam excellentes viri se demittant ad tam vilia.

APPENDIX.

Omnia opera sua faciunt vt videantur ab hominibus. Ignominiosum quidem est, preclara prestare opera vt hominibus placeamus. Quid enim quæso diceremus de mercatore qui locupletissimas exponeret merces vænum in pago aliquo, vbi nullus posset vel B minima quæq; mercari, an non hunc stultum iudicaremus? sic vtique tu stultior es iudicandus, qui cum opera præstes digna æterna vita, illa tamen propter homines dumtaxat facias, & vt videaris ab eis: siquidem vides quod nullus hominum possit talia opera digne compensare. Vnde etiam Arist. honorem ipsum virtuti deferendum censebat, & intelligere videbatur quod in hac vita non essent satis digna præmia quibus compensari posset. Quamobrem in bonis operibus nostris non terrena præmia affectemus sed potius cælestia stipendia expectemus.

Simile.

Vile est bona præstare opera, vt placeas tantum hominibus.

Arist. 1. e. in Pro.

C

FERIA IIII. POST II. DOMIN. QVADRAG.

CONCIO PRIMA.

ASCENDENS *Iesus Hierosolymam, assumpsit duodecim discipulos suos. &c.* Mat. 20. Mat. 10. Luc. 18. Omnis gloria Dei & omnis salus hominum, in Christi morte posita est: nulla enim est res quæ amplius ad salutem hominum pertineat, ait Chry. quam mors ipsius, nec D est aliquid aliud propter quod magis Deo gratias agere debeamus, quam propter mortem ipsius. Ideo cum turba plurima fidelium, eum sequeretur in via, duodecim Apostolos solos tulit secum in secreto, & illis tantummodo mortis suæ annunciauit mysterium, quia semper pretiosior thesaurus in melioribus vasis includitur: multi quidem viri erant cum eo, sed propter modicam fidem infirmi erant: multæ mulieres, quæ etsi fide fortes, tamen in sexu infirmæ. Si audissent quia ideo Christus ascendebat Hierosolymam vt interficeretur, & viri forsitan turbarētur propter infirmitatē fidei, & mulieres ob mollitiem suæ naturæ, quæ cito lachrymas excitare solent. *Ecce* contestātis est sermo, vt memoriam beneficentiæ huius in cordibus suis recondant. Sed quare

Chry. in nō als. ho. 36. to. 2.

Simile.

Doctrina tradenda est pro captu audientium.

Quæstio.

Respon. Præuisa te la minus feriant: illis prædicit passionis suæ mysteriũ? Quia omnis aduersitas quę subito euenit hominibus contra spem, nimium grauis est. Quam vero ante cognoscimus, & præparamus nos contra eam, cum superuenerit expectantibus nobis, & leuior inuenitur quã esset futura si repẽtina venisset. Ideo ergo nũciat illis de sua morte futura, vt cum dies ille passionis aduenerit, nõ illos turbet cognoscẽtes quia omnino erant euẽtura. *Similitudo.* Si enim toties admoniti Apostoli de morte eius futura, tamen quando cõprehensus est, scãdalizati sunt omnes, & reliquerunt eũ, quanto magis scãdalizãdi fuerant si præmoniti nõ fuissent? *Isaac ho 1.* prosperũ iter nobis faciat Deus salutariũ nostrorum, ait grauis quidã autor, & nos quoq; ascẽdimus Hierosolymã, sicut aues priusquã in altum volẽt, se prius demittere solent, sic etiam nos prius nos humiliemus, vt hoc pacto altius ascendamus, *Simile. Similitudo.* Arduum est quo ascendere molimur, arctũ quo attentamus penetrare, ideo expeditos & humiles nos esse cõuenit, in altum enim repere onustũ, & per angusta inflatũ introire, difficile est. *Simile.* Porro nõ inflari hominẽ diuitijs, nec onerari cura seculi, diuini est miraculi, nõ humanæ virtutis. Iam imminẽte passione, ait alius autor, *Soarez in Mar. 10.* Dominus Hierosolymã ascẽdit, tantoq; feruore gradiebatur, vt discipulos omnes præcederet, vim amoris & patris obedientiam in hoc suo progressu ostẽdens. Tãto enim desiderio redimẽdi nos accẽdebatur, tãtoq; feruore à diaboli tyrãnide mũdum eripiendi æstuabat, vt omnes discipulos ambulãdo præcederet. *Isa. 8.* Vnde Isa. ait, voca nomen eius, accelera, spolia detrahe. *Psal. 18:* Et Psal. ait, exultauit vt gigas ad currẽdã viam. Quare hic docemur quanto cũ feruore nobis currẽdũ sit ad perferẽdas passiones pro Christo, quantãq; curã in iuuãdis fratribus adhibere debeam'. *Luc. 1.* In suo etiam primordio legimus cum festinatione matrẽ virginem in montana abijsse ad Ioannem sanctificandum, non dubitandum est quin ille tum faceret matrem ad vnum sanctificandũ festinare qui nũc pro omnibus passurus: discipulos ambulãdo pręcederet.

D. Tho. in Mat. *Duodecim discipulos.* Nondũ Iudas malũ conceperat, ait D. Tho. & ideo Deus eũ à societate nõ repulit. *Lud. gra:* Põtifices quidẽ, ait grauis quidã autor, ne dignitatis locũ, quẽ in ea rep. obtinebãt, amitterent, *Ioan. 11.* in mortẽ eius coniurarũt: illorũ enim verba sunt, si dimittimus eũ sic, omnes credent in eum. &c. Hoc ergo metu impulsi, tã immane facinus animo cõceperũt, sicut & Aarõ ne summi pontificatus officio pelleretur, aureũ vitulũ fabricatus est, quẽ perfida multitudo adorauit. *Caieta. in Exo. 32.* Ea enim ambitionis est vis, vt nullũ facinus pertimescat, quo summũ inter alios dignitatis gradũ adipiscatur, vel ne amittat adeptũ. *Exemplũ prauum.* Nostra fere ętate regis Tunicij filius regnan-

A regnandi libidine incēsus patrē, cuius spectare celeriorem mortem potuisset, candētis ferri lamina, ante senis oculos posita, vtroq; lumine orbauit, vt paternū regnū solus ante diē obtineret, tantū potuit regnādi libido. Sed illud recēs exemplū, illud vero vetustissimū, ita maxime mirandū, quod vt antiquitatū annales memorāt, Hirena Augusta, Herodi filio oculos quoq; eruit, vt tyrannide imperium occuparet. Quæ cū ita sint, quid mirū si principes sacerdotū, morti eū traderēt, ne sacerdotij principatū amitterēt? Oportet quidem, ait Isaac, vt in singulis nobis filius homi-
B nis crucifigatur. Ego enim cū sim personaliter homo vnus ex anima rationali & humana carne subsistēs, tamē duos & duorū filios in me video, veterē & nouum, terrenū & cælestē, hominis filium & Dei filium: nā quod natū est ex carne, caro est, & quod natum est ex spiritu, spiritus est: Itaq; ad pacis visionem properantibus, quod significat Hierusalē, tradēdus est filius hominis, homo exterior ab interiore, & non sine aliqua seductione, gentibus alienis, idest disciplinis, & districtionibus regularibus, abstinētiæ, & vigilijs, paupertati, & silētio, laboribus & alieno imperio, vt ab his affligatur, donec funditus à proprio sensu, & veteris vitæ consuetu-
C dine moriatur. Porro ait alius autor, quia omnis altus locus expositus est mille periculis, ideo Hierosolyma; quæ locus excelsus est, mortē & pericula cōtinet, mortui ibi sunt prophetę, morietur & ibi ipse prophetarū Dominus. Cur igitur ambis tu locum excelsum superbe? Traditus autē fuit Christus a tribus, inquit Inno: nēpe à Iudæis, à Iuda, & Deo. Vnde Apo. ait, proprio filio suo nō pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illū. Itē de Iuda dicitur quod quærebat opportunitatem vt eum traderet. Item de Iudæis dicitur, gens tua & pontifices tui tradiderunt te mihi. Sed Deus tradit eū gratia, quia dilexit nos: Iudas ex auaritia, quia constitue-
D runt ei triginta argenteos: Iudæi ex inuidia, sciebat enim Pilatus quod ex inuidia tradidissent eum. Deus ergo tradidit eum ex dono, Iudas pro munere, Iudæus in sacrificium. Ad hoc porro designandum sacerdos facit tres cruces super oblatam & calicem, dum dicit, hæc dona; hæc munera, hæc sancta sacrificia illibata. Tradetur gentibus ad illudendum. Hoc in die ait autor quidam, nobis dat exemplum Christus, vt in instituendo proximo, magis ei tradamus quæ necessaria sunt, quam quæ iucunda & suauia. Nam & hoc ipsum etiam periti medici faciunt, qui ægrotis præscribunt medicamina saluberrima quidem, sed à quibus omnino abhorret ægrotorum animus:

Exemplū prauum. *Isaac. ho. 1* *Rom. 7.* *Ioan. 3.* *Pala. in Mat.* *Inno. 3. de myst. miss. lib. 3. c. 3.* *Rom. 8.* *Mat. 26.* *Ian. 18.* *Ioan. 3.* *Mat. 26.* *Mat. 26.* *Hoff. in Mat. 10.* *Simile.* *Salutaria proximo suadenda.*

Tunc accessit ad eum mater filiorū Zebedæi. Iacobus & Ioānes filij

Zebedæi

D. Hiero. lib. 3. in Mat. to. 9. Zebedæi, & mater eorum, inquit Hiero. Audientes Christum post mortem tertia die resurrecturum, crediderunt ipsum immediate post resurrectionem regnaturum in Hierusalem temporaliter, & ideo cupientes ei esse collaterales præ cæteris, quia ei erant cognati, informauerunt matrem suam de petitione sequenti, & hoc est quod dicitur, Tunc, idest audita resurrectione futura. Non turbetur quisquam, ait Chry. Si adeo imperfectos dicimus Apostolos fuisse, nondum gratia spiritus in corda ipsorum infusa. Quare si studia virtutis ipsorum discere cupis, quales post datam gratiam spiritus fuerint, considera, & videbis omnem ab illis turbationem animi fuisse superatam. Hac enim de causa eorum modo imperfectio reuelatur, vt aperte percipere possis, quales subinde per gratiam effecti fuerint. Quid vis? petitio enim illa, ait Diuus Tho. non erat admittenda, & qui hoc concedit, fatue concedit. Legitur quidem de Herode, quod istud concessit filiæ Herodiadis, & non reuocauit: Salomon autem matri concessit, sed quia sapiens fuit, incautũ promissum reuocauit: ideo Christus sapientior his (ecce plus quam Salomon hic) noluit concedere nisi experiretur prius quod petebat, unde dixit, Quid vis? E F

Chry. in Mat. ho. 66. to. 2.

D. Tho. in Mat. *Mar. 6.* *3. Reg. 2.* *Mat. 12.*

Lud. gra. Simile. *Dic vt sedeant hi duo filij mei.* Apparet quidem in his & similibus discipulorum lapsibus, quid natura, quid gratia in discipulorum animis effecerit. Quemadmodum enim filios Israel Dominus statim post egressum de Aegypto, in tantam stupiditatem & cæcitatem ruere permisit, vt fabricatum ante se vitulum non solum vt Deum colerent, sed etiam magnificentissima illa opera quæ Dominus in Aegypto patrauerat, illi accepta ferrent, quo liquido appareret, beneficia rudissimo illi populo exhibita, non illorum meritis, sed diuinæ gratiæ tribuenda esse: ita nunc Dominus & hunc & similes discipulorum lapsus permisit, partim vt quam infirma instrumenta is ad mũdi conuersionem elegisset insinuaret, quo eius gloria esset illustrior, partim vt diuinę gratiæ vim & potentiam ostenderet, quæ horum hominum ruditatem & infirmitatem, spiritu sancto è cælis misso in admirabilem virtutem subito permutauerit. Sicut enim ex ignarissimis sapientissimos, ex infantissimis eloquentissimos: ita ex imperfectis & infirmis, perfectissimos & fortissimos in momento reddidit. Quo factum est vt præteritæ vitę recordatio, omnem illis gloriandi occasionem adimeret, futuræ vero, in vno Deo gloriandum esse, apertissime demonstraret. Animaduertite rursum quæ sibi somnia discipulorum simplicitas proposuerat. Paucis ante diebus & retia & piscandi officium, quo vitam sustentabãt, deseruerant, & iam principatus G H

Exo. 32.

Permittit Deus interdũ nos labi ad maius bonum

Simile.

Consideremus ruditatem nostram.

Mat. 4.

cipatus

A cipatus & primas sedes in temporali regno ambiebant, & quidem è Christo Domino nunquam recedentes, quidquid audiebant, quidquid bonus magister repetitis identidem vocibus inculcabat, ad humilitatem inuitabat, humilitatemq; semper eorum animis infigebat. Schola enim Christi, schola humilitatis erat, Christiq; magisterium, clarissimum virtutis quidem huius magisterium erat. Et hi tamen qui in hac schola tandiu versati & in gratia constituti, & ad gloriam prædestinati, & filij Dei effecti erant, nihilominus hanc mundani honoris cupiditatem in animo conditam gestabant: nec vero cupiditatis huius germen duorum tantummodo discipulorum, qui affines Christo erant, animos occuparat, sed cæterorum etiam, qui propterea indignati sunt aduersus hos, quod ipsi ante alios, etiam sibi dignitatem præripere vellent, quam hi simili cupiditate, vel sibi cupiebant: vel certe alijs inuidebant. *Mat. 11.* *Ambitio quam late pateat.*

B

Dic vt sedeant hi duo filij mei.. Hac suauissima esca primos illos generis humani quidem parẽtes antiquus ille serpens allicere cu rauit, cum vero nos cupiditatis paternæ hæredes esse intelligeret, eadem arte deludere conatur. Scit namq; callidus ille hostis nullum animal tanta auiditate dulcem escam, quanta cor hominis laudem & gloriam concupiscere. Et animalia quidem cum famem expleuerint, cibum fastidiunt, cor autem hominis vix vnquã honoribus expletur, vix vnquam laude satiatur, sed quo magis honoribus excellit, eo acrius ad illos augendos incitatur. *Gen. 3.* *Simile.* *Multi cupidi laudis.*

C

Nescitis quid petatis. Si intelligeretis, ait Chry: ita petere debebatis: quoniam in hoc mundo periculosissimo viuimus quasi in pelago, vbi semper est tempestas, aut si interdum non fuerit, semper tamen timor est tempestatis, & tentatio, vel tentationis timor, ideo da nobis auxilium gratiæ tuæ vt non vincamur a malo, sed vincamus malum. Petitis brauium ait alius autor, cum nõdum cucurreritis: petitis coronam cum nondum pugnaueritis: quærebant alijs honoratiores esse, quo quid inutilius, imo quid perniciosius? Quid hic faceret pius pater? lapidem daret? scorpionem daret? sed hoc contra naturã eius erat, ideo ait, nescitis quid petatis, quibus verbis ostendit paratum se præstare, si quid conducibile postulassent. *Nescitis quid petatis.* Quod prosperitas sit longe periculosior quam aduersitas, declarat Dauid dicens, cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis. Multi ex magnatibus Israel non credebant in Christum, ne à suo statu caderent, Adam in tanta prosperitate cecidit, & tamen Iob in aduersitate vicit. Dauid in aduersis pro inimicis orabat, & in prosperis amicos in- *Chry. in non abso. ho. 35. to. 2.* *Simile.* *Oratio qualis esse debeat.* *Ferus in Mat.* *Luc. 11.* *Prosperitas periculosa.* *Psal. 90.* *Ioan. 12.* *Gen. 3.*

D

Iob.2: cos interficiebat: Saul in paupertate humilis, in opulentia super
1.Re.26: bus: Abimelech occidit per ambitionem 70. fratres. Item fratres E
2.Re.11. Dauid, dicebant ei, cur vellet pastorile officium relinquere? Nes-
1.Re.10: citis quid petatis. Quia fugitis aduersitates, cum tamen Ioseph cha
1.Re.22. rioris fratris sacco scyphum indiderit, & eum in carcerem con-
Iudi.9: iecerit, sed tamen postea portio quam dedit ei, quinque partibus
1.Re.17. superabat aliorum portiones: sic etiam fiet cum his qui hic aduer
Gen. 44. sitates patientur.
Gen. 43. *Potestis bibere calicem.* Hic est calix Ioseph inuentus in sacco Ben
Gen. 43. iamin dilecti sui: eos enim Christus solet afflictionibus afficere,
Gen. 44. quos admirabili prosequitur amore *Potestis bibere calicem.* Perpen F
Chry. in dis ait Chry. quomodo statim ab hac cupiditate ipsos remouit,
Mat. ho. contraria eis differens? Nam vos inquit de honoribus & coro-
66. to. 2. nis cogitatis: ego vero de lucta & sudore, nõ præmiorũ hoc tem-
pus, nec gloria mea modo apparebit, sed bella, & mortẽ præsens
Ferus in continet vita. Cæterũ non ait, potestis vestrũ effundere sanguinẽ?
Mat. Sed quonã pacto? potestis bibere calicẽ, quẽ ego bibiturus sum?
vt cõmunione laborũ cũ ipso: prõptiores redderẽtur. Habẽt & im
pij, ait alius autor, calicẽ suũ, patiuntur & ipsi, sed ob malefacta:
Christi autẽ calix nõ est propter malefacta pati, sed propter iusti-
Pala. in tiam & veritatẽ. Differẽtia est inter calicẽ Christi & mundi, ait, G
Mat. alius autor, nã Christi calix principio amarus, in fine suauis: calix
vero mũdi principio suauis, nouissima vero eius vt absynthium:
Gre. li. 3: *Calicem quidem meum bibetis.* Quid calicis nomẽ, ait Chry. nisi pas
dia. c. 26. sionis poculũ signat? Et cũ constet quia Iacobus in passione occu
Gre. in e- buit, Ioãnes vero in pace Ecclesiæ quieuit, incunctãter colligitur
uan. ho. 35 esse & sine apta passione martyriũ, quãdo & ille calicẽ domini bi
bere dictus est, qui ex persecutore mortuus nõ est Idẽ etiam alibi
ait, si adiuuãte nos Domino, virtutẽ patientiæ seruare contendi-
mus, & in pace Ecclesiæ viuimus, martyrij palmã tenemus, duo
Duplex quippe sunt martyrij genera, vnum in mẽte, aliud in mẽte simul H
martyriũ. & opere, itaq; esse martyres possumus, etiamsi nullo percutien
tium ferro trucidemur: mori quippe à persequẽte, martyrium in
aperto opere est, ferre vero cõtumelias, odientẽ diligere, marty-
Ber. ser. in rium est in occulta cogitatione. Vnde D. Ber. ait, habemus in B.
festo inno Stephano, martyrij simul opus & volũtatẽ. Habemus solã volũta
cent: tẽ in Ioãne, solũ in Innocẽtibus opus. Biberũt omnes calicẽ saluta
ris, aut corpore et spiritu simul, aut spiritu solo, aut corpore solo.
Aug. in *Non est meum dare vobis.* Non est meum ait D. Aug. dare super-
psa. 126. bis, hoc enim adhuc erant, sed si vultis accipere, nolite esse
to. 8. quod estis: Alijs paratum est, & vos alij estote, & vobis paratum
erit

A erit. Quid est alij estote? prius humiliamini, qui iam vultis exaltari. Quod autē paratū est à patre eius, ait, alibi, & ab ipso filio paratum est, quia ipse & pater vnū sunt. Iā enim ostendimus in hac trinitate permultos diuinarū locutionum modos etiam de singulis dici quod omniū est, propter inseparabilē operationē vnius, eiusdēq; substātiæ, sicut & de spiritu sancto dicit, cū ego abiero, mittā eum ad vos, nō dixit mittemus, sed ita quasi tātū filius eum missurus esset, & non pater, cum alio loco dicat, spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo, ille vos docebit omnia. *Sed* B *quibus paratum est*. Scilicet victoribus & humilibus, ait Hug. Card. iuxta illud Psal. parasti in dulcedine tua pauperi Deus. Non fuit Christi, ait Diony. Car. dare gloriam eis eo modo quo illam petebant, nempe ratione cōsanguinitatis, Cum dixissent possumus, ait Origen, non ita respondit, calicem quidem meum bibere potestis, sed ad futuram eorum perfectionem respiciens, ait, calicē quidem meum bibetis.

Aug. li. 5. de Tri. c. 12. to. 3. *Ioan. 16.* *Ioan. 14.* *Hug. car. in Mat.* *Psal. 67.* *Dion. car. in Mat.* *Origen. in Mat. tract. 12.*

Et audientes decem indignati sunt. Sicut illi carnaliter petierunt, ait Chry. sic & isti carnaliter contristati sunt, nam sicut illi si spiritualiter sapuissent, non fuerant petituri vt essent super omnes, C sic & isti si spiritualiter intellexissent, non fuerant contristandi esse aliquos ante se. Nam desiderium hoc ex iactantia nascitur cordis, qui autem humilis est corde, & indigniorem se alijs arbitratur secundū illud præceptum Apostolicū, alter alterum æstimans superiorē esse, nūquā desideret superior apparere. Primatus enim fugientē se desiderat, desiderantem se odit. Filij Iacob, ait alius autor ægre ferebāt fratrē suum Ioseph sibi preferri; & in cęna discipuli contēdebant. Vide obsecro quanta sit ambitionis pestis, & quam altis radicibus serpat, & hominum corda occupet, quæ inter fratres æquales, eiusdemq; vocationis, inter quos esse D debebat summa concordia, excitat dissidia & lites, satius fuisset, ait alius autor, & Christianę charitati magis cōsentaneum cōdiscipulorū ruditati & ignorātiæ cōpati, quā aduersus eos indignari. Hic tamē indignationis motus vt frequēs apud omnes, ita maxime infestat eos, qui iustitiā sectātur, & à malis abstinēt, qui cū tot passim fieri indigna videant, indignationis vbiq; materiam inueniunt, & interdū non modo in irā, sed frequēter etiam in occultā mentis superbiā, & aliorū contēptum incitatur, cū se his criminibus carere videāt, propter quæ aduersus alios cōmouentur. Indignationis porro causa fuisse videtur, vel quod horum dignitati subinuiderent, vel quod eundem dignitatis locum sibi quisq; simili errore & cupiditate deceptus ambiret. Vnde apparet ipsos

Chry. in non abs. ho 35. to. 2. *Simile.* *Rom. 12.* *Phili. 2.* *Clau. gui. in Mat.* *Gen. 37.* *Luc. 22.* *Lud. Gr.* *Quo tēdat ambitio nostra.* *Sæpe in alijs temere aliquid iudicamus*

quoq; in eadem culpa fuisse, quam in alijs damnabant, seu aliorũ E tamen culpam vidisse, suam vero amore sui excæcatos non vidisse. Cæcum autem carnis amorẽ esse, veteres hoc symbolo innuebant, quod amorem non modo puerum, sed etiam oculis captũ pingere soliti erant, quo significare volebant, nullum iudicio & rationi locum esse, vbi vehemens aliquis amoris affectus, arcem mentis occupasset. Vnde celebris illa Publ. Mi. sententia manauit, amare quidẽ & sapere vix cuiquã conceditur. Vnde quidam amantes, amentibus, vt nominum similitudine, ita re ipsa affines esse ait. Et ratio in promptu est. Cum enim nil humana voluntas F amare posſit, nisi quod bonitatis aut pulchritudinis speciem referat, quisquis iam amore incensus est, pulchrum aut bonum esse iudicat quidquid amat. Cum ergo nil homo ardẽtius, quam seipsum diligat, nil mirum si cum aliorum quos non ita diligit, crimina & videat, & horreat, ad sua tamen amore sui excæcatus, blande, leniterq; conniueat. Ecquid enim aliud sapientissimum Salomonem, nisi immoderatus fœminarum amor dementauit?

Simile.
Amorem quomodo antiqui depingerent.
Pub. Mi.
Amor interdum homines excæcat.
3. *Reg.* 11.

Scitis quia principes gentium dominantur eorum. Ac si dicat, ait Glo. vos more secularium petitis, per prælationem venire vultis ad re G quiem, vel regni posſessionem: humilis & mitis magister, nec immodicæ cupiditatis duos arguit, nec decem indignationis, & liuoris, sed conuenienti exemplo docet eos, frustra immoderata quæsisse, aut istos superiorum desiderio doluisse, cum ad summa non potentia, sed humilitate veniatur. Et quasi dicat, vt ait Lyra, maioritas in regno meo non eodem modo acquiritur, sicut in regno terreno, quia in regno terreno adquiritur per ambitionem & Potestatem, sed in regno meo contrario modo acquiritur, nempe per humilitatem.

Glo. ordi. in Mat.
Glo. ordi. in Mat.

Et qui voluerit inter vos primus esse, erit vester seruus. Noli ergo ti- H mere, ait Chry, quasi honorem tuum humilitate amittens, nunquam enim poteris tantum humilitatis ostendere, quantum pro te Dominus ostendit, cuius descensus & alios erexit, & gloriam eius manifestauit. Quare nullo pacto metuas quasi tollatur honor tuus, si teipsum humiliaris, hinc potius vel ad cælos vsq; gloria tua pertransit, hinc amplior & præstantior redditur, hinc regni ianua tibi aperitur. Si enim voluerimus magni & mirabiles videri, non modo tales non erimus, verumetiam cæteris omnibus abiectiores futuri sumus. Quare si magnus vis fieri, hæc ipsa cõtemne, & eris profecto magnus. Illud enim quod maximum putas, minimum omnium est. Hac ratione sanctos viros maxime admira-

Chry. in Mat. ho. 66. to. 2.
Per humilitatem ad verum honorem fit ascensus.

A admiramur, qui quo cæteris erant excellentiores, eo humiliores seipsos ducebant, qui ad hunc vsque diem in sublimitate sua perseuerant, cum nec mors quidem ipsa magnitudinem eorum deprimere potuerit. Attende igitur & videbis, nihil humilitate altius, nil arrogantia depressius. Nam arrogans quidem atque superbus maiorem se cæteris arbitratur, & neminem se esse dignum affirmat, nec ita magno quisquam poterit honore ipsum afficere, quin cupiditate maiori agitatus, parum sibi collatum arbitretur, cumq; laudem ab hominibus quærat, spernit eos atq; contemnit. Quę res adeo expers rationis est, vt ænigmati simillima sit: quos enim despicit, ab his hominibus gloriam quasi debitam flagitat. Perspicis quomodo qui se altius extollit, is decidit, atq; humi affixus iacet? si ergo ita cæteros spernis, cur adulationibus laudē ab illis aucuparis? cur tantā tecum turbam hominum circumducis? Ergo à contrario, qualis ille sublimis sit consideremus, nam quantumcunq; honoris sibi cōtuleris, maximum putat, constans igitur sibi est, atq; sibiipsi conueniens, nec hoc modo, & modo illud sequitur. Sed quos excelsos putat, ab his etiamsi parum honoris nanciscatur, summopere propter celsitudinem illorum honorari se putat. Insolēs autem pusillos eos esse arbitratur qui eum honorant, sed laudari ab illis, singularem omnino rem arbitratur.

Serui Dei quo subliniores, eo magis se humiliant

Superbi quam sint cæci.

B

Ambitiosi quam sint honoris auidi.

C

Sicut filius hominis non venit ministrari, sed ministrare: Ad hoc enim ad imaginem Christi facti sumus, ait Chry. vt imitatores efficiamur voluntatis eius & conuersationis. In hoc ergo imago eius vt quod ei bonum videtur, & apud nos sit bonum, & quod ei malum videtur, & apud nos sit malum. Quicunq; autem, Domino humilitati studente, iactantiæ studet, non est imago Christi, & qui Domino paupertatem amāte, diuitiarum amator est in hoc seculo, repellit à se Christi similitudinem. Non est verus discipulus, qui non imitatur magistrum, nec est vera imago, quæ similis non est autori. Etsi angeli, inquit Origen. ei ministrauerunt, & Martha etiam ministrauit ei, tamen non ideo venit ministrari, sed ministrare: & tantum creuit ministrans, vt animam suam daret redemptionem pro multis. Magister quidem humilitatis fuit Christus, inquit Aug. neq; enim eam inuenere Platonici, non Stoici, non deniq; reliqui philosophi. Soluit ipse debita nostra, cum tamen nil omnino deberet. Baptizatus est, cum nullum haberet peccatum, & tandem tota eius vita nobis extitit excellentissimum quoddam humilitatis exemplar. Idem etiam alibi ait: videns Deus morbum nostrum, infirmitatemq; & perditionem,

Chry. in non abso. ho. 35. to. 2

Conformemus vitā nostrā vitæ Christi

D

Orig. in Mat. tra. 12.

Mat. 4.

Ioan. 12.

Aug. in psal. 31. to. 8.

Mat. 3.

D. Aug. tra. 25. in Ioan. to. 9 Phili. 2. Gre. li. 6. mora. c. 8.

ex ipsa manare superbia, cui innitebatur vt fundamento, voluit adhibere remedium & medicinam huic malo, factus homo, seq; humiliando, vt sic si homo superbus antea erubescebat imitari humilem hominem, deinceps non erubesceret imitari humilem Deum. Agnosce igitur te homo, & æstima tanquã hominẽ vilem & abiectum, & ita efficieris humilis. Explicans porro Gre, verba Iob 5. qui ponit humiles in sublimi, ait, In sublimi humiles ponuntur, quia hi qui nunc pro Dei amore despecti sunt, cum Deo iudices venient. Hi qui diuinis desiderijs accensi, prospera fugiunt, aduersa patiuntur, cruciatus persequentium tolerant, seq; ipsos per lamenta castigant, tanto sublimiorem tunc sospitatem recipiunt, quanto nunc cunctis mundi gaudijs deuote moriuntur. Vult ergo Christus Dominus noster vt in hoc mundo humiliemur, vt ipse nos possit in cælum leuare & sublimare.

FERIA IIII. POST II. DOMIN. QVADRAG.

CONCIO SECVNDA.

Cum bonis consultemus.

Prudentes viros & probos cõsulamus.

ASsumpsit Iesus duodecim discipulos. Mat. 20. Voluit quidem Christus communicare passionis suæ mysterium discipulis suis, & quodãmodo cum ipsis cõsultare, quamuis eorum cõsilio non indigeret, vt scilicet intelligeremus quomodo debeamus negotia nostra cõmunicare & cõsultare cũ viris probis & prudẽtibus, ne aliter superbi videamur. Vnde Sap. ait, ne innitaris prudẽtiæ tuæ. Sic Christus Paulum remisit ad Ananiã, vt inde discamus inquit Ber. quomodo debeamus cũ probis & sanctis viris cõsultare. Sic videmus quod à sole lucem accipiat luna, quod ita ordinauit Deus vt ait Damas. quã uis potuisset eã aliunde dare. Sic ergo nos ab alijs cõsilium petamus, cũ sæpe fiat, vt rusticus etiam vir aliquid nouerit, quod ignorat vir doctus. Sic Moysi quamuis alioqui sapienti, salutare dedit consilium Iethro, & tamẽ Moyses excellẽs erat inter prophetas, vt notat D. Tho. Quod quidẽ cõsilium Iethro etiã hodie in multis rebusp. obseruatur. Quamobrẽ humiliemus nos ante Deũ & homines, vt secreta nobis cælestia reuelentur. Nã Christus ait, abscondisti hæc à sapientibus & prudẽtibus, & reuelasti ea paruulis. Multos tamẽ videas qui non cõsultant cum viris doctis vt sciant quid agere debeant, sed potius vt videant num se cõforment appetitui

Pro. 3. Acto. 9. Bern. Simile. Dam. li. 2 Consilium petamus ab alijs. D. Tho. 22. q. 147. a 4. Exo. 18. Mat. 11.

A petitui suo & opinioni, vt ita diutius in suis vitijs permaneant & malis cōtractibus. Quod si non respōderint pro eorū palato, statim diuulgāt quod nō sint perinde docti ac ipsi opinabātur, si vero ad libitū satisfaciunt, prædicāt & celebrant eos per vniuersam regionē. Hos ergo permittit Deus vt in suis vitijs & cæcitate remaneant, nam iuxta illud Sapien. per quæ peccat quis, per hæc & torquetur. Vnde & primus parēs qui sibi scientiam vsurpare volebat, in ignorātiam lapsus est, & homines reliqui vide quam sint ignari. etenim cum agnus statim inter varias etiam oues, matrem B suam agnoscat, homo tamēcum nascitur, similiter nō facit. Quā obrem humiliemus nos, & libenter bene consulentes audiamus. Nam de Apost. legimus quod quāuis multos iam annos prædicasset, tamē reuersus est ad Apostolos, vt conferret cū ipsis euangelium quod prædicabat, ne forte in vacuum curreret; & tamen ait. nihil mihi cōtulerunt. Si ergo Paulus ita se humiliabat & aliorū consilium exquirebat, quāto igitur magis debes tu aliorū consilium diligēter inquirere? Cōsule igitur viros probos & sanctos, nam vt ait Eccle, anima viri sancti enūciat aliquādo vera, quā septem circūspectores sedētes in excelso ad speculandū. De his au-C tem qui ab aliquo impie cōsilium exquirūt, dicitur Ezech. 14. homo de domo Israel qui posuerit immūditias in corde suo & venerit ad prophetā interrogans per eum me, &c. Quod si omnes debent salutria exquirere cōsilia, quāto magis id facere debēt prælati? Vnde Sap. ait, qui sapiens est, audit cōsilia. Et alibi ait, erit salus vbi multa consilia. Et Ber. ait, omnia illi desunt, qui sibi nihil deesse putat. Nec dicas quod ira te impediat ne consilium petas; siquidem iratus erat Assuerus, eo quod regina ipsi non obtemperasset, & tamen consilium exquisiuit, vnde textus ait, iratus rex & nimio furore succensus, interrogauit sapientes. Si D enim iratus sana consilia repellas, perinde est ac si dicas, nolo vt me aliquis ducat, sed volo in cæcitate mea ambulare. Debes igitur cum viris prudentibus negotia tua cōmunicare, ne aliter de te dicatur quod per Ezech. dicitur, quare mater tua leæna inter leones cubauit, in medio leunculorum enutriuit catulos suos? Nāmquit, eduxit vnū de leūculis suis, & leo factus est, & didicit capere prædā, hominemq; comedere. Longe aliter ergo dicebat Dauid, cum ait, ambulans in via immaculata, hic mihi ministrabat. Sed tamen multi hodie coaceruant sibi magistros prurientes auribus. Olim quidē Saul cū consultaret de asinis perditis cū Samuele, bene secū actū est. Vide etiam quā bene actū sit cū Naamā consiliū accipiente ancillæ, & famulorū. Quis igitur adeo mentis

Aliqui iniquo animo consultant

Eos qui veritatem respuūt quomodo puniat Deus

Sap. 11.

Gen. 4.

Dist. nie

Gal. 1. & 2.

Consilium aliorum exquiramus.

Eccle. 37.

Serui Dei salutaria dant consilia.

Ezech. 14

Aliqui impie consultant.

Pro. 12.

Pro. 24.

Bern.

Esther. 2.

Ezech. 19

Nolle consilium accipere quātū noceat:

Psal. 100.

2. Tim. 4.

1. Reg. 9.

4. Reg. 5.

D. Hie. in epi. ad Ephe. 3. inops erit, qui se cõsilio nõ egere dicat? præsertim cũ dicat Hiero. super illa verba Pau. vt innotescat principatibus & potestatibus, statuit inquit ipsosmet angelos qui Dei perfruuntur aspectu, vsque ad Apostolorum prædicationem, plurima Christi redemptoris nostri ignorasse mysteria. Debemus præterea non solum prudentes homines quærere, cum quibus consultemus, sed etiam fideles: qui nequaquam secreta nostra reuelãt, qui pauci admodũ sunt: de lacu quodam refert Plin. quod lapides qui in ipsum cõijciuntur, fundũ non petant: sic aliquos videas qui secreta sibi cõmissa nesciant retinere in scrinio cordis sui. Sunt etiã isti instar vasorũ vitreorũ, in quibus quæcũq; posueris lucẽt. Cũ his qui passionibus laborãt noli perinde cõsultare, vnde Eccle. ait, noli cõsiliari cum socero tuo: quasi dicat, ne fortasse nimis propendeat affectu in coniugem tuam. Hinc factum est vt Iacob cum ipso Laban non consultaret de profectione sua: sic tu non debes à mũdo consilium capere, siquidem sancta proposita tua immutabit.

Consultores debent esse fideles. Plin. Simile. Simile. Eccle. 37. Gen. 31. Secreta nõ cõmittẽda aliquibus.

Passionis Christi assidua meditatio quantum conducat.

Quæstio. TRadetur enim gentibus. Quæres quænam sit causa quod Ecclesia tam sæpe nobis ante oculos proponat passionem Domini? Ad quod dicimus, oportune sane Ecclesiam hoc sacratissimo ieiuniorum & pœnitentiæ tempore, nobis passionis Dominicæ mẽtionẽ facere, vt hoc tanto exẽplo, nos ad pœnitẽtiæ labores inuitaret: dicũt enim elephantis, vt est in li. Mac. vuæ aut mori sanguinem ostẽdi, vt hoc sanguineo colore inspecto, acrius ad pugnam incitentur: ita plane sanguis Christi oculis mentis nostræ exhibitus, ad spiritualia cum antiquo hoste certamina, acuere nos solet, ne eius iterum seruituti subijciamur, à qua nos ipse misericorditer liberauit. vt enim ignis flatu accenditur crebro, ita amor diuinus assidua meditatione in mentibus nostris accenditur. Et sicut sol speculum obiectum radijs suis illustrans, ex radiorum flexione ignem excitat, sic radijs iudicij nostri in speculũ passionis Dominicæ intentis, ignis amoris diuini ingens in cordibus nostris oritur: ideoque Christus Redemptor noster passim repetit passionis suæ memoriam discipulis suis. Sic & Paulus hortatur nos ad perpetuam memoriam passionis Domini, cum ad Hebræos ait, recogitate eum qui talem sustinuit à peccatoribus contradictionem: Quid enim ait Bern: tam efficax ad purgãdam mentis aciem, quam vulnerũ Christi sedula meditatio? Hinc colligere licet qua deuotione hisce diebus incedere debeamus, in quibus

Respon. 1. Mac. 6. Simile. Sæpe passionem Domini meditemur. Simile. Similitudo. Heb. 12. Bernar.

A quibus passionem Domini recolimus. Vulgo quidem dicitur res aduersas amicos probare. Quisquis ergo verus Dei amicus est, in promptu positam habet occasionem, qua amicitiam suam do loris cõmunione declaret. Quod qui nõ facit, non video quo indicio charitatem suam erga illum ostẽdat. Sane cũ caput dolore afficitur, reliqua quoq; mẽbra cõdolent, & fundamẽto domus cõ uulso, reliquas quoq; domus partes cõcuti necesse est. Qua ergo fronte, ipsa corporis Christi mẽbra, delicijs nunc soluẽtur? Si totius Ecclesiæ atq; Deo totius mũdi fundamenta hoc tempore nutãt, quomodo partes eius incõcussæ & immotæ maneant? Sane B si toto animo Christũ amaremus, eidem patienti cõpateremur. Cum tẽpus in pluuiam propendet, facile statim ex quacunq; nubecula emittitur aqua: cum vero non ita est, etiã multæ exoriantur nubes, nunquam tamen nobis aquã fundunt. Certe si lapides ipsi tristitiam præferre videbãtur in passione Domini, quanto magis homines eam præferre debent? Sed dicere possumus cum Hier. Contempserunt te amatores tui. Vnde Dauid dicebat in persona Christi, Ego autem sum vermis, & non homo, non dixit se esse agnum, vel leonem, quę animalia rugitum & balatũ edunt, C sed ego sum vermis, qui facile statim sine contradictione calcatur: sic nos tanquam de vermis morte videmur mentionem facere passionis Christi, hoc est nequaquam condolentes & compatientes. Aperte quidem cognoscitur iustitia Dei ex punitione angelorum malorum, sed apertius videtur constare ex acerbissima passione Christi, nam certe magis tunc reluxit, quam si omnes homines damnati fuissent. Sane si peccator huiusmodi factum consideraret, & diligenter perpenderet, non auderet quidem posthac peccatum aliquod perpetrare. Vnde Dauid dicebat, quam magnificata sunt opera tua Domine. Et postea sub D dit, Vir insipiens non cognoscit, & stultus non intelligit hæc. Sed quæres tu quid causæ sit, quod tam raro consideremus attente Passionem Christi? Ad quod responderi potest, quod ideo fit fortasse, quia tam frequenter audiamus: nam vt ait Seneca, Facilius mirari solemus, quæ raro nobis proponuntur, cum tamen potius deberemus varias eius circumstantias explorare. Alia etiam est causa, quod scilicet parum attente passionem Domini consideremus: Veruntamen consideremus, vt ait Eusebius Emiss. quod aliquando huius nostræ negligentiæ & ingratitudinis pœnas dabimus.

Hoc tẽpore pœnitẽtiam auĩ deuotiõẽ habere debemus.
Simile.
Comparatia amor.
Christo patienti.
Simile.
Mat. 27.
Hie. 4.
Psal. 21.
Passionẽ Christi ne diremur.
Iustitia Dei in quibus operibus valde reluxerit.
Psal. 91.
Quæstio.
Resp.
Seneca.
Rationem streictã d. o reddituri sumus:
Eus. Em.

Sane optimum ad detestanda peccata nostra medium, est assidua passionis Domini nostri meditatio: siquidem ex tanto sa-

crificio pro peccatis expiandis proposito, facile intelligimus E
Passionis Christi cõsideratio quam sit vtilis: quanta sit ipsius peccati grauitas, cum scilicet voluerit Christus pro liberatione nostra mortem acerbissimam subire, & mori voluit vt peccatum non amplius viueret. Sane Samson post tot opprobria perpessa à Philistæis, voluit tandem mori vt simul etiam malos interficeret, vnde ait, Moriatur anima mea cum Philistijm, vt inde etiam intelligamus quod Christus mori voluerit, vt sic etiam omnia peccata perimeret atq; destrueret. *Peccatum quantum oderit Deus.* Sane si hæc nobiscum diligenter meditaremur & attenta mente volueremus, facile intelligeremus non solum quantum debeamus peccata detestari, verumetiam ea omnia euitare, quæ nos ad illa perpetranda possunt inducere. *Figura ex Iudi. 16.* F Multa porro fecerat Dominus ad omnipotentiam suam manifestandam, at vero quanto maiora sunt, quæ is vt infinitam misericordiam suam & charitatem in homines manifestaret, operatus est? *Peccatum quam sit detestabile.* Magnum profecto fuit quod sol in cælo steterit immotus tempore Iosue, atque quanto maius, quod ipse sol iustitiæ, è cælis in terram salutis nostræ causa descenderit? *Iosue 10.* Magnum quod per vndas maris rubri, iter populo suo Hebræo in terram promissam patefecit, at quanto maius, quod per pretiosi sanguinis sui vndam iter nobis in cælum aperuerit? *Exo. 14.* G Magnum fuit quod tot plagis Aegyptios propter duritiam cordis Pharaonis affecerit, at quanto maius est, ipsum tot plagas in corpore suo sanctissimo nostri causa suscepisse? *Exo. 17.* Magnum quod percusso silice populo sitienti in deserto aquam præbuit, sed multo maius, quod pretiosum latus suum aperiri lancea passus est, vnde nobis vitæ fontem propinaret. *Exo. 11.* Magnum fuit hostium primogenitos propter liberandos adoptionis filios ad mortem tradidisse, at quanto maius & mirabilius, quod pater æternus amãtissimum filium occidi passus fuerit, vt indignos seruulos à diaboli potestate redimeret? *Quanta mirabilia fecerit de⁹ propter homines.* H

Securitas non est in præsenti vita.

DVodecim discipulos. Vnde colligas quod in communicatione tanti secreti interuenerit etiam Iudas. Quis ergo vnquam existimasset quod tam familiaris Christo, esset postea tam turpiter casurus? vt inde sane intelligamus quod non sit securitas in præsenti vita, cum præsertim videamus quod iste Christi doctrina nutritus, seipsum teterrimis vitijs deformauerit, & laqueo suspenderit, atque in infernum demerserit: angelus item cecidit de cælo, & Adam de paradiso excidit. Solus ergo Deus est firmus & securus locus, ad quem confugiamus; Vnde canebat Regius Psal.

H. Ét. Pin. in Ezech: in ver. in terra chaldæorum. &c.
Mat. 27.
Isa. 14.

Esto

A Esto mihi in locũm refugij, vt saluũ me facias. Nemo ergo se securum hic existimet, tanti laquei obiecti sunt ante pedes animæ nostræ, tam innumeri hostes obseruant & custodiunt iter nostrum: tantæ foueę, & tanta prærupta, tantæ rerum difficultates, interiacent inter nos & finem nostrum. Via ipsa quæ per se ardua & arcta est, tantis spiritualium latronum insidijs obsidetur, tantos nos scopulos, tantosque fluctus transire necesse est, & videre antequam anchoram optato in littore collocemus, & putamus nos esse securos, & sine vlla quotidiana cura, & sine quo-
B tidiano timore & tremore diem nostrum trãsigere debere? Quis transiens super alicuius profunda fluminis, per alicuius arctissimi pontis angustias, etiamsi maiorem partem inoffenso pede transmiserit, iam periculum euasisse se credat, cum in vltimi pontis spatio si paululum titubauerit, casum quem in medio timebat, incurrat? sic & nos, etsi magna pars vitæ huius prospere videatur esse transacta, non ideo fiduciam præsumamus, cum adhuc periculum pars extrema nobis minetur.

Gen. 3. Psal. 93. Euse. emi. ho. 5. ad mona. Pericula magna in hac via. Simile. Caute viuimus. Nũquam debemus esse negligentes

Quis queso in certamine positus & acie, ante finẽ certaminis, aut ante victoriã certaminis, arma deponat? Scut mercatores in
C terra viuentes etsi ventum propitium & mare tranquillum nacti sint, necdum ad portum peruenerint, metuunt, ne quomodo repente contrario vento excitato, fluctibus nauis periclitetur; sic & Christiani licet habeant in se flantem prosperum ventum sancti spiritus, adhuc tamen formidant ne ventus contrarię potestatis insurgat, qui flet & tẽpestatem fluctusq; moueat in animis eorũ. Sane quamdiu in hac vita viuimus, versamur in via, iuxta illud, o vos omnes qui transitis per viam, &c. Et illud psal. In via hac qua ambulabã, absconderunt superbi laqueũ mihi. Item, Beati immaculati in via. Cum ergo dicitur neminẽ in via salutaueritis, perin
D de est ac si diceretur quod neminẽ quãdiu viuit, certũ & indubitatum esse putemus salutis suæ, ita vt & hoc certissime polliceamur. Quod si de alijs polliceri nõ possumus, neq; etiã nobis hoc tribuere certo de salute nostra debemus, præsertim cũ tanta nobis proponantur pericula, adeo vt non minoribus tempestatibus vita nostra quã ipse oceanus agitari videatur. Quod intelligens Apost. dicebat, qui se existimat stare, videat ne cadat. Noli ergo te salutare in via, hoc est, noli tibi falsa quadam securitate adblandiri, siquidẽ cum aliquẽ salutamus, solemus ab eo remouere omnem timorẽ & metum quẽ posset habere ex nostro occursu atq; præsentia. Vnde sap. beat⁹ vir qui sẽper est pauid⁹. Et Apost. dicebat, castigo corpus meũ, & in seruitutẽ redigo. Nulli sunt montes

Simile. Machar. ho. 43. Securitas non est in hac vita. Thre. 1. Psal. 141. Psal. 118. Luc. 10. Caute semper ambulamus. 1. Cor. 10. Luc. 10. Pro. 24. 1. Co. 9. Simile.

in mundo tam asperi, quiq; tāta accliuia & decliuia habeant lo- E
ca, atq; hæc præsens vita nostra, quam hic degimus, neq vena-
Variæ artes dæmonis. tores reperiantur tam assueti, quiq; tā varias artes & noua aucu
pij genera inueniant, atq; solet dæmō ipse inuenire & machina-
ri in perniciem nostrā. Si ergo in tātis difficultatibus versamur,
non habemus quod in via nos salutare possimus, & salutē nobis
certam polliceri. Neq; debemus eorū salutationē imitari, qui cū
lethalib⁹ infecti sint peccatis, nihilominus tamē ita se salutāt, acsi
Mali quā tum decipiantur. tam fœdissimis maculis nō essent onerati, vel si reuelationē ali-
quam salutis suę haberēt. Hoc autē fit vt ait Chry. non quia pecca
ta non mordeāt, sed quia insensibilis videtur anima quæ peccata F
Chry. accumulat. Et certe quamuis bene operareris, semper tamen so-
Semper de salute nostra soliciti simus. licitus esse deberes ne ex hoc statu caderes. Vide enim quomodo
Caleb sibi semper metueret cum diceret ad Iosue, da mihi mon-
tem istum quem pollicitus est Dominus, si forte Dominus me-
cum, & potuero delere eos. Nō dubitabat quidem quod Deus sta
Iosue. 14. ret suis promissis, sed ait, si forte, dubitās & pertimscens ne for-
Sæpe nostra culpa promissa diuina amittimus. te ipse suis demeritis efficeret vt Dominus id quod ei promise-
rat, non adimpleret. Item Iacob pariter hoc pacto solicitus erat
cum nosset quod frater Esau sibi obuiam occurreret, atque ita
multa ei obtulit etiam munera, & sæpe se ante eum prostrauit, G
metuebat enim ne forte Dominus propter demerita ipsiusmet
Falsam sibi securitatem pollicentur mali. Iacob non adimpleret quod ei promiserat, de adeunda patria:
& tamen nos perinde in vtramque aurem dormimus, ac si salu-
tis nostræ iam securissimi essemus. Quin etiam Iacob antequam
videret fratrem suum Esau, plurima iam ei munera obtulerat,
vt eius quidem iracundiam placaret, & eius bilem modera-
Nō debemus vnquā Deū offendere. retur, sic ergo nos totis nostris viribus laborare debemus, vt
Dominum non offendamus, sed potius eum placemus, ne for-
te propter demerita nostra, ipsius promissa in nobis non adim-
pleantur. H

APPENDIX.

ECCE Ascendimus. Vide quam libenter Christus se pro nobis
morti offerret, vnde & dicebat, desiderio desideraui hoc pas-
cha manducare vobiscum. Hoc etiam desiderium ostendit cum
Luc. 22. dixit Iudæ, quod facis, fac citius. Vnde propheta ait, voca no-
Isa. 30. men eius accelera, festina, prædari, &c.

Tunc accessit. Quis vnquā id existimasset quod tali tēpore ita ac
cederet hæc mulier petitura principatus, & præsertim nomine
eorum

A eorum qui in schola Christi in humilitate instructi fuerant? o vi-
tium detestabile ambitionis, quod longe lateq; serpit! Appetitū
quidem gloriæ cælestis nanciscendæ habere debemus, at vero nos *Gloriam*
pro isto, potius terrenos ambimus honores & dignitates. Satis *sempiter-*
quidem sanctus Moyses intelligebat quantis laboribus plenæ es- *nam desi-*
sent dignitates, cum diceret: cur afflixisti seruum tuum? quare nō *deremus.*
inueni gratiā corā te, & cur imposuisti pōdus vniuersi populi hu
ius super me? Nec vero solum talibus dici potest, nescitis quid pe *Num. 11.*
tatis, videlicet ambitiosis, sed etiā his qui se varijs implicant ne-
B gotijs secularibus, non considerantes quid dicat Dauid, nempe
quod in imagine pertransit homo. Et quod tales comparantur *Psal. 38.*
viro consideranti vultum natiuitatis suæ in speculo, vt ait Iaco. *Iaco. 1.*
Tunc accessit. Tale quiddam videtur accidisse in vltima cæna disci *Luc. 22.*
pulis: quare quamuis videamus nos frequentare sacramenta, nó *Plurimū*
debemus tamen propterea nos securos arbitrari, siquidem etiā *reformat*
inter bona opera de ambitione tentamur. Hinc etiā constat quā *hominem*
parum possimus nisi nos Dei gratia semper iuuet. Vnde Apos. *Dei gra-*
id considerans dicebat, factus sum velut æs sonans &c. Et contra *tia.*
omnia inquit possum, in eo qui me confortat. *1. Cor. 13.*
C *Petē. ens aliquid ab eo.* Volebat vt prius sibi quod volebat promitte *Phil. 4.*
ret, vt inde intelligas quomodo etiam ipsa subolfaceret quod iu *Exo. 32.*
stam petitionem non proponebat. *Dic vt sedeant.* Impertinens
petitio, & præsertim cum Christus de passione sua tractaret, vt
inde intelligas quomodo nobis incommoda nostra petentibus,
Christus tamen commoda & salutem procuret. Sic cum populus
vitulum adoraret, Deus ipse legem ipsis in monte dictabat:

FER. IIII. POST II. DOMINI. QVADRAGE.
D
CONCIO TERTIA.

Considerationes bonæ quam sint salutares.

ASsumpsit duodecim discipulos. Matt. 20. Vide quomodo
nos Christus erudiat in hodierno Euang. vt sanctas cō
siderationes & meditationes ineamus, cū tractet cum
discipulis de passione sua. Siquidem in his rebus spiri
tualibus & cælestibus quotidie inueniuntur quæ pos-
sint considerari. Vnde Abacuc ait, consideraui opera tua, & expa
ui. Sed cum nos huic rei operam non demus, inde fit vt frigide
admodum res cælestes contemplemur. Dauid vero aliter sentie- *Abacuc. 3*
bat cum diceret. Deus docuisti me à iuuentute mea, & vsq; ad se
nectam & senium. Vnde etiam ait, Deus quis similis tibi: Occupe

mus nos igitur in sanctis meditationibus, sicut nos docet Chri-
Psal. 70. stus dicens, vigilate, & orate, vt non intretis intētationē: quasi di
Psal. 34. ceret, nisi id feceritis, cæciores efficiemini Samsone. Vnde enim
Mar. 14. existimatis vos vitiorū molā circūducere, nisi quod sanctarū co-
Iudic. 16. gitationū capillos amputastis? Hinc etiā Hie. ait, desolatione de-
Hiere. 12 solata est ōnis terra, nō est q recogitet corde: Vide qua verborū em
Cant. 3. phasi loquat̄ dicēdo, nō est qui recogitet. Sane spōsa sæpe mētio-
Simile. nē facit spōsi sui, & ei⁹ pulchritudinē mēte recolit: sic ergo deuo
Exod. 30 ta anima debet semper de deo suo recordari & loqui: Vnde dixit
Deus ad Moysen, sume tibi aromata ęqualis ponderis, & cū in te
nuissimū puluerē cōtuderis, pones ex eo in tabernaculo fœderis.
Aromata q̄dē intenuissimū puluerē redacta, significāt frequētes
& assiduas meditationes beneficiorū Dei, quas habere debemus.
Orige. Vnde Orig. ait, ꝙ sicut odorifera aromata vt bene redoleāt, sunt
cōminuēda, ita etiā Dei opera & beneficia nobis cōcessa, sunt si-
gillatim perquirēda & cōsiderāda, vt hoc modo in Dei amorē in
Simile. flāmemur. Sane quæ dētibus cōminuimus & mādimus, magis pro
Prou. 13. sunt stomacho, quā si integra deglutiātur. Vnde etiā Sap. ait, sub
Sanctas in stātia festinata minuetur, quæ autē paulatim crescit, augebit. Sic
eamus co- ergo tu sigillatim debes beneficia diuina ruminare atq; expēdere.
gitationes Et certe quāto frequētius aliquis cū deo conuersatur, & cælestia
Simile. cōsiderat beneficia, tāto etiā magis illuminatur, & ad alia accipiē
da disponitur: Sicut cera tāto albior redditur quanto magis soli
Eccl. 2. exponitur. Vnde Ecclesi. ait, qui timēt Deū, apparabūt corda sua,
Psal. 118. & in cōspectu eius animā suā sanctificabūt. Item regius vates ait,
beati qui scrutātur testimonia eius, in toto corde exquirūt eū Fe
Felici. licianus quidē Epis. ait ꝙ quāuis prunæ si leuiter tātū tāgātur nō
Episco. cōburāt, si tamē manibus aliquātulū retineāt, nos exurent. sic etiā
Similitu. res se habet in malis cogitationibus si diuti⁹ in mente retineāt.
Porro incēdia animæ nostrę inordinata solēt extingui mortis cō
Iob, 13. sideratione, tū etiā cōsideratione iudicij & inferni. Vnde Iob ait
Simile. posuisti in neruo pedē meū. Vt enim neruus siue cōpedes, ex duo
b' fiūt lignis pedē cōstringētib⁹, sic etiā nos debemus a peccatis re
Luca. li. 5 uocari cōsiderātes dei iudiciū, & inferni pœnas Scribit quidē Lu
Phar. can⁹ ꝙ cū Iulius Cæsar aliquādo nauigaret, & tēpestas maxima
exorta esset, adeo vt nauis ductor prope diffideret, dixit ei Cæ-
sar, bono esto animo, quādoquidē me in tua societate habes, feli
cissimū scilicet virū. Si igitur vnius hominis prosperitas ita ipsū
animabat, vt postea nequaquā timeret, quāto magis nos de diui-
no auxilio cōfidere & sperare debemus, si ipsi toto animo seruia
mus? Vnde Dauid dicebat, si ambulauero in medio vmbræ mor-

tis,

A tis, non timebo mala, quoniã tu mecũ es. Feruntquod cũ aliquan do philosophus quidã in frequẽtissimo foro clamaret vt omnes ad se accederent, sapiẽtiã percepturi, & hoc nuntium ad principẽ peruenisset, statim grãdi missa pecunia misit ad philosophũ vt ei pro eruditione aliquid persolueret: dixit autẽ philosophus nuntij, dicite regi vestro vt in omnibus quæ facturus est, semper cogitet quid sibi possit accidere. Cúq; nũtij quasi philosophũ ridentes, ad regẽ redijssent, dixit rex eã sententiã non ridendã sed egregie ponderandã esse, & idcirco eam aureis litteris in suo pala- *Consideremus quod agimus diligenter prius.*

B tio scribi iussit. Hinc ergo colligas quantũ conducat salutares inire cogitationes atq; cõsilia. Nolebat quidẽ Deus vt illi ad prẹliũ apti censerentur, qui se in aquã bibẽdi gratia præcipitarẽt, sed qui moderatã manu biberẽt. Nõ ergo nos his terrenis immergamus sed potius diligenter eorũ mobilitatẽ & inconstantiã consideremus. Nam sicut in aqua hirudines aliquæ reperiri solent, quæ nobis molestissimẹ esse possunt, sic etiã ne nos terrena disperdant, ea pri' diligẽtissime meditemur. De Protogene ferũt, ꝙ sola linea delicatissima cõspecta, statim agnouit Appellis eã esse, & id circo *Iudic. 7.* *Simile. Proto. Appell.*

C dedit operã vt eũ diligẽter inquireret, & ei amicus fieret. Si ergo ex eius opere cognoscit artifex, cũ nos tot tantaq; Dei mirabilia opera videamus, cur nõ ad eũ toto animo diligendũ inflammamur? Interrogatus quidẽ aliquãdo B. Antoni', vt refert Nice. quomodo posset absq; libris in vasta solitudine versari, sapiẽtissime respondit, creaturas ipsas vice libri sibi deseruire. Et certe sicut cõspicilia nõ eo gestãtur, vt in his solũ cõtẽplãdis versemur, sed potius vt per hæc cætera videamus, ita nos per creaturas tãq̃ conspicilia quædã, debemus in Dei cognitionẽ deuenire, & ita tãdẽ voluntatẽ nostrã diuino amore inflammare. Vt enim leo leonẽ & equus equũ generat, sic etiam sanctẹ cogitationes in anima no- *Cælestia meditari quam sit suaue. Nice. l. 11 hist. eccl. c. 43. Simile. Consideremus mirabilia Dei opera*

D stra dulcedinẽ quandã & suauitatẽ generant spiritualẽ. Vnde princeps Apostolorũ Petrus ait, vt per hoc efficiamini diuinæ consortes naturæ, fugiẽtes eius quæ in mũdo est, concupiscentiæ corruptionem. Hinc etiã Christus ait, qui ex deo est, verba Dei audit, quia diuinæ gratiæ virtute, prõptior quisq; redditur ad virtutẽ exercendã. Nã certe si diligenter hæc mundana consideraremꝰ, nõ tã caro ea emeremus, & cũ tãto salutis animæ dispẽdio. Si cũ vilia quæq; emimus, ea prius diligẽter exploramus & consideramus, cur nõ prius diligẽter ea meditabimur quæ ad animæ salutẽ vel nocumẽtũ pertinẽt? Certe quãdo Tobias piscem extraxit, dixit ei angelus, vt eum diligenter exenteraret, & ex interioribus salutarem efficeret medicinam. Sic ergo nos Leuiathan *Simile. 2. Pet. 1. Ioan. 8. Similitudo. Tob. 6.*

serpentem

serpentem noxium priusquam nos ab eo vinci sinamus, diligen-
Psal. 11. ter exploremus, & eius insidias accurate meditemur, atq; pec- E
Isa. 46. cati amaritudinem probe noscamus Sed tamen impij non ita se
Gene. 8. gerunt, sed potius in circuitu peccatorum ambulant, vt ait regius
vates. Vnde Isa. eos exhortans ait, redite præuaricatores ad cor:
Ipsi tamen coruum imitantes, ad pristina semper redeunt vitia.

Circumspecte viuamus.

ET *filius hominis tradetur.* Hęc quidem præmonet Christus vt pa-
rati sint & præmeditati cum hæc euenerint, sic etiam nos assi-
Semper due monet ne imparati simus, sed potius omnes insidias hostium F
præmedi- nostrorum diligenter exploratas habeamus. Certe quanto ma-
tati esse de gis appropinquat dies iudicij & sententię tanto magis reus ipse
bemus. secum meditatur quæ sibi euentura sint. At vero nos contrario
Simile. modo facimus, vt scilicet imparati magis atque improuidi viua-
Pro. 1. mus Bene igitur nobis quadrat quod ait sap. Vsquequo paruuli
Tempus diligitis infantiam? nam certe videas quod in rebus pueribus fru-
frustra nō stra tempus teramus, & carnis insidias non videamus, cum tamé
teramus. dicat Aug. quod inter omnia Christianorum certamina, duriora
D. Augu. sunt prælia castitatis, vbi continua pugna, & rara victoria, & pro- G
Tentatio pterea tam multi propter hoc vitium pereunt. Quare non expe-
carnis nos ctemus vt ab hoc vitio resipiscamus, cum vix ei poterimus resiste-
valde in- re, sed potius primo quoq; tempore illud a nobis repellamus: Sa-
festat. ne cum corallium in aqua adhuc mergitur, inutile est & decolor,
Simile. vt ex eo possit quidquam fabricari, at vero si inde extrahatur, va-
rijs vsibus est aptissimum: sic etiam cum quis deditus est delecta-
tionibus carnalibus, inutilis est ad salutaria quæq; nō solum præ-
stāda, sed etiam cogitanda; si vero delectationes carnales a se ab-
Iosue. 1. egerit, & deo & hominibus gratissimus est. Vnde cogitet sibi di-
Fauet De' ci, quod Iosue olim dictum est, confortare, & esto robustus, vt cu- H
in maiori- stodias & facias omnem legem quam præcepi tibi. Audiatq; quid
bus peri- nos moneat Petrus dicens: fratres sobrij estote & vigilate &c. Sa-
culis. ne si ingrederentur nunc in theatrum multi ferocissimi leones
1. Pet. 5. rugientes, plurimum timeremus & conturbaremur, & tamen mo-
Dissimile do cum tot dæmones rugiant & quærant vt nos deuorent, non
tamen anxij sumus & soliciti, sed in vtramq; dormimus aurem.
Satis quidem periculum in quo versamur intelligitur in eo quod
Apo. 12. dicit Ioannes in Apoca. quod scilicet cum mulier parere vellet,
ecce draco magnus & ruffus habens capita septem &c. expecta-
bat enim vt posset deuorare quod mulier peperisset, & cum non
posset,

A possset,abijt facere prælium cum reliquis de semine eius, qui custodiunt mandata eius. Hic quidem draco est dæmon ipse,qui circuit quærens quem deuoret. Cum ergo in tantis versemur periculis oportet quidem vt diligenter vigilemus: quando quidem certe ex eo enim quod non vigilemus nec attenti simus, prouenit vt inconstãtes simus & maxime terreamur cũ nobis accidunt pericula,nec fructum demus in tempore suo, vt ait Dauid. In cuius rei figuram data fuit maledictio ipsi ficulneæ quę fructũ suo tempore non habebat. Sed quæres quorsum data fuerit maledictio ipsi ficulneæ,quæ requisita est habere fructus, cum tem-
B pus fructuum non videbatur? Ad quod respondeo per eam significari ipsum peccatorẽ,qui semper debet fructus edere bonorũ operum. Quare sicut cum quis criminosus haberi non potest,eius statua cum ita iustitia exigit comburitur quamuis statua ipsa nihil mali mereatur,ita ficulneæ datur maledictio, quæ hominem ipsum peccatorem repræsentat,debemus ergo fructum dare in tempore suo nempe patientiam cum se offert occasio irascendi, abstinentiam cum venit occasio intemperantiæ. Quod quidem vt præstare commode valeamus,debemus quidem per attente vigilare,& sanctas inire considerationes. Sic enim nos Christus mo-
C net dicens,vigilate & orate,vt non intretis intentationem. Sed quorsum obsecro incõsiderate viuis,cum talem habeas hostem, & tam astutum aduersarium,nempe dæmonẽ ipsum? Vide enim quomodo cum te videt saturum,tentat de luxuria: cum videt famelicum,tentat de gula; si in laboribus positum,tentat de impatientia: si in prosperitate, tentat de inani gloria: si in paupertate, tentat de furto: si in diuitijs,tentat de auaritia,atque tanquã astutus venator curat vt rete suum quod tibi intendit,in occulto delitear,palliando suas tentationes colore aliquo, ita vt videantur æquitati consentire. Dicit quidem Greg. Nys. quod ita in labo-
D ribus Iob erat præmeditatus & præparatus, vt nequaquã ipsum conturbarent cum acciderent, ac propterea nihil vnquam turpe commisit,vel etiam dixit. Aduertit etiam hic doctor, quod quamuis Deus restitueret in prosperitate ipsi Iob omnia duplicata,non autem filios mortuos ipsi restituit, ne in hac vita tam miserabili iterum degerent,vt inde intelligas quã vigilãter in hac vita viuere debeamus,in qua tam multi tenduntur nobis laquei & quam occulati esse debeamus,sicut erant quatuor illa animalia de quibus dicitur quod plena essent oculis. Vnde Dauid dicebat a iudicijs tuis timui,& ideo inquit,feci iudicium & iustitiam.

Dæmon circuit quærens quem deuoret.

Sẽper vigilare debemus cõtra hostes nostros.

Psal. 1.

Matt. 21.

Quæs.

Respo.

Similitu.

Fructũ demus tẽpore suo.

Mar. 14.

Magna secordia nostra.

Simile.

Gre. Nys.

Vita humana periculosa.

Apo. 4.

Psal. 118.

Labores

Labores pro Deo tolerati quomodo præmientur.

Calamitates vtiles. ET *tertia die resurget.* Vide quomodo compensentur & præmientur labores propter Deũ patienter tolerati. Quis ergo erit posthac qui labores patienter pati recuset? Presertim cum videamus fere fieri vt in prosperitatibus insolentes reddamur, & tamen in laboribus plurimum proficiamus. Sane si rex Achab in rebus bellicis fuisset occupatus, non perinde vineam Naboth concupiuisset, neque ei interitum attulisset. Aquæ quidem diluuij leuauerunt arcam vsque ad supremos montes: sic labores & calamitates ipsos bonos extollunt & magnificant. Vnde Pau. ait, diligentibus Deum, omnia cooperantur in bonum: Sane terra illa promissionis fertilior erat quam esset Aegyptus, vbi populus Dei habitabat, & tamẽ illic idololatræ erant, vt inde intelligatur quomodo Deus suis quos diligit soleat labores immittere: Sic enim dicitur in Deut. terra ad quam ingredieris, non est sicut terra Aegypti de qua existi, vbi iacto semine &c. Vult ergo Deus vt sui hic labores patiantur vt hoc modo se in patientia exerceant, & tandem amplissima reportent præmia: Nam sicut tauri ipsi in viridi loco & peramæno pascentes, solent valde lasciuire, sic etiam fere fit vt homines in prosperitate insolentes reddantur, & proptetea dantur ipsis labores vt resipiscant, & Deum factorem suum agnoscant, & ad ipsum reuertantur: Interdum etiam per alios immittit Deus suis labores, sicut Eliæ per manum Iezabel, & Iacob per manum Esau, atque Dauidi per manum Saul, & ipsi Ioseph per manus fratrum suorum. Debemus ergo labores patienter tolerare, & ipsis non terreri. Vnde Christus ait, ne terreamini ab his qui occidunt corpus, & post hoc non habent amplius, quid faciant: ostendam autem vobis quem timeatis, timete eum qui postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam. Debemus ergo confidere quod Deus nos misericorditer a laboribus nostris liberabit. Vnde dixit populo Israelitico cum premeretur in Aegypto varijs calamitatibus, ego Dominus qui educam vos de ergastulo Aegyptiorum, & eruam de seruitute, ac redimam in brachio excelso. Quare sicut puer globulos ligneos in gyrum versans, eosdem flagello percutit, vt latius & citius circumferantur: Sic etiam Deus solet nobis calamitates immittere vt per has acceleremus & curramus ad dominum Deum nostrum. Vnde Dauid ait, multiplicatæ sunt infirmitates

Marginalia: *3. Re. 22.* — *Gene. 7.* — *Rom. 8.* — *Deut. 11.* — *Calamitates quãtũ conducãt.* — *Simile.* — *Delectationes mũdanæ periculosæ.* — *Tribulationes vtiles.* — *Luc. 12.* — *Deũ Timeamus.* — *Exod. 6.* — *Simile.*

A firmitates eorum, postea accelerauerunt. Multos porro videas expostulantes quodammodo quod varijs afficiantur laboribus, & tamen non considerant, quod Deus ipse eis etiam maiorem det animum & vires ad eos tolerandos. Sane cũ quereretur Moyses quod graue onus sustineret in gubernatione populi, voluit Deus vt a septuaginta senioribus iuuaretur, Sed tamen dixit ei, ego auferam de spiritu tuo, tradamq; eis. Item postmodum dicitur, auferensque dominus de spiritu qui erat in Moyse, dedit septuaginta viris. Quare cum videris te maximos sustine- B re labores, considera etiam quod detur tibi materia & seges amplius merendi. Multæ quidem sunt inuentiones diuinæ vt homines ad se attrahat & alliciat, vnde in Canticis sponsa sæpe appellatur columba vt significetur eius simplicitas & patientia. Nam columba patienter quidem sustinet quod à mare ipso rostro pungatur, propterea quod existimet ipsam sibi infidelem fuisse. Sic ergo debet fidelis anima patienter sustinere calamitates sibi ab sponso suo immissas, considerans num forte fuerit ipsi sponso suo infidelis atque rebellis: si C quidem post huiusmodi labores maxima quiete & dulcedine, eam sponsus afficiet & donabit. Quamobrem patienter calamitates nobis immissas sustineamus, vt per has tandem ad sedes sempiternas veniamus simul cum his qui venerunt ex magna tribulatione, & lauerunt stolas suas in sanguine agni.

Sed quæres quid causæ sit, quamobrem plerisque impijs succedant prospera, cum tamen pijs & sanctis, aduersa fere contingant? Sane hæc quæstio difficilis olim veteris testamenti patribus, & frequenter versata fuit atque agitata. Vnde Abacuch dicebat, vsquequo Domine clamabo, & D non exaudies? Quare respicis contemptores, & taces, conculcante impio iustiorem se? Item Iob ait, ecce clamabo vim patiens, & nemo audiet. Item Dauid ait, mei autem pene moti sunt pedes, pene effusi sunt gressus mei, quia zelaui super iniquos pacem peccatorum videns. Cæterum hæc a nobis vtcumque reddi potest huius rei causa: cum enim lex illa cultoribus suis, corporis incolumitatem, opulentiam, cæteraque terrena bona promitteret, impijs autem & præuaricatoribus legis, pestem & exitium minaretur, consequens esse videbatur, vt cum improbos viderent secunda fortuna vti, pios vero aduersa iactari, vehementer hac rerum vicissitudine commouerentur: At vbi nouæ quidem ipsius legis gratia

inuecta

Psal.15.
Num.2.
Labores patienter propter Deũ tolleremus.
Cant.4. & 5.
Columbæ proprietates.
Patientes simus in aduersitatibus tolerandis.
Magnam dulcedinẽ dat quidẽ Deus suis post labores.
Apoc.7.
Cur malis succedant prospera.
Abacuc.1.
Iob.19.
Psal. 72.
Labores cur bonis contingāt
Calamitates vtiles.

inuecta est, vbi lator legis Christus dominus in mundum veniens, I
in stabulo nasci, in cruce mori, & vitam inopem, humilem, & acer
bam eligere dignatus est, is plane hac noua & inusitata laborum
electione, humiliq; perpessione, labores ipsos in corpore suo con
secrauit, nobilitauit, & ad summam dignitatis & gloriæ laudem
Simile. extulit. Sicut enim aqua eorum locorũ saporem refert per quos
Labores labitur: ita cum fons vitæ Christus tam multa corporis mala insu
Christus susceperit, salutarem eis vim atq; summam dignitatem contulit,
suaues red Simili pene argumento magnus ille Seneca, diuitias & opulentiã
didit. non esse inter bona numeranda confirmat, quod ea pessimis in- F
Seneca. terdum hominibus contingant contra vero egestatem, labores
Christus la & calamitates, nullo modo esse inter mala collocanda, quod ea
bores nobi Cato pertulerit. Quod si tanta apud hunc philosophum, Catonis
litauit. autoritas fuit, vt quæ ille perpessus fuerit, in bonorum numero
ponenda esse censeat: quanto quæso saluatoris nostri dignitas &
autoritas, apud nos maior esse debet, vt quæ ille pertulerit & ele
gerit, in summo pretio habenda sint? Hinc certe factum est, vt
tot deinde martyres existerent, qui immania tormentorum ge-
2. Cor. 12. nera, adeo non horrerent, vt vehementer potius appeterent, &
alacri animo subirent. Non ita beatum dico Paulum quod in pa- G
radisum raptus, verba audiuit ineffabilia, quam quod vincula su-
Ephe. 4. stinuit. Quod enim ista reliquis sint maiora, audi ipsum quomo-
do glorietur: non enim dicit, obsecro vos qui verba ineffabilia au
diui, sed quid? obsecro inquit vos ego vinctus in domino O bea-
Acto. 28. ta vincula, o beatas manus, quas catena illa exornauit! Admira-
ris Paulum tum valde, quando nil illi, quæ manui adhæserat vipe
ra, detrimenti adferebat? Nil mireris, catenam quippe illam vere
batur, imo & vniuersum mare, illam venerabatur: vt inde intelli
gas quanta sit vtilitas & quanta gloria laborum propter Christũ H
perpessorum.

FER. IIII. POST II. DOMINI. QVADRAGE.

CONCIO QVARTA.

Ambitio & arrogantia detestabilis.

Sæpe parẽtes filiorũ nimio amore excæcantur.

ASsumpsit Iesus duodecim discipulos &c. *Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedæi.* Matt. 20. Vide quantam ambitionem isti præ se ferrent, vt Christo talem petitionem proponerent, matris voce. Dolendum sane est quod tã multi ambitioni sint dediti, & quod tam longe, lateq;

A ambitio ipsa serpit, adeo vt cætera spernant propter suam ambitionem. De Romanis quidem ferunt quod cum audirēt Christum tot mirabilia patrare, eum in catalogo suorū deorū adscribere vellent, sed postea intellexissent quod se regē Iudæorum diceret sine ipsorum Romanorum autoritate, vt inde intelligas quanta esset eorū ambitio, vt ipsi etiam dij ab ipsis essent constituendi, & alter nō recipiendi. Sicut etiā videas quod impij sibi deos quosdā constituūt, nēpe honores & diuitias huius seculi. Vnde Aug. ait, hoc quisq; deū facit, quod supra Deū diligit. Certe quāuis ambitiosus ipso ore dicere non audeat, quod honor sit B Deus eius, tamē sibi honorē deo debitū vsurpat, & vult tāquā deus adorari. Vnde Ezech. ait de rege Tyri, eleuatū est cor tuū, & dixisti, Deus ego sum, Et subdit id declarans, dedisti cor tuū quasi cor Dei, id est ita egisti, ac si esses Deus. Dic enim homo fatue, cū Deus sit vltimus finis noster, & tu omnia potius ad te referas quā ad ipsum, nōne te Deū prædicare videris? Nonne tacitus dicere videris, vt à regib' & principibus adoreris? Imo nec hac quidē adoratione cōtētus es. Caue igitur ne in simili superbia pereas: nec enim legimus quod Abimelech tātū abest vt emēdaretur cū se vulneratū lethaliter videret, vt potius ad armigerū suū diceret vt ipsum interficeret, ne diceretur à fœmina interfect'. Sic C auarus hianti ore fere moritur, luxuriosus in delectatione carnali. Tāta quidē est huius seculi ambitio, vt null' fere iam sua sorte cōtēt' viuat, sed opifex vult fieri mercator, & hic cupit esse eques. Vnde Isa. ait, audiuimus superbiā Moab, superbus est valde, superbia eius & arrogantia eius, plusquā fortitudo eius. Et Hier. ait plus fecit quā potuit, id circo perijt. Quod si isti ita grauiter reprehenduntur quāto quæso grauiore reprehensione digni sumus, cū videamus Christū dominū ducē nostrū pro nobis pauperē & nudū redditū? Non ergo debemus in ornatu & alijs huiusmodi, excedere metas status nostri, sed audiamus quid dicat Apost. D Vnusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat. Certe idcirco omnes student auaritiæ, quia nemo vult sua sorte cōtentus viuere sed eā potius quotidie cupit amplificare. Vnde Abacuc ait, væ qui congregat auaritiam malam domui suæ, vt sit in excelso nidus eius [illegible] lapis de pariete clamabit, & lignum quod inter iuncturas ædificiorum est, respondebit. Item væ inquit qui [illegible]. Volūt porro ambitiosi tegere [illegible] dissimulabāt [illegible] [illegible] vt inde possent postea ad ostendendum quod [illegible] procedere. Sic Absalon multorū

Romani curarū Christū inter cæteros in catalogo suorū deorum.

D. Augu.

Ambitiosi quam sint cæci.

Ezech. 28

Ambitiosus nūquā satiatur.

Iudic. 9.

Auari hiāti fere ore moriuntur

Magna huius seculi ambitio

Isa. 16.

Hier. 44

Quisq; nō excedat statū suū in vestibus.

1. Cor. 7.

Abacuc. 2

Auari quantum noceant.

Mat. 18

Ambitiosi conditiones.

2. Reg. 15.

animos solicitabat, dicēs quod vellet pacifice ipsos regere, quę tamē omnia deprauato animo dicebat. Mirū plane est ꝙ discipuli dñi qui in schola versabātur tā humilis magistri, ad tātā deuenirēt ambitionē: si enim in curia Alexād. Mag. versarētur aut Iulij Cæsaris, nō esset mirū. Sed tamē inde intelligim' quā late serpat hoc vitiū, & quomodo tētare soleat omniū statuū homines. Vnde Dauid ait, verūtamē vniuersa vanitas, omnis homo viuēs. Intelligamus ergo ꝙ quādiu in mūdo versamur, nequaq̄ nos securos esse arbitrari debemus. nam cum Loth extra Sodomā se securū arbitraretur, inebriatus est, & vide quæ alia fuerint subsecuta. Non debes ergo te securū arbitrari quāuis desertū petas, nā & alię tuæ te sequūtur, videlicet caro ipsa & sensualitas. Hinc Sap. ait homo sapiēs in omnibus metuit. Vnde sicut in tabula illa nauigidi describūtur omnia maris loca periculosa, sic etiā in sancto euāgelio nobis describūtur calamitates mūdanæ quas vitare debemus, & præsertim ambitio ipsa, quæ quidē eo redigit ambitiosū, vt facile se conformet etiā deprauatis moribus aliorū: Sic Absalō publice ingressus est ad cōcubinas patris, vt in hoc placeret populo. Quare sicut venator vel auceps fistulā suā adaptare solet iuxta cātū ipsarū auiū: ita etiā ambitiosus se cōformare solet cū moribus vitiosorū, vt etiā regna si posset, hac via tētare nō cessaret:

Ambitio quā late pateat. *Psal. 38.* *Gene. 19.* *Non est securitas in hoc fragili mundo.* *Eccles. 18* *Simile.* *Pericula varia in mundo.* *2. Reg. 16* *Simile:*

E F G

Dæmon nititur nos excæcare:

Similitu:

N*Escitis quid petatis.* Nititur quidē dæmō quātū potest, nos excęcare, neq; necesse iā habet vt tanquā astutus venator occultet laqueos, satis enim ipsi spōte nostra in eos incurrimus, cū tamē bruta animalia laqueos venatoris quos vidēt, fugiāt. Sane sacrarū litterarū lectio nos plurimū iuuat ad dæmonis laqueos retegēdos, ne scilicet tanquā Labā, det nobis liam pro Rachele, & faciat vt æterna post ponamus tēporalibus Vnde Dauid ait, lucerna pedibus meis verbū tuū, & lumē semitis meis. Si quidē beneficio lucis verbi Dei aufertur nobis velamē ignorātiæ ꝙ habemus, vt ita recta tēdamus in patriā, sicut accipiter prædam inuadit, cū sibi velamē de capite aufertur. Sane 4. Reg. habetur quod postq̄ rex Iosias librū legis legit, tantam habuit lucē, tantamq; deuotionē, vt similis illi nō fuerit ante eū rex, qui reuerteretur ad Deū in omni corde suo: sic cōtra peruersi libri ad malum prouocant. Vnde Pau. ait, corrūpunt bonos mores colloquia praua. Sane si prouida mater viderit filiam suam cū praua aliqua muliere tractantem, suspicatur ne forte in errorē aliquem labatur: sed quid dicceremus

Gene. 19. *Psal. 118.* *Simile.* *4. Reg. 25* *Lectio diuinæ legis quātū conducat.* *Simile:*

H

A remus si pater pecuniam etiam persolueret, vt filia sua a muliere pessima deprauaretur? Sic vtiq; tu maxima dignus es reprehensione, qui etiam multa adhibita pecunia tibi prauos libros comparas. Sane in Actis Apos habetur quod omnes prauos libros ponerēt ad pedes Apostolorum vt comburerentur, atq; inuenerūt quod grandis pecunia pro eorū emptione persoluta fuisset. Quāobrem lectioni sanorum librorum incumbamus, vt hoc modo tenebras ignorantiæ a nobis propellamus, atq; sanctis confabulationibus vacemus, nosq; tradamus. Cęterum huiusmodi quidem B ignorantiam solet Deus in hominibus permittere propter ipsorum culpam. Vnde Isa. ait, stulti facti sunt principes Thaneos, dominus miscuit in medio eius spiritum vertiginis, vt quasi insensati inciderēt. Et Sopho. ait, ambulabūt vt cæci, quoniam domino peccauerunt: quod quidē indiciū quoddam est reprobationis. Multa porro signa præcedunt occisionem alicuius damnati ad mortē, sed potissimū esse videtur, cū oculi eius claudūtur. O insensati Galatæ ait Apos. quis vos fascinauit non obedire veritati? Quasi diceret, ꝙ tanquā paruuli nos deprauari permittimus. Nō C ergo ita nos geramus, neq; sinamus nos fascinari vel a muliere, vel a cupiditate, vel a quocūq; alio, sed potius plus credamus deo quā nostris passionibus, ne aliter de nobis dicatur illud Sa. est via quæ videtur homini iuita, nouissima autē eius deducūt ad mortē. Sane inter alias miserias ignari hominis, illa vna etiam est, quod scilicet sibi persuadeat ꝙ in aliquo nō errat, sed omnia probe intelligit. Nihil grauius, quam si id quod ignorat quis scire se credat, & defendat verum quod falsum est; quod tale est quasi siquis ebrius, sobriū se putet, & agat quidē cuncta vt ebrius, sobriū se tamen & ipse putet, & dici à cæteris velit. Ita sunt ergo q. ignorantes quod verū est, speciē tamen alicuius sciētiæ, tenent, mala D quasi bona ferūt, atq; ad perniciē quasi ad salutē festinant. Chrys quidem dicit quod præstat proba ignoratione detineri, quam falsæ opinioni mancipari: namqui nescit, facile ratione ducitur. Qui vero scire credit, cum nesciat, non potest facile veritatem suscipere. Nam & in charta vbi nihil scriptum est, facile scribitur, in literis vero plena, non similiter certe, necesse enim est priora delere. Et terra facilius aratro proscinditur quæ nil habet, quam quæ vepribus referta. Nequaquam igitur cuncta scire velimus, sed patiamur etiam nonnulla ignorare, vt si magistrum inuenerimus, duplicem ei laborem non præbeamus. Et sicut morbus non celandus est, sed in publicum efferendus, quo sanari possit, vt dixit philosophus ille Heraclius

Acto. 19.

Libri praui comburendi.

Isa. 19.

Sopho. 1.

Gal. 3.

Facile in errorē præcipitamur.

Pro. 14.

Cle. l. 5. Recog.

Simile.

Chry. ho. 76. in Mat.

Simile.

Simile.

Simile.

Heracli.

Plu. in suis Mor. *Plin: li. 8 ca. 43.* *August. in Psalm. 9. tom. 8.*

sic inscitiam tegere nõ debemus, sed quãtũ possumus, curare & E conniti, vt quæ ignoramus salutaria, diligẽtissime addiscamus vt ait Plut. Item Pli. ait. quod nullum est animal quod impensius amet suos fætus, quam asinus: sic indocti suã inscitiam fere amplectuntur, & in ea sibi placent. Porro de ipsa spirituali cæcitate loquens D. Aug: ita ait: cum magnum malum homines putent oculorum corporalium cæcitatem, quanto deterius malum putare debent quando eo perducuntur, vt non sibi proponant Deum in conspectu eorum, sed immunda sibi proponãt sem

Aug. l. 50 hom. 43. tom. 10. *Lud. Gra.*

per? Idem etiam alibi ait, totus mundus cæcus est, ideo venit do F minus illuminator, quia diabol⁹ fuerat excæcator: omnes cæco nasci fecit, qui primum hominem decepit. Currant ergo ad illuminatorem & credãt &c. Omnes fere, inquit grauis autor, honoris materia quam in virtute sitam esse affirmamus, neglecta, fal-

Mundani plus amãt tẽporalia quã æterna.

si honoris cupiditate flagramus, dum inania hæc fortunæ ludibria omni studio & auiditate captamus: quòdq; dolendum valde est, vsque adeo in hoc errore persistimus, vt si Deus nobis optioné daret, vtra bona mallemus, an ea quæ fallaci honori, an quæ honori vero materiam præbent, illa magis quam hæc eligeremus, hoc est terrenas & interituras opes, ac seculi honores, magis G quã pietatẽ & virtutẽ, quæ sunt immortales opes. Quid igitur indignius, quid magis præposterum, quam vt homines mentis com

Simile.

potes, gloriæ cupiditate incensi, falsam & mendacẽ gloriã, veræ glorię dignitati anteferant? Si nobis quisquã referret, habitare sub ęquinoctiali linea barbaros & immanes quosdam populos, qui pluris adulterinas quasdam gemmas, quam veras facerent quis nõ illorũ amẽtiã derideret? At nos ipsos minime deridemus,

Gloriã falsã ante ponimus veræ.

qui tantũ nobis religionis & prudẽtię nomine tribuimus, cum tamẽ in similẽ barbariẽ atq; adeo periculosiorẽ incidamus, quãdo H falsam atq; fallacẽ gloriã, veræ & solidæ anteponimus, maioriq; studio & cõtẽtione mendaciũ quærimus quã veritatẽ, quãdo quidẽ nullũ terrę marisq; laborẽ, nullũ vitæ periculũ, propter hęc falsa & fallacia bona recusam⁹, qui tamẽ propter virtutis & honestatis amorẽ, vix loco moueri volumus: intellige ergo homo miser, verũ honorẽ esse, qui virtuti & sanctitati, & religioni tribuitur Hoc enim te in hoc seculo, & in futuro, & corã Deo & homi

In quibus situs sit verus honos.

nibus, clarũ in primis & valde illustrem reddet, cætera vero mundana, nullo modo te vera laude & honore dignum efficiẽt: fieri enim potest vt omnibus his externis fortunę muneribus ornat⁹, mẽtẽ habeas omnib⁹ flagitijs & scelerib⁹ inquinatã: Quã ergo tibi gloriã opes illæ cõciliabũt, cũ hęc teterrima vitia omnibus verę

A gloriæ ornamentis spoliatũ sũma te ignominia & dedecore afficiant: hac enim de causa regius vates in hos mẽdacis gloriæ amatores inuehitur, cum ait: filij hominũ vsquequo graui corde? Vt quid diligitis vanitatẽ & quæritis mendaciũ? Hoc intelligens sanctus Moyses dicebat: cur afflixisti seruũ tuũ? quare nõ inuenio gratiã corãte, & cur imposuisti põdus vniuersi populi huius super me? &c. Nos tamẽ cæci appetẽtes humanos honores, auido animo tãta põdera suscipimus & sustinemus tantaq; pericula, quanta in gubernatione ipsa solẽt occurrere: Vnde satis manifestum est quod magis diligimus tenebras ambitionis, quã lucẽ quietis B & tranquillitatis, vnde & merito nobis dici potest, ne scitis quid petatis. *Psal. 4.* *Num. 11.* *Honores mundi cõtemnunt serui dei.*

Alienos potius quam nostros exploramus defectus.

ET *audientes decem indi nati sunt de duobus fratribus.* Fere fit vt alienos potius quam nostros defectus consideremus: si ergo defectus erat in duobus discipulis quod appeterẽt honores mundanos, pariter defectus erat in his decẽ, quod ita accurate alios notarent, & cum his indignarentur. Atq; hanc etiam cæcitatem C in Dauide licet contueri, qui statim iudicauit in parabola sibi proposita a Nathan, illum esse culpabilem, & tamen suum peccatum non agnoscebat. Si diligenter consideraremus viros sanctos & Dei seruos, ac præsertim diuinas perfectiones diligenter consideraremus, facile vtiq; intelligeremus quamuis in virtute progressus multos fecissemus, semper in nobis imperfectiones aliquas reperiri, vt ita nos magis humiliaremus. Vnde Ecclesi. ait, qui timent dominum, præparabunt corda sua, & in conspectu illius sanctificabunt animas suas. Sed tamen inconsiderati homines potius oculos conijciunt in eos qui defectus mul- D tos habent, & ita præ illis se perfectiores iudicant, & fratres suos infamant & suggillant. Longe tamen aliter faciebat Ioseph qui tantum dixit pincernæ Pharaonis, vt sui meminisset ante Pharaonem, non tamen narrauit iniquitatem fratrum suorum contra se, neque impudentiam dominæ suæ, sed tantum dixit, furtim sublatus sum de terra Chanaam, & hic innocens in lacum missus sum. Sane sanctus ille senex Tobias cum iniuriam aliquam ab aliquo acciperet, in suorum potius peccatorum emendationem eam infligi dicebat, sicut patuit de illa persecutione regis Salmanasar. Sic Esther in persecutione Aman, statim in *Vitiosi alienos defectus potiusquam suos considerant.* *2. Reg. 12* *Eccle. 2.* *Gene. 40* *Defectus proximorũ non publicemus.* *Tob. 3.*

cilicio ad Dominum accessit dicens, peccauimus, iustus es Domi E
Esth. 13. ne &c. Sane si ita nos gereremus, nō indignaremur tantopere cō
Non iudicemus temere. tra proximos nostros. Non solemus quidem res proximi nostri commode iudicare, neq; eius facta syncero oculo aspicere, cum tamen olim præciperetur vt duplex haberetur pondus, quorum vnum in communi, haberetur, alterum vero subtilius haberetur
Leui. 5. in templo: sed cum modo homines vnico tantum pondere iudicij sui & falsæ æstimationis vtantur, hinc fit vt valde in censuris suis fallantur, cum præsertim si tales censuræ pondere templi diuini, & ante Dei oculos suo pondere mensurentur, longe aliter F
Periculosum est aliquē temere iudicare. iudicentur. Certe superbi & elati viri toti in hoc incumbunt, vt alienam vitam explorent, & proximorum etiam cogitationes rimari velint, & de his iudicium ferre. Contra vero humiles sua tantum rimantur, non iudicantes aliena facta. Hoc quidem apte factū fuisse videmus a sanctis Apostolis, cum enim Christus di-
Ioan. 13. xisset Iudæ proditori, quod facturus es, fac citius, quamuis dis-
Ioann. 19. cipuli viderentur posse iudicium ferre, Iudam futurum esse qui Christum traderet, cum etiam paulo ante dixisset quod vnus
Res in bonā partē interpretandæ potius quā in malam. eorum ipsum traditurus esset, nihilominus tamen dicit scriptura quod quidam eorum putabant eo quod loculos haberet Iu- G das, quod dixisset ei dominus, eme ea quæ nobis opus sunt ad diem festum, vel vt egenis aliquid daret. Vnde innocentes Apostoli cum essent, & sancti, nihil mali de proditore cogitare sunt ausi, & quod nefas à se alienum non ignorabant, hoc condiscipu
Lau. Iust. lib. de tri. Chri. ago. ca. 5. lo ascribere verebantur. Humilis namque, vt ait Lau. Iusti. difficulter proximorum corda scrutatur, & conscientiæ iudicium refugit alienæ, cum propriam iudicare, vix arbitretur posse sufficere. Suo etenim sentiens se grauari pondere, quomodo iudicio fatigabitur alieno? Res perdifficilis, dubia, & periculis plena est, occultorum rimari causas, & cordium scrutari secreta. H Proinde humilis proprio priuatur iudicio, ne iudex fiat alienæ
1. Cor. 1. vitæ. Nouit quidem dixisse dominum, nemo scit quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis qui in illo est. Quod in se, & latet in altero, diuino totum committit examini, cui patent omnia tam visibilia quam inuisibilia.

Chry. li. 1 de comp. cor. to. 5. prope me diū libri. Quid quæso laboris habet, inquit Chry. vt non iudices alium, nec peccata aliena discutias, neque condemnes proximum tuū? imo magis vero in discutiendo, & perquirendo aliena commissa, labor est ingens, & iudicare de alterius mente, summa est difficultas. Quis vero hoc audiens, credere aliquando possit, quod

cum

A cum posſimus ſine labore ſeruare mandatum, laborare tamen
potius velimus, vt illud præuaricemur? At ſi per otium & ne-
gligentiã peccaremus, eſſet fortaſſe aliquid veniæ his quia labora-
re nequiuiſſent. Vbi vero laboratur vt peccetur, quanam ve-
nia hic dignus erit? Hoc quidem eſt contendere aduerſus eum
qui præcepta dedit, & bellum legibus inferre, quia & reue-
ra ipſe pronunciauit de præceptis ſuis, quod nihil in eis labo-
rioſum ſit, & nihil oneroſum, dicens, iugum enim meum ſua-
ue eſt, & onus meum leue. Idem etiam alibi ait, quando qui-
B dem de alijs iudicamus, diligenter omnia perſcrutamur: quan-
do vero de nobis ipſis ſententiam laturi ſumus, tenebris obdu-
cti, parum intelligimus: nam ſi tam acri cura, noſtra examina-
remus, quanta aliena perueſtigamus, ſynceram vtiq; ſententiam
ferremus. Vide igitur quantopere erremus, qui cum cau-
ſam & negotium noſtrum poſsimus commodius diſcutere quam
alienum, nihilominus tamen, in alieno potius diſcutiendo oc-
cupemur, quam in noſtro. Hinc Grego. ait, ſi diſtincte prius
mala in nobis inſequimur, iuſtum quoque eſt, vt etiam con-
C tra aliena mala etiam vtiliter erigamur, & ea quæ prius in no-
bis punimus, etiam poſtmodum in alijs redarguendo ſupere-
mus. Sed hanc erectionem mali neſciunt, qui ſe relinquunt, &
bonos impetunt, ſibi ſe intra conſcientiam ſuam mollitie blan-
dæ adulationis inclinant, & contra aliorum vitam diſtrictio-
ne aſperitatis eriguntur. Sic ergo hodie hi decem diſcipuli
indignantur contra duos, & tamen ipſi interius non explo-
rant prius & diligenter inueſtigant, num forte conſimili mor-
bo laborent, quo hi duo diſcipuli laborabant.

Peccatum maximũ ſecum adfert laborem.

Matt. 11.

Chry. ho. 37. in Ma.

Noſtra facta potius quã aliena exploremus.

Gre. 14. Mo. ca. 15

Conſciẽtiã noſtrã prius diſcutiamus.

D

APPENDIX.

ECCE *aſcendimus*: Sane reuocat nobis paſsim Chriſtus
in memoriam paſsionem ſuam, vt emolliantur praua &
dura corda noſtra, atque ad Dominum reuertamur. Vn-
de Ioann. 12. ait, ſi exaltatus fuero a terra, omnia traham
ad me ipſum. Certe de Gedeone legimus quod quia aliquan-
do vicit Madianitas, dixit ei populus, dominare noſtri, tu &
filij tui, & filij filiorum tuorum, quia liberaſti nos de ma-
nu Madian. Quanto igitur magis debemus gratitudinem animi
noſtri erga Chriſtũ oſtẽdere, qui nos nõ vt Gedeõ ſine ſanguinis

Paſsio Chriſti cur nobis ſæpe proponatur.

Ioan. 12.

Iudic. 8.

effusione sed pretiosissimo sanguine effuso, de potestate demo- E
nis liberauit? Ita vt certe dicere posit, sicut olim hebræis, vosip
Exod. 14 si videtis, quomodo portauerim vos super alas aquilarum.

Dic vt sedeant. Mirum sane est quod qui tãtum piscationi hacte
Ambitio quã late serpat. nus intenderant, modo tantopere affectent dignitates & prælatu
ras. Sane vt inde intelligamus quam late serpat hoc vitium, tum
etiam vt iudicia domini potius deuote admiremur, quam velimus scrutari. Sic etiam videmus factum fuisse, vt olim hebræi qui tantopere diuino cultui intendebant, post modum idola adorarent. F

Nescitis quid petatis: Vide quantum displiceant deo petitiones iniustæ, sicut contra quæ iustæ sunt, valde ipsi placent. Sic enim
Matt. 15: Chananeæ quę iuste petebat, facile concesit: & tamen huic mulieri & his discipulis, quamuis cognatione coniunctis, noluit concedere quæ petebant.

Potestis bibere calicem. Sane si dæmon nobis diceret cum ad vitia inuitat, vtrum posimus eius calicem bibere, longe aliter nos
Facile statim labimur in mala. gereremus: at vero nihil tale facit, neq; nos aliquid cogitamus, sed statim nos in mala præcipitamus. Non igitur id faciamus, neque dicamus statim possumus, sed potius diligenter meditemur G
quo tandem feramur.

Vos autem non sic. Quasi dicat, prætentiones istæ potius barbaro
Simile. rum sunt, quam Christianorum, & meorum discipulorum. Sane cum volumus alicui bene nato viro aliquid turpe quod facit, aut facere intendit, dissuadere, dicere solemus, quid quæso amplius fa
1. Cor. 9. ceret, qui ex infima plebe genus suum duxit? Apos. quidem satis intelligebat quanta essent prælaturæ onera, cum diceret: cum liber essem ex omnibus, me seruum feci, vt plures lucri facerem.
H

FERIA. V. POST II. DOMINI: QVADRAG:

CONCIO PRIMA.

HOMO *quidam erat diues, & induebatur purpura & bysso.* Luc. 16. Narratio magis quã parabola videtur, ait
D. Amb: li. 8. in Luc. 16: Ambro. quando etiam nomen exprimitur. Neque vero omnis sancta paupertas, aut diuitiæ criminosæ, sed vt luxuria infamat diuitias, ita paupertatem commen
Greg. in Euang. hom. 40. dat sanctitas. Porro diues iste, ait Greg. non abstulisse aliena reprehenditur, sed propria non dedisse, nec dicitur quia vi quempiam oppresit, sed in acceptis rebus se extulit. Hinc ergo

A summopere colligendum est, qua pœna multandus sit qui aliena diripit, si inferni dānatione percutitur, qui propria non largitur Nemo ergo securum se æstimet dicens. Ecce aliena non rapio, sed concessis licite rebus fruor, quia diues iste non idcirco punitus est quoniam aliena abstulit, sed quia acceptis rebus semetipsum male dereliquit. Hoc quoque fuit quod hunc in inferno tradidit: quia in sua felicitate timidus nō fuit, quia accepta dona ad vsum arrogantiæ inflexit, quia viscera pietatis ignorauit, quia peccata sua redimere etiam cum sibi abundaret pretium, noluit. Sunt nō nulli qui cultum subtilium, pretiosarumq; vestium, non putant, *Eleemosinis rediмant diui tes peccata sua.*

B esse peccatum: quod si culpa non esset, nequaquam sermo Dei tam vigilanter exprimeret, quod diues qui torquebatur apud in feros, bysso & purpura indutus fuisset. Quam culpam possumus etiam ex eo dignoscere, quia si abiectio vilis induméti, virtus nō esset, Euangelista de Ioanne vigilanter non diceret, erat indutus pilis camelorum. *Homo quidam.* Cum tam auari essent hi pharisæi, idcirco Christus hanc eis historiam commemorat. Sic optimus concionator se debet accommodare secundum necessitatem suorum audientium, Optime vero huic diuiti quadrat quod *Mat.3.* *Mar.1.* *Iacn.2.*

C ait Iacob. Iudicium sine misericordia fiet illi, qui non fecerit misericordiam.

Induebatur purpura & bysso. Si id culpabile erat in diuité, quanto quæso culpabilius erit in paupere, & tenuioris conditionis homine? Sopho.1. Visitabo super principes, & super omnes qui induti sunt veste peregrina. Si principibus propter excessum in his fit cōminatio, quanto magis fiet ipsi mercatori aut opifici? *Induebatur purpura:* Considera obsecro quomodo Deus, quæ homines pretiosiora ducunt, sub terram condiderit, vt aurum, argentum, & alia *Sopho.1.* *Vestitus sint moderati.*

D id genus: cur ergo tu te vermiculum induis tam curiose? Sane Deus in forma humana voluit homo factus apparere, non in angelica; vnde Pau. habitu, inquit, inuentus vt homo. *Phil.2.*

Epulabatur quotidie splendide. Sane cum carnem tuam delicate, & tantis ciborum generibus pascis, cōsiderare debes quod eam seruas & saginas, vt esca sit & cibus immūdis vermibus. Qua quidem in re, ei similis es qui amicis suis volens parare conuiuium, multis retro diebus anseres saginat, vt in diem conuiuij valde pingues sint; ita nimirum tu qui tam delicate, tanta cura & solicitudine, carnem tuam pascis, vermibus eam seruas, quasi vel nobiles aliqui sint viri, vel familiares tui. Plusquam insanus quidem es, si cum in hac vita in continuo sis bello, & in medio inimicorum ambules, inimicis tuis arma tribuis, vt ab eis vincaris. Non- *Temperātia vnis.* *Simile.* *Deliciæ mundanæ quo redigantur.* *Simile.*

ne vides quod carnem tuam ita pascens, & ei multos cibos tradens, tribuis illi vires & robur, quibus aduersum te insurgat, & E
Iudith.13. ipsa sibi spiritum subijciat? His armis caro Holophernē truncauit,
2. Re,13. & Amnon filium Dauid interfecit. Tolle inimico arma si vis
1.Pet.5: eum vincere: ab abstinente porro & sobrio, procul fugit dæmon.
Rom.13. Vnde Petrus admonet dicens, sobrij estote, &c. Et Pau. ait, non in cōmessationibus &c. Nāq; nō solū varia vitia accēdit ingluuies, sed omnium quoq; virtutū studia eneruat, & ad omnia spiritualia exercitia, grauē & ineptū hominem reddit. Ad quod probādum
D.Hie. citat Hie. Galen. testē, dicens, Galen. vel doctissimi Galeni inter
Gale. pretes aiunt, eos quorū vita & ars sagina est, nec viuere posse diu F nec sanos esse, animasq; ita nimio sanguine & adipibus quasi inuolutas luto, nihil tenue, nil cæleste, sed semper carnalia eructare, & vētris ingluuiem cogitare. Gula & intemperantia adeo turpissima sunt, vt his dediti, inter bruta animalia cōmemorari pos
Sallust. se videātur; vt dicit Sallust. & refertur à Senec. nō ad tollendam,
Sene.li.8. sed iritandā famē & sitim, tot condimēta adinuēta fuisse, vnde pal
epi.ad Lu lor & neruorū vino madētium tremor, miserabiliorq; quā ex fa-
ci. epi.61 me macies, inde incerti labentium pedes, inde multi morbi, mul
Sen.li.15. taq; vitia, quæ mala vna tēperantia curat. Miraris tātā morborū
epi.96: varietatē? coquos numera & nō miraberis. Deus bone quātos ho G
Sen.li.21. mines vnus vēter exercet, atq; fatigat! Vtrū hic panis sit secūda-
epi.120. rius, an lectissimus, inquit Sene. ad naturā nil pertinet, quę ventrē non delectari vult, sed impleri. Vtrū hic potus sit etiā multa arte
li.22. epi. refrigeratus, natura nō videtur curare, sed id tantū quærit, vt sitis
124. extinguatur. Malū panē hunc esse inquis, bonū quidē eum tibi fames reddet. Quare famē expecta, neq; ante edas, quā ea imperet. Sunt qui varias regiones peragrant, & maria tranant, vt pretiosos atq; lautissimos quosq; acquirant cibos. Sed cur tāta ad eam rem solicitudo adhibetur? Passim quidem accommodata alimen H ta natura distribuit, & ad sedandam famem aptissima.

Gre. in E- *Et erat quidam mendicus nomine Lazarus.* Notandū nobis est, ait
uā. ho,40 Greg. in ore veritatis de superbo diuite, & humili paupere quantus sit ordo narrationis. Ecce enim dicitur, homo quidā erat diues, & protin⁹ subinfertur, erat quidā mēdicus nomine Lazarus. Certe in populo plus solent nomina diuitū quam pauperū sciri. Quid est ergo quod Deus de paupere & diuite verbū faciens, no-
Mat.7. men pauperis dicit, & nomē diuitis nō dicit, nisi quod Deus hu-
Exo.33. miles nouit, & superbos ignorat? Vnde & quibusdā de miraculorum virtute superbientibus, in fine dicturus est, nescio vos vnde sitis: discedite omnes operarij iniquitatis. At cōtra Moysi dicitur

A noui te ex nomine; Ait ergo de diuite, homo quidã: ait de paupere, médicus nomine Lazarus. Ac si aperte dicat, pauperẽ humilẽ scio, superbũ diuitem nescio, illum cognitũ per approbationẽ habeo, hunc per iudiciũ reprobationis ignoro. *Vlceribus plenus.* At diues ait Chrysol. varijs crapulatus ferculis, indigestionem suam ructabat, ne vocẽ pauperis taliter iacẽtis audiret. Itẽq; Deus quia obduratis cordibus, vnius oris nil erat vox clamãtis, ad capiendũ cor diuitis, totũ corpus pauperis vulneribus aperit, vt in admonẽdo diuite tot essent pauperis ora quot vulnera. Sed diues insatia

Chrysol. ser. 121.

Auariquã sint duro corde.

Gre. in Euã. ho. 40.

B bili corde & superbo oculo, hæc omnia & audire & videre, & sentire contẽnit. Habuisset forte aliquã excusationẽ, ait Gre. si Lazarus vlcerosus ante eius ianuã nõ iacuisset, si eius inopia nõ esset oculis importuna. Itẽ si longe esse diues ab oculis pauperis, minorem tolerasset in animo tẽtationẽ pauper. Sed dum egenũ & vlcerosum ante ianuã diuitis posuit, in vna, eademq; re, & ex visione pauperis, nõ miserẽti diuiti cumulũ damnationis intulit, & rursus ex visione diuitis, tẽtatũ quotidie pauperẽ probauit. Quantas enim hunc tẽtationes sustinuisse putas, cũ egeret pane, & nõ haberet sanitatẽ, cerneretq; diuitẽ delicijs affluentẽ, & sospitate fruen

Occasiones dat Deus tum vt diues eleemosinã faciat tũ vt pauper magis mereatur.

C tem? se vulneribus deprimi, illum vero purpura indui? pauperem à nemine visitari, & diuitem à multis salutari? Nam quod nemo ei ad visitandum adesset, testantur canes qui licenter eius vulnera lingebant. Exinde ergo omnipotens Deus duo iudicia exhibuit, dum Lazarum pauperem ante ianuam diuitis iacere permisit. *Cupiens saturari de micis.* Diues pauperem, nec cadentibus de mensa micis pascit, ait Chrysol. & Lazarus pauper quia aliud non habebat, etiam de carnibus suis canibus humanus extitit. Miser diues si panem non dedisti, quare vel canes abigere noluisti? sed mitiores te canes tui, imo tu sæuior canibus tuis: nam te sæuiente, illi

Chrysol. ser. 121.

D parcunt, qui nõ ad morsum dentes sed linguas ad obsequium sic producunt, vt in modũ spongiæ nõ vexẽt vulnera, sed detergant.

Auariquã sint crudeles.

Factum est autem vt moreretur mendicus. Maxima est vtilitas huius Euangel. quãdoquidem ex eo incutitur timor diuitibus auaris, & consolatio datur pauperibus patientibus. Cæterũ quis nõ deciperetur, vidẽs tã diuersos exitus, & funerũ procurationes? Siquidẽ videas nũc quod inter nos in funere diuitis multa reperiũtur funalia, itẽ lõga caterua lugubris, audies varia cymbala, varios sacerdotes & religiosos canẽtes, itẽ missas & respõsoria exquisitissimis numeris decãtata, ita vt videatur diues in cælum statim inferendus. At vero huic diuiti aliter contigit, nã sepultus est in inferno. Quis porro mundanus credidisset, Lazarũ mendicũ in loco

Non est Deus personarum acceptator.

infimo mortuum, pannis obsitum, tam sine vllo comitatu, sine fa-
Amb. li. 8. cula, sine luctu, in sinum Abrahæ transferendum? ô felicia vlcera
in Luc. ait Ambro. quę perpetuum excludunt dolorē! ô vberes micæ, quę
16. repellitis ieiunium sempiternum, & quæ colligentem pauperem
æternis expletis alimentis!

D. Tho. 4 *Vt portaretur ab angelis in sinum Abrahæ*:. Corpora etiam glorio-
sen. d. 44. sa, ait D. Tho. dicuntur ferri baiulis angelis, & etiam in nubibus,
q. 2. a. 3. non quasi eis indigeant, sed ad reuerentiam designandā quæ cor-
q. 1. ad. 1. poribus gloriosis & ab angelis, & ab omnibus creaturis defertur.
4. sen. d. Animæ hominum post mortem, ait D. Tho. alibi, ad quietem per-
45. q. 1 a. 2 uenire non possunt, nisi merito fidei, quia accedentem ad Deum
in cor. & oportet credere. Primum autem exemplum credendi homini-
adi. & 2. bus, in Abraham datur, qui primus se à cœtu infidelium segrega-
& 3. p. q. uit, & speciale signum fidei accepit, vt constat ex epist. ad Hæbr.
52. a. 2. ad & ex Gen. & ideo requies illa quæ hominibus post mortem da-
4. tur, sinus Abrahæ dicitur, vt ait Aug. sed animæ sanctorum post
Heb. 11. mortem, non omni tempore eandem quietem habuerunt, quia
Gen. 17. post Christi aduentum, habent plenam quietem, diuina visione
Aug. de perfruentes, sed ante Christi aduentum seu passionem, habebant
Gen. ad li. quidem quietem per immunitatem pœnæ, sed non habebāt quie-
c. 34. tem desiderij per consecutionem finis, & ideo status sanctorum
Quid sit ante Christi aduentum, potest considerari dupliciter nempe & se-
sinus Abra cundum id quod habebat de requie, & sic dicitur sinus Abrahæ:
hæ et quid vel potest considerari quantum ad id quod eis de requie deerat,
limbus. & sic dicitur limbus. Hæc igitur loca fuerunt ante Christi aduen-
Simile. tum. Sicut requies sanctorum patrum ante Christi aduentum di-
cebatur sinus Abrahæ, ita & post, sed diuersimode, quia enim an-
te Christi aduentum, sanctorum requies habebat defectum re-
quiei adiunctum, dicebatur idem infernus, & sinus Abrahæ, vnde
ibi non videbatur Deus. Sed quia post Christi aduentum sancto-
Sinus A- rum requies est completa, cum Deum videant, talis requies di-
brahæ quid citur sinus Abrahæ, & non infernus, & ad hunc sinum Abrahæ
nam sit. orat Ecclesia fideles perduci, cum dicit, in sinu Abrahe patriar-
D. Aug. chæ tui iubeas collocari. Cæterum hic loquendi modus, quod
lib. 9. cōf. cælum dicatur sinus Abrahæ, est D. Aug. lib. 9. conf. vbi dicit di-
c. 3. lectum suum Nebridium iam esse vita functum, & eius animam
Deo frui in sinu Abrahæ.

Vt portaretur ab angelis. Vide quomodo portaretur à multis ange-
lis, ad maiorē serui Dei honorem: sed contra de diuite dicitur,
quod sepultus fuerit in inferno. Sed dices tu, quomodo baiuli
eum ad infernum vsq; duxerunt? Ad quod dicimus quod vitia
ipsa

A ipsa nempe gula, luxuria, ambitio, crudelitas, cum deduxerunt usq; ad infernum, cum tales haberet confratres, & talium esset quasi confraternitatum. Cur ergo auari diuites periculum non facitis in hoc diuite? Cur pauperibus non estis liberales? Sed consolentur pauperes, cum videant Lazarum mendicum in sinum Abrahę deportari. *vitia ducunt homines ad infernum.* *Pauperum coparatur diuites.*

Mortuus est diues, & sepultus est in inferno. Modo inquit Chrysol. inhumani diuitis, & pauperis Lazari, stupendas vices in medium producere gestimus, quia diues qui participem pauperé in bonis præsentibus audire contempsit, in futuris malis compatientem B pauperem non meruit inuenire: nec ardēs aquæ refrigerium percepit, æstuanti pauperi fame, panis refrigerium qui negauit. Vnde Gre ait, admonendi sunt tenaces, vt nouerint, quod hanc primum iniuriam faciunt Deo, quia danti sibi omnia, nullam misericordiæ hostiam reddunt. Hinc etenim Psal. ait, Non dabit Deo placationem suam, nec pretium redemptionis animæ suæ. Pretium namq; redemptionis dare, est opus bonum præuenienti nos gratiæ reddere Hinc Ioan. exclamat dicens, Iam enim securis ad radicem arboris posita est: omnis arbor quæ non facit fructum C bonum excidetur, & in ignem mitetur. En igitur fratres, inquit Chrysol. quam lamentanda rerum mutatio: pauperem portant angeli, diuitem deglutit infernus: en fratres mors pauperis, totā vitam vicit diuitis. Pauperi deferendo ad sepulturam, duo baiuli deliguntur tanquam oneri proijciendo, & idcirco merito angelica mox ei deputantur officia. Diuitis quidem funus antecedit & sequitur longa caterua veste lugubri induta, & tamen sepelitur in inferno, & accepit ante animæ, quā corporis sepulturam nec ante quieti corporis, quam pœnali traditus est sepulchro, vt D viuat pœnæ semper, cum sit semel mortuus vitæ. *Chrysol. ser. 66.* *Gre. 3. p. pastor. admo. 22.* *Psal. 48.* *Luc. 3.* *Chrysol. ser. 121.* *Pauperes hic cōt mnuntur à diuitibus multis.*

Eleuans autem oculos suos cum esset in tormentis. Sero diues sursum leuat oculos, quos semper depressit in terram, Diues quos oculos leuas, ipsi sunt accusatores tui, non placant iudicem, sed inflammant, non reportant veniam, sed reatum. Quo respicis diues, ibi est Lazarus, qui testis est crudelitatis tuæ, & ipse sursum est, quem deorsum videre despexisti. Vnde de talibus dicit propheta, oculos suos statuerunt declinare in terram, *Cum esset in tormentis.* Pungit pœna, quem non pœnitudo compunxit, & vexant tormenta, quem Lazari vulnera non mouerunt. *Eleuans oculos.* Sane sero eleuas oculos, olim istud olim, cum Lazarus ante ianuam mendicabat: tunc dicere debebas cum propheta, illumina oculos meos, ne vnquam obdormiam in morte: *Chrysol. ser. 124. Ser. 122. Ser. 66.* *Psal. 16.* *Auaritia homines excæcat.* *Psal. 12.*

Vidit

Vidit Abraham a longe. Vident mali gloriam beatorũ ait D. Tho. vt sicut propter perfectam sanctorum beatitudinem, nihil erit in beatis quod non sit gaudij materia, ita nil sit in damnatis, quod non sit eis materia & causa tristitiæ, nec aliquid quod ad tristitiã pertinere possit, deerit, vt sit eorum miseria consummata. Idem etiam alibi ait, damnati in inferno existentes, post diem iudicij memores erunt gloriæ sanctorũ, quam ante iudicium & in iudicio viderunt, & sic cognoscent hos esse in maxima gloria, quãuis non videant ipsos beatos, nec eorũ gloriam, & ita inuidia torquebuntur. Et sic afflictio quæ est in eis nunc ex tali visione, tunc manebit visione sublata, de quo etiam magis dolebunt videntes se esse visione sanctorũ indignos iudicatos. *Vidit Abraham a longe.* Lõge illi erat Abraham, cui non fuerat proximus pauper, ait Chrysol. Abraham diues, sed plus humanitate quam censu: tu diues in humanitate tua maior tuis diuitijs extitisti. Abraham sibi peregrinus, ciuis hospitum fuit, tu palatia possidens, tectum pauperi nõ dedisti. Abrahã dum seruos suscipit Dominũ sic recepit, & cunctis hominibus ponẽs panes, ipsum Dominum suam suscepit ad mensam, tu dum singulari pauperi negas micas, stillam refrigerij perdidisti. *Et ipse clamans.* Sic clamat ibi ait Petr. Rauẽnas, qui hic clamãtes contẽpsit audire. Ibi cassa vox est, istic inanis est clamor. Audi prophetã dicentẽ, In inferno autẽ quis confitebitur tibi? in inferno quis misericordiæ locus? in tormentis quæ spes veniæ? & in hora sentẽtiæ, tempus indulgẽtiæ quis quærit? *Pater Abrahã miserere mei.* Crudelis fili quam misericordiam petis? Sanè si Lazarus ad tuam mensam venisset, tu ad istum discubitum non venisses. *Vt intingat extremum digiti sui.* Qui claudit manum pauperi, extremi stipem digiti sic deposcit, & sitit aquæ guttam, qui vini lacus ne guttam daret, inclusit. Qui diuitias suas non impartitur pauperi, sic repellitur. *Vt refrigeret linguam.* Lingua plus ardet, quæ misericordia vt fieret, iubere neglexit: in lingua etiam maius sentit incendium, quæ maledixit pauperi, & derogando pauperi, pauperis blasphemauit autorem.

D. Tho. 4 sn. d. 50. q. 2. ar. 2. Simile. Quo. 8. q. 7. a. 16. & 2. Chrysol. ser. 66. Gen. 18. Pet. Rau. ser. 66. Crudelibus denegatur misericordia

Mitte Lazarum. Adhuc tu in Lazarum sic crudelis? *Mitte Lazarum.* Quo? ad infernum & profundissimum chaos, de solio sublimi. Vt video, quod agis diues, non est nouelli doloris, sed liuoris antiqui, & zelo magis inceditur quam gehenna. Est graue illis malum, est incendium non ferendum, quos aliquando habuere contemptui, videre felices. Adhuc diuitẽ malitia nõ deserit, quem iam possidet pœna, qui non se ad Lazarum duci postulat, sed ad se Lazarũ vult deduci. Quid est diues? ab æstu byssus nõ defendit?

Chrysol. ser. 122. Graues inferni cruciatus.

purpu-

A purpura non resistit inferno? sed deseruerunt te ista, & ipse nunc
nudus sudas. *Intingat extremum digi[illegible].* Quomodo audes ab eo pe-
tere, cui toties quæ petebat denegasti? sed dicis diues, ego etsi vi-
num negaui, aquā peto, quā communē cunctis animātibus, autor
ipse omnium præstitit, & natura. Puto diues quod & aquā paupe *Auarorū*
ri tu denegasti, cui ne ingrederetur ianuā tuam, ne ad tuū puteum *crudelitas*
perueniret, canes quā plurimos obiecisti. ô quāta est subtilitas iu
diciorum Dei! ait Gre. ô quā districte agitur bonorū actuum, ma *Gre. in E-*
lorumq; retributio! Certe superius dictum fuit, quia in hac vita *uā. ho. 40*
B Lazarus cadētes micas de mensa diuitis quęrebat, & nemo illi da
bat. Nunc de suplicio diuitis dicitur, quia de extremo digito La
zari distillari aquā in ore suo cōcupiscit. Hinc ergo fratres colli
gite, quanta sit districtio seueritatis Dei: diues enim iste qui vulne *Iusta Dei*
rato pauperi, mensæ suæ vel minima dare noluit, in inferno po- *iudicia.*
situs vsq; ad minima quærenda peruenit, nam & guttam aquæ pe
tiuit, qui micas panis negauit. Cæterum quia abundare in conui-
uijs loquacitas solet, is qui male conuiuatus hic dicitur, apud in-
fernum grauius in lingua ardere perhibetur, prima namq; male *Loquaci-*
conuiuantibus famulatur culpa loquacitatis, post loquacitatem *tas excita*
C vero, ludendi etiam leuitas sequitur. Vnde in Exod: dicitur, sedit *tur in con*
populus manducare, & surrexerunt ludere. Sed priusquam ad lu- *uiuijs.*
sum moueatur corpus, ad iocosa & verba inania mouetur lin- *Exo. 32.*
gua. Quid ergo est quod innuitur quia in tormentis positus diues *Chrysol.*
linguam suam refrigerari postulet, nisi quod is qui conuiuando *se. 66.*
magis de loquacitate peccauerat, per retributionis iustitiam in
lingua atrocius ardebat? O felicem Lazarum, inquit Chrysolog.
qui recepisti pro doloribus requiem, pro opprobrijs gloriam, &
pro contumelijs honorem, pro vulneribus præmia æterna, pro
siti, refrigerij fontem, pro fame, cælestis mensæ delicias, & pro
D pœnis immortalitatem. Tu diues fulgens quōdam purpura, nunc *Maxima*
tegere fimo: pro coccino vestire flammis, pro molli discubitu, *inferni*
sustine tormentorum dura, pro lautis ferculis, epulare pœnas: *supplicia.*
copias inopia compensa, ebrietates siti digere, pro odoribus as-
pergere fœtore, & cui astiterunt voluptatis obsequia, astent mo-
do ministeria pœnarum.

Recordare quia recepisti bona in vita tua. Indicatur hic ait Gregor. *Gre. in E-*
quod diues boni aliquid habuerit, ex quo in hac vita bona rece- *uā. ho. 40*
perit: rursumq; dum de Lazaro dicitur quia recepit mala, pro-
fecto monstratur & Lazarus habuisse aliquod malum, quod pur *Bona re-*
garetur. Sed mala Lazari purgauit ignis inopiæ, & bona diuitis *mun. ra-*
epulonis remunerauit felicitas transeuntis vitæ. Illum paupertas *tur Deus.*

afflixit

afflixit & tersit, istum abundantia remunerauit & repulit. Quicunque ergo bona in hoc seculo habetis, cum vos bona egisse recolitis, valde de ipsis pertimescite, ne concessa vobis prosperitas, eorumdem remuneratio sit bonorum. Et cum quoslibet pauperes nonnulla reprehensibilia perpetrare conspicitis, nolite despicere, quia fortasse quos superfluitas tenuissimæ prauitatis inquinat, caminus paupertatis purgat. De vobis omnino pertimescite, quia nonnulla etiam male acta, prospera vita secuta est: de illis vero solicite pensare, quia eorum vitam etiam magistra paupertas cruciat, quousque ad vitæ rectitudinem perducat. Pro vtilitate, ... Pe. Rauen. Si tantum diuitis huius istud est crimen, quia recepit bona, quanto quæso erit reus qui inuadit indebita? Si tantum criminis eius qui sua claudit, qui non largitur accepta, quam pœnalis est qui & suis incubat, & aliena peruadit? Fratres bona nostra, si tamen nostra, demus tamen quæ putamus nostra, ... mus aliena, declinemus extranea. Certe si cui aliquid tollimus, tota celeritate reddamus, ne hic relinquentes omnia, illuc certe pauperes ad illum diuitem perducamur. *Inter nos & vos chaos magnum*. Insipienter ergo diues putat, ait Chrysol. apud inferos mutari loca, quando hic agendo bene vel male, unusquisque aeternum acquirit locum. Stultus in vita diues, stultior in ... pœna, sed qui bonorum suorum tempus miserandus agnouit, nunc experiatur tempus punitionis.

Pauperes non sunt temere iudicandi.

Pe. Rau. ser. 123.

Benigne faciamus pauperibus eleemosinam.

Chrysol. ser. 66.

Rogo te pater vt mittas eum. Modo rogas? modo tibi tempus patiendi est, non rogandi. Patere ergo has vices, iam depone dolos, scitur enim quia plus te felicitas Lazari, quam gehennæ torquet incendium. *Habeo enim quinque fratres &c*. Et putas quod quinque fratribus quidem tuis sufficiet Lazarus, qui tibi tantopere, tot vulneribus suis, toto clamans corpore, nil profecit? Diues quem inferni flamma cruciabat, ait Greg. quia semetipsum reparare ... rando non posse agnouerat, nequaquam iam sibi, sed relictis fratribus prodesse satagebat. Solet namque mæstorum animum spes vel falsa fouere. Sed vt pœnam suam reprobi grauius sentiant, spem de venia amittunt: Vnde flammis vltricibus traditus, non sibi ... diximus, sed epulaturi fratribus concupiuit, quia nunquam se ignium carere tormentis, ... desperationis supplicio agnouit. Hinc Salomon ait, quodcunque potest manus tua instanter operare, quia nec opus, nec ratio, nec scientia, nec sapientia, erunt apud inferos quo tu properas. ... quidem spiritualia ... in damnatis continuantur. Vnde apud Ezech. dicitur de impijs quod cum armis suis ad infernum descenderunt, & ideo in his perse-

Pe. Rau. ser. 123.

Greg. lib. 8. Mo. c. 12.

Eccle. 9.

D. Tho. quo. 8. q. 7. a. 17.

A perfecta inuidia est, ad quā pertinet dolere de bonis alteri', quod ipse nō habeat inuidus, & sic vellet omnes pati malum quod ipse patitur; liberari enim à malo, quoddam bonum est. Sane quidem inuidia in aliquibus etiam in hac vita tantum inualescit, vt suis propinquissimis etiam inuideant de bonis quæ non habent ipsi: Vnde multo amplius dānati inuidia stimulante, vellent suos propinquos cū alijs omnibus esse dānatos, & dolebunt si sciant aliquos esse saluatos. Sed tamē si non omnes debēt damnari, sed aliqui saluari, magis vellent suos propinquos quam alios à damnatione liberari, quia in hoc etiam inuidia torquebuntur, si videant saluari alios, & suos damnari: & per hunc modum diues damnatus nolebat suorum damnationem. Vt ergo peccatores, inquit Gregor. in supplicio amplius puniantur, & eorum vident gloriam quos contempserunt, & de illorum etiam pœna torquētur, quos inutiliter amauerunt. Item ante retributionem extremi iudicij, iniusti in requie quosdam iustos conspiciunt, vt eos videntes in gaudio, non solum de suo supplicio, sed etiam de illorum bono crucientur: Iusti vero tormenta malorum intuentur, C vt hinc eorum gaudium crescat, quia malum conspiciunt quod misericorditer euaserunt, tantoq; magis redemptori suo gratias agunt, quanto vident in alijs quod ipsi perpeti, si essent relicti, potuerunt.

Damnati maxima cruciantur inuidia.

Gre. in Euā. ho. 40.

Damnati magis torquentur gloria beatorum.

Habent Moysen, & prophetas, audiant illos. Hoc est, ait Chrysol. Si Moysen qui regna Aegypti, elementis secum militantibus triuit, qui siccauit mare, qui durauit fluctus, qui lapides in fluenta conuertit, qui solem texit nube, qui noctem luce radiauit, qui cælum fecit pluere carnes, rorare panes, non solum non audierunt, sed & occidere sunt moliti: isti pauperem Lazarum digna- D buntur audire, quem tot vulnera sepiunt, quot Moysen cinxere virtutes? Sine Lazarum, ait idem doctor alibi, tantos requiescere post labores, & tu desle tuas quas merito tuo sustines pœnas. Deus autem fratribus tuis & omnibus, non pro tuo consilio, sed pro suo munere iam prospicit. Dedit per Moysen legem, prophetiam largitus est per Eliam, audiant ergo illos, ne tuos sentiant cruciatus.

Chryso: Ser. 66. Exo. 7. Exo. 14. Exo. 17. Exo. 13. Exo. 16: Ser. 123.

Non pater Abraham. Vere non pater, quia non erat Abrahæ filius, sed gehēnæ. *Sed si quis ex mortuis*, Hoc de corde dicit omnium, hoc de desiderijs cunctorum petit mundanorum: omnes enim susurrare consueuerunt, ô si quis veniret à mortuis, & quid ibi agitur referret nobis! omnes crederemus ei.

Ser. 66.

Si Moysen & prophetas non audiunt, neque si quis ex mortuis surrexerit cre-

rit credēt. Vos fratres, ait Gre. & requiem Lazari, & pœnam diuitis cognoscentes, solerter agite, culparum vestrarum intercessores quærite, atq; aduocatos vobis in die iudicij pauperes procurate. Multos etenim nunc Lazaros habetis, ante ianuas vestras iacent, atq; his indigent quæ vobis iam satiatis, quotidie de mensa cadunt. Ecce opportune se pauperes offerunt, rogant nos, qui tunc pro nobis intercessores venient. Certe nos omnino rogare debuimus, sed tamen rogamur. Videte si negare debemus quod petimur, quando patroni sunt qui petunt. Nolite ergo misericordiæ tempora perdere, nolite accepta remedia dissimulare. Ante supplicium cogitate de supplicio. Cum quoslibet in hoc mundo abiectos aspicitis, etiamsi qua reprehensibilia eorum esse videantur, nolite despicere, quia fortasse quos morum infirmitas vulnerat, medicina paupertatis curat. Pauper quidem cum reprehensibilis cernitur, moneri debet, & despici non debet. Si vero reprehensionis nil habet, venerari summopere sicut intercessor debet. In hac ergo vita ait Chry. nobis de necessarijs prouideamus, & bonis operibus intendamus, quia in alia non erit tempus operandi. Considera enim quid in illo die extremo dicetur imparatis, ite ad vendentes, ierunt, & non inuenerunt,

Gre. in E uā. ho. 40

Erga pauperes sim⁹ liberales.

Pauperes nō cōtemnamus.

Chry. in Ioan. ho. 83. to. 3.

G

FERIA V. POST II. DOMIN. QVADRAG.

CONCIO SECVNDA.

Diuitiarum abusus plurimum nocet.

HOMO Quidam erat diues. Luc. 16. Satis quidem ex hodierno Euan constat quãtum incõmodet diuitiarum abusus. Cõparat quidem Christus diuitias spinis. Vt enim potes quidẽ supra manũ spinas multas habere, quæ te nõ molestẽt; sic diuitiæ etiam multæ possideri possunt, absq; eo quod Deus offendatur. Et sicut si quis manum spinis plenã contraxerit, grauiter vulnerabitur: sic qui auarus erit erga pauperes male mulctabitur, unde & dicere solemus illum habere manum cõpressam atq; contractam. Vnde fit vt huic accidat quod accidere solet aui phœnici, videlicet vt postquam multa ligna odorifera collegit, postea quidem accenso igne se comburat. Non ergo se ita gessit mulier illa de qua ait Sap. Manũ suam aperuit inopi. Videas certe aliquos qui non solum auari sunt alijs sed etiam sibi ipsis, adeo vt vix quidem comedere audeant. Vnde

Simile.

Bonus pecuniarum vsus nõ obest sed prodest.

H

Simile.

Pro. 31.

A Eccle.ait,est & aliud malum,quod vidi sub sole,& quidē freqūēs
apud homines, vir cui dedit Deus diuitias & substantiā, nec tri- *Eccle.6.*
buit ei potestatem vt comedat ex eo, sed homo extraneus vora- *Auari in*
bit illud. Vt inde intelligat auarus quomodo etiam in hac vita *se etiam*
puniri incipiat, vt scilicet nesciat vti tot partis diuitijs, & tanto *sunt cru-*
thesauro,quem sibi tam anxie parauit: Magna certe est Dei beni *deles.*
gnitas & misericordia,quod alicui concedatur opportunitas be-
nigne agendi erga pauperes,cum conceduntur ipsi diuitiæ. Vnde *Diuitiarū*
dæmon idcirco cum Dominus laudaret Iob, ait, nunquid frustra *bonus vsus*
B Iob timet Deum?nonne tu vallstai eum,ac domum eius,vniuer- *salutaris.*
samq; substantiam eius,per circuitum,& operibus manuum eius *Iob.1.*
benedixisti,& possessio eius creuit in terra? Quasi dicat, insigne *Diuites*
quidem opus fecisti,siquidē cum sit diues, multa bona opera præ *debē agno*
stare poterit:quare permitte tu vt possim paulatim eius substan *scere ma-*
tiam dilapidare,& videbis vtrū tūc perinde te laudet.O miseriam *gnū Dei*
nostram maximam,vt scilicet diuitiæ quæ nobis datæ sunt ad prę *beneficiū*
mia innumerabilia nobis comparanda,in malos vsus conuertan- *erga ipsos.*
tur à nobis,& in vitiorum sustentationē.An non fatuus ille esset *Diuitijs*
iudicandus qui solo vno astricto loco per quem depositis vesti- *multi abu*
C bus commode transire posset, sibi posset vitam incolumem con- *tuntur.*
seruare,aliter interficiendus,& tamen id facere recusaret?Sic vti *Simile:*
que tu dementior es iudicandus, qui cum possis diuitias distri- *Diui es bo*
buendo pauperibus,& te exonerando,cælum intrare, id tamen *na paupe-*
facere non vis.Hinc Eccle.monet nos dicens,ab inope ne auer- *rib⁹ distri*
tas oculos tuos.Itē quod Christus malediceret infrugiferæ ficul *buant.*
neæ significatur quod maledicendus sit diues qui nō facit eleemo *Eccle. 4.*
synam: siquidem pauper sola folia & ea quidē aspera,in eo inue- *Mat.21.*
nit.Curent ergo diuites vt diuitijs nō perinde inhient, sed eas po *Diuites a*
tius contēnāt. De Platone ferūt quod cū locupletissimus esset,ni *uari cru-*
D hilominus tamē vt melius posset philosophari,ipse cū alijs in cō *deles erga*
mune diuitias suas posuerit. Itē Crates Thebanus opes suas in *pauperes.*
mare proiecit dicēs,melius esse vt ipsę opes perirēt,quā si ipse pe *Plato:*
riret. Diogenes etiā relictis opibus peregrinabatur,cū q; adhuc si *Cra.Thе.*
bi scutellam reseruasset qua biberet, vidissetq; puerum manu *Diogen:*
bibentē,etiam scutellā confregit, dicēs quod natura ipsi iam pro *D.Hiero.*
uidisset de vase.Hiero. etiā refert quod Socrates Thebanus opes *in epi. ad*
in mare proiecerit,vt liberius philosopharetur,dicēs quod nō be *Palcher.*
ne starent opes cū litterarū studijs.Quare diuitias potius cōtem *Socr.The.*
namus, quam eis adhæreamus. Vnde Cice.ait, pecuniæ fugienda *Cic.1.offi.*
cupiditas est,nil est enim tam angusti animi, quā amare diuitias,
nihil honestius quam ipsas contēnere. Sed iam videas multos qui

 adorent

adorent statuam illam auream Nabuchodonosor, sicut olim fere E omnes præter tres pueros, illam adorabant. Hunc autem perditissimum amorem diuitiarum, appellat Paul. idolorum seruitutem. Sane Abrahã qui tam potens erat & locuples, vt reges etiam vinceret, diuitijs non inhærebat, sed eas peregrinis distribuebat, atque adeo eorum pedes abluebat, & vitulum humeris deferebat ad eos pascendos, tum etiam eius vxor de necessarijs alimentis ministrabat, & ea præparabat: nunc tamen videas quod tenuissimi etiam status coniuges, annulis & chirotecis manus habeant indutas. Sane Iudas Mac. optime suos erudiebat hæc mundana contemnere, cũ diceret, ne cõcupiscatis spolia, quia bellum contra nos est, &c. Quasi diceret, si his rebus occupemini, vtrũq; amittetis. Sic Apost ait, ne tetigeritis, nec gustaueritis, nec contrectaueritis, quæ sunt omnia in interitum, &c. Nequaquã ergo hominũ accedamus sentẽtiæ, qui de nobilitate & diuitijs glorian tur, ne in extremam tãdem inopiam decidamus, sed illam potius spectemus opulentiam quæ consistit in splendore virtutum, illam vero paupertatem refugiamus, quæ nos cõstituit in squalore vitiorum. Per hanc iste diues versus in pauperem est, quia ne vnius quidẽ erat aquę guttę dominus, quã multis precibus ambiebat.

Diuitias contemnamus. Danie. 3. 1. Tim. 6. Gen. 13. Gen. 18. Multi pauperes superbi. 1. Ma. 4. Col. 2. Chry. ho. 9. in Matthæum. Auari diuites quo redigãtur.

Vestitus prophanos & immoderatos deuitemus. G

INduebatur purpura & byss. Aperte sane demonstratur quod non cælesti, sed terreno regi militant hi, qui pro Deo perpeti aspera fugiunt, & solis exterioribus dediti, præsentis vitæ mollitiem, in delectationẽ sibi quærũt. Nemo ergo existimet in luxu pretiosarũ vestium peccatum deesse, quia si hæc culpa non esset, nullo modo Ioannẽ Dominus de vestimẽti sui asperitate laudasset, si hæc culpa non esset, nequaquã Pau. per epistolã fæminas à pretiosarũ vestium appetitu cõpesceret dicens, nõ in veste pretiosa, &c. Pẽsate ergo quæ culpa sit, hoc etiã viros appetere, à quo curauit pastor H Ecclesiæ fęminas prohibere. Pudeat etiã te ô Christiane legẽs Ethnicũ Sen. cõtra huiusmodi ornatũ immoderatũ, ita dicẽtem, nunquid non pelles ferarũ & aliorum animalium à frigore satis, abundeq; defendere nos possunt? nõne auium plumæ in vsum vestis conferũtur? nonne arborũ corticibus multæ gentes corpora tegunt? nõne magna Scytharũ pars vulpiũ tergis induitur & murium? non fuit tã inimica nobis natura, vt cum cæteris animalibus benigna hac in re extiterit, nobis nõ prouiderit, sed tamen homines præ luxu nõ sunt contẽti, vt naturæ tantũ satisfaciant. Ridiculum plane est inquit idem Senec. alibi, homines sese de vestibus

Gre. ho. 6. Mat. 11. 1. Tim. 2. Sen. li. 14 epist. 91. Nimius vestitus reprehenditur.

A iactare, velleq; vt propter eas afficiantur honore. Siquidem nec bonum, nec malum vagina gladium facit: Scythæ quidem qui & Tartari dicuntur, vestibus ex lana non vtuntur, sed pellibus fe rarum, cætero umq; animalium vestiuntur, & tamen vitam lon gissimam ducunt, vt ait Iustin. Nos vero delicatissimis vtimur vestibus, & tamen vix viuere possumus. Sane inter alia quæ Pythagor. monebat, vt scribit idem Iustin hoc vnum erat, nempe vt vitarentur superflui sumptus, & excessus in ipsis vestibus, nam vanitatem sæpe dicebat, & dementiam quandam arguere. Multos quidem videas qui mulierum quasi more se exornent & induant, non considerantes quanta inde eueniant incommoda. Sane rex Tyri pulchritudini suæ & ornatui confidens, propterea misere periit. Nonne pulcherrimus fuit Absalon, & egregie comptus? & capilli eius subtiliter pexi, nonne maximo in pretio ab eodem habebantur? ipse tamen de capillis suspensus est. Petrar. etiam inquit quod vix poterit inueniri aliquid quo quis magis superbiat, quam pulchritudine corporali. Ouid. item inquit, præsumptionẽ esse pulchritudini in plerisq; annexam. Hinc poetę etiam fabulati sunt, Narcissum periisse, quod pulchritudine sua & egre-

Iusti. li. 3

Iust. li. 20

Ezech. 26

2. Reg. 18.

Petrar. in rem. fort.

Ouid. li. 1. fasto.

Narcis. fabul.

C gia forma nimium caperetur. Non solum autem pulchritudo corporea sæpe solet incommoda afferre ei qui ipsa male vtitur, sed etiam spectantibus eam inordinate. Vt enim fulmen quãuis primo intuitu & fulgore ipso delectabile videatur, attamen vbi ferit, est maxime noxium, ita & pulchritudo in multis, licet primo aspectu præseferat quandam iucunditatem, & animi recreationem, quibusdam tamen noxia est, qui scilicet ex ea sibi incommodant atque nocent. Ex quo factum est vt princeps Sichem ea ratione fuerit interemptus cum aliis, nempe ex aspe-

Simile.

Gen. 34.

D ctu formosissimæ ipsius Dinæ. Et Holophernes etiam sibi interitum, & exercitui suo exitium generauit ex cõspectu ipsius pulcherrimæ Iudith. Item Dauid ex conspectu Bersabee, & Amnon ex conspectu ipsius Thamar. Si historiis etiam prophanis fidem tribuimus, nunquid pulchritudo & forma ipsius Helenæ, in causa nõ fuit vt Troia solo & humi exęquaretur & penitus à Græcis deleretur? Porro cum Cæsar Pompeium deuicisset, Galliam, Hispaniam, & complures alias nationes sub imperium suum redegisset, tamen forma & pulchritudine Cleopatræ victus, vt refert Sueton. Tranq. & Eutrop. miserrime occubuit. Hercules præterea postquam tot, tantaq; superauit monstrua, & varias victorias consecutus est, vt referunt grauissimi quique autores. Omphalæ ipsi seruiuit, ab eaq; mulicrcula superatus est, & ita

Iudith 13.

2. Reg. 11.

Helena ruina Troiæ.

Sue. Trã.

Eutro.

Hercules:

Dio.Sicu. quidem superatus, vt coegerit ipsum colu nere cum cæteris mu-
Hiera.po. lieribus, eiq; imposuerit lintheum quoddam delicatissimum, &
Ani.Vite. ademptserit pellem ferinam quam gestabat. Idem fere contigit
Herodo. Iasoni cum Medea, & Hyppolito cum Phedra. Quamobrem hæc
Multi insa & talia huiusmodi incommoda sibi ante oculos proponant, qui
no amore tantum corpori exornando indulgent, quiq; varijs vestibus pro-
effrænati. phanis & pretiosis vnguentis se totos dedũt, & quasi mancipio tradunt. Sane ex illo Matth. videtur colligi quod olim in domibus quidem regum isti ornatus dumtaxat inuenirentur, cum di-
Mat.11. citur, qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt. Nunc vero videas quod etiam opifices & dediti artibus mechanicis, in his sint prodigi. Vide obsecro quomodo regina Sabba in curia
3. Re.10: sua, & omnes aulici eius, esse deberent moderati, cum ipsa tantopere admiraretur huiusmodi ornatus in curia Salomonis. Quãto quæso magis nunc admiraretur, si videret non quidem reginam aliquam Salomonis coniugem, sed etiam vilem mulierem, & ex media plebe sumptam, huiusmodi ornatu nimio lasciuire?
Sue. Trã. Refert quidem Sueto. Tran. quod dicere solitus esset Augu. Cæ-
Aug. Cæ- sar, quod nimius vestium ornatus esset indicium quoddam & tã-
sar. sentẽ. quam vexillum superbiæ & arrogãtiæ: atq; nidus luxuriæ. Quamobrem erubescant Christiani his rebus dediti, pudeatq; ipsos, gentilis huius talem audire sententiam. An tibi videtur obsecro decens esse, quod cum Dei filius homo factus pro salute no-
Luc.2: stra, vilibus in præsepio induatur pannis, & postea etiam in reliqua vita non mutatis subinde, sed eisdem vtatur vestibus, tu interim vermis abiectissime, varios exquiras ornatuum modos, quibus possis vile corpus & caducum tegere? Si habes brachium
Iob 40. sicut Deus, inquit Iob, & voce simili tonas, circunda tibi deco-
Vestitus ni rem, & in sublime erigere, & esto gloriosus, & speciosis induere
mius in- vestibus. Nunc vero cum sis tenuissimus & vilissimus vermicu-
dicium vi lus, quorsum tam vario vteris apparatu? Hebræi quidem postquã
detur su- in eam insaniam atq; dementiam deuenerant, vt vitulum adora-
perba mẽ rent, dixit Deus Moysi, vt pretiosis vestibus quibus se induerant,
tis. exuerentur: siquidem prophani isti ornatus potius iram Dei pro-
Exo.33. uocant, quam ad pœnitentiam inuitẽt. Vnde vt nobis exemplum
Simile. daret, voluit Dei filius in hac nostra mortalitate & carne appa-
Excessus rere, vt hac quidem ratione patris æterni placaret iram & indi-
in vestibus gnationem contra genus humanum. Tu tamen varijs te & pre-
displicet ciosis vestibus exornas, ac subinde tanta harum rerum varietate
Deo: vteris, vt mutabilior sis chamaleonte, atq; ita Dei potius iram
Simile. contra te prouocas, & potius tuum effœminatum ostendis animum,

A animum, quam virilem & bene compositum, Hinc Abacuc ait, Ecce iste coopertus est auro, & argento, & omnis spiritus non est in visceribus eius. Nam quanto tales habent maiora ornamenta, tanto etiam minorem habent spiritum Dei, sed potius spiritum habent idoli alicuius Veneris, vel Cupidinis, qui toti his rebus inhærent. *Abacu.2 Simile.*

Conuiuia immoderata fugiamus.

B EPulabatur quotidie splendide. Magnam sane hoc tempore in plerisque conuiuijs videas immoderationem & intemperantiam, atque idcirco fugere debes talia conuiuia, & ea potissimum in quibus non videris reperiri timentes Deum: sed potius vitiosos, deprauatos, & perditos homines. Mādabat Deus Hebręis vt in suis cōuiuijs non obliuiscerētur Leuitas, dicens: Comedes tu coram Domino Deo tuo, & epulaberis tu & domus tua, & Leuita qui intra portas tuas est, caue ne derelinquas eum: vt scilicet aliqua in mensa loqueretur de rebus diuinis, & tanquam frænum imponeret multorum immoderationi & petulantiæ. Item C addit præterea, vt pupillos, peregrinos, & viduas ad conuiuia sua vocarent, vt ita non solum de virtute in conuiuio tractaretur, sed etiam pauperibus fierent eleemosinæ, sed nunc cum multi potius adulatores ad sua conuiuia vocent, idcirco tam infelices sortiuntur exitus. Non id quidem suadebat Dauid cum diceret, iusti epulentur, & exultent in conspectu Dei, & delectentur in lætitia. Sane quādo Iethro inuisit Moysen, venerūt etiam Aarō & seniores Israel, vt simul manducarent, & comederent cum eo coram Domino. Vbi non intelligitur quod essent coram tabernaculo, sed quod manducarent cū reuerētia tanquam positi ante D conspectū Dei. Nunc vero videas quod si quis in multis conuiuijs cōposite & decenter maneat, & loquatur ad ædificationem proximorum pertinentia, statim ab omnibus traducatur & subsannetur: ipsis conuiuis videtur quod quodammodo in angustias maximas conijciantur, propterea quod non possint ante illum libere loqui, ridere, lasciuire, & cachinnari. Porro Aulus Gellius refert quod olim inter Romanos licitum non esset, conuiuia celebrare, nisi in præcipuis quibusdam & solemnibus festis, atque hæc quidem conuiuia tunc ea lege etiam erant celebranda, vt sumptus ipsi atque impensæ in celebrando conuiuio faciendæ breuissima quadam pecuniæ summa & determinata, diffinirentur; tam etiam ea lege vt non biberetur vinum peregrinū quod

Sobria sint conuiuia nostra. Deute.14 In cōuiuijs nō obliuiscamur pauperes. Deute.16 In conuiuijs Dei seruos habeamus & pauperes. Psal. 67. Exo.18. Conuiuia multorum dissoluta. Aug. Gel. li.2.c.24.

aliunde allatum esset, vt inde intelligas quomodo isti quamuis E
Conuiuia Romanorum moderata: gentiles, multos excederent nostri temporis Christianos conuiuia immoderata & prodiga celebrantes. Illud etiam hoc tempore videas, quod fere inuitentur ad conuiuia illi, qui parum indigent talibus conuiuijs, & qui etiam interdum malent domi suæ comedere, quam alienæ, cum tamen possent pauperes inuitare, à quibus gratiam referrent. Sane Salomonis mater hoc cōsilium
Pro.37. dedit filio suo dicens, noli regibus dare vinum: item date siceram mærentibus, & vinum his qui amaro sunt animo, Sicut vul-
Simile. go dicimus quod quæ pinguia sunt non sint porcina pinguedine
Eccle.19. perfundenda. Hinc Eccle ait, hospitabitur, & pascet, & potabit ingratos, & ad hæc, amara audiet: Hoc merētur qui talia faciunt conuiuia. Vnde & recedētes qui inuitati fuerant, dicunt, An non videtis quam temere se nobis iste ostentauerit prodigum? Quasi
Conuiuia indecētia quomodo traducantur. non nouissemus nos inter nos? Adde etiam quod oriza illa saperet adustionem: tum etiam carnes illæ insipidæ erant. Itaq; iuste quidem talia patiuntur qui in conuiuijs suis neglectis pauperibus & miserabilibus personis, eos potius inuitant qui ipsos reprehensuri facile sunt, & apud omnes infamaturi: & tamē si pau-
Simile. peres inuitassent, eis omnia sapidissima & grata fuissent. Sane in-
Iustin. li. 20, ter alia quæ monebat Pythagoras ipsos Crotoniatas, illud in primis erat, vt temperantiæ essent studiosissimi: hanc enim parentem quodammodo virtutum cæterarum esse dicebat, vt refert G
Iustin. li. 32. Iustin, Idem etiam alibi ait, de Hannibale illo memoratur, quod quo tempore in vniuersam Italiam depugnabat, nunquam assidens comederet, & quod in vino etiam parcissimus esset, & con-
Intemperantia plurimum nocet. tinentissimus, atq; minus curans cuiquam inferre iniuriam. Porro gulæ vitium in tentatione primum fere obtinet locum, nam cum comedere & bibere sint de necessitate naturæ, diabolus ibi laqueum tentationis abscondit, vbi necessitatem esse nouit.
H

APPENDIX.

ERAT *Diues*. Quasi dicat iam non est diues: item labores tran-
Sap.5. seunt pauperum, & ideo dicitur, erat mendicus. Vnde Sap. 5:
Mat.19. Omnia transierunt tanquam vmbra. *Diues*. Non sine causa dixit
Eccl.5. Christus quod difficulter saluentur diuites, non quia non possint
Simile. saluari, sed quia plerique ipsis abutuntur diuitijs. Eccle, 5: saturi-
Mat.9. tas diuitis non sinet eū dormire. Vnde sicut nisi statim venenū repellatur, interficit hominem: sic nisi diuitiæ pauperibus distribuantur, vitam perdunt animæ. Nam vbi est thesaurus, ibi est cor, ait Chri-

A ait Christus. Quare vt ait Psal. diuitiæ si affluant, nolite cor apponere. Item omnia arbitremur vt stercora vt ait Pau. Quare si cut stercus per agrum disseminatum, plurimũ prodest, sic etiam diuitiæ pauperibus distributę plurimũ conducunt. Olim quidem Abraham non erat insolens in suis diuitijs, sicut multi sunt hodie quamuis 300. haberet famulos, sed sub quercu positus peregrinos expectabat, vt eos hospitio exciperet. Nunc vero statim tenuioris etiam conditionis diuites insolescunt. *Psa. 61.* *Phil. 3.* *Simile.* *Gene. 14.* *Gene. 15.* *Diuitiæ quomodo expẽdẽdæ.*

Induebatur purpura. Cum pheretrum videmus in angulum aliquem reiectum & aranearum telis coopertum, dicimus id quidẽ B salutis indicium esse. Si vero illud videamus egregie mundatum & ornatum, dicimus aliquem mortuum esse. Sic ergo cum aliquem vides mortificatum & seculi ornatum despicientem, dicimus illud esse indicium salutis suæ: si vero videmus quod se immoderate ornet, potius id ruinæ signum esse testamur. *Vestitus nimius quale sit indicium.*

Nemo illi dabat. Cum paupercula nutrix filium nutriendum suscipit alicuius diuitis & illustris viri, præclare ab ipso induitur & varijs abundat epulis & pecunijs, vt melius ipsi infantulo consulat, & eundem optime nutriat: sic tu ergo intellige, quod si diuitias tibi Deus concessit, id quidem præstitit, vt pauperes suos C alas commode atq; sustentes. *Similitu.*

Sepultus est in inferno. Vide, pretiosi vestitus in quantas angustias hunc tulissent, item delicati cibi & potus, in quantam famẽ & sitim deportassẽt adeo vt statim anima ex corporis pretioso sepulchro educta, inferni fætidam haberet sepulturam. Hierem. 22. sepultura asini sepelietur. Vt enim iumentum excoriatur, & ita canibus postea exponitur: sic auarus diues spoliatus diuitijs, canibus tartareis traditur. *Auari diuites quo redigãtur* *Hiere. 22.* *Simile.*

FERIA. V. POST II. DOMINI. QVADRAG.

D

CONCIO TERTIA.

Diuitum auarorum mores quales sint.

HOmo quidam erat diues. Luc. 16 Certe ideo perijt hic diues, quoniam diuitijs sibi diuinitus concessis vt posset æternam vitam consequi, si eas pauperibus impartiret, abusus est, & sibi ipsi complacens, proximos aspernabatur. Vnde Abacuc ait, væ illi qui multiplicat nõ sua, & aggrauat contra se dẽsum lutum. Non igitur debes diuitijs *Diuitiarũ abusus quã tũ noceat.* *Abac. 2.* *Simile.*

uitijs inhærere, aliter enim finem minus placidum habebis. Vt E
Diuites auari in morte quales sint. enim fluuij iucunde quidem in mare tēdunt, at vero vbi illuc per uenerunt, non dignoscas nec discernas Bethim a sicori: sic etiam auaris diuitibus qui eleemosynas non faciunt, continget, vt scilicet pereant omnes cogitationes eorum. Sane non abs re fugit
Psal. 145. Christus non solū cū vellent eum lapidare sed etiam cum vellent
Simile. eum regem facere, sed vt doceret nos non minus à mundanis de-
Auari multi plus diuitias quā honorē estimāt licijs & pompis esse fugiendum, quam à lapidibus. In multis quidem videas quod auaritia ipsa & cupiditas diuitiarum, superat appetitum ambitionis & honoris. Vnde illi operarij qui in vineā patris familias laborarunt, pluris fecerunt, siue magis indignati sunt, quod plus daretur his qui sero venerint, quam quod
Matt. 26 prius daretur eis merces. Sic videas quod multi ne iacturam faciant vel vnius dumtaxat argentei nummi, honorem suum pe-
Ezech. 22 nitus prodigent. Vnde dicit Deus per Ezech. ecce complosi manus meas super auaritiā quam fecisti contracto pugno. Sic ergo punietur diues contracto pugno, qui liberalis esse noluerit erga
Eccles. 1, pauperes Et certe vel exemplo Salomonis debes diuitias contēnere, qui dixit, vanitas vanitatum, & omnia vanitas, cum tamen haberet quinquaginta duo millia equorum in equili suo, & præ- G
2. Pa. 9. terea tam diues esset & potens, vt ex disiunctissimis quibusq; re-
3. Reg. 4. gionibus, eius fama commoti, multi adeum accederēt. Auari qui-
Isa. 59. dem diuites potius araneæ telas texunt, vt ait Isa. Vnde minatur
Zach. 14. eis Zacha. dicēs; ecce dies domini veniunt dicit Dominus, & diuidentur spolia tua in medio tui. Sicut enim in macello alius pellē accipit arietis, alius caput, alius iecur, sic etiam in morte auari di-
Securitas non est in mundo. uitis, hæredes accipient diuitias, sacerdotes corpus, dæmones vero animā. Considera igitur quā varius fuerit successus huius diuitis auari, & mendici Lazari, siquidem alius ad summā felicitatē alius vero ad summā infelicitatē deuenit, vnde colligas quod labo- H res propter Christum patiēter tolerati, in gaudiū postea ineffabi-
Gene. 44 le conuertantur. In Gen. quidē habetur, quod pecuniā quā secū tulerant filij Iacob ad triticum emēdū, postea redeuntes cū tritico eandē pecuniā in saxis inuenerunt: sic etiā labores & afflictiones quas hic sustinent serui Dei, in lætitiā sempiternā cōuertētur. Vn
Psal. 128 de Psal. labores manuum tuarum quia manducabis, beatus es, &
Hiere. 12 bene tibi erit. Ceterū qui huius vitæ labores sustinere detrectat, quomodo poterit tolerare labores alterius vitæ? Vnde Hiere. ait,
Simile. si cū pedibus currens laborasti, quomodo poteris contendere cū equis? Sane arbores quæ hyeme defronduerunt, in vere ipso frondibus exornantur, sic etiam pauperes qui in hoc mundo labores

&

A & afflictiones patienter propter Deũ sustinuerunt, post modũ magnis decorabuntur præmijs. Vnde Apos. ait, mortui estis, & vita vestra abscondita est cum Christo: mali vero & auari, Diuites qui hic verno suo tempore abusi sunt, postea grauissime punientur, & ignominia afficientur: Vnde Mathathias dicebat, gloria eius stercus & vermis: Atq; hæc quidẽ vicissitudo pauperis & diuitis, significatur Pro. 22. Vbi dicitur, diues & pauper obuiauerunt sibi, vtriusq; operator est dominus, id est alteri in hac vita temporalium bonorum abundantiam, & alteri laborum multi B tudinem tribuit: sed obuiauerunt sibi, scilicet in morte, nã iustus in ęternã requiẽ, impius vero ex caduca voluptate in continuos labores transit. Mundus quidem eos beatos existimat qui diuites sunt, & multas habent pecunias: quod si reuera ita esset, nil esset miserabilius angelis, qui pecunias nõ possident, vnde constat quãtopere fallatur mũdus. Porro diuites huius seculi, sunt quidẽ instar paupercularũ spõsarũ, quibus alię vestẽ vnã accõmodant, & aliæ mulieres aliã, at vero simulatq; coniugiũ perfectũ est, statim singulæ mulieres repetũt quod suũ erat, & tunc perinde spoliata C relinquitur sponsa atq; antea. Sic ergo diuites cũ est per acta vitæ huius fabula, remanent nudi, & solo lintheo teguntur. Vnde dicẽt illud Sap. 5. Quid profuit nobis diuitiarum iactantia? Satis quidem diuitiarũ vanitatẽ intelligebat Diog. Cy. vt refert Diog. Laer. cũ Alexãd. Magno sibi grãdẽ pecuniæ summã offerenti, ait: tolle, tolle, nõ sunt hæc munera hominũ, sed iumẽtorũ onera. Sane nix ipsa quæ in cacumine mõtis sita est, si a sole feriatur, liq; fit & conuallia ipsa irrigat: sic ergo diues debet pauperes eleemosynis irrigare, simulatq; eius animã sol iustitiæ ferit & pulsat. Hinc Ioã. ait, in hoc cognouimus charitatẽ Dei, quoniã ille animã suã pro nobis posuit &c. Sed quomodo diues auarus animã suã po D net pro proximis suis, qui denegat ipsis eleemosynã corporalem? Vnde subdit, q habuerit substãtiã huius mũdi, & viderit fratrem suũ necesse habere, & clauserit viscera sua ab eo, quomodo charitas dei manet in eo? filioli nõ diligamus verbo neq; lĩgua, sed opere & veritate. De crudelitate porro auarorũ ait Eccle. verti me ad alia, & vidi calũnias quę subsolegerũt, & lachrymas innocẽtiũ, & neminẽ cõsolatorẽ. Vnde psal. cõtra eos inqt, cõstitue sup eũ peccatorẽ, & diabolus stet a dextris eius, cũ iudicat, exeat cõdẽnatus & oratio eius fiat in peccatũ: qp nõ est recordatus facere misericordiã. Sane Hie. tractãs de deuastatione Hierusalẽ tẽpore Nabuchodonosor ait, melius fuit occisis gladio, q̃ intefectis fame, hæc mors est pfecto miserior. Sane Herodes statim pueros innocẽtes i cęlũ

Col. 3.
1. Ma. 2.
Prou. 22.
Diuitiæ multos decipiunt.
Simile.
Diuitiæ quasi uestes mutuo acceptæ.
Sap. 5.
Diog. Cynic. Diog. Laer. in vi. phil.
Simile.
1. Ioan. 3.
Diuites sint benigni erga pauperes.
Eccle. 4.
Psal. 108.
Auaros diuites quomodo puniet Deus
Th c. 4.

mitt

Matt. 2: misit, at vero diues auarus, crudelius enecat pauperes, dum eis non vult subuenire. Cur ergo non misereris impie proximorum tuorum, quos tibi Deus commendauit, & de quibus tam sape mentionem facit? Sane in Deut. iubebat vt in septennio debita omnia condonarentur. In Leui. iubebat vt hæreditates in anno Iubilæi ad pristinos dominos redirent. Et rursus in Deut. iubebat vt tempore vindemiæ & messis, aliquid remaneret pro pauperibus. Sed diuites auari non id præstant, sed potius vt ait Mich. violenter tollunt pelles pauperibus, & carnem eorum. Vnde Isa. ait, vos depasti estis vineam meam, & rapina pauperis in domo vestra: item Ecclesi. inquit, venatio leonis, onager in eremo, sic pascua diuitum sunt pauperes:

Magna crudelitas non cópati pauperi⁹

Deut. 15: Leui. 25, Deu. 24. Mich. 3. Isa: 3. Ecclesi. 13.

Qui mundanis delicijs perfruuntur, quo redigantur.

Psal. 146 Sap. 5. Amos. 4. INduebatur purpura & bysso, & epulabatur quotidie splendide. Sane de his qui delicijs mundanis indulgent, dici potest illud Psal. Perierunt omnes cogitationes eorum. de bonis vero ait Sap. cogitatio illorum apud altissimum, vt eos in æternum remuneret. Malis autem dicitur per Amos, audite verbū domini vaccæ pingues G quę estis in monte Samariæ, ecce dies venient super vos, & leuabunt vos in contis, & reliquias vestras in ollis feruentibus. Item in Deu. dicitur, vua eorum vua fellis, & botrus amarissimus. &c: Et Ioel ait, expergiscimini, & flete, & vlulate omnes qui bibitis vinū in dulcedinem, quoniam perijt ab ore vestro. His qui in hoc mundo labores multos habent & afflictiones propter Deum tolleratas, bene erit, & tandem sortes commutabunt. Vnde Psal. sicut tenebræ eius, ita & lumen eius: & cōtra potest de auaris dici sicut lumen eius, ita & tenebrę eius: quanto ergo abundarunt delectationes huius seculi, tanto grauiores erunt labores. Incommoda porro quæ ex intemperantia oriuntur, notauit Sap cum ait: cui væ: cuius patri vę, cui rixæ, cui foueę, cui sine causa vulnera, cui suffossio oculorum, nonne his qui morantur in vino, & student calicibus epotandis? Ne intuearis vinum quando flauescit, cum splendescit in vitro color eius, ingreditur blande, sed nouissime mordebit vt coluber, & sicut regulus venena diffundet. Qui immoderate corpori indulgent, prępařāt maiorem escā pro vermibus. Si ergo pudesis quod alicuius ex optimatibus coquus appelleris, multo iam magis pudefieri debes, quod dicaris coquus vermium. Sane talium vitiosorum hominum mors similis erit eorum vitę. Inter omnia porro acute dicta illius Thecuitę

Deliciæ mundanæ quantum noceant. Deut. 3: Ioel. 1. Psal. 128. Intēperātes quo redigantur. Pro. 23. Intēperātia quā ñ noceat. Simile. 2: Reg. 14

mulieris

A mulieris ad Dauidem, illud etiam fuit, cum ait: omnes morimur & sicut aquæ dilabimur. Vbi vides quod comparet nos aquæ: nã sicut aqua saporem accipit a terra per quam transit: sic fere talis cuiusq; mors esse solet, qualis fuerit eius vita: Vnde Ioann. ait in Apo. væ habitatoribus & morientibus in terra, hoc est: o miseros illos, quorum mors sicut & vita, terrena est. De iustis tamen ait Apos. nostra conuersatio in cælis est. Itẽ in Deut. dicitur φ ascendit Moyses in montẽ mortuusq; est ibi, vt significetur quod esset vir iustus. Dixit præterea Thecuitis, & sicut aquæ dilabimur: nã quamuis fluuiorum aquæ dulces sint, tamen fines habent amaros. B sic mali etsi in hac vita iucunde viuere videantur, tamen finem habent amarissimum, cũ aliter sit de ipsis iustis. Vnde Eccl. cũ ait, o mors quã amara est memoria tua, addit statim viro habenti pacẽ in substantijs suis Cum percontaretur Plato a Socrate, quam regulam & viuendi normam seruasset, respondit, in iuuentute recte viuere in senectute vero bene mori laboraui, atq; ita inquit, interiori cruciatu & dolore non afficior, neq; mori recuso: nam cum vita honesta fuerit, mortem cum hilaritate expecto. O quanta est hic gentilis confusio multorum Christianorum qui ita viuunt, vt videatur iam iam ipsis imminere infelicissim' interitus.

Simile. *Apo. 8.* *Phil. 3.* *Deut. vl.* *2.Re. 14.* *Eccle. 41.* *Plato.* *Socrat.* *Mortẽ bo ni cũ hi a ritate ex-pectant.*

C In delicijs quidem mundanis periclitatur inquit D Bona. spiritualis vita. Vnde Apos. ait, vidua quæ in delicijs viuit, mortua est. Item Hier. ait, vsquequo delicijs dissolueris filia vaga? Talis plane qui se totũ delicijs secularibus tradit, similis esse videtur infantibus, qui cum blande & molliter a nutricibus educentur, maiore interdum amore eas prosequũtur, quam parentes a quibus progeniti fuerunt, & quorum beneficio ab ipsis etiam nutricibus alũtur. Nã ad hũc modũ sensibilia bona instar nutricis nobis existunt a quibus videlicet alimur & fouemur, & cum quibus familiarem D consuetudinem gerimus: Deus autẽ præcipuus pater est qui nos condidit, cuiusq; beneficio & prouidentia cuncta nobis sensibilia deseruiunt, & cui omnia accepta ferre debemus. Nos tamen infantũ more nutrices parẽti præferimus, hoc est sensibilia bona quibus nutrimur, conditori nostro, per quem & viuimus, & in lucem editi sumus. Hæc igitur causa est cur magis corporea bona quam spiritualia, quæ vix agnoscere volumus, diligamus. O nefarium scelus! O delectationes vanas & pestiferas, quæ in tam æterna tormenta commutantur, ait grauis quidam autor, iuxta illud Apo. cruciabitur igne & sulphure, in conspectu angelorum sanctorum, & ante conspectum agni & fumus tormentorum eorum ascen-

D. Bon. in Luc. 17. *1. Tim. 5.* *Hier. 31.* *Simile.* *Deliciæ tẽporales faciũt vt obliuiscamur æternas.* *Deliciæ mundanæ periculosæ* *Ano.* *Broi. 1. p. art. 56.* *Apo. 10.*

ascendet in secula seculorum. Illic separabitur & discutietur granū a paleis, iuxta illud Hier: quid paleis ad triticū? Et iuxta illud Mat. cuius vētilabrū in manu sua, & permūdabit areā suā. Illic tūc quisq; colliget prout seminauerit, iuxta illud Apos. quæ seminauerit homo, hæc et metet. Itē iuxta illud Apos: alibi, q parce seminat, parce & metet. Et psal. ait, eūtes ibāt & flebāt mittētes semina sua, venientes autē &c. Nō quærit vinea pinguē nimis tellurē irriguam aut stercoratā, vt fructū suū optimū producat, quin potius sublatū & editū locū desiderat, vbi vndiq; etiā a vētis perflatur: ita quisq; vt laudabiles edat actiones non debet plantatus esse in delicijs mundanis, sed tunc proficiet, cū vtrinque varias patietur afflictiones; Vnde Archi. Tarē. mala omnia tum publica, tum priuata, ab immodico voluptatum amore proficisci ait. Deserunt homines pleriq; & fugitant labores, ac propterea se totos permittunt temporarijs delicijs, vnde fit vt æternam perdant suauitatem. Vt enim gustatus retunditur & stupidus redditur, si immaturos & acerbos ederit fructus, ita vt postmodū vel si suauissimos delibabit, vix suauitatem ipsam per sentiat: Et sicut cultellus ipse vbi aciē hebetatā habuerit propter crassum aliquod obiectū in quod vim suam exercuit, paulo post in delicatū non potest sine maxima difficultate agere: ita profecto qui se totos voluptatibus mundi tradunt, rerū diuinarū gustū & suauitatē amittunt. Sed quid mirū si non inueniat felicitatē, qui eam extra fontem suū quærit? nec enim terra nisi in infimo loco neq; ignis nisi in supero, nec piscis nisi in aqua, nec arbor nisi radicibus in terra fixis requiescit. Quid enim extra naturæ suæ destinatum locum quietum esse poterit? Non ergo minus corda nostra extra Deum dolore atq; angore vacare poterunt: quam corporis humani membra, si à iuncturis suis auulsa, extra locum sibi a natura destinatum violenter collocentur. Peruersa quidem anima ait Greg. rebus presentibus resoluta, abscondit sibi mala sequentia, quia præuidere futura refugit, quæ præsentem lætitiam perturbant, dumq; in presentis vitæ oblectationibus se deserit, quid aliud quam clausis oculis ad ignem vadit? Vnde bene scriptum est, in die bonorum ne immemor sis malorum. Et Apos. ait, qui gaudent, tanquam non gaudentes sint, quia sane quidem præsentis temporis, ita agenda lætitia est, vt nunquam amaritudo sequentis iudicij recedat a memoria, quatenus dum mens pauida, extremæ vitionis timore transfigitur, quantū nunc præsens lætitia, tantum post ira subsequens temperetur. Hinc namq; scriptum est, beatus vir qui semper est pauidus: qui uero mentis est duræ

Hiere. 23. Matt. 3. Gala. 6. 2. Cor. 9. Psal. 125. Simile. Archi. Taren. apud Cic. in Cato maiore. Simile. Simile. Simile. Simile. Grego. in euang. ho. 39. Eccle. 11. 1. Cor. 7. Prou. 28.

A duræ corruet in malum. Talis fuit iste diues, qui propter mentē suam duram & crudelem erga pauperes, corruit in infernum:

Pauperes non contemnamus.

Erat quidam mendicus nomine Lazarus, vlceribus plenus. Non debes quidem pauperem contēnere quamuis eū plenū vlceribus videas: nā etsi nihil habeat magni qui ad te refugit, ait Chry. homo tamen est, qui eundē quē tu, terrarū orbem habitat, ijsdem solis radijs illustratur, immortalē sicut tu habet animā, eundē adorat conditorē, ad eandem mysteriorū communicationem crebro accedit, ad eosdem vocatus est cælos, & quod negligendū nō est, iuste ideo petit, quia paupertate oppressus necessarijs eget viuendi alimentis; tu vero eum negligentem appellas & secordē, atq; contumeliose eundem à te repellis, nec tecum ipse reputas quanta etiam tu desidia vitā trahas, & cum Deus multa tibi bona in dies præbeat, tu tamen otiosus es & tamen tot delicta tibi non obijcis, nō insidias, non periuria, non mendacia, non latrocinia, non alia mille huiuscemodi flagitia tua & scelera. Hæc autem C dico non quia velim legem pro otiosis condere, sed quia valde desidero bonis vos esse operibus occupatos: omnium enim fere vitiorum, quasi magistra quædam & origo, est otiositas. Sed multa inquies mēdacia, multas fabulas pauperes fingūt: ego vero hac etiam de causa maiori misericordia moueor, cum in eam necessitatem incidisse homines videam, vt impudentissime mendacijs viuere quasi cogantur, quorum nos non modo non miseret, sed verbis etiam asperis eos laceramus, non accepistis dicentes, semel iam atq; bis? Cur non tuo quoque ventri eandem legem imponis? Cur ei non dicis, repletus heri, & nudius tertius fuisti, quid amplius quæris? Sed ventrem quidem tuum etiam D vltra mensuram replendo disrumpis, a paupere autem modica petente faciem auertis. Cuius vel hac de causa misereri debes, quoniam quotidie audire non parua premitur necessitate. Nam si nulla esset alia ratio quæ ad misericordiam flecteret, propterea tamen misericors erga pauperes esse deberes, quoniam necessitate coacti ad te veniunt. Quid igitur criminaris? Quid tribulas calamitosam & miseram animam? Refugit ille ad manus tuas ceu ad tranquillum portum, cur ergo tuorum fluctuum vim in illum incitas, & maioris hyemis sibi reddis procellas? Cur miseriæ ipsum condemnas? Credis quia si talia se putasset abs te recipere, venisset ad te? Quod si talia se auditurum abs te putauit & tamen ipse quidem venit

Chry. in Mat. ho. 36. to. 2.

Pauperes non vili pendamus

Alienos defectus potius quā nostros exploramus.

Simile.

Contumelijs multis afficiunt aliqui pauperes.

Simile.

Pauperes benigne recipiamus.

venit, multo magis tamen eius miserandũ est, quod non dubitet E accedere præ necessitate vrgente, ad te, quem nouit nihilo mitiorẽ factũ, & nõ putare etiam satis esse ad excusationem impudentiæ, ingentes famis vires, sed obiecturum ei statim impudentiam cum tamen tu maioribus in rebus impudentissimus sæpe fueris: Nam si præbere non vis, cur cædis? Si non est tibi animus largiendi, quid contumeliaris? Sed nõ vult aliter abire, inquies. Veruntamen scito, quod non est homo, qui nõ inuitus, impudentię crimine velit cõfundi. Nã si etiam mille quispiam adferret rationes, quibus oppositum probare contendat, nunquã tamẽ mihi persuadere poterit, eũ qui victũ facile habeat, malle se ab alijs turpiter mẽdicare, quã suis honestissime vesci. Nemo ergo vos falsis rationibus decipiat. Si autem Pau. scripsit, si quis nõ vult operari, non manducet, non pauperibus id ait quos impotentia quidem præmit, & extrema inopia, qui aliud refugiũ non habent quã vt mẽdicent, Adde quod & diuitibus etiam ait, bonum facientes, non deficiatis. Sicut & nos facere solemus, qui cum viderimus duos amicos, alterũ in alterũ acerbe insurgere, seorsum alterum deducentes, vtrumq; admonendo culpamus. Similia etiam in magnis familijs crebro fiunt, nam sæpe pater familias pædagogum seorsum increpat dicẽs, nimius & acerbus in adolescentem, atq; durus es, adolescentulum autem quasi iure cæsum criminatur: Audiamus etiam dominum qui iubet, omni petenti sibi dare. Item estote inquit, misericordes, sicut & pater vester. Nihil enim certe vsq; ad similitudinem Dei sic effert & extollit, sicut liberalissima largitas & beneficentia. Sed nil est impudentius paupere, ais; noli iudex esse iniustus, nec tamen etiam sic lex diuina tibi cõmittit temeraria curiositate aliena crimina rimari. Et si recte viuentes non patitur aliorum crimina indagare, quanto minus peccatorem patietur? Illud obsecro atq; obtestor, ne contumelijs & criminibus, inopem turpiter cædas, remedio indiget qui te adijt, nõ vulneribus: ope misericordiæ, non acuto gladio. Nam si quis lapide percussus, cęteris omnibus neglectis, ad genua tua sanguinolẽtus refugerit, alio ne tu iterũ lapide caput eius pcutes, & vulneri vuln' adderes? Nequaquã certe id faceres, sed priori etiã vulneri mederi conareris: cur igitur in paupere oppositum facis? an ignoras quantum obesse amara potest ratio? Melius est sermo pius quam datio. Si famulus tuus ad alium famulum similiter tuum argentum repetiturus quod illi dederis, iussu tuo profectus sit, nec inde solum inanis, verum etiam omni conuitio & contumelia pulsus redierit, dic quo supplicio famulum tuum punires, cũ teip-

Pauperib' nõ detrahamus.

2. Thes. 3.

Simile.

Simile.

Luc. 6.

Non iudicemus temere.

Simile.

Simile.

Pauperes nõ contemnamus.

A te ipsum ab eo contemptum atq; despectum censeres? pariter ergo de deo etiam cogita: ipse enim est qui pauperes ad te mittit, nec quæ nostra sunt sed quæ Dei ipsis damus, si quid cui dederimus: quod si non dederimus, verum etiam iniuria lacessitos repulerimus, ipse tecum animo volue quibus supplicijs rem dignam egerimus. Cæterum sic est fortis sanctissima paupertas, vt cum aliquando Alexander Scythas pauperrime viuentes miraretur, qui pellibus animalium tegebantur, & duriter viuebant, atq. ipsos interrogaret, quid potissimum in uita timerent, ipsi responderint se solam cæli ruinam timere. *Exemp.* *Teperãtia plurimum prodest:*

B Adde quod paupertas, veritatem audacter manifestat, cum nihil sit quod possit amittere: Quare pauperibus benefaciamus, & præsertim cum videamus mendicum Lazarum deportatum ab angelis in sinum Abrahæ. *Pauperes complectamur.*

APPENDIX.

HOMO *quidam erat diues*. Quis quæso potest diuitijs inhærere, cum videat quod in maiori periculo possessorem deserãt? Nõ vtiq; ille verus censetur amicus, qui in aduersis te deserit: sic C ergo auare diues intellige, quod cum a dæmonibus comprehenderis, te diuitiæ non iuuabunt. Vnde Eccles. ait, noli attendere ad possessiones iniquas, & ne dixeris, est mihi sufficiens vita, nil enim proderit in tempore vindictæ. *Diuitiæ fallaces.* *Eccles. 5.*

Induebatur purpura. Debet quidẽ Dei seruus se abstinere ab excessibus vestiũ & ornatuũ Vnde in Exo. legimus, quod quamuis Dei arca deaurata esset interius & exterius, nihilominus tamen tenui quodam panno tegebatur seu vilioris pretij: sic ergo Dei seruus nõ debet sibi placere in pretiosa veste. Attende quid scribat Pau. De magnis illis Dei seruis, & sanctis viris, circuierunt D inquit in melotis & in pellibus caprinis; Sed mundanos videas hoc tẽpore prodigos circa varietatẽ vestiũ, vt ita facile inde colligere possimus quale sit interius animarum indumentum. Vnde Ecclesi. ait, amictus corporis enunciat de illo: *Exod. 26.* *Excessus in vestitu fugiamus* *Heb. 11.* *Eccles. 16*

Factum est autem vt moreretur mendicus: Quasi dicat nõ repente, sed tandem post multos perpessos labores. *Portaretur ab angelis.* O felicem mẽdicum, qui in hac vita tantũ sibi cõpatiẽtes haberet canes, & tamen in morte portaretur ab angelis. *Pauperes nõ contemnendi.*

Mortuus est autẽ diues, quasi dicat repẽte, & absq; longa præcedẽte infirmitate. *Et sepultus est in inferno.* Hanc tandem sepulturam ex sua voluptuosa vita reportauit, & ex suis diuitijs: *Mors repentina auari diuitis.*

Vidit Abraham a longe. Sic Adam positus fuit in loco vnde vide-
Gene. 3. re posset paradisum, ex quo depulsus fuerat propter culpam suam. Hebræi quidem cum tamen spem haberent exeundi ex captiuitate Babylonica, nihilominus tamen flebant propter dila-
Psal. 136. tionem, dicentes: super flumina Babylonis &c. Quanto igitur tristior esset iste, cui nulla erat spes inde exeundi? *Pater Abra-*
Talpæ ingeniũ & natura. *ham.* O miserum diuitem! Sero quidem clamas, nam clausa est ianua. De talpa quidem ferunt quod quamdiu viuit, clausos habeat oculos & tamen post mortem ipsi aperiuntur, talis ergo erat hic auarus diues.

FERIA V: POST II. DOMINI. QVADRAGES.

CONCIO QVARTA.

Mors bonorum & malorum quantum distent.

Varij successus mortis. HOMO *quidam erat diues*: Luc: 16. Vide quam varij fuerint exitus diuitis & pauperis in hoc Euange. pauper lætus abijt ad sinũ Abrahæ, diues vero tristis ad infernũ. Nam sicut facinorosus cum exit ex carcere, in
Simile. patibulum abripitur, sic impius ad infernum ducitur
Hier. 28. cum hinc migrat: Vnde Hie. ait, catenas ligneas confregisti, & facies pro eis catenas ferreas quæ sunt duriores. At vero iusti di-
Psal. 115. cunt cum Dauide, dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis. Quare bene viuẽdo nitamur vt tandem sit pretiosa mors
Gene. 40. nostra in cõspectu dñi. In Gen. quidẽ habetur quod Ioseph victoriose egressus fuerit de carcere ad regnãdũ, & tamen vnus exiuit
Eccles. 4. ad suspẽdiũ: Vnde id admirans Ecclesi. ait, de carcere, catenisq; interdũ quis egredietur ad regnũ? Sic ergo Lazarus etiam de carcere corporis egressus est ad regnum. Vnde mortẽ bonorũ appel
Psal. 41. lat Dauid trãsitũ, dicẽs: trãsibo ad locũ tabernaculi admirabilis,
Ioan. 5. vsq; ad domum Dei. Et Christus ait, qui credit in me, transiet a
Simile. morte ad vitã. Cũ ergo mors ipsa sit incerta, & quasi periculosus quidã saltus, idcirco nitamur vt bonis operibus, felicem eũ
Differẽtia inter eos qui nauigãt in hac vita. obtinere mereamur. Nã quãuis in portu tandẽ & qui naufragiũ faciunt & qui feliciter nauigant, soluãt, tamẽ aliqui in patriam prospere veniunt, alij vero in terrã inimicorũ perducũtur. Sic ergo boni in patriam felices peruenient, mali vero in terrã dæmonũ deportantur. Vnde in morte iustorum dicit scriptura, congre-
Gene. 25. gatus est Abrahã ad populum suũ. Itẽ de Isaac dicitur, mortuus est, &

A est,& appositus populo suo. Sic etiam de Iacob. Non autem ita dicitur de malis: Curemus ergo vt bene viuamus, vt ita tādē cū bonis societatē habeamus. Nō ergo lachrymāda fuit mors ipsius Lazari & deplorāda, cum tam felix esset, vt in societate Abrahæ poneretur. Vnde Eccle. modicū plora super mortuum, quoniam requieuit. Impij autem tristes hinc abeunt. Vnde Michas dicebat flens, deos meos tulistis, & dicitis quid tibi est? Tu igitur nitere ne Deum perdas in hac vita, vt postea in sempiternū non fleas. Si quidē de morte impiorū dicitur in li. Sap. dirūpet illos in-
B flatos sine voce, & cōmouebit illos a fundamentis, & vsq; ad superū desolabūtur, & erūt gementes, & memoria eorū peribit, & veniēt in cogitatione peccatorū suorum timidi, & traducēt illos ex aduerso iniquitates ipsorū: Boni autem cupiūt hinc discedere, vt possint reportare sibi parata præmia. Sicut enim si aliquos qui propter leuia quædam in carcere detinentur, interroges vtrum velint inde exire, statim respondebunt se quidem id cupere, quoniam bene norunt quod ad nullā sustinendam ignominiā exibunt: si vero criminosos & capite dānatos pariter roges, respōdebūt se nolle inde exire, cū probe nouerint quod ad suspē-
C diū ducūtur si inde exeant: sic etiam iusti desiderant ex hoc corporis ergastulo migrare, sed non perinde impij. Et sicut si duæ muliares maritos suos ex India locupletes redeuntes expectarent, quarum vna impudentissime vixisset, & altera vero honestissime, differenter quidem se haberent, nam honesta muliere cum magna lætitia virum suum excipiente, altera tamen cum metu eundem reciperet: sic ergo boni iucunde hinc migrabunt, mali autem cum magna tristitia: Iustus quidem se habebit in morte sicut ille qui post multos perpessos labores, & superata pericula tādē cū maxima iucūditate ad patriam suam
D reuertitur, ibiq; coniugem videt, & charos propinquos atque amicos, cū quibus maximopere lætatur. Quod si huiusmodi lætitia vix potest explicari, quāto minus explicari poterit gaudiū illud ineffabile quo perfruetur iustus simulatq; se à corporeis periculis viderit esse liberatū? Hinc Simeō dicebat, nūc dimittis seruū tuū Domine. Item Dauid dicebat, quemadmodum desiderat ceruus &c. Item Pau. cupio inquit, dissolui, & esse cum Christo. Item infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Hinc etiā Eccl. ait, timenti dominū bene erit, & in diebus cōsolationis illius benedicetur. Vide igit qualis fiet mutatio statuū in alia vita, sicut cōstat ex hodierno Euāgelio, nā mūdus nescit cui q. date locū suū. Quare quemadmodū cū aliquis in latrūculorū

Gene. 35. *Gene. 49.* *Eccle. 22.* *Iudic. 18.* *Anima sine deo in quanta sit tristitia.* *Sap. 4.* *Simile.* *Mors terribilis malis.* *Simile.* *Simile.* *Mors iucunda bonis.* *Luc. 2.* *Psal. 41.* *Phil. 3.* *Rom. 7.* *Ecclesi. 1.*

Iudo parũ versatus est, solet in debite regẽ vel reginã collocare, E
Simile. ille vero qui hoc videt statim corrigit eũ, & singula bene disponit
sic etiam cum mundus hic nesciat pro meritis dare locum, nam
Mundus nescit homines pro meritis disponere. Neronem euehit ad imperatorium solium, & Petrum in carcerẽ conijcit, id circo in alia vita vnicuiq; dabitur procuiusq; meritis conueniens locus. Deus bone quam multos videmus in morte agonizantes, qui cum magno luctu & dolore hinc discedunt, propterea ꝙ se valide dederint mũdanis delectationibus & deli-
Simile. cijs, cũ vellet viuere blande, & corpori indulgere. Sane cũ carnes
Mortẽ nõ timẽt iust. bene coctæ sunt, absq; difficultate ab osse ipso diuelluntur. Sic etiã F
cũ homo absq; timore ex hac vita discedit, & mortẽ non pauet,
Mors terribilis malis. indicium quidem optimum est quod is probe coctus sit igne diuini amoris & charitatis: si vero paueat & contremiscat, adhuc immaturus est & indigestus. Ipsi igitur mali arma ministrãt mor-
1. Cor. 15. ti, & ita magis eam timere debent. Vnde Apost. ait, stimulus autẽ
Simile. mortis peccatum. Quare si vis eã nõ timere, aufer huiusmodi sti-
Aristo. in problem. mulos, sicut faciũt boni. Hæc quidẽ est differentia inter Cygnum & Syrenem, quod ille in morte dulciter canit, hæc vero lamenta-
Cygnus cur canat in morte & Syrena lamẽtatur tur: si quidẽ generosus ille sanguis quem præstat Cygnus id facit confluens ad cor, sicut contra in syrene, impurus ille sanguis quẽ G habet, eam tristem reddit. Sic igitur vitia ipsa tanquam deprauatus sanguis, peccatorem ipsum in morte conturbant, sicut bona opera exhilarant iustum. Vnde Sap. ait, in malitia sua expellitur
Prou. 4. impius, iustus autem sperat in morte sua.

Inferni tormenta terribilia.

CVM *esset in tormentis.* In hæc enim tormẽta cõiectus est, vt ibi
Vide D. Thom. 4. Sen. dis. 21. a. 2. in sempiternũ puniretur, qui tã crudeliter segesserat erga H pauperes, neq; enim poterit ibi satisfacere pro his quæ cõmisit, cum charitatem & gratiam non habeat. Dicitur ergo stagnum ignis infernus ipse quoniam pænæ ipsæ in sempiternum ibi manent & quiescunt tanquam in stagno. Non ita autem se habent pœnæ & labores huius vitæ, sed aliquando terminan-
Can. 2. tur, vnde Can. 2 iã enim hyẽs transijt. Hic etiã labores aliqua permiscentur consolatione, illic vero sine consolatione erunt. Por-
Iob. 10. ro super illa verba Iob, ibi nullus ordo, sed sempiternus hor-
Greg. li. 9. Moral. ca. 47. ror inhabitat, ait Grego. Mirum vero est valde quod dicitur, vbi nullus ordo: nec enim omnipotẽs Deus qui mala bene punit, inordinata esse vllo modo vel tormẽta permittit, quia ipsa quoq; supplicia,

A supplicia, quæ ex lance iustitiæ prodeũt inferri, sine ordine nequaquam possunt. Quomodo namq; in supplicijs ordo non erit, *Sap. 6.* dum damnatum quemq; iuxta modum criminis, retributio sequitur vltionis? Hinc quippe scriptum est, potentes potenter *Apo. 18.* tormenta patientur, & fortioribus fortior instat cruciatio. Hinc *Simile.* etiam in Babylonis damnatione dicitur, quantum glorificauit se, & in delicijs fuit, tantum date illi tormentum & luctum. Si igitur iuxta modum culpæ pæna distinguitur, cõstat nimirum quod *Ioan. 14.* in supplicijs ordo seruatur. Sicut enim in domo patris mansiones multæ sunt, pro diuersitate virtutis; sic dãnatos diuerso sup-
B plicio gehẽnæ ignibus subijcit disparitas criminis, quæ videlicet gehẽna quamuis cunctis vna sit, non tamen cunctos vna, eadẽq; qualitate succendit. Quomodo ergo nullus inesse ordo supplicijs dicitur, in quibus profecto quisq; iuxta modum culpæ cruciatur? Cæterum ait Aug. quod iungentur etiã rapaces cũ rapacibus *Augus. de sanct. ser. 36. to. 10.* adulteri cum adulteris, homicidæ cum homicidis, auari cũ auaris, falsi testes cũ falsis testibus, & singulis infligentur tormenta *Psal. 68.* pro qualitate meritorum. Vnde Psal. appone iniquitatem eorum &c. Quo igitur pacto paleæ ipsę se poterunt liberare, a tã voracissima flãma? Vel si mõtes essent pyrenæi ipsi homines, nõ valerent *Simile.*
C tali flãmæ resistere, etsi Nilo vterentur, vel alio copiosiori flumine, vel deniq; oceano longe lateq; patẽti. Cũ igitur misellus homo se in eã flãmã coniectũ videbit, quãnam habebit refugiũ? Quid *Simile.* aridũ fænũ, hoc est caro nostra, tunc faciet in tãto incendio? sed videtur vna dũtaxat esse pæna cõburi, ait Chrys. cur ergo dicitur, *Chry. in Mat. ho. 24.* cũ esset in tormentis? Sed si aliquis diligenter expendat, inquit, duplex hoc inueniet esse suppliciũ. Qui enim in gehẽna vrit, etiã cælorum regnũ prorsus amittit, quæ certe pęna maior est, quam cruciatus ille flammatum. Noui autem quia plurimi pertimescãt gehẽnã, ego tamen illius glorię amissionem multo amarius, *Pæna dãni quanta sit.*
D quam ipsius gehennæ dico esse supplicium. Si vero id non possum sermone monstrare, nihil est omnino mirandum: neq. enim nouimus illorum beatitudinem pręmiorum, vt infelicitatem quoq; de eorum amissione scire possimus. Sed istud vt ne patiamur, faxis o vnigenite fili Dei, neque experiamur intolerabile istud, horrendumque supplicium quam grande sit. Intolerabilis quidem res est etiam gehenna: tamen si mille aliquis ponat gehennas, nil tale dicturus est, quale est a beatę illius glorię honore repelli, exosumque esse Christo, & audire ab illo, *Inferni terribilis pæna.* non noui vos, atque argui quod esurienti & sitienti negauerimus cibum & potum. Est enim satius mille fulmina sustinere *Matt. 25.*

 quam

quã vultum illum mansuetudinis, pietatisque plenũ, nos tamen E
Iudicium extremũ terribile. auersantem videre, & illos totius tranquillitatis oculos, nequaquam nos aspicere sustinentes. Vide porro quomodo huius diuitis & pauperis sortes fuerint commutatæ, vt inde intelligas non esse fidendum mundo. Nam videbis Tyberium, Caligulam, domitianum, Neronem, qui cum tam impij essent & truculenti, adeo tamen a mundo exaltati sunt, vt totius orbis imperium tenerent. Vnde Christus vt nos doceat quam sit
Simile.
Matt: 6. breuis & inanis gloria huius mundi, ait quod talis gloria sit sicut fænum, quod hodie est, & cras inclibanum mittitur.
Sap. 5. Sic etiam Sap. ait in persona damnatorum loquens, nos nati, continuo desiuimus esse, O rem maxime horrendam, cum dicitur, cras inclibanum mittitur, ibi enim impius ita possidebitur ab igne, sicut possidetur fænum cum in clibanum mittitur. Quid ergo faciet miser q ita possidebitur ab igne, sicut possidetur fænum cum in clibanũ mittitur? Penetrat quidem mors intima viscera peccatoris. In tormentis quidem diues ardebat,
Aug: in Ioã. trac. 44. to. 9. ait Aug: & stillam aquæ de digito pauperis requirebat, nec ei subueniebatur. Vnde ait Abrahæ, pater Abraham mitte Lazarum ad fratres meos vt dicat illis quid hic agatur, ne & ipsi veniant G
Ioan. 9. in hunc locum tormentorum. O infelix quando viuebas, tunc erat tempus operandi, modo iam in nocte es, in qua nemo possit operari.

Simile: Magna quidem est dementia nostra, quod nolimus in memoriã reuocare vitæ incertitudinẽ, & suppliciorum certitudinẽ, quæ supplicia impios manẽt. Age vero si ingẽs alicuius magnæ vrbis platea esset hominibus refertissima, & omnes diuino oraculo admoniti certo scirent magnã vim fulminũ super omnes illos ruiturã, quibus tota illa hominũ turba, paucis solũ exceptis, fulmini-
Multi timore inferni vidẽtur abiecisse bus icta conflagraret, quis nõ expauesceret? Quis nõ trepidaret, H seq; totũ eo tempore diuino numini supplicẽ exhiberet? quis deniq; in tãto omniũ tremore, cibũ, quis potũ, quis somnum capere quietus posset? Sed quid omnes dico? imo vero si vnus solum ex tanta illa multitudine, cælesti igne cõflagrare deberet, omnes
Infernum & eius tormẽta metuamus, illi merito trepidarẽt, suã quisq; sortẽ formidãtes: Quid autẽ hoc repentinæ mortis periculum, cum æternæ mortis periculo comparatum, nisi somnus & vmbra est? Cũ ergo sciamus infinitũ esse stultorũ numerum, ac proinde etiam innumerabiles esse qui hoc superni iudicis fulmine feriendi sint, nempe ite maledicti in ignẽ
Matt. 25. æternum, quomodo non hoc tantum salutis nostræ periculum formidamus? Quomodo adeo securi in vtramque aurem dormimus?

A mimus? Quomodo voluptatibus nostris obsequentes, damnationis nostræ causas quotidie cumulamus? Quomodo deniq; in tanto rerũ discrimine cõstituti, stertere, ridere, ludere, deliciari, sine vllo doloris aut timoris sensu possumus? Vndehic tantus stupor, tam obscura caligo, tantusq; salutis nostrę neglectus, cũ viri etiã sanctissimi, nil magis in hac vita, quam ancipitem hanc animarũ sortẽ formidarẽt? vt autẽ commodius ante oculos tibi subijcias acerbissimas illas inferni pænas, recordare obsecro historię illius B Sedechiæ regis Iudęę quem rex babylonis in captiuitatem arripuit, & eius filios ante oculos interfecit, deinde etiam oculos ipsi eruit, & arctissime vinctum in babyloniã perduxit, vbi in summa quadam ac miserabili seruitute vitã suã finiuit. De qua tamen miseria & calamitate pręmonitus iam fuerat à Hie. Vt sibi diligentissime pręcaueret, cui tamen credere noluit. Quid quęso hac infelici tragædia funestius? Quantum putas animo dolorẽ persentiret infelicissimus rex Sedechias cum videret se in tanta miseria constitutum? Quos angores in anima sua pateretur, cum ex tam ampla fortuna, inqua semper positus fuerat, in tã diram C captiuitatem & seruitutem se coniectum videret? sed iam ad nos ipsos veniamus fratres, quid enim hæc calamitas est, si cum sempiterna calamitate & miseria comparetur? Quantum enim inter tempus & æternitatem, tantum inter vtramque discrinis est: quanto autem maius est cęlesti ac sempiterno regno, quam terreno & temporario priuari? Quanto acerbior captiuitas sub principe diabolo, atrocissimo generis humani hoste, quam sub immani Turcarum principe? Quanto grauius claustris gehennę, quam compedibus vinciri? Quanto miserabilius inter dęmones, quam inter infimę sortis captiuos diuersari? Quanto infelicius est in densissimis locis, quam in luce D versari? Quanto luctuosius est in gehenna, quam in stabulo iumentorum commorari? Quanto acerbius inter igneos gehennę globos perpetuo volutari, quam humi cum cęteris captiuis habitare? Quanto igitur hæc calamitas, quam illa funestior? Si ergo illius prędictio & cogitatio, miserum hunc regem adeo anxium & attonitum redderet, quonam modo qui sine villo Dei metu vitam agunt, quique secundum pręsentis vitę statum ad hanc pœnarum ęternitatem damnati sunt, adeo secure agunt? Quomodo hęc infelicissima sors, quam non angelus, aut propheta, sed ipse angelorum & prophetarum Dominus ait futuram, nihil eos solicitat & pungit?

Simile. *Hier. 36.* *Damnati cũ erũt in inferno sentiẽt calamitatẽ suam.* *Simile.* *Simile.* *Inferni terribilia tormenta.*

O ferreas hominum mentes! O pectora cæca! O dementiam E
Inferni sanguineis etiam lachrymis deplorandam! vbi quæso sensus?
tormenta vbi ratio? vbi consilium? vbi iudicium? vbi saltem naturalis
quāta sint periculorum timor, qui tanto acrior est, quanto periculum & imminens, & grauius, & certius est? Hæc quidem negligentia & incuria nostra ex eo prouenit quod persuadeat nobis dæmon, quod mors longe a nobis distet, quod nunc nobis nil timendum sit. Qua in re pictorum artem imitatur, qui corpo-
Simile. ra quædam in tabulis ita depingunt, vt longissime distare vi-
Mors sæpe nos repente inuadit: deantur, quæ tamen in eadem tabula sunt. Cuius fallaciæ dolum illi quotidie experiuntur, qui cum vitam sibi diuturnam pollicerentur, multaque in futurum tempus disponerent, hac falsa spe delusi, insperata morte de medio sublati sunt. Et F tamen talia videntes, non emendamur, & resipiscimus. Si ingres-
Simile. si in carcerem, ait Chry. & videntes alios pallidos, alios vero
Chry. ho. 10. in 2. cor. & ad popu. ho. 46. vinctos & esurientes, alios etiam tenebris conclusos, concutimur tantopere & perhorrescimus, & omnia ne illuc incidamus, facimus: quando addicti trahemur in gehennæ carceres, quales futuri erimus? non enim vincula illa ex ferro, sed ex igne sunt inextinguibili: Propterea dum tempus est, G præoccupemus faciem Domini in confessione, vt minaces illas
Psal. 94. virtutes effugiamus. Nonne videmus terrenos milites principibus seruientes, quomodo criminosos trahunt, quomodo li-
Simile: gant, quomodo faces tormentis adhibent? sed hec omnia risus & ludicra, ad supplicia illa, nam & temporarię sunt hę
Isa. vlti. penę mundanę, illic vero neq; vermis moritur, neq; ignis ęxtinguitur.

Exemplum sumamus ex alienis periculis! H

Fili recordare quia recepisti bona in vita tua. Longe quidem vtilissi-
Caute viuamus. mum nobis esset, vt ex alienis supplicijs periculum faceremus sed tamen nō id facimus, quin potius latrones eos imitamur, qui
Simile: interim dum aliquis latro suspenditur, ipsi crumenisecę sunt, &
Hiere. 3. homines argento emungunt. Vnde Hierem. 3. & vidit pręua-
Deum timeamus. ricatrix soror eius Iuda, quia pro eo quod mæchata esset aduersatrix Israel, dimisissem eam &c. Sane propterea grauiter etiam reprehensus est Balthasar, quod noluisset sumere exemplum ex supplicijs patris sui. Vnde dixit ei Da-
Dani. 5. niel, tu quoque Balthasar filius eius, non humiliasti quidem

A cor tuum, cum scires hæc omnia, sed aduersus dominatorem cæli eleuatus es: Quare tu cum videris orphanos filios proximi tui relinqui, considera etiam quod tui orphani esse possunt: & cum videris viduam coniugê proximi tui, considera quod etiam vxor tua vidua fieri potest, Recole quomomodo hic diues in maxima prosperitate antea versaretur, & tamen infelicissimus redditus est. Sane qui ex morbo conualescit, & harundine nititur, non audet ipsi confidere, ne forte grauiter læderetur si frangeretur: sic tu existimare debes quod sanitas & prosperitas qua vteris, sunt veluti harundineus baculus, qui facile rumpi potest. Sane credibile est quod sanctus Noe postquam tantum diluuium vidit, continentissime se gesserit, cum per trecentos annos post diluuium vixerit, & alios non legamus eius filios, præter eos, qui ipsi erant ante diluuium: *Ex alijs exemplũ sumamus. Securitate falsa decipimur. Simile. Timorem Dei non abijciamus. Gen. 9.*

B

APPENDIX.

CVM Videret Christus auditores suos deditos auaritiæ & delectationibus huius seculi, idcirco hanc eis doctrinan prædicauit, dans tanquam bonus medicus accommodatum pharmacum. Sane præcipiebat Deus per Ezechie, vt qui ingrediebantur in templum per portâmeridianam, egrederentur per septêtrionalem, & contra, vt inde intelligamus quod si in mundum ingredimur per portam delectationum, postea exire debeamus per portam tristitiæ & mœroris. *Simile. Ezec. 46.*

C

Homo quidam. Quorsum quæso potentem virum & diuitem vocas, hominem quendam? sed apud Deum huiusmodi diuitiæ non æstimantur. Porro tria sunt bonorum genera, nempe bona quæ appellantur fortunæ, qualia habebat diues iste, alia vero sunt bona naturæ, vt sanitas, ingenium, quæ pluris fiunt, adeo vt propter salutem, bona libenter expendat homo. Sic Iob plus sensit cum in corpore percussus est, quam cum in diuitijs. Vnde Eccle. aitnô est census super censum salutis. Alia sunt ornamenta animæ, quales sunt virtutes, quæ apud Deum plurimi fiunt. Porro qui bona habet fortunę dicta, tria debet obseruare, quod iuste acquisierit diuitias, & quod eas pauperibus communicet, tum etiam ne inhæreat eis, Psal. Diuitiæ si affluant nolite cor apponere: Et sicut arca intus quidem deaurata erat, sed tamen exterius vili panno tegebatur, sic Dei seruus non exterius se iactare & ostentare debet, sed potius interius humilis sit. Psal. Omnis gloria eius filiæ regis ab intus: Item Heb. 11. Circuierunt in melotis. *Erat*. Vide *Diuites mali parũ fiunt apud Deũ. Iob. 1. Eccle. 30. Quas conditiones seruare debeat diues Psal. 61. Psal. 44. Heb. 11.*

D

quomodo hæc mundana trãseant, Psal. in imagine trãsit homo.
Psal. 38. Sic Salomon ait se fuisse regem in Hierusalem. Aduerte etiam E
Eccle. 1. quomodo sicut leo vt ferunt naturales, cum ante ipsum canis
Leonis natura. verberatur, tremit: sic etiam Christus vult vt timeamus proposita nobis parabola siue historia huius auari diuitis

Epulabatur. Reprehendit non moderatum cibum, sed superfluum & excessiuum, nã sicut vestes paulatim lacerantur, & ideo sunt reparandæ, sic & corpus nostrum quod quotidie dilabitur, cibo eget vt reparetur, & tanquam Domus ruinosa, eget repara-
Iob. 10. tione. Vnde Iob. pelle & carnibus vestisti me. *Quotidie.* Et ideo re- F
Simile. prehensibilior erat. Sed quæres, cur tantas diuitias dedisset Deus
Victus sit moderatus. huic diuiti? Sane vt ipsum hac via ad se attraheret: sicut solet venator accipitrem ad se euocare, ostensa esca.

Simile. *Mortuus est diues.* Vide quomodo exprimat Euangelista varios
Varij bonorũ & malorum successus. successus horum, nam cum dicat de diuite quod mortuus est, de paupere tamen dicit, factum est dum moreretur. Sane cum grauida aliqua mulier in partu moritur, reliquæ mulieres grauidæ timere solent; sic etiam æquum est vt si aliqui hic adsunt diuites qui
Timeam⁹ Dei supplicia. huius mores imitentur, timeant & contremiscant. *Vidit Abraham a longe.* Longe à peccatoribus salus; & tam procul ac longe erat ab hinc sex mille annis quantummodo. G

Psal. 40. *In lingua mea.* Quia plurimum peccauerat lingua, idcirco in lin-
Lingua multi sæpe Deum offẽdunt. gua punitur: difficile quidem domatur hoc membrum, vt ait Iaco. Vnde propterea voluit Spiritus sanctus in linguis igneis apparere, vt intelligeremus, quod sicut ignis potentius est elemẽtum, sic lingua maxime inter cætera membra suas exercet vires. Ad-
Acto. 2. uerte igitur quomodo sub blanda purpura & bysso huius diuitis lateret peruersa lingua, & ferina quædam crudelitas, quæ tot beneficijs diuinis nunquam voluit emolliri.

FERIA VI. POST II. DOMIN. QVADRAG. H

CONCIO PRIMA.

HOMO *Quidam erat pater familias qui plantauit vineam.* Mat. 21. Mar. 12. Luc. 12. Quã vineã plantauit ait Chry.
Chry. in non. abso. ho. 40. to. 2. nisi quam de Aegypto transtulit? Quomodo plantauit vineam illam? Quomodo vinitor studiosus, qui primũ omnes in circuitu infructuosas syluas excidit, idcirco ne forte arbores lasciuientes dum huc & illuc per longa spa-
Simile. tia ramos suos exporrigunt, adhuc tenerum præfocent malleolum.

A lum. Sic Deus gentes sine fructu iustitiæ constitutas occidit,& sic collocauit Israel,ne forte gentes indisciplinatæ,dū in longum terminum suæ dominationis se extendunt, affligant populum Dei nouitium. *Plantauit vineam*. In quacunq; anima ait Origenes, tanquā vinea verbum Dei plātatum est. Sicut ergo in vineis est aliquod tempus quando principium fructus demonstrent, & alud quando florent quæ sunt demōstrata,& aliud quando acerbescunt fructus,& aliud quando uariant,& aliud quādo mutant, & aliud quando vindemiandi tempus est fructus perfectos & pa
B ratos ad præbendum vinum: Sic etiam in hominibus primum vitæ tempus est infantia,& ex tunc vinea nil ostendens,nisi tantum habens in se vitalem virtutem: cum autem cæpit posse loqui,tēpus est generationis:quantū autem proficit anima pueri operata tantū & vinea quæ operatur in eo,id est verbū Dei producit indicia botrionū futurorū, florentium quidē adhuc & odorē suauitatis futuræ virtutis in primis dantium: Postea autē & acerbescūt, quando malitia quidem est in iuuentute,non autē permanet,sed superueniens est quasi propter ætatē, sed vt ita dicā, semper ad virtutē pergens. Quā si quis mādu caverit,secundū prophetā,ob-
C stupescere faciet dētes:si autē ea nō fuerit vsus, sed semper quasi per aliquā viam adducat eā ad virtutē, ex parte incipit variare, non autē & vuam habet perfectā. Est autē & post perfectū status aliquis studiosus,quādo vinea operata fructū profert maturū,& studiosos botriones diuersos ac perfectos, charitatis & gaudij, & pacis & lōganimitatis,cęterarūq; virtutū quas Apost.refert,& multæ scripturæ, *Fodit in ea torcular*. Torcularis nomine decalogi legē quæ vtriq; populo tradita est,intelligimus,Quomodo enim vuæ in torculari expressæ,vinū cultoribus suis prębēt,ita cupiditates nostræ diuinæ legis studio,varijsq; laboribus cōpressæ,sua-
D uissimum charitatis & iustitiæ vinum cęlesti Domino propinant. Et sicut frumenti grana in terram iacta si integra manēt, nullum adferunt fructum: ita si vuæ in torculari integræ & intactæ fuerint, vinum ex se præbere nequaquam poterunt: Terendæ ergo & conculcandæ sunt, vt ex eis vinum effluat. Quomodo ergo terendæ? Interroga beatos martyres, ipsi te exemplo docebūt,quonam modo vuæ in torculari,quomodo frumentum sub molari lapide terantur. Interroga Ignatium, qui cum bestiarum dentibus comminueretur, ardore martyrij moriens,ait, frumentū Christi sum,bestiarum dentibus molor & subigor,vt panis mundus efficiar. Quid quæso patiētia etiam,nisi mētis martyriū est? sic enim D.Gre.sine ferro, inquit,& flammis, martyres esse possumus,si patien-

Orige.in Mat.ho. 19.
Similitudo.
Aetas hominis similis vineæ.
Hie.31.
Vinea similis homini.
Gal.5.
Mat.5.
Simile.
Similitudo.
Tribulationes nos in cælum ducunt.
Exemplū Ignatij.
Greg.in Dial.

patientiam in animo veraciter conseruemus. Idemq; rursus ve- I
Martyres quomodo esse possimus. ram pœnitentiam genus quoddam martyrij esse docet his verbis quamuis inquit, occasio persecutionis desit, habet tamen pax nostra martyrium suum: quia etsi carnis nostræ colla martyrio non subijcimus, spirituali tamen gladio carnalia desideria trucidamus, itaq; fratres si frumentum electum, si pretiosum vinum
Simile. esse concupiscitis quod in cælesti cellario condatur, vt frumētum terendi, vt vuæ calcandi estis, hoc est caro cum vitijs & concupiscentijs subigenda. Item sicut in torculari per vim & compressionem partis inferioris cum superiori, vinum tandem optatum
Simile. exprimitur, ita plane per timorem & amorem Dei, exprimit homo ipse virtutis opus. *Et ædificauit turrim.* Sicut in turri consisten-
Chry. in non abs. ho. 40. tes, ait Chry. duo bona consequuntur, nempe quod hostes de turri præuidentur, & facile etiam inde conteruntur, Sic etiam serui Dei quasi in turre positi, dæmones iam à longe conspiciunt, & spiritualibus bonorum operum sagittis eos vulnerant. *Locauit eam agricolis.* Coloni sunt sacerdotes, qui colentes populum qua-
Simile. si vineam, cum acutissimo ferro sermonis faciunt eos bonos fructus iustitiæ Domino exhibere. Sicut autem durā terram ferrum emollit, sic & verbum duritiam cordis relaxat. Et sicut rastro ferreo herbæ radicitus euelluntur à vinea, sic & acri sermone vitia G de populo resecantur.

Et peregre profectus est. Non loci mutatione, ait Hiero. Nam Deus
D. Hie. in Mat. 21. li. 3. to. 9. Hiere. 23. Ambro. in Luc. 20. lib. 10. Lud. Gra. vnde abesse potest, quo complentur omnia? Item dicit per Hier. Ego Deus appropinquans, & non de longinquo. Sed abire videtur à vinea, vt vinitoribus liberum operādi arbitrium relinquat. Item Ambro. ait, non quia à loco ad locum profectus est Dominus, qui vbicunq; semper præsens est, sed quia est præsentior diligentibus, negligentibus abest. Hoc verbo peregre proficiscendi, ait grauis quidam autor, malorum omnium fontem quasi digito Dominus indicauit. Hinc autē est quod quamuis rebus omni- H bus præsens adsit, abesse tamen improbis quodammodo videatur. Sic enim omnia videt, vt ipse mortalium oculis videri minime possit. Posuit enim, vt ait propheta, tenebras latibulū suū:
Psal. 17. Quæ verba non modo incomprehensibilem diuinitatis naturam
Simile. sed prouidentiæ quoq; eius rationem declarant: quæ cum omnia
Deus omnibus præsens adest. videat, videri tamen ipsa in hac vita non potest. Vt enim qui in obscuro triclinio sub meridiana luce delitescens, omnia quæ contraposita sunt videt, cum is tamen à nemine videatur: ita diuina mens in hoc tenebrarum suarum latibulo incognita manens, omnia prospicit, omnia obseruat, omnia gubernat, cum ipsa tamen

à nemi-

A à nemine videatur. Quod quidé sponsa in Cant. significauit cum ait, en ipse stat post parietem nostrum, respiciens per fenestras, prospiciens per cancellos. Vt enim qui hoc modo post vicinum nobis parietem latent, & propinqui nobis sunt, & silenter omnia vident audiuntque, cum à nemine videantur: ita plane se erga nos diuina prouidentia gerit, quæ abdita manens, omnia cõtemplatur. *Homo erat pater familias*. Sicut olim Nathan ipsum Dauidem sub quadam parabola ad cognitionem sui erroris producere curauit: Sic Christus nititur cum Pharisæis. Pater autem vocatur, vt intelligamus quod amore potius debeamus duci ad bene
B operandum tanquam filij. In Leui. quidem præcipiebat Deus ne sibi offerrentur virides spicæ quæ difficile reddunt granum, sed tostæ igni, quæ facile granum excutiunt, vt inde intelligamus quod cum facilitate & amore debemus operari propter Deum. *Locauit agricolis*. Hi agricolæ cum nollent reddere fructus ipsi patrifamilias idcirco pereunt: sic ergo Christiani ne pereant, debẽt fidem cum operibus coniungere. *Aedificauit turrim*. In turri debet esse constitutus prædicator, vt vigilet & omnes moneat, nempe pronis ad vindictam dicat, non occides: carnalibus, non mœcha-
C beris, & sic clamet semper. *Et sepem circundedit ei*. Parum prodest quod virtutes in nobis plantemus, nisi eas sepe perseuerantię circundacamus, sed statim diabolo locum damus. Vide quomodo se gesserit cum filijs Israel, qui cum iam essent prope promissionis terram, fecit tamen vt deficerent, atq; ita ideo grauissime puniti sunt. Quare audiamus quid dicat Psal. Montes in circuitu eius, idest custodia decem mandatorum, & Dominus in circuitu populi sui, hoc est donum perseuerantiæ ab eo implorare debemus. nisi enim Dominus custodierit ciuitatem, frustra vigilat qui
D custodit eam. Quare ad eum confugiamus, Ecce enim non dormitabit neq; dormiet qui custodit Israel. Isa. 58. & vocaberis ædificator sepium, auertens semitas iniquitatum.

Cum autem tempus fructuum appropinquasset. Patris familias solius est cognoscere vere, ait, Origen. quando vniuscuiusque hominis tempus appropinquat, vel quando adhuc lõge est fructuum tempus. Et nos si abundanter consideremus, comparationem facientes temporum, ex quo sumus vocati ad omne tẽpus fidei nostræ poterimus videre quomodo quidam cum deberent esse magistri secundum tempus, iterum opus habent, vt ait Apost. doceri qualia sunt elementa principij eloquiorum Dei. Porro vix vnquam paterfamilias, aut grauis quidam autor, ad reposcendos vineæ fructus reuersurus esse credebatur, qua persuasione concepta,

Can. 2.
2. *Reg. 7.*
Leui. 2.
Amorem Dei habeamus.
Fides cum operibus iungatur.
Prædicator omnes moneat.
In virtute perseueremus.
Num: 14
Incredulos quomodo puniat Deus.
Psal. 124.
Psal. 126.
Psa. 120.
Isa. 58.
Orige. in Mat, ho. 9.
Heb. 5.
Lud. gra.

agrico-

agricolæ in bona patrisfamilias inuaserunt, eaq: pro sua libidine diripuerunt. Hæc persuasio fratres, non præfectos Ecclesiæ modo, sed cæteros etiam fideles ita peruertit, vt vtrinq; neglecti officij præcipua fere occasio sit, quod scilicet peregre dominũ profectũ esse arbitrãtes, sero illum ad colligẽdos vineæ fructus, hoc est ad exigendam anteactæ vitæ rationem vẽturum credunt. Hęc longa mora siquidem quam ipsi fingunt, magnopere improborum audaciam & licentiam auget. Satis enim sibi spatij suppetere credunt, vt & genio indulgere, & ventri seruire, & mundo obsequi: & terrenis voluptatibus frui possint, ac tandẽ in fine vitæ ad meliorem mentẽ redire, & tũc demũ ætate iam affecta viuere incipere, cum desinendũ est. Itaq; breuissimã hanc & momẽtaneam vitam, dæmon illis fallaci persuasione longissimã facit, ideoq; ad hæc omnia satis superq; temporis superesse persuadet. Quod quidem præstigijgenus pictores frequẽter imitãtur, qui ita colores & lineas picturis accõmodãt, vt quæ prope posita sunt, lõge dissita esse, delusis arte oculis appareant. Ad hunc modũ magnus ille mentiendi artifex, sic mẽtis nostræ oculis illudit, vt mortis diem, qui vnicuiq; nostrum pene in foribus est, longissimo spatio distare persuadeat. Qua quidẽ fallaci persuasione, dictu mirũ est, quãtopere præstigiator hic mẽtes hominum ad omnem viuendi licentiam & intemperantiam alliciat. Hac enim arte meretrix illa in pro. væcordem iuuenem ad lasciuiam prouocat, cum ait, veni & inebriemur vberibus, & fruamur cupitis amplexibus. Qua spe freta hoc tãtum nefas à me requiris? Subdit protinus, non est vir in domo sua, abijt via longissima, sacculum pecuniæ tulit secum, in die lunæ plenæ reuersurus est. Hæc autẽ meretrix quænam est alia quam caro nostra, quæ ad voluptates omnes & libidines maxime procliuis est? Cæterum aduersus hanc perniciosam dæmonis, carnisq; fallaciam, non video quod commodius opponi possit remedium, quã quod saluator in Euang. cõtra communem hanc hostis antiqui fraudem adhibuit: quod si dixerit inquit, malus ille seruus in corde suo, Moram facit Dominus meus, & cœperit percutere conseruos, & comedere, & bibere cum ebriosis, veniet dominus serui illius in die quam nescit, & hora quam ignorat, & diuidet eum &c. Quare mortis incertam horam nobis semper ante oculos ponamus.

Et agricolæ apprehensis seruis eius. Cum potius parati esse debuissent ad rationem domino reddendam, sicut & nos parati esse debemus, quo cautius & diligentius nobis ab omni delicto caueamus intelligentes veram esse illam Ioannis Climaci sententiam dicentis, non

[Marginal notes: *Iudicium extremũ semper ante oculos habeamus* — *Obliuiscũtur multi tempus rationis reddendæ.* — *Simile.* — *Mortem procul abesse nobis persuadet dæmon.* — Pro. 7. — *Caro nobis insidiatur.* — Mat. 24. — *Caute viuamus.* — Lud. gra. — Ioan. Cli.]

[Margin letters: F, G, H]

A tis, non est pie præsentem diem pertrãsire, nisi eam vltimam esse vitæ nostræ existimemus, ô felices quibus ita viuere simul & mori datum est! Qui ita viuit vere, nunquam à mortis conspectu oculos deflectit. Itemq; eo magis securi sunt quo in maiori metu versantur: sanctus enim hic timor, non timorem, sed securitatem parit. Quod ne cui mirũ videatur, alia quoq; in rebus etiam externis inueniuntur, quæ cõtrarios naturæ suæ effectus pariunt: calx enim aqua frigida aspersa, non quidem frigere, sed feruere magis & calorem concipere solet. Dolor quoq; ille maximus, B qui ex vera cordis contritione nascitur, non vulgarem animi lætitiam parit, quod eo dolore pœnitens intelligit doloris causam, videlicet peccata extingui. Ad hunc ergo modum qui in timore Domini incolatus sui tempore conuersatur, ipso suo timore & solatium & securitatem maiorem capit. Intelligit enim securitate securitatem tolli, timore vero securitatem parari. Sic enim natura comparatum est, vt omnibus pene in rebus ille minus securus sit, qui se putat esse securum: Quod facile indicant habitatores labes, quos quoniam secure agebant, filij Dan repentino aduentu suo imparatos adorsi, prima belli impressione, ad internecionem vsq; ceciderunt: Contra vero nulli securius vitam de- C gunt, quam quos prouidus hic timor perpetuo angit.

Mortẽ nobis ante oculos statuamus.

Simile.

Timeam' Deum vt secure viuamus.

Iudic. 18.

Iterum misit alios seruos. Considera quæso perattente, quanta Hebræis Deus beneficia contulit, munera muneribus, & beneficia beneficijs congerendo, videlicet plantando illis vineam, nempe synagogam, quam suis sacerdotibus commẽdauit excolendam: misit etiam ipsis prophetas & seruos suos sanctos, ipsi tamen vsque adeo ingrati extitere, vt maximis beneficijs, maxima flagitia & scelera retulerint. Vt hoc loco Mat scribit, & Paul. ad Heb. 11. Nouissime etiam Dei filium propter eorum salutem missum in- D teremerunt. Cæterum nobis verendum est, ne ingrati magis iudicemur, quibus iam non synagogam, sed Ecclesiam plantauit, sanguine suo, atque ipsorum Apostolorum & martyrum sanguine irrigatam, doctrinaq; cælesti, longe lateq; protensam, & amplificatam: at nos pro tantis, tamque diuinis donis, crimina, & peccata innumerabilia reddimus, nec consideramus quam pestiferum & detestabile sit ingratitudinis vitium. Vnde Sen. ait. quod non videretur absre, si leges sancirentur contra ingratos, non minus quam contra sacrilegos, homicidas & alios facinorosos. Et mirum certe est quod hoc flagitium nusquam non inueniatur, & tamen fere nullibi puniatur. Sed tamen cum difficilis esset, huius rei æstimatio, eã inquit ad vindices deos remisimus,

Ingratitudo detestabilis pestis.

Autor: Simus sẽper grati.

Mat. 24.

Heb. 11.

Maiora beneficia nobis exhibita quã hebrais.

Sene. li. 3. de bne. c. 6. & 7.

Et certe

Et certe quemadmodum hedera suis tantum innixa perexiguis viribus, non potest quidem in sublime conscendere, arbori tamē alicui adhærens, eius beneficio sese erigit & attollit in altum, at postea eandem arborē à qua adiuta fuerat, miserabiliter destruit, ita plane plures reperias ingratos homines, qui cum humiles & abiecti essent, neq; per se possent ad alta conscendere, vbi tamen ad ea conscenderunt, illustrium innixi beneficijs & amicitiæ, eisdem pro beneficijs maleficia rependant. Et propterea non est mirandum si videamus ingratos multos, habere & sortiri infelicissimos successus. Vide enim ingratissimus Saul quo deuenerit propter suam ingratitudinem, qui cum plurima à dauide accepisset beneficia, eis tamen respondere nunquam voluit. Et tamen cum iunior esset, bene moratus erat, adeo vt dicat de eo scriptura, filius vnius anni erat Saul cum regnare cœpisset.

Ingrati quomodo recalcitrēt — *1. Reg. 31.* — *1. Reg. 13.*

Vide obsecro quantopere sint odio ingrati ipsi Deo, siquidem in nocte passionis in tam multis tormentis nunquam conquestus est, nisi cum ingratus ille dedit ipsi alapam, cui amputatam auriculam restituerat. Quod si execrabilis est ingratitudo, quid dicemus de scelere eorum, qui ex beneficijs diuinis, occasionem sumunt Deum offendendi? Sicut videmus olim fecisse Hebræos cū vitulum adorarunt, & tamē Deus dederat ipsis aurum vt possent prouidere necessitatibus suis. Hoc est etiam quod Deus per Ezechiel. mire ostendit sub quadam parabola virginis, cui multa contulerat beneficia, atq; adeo ad regni solium eleuauerat, & ipsa ingrata erat & adultera, Sic ergo nos post multa accepta beneficia, ingratissimi sumus In qua re videmur dæmonem imitari, qui cum summa in sua creatione accepisset beneficia, tamen ingratus erga Deum fuit, adeo vt diceret, ascendam in cælum, & super astra exaltabo solium meum, & ero similis altissimo. Vnde de ingratis queritur Deus dicens, filios enutriui, ipsi autem spreuerunt me. Sic Nathan ex parte Dei dixit Dauidi, ego vnxi te regem super Israel, &c. Quare ergo contempsisti verbum Domini, vt faceres malum in conspectu meo? Hinc Psal. ait, qui edebat panes meos, magnificauit super me supplantationem. Deut. 32. Incrassatus est dilectus, & recalcitrauit. *Eiecerunt eum extra vineam.* Vbi etiam nomine vineæ intelligitur Hierosolyma, extra quam eiectus fuit Christus, & in monte Caluariæ crucifixus.

Ingrati quantum Deo displiceant. — *Ioan. 18.* — *Simile.* — *Exo. 11.* — *Exo. 32.* — *Ezec. 16.* — *Ingrati diuina beneficia obliuiscuntur.* — *Isa. 14.* — *Isa. 1.* — *2. Reg. 12.* — *Psal. 40.* — *Deut. 32.*

Autor. *Qui reddant ei fructum temporibus suis.* Reposcit Deus fructum ab vnoquoq: tempore suo: patientiam scilicet quo tempore offertur egenus aliquis & mendicus: exigit castitatē & continentiam, cum tentationes carnis nos solicitant. Petit humilitatem, cum super-

A superbiendi datur ansa. Denique id exquirit vt de vnoquoque dici possit, erit tanquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum dabit in tempore suo. In tempore quidem suo fructum dedit Abraham, quando libenter sacrificare volebat filium suum Isaac Domino, quandoquidem tam expedite se accinxit ad viam. Item Dauid dedit fructum in tempore, cum posset sæpissime vindictam sumere de aduersario Saule, item de Semei, & tamen noluit. Porro Ioseph etiam cum tentaretur à domina sua, & posset vlcisci fratres, siue punire, & tamen noluit his consentire. Quamobrem hoc est dare fructum B in tempore suo; scilicet efficere vt eniteant & splendeant virtutes nostræ, & bona opera, in atra & sæua tentationum & occasionum tempestate. *Psal. 1.* *Gen. 22.* *1. Re. 26.* *2. Re. 16.* *Gen. 40.*

Lapidem quem reprobauerunt ædificantes. Ad literam dicitur de ædificatione templi, ait Lyra, qui quidem lapis pluries oblatus est in ædificatione, & quia non poterat, sicut & cæteri lapides, cóuenienter collocari, ea de causa pluries reiectus est quasi reprobatus ab ædificantibus. Vltimo autem positus est in consummatione anguli, vbi coniungebantur parietes, & ideo scribitur in C Psal. A Domino factum est istud, quia illud non fuit à casu, sed ex diuina præordinatione, quia lapis iste figurabat Christum, qui multoties & multipliciter reprobatus est à principibus sacerdotum, & tamen factus est in caput anguli, coniungens Iudæos & Gentiles quasi duos parietes in vnam Ecclesiam. Quod autem Christus dicatur lapis in scriptura, habetur Daniel. 2. Lapis qui percusserat statuam, factus est mons magnus, & impleuit vniuersam terram. Quod etiam sit lapis angularis, habetur apud Isa, vbi dicitur, ecce ego mittam in fundamentis Sion lapidem angularem. *Lyra in Mat.* *Ephe. 2.* *Danie. 2.* *Isa. 28.*

D *Ideo dico vobis quia auferetur a vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus eius.* Hoc diuinæ censuræ iudicium fratres, maximum cordibus nostris timoris aculeum infiget, si eius causam paulo attentius, eamq; cum moribus & vita nostra conferamus, Si causam nostram cum populi huius à Deo repudiati, causa conferamus, inueniemus plane nos quoque modo in periculo non dissimili versari, similemque timoris causam habere, imo vero tanto maiorem; quanto plura nos per Euangelium, quam illi per legem, beneficia percepimus. Si enim pro beneficiorum magnitudine ratio exigenda est, quis non videt quanto maiora nobis beneficia & virtutis adiumenta sub Euangelij gratia, quam olim Iudæis sub lege collata sunt? Quæ cum ita sint, *Lu. Gra.* *Grati erga Deum simus.*

quis non videt quanto maior nobis, si desides & ingrati simus, E
quam Iudæis, timoris causa subsit, qui tanto maiora quam illi
beneficia percepimus? Si igitur illi qui minoribus beneficijs abusi sunt, tam graues pœnas dederunt, quid nos timere par est, qui tanto maiora recepimus beneficia, si illis Iudæis nihil meliores fuerimus?

D. Hier. in Mat. 21. li. 3. to. 9. *Et qui ceciderit super lapidem istum, confringetur:* Aliud est offendere Christum per mala opera, ait D. Hierony. aliud negare: Qui peccator est, & tamen in illum credit, cadit quidem super lapidem & confringitur, sed non omnino conteritur, reseruatur enim per pœnitentiam ad salutem. Super quem vero ille ceciderit, hoc est cui lapis iste irruerit, & qui Christum penitus negauerit, sic conteret eum, vt nec testa quidem remaneat, in qua hauriatur aquæ pusillum, Vnde Glo. incogn. super Psal. ait, Christi potestas se extendit ad duo maxima, scilicet ad præmiationem bonorum, & Punitionem malorum, iuxta illud; positus est hic in ruinam, & in resurrectionem multorum. Ad iustitiam autem pertinet dare bonis præmium, & supplicium malis. Et quamuis in vtroq; simul concurrat Dei misericordia & iustitia, tamen quia sicut Dei misericordia plus relucet in præmiatione bonorum, quam iustitia: sic & iustitia plus relucet in punitione malorum quam misericordia. Ideo singularem mentionem fecit de malorum punitione facta per iustitiam Dei, dicens per Psalm. Et tanquam vas figuli confringes eos, scilicet malos. Et aduerte quod congrue mali per rectam Dei iustitiam puniti æternaliter tanquam vas figuli confringi dicuntur, quia quemadmodum vas figuli fractum, reparari amplius non potest vt vas auri vel argenti; sic & damnati ita confringuntur, vt amplius per pœnitentiam reparari non possint, quia tempus pœnitentiæ fructuosæ, est solum in præsenti vita. Porro qui cadunt super hunc lapidem, ait Augustin. sunt qui illum quidem offendunt, sed per pœnitentiam redeunt, ideo non penitus intereunt, sed tamen confringuntur, cum non recte ambulent. Super quos autem cadit, hi nunquam redeunt, quos in iudicio pœna sempiterna conteret, vt sint impij tanquam puluis quem proijcit ventus à facie terræ, vt inquit Psalm. Iusto autem Dei iudicio id fiet, inquit Glo, incogn. vt tanquam à vento proijciantur, quandoquidem suæ vanitatis & inanitatis ventis, in omnia quidem scelera prolapsi sunt atque flagitia.

Glo. inco. in psalm. ver. 16.
Luc. 2.
Misericordia & iustitia in Deo.
Psal. 2.
Simile.
Aug. li. q. euan. c. 3. & contra aduer. le. & pro. li. 2. c. 4. to. 6. & de ver. do. ho. 59. to. 10.
Vide Grc. li. 11. mo. c. 23. & 24. et glo. incog. in psal.

F (right margin, beside "tur enim per pœnitentiam")
G (right margin, beside "rum, quam iustitia")
H (right margin, beside "lum in præsenti vita")

FERIA

A FERIA VI. POST II. DOMINI. QVADRAG:

CONCIO SECVNDA,

Grati simus Deo pro tot acceptis beneficijs.

HOMO *erat pater familias.* Mat. 21: Sane cum per vineam sancti doctores intelligant Ecclesiam, & per sepem, angelorum custodiam, item per torcular, ipsa sacramenta, item per turrim, liberum arbitrium: quis non aperte videat quam multis beneficijs diuinitus B collatis astricti simus, vt semper Deo grati simus? Adde quod quidem aliquando vt innuitur in hodierno Euangelio, Christus tandem pro nobis mortuus fuit. Considera porro quantum placeat Deo vt ipsi grati simus: siquidē post tam illustre beneficium Hebræis præstitum, cum scilicet interfecit omnia primogenita Aegyptiorum, præcepit Deus Hebræis, vt sibi offerrent omnia primogenita. Quid ergo nos facere æquum est, pro tam maximis collatis nobis diuinitus beneficijs? Siquidē non inimicorum quidem nostrorum, sicut Aegyptiorū primogenitos interfecit, C sed quod longe maius est, suummet primogenitum filium, nobis dedit, vt pro nobis interficeretur. Vnde Paul. ait, pro omnibus est mortuus Christus, vt qui viuunt inquit, iam non sibi viuant, sed ei qui pro ipsis mortuus est, nam charitas inquit Dei vrget nos. Quamobrem sicut nutrices vt sibi heros suos concilient & propitios reddant, solent ipsis filios adferre & ostendere: Sic etiam nos debemus Christum Dominum aduocatū apud patrem æternum pro nobis interponere: Cæterum voluit Deus vt Hebræi grati essent, vt semper in arca seruaretur virga Moysi, & manna, vt ita miracula recolentes, nunquam à Domino recederent, sic D etiam Raab in memoriam signum apposuit in fenestra per quam exploratores egressi fuerant, vt ita in prælio recordarentur ipsius. Quare intelligant omnes ingrati homines, quod sicut ingratus pincerna postea territus est, cum vidit Ioseph Dominum suum factum esse; sic beneficiorum immemores terrebuntur cō specto Christo in iudicio, à quo tanta beneficia acceperunt. Quare si volumus vt Deus nostrorum bonorū recordetur, debemus etiam ipsi memores esse beneficiorum eius. Non debemus vti duplici mensura, nam vt ait Sap. Pondus & pondus, mēsura & mensura, vtrumq; abominabile est apud Deū. Sic ergo nos nō debemus diuersa vti mensura, nēpe mensura obliuionis Dei beneficia

Magna Dei prouidentia & liberalitas erga nos.

Ineffabilis Christi erga nos amor:

Exo.13.

Magna Dei in nos beneficia.

2.Cor.5.

Plurimū nos suis beneficijs deuinxit de?

Simile.

Exo.25.

Iosue 2:

Grati esse debemus.

Gen.40.

Ingratorū confusio.

Pro.20.

Ne simus ingrati.

metientes, & tamen recordantes si aliquid boni propter Deum E
Cant.1. fecimus. Audiamus illud Can. Meliora sunt vbera tua vino, fragrantia vnguentis optimis: vbi per vbera intelliguntur diuina beneficia nobis à Christo collata, quæ suauissima quidem sunt, & nos ualde inuitant ad gratitudinem conseruandam. Vnde Oseæ 1. dicitur: In funiculis Adam traham eos in vinculis charitatis. Vbi aliqui legunt hominum loco Adam. Quasi diceret, nolo quidem homines attrahere tanquam bruta, sed tanquam ratione vtentes, videlicet charitate & beneficijs. Vnde videas quod multi dicant, me quidem amore, quo volent ducent, sed non perinde minis & terrore. Sane Dauid postquam multa recensuerat beneficia, ait: repleatur os meum laude. Item alibi inquit, cófitebor tibi, Deus meus es tu, & exaltabo te. Plurimum quidem confert ad gratitudinem conseruandam, memoria repetere aliqua Dei beneficia passim. Sic Moyses cum in morte versaretur, reducebat in memoriam ipsis Hebræis beneficia diuinitus collata, atq; reprehendit ingratitudinem populi. Multo igitur reprehensibiliores erimus nos si ingrati fuerimus, qui longe maiora accepimus beneficia. Sane animalia quæ ruminabãt, in lege munda habebantur: sic ergo nos passim debemus diuina beneficia ruminare atq: recolere. Vnde factum est vt propterea tantæ vires fuerint in capillis ipsius Samsonis positæ, in huius rei figuram, vt scilicet intelligamus quantum vtilitatis adferat crebra recordatio beneficiorum Dei. Nam per capillos vt ait Hiero, intelliguntur cogitationes, vt ergo intelligeremus quam sint vtiles sanctæ cogitationes, idcirco in huius rei figurã, in capillis Sãsonis tanta virtus constituta est. Adeo quidem placet Deo gratitudo, vt propterea dicatur de sponsa, oculi tui columbarum, nam columba ad singula grana oculos sursum attollit: sic ergo felix est anima, quæ ad singula beneficia memor, oculos ad cælum tollit, agens Deo gratias. Vnde Dauid ait, Vox exultationis & salutis in tabernaculis iustorum. Item laudans inquit, inuocabo Dominum, & ab inimicis meis saluus ero. Quasi dicat, plura diuinitus accipiam beneficia, Si gratias egero pro acceptis, & collatis mihi diuinitus beneficijs.

Oseæ.1. *Amor dei ineffabilis erga nos.* Psal. 70. Psal.117. *Beneficia Dei sæpe recordemur.* Deute.29 Leui.11. Iudi. 16. *Hier. in Isa.3. sup. ver. & erit pro crispanti crine calui.* Cant.1. *Columbæ ingenium et natura.* Psal.17. Psal.117.

F G H

Negligentes valde sumus in vita emendanda.

Incumbamus saluti nostræ.

PLantauit vineam. Cum nos ipsi vinea simus, inde apertũ est quã tam diligẽtiam adhibere debeamus vt prauos mores resecemus & am-

A & amputemus. Et initio quidem medicinam infirmitati nostræ applicare debemus: nam plerumq; inutilis fit medicina: cum mor *Simile.* bi ob diuturnitatem fiunt robustiores, videmus etiam arbores *Simile:* quæ nunc immensis radicibus terræ adhærent, quo primum tempore plantatæ fuerint, virgas fuisse, quæ tunc leni manu auelli potuissent, nunc vero fortitudine magna & viribus opus esset. Non vides flumina quo pacto fiant magna? nam vbi ortum ha- *Simile.* bent, exigui riuuli sunt, sed collectis per spatia aquis, multipli- *Vitia statim extirpemus.* cantur. Quamobrem statim noxias vineæ nostræ herbas conuellamus, ne grauius postea nos lædant. Sane de Platone refert Plu. B quod statim in deprauata vita incumberet emendanda, si alicu- *Plato.* bi vitium aliquod pullulare intelligeret. Et vbi alios aliquid tur- *Plutar.* pe designantes vidisset, ad se reuersus, seq; totum circumspi- *Exempl.* ciens aiebat, Num ego tale quid admisi? ita quod alijs indigna- *Emendemus statim deprauatos mores* tionis aut detractionis erat occasio, illi virtutis & honestatis materiam præbebat: quanto igitur diligentius nos Christiani id præstare debemus qui fidei lumine illuminamur? Et certe mirum valde est, quod si vrgente te siti in sylua aliqua: cuperes ex in- *Dissimile* uento potare fonte, videres tamen in eo animalia quædam ve- *Peccatum uelis & remis fugiamus:* C nenosa, malles tolerare potius sitim, quam ex eo fonte bibere, idque ne mortis tibi causam dares; & tamen videas maxima peccata animę tuæ, interitũ tibi adferre, & eligas potius in turpissimis vitijs vitam agere, quam abeisdem animum tuum auocare. Fluuiorum aquæ dulces fere sunt, in fine tamen rursus, amaris- *Simile.* simæ reperiuntur, cum ingrediuntur ipsum mare. Ita vitia ipsa dulcedinem quandam præseferre videntur, at finis eorum, interitus animarum nostrarum, Vnde etiam Euripides ille dixit, Bre *Euripi.* uis voluptatis delectatio, tristitiam parit sempiternã. Quare cogitare semper debes de fine sine fine, vt viuas in æternum absq; D fine. Proponas tibi etiam ante oculos sententiam illam Amos, *Amos 8.* Conuertam festiuitates vestras in luctum, & omnia cantica vestra in planctum. Propones tibi etiam, & diligenter considerabis illud Apostol. Tempus breue est, qui gaudent, tanquam non gau *1. Cor. 7.* dentes. Item memor eris gaudij sempiterni, quo fruuntur in patria beati ipsi, qui gaudia hæc mundana contempserunt. Nam certe propter ignorantiam veri illius gaudij, fit vt plerique in cæcitate versentur voluptatum mundanarum. Et sicut cum ge- *Similitudo.* nerosus accipiter tecto capite & oculis circumfertur, segnis omnino est, nec vllius prædæ capiendæ desiderio concitatus: at cum capite, oculisque retectis, ardeam in sublime volantem suspicit, protinus ardentissimo desiderio flagrans, ipsa quibus tenetur

vincula, pene disrumpit: ita cælestium gaudiorum ignari, ad ea minime aspirant quæ nunquam in cogitationem reuocare volunt: qui vero hæc ipsa diuinarum scripturarum luce collustrati, mentis oculis attingunt, vix dici potest quo mentis ardore ad ea rapiantur. Et certe vel hac de causa etiam maxime vitia ipsi à nobis extirpare debemus, quoniam ipsa maxime nos inquietos reddunt.

Cur multi suauitatē gloriæ non sentiant.

Vitia statim ex irpemus.

Multos quidem videas ad mundanos honores euectos, qui sane multorum iudicio bellissime triumphare videntur, ipsique sibi placent in vestibus fulgentibus ac pretiosis, cum tamen interius pleni sint vitijs, & sint valde inquieti. Quod quidem apertissime vel ex ipso Achab constare potest, qui cum non posset vineam Naboth sibi comparare, maxima afficiebatur tristitia. Vide etiam quid acciderit regi Saul præ inuidia qua laborabat cōtra ipsum Dauidem: totus enim in mœrore versabatur, etsi videretur exterius triumphare. Satis enim ipsemet dolorem suum manifestauit cum ipsis Ziphæis dicentibus sibi vbinam lateret Dauid, ipse respondit, Benedicti vos à Domino, quia doluistis vicem meam. Porro admiratione plane dignum est, quod nolis tu apud domum tuam habere aliquid malum, videlicet filium, filiam, coniugem, seruum, famulam, equum, aut alia huiusmodi, & tamen velis libenter in vitiorum sordibus volutari & iacere, tanquam sus in immundo volutabro.. Quod si illa quidem quæ in domo habes, te alloqui & affari possent, vel auderēt, plane tibi dicerent, sicut tu vis nos bona esse & irreprehensibilia: ita etiam pariter teipsum irreprehensibilem seruare debes, atq; etiam à vitijs ipsis immunem.

3. Re. 21.

Cōscientia praua inquietos reddit homines.

1. Reg. 2.

Simile.

Ad perfectionem tēdamus.

Sane negligentia ipsa & tepiditas nostra efficit, vt nos inordinato & turpi quodam amore amemus, & vitijs omnibus indulgeamus, neque ipsa extirpare, & a nobis pellere conemur. Vnde primus noster parens non ait, abscondi me quod te offendissem, sed quod nudus essem. Vide quam cæcus esset, vt nuditatem suam intelligeret, & peccatum suum nō penetraret, sed existimaret se alicubi posse abscondere, Et hæc quidem cæcitas figurata videtur in cæcitate illa Isaac, qui de venatione edebat filij sui Esau qui ipsum tantopere oderat. Ex hoc quidem cæco amore nostro prouenit, vt tantum in his velimus Deo obsequi, quæ nobis iucunda & grata videntur, non autem perinde in his quæ difficultatem aliquam præseferre videntur. Vnde Pro. 22. Dicit piger, leo est fortis, in medio platearum occidendus sum, Quasi dicat, difficilia sunt opera bona, & propterea singula viden-

Negligentes sumus in virtutis studio.

Gen. 3.

Peccatum quantum nos excæcet.

Gen. 26.

Pro. 22.

A la videntur mihi ſinguli leones: & tamen in malis operibus conficiendis, nullam ſibi videtur difficultatem experiri, ideoque ad quoduis flagitium perpetrandum paratiſsimus ſemper exiſtit. Iſa. 14. Ponam eam in poſſeſsionem ericij. Nam quemadmodum ad exenterandum ericium, digiti ipſi vulnerari, & cruentari videntur; ſic etiam conſcientia ipſa, valde quidem læditur ac vulneratur in ipſis prauis operibus, & tamen perditi & depravati homines non videntur huiuſmodi mortifera vulnera perſentire, quin potius in huiuſmodi pernicioſis voluptatibus, & delectationibus mundanis maxime complacent, atque indulgent. B Vide obſecro quantos labores, quantoſque cruciatus ſuſtineat carnalis, & mūdanis voluptatibus deditus, quantos perferat auarus, quantos denique qui vindictam expetit. Si ergo vir miſerabilis adeo vrges in huiuſmodi vitijs, cur non potius te vir tutis & bonorum operum ſtudio applicas? Nam certe ſi volueris reſipiſcere, ſemper te Dominus tanquam vineam ſuam electam iuuabit.

Timidi ſumus in virtutis ſtudio.

Iſa. 14.

Difficultates in vitijs non videntur ſibi ſentire mali.

Extirpemus vitia

Patientiam teneamus in laboribus, vt proficiamus

C ET *Fodit in ea torcular.* Aperte quidem videmus quod in torculari vua ipſa comprimitur & calcatur, & tamen hoc pacto ſalutare vinum exprimitur: ſicut etiam per trituram granum lectiſsimum excutitur à paleis. Vnde colligas quantus fructus redundet ex ipſis laboribus patienter toleratis, Vnde olim antiqui ſibi fingebant inter gentiles, deam quandam volupiam, quæ dicebatur dea voluptatum, tum etiam Angeronam, quæ dea angoris ſiue tribulationis vocabatur. Porro ſtatua Angeronæ tanquam præſul ſilentij os ſera obſignatum habebat, vt ait Plinius. Et hæc erat in templo Volupiæ, vt refert Macrob: Vt inde intel- D ligeremus, quod ſi taceremus in laboribus, & eos patienter toleraremus, magnum inde fructum & magnam voluptatem reportaremus. Si igitur gentiles tantopere commendabant patientiam in laboribus, quanto igitur diuina fidei luce inſtructi, debemus magis nos patientia armare, & patienter labores ipſos ſuſtinere? cum præſertim videamus quomodo per hos patientiæ gradus beati in cælum peruenerint? Sane ſanctus propheta Dauid poſtquam multos labores recenſuit, tandem ait, Ego autem tanquam ſurdus non audiebā. Quaſi dicat, patienter ſuſtinebam, cum viderem tot inde fructus promanare: Merito inquit D. Auguſt. dicuntur labores tribulationes, propterea quod his quaſi triturėmur.

Labores bene tolerati quomodo nos in cælum ducant.

Simile.

Plin.

Macro.

Patientiā habeamus

Pſal. 37.

D. Aug.

remur. Et Gregor. ait, sic in tritura areæ grana sub paleis premuntur. Item dicit Apostolus, gloriamur in tribulationibus, E
D. Gre.
Rom. 5.
scientes quod tribulatio patientiam operatur; patientia autem probationem, probatio vero spem, spes autem non confundit.
Simile.
Vide igitur quomodo tribulatio ipsa sit tanquam gradus, per quem in cælum conscendimus. Vnde sicut aliquis in scalas aliquas conscendit, vt inde prospiciat agitationes taurorum, ne aliter ab ipso tauro læderetur, quamuis ibi laborem aliquem sustineat. Sic etiam quamuis tribulatio molestiam aliquam nobis prima fronte adferre videatur, nihilominus tamen eam libenter complectemur, vt inde tamen nobis cauere possimus ab insidijs ferocissimi tauri, nempe astutissimi dæmonis, qui omnem mouet lapidem, totisq; viribus conatur animas nostras pestiferis telis offendere. Adde quod nobis Deus consolationes multas det in medijs tribulationibus, sicut patuit in sanctis martyribus, vt in Beato Stephano, Beato Laurentio, & alijs infinitis. Tantum potest patientia in laboribus, vt Dei misericordiam nobis inclinet. Vnde Abacuc nos monet dicens, Si moram fecerit, expecta eum, quia veniens veniet, & non tardabit. Considera enim quantam adhibeas patientiam in negotijs tuis terrenis solicitandis, item vt possis alloqui cum principe aliquo, vel in longa nauigatione. Patientia vobis necessaria est, ait Apostol. vt voluntatem Dei facientes, reportetis repromissionē. Noli igitur diffidere, si quidem Dominus differt ad maiorem vtilitatem tuam. Si ergo te videris a falsis quibusdam testibus quidē oppressum, considera liberationem Susannæ. Si gladium faucibus tuis imminentem, contemplare patientiam Isaac: si inter medios ignes, recordare quomodo eripuerit Dominus tres illos pueros a flamma fornacis ardentis; Si inter leones, memento Danielis in lacu positi; Si in carcere te videris, recordare patientię ipsius Ioseph: si in sterquilinio, fac memineris patientiæ ipsius sanctissimi Iob. Vnde H
Tribulationes vtiles. F
Abacuc 2
Patientiā complectamur.
Simile: G
Heb. 10.
Patienter sustineamus labores:
Sap. 3.
Sapien. 3. dicitur, Iustorum animæ in manu Dei sunt, &c. Multi vident iustos in tribulatione positos, & tamen non vident consolationes diuinas quas interius habent. Vnde Dominus dixit
Ezech. 3.
Ezechieli, vt adamantem & vt silicem dedi faciem tuam, ne timeas eos. Cum ergo intelligimus quod Dominus soleat seruis suis tribulationes & persecutiones interdum immittere, eas patienter sustineamus, & quasi desponsemus nos cum ipsis, sicut ferunt de Venetorum duce, quod annulo quodam se soleat cum ipso mari desponsare. Sed tamen mundanis videtur quod potius in eo sita sit magna ipsorum gloria & laus, vt scilicet nullos
Ducis Venetorum mos.

labores

A labores patiantur, atque idcirco statim si quis aliquam iniuriam ipsis inflixerit, se conantur vlcisci, & approbantur ab alijs mundanis quod vere homines sint. Sed tamen non attendunt quid per prophetam dicat Christus, ego autem sum vermis, & non homo. Quasi dicat, non sum homo qui gaudeam de vindicta vt homines mundani faciunt. Est quidē patientia maximum dei donum, & idcirco a nobis plurimi faciendum. Vnde August. narrat in martyrio sanctorum martyrū Geruasij & Prothasij quod ipsis apparuerit Apos. & dixerit vere istos esse qui ipsius doctrinam sunt secuti, quiq; pro Christo immania tormenta patiētissime tolerarunt, & tantum beneficium diuinitus consecuti sunt, vt
B propter Deum paterentur. Sic ergo tu patientia in laboribus te armare debes, & tantum donum a deo multis precibus impetrare, Vide quam patienter tulerit Zacharias, quod mutus redditus sit, & tamen postea meruit dicere, benedictus dominus Deus Israel. Patiēter etiam sustinuit Petrus quod ipsi diceret Christus, vade retro Satana, & proinde postea meruit audire, pasce oues meas. Res quidem mundanæ initio dulcedinem quandam præseferre videntur, sed tamen postea amaritudinem continent. at vero negotia cælestia initio quidem amaritudinem quandam habere videntur & tamen postea maximam continent dulcedinem &
C suauitatem.

Non debemus vindictam sumere.
Psal. 21.
Patientia donū Dei
D. Amb.
Labores dat Deus seruis suis
Luc. 2.
Ioan. 21.
Mar. 8.
Simile.

APPENDIX.

VIDE obsecro quam fuerint ingrati isti agricolæ contra dominum vineæ, quod sane vitium teterrimum est. Vnde Sen. ait, cum ingratum dicis, omnia mala dicis. Est quidem vir ingratus instar maris, quod cum dulcem recipiat aquam, eam tamen reddat amaram. Sane arbores Syluestres cultura &
D irrigatione, fructum edunt & corriguntur, & tamen ingratus pro benefactis reddit malefacta. Vide quomodo Nathan reprehenderit Dauidis ingratitudinem, cum ait in Dei nomine, ecce ego vnxi te in regem, quare ergo contempsisti verbum domini? Item Isa. 1. dicitur cantabo dilecto meo canticum patruelis mei. Et tandem ait, expectaui vt faceret vuas, & fecit labruscas. Multo igitur magis de nobis Deus conqueri potest, qui maiora diuinitus accepimus beneficia: Quamobrem caueamus ne propter ingratitudinem nostram, Dei iram & indignationem referamus.

Ingratitudo detestabilis.
Seneca.
Simile.
2. Re. 12.
Isa. 5.
Multa nobis diuinitus collatā sunt beneficia.

FER.

FERIA VI. POST II. DOMIN. QVADRAG. E

CONCIO TERTIA.

Magna Dei prouidentia circa nos.

HOMO *erat pater familias qui plantauit vineam.* Mat. 21. Admirabilis plane est Dei prouidentia circa nos: Nam sicut sol iste quem oculis vsurpamus, nunquam illuminandi & calefaciendi officium intermittit, nocte vero & per stellas quas luce sua illustrat & perfundit, F mundum illuminat: ita summa illa & infinita bonitas, quæ sese in omnia diffundit, nunquam illuminandi & excitandi homines officium deserit, modo quidē per se internis motibus pulsans, modo vero per ministros suos, qui sunt velut stellæ in firmamēto Ecclesiæ positi, externis vocibus homines ad pietatē vocātes. Idem etiā vbi hāc vniuersi machinam cōdere cæpit, nisi absoluto opere nō quieuit. Quod ergo in creatione mūdi fecit, idē quoq; in eius instauratione modo facit, vt videlicet nūquā eius opera cōquiescat, quo vsq; rei extremā manū apponat, & donec opus hoc cōsūmatū fuerit, quod in fine mundi futurum est cū electorū numerus G fuerit implet⁹; Quod si quis quærat cur tāta solicitudine vrgeat hoc opus, cū bonorū nostrorū nō egeat, hæc mihi præcipua causa videtur, quod is quidē solus huius operis dignitatē & necessitatē plenissime intelligat. Cū enim ex eo hominū vita æterna, & æterna itē mors dépēdeat, nemo autē duo hæc qualia sint cōprehēdat, nisi ille qui solus æternitatē cōplectitur, nil mirum, si amator hominū Deus tāta cura prouideat, ne tātū illud bonū amittamus ne ve in tantū malū incidamus. Si iuxta viperā, periculi nesciū paruulū filiū assidere cerneres, quo impetu occurreres? quibus vocibus & clamoribus cōpelleres vt ab eo loco fugeret, ne a vipera H illa assidēti impeteretur? Cū ergo nos sensibus paruuli simus & huius tāti negotij pōdus & periculū ignoremus, nō mirū si pater ille cælestis qui exactissime omnia nouit, tāta cura nos ab hoc tam ingēti periculo reuocare contēdat. Vide ergo quātū Deus hominis prouidentiā gerat, cui solē produxit antequā visum homo haberet, aquam antequam sitim homo haberet, antequam sitiret, alimēta antequā fame stimularetur, influētias cælestes antequā vitā homo haberet, terrā firmauit & stabiliuit, priusquā homo in ea produceretur. Admirare diuinā prouidētiā internecionis virginibus illis in Iabes Galaad, viris illis nō habētibus vxores ex tribu Beniamin, post tātā illius stragem, ne tribus illa omnino deleretur:

Grati esse debem⁹ pro tantis diuinitus acceptis beneficijs. Simile. *Gene. 2.* *Perseueremus in bonis operibus.* *Quæst.* *Resp.* *Magnam Deus nostri curam gerit.* *Simile.* *Ephe. 4.* *Magna Dei circa hominem prouidentia.* *Iudic. 21.*

Multi

A Multi porro falluntur existimantes se per afflictiones, labores & calamitates, non posse peruenire ad quietē, prosperitatē, & trāquillitatē maximam. Quod sæpe cōtingere solet ex eo quia inter miserandas cæcitates quibus hic mūdus laborat, nō postrema illa est, quod communes quæ in vita accidunt calamitates, non Deo mundum gubernanti, sed vel naturæ, vel fortunæ, vel casui, vel ipsis etiam syderibus tribuunt. Quæ quidem persuasio id efficit, vt mala nostra immedicabilia sint, quando castigationes domini, quæ morborum nostrorum medicaméta sunt, nil apud nos B efficiāt. Quæ autem spes esse poterit de ægroti salute, graui morbo laborantis, si nulla ex medicamentis adhibitis alleuationem faciant? Hoc autem eodem periculo nos conflictamur, qui tot calamitatum medicamentis à cælesti medico immissis, nil de veteris vitæ malis emendamur. Quare non raro Dominus In prophetis grauiter queritur. Hinc enim per Ezechi. multo inquit labore sudatum est, & nō exiuit de ea nimia rubigo eius. Et apud Hiere. Frustra ait percussi filios vestros, disciplinam non acceperunt. Idemq; propheta ad dominum, percussisti inquit eos, & non doluerunt. Cuius rei illud in causa est, quod communes vi C tæ calamitates, non a deo scelera vindicante, sed vel a fortuna, vel naturali rerū humanarū cursu prouenire iudicamus. Cū ergo hæc mentis humanæ caligo tantum malū generet, magnū me vobis obsequiū præstiturū arbitror fratres, si hanc perniciosissimam opinionem ex vulgi temeritate conceptam, apertissimis sanctarum scripturarum testimonijs conuulsero, & omnes mundi calamitates nō à casu & fortuna, sed a diuina prouidétia, multorū scelera ad eorū salutē vindicante, venire ostendero. Nā Isa. inquit ego dominus firmans cælum, & creans tenebras, faciēs malum, & creans pacē, ego Dominus faciens omnia hæc: Et iterum apud D Amos, si erit malum in ciuitate, quod non fecerit Dominus. Itē in Can. Moysi, ego inquit occidam, & ego viuere faciā, percutiā & ego sanabo. Nec vero magna solum, sed minima etiam a diuinæ prouidentiæ cura nullatenus excludenda esse, testatur ipsa veritas cum ait: nonne quinque passeres veneunt dipondio, & vnus ex illis non est in obliuione coram Deo? Sed & capilli capitis vestri, omnes numerati sunt. Quod si quis hanc tantam diuinæ prouidentiæ solicitudinem miratur, mirari desinat, si Plutar. ethnici philosophi, hac de re sententiam legerit: Cum enim Euripides scripsisset, magna quidem à deo curari, sed parua negligi, hunc versum corrigendum esse Plut. ait, nilque esse siue paruum, siue magnum, a diuinę equidem

proui

Lu. Gra. Quomodo nos gerere debeamus in calamitatibus.

Simile.

Ezec. 24.

Hier. 2.

Hier. 5.

Aduersitates quomodo nobis eueniant.

Isa. 45.

Amos. 3.

Deut. 32.

Matt. 10

Plutar.

Eurip.

prouidentiæ solertia alienum. Neq; vero ea quæ casu ab homini E
bus fieri dicuntur, a diuina prouidentia, & gubernatione seclu-
D. Aug. duntur. Quam rem late D: Aug. in lib, de ci. Dei probat. Quid
3. Reg. 22 enim casu magis fieri potuit, quam quod in lib. Reg. his verbis
scriptum legimus? Quidam autem vir iecit sagittam in incertũ
& ea percussit regem Israel inter pulmonem & stomachum:
Hoc ipsum autem quam magno Dei consilio & prouidentia ge-
Sopho. 1. stum fuerit, in eodem contextu animaduertere poteris. Sopho:
ait, visitabo super viros defixos in fæcibus suis, qui dicunt in cor
Iob 5. dibus suis, non faciet bene dominus, & non faciet male. Et Iob, F
nil inquit in terra sine causa fit, & de humo non egredietur do-
Simile. lor. Porro quemadmodum anima in humano corpore inuisi-
bilis existens, ex motu tamen corporis cognoscitur: sic quamuis
Deus humanis oculis videri non possit, ex prouidentia tamen
ipsa qua singula ordinat, suisq; operibus aspicitur & deprehendi
Similitu: tur. Et sicut si quis nauem cernat ornamentis suis instructam, ma
Magna re sulcare & in portum applicare, credit certe aliquem esse in ea
Dei proui gubernatorem a quo regatur: sic certe nemo adeo abiecti animi
dentia. esse debet, quin credat Deum gubernatorem esse omnium, quam
uis carnalibus oculis eum non videat, cum sit inuisibilis. G

Animæ saluti diligenter incumbamus:

SI Deus tantam gerit salutis nostræ curam & prouidentiam,
æquum plane est, vt nos etiam circa eam diligentes simus & vi
gilantes: Quanta tamen apud mortales de his quæ ad futurã vi-
tam pertinent, ignorantia & torpor vigeat, nullum valet indaga
Lau. Iust. re ingenium, nullaq; quantumcumq; prudentis, sufficienter refe-
de cõtẽp. rare valet facundia, ait Lau Ius. sed nunquid silendum est? Pror- I
mun. c. 16 sus minime. Fandum vtiq; est, etsi non vt materiam decet, tamen
prout potest humani ingenij indocta rusticitas, quę dum humili-
ter ac recta cordis intentione nititur explicare quod sentit, ne-
Simile. quaquam laborum suorum congrua remuneratione carebit. Nã
Matt. 10 si quis sitienti aquæ frigidæ præbuerit potum, iuxta domini pol
Marc. 9. licitationem, mercedem non perdet: amittet ne qui sapientiæ
Simile. salutaris aquam proximo suo minime ministrare neglexerit? Nã
Negligen sicut plus est anima quam corpus, ita quod pro animarum salu-
tes valde te impenditur, apud altissimum maioris est meriti. Nonne ab om
sumus cir ni lege charitatis alienus existit, qui quempiam perire intelligẽs,
ca animæ exhortationis verbo cum valeat, illum ab interitu nequaquam
salutem. reuocare studuerit? Adeo hoc tẽpore futuræ vitæ succreuit igno-
rantia,

A rantia, vt in cordibus mortalium fere parietis more densescat. Quis oro est, qui prævidere dignetur, quæ seu bona, siue futura sint mala? Omnes pene præsentibus intenti sunt bonis, voluntq; temporali ditari substantia, honoribus sublimari, exuberare delicijs, & carnis voluptatibus inebriari, quæstum maximum arbitrantes transitoria posse felicitate florere. De quibus dicit Iob, ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt. Vtinam saperent & intelligerent, ac nouissima prouiderent, nempe supplicia illa vltima quæ sunt reseruata peccatoribus. Ipsa plane sunt quæ timere debent solertiq. cura cauere. Si enim tam solicite B corporalis fugitur mors, vt nemo mori velit, quantum fugi debet æterna? Cæterum si momentanea rationabiliter sunt euitanda tormenta quæ finem habent, quo animo, omni fine carentia? Ista procul dubio futurorum gerunt imaginem, nó æqualitatem cum finiti ad infinitum nulla sit cóparatio. Ex istis eruditur quisq; sapiens, cũ quouis siue corporali siue spirituali dolore torquetur, vt cogitationem suam non tardet erigere ad illos cruciatus qui in alia vita damnatis inferuntur, quos cum intolerabiles esse perpenderit, resipiscat ab iniquitatibus, ac sibimet transactarum culparum vltionem instituat, sicq; facinora præterita diluat, vt C de cætero vltra non peccet, alioqui derisor, non pænitens videbitur. Assuescant itaq; seculi amatores, eo diligentius futura prospicere, quo ardentius præsentia quærunt, meminerintq; vtriusq; vitę gaudijs neminem frui posse. Agite igitur nunc diuites, ait Iaco. plorate vlulantes in miserijs vestris quæ euenient vobis: diuitię vestræ putrefactę sunt, & vestimenta vestra a tineis comesta sunt, aurum & argentum vestrum æruginauit, & ęrugo eorum testimonium vobis erit, & manducabit carnes vestras sicut ignis: thesaurizastis vobis iram in nouissimis diebus.

Iob. 21. *Deut. 32.* *Simile.* *Consideremus futura supplicia.* *Iacob. 1.*

Prouidentiam quidem inquit Sene. gerere debemus, rerum no D bis commissarum, & quę euenire possunt mala multo ante pręuidere, tum corporalia, tũ spiritualia, & deniq; quęcumq; homini obtingere possunt, tãquã ex quadã specula multo ante prospiciẽda mente sunt & pręcogitanda. Sapiens quidem, inquit alibi idẽ Sene. callum in cogitatione obducit, futura pręuidendo mala, & quę insipientes leuia faciunt, re ipsa tolerando, sapiẽtes homines eadem leuissima reddunt sola cogitatione, antequam contingãt. Cętterum vox illa insipientis videtur, non putaram: Sapiẽs enim ita animo excubat, vt ei nil inopinatum, nilq; improuisum accidere possit, atq. ita acrem in omnem partem oculorum aciem intendit, vt quemçumq; casum fortuna inuexerit, hunc apte &

Sen. li. 3. epi. 24. & lib. 8. epi. 60. *Lib. 10. epi. 77.* *Sene. de 4 virtuti.*

quiete

quiete ferât. Idem etiam alibi ait, si prudens est animus tuus, tribus temporibus dispensetur, præsentia ordina, futura præuide, præterita recordare: Item melius est ante tēpus occurrere, quam post vulnus datum remedium quærere: Tum ruina præcedentium docet posteros. Duorum temporum dicebat Pythag. est tibi habenda ratio, mane, & vespere, in altero gerenda, prospice, in altero respice quæ gessisti. Porro vt ait Ambro. comparat etiam Christus iustos ipsis ouibus, quoniam prouidentiam quandam quodammodo præse ferre videntur oues, cum niuosum quodā modo tempus sentientes, plus edunt & herbam depascunt: sic ergo iusti sibi prouident de bonis operibus, priusquam veniat nox in qua nemo poterit operari.

D. Ambr. in Exa. *Prouidi simus instar ouis.* *Ioan. 9.*

Porro patres familias etiam prouidi esse debent in his procurandis quæ ad familiæ sustentationem pertinent, debentque liberis prouidere de honesto aliquo statu. Plurimumque confert vt in filiabus matrimonio copulandis, sint soliciti, nempe vt virum aliquem bonum & virtutis studiosum ipsis deligant. Vnde Apos. ait, qui cogitauit in corde suo seruare virginem suam bene facit, & qui non coniungit, melius facit. Verumtamen diligenter sit solicitus vt videat & exquirat de voluntate puellæ & suadeat ipsi pater, quod viderit magis conuenire. Vnde in Can. vbi nos legimus quid faciemus sorori nostræ, in die quando alloquenda est? in Hebræo habetur, quando de ea multum & sępe loquendum est, vt inde intelligamus quam soliciti esse debeant parentes de filiabus. Themistocles quidem vt scribit Vale. Ma: & Cice. filiam habebat nubilem, quam cum duo sibi in coniugem deposcerent, nempe vnus diues sed fatuus, & alter pauper, sed prudens, ait: malo filiam meam locare viro indigenti pecunia, quam pecunię indigenti viro, præclare quidem dictum fuit. Vt inde intelligant parentes quantum incumbere debent, vt prudentes & suis numeris absolutos eligant viros filiabus suis. Hinc enim de sponso dicitur, dilectus meus candidus & rubicundus, electus ex millibus & tamen desponsa dicitur, nigra sum, sed formosa, nolite me considerare quod fusca sim: Si quidem maritus ipse & sibi & vxori sapere debet. In cuius rei figuram cum nomini ipsi Sarræ non fieret additio, tamen in Abraham facta fuit additio, cum antea diceretur Abrā: Intelligat ergo obediens vxor quod vir eam excedit in prudentia, & id circo ab eo ducatur & gubernetur. Sed tamen hoc tēpore multa videas cōnubia infeliciter succedere, cū parētes minus prouidi sint in exquirēdo conuenieti viro, cui locent filiā suā stabili

Prouidentiam habere debent patres familias. *1. Cor. 7.* *Can. 8.* *Themis.* *Val. Ma.* *Cice.* *Exemp.* *Can. 5.* *Can. 1.* *Gene: 17.* *Vxores diligant viros suos, & eis obediant.*

E F G H

bili

A bili cōnubio. O quam multos videas parentes procurantes sæpe aliqua liberis suis, quæ in ipsorum etiā parentū interitū aliquando redundant! Sic enim legimus de Agrippina Neronis matre, quod cum maximopere desideraret vt filius imperaret, diceretur que sibi ab Astrologo quod ipsam esset interfecturus si regnaret, ait, interficiat, modo imperet. Dolendum sane est, quod videamus iumentum ipsum quasi gemere sub onere, & tamen ambitiosi semper plures appetunt dignitates & quoquisq; stultior, eo magis ambit. Videmus quidem quod statim aliquis B ignorantiam suam fateatur, si requiratur vt calceos faciat aut vestes, & tamen in administrandis dignitatibus quibuscunque se sapientem existimet. Sic videmus quod cum proceræ arbores & frugiferæ se excusarent ab imperio, accessit Rhamnus, & statim imperium suscepit. Dices tu, nonne Pau. ait, quod qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat? Veruntamen intelligas quod si bonam administrationem & gubernationem desideras ipsius Episcopatus, si eleemosynas facere, si necessitatibus subuenire tam corporalibus quam spiritualibus ipsarum ouium, & te ipsis prĉclarum virtutum exhibes C exemplum, bene quidem desideras si hęc facis, at vero si dumtaxat honorem quęris, & reddituum incrementa, atque iucunde & splendide viuere, male quidem desideras, & infelicem habebis exitum.

Exempl. Agrippina Nero: mater.

Dignitates absque virtute quātū plerisq; noceant.

Simile.

Iudic. 9.

1. Tim. 3.

Ad dignitates quomodo accedendum.

Inspirationibus diuinis pareamus.

C*VM autem tempus fructuum appropinquasset, misit seruos suos ad agricolas vt acciperent fructus.* Non debemus nos repellere san D ctas inspirationes & eas indigne tractare, sicut tractabant isti agricolę seruos sibi a domino missos, sed potius eas complectamur cum tantam nobis pariant vtilitatem. Vt enim non satis est vigentes & sanos habere oculos vt aliquid videamus, nisi adsit lux aliunde, quę oculis obiecta illuminet: ita non satis est vt pie aliquid faciamus, mentem sanatam esse per gratiam, nisi adsit etiā interna vis spiritus sancti, quę nos ad operandū excitet, & nobiscū etiā cooperetur. Quēadmodū enim rerū naturaliū formę quāuis alioqui in suo quoq; genere pfectę sint, efficere tamē pie nihil possūt, nisi adsit illis generalis primę causę omnia mouētis virtus: ita quamuis gratia in suo genere pfecta forma sit, nil tamē homo ęterna vita dignū efficere poterit, nisi cum illa

Varijs nos modis Deus monet.

Simile.

Similitu:

Fauore dei opus habemus.

illa autor ipse gratię singulari virtute quadam atq; ratione coo- E
Duo auxiliorū genera. peretur. Duo etiam auxiliorum genera Theologi statuunt, quibus Deus homines ad se vocare solet quorum alterum sufficiens appellant, alterum super abundans, quodq; omnem superat duritiam, quo priori auxilio excitati homines aliquando conuertuntur, aliquando non. Hoc autem posteriori, quoniam maioris gratię & virtutis est, nemo non cōuertitur. Vtriusq; vero auxilij vim et naturam, vobis apertissimo exemplo commonstrabo. Monet *Gene. 19.* angelus domini iustum Loth, vt e sodomis egrediatur, secumque suos educat, quod Dominus ciuitatem illam de moliri statuerat: F ille hoc nuntium generis detulit, qui tamen visus est eis quasi ludens loqui, & ideo ab eis contēptus & neglectus fuit. Cum autē *Inspirationes dei non contēnamus.* angeli instarent atq; vrgerent, isq; vt generos seruaret, faceret moram, apprehensum angeli foras eduxerunt, & vt seipsum in monte saluum faceret monuerunt. Hoc igitur exemplo cernitis fratres, & sanctum Loth & generos eius fuisse imminentis periculi admonitos, sed aliter isti, nam si monenti obtemperare voluissent, a periculo quidem liberati fuissent. Sed Loth cum exire tardaret, ab angelis apprehensus, extra periculum positus est. Ad hunc ergo modum dominus homines omnes à gehennę incen- G *Diuinis inspirationibus parent serui Dei.* dijs & peccati morte liberare volens, quosdam quidem sufficienti auxilio vocat, quo possent a peccatis resurgere si vellent, quo- tamen multi, vt isti generi Loth surgere nolunt: alios tamen secūdum voluntatis suę beneplacitum, maioribus auxilijs, vehementioriq; impulsu vocat, qui sic à diuina gratia præuenti & potenter excitati, vocanti domino semper parent. Vnde D. August. de *D. Aug.* huiusmodi auxilij genere loquens ait: hęc gratia a nullo duro *Inspirationibus diuinis pareamus.* corde respuitur, quia ideo datur, vt duritia cordis penitus auferatur. Quamobrem cum sanctas sentimus inspirationes, statim H vocanti Deo pareamus.

Dolendum sane est quod tam negligentes simus in obediendo diuinis inspirationibus, cum tamen animaduertamus quantum *Simile:* detrimentum id nobis adferat. Certe non perinde mirarer quod brutum cognoscens etiam sibi laqueum intentum simulatq; ex cauea sua exierit, adhuc tamen inde prodiret, at vero quod crea *Pareamus diuinis monitis:* tura rationalis, quę tantas sibi ab hostibus paratas insidias nouit nolit se custodire, id vero est sanguineis etiam lachrymis deplorādum, tum etiam quod vocanti deo non obtemperet. Vide obsecro quantopere sitiat & desideret Deus salutem nostram, cum di- *Hiere. 3.* cat per Hier: tu autem fornicata es cum amatoribus multis, tamen reuertere ad me, & ego suscipiam te, leua oculos tuos in directum

A rectum,& vide vbi nunc prostrata sis. Item ergo saltem amodo inquit, voca me, pater meus es tu, & dux virginitatis meæ. O ineffabilem Dei misericordiam, quod velit etiam a peccatrice anima vocari pater, quod quidem dulcissimum est, & suauissimum. Non ita familiariter agebat olim Deus cum antiquis illis, sicut modo nobiscum: vide enim quomodo etiam semel modo in anno intraret in sancta summus sacerdos: nunc vero tua culpa est, quod cum Deo non loquaris, ipse enim etiam assidue pulsat fores tuas sanctis inspirationibus, vt ipsi aperias. Caue ergo ne tibi accidat quod accidit sponsæ. Si quidem cum aperire nollet vocanti sponso, postea cum eum desideraret, habere non poterat. Vtinam nobis Deus oculos aperiret cum in lethali versamur crimine, vt videremus quam denigrata sit anima nostra! Certe tantam cernentes impuritatem, facile statim vocanti Deo aperiremus, vt animam nostram dealbaret. Ezech. 36. effundam super vos aquam mūdam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris &c. Satis quidem id intelligebat regius psaltes cum diceret, lauabis me, & super niuem dealbabor. Sane si Deus nobis oculos aperiret vt videre possemus animas tam malorum quam bonorum, illas certe videremus deformes & catenis multis onustas, has vero videremus sole splendidiores, quamuis illæ corpore egregie vestito tegerentur, & hæ corpore pannoso. Vnde de malis dicebat Hierem. denigrata est super carbones facies eorum. Quamobrem pareamus sanctis inspirationibus vt egregie mundemur. Vnde Apos. dicebat, nos primitias spiritus habentes intra nos gemimus adoptionem filiorū Dei expectantes redemptionem &c. At vero nos potius gemimus pro amissione bonorum temporalium, sicut faciebat Esau qui eiulatu magno fleuit, cum sibi patris benedictio præerepta est: Vbi inquit Glo. quod non propter æterna consternatus est animo. De talibus quidem ait Psalm. Filij hominum vsquequo graui corde? &c. Quod quam turpe sit, ex subiecta similitudine poteris perspicere: si enim in direptione alicuius ciuitatis alij sibi multas pararent opes, vt locupletes abirent in patriam, alij vero potius occuparentur in spectaculo aliquorum puerilium ludorum, nonne hi tibi amentes viderentur, & illi prudentissimi? Sic vtique nos longe amentiores sumus qui videamus Dei seruos sibi meritorum cumulum in hac vita congerere, & tamen nos desides viuamus & oscitantes. Vsquequo igitur, vt ait Sap. paruuli diligitis infantiam, & stulti quę noxia sunt concupiscitis?

Exod. 28. Leui. 16.
Veniam a domino postulemus:
Canti. 6.
Anima in lethali peccato cōstituta, quā sit deformis.
Ezech. 36
Psal. 50.
Discrimē inter animam iusti & mali.
Thre. 4.
Roma. 8:
Gen. 27.
Glo. int. in Ge. 27
Psalm: 4.
Simile.
Magna stultitia nostra.
Pro. 1.

(B, C, D section letters in left margin)

APPENDIX.

E

Pauperes vix audēt a diuitib⁹ debita reposcere.

ADuerte obſecro quam crudeles hi agricolæ extiterint, qui heredem interfecerunt propterea quod quæ ſua erant poſtularet. Vtinam multi non ſint hoc tempore his ſimiles, vix enim videas iam quod pauperes audeant a diuitibus debita poſtulare ſiquidem timent eorum minas & potentiam. Sane vna cauſa inter cæteras, vt ait Grego. propter quam Deus immiſit diluuium fuit, quia gigantes erant ſuper terram, vt habetur etiam in Gene. id eſt ſuperbi & elati, qui ſuas vires & potentiam occupabant in opprimendis pauperibus. Vnde monebat Deus Hebræos dicens: tranſibitis per terminos fratrum veſtrorum filiorum Eſau, & timebunt vos. Videte ergo diligenter ne commoueamini contra eos. Item paulo poſt ait, cibos emetis ab eis pecunia, & comedetis: aquam emptam haurietis, & bibetis. Vide quomodo etiam ipſis mandet vt aquam hauriant, ne pauperes opprimant potentia ſua, ſed potius humani ſint erga eos.

D. Grego. *Geneſ. 6.* *Deut: 2.* F

Pauperibus benigni ſimus.

FERIA VI. POST II. DOMIN. QVADRAG. G

CONCIO QVARTA:

Prædicatores ſunt nuntij Dei.

Varijs nos modis de⁹ vocat.

HOMO *erat pater familias &c. Miſit ſeruos ſuos.* Mat. 21. Inter alia ſane media quibus nos Deus ad ſe vocat, eſt vocatio illa quæ fit per prædicatores exhortantes ad ea præſtanda quæ ad ſalutem animæ pertinent. Veruntamen eo iam miſeriæ deuenerunt homines propter ſuam culpam, vt iam videamur deueniſſe ad illud tempus, de quo Pau: ait, erit enim tempus cum ſanam doctrinam non ſuſtinebunt &c. Sed vide quid ante dixiſſet: teſtificor coram Deo & Chriſto Ieſu. Vide quantopere eum hortetur ad prædicandum nempe diſcipulum ſuum Timotheum, vt inde intelligas quantum ſit huiuſmodi prædicationis miniſterium, & quam vtile populo. Vnde ait, inſta opportune, importune. Quaſi dicat, quamuis videas auditores tuos parum proficere initio, perſeuera tamen in exhortando; quamuis multos videas, quibus moleſtum eſt reprehenſiones audire, de quibus per Amos dicitur, H

2. Tim. 4. *Plurimū refert verbū Dei audire.* *Amos. 5.*

A dicitur, odio habuerunt corripientem in porta, & loquentem perfecte, abominati sunt, fere enim fit vt qui reprehensione maxima egent, murmurare tamen soleant cum reprehenduntur, & se ipsos indicant. Sicut enim cum sartor forfices suas amisit, pugno tabulam ipsam ferit, & statim forfices sonum edunt: sic etiã cum concionator in communi reprehendit, & tamen aliquis conqueritur, indicium quidem est quod eum tetigerit. Cæterum dæmon cum videt auditores ex verbo Dei proficere, conatur quantũ potest ne illud executioni mandẽt: Sic videmus quod Euæ nõ B dixerit quidem quod comederet solũ ex arbore, sed etiã ait, cur præcepit vobis Deus &c. vt ita memor verbi Dei, grauius caderet. Quare non negligamus Dei verbum, sed dicamus cum Dauide, in corde meo abscondi eloquia tua, vt non peccẽ tibi. Vide obsecro quã sit efficax Dei verbũ: nã cũ Saul ministros mitteret qui apprehenderent Dauidem, postquã ipsi inter prophetas fuerunt, etiã prophetare cœperunt, quod cũ sæpe fecisset, decreuit tandẽ ipse Saul illuc ire, dicitq; textus, quod etiam factus est super eum spiritus Domini, & ambulabat ingrediens, & prophetabat. Vide obsecro quomodo statim Saulus ex persecutore factus fuerit vas C electionis. Hinc Psal. ait, vox domini in virtute, vox domini in magnificentia, vox domini confringentis cedros. Vide etiam quid actum fuerit de altari, ad vocem prophetæ dicentis, altare, altare.

Simile. *Mali nolunt patiẽter audire reprehensiones.* *Verbũ dei cõatur dæmon interturbare.* *Gene. 2.* Psal. 118. 1. Reg. 19 Magna efficacia verbi Dei. 1. Reg. 19 *Acto. 9.* Psal. 28. 3. Reg. 13.

Porro D. Ber. ait, quod verbum Dei est spiritualis animæ cibus. Vnde Sicut aliqui sũt cibi corporei qui statim atque ori adponũtur suauitatem ingerunt vt mel: alij vero sunt prius frangendi & comminuendi antequam ex eis suauitatem percipias, vt nux sic etiã in cibis spiritualibus vsu venire videmus. Si ergo legeris vel audieris aliquid difficile, sequere explicationem sanctorum doctorum. Hoc porro exemplo intelliges quam graue malum D sit, nolle Dei verbum audire. Si quidem ferunt quod cum quidam non libenter audiret cõciones, sed inde egrederetur vt cum alijs garriret, tandẽ aliquando cum mortuus esset etiam ad templum adductus, meruit vt declararetur eius scelus, nã crucifixi imago quæ ibi aderat, ambabus sibi manibus aures occlusit, atq; ita oẽs intellexerũt, ꝙ nõ libenter dei verbũ audiret. Et certe mirũ est ꝙ cũ tã auidi simus audiendi res curiosas, nihilominus tamẽ verbũ dei negligamus. Sane si in summa caritate & penuria panis versaretur aliqua respub. & in vna dumtaxat domo venderetur panis, omnes cateruatim ruerent ad panem sibi emendum: nunc vero spiritualem animæ panem negligimus, cuius iuxta Amos, futura est aliquando magna penuria. Certe si intelligeres in hac

Berna. in quodã ser. heb. sanc. Similitu. *Verbũ dei ruminandũ & recolendum.* *Exempl.* *Dei verbũ non respuamus.* *Simile.* Amos. 8.

Ecclesia indeficientem quendam esse thesaurum, ex quo mul- E
Simile. ti se possent locupletare, statim ad eum accederes: nunc vero cęlestem hunc animæ thesaurum negligis, de quo ait Psalm. iudicia
Psal. 118. domini & eloquia, desiderabilia super aurum & lapidem pretiosum multum, dulciora super mel & fauum. Satis quidem huiusmodi dulcedinem idem propheta gustauerat, qui dicebat, lætabor ego super eloquia tua, & super mel ori meo. Sane pari diligētia deberemus ad sacra domini eloquia accedere, qua milites ad spolia currunt comprehēdenda ciuitatis quam impugnant, cum sint tanquam cælestes quidam nuntij, reposcentes à nobis fructū in tempore. Non igitur simus negligentes in verbo Dei audiendo & illud executioni mandando. Narrat enim D. Anton. quod cum in quodam monasterio prædicaturus esset in quadam solēnitate religiosus quidam, & is in morbum lapsus esset, videns prælatus defectum illum esse maximum, tristis valde erat: cumque ad ostium monasterij aliquando accessisset religiosus & se ei obtulisset prædicaturum tali die si vellet, ipse libenter id concessit: prędicauit ergo qui se fingebat religiosum, egregiam quādam concionem de tremendo iudicio, adeo vt omnium fere audientium lachrymas excuteret. Sed cum religioso cuidam deuoto ipsius monasterij reuelatum esset, illum fuisse dæmonem, interrogauit eum cur id facere ausus esset; qui respondit hoc fecisse ad maiorem eorum condemnationem, nam inquit, quamuis lachrymas emiserint, nihil tamen boni præstabunt, sed statim omnia obliuiscentur. Quid igitur de talibus censendum erit, tum etiam de illis qui respuunt auditionem verbi Dei? Sane Hebræis dicebat Deus apud Ose. Oblita es legis dei tui, obliuiscar filiorū tuorum & ego, id est contēpsisti verbū Dei, nā obliuio partui pensionis signū videtur, vt ait S. Tho. ea enim quæ magis æstimamus magis memoriæ insigimus. Sed cur inquit, obliuiscar & ego? nunquid obliuio in Deum cadit? Respondet Aug. quod nostro loquēdi more, tunc dicimus Deū recordari cū aliquid facit, & tūc obliuisci cū non facit. Item alibi ait, quod obliuisci est non misereri, Quid igitur facies miser, si Deus tui non misereatur? Audi obsecro quomodo Dei verbum sit animæ medicina, nam Sap. ait, non herba, aut malagma sanauit eos, sed sermo tuus domine, qui sanat omnia.

Simile.

D. Anto. Exempl.

Verbum Dei executioni mandandum. *Dæmonis astutia.*

Osea. 4. *D. Tho.* 1. 2. q. 47. a. 2. *Aug. l.* 15 *de Tri. c.* 16. *& li. de essen. diui.* *Sap.* 16.

F G H

Non vlciscamur nos.

ALIUM *occiderunt*. Vide quomodo fuit misericors hic pater familias qui pro tantis iniurijs, non tamen se vltus fuerit. Nos tamen

A tamen non perinde facimus quin potius nos statim vlciscimur: Annon maxima est dementia nostra, quod cum Deus nos dissimulet & iniquitates nostras, nos tamen statim velimus vindicare iniurias nobis illatas? Certe si filius lectissimi alicuius & clarissimi viri, tibi iniuriam aliquã inflixisset, aut te contumeliosis affecisset verbis, paterque id resciscens, statim eo comprehenso, verberibusque affecto, vel aliter castigato, subiungeret se nolle filio parcere, quin prius tu placatus esses, adiresque patrem vt eidem ignosceret; nonne misero adolescenti condoleres, & iniuriæ oblitus, peteres a patre vt filio indulgeret? Ecce igi- *Magna Dei patiẽtia.* *Nõ vlciscamur:* *Simile.*

B tur Deus sibi assumit vindictam eius qui te iniuria affecit, ille supplicium sumpturus est, cur ergo non condonabis? Cur non accedes petiturus a deo vt indulgeat illi qui tibi fuit iniurius? Quin potius sane maximo afficeris honore, quod te Deus sibi quasi substitutum quendam delegisse videatur, vt fratri ignoscas, & pro eo intercedas. Quamobrem potius ingemiscere debes propter peccata aliena, quam sæuire in ea: dolere potius quam irasci, ac gemitu, pijsque precibus à Christo contendere miseris salutem, & veniam. Quis sum ego ait Augusti. qui vindictam petere debeam? moriar prius quam id faciam, quia si id *Cõpatiamur his qui nobis iniuriã inferunt.* *August. in 17. ser. qui ad calcem to. 10. ser. 3.*

C ita non facio, cum ex hoc mundo recedam, non me recipiet ille, qui noluit vindictam petere de inimicis. Sub iussione Christi mare audit, & ventus cessat, & tu sufflabis? Porro aliqui iracundi, illud sibi refugium quærunt ridiculum, si quando reprehendantur, quod scilicet eo tantum vitio laborent & quod pluribus alijs multi præter iracundiam, abundent: tum præterea quod eorum iracundia non multum duret, sed sit breuis, & quod post modum humanissimi sint. Hi certe ridiculi sunt, propterea quod non minus is suum obisse diem dicatur, qui ex vnico tantum occubuerit vulnere, quam qui centum transfi- *Simile.*

D xus vulneribus interemptus sit. Tum etiam quia non multum refert, voracissimo quodam incendio domus ne combusta sit breuissimo tempore, an vero longissimo, modo combusta sit & deleta. Sane propterea difficile nobis videtur quod statim non nos vindicemus, quia scilicet vetus homo noster suadeat esse honorificum se vindicare. Sed tamen inepte nonne vides quod multo melius norit Deus quid tibi honorificum sit, quam tu ipse? annon ipse melius te vindicabit, quam tu te ipsum vindicares? num Deus cum ipsum offendis, statim te punit, & id sibi honori ducit? Porro D. Chry. hac de re tractans inquit, quod *Ira etiã breuis quã tũ noceat!* *Simile.* *Chrys. in Gene. ho. 27. to. 1.*

signum quidem maximum fidei alicuius in Deum, est, si quod E
Mar. 6. cuique propinatum venenosum fuerit, nullo pacto nocuerit, hoc est tametsi venenosa alterius lingua infametur, vel contumelijs & iniurijs afficiatur, nil tamen moueatur, sed serena fronte hæc omnia propter Deum sustineat, nullam desiderans vltionem, sed omnes sibi iniurias inflictas libentissime condonat. Nil enim Deus ita odit & auersatur, vt hominem vltionis cupidum, & animo suo seruantem inimicitias. Tantum enim eius peccatum est, vt misericordiam Dei reuocet, nec locum habere sinat, vt videre est in parabola illa serui nequam qui debebat decem millia talentorum & nolebat dimittere conseruo F
Matt. 18. suo. Quare obsecro vos fratres, vt hæc vobiscum meditantes, nunquam iniuriarum vobis inflictarum recordemini, sed consideretis quanta hinc proueniant vobis beneficia, & ita reconciliamini cum his qui vos iniuria affecerunt. Scio quidem quod graue & molestum videtur, ad eum qui hostiliter in te affectus sit, accedere, cumque eo stare & loqui, at si mandati cogitaueris dignitatem & vtilitatem, nec non retribuentis maiestatem & liberalitatem, omnia quidem quantumcunque ardua, tibi videbuntur per facilia. Et reliqua quidem peccata inquit Damas. etsi mala sunt, ad breue tamen durant tempus, vt quæ fere vnius horæ momento peragantur. Stuprum perpetrauit quispiam, vna hora perpetrato hoc malo, reliquas horas quiescere potest. Furtum admisit quispiam? Vna hora hoc scelere admisso, deinceps pœnitentiam sæpe agit. Cædis crimine se constrinxit aliquis? malum est id quoque. Cæterum vna hora commisso scelere, reliquis horis eum pænitere potest: at qui iniuriæ memor est, singulis horis peccat, ac vitium in pectore circumfert. Et si in templum ingrediatur, non tamen puras ad H Deum preces fundit, cum infesto animo & irato sit erga proximum. Animus iniuriarum memor, nunquam a peccato purus est, nunquam eleemosynam impertit; nam qui charitatis expers est, nec misericordia commouetur. Neque enim vnquam eis qui nobis iniurias faciunt, inimicari debemus, ait Chrys. etiam si antea multa a nobis accepissent beneficia. Hæc enim optima est philosophia, vt neque contumelia affecti feroces simus, & tametsi contemptiores & magis inopes nobis sint qui nobiscum contendunt, sed mansuetudine & lenitate furorem comprimamus: nil enim illa potentius, nil illa fortius. Illa animam nostram in perpetua tranquillitate & quasi in portu constituit, & om-

Serui dei non se vlciscuntur.

Iniurias inflictas nobis obliuiscamur.

Damasc. in Para.

Velle se vlcisci quam graue sit scelus.

Chrys. in Genes. ho. 34. tom. 1

Patientia præclara virtus.

A & omnis recreationis & quietis occasio nobis est: Vnde Christus eam docens dicebat, discite à me quia mitis sum & humilis corde: *Matt.* 11.

Porro eleganti quadam similitudine nos monet Senec. dicens: quemadmodum tempestates ipsæ, nix, grando, & alia id genus, non ascendunt ad orbem lunæ, sed potius in infima aeris regione fiunt: ita etiam iniuriæ & tormenta illata bonis a peruersis hominibus, non solent eorum mentem conturbare, & à rectitudine & tranquillitate deflectere. Vnde de Catone ferunt, quod B cum quidam ei colaphum infregisset, nequaquam conturbatus fuit, sed perinde iniuriam illam duxit, ac si à musca aliqua vel culice ictus fuisset: quanto igitur magis vir Christianus debet illatas sibi iniurias condonare? Vis videre quam simus impatientes? Sæpe quidem fit vt sponte nostra nos appellemus maximos peccatores, & tamen si quis ita nos vocet, statim ira excandescimus: Item interdum etiam ad sanguinis vsque effusionem corpus castigamus, & tamen si quis vel capillum dumtaxat nostrum attigerit, statim irascimur. In quo quidem canes imitari videmur, qui cum sibi lambant vlcus & tangant, si tamen quis at- C tigerit, statim latrant. Non ergo nos conturbent iniuriæ, sed audiamus quid dicat Apos. in nullo terreamini ab aduersarijs, quæ est illis causa perditionis, vobis autem salutis. *Senec.* *Simile.* *Exempl.* *Cato.* *Simile.* *Phil.* 3.

Cupiditas bonorum terrenorum quantum noceat.

HIC *est hæres venite, occidamus eum.* Sane cupiditas rerum temporalium hos miseros perduxit in talia facinora, & tamen qua parte arbitrabantur hęreditatem obtinere, ea perdiderunt ipsam. Sic multis modo accidere solet: Vnde Psal. in la- D queo quem absconderunt, comprehensus est pes eorum: Sic arma quę sumpserat gigas ad Dauidem interficiendum, militarunt contra ipsum, & ipsi caput amputarunt. Item armis Holophernis interfecit ipsum Iudith. Et Aman in eodem patibulo suspensus est, quod Mardocheo parauerat, vnde Psalm. intret in corda ipsorum gladius eorum. Non debemus ergo propter temporalia lucra, cuiquam iniuriam facere. Hinc Tob. dicebat filio: noli timere fili mi, pauperem quidem vitam gerimus, sed multa bona habebimus si timuerimus Deum, & recesserimus ab omni peccato. Si igitur qui pauperem vitam ducunt talem sibi legem indicunt, quid facere debent diuites? Considera ergo quod sine Deo parum tibi reliqua proderunt: *Mali quā to versentur in errore.* *Psal.* 9. 1. *Reg.* 17. *Iudith.* 13 *Esther.* 7. *Psal.* 36. *Tob.* 4. *Simile.*

noli ergo post prauos appetitus tuos ambulare, neque cupidi- E
Diuitiæ sine deo nil valent. tati animum applices, si quidem nunquam eum exatiare posset & explere. Vnde de talibus ait Isa. væ qui coniungitis domum ad domum, & agrum agro copulatis vsque ad terminum loci.
Isa: 5: Nunquid habitabitis vos soli in medio terræ? Cur obsecro te totum his mundanis permittis, qui frui desideras cælestibus
Auaritia quam late serpat. bonis? Sane qui ad lautissimas epulas inuitatus, prius se porris & cæpis expleret, planissime erraret, & præsertim quoniam postea ex cibis illis exquisitis edere non posset: sic ergo si te to-
Simile. tum his mundanis modo exples, postea cælestia gustare non
1. *Cor.* 2: poteris. Animalis homo inquit Pau. non percipit ea quæ sunt F spiritus Dei. Vide obsecro quã sint stulti auari qui diuitias pœni-
Osea. 12. tus suæ diligentiæ tribuunt; Vnde Ose. ait, diues effectus sum,
Proue. 10. inueni idolum mihi. Et Sap: ait, substantia diuitis, vrbs forti-
2. *Tim.* 3. tudinis eius. Merito ergo ait Apos. quod radix omnium malorum est cupiditas, præsertim cum videamus etiam in hodier-
Matt. 16. no Euange: quomodo tandem in homicidium deuenerit. Si propter regna comparanda temporalia non debemus Deum offendere, iuxta illud, quid prodest homini si vniuersum mundum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur? quanto G minus propter tam viles opes debemus diuinam offendere maiestatem?

Malis videtur De⁹ longe ab esse. Considera obsecro quomodo isti agricolæ audaciam sumerent talia crimina patrandi, ex eo quod Dominus procul abesse videretur; sic videmus quod impij fingentes sibi Deum longe abesse, turpissime peccant: sic Cain tam crudelis ex-
Genes. 4. titit in fratrem suum, quod sibi persuaderet Deum non videre fratricidium suum: vnde & postea dixit, nunquid cu-
Psal. 93. stos fratris sum ego? Sed contra inquit Psalm. qui plantauit au- H
Psal. 128. rem, non audiet? aut qui finxit oculum, non considerat? Item alibi referens, quid dicant mali cum peccant, nempe quod tenebræ ipsos contegent: respondet postea, quia tenebræ non obscurabuntur à te, & nox sicut dies illuminabitur. In
Exod. 25. cuius rei figuram præcipiebat Deus vt septem luminaria diu, noctuque arderent in templo. Cæterum adeo creuit rerum
Cupiditas terrenarũ nos excæcat. terrenarum amor & cupiditas, vt multi Christianorum ita de his caducis sint soliciti, vt videantur nullam aliam vitam expectare. Propter quid obsecro de fatigaris? Certe propter nihil. Videbis enim in fluuio pisces huc & illuc discurrentes & interse certantes, & tamen id dumtaxat faciunt propter aliquem vermi-
Simile. culum

A culum, vel panis micam, & hoc non vident pisces, nec attendunt, sed illi qui in littore versantur, eos ridentes. ô quantæ admirationis est, videre strepitum, voces, contentiones, quas homines multiplicant, solius cibi causa! Qui vero in littore quieti sedent, illos derident. Vnde Salomon ait, vidi omnia quæ sub cælo geruntur, & ecce vniuersa vanitas. Si Christus dixisset, laborate & soliciti estote de rebus humanis & temporalibus, & de cælestibus securi sitis me vobis illas daturum, non mirarer si homines tam anxia eorum inuaderet cura, Sed multo aliter ait, quærite inquit bona cælestia, nam terrena ego vobis donabo, & mihi B hæc cura imposita est. Nolite, inquit, soliciti esse animæ vestræ quid manducetis, sed primum quærite regnum Dei: & hæc omnia adijcientur vobis. Nimiam porro curam aliqui habēt rerum temporalium ad vitam conducentium caducam, congeruntque eas in annos plurimos, cum tamen præciperet Deus in Leui. Vt eodem die quo oblatio offerebatur, etiam comederetur. Insuper præcepit vt de agno paschali nil in venturum diem seruaretur: & manna si seruabatur in crastinum diem, corrumpebatur. Quod si tam parum soliciti esse debemus in his quæ ad victum pertinent, quanto minus debemus aliena appetere, sicut C faciebant isti? Mihi credite ait Gre. quia sicut experimento multorum didicimus, in damno expenditur quidquid cum iniustitia congregatur. Si vultis igitur nil iniuste perdere, summopere studete de iniustitia nil habere. Cupiditas quidem possidendi & habendi quæ non habemus, inquit Sene. est causa nonnunquam vt simus ingrati his qui nobis dederunt quod habemus. Cupiditas rei habendæ excæcat beneficium rei possessæ; nec aspicimus quæ plus quam alij habemus, sed quod aliqui plus quam nos possident intuemur. Si ergo factum est vt perirent isti agricolæ mi-D serabiliter. Vnde dictum est eis, auferetur à vobis regnum Dei: atq; ita vt illicita acquirerent, perdiderunt sibi promissa.

De rebus nihili contendūt passim mortales.
Eccle. 1.
Luc. 12.
Leui. 7.
Exo. 12.
Exo. 16.
Gre. li. 19 epi. 57.
Sene. li. 3. de bene. c. 3.
Nimis inhæremus his terrenis.

APPENDIX.

VIDE Obsecro quomodo isti flagitiosi agricolæ hæredem interfecerunt, ne soluerent quæ ipsi debebant. Est quidem auari marsupium instar labyrinthi illius Cretensis, cuius ingressus facilis quidem est, sed exitus perdifficilis, propter irremeabiles angulos, ibidemq; erat Minotaurus interficiens omnes ingredientes: sic enim auarus quem semel aureum nūmum aut argenteum marsupio suo incluserit, non patitur inde exire, & propterea

Labyrinthus Cretensis.
Simile. Marsupiū auari cui cōparetur

etiam debita soluere non vult. Promittit quidem confessori se re- E
Simile. stituturum, id tamen nunquam præstat. Est quidẽ instar cistellæ in aqua positæ, quę dum ibi residet, plena quidem est, at vero si inde educatur, inanis est.

SABBATHO POST II. DOMIN. QVADRA.

CONCIO PRIMA.

Multi adolescẽtes moribus deprauatis. *Isa. 65.* HOMO *Quidam habuit duos filios.* Luc. 15. Adolescẽtior F plane erat hic prodigus non solũ ætate, sed etiam moribus, non solũ annis, sed defectu sapientiæ. Multos etiã senes inuenies in habitu pueros, in verbis & in moribus, quos vocat Isa. pueros centum annorum. Alij vero sunt iuuenes ætate, sed senes in moribus, vt fuerunt Ioseph *Num. 11.* Dauid, Daniel, & Samuel. Vnde Dominus ad Moysen ait, Congrega mihi 70. viros de senioribus Israel, quos tu nosti quod senes populi sint. Si enim Deus tantumodo de senibus canis verba *Senes quales esse debeant.* faceret, non diceret, quos tu nosti quod senes sint. Illos certe voluit Deus eligere, quos sciebat Moyses, & experientia cognouerat, viros esse virtuti deditos & sapientiæ, licet iuuenes essent æta- G *diligit nos Deus maximopere.* te, Porro pater noster est Deus, & idcirco nos valde diligit. Vide enim quomodo Dauid diligeret filium suum Absalon quamuis malum. Sic Deus vult ut nobis seruiat ignis & calefaciat, qui potius tanquam Sodoma conbustione digni essemus: vult etiam vt aqua nobis famuletur, quæ potius vt Pharaonẽ demergere debebat: vt terra nos sustineat quæ potius deuorare nos deberet tan- *Ingrati sumus erga Deum.* quam Dathã & Abiron, & vt deniq; angeli nobis ministrẽt. Quis ergo tãta erit impudẽtia præditus, qui audeat posthac talẽ offendere patrem? Vnde & grauis quidã autor ait, Quis tã prodigus, H *Gu. de Cailoe su. hunc locũ.* si ita fas est loqui, quã ille vnigenitus patris? qui portionem corporis scilicet & animę, quę contingebat eum, & patrimonium, si dici debeat, quod à matre contraxit, dissipauit atq; consumpsit *Mat. 4.* cum meretricib⁹, id est cũ publicanis & peccatoribus nõ luxurio- *Ioan. 4.* se, sed laboriose viuẽdo. Ipse enim esurijt, postquã ieiunarat pro *Ioan. 19.* nobis, & sitiuit cum aquam peteret à Samaritana, & diceret in *Mat. 26.* cruce, sitio. Sed quid moror? vsq; adeo prodigus fuit, vt se daret in cibum, & cum cęlum cõscendisset, mitteret spiritum sanctum suum, vt quos caro saturauerat, spiritus inebriaret

Chrysol. ser. 1. *Et diuisit illis substantiam:* Petente vno, ait Chrysol. ambobus totam substantiam mox diuisit, vt scirent filij quod retinebat pater, non fuis-

A non fuisse auaritiæ, sed amoris: prouidentia, non inuidentia, non dedisse. Cæterum vnitatem scindunt, fraternitatem separant, cognationem spargunt, parentum perdunt & violant charitatem. *Peregre profectus est.* Abijt longe plus mente, quam loco, vt dato non accepto pretio, misere se venderet seruituti. *Dissipauit substantiam.* Sic mercator ad talem contractum peruenit, qui parentum debitum nescit soluere, qui vicem nescit redhibere generanti: Vnde Ber. ait, est anima sub seipsa, cum propriam sequitur voluntatem, perniciosa libertate gaudens. Hic est filius ille prodigus qui portionem paternæ substantiæ quæ se contingebat accepit, ingenium scilicet, memoriam, vires corporis, cæteraq; similia bona naturæ, quibus non ad diuinam, sed ad suam vteretur voluntatem, essetq; tanquam sine Deo in hoc seculo. Est autem interim homo sub se, cum propriæ satisfaciens volũtati, necdum tamen possidetur à vitijs & peccatis, quoniam qui facit peccatum, seruus est peccati, etiam non sui ipsius. Iam tunc ergo proficiscitur in regionem longinquam, qui prius quidem separatus erat. Sed necdum elongatus à patre: Accepta siquidem portione substantiæ, factus est sui iuris: Et quamuis recessit ab autore, proximus tamen fuit, quandiu ab opere non recessit. Hoc autem tam diu fit, dum licita quidem, sed non expedientia pro sua sequitur voluntate, & postquã recesserit, & à seipso declinauerit scilicet in peccatum, tunc iam in longinquam vere proficiscitur regionem, quoniam ab eo qui summe & singulariter est, nil longius eo quod nullo modo est, nilq; remotũ magis ab eo, à quo, & per quem, & in quo sunt omnia, quam peccatũ, quod nil est inter omnia. *Facta est fames valida, & cœpit egere.* Ecce quid facit cupiditas ad censum præceps, ait Chry. ecce quemadmodũ sine patre cẽsus nudauit filium, nõ ditauit. Cẽsus filium tulit de gremio patris eiecit de domo, exemit patria, spoliauit fama, exuit castitate. Quod vitæ, quod morũ, quod libertatis, quod pietatis, quod est gloriæ, nil reliquit, Ciuem deniq; in peregrinum, filium in mercenarium, liberum mutauit in seruum, iunxit porcis, a patre pijssimo quẽ seiunxit, vt seruiret cænoso pecori, qui pietati sanctæ parere contempsit: luxuriæ, ventri, gulæ, fames tortor apponitur, vt ibi vltrix pœna sæuiat, vbi pœnalis reatus exarserat, ad talem finem & exitum semper voracitas tendit, *Cœpit egere.* Fames non tam epularum fuit, inquit Ambro. quam bonorum operum, quę sunt miserabiliora ieiunia. Etenim qui recedit à verbo Dei, esurit, quia nõ in solo pane viuit homo, sed in omni verbo Dei. Qui recedit à fonte sitit, qui recedit à thesauro eget, qui recedit à sapien-

Diuitiæ sæpe quãtorum sint causa malorum.

Vitiosi quo redigantur.

Ber. in ser. de diuer. affec. animæ.

Ioan. 8.

Peccatum seruũ reddit hominem.

B, C, D (margin section letters)

Peccatum nos plurimum a Deo separat.

Crysolo. ser. 1.

Peccatum in quãtas miserias hominẽs pertrahat.

Ambr. li. 7. in Luc. 15.

sapientia hebetatur; qui recedit à virtute, dissoluitur. Merito ergo iste egere cœpit, qui thesauros sapientiæ & scientiæ Dei, diuitiarumq; cælestium altitudinem dereliquit; egere ergo cœpit & famem pati, quia nil prodigæ satis est voluptati Sēper famem patitur sui, qui alimentis perpetuis nescit impleri. E

Mat. 4.
Magna est inop. adeũ amittere.

Adhæsit vni ciuium, & misit illum in villam suam vt pasceret porcos. Quod autem mercenarios suos diabolus mittat ad porcos, facit insatiata crudelitas, quæ contenta non est homines criminosos fieri, nisi eos vitiorum duces, criminum faciat & magistros, ait Chry. Et cum eos tales fecerit, non sinit eos ex ipso porcorum cibo, pastuq; saturari, vt esurientes vitia plus delinquant. Luxuriosos satietas capere non potest, voluptas nescit expleri. Quare nos cum bono patre simus, permaneamus apud genitorem pium vt & diaboli laqueos possimus euitare, & bonis patris iugiter perfruamur. Iustum diuinæ vltionis iudicium est, ait Bernar. vt fugitiuum patris filium, alter sibi vsurpet in seruum. Vnde & profectus in regionem longinquam, vni ciuium legitur adhæsisse quem ego non alium, quam vnum ex malignis spiritibus intelligendum puto, qui pro eo quod obstinatione irreparabili peccant, & transierunt in affectum malitiæ & nequitiæ, iam non sunt hospites & aduenæ, sed quasi ciues & inhabitatores peccati. Et nota quod famis necessitate ciui maligno dicitur adhæsisse, sicut Israel tempore famis descendisse legitur in Aegyptum. Perniciosa plane atq; periculosa esuries, quæ liberos addicat miseræ seruituti, subijciat operibus luti & lateris, porcis associet, imo & seruos faciat esse porcorum. Porro meretrices istas, concupiscentias carnis intellige, cum quibus luxuriose viuendo dissipat bona naturæ, dum eis abutitur ad voluptatem. Hinc vt iam diximus, egestas succedit perniciosa, teste scriptura, quod non satietur oculus visu, nec auris auditu impleatur. Dicitur ergo pascere porcos, corporeos scilicet sensus, qui volutabro luti & spurcitijs delectantur. F G H

Chrysol. ser. 1.
Vitia non satiant homines.
Ber. ser. de diuer. aff. ani.
Gen. 42.
Exo. 1.

Et cupiebat implere ventrem suum de siliquis quas porci manducabant, & nemo illi dabat. Quam crudele ministerium, quia neq; conuiuit porcis, qui viuit porcis! miser qui porcorum deficit & esurit insaginam. Neque enim alia cura est luxuriosis, inquit Ambro. nisi vt ventrem suum impleant, quorum Deus, vt ait Pau. venter est. Quisnam ergo aptior his hominibus cibus, quam is qui siliquæ modo, intus inanis, & foris mollis est? quo corpus non reficitur, sed impletur, vt sit magis oneri quam vsui. Nec immerito sane mundus hic positus in maligno, vana promissione deludit, inquit Bernar.

Chry. ser. 1.
Ambr. li. 7. in. Luc. 15.
Phi lip. 3.

A Bernar. animas propriæ conditionis & nobilitatis oblitas, quas non pudeat porcis in ministerio subiugari, in desiderio sociari, nec sic tamen infelici edulio satiari. Vnde etiam hæc tanta pusillanimitas & abiectio miserabilis, vt egregia creatura capax æternæ beatitudinis & gloriæ magni Dei, vt pote cuius sit inspiratio condita, similitudine insignita, cruore redempta, fide dotata, spiritu adoptata, miseram non erubescat sub putredine hac corporeorum sensuum gerere seruitutẽ? Merito plane nec eas quidem apprehendere potest, quæ talem deserens sponsum, tales sequitur amatores. Merito siliquas esurit, & non accipit, qui porcos pascere maluit, quam paternis epulis satiari. *Et nemo illi dabat*. Homo sine Deo multum laborat, & nullam mercedem inuenit. Vnde Petrus dicebat, per totam noctem laborantes nil cepimus. Seruietis Dijs alienis, ait Hie. qui non dabũt vobis requiem die ac nocte. Sane quidem Dalilæ blãdimenta, fortissimum Samsonem in miseriam adduxerunt, quem Philisthæi excæcarunt. Tu igitur qui mundo tam diligenter inseruis, quiq; eius diuitias & oblectamenta quæris, intellige te alium esse Samsonẽ, qui captus quidẽ oculis molam asinariam circuis: in circvitu enim impij ambulant. Vnde Sap. ait, Lassati sumus in via iniquitatis. Longissimum quidem tempus Iacob seruiuit ipsi Laban, à quo tamen sæpe fuit deceptus: ita tu deciperis a mundo ipso & irrideris pro tuis obsequijs ei præstitis, ita vt videaris etiam araneæ telam texere. Vt enim aranea maxima quidem solicitudine & cura telã texit; sed tamen tandem muscas solum reportat: ita tu ex tanta solicitudine quam adhibes honoribus mundanis acquirendis, quid aliud obsecro quam muscas assequeris? idest rumusculos quosdam populares, quos vt homines tibi conciliarunt ita certe tibi homines breuissime auferent: atq; ita retia quidem tendis pro mundo, sed nil piscaris. At si pro Christo tantos labores sumeres, ingentem quidem piscium multitudinem caperes, idest maxima retributione dignus esses.

Ber. de cõuer. adole. c.13.
Vitia indigna homine.
Vitia quo nos redigant.
Luc.15.
Hie.16.
Iudi.16.
Psal.11.
Sap.5.
Gen. 29.
Simile.
Honores mundi caduci.

In se reuersus. A se ante recesserat, ait Chrysol. cum recessit à patre, à se migrat, & ab homine totus transit in bestiam, paternæ pietatis immemor, gratiæ genitoris oblitus. *In se reuersus*. Recesserat, a patre, & à se ipso, dum autem inopia laboraret, redijt ad illum & ad se; qui autem ad se reuertitur extra se vagabatur. Aduerte etiam quomodo non expectauit senectutem vt ad se reuertatur, sicut multi faciunt, sed statim conuertitur. Eccle.22. principium pœnitentis, ad se reverti: qui timet Deum, redit ad cor suum. Isa.46. redite præuaricatores ad cor. *Cupiebat saturari*. Hæc

Chry. ser. 2.
Conuersionẽ nõ differamus.
Eccle.22.
Isa.46.

est mun-

Dæmõ quo modo suos fallat. est mundi conditio, vt scilicet multis promissis alliciat, & postea nil præstet. Sic Pharisæi multa proditori Iudæ pollicebantur, & postea passi sunt vtse suspenderet quidem.

Chrysol. ser. 1. Simile. *Ego autem hic fame pereo.* Fames reuocat quẽ saturitas exulauerat: fames illi patrẽ dedit sapere, cui copia abstulerat sentire genitorem: etsi tãtum præstitit vel inuita fames, probate quid voluntarium possit conferre ieiunium. Oneratus venter, ad vitia cor deponit, premit mentem, ne supernam valeat sentire pietatem. *Sap. 9.* Corpus quod corrumpitur, inquit Sap. aggrauat animam & deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem. *Luc. 21.* Vnde & Dominus, attendite ait, ne grauẽtur corda vestra crapula & ebrietate. E *Gre. in Euã. ho. 36.* Hic patrem reliquit, ait Gre. & partem substãtiæ quam perceperat prodige expendit.

Post quam esurire cœpit, in se reuersus dixit, quanti mercenarij, &c. Lõge quippe à se discesserat quando peccabat: etsi non esurisset, in se ipsum minime redisset, quia postquam terrenis rebus indiguit tunc cogitare cœpit quid de spiritualibus amisit. Infirmi quique atq; in hoc mundo despecti, plerunq; tanto celerius vocem audiunt, quãto in hoc mũdo non habent vbi delectẽtur. Bene in se reuertitur, ait Ambro. qui à se recessit: etenim qui ad Dominum regreditur, se sibi reddit, & qui recedit a Christo, se sibi abdicat. G *Ambr. li. 7. in Luc. 15.* ô Domine Iesu aufer a nobis siliquas, & panem tribue, tu enim dispensator es in domo patris. O si nos quoq; mercenarios digneris conducere, licèt sero venientes: nam & vndecima conducis hora, & æqualem dignaris mercedem soluere.

Chrysol. ser. 2. *Surgam.* Iacebat qui dixit surgam, intellexit lapsum, sensitque ruinam, ait Chrysol. iacere se turpis luxuriæ aspexit in lubrico, & ideo exclamat, *Surgam & ibo ad patrem meum.* Qua spe? Qua fiducia? illa qua pater est. Ego perdidi quod erat filij, ille quod patris est, non amisit: apud patrem non intercedit extraneus, intus H *Amor ineffabilis Dei erga nos.* est in patris pectore, ipse qui interuenit & exorat affectus. Ibo ad patrem reus, sed patris visio cooperit mox reatum, & sententiam cito vertit in veniam, qui redire cupit filium, non perire.

Nostramq; agnoscamus culpã *Pater peccaui.* Confessio patrem pandit, genitorem loquitur pœnitudo.

In cælum & coram te. Cui peccatur in cælo, non terrenus pater est, sed & cælestis, ideo adiecit, *Et coram te.* Cui in cælo & in terra, ante oculos sunt omnia quæ geruntur. Peregre quidem profectus est iste, & in longinquam fugit regionem, sed accusatores *Psal. 138.* suos, sed testes suos, diuini patris oculos, non refugit. Hoc Dauid clarius aperit sic dicendo: quo ibo a spiritu tuo, & quo a facie

A facie tua fugiam? Si ascendero in cælum, tu illic es, si descendero in infernum ades. Videt iste per totum mundum, nuda Dei oculis delicta sua consistere: non cælum, non terram, non maria non abyssum, non ipsam denique noctem, Domino velare posse peccata quæ à nobis perpetrantur. Sentit quantum sit sceleris, mali quantum, in ipso Dei peccare conspectu, & ideo clamat regius propheta, Tibi soli peccaui, & malum coram te feci. Vnde & iste adolescentior qui tantum peccauerat, similiter vociferatur & clamat: Psal. 50.

Peccaui in cælum & coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus.

B Non ait, non sum dignus esse filius tuus, quia vocari ad gratiam pertinet, esse ad naturam. Audi Apostolum dicentem, ab eo qui vos vocauit in gratiam suam. Hic ergo adolescentior quia perdiderat quod erat naturæ, iudicat quod est gratiæ non mereri. *Et surgens venit ad patrem suum.* Illa enim apud se dixerat, ait Ambro. Sed non satis est dicere, nisi ad patrem venias. Vbi illum requiras? vbi inuenias? Exurge primo, qui sedens ante dormiebas, ideo dicit Apostol. Surge qui dormis, & exurge à mortuis, & illuminabit te Christus. Filius hic prodigus, ait Diuus August: suam agnouit perditionem, & ideo rediit ad patrem, dicens cum

Gal. 1.

Ambr. li. 7. in. Lu. 15.

Ephe. 5.

Aug. de ver. do. in Euan. sec. Lu. ser. 34. to. 10.

C sancto propheta, Mihi adhærere Deo bonum est. Item dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis. Et rursum, quantas ostendisti mihi tribulationes multas & malas, & conuersus viuificasti me, & de abyssis terræ iterum reduxisti me? Psal. 72. Psal. 115. Psal. 70.

Cum autem adhuc longe esset, vidit eum pater suus, & misericordia motus est. Vidit pater ille qui in altis habitat, & humilia respicit in cælo & in terra. Vidit illum pater, vt & patrem posset attendere, patris visus illustrauit venientis filii aspectum, vt tota fugaretur ab eo obscuritas quę circumfusa fuerat de reatu. Non sunt profecto tales tenebræ noctis, quales illæ sunt, quæ proueniunt

Chrysol. ser. 3.

D de maxima confusione eorum peccatorum quibus quotidie anima nostra tanquam grauissimo onere aggrauatur. Audi prophetam dicentem, Comprehenderunt me iniquitates meæ, & non potui vt viderem. Et alio in loco ait, Iniquitates meæ grauatæ sunt super me, & lumen inquit oculorum meorum, & ipsum nō est mecum. Nisi ergo cælestis pater redeuntis filii radiasset in vultu, & totam confusionis caliginem respectus sui lumine ab oculis eius sustulisset, nunquam diuini vultus vidisset filius hic omnium scelerum plenus claritatem, *Misericordia motus est.* Mouetur misericordia, qui loco non potest dimoueri: accurrit nō pro gressu corporis, sed pietatis affectu. Cecidit super collum eius, vt amoris

Psal. 39. Psal. 37.

Peccatoris cōuersio donum Dei.

amoris onere, onus tolleret peccatorum. Venite ad me, inquit
Mat. 11. Christus, omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos tollite iugum meum super vos quia leue est. Videtis quia filius iuuatur istius patris onere, non grauatur. Vnde psal. ait, quomodo miseretur pater filiorum: misertus est Dominus timentibus se, quoniam ipse nouit figmentum nostrum, recordatus est quoniam puluis sumus.

Magna Dei benignitas. *Et osculatus est eum.* Sic pater iudicat, sic emendat, sic peccanti filio dat oscula, non flagella, delicta non videt vis amoris: Pater sic curat filij vulnera ne filio cicatricē, ne filio næuum relinquat.
Psal. 31. Beati inquit propheta, quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata. Certe si abscessimus, si substantiam patris totam luxuriose viuendo dispersimus: si quidquid vnquam commisimus aliquando facinoris & delicti: si ad impietatis præruptum totam, totam venimus ad ruinam, surgamus aliquando, & ad talem patrem, tali inuitati redeamus exemplo. *Misericordia motus:* Tertullianus quidem in illa Apost: verba, age pœnitentiam &c. inquit: inauditum misericordiæ genus est, quod cum summo Dominus iure misericordiam & veniam negare posset, non modo non negat, sed ipse etiam & velit & roget, & minetur, nisi ad eum reuertaris, tanto salutis nostræ amore tenetur: certe tam pater nemo, tam pius nemo. Tanta eius misericordia est, vt non alia de causa ab eo fugeret Ionas, quam quod intelligeret vindictam Niniuitis à se denuntiatā, misericordia eius reuocandam esse: atq; se velut fallacem & pseudoprophetam habendum: Deniq; tanta est eius misericordia, vt vix vllo magis crimine, quam desperationis offendatur. Hoc enim præ cæteris omnibus, salutis aditū maxime obstruit: ex quo liquet magis illum perditione nostra, quam offensione sua grauari, quandoquidem certius imminere voluit exitium his qui de misericordia eius desperant, quam qui eius maiestatem læderent.

Tertul. Apo. 2. *Inuitat nos Deus ad veniā.* *Iona. 1.* *Desperatio quam pestilentissimum sit scelus.*

Pater peccaui in cælum & coram te: iam non sum dignus vocari filius tuus. Voces filij pœnitentis, ait Aug. concutiunt paterna viscera. Se vocat indignum, vt pater faciat dignum: Non dixit pater, Vnde venis? ait Chrysol. vbi fuisti? vbi sunt quæ tulisti? quare tantam gloriam tanta turpitudine commutasti? Sed ait, *Proferte stolam.* Videtis quia delicta non videt vis amoris? *Date annulum.* Paterna pietas contenta non est innocentiam reparare solam, nisi pristinum restituat & honorem. *Et calceamenta:* Quam pauper redijt qui ditatus abscesserat, & de tota substantia calceamenta in pedibus non reportat: Non exprobauit pater ei beneficia, quæ dederat

Aug. de tē po. barba. c. 7. to. 9. *Chrysol. ser. 3.*

A rat innumerabilia: quod tamen pleriq; aliter faciunt cum amicis suis, qui ita exprobrantes, potius lædunt & afficiunt tristitia, quam delectent, similes plane plantis spinis armatis, ex quibus cum flores aut fructus decerpis, spinis te suis pungunt. Exprobrator quidem beneficij reprehenditur ab Eccle. cum ait, exigua dabit, & multa improperabit. *Peccaui*. Non transfert culpam in occasiones, vel pecuniam, vel aliquid aliud simile, sed seipsum accusat.

Recipit Deus benigne ad se redeuntes

Simile.

Eccle. 20.

Nostram culpã agnoscamus.

Indignatus est filius eius senior, & nolebat introire. Inuidia intestinus hostis, ait Chrysol. non carnis quatit muros, non illidit se-B pta membrorum, sed in ipsam cordis arietat arcẽ, & antequam viscera sentiant, ipsam corporis dominam animam, prædo capit & adducit inclusam. Si ergo volumus cælestem mereri gloriam, si paradisi beatitudinem possidere, si æterni patris inhabitare domum, si volumus rei cælestis parricidij non teneri, peruigili fide, luce spiritus, tetras inuidiæ pellamus & excludamus insidias: inuidiam totis armorum cælestium viribus comprimamus; quin sicut nos Deo coniungit charitas: à Deo inuidia sic seiungit, *Pater ergo illius egressus, cœpit rogare illum*. Cor patris an-C xium, varijs arctatur moribus filiorum, & inter diuersos pignorum casus, genitoris pietas stupefacta discurrit, quia videt fratrẽ fratris reditu fugari, & salute alterius, sibi alterum mox perire, ac mœrorem longum breui gaudio pensatum, inuidiæ liuore turbari. O zeli tumor, duos non capit domus ampla germanos! Et quid mirum fratres? fecit inuidia, fecit vt mundi tota duobus esset fratribus angusta latitudo. Namque ipsa Cain, iunioris erexit in mortem, vt esse solum zeli liuor faceret, & cæca inuidia, quem primum fecerat lex naturæ. Nil quidem inquit Basil. in-D uidiæ perturbatione perniciosius, quæ ante omnia ipsi nocet autori, alijs vero quam minimum. Magis vero sicut viperas dicunt abrupto matris ventre nasci, sic inuidia concipientem se animam corrodere simul & tabescere solet: est enim inuidia dolor de proximi prosperitate & felici rerum successu conceptus. Quapropter animo inuido nunquam tristitia deest & mœstitia. Mala quidem cætera, inquit Cypri. habent terminum, & quodcunque delinquitur, delicti consummatione finitur: in adultero cessat facinus perpetrato stupro: in latrone conquiescit scelus furto commisso: & prædoni rapacitatem statuit & finit possessa præda: & falsario modum imponit impleta fallacia: inuidia tamen terminum non habet, cum permaneat iugiter, quantoque ille cui inuidetur, successu meliore profecerit, tanto inuidus in maius in-

Chrysol. se. 4.

Inuidia quantum noceat.

Plurimũ de nostra conuersione gaudet Deus.

Basi. ho. 11. de inuidia.

Simile.

Cypr. in ser. de zelo, & inuo.

cendium liuoris ignibus inardescit.

Fili tu semper mecum es, & omnia mea tua sunt. O quid facit vis E
Chrysol. ser. 4. amoris, ait Chrysolog. quamuis malo filio, non esse nescit, non esse non potest pater. Videt filium degenerasse animo: videt paternæ pietatis, paterni generis nil habere, & tamen nuncupat filium, suadet affectum, ad gratiam vel spem reuocat largitatis, dicendo: *Tu semper mecum es, & omnia mea tua sunt*. Hoc est dicere, *Ineffabilis Dei erga nos amor.* patere filium rediisse patri, permitte patri filium suscepisse, Nec ille aliud quam patrem quæsiuit, qui veniens, non filij, sed loco mercenarij voluit collocari. Sint tibi omnia, illi sufficit pater, & ne quid tibi de præsentibus, aut de veteribus existimes imminu- F *Consilia paterna sequamur.* tum, illi noua & futura perquiram. Certe si consilium patris sequeris, & præceptum, participa præsentia cum fratre, vt cum ipso communia sint tibi futura. Gaude ergo, & inuentum gaude, vt ille gaudeat te non perijsse.

SABBATHO POST II. DOMIN. QVADRAG.

CONCIO SECVNDA.

Adolescentes seruiant Deo. G

HOMO *Quidam habuit duos filios, & dixit adolescentior.* Luc. 15. Eo iam deuenit mundus, vt fere videas adolescentes omnes voluptatibus, & carnis lasciuijs indulgere potius quam Dei obsequijs, & virtutum studijs: quod si quis velit spreto mundo, Deo inseruire, *Nimia licẽtia multos perdit adolescentes.* non desunt statim qui ipsum à sancto instituto reuocent, vt intelligamus verum esse quod ait Apostol. omnes qui pie volunt viuere in Christo Iesu, persecutionem patientur. Item Ecclesiast. H ait, contra malum bonum, & contra vitam mors: sic contra vi-
2. Tim. 3. rum bonum & iustum peccatores. Accedit huc, quod hostis ille
Eccle. 33. noster antiquus dæmon, nos semper ex insidijs aggrediatur, in iuniorum tamen auribus qui magis mundi amore æstuant, hæc verba insusurrare solet: Iuuenis es, satis superque restat tempo- *Astutiæ dæmonis contra adolescentes.* ris, quo castam & sobriam vitam degere valeas, interim florida & iuuenili ætate fruere. Vbi vero ad maturiorem ætatem perueneris, aut ad vitæ finem appropinquaueris, pietatem sectari sufficiet. Est enim misericors Dominus, patiens, & multæ mise-
Ioel. 2. ricordiæ, & præstabilis super malitiã quidẽ, vt ille Ioel cantat. Quam multos Deus bone, fallax dæmon his astutijs dementa-

A uit! Hinc & Dauid delictorum iuuentutis suæ veniam petit dicens: Delicta iuuentutis meæ, & ignorantias meas ne memineris, Item Iob peccatis adolescentiæ suæ se à Domino consumi lamentatur. Si ipsorum ergo sanctorum iuuentus periculo non vacauit, in quanto quæso vos periculo, iuuenes huius temporis versamini, nisi vobis solicite prouideatis? Quam multi autem sunt, quos hoc tempore à veræ pœnitentiæ proposito callidissimus dæmon his verbis auocare solet, cuius illa præcipua pars est, pristinos mores deponere, & vitam nouam inchoare? Quam pauci vero sunt qui ad fraudes istas cum propheta respondeant, Nar- B rauerunt mihi iniqui fabulationes, sed non vt lex tua? Porro si recte adolescentes sibi velint attendere, cōtradictiones omnes quæ ipsis possunt obuenire, repellent Dei amore & fauore, qui ipsis semper præsto aderit, iuxta illud Iob, qui fecit ventis pondus. Nam cum dixisset, Memento mei Deus, quia ventus est vita mea, intelligens videlicet quam fragilis sit & miserabilis vita hominum, & præsertim adolescentulorum, ita vt sit instar venti, idcirco addidit, qui fecit ventis pondus, vt scilicet intelligant adolescentes quod Deus ipse facile ventum quem mente concipiunt adolescentiæ suæ, pondere suo deprimet, atque expellet. Quam- C obrem gerat se adolescens instar prudentium nautarum, qui in vehementia ventorum solent vela ipsa demittere: non ergo ventos addat vanitatis, mundi, & carnis, sed potius vela deponat, & se totum diuinis tradat & mancipet obsequijs, sicut fecit hic adolescens in se reuersus. Exerceant se igitur adolescentes iam inde à tenera ætate in diuinis mandatis diligenter exequendis & firmiter custodiendis, atque in insidijs acutissimi dæmonis fugiendis & euitandis, vt hoc quidem pacto non solum vrsos & leones sicut Dauid, sed ipsum denique ferocissimum gigantem vincant & superent. Aliter enim si senectutem expe- D ctent cum iam vires deficiunt, fortasse tanquam inexercitati in prælio succumbent ipsis aduersarijs. Non ergo in extremam ætatem tempus pœnitentiæ reijciant, in tanta præsertim incertitudine vitæ humanæ. Parentes etiam iam inde à teneris annis curent filios suos sancte instituendos & informandos, vt ita dilecti sint Deo & hominibus. Sane quamuis Cain ætate antecederet ipsum Abel, nihilominus tamen propter eius virtutem, prius scriptura, eius gesta narrat, dicens, fuit autem Abel pastor ouium & Cain agricola. Vt intelligamus veram antiquitatem seu præcedentiam in ipsa virtute esse constitutam, & virtutis studiosum dignum esse laude atque honore. Et quidem Moyses non solum

Psal. 24. *Iob.13.* *Iuuentus mille exposita periculis.* *Psal.128.* *Adolescētes quomodo vincent tentationes:* *Iob.28:* *Simile.* *Adolescētes repellant vana* *Adolescentes se in virtute exerceant.* *1.reg. 17.* *Adolescentiā sancte traducamus.* *Gen.4.* *Virtus præfertur ætati.*

duodecim lapides, & duodecim columnas, sed etiam duodecim E
Exo. 24: adolescentes, cum intelligeret id gratissimum esse Deo, videlicet adolescentiam sanctis moribus exornatam. Vnde & sanctus
Iob. 1. Iob propterea in diuinis obsequijs filios suos exercebat. Sed iam
Multi approbāt iniquitates. hoc tempore videmus quod longe aliter fiat, siquidem ipsi senes, & aliqui parentes interdum, si quid turpe filij committant, dicunt quod omnia suum habent tempus, & quod nunc sit tempus eorum, dicuntq; etiam ipsi adolescentes si quis senex eos re-
Eccle. 3. prehendat, Quid quæso tu in adolescentia fecisti bone vir? Sane
Mat. 2. de regibus illis Magis videmus quod pretiosa quæq; obtulerint
Gen. 43. Domino. Item Iacob dixit filijs suis, sumite de optimis terræ fru-
Iuuentutē nostrā consecremus Deo. gibus in vasis vestris, & deferte viro munera. Si ita se gerebant filij Iacob cum homine, quanto igitur deuotius nos gerere debemus cum Deo? Sed nos aliter facimus, quippe qui ætatis florem mundo damus, & postea ætatis fęces Deo, ita vt ad vineam Domini accedamus, cum iam fere in decrepita versamur ætate. Sed F
Mala. 1. tamen audiamus quid dicat Malachias, maledictus dolosus qui habet in grege suo masculum, & votum faciens, immolat debile Domino, quia rex magnus ego dicit Dominus. Vide obsecro quomodo sanctus propheta tales reprehendat desides & pigros, G

Vanæ curiositates quantum noceant!

Nō sequamur seculi vanitates. PATER *Da mihi portionem!* Postulabat portionem suam, vt eam in vanitatibus seculi expenderet. Vsque adeo enim plerique rebus friuolis & infimis dediti sunt, vt obliti interim rerū solidarum, vtilium & salutarium, propter huiuscemodi vanam curiositatem suam, vitæ etiam iacturam non raro incurrant. De
Aristo. Aristotele quidem ferunt, quod miserabili quodam dolore, atq; mœstitia consumptus diem suum obierit, propterea quod conijcere satis & assequi nunquam potuerit causas fluxus paludis H
Pom. Me. cuiusdam, aut marini sinus, de quo memoriam faciens Pompon. Mela, inquit, quod septies singulis diebus fluere soleat & reflue-
Iust. Ma: re, atq; aridum relinquere littus. Cæterum quod Aristoteles ex
Proco. eo mœrore & sensu diem suum obierit, proditū suis monumen-
Gre. Na. tis reliquerunt, Iustin. Ma. Proco. historiogra lib. 4. Gregorius
Miran. item Na. in prima ora cōtra Iulian. quin etiam nonnulli dicunt,
Pitta. quod sese in eandem paludem præcipitarit, vt refert Mirand. lib.
Martia. 4. suæ philo. Pittacus præterea de rebus quibusdam inutilibus
Chrysipp. librum composuit. Martianus item in Raphani encomium al-
Phanias. terum, & Chrysippus in laudem Brassicæ. Phanias quoq; scripsit

in lau-

A in laudem vrticæ, Phauorinus in encomium quartanæ, Lucianus in encomium muscarum, in huiusmodi ergo rebus friuolis plerique occupari solent, obliuiscentes interim res cælestes, & sempiternas. Quod quam sit detestabile, & sit primus superbiæ gradus docet D. Bernard. varijs locis: Seneca dicit etiam inanem curiositatem & vanitatem circa vestitum & victum, esse maxime fugiendam. Idem etiam alibi ait, inanes curiositates multi sectantur, tum in ædificando, tum in rebus inutilibus & vanis perquirendis, cum deberent in rebus fructuosis & vtilibus tempus potius impendere. Alibi etiam inquit, si solicitudo anxia & morosa
B rebus ad vitam traducendam necessarijs adhibenda non est, quanto minus ad res superfluas & vanas adhibenda erit? Fit enim sæpe vt qui anxij nimium circa ista sunt, in maximam redigantur inopiam & egestatem, & qui late possident, multum debeant. Habet ille dicis, domum formosam: sed tamen alienis paratam nummis. Si creditoribus debita persoluit, nihil sibi supererit. Quid ad rem pertinent mulæ saginatæ, varijs coloribus depicti tapetes: laquearia deaurata, aurea pectoribus dependentia monilia, tecta denique pretiosa? Ista nec dominum facere possunt
C meliorem: O quantum decus seculi, imperatorem triumphalem Censorinum, & quod super hæc omnia erat, Catonem, vnico equo esse contentum. Porro curiositatibus deditos homines, monens Eccle. ait, ne plus sapias quam necesse est, ne obstupescas. Est enim hic talis instar gladij, qui si aliquid secet paulo durius, statim retusam habet aciem. Efficiamus ergo instar venatorum, qui si viderint canem occupari in olfaciendis rebus inutilibus, id non permittunt: sic ergo nos mentem retrahamus à vanis cogitationibus. Vnde Pau ait, noli altum sapere, sed time.
D Quasi dicat, noli superbire, & inania consectari. Plinius quidem ipse ait, regionem esse quandam, vbi mel sit venenosum, cum apes in rebus venenosis laborent, & ita quamuis dulce, interficit tamen. Sic ergo curiositates vanæ quamuis tibi videantur interdum delectabiles, nihilominus tamen mentem maxime conturbant: nec vero solum à talibus debes mētem auocare, sed etiam oculos auertere à libris in quibus talia contineantur. Vnde in Act. Apost. legimus: multi autem ex eis qui fuerunt curiosa sectati, contulerunt libros, & combusserunt eos coram omnibus. Sed tamen hoc tempore multos videas occupatos in lectione inutilium librorum, & plures etiam quasi muscas, eos cum legunt audientes, & quasi de telis aranearum pendentes. Noli ergo in huiusmodi vanitatibus occupari, cum perniciosiores videantur

Phauo. Lucia. Ber. de inte. do. c. 43. & de gra. hu. Sen. li. 1. epi. 9. & li. 22. epi. 123. Sen. l. 13. epi. 88. Superfluos sumpt⁹ fugiamus. Eccle. 7. Simile. Simile. Rom. 11. Plinius. Simile. Acto. 19. Inanes curiositates quantum noceant. Simile.

Vitam in vanitatibus non cõsumamus. etiam ipsis belluis fetis, cum hæ dumtaxat corpus lacerent; illæ vero & corpus & animam perdunt. Vnde Petr. nos monet dicens, considerantes in timore sanctam conuersationem vestram! Nõ ergo superfluis curiositatibus, aut etiam inanibus ornatibus incumbamus. Nam etiam apud Romanos olim sancita lex erat, *Lex quædam Romanorum* ne mulieres gestare possent prҿter dimidiam auri vnciam. Quod si talis lex pro mulieribus sancita, quæ licentius viderentur his vti posse, quid quæso de hominibus sancitum fuisse putandum est? Quid igitur nos Christiani responsuri sumus in iudicio, si in *Superfluos ornatus quantumq; detestarentur Romani.* hæc labamur incommoda? sane nisi plurima curiosa habuisset Ezechias, non fuisset ei tanta cupiditas ostentandi ea extraneis, neque illud quod ei euenit incommodum, vnquam euenisset. Qui non resecant desideria superflua, sed in vanas quascunque feruntur cogitationes, & inanes curiositates, iuste quidem Dominus ne talibus fruãtur permittit. Vnde per prophetam Amos *4. Re. 20.* *Amos. 5.* ait, idcirco quia diripiebatis pauperem, & prædam electam tollebatis, domus quadro lapide ædificabitis, & non habitabitis in *Curiositates inanes a quo redigantur.* eis: vineas amantissimas plantabitis, & non bibetis vinum earum, quia cognoui multa scelera quidẽ vestra, & fortia peccata vestra. Quamobrem missas facito huiusmodi vanas curiositates, quoniam quantumcunque his rebus abundans fueris, nequaquam tamen pertingere poteris ad ea quæ Rex Salomon possidebat, qui nihilominus omnibus diligenter exploratis, & exacte *Eccl. 1. & 2.* consideratis, sapientissime ait; vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Vide etiam quid dicatur Isa. 3. cap.

Praua societas quantum noceat.

D*issipauit substantiam suam viuendo luxuriose:* Vide quomodo in tantas angustias deuenerit hic miser adolescens propter prauas societates cum quibus versabatur. Sane quando Deus intro- *Noxias societates fugiamus.* ducere voluit populum suum in terram Chanaam, præcepit ei, vt gentes illas idololatras disperderet, & deuastaret, ne ita ex praua earum societate contaminarentur, & à diuino cultu ad idololatriam auocarentur. Vnde & Moyses comminabatur eis quod *Num. 16. & 33.* *Deut. 4.* *Pro. 13.* *Simile.* breui in idololatriam inciderent, quoniam ab idololatrarum cõmunione non se abstinebant. Vnde & Sapiens ait, amicus stultorum similis efficietur. Quod si fideles Dei serui sibi tantopere cauent à peruersis societatibus, quomodo audes tu vir fragilis & inconstans, talibus te libenter immiscere? Maximam adhibes curam,

A ram, ne ab immodico vento lædantur arbusculæ quas plantasti, cur ergo pariter & te, & liberos non custodies à pestifera societate & lethali? Vide obsecro quam prauum consilium dederit impius viri psi Amnon, nempe vt cum pulcherrima sorore sua Thamar dormiret. Vide etiam quomodo punierit Deus serpentem, propterea quod tam pestilenter persuaserit ipsi Euæ. Vnde dixit ei, maledictus eris inter omnia animantia. Declarans etiam Dominus quantum mali posset affricari populo suo, ex pestilenti, & mortifera societate idololatrarum, ait, Erunt uobis quasi claui in oculis, & lanceæ in lateribus. Si palea vnica perexigua tantum B oculis nocet, quanto magis nocebunt claui in oculis & lancea in lateribus & corde? Vide præterea quantum detrimenti attulerit ipsi Iosaphat, peruersa societas regis Achab, adeo vt diceret ei propheta, impio præbes auxilium, &c. Recordare etiam quomodo Isaias repræhendat Hebræos, propterea quod cum gentilibus communicarent, dicens: vinũ tuum mistum est aqua, Vt enim vinum cum miscetur aquæ, vim suam remittit, sic etiam plurimum nocet viro bono mala societas. Quemadmodũ etiam speculum ipsum, halitu etiam solo offuscatur: sic etiam vita candida & bene morata, nonnihil denigratur si impiorum & depra- C uatorum hominum consuetudinem frequentet, & lædi etiam videtur, tanquam si beneuolus planeta cum infausto societur. Vnde Dauid ait, commisti sunt inter gentes, & didicerunt opera eorum. Hinc etiam Eccle. ait, discede ab iniquo, & deficient mala abs te.

3. Re. 13. — *Gen. 3.* — *Num. 33.* — *Societas mala quã tũ noceat.* — *2. Par. 19.* — *Isa. 1.* — *Simile.* — *Simile.* — *Simile* — *Psal. 105.* — *Eccle. 7.*

Plurimum præterea nobis nocet & incommodat conuersatio cum hominibus superbis. Vnde in Deute. præcipiebat ne quis araret cum boue, & asino, vt inde intelligeremus quam sit noxia societas humili cum superbo. Nam bos quidem humilem virum significat, sub obedientiæ iugo positum, asinus vero superbum D designat & contumacem. Vnde regius propheta ait, homo cum in honore esset, non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis. Item Apostolus ait, nolite iugum ducere cum infidelibus: quæ enim participatio iustitiæ cum iniquitate, aut quæ societas luci ad tenebras? Non ergo nos cum impijs & improbis misceamus, aliter enim sicut arbor secus viam plantata, non potest fructus suos ad maturitatem vsque perducere, sic etiam ille qui se cum improbis miscet, fructus maturos bonorum operum quidem edere nullo modo potest. Vnde regius Psalmist. dixit, Gladium euaginauerunt peccatores, & intenderunt arcum suum, vt decipiant pauperem & inopem, vt

Deut. 21. — *Psal. 48.* — *2. Cor. 6.* — *Simile.* — *Psal. 39.*

trucident rectos corde: Porro euaginare gladium est, publice & E
Exemp. prauum anum noceat. coram omnibus peccata committere, & isti quidem prauo suo exemplo multos interficiunt. Vnde & addit, gladius eorum intret in corda ipsorum. Quasi dicat, non permittat Deus vt alij interficiantur. Cæterum Eccle. ait, quod muscæ morientes per-
Eccle 10. dunt suauitatem vnguenti; quasi dicat virtutem ipsam à minimis
Simile. etiam prauis cogitationibus & a deprauatis exẽplis plurimum lædi, quanto magis lædetur si assidue cõmunicet vir probus cum
Seneca. impijs? Scribis ad me, inquit Seneca ad amicum scribens, a quibus te custodire debeas. Sane non perinde inquit, a leonibus & tygribus te custodire debes, atque à praua societate. Conuersari quidem cum malis, est veluti versari inter medios dracones, F aut scorpiones, aut huiusmodi alia animalia nobis nociua. Vnde
Iob.30. Iob inquit, frater fui draconum, & socius struthionum. Quod si tam perfectus & iustus vir id sentiebat, quanto igitur magis tu,
Iob.1. qui tyrunculus es in virtute, & parum exercitatus, te diligenter à praua societate separare debes? Castaneæ quidem quæ fractæ
Simile. sunt aliquantulum, facile ignem sustinent, & in eo perdurant, etiam donec in cinerem resoluantur: sed non perinde faciunt quę
Conuersationes noxias declinemus. integræ sunt, quin potius statim ex ipso igne exiliunt. Sic ergo qui vitiosis moribus sunt aliquantulum contaminati, non perinde ægre sustinent cum deprauata versari societate, sed cum ea G potius comburi patiuntur: at vero bona & integra vita præditi, statim atque prauas sentiunt confabulationes, & noxias, se ab eis separant ne comburantur. Vnde Abraham dixit ipsi Eliezer,
Gen.24. non accipies vxorem filio meo de filiabus Chananæorum inter quas habito. Sed cur prohibes sancte patriarcha, filio tuo, quod tu ipse præstas? An non coniugem tibi Cæthuriam, ex ea terra duxisti vxorem? Cæterum ad hoc responderi potest, quod cum
Bonam societatem teneamus Abraham exercitatissimus esset in virtute, & fide, & in cæteris bonis operibus, non erat perinde periculum quod contamina- H retur, imo potius ipse sanctam redderet vxorem. Quare nos nitamur semper vt sanctam habeamus societatem, & à pestilenti & noxia fugiamus, sicut aues Auernum fugiunt. Vide obsecro,
1. Esd.4. Deum timeamus. quomodo intelligerent Hebræi nocere malam societatem, siquidem cum Gentiles sese eis offerrent, quod ipsos iuuarent in templi ædificatione, noluerunt tamen sese ipsis adiungere. Sed tamen multos videas nunc temporis qui nihil vereantur cum impijs versari, propterea quod iuuentur ab ipsis in aliquo commo-
Simile. do temporali. Veruntamen intelligãt quod sicut quãuis aliquis candidas habeat manus si tamẽ carbonẽ tractet, manus ipsas tin-

gere

A gere solet:& sicut ligna quamuis viridia, si in igne assidue verse- *Simile.*
tur, tandem quidem ab igne comburuntur, sic etiam quamuis ali-
quis sibi videatur virtute roboratus, si tamen assiduam habeat fa-
miliaritatem cum impijs, tandem fere contaminatur. Idcirco vi-
deas seruos Dei maxime fugientes malorum contubernia & so-
cietates. Vnde Hie. ait, quis det me in solitudinem diuersorium *Hiere. 9.*
viatorum, vt fugiam populum meum? quia omnes adulteri sunt.

APPENDIX.

B DA *mihi portionem.* O quantum student multi & gaudent licen-
ter viuere & iuxta palatum suum! Sed tamen serui Dei lon- *Gene. 30.*
ge aliter se gerunt. In cuius rei figuram, Iacob ipse quas duxerat
seruas, etiam seruas reliquit & subiectas: Idem etiam præstitit
Abraham cum Agar, quam duxerat etiam propter Sarræ inter- *Gene. 16.*
cessionem & preces.

Ibo ad patrem meum. Sed in quo quæso confidebat iste, vt vellet *Ad dominum tota animi fiducia redeamus.*
ad patrem reuerti quem tantopere offenderat? Sane in eo quod
pater esset, vt inde intelligas tu peccator quanta cum fiducia ad
talem patrem debeas accedere.

C

SABBATHO POST II. DOMIN. QVADRA.

CONCIO TERTIA.

Parentes quomodo se gerere debeant erga liberos.

HOMO *quidam habuit duos filios.* Luc. 15. Tanta quidem
cura incũbere debent parentes in liberorum suorum
institutionem, vt ad id ostendendum Ecclesia non sit *Liberi bene informentur.*
D contenta instructione ipsorum parẽtum, quin potius
etiam in baptismo patrinos quosdam ipsis assignet:
est autem patrinus quasi pater diuinitus datus, vt ait Hug. de S. *Hug. de S. Vic. li. 2. de sac. p. 6. c. 12.*
Vic. vt inde intelligãt tam patrini quam parentes quomodo in-
cumbere debeant in instituendis liberis & filijs suis, & quanto di-
gni sint supplicio qui hæc facere negligunt: Nam certe sicut vas
nouum diu conseruat odorem liquoris quem ipsi infuderis: sic *Ansel. li. de Simil. ca. 141.*
etiam adolescentes diu perseuerant in prima institutione. Vnde
Sap. ait, adolescens iuxta viam suam, etiam cum senuerit non re-
cedet ab ea. Hinc & philosophus ait, anima pueri est tanquam ta- *Pro. 22.*
bula rasa in qua nihil est depictum. Si igitur bene instituantur filij *Aristot.*
diu qui-

diu quidem perseuerabunt, sicut rota aut globus aliquis ex pri- E
Simile. mo impulsu diutius in orbem voluitur. Vnde Ezech. declarans
Ezech.16 negligentiam parentum circa hanc rē, inquit: pater tuus Amorrhæus, & mater tua Cethæa. Quasi dicat parentes te tanquam
Parētes aliqui quā sint crudeles erga liberos. barbari quidam instruxerunt: quia inquit, quando nata es, aqua non es lota, hoc est non bene fuisti educata. Imo certe videas aliquos parentes retrahere filios & reuocare a sanctis institutis, sæpe enim videas quod ipsis dissuadeant religionem: in quo tamen iure paterno potius abuti videntur sæpissime. Vnde Hier.
Hier. epi. 1. eremi. ad Helio. & epi. ad Nepo. ait, si super limina domus, pater & mater iaceant, vt egressum F prohibeant, per calcatos perge parentes, & ad vexillum Crucis aduola. Summum genus pietatis est, in his esse crudelem. Et Christus ait, omnis qui reliquerit domum vel fratres, vel sorores, vel patrem, vel matrem, propter nomen meum, cen-
Matt.19. tuplum accipiet, & vitam æternam possidebit. Item Deut. 33.
Deut. 33. dicitur, qui dixerit patri suo & matri suæ. &c. Parentes ergo non
1. Reg. 4. faciant sicut Heli, qui dicebat Samueli cum a domino vocare-
Genes.31. tur, reuertere fili, & dormi. Querebatur quidem Laban cum ab eo recessisset Iacob, quod non potuisset filias suas deosculari, tum etiam ipsas in profectione comitari, & denique quod ipsi furati essent idola sua. Sic parentes cum vident filios religionem ingredi, conqueruntur propter sua temporalia lucra G
Matt.10 & commoda quæ ex filijs reportassent. Vnde Christus ait, ini-
Simile. mici hominis, domestici eius. Sed quis quæso tam inhumanus est pater, qui videns filium in platea, taurum iam instantē sibi fugientem, ac propterea in tectum aliquem aut fenestram ascēdere volentem, id ipsi prohibeat? crudelior sane & inhumanior est pater, qui videns quod filius ferocissimo mundo & fallaci se sub
Hiere. 9. trahere vult, vt religionem ingrediatur & animā suam saluet, id H tamē ipsi prohibet. Vnde Hier. ait, quis dabit me in solitudine, diuersorium viatorum, & derelinquam populum meum, & recedam ab eis? quia omnes adulteri sunt. Quamobrem qui tales ha
Iaco. 1. bent inspirationes, plurimi eas faciāt: nam vt ait Iaco. omne datum optimum, & omne donum perfectum, desursum est descendens a patre luminum. Quod si isti tales, gratias deo agere
Ioan.Cli. debent, quanto magis qui iam religionem ipsam profitentur? Et enim vt Ioan. Clima. ait, status religiosorum, est angelicus quidam status, cum in vita mortali, vitam quandam teneat cælestem. Alios porro parentes videas, qui in aliud declinent extremum, videlicet vt cogāt etiam filias vt sint moniales, & sępe etiā propter friuolas causas:

Itaq;

A Itaque nitantur parentes vt bene instituant liberos,& eos secum ad conciones deferant. Quod si dicas non habere adhuc eos capacem ętatem ad conciones audiendas, cur ergo quęso te, instruis ipsos in cantionibus, saltationibus,& alijs lasciuijs? Aduerte obsecro, quod ex ipsis concionibus discent, quomodo debeant parentibus obedire, & eos uereri, & melius credent ipsi concionatori dicenti, quam tibi. Considera quod quia carent filij doctrina & disciplina, tendunt sępissime in exitus infelices, & parentibus molestissimam exhibent senectutem. Aduerte & B reuoca in memoriam, patriarcham illum Abraham, qui maximo in pretio à deo habitus est, propter solicitudinem quā gerere alioqui de suis filijs debebat. Dicitur enim in Gene. Scio quod Abraham pręcepturus sit suis filijs & familię, vt seruent mandata mea, atq; ita Deus in eo promissiones omnes exoluit: Disce quid Heli contigerit, propterea quod non castigauit filios. Aduerte quanta cura Iob incumberet, non solum in eo vt filij non committerent peccatum, sed etiam vt ne vellent quidem cogitare malum aliquod. Multi deniq; filij damnantur & infeliciter C pereunt, propter parentum ipsorum negligētiam, & in instruendo incuriam. Vide quid dicat D. Grego. nempe quod erat puer quidam valde assuetus iuramentis, de quo tamen pater eum non arguebat, atque ita ex ipsiusmet patris sinu, a dæmonibus ereptus est. Porro non est tempus, quo periculosius pueri discurrant per vicos, quam cum celebrantur diuina officia, quia in his recolliguntur fere omnes timentes Deum, alijs autem horis sunt per calles & vicos dispersi, & si quid mali viderint, id reprehendent. Tempore autem quo fiunt conciones fere viri inutiles, tantum & nequam disperguntur per vicos ex quibus possunt mala multa pueri discere. Vnde parentes si secū D filios non habent, semper metuere debebunt eorum periculum. Filię etiam si domi relinquantur, multo maiorem ingerent solicitudinem. Omnis ergo hęc solicitudo & molestia tollitur, si parentes secum liberos adferant.

Hoff. in Luc. 2.

Gene. 18.

1. *Reg.* 4.

Iob. 1.

Greg. l. 4 *dialo. c.* 18.

Parentes secū ad cōcionē filios ducant.

Mali volunt iuxta palatum suum viuere.

PATER *da mihi portionem substantiæ, quæ me contingit.* Hic quidē adolescens vt posset iuxta palatum suum viuere, portionem substantiæ postulauit. Multos etiam videas hoc tempore, qui ita viuere velint perdite. Sane Iudæi cupiebant Ioannem esse Messiam suum, vt ita possent ipsi licenter viuere, atque perdite

Vita cū nimia licentia traducta quātū noceat.

Ioann. 1.

cum

cum ipse solitariam duceret vitam. Multi pariter prælatos & su- E
Conditio periores sibi deligunt, cum quibus possint habenis laxis viuere:
malorum Nollent mali aliquem iustum videre sibi contrarium. Nam vt ait
licenter vi Christus, qui male agit, odit lucem. Et Eccle. ait, pondus super
uere. se tollit, qui honestiori se communicat. Vnde de talibus qui iuxta
Sap: 2. palatum suum viuere optant, dicit Isa. væ filij desertores, vt face
Ioan: 3. retis consilium & non ex me, & ordiremini telam, & non per spi
Ecclesi. 3. ritum meum, vt adderetis peccatum super peccatum: Quasi di-
Isa. 30. cat, non vultis sub eius obedientia viuere, qui defectus vestros
Mali cor corrigat, sed sub eo qui vos ad arbitrium vestrum viuere sinat, &
rectiores sub quo possitis peccata peccatis addere. Quod sane ex superbię F
respuunt: radice etiam procedit, & in hoc dæmonem imitamini, qui noluit
Lau: Iust. deo esse subiectus: Verum considerare debemus ait Lau. Iusti.
li. de lig. quod singula quæq; nascentia habent sua munimenta, quibus na
vi. c. 4. de turam suam ab incommodis defendunt. Cortex ambit arborem,
humil. penna tegit volucrem, piscem squama operit, lana ouem induit,
pellis iumenta & feras vestit, cōcha testudinem excipit, solus ho
Humilita mo inermis nascitur & nudus, vt eo ad humilitatē fiat pronior,
tis studio- quo se cæteris rebus in ipso suæ natiuitatis primordio intuetur
sissimus. abiectiorem. Qualis vero sit hominis progressus dum is viuit, fa G
cile si consideretur agnoscitur: tantis nāq; malis vita ipsius reple-
ta est, vt comparatione eius, mors remedium putetur esse, non
pæna Hanc enim humores ipsi sæpe intumescere faciunt, dolores
Quāta sit extenuant, ardores desiccant, escæ inflant, ieiunia macerant, ioci
hominis dissoluunt, tristitia consumit, solicitudo coarctat, diuitiæ iactant,
miseria. paupertas deijcit, iuuentus extollit, senectus incuruat, infirmitas
frangit, & post hęc omnia, mors interimit. Quo autem fine clau
datur hominis caro, ipsa sepulchra insinuant ossibus plena, fæto-
ribus intolerabilia, vermibus referta, nam post hominē vermis, H
post vermē fætor et horror: sicq; in non hominem vertitur om-
Mūdani nis homo. Quare o seculi amatores, o carnis concupiscētiarum
quam sint fautores, cum fæx et res vilissima simus, quare superbimus? O mi
caci: ra fatuitas, o stupenda cæcitas, o impura vanitas cordis nostri,
cuius ceruicosos motus domare non potest humilitatis tanta ma
teria, quin adhuc superbiat puluis & cinis.

Eu. Emi. Porro docens nos Euse. Emi. quam obedientes esse debeamus,
ho. 3. ad- inquit: quanto obedientiores fuerimus prępositis & patribus, tā
mon. tum obediet Deus orationibus nostris. Ne vero quemquam obe
diendi verbum Deo attributum offendat, meminerit hoc verbū
Iosue. 10. ex sacrarum literarum historia. Nam cum sol ad imperium Iosue
in cęlo trium horarum spatio immobilis stetisset, hæc protinus
verba

A verba subijciuntur, obediente deo voci hominis: Quia enim san-ctus Iosue vt in eodem lib. scriptum est, perfectissima obedientia omnes Dei leges & præcepta seruabat; voluit iustissimus ille mundi arbiter, obsequium obsequio, & obedientiam obedientia remunerare: Quod igitur maius obedientiæ præmium, quā quod vir obediens omnipotentem Deum sibi faciat obedientem? Cæterum antiqui olim eremi patres, sancti Simeonis stilitis virtutem probare voluerunt: cum enim is nouam quandam viuendi rationem, omnibus antea seculis incognitam elegisset, vt videlicet in columna 35. cubitis a solo erecta, habitaculum sibi elegisset:

Obediamus maioribus & superioribus nostris

Exēp. mirum.

B ad illū patres legationem miserūt, quam Euagrius Scholasticus memorat his verbis. Cum Simeon iste, qui in terra angelus, in carne cælestis Hierusalem ciuis fuit, peregrinam viuendi vitam hominibus plane incognitam instituisset, sancti eremi incolæ mittunt quendam ad illum, iubentq; vt ab eo sciscitaretur, quid hæc noua & inusitata vitæ ratio sibi vellet, & quam ob causam trita viuendi via, & sanctorum pressa vestigijs relicta, aliam quandam peregrinam, & hominibus omnino ignotam sequeretur? eumq; hortantur per nuntium vt ex suo domicilio descenderet, viaque electorum patrum insisteret. Quod si alacri animo & parato descendere videretur, mandabant vt ei sui ipsius viuendi via insistē-

Eua. Scho.

Magna sancti eremitæ obedientia.

C di, potestas fieret: ex obedientia eum satis constare posse dixerūt eum deo duce in eam viam ingressum fuisse, & tam graue certamen ad se affligendum in vita suscepisse, sin vero resisteret, aut suæ inseruiret voluntati, & non statim ipsorum hortationi morē gereret, vi inde abstraheretur. Nuntius vbi accessit ad eum, & patrum mandatum ei exposuit, isq; extemplo alterum produxisset pedem, patrum hortationi obsecuturus, permisit hunc viuendi via eū incedere, sic eum affatus: bono animo sis, & strenue te gere, statio tua a deo est instituta, vt inde intelligas quanti sit æstimā-

Obedientia magnū virtutis indiciū

Simile.

Obediētia eximia virtus.

D da obedientia. Nam certe quemadmodum in militaribus equis, ea facilitas qua fræno aptissime parent, potissimum laudari solet, vt sese ad domini voluntatem huc atq; illuc facillime versent ita in seruis Dei miro modo hæc obediendi promptitudo & velocitas commendatur. Quamobrem adolescentes facile statim parentibus suis atq; maioribus obtemperent. Si enim Dei filius parentibus suis obediuit, cur quæso tu non parebis parētibus tuis? O facinus turpissimum, & quod multos in inferni barathrum protrudat: Vtinam hactenus seruarentur leges Leui. & Deut. In Leui. Si quidem præceptum erat ita: quicumq; maledixerit patri, vel matri, morte moriatur. Item in Deut. habebatur, si genuerit

Hoff. in Luc. 2.

Leui. 20.

Deut. 21:

homo

homo filium contumacem & proteruum, qui non audiat patris & matris imperium, & coercitus obedire contempserit, apprehendent eum & ducent ad seniores ciuitatis illius, & ad portam iudicij, dicentque ad eos: filius iste noster proteruus & contumax est, monita nostra audire contemnit, commessationibus vacat, & luxurię atque conuiuijs: lapidibus eum obruet populus ciuitatis, & morietur, vt auferatis malum de medio vestri, & vniuersus Israel audiens pertimescat: In Pro. etiam dicitur: qui maledicit patri suo & matri suæ, extinguetur lumen eius in medijs tenebris, hoc est, eum Deus destituet auxilio particulari & speciali in suis maioribus periculis.

Quid mereātur filij contumaces.

Prou. 20.

Voluptates mundanæ quantum noceant.

DISSIPAVIT *substantiam suam viuendo luxuriose.* Sane voluptatibus & delicijs mundanis se totum tradebat hic adolescens, ac propterea in tantam deuenit miseriam. Sic etiam nos talem vitam complectimur, cum mortem obliuiscamur, & sæpe non recordemur, ac propterea interior homo misere perit. Solinus quidem meminit duorum fontium, ex quorum vno qui biberit, vsq; adeo ridet, vt ridendo moriatur: ex altero vero si bibat, statim risum illum perdit. Per primum autem fontem possumus intelligere mortis obliuionem, per secundum vero mortis memoriam: nam sicut in illo risu soluimur & delicijs ac voluptatibus, ita in hoc fletu compungimur mortem recordantes. Nemo satis explicare idoneus est, quantum scilicet vita voluptatibus affluens sit nocifera. Sane cum Nabuchodonosor adorari iussit statuam, simul etiam præcepit, vt varia pulsarentur instrumenta, vt hoc pacto non possent attendere quam graue scelus committerent. Sic igitur modo voluptatibus huius seculi ita multi inescantur, vt non attendant quo potu vitiorum a mundo & dæmone atq; carne, inebrientur. Sane si temperantia esset in conuiuijs, non esset perinde mirum quod frequentarentur: nunc vero cum videamus tantam intemperantiam regnare, quis non videat quam detestabilia sint talia conuiuia secularia? Sæpe enim videmus etiam quod tales habeant exitus, qualis fuit exitus ille conuiuij Absalon in quo interfectus est Amnon. si scires quod in conuiuio ad quod tendis, grauiter esses vulnerandus in corpore, num sincero illuc tu ires? non arbitror inquis. Cur ergo ad ea libenter tendis conuiuia,

Vitiosi quo redigātur

Solinus. Mortis memoria quātū conducat.

G

H

Dani. 3.

Intēperātia detestabilis.

2. Reg. 13

A conuiuia, ex quibus nosti multa redundare animæ scelera, quæ sunt longe perniciosiora? Postulauit quidem olim Esau, a Iacob, vt sibi scutellam daret lentis, vt inde intelligas, quam essent moderata antiquorū conuiuia & epulę, præsertim cum Iacob qui diues erat, tali vteretur cibo. Certe cibus tuus esse debet, ad vitam duntaxat sustentandum, & reparandum quod ex ipsa quotidie deperit & absumitur, vt inde intelligas quam paucis sit contenta natura: Et certe quemadmodum si quis in veste sua concissa varij coloris apponat commissuras, de for- *Gene. 25.* *Tēperātia vtilis.*
B mem valde reddit vestem: sic vtique varietas ciborum sæpe deformem & infirmam reddit vitam nostram, nec tantum corporalem, sed interdum etiam spiritualem: nec bene stare & conuenire videntur vita spiritualis laudabilis, & vita corporea delicijs affluens. Vnde Isa. ait, coangustatum est stratum, ita vt alter decidat, & pallium breue, vtrumque operire non potest. Diuitijs ergo & epulis spiritualibus abundare debemus, vt animam pascamus. Vnde Cant. 8. Quæ est ista quæ ascendit, de deserto delicijs affluens? Vbi intelligit spirituales delicias quæ in deserto & solitudine abundare solent conuer- *Simile.* *Varij cibi quantum noceant.* *Isa. 28.* *Can. 8.*
C sando cum Deo: vnde & subdit, innixa super dilectum suum. Huiusmodi ergo delicias perdunt qui corporeis se tradunt delicijs: nam terra ipsa & res terrenæ impediunt, quo minus radij cęlestes ad nos perueniant. Quod si moderate rebus terrenis vtereris, vt melius posses deo vacare, non esset mirum: nunc vero dicere videris illud Sap. coronemus nos rosis antequam marcescant, nullum sit pratum quod non pertranseat luxuria nostra. At vero serui Dei aliter segerunt, quamuis enim in mundo versentur, & his terrenis vtantur, omnia tamen referunt ad cęlestia obsequia: vnde dicunt illud Eccle: in omnibus requiem quæsiui, & in hæreditate Domini *Deliciæ corporeæ nobis impediūt spirituales delicias.* *Sap. 2.*
D morabor. Mali autem ita se terrenis ingurgitant, vt pro his non vereantur diuinam offendere maiestatem: sicut latro plenas arcas contuetur, vt possit eas deprędari, sed tamen iudex eas contuetur, vt in scripta redigat quę in ipsis inuenerit arcis. *Eccle. 24* *Simile.*

Quamobrem mundi delicias fugiamus, ne ex his tandem caro nostra contra nos insurgat, nosq; opprimat, sicut oppressit hunc adolescentem. Vnde Apos. ait, fornicatio autem & omnis immūditia nec nominetur in vobis. Etenim tanta huius sceleris turpitudo, vt Plato referat quod cum ipsi socrati esset aliquid tractandum de hoc scelere, faciem suam velaret, *Ephe. 5.*

in signum

in signum detestationis huius flagitij. Danda igitur nobis opera est ne oculos amittamus: amittemus autem eos, si nos falsis voluptatibus tradiderimus! Hoc quidem fuit in Samsone adumbratum. Non enim philistæi illius admirabilis viri oculos eruerunt, nisi postquam in Dalilæ sinu obdormiuit. Sic non te inimici excæcabunt, nisi fueris voluptate delinitus. Quid voluit allegorice significare diuina scriptura asserens Nabuchodonosor oculos Sedechiæ eruisse, eumq; captiuum adduxisse in Chaldæam, nisi dæmonem eos excæcare, & in mundi confusionem captiuos abducere, qui sese voluptatibus dedunt? Nam dominante libidine, nullus est temperantiæ locus, nec in cupiditatis regno virtus potest consistere. Vbi autem virtus deest, ibi non adest prudentia, vbi prudentia non est, ibi non est visus, sed misera mentis obcæcatio, ibi certus interitus, & exitium luctuosum. Quod intelligens diabolus idcirco conatur nos priuare oculis. Id vero significauit scriptura sub nomine Naaz, qui voluit oculos eruere habitatoribus Iabes. Quam ob causam, multis quidem oculis, multisq; vigilijs nobis opus est, vt eius insidias declinemus. Quas vigilias & diligentiam cum non adhiberet hic filius Prodigus, idcirco tam turpiter in tanta scelera atque flagitia prolapsus fuit.

Plat. in Conui. Hec. Pin. in illa ver. Ezech. 1. & totum corpus oculis plenũ Iudith. 16 Hiere. 39

Vitiosi quotãdẽ redigantur.

1. Reg. 11.

Quis hostis vnquam tam contumeliosus fuit, quam in quosdam voluptates suę? quidam se voluptatibus immergunt, quibus in consuetudinem abductis carere non possunt: ob hoc miserrimi sunt, quod eo peruenerunt, vt illis quę superuacua fuerunt, facta sunt necessaria: seruiunt itaq; voluptatibus, non fruuntur, & mala sua, quod malorum vltimum est, amant Idem etiam Sene: ait, indurandus est animus, & blandimentis voluptatum procul abstrahendus. Vitia Annibalem hyberna soluerunt, & indomitum illum męnibus, atq; alpibus virum exterminauerunt. Fomẽta Campaniæ armis vicit, vitijs victus est.

Sene. epi. 28.

Ibidem.

Nobis quoq; militandum est, inquit idem Sene, & quidem genere militiæ quo nunquam otium datur. Debellandę sunt in primis voluptates, quæ vt vides sęua quoq; ingenia rapuerunt. Si voluptati cessero, cedendum est dolori, cedendum est simul labori, cedendum est paupertati. Aspice illum, cui somnus laxę domus silentio quęritur, cuius aures nequis agitet, omnis seruorum turba conticuit: huc nempe vagatur, atq; illuc, somnum inter ægritudines leuem captans. Qui non audit, audisse se conqueritur. Quid in causa putas esse? animus illi obstrepit, hic placandus est, huius seditio compescenda est.

Ibidem.

Minus voluptatibus stimulatur, inquit August. qui non est vbi frequentia

August. de singu. cle.

A frequentia est voluptatum. Minus auaritiæ molestias patitur, qui diuitias non videt.

SABBATHO POST II. DOMINI. QVADRA.

CONCIO QVARTA.

Parentes virtutum potius quam diuitiarum patrimoniũ liberis relinquãt.

B HOMO *quidam habuit duos filios*. Luc. 15. Valde quidem in eã curã incũbere parentes debẽt, vt potius virtutibus quã diuitijs terrenis filios locupletes reddãt. Nam quemadmodũ honorare parẽtes filius debet, & nullo modo irritum facere hoc Dei mandatũ: ita etiã parentes vigilãter & neruose, ac deniq; paterne in liberorũ educationẽ incũbere debent, profectum, & disciplinã. Quãtũ vero ad bonos mores, & ad vitã tranquille, placideq; degendã a filijs, incumbere parẽtes debeãt, Plut. ostendere volẽs, Craterẽ philosophũ citat qui tãto stomacho aduersus parẽtes huius officij neglectores indignabatur, vt dicere solitus sit, se si licuisset vbi in altissimã vrbis partẽ cõscendisset, magna voce clamaturũ, quorsum ruitis homines, qui omne in cõparãdis diuitijs vestrũ studiũ ponitis, filiorũ vero quibus eas relinquatis, nullã curã suscipitis? quibus addendũ cẽseo, quod hi patres haud aliter faciunt, quã qui magnam calceorũ sedulitatẽ habent, cũ interim pedẽ ipsum parui pendãt. Multi vero sunt parentes, in quibus adeo nummorũ amor, pariter & filiorũ odiũ sæpe numero increuit, vt ne maiorem pecuniæ impendant sũmã, nullius existimationis & doctrinæ magistros, filijs suis deligant. Ob quã rem Aristippus non insulse, quendã mentis inopẽ patrẽ carpsit: nã quodã patre, ex magistro percontãte, quãtã instruendi filij causa mercedẽ postularet: illeq; respõderet se mille drachmas postulare: tunc ait pater, magnũ hercule postulatum, ego enim seruum inquit mille drachmis cõparare possum cui philosophus respondit, duos habebis seruos, nempe quẽ mercaberis, & filium. Idem etiam Plu. hanc parentum incuriam vehementer se demirari testatur his verbis. Canere discũt homines, saltare, & equo insidere, & tamen tanta est parẽtũ multorũ demẽtia, vt literarũ studijs non curent instituendos liberos. Longe certe aliter Philippus Alexandri pater se gessit, cui cum natus esset filius, dixit sedijs gratias agere, quod Aristotelis tempore natus esset filius, a quo posset literarum studijs informari. Neq; enim

Simile.

Plu. de li. edu.

C

Parentes quomodo liberos instruere debeant.

Simile.

Aristip. Exempl.

D

Plu. li. de docenda virtute.

Exempl.

Parentes in filiorũ institutionem incũbant.

parẽtes alimentorum dumtaxat, sed etiam studiorũ & morũ filio E rũ curã gerere debẽt: aliter enĩ bruta, & aliter homines filios educare debent. Brutis enim sat est quæ ad vitam corporis pertinent prouidere, cũ aliud bonũ non agnoscant. At cum summum hominis bonum nõ in corpore sed in animo, nec in terrenis bonis sed cælestibus, atq; adeo in deo situm sit, huc quidem omnis parentũ cura referri debet, vt filius per virtutũ iter incedẽs, ad summum bonũ recta contẽdat: qui vero parentes hac cura neglecta, solius corporis alendi curã suscipiunt, nõ aliter mihi filios suos, quã canes, aut capræ educare vidẽtur, quæ de cibo tantũ solicitæ, cætera negligũt. Vnde quod libere peccent male instituti a parẽtibus vel pædagogis, id qdẽ illis vitio tribuẽdũ esse, Diogenes ille Cyn. apertissime declarauit, qui cũ puerũ conspicatus esset, indecore segerẽtẽ, pædagogũ illius baculo percussit dicens: cur sic instituisti puerũ? indicans videlicet culpã pædagogo ascribendã. Ad hanc igitur filiorum educationẽ accurate procurandã, illud est fere potissimũ, nẽpe vt parẽtes ipsi pietatẽ & iustitiã colãt, si liberos suos paternę pietatis & iustitię hæredes relinquere volũt. Vt enim medici, cũ pueri infantes ægrotẽt, nec tenera adhuc ætas ebibendis potionibus apta est, nutricibus eas propinãt, vt exhibita illis medicamẽta, ad salutẽ lactentibus prosint: ita qui filios ab omni vitio purgatissimos cupiũt, prius ipsi virtuti incũbant oportet: recte enim dictũ est, ab immũdo quis mũdabitur? & nemo dat alteri quod non habet. Iure igitur inter præcipua huius educationis documẽta censetur, ꝙ Plu. admonet his verbis, ante omnia opus est, vt patres non solũ nil peccãdo, sed etiã honesta quælibet peragẽdo clarissimũ sese filijs exẽplar exhibeãt, vt ita eorũ vitã quasi quoddã speculũ cõtuentes, ab operũ simul & sermonũ turpitudine se penitus auertant. Nã si quis delinquẽtes acriter obiurget H filios, cum is in eosdẽ labatur errores, hic certe ignorare videtur sub illorũ nomine sua se obiurgare crimina. Adde præterea ꝙ qui etiam immodico filiorũ amore ducti, disciplinam deserunt, & ne eos molestia afficiant, licẽtius viuere permittũt, aut eorum errata corripere nolũt, ꝙ fecit Dauid, qui filij Amnõ incęstũ obiurgare non est ausus, ne spiritũ eius quẽ vnice charũ habebat, contristaret, similes esse perhibẽtur his qui periclitantibus in flumine filijs minime subueniũt, cũ tamẽ eos prehẽsa eorũ coma, inde extrahere possint, tales enim filios interire patiũtur, ne eorum capillum euellant: Quæ autem maior crudelitas sub pietatis imagine esse potest? vnde Salomõ ait, qui parcit virgæ, odit filium suũ: qui autẽ diligit eũ, instanter erudit. Cæterũ quemadmodũ hędera vbi

Dissi: · *Parentes virtutis patrimoniũ filijs relinquant.* · *Simile.* · *Dioge:* · *Exemp:* · *Simile.* · *Eccle. 34* · *Plu. de li. educ.* · *Parentes bonũ liberis exhibeant exẽplum.* · *2. Reg. 13* · *Simile.* · *Prou. 12.* · *Simile.*

A vicinam arborē complexa est ipsam quidam arborem complexu & vmbra sua arefacit & sterilē reddit: ita matres quæ cōplexu & blanditijs suis, filios fouere & delinire non cessant, ipsos quidē effæminatos, & ad omnē virtutis laborē ineptos reddunt. A teneris ergo vnguiculis parētes filios suos assuefacere debent virtuti. Vnde voluit dominus vt Leuitæ, qui eius seruitio destinati erant, a pueritia diuino cultui totos se traderent: Hinc Eccle. ait, curua ceruicem filij tui a iuuentute. Stultus quidem esset qui diceret, nolo equum meū itineri & deambulationi assuefacere, donec se B nescat. Sero etiam inquit poeta, morbo medicina paratur, cum mala perlongas inualuere moras Sero profecto resistitur hostib⁹ postquam totam vrbē occupauerunt: & sero sal adhibetur carnibus, quæ iam vermibus scaturiunt. Qui optime equitaturus est, vt inde a prima ętate equū ascendere incipiat necesse est, & qui pastor futurus est, etiam debet scire iam inde a pueritia, quomodo peram portet, & quomodo se gerat, & quomodo funda iaciat, & cęli iniurias ferat. Multi tamen sunt qui ita male educant natos suos, vt propter nequitiam & malam institutionem eorum sæpe pereant, & acerba senectute afficiantur parentes. Heli qui- C dē infelici morte decessit, eo quod nouerat indigne agere filios, & tamen non corripuit eos. Vide etiam quantū mali Dauidi euenit ex eo quod nō ab eo vapulauit filius Amnon, & quia vnū filiū castigare recusauit, duos amisit filios. Vnde in Ecclesi. habetur equus indomitus euadet durus, & fili⁹ remissus euadet præceps. Item Pau. ait, si quis suorū & maxime domesticorum curam nō habet, fidem negauit, & est infideli deterior. Cęterū quot pauperum hominum, Deus bone, videmus filios, quibus quamuis parētes exigua bona reliquerint, ipsi tamē virtute sua & optima institutione, ad Archiepiscopatus, & Episcopatus, & alias amplissimas dignitates euehuntur? At vero multos diuitum filios videas, D ita male institutos, vt infrugiferi omnino sint, in quo turpissime quidem peccant ipsi parētes.

Filij mali contristāt parentes suos.

Leui. 26.

Eccle. 30.

Simile: Ouidi.

Similia.

Filij a teneris vnguiculis bene instituendi.

1. Reg. 3. & 4.

2. Reg. 13

2. Reg. 18

Eccle. 30.

1. Tim. 5.

De genere tantum gloriari quam sit vanum.

DISSIPAVIT *substantiam suam viuendo luxuriose.* Vide quam parū huic profuerit quod claro esset genere natus, cū tamen inde melior non euaserit: Et certe multos videas hoc tēpore, se inaniter gloriantes de genere suo, cum tamen nullum virtutis habeant patrimonium. Quid quæso prodest pomo, quod ex generosa sit arbore, si ipsum interius putridum est? laudatur quidem

Multi se iactant de generis nobilitate.

Ioseph Abarimathia quod nobilis esset decurio, sed tamen virtu- E
Simile. te præditus erat. Itẽ Cicero censet quidem nobiles laudandos, si
Mar. 15. tamen virtutẽ habeant. Sane si virtus cum nobilitate iũgatur, est
Cice. tãquã pretiosa gemma in annulo, vitiũ vero tãquã fœdissima ma-
Similia. cula in veste pretiosa. Multos tamen videas se gloriantes de ipsa nobilitate quamuis vitiosi sint. Sed tamen qui solũ de genere &
Damasc. titulis splendidis gloriantur, attendant quid Damasc. obseruet, quod scilicet Christus moriẽs non seiunxerit pedes suos a clauis
De huma-nis digni-tatibus nõ gloriemur neq; manus, & tamen caput inclinauit, sub quo scriptum erat, Iesus Nazarenus, rex Iudæorũ. Non gloriẽtur ergo de huiusmo- F di inanitate homines. Annon enim ridiculum esset, quod arbor aliqua putrida se iactaret quod idcirco in insigniori ędificij lo-
Simile. co ponenda esset, quod ex monte libano educta sit? sic ergo ridiculus est ille, qui cum sit vitiosus, se de generis nobilitate gloriat. Vnde Apos. ait, gloria nostra hęc est, testimonium conscientiæ no-
1. *Cor* 1. stræ. Item Melchisedech qui fuit rex salem & Dei sacerdos, sine patre, sine matre, & sine genealogia ponitur in sacra scriptura: vt inde discamus veram nobilitatẽ in virtute potius, quam in carne
Hebr. 7. & sanguine consistere: Vnde 1. Reg. dicit Dominus, quicunq; ho- G
1. *Reg.* 12. norificauerit me, glorificabo eum, qui autem contemnunt me,
Isa. 49. erunt ignobiles. Item per Isa. dicitur, dicit dominus Redemptor Israel, ad contẽptibilẽ animã, & ad abominatã gẽtẽ, ad seruũ dominorum. Considera obsecro quinam tituli peccatori tribuantur quamuis nobili genere: nã certe sicut iniuria fieri videtur auro quod iungatur cum infimo aliquo metallo, sic etiam iniuriam facere videtur nobilitati, qui eam vitijs suis obscurat. Non igitur
Col. 3. nobilitatem nudam tanti faciamus, vt propterea in virtuti deditos homines spernamus, sicut multi faciunt nobiles, cęteros in
Simile. fimo genere natos, sed tamen virtutis studiosos spernentes. Vnde H Apos. ait, in Christo Iesu, nec gentilis, nec seruus & liber, sed omnia & in omnibus Christus. Videas quidem quod aliqui cortices
Mundus nescit me-rita cuius-que meri-ti. n ali medici proijciant tanquã parui facientes, at vero alij accipiunt ipsos & egregie melle condiunt, ac in delicatum cibum conuertunt: sic videas quod sępe multi infimo loco nati, a nobilibus cõtemnũtur, at vero Deus eos propter suam virtutem diligit &
1. *Cor.* 1. reliquis pręponit. Vnde Apos. ait, infirma mundi elegit Deus, vt
Sap. 5. confundat fortia. Et in lib. Sap. dicunt damnati, hi sunt quos ali-
Chry. in Ioann. hom. 20. quãdo habuimus in derisũ. Nõ debemus ergo gloriari de generis splẽdore, ait Chry. Si enim studiosi virtutis non fuerimus, is plane splendor dedecori potius, quã decori est futurus. Multi gloriatur

quod

A quod precedant ex antiquissimis Christianis, & tamen vitiose viuunt, quibus certe paratus erit infernus, presertim cum tam antiquos Christianos maiores habeant, & nolint bonis insistere moribus. Vnde falluntur quod putent se gloriari de his quæ suam laudem concernant, cum potius ipsis vertantur dedecori. Quid enim prodest alicui iactare genus suum, si ipse sua nequitia tanto splendori tenebras offundit? Quid enim prodest fluuio exire à fonte clarissimo & dulci, si ipse postmodum transijt per salsas regiones & turbidas? Quid gloriatur gracculus aut cornicula, operiri plumis pauonis, & aliarum auium, præsertim cum si vnaquæque auis eam proprijs spoliet, deformis appareat? Sic si singuli B maiores tui tibi abstulerint eam claritatem de qua gloriaris, vtique spoliatus & nudus, omnibus ridiculus eris. *Hec. Pin. in Eze. 16* *Simile.* *Simile.* *Gloriari de genere quam sit vanum.*

Certe nobilitas quæ ex maioribus ducitur, videtur quodammodo cogere posteros ipsos, ne ab ea turpiter vsquam degenerent, & ne suis flagitijs eorum splendorem obscurent. Veruntamen multi sunt nobiles qui nobilitate sua abutuntur ad crimina potius perpetranda, ad superbiæ tumorem, ad tyrannidem exercendam, & ad pauperes contemnendos. Quare hæc sit summa, si C obscuro fortasse genere fueris, enitere vt tua virtute & præclaris gestis, illud illustres. Si autem ex nobili fueris progenie, noli tuis vitijs & sceleribus, eam nobilitatem maculare. Et certe ad videndum lucem non quæris in alienis oculis, sed in proprijs. Noli igitur videri alicui fortasse, maiores tuos ostentando, & ex teipso nihil virtutis promendo, eorum potius facta obscurare. Cum aliquando rogaretur Democritus, vt refert Stobæus, in quo tandem consisteret vera nobilitas, respondisse fertur, in pecudibus veram nobilitatem consistere in corpore, in hominibus vero in D moribus animi candidis & laudabilibus. Antisthenes quidem vt refert Laert. eos veros nobiles dicebat qui essent virtutis studiosi. Arcadij olim in signum nobilitatis suorum maiorũ, depictam lunam in calceo gestabant, significantes se nobiles quidem esse, verum eam nobilitatem crescere posse atq; decrescere instar lunę. Cæterum Solon dicere solitus erat, pulchrius quidem esse & laudabilius nobilem aliquem fieri virtutis stemmatis quam generis. Videmus siquidem passim fieri, vt sicut ex eadem radice rosa, item & spina enascuntur: ita ex nobilibus parentibus oriantur, non solum studiosi, sed etiam vitiosi liberi. Quid enim filios Samuelis necessitudo iuuit parentis, cuius non fuerunt virtutis hæredes? Quid etiam Moysi filijs, paternæ profuit cura iustitiæ, cuius eis non successit imitatio? Age vero quid Timotheo nocuisse cre- *Qui vitiosi sunt quomodo obscurent genus suum.* *Simile.* *Democ.* *Stobæus.* *Antist.* *Laert.* *Exemp.* *Solon.* *Simile.* *1. Re. 8.* *Exo. 2.* *Acto. 16.*

se creditur, quod fuerit de patre gentili? Quid contra Noe filius
Gen.9. de patris virtute lucratus est, qui ex ingenuo factus est famulus? E
Vide ergo quomodo non sufficit ad suffragium liberorum, paterna nobilitas: vitia quidem voluntatis, vicerunt priuilegia na-
Gen.27. turæ. Esau quoq; nonne sancti Isaac filius erat, magnoq; etiam patris fauore munitus? qui scilicet cupiebat ei primatus benedictionem dare; propter quod etiam ille omnia patris iussa faciebat. sed tamen quia prauis moribus præditus erat, nil ex his omnibus adiutus est.

Magna est rerum terrenarum vicissitudo. F

COepit egere. Vide obsecro quomodo rerum mundanarum inconstantiam experiretur hic adolescens, qui paulo ante in summa erat opulentia & prosperitate. Quis quæso diligenter considerans mutabilitatem rerum mundanarum, non eas facile relinquat, & Christum studiose complectatur? Nam vt alias omittam mutabilitates & instabilitates, nonne maximus fuit casus ille & vicissitudo ciuitatis Babylonicæ, quæ ex summa prosperitate, ad summam reducta est miseriam? De hac quidē euersione vaticinatus erat Psalm. Sed copiosius Isa. & Hier. Huius G etiam euersionis historiam litteris mandauit Herod. Halicarn. & Iosep. ac multi alij autores. Vide igitur tu quales habeant vicissitudines & varietates res mundanæ. Iudai quidem & Ammonitæ fuerunt per Babylonios superati, Babylonij per Medos & Persas, hi per Alexandrum Magnum, Alexander vero cum magnam nominis celebritatem consequeretur, & ad summum imperium per omnes honoris gradus adferretur, eamque obtineret potentiam, quam decepti mortales existimarent esse omnium seculorum memoria duraturam, ruit tamen in interitum voluntarium ipse Alexander: aiunt enim nonnulli fuisse eum tanto H dolore compressum, vt se ferro traijceret, ac vita priuaret. Solinus tamen refert, hunc qui tam multos vicerat ac debellauerat, fuisse à vino superatum, & apud Babylonem morbo vinolentiæ extinctum. Alij vero dicunt eum fuisse ab Antipatro infectum veneno, & statim acerbo dolore fuisse consumptum, tametsi eius satellites dicerēt causam morbi intemperiem quidem & ebrietatē fuisse. Quam opinionem vna cum alijs multis refert in eius vita Plutar. Itaque ille fuit victus ac misere consumptus, atq; eius regna diuisa, & ciuitates, quæ cum imperare singulæ cuperent, imperium omnes amiserūt. Hæc igitur sunt rerum mundanarum

Marginalia: Pin. in Eze.21. — Psal.136. — Isa.13.14 & 21. — Hie.50. — Hero. Halic. li.1. — Iose. li.10 anti. — *Magna inconstantia rerum mundanarum.* — Soli. c.14 — Plutar.

A danarum commutationes & vicissitudines. Cum igitur hæc ita se habeant, non debemus falsæ hominum potentiæ, mundiq; opibus incertis & in varietate positis, confidere. Sed quid quæso hac vita instabilius? omnia plane in in ea mutabilia & momentanea sunt. Testatus est hoc Aman ille, qui cum regi Assuero iucundissimus esset & gratissimus, cumque conuiua solus admitteretur cum regina Esther, eadem tamen conuiuij die in supplicium & patibulum actus fuit. Testatus est hoc Holophernes ille Assyriorum dux fortissimus, qui cum maxima cum iucunditate cubitum concessisset, mane tamen iugulatus, ignominioseque interfe-
B ctus apparuit. Testatus est quoque humanarum rerum mutationes Philippus ille Macedo oratione sua, qui cum eodem die tria faustissima accepisset nuntia, duo quidem de parta victoria, & tertium de filio recens nato, sciens quod aliqua perpetuo amara & aduersa succedere soleant, & permisceri prosperis, deos comprecabatur, vt moderato saltem casu lætitia tanta temperaretur. Contrario etiam modo, vitæ, statusque humani instabilitatem, Ioseph ille testatus est, qui cum in exilium relegatus esset à fratribus, venditus, & in carcere vinctus, ecce præter opinionem, ad amplissimos, & regios honores euectus est. Et certe quē
C admodum sol interdum matutino tempore rutilans & formosissimus exoriri solet, postmodum tamen varijs statim obnubilatur & perfunditur tenebris: ita sæpe res mortalium cum maxime florere viderentur, tunc succedentes quasdam patiuntur aduersitates & ærumnas; & contra etiam cum aduersæ sunt, inopinatis sæpe quibusdam euentis felicibus permiscentur. Quis igitur non inde apertissime discat, neq; in prosperis fortunis nobis esse insolescendum, neq; in aduersis animo cadendum, cum videamus mutua vicissitudine hos duos status sibi tam facile succedere? Erit ergo potius nobis amplectendum illud quod mulier
D illa sapiens Dauidi dixit. Sic est dominus meus rex, sicut angelus Domini, qui nec maledictione, nec benedictione mutatur: ita enim nos neque in prosperitate & bono successu animum extollere, neque in ærumna eundem deprimere & abijcere debemus,

Inconstantes sunt res terrenæ.
Esther: 7.
Iudith 13.
Exemp.
Gen. 37.
Simile.
Mundana gloria quā sit caduca.
Securitas non est in rebus mundanis.
2. Re. 23.
Simile.
Mutabilitas rerum mūdanarū

Quemadmodum in mari ipso varietas maxima in fluctibus vndisque cernitur, ita vt interdum extollantur & intumescant, nonnunquam vero deijciantur & deprimantur: ita etiam in rebus mortalium accidere apertissime videmus, vt nonnunquam prospera afflante fortuna, vigeant & floreant, & nonnunquam etiam reflante eadem, marcescant omnino, & conturbentur. Et

sicut

ſicut idem mare nonnulla quidem ad ima deijcit & demittit, alia E
Simile. vero foras expuit: ita etiam mundus quoſdam quidem deprimit & contemnit. alios vero effert & extollit, ſic tamen vt paulo poſt ſit eoſdem depreſſurus & penitus abiecturus, Cum ergo tanta ſit *Sen. li. 5. epi. 59.* in rebus mũdanis mutabilitas, inquit Sen animum conuertamus ad ſolida, & immortalia. Quã enim conſtantiam inuenire poſſumus in mundo, in quo tot, tantæq; mutabilitates & inuentæ ſunt, *Sen. li. de conſo. ad Albi.* & in dies inueniuntur? Quod ſi plenius videre voles, percurre quæſo varias hiſtorias Græcorum, Perſarum, Scytharum, & aliorum. Cęterum apertiſsime quidem mutabilitas & inconſtantia *Mat. c. 6.* rerum mundanarum in crudeliſsimo illo Nerone apparet, qui *Exempl.* cum vſq; adeo ſibi omnes ſubiectos haberet, vt parte etiam quadam vrbis Romæ ſuccenſa, nullus ei auderet reſiſtere, adeo tamen eius fortuna poſtea mutata eſt, vt ab vrbe fugere coactus, F *Exemp.* ſuis ſe manibus interfecerit. Beliſarius etiam dux quidam Imperatoris *Vide proco. et Tex. in ſua off.* Iuſtiniani, poſtquam expugnaſſet & ſuperaſſet Vuandalos, Italiam etiam victorioſe liberaſſet, & de Perſis triumphum reportaſſet, tamen reflante fortuna, omni quidem honore ſpoliatus eſt, oculiſq; priuatus, & eo etiam miſeriç redactus, vt pauperrimo quodam tugurio ſecus publicam quandam & frequentatam viam, ſibi victum emendicaret, diceretque: obolum porrigite Beliſario, quem non culpa, ſed mundanorum inuidia proſtrauit. G *Exemp.* De Polycrate quidem ferunt, quod tam proſpera ei cuncta ſuccederent, vt cum aliquando annulum etiam quendam pretioſiſsimum data opera in mare proieciſſet, vt aliquo modo etiam aduerſis vteretur, eundem tamen paulo poſt in piſce ante ſe poſito qui annulum deglutiuerat, inuenerit. Sed cum tanta ſit in mundo mutabilitas & inconſtantia, non paſſus eſt vt in tanta proſperitate è vita diſcederet, ſiquidem captus ab hoſtibus, & obſcurata, amiſſaq; gloria ſua omni, & regno, in patibulum *Va. Ma. li. 6. Stra. li. 14.* actus eſt, cadauerq; eius expoſitum eſt auibus, & H feris laniandum, ſicut ſuis prodiderunt monumentis, Strab. Valer. Max. & alij plurimi nobiles hiſtorici.

LAVS DEO.

Dili-

Damnati

INDEX COPIOSISSIMVS RERVM MEMORABILIUM QUAE IN HOC PRIMO TOMO CONTINENTUR, IUXTA ORDINEM ALPHABETICUM CONSCRIPTUS

Adulato

Amorem

Gloria

temus

Inimi.

Iræ ad

L.

Laudes

Mor-

patien-

Paupe-

Pec-

petrat

Peri

Poteñ

Q.

R.

Re

Senes.

V.

Vitio

Z.

ELEN

ELENCHVS VTILISSIMVS, DESERVIENS Dominicis,& festiuitatibus præcipuis totius anni: vbi primũ ponuntur Euãgeliorũ loca, quæ explicantur in his duobus tomis: deinde vero annotationes aliquæ circa aliquas clausulas Euãgelij. Aduertendũ autẽ quod istæ annotationes versãtur circa capita illa quę in secũdis, tertijs, & quartis cõcionibus versantur, ad finem vsque ea perducendo: atque ita amplissima ad dicendũ suppetit materia.

Dominica infra octauas Natiuitatis domini.

ERANT Ioseph & maria mater Iesu mirantes super his quædicebãtur đ illo Lu.2 Positus est hic in ruinã & resurrectionem multorũ to.1.fol. 36.c. & 417.e. Anna prophetissa processerat in diebus multis to,2.fol.124. d,

Ecce positus est hic in ruinam. Nõ erat quidẽ Christus causa ruinæ & scãdali, sed mali inde scandalũ sibi sua peruersitate sumebant nolentes in ipsum credere & eius doctrinam amplecti. Sed hoc tẽpore multos videas qui dedita opera occasionem scandali alijs præbent prauo suo exemplo. Atque ita tractare poteris quantum noceat prauum exẽplum to.2.fol.206.b.

Vixerat cum viro suo annis septem à virginitate sua. Vitam quæ tam breuis est, bene & sancte traducamus to. 2.fo.245.d.& 267.b.

Vsq. ad annos octuaginta quatuor, quæ non discedebat de templo. Vide quam studiose tẽpus collocaret hæc senex mulier, atq. ita disserere poteris quales esse debeant senes to.2 fol.116.h.

Loquebatur de illo omnibus qui expectabãt redemptionem Israel. Disserere poteris qualia esse debeant colloquia nostra to.1.fol 330.d.

Dominica infra octauas Epiphaniæ.

Cum factus esset Iesus annorum duodecim Lucæ.2.

Inuenerũt illum in templo to.1.fo.293 h. pater tuus & ego dolentes quærebamus te to.1.fo:258.D. Nesciebatis quia in his quæ patris mei sunt oportet me esse? to.2.fo.95.b. Et erat subditus illis to.1.fol. 155. a. proficiebat sapiẽtia & ætate to.2.fol.124.h.

Ascendẽtibus parẽtibus eius Hierosolymã. Dic quomodo parentes segerere debeant erga liberos to.1.fo 437.d.

Existimãtes autẽ illũ esse in comitatu, existimabat spõsa eũ esse cũ spõso,& vicissim sponsus existimabat eum esse cum sponsa quandoquidem non ascendebant virisimul cum mulieribus promis

Promiscue, vt omnis occasio male suspicandi tolleretur. Sic ergo nos occasiones omnes offendendi Deum amputemus to.1.fol.279.g & to.2 fol.93. H.

Et erat subditus illis dic quomodo Christus prælatum bonum & bonum subditũ representauit to.1.fo.327. F. *potes etiam tractare quod filij obediant parentibus to.2.fo.187.* D.

Dominica 1. post octauas Epiphaniæ.

Nuptiæ factæ sunt in Chana Galilææ *Ioan.2.*

Et deficiente vino. Temperantia vtamur in conuiuijs to.2.fol.297. D.

Quodcunque dixerit vobis facite. Obediamus & obtemperemus *Deo tomo 1 fol.263.* F.

Tu autem seruasti bonum vinum vsq. adhuc. Solet *Deus eximia gaudia ad finem vsq. vitæ reseruare seruis suis videlicet in gloria, ergo mundi gaudia cōtemnamus fol.41.g.to.1.*

Dominica 2. post octauas Epiphaniæ.

Cum descendisset Iesus de monte, secutæ sunt eum turbæ multæ, & ecce leprosus. Mat.8,

Domine si vis potes me mundare tom.1.fo.218. E. *Ego homo sum sub potestate constitutus to.1.fol.321.* D. *Multi ab oriente & occidente venient & recumbent cum Abraham tomo.2.folio.* 132. A.

Secutæ sunt eum turbæ multæ. Quæ sequebantur eum etiam propter suauitatem doctrinæ. Dic quam suaue sit verbum Dei, quantæque dulcedinis. tomo. 1.*fol.99.* F.

Vide nemini dixeris, Nō delectabatur arrogantia & ambitione. Dic quam sint detestabiles arrogantes tomo.2.fo. 227. F.

Accessit ad eum Centurio. Hæc quæ sequuntur in hoc E*uangelio, vsq. explicata habes feria 5. post Cine tomo. 1. fol.152.* H.

Dominica tertia post octauas Epiphaniæ.

Ascendente I*esu in nauiculam secuti sunt eum discipuli eius, & ecce motus magnus Matthæi.8. Mar.4. Luc.* 8.

Domine salua nos perimus tomo 1.fol. 9.*c. Ipse vero dormiebat tomo.1. folio* 180. E.

Ascendente Iesu in nauiculam. Boni quotidie ascendunt, & mali descendũt to.1 fol.109. B.

Ecce motus magnus factus est in mari. In mari quidem huius vitæ nunquā desunt tempestates aliquæ & procellæ, atque tentationes to.1.fol.206. G.

Ipse vero dormiebat. Affligi permittit Deus bonos to.1, fol.26.B.& 29. C.

Dominica 4. post octauas Epiphaniæ.

Simi

Simile factum est regnum cælorũ hominj qui seminauit bonũ semen in agro suo Mat.13.

Venit inimicus & superseminauit zizania tom.1.fol.81.H. Sinite vtraque crescere tom.2.fol.287.H.

Cum autem dormirent homines. Negligentia & otiositas detestabilis to.1.fo.84.A.

Venit inimicus eius. dæmon excæcat negligentes vt pereant to.2.f.10. B. Superseminauit zizania. Hæc est malorum conditio seminare discordias inter fratres to. 1 fol.336.F.

Dominica in albis

Cum sero esset die illo vna sabbathorum Ioan.20.

Stetit in medio eorum to.1.fol.52. G Multa quidem & alia signa fecit Iesus quæ non sunt scripta in libro hoc to.1.fol.275.B.

Stetit in medio eorum. Dic quomodo principes & prælati debeant in medio versari, & non potius in vnã partẽ quã in aliam inclinari.to.2.fo.31.H.

Pax vobis. Dic quam vtilis sit pax & quanti momenti to.1.fo.319.D

Quorum remiseritis peccata. Dic de confessione to.2.fo.6.H. & 50.C. Thomas vnus ex duodecim non erat cum eis. Dic de bona societate & virtutis studiosa quantum conferat & conducat, & contra quantum noceat mala societas to.1. fol. 435. H. & to.2.fol.221.C.

Dominica secunda post Pascha.

Ego sum pastor bonus Ioan.10.

Ego sum pastor bonus tomo primo fol.37.D. & 327.H. Alias oues habeo quæ non sunt ex hoc ouili tomo primo. fol. 274. D. Et cognosco oues meas tomo.2.fol,319.D. Ego sum pastor bonus to.1.fo.153.B.

Mercenarius autem. Dic de malis pastoribus.to.2.fo.316.D.

Cognoscũt me meæ. Dic quales esse debeant subditi tom.1.fo.154.H.

Et alias oues habeo quæ non sunt ex hoc ouili & illas oportet me adducere. Dic quomodo cum Deus tantũ nos adiuuet, nos vicissim aliquid ex parte nostra iuuare debeamus, & statim ad Deum reuerti to.2. fol. 96. E. & 254.C.

Dominica 3. post Pascha.

Modicum & iam non videbitis me Ioan.16.

Gaudium vestrum nemo tollet à vobis tom.1.fol.95.D.

Modicum & iam. Dic de breuitate vitæ, & quomodo eã bene ac laudabiliter traducere debeamus, si ad patrem volumus accedere.to.2, foli. 245.D. & 267,B.

Plorabitis et flebitis vos Dic quo modo mittat Deus labores et calamitates seruis suis. to.1. fol.35. E. et tomo.2. fol.197. H.

Gaudebit cor vestrum et gaudium vestrum nemo tollet a vobis. Dic quã optimus retributor sit Deus tom. 2. fol.5. h.

Dominica 4. post Pascha.

Vado ad eum qui misit me Io. 16. Si autem abiero mittam eum ad vos tom.1. fol.384. A.

Vado ad eum. Dic de cura quã adhibere debemus vt eamus in cælum to.1. fol.317. H.

Ego veritatem dico vobis. Differere poteris quam studiosi esse debeamus veritatis inquirẽdæ & ore proferendæ. to.1. fo.48. G.

Si ego non abiero, paracletus nõ veniet ad vos. dic quomodo delectationes corporis et lasciuiæ, impedimẽto sint et obstaculo quo minus spirituales et cælestes accipiamus delectationes to.1. fo.326. C. et to.2. fol.91. C.

Dominica 5. post Pascha.

Si quid petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis Ioan.16.

Si quid petieritis petere quidem a domino in oratione debemus, ea quæ substantialia sunt, & quæ præcipue ad animæ salutem pertinent. tomo. 1. fol.279. G.

Petite & accipietis. Dic quam sit necessaria & vtilis oratio ipsa: tom. 1. fo.249. G.

Ipse enim pater amat vos. Dic de eximio illo & ineffabili amore, quo nos Deus semper complectitur, & cõplexus est tom.1. fol.334. G. & to.2. fol.376. F.

Quia vos me amastis. Debemus nos vicissim amare Deum, cum tantopere nos amet & diligat. tom.2. fo. 334. A.

Feria 2. & 3. in Rogationibus,

Quis vestrum habebit amicũ. Lu 11 Amice commoda mihi tres panes. to.2. fol.351. D Quis ex vobis patrẽ petit panem to.1. fol.250. H. & 383. D Si vos cum sitis mali. tomo 1. folio. 273. B.

Quis vestrum habebit amicum. Vera amicitia qualis esse debeat. to. 2 fo.199. B.

Si perseuerauerit pulsans Dic quantum nobis conducat & quam vtile sit vt in virtute perseueremus, & assidue insistamus to.1. fol.32. A. & to. 2. folio 128. B.

Quis ex vobis patrem petit panẽ Edisserere poteris de maxima fiducia quam habere debemus in domino, cum nos diligat paterno quodam amore, & sit noster parens. Dic etiam

tiam quantus sit paternus amor, & quantum parentes liberos suos diligere atque amare soleant. tomo 1. fo. 282.B.

Feria 4. in Rogationibus, siue in vigilia Ascensionis.

Subleuatis Iesus oculis in cælum dixit: pater venit hora, clarifica filium tuum Ioan. 17,

Opus consummaui quod dedisti mihi. to. 1. folio. 32. D.

Subleuatis Iesus oculis in cælum. Dic *quantum nobis conducat, quamque operæ pretium sit vt oculos nostros ad cælum dirigamus potiusquam ad terrena vilia & caduca, to. 1. folio 100. H.*

Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis. Dic *de iudicio extremo & horribili, & quanta bona & commoda nobis suppeditentur & proueniant ex huiusmodi præclara quidem & salutifera consideratione. to. 1. folio. 149. E.*

Ego pro eis rogo: Dic *quantum possint & valeant apud Deum orationes piorum & iustorum hominum, quantumque sit vtile nobis vt eorum orationibus nos totos, & vere atque ex animo commendemus folio. 287. D. tom. 1.*

Dominica infra octauas Ascensionis.

Cum venerit paracletus Ioan. 15. & 16.

Venit hora vt omnis qui interficit vos to. 2 fol. 200. F.

Absque Synagogis facient vos, Dic *de fructu vberrimo & copiosissimo quæstu, quē ex ipsis calamitatibus & persecutionibus metimus, & reportamus to. 2 fol. 30. F.*

Venit hora vt omnis qui interficit vos. Dic *quantum* Deo *displiceāt homicidæ viri & crudeles, in proximos suos ita debachantes & sæuientes. tomo. 2. fol; 259. G.*

Hæc facient vobis quia non nouerunt patrem, neque me. Dic *quod malorum hominum & improborum cōditio sit & ingenium, impedire & conturbare virtutum progressus & fructus, quos aliqui videbantur reportaturi to. 1. fol. 115. F.*

Dominica prima post Pentecosten.

Estote misericordes. Lucæ 6. Mat. 7.

Mensuram bonam, confertam, & coagitatam. to. 1. folio. 77. G & folio. 175. D.

Estote misericordes. Dic *quam vtile & salutare nobis sit, vt misericordes simus erga proximos nostros, & benigni ac liberales erga ipsos simus to. 2. fol, 184. D.*

Nolite iudicare. Dic *quam diligen-*

ter & sedulo euitare debeamus & fugere iudicia temeraria, quandoquidem tam facili negotio possumus decipi & falli in alienis defectibus explorandis & temere iudicandis. tomo 2. fol. 218. H.

Dimittite, & dimittemini. Dic *quomodo debeamus libentissime quidem iniurias nobis illatas condonare & dimittere, ad imitationem præsertim Christi domini, qui etiam pro crucifigentibus ipsum orauit. to. 2. fo. 202. D.*

Quid autem vides festucam in oculo fratris tui? Dic *quomodo alienos defectus facile statim explorare & contueri soleamus, cum interim ad nostros explorandos cæcutiamus, & simus talpa cæciores. to. 1. folio 395. B. & to. 2. fol. 55. H.*

Dominica 2. post Pentecosten.

Homo quidam fecit cœnam magnam & vocauit multos. Luc. 14.

Iuga boum emi quinque tomo. 2. fol. 87. D.

Vxorem duxi. tomo secundo. folio. 100. D, vocauit multos. vocat nos Deus, & tamen nolumus ad Deum accedere & appropinquare. to. 2. fol. 250. G.

Et cœperunt omnes simul excusare Dic quomodo mali & improbi homines soleant passim excusationes captare & aucupari, quo minus virtutẽ ipsam exerceant & profiteantur. to. 2. fol. 16. H.

Vxorẽ duxi. Dic quomodo cõiuges in familia gerere se debeant, quamq. pacifice & concorditer viuere. tomo. 2. fol. 344. G.

Dominica 3. post. Pentecosten.

Erant appropinquantes ad Iesum publicani & peccatores, vt audirent illum, Luc. 15.

Gaudium erit coram angelis Dei super vno peccatore pænitentiam agente tomo 1. fol. 189. D. & to. 2. folio. 96. G.

Erant appropinquantes ad Iesum publicani & peccatores, Dic quod in omni ætate reuerti debemus ad dominum Deum nostrum, & vere atque ex animo conuerti, si vsquã in vita aberrauimus, quamuis publicani & grauissimi peccatores fuerimus to. 1. fol. 85. E.

Et murmurabant pharisæi. Reprehende detractores et maledicos, qui facile statim solent depræclaris factis et cum virtute coniunctis murmurare et singulorum vitam mordere et lacerare to. 1. fol. 306. E.

Gaudiũ erit in cælo super vno peccatore pænitentiam agente. Dic quã sit vtilis et laudibilis ipsa pænitẽtia quantaque lucra et commoda nobis adpor

nobis adportare soleat.tomo. 1. folio. 270.D.

Dominica 4,post Penteco sten.

Cum turbæ irruerent in Iesum vt audirent verbũ Dei,& ipse stabat secus stagnum Genezareth.Luc.5.

Rogauit eum à terra reducere pusillũ to.1.fo.154.h.per totam noctem laborantes nil cepimus tomo 1.folio.141. D. & 431.B.& tomo 2.folio 200- H. & 269,C.In verbo tuo laxabo rete. tomo 2.folio.221.C.Exi à me domine , quia homo peccator sum.tomo 1. folio. 370. D.

Cum turbæ irruerent.Edissere quam auide,quamque sitienter & studiose, audire debeamus verbum Dei,& non oscitanter & frigide vt multi facere cõsueuerunt,tomo 2.foli. 111.D. & 330. E.

Laxate retia vestra in capturam. Dic quomodo concionatores ipsi vigilanter & neruose pro ratione sui muneris incumbere debeant in capturam animarum, vt eas quidem possint ad rete domini adducere , doctrina sana & catholica.tomo secundo folio .108. G.

Exi a me quia homo peccator sum domine.Dic quantum nobis emolumentum adferat,& pariat lucrum, ipsa cognitio sui,& propriæ conscientiæ intuitus to.2.fo.299.F.

Dominica 5.post.Pente costen.

Nisi abundauerit iustitia vestra plus quam scribarũ & pharisæorum,nõ intrabitis in regnum cælorum Matth. quinto. Nisi abundauerit tomo1.folio. 29.A.

Plus quam scribarum & pharisæorum Dic quomodo Christiani præ cæteris quidem populis,ad multa obligentur, propter plura beneficia diuinitus à Deo optimo maximo concessa, tomo 1. folio. 165.F.

Qui irascitur fratri suo.Dic quam perniciosa & detestabilis sit ipsa ira, & quomodo eam fugere debeamus folio, 32.H.&to.2. 326.H.

Vade prius reconciliari fratri tuo. Dic quam diligenter & studiose debeamus statim condonare fratribus nostris & proximis,à quibus nobis iniuriæ inflictæ fuerunt & contumeliæ,tomo 2. fo. 166. H.

Dominica 6.post Pente costen.

Cum turba multa esset cum Iesu nec haberent quod manducarẽt Marci.8.Matthæi.15.

Misereor super turbam,quia ecce iam triduo sustinent me.tomo 1.folio. 276. A.

Misereor super. turbã.Dic quomodo de

beamus condolere pauperibus, & miserabilibus personis, atque his qui in afflictione aliqua quidem versantur. to. 2. fol. 73. D.

Ecce iam triduo sustinent me. Dic quanta emolumenta & commoda nobis promanent ex ipsa tolerantia et patientia in laboribus et rebus aduersis tom. 1. fol. 94. D.

Fregit et dabat discipulis suis, vt apponerent turbæ. Dic quam sit excellens atque illustris ipsa eleemosyna tomo. 1. fol. 157. F. et 231. E.

Vide præterea plurima accommodata huic euãgelio, to. 2. dominica 4, quadragesimæ fol. 117 H.

Dominica 7. post Pentecosten.

Attendite a *falsis prophetis. Matth. 7. Lucæ. 6.*

Veniunt ad vos in vestimentis ouiũ to. 2. folio. 280. C. A fructibus eorum cognoscetis eos tom. 1. folio. 28. C. & folio 380. A.

Omnis arbor quæ non facit fructum bonum. to. 1. fo. 42. D. & 73. E. & to. 2. fol. 215. D.

Attendite a falsis prophetis, Differere quidem poteris de peruersis & simulatis moribus & gestibus ipsorum hypocritarum. tomo primo folio. 379. B.

Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur. Dic quam sedulo & diligenter incumbere debeamus bonis operibus præstandis, ne arbores simus infrugiferæ tom. 1. fo. 28. B.

Qui facit voluntatem patris mei, intrabit in regnum cælorum. Dic quomodo obnixe conniti debeamus semper, vt Dei voluntatem faciamus. tomo secũdo fol. 154. D.

Dominica octaua post Pentecosten.

H*omo quidam erat diues qui habebat villicum. Luc. 16,*

Quid faciam quia dominus meus aufert a me villicationem? tom. primo fo 28. D. facite vobis amicos de mammona iniquitatis. tomo primo fol. 231. H. & to. 2. fol. 302. A.

Quasi dißipasset bona illius. Dic quod dispensatores quidem simus, & non domini bonorum & diuitiarũ quas quidem posidemus, & propterea non debemus eas disipare & dilapidare, cum strictam quidem rationem earũ reddituri simus domino folio. 401. h. tomo. 1.

Redde rationem villicationis tuæ. Differere quidem poteris quam caute & circumspecte viuere debeamus, atque quotidie perdiligenter conscientiæ nostræ sinus omnes & angulos explorare cum præsertim exactam rationem Deo eorumque gessimus, reddere debeamus tom. 2. fol. 228. D.

Quid

Quid faciam quia dominus meus aufert à me villicationem? Dic quo modo considerantes & ante oculos nobis constituentes mortem ipsam, accuratius multo & præstantius vitam nostram disponamus & ordinemus tom. 2.fol.374.H.

Dominica 9. post Pentecosten.

Cum appropinquaret Iesus Hierusalem, videns ciuitatem fleuit super illam. Lucæ.19.

Videns Iesus ciuitatem. tomo 1. foli. 46.A & 119.B. & tomo 2. fol.168.B. & 188.E. & 329.a.

Quia si cognouisses et tu. Dic quam negligentes & secordes simus circa ea quæ ad animæ nostræ salutẽ et profectũ pertinent, atque vtilitatem tomo.2.fo. 90.B. & 95.C.

Ad terram prosternent te. Poteris differere quanti sit emolumenti & vtilitatis quidem, ipsa mortis assidua & crebro repetita consideratio, & quod ad terram quidem prostrandi simus, & in terram conuertendi. tomo. primo folio 107.D. & folio 186.D. & idem tomo primo folio.356.C. & tomo. 2.folio.135,H.

Ingressus in templum cæpit eijcere ementes & vendentes in illo. Dic quam sedulo, & quam assidue ac reuerenter frequentare debeamus, & venerari templa. tomo 1.fo.284.B. & to. 2.folio.106.B.

Dominica 10. post Pentecosten.

Dixit Iesus ad quosdam qui in se confidebant tanquam iusti, & aspernabantur cæteros. duo quidem homines ascenderũt in templum vt orarẽt, vnus pharisæus & alter publicanus Luc.18.

Velut etiam hic publicanus. tomo. secundo folio.222.F. ieiuno bis in sabbatho tomo primo folio.206.B. et folio 247.H. et tomo 2. folio.29, G. et folio 215.B Qui se exaltat humiliabitur to. 1.fo.57.A.

Qui in se confidebant. Differere poteris quomodo non debeamus in nobis confidere, neque de nobis ipsis præsumere, sed potius de diuino auxilio, fauore & misericordia erga nos tomo. 1. folio 288.D.

Gratias tibi ago Deus. Dic quam grati esse debeamus erga Deum optimum maximum, pro tot, tantisque diuinitus a sua liberalissima manu acceptis beneficijs, & amplissimis muneribus ac donis. to.1.folio 418. A.

Non sum sicut cæteri hominum. Dic quam turpissimũ et ignominiosissimum quidem sit, se ipsum laudare, et inaniter atque insolenter iactare, more pharisæorum, sicut nunc

constat ex hoc pharisæo, qui turpissime se iactat & gloriatur, cæteros interim deprimens, atque vituperans tomo. 2, fol.262. E,

Dominica II. post Pentecosten.

Exiens Iesus de finibus Tyri, venit per sidonem ad mare Galilææ. Marci.7.

Apprehendens eum de turba seorsum Differere quidem poteris quanta nobis emolumenta quidem & utilitates solitudo ipsa adferre & ad portare soleat. si quidem videmus Christum dominum nostrum non hunc in turba reliquisse vt eum sanaret, sed potius de turba seorsum & separatim ipsum apprehendisse, vt perfectam & suis numeris absolutam ipsi quidem sanitatem restitueret tomo primo folio. 69. B.

Misit digitos in aures, Vide quomodo vt melius audiret hic surdus, ipsi quidem prius Christus dominus aures digitis suis occluderet & obturaret, vt inde quidē intelligamus quod si cælestia arcana audire volumus, prius quidem debeamus aures nostras occludere & obserare ne audiant hæc vilia & terrena, ne ve murmurationes & detractiones proximorū, quæ fiunt a maledicis & detractoribus. to. 1. fol.92. H.

Loquebatur recte. Dic quomodo sit compescenda & refrænanda lingua nostra vt recte loquatur tomo. 2. fol. 11. F.

Bene omnia fecit, & surdos fecit audire & mutos quidem loqui. Dic quomodo miracula Christi, ostenderent quidem & declararent eius virtutem singularem atque ineffabilem tomo. 2. fol.123. A.

Dominica duodecima post Pentecosten.

Beati oculi, qui vident quæ vos videtis Lucæ.10.

Quid faciendo, vitam æternam possidebo? tomo primo folio 28. E. *Homo quidam descendebat ab Hierusalem in Hierico. tomo secundo folio. 227.* D. *In lege quid scriptum est? quomodo legis? tomo primo folio 364.* B. *Hoc fac, & viues tomo primo fol.28.* H. & 219. B.

Tentans illum. Differere quidem poteris quam varij & multiplices in mundo lateant doli, & quam multi nobis passim intendantur laquei, quā varijsque fallacijs & machinis soleāt nos hostes nostri inuadere, vt hoc pacto nos decipiant, ac penitus conuincant, & prostrent. tomo primo fol.259. B.

In lege quid scriptum est? quomodo legis? Dic quomodo lex domini

sancta, sit via quædam, nos recta in cælum ipsum dirigens, atq. ferens & perducens: & idcirco toto quidem pectore atq. conatu ipsi incumbere debemus, & eam aßidue sequi. to. 1. fo. 352. G.

Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo. Disserere quidẽ poteris, quãta sit præstantia & excellentia ipsius amoris & charitatis, qua in Deum præsertim, & in proximum deinceps ferimur & inclinamur. to. 2. fo. 265. G.

Dominica 13. post Pentecosten.

Cum iret Iesus in Hierusalem, transibat per mediam Samariam. Luc. 17.
Iesu præceptor miserere nostri. Dic quomodo cum calamitatibus & afflictionibus vel infirmitatibus afficimur & premimur, debeamus statim ad dominum Deum nostrum festinare & accurrere, ut ita alleuationem & consolationem maximam in neceßitatibus nostris inueniamus. to 2. fo. 79. D.
Ite, ostendite vos sacerdotibus. Disserere quidem poteris, quomodo statim postquam sacerdoti peccata nostra exposuimus, singulare illud absolutionis beneficium impetramus. to 2. fo. 48. G.
Tum præterea disserere etiam poteris quanta reuerentia & obseruantia sacerdotes ipsos prosequi & colere debeamus. to. 1. fo. 370. F.
Non est inuentus qui rediret, & daret gloriam Deo nisi hic alienigena? Tractare quidem hoc loco percommode poteris, quãtum placeat Deo, ut grati simus atq. memores beneficiorum a liberaliſsima Dei manu acceptorum. to. 2. fo. 153. B.

Dominica 14. post Pentecosten.

Nemo potest duobus dominis seruire Matthæi 6 Luc. 12. & 16.
Nemo potest duobus dominis seruire to. 1. fo. 323. F. *Non potestis Deo seruire & mammonæ* to. 1, fo. 97. D. *Nonne anima plus est quam esca?* to. 1. fo. 243. F. *Si fœnum quod hodie est, & cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit.* to. 2. fo. 131. E. & fo. 243. C. & 411 F. *Primũ quærite regnum Dei.* to 1. fo. 86. G.
Non potestis Deo seruire & mammonæ. Disserere hoc loco poteris commode quam fugaces & fallaces sint diuitiæ & opes mundanæ, quantumq. sæpiſsime officiant & incommodent poſsessoribus suis, in quantosq. labyrinthos & irremeabiles errores sæpe suos possessores coniiciant, atq. demergant. to. 1. fol. 102. D.
Ne soliciti sitis animæ vestræ quid mãducabitis. Dic quanta solicitudine rerum temporalium afficiantur & miserabiliter iactentur hoc tempore homines. to. 1. fo. 143. G.
Et de vestimento quid soliciti estis? Dic quantum abhorrere debeamus a prophanis & immoderatis vestibus, & quam multi sint hoc seculo qui se nimis

mis delicatę & curiose exornent atq. expoliant, plus quam eorū statum decere videatur.to.1.fo.402.G.

Dominica 15. post Pentecosten.

Ibat Iesus in ciuitatem quæ vocatur Naim.Luc.7.

Vide feria quinta post quartam dominicam Quadragesimæ.tom.2.folio.177.vbi multa quidē inuenies accommodatissima, cum idem proponatur Euangelium.

Dominica 16. post Pentecosten.

Cum intraret Iesus in domum cuiusdā principis pharisæorū sabbatho manducare panem.Luc.14.Matthæi.12.

Qui se exaltat humiliabitur, tom.2. fo.233.H.

Cum intraret Iesus. Differere sane hoc loco peropportune & accommodatissime poteris, qualia esse debeant conuiuia nostra, hoc est quam moderata & sobria, ita vt fugiamus immoderatos & intolerabiles sumptus & compotationes, quibus multi hoc tēpore indulgere solent, & plurimū debacchari. to. 1.fo,404 B.& to.2.fo.77.H.

At illi tacuerunt. Vt scilicet prauas cogitationes quas mēte sua impura versabāt & ruminabant, melius occultare possent & abscōdere, videlicet quomodo possent Christū dominum calūniari, & apud omnes infamare. Vnde cōmode quidem agere poteris & differere, quantum incommodent cogitationes impuræ atq. peruersæ, quantaq. secum mala adferāt & importent to.1.folio. 357 G.& to.2.fo.321.D.

Qui se humiliat exaltabitur.Hortare ad humilitatē, quæ tam eximia est, tamq. præclarissima virtus, & dehortare ac execrare ipsam ambitionē & superbiam, ex qua tam innumerabilia incommoda & damna infligi hominibus solent, quæq. mundum ipsum valde conturbat, & totum prope inficit, cum longe lateq. grassetur.tom.1.folio 136.B.

Dominica 17. post Pentecosten.

Pharisæi audientes quod Iesus silentium imposuisset Sadducæis. Matthæi 22.

Et interrogauit eum vnus ex eis legis doctor, tentans eum. Tractare poteris quam longe lateque pateat hominum malitia, cum videas Scribas & Pharisæos ex tantis dolis & fraudibus concretos.Vide to.2.fo.155.D.

Dicere etiam poteris quantopere abuteretur iste scientia ipsa in suam perniciem atque interitum: nos igitur non sic faciamus, sed potius litteris & scientia bene ac laudabiliter vtamur.to.2. fo 142.C.

Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & proximum sicut teipsum.Differere quidem poteris de præstantia & excellentia ipsius amoris & chari-

charitatis, atque inflammare omnes ad tam singularis & diuinæ virtutis studium atque complexum tom.2. fol. 265.G.

Ex toto corde tuo. Dic quomodo semper mentem & cogitationem nostram bene ac laudabiliter occupatam habere debeamus, fugientes inanes & aereas cogitationes, & eas quæ nobis nocituræ sunt, atq. interitum allaturæ. to.1. fol. 91.E. & to.2. fo.127.B.

Dominica 18. post Pentecosten.

Ascendens Iesus in nauiculam trãsfretauit, & venit in ciuitatem suam. Matthæi 9.

Offerebant ei paralyticum iacentem in lecto. Vide quomodo hic paralyticus hominum fauoribus ac remediis destitutus accedat ad Christum Dominum sanitatis & incolumitatis beneficium humiliter petiturus. Vbi tractare quidẽ poteris quomodo dominus nobis liberalissime subueniat, cum nos angustiarum ac laborum mole sentimus oppressos, tum etiam quomodo egregie iuuet, vt labores patientissime feramus ac sustineamus. to.1. fo. 314.F.

Videns fidẽ illorum. Dic de excellentia & præstantia ipsius fidei, quantũq. apud Dominum impetrare valeat & acquirere. to.1. fo.117.B.

Videntes autem turbæ timuerũt, et glorificauerunt Deum. Vide qualem pepererit effectum timor Dei, videlicet laudem ipsius, vt inde doceas populum Deum timere. to.2. fo.192.B.

Dominica 19. post Pentecosten.

Simile est regnũ cælorum homini regi qui fecit nuptias filio suo. Matt.22.

Quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? to.2 fo.388.A. Ligatis manibus & pedibus, mittite eum in tenebras exteriores. to 1 fo.77.D.

Qui fecit nuptias filio suo. Disserere quidẽ poteris appositissime, quantæ sit excellentiæ beatitudo ipsa atque gloria, ac quantopere niti debeamus, et vigilantissime elaborare, vt diuino quidem muniti atque adiuti auxilio, valeamus tales nuptias digne intrare. tomo.1. folio.164.A. & tomo.2 folio. 346.D.

Misit seruos suos vocare inuitatos. Dic quomodo Deus optimus maximus nos vocet & inuitet suis sanctis ac diuinis inspirationibus, atque assidue instet, & pulset penetralia cordis nostri. ac propterea quidem inspirationes diuinas auide & sitienter, atque ex animo complecti debemus, ac eas executioni quidem mandare. tomo. 1 folio, 298.F.

Illi autẽ neglexerunt et abierunt, alius in villã suam, alius vero ad negotiationẽ suam. Tracta quomodo solicitudo ipsa ac nimia cura et studiũ rerum tẽporalium, nobis cælestem viam impediant, efficiantq. vt maximopere

retia

retardemus ab eo cursu quem cœperamus eundi in patriam & celestem beatitudinem: to.1.fo.110.D.

Dominica 20. post Pentecosten.

Erat quidam regulus Ioan.3.

Cuius filius infirmabatur. Dic quomodo infirmitates & labores ipsi, nobis a Deo mittantur, & ad profectum quidẽ nostrum, & commodum singulare to.1. fo.144.H.

Descende priusquam moriatur. Vide quam arroganter, & quanto cum supercilio postularet iste vt Christus apud ipsum diuerteret: ac propterea tractare apposite poteris cum hic esset in huiusmodi dignitate cõstitutus, quam sint periculosæ, & variis expositæ casibus atq. ærumnis, dignitates ipsæ in viris arrogãtibus & ingentis supercilii. to.1.fo.321.B.

Credidit ipse, & domus eius tota. Vide quomodo statim crediderit ipse regulus ita etiam pariter crediderit tota eius domus & familia, atq. idcirco populũ docere & instruere poteris quantum conducat, quantũq. emolumentum, & quã magnũ pariat bonum exemplũ, & præsertim eius qui præest alicui domui & communitati to.1.fo.376.C, & to.2.fo.229.G.

Dominica 21. post Pentecosten.

Simile est regnum cælorum homini regi, qui voluit rationem ponere cum seruis suis. Matthæi.18.

Debebat decem millia talenta to.1.fo. 99.D. & fo. 172 F. & to.2.fo.38.A. & fo.113.D.

Sic pater meus cælestis faciet vobis, nisi remiseritis vnusquisq. fratri suo. to. 2.fo.167.F.

Qui voluit rationem ponere cum seruis suis. Differere poteris quomodo teneamur omnes districtam Deo rationẽ reddere omnium quæ gessimus in corpore nostro, vt ita pro meritis recipiamus mercedẽ a Domino siue repulsam qui reddet vnicuiq. iuxta opera sua. to.1.fo.77.E.

Patientiam habe in me. Dic de patientiæ præstantissimæ virtutis fructibus, quam multi sint, quantiq commodi & emolumenti, vt hoc pacto studeant omnes pro virili vt patientiam possideãt, & ea suffulti acerba quæq. & amarissima fufferant atq. sustineant. to.1.fo. 98.D.

Misertus autem dominus serui illius. Dic quam clementes & misericordes esse debeamus, exemplo domini qui tã benigne & perliberaliter serui huius miseretur. to.2.fo.184.D.

Tenens suffocabat eum, dicens, redde quod debes. Dic contra eos qui crudelitatem exercent, & sæpenumero immanibus etiam feris sunt longe sæuiorẽs, quantæ scilicet culpæ affines sint, & in quam graui versentur crimine, & scelere, vt hoc pacto mitescant, &

ferino

ferino animo deposito & exuto, benigni sint, affabiles, ac mansueti, ne aliter ab omnibus contemnantur et ludibrio habeantur. sicut fere fieri videmus vt tales homines odio habeātur ab omnibus, & vix reperiatur quidem qui libenter eorum societati se immisceat atque coniungat. to.2.fo.244.B.et 252.B.

Dominica 22. post Pentecosten.

Abeuntes Pharisæi consilium inierunt vt caperent Iesum in sermone. Mat.22. Luc.20.

Consilium inierunt. Dic quomodo corda deprauata generare soleant pessimas & impuras cogitationes, quibus misere quidem conturbantur nec plane inueniunt sedata consilia atq. pacifica, & tranquilla to. 2. fol. 325.C.

Magister scimus quia verax es, et viam Dei in veritate doces. Differere hoc loco opportune poteris, quam sit execrabile vitium adulatio ipsa, & quantopere eam fugere ocissime debeamus, non autem eam amplecti sicut multi hoc tempore faciunt, qui ad aurium potius voluptatem, quā ad rei veritatem loquuntur to.1, fol. 267.G.

Viam Dei in veritate doces. Dic quomodo hoc pacto se gerere debeant ipsi concionatores, videlicet docendo viam Dei in veritate: sed tamen his calamitosissimis temporibus sunt plerique qui non satis suo muneri respōdeant, neque attēte considerent quæ sui sunt muneris et officii. to. 1. fo. 33 C.

Dominica 23. post Pentecosten.

Loquente Iesu ad turbas, ecce princeps vnus accessit, & adorabat eum dicēs, Domine filia mea modo defuncta est. Mat.9. Mar.5. Luc.8.

Si tetigero fimbriam vestimenti eius. to.2.fo.277.A. et fo,287.B.

Quis me tetigit? to.1.fo.277.A.

Ecce princeps vnus accessit, & adorabat eum. Vide quomodo per viā laborum & calamitatum duxerit Deus hunc principem vt ad se accederet, et ipsum adoraret: ac propterea differere poteris quomodo calamitates ac afflictiones nobis immittere soleat Deus, vt hoc quidem pacto ad ipsum conuertamur, & ad meliorem nos recipiamus frugem, qui hactenus in sordibus & vitiis volutati sumus. to.1.fo. 276.H.

Et surgens Iesus sequebatur eum. Vide quomodo Christus hunc humiliter ac perbenigne sequeretur, & eius petitioni condescenderet: ac propterea quidem perquam commode differere poteris quam præclara sit humilitatis virtus, & quomodo ei incumbere

bere debeamus, vt hoc pacto arrogātiam omnem & superbiam a nobis quam longissime propellamus. to. 2. fo. 342. C.

Non est mortua puella, sed dormit. Dic quomodo mors bonorum potius videtur appellandus somnus, quam mors atq. interitus, et idcirco disserere etiam poteris quantū distēt & quā longissimo interuallo & intercapedine separētur et distinguantur, mors bonorū et interitus malorū ac impiorū hominū. to. 1. fo. 409. G.

Dominica 24. post Pentecosten.

Cum videritis abominationem desolationis quæ dicta est a Daniele propheta stantē in loco sancto. Mat. 24. Mar. 13. Luc. 21.

Sicut fulgur exit ab oriente, & paret vsq. in occidentem. to. 1 fo. 76 G.

Cū videritis abominationē. Dic quomodo prima pars euangelij tractet de grauissimis illis calamitatibus et afflictionibus quæ superuēturæ sunt tēpore ipsius nequissimi Antichristi, ac propterea si voles disserere poteris quomodo calamitates ipsæ, labores et afflictiones nos in timore domini Dei nostri contineant & nobis quasi frænum quoddam iniiciant, ne in mundi delicias nos præcipitemus, tum etiam quam præclare nos instruant & erudiant, vt caute quidem & circumspecte nos geramus in nostris actionibus & operibus. to. 1, fo. 151. B.

Nisi abbreuiati fuissent dies illi nō fieret salua omnis caro. Disserere hoc loco poteris, quomodo sit nobis optimus adiutor Deus in opportunitatibus, et quomodo nobis subueniat ac succurrat cū nobis vtile & cōmodū fore conspexerit to. 2. fo. 129. F.

Sol obscurabitur, & luna non dabit lumen suum. Dicere quidem poteris appositissime, quam sit formidabile & horribile iudicium extremū, quamq. eius consideratio debeat homines compescere & frænare, ne in vitia turpissime labantur. tom. 1. fo. 220. D. et fo. 229. D.

Sequuntur festa mobilia.

In die Ascensionis. Domini.

Recumbentibus vndecim discipulis apparuit illis Iesus. Marci. 16. & Lucæ. 24.

Illi autem profecti prædicauerunt vbiq. domino cooperante. to. 2. folio. 242. H.

Exprobrauit incredulitatē illorū & duritiam cordis. Vide quā patientissime sustinuerint humiles discipuli huiusmodi reprehēsionē, & correctionē domini. Sed tamē hoc tēpore paucissimos admodū reperias qui patienti aure correctiones ipsas audire velint, et eisdē parere. to 2. fo. 45. G.

Et du-

Et duritiam cordis. Disserere quã commode poteris, quã sit noxia, perniciosissima, et lethalis, duritia ipsa & cordis obstinatio, quæ in plerisq. improbis viris cõspicitur. to.2.fo,248.B.

Euntes in mundũ vniuersum, prædicate Euangelium omni creaturæ. Dic quomodo prædicatores quidẽ ipsi & euangelizantes Dei verbum, sint nuntij & ministri dei, qui per mundum longe, lateq. discurrentes, annũtiant ipsi homini doctrinã cælestem & salutarem to.1,fo.425.H.

In die sanctissimo Pentecostes.

Si quis diligit me, sermonem meũ seruabit. Ioan.14.

Ad eum veniemus, & mãsionem apud eum faciemus. tomo.2.folio.115.G. *Pacem meam do vobis.* tom.1.fo.320.D

Qui nõ diligit me, sermonem meũ non seruat. Opportune quidem hoc loco & tempestiue disserere poteris & tractare, quales esse debeant auditores verbi Dei, & quibus conditionibus præditi esse debeant, vt fructuose possint Dei verbum audire et ex eo vtilitatem maximam reportare, & amplissimos progressus. to.1.fo.371.H & to.2.fo.282.H.

Ille vos docebit omnia, & suggeret uobis omnia. Dic quam varijs & mirificis modis nos soleat Deus in anima ipsa interius instruere & erudire, suggerẽdo ea quæ ad animæ nostræ salutem, incolumitatẽ & profectum pertinent & spectant. to.2.fo.216.D.

Non quomodo mundus dat, ego do vobis. Disserere recte poteris, quam sit impostor mundus, & quãtis dolis fraudibus fallaciis & imposturis abundet, vt hoc quidẽ pacto in suos laqueos possit pellicere varios & attrahere, nec facili quidẽ negotio possint et valeãt se a tãtis nodis & laqueis enodare & extricare. to.1.fo.192.B.

Non turbetur cor vestrum, neque formidet. Dic quam firmiter & constanter, atq. intrepide debeamus virtuti ipsi incumbere & insudare, adeo vt nullis titillationibus & lasciuiis mundanis, nullaq dæmonis arte atq. fallacia commoueamur vnquam et deturbemur a virtutis cursu & complexu, sed firmissime perpetuo ipsi adhæreamus, & nos totos ei tradamus & mancipemus. to.1.fo.32.K.

Feria 2. post. Pentecosten.

Sic Deus dilexit mũdum vt filium suũ unigenitum daret. Ioann.3.cap.

Sic Deus dilexit mundum.. to.1.fo.369.A, & to.2.fol.234.C.

Vt omnis qui credit in eum non pereat. Disserere poteris quã multi sint qui videantur iam penitus metum

omnem

omnem & formidinem a se quam lõgissime propulisse & abiecisse, pœnarum & tormẽtorum tartareorum ac inferni, cum tamen tã duratura sint et in sempiternum protendenda tum etiam longe grauissima sint & atrocissima, & quæ obnixe velis et remis adhibitis fugere debeamus. to. 1. fo 410 H.

Sed habeat vitam æternam. Dicere quidem poteris, quam auide & sitienter gloriam ipsam & beatitudinem sempiternam desiderare & appetere debeamus, quantaque sit eius pulchritudo, decor, & excellentia, adeo vt facile si vel modicum tãtum eius suauitas & dulcedo etiam cogitatione attenta hic delibetur, omnes post se trahat, & currere faciat in odorem vnguentorum suorum to. 1. folio 331. E.

Non enim misit Deus filium suum in mundum, vt iudicet mundum. Tractare quidem accurate poteris, quã facile statim soleamus nos alienam vitam, & facta explorare, ac temeraria iudicia proferre: & etiam quanta sint reprehensione digna talia iudicia temeraria, & quam diligentissime ea fugere ac vitare debeamus, si modo animæ nostræ saluti cõsultum cupimus. to. 2. fo. 22 D.

Qui male agit, odit lucem, & nõ venit ad lucem, vt non arguantur opera eius. Accommodatissime profecto, & peropportune hoc loco disserere et tractare poteris quã sit frugiferum & vtile, salutaria monita et correctiones audire, atq. ipsis quidẽ parere ac obtẽperare, sicut serui Dei factitare consueuerunt: at vero impij homines & improbi, salutares correctiones, respuunt ac fugitant, neq. ipsas etiam auditu solo dignas esse iudicant, sed potius pro suo arbitratu faciuntq. & viuunt, obsurdescentes cum quis vtiliter ipsos monet & salubriter quidem exhortatur to. 1. fo. 30. F. et to. 2 fo. 324. C.

In festo sanctissimæ Trinitatis.

Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra Mat. 28.

Docete omnes gentes. tom. 1. folio. 162. G.

Data est mihi omnis potestas. Hic dicere poteris quod quãuis Christus dominus omnem haberet potestatẽ nihilominus tamen cum in corpore mortali viueret, noluit ad prædicandum accedere nisi trigesimum attigisset annum: vt inde intelligãt qui concionandi munere fungi volunt, quod debitam ætatem etiam præter cætera requisita habere debeant, ne fortasse propter iuuenilem nimis ætatem, perexiguos aut fere nullos remeterent & reportarent fructus. tom. 1. fo. 58. D.

Docete omnes gentes. Differere quidem hoc loco appositißime poteris, quanta esset, quamq. ineffabilis charitas & amor Christi domini, qui quãuis multas excepisset iniurias, cõtumelias, & oprobria, nõ solum a Iudæis, sed etiam a gẽtilibus, nihilominus tamẽ tãquam horũ omnium oblitus, intendit commodũ & vtilitatẽ totius mũdi, præcipiendo apostolis vt doceãt vniuersum mũdũ, et catholica doctrina informẽt ac erudiãt: poteris etiam differere quãta sit præstantia & excellentia ipsius charitatis & pietatis. to. 2. fo. 80. D

Ecce ego vobiscũ sum vsq. ad cõsũmationẽ seculi, Tractare poteris quomodo Deus nobiscũ etiã aßidue versetur et habitet suis diuinis inspirationibus, tũ etiã illuminãdo nos & erudiẽdo per suos nuntios & angelos, qui nobiscũ etiã versatur & cõmorãtur. to. 2. f. 220. B. Tũ etiã differere poteris, quod cũ ante Dei quidem præsẽtiã positi simus, & nihil poßit eius cõspectũ subterfugere, cũ omnia nuda sint & aperta oculis eius, debemus propterea diligẽter & accurate præcauere ne turpe aliquid, et tãtæ maiestatis oculis indignum admittamus, sed reuerẽter & decẽter ante eius cõspectũ versemur, ne aliter tãtã offendentes maiestatẽ, & grauia quidem perpetrãtes scelera ac peccata, a Deo nostro excluderemur propter turpitudinem & fæditatẽ nostrã grauißimã & pestilentem. to. 1. fo. 181. D.

In festo sanctißimi corporis Christi,

Caro mea vere est cibus. Ioan. 6. c. Hic panis qui de cælo descẽdit. to. 1. fo. 77. B. & 362. H. Qui mãducat hũc panẽ, viuet in æternũ to. 2. fo. 328. G. Qui manducat meam carnẽ et bibit meum sanguinem. Appositißime quidem & conuenienter hoc in loco tractare, & fusißime differere poteris & valebis, quanta cum reuerentia, deuotione, & præparatione animi, sit accedendum ad sacrosanctum & tremendum Eucharistiæ sacramentum si fructus aliquos, & eos quidẽ longe vberrimos & copiosißimos, inde percipere & referre exoptamus, aliter enim proculdubio si indigne accederemus, iudicium mãducaremus, & grauißimum incurreremus scelus. to. 2. fo. 131. E.

Qui mãducat me, & ipse viuet propter me. Dicere hoc loco poteris, quãta animi puritate & humilitate accedere debeamus ad sacrosanctã Eucharistiã sumẽdam, si cupimus huiuscemodi suauißimos fructus decerpere et delibare, qui nobis in hoc sancto euangelio a Christo domino proponũtur. to, 2. fo. 382. E.

Qui mãducat hũc panẽ viuet in æternũ. Dicere hoc loco poteris, quam exiguos fructus propter culpã nostrã

referamus ex sacrosancto Eucharistiæ sacramento: siquidem tepide, & frigide solemus accedere ad sumptionem huius sacramēti, nec volumus nos vt oportet præparare et disponere ad tam diuinum sacramentum sumendū & recipiendū.to.2.fo.328.B.

Sequuntur festa immobilia.

In die Circuncisionis domini.

Postquā consummati sunt dies octo vt circūcideretur puer. Luc.2.

Vt circūcideretur puer. Voluit quidem Christus dominus circūcidi, ad instructionē & exemplū nostrum nēpe vt intelligamus quod debeamus vitia nostra amputare & diligenter circūcidere, præsertimque carnis vitia quæ nos plurimū quidē infestant & maximā nobis exhibent & infligunt molestiam, & quæ nobis quodāmodo domestica esse vidētur. poteris etiam differere quā grauiter & enormiter Deū offendāt illi qui luxuria & lasciuia diffluunt seq́ carnis vitijs coinquinare consueuerunt, ac propterea necessarium quidē esse vt circuncidant huiusmodi vitia & scelera, si Deo placere et ante oculos eius digne apparere desiderant.to.2.fo.99.D.

Vt circūcideretur puer. Poteris insuper hoc loco tractare de lucta & pugna grauissima quæ inter carnē et spiritū cernitur, & quantū caro ipsa spiritui aduersetur, contradicat & repugnet, ita vt paribus inter se studijs, pariq́ appetentia non consonent & cōueniant.to.1.fo.131.D

Vt circumcideretur puer. Differere itē poteris quomodo vanos & superfluos sumptus & ornatus circumcidere & amputare debeamus, ne quid in nobis superuacaneū & superfluū reperiatur: Dic præterea quāta sint reprehēsione digne superfluitates quas faciunt pleriq́ homines tum in vestitu, tum in ædificijs & alijs huiuscemodi domus & familiæ suæ ornamētis & apparatu, to 1. fo.324.B.

In Epiphania Domini.

Cum natus esset Iesus in Bethleem Iudæ in diebus Herodis regis, ecce Magi ab oriente venerunt Hierosolymam. Mat 2.

Turbatus est rex Herodes, & omnis Hierosolyma cum illo.to 1.fo. 10. A Sciscitabatur ab eis vbi Christus nasceretur.to.2.fo.143.B. Cum inueneritis renūciate mihi.to 2 fo. 271.H Magi vidētes stellā gauisi sunt gaudio magno valde to.2 fo.279.G.

Obtulerūt ei munera.to.2.fo.143.B

Turbatus est rex Herodes, Differere quidem hoc loco accōmodatissime quibus, quomodo etiam principibus, regibus, & magnatibus, euenire interdū soleant variæ conturbationes ita vt hinc inde iactatus eorum animus, dum in dubio quidem est. facili sane negotio paulo etiam momēto huc illuc impellatur, & modo in his

curis

curis & solicitudinibus anxie verse tur, modo vero in alias subinde & identidē descendat cogitationes grauißimas, ac propterea etiam tractare quidē conuenientißime poteris et valebis quam sint mutabiles & ad quamuis fere aurā flexibiles humanæ dignitates, & seculares, siue infimæ etiam sint, siue maximæ, quā caducaq. sæpenumero sint dominia ipsa atq. imperia to.1.fo.66.D.

Et omnis Hierosolymæ cū illo. Pote ris hic dicere quomodo vniuersa Hierosolyma & cūctus populus, vt popularem aurā sibi cōciliaret Herodis, et eius familiaritatē aucuparetur & venaretur, se turbatos etiam ostenderēt, ac plurimū ea de re gauderēt, et sibi placerēt. Vnde etiam dicere poteris de adulatoribus, quomodo adulationibus suis, & ficto ac simulato vultu & gestu, multos decipiant, ac fallant.to.2.fo.279.D.

Sciscitabatur ab eis vbi Christus nasceretur. Sic igitur hoc loco disserere poteris quomodo non ficte et simulate sicut Herodes, sed potius vere et ex animo cum probis & pijs viris cōsultare debeamus de his quæ ad animæ nostræ salutem pertinent, vt hoc quidem pacto minus decipiamur & fallamur quin potius rectam quādam viuendi normā discamus, quæ maximum sit emolumentum animæ nostræ allatura.to.2.fo.310.A.

In festo sanctæ Eulaliæ Barcinonensis virginis & martyris.

Simile est regnum cælorum thesauro abscondito in agro. Mat.13.

Simile est regnū cælorū thesauro. to.1.fo.96.C.et to.2.fo.278.C. vendit vniuersa quæ habet, & emit agrum illum.to.2.fo.99.E. Exibūt angeli & separabūt malos de medio iustorum. to.1.fo.16.C.& 230.G.& 234.B.& to 2 fo.222. C. Ibi erit fletus & stridor dentium.to 2.fo.314.D.

Thesauro abscōdito in agro. Dic quomodo veri thesauri in cælo inueniantur, sed tamē auari homines in hac vita eos inueniunt Vnde etiam dicere poteris quales sint auarorū diuitiū mores.to1.fo.405.D.et quāsit detestabilis auaritia.to1.fo.210.D.et 252.H.

Præ gaudio illius vadit & vendit vniuersa quæ habet. Dic quomodo hoc tēpore in rebus potius temporalibus solicitudo expendatur, & ideo tractare poteris quātū noceat cupiditas rerum tēporalium.to.1.fo.428.C & to.2.fo.314.H,

Homini negotiatori. Dic quomodo non perinde diligentes in bono atque in malo sumus.to.2.fo.308. G. Item dic quod nō debemus esse negligentes in negotijs animæ cū dæmō ipse excæcet negligētes vt pereāt.to.2 fo.10.B. disserere etiam poteris quā sit perniciosa ipsa otiositas.to.1.fo.60 F.et 84.A.et to.2.fo.113.H.

In festo Purificationis beatissimæ Mariæ virginis.

Postquã impleti sunt dies purgationis Mariæ secundum legem Moysi. Lu.2.c.

Par turturũ, aut duos pullos columbarũ.to,2.fo. 350.D.

Nunc dimittis seruum tuum domine.to.1.fo.410.D.

Ecce homo erat in Hierusalẽ. Vide quã singularis mẽtio fiat de homine hoc qui erat in Hierusalẽ, et quomodo nominatim dicatur quod homo erat in Hierusalẽ, vt inde intelligas mirã paucitatẽ & penuriam talium hominũ, & quã sit rara auis in terris. Vnde merito disserere propterea poteris, quomodo mali & deprauati homines, ac vitiorũ sentinæ, vix videantur hominis nomen promereri, cum præstãtium & laudabilium hominum studiosa opera & cum virtute coniũcta nõ faciant, sed potius vitiosa & ignominiosa to.1.fo,67.G.

Venit in spiritu in tẽplum, Dic quã sedulus fuerit obseruator hic sanctus senex, inspirationum sanctarũ, quæ ipsi a domino proponebãtur, cũ venerit in spiritu in templũ, ac propterea nos tã venerabilis senis proposito nobis præclarissimo & lucidissimo exẽplo, inspirationibus diuinis acquiescamus & pareamus, nequaquam ipsis contradicentes atq. reluctantes. to.1.fo.424.D.et to.2.fo.190,H.

Nunc dimittis seruum tuum domine secundum verbum tuum in pace. Dic quam vehementer desideraret sanctus senex Simeõ, ex hac mortali vita concedere & semigrare, cum sibi videretur in ergastulo corporis positus, tanquã obscurissimo quodã carcere conclusus & compeditus, & præsertim postquam cælestes & diuinas delicias cœperat degustare & delibare, quæ quidem efficiebant planissime atq. præstabant: vt sibi vilescerent hæc terrena, atque desiperent, & acerbissima atque insipida iudicarentur. Vnde etiam merito profecto tractare poteris quam sit nobis vtile & commodum, vt cælestia gustemus & delibemus, vt hoc quidem pacto tandem aliquando terrena et caduca fastidiamus: & contemnamus penitus.to.2.fo.84.G.

In festo sancti Thomæ de Aquino doctoris Ecclesiæ.

Vos estis sal terræ. Mat.5. Vide in festo beatissimi patriarchæ & patris nostri sancti Dominici.

In festo Annunciationis beatissimæ virginis Mariæ.

Missus est Angelus Gabriel a Deo in ciuitatem Galilea, cui nomen Nazaret, ad virginem desponsatam viro cui nomen erat Ioseph. Luca,1.

Dabit illi Dominus Deus sedem David

Dauid patris eius, & regnabit in domo Iacob in æternum.to. 1.fo.289.c.

Et ingressus Angelus ad eam. Dic quomodo inuenerit eam non in fenestra, sed in penetralibus domus positam, cum debuerit ad eam ingredi vt ipsam alloqueretur, ibi enim in solitudine posita, & a consortio & turba semota orationi vacabat, & colloquijs diuinis, atque rebus cælestibus ac diuinis meditationibus intendebat. Vnde propterea tractare etiã appositißime quibis, quantum conferat atque conducat solitudo ipsa, & secessus a turba, vt hoc quidem pacto longe commodius poßimus orationi intendere, & rebus diuinis, ac cælestibus meditationibus occupari.to.1.fo. 316.B.

Cogitabat qualis esset ista salutatio. Dic quomodo nos prius diligentissime & solertißime cogitare debeamus ac meditari finem ipsarum rerum, ne erremus et hallucinemur in ipsis medijs prosequendis et seligendis: atq. hoc quidẽ pacto discernemus commode cogitationes nostras, neque ipsæ nos conturbabunt & protrudent in mala multa, sicut in plerisque præcipitibus & inconsideratis hominibus fieri paßim videmus, & reipsa experimur.to.1.fo 45.G.

Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Appositißime profecto hoc loco, & commodissime docere poteris, quanti sint fructus & vtilitates ipsius humilitatis quantaque bona & emolumenta ex ipsa nobis proueniant, atque promanent, vt hoc quidem pacto obuijs vt aiunt vlnis, eam complectamur & amplexemur.tom.1.folio.113.B. Tum etiam contra tractare poteris, quanta incommoda & detrimenta nobis ex ipsa ambitione atq. superbia proueniant, & quam graue sit ipsorum superborum ac arrogantium hominum scelus, vt hoc quidem pacto ambitionem ipsam detestemur & superbiam execremur ac toto conatu fugiamus, humilitatem vero studiose complectamur, & eam pro viribus retinere ac cõseruare procuremus et connitamur.to.1.fo,136.B.

In festo sancti Francisci de Paula ducis inclyti fratrum minimorum.

Nolite timere pusillus grex, quia complacuit patri uestro dare vobis regnum. Luc,12.

Facite vobis sacculos qui non veterascunt.to.2.fo.302.A.

Nolite timere. Tractare quidem poteris, quomodo boni cum Deum habeant sibi propitiũ, & ipsos iuuãtem, nequaquam timeant malos, quum ipsi satis mali sua conscientia sint iã perterriti & conturbati, & non distent procul ab inferni sempiternis pœnis, quæ ipsos manent, in perpetuũ

quidem duratura, & a quibus se extricare nulla vnquam ratione et pacto poterunt ac valebunt. tom.2.fol. 263.F.

Pusillus grex. Dic quomodo delectetur Deus pusillis et humilibus viris, quãtũq. placeat Deo ipsa humilitas quæ nõ inflatur, nec se extollit, sed potius deijcit ac demititt propter Deũ Sed tamẽ iam propemodum nunc in mundo videtur huiusmodi virtus extincta, ac prope deleta, cũ regnet ãbitio et superbia, ac lõge lateq. grassetur, & imperiũ suũ protẽdat, & fines producat Merito propterea atq' optimo iure tractare poteris & disserere quãta sit ambitio ipsa hominum hoc præsertim tẽpore, & quibus etiã rebus talis ambitio conferri valeat & comparari to.1.fo.53.A.

Vendite quæ possidetis, & date eleemosynã. Dic quomodo hæc doctrina potissimũ dirigi videatur ad eos qui non solũ præcepta, sed etiam salutaria cõsilia euãgelica obseruare volũt & ad perfectionis culmẽ paulatim conscẽdere & peruenire optãt. Quod institutũ si libuerit paulo fusius prosequi ac protẽdere vide to 2.fo. 125.H,

Date eleemosynam. Hoc quidẽ loco conuenientissime tractare & fuse disserere poteris quam sit pretiosa ipsa eleemosyna, quantaque apud altissimum impetrare valeat et adipisci, to.2.fo.26.B.

In festo natiuitatis sancti Ioannis Baptistæ.

Elizabeth impletum est tempus pariendi. Luc.1.

Peperit filium. Dic quantopere tristarentur sanctissimi coniuges Ioachim & Anna cum viderent se iam morti appropinquare, nec tamen habere successores liberos, quibus posset bona sua et locupletissimas opes relinquere. Vnde merito atque optimo iure tractare appositissime poteris, quomodo subuenit nobis Deus optimus maximus in grauioribus periculis & necessitatibus. to.1.fol.314.F.

Quia nemo est in cognatione tua qui vocetur hoc nomine. Dic quomodo quãplurimi reperiãtur, qui facile statim glorientur de generis sui nobilitate clarisq. stẽmatis, & quidẽ multo magis quã quod sint serui Dei. Vnde cõuenienter disserere poteris, quã sit turpissimum et ignominiosissimũ, de genere potius atq. prosapia gloriari, quam de virtutibus & laudabilibus animæ ipsius ornamentis. to.1. fo.54.H. & fo.442.D.

Benedictus dominus Deus Israel. Dic quã gratũ se exhibeat, & vere quidẽ ostẽdat, ipse senex Zacharias, ante dominũ, pro acceptis beneficijs, & sibi diuinitus collatis et cõcessis. Itaq. cõmode hoc loco tractare poteris, quãta gratitudine prædití & exornati esse debeamus. to.2. fo.83.F.

In festo sanctorum apostolorum Petri & Pauli.

Venit Iesus in partes Cæsareæ Philippi. Mat.16. Mar.8. & Luc.9.

Quem dicunt homines esse filium hominis? to.1.fo.247.E. & 295. B. & 311.D. & .333.H. Vos autẽ quem me esse dicitis? to.1.fo 344.A.

Ego dico quia tu es Petrus. tom. 1.fo.174.D. Et portæ inferi non prævalebunt aduersus eam. tom.1.folio. 356.H.

Vos autẽ quem me eße dicitis? Dic quomodo Christus dominus altiorẽ quandã & subtiliorem cognitionem sui expectaret ex ipsis discipulis, quã in popularibus requireret. Vnde poteris etiam copiose prosequi, quomodo Ecclesiastici viri debeant magis virtuti incumbere to 2.fo.139.B.

Et tibi dabo claues regni cælorum Hoc quidem loco appositißime quidem & conuenientißime tractare & fusißime poteris & valebis, quãta sit quamque maxima sacerdotis ipsius dignitas. Qua de re & instituto lege, to.2.fo.47.E.

Et quodcunq. ligaueris. Dic quam egregie quidem & perliberaliter cõpenset Christus confeßionem quam Petrus fecerat de ipso, vt inde intelligamus sane apertißime, quam sit liberalißimus retributor & remunerator Deus optimus maximus. to.2.fol. 5.H.

In festo visitationis beatissimæ virginis Mariæ.

Exurgens Maria abijt in montana cum festinatione. Luc.1.

Vnde hoc mihi vt veniat mater Domini mei ad me? to.1.fo.370.D.

Exultauit in gaudio infans in vtero meo. to.2.fo.278.G. Magnificat anima mea Dominum. to.2.fo.126.B.

Abijt in montana. Dic quomodo tota Mariæ vita fuit ascẽsus quidã de virtute in virtutẽ, donec vidit tãdem Deum deorũ in [illegible]on: Vnde apte quidem disserere poteris, vt nos pariter exẽplo virginis proficiamus semper de virtute in virtutem, donec tãdem ad perfectionis montem conscẽdamus & perueniamus. to.2.fo.124. D. & 312.D.

Cum festinatione. Dic quomodo quæ ad Dei cultum et obsequium spectant, non quidẽ frigide & somnolenter, sed excitatißime ac diligẽtißime præstanda sunt & efficienda. Ac propterea sane debemus omnem tarditatem, & tepiditatem quam longißime ab ipso animo nostro expellere atque propellere. to.2.fo.276.H Nam certe secordia nostra, somnolentia, et tarditas grauißima & maxima est circa ea exercenda quæ ad virtutem ipsam pertinent & spectant. to.1.fo. 302.F.

Et visitauit Elizabet. Dic quomodo piißima virgo & misericors cha-

ritate quadam incensa & inflammata, visitauit ipsam Elizabeth cognatam suam: ac propterea nos tāto virginis, tamq; singulari proposito exemplo, debemus visitare miserabiles personas, & in carcere positas, vel infirmitate aliqua detentas, vel alia calamitate oppressas. to1. fol. 297. b.

In festo beatę Mariæ Magdalenæ.

Rogabat Iesum quidam pharisæus Lucæ 7. cap.

Lachrymis cæpit rigare pedes eius to.1. fo.174. d.

Duo debitores erant. tomo 1. folio 14. b.

Vide præterea fusissime & copiosissime explicatum hoc euangelium & conuersionem ipsius Magdalenæ feria 5. post dominicam in passione. tom.2. fo.285. c

In festo beatī Iacobi Apostoli.

Accessit ad Iesum mater filiorū zebedæi. Matthæi. 10.

Vide hoc euangeliū prolixe et vberrime quidem explicatum & declaratum feria 4. post secundam dominicam Quadragesimæ, to. 1. fo. 381. d.

In festo sanctissimi Patriarchæ Dominici patris nostri.

Vos estis sal terræ. Mat. cap. 5. Mar. 9. Luc. 14.

Vos estis lux mundi, Tom.2. fo.139 c. & 264. f.

Sic luceat lux vestra coram hominibus tom.1. fol.128. e. & fol.376. h, & fol.377. c. & tomo.2. folio.132. e.

Vos estis sal terræ. Hoc sane loco fusissima & prolixa oratione differere poteris & explicare qualis esse debeat prælatus, & quas conditiones habere debeat & possidere. tomo.1. foli. 36. f. & tomo 2. folio 130. e.

Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona Differere quidem poteris copiose quā ardenter & obnixe virtutem quidē ipsam sequi atque complecti debeamus. tomo.2. fol.212. c. Tum præterea quam maxima sit atq. intolerabilis pigritia nostra & secordia in virtutis cursu strenue & iugiter prosequendo to.1. fol.302. e.

vt videant opera vestra bona. Dic quomodo concionatores ipsi facere debeant, & executione quidem diligentissima præstare, ea bona & studiosa opera quæ prædicant alijs facienda. tomo.1. fol.378. b.

In festo transfigurationis Domini.

Assumpsit Iesus Petrum & Iacobū & Ioannem fratrem eius, & duxit illos in montem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos. Mat. 17. Mar. 9. Luc. 9.

Bonum est nos hic esse tomo 1. fol. 312. f. & 326. h

Ceciderunt in faciem suam & timuerunt

muerũt valde to. 1. atque fol.10. B. Vide præterea huius euangelij fusissimam & copiosissimam explicationẽ & declarationem sabbatho post 1. Dominicam Quadragesimæ, & dominica 2. Quadragesimæ tomo 1. folio. 309.H.

In festo sancti Laurentii Martyris.

Nisi granum frumenti cadẽs in terram mortuum fuerit, ipsum solũ manet Ioan.12.

Si autem mortuum fuerit, multũ fructum adfert. Disserere quidẽ hoc in loco fusissime poteris, quam amplissima reportemus præmia, & quã vberrimos metamus fructus, ex laboribus ipsis et calamitatibus, quas propter amorem Christi patientissime quidem sustinemus et toleramus. to. 1.fol.391.E.

Qui amat animam suã perdet eã dicere poteris accõmodatissime, quo tandem reducantur et redigãtur deliciæ ipsæ mundane et deliciosi homines, qui vitam ducunt delicatam, neque manum admouere volunt alicui laboriosæ rei, sed eam potius retrahunt. to.1.fol.405.F.

Me sequatur. Dic quam sit salutare vt Deum sequamur. Tom.1.folio. 217.D.

Honorificabit eum pater meus. disserere hoc loco poteris quam sit liberalissimus remunerator Deus, laborum pro ipsius nomine perpessorum et toleratorum tom.1.folio.329. C.

In festo Assumptionis beatissimæ virginis.

Intrauit Iesus in quoddam castellum. Luc.10.

Sedens secus pedes domini, audiebat verbum illius. Disserere poteris fusa quadam oratione, quanta cum auiditate debeant auditores Dei verbum audire. tomo 2.fol.106.A, Tum præterea quod animæ saluti diligenter incumbamus. tomo.1.fol.422.G.et to 2.fol.294.F.

Item tractare poteris, quod mali nõ audiant quidem libenter verbũ Dei. tom.2.fol.321.A.

Martha autem satagebat circa frequens ministerium. Disserere hoc loco poteris, quam diligentes esse debeamus, et seduli in diuinis obsequijs, et quam frigidi sint multi, et in hyeme versentur. to.2.fol.275.F.

Turbaris erga plurima. Dic quomodo hæc sancta mulier tota occuparetur in varijs obsequijs Deo præstandis. at vero multos uideas hoc tempore qui se rebus inutilibus et friuolis applicant, neque ad ædificationem animæ pertinentibus. Vnde apposite quidem dicere poteris quantum incõmodent et obsint uanæ curiositates. to. 1 fol.434.G.

In festo beati August. Ecclesię doctoris.

Vos

Vos estis sal terræ. Vide in festo beati Dominici.

In festo Natiuitatis beatissimæ virginis

Liber generationis Iesu Christi Matthæi 1.

Liber generationis Iesu Christi. disserere poteris quã apertũ sit ex obitu horũ qui recẽsentur in hoc catalogo, certam nos manere mortẽ ipsã, cũ nobis in 42. generationibus tot viros, fæminasq. propositas videamus, qui omnes mortui fuerũt. Apposite igitur tractare poteris, quod mors nemini quidẽ parcat. tom. 2. fol. 182. B.

Poteris præterea differere, quã sint caduca mũdana, cũ tot videamus reges, principes et monarchas suũ obijsse diẽ, et aliquos ex his fortasse cũ summo dedecore et ignominia to. 2. fo. 341. B dic etiam quam sit vtile vt mũdi gloriam contemnamus to. 1. fol. 41. G.

Insuper etiã dicere poteris quomodo ex alienis periculis exẽplũ sumere debeamus, cũ videamus neminẽ ex tã multis euasisse mortẽ. to. 1. fol. 412. H.

In festo exaltationis sanctę Crucis.

Nũc iudicium est mũdi. Ioan. 12. cap. Ego si exaltatus fuero à terra omnia traham ad me ipsum tom. 1. fol. 362. G. & fol. 369. D.

Dicere poteris quanta sit reuerentia digna Crux Christi domini. tomo. 1. fol. 362. G.

Ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ipsum. Tractare quidem hoc loco cõmode poteris quãta sit Dei prouidentia circa nos. tom. 1. fol. 421 E.

Hoc autẽ dicebat significãs qua morte esset moriturus. Tractare quidẽ poteris curtã sæpissimæ mors ipsa et passio Christi nobis ad memoriã reducatur. to. 1. fol. 111. E. Tũ etiam quantum conferat & conducat ipsius assidua meditatio to. 1. fo. 386. G.

Nos audiuimus ex lege, quia Christus manet in æternũ &c. dic quomodo malitia horũ pharisæorũ animos excæcaret, tũ etiam quãtopere tales sint reprehendendi. to. 2. fol. 329. C.

In festo beati Matthæi apostoli & Euangelistæ.

Cum transiret Iesus, vidit hominẽ sedentem in Teloneo Matthæum nomine Mat 9, Mar. 2. Luc. 5.

Sedentem in Teloneo. Dic quam detestabile vitiũ sit vsura, quæ interdũ exercetur ab his qui sedent in Teloneo to. 1, fol. 251. E. dic etiã quomodo isti tales auaritia laborẽt. t. 2. f. 141, B. Surgens secutus est eũ. Dic quomodo surgere debeamus à vitijs, & ad dominũ cõuerti, & pænitentiã vere atq. ex animo agere tom. 1. fol. 49. H.

Quare cum publicanis & peccatoribus. Dic quanta & quam acri reprehensione digni sint detractores ipsi & murmuratores to. 1. fo. 306. E.

In

In festo sancti Michaelis archangeli.

Accesserunt discipuli ad Iesum dicẽtes, quis putas maior est in regno cælorum? Mat.18.Mar.9.Luc.9.atque 17.capite,

Nisi quis humiliauerit se sicut paruulus iste.tomo.1.folio.313.H.& tom.2.fol.335.B.Expedit ei vt suspendatur mola asinaria.to.2.folio. 206. D. Si oculus tuus scandalizat te.tomo.2.fol.94.F. Angeli eorum sẽper vidẽt faciem patris mei qui in cælis est.to.1.fo.213.H.

Dicere etiam hoc loco appositissime poteris, quomodo fuerint angeli ipsi ad vostrum ministerium a Deo optimo maximo creati.tomo 1.folio. 213 C.

Et efficiamini sicut paruuli.Dic de humilitate,quam mirifice nobis sub his uerbis commendetur to.1.fol. 43, D.& 155.G.

Videte ne contemnatis . Dic quomodo etiam pauperes contemnere nõ debemus tom.1.fo.408.A.

In festo beati Hieronymi Ecclesiæ doctoris.

Vos estis sal terræ Mat.5. Vide in festo beati Dominici.

In festo beati Francisci confessoris,& ducis inclyti fratrum Minorum.

Confiteor tibi pater,domine cæli & terræ. Matt.11.Luc.10.

Abscondisti hæc a sapientibus & prudentibus & reuelasti ea paruulis. tom.1.fol 44.g.& 385.H.& tom . 2. fol.152.F Sic placitũ fuit ante te to. 2.fol.296.C.venite ad me omnes qui laboratis.tom.1.fo.61.E.& fol.109.D. & 277.C.& 287.C.& 367.H.& 432 E.Et to.2.fol.251.A.&.301.H.& 340 F.Discite à me quia mitis sum,& humilis corde to.1.fol.43.H.& 114.A.& 428.A,et to.2.fol,257.D.et 334. D. et 361.C.iugum meum suaue est.tom. 1. fol 396.A.et to.2.fol.præterea 212. G.

Confiteor tibi pater.Idem est ac si diceret gratias ago.Vbi disserere poteris quam grati esse debeamus Deo et hominibus.tom.1.fol.118.F.

Reuelasti ea paruulis. Quasi dicat non ambitiosis.Vnde tractare poteris quam sit ambitio ipsa detestabilis et execrabilis tom.1.fol.114 E.et 129. A et 145.E.et 205.D.et 380.B atq. etiã 392.H.

Discite a me quia mitis sum et humilis corde. Tractare præterea hoc quidem loco poteris, quãti sit momẽti mansuetudo ipsa et patientia.tom. 2.fol.15.E.

In festo omnium sanctorum.

Videns Iesus turbas ascendit in mõtem.Mat.5.

Beati pauperes spiritu.Tom.1.fo.25 I.&

F.et 97.C.et 356.A.et to.2 fol. 93. C. Beati qui lugẽt tom.2.fol 180.H. beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam to. 1 fol.366.D. Beati misericordes to.1. fol.232.H. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam to.1.fol.29. H. Beati estis cum maledixerint vobis homines, tomo 2.fol,152.F.

Beati pauperes spiritu. Tractare poteris quomodo debeamus paupertatem studiose complecti. tomo. secundo. fol. 92.G.

Beati mites. Dic de patientia & mãsuetudine quanti sint momenti tom. 2.folio. 15.E.

Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis. Hoc loco si voles, disscrere poteris, quantopere spes ipsius præmij nos ad laborem inuitet. to.2.fol.122.A.

In commemoratione omnium fidelium defunctorum.

Amen, amen dico vobis, quia venit hora, & nunc est, quando mortui audient vocem filij Dei. Ioan.5. cap.

Venit hora, & nunc est. tom.2. folio. 83.D,

Quando mortui. Tractare poteris de consideratione mortis quantum cõducat. tom. 1.fol.91.E. Item quam sit laudabile mortuos sepelire. to.2.folio. 183.D.

Audient vocem filij Dei, & qui audierint viuent. Hoc loco tractare etiã poteris de vltimo iudicio, & dicere quale & quam horribile futurum sit tom.1,fol.224.H.

Qui vero mala egerunt, in resurrectionem iudicij. Quasi dicat, condẽnabuntur. Poteris igitur tractare de atrocibus siue maximis inferni pœnis tomo.1.fol.233.C. & tomo 2.fol.137. H, & 146.C.

In festo dedicationis Ecclesiæ.

Ingressus Iesus perambulabat Hierico, & ecce vir nomine zachæus. Lu. 19.

Zachæe festinans descende. tomo 2. fol.41.F.

Ecce dimidium bonorum meorum do pauperibus to.2.fol.51.B. venit enim filius hominis quærere, & saluũ facere quod perierat. to,2 fol.373.G.

Poteris quidem hoc die accommodatissime disserere & tractare, quã magnifice & sumptuose templũ Dei extrui & ornari debeat. tom.1. folio. 239.F.

Templa præterea & dies festi, quãta in veneratione habenda, tomo. 2. fol.139.H.

Murmurabant dicẽtes quod ad hominem peccatorem diuertisset. Tractare poteris de conditione malorum quam pessima sit, & quod mali tales existimant reliquos, quales ipsi sunt. to.2.fol.57,B.

Ecce

Ecce dimidium bonorum meorum do pauperibus. Tractare poteris si voles, quomodo Zachæus prænimia cupiditate rerum temporalium, plurima hinc inde corrasisset & conuasasset fortasse, quæ restituere deberet. Vnde etiam commodatissime quidem & appositissime disserere poteris, quam multi sint qui cupiditate nimia rerũ temporalium, & bonorum terrenorum excæcentur, & propemodum etiam dementententur. tomo primo. folio 240.H.

In festo beatæ Catherinę virginis & martyris.

Simile est regnum cælorum decem virginibus. Mat.25.

Domine, domine aperi nobis. tom. primo folio.16.B.& 73.B.& tomo 2. folio 168.F.& 247 H.& 267.C.

Amen dico vobis, nescio vos. to. primo fol.190.A.

Simile est regnum cælorum. Tractare quidem hoc loco fuse, & per quam opportune poteris, cur regnum cælorum rebus creatis & temporalibus ac terrenis conferatur & comparetur. Qua de re consule tom. I. folio. 78,G & fol.82.G,

Vigilate itaque quia nescitis diem neque horam. Disserere hoc loco poteris, quam caute & circunspecte viuẽdum nobis sit in hoc seculo. tom.I.fo. 390.F.

Nescitis diem neque horam. Tractare poteris quam incerta sit hæc mortalis vita nostra & caduca, quãque minimam securitatẽ habeamus tomo primo folio 203.C.& 387.H. Tũ praterea tomo secundo folio.293.D.

In festo sancti Andræę Apostoli.

Ambulans Iesus iuxta mare Galilææ, vidit duos fratres. Matthæi 4. Marci I. Lucæ.5.& Ioannis primo capite.

Relictis retibus secuti sunt eum.to. I.fol.382.H,

Faciam vos fieri piscatores hominũ Tractare hoc loco aptissime poteris, quã liberalissimus et amplissimus quidem remunerator & retributor sit Deus tom.I.fol.174.C,

Relictis retibus & patre secuti sũt eum. Disserere commodissime hoc loco poteris & valebis, quanta sit vis & efficacia verbi Dei, quantasque habeat uires & robur. tomo primo folio. 95,E.& to.2.fol.118.F.

Secuti sunt eum. Tractare poteris quantum nos impediant & retardẽt secularia ipsa negotia, quo minus spiritualia sequamur, & diligentissime atque accuratissime quidem complectamur. Tomo secundo fol.136.F. & 143.G.

In festo conceptionis beatissimę virginis Mariæ.

Liber

*Liber generationis. Mat.*1.*Hoc Euangelium fusissime quidem explicatum inuenies in festo Natiuitatis virginis Mariæ.*

In festo sancti Thomæ Apostoli.

Thomas vnus ex duodecim qui dicitur didimus. Ioannis. 20. *capite* Hoc *Euangelium habes dominica in Albis.*

In festo Natiuitatis domini nostri Iesu Christi.

*In principio erat verbum. Ioannis.*1.

Omnia per ipsum facta sunt. tom. primo folio. 313.F. *Quotquot autem receperunt eum, dedit illis potestatē filios Dei fieri. tomo* 1. *folio.*64.*B. et folio.*162.D. *et folio* 258.H. *verbum caro factum est tomo*2. *folio* 165.F.

Gloriam *quasi vnigeniti à patre plenum gratiæ et veritatis. tomo primo folio* 338.D.

Verbum caro factum est, Tractare hoc loco et disserere accommodatissime quidem et fusissime poteris, quantum et quam maximum fuerit hoc Dei beneficium erga nos, quod scilicet pro nobis homo factus sit, vt inde intelligamus quanta sit secordia et negligentia nostra circa salutem animæ. propterquam Deus in assumpta carne tanta pati voluit et sustinere tormenta. tomo secundo folio 97.H. T*um præterea dicere poteris quod si tantum Deus in honorem et vtilitatem nostram quidem fecit, non debemus nos esse ingrati, sed potius Dei honorem semper quærere. tomo secundo folio.*157,H.

Insuper tractare poteris quod inter duo quidem animalia Christus dominus noster nasci voluit, vt intelligant qui cæteris præsunt, quomodo medium in suo regimine et gubernatione tenere debeant. tomo primo. folio. 51 D. *Tum præterea vt intelligamus quam sit vitiosa ipsa personarū acceptio tomo. secundo folio.*31.H.

*Rursus etiam dicere poteris quod pauper quidem atque humilis nascatur, vt nos doceat et erudiat quantopere superbiam ipsam et ambitionem detestari et auersari debeamus. tom. primo. fol.*145.*B. et folio.*262.C.

In festo sancti Stephani protomartyris.

Ecce ego mitto ad vos prophetas, et sapientes, et scribas. Matthæi 23. *Lucæ,*13.

Ego mitto ad vos prophetas. tomo. 2 *fol.*305.E,

Vt veniat super vos omnis sanguis qui ef

Qui effusus est.tomo 2.foli.392.G. quē admodum gallina congregat pullos suos sub alas. tomo secundo folio 10.H

Ex illis occidetis et crucifigetis. Tractare poteris cōtra crudeles et homicidas,quantum scilicet Deo displiceāt tom.2.fol.259.G.

A sanguine Abel iusti, vsque ad sanguinem Zachariæ filij Barachiæ. Dic quomodo minetur ipsis quod grauissime punientur,cum imitati fuerint crudelitatem & sæuitiam maiorum suorum,cum enim satis ipsis compertum esset quomodo punita essent crudelia facta maiorum suorum,non tamen propterea destiterunt ab imitatione eorum, sed prauum quidem ipsorum exemplum consectati sunt. Quapropter tractare poteris contra illos qui prauum & pestilentissimum dant etiam exemplum tomo secundo folio.298,E.

Quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas. Dicere poteris quod Christus dominus se quidem huic aui comparet,propterea quod est tā solicita & pia erga pullos suos: vt inde intelligamus quidem apertissime quam certe sit misericors & pijssimus pater Deus.tomo 2. folio.112. D.

Et noluisti. Tractare quidem hoc loco per quam opportune & commode poteris,contra ipsos obstinatos, & proternos qui nolunt pænitentiam agere peccatorum suorum tom.1.folio 44,H Tum etiam docere poteris in quanta versentur et positi sint miseria. tomo. 1.fol.245.D.

In festo sancti Ioannis Apostoli & Euangelistæ.

Dixit Iesus Petro,sequere me.Ioannis 21.

Vidit illum discipulum,quem diligebat Iesus.Dic quā dilectus esset Deo gloriosus Euangelista Ioannes qui pure & caste adolescentiam suam traduxerat,et virtutis quidem studiosissimus erat.Vnde tractare cōmode poteris quantum conducat vt adolescentes diligentissime Deo seruiant tomo. 1.fol.413.G.

Domine hic autem quid? Tractare poteris quomodo cum probis et studiosis viris consultare debeamus to. 1 fo.385.G.

Dic præterea quomodo Petrus ex maximo amore quo Ioannē diligebat percontabatur,hic autem quid?Sic igitur nos debemus nos inuicē diligere et amare.to.2.fol.175.D.

Disserere etiā poteris quomodo Ioannes ab omnibus certatim amaretur propter suā eximiā virtutē, et amabiles animi mores.Sic ergo nos igitur nitamur vt animā nostrā virtutibus et præclaris atq. illustribus quidem moribus diligentissime et præclarissime instrua

instruamus & decoremus.tom.2.fol-278.B.

In festo sanctorum Innocentium martyrum.

Angelus domini apparuit in somnis Ioseph, dicens. Surge, & accipe puerum & matrem eius, & fuge in Aegyptum Mat.2.

Fuge in Aegyptum. Tractare sane hoc loco tempestiue & opportune poteris, quod sæpe quidem permittat Deus bonos & iustos viros, afflictiones aliquas, labores & calamitates pati, & id quidem ad maius eorũ cõmodum & vtilitatem, tom.primo folio.26.B.& folio 35.B.& tomo secundo.folio.205.B.

Dicere præterea opportune quidem hoc loco poteris, quod si tam illustres personas videlicet Christum, matrẽ eius sanctissimam, & sanctum Ioseph tum etiam gloriosos Martyres Innocentes videmus calamitatibus & afflictionibus affici & tentari: apertissime sane colligere nos posse, quam sit pessimum, perniciosumque indicium, eorũ improborum & pessimorum hominum, qui tentationes nullas vnquam, & dæmonis machinas, atq. impugnationes, experiuntur. tomo, primo folio.211,H.

Futurum est enim, vt Herodes quærat puerum ad perdendum eum. Tractare quidem poteris quomodo hic impius vir sensim et paulatim suis sceleribus, ad hanc tantam crudelitatem deuenerit. Vnde etiam dic quantopere mala conscientia aliquem torqueat tom,1.fol 146.F.Tum etiam quod conscientiam nostram diligenter expurgemus to.2.fol.281.F.

Qui surgens accepit puerum & matrẽ eius nocte, & secessit in Aegyptum Dic quam patienter hanc calamitatem sustinuerint: ac propterea tractare poteris quam sit vtile vt calamitates patienter sustineamus. tomo primo fol,223.C.et 305.A C.et 420.et to 2 fo 161.D.

Fuge in Aegyptum. Dic quomodo occasiones malorum fugere debeabus et declinare.tom primo fo. 237E.

Hæc habui quæ in hoc longe vtilissimo Elencho conscriberem, et quasi digitos in fontes intendens, commõstrarem. Quod si alia Euangelia per annum tibi occurrerint, præter illa quæ attigimus, poteris etiam, si indices diligenter scrutabere, illa diligentissime prædicare.

colorchecker CLASSIC
calibrite
mm